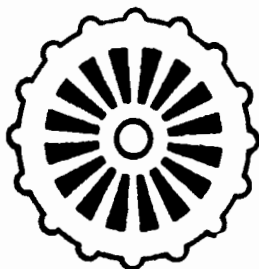

බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මාලා: 24.

සුත්‍රාන්ත පිටකයෙහි

18වන ග්‍රන්ථය

බුද්දකනිකාය

ප්‍රථම භාගය

**බුද්දකපාඨ ධම්මපදපාළි උද්‍යානපාළි
ඉතිවුත්තකපාළි**

සිංහල පරිවර්තනයෙන් සුකත සි

ලබ්‍හා ආණ්ඩුව මගින් ප්‍රකාශිත සි

මු. ම. 2550

ඡ. ම. 2006

Buddha Jayanti Tripitaka Series, Volume 24

The Eighteenth Book in the

Suttanta-Pitaka

Khuddaka-Nikāya (1)

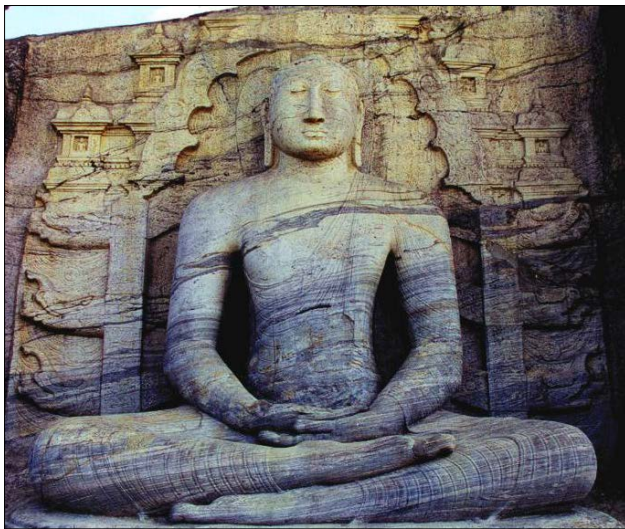
18

KHUDDAKANIKĀYA (I)

**Khuddakapāṭha Dhammapadapāli
Udānapāli Itivuttakapāli**

With the Sinhala translation by

The Tripitaka Translation Committee

නමෝ තස්ස භගවෙනෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස !
නමෝ තස්ස භගවෙනෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස !!
නමෝ තස්ස භගවෙනෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස !!!

මෙම බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මාලාව,
 නිවනේ සැනසීම සොයන සෑම ලොවසියෙකුටම
 පරිහරණය කළහැකි ලෙස සැකසීමට නන් අයුරින් ආයතනවල දැක්වූ
 සෑම උතුමන්ටම පළමුව ස්තූතිය පුදකරන අතරම
 යමෙක් මෙම බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මාලාව පරිහරණයෙන්,
 යම් සත් කටයුත්තක් කරන්නේනම් එහි ද,
 නිවනේ සැනසීම ලබනම් එහි ද
 සියලු ආනිසංසයෝ මෙම බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මාලාව
 මේ අයුරින් සැකසීමට ආයතනවල දැක්වූ
 ඔවුන් සෑම දෙනාටම අනුමෝදන් වෙත්වා!!!
 නිවන් දකින තුරු අභිවුර්ධියක්ම වෙත්වා!!!
 පතනා බෝධියකින් වහා වහා නිවනේ සැනසීම ම අත්වේවා!!!

ඔබ සැමට යහපතක්ම වෙත්වා!!!

සැලකිය යුතුය :

මෙම පොතේ පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත. එහි පිටු මත ඇති මාතෘකා මත click කිරීම මගින් ඊට අදාළ පිටුව වෙතට යොමුවේ.

නැවත පිටු වෙතට යොමුවීමට Table of Contents හෝ පිටු අංකය (20) සටහන් කර යොමු වන්න.

සුභානන්දිටකේ
වෘද්ධකතිකායෝ
පරිමා භාගෝ

සුත්‍රානන්දිටකයෙහි
වෘද්ධකතිකාය
ප්‍රථමභාගය

**“තථාගතපසවෙදිනො ගිහ්ඨවෙ ධම්මවිනයො විවසො විගේවති
නො පටිච්ඡනො”-**

**“මහණෙනි, තථාගතයන් වහන්සේ විසින් දෙයනා කරණ ලද
ධර්මය හා විනය විවෘත වූයේ බබලයි. වෘක්ෂයේ නො බබලයි.”**

(අභ්‍යුත්තරනිකාය, තිකතිපාත - භරණ්ඩවග්ග, 9 සුත්‍රය.)

පටුන

CONTENTS

	පිටුව
සංස්කාරක නිවේදනය	xi
ත්‍රිපිටකපරිච්ඡිත සංස්කාරක මණ්ඩලය	xiii
උත්තරිතර සංස්කාරක මණ්ඩලය	xili
සංඥාපනය	xiv-xix
සංකේත නිරූපණය — ABBREVIATIONS	xx
පාළිභෝජිය — PĀLI ALPHABET	xxi
විසයසූචි	xxii-xxix
පෙළ හා පරිච්ඡිතය	2-485
භාෂාදිපාදනුක්කමණිකා	487-496
සඤ්ඤානාමානුක්කමණිකා	497-498
පදනුක්කමණිකා	499-544
බුද්ධකපාඨ උපග්‍රන්ථය	1-8
බම්බපද උපග්‍රන්ථය	9-33
උදන උපග්‍රන්ථය	34-44
ඉතිවුත්තක උපග්‍රන්ථය	45-51

සංස්කාරක නිවේදනය

ත්‍රිපිටක පාළියෙහි සුත්‍රාන්තපිටකයට අයත් බුද්දකභික්ඛායානනගීන බුද්දකපාය ධම්මපද උදන ඉතිවුත්තක යන ග්‍රන්ථ සතරෙහි පාළි හා සිංහල පරිවර්තනයෙන් යුත් මේ ප්‍රථම භාගය බුද්ධජයන්ති ග්‍රන්ථාලාවෙහි සංස්කාරකයෙක් 24 වන ග්‍රන්ථය වේ.

ලබ්‍හාබොධිමණ්ඩලය විසින් ආරඬින වූ දූතට විද්‍යාදයපරිවෙණාධි-පති කල්‍යාණාදයාමේ සිටි පඤ්ඤාසෙවර මහානායක සථවිරයන් වහන්සේ විසින් බුද්දකපාය ද, වාලිතර අබිරුක්කාරුමයෙහි සුගතසාසනොදය පරිවෙණාධිපති පණ්ඩිත අනුන්ගල්ලේ විමලකිත්ති මහානායක සථවිරයන් වහන්සේ විසින් ධම්මපදපාළිය ද, බලගල්ලේ සරසානිපරිවෙණාධිපති පණ්ඩිත සපුටලාගේ ඤාණලොක සථවිරයන් වහන්සේ විසින් උදනපාළිය ද, මාතලේ ශ්‍රී ධර්මපරිවෙණාධිපති ගම්මුල්ලේ වංශජොති නායක සථවිරයන් වහන්සේ විසින් ඉතිවුත්තකපාළිය ද සිංහල භාෂාවට පරිවර්තනය කරණ ලදී. මේ අධිකාරයෙහි සහභාගි වූ පරිවර්තක සථවිරයන් වහන්සේ සතර නම අප හැමෝ කෘතඥතාවට හිමි වෙති. පණ්ඩිත අනුන්ගල්ලේ විමලකිත්ති මහානායක සථවිරයන් වහන්සේ විසින් සිංහලයට පරිවර්තනය කොට උපග්‍රන්ථයක් ද ලියන ලද ධම්මපදය පාසසිය යුතුයේ සකස්ව තුබූ බව සිහිපත් කළ යුතු වේ.

ත්‍රිපිටක පරිවර්තන සංස්කාරක සභාවේ අනුමතියෙන් මේ ග්‍රන්ථයන්ගේ සංශෝධනය උත්තරීතර සංස්කාරක මණ්ඩලයට අයත් අග්‍රන්ථකර්මක බලන්ගොඩ ආනන්ද මහේත්‍රය මහානායක සථවිරයන් වහන්සේට පවරණ ලදී. ප්‍රාචීන ප්‍රතිචිත භාෂානතරයන්හි ප්‍රචීණ වූ බුද්ධබුද්ධිමයයෙහි ධර්මානු-ඥනයෙන් වැඩි සිටුනා වූ, පාළි සංස්කෘත ප්‍රාකෘත ග්‍රන්ථාගත බුද්ධබුද්ධි පිළිබඳ මහානතර හා අභිනතර විභාවනායෙහි බුහුටි වූ මහේත්‍රය නායක සථවිරයන් වහන්සේ සාධාරණීය මැනවින් ඉටු කළහ. උත්වහන්සේ විසින් පාළියෙහි බොහෝ තැන් අඩු වූ වා ව්‍යාඛ්‍යාන කොට පාළිපාඨානතර ද, මේ ග්‍රන්ථාගත කරුණු පිළිබඳ සංස්කෘත-ප්‍රාකෘත ග්‍රන්ථයන්හි එන සදාය-විසදායනා දැනීමට උපයෝගී වූ යෙලාකයන් ද අධොලිපි වශයෙන් යොදා ගාථාදිපාද අනුක්‍රම-මණිකා ආදිය හා බුද්දකපාය උදන ඉතිවුත්තක පොත් තුනට උපග්‍රන්ථ ද සමපාදනය කරණ ලදී. කටයුතු බොහෝ ඇතත් සමායතන කොට ගත් කාලයෙහි උද්‍යෝගිභාව ඇති නායක සථවිරයානෝ ග්‍රන්ථය මුද්‍රණයෙහි පවත්වා කල්හි ශෝඛ්‍යපත්‍ර බැලීමෙහි ද යෙදුනාහ.

ධම්මව්‍යාකරණයෙහි නිපුණ වූ සවනනුබුද්ධිප්‍රභා ඇති පණ්ඩිත කෝදගොඩ ඤාණලොක දණ්ඩණලබ්‍හාවේ ප්‍රධාන සංස්කාරක සථවිරයන් වහන්සේ විසින් මෙහි ඇතුළත් බුද්දකපාය ග්‍රන්ථයන් පිණිස ඒ ඒ අභිකර්ම-ශ්‍රයයෙන් ලියූ ව්‍යාකෘත සංඥපතය ඒ ඒ ග්‍රන්ථයන්ගේ ආශංසාවට නිරූපණය

කරන්නා සේ ම දැනට විසමානිතයන් හා අනභ්‍යසනයෙන් හානිහානිව යන අපගේ ජාතික සාහිත්‍යයට - බර්ප්චායාඛ්‍යාතයට නිසි වූ සිංහල භාෂාවට රැකුල් දෙන්නේ ද වේ. මෙසෙයින් උන්වහන්සේ සංශෝධකයන් වහන්සේගේ ද අපගේ ද සාමූවාදයට හිමි වෙයි. අපගේ අවසාන සංස්කරණයෙන් මුද්‍රිත වූ මේ ග්‍රන්ථයෙහි ද ශෝධාපත්‍ර බැලීම් ආදියෙන් පණිවිත හලහම බිමමින ස්වරයන් වහන්සේ ද සහාය වූහ.

බුද්ධකතියෙහි ප්‍රථම භාගය සම්බුද්ධජයන්හි නිමිත්තෙන් මුද්‍රිත වන සිංහල පරිවර්තනයෙන් යුත් ත්‍රිපිටක පාළියෙහි සුත්‍රාන්තපිටකයට අයත් ග්‍රන්ථ සංඛ්‍යාවෙන් අටොළොස්වන ග්‍රන්ථය වේ.

මෙය මුද්‍රණය කරවා ප්‍රසිද්ධ කිරීම සඳහා උපකාරී වූ ලබ්ධිආණ්ඩුව ද එහි සාංඝකෘතික කායභාණයෙහි අධිකාරීන් ද, සිංහලජාතියමුද්‍රණාලයෙහි අධිකාරීන් හා මුද්‍රණ ශිල්පීන් ද, ග්‍රන්ථ පරිවර්තනය හා සංශෝධනය කිරීමෙහි යෙදුනු මහාස්වරයන් වහන්සේ ද බමුණවිල පුණ්‍යමහාමයෙන් සුබහානි වෙන්වා හි ආශංසනය කරමිනි.

පරවාහාර වස්තූන් ස්වර.

ත්‍රිපිටකපරිවර්තක කාරක සභාවෙහි ද
සංස්කාරක මණ්ඩලයෙහි ද සමපාදක.

ත්‍රිපිටක කායභාණය, බමුණවිල විද්‍යාලය,
දෙමටගොඩ, කොළඹ.

ත්‍රිපිටක පරිවර්තන සංසකාරක මණ්ඩලය

1. වැලිවිටියේ සෞරත නායක සථවිරයන් වහන්සේ (සභාපති),
2. පරවාහාර වජීරඤ්ඤ නායක සථවිරයන් වහන්සේ (සම්පාදක),
3. කෙසෙල්වතුගොඩ රතනජෝති නායක සථවිරයන් වහන්සේ,
4. බලන්ගොඩ ආනන්ද මෛත්‍රෙය නායක සථවිරයන් වහන්සේ,
5. හාල්දඹුවන ධම්මරක්ඛිත සථවිරයන් වහන්සේ,
6. අම්බලම්ගොඩ ධම්මකුසල සථවිරයන් වහන්සේ,
7. කඩවැද්දුව සිරිනිවාස නායක සථවිරයන් වහන්සේ,
8. පලන්තොරුවේ විමලධම්ම නායක සථවිරයන් වහන්සේ,
9. දෙහිගස්පේ පඤ්ඤාසාර නායක සථවිරයන් වහන්සේ,
10. වේරගොඩ අමරමොලී නායක සථවිරයන් වහන්සේ,
11. පරවාහාර පඤ්ඤානන්ද සථවිරයන් වහන්සේ,
12. ගලගම සරණසිකර සථවිරයන් වහන්සේ,
13. හැගොඩ ධම්මන්ද නායක සථවිරයන් වහන්සේ,
14. කවුකුරුන්දේ දෙවානන්ද නායක සථවිරයන් වහන්සේ,
15. ලබුගම ලක්ඛානන්ද සථවිරයන් වහන්සේ,
16. කෝදුගොඩ ඤාණාලෝක නායක සථවිරයන් වහන්සේ,
17. ඉදුරුවේ උත්තරානන්ද සථවිරයන් වහන්සේ,
18. මිහිමේ පඤ්ඤාසිභ නායක සථවිරයන් වහන්සේ,
19. කොස්ගොඩ ධම්මවංස සථවිරයන් වහන්සේ,
20. වතුගෙදර අමරසිභ සථවිරයන් වහන්සේ,
21. තලල්ලේ ධම්මානන්ද සථවිරයන් වහන්සේ,
22. අකුරුවිහේ අමරවංස නායක සථවිරයන් වහන්සේ,
23. මිරිස්සේ ගුණසිරි සථවිරයන් වහන්සේ,
24. කරහම්පිටිගොඩ සුමනසාර සථවිරයන් වහන්සේ.

උපනිෂ්ඨක සංසකාරක මණ්ඩලය

පණ්ඩිත වැලිවිටියේ සෞරත නායක සථවිරයන් වහන්සේ,
 ආචාර්ය පරවාහාර වජීරඤ්ඤ නායක සථවිරයන් වහන්සේ,
 බලන්ගොඩ ආනන්දමෛත්‍රෙය මහානායක සථවිරයන් වහන්සේ,
 පණ්ඩිත ලබුගම ලක්ඛානන්ද සථවිරයන් වහන්සේ
 පණ්ඩිත කෝදුගොඩ ඤාණාලෝක නායක සථවිරයන් වහන්සේ.

සංඥාපනය

බුද්ධකපාඨපාළි:

බුද්ධකපාඨ යනු “සරණං - සිත්ඛාපදං - ආත්මිකාසංකාරං - කුමාරපඤ්ඤා - මහාලසුත්තං - රතනසුත්තං - තිරෙකුඛිකසුත්තං - නිසිකණ්ඩසුත්තං - මෙත්තසුත්තං” විසින් තවප්‍රකාර පාඨයන්ගේ සංග්‍රහය වෙයි. තෙල පාඨයෝ ධර්මසාධක වශයෙන් ගනුත් මෑ මහත් නො වෙති. එයින් ‘බුද්ධකපාඨ’ යනු අතිම වෙයි. පඤ්ඤානිකාය අතර බුද්ධකපාඨයෙහි මූලා සිවුනා පෙළ ද ‘බුද්ධකපාඨ’ය වේ.

මෙහි ලා ශාසනාවතරණය සරණගමනයෙන් වන හෙයින් ‘සරණ’ය පළමු වූ ලා දැක්වේ. සසුන්වත් කුලදරුවන් විසින් පළමු නික්මයා යුතු වන බැවින් දෙවනු ‘සිත්ඛාපද’ දැක්වේ. සිකපෙදෙහි සිවුනා කුලදරුවන්ගේ විත්තභාවනා පිණිස, ‘ආත්මිකාසංකාර’ය තෙවනු කොට දැක්වේ. විත්ත-භාවනායෙන් පසු තානාප්‍රකාරයෙන් ප්‍රඥාභාවනාවලට දක්වනු පිණිස ‘කුමාර-පඤ්ඤා’ය සිවුවැනි කොට දැක්වේ. මෙ හැම පරමමහල වන හෙයින් ‘මහල’ සුත්‍රය පස්වනු කොට දැක්වේ. මහල කාරණයෙහි සිවුනාහට අත්මාරක්‍ෂාව සමය-සිඛානු සි පරාරක්‍ෂාව පිණිස ‘රතනසුත්ත’ය සවැනි කොට දැක්වේ. රතනසුත්‍රයෙහි උත්පත්තිය භූතදේශයේ වන සි නිසි භූත කෙනකුත් දක්වනු පිණිස ‘තිරෙකුඛික’ සුත්‍රය සත්වැනි කොට දැක්වේ. තිරෙකුඛිකයෙන් ප්‍රණවිරිතියන්ගේ විපත් පාවාදේ වන සි පිතෘතියන්ගේ සැපත් දක්වනු පිණිස ‘නිසිකණ්ඩ’ සුත්‍රය අවිවැනි කොට දැක්වේ. ආත්මිකාසංකාරයෙන් රහප්‍රාණය හා කුමාරප්‍රාණයෙන් මෝහප්‍රාණය හා සිදු කරන කමවගන් පාවාදේ වන සි අමනසාණයට නිසි කමවගන් ද නියනු සඳහා ‘මෙත්ත’ සුත්‍රය නවවැනි කොට දැක්වේ. මේ නව පාඨයන්ගේ නිර්ණයෙන් බුද්ධකපාඨය සම්පූර්ණ වෙයි. තෙල නිර්ණයප්‍රමාණ පිණිස අමකපාඨාර්ථින් කියන අමාත්‍යර දනුකැමැතියන් ‘අවුචා’ බලා දන්නේ ය.

කුසලත්සවයෙහි ඇතුළත් වූ සිවුනා ධර්මපද - උද්‍යාන ආදියෙහි නොලැබෙන ‘පාඨ’ ශබ්දය ගෙන ‘බුද්ධකපාඨ’ යැ යි මෙහි සංඥාදීශ විය. එහි ලා විශේෂාචාර්ය ඇද්ද, යනු විමසනු වටනේ ය. පාරාණියන් එහි විශේෂාචාර්ය උද්‍යාන නොදැක්වුව ද, සසුන් වත් කුලදරුවන් විසින් පාඨය පුස්තක වශයෙන් එහි සි පාඨ ශබ්දයෙන් විශේෂාචාර්ය සිතිය හෙන්නේ ය. මූලකමිසාන සඳහා, මහාලවමහලයෙහි බණ වදරනු සඳහා, පිරිත් කරනු සඳහා, සතනයෙන් පස්න පාඨයට නිසි ධර්මවචන මෙහි එකසේ පෙනේ.

“බුද්ධං සරණං ගමිත්ම - යාති ව අනතලිකෙහි - බුද්ධො රතනං පණිතං - වතපපගමෙහි” ආදී පදසට්ඨා ශබ්දයකහි අතින් විශේෂස්ථාන වෙයි. ‘යාති වා’ යි තුබු වචන දීඝික ‘යාති ව’ යි හුස්ම වූ සිවුනායේ මෙහි පෙනේ. ස්වරයා පරකල්පි හුස්මවිධිය පාළියෙහි අප්‍රකට වෙයි. ‘රතනතනං’ යි තුබු වචන පදය භාවප්‍රත්‍යයලොපය ගෙන ‘රතනං’ යි සිවුනායේ පෙනේ. මේ ද අප්‍රකට ප්‍රයෝගයෙකි. ‘වතපපගමෙහි’ යි ප්‍රථමෙකවචනයෙහි ඒකාරනත රූපය ද අප්‍රකට ප්‍රයෝගයෙකි. මේ පදසට්ඨා දුර්විප්‍රයෝග විසින් මූලයන් ඇදුරෝ එළවත්. ‘සරණං ගමිත්ම’ යන තැන ‘සරණං ඉති ගමිත්ම’ යි. අධ්‍යායායී ‘ඉති’ ශබ්දයෙන් ඇති යි ද, මෙහි ‘ඉති’ ශබ්දය ප්‍රාතිර්දේශ-යැ යි ද, එයින් ‘සරණං’ යනු ප්‍රථමානන යැ යි ද වෛසාකාරණයෝ කියත්. එය භාවනාප්‍රසංග වශයෙන් සලකන ඇදුරෝ ද ඇත. මෙසේ වෛසාකාරණයන්ගේ විමාසිල්ල ලත් පදාර්ථයක් ‘බුද්ධකපාඨ’යෙහි ඇත.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තෙල 'බුද්ධපාඨය' සතතයෙන් පරිචිත වේ නම් ඉතා මැනවි. ආත්මා-රක්ෂාව උදා වෙයි. පරාරක්ෂාව උදා වෙයි. ශීලයෙහි සිටියා වෙයි. කමටහන් නොහඳුන් ද වෙයි. මහිංලාවමහිංලයෙහි ඔවා දෙන්නට සමත් වූයේ ද වෙයි. එයින් මෙහි ශ්‍රද්ධාපූජිත වූ ආදරය කරන්නේ මැනවි.

ධම්මපදපාළි:

“ධම්මො ව සො පදඤ්චාති ධම්මපදං” යනු නිරුක්ති වන බැවින් ධම්මසංඝයාන පදය ‘ධම්මපද’ නම් වෙයි. මෙහි ‘ධම්ම’ ශබ්ද පාලිය කියයි. “ඉධ භික්ඛවෙ ධම්මං පරියාපුණාති සුත්තං ගෙය්‍යං වෙය්‍යාකරණං” යනාදී තන්හි සෙයිති. ‘පද’ ශබ්ද පිහිට කියයි. “සන්තිපදං” යන තන්හි සෙයිති. කොටස හෝ කියයි. “තස්ස නත්ථ ධම්මපද අපිලාපනති” යන තන්හි සෙයිති. මෙසේ පාලිදර්ශයෙන් ධම්ම වනුයේත්, පිහිට අර්ථයෙන් වේවයි කොටස් අර්ථයෙන් වේවයි පද වනුයේත්, එකෙක් මැ නු යි හේ ‘ධම්මපද’ නම් වන්නේ යැ. මෙහි පිහිට අර්ථ නම්: දුර්ගතියෙහි දු සසරෙහි දු නොවැටියාදෙන අර්ථ යි. කොටස් අර්ථ නම්: පාලිධර්මයෙහි අවයව විසින් සිටුනා බව යි. ‘ධම්මපද’ ශබ්දයෙහි මතු වන නිරුක්ති - අර්ථය මෙසේ හැමව සාධාරණ වතුදු, මේතැන එකුත්තුන්සියක් කථාවක්කු පිණිස දෙසු සාරසිය-තෙවිසි ගයෙක් වෙන් කොට දක්වනු ලැබේ. රත්පාඨා තෙසු මලෙහිත් ඇත ද ‘රත්මල්’ කිව එක මැ මලක් ගන්නා සෙයිති.

සංඝිතිකාරක මහරහත්හු සාරසියතෙවිසි ගය එක්තැන් කොටගෙන ‘ධම්මපද’ නමින් වෙන් කොට හදුලහ. එසේ වෙන් කොට ගන්නට හේතු නම්: බුදුන් දිවමින් දවසත් මෙ නියර දෙයනා ‘ධම්මපද’ නැමින් වෙන් කොට හදුල බව යි. කියන ලද මැ යැ ධම්මසංඝයානපදසන්තයෙහි: “බුදුන් සද පු මෙ නියර දේශනා ධම්මපද නම් යි වෙන් කොට හරාරන බැවින් යෙජේ මෙ”යි. සංඝිතිකාරකයන් විශේෂතාමයෙකින් වෙන් කොට හදුල තෙල ධම්මපදදේශනාව නම් වෛතෙයසන්නාතයෙහි කෙලෙස් විධිමාලන ගෙයිනුදු, උත්තානපදව්‍යඤ්ඤා හා ගමනිදර්ශී ඇති වන බැවින්දු, ශ්‍රාතිරමස වූ විමදිකක්ෂම වන බැවින්දු, බහුජනප්‍රිය වූ සිටුනාසේ ලොවැ පලට වෙයි.

මෙහි යමක, අප්පමාද, විතත, පුප්ඵ, බාල, පණ්ණිත, අරහත්ත, සහස්ස, පාප, දණ්ඩ, ජරා, අත්ත, ලොක, බුද්ධ, සුඛ, පිය, කොඩ, මල, ධම්මට්ඨවග්ග, පාකිණික, නිරය, නාග, තණ්හා, භික්ඛු, බ්‍රාහ්මණ විසින් වර්ගයෝ සවිසි-දෙනෙක් ඇත.

හැමැට පලමු වන ‘යමකවර්ග’ කථාවක්කු තුදසක් ඇසිරි කොට සිටුවේ යැ. අප්පමාදවර්ගයෙහි තවයෙකැ, විතතවර්ගයෙහි තවයෙකැ, පුප්ඵවර්ගයෙහි එකොළොසෙකැ, බාලවර්ගයෙහි තුදසෙකැ, පණ්ණිතවර්ගයෙහි එකොළොසෙකැ, අරහත්තවර්ගයෙහි දශයෙකැ, සහස්‍රවර්ගයෙහි තුදසෙකැ, පාපවර්ගයෙහි දෙළො-සෙකැ, දණ්ඩවර්ගයෙහි දශයෙකැ, ජරාවර්ගයෙහි තවයෙකැ, අත්තවර්ගයෙහි දශයෙකැ, ලෝකවර්ගයෙහි එකොළොසෙකැ, බුද්ධවර්ගයෙහි තවයෙකැ, සුඛවර්ග-යෙහි අටෙකැ, පියවර්ගයෙහි තවයෙකැ, කොට්ඨවර්ගයෙහි අටෙකැ, මලවර්ගයෙහි දෙළොසෙකැ, ධම්මට්ඨවර්ගයෙහි දශයෙකැ, මානවර්ගයෙහි දශයෙකැ, ප්‍රතිෂ්ඨික-වර්ගයෙහි තවයෙකැ, නිරයවර්ගයෙහි තවයෙකැ, නාගවර්ගයෙහි අටෙකැ, තාණ්හාවර්ගයෙහි දෙළොසෙකැ, භික්ඛුවර්ගයෙහි දෙළොසෙකැ, බ්‍රාහ්මණවර්ගයෙහි එකුත්සතලිසෙකැ යි හැම එකතු කොට ගනුත් මැ, එකුත්තුන්සියක්වත් නිසා වදුල සාරසියතෙවිසිගයෙක් වර්ගවිසින් සවිසිබෙයින් බෙදුණේ වෙයි.

වග බැඳූ වෙත් කිරීමේදී ලා පළමු වන වගෙහි වැටෙන 'යමක' යයිද සුවල කියයි. කෘෂණ - ශුක්ලවිසින් උභයපක්ෂය ඇසිරි කොට වදල ගාථා දෙක දෙක ගත්වන බැවින් 'යමකවගී' නම් වෙයි. යමකවගීයෙහි මුල් ගය සක්පල් තෙරුන් අරභයා වදලන. දෙවන ගය අත් කලෙකා මමකොභෝ-ලන් අරභයා වදලන එක් මැ වස්තුවක් නිසා එක් මැ දිනෙකා නො වදල ද, සබිහිකාරක මහරහතුන් ඔව්වන්වශයෙන් ලං කොට ගෙනා 'යමක' තැමින් හඳුන්වමින් වගී බෙදමින් පෙළ තැබුණේ සලකන්නේ යැ 'අප්‍රමාදවගී' ආදී තෙසු වගී ගෙනා ද නම් ගෙනු සැටි ද, පෙළ තැබූ සැටි ද මෙතියරින් මැ සිතන්නේ මැතැවැ. අප බුදුන් ඒ ඒ කරුණ නිසා ඒ ඒ තත්ති වදල ගාථා 'ධම්මපද' තැමින් විසිරී සිටියෙන් එ හැම එක්කු කොට 'ධම්මපදපාළි' විසින් තබාලූක බමිසංග්‍රාහක මහරහත්තු. මේ යැ 'ධම්මපද' නම්.

ප්‍රාකෘතධම්මපද යැ, දෛවිභාෂාමය ධම්මපද යැ, චිතධම්මපද යැ යි පැරැණි භාෂානතරයෙන් ලියූ 'ධම්මපද' ද ඇත. බෝධාන් දේශයෙහි දී මතු කොට ගත් ප්‍රාකෘතධම්මපදය අපරිපුර්ණ වූවෙකි. චිතධම්මපදය වගී එකුත්සාලියෙකිනුදු, ගාථා සත්සියදෙපනසෙකිනුදු, මහත් වැ සිටුවනේ යැ. උදන නමින් වගීයෙකුදු එහි ඇතුළු වෙයි. එකසූකිංග් - චූසොකිංග් යන දෙකමින් පළට ධම්මපදයෝ දෙදෙනෙක් චිතදේශයෙහි ඇත. සකුවෙන් ලියූ 'ධම්මපදය' චිතබසින් තභා ගනුත් මැ ඒ ඒ ඇදුරන් කළ අඩුවැඩිකම් නිසා ඇති වැ ගිය වෙනසැ යි සලකති. මෙකලා ඒ ඒ දේශයෙහි දේශභාෂායෙන් අරවාගත් ධම්මපද බෙහෙවි. එ හැම 'පාළිධම්මපද'යෙහි අභිසම්ප්‍රභ වශයෙන් සලකති.

මිහිඳු මානිමයන් මෙරට බුදුසසුන් බවුළුවාලූ තැන් පටන් ධම්මපදය සියබසින් ව්‍යාඛ්‍යාත කළ ආවායඝීවරයෝ බොහෝ වෙති. එහෙයින් මූලා සිට මැ මෙරට බෞද්ධයන් කෙරෙහි 'ධම්මපද' ය ප්‍රිතිප්‍රමොද වඩවමින් වන-පොත් වැ සිටුවනේ යැ. 'ජාතකකථා' මෙරට බෞද්ධයන්ගේ මත වඩන්නාක් හෙයින් මැ ධම්මපද ද මත වඩනුයේ ම වෙයි. රහයා, ද්‍රෝණියා, මෝහයා, මදයා, මානසා, සාරමනසා යනාදී හැම කෙලෙස් නිහන්නා උපදේශයෝ මෙහි ඇත. මවුවරින් පියවරින් පටන් කොට ආයඝීවාරිත්‍රවිධි ඇත. නිදා තප්‍රා හය ආලසා දීඝීසුත්‍රා ආදී භානිකර දෑ පහ කරන උපදේශයෝ ඇත. යායුතු සත්පථය නොදන, උත්මාගීයෙහි යමින් අඳුරට වැටෙන, ගුණයෙන් ධනයෙන් පිරිහිනෙහි වැටෙන, යම් මැ කෙනකුත් සත්පථයෙහි නංවා ගුණයෙන් ධනයෙන් අභිවෘද්ධියෙහි පිහිටුවන, උපදේශමක්ෂණ ව නම් ධම්මපදය වෙයි. බෞද්ධයන්ගේ සමීපගාමීවය ඔප් නංවන 'ධම්මපදය' ද මෙරට ගිහිපැවිදි දෙපසෙහි 'දිවි-එළි' ය විසින් පළට වැ සිටුවනේ යැ. මෙහි වටනාකම දත් පැරැණි තෙරවරුන් පැවිදි වන කුලදරුවන් ලා මූලාදී මැ 'ධම්මපදය' වනපොත් කරවාලූයේ පැරැණි 'කතිකා' බණිනුදු පෙනේ. "සැදූහැයෙන් පැවිදි-වියරි වැ ආ කෙනෙක් වූ නම් ඇණවුම් සකස්කඩ සතරබණවර ධම්මපියා පුහුණු කරවා පෙර කී ලෙස ම ජාතිගොත්‍ර විවාර දේශ බලා තායකතැන් දක්වා වදවා කතිකාබණ පුහුණු කරවා පැවිදි දිය යුතු" යන දඩ්දෙණිකති-කාවත් පාඨය විමසන්නේ යැ. ඇදුරෙල් නොවිහිද කළ කතිකා වන බැවින් ඉන් පෙර ආවායඝීකුලයෙහි ධම්මපදය වනපොත් කරවා ලීම පැවැතියේ සල-කන්නේ යැ. එසේ සලකත් මැ මිහිඳු දවස පටන් කොට වාරිත්‍රවශයෙන් අද දවස දක්වා සසුන් වදනා කුලදරුවන් ලා පුහුණු කරවන දහම්පොතක් විසින් තෙල පාළිය ඉතිහාසගත විය. පෙර මතු නො වෙයි. අද වුව ද, මෙරට 'ධම්මපදභාෂාකයෝ' ඇත. බණ වදාරන දේශකයෝ හත්තසාරය වශයෙන්

මෙය සලකා ගනිමින්. හිතියන් කෙරෙහි ද අත්පොතක් විසින් මෙය තුබුණේ 'කැප්පිට්පොල' වීරයා මෙලොව හැරැපියත කෙණෙහි ඉණවටා දවටාගෙන, තුඩු බිමටපදය අතට ගෙන, මිත්‍රයාණ කෙනකුන්ට අවසාන පරිත්‍යාගය වශයෙන් දුන් දතීන් දන්නේ යැ. තෙල දහම්පොත ඇසිරි කොට භාණිතා-බම්මිණෙන මහතෙරණුවන් සල රතනාවලිය ද පැරැණි ගැවපද සත්ත ආදිය ද මෙහි අගය කියනුයෙන් ප්‍රයෝජන කියනුයෙන් දෙලෝවැඩ කැමැතියන් මෙහි ලා ආදරය කරන්නේ මැනවි.

උදනපාළි:

“කෙනෙක් උදනං? උදනනක්ඛන උදනං. කිම්දං උදනනං තාම? පිතිවෙගසමුට්ඨාපිතො උදහාරො” යනු අටුවා වචන වන බැවින් උදනනාථ-යෙන් ‘උදන’ තම් වෙයි. ‘උදනන’ තම් ප්‍රතිවේගයෙන් තහාපු තෙපුලි. ප්‍රති-සෞමනසාණේතුයෙන් ඉතිරු හිය තෙපුල ‘උදන’ වනසේ මෙහි පැවැසිණ. බොහෝ සෙයින් මෙසේ කියනු දු ධම්මංවේශාදීන් ඉතිරු හිය තෙපුල ද ‘උදන’ ශබ්දයෙන් කියන්නේ යැ. ‘උදන’ ශබ්දයෙහි කෙවලනිරුක්තිඅභිය බලන් මැ, මුළුත් ඉතිරුහිය තෙපුල ගන්නේ යැ. ඉතිරු යැමෙහි ඡේතුව ප්‍රතිසෞමනසාය වෙයි. ධම්මංවේශාදිය හෝ වෙයි. එයින් ප්‍රතිසෞම-තසාය නිසා වේවයි, ධම්මංවේශාදිය නිසා වේවයි මුළුත් ඉතිරු ගිලිහෙන යම් මා තෙපුලක් ඇද්ද හේ ‘උදන’ විසින් සලකන්නේ යැ. ශ්‍රාවකනිර-පෙක්ක වැ තහන තෙපුල් වන බැවින් ‘උදන’ නිසා අභිගම්සිඤ්ඤායෙන් තැන. ශ්‍රාවකාපෙක්ක වැ වදාරන දේශනාධම්මයෙහි ද උදනධම්මයෙහි ද වෙතස එයින් දන්නේ මැනවැ. ඒ උදනධම්මය ද ගාථාබ්‍රහ්ම වශයෙනු ද වාක්‍යාබ්‍රහ්ම වශයෙනු ද දෙපරිදි වැ සිටුනේ යැ.

සමීපභිත්‍රහවශයෙන් සලකන් මැ තෙල උදනධම්මය බුද්ධිභාෂිත යැ, ප්‍රත්‍යක්කබුද්ධිභාෂිත යැ, ශ්‍රාවකභාෂිත යැ යි තෙවැදූරැම් වෙයි. එහි ප්‍රත්‍යක්කබුද්ධිභාෂිතය ‘බග්ගවිසාණ’ සුත්‍රයෙහි එයි. ශ්‍රාවකභාෂිතය ථෙර-ගාථා ‘ථෙරිගාථා’යෙහි එයි. ශක්‍රාදි දෙවියෝ ද ආගම්දණ්ඩ බ්‍රාහ්මණාදීහු ද ශ්‍රාවකගණයෙහි වැටෙති. ඔවුන්ගේ උදනයෝ ද තෙවලායෙහි ඒ ඒ තැනැ සදහන් ලත්හ. සමාස්සලබ්ධියෙන් වහන්සේගේ උදන මිසැ, උන්ගේ උදන තෙල උදනපාළියෙහි සභ්‍රහය පිණිසැ නො එන්නේ යැ. පශ්චාත්තිය තවප්‍රකාරයෙන් බෙද වදාරන බුදුන් විසින් තමන් වහන්සේ වදල උදන් මිසැ තෙපු උදන් ‘උදන’ ශබ්දයෙන් තවක සසුන්හිලා නොගත්වන බැවිනි. අනෙකක්කානිසංසාරං යනාදිය හා ‘අඤ්ඤාසි වත නො කොණ්ඩඤ්ඤා’ යනාදිය හා බුද්ධිභාෂිත උදන් වුව ද කාරණානතරණේතුයෙන් උදනපාළි යෙහි සභ්‍රහය පිණිසැ නොඑනසේ අටුවායෙහි දැක්විණ.

මෙහි බෝධි, මුච්චිඤ, තඤ, මෙසිය, සොණ, ජව්වක, චුල, පාවලිගාමිය විසින් වර්ගයෝ අවදෙතෙක් ඇත. සුත්‍ර වශයෙන් අසුදෙතෙක් ඇත. ගාථා වශයෙන් අනුපස්දෙතෙක් ඇත. බණවර විසින් අඩක් ගල තවදෙතෙක් ඇත. අනුසන්ධි වශයෙන් අසුඑක්දෙතෙක් ඇත මෙසෙයින් තෙල උදන-පාළිය වර්ගයින් බෙදී ‘උදනාඛන’ වශයෙන් තවහතසුතෙහි බැසැගෙනැ සිටුනේ යැ.

අප බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ප්‍රීතිවාක්‍ය එක්තැන් කොට ගෙන හද-
රන්තට ලැබීම නම්, 'බෞද්ධයන්ට මහා ලාභයක් මැයි. ප්‍රීතිවාක්‍ය පහළ
වනුයේ අරමුණෙහි ප්‍රීතිවෛතසිකයාගේ බලවත්කම් නිසා වෙයි. මෙවන්
ප්‍රීතිවාක්‍යයක් තහනනට උපන් බලවත් අරමුණ කීමෙකැ යනු උද්ග-
පාළිය කියවා දතහොත්තේ යැ. අරමුණු විසින් සිටුවනා කථා බලත් මැ,
බුද්ධචරිතය ගැන ද, ලොකචාරිත්‍ර ගැන ද, දෘෂ්ටිවාද ගැන ද, අවබෝධයෙන්
නිතැතින් ලැබියැ හෙත්තේ වෙයි පහළ කළ ප්‍රීතිවාක්‍යයෙහි අම් පරික්‍ෂා
කරත් මැ ධර්මානියෙහි පාටවයෙක් ද උද් වෙයි. එයින් බෞද්ධයන් තෙල
'උද්ග' වන පොත් කැරැගත්තේ මැනවි.

මෙහි සත්සති පිළිවෙළින් නො එයි. එසේ නොඑනුයේ හැම සතියෙකැ
පහළ කළ 'උද්ග' නැති හෙයිනි. අනිද තෙරණුවන් ම 'නිද්ග' තැබුව ද,
"එවං මෙ සුතං ... අථ බො ආයස්මා ආනන්දො" (6.10.) යනාදී විසින් තැබූ
නිද්ගපාඨයෙක් වෙයි. තමන් ගැන ම එසේ 'නිද්ග' තබනු කීම යනු
සොයන්නට වටහේ යැ. නිද්ගපාඨ එක්මඟක් ගෙන තුබුව මනා බැවින්
ඒ සැටියෙන් තැබිණ. කථාසිද්ධිය තමන් පිළිබඳ වුව ද, "එවං මෙ සුතං"යි
නිද්ග තබනු 'නිද්ගසම්ප්‍රදය' පිණිසැ වෙයි.

මෙහි යච්ඡායෙහි ගොපාලසූත්‍රයෙහි ලා 'අඤ්ඤාතරො ගොපාලකො'
යනුවෙන් සඳහන් කළ ගොපාල නම් නිඤ්ඤාතර වෙයි. උන්ගේ මරණය
දක්වමින් 'දුග්ගකො විජ්ඣිතො මාරෙසි'යි ධම්පියාටුවායෙහි කිින "අඤ්ඤා-
තරෙන පුරිසෙන සීමනතරිකාය ජිවිතා වොරොපිතො" යි උදන් පෙළෙහි
වදානු ධම්පියාටුවාගැටපදයෙහි දී "වැද්දෙක් විද මැරි. හෙළටුවායෙහි
වෙරියෙක් විද මැරිය යෙක්. උදන් අටුවායෙහි වටක් නිසා වෙරබද්ද
මිනිසෙක යෙක්" යනු කියති. මෙ හැම සසඳන් මැ ඒ ඒ ඇදුරෙල්'හි
තඤ්ඤාතරයන්ගේ මරණය වෙන් වෙන් ලෙසෙකින් ගත්සේ පෙනේ.
ගැටපදයෙහි 'වට' ශබ්දයෙන් 'ආවාට'ය කියති යි අදහස් ගනුත් මැ, උදන්
අටුවායෙහි දී 'තළාක' ශබ්දයෙන් එය පැවැසිණැ යි නිශ්චය කළහොත්තේයැ.
ගැටපදය හෙළටුවායෙහි සිට "උද්ග සුත්තනනනන විජ්ඣාතරො කපෙතබ්බං"
යි උද්ගසූත්‍රානනයෙන් විසාර කළමනාසේ කියනුද අද ඒ විසාරය ඇතිසේ
නොපෙනේ. හෙළටුවා තැනිහෙයිනි. හෙළටුවායෙහි සිටි විසාරාම් පාළිඅටුවා
කළතැන් සිට අභාවයට ගිය බව මෙබඳු නොයෙක් තැනින් පෙනේ.

ඉතිවුත්තකපාළි:

"වුත්තං හෙතං භගවතා, වුත්තමරහතානි මෙ සුතං" යනු 'ඉතිවුත්තක'
පාළියෙහි මූලපාඨ එන සැටි වෙයි. දීඝාගමාදියෙහි දී 'එවං මෙ සුතං එකං
සමයං' යනාදීන් දෙකකාල ආදී කරුණු රැසක් නිද්ගයෙහි ලා එළවනුද, මෙහි
දෙකකමාත්‍ර මිසැ තෙසු කිසිදු දෑයෙක් ප්‍රකට වැ නො එයි. බුද්ධජාතයන්ට
බුද්ධත් හමුවෙහි ඇසු ඇසු බණ උදයන රජුගේ සාමාවහි ආදී ඇතොරනට
දෙසන් මැ, ඇය තැබූ පාඨ වන හෙයින් දෙකකාලාදිය ඉතිවුත්තකයෙහි
තැනියේ කෙටිවාද විසින් කියති. මෙ පාළිය සූත්‍ර ප්‍රමාණවශයෙන් වේවයි,
වග්ගසූත්‍රයාදී වශයෙන් වේවයි වතුරාගමයෙහිදු ගණනට නො එයි. එයින්
මූලපාඨයෙහි සිටුවන 'වුත්ත' ශබ්දය හා 'ඉති' ශබ්දය හා දෙක එක් කොට
ගෙන 'ඉතිවුත්තක'යැ යි සංඥානිදේශය වියැ. මූලපාඨයෙහි 'වුත්තං හි එතං
භගවතා'යි පද බිඳ ගත් කල 'හි-කාර'ය ව්‍යංග්‍යාචය දෙයි. හෙල සූත්‍රරාශිය

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ මෑ භාෂිත බව එයින් හෙළි කරන්නේ ය. “භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ මෑ භාෂිතයෙකැ, අනෙකෙකුගේ භාෂිත නොවෙති”යි අනුප්‍රමාණ වශයෙන් ගතවිතාසේ දක්වන්නේ ය.

මෙහි ඒකක-ද්වික-ත්‍රික වතුෂ්ඨ වශයෙන් නිපාතයෝ සතර දෙනෙකි සුත්‍රපිටකපයඝාපනන වෙයි. පඤ්චනිකාය අතුරෙන් ‘බ්‍රහ්මකනිකාය’ පයඝාපනන වෙයි. තවාඛගශාසනයෙහි ලා ‘ඉතිවුත්තකාඛග’ වෙයි. සුත්‍රවශයෙන් පරිගණනා කරත් මෑ එකකනිපාතයෙහි සත්විස්සෙකැ, දුකනිපාතයෙහි දෙවිස්සෙකැ, තිකනිපාතයෙහි පනසෙකැ, වතුකකනිපාතයෙහි තෙලෙසෙකැ යි සුත්‍රයෝ එක්සිය දෙලොස්දෙනෙක් ඇත. මෙසේ ‘ඉතිවුත්තකපාට්‍රි’ ය සමුප්‍රණී වෙයි.

ව්‍යාඛ්‍යානය.

‘බ්‍රහ්මකපාඨ - ධම්මපද - උදන - ඉතිවුත්තක’ යන සතරෙහි ව්‍යාඛ්‍යාන තෙල ග්‍රන්ථයෙහි සිද්ධසිත් තබා ඇත. දේශනාමායෙහිදු තනිව්‍යාකරණාදි ශාස්ත්‍රයෙහිදු ස්වසමෘතියානතරයෙහිදු හසල බුද්ධි ඇති, අග්‍යමහාපණ්ඩිත බද්‍රන්ගොඛ ආනාඤ්ඤමෙත්‍රෙය ච්ඡාතායක හිමිපාණන් සකස් කළ තෙල ව්‍යාඛ්‍යාන අභ්‍යාචයෙන් මෑ අස්ස වෙයි. අභිකථානුගත කොට කළ ව්‍යාඛ්‍යාන වන හෙයින් මෙහි අභිශුද්ධි ඇත. සියබසෙහි සංවර්ධනය පිණිසැ හිතකර වන ලෙසින් ව්‍යාකෘතභාෂායෙන් නිබද්ධ වන බැවින් භාෂාච්ඡයෙහිදු අස්සභාවය ඇත. ධම්මපදෙය අවබෝධයට නිසිසේ ගැට බිදැ ලියුවන බැවින් ප්‍රසාදගුණය ද ඇත. මෙසේ තෙල ව්‍යාඛ්‍යාන මතහරසේ කියමින.

නිසැ සුතු දූසෙක් ඇත. ධම්මපදපාට්‍රියෙහි පාඨානතරරාශියෙක් මෙහි යෙදිණ. එ හැමයෙහි මූලය ධම්මපදපාට්‍රිය මෑ වෙයි. මහාභාරත-මනුෂ්මානි ආදියෙහි දු ධම්මපද ආදියෙහි දු අභිවශයෙන් සමපාඨ ඇත. වෙනස භාෂා තානාන්‍ය වෙයි. එබඳු පාඨ දක්නා, ගුරුපාශ්‍රය නොලත්, සැදූ තැනි කිසි කෙනෙක් උන්පථයෙහි යමින් “අසෝ තැනින් ගෙනැ බස බිදැ ලියූ දූසෙකැ මේ” යි ඇතිලි තභා ඇතැම් ධම්මපද භාෂා දක්වති. ඒ උන්ගේ මිහිමාත්‍ර වන් මුත් යථාචි නො වෙයි. මෙහි ලියූ පාඨානතර දකුන් මෑ, “එයින් බසැ බිදැ ධම්මපද ගෙහිණැ” යි නොගන්නේ මෑතැවි.

මෙහි ලා කුදුගත් සතරක් සැකෙවින් හඳුන්වා දුම්හ. සහි පිළිබඳ කොට වේවයි, සඛිනිති පිළිබඳ කොට වේවයි, භාෂ්‍යකථා දනුකැමැතින් මහවගම ලියූ ප්‍රකාශනා බලන්නේ ය. දවරය වෙහෙස ධර්මින් ජීවත්වුය දියුණු කරනු වස් සිද්ධසිත් ලියන තෙල ව්‍යාඛ්‍යාන සියදනට දෙලොව වැඩ සඳහා වේවයි පනම්හ. මේ සංඥාපනය සැපැයීමෙහි දී පණ්ඩිත පරවාහාර පඤ්ඤානාඤ (බී. ඒ.) සථවිරයන් වහන්සේ ද කරැණු උපුටා ගැනීමෙහි ලා වහල් වූයේ අවසානවශයෙන් ඔබට තියු පිරිතමිමින් සඳහන් කරම්හ.

කෝදුගොඩ ඤාණාලාභ සථවිර

විද්‍යාවතු පිරිවෙන,
අගංගම.

සංකේතනිරූපණය

ABBREVIATIONS

සි.	—	සිංහල-තාලපණ්ණපොතක.
සිඞ්.	—	සිංහලකතර-ඉද්දිතපොතක.
සං.	—	සංගීතකතර-ඉද්දිතපොතක.
මජ්.	—	මජ්ඣිමනිකායා-පිටක පොතක.
PTS.	—	Pali Text Society-editions

THE PĀLI ALPHABET

IN SINHALESE CHARACTERS.

VOWELS

අa ආā ඉi ඊī උu ඌū එē ඔo

CONSONANTS

කka	ඛkha	ගga	ඝgha	ඞṅa
චca	ඡcha	ජja	ඣjha	ඤṇa
ටta	ඨtha	ඩda	ඬdha	ණṇa
තta	ථtha	දda	ධdha	නna
පpa	ඵpha	බba	භbha	මma
යya	රra	ලla	වva	සsa
හha	ළla	ඳḍa	භbha	ඣjha

කka	කā	කිki	කීkī	කුku	කූkū	කෙē	කෝkō
ඛkha	ඛā	ඛිkhi	ඛීkhī	ඛුkhu	ඛූkhū	ඛෙkhē	ඛෝkhō
ගga	=	=	=	=	=	=	=

Conjunct - Consonants

කකkka	ඤඞṅca	ච්චtva	එඵmpha
කඛkkha	ඤඡ=ඡṇcha	ඳදdda	එබ=බmba
කඝkgha	ඤජ=ජṇja	ඳධ=ධddha	එභmbha
කඣkjha	ඤඣ=ඣṇjha	ඳ්දra	එමmma
කඤkṇa	ඤඤ=ඤṇṇa	ඳ්ඳdva	එඞmha
කඞkṇa	ඤඨtha	ධධdhva	ආ=ආyya
කඨkṭha	ච්චtṭa	නනnta	ආyha
කථkṭha	ච්ඵ=ච්ඵṭha	ඵntha	ලලla
කපkpa	ඬඬḍḍa	ඵḍḍa	ලඬlyha
කඵkṭha	ඬඬḍḍha	ඬndha	ලඬlha
කඬkḍḍa	ඬඬḍḍha	නනnna,	එභvha
කඬḍḍa	ඬඬḍḍha	නනnha	ආsma
කඬḍḍha	ඬඬḍḍha	පපppa	ආsva
කඬḍḍha	ඬඬḍḍha	පඵppha	ආssa
කඬḍḍha	ඬඬḍḍha	බබbba	ආhma
කඬḍḍha	ඬඬḍḍha	බබbḍḍha	ආhvha
කඬḍḍha	ඬඬḍḍha	ඬbra	ලඬlha
කඬḍḍha	ඬඬḍḍha	එඵmpa	

ā ī ū e ē o o

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

බුද්ධකතාකාශයා

පඨමභාග-විසයසූචි

බුද්ධකපාඨපාළි

විසයා	පිටුවකිනා
1. සරණගමනං	2
2. දසසික්ඛාපදං	2
3. ආතතිංසාකාරං	4
4. කුමාරපඤ්ඤා	4
5. මහිගලසුත්තං	6-8
6. රතනසුත්තං	8-14
7. තිරොකුඛ්ඛිසුත්තං	14-16
8. නිබ්බණ්ණිසුත්තං	16-20
9. මෙත්තසුත්තං	20-22

බුද්ධකපාඨපාළි නිවේශනා.

ධම්මපදපාළි

1. යමක	වග්ගො	...	...	...	26-30
2. අපමාද	„	...	...	...	30-32
3. විරත	„	...	...	...	34-36
4. පුපථ	„	...	...	...	36-38
5. බාල	„	...	...	...	38-40
6. පණ්ණින	„	...	...	...	40-44
7. අරහන්ත	„	...	...	...	44-46
8. සහස්ස	„	...	...	...	46-50
9. පාප	„	...	...	...	50-54
10. දණ්ඩ	„	...	...	...	56-60
11. ජරා	„	...	...	...	60-64
12. අත්ත	„	...	...	...	64-66
13. ලොක	„	...	...	...	66-70
14. බුද්ධ	„	...	...	...	70-74

පඨමක භාණ්ඩාරං

15. සුඛ	වග්ගො	...	...	...	74-78
16. පිය	„	...	...	...	78-80
17. කොඨ	„	...	...	...	80-84
18. මල	„	...	...	...	84-88
19. ධම්මධ්ථ	„	...	...	...	88-92

විෂයා	පිටුවක
20. මගන වගනා	92-96
21. පකිණ්ණක	96-100
22. නිරය	100-104
23. නාග	104-108
24. නණනා	108-114
25. භික්ඛු	114-118
26. මුහුණ	118-128

වගනුද්දන.

ගාප්පද්දන.

බමමපදපාළි නිවහිතා.

උද්දනපාළි

1. බොධිවගනා	130-146
1. පදම්බොධි සුත්තං	130
2. දුතිය බොධි	132
3. තනිය බොධි	132-134
4. නිශ්‍රොධ	134
5. ථෙර	136
6. කසාප	136-138
7. පාචා	138
8. සඛිනාමජ්	138-140
9. ජවිල	140
10. බාහිග	142-146

බොධිවගනා පදිමො.

2. මුච්චිඤ්ඤාපගනා	148-168
1. මුච්චිඤ්ඤා සුත්තං	148
2. රාජ	148-150
3. දණ්ඩ	150
4. සකකාර	152
5. උපාසක	154
6. ගබ්භිනී	154-156
7. එකපුත්ත	156-158
8. සුප්පවාසා	158-164
9. විකාඛා	164-166
10. හඳ්දිය	166-168

මුච්චිඤ්ඤාපගනා දුතියො.

විෂයා

පිටිබර්තන

3. නාදනවග්ගො

170-194

1. කමම	සුතනං	...	...	...	170
2. තඤ්ඤ	„	...	...	...	170-176
3. යසොජ	„	...	...	...	176-182
4. සාරිපුත්ත	„	...	...	...	182
5. කොලිත	„	...	...	...	182
6. පිළිඤ්ඤවල්ල	„	...	...	...	184
7. කසප	„	...	...	...	184-186
8. පිණ්ඩපාතික	„	...	...	...	188-190
9. සිප්ප	„	...	...	...	190-192
10. ලොකවොලොකනසුතනං	...	...	...	...	192-194

නාදනවග්ගො තභිග්ගො.

4. මෙඝියවග්ගො

194-220

1. මෙඝිය	සුතනං	...	...	...	194-200
2. උඤ්ඤ	„	...	...	...	202
3. ගොපාල	„	...	...	...	202-204
4. ජුණ්ණ	„	...	...	...	204-206
5. නාග	„	...	...	...	208-210
6. පිණ්ඩාල	„	...	...	...	210-212
7. සාරිපුත්ත	„	...	...	...	212
8. සුඤ්ඤ	„	...	...	...	212-218
9. උපසෙත	„	...	...	...	218
10. සාරිපුත්ත	„	...	...	...	218-220

මෙඝියවග්ගො වතුග්ගො.

5. ගොණවග්ගො

220-248

1. රාජ	සුතනං	...	...	...	220-222
2. අප්පාසක	„	...	...	...	222
3. සුප්පබ්බාසක	„	...	...	...	222-226
4. කුමාරක	„	...	...	...	228
5. උපොසථ	„	...	...	...	228-238
6. ගොණ	„	...	...	...	238-244
7. රෙවත	„	...	...	...	246
8. ආනන්ද	„	...	...	...	246
9. සංඛායමාන	„	...	...	...	248
10. පඤ්ඤ	„	...	...	...	248

ගොණවග්ගො පඤ්ඤග්ගො.

6. පච්චෙක්ඛිවග්ගො

250-276

1. ආසුසංඛාරවොස්සජන සුතනං	...	...	250-254
2. ජපිල	„	...	254-256
3. පච්චෙක්ඛින	„	...	258

විෂයා				පිටුවකො
4. පඨමතාතාතිත්ථිය	සුත්තං	...	...	258-262
5. දුතියතාතාතිත්ථිය	„	...	...	264-266
6. තතියතාතාතිත්ථිය	„	...	...	266-270
7. සුභුති	„	...	...	272
8. ගණිකා	„	...	...	272-274
9. උපාති	„	...	...	274
10. භට්ඨාගකුපපාද	„	...	...	276

ජ වටකවගෙනා ජවෙසා.

	7. චුලවගෙනා			278-288
1. පඨමභද්දිය	සුත්තං	...	...	278
2. දුතියභද්දිය	„	...	...	278
3. සත්ත	„	...	...	280
4. දුතියසත්ත	„	...	...	280
5. ලකුණටකභද්දිය	„	...	...	282
6. තණ්හාතබ්බය	„	...	...	282-284
7. පපඤ්චතබ්බය	„	...	...	284
8. කල්පාත	„	...	...	284
9. උදපාත	„	...	...	286
10. උදෙන	„	...	...	288

චුලවගෙනා සත්තමො.

	8. පාටලිගාමියවගෙනා			290-316
1. පඨමපරිනිබ්බාන	සුත්තං	...	...	290
2. දුතියපරිනිබ්බාන	„	...	...	290
3. තතියපරිනිබ්බාන	„	...	...	292
4. චතුස්ථපරිනිබ්බාන	„	...	...	292-294
5. චුඤ්ඤ	„	...	...	294-302
6. පාටලිගාමිය	„	...	...	302-310
7. දඨිධාපථ	„	...	...	310
8. විසාධා	„	...	...	312-314
9. පඨමදබ්බ	„	...	...	314-316
10. දුතියදබ්බ	„	...	...	316

පාටලිගාමියවගෙනා අට්ඨමො.

උදනපාළි සමන්තා.

ඉතිවුත්තකපාළි

එකකනිපාතො

විසයා

පිට්ඨකයා

පඨමො චග්ගො

318-326

1.	ලොභ	සුත්තං	...	...	...	318
2.	දොස	„	...	...	...	318
3.	මොහ	„	...	...	...	320
4.	කොඛ	„	...	...	...	320
5.	මකක	„	...	...	...	320-322
6.	මාන	„	...	...	...	322
7.	සබ්බපරිඤ්ඤා	„	...	...	...	322-324
8.	මානපරිඤ්ඤා	„	...	...	...	324
9.	ලොභපරිඤ්ඤා	„	...	...	...	324-326
10.	දොසපරිඤ්ඤා	„	...	...	...	326

පාඨිතොගචග්ගො පඨමො.

දුතිය චග්ගො

328-338

1.	මොහපරිඤ්ඤා	සුත්තං	...	...	...	328
2.	කොඛපරිඤ්ඤා	„	...	...	...	328
3.	මකකපරිඤ්ඤා	„	...	...	...	330
4.	අවිජ්ජානීවරණ	„	...	...	...	330
5.	තණ්හාසංයෝජන	„	...	...	...	332
6.	පඨමසෙව	„	...	...	...	332
7.	දුතියසෙව	„	...	...	...	334
8.	සබ්බසෙව	„	...	...	...	334
9.	සබ්බසාමයනි	„	...	...	...	336
10.	පද්ධිපුත්තල	„	...	...	...	336-338

චග්ගො දුතියො.

තනියො චග්ගො

338-348

1.	පසන්නවිත්ත	සුත්තං	...	...	...	338
2.	මාපුඤ්ඤාභාසි	„	...	...	...	340
3.	උභොග්ගථ	„	...	...	...	342
4.	අට්ඨිපුඤ්ඤ	„	...	...	...	342
5.	සමපජානමුත්තවාද	„	...	...	...	344
6.	දුතසංවිභාග	„	...	...	...	344
7.	මෙත්තාවෙතොවිමුත්ති	„	...	...	...	346-348

චග්ගො තනියො.

එකකනිපාතො නිවසිතො.

දුකනිපාතො

විසයා

පිටපිඛකා

පඨමො වග්ගො

348-358

1. පදමභික්ඛු	සුත්තං	...	...	...	348
2. දුතියභික්ඛු	„	...	...	...	350
3. තපනීය	„	...	...	...	350
4. අතපනීය	„	...	...	...	352
5. පාපකපිල	„	...	...	...	352
6. භද්දකපිල	„	...	...	...	354
7. අනාතාපී	„	...	...	...	354
8. පඨමජ්ඣකුහන	„	...	...	...	356
9. දුතියජ්ඣකුහන	„	...	...	...	356
10. සොමකස්ස	„	...	...	...	358

වග්ගො පඨමො.

දුතියවග්ගො

360-376

1. විතකක	සුත්තං	...	...	...	360
2. දෙසනා	„	...	...	...	362
3. විජ්ජා	„	...	...	...	362

(පඨමක භාණ්ඩාරං)

4. පඤ්ඤාපරිහානී	„	...	...	...	364
5. සුක්කධම්ම	„	...	...	...	364-366
6. අජාත	„	...	...	...	366
7. නිබ්බානධාතු	„	...	...	...	368
8. පටිසල්ලාන	„	...	...	...	370
9. සික්කානිසංස	„	...	...	...	370
10. ජාගරිය	„	...	...	...	372
11. ආපාසික	„	...	...	...	372-374
12. දිට්ඨිගත	„	...	...	...	374-376

වග්ගො දුතියො.

දුකනිපාතො නිට්ඨිතො.

නිකනිපාතො

පඨමො වග්ගො

378-386

1. අකුසලලුල	සුත්තං	...	...	...	378
2. ධාතු	„	...	...	...	378
3. පඨමවෙදනා	„	...	...	...	380
4. දුතියවෙදනා	„	...	...	...	380
5. පඨමඵසනා	„	...	...	...	382

විසයා	පිටුවකිනා
6. දුතියඵසනා	382
7. පඨවිආසව	384
8. දුතියආසව	384
9. තණ්හා	386
10. මාර්ගධොය	386

වග්ගො පඨමො.

දුතිය වග්ගො	388-396
1. පුඤ්ඤකිරියවඤ්ච සුත්තං	388
2. වකච්ඡු	388
3. ඉඤ්චිය	390
4. අඤ්චා	390-392
5. දුච්චරිත	392
6. සුච්චරිත	392
7. සොචෙය්‍ය	394
8. මොකෙය්‍ය	394
9. පඨමරාග	394-396
10. දුතියරාග	396

දුතියොවග්ගො.

තනිකො වග්ගො	398-414
1. මිච්ඡාද්ධිකමමසමාදාන සුත්තං	398
2. මිච්ඡාද්ධිකමමසමාදාන	400
3. නිසාරණීය	402
4. සන්තතර්	402
5. පුත්ත	404-406
6. චුට්ඨි	406-408
7. සුඛපඨනා	408-410
8. භිදුර	410
9. ධාතුසංසඤ්ඤ	412
10. පරිභාත	414

වග්ගො තනිකො.

වතුකො වග්ගො	416-436
1. විතකක සුත්තං	416
2. සකකාර	416-418
3. දෙවසඤ්ඤ	418-420
4. පුබ්බනිමිත්ත	420-422
5. බහුජනගිත	424-426
6. අසුභානුපය්‍යි	426-428
7. ධම්මානුධම්මපටිපන්නා සුත්තං	428

විෂය

පිටුව

8. අනිකරණ සුභතං	...	...	...	430-432
9. අනරුමල	„	...	...	432-434
10. දෙවදත්ත	„	...	...	434-436

වග්ගො වතුසෙට්ඨා.

සඤ්චමො වග්ගො

438-456

1. අග්ගපසාද සුභතං	...	...	...	438-440
2. ජිවිකා	„	...	...	440-442
3. සංඝාරිකණ්ණ	„	...	...	442-444
4. අග්ගි	„	...	...	444-446
5. උපපරිකක	„	...	...	446
6. කාමුපපතති	„	...	...	446-448
7. කාමයොග	„	...	...	448

(තතියසාණ්චාරං)

8. කල්යාණසීල	„	...	...	450-452
9. දුත	„	...	...	452
10. තෙවිජ්ජ	„	...	...	454-456

සඤ්චමො වග්ගො.

තිකතිපාතො තිට්ඨිතො.

වතුකතිපාතො

458-484

1. මුග්ගණ සුභතං	...	...	...	458
2. වතුරත්තවජ්ජ	„	...	...	460
3. ආසවකකය	„	...	...	460-462
4. සමණමුග්ගණ	„	...	...	462-464
5. සීලසම්පන්න	„	...	...	464-466
6. තණ්හප්පාද	„	...	...	466-468
7. සමුග්ගක	„	...	...	468-470
8. බහුකාර	„	...	...	470
9. කුහ	„	...	...	472
10. පුරිසපිරුප	„	...	...	472-474
11. චර	„	...	...	474-478
12. සම්පන්නසීල	„	...	...	478-480
13. ලොකාවබෝධ	„	...	...	482-484

වතුකතිපාතො තිට්ඨිතො.

ඉතිවුත්තකපාළි තිට්ඨිතො.

ගාථාදිපාදනුකමණිකා	...	...	...	487-496
සඤ්ඤාතාමානුකමණිකා	...	...	...	497-498
පදනුකමණිකා	...	...	...	499-543

සුභනන්දපීඨකේ
බුද්ධකතිකායෝ
පඨමෝ භාගෝ

සුභතනපිටකේ බුද්දකනිකායෝ

(පඨමො ගණො)

බුද්දකපාඨපාළි

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සමමාසමබ්බදධස්ස.

1. සරණගමනං.¹

බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි.
ධම්මං සරණං ගච්ඡාමි.
සංඝං සරණං ගච්ඡාමි.

දුතියමි බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි.
දුතියමි ධම්මං සරණං ගච්ඡාමි.
දුතියමි සංඝං සරණං ගච්ඡාමි.

තතියමි බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි.
තතියමි ධම්මං සරණං ගච්ඡාමි.
තතියමි සංඝං සරණං ගච්ඡාමි.

සරණගමනං.¹

2. දසසිකඛාපදං

පාණානිපාතා වෙරමණීසිකඛාපදං සමාදියාමි.
අදින්නාදුතා වෙරමණීසිකඛාපදං සමාදියාමි.
අබ්බහවරියා වෙරමණීසිකඛාපදං සමාදියාමි.
ඔසාවාදා වෙරමණීසිකඛාපදං සමාදියාමි.
සුරුමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා වෙරමණීසිකඛාපදං සමාදියාමි.
විකාලභොජනා වෙරමණීසිකඛාපදං සමාදියාමි.
තථවතීතවාදිතවිසුකදස්සනා වෙරමණීසිකඛාපදං සමාදියාමි.
මාලාගනිවිලොපතධාරණමණ්ඩනවිභුසනට්ඨානා වෙරමණීසිකඛාපදං
සමාදියාමි.
උච්චාසයනමහාසයනා වෙරමණීසිකඛාපදං සමාදියාමි.
ජාතරූපරජතපට්ඨගහණා වෙරමණීසිකඛාපදං සමාදියාමි.

දසසිකඛාපදං.

1. සරණගමනං. මජ්ඣ.

සුත්‍රපිටකයෙහි කුට්ඨගත් සඟ්ගය

(ප්‍රථම ග්‍රන්ථය)

බුද්දකපාඨ පෙළ

ඒ භගවත් අභිත් සම්මාසම්බුදුරජානන් වහන්සේට
නමසකාර වේවා.

1. ගරණගමනය.

බුදුරජන් සරණයෙමි (පිහිට යෑ සි දැන ගණිමි.)
දහම් සරණ යෙමි (පිහිට යෑ සි දැන ගණිමි.)
සභ සරණ යෙමි (පිහිට යෑ සි දැන ගණිමි.)
දෙවනු ද බුදුරජන් සරණ යෙමි.
දෙවනු ද දහම් සරණ යෙමි.
දෙවනු ද සභ සරණ යෙමි.
තෙවනු ද බුදුරජන් සරණ යෙමි.
තෙවනු ද දහම් සරණ යෙමි.
හෙවනු ද සභ සරණ යෙමි.

ගරණගමනය සි.

2. දසසිකපද

පණ්ඩායෙන් වැළැක්ම වූ සිකපදය මනා කොට ගණිමි.
අසිතාදතින් වැළැක්ම වූ සිකපදය මනා කොට ගණිමි.
මෙවුන්දමින් වැළැක්ම වූ සිකපදය මනා කොට ගණිමි.
අබිරම්සරින් වැළැක්ම වූ සිකපදය මනා කොට ගණිමි.
මුස වායෙන් වැළැක්ම වූ සිකපදය මනා කොට ගණිමි.
මිදයටත් ප්‍රමාදයටත් හේතු වූ රහමෙර පිමෙන් වැළැක්ම වූ සිකපදය
මනා කොට ගණිමි.
විකල් බොජුතෙන් වැළැක්ම වූ සිකපදය මනා කොට ගණිමි.
තට්ඨ ගයනු වයනු විසුඵදස්තෙන් වැළැක්ම වූ සිකපදය මනා කොට ගණිමි.
අඩු තැන් පිරවීමටත් සැරසීමටත් කරුණු වූ මල් හඳ විලෙවුන් දැරීමෙන්
වැළැක්ම වූ සිකපදය මනා කොට ගණිමි.
උසසුන්මක්කෙන් වැළැක්ම වූ සිකපදය මනා කොට ගණිමි.
රත් පිඳි මසු කහවණු පිළිගැන්මෙන් වැළැක්ම වූ සිකපදය මනා කොට
ගණිමි.

දසසිකපද සි.

3. දවනතිංසාකාරං.

අපි ඉමසම් කායෙ කෙසා ලොමා නබා දන්තා තථො මංසං නහාරා අට්ඨි අට්ඨමිඤ්ජං.¹ වනකං හදයං යකතං කිලොමකං පිහකං පපථාසං අන්තං අන්තගුණං උදරියං කර්සං පිත්තං සෙමං පුබ්බො ලොහිතං සෙදො මෙදො අසුචු වසා බෙලො පිඬ්ඝාතිකා ලසිකා මුත්තං මත්තකෙ මත්තපුඬ්ගනති.

දවනතිංසාකාරං.

4. කුමාරපඤ්ඤා

එකං තාම² කිං? සබ්බෙ සත්තා දාහාරට්ඨිතිකා.

ඥෙ තාම කිං? තාමඤ්ච රූපඤ්ච.

තීණී තාම කිං? තිස්සො වෙදතා.

වත්තාරි තාම කිං? වත්තාරි අරියසම්මාති.

පඤ්ච තාම කිං? පඤ්චුපාදනකතිකා.

ඡ තාම කිං? ඡ අජ්ඣන්තිකානි අයතනානි.

සත්ත තාම කිං? සත්ත බොජ්ඣංගිනා.

අට්ඨ තාම කිං? අරියො අට්ඨබ්බිකො මහො.

තච තාම කිං? තච සත්තාවාසා.

දස තාම කිං? දසභංගෙහි සමන්තාගතො අරහා'ති වුච්චති.

කුමාරපඤ්ඤා.

1. අට්ඨමිඤ්ජං - කැපව.

2. එක යාඥ කිං, පොසුච.

3. දෙනිස් ආකාරය

මෙ සිරුරෙහි කෙස් ය, ලොම් ය, නිය ය, දත් ය, සම ය, මස් ය, තහර ය, ආට ය, ආටමිඳු ය, වකුගඩු ය, හදවත ය, අක්මාව ය, දලඹු ව ය, බඩදිව ය පපුටිය ය, අතුනුවාටිය ය, අතුනුබහන් ය, උදරිය (උදරයෙහි වූ නො පැසුණු අහර පැන් ආදිය) ය, වසුරා ය, පිත ය, සෙම ය, පුයා ය, ලේ ය, බහදිය ය, හැසුනු (මිදි හිය) තෙල් ය, කඳුළු ය, වුරුණු (දිය ව හිය) තෙල් ය, කෙල ය, මුතුණු (සොටු) ය, සඳම්ඳු ය, මුත්ර ය, හිස් කබල් තුළ පිහිටි මිඳුලු රුස ය යන දෙනිස් කුණප කොටස් කෙනෙක් ආත්තාහ.

දෙනිස් ආකාර සි.

4. කුමාරප්‍රශ්න

එක නම් කිම? සියලු සත්ත්‍ව අහරින් සිටින්නෝ ය.

දෙක නම් කිම? තම් රු දෙක ය.

තුණ නම් කිම? (සුබ දුබ උපෙක්‍ෂා යන) තුන් වෙදනාවෝ ය.

සතර නම් කිම? (දුබ සමුදය නිරෝධ මාගී යන) සතර ආයතී සත්‍යයෝ ය.

පස නම් කිම? (රූප වෙදනා සංඥ සංස්කාර විඥන යන) උපාදතසකකි පස ය.

සය නම් කිම? (වකුටු සොත ඝාණ ජිව්‍යා කාය මත යන) තමා කෙරෙහි වූ ආයතන සය ය.

සත නම් කිම? (සති ධම්මවිවය පිති විරිය පසාද්ධි සමාධි උපෙක්‍ෂා යන) බොධිසත්‍ව සත ය.

අට නම් කිම? (සමමාදිට්ඨි සමමාසඝ්‍රහණ සමමාවචා සමමාකමමනන සමමාආජීව සමමාවායාම සමමාසති සමමාසමාධි යන) ආයතී අමාවාසික මාගී ය.

තවය නම් කිම? (තාතත්තකාය තාතත්තසඤ්ඤී ය, තාතත්තකාය එකත්තසඤ්ඤී ය, එකත්තකාය තාතත්තසඤ්ඤී ය, එකත්තකාය එකත්තසඤ්ඤී ය, අසඤ්ඤී ය, අසාසානඤ්ඤායතනුපග ය, විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනුපග ය, ආකිඤ්ඤායතනුපග ය, තෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනුපග ය යන) සත්ත්වා-වාස තවය ය.

දශය නම් කිම? (අසෙව සමමාදිට්ඨි ය, අසෙව සමමාසඝ්‍රහණ ය, අසෙව සමමාවායා ය, අසෙව සමමාකමමනන ය, අසෙව සමමාආජීව ය, අසෙව සමමාවායාම ය, අසෙව සමමාසති ය, අසෙව සමමාසමාධි ය, අසෙව සමමාඤ්ඤාණ ය, අසෙව සමමාවිමුතතිය යන) අභිග දශයෙන් යුත් වූයේ රහත් තෙමේ යයි කියනු ලැබේ.

කුමාරප්‍රශ්න සි.

5. මඛගලමුත්තං

එවං මෙ සුභං: එකං සමයං භගවා සාවකස්මිං විහරති ඡන්දවනෙන අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. අථ බො අඤ්ඤානරු දෙවතා අභිකක්කන්තාය රතතියා අභිකක්කන්තවණ්ණං කෙවලකප්පං ජේතවනං ඔහාසෙධා යෙන භගවා නෙත්‍රපසංකම්. උපසංකම්භා භගවන්තං අභිවාදෙධා එකමන්තං අට්ඨාසී. එකමන්තං ධිතා බො සා දෙවතා භගවන්තං ගාථාය අජ්ඣමාසී.

1. බහු දෙවා මනුස්සා ව මඛගලාති අවින්නස්සං,
ආකංකිමානා සොඤ්ඤානං බුද්ධි මඛගලමුත්තමං.
2. අසෙවනා ව බාලානං පණ්ඩිතානං ව සෙවනා,
පුජා ව පුජනීයානං එතං මඛගලමුත්තමං.
3. පතිරුපදෙසවාසො ව පුබ්බෙ ව කතපුඤ්ඤානා
අත්තසම්මාපණ්ඩි ව එතං මඛගලමුත්තමං.
4. බාහුසච්ඡාදි සිප්පඤ්ච විනයො ව සුසිකංකිතො
සුභාසිතා ව යා වාචා එතං මඛගලමුත්තමං.
5. මාතෘපිතුරුපට්ඨානං පුත්තදුරස්ස සංගහො
අනාකුලා ව කම්මන්තා එතං මඛගලමුත්තමං.
6. දුතං ව ධම්මවරියා ව ඤාතකාතඤ්ච සංගහො
අත්තවජ්ජාති කම්මාති එතං මඛගලමුත්තමං.
7. ආරති විරති පාපා මජ්ජපාතා ව සඤ්ඤාමො
අප්පමාදො ව ධම්මෙසු එතං මඛගලමුත්තමං.
8. ගාරවො ව නිවාසනා ව සන්තුට්ඨි ව කතඤ්ඤානා
කාලෙන ධම්මසවණං එතං මඛගලමුත්තමං.
9. ඛන්ති ව සොච්චස්සනා සමණාතඤ්ච දස්සනං
කාලෙන ධම්මසාකච්ඡා එතං මඛගලමුත්තමං.
10. තපො ව බ්‍රහ්මචරියඤ්ච අරියසච්චාතදස්සනං
නිබ්බාණසච්ඡිද්ධියා ව එතං මඛගලමුත්තමං.

5. මධ්‍යමාංගය

මුළු විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර නිසා ජේතවන නම් වූ අනේසිඬු මහ සිටුහුගේ අරමිනි වැඩ වසන සේක. එකල්හි එක්තරා දෙවියෙක් රූ (පෙර යම) ඉක්ම ගිය කල්හි විශිෂ්ට ශරීරශෝභා ඇත්තේ සියලු ජේතවනය (සවනිය) ශරීරශෝභායෙන් බිඳුලුවා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යම් තැනෙක ද එ තැනට එළැඹියේ ය. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එකත් පසෙක සිටියේ ය. එකත්පසෙක සිටි ඒ දෙවි තෙම භාග්‍යවතුන්වහන්සේට ගාථායෙන් (මෙසේ) කියේ ය:

1. සංසාරයෙහි කාමාදි බොහෝ දෙවියෝ ද මිනිස්සු ද (දෙලෝ වැඩ සලසන) මධ්‍යම කාරණයන් සිතූහ. වැඩ සලසන උතුම් මඟුල් (මධ්‍යම කාරණ) වදල මැනවි.

[බුදුරජාණන් වහන්සේගේ]

2. බාලයන් ඇසුරු නොකිරීම ද මඟුලෙකි. පණ්ඩිතයන් ඇසුරු කිරීම ද මඟුලෙකි. පිදිය යුත්තන් පිදීම ද මඟුලෙකි. මේ (එක එකෙක්) උතුම් මඟුල් ය (මධ්‍යම කාරණය).

3. සුදුසු පෙදෙසෙහි විසීම ද, පෙරකළ පින් ඇති බව ද, සිය අත්බව (ශීලාදී) මනා දහම්හි පිහිටුවීම ද යන මේ (එක එකෙක්) උතුම් මඟුල් ය.

4. බොහෝ ඇසු පිරු තැන් ඇති බව ද, (හිනි පැවිදි) සිප්පි අත් හුරු බව ද, මොනොවට හික්මුනු කා විසි මුනි තුන් දොර ඇති බව ද, මොනොවට කියන ලද වචනය ද (මුසවා ආදියෙන් වැළැකි වචනය ද) යන මේ (එක එකෙක්) උතුම් මඟුල් ය.

5. මවුට උවටන ද, පියාට උවටන ද, අඹුදරුවනට සමග්‍රහය ද, * (ගොවි-තැන් ආදී) නිරවුල් කමාත්ත ද යන මේ (එක එකෙක්) උතුම් මඟුල් ය.

6. දනය ද, දස කුසල්දහම්හි හැසිරීම ද, තැයනට සංග්‍රහය ද, පෙහෙවස් විසීම ආදී නිවැරදි කම් ද යන මේ (එක එකෙක්) උතුම් මඟුල් ය.

7. මානසික අකුශලයෙන් වැළැක්ම ද, කායික වාචසික අකුශලයෙන් වැළැක්ම ද, මත්පානෙන් වැළැක්ම ද, කුසල්දහම් වැඩිමෙහි නොපමා බව ද යන මේ (එක එකෙක්) උතුම් මඟුල් ය.

8. ගරු කටයුත්තනට ගරු කිරීම ද, මත් තැනි බව ද (නිහඟමාන බව) ද, ලද දෑයින් සතුටු වන බව ද, කෙළෙහි ගුණ දත්තා බව ද, සුදුසු කල්හි බණ ඇසීම ද යන මේ (එක එකෙක්) උතුම් මඟුල් ය.

9. ඉවැසීම ද, සුවච්ඡා බව ද, ශ්‍රමණයන් දෑක්ම ද, සුදුසු කල්හි බම සාකච්ඡාව ද යන මේ (එක එකෙක්) උතුම් මඟුල් ය.

10. භාස ද (ඉන්ද්‍රියසංවරය හා විශ්‍යය ද), බහිසර ද (මෙවුන්දමින් වැළැක්ම, මහණදම, සසුන් බහිසර යන තුන් බහිසර ද), වතුරයාසිසත්‍යයන් දැකීම ද (මාගීදර්ශනය ද), නිවන්පසක් කිරීම ද යන මේ (එක එකෙක්) උතුම් මඟුල් ය.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

11. පුට්ඨස්ස ලොකධම්මෙහි චිත්තං යස්ස න කම්පති
අසොකං චිරජං බෙමං එතං මහලච්ඡිත්තමං.
12. එතාදිසාති කම්මාන සබ්බත්ථ මපරුජතා
සබ්බත්ථ සොභිං ගච්ඡන්ති තං තෙසං මහලච්ඡිත්තමන්ති.

මහලච්ඡිත්තං.

6. රතනසූතං

1. යාතීධි භුතාති සමාගතාති භූමවාති වා යාති ව අත්තප්පිකෙබ්බි¹
සබ්බෙව භුතා සුමතා ගවනතු අපොථි සකකම්ම සුඤ්ඤා භාසිතං.
2. තසමා හි භුතා තිසාමෙථ සබ්බෙ මේතනං කරොථ මානුසියා පජාය.
දිවා ව රතෙතා ව හරන්ති යෙ බලිං නාසමා හි තෙ රතනම් අපමන්තා.
3. යං කිංකරී චිත්තං ඉධි වා හුරං වා²
සග්ගෙසු වා යං රතනං පණීතං
න තො සමං අභි තථාගතෙන
ඉදම්බි බුද්ධෙ රතනං පණීතං
එතෙන සචේතන සුවච්ඡි ගොභු.
4. බයං චිරංගං අමතං පණීතං
යද්දම්බිනා සකාමුති සමාගිතො
න තෙන ධම්මෙත සමභි කිංකරී
ඉදම්බි ධම්මෙ රතනං පණීතං
එතෙන සචේතන සුවච්ඡි ගොභි.
5. යම්බුද්ධසංවේශා පරිවණණං සුචිං³
සමාගිමානන්තරිකඤ්ඤාමාහු
සමාගිතා තෙන සමො න විජ්ජති
ඉදම්බි ධම්මෙ රතනං පණීතං
එතෙන සචේතන සුවච්ඡි ගොභු.

1. යාතීභ භුතාති සමාගතාති
භුතාති වා යාති වා අත්තප්පිකෙබ්බි
සමාගි වා අත්තප්පිකෙබ්බි
සුඤ්ඤා භාසිතං සචේතනං
(මහාවසභු) | <ol style="list-style-type: none"> 2. ඉදම්බි. ලොකෙ පරසම්. වා සුතා
සමෙසු වා යද්දතං පුණීතම්
න තත්සම් අසති තථාගතෙන
දෙවාහිදෙවනා නාමරාගතමො
ඉදම්බි බුද්ධ රතනං පුණීතං
එතෙන සතොසන සුභවසි ගොභු (මහාවසභු) |
|--|--|
1. යම්බුද්ධසංවේශා පරිවණණං යද්.
යමාහු ආනන්තරිකං සමාගි.
සමාගිතො තෙන සමො න විජ්ජතෙ
ඉදම්බි ධම්ම රතනං පුණීතං
එතෙන සතොසන සුභවසි ගොභු. (මහාවසභු)

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

12. අට ලෝදහමින් පහන්තා ලද (සසංකරන ලද, මඛනා ලද) යමක්නුගේ සිත නොසාලේ ද, ශෝක රහිත ද, රුගාදි රජ්ජ රහිත ද, කාමයෝගාදීන්ගෙන් නිරාපද්‍රව ද, එබඳු වූ රහත්නුගේ සිතෙහි වූ ඒ නොසාලෙන බව ආදී එක එකෙක් උතුම් මගුල් ය.

13. යම් කෙනෙක් මෙබඳු වූ බාලයන් ඇසුරු නොකිරීම් ආදී මඛනා කාරණයන් කිරීමෙන් හාම තත්ති (දෙලෙව්හි ම) නොපැරැදුනෝ ව සියලු ඉරියව්වෙහි සාසන ව වෙසෙත් ද, එය (ඒ බාලයන් ඇසුරු නොකිරීම් ආදිය) ඔවුන්ට උතුම් මගුල් ය.

මඛනලසුන් යි.

6. රහත සුත්‍රය

1. පොළොවෙහි වූ හෝ අහසෙහි වූ හෝ යම් අමනුෂ්‍ය කෙනෙක් මෙහි රැස් වූහු ද, ඒ සියලු අමනුෂ්‍යයෝ ම සතුටු සිතැත්තෝ වෙත්වා. තව ද මගේ වචනය සකසා අසත්වා.

2. භූතයින්, එබැවින් සියලු තෙපි (මගේ වචනය) අසවු. මනුෂ්‍ය ප්‍රජාවට මෙමුත්‍රය කරවු. යම් කෙනෙක් දහවල් ද රැඳ පුද පඬුරු එළවත් ද, එහෙයින් නොපමාව ම ඔවුන් රකිවු.

3. මේ මිනිස්ලොව හෝ නාලෝ ආදී අන් ලොවෙක හෝ යම් ධනයෙක් වේ ද දෙව්ලෝහි හෝ මහතු රුවනෙක් වේ ද (ඔවුන් අතුරෙහි) තථාගතයන් හා සදාශයෙක් නැත් ම ය. මේ කරුණින් ද බුදුරජුහු උතුම් රුවනෙහි (නොහොත් මෙය බුදුරජුන් ගේ රත්තභාවය යි.) මේ සත්‍ය බලයෙන් සෙත් වේවා.

4. ශාක්‍යමුනි තෙම (ආදීපාඨී සමාධියෙන්) එකක වූ සිත් ඇත්තේ, කෙලෙස් තැපීමට නිමිති වූ, රුගයෙන් වෙන් වීමට නිමිති වූ, මරණයක් නැති, උතුම් වූ (මහත් වූ) යම් නිවනක් පසක් කෙළේ ද, ඒ දහම හා සම වූ කිසිවෙක් නැත්තේ ය. මේ කරුණින් ද නිවන්දහම උතුම් රුවනෙහි. මේ සත්‍යවචනානුභාවයෙන් සෙත් වේවා.

5. බුඩ්ධශ්‍රේෂ්ඨ තෙම අත්‍යන්තපරිශුද්ධ වූ යම් මාභීසමාධියක් වණිතා කෙළේ ද, බුඩ්ධාදීහු ආත්‍යන්තරික (අනතුරුව ම පල දෙන) සමාධිය යැ යි යමකට නියත් ද, ඒ සමාධිය හා සදාශ(අන් සමාධි)යෙක් නැත. මේ කරුණින් ද ආදීපාඨීධර්මය උතුම් රුවනෙහි. මේ සත්‍යබලයෙන් සෙත් වේවා.

6. යෙ පුග්ගලා අට්ඨකතමපසන්ථා
චත්තාරි එතානි යුගානි හොන්ති
තෙ දක්ඛිණේයා සුගතස්ස සාවකා
එතෙසු දින්නානි මහපථලානි.
ඉදමපි සබ්බෙ රතනං පණීතං
එතෙන සචේතන සුවච්ඡි හොතු.⁴

1

7. යෙ සුප්පයුත්තා මිත්තසා දලොකන
නික්කාමිනො ගොතමසාසනමිති
තෙ පතතිපත්තා අමතං විශයා
ලඛා මුඛා නිබ්බුතිං භුංඤ්මානා.
ඉදමපි සබ්බෙ රතනං පණීතං
එතෙන සචේතන සුවච්ඡි හොතු.⁵

8. යථිඤ්ඤිලො පඨවිංසිහො සියා
චතුබ්බි වාතෙහි අසමපකම්පියො
තථුපමං සප්පුරිසං වදාමි
යො අරියසම්මානි අවෙච්ච පස්සාති.
ඉදමපි සබ්බෙ රතනං පණීතං
එතෙන සචේතන සුවච්ඡි හොතු.⁶

9. යෙ අරියසම්මානි විහාටයන්ති
ගමිතිරපඤ්ඤාන සුදෙසිත්තානි
කිංඤ්චාපි තෙ හොන්ති භුසප්පමත්තා
න තෙ භවං අට්ඨමං ආදියන්ති
ඉදමපි සබ්බෙ රතනං පණීතං
එතෙන සචේතන සුවච්ඡි හොතු.⁷

4. යෙ පුග්ගලා අට්ඨ සද්ද පුග්ගලා
චත්තාරි එතානි යුගානි හොන්ති
තෙ දක්ඛිණේයා සුගතස්ස උත්තා
එතෙසු දින්නානි මහපථලානි
ඉදමපි සබ්බෙ රතනං පණීතං
එතෙන
(මහාවසතු)

5. යෙ සුඛතප්පොති මත්තසා සුඤ්ඤා
නෙත්තමාමිතිනො ගොතමසාසනමිති
තෙ ප්‍රාට්තිප්‍රාට්තා දමානා 'වගානා
විබුද්ධතමත්තා නිව්ච්චිං භුංඤ්මානා
ඉදමපි සබ්බෙ රතනං
(මහාවසතු)

6. යථිඤ්ඤිලො පඨවිමුත්තො සත්තං
චතුර්විධ වාතෙහි අසමපකම්පියො
තථුපමං සප්පුරිසං වදාමි
යො අරියසම්මානි අවෙච්ච පස්සාති
ගමිතිරපඤ්ඤාන සුදෙසිත්තානි
කිංඤ්චාපි තෙ හොන්ති භුසප්පමත්තා
න තෙ භවං අට්ඨමං ආදියන්ති
ඉදමපි සබ්බෙ රතනං
(මහාවසතු)

7. යෙ අරියසම්මානි විහාටයන්ති
ගමිතිරපඤ්ඤාන සුදෙසිත්තානි
කිංඤ්චාපි තෙ හොන්ති භාගං ප්‍රමත්තා
න තෙ භවං අට්ඨමං ආදියන්ති
ඉදමපි සබ්බෙ රතනං
(මහාවසතු)

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

6. සත්පුරුෂයන් විසින් පසස්තා ලද යම් ආදී පුද්ගලයෝ අව දෙනෙක් වෙත් ද නොහොත් ප්‍රශස්ත වූ යම් අවෝරාසියක් අරි පුගුලෝ වෙත් ද, මොහු හැම දෙන සතර යුග කෙනෙක් වෙති. සුගත් බුදුරජන්ගේ සටු වූ ඔහු තුමු දක්ෂිණාවට (කම්ය ද කම්මිපාකය ද අදහා දෙන දානය පිළිගැනීමට) සුදස්සෝ වෙති. මේ බුදුසම්චන් කෙරෙහි දෙන ලද දානයෝ මහත් පල ඇත්තෝ වෙත්. මේ කරුණින් ද බුඩ්ධාචක සබ්බ තෙමේ උතුම් රුවනෙකි. මේ සත්‍ය බලයෙන් සෙත් වේවා.

7. ගොසුම්බුදුරජන් ගේ සත්තෙහි වූ, සුවිශුඛ කායවාක්කම් සංඛ්‍යාත ශීලසකකියෙන් යුක්ත වූ, සරිර සිතින් (හෙවත් සමාධිගත සිතින්) යුක්ත වූ, ප්‍රඥව කරුණ කොට ගෙන සියලු කෙලෙසුන්ගෙන් නික්මුණා වූ යම් පුද්ගල කෙනෙක් වෙත් ද, ඔහු තුමු (අරමුණු කිරීම් වශයෙන්) නිවනට බැස ගෙන නොමිලයේ ම රහත්පල සම්චත ලැබ ගෙන එය විඳින්නාහු වෙති. මේ කරුණින් ද ආදීසබ්බ තෙමේ උතුම් රුවනෙකි. මේ සත්‍ය බලයෙන් සෙත් වේවා.

8. යම්සේ පොළොව භූමි වැද ගෙන සිටි ඉන්ද්‍රියය තෙම සිටු දිගින් හමන සුළඟින් සෙලවිය හැකි නොවේ ද, ආදීසත්‍යයන් ප්‍රඥයෙන් බැස ගෙන දක්තා සත්පුරුෂයා (හෙවත් සෝවාන් පුගුලා) එබන්දකු කොට කියමි. මේ කරුණින් ද ආදීසබ්බ තෙමේ උතුම් රුවනෙකි. මේ සත්‍ය බලයෙන් සෙත් වේවා.

9. යම් සෝවාන් පුගුල් කෙනෙක් ගැඹුරු හුවණැති බුදුරජන් දෙසු ආදීසත්‍යයයන් තමනට ප්‍රකට කෙරෙත් ද, ඔහු (දෙවිසුව සක්විති රජ- සුව ආදී පමාවට කරුණු වන තැනකට පැමිණ) බෙහෙවින් පමා වූවාහු හුමුදු අවටන භවයක් නොගණිති. මේ කරුණින් ද ආදීසබ්බ තෙමේ උතුම් රුවනෙකි. මේ සත්‍යබලයෙන් සෙත් වේවා.

10. සභාවස්ස දස්සනසම්පදාය
තසස්ස ධම්මා ජනිතා භවනාති
සක්කායදිට්ඨි විවික්චජිතඤ්ච
සිලබ්බතං වාපි යදස්සි කිඤ්චි
චතුහපායෙහි ච විපජ්ඣතො
ඡ වාභිදානාති අභබ්බො කාභුං
ඉදම්පි සබ්බෙස රතනං පඤ්ඤිතං
එතෙන සචේතන සුවඤ්ඤි හොතු.¹
11. කිඤ්චොපි සො කම්මං කරොති පාපකං
කායෙක වාචා උද්චේතසා වා
අභබ්බො සො තස්ස පටිච්ඡාදාය
අභබ්බතා දිට්ඨිපදස්ස චුතතා.
ඉදම්පි සබ්බෙස රතනං පඤ්ඤිතං
එතෙන සචේතන සුවඤ්ඤි හොතු.²
12. චතප්පගුලේඛි යථා ජුස්සිතග්ගෙ
ගිම්මාණමාසෙ පඨමස්මිං ගිම්මෙ
තජ්ජපමං ධම්මවරං අද්දෙසස්සි
නිබ්බාණස්මිං පරමං භිතාය
ඉදම්පි බුද්ධෙ රතනං පඤ්ඤිතං
එතෙන සචේතන සුවඤ්ඤි හොතු.³
13. වරෙ වරඤ්ඤා වරදෙ වරාහරෙ
අනුත්තරෙ ධම්මවරං අද්දෙසස්සි
ඉදම්පි බුද්ධෙ රතනං පඤ්ඤිතං
එතෙන සචේතන සුවඤ්ඤි හොතු.
14. ඛිණං පුරුණං තචං තඤ්ඤි සම්භවං
විරතතචිතතා ආයතිකෙ භවස්මිං.
තෙ ඛිණඛිජා අවිරුද්ධිච්ඡාදා
නිබ්බනාති ධිරං යථායම්පදිපො.
ඉදම්පි සබ්බෙස රතනං පඤ්ඤිතං
එතෙන සචේතන සුවඤ්ඤි හොතු.⁴

1. සප්පෙභව යස්ස දස්සිතසම්පදාය.
ත්‍රයොග්ග ධම්මා ජනිතා භවනාති
සක්කායද්දිට්ඨි විවික්චජිතං ච
සිලචුතං වාපි යදස්සි කිඤ්චිත්
ඉදම්පි සබ්බෙස..... (මහාවස්ස)

2. කිඤ්චොපි සො කම්මං කරොති පාපං
කායෙක වාචා අථ චේතසාපි
අභබ්බො සො තස්ස නිභුතතාය
අභව්සනා දුෂ්ටපථෙස උසානා
ඉදම්පි සබ්බෙස..... (මහාවස්ස)

3. චතො ප්‍රගුලමා යථා ජුස්සිතාග්‍රා
ග්‍රිහිමාණමාසෙ ප්‍රථමේ භවත්‍රස්මිත්
වාතෙරිතා සො සුරතිං ප්‍රවානති
එවංවිධා ධර්මාසනා බ්‍රහ්මපුත්‍රා:
සිලෙත්‍රපෙතා සුරතිං ප්‍රවානති
ඉදම්පි සබ්බෙස..... (මහාවස්ස)

4. ඛිණං පුරුණං තචො තාඤ්ඤි සම්භවං
විමුක්තචිතතා ආයතිකෙ භවස්මිත්
තෙ ඛිණඛිජා අවිරුද්ධිච්ඡාදා
නිබ්බනාති ධිරං යථා තොලදිපා:
ඉදම්පි සබ්බෙස රතනං පඤ්ඤිතං
එතෙන සචේතන සුවඤ්ඤි හොතු
(මහාවස්ස)

10. මේ සෝවාන්ත්‍රයේ දශිනසම්පන්නිය (පළමු වන නිවන් දැක්ම) හෙවත් සෝවාන් මග නුවණ පහළ වීම සමග ම සත්කායදූෂිත ද, (බුඩාදි අට නන්ති) සාකය ද, යම් ජිව්‍යාශීලව්‍ය කෙනෙක් වූහ නම් ඒ සිංල්ල ද යන මේ තුන් සංයෝජනයෝ දුරු කරණ ලද්දෝ වෙත්. හෙතෙම සතර අපායයන් කෙරෙන් මිදුනේ ද වේ. (ආතනනසී කම් පසන් මිථ්‍යාදූෂිතයන් යන බැරැරුම් වූ පච්චි සය කරන්නට ද හේ අභව්‍ය ය (ඔහු විසින් ඒ පච්චි සය නො කට හැක්ක). මේ කරුණින් ද ආසීසබ්බ තෙමේ උතුම් රුවනෙකි. මේ සත්‍ය බලයෙන් සෙත් වේවා.

11. ඒ (සෝවාන්) පුද්ගල තෙම (ප්‍රමාදයෙකින්) කසින් හෝ වචනයෙන් හෝ නැත හොත් සිතින් හෝ ප්‍රඥාතිවද්‍යමාත්‍ර වූ කිසි වරදක් කරන්නේ නුමුදු, හේ එය සංභාවන්තට නො හැක්කේ ය. දක්නා ලද නිව්‍යාණපදය ඇති සෝවාන්ත්‍රයේ (වරද සැහෙවීමෙහි) අභව්‍ය බව (හෙවත් වරද සැහෙවිය නො හැකි බව) (බුදු රජුන් විසින්) වදාරන ලද්දේ ය. මේ කරුණින් ද ආසීසබ්බ තෙමේ උතුම් රුවනෙකි. මේ සත්‍ය බලයෙන් සෙත් වේවා.

12. වන ලැහැබ තෙමේ ග්‍රිහමාර්තුට සම්බන්ධ වූ ප්‍රථම ග්‍රිහම මාසයෙහි (හෙවත් බක් මස) සුපිටි අක් ඇත්තේ යම්සේ ද, එසේ වූ නිවන්පුර පමුණුවන පටිපත්තිධර්මත්තය පරමතිතාබ්‍ය වූ නිවන් පිණිස (ඒ බුදුරජ තෙම) දෙසී ය. මේ කරුණින් ද බුදුරජ තෙමේ උතුම් රුවනෙකි. මේ සත්‍ය බලයෙන් සෙත් වේවා.

13. උතුම් වූ නිවන් දත්තා වූ, උතුම් නිවන දෙත්තා වූ, උතුම් නිවන් මග ගෙන හැර පාත්තා වූ, නිරුත්තර වූ බුදුරජ තෙම උතුම් දහමක් දෙසී ය. මේ කරුණින් ද බුදුරජ තෙමේ උතුම් රුවනෙකි. මේ සත්‍ය-බලයෙන් සෙත් වේවා,

14. යම් කෙනෙකුන්ගේ පුරුෂතන කම් (මෙයින් මේතෙහි ප්‍රති-සන්ධියක් දිය නො හැක්කේ) රහත්මගින් ක්ෂණ වූයේ ද, (කම්ක්ෂය කළ බැවින් මත්තෙහි විපාක දිය හැකි) අළුත් කම්යන්ගේ පහළ වීමෙකුත් නැද්ද, මතු භවයක් කෙරෙහි නො ඇප්‍රණු සිතැති, ක්ෂණ වූ ප්‍රතිසන්ධිවේදන සංකීර්ණයන් විජ ඇති, පුනර්භව සංකීර්ණය සංයකාර වාචීය කෙරෙහි කැමැත්තක් නැති, ධෙවසීසම්පන්න වූ ඒ රහත්හු මේ පහත මෙන් අවසන් සිත නිරුචි වීමෙන් පිරිනිවෙත්. මේ කරුණින් ද සම්ඝයා උතුම් රුවනි (තොහොත් මේ ද සම්ඝයා ගේ උතුම් රුවන් බවෙනි). මේ සත්‍ය-බලයෙන් සෙත් වේවා.

15. යානිධි භුතානි සමාගතානි
භූමමානි වා යානි ව අනතප්‍රිකේනි
තථාගතං දෙවමනුස්සපුජිතං
බුද්ධං තමස්සාම සුවච්ඡි හොතු.¹

යානිධි භුතානි සමාගතානි
භූමමානි වා යානි ව අනතප්‍රිකේනි
තථාගතං දෙවමනුස්සපුජිතං
ධම්මං තමස්සාම සුවච්ඡි හොතු.²

යානිධි භුතානි සමාගතානි
භූමමානි වා යානි ව අනතප්‍රිකේනි
තථාගතං දෙවමනුස්සපුජිතං
සංඝං තමස්සාම සුවච්ඡි හොතු.³

රතනස්තවනං.

7. තිරෙකුබ්බසුතනං.

1. තිරෙකුබ්බසුතනං තිට්ඨන්ති සන්ධිසංකප්පකෙසු ව
චාරමාහාසු තිට්ඨන්ති ආගන්තවාහ සකං සරං.
2. පසුතෙ අනතපාතමිති බජ්ජහොජේ උපට්ඨිතෙ
ත තෙසං කොචි සරති සන්තාතං කම්මපච්චයා.
3. එවං දදන්ති ඤාතිතං සෙ භොන්ති අනුකම්පකා
සුචිං පණීතං කාලෙත කප්පිතං පානභොජනං.
4. ඉදං වො ඤාතිතං භොන්ති සුචිතා භොන්ති ඤාතයො
තෙ ව තත්ථ සමාගතවා ඤාතිපෙතා සමාගතා.
5. පසුතෙ අනතපාතමිති සකකච්චං අනුමොදරෙ.
“චිරං ජීවන්තු තො ඤාති යෙසං හෙතු ලභාමිසෙ.
අමතාකං ව කතා පුජා” දායකා ව. අනිපට්ඨා.
6. ත හි තත්ථ කසි අත්ථි ගොරකේනත්ථ න විජ්ජති.
ව ඤාජ්ජා ත දිසි තත්ථි හිරඤ්ඤාත කයාකකයං.
ඉතො දින්නත යාපෙන්නි පෙතා භාලකතා තතිං.
7. උන්නමෙ උදකං වට්ඨං⁴ යථා නින්නං පච්චන්ති
එවමෙව ඉතො දින්නං පෙතාතං උපකප්පති.

1, 2, 3, විපස්සිමිං විඤ්ඤානප්‍රායානෙද
භාමකසමුත්ථිං කාශ්‍යපෙ
මහායනෙ භාමකසමුත්ථිං ගෞතමෙ
එතෙසු බුද්ධෙසු මහර්ථකෙසු
යා දෙවතා සන්ති අනිප්‍රසන්නා
විච්චිති නා රක්ඛන්තා ව කාරොහතු

සමභව්‍යයනං මානුෂියා ප්‍රජායෙ
යො ධර්මිකං අනිභුතං ලොකං
ප්‍රචිතියති සම්මතානුකම්පි
එතාදායං දෙවමනුස්සපුජිතං
බුද්ධං තමස්සාම සුවච්ඡි හොතු.
ධර්මං තමස්සාම සුවච්ඡි හොතු.
සංඝං තමස්සාම සුවච්ඡි හොතු.

4. වුට්ඨං (සි. පු.)

-(මහාවංශ)

(සක්කප්පිත කී ය:)

15. පොළොවෙහි හෝ අභ්‍යන්තර වූ යම් අමනුෂ්‍ය කෙනෙක් මේ තත්ත්වයේ වූහ ද, ඔහු ද, මම ද (අපි) දෙව් මිනිසුන් විසින් පුදන ලද තර්කානුකූල වෘත්තාන්ත වශයෙන් තමයි. (සක්කප්පිත වට) සෙත් වේවා.

16. පොළොවෙහි හෝ අභ්‍යන්තර වූ යම් අමනුෂ්‍ය කෙනෙක් මේ තත්ත්වයේ වූහ ද, ඔහු ද, මම ද දෙව් මිනිසුන් විසින් පුදන ලද, (බ්‍රහ්මාදීන්) විසින් අවබෝධ කරන ලද බැවින් තර්කානුකූල වෘත්තාන්ත වූ බවට (සක්කප්පිත වට) සෙත් වේවා.

17. පොළොවෙහි හෝ අභ්‍යන්තර වූ යම් අමනුෂ්‍ය කෙනෙක් මේ තත්ත්වයේ වූහ ද, ඔහු ද, මම ද දෙව් මිනිසුන් විසින් පුදන ලද (ආත්ම-භාවයෙහි පිළිපත්වන) විසින් යා යුතු මගෙහි යාම ආදී අරභයින්) තර්කානුකූල වෘත්තාන්ත වූ බවට (සක්කප්පිත වට) සෙත් වේවා.

රහත සුත්‍රය යි.

7. නිරෝධාන සුත්‍රය.

(ඥානප්‍රකාශය) තමන් පෙර වූහ ගෙය කර අවුත් නිවැසියන් පිටත්වී ද ගෘහස්ථ භික්ෂු භික්ෂිකා සතරමංගත්තදී තුන්මංගත්තදී යන මේ තත්ත්වයේ ද දොරො නිසා ද සිටිත්.

2. බොහෝ වූ ආහාරපාන ද බාහුගෝලය ද පිළියෙල ව ඇති කල්හි (පවා) ඒ ප්‍රේතලෝකයෙහි උපන් සත්ත්වයන්ගේ අකුසලකම් හේතුවෙන් නිසි ම තෘප්තියක් ඔවුන් සිහි නොකෙරෙයි.

3,4,5. නැගින් අතුරෙන් යම් කෙනෙක් ඔවුන්ට අනුකූලව කරන්නා වූ වෙන් ද, ඔහු තුළ “මේ පිත පරලොව ගිය අප නැගිට වේවා. ඒ නැගිට සුළුපත් වෙත්වා” යි කියා, ඔවුන් අවුත් සිටි කල්හි, ඒ නැගිට උදෙසා පවුල වූ ප්‍රණීත වූ කැප වූ ආහාර පාන දන් දෙත්. ඒ ඥාන ප්‍රේතයෝ ද ඒ දන් දෙන තැනට නොයෙක් දිශාභාගයෙන් අවුත් එක් රැස් වූවාහු, තමන් උදෙසා බොහෝ ආහාරපාන දෙනු ලබන කල්හි සකසා (කම් පල අදහා) පින් අනුමෝදන් කෙරෙත් (හෙවත් එය අනුව සතුටු වෙත්). “යම් කෙනෙකුත් නිසා (පින් අනුමෝදන් කළ) මෙකෙනෙකි සම්පත් ලබමෝ ද, ඒ අප නැගිට බොහෝ කල් ජීවත් වෙත්වා. ඔවුන් විසින් දන් දී පින් පැමිණීමේ වශයෙන් අපට ද පුජා කරනු ලැබේ” යි ද තුහි කෙරෙත්. ඒ දන් දුන් දායකයෝ ද එල රහිතයෝ නොවෙති.

6. ඒ ප්‍රේතලෝකයෙහි සි සැමක් තැත්තේ ය. ගම් පාලකයන් එහි තැත්තේ ය. (සම්පත් ලැබීමට හේතු වූ) එබඳු වෙළෙඳුමෙකුත් තැත්තේ ය. රත්රිදියෙන් කරණ ගණුදෙනුවෙන් ද තැත්තේ ය. (නුදෙක්) මැරී ඒ ප්‍රේතවිෂයයට පැමිණියෝ මේ මිනිස්ලොව වසන තැමතුරන් විසින් දෙන ලද පිණෙකින් ඒ ප්‍රේතයෝ නිශ්චයෙන් යැපෙත්.

7. යම්කෙසේ උස් බිමක වට ජලය මිටි බිම කර ගලා බසී ද, එ පරිද්දෙන් ම මේ මිනිස්ලොවෙහි දී ඥානාදීන් විසින් දුන් දායක (එහි විපාක වශයෙන්) ප්‍රේතයන්ට පැමිණේ (ලැබේ).

8. යථා වාරිවතා පූර්ණ පරිපූරණානි සාගරං
එවමෙව ඉතො දිනාං පෙතානං උපකප්‍යති.
9. අදසි මෙ අකාසි මෙ ඤාතිමිත්‍යා සඛා ව මෙ
පෙතානං දක්ෂිණං දර්ශා පුබ්බෙ කතමනුස්සරං.
10. ත හි රුක්ඛං ව සොකො වා යා වඤ්ඤා පරිදෙවතා
ත තං පෙතානමන්ධාය එවං තිට්ඨන්ති ඤාතයො.
11. අයං ඛො දක්ෂිණා දිනා සංකමති සුප්‍යතිට්ඨිනා,
දීඝරතනං නිතායස්ස ආනසො උපකප්‍යති.
13. සො ඤාතිධමෙමා ව අයං නිදසයිතො
පෙතාන පූර්ණා ව කතා උපාරා
බලඤ්ඤා භික්ෂුතමනුප්පදිනාං
භූමෙහි පුඤ්ඤං පසුතං අතප්පකං.

නිග්ගේහාදිසුභානං.

8. නිග්ගේහාදිසුභානං.

1. නිග්ගේ නිගේහි පුරිසො ගමභීරෙ ඔදකනනිකෙ
අත්ථෙ කිවෙව සමුප්පන්නෙ අන්ධාය මෙ භවිස්සති.
2. රාජතො වා දුරුතකස්ස චොරතො පිළිතස්ස වා
ඉණස්ස වා පමොක්ඛාය දුබ්භිනෙහි අපදසු වා,
එතදන්ධාය ලොකස්මිං නිග්ගේ තාම නිබ්බිති.
3. තාව සුනිතිතො¹ සන්නො ගමභීරෙ ඔදකනනිකෙ
ත සබ්බො සබ්බදා එව තස්ස තං උපකප්‍යති.

1. තාවසසුනිතිතො (කෙසුපි පොත්කෙසු)

8. යම් කේ මහා නදිනු කුඩා ගා හෝ ආදියෙහි රැස් වන දියෙන් පිරුණානු සාගරය පුරාලත් ද, එ පරිද්දෙන් ම මේ මිනිස්ලොවෙහිදී ඥානයාදීන් විසින් දුන් දානය (එහි විපාක දීම වශයෙන්) ප්‍රේතයන්ගේ පාමණේ (ලැබේ).

9. “මට මෙබඳු ධනයක් හෝ ධාන්‍යයක් හෝ දුන්නේ යයි ද, මගේ මේ කටයුත්ත කෙළේ යයි ද, මොහු තුමු මගේ නායෝ යයි ද, මිත්‍රයෝ යයි ද, (අසුවලා වැලි කෙළියෙහි පටන්) මාගේ යහළුවා ය” යි ද මෙසේ පෙර කරුණ ලද උපකාර සිහි කෙරෙමින් මිය පරලොව ගියවුන් උදෙසා දන් දිය යුත්තේ ය.

10. හැඟීමක් හෝ ශෝක කිරීමක් හෝ යම් අනෙක් වැලැපීමක් හෝ වේ ද, එය පරලොව ගියවුන්ගේ ප්‍රයෝජනය පිණිස නො වේ. ඒ ප්‍රෙතයෝ එහි උපන් පරිද්දෙන් ම සිටිත්. (මේ ඇඹුම්වැලැපුම්වලින් වැඩෙක් නො වේ.)

(මහරජ, ඔබ විසින් අද තමන්ගේ ඥාතිසමූහයා උදෙසා) යම් දානයක් දෙන ලද්දේ ද, ඒ මේ දක්ෂිණාව (නිරාහාර පුණ්‍යකෞතු හෙයින්) සහනය කෙරෙහි සුපිහිටියේ වන්නේ ය. එ හෙයින් එය ඒ ප්‍රෙතසමූහයාට දීඪ කාලයක් හිත සැප පිණිස විපාක දෙයි. එ කෙණෙහි ම (පහළ වීම් වශයෙන්) විපාක දෙයි.

12. (මේ දක්ෂිණාවදෙන්නාවූ ඔබ විසින්) නායන් විසින් නායන් සඳහා කට යුතු වූ ඥාතිධර්ම දක්වන ලදී. (නිරතීක වූ හැඟීම් වැලපීම් ආදිය ඥාතිධර්ම නො වෙයි.) (ප්‍රෙතයන් ප්‍රෙතභාවයෙන් බුදුවා දිව්‍යසම්පන්නත්වයට පමුණුවන්නාවූ ඔබ විසින්) ප්‍රෙතයාගේ මහත් වූ පූජාවෙන් ද කරුණ ලදී. (බ්‍රහ්මවූ සහනය ආහාරපානාදීන් සහනපීණය කරවන්නාවූ ඔබ විසින්) හික්මුණු ගව ශක්තිය ද දෙන ලදී. ඔබ විසිනුදු මහත් වූ පිතෙක් රැස් කර ගන්නා ලදී.

නිරෝකුඩබ් සූත්‍රය යි.

8. නිබ්බාණ්ඩ සූත්‍රය.

1. “අභිවෘද්ධියක යම් කිසි කටයුත්තක් ඇති වූ කල්හි මගේ ප්‍රයෝජනය පිණිස වන්නේ ය” යි සලකා පුරුෂයෙක් ජලය තාක් ගැඹුරු වූ තැනෙකහි නිධානයක් කෙරෙයි.

2. ‘මේ තෙමේ සොරෙක අපරාධකාරයෙකා’ යි සභුරන් විසින් රජුට දන්වූ කල්හි (එසේ දෙමාරොපණ වශයෙන්) නපුරු කොට කියන ලද්දකුට රජුගෙන් මිදීම පිණිස ද, සොරාත් විසින් පෙළන ලද්දකුට ඔවුන්ගෙන් මිදීම පිණිස ද, (තයහිමියන් තමන්ගේ තයමුදල් ඉල්ලා බල කරණ කල්හි ඒ) තමන් මිදීම පිණිස ද, දුර්වික්ෂ කාලයෙකහි හෝ විපතක් පාමණි කල්හි හෝ ප්‍රයෝජනය පිණිස වන්නේ ය යි සලකා ලෝකයෙහි (රන්රැවන් ආදී) ධනය නිධාන කොට තබනු ලැබේ.

3. ජලයට සමීප තාක් ගැඹුරු වූ තැනෙකහි එතරම් සුරක්ෂිත ලෙස තැන්පත් කොට තබන ලද්දකු ඒ සියලු ධනය හැම කල්හි ම ඔහුගේ කායාබිඳිය පිණිස නො වෙයි.

4. නිධි වා ධාතා වචනී සඤ්ඤා වායා විමුක්තානි
තාගා වා අපතාමෙතනී යක්ඛා වාපි හරන්ති තං.
5. අපජිසා වාපි දයාදා උඤ්චරන්ති අපස්සතො
යදා පුඤ්ඤානකයො හොති සබ්බමෙතං චිත්තස්සානි
6. යස්ස දාතෙත සීලෙන සංයමෙන දමෙන ව
නිධි සුනිභිතො හොති ඉන්ද්‍රියා පුරිස්සා වා
7. වේනියමනි¹ ව සබ්බො වා පුත්තලො අභිජිත්ත වා
මාතරි පිතරි වාපි අපො ජෙට්ඨමනි භාතරි
9. එතො නිධි සුනිභිතො අජෙයොසා අනුගාමිකො
පහාය ගමනීයොසු එතං ආදාය ගච්ඡති
8. අසාධාරණමඤ්ඤාසං අවොරහරණො නිධි
කසිරුථ සිරෙ පුඤ්ඤානී යො නිධි අනුගාමිකො
10. එස දෙවමිත්‍රස්සාතං සබ්බකාමදදො නිධි
යං යදෙවංතිප්පඤ්ඤානි සබ්බමෙතෙන ලබ්භති.
11. සුවණ්ණතා සුස්සරතා සුසණ්ඨාත සුරුපතා
ආධිපථවපරිවාරං සබ්බමෙතෙන ලබ්භති.
12. පදෙහරජ්ජං ඉස්සරියං චක්කවත්තිත්‍රයං පියං
දෙවරජ්ජමපි දිබ්බෙත්‍ර සබ්බමෙතෙන ලබ්භති.
13. මානුසිකා ව සම්පතනි දෙවලොකො ව යා රතී
යා ව නිබ්බාණසම්පතනි සබ්බමෙතෙන ලබ්භති.
14. මිත්තසම්පදමාගමම යොනිසොච පසුඤ්ඤාතො
විජ්ජා විමුක්තානි වසිභාවො සබ්බමෙතෙන ලබ්භති.

1. තං පණතං නිවිධං හොති පරිභොගවේනියං උද ඝණකවේනියං බාහුවේනියන්ති. තත්ථ ඛොභීරුකයාං පරිභොගවේනියං බ්‍රහ්මපටිමා උදදිඝ්ණකවේනියං බාහුකමහප්පතා සධාතුකා බාහු වේනියං (අට්ඨකථා).

4. නිධානය හෝ තුනුතැනින් ඉවත් වෙයි. නිධාන කළු වැන පිළිබඳ ඔහුගේ සංඥාව හෝ මූලා වෙයි. (තුනු තැන හැඳින් ගත නොහැකි වෙයි.) නාගයෝ හෝ නිධානය තුනු වැනින් ඉවත් කෙරෙත්. යක්ෂයෝ හෝ එය හැර ගෙන යත්.

5. අප්‍රිය වූ දයාදයෝ (උරුමක්කාරයෝ) හෝ ඔහු නො දක්කදී පොළොව සාර නිධානය ගොඩ ගනිත්. යම් කලෙක්හි පින් ගෙවී යෑමක් වේ ද, එකල්හි මේ සියල්ල වැනසෙයි.

6. යම් සක්‍රියක විසින් හෝ පුරුෂයකු විසින් හෝ දානයෙන් ද ශීල-යෙන්ද විතතකයම සම්බන්ධ සම්බන්ධයෙන් ද කෙලෙසෙවන සම්බන්ධතා ප්‍රඥයෙන් ද මනා සේ නිධානයක් කරණ ලද්දේ වේ ද,

7. වෛතසය¹ කෙරෙහි ද, සබ්බසා කෙරෙහි ද, යම් පුරුෂයකු කෙරෙහි ද, ආගන්තුකයකු කෙරෙහි ද, මව කෙරෙහි ද, පියා කෙරෙහි ද, නැවත වැඩි මහලු සහෝදරයා (හෝ සහෝදරිය) කෙරෙහි ද,

8. දනාදී විධියෙන් මනා සේ තැන්පත් කරණ ලද මේ නිධානය ද, අන්‍යයන් විසින් දිනා ගන්නට නො හැකි ය. පරලොව යන කල්හි ද විපාක දීම් වශයෙන් තමා අනුව යන්නේ වෙයි. මරණාවස්ථාවෙහි හැර දමා යෑ සුතු වස්තුන් ඇති කල්හි මේ පුණ්‍යනිධානය රැගෙන පර ලොව යෙයි.

9. පුණ්‍යනිධානය තෙමේ අන්‍යයන්ට සාධාරණ නො වේ. සොරාත් විසින් පැහැර ගත නො හැකි ය. (පර ලොව යන කල්හි ද) තමා අනුව යන්නාවූ යම් පුණ්‍යනිධානයක් වේ ද, නුවණැත්තේ ඒ පින්කම් කරන්නේ ය.

10. මේ පුණ්‍යකමය තෙමේ දෙවිමිනිසුන්ට සියලු කාමැති සම්පත් දෙන නිධානය යි. ඔහු යමක් යමක් ප්‍රාණීනා කෙරෙද්ද ඒ සියල්ල මේ පුණ්‍ය නිධානය කරණ කොට ගෙන ලැබේ.

11. සුදුරු ජම්බුකා ඇති බව ද, මධුර වූ ස්වර ඇති බව ද, අහසසහ පිළිබඳ මනා සටහන් ඇති බව ද, සුදුරු ශරීර ඇති බව ද, අභිපතිභාවය හා පිරිවර ජනයා (පිරිස්) ද යන සියල්ල මේ පුණ්‍යනිධානය කරණ කොට ගෙන ලැබේ.

12. ප්‍රදේශරාජ්‍යය ද, එක් එක් දිවයිනෙහි අණසක පැවැත්වීම තම් වූ දර්ශනවතීර්ජ්‍යය ද, ප්‍රිය වූ මුළු සතර මහ දිවයිනේ අණසක පැවැත්වීම සම්බන්ධ වක්‍රවතීර්ජ්‍ය සැපය ද දෙවිලොව දිව්‍ය සැපය ද යන සියල්ල මේ පුණ්‍යනිධානය කරණ කොට ගෙන ලැබේ.

13. යම් මනුෂ්‍ය සම්පන්නතියක් ඇද්ද, දෙවිලොව යම් සුඛයක් හා සුඛ වස්තුවකුත් ඇද්ද, යම් නිජාණසම්පන්නතියකුත් ඇද්ද, ඒ සියල්ල මේ පුණ්‍යනිධානයකරණ කොට ගෙන ලැබේ.

14. කල්‍යාණමිත්‍රසම්පන්නතිය නිසා උපායමිත්‍රසකාරයෙන් භාවනායෝග-යෙහි යෙදෙන්නාවූ පුළුල්විවාසානුසාරිකයකුදී ත්‍රිපිඤ්චෝ ය, අමටසමාපන්නි හා නිජාණධම්මසම්බන්ධ විමුක්තිය යන මොවුන් කෙරෙහි වර්ණාවය ද යන සියල්ල මේ පුණ්‍යනිධානය කරණ කොට ගෙන ලැබේ.

1. ජීවෙතසය බිහාසි පරිනෙග ජෙවතසය උද්දික්ඛකජෙවතසය ධාතුජෙවතසය හි භූමිබ සෙයි. ඔවුන් අතුරෙන් භෞරුක පරිනෙගජෙවතසය යි. බුද්ධපිඤ්ච උද්දික්ඛක ජෙවතසය යි. ධාතු සහිත දුග්ඤ්ඤ ධාතුජෙවතසය යි. (අවුවා යි.)

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

15. පටිසම්භිද්ද විමොක්ඛා ච යා ච සාවකපාරම්
පච්චෙකඛොධි බුද්ධිභූමි සබ්බමෙතෙන ලබ්භති.
16. එවං මහත්තං ඵසා යදිදං පුඤ්ඤසම්පද්ද
තස්මා ධිරා පසංසනති පණ්ණිතා කතපුඤ්ඤතං.

නිබ්බන්ධසූතං.

මෙතනසූතං.

1. කරණීයමත්තකුසලෙන
යනනං¹ සනතං පදං අභිසම්මෙව
සකෙකා උජ්ඣ ච සුජ්ඣ ච²
සුවචො වස්ස මුදු අතතිමාති.
2. සනතුස්සකො ච සුභරො ච
අප්පකිච්චො ච සලලහුකවුත්ති,
සනතිඤ්ඤො ච නිපකො ච
අප්පගබ්භො කුලෙසු අතනුගිඤ්ඤො
3. ත ච බුද්ධං සමාවරො³
කිඤ්ඤි යෙන විඤ්ඤා පරෙ උපවදෙය්‍යං
සුඛිනො වා⁴ ඛෙමිනො භොනතු
සබ්බෙ සත්තා භවනතු සුඛිතත්තා.
4. යෙ කෙචි පාණ්ණනඤ්ඤි
හසා වා ථාවරා වා අනවසෙසා⁵,
දීඝා වා යෙ මහත්තා වා⁶
මණ්ණිමා රක්ඛකා⁷ ඤ්ඤාපුලා.⁸
5. දිට්ඨා වා යෙව අද්දිට්ඨා⁹
යෙ ච දුරෙ වසනති අවිදුරෙ
භුතා වා සම්භවෙසී වා¹⁰
සබ්බෙ සත්තා¹¹ භවනතු සුඛිතත්තා.

1. යනනසනතං. මජ්ඣ 2. සුඛුජ්ඣ ච. (මජ්ඣ), සද්දනිති.මපි. 3. බුද්ධිමාර (මජ්ඣ)
4. ච. (මජ්ඣ) 5. සබ්බසත්තා (මජ්ඣ) 6. ථාවරාවනවසෙසා (මජ්ඣ) 7. යෙ ච මහත්තා
(මජ්ඣ) 8. රක්ඛකා අඤ්ඤාපුලා (මජ්ඣ) 9. අදිට්ඨා. 10. භුතා ච සම්භවෙසී ච. (මජ්ඣ)
11. සබ්බසත්තා. (මජ්ඣ)

15. අභි-ධම්ම-නිරුක්ති-ප්‍රතිපාදනප්‍රඥප්තියාන පටිසම්භිද්ධත් ද, අභවිධි විකේශයන් ද, බුද්ධශ්‍රාවකයන් විසින් ලැබිය යුතු වූ ශ්‍රාවකසම්පන්නිය සිද්ධ කරණ යම් ශ්‍රාවකපාරමිතාවන් ඇත් නම් එය ද, ස්වයම්භාවය සිද්ධ කරණ යම් ප්‍රත්‍යක්ෂබෝධියක් (පඤ්චේදවත්) ඇත් නම් එය ද, සියලු සත්ත්වයන්ට උතුම් බව සිද්ධ කරණ අනුත්තර බුද්ධභූමියක් (ලොවුතුරු වූවක්) ඇත් නම් එය ද යන සියල්ල මේ පුණ්‍යනිධානය කරණ කොට ගෙන ලැබේ.

16. යම් මේ පුණ්‍යසම්පන්නියක් වේ ද, එය මෙසේ මහත් අභිවෘද්ධිය පිණිස පවත්නේ ය. එහෙයින් ධීර ගුණයෙන් යුත් පණ්ඩිතයෝ කළ පින් ඇති බව පසසත්.

නිබ්බාණය සූත්‍රය යි.

මෙතන සූත්‍රය.

1. යම් ඒ ශාන්ත්පද සංඛ්‍යාන නිමාණයක් වේ ද, එයට පාමණිකොහොත් එය අවබෝධ කොට වසනු කැමැති අභිවෘද්ධිය සලසා ගැනීමෙහි දක්ෂයා විසින් එයට සුදුසු දෙය කළ යුතු ය. නිවණට පාමණික වසනු කැමැත්තේ සත්‍යප්‍රතිවේදය පිණිස පිළිපදින්නට නොහොත් කිසුණු පිරිසම කිරීම වත් සමාදන් වීම ආදී සියලු කායඝ්‍රීයන් කරන්නට දක්ෂයෙක් වන්නේ ය. (දක්ෂයකු විය යුතු ය.) සෘජු වන්නේ ය. එක් වරක් සෘජු වීමෙන් නො නැවතී දිවි ඇති තාක් මනා කොට සෘජු වන්නේ ය. අත්‍යයන් හේ අවවාද මනා කොට පිළිගැනීම වශයෙන් සුවව වන්නේ ය. මෘදු වන්නේ ය. අනිමාන ඇත්තේ නො වන්නේ ය.

2. ලද දෙයින් සතුටු වන්නෙක් ද පහසුවෙන් පෝෂණය කළ හැක්කෙක් ද (ස්වකීය ශ්‍රමණධර්මය නිර්මට පමණක් සීමා වූ) ස්වරූප කටයුතු ඇත්තෙක් ද, සැලැල්ල පාවතුම් ඇත්තෙක් ද, සත්හුන් ඉදිරි ඇත්තෙක් ද, ප්‍රඥ ඇත්තෙක් ද, ගෘහී දෘඪ අසංවර ගති තැත්තෙක් ද, කුලයන් කෙරෙහි (සිවු පසයෙහි ඇලීම් ආදී වශයෙන්) නො ඇවුනෙක් ද වන්නේ ය.

3. නුවණැති අත්‍යයන් නිකු කරණ සුළු වරදක් වත් නො කරන්නේ ය. “සියලු සත්ත්වයෝ හැප ඇත්තෝ වෙත්වා, හය තැත්තෝ වෙත්වා, සුඛිත සිත් ඇත්තෝ වෙත්වා” යි ද,

4. නාෂණානස සහිත හෙයින් නැති ගන්නා සුලු වූ ද නාෂණානස ප්‍රතිණ කළ හෙයින් ස්ථාවර වූ ද යම් කිසි සත්ත්වයෝ ඇත්නාහු නම්, ඒ සියලුදෙනා ද, (නාශාදී) දික් ශරීර ඇත්තෝ ද, (ව්‍යාධි හෘති අසුරුදී) මහත් ශරීර ඇත්තෝ ද, (අභවනවමිණිදී) මධ්‍යමප්‍රමාණ ශරීර ඇත්තෝ ද, (වෘතනාදී) මිටි සිරුරු ඇත්තෝ ද, (පියෙව් ඇසට නොපෙනෙන) ඉතා සියුම් ශරීර ඇත්තෝ ද, (මේ කැසුණු ආදී) සුළු ශරීර ඇත්තෝ ද,

5. ඇත් හමුවට පාමණිම පසයෙන් දුටු සත්තු ද, ඇත සිටි හෙයින් නුදුටු සත්තු ද, යම් සත්ත්ව කෙනෙක් දුරත් ලඟත් වසත් නම් ඔහු ද, ඉපදීම අවසන් කළ සත්ත්වයෝ ද (සමිණාශ්‍රවයෝ ද), මතු ඉපදීම සොයන (ශෛක්ෂ පාඨශ්‍රැත) සත්ත්වයෝ ද යන මේ සියලු සත්ත්වයෝ සුඛිත සිත් ඇත්තෝ වෙත්වා යි ද මෙත් වඩන්නේ ය.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

6. න පරෙ පරං නිකුබ්බථ
නාතිමඤ්ඤථ කථථි නං කඤ්චි
බ්‍යාරොසනා පටිසසඤ්ඤ
නාඤ්ඤමඤ්ඤස්ස දුක්ඛමිච්ඡය්‍ය
7. මාතා යථා නියං පුතනං
අංසුසා¹ එකපුතනමනුරතෙති
එවමපි සබ්බතුතෙසු
මාතසං භාවයෙ අපරිමාණං.
8. මේඤ්ඤාදි සබ්බලොකස්මිං
මාතසං භාවයෙ අපරිමාණං
උද්ධං අධො ව නිරියං ව
අසම්බාධං අවෙරං අසප්පනං²
9. නිට්ඨං වරං නිසිනො වා
සයානො වා යාවතස්ස විගතමිද්ධො
එතං සතිං අධිවෙස්සය්‍ය
බ්‍රහ්මචේතං විහාරං ඉධමානු³
10. දිට්ඨිං ව අනුපගමම සීලවා
දස්සනෙන සම්පන්නො,
කාමේසු විතෙය්‍ය ගෙට්ඨං⁴
ත භි ජාතු ගබ්භසෙය්‍යං පුතරෙතීති.

මේඤ්ඤාදි

බුදුකපාඨපාළි නිට්ඨිතා.

1. පුතනමානුසං. (මජ්ඣ) 2. අපරිමිතසප්පනං. (මජ්ඣ.)
3. විහාරමිධි මානු (මජ්ඣ) 4. විතෙය්‍ය ගෙට්ඨං. (මජ්ඣ)

6. එකෙක් අනෙකකු හෝ රවටින්තේ ය. (හෝ රවටාවා). අනෙකකුට අවමන් හෝ කරන්නේ ය (හෝ කෙරේවා). බ්‍යාරොසනා නම් වූ කය හා වචනය පිළිබඳ විකෘතියෙන් ද ප්‍රතිසංඥා සංඛ්‍යාත මනෝවිකාරයෙන් ද එකෙක් අනෙකකුට දුකක් හෝ කැමැති වන්නේ ය (හෝ කැමැති වේවා).

7. මව යම්ගේ තමා ගෙන් ඇති වූ එක ම ඖරස පුත්‍රයා ජීවිත-පරිත්‍යාගයෙන් වුවත් රක්තේ ද, එ පරිද්දෙන් ම සියලු සත්ත්වයන් කෙරෙහි අප්‍රමාණ වූ ඡෛත්‍රියහගත සිත වඩන්නේ ය.

8. උඩ ද යට ද සරස ද (සතුරන් ය සි නියත ලද) සීමාවකුදු නැති ව අතරතුර වත් වෛර චේතනා පහළ වීමක් නැති ව, සතුරන් රහිත ව සියලු ලෝකසත්ත්වයා කෙරෙහි අප්‍රමාණ වූ ඡෛත්‍රියහගත සිත වඩන්නේ ය.

9. සිටින්නේ හෝ ඇවිදින්නේ හෝ උන්නේ හෝ නිදන්නේ හෝ යම් තාක් ඡෛත්‍රියහගත සිතිය ඉටු කැමැත්තේ ද, ඒ තාක් පහ වූ මිඛිය (අලසබව) ඇති ව ඉටු කේ ය. මේ ඡෛත්‍රියහරණය මේ බුද්ධියාසනයෙහි ශ්‍රේෂ්ඨ විහරණයා යි ප්‍රකාශ කළහ.

10. (සත්ත්වයෙක් පුද්ගලයෙක් ඇත්තේ ය යන) මිථ්‍යාදෂවියව හෝ පෑමිණ (ලොකොත්තරගීලයෙන්) සිල්වත් වූයේ (සොතාපතනිමග්ගසම්මාදිට්ඨි ය සි නියත ලද) දර්ශනයෙන් යුක්ත වූයේ (සකාදගාමි අනාගාමි මාගී දෙකින්) වස්තුකාමයන්හි ගිජුබව දුරු කොට, ඒකාන්තයෙන් ම නැවත ගතියෙක්හි විසීමට හෝ පෑමිණෙන්නේ ය. (ශුද්ධාවාසයෙකු ඉපිද එහි දී ම රහත්බවට පෑමිණ පිරිනිවන් පාන්නේ ය.)

මෙතන සුත්‍රය සි.

බුද්ධකපාද පෙළ නිමිගේ ය.

සුභනන්දපිටකේ
බු දද ක නි කා යෝ
(දුතියෝ ගණෝ)
ධම්මපදපාළි

සුභතනනපිටකේ

බුදු දේ ක නි කා යෝ

(දුතියෝ ගණේ)

බමමපදපාලි

තමෝ තසස හඟවතෝ අරහතෝ සමමාසමබ්බදධසස.

1. යමකවගෙහා

1. මනෝපුබ්බඛයමා බමමා මනෝසෙට්ඨා මනෝමයා 1
මනසා වෙ පද්ධෙව්හ භාසති වා කරෙති වා
තතො තං දුක්ඛමනෙති වක්ඛං'ව වහතො පදං.
2. මනෝපුබ්බඛයමා බමමා මනෝසෙට්ඨා මනෝමයා 2
මනසා වෙ පසන්නෙත භාසති වා කරෙති වා
තතො තං සුඛමනෙති ඡායා'ව අතපාසිති.
3. අකෙකාච්ඡි මං අවධි මං අජිති මං අභාසි මෙ 3
යෙ තං උපතයානන්ති වෙරං තෙසං ත සමමති
4. අකෙකාච්ඡි මං අවධි මං අජිති මං අභාසි මෙ 4
යෙ තං ත උපතයානන්ති වෙරං තෙසුපසමමති.
5. ත හි වෙරෙන වෙරුති සමමන්ති ඛුද්ධවතං 5
අවෙරෙන ව සමමන්ති එස බමමො සන්නතතො.
6. පරෙ ව ත විජානන්ති මයමෙත්ථ යමාමසෙ 6
යෙ ව තත්ථ විජානන්ති තතො සමමන්ති මෙධයා.
7. සුභාභුපසසිං විහරන්තං ඉන්ද්‍රියෙසු අසංවුතං 7
භොජනමහි අමනනඤ්ඤං කුසීතං හීනවීර්යං
තං වෙ පසහති මාරො වාතො රුක්ඛං'ව දුබ්බලං.

3. අනෙකාච්ඡි මං අවධි මං අජිති මං අභාසි මෙ 3
අතු යෙ උපතයානන්ති වෙරං තෙසං ප්‍රභාසිති.
4. අනෙකාච්ඡි මං අවධි මං අජිති මං අභාසි මෙ 4
අතු යෙ පසහති මාරො වාතො රුක්ඛං'ව දුබ්බලං.
(මූලසමාසතිවාදිවිතස. කොභාමිබසවසතු)
5. ත හි වෙරෙන වෙරුති සමමන්ති ඛුද්ධවතං 5
සන්නතතො තෙරො අභාසිති එස බමමො සන්නතතො.
6. පරෙ ව ත විජානන්ති මයමෙත්ථ යමාමසෙ 6
අතු යෙ තු විජානන්ති තතො සමමන්ති මෙධයා:
(මූලසමාසතිවාදිවිතස. කොභාමිබසවසතු)

සුත්‍රපිටකයෙහි

කුද්දගත් සභිය

(දෙවෙනි ග්‍රන්ථය)

දම්පියාපෙළ

ඒ හඟවත් අර්හත් සම්මාසම්බුදුරජානන් වහන්සේට
නමස්කාර වේවා.

1. යමකවගීය

1. (වෙදනාදි) වෛතසිකධම්මයෝ සිත පෙරවූ කොට ඇතියහ. 1
සිත ශ්‍රේණි කොට ඇතියහ. සිතින් ම උපදනාහ. ඉදින් කිලිපි සිතින්
(මුසාවාදාදි චතුර්විධ වෘත්තශවරිතය) නියත්තේ නම් හෝ (ප්‍රාණසාතාදි
ත්‍රිවිධ කාය දුශවරිතය) කරන්නේ නම් හෝ ඒ හේතුවෙන් දුක ඔහු ලුහු
බඳිසි. ගොනු අනුව යන ගැල් සක මෙනි.

2 (වෙදනාදි වෛතසික) ධම්මයෝ සිත පෙරවූ කොට ඇතියහ. සිත 2
ශ්‍රේණි කොට ඇතියහ. සිතින් ම උපදනාහ. ඉදින් පහත් සිතින්
නියත්තේ නම් හෝ කරන්නේ නම් හෝ ඒ හේතුවෙන් සැපය ඔහු
කැටුව යෙයි. නොහැර කැටුව යන සෙවණැල්ල මෙනි.

3. 'මට ආක්‍රොශ කෙළේ යැ' යි ද, 'මට පහර දුන්නේ යැ යි' ද, 'මා 3
දිනි යැ' යි ද, 'මා සතු දෑ පැහැර ගත්තේ යැ' යි ද, යම් කෙනෙක් ඒ
ක්‍රොධය සිතා බඳිත් නම් ඔවුන්ගේ වෛරය නොසංහිදේ.

4. 'මට ආක්‍රොශ කෙළේ යැ' යි ද, 'මට පහර දුන්නේ යැ යි' ද, 'මා 4
දිනි යැ' යි ද, 'මා සතු දෑ පැහැර ගත්තේ යැ' යි ද, යම් කෙනෙක් ඒ
ක්‍රොධය සිත නො බඳිත් නම් ඔවුන්ගේ ඒ වෛරය සංහිදේ.

5. මේ ලෝකයෙහි කිසි කලෙකත් වෛරයෝ වෛරයෙන් නො 5
සංහිදෙත්. අවෛරයෙන් (සෘන්තියෙන් හා මෛත්‍රියෙන්) ම සංහිදෙත්.
මෙය පුරුහත වූ (බුදු පසේබුදු රහතුන් විසින් පුරුදු කොට ආ) සිද්ධාන්ත
ධම්මයෙකි.

6 'මේ කලහයෙහිදී අපි නැසෙමු' යි කලහකාරී අත්‍යයෝ නො 6
දන්නාහ. එහි යම් කෙනෙක් 'අපි නැසෙමු' යි දනින් ද එයින් කලහයෝ
සංහිදෙත්.

7. (අරමුණු) ශුභ වශයෙන් බලමින් වසන, ඉන්ද්‍රියයන් කෙරෙහි 7
සංවරය නැති, හෝල්තයෙහි පමණ නො දන්නා වූ, කාමවිතර්කිත මිථ්‍යා-
විතර්කිතව වසන බැවින් කුසිත වූ, විශ්වීය තැනි ඒ පුද්ගලයා ඒකාන්ත-
යෙන් (හෙලය) මාර තෙමේ මැඩ ලියි. වාතය දුබල රුකක් මැඩ
ලත්තැන් මෙනි.

- 8 අසුභානුපස්සිං විහරන්තා ඉන්ද්‍රියෙසු සුසංවුතං 8
 භොජනමිති ච මන්තඤ්ඤං සද්ධං ආරද්ධවීරියං
 තං චෙ තපපසහති මාරො වාතො සෙලං'ව පබ්බතං.

- 9 අනික්කසාවො කාසාවං යො වත්ථං පරිදහෙස්සති 9
 අපෙතො දමසචෙවන න සො කාසාවමරහති.

- 10 යො ච වන්තකසාවස්ස සීලෙසු සුසමාහිතො 10
 උපෙතො දමසචෙවන ස චෙ කාසාවමරහති.

- 11 අසාරෙ සාරමිතිතො සාරෙ වාසාරදස්සිතො 11
 තෙ සාරං තාගිගච්ඡන්ති මිච්ඡාසංකප්පගොචරු.

- 12 සාරඤ්ච සාරතො ඤ්ඤා අසාරඤ්ච අසාරතො 12
 තෙ සාරං අධිගච්ඡන්ති සමමාසඤ්ඤාප්පගොචරු.

- 13 යථාගාරං දුච්ඡන්තං වුට්ඨි සමතිවිජ්ඣති 13
 එවං අභාවිතං වින්තං රුගො සමතිවිජ්ඣති.

- 14 යථාගාරං සුච්ඡන්තං වුට්ඨි ත සමතිවිජ්ඣති 14
 එවං සුභාවිතං වින්තං රුගො ත සමතිවිජ්ඣති.

- 15 ඉධ සොචති පෙචච සොචති පාපකාරී උභයත්ථ සොචති 15
 සො සොචති සො විහඤ්ඤති දිස්ථා කමම කිලිට්ඨමන්තතො.

- 16 ඉධ මොදති පෙචච මොදති කතපුඤ්ඤෙ උභයත්ථ මොදති 16
 සො මොදති සො පමොදති දිස්ථා කමම විසුද්ධමන්තතො.

- 17 ඉධ තප්පති පෙචච තප්පති පාපකාරී උභයත්ථ තප්පති 17
 පාපං මෙ කතන්ති තප්පති භියෙඤා තප්පති දුග්ගතිං ගතො

- 18 ඉධ තඤ්ඤති පෙචච තඤ්ඤති කතපුඤ්ඤෙ උභයත්ථ තඤ්ඤති 18
 පුඤ්ඤං මෙ කතන්ති තඤ්ඤති භියෙඤා තඤ්ඤති සුග්ගතිං ගතො.

8. උඩුමානකාදි දශ අග්‍රහයන් අතුරෙන් එක්තරා අග්‍රහයක් අනුව 8
බලමින් වසන, ඉදුරන් කෙරෙහි මනා සංවරය ඇති, හෝජනයෙහි පමණ
දන්තා වූ, ශ්‍රද්ධා ඇති, සතර ඉරියව්හි වඩන ලද විශ්‍ය ඇති, මෙබඳු
පුද්ගලයා කෙල්ලමාර තෙමේ ඵ්කාන්තයෙන් මැඩ නො පවත්වයි.
වාතය ඵ්කාන්ත ගල් පථනයක් මැඩ ලිය නො හෙත්තාක් මෙනි.

9. රූගාදි කෙලෙස්කසට සහිත වූ ඉන්ද්‍රියදමනයෙන් ද වෘක් 9
සත්‍යයෙන් ද තොර වූ යමෙක් කසාවත් හඳුන් පොරෝනේ වේ ද,
ඒ පුද්ගලයා කසාවත් දැරීමට සුදුසු නො වෙයි.

10. යම් ආසී පුද්ගලයෙක් වමාරු වූ කෙලෙස් කසට ඇත්තේ 10
වත්තේ ද. සිවු පිරිසිදු සිල්හි මොනොවට පිහිටියේ වේ ද, ඉන්ද්‍රිය-
දමනයෙන් හා වෘක්සත්‍යයෙන් හා යුක්ත ද, හෙ තෙම කසාවත්
දැරීමට ඵ්කාන්තයෙන් සුදුසු වෙයි.

11. අසාරයෙහි සාරය යන දෘෂ්ටි ඇති, ශීලාදි සාරයෙහි අසාරය 11
යන දෘෂ්ටි ඇති, මිථ්‍යාසංකල්පය ගොදුරු කොට ඇති ඒ අඤ්ඤා
ජනයෝ ශීලාදි සාරයට නො පැමිණෙත්.

12. (ශීලසාරාදි) සාර දූය සාර වශයෙන් ද, අසාර දූය අසාර 12
වශයෙන් ද දූත (වසන) නොවැරැදි අදහස් ගොදුරු කොට ඇති
ඒ ප්‍රාඥයෝ ශීලාදි සාරයට පැමිණෙත්.

13. නොමනා සේ සෙවිලි කළ කිසි ගෙයක් වැසි දහර යම් සේ 13
විනිවිද යේ ද, එසේ ම කාමරුග තෙමේ භාවනා වශයෙන් නො වැඩු
සිත අතිශයින් විනිවිද යෙයි.

14. වැසි දහර සකස් කොට සෙවිලි කරන ලද ගෙයක් යම් සේ 14
විනිවිද නො යන්නේ ද, එපරිදි ම කාමරුග තෙමේ භාවනා වශයෙන්
මොනොවට වැඩු සිත විනිවිද නො යයි.

15. පථි කරන සුලු පුද්ගල තෙම (මැරෙන කාලයෙහි 15
කමානුසාරණ වශයෙන්) මෙ ලොව දී ශෝක කරයි. විපාකානුභව
වශයෙන් පරලොව දී ශෝක කරයි. (මෙසේ) දෙලොව දී ම ශෝක
කරයි. තමාගේ කිලිටි කමී දැක හෙ තෙම (මෙ ලොව දී) ශෝක
කරයි. (නොයෙක් සැටියෙන් වැලැපෙන්නේ) වෙසෙසින් පෙළෙයි.

16. පින් කළ පුද්ගල තෙම මෙ ලොව දී කුලකමානුසාරණයෙන් 16
සතුටු වෙයි. පරලොව දී විපාකානුභවයෙන් සතුටු වෙයි. දෙලොව දී ම
සතුටු වෙයි. තමාගේ විශුද්ධ වූ පුණ්‍යකමීය දැක්මෙන් හෙ තෙම
මෙ ලොව දී සතුටු වෙයි. පරලොව දී ද බොහෝ සෙයින් සතුටු වෙයි.

17. පථි කරන සුලු පුද්ගල තෙම මෙ ලොව දී (කමිහන්තාපයෙන්) 17
තැවෙයි. පරලොව දී විපාකානුභවයෙන් තැවෙයි. දෙලොව දී ම
තැවෙයි. ම විසින් පථි කරන ලද්දකි (මෙලොව දී) තැවෙයි. දුගතියට
ගියේ (අතිශ්ට විපාක සන්තාපයෙන්) බෙහෙවින් තැවෙයි.

18. පින් කළ පුද්ගල තෙමේ මෙලොව දී (කමිහන්තාපයෙන්) තුඩු 18
වෙයි. පරලොව දී (විපාකානුභවයෙන්) තුඩු වෙයි. දෙලොව දී ම තුඩු
වෙයි. මැවිසින් පින් කරන ලද්දකි මෙලොව දී තුඩු වෙයි. සුගතියට
ගියේ ඉන්විපාකානුභවයෙන් බෙහෙවින් තුඩු වෙයි.

19. බහුවිධ වෙ සතිතං භාසමානො 19
ත තක්කරො භොති තරො පමනෙනා
ගොපො'ව ගාවො ගණයං පරෙසං
ත භාගවා සාමඤ්ඤස්ස භොති.
20. අප්පමපි වෙ සතිතං භාසමානො 20
ධම්මස්ස භොති අනුධම්මවාදී
රුගඤ්ඤ දෙසඤ්ඤ පභාස මොහං
සම්මප්පජානො සුචිත්තතථිනෙනා
අනුපාදියානො ඉධ වා හුරං වා
ස භාගවා සාමඤ්ඤස්ස භොති.

සමකවග්ගො පඨමො

2. අප්පමාදවග්ගො

1. අප්පමාදෙ අමතපදං පමාදෙ මව්වුනො පදං 21
අප්පමතතා න මිඤ්ඤාති යෙ පමතතා යථා මතා.
2. එතං විසෙසනො ඤාතො අප්පමාදමහි පණ්ණිතො 22
අප්පමාදෙ පමොදන්ති අරියානං ගොවරෙ රතා.
3. තෙ කොසිතො සාහතිකා නිව්චං දුක්ඛපරික්කමා 23
පුසන්ති ධිරා නිබ්බාණං යොගකෙබ්බං අනුතතරං.
4. උට්ඨානවතො හතිමතො සුචිකම්මස්ස නිසම්මකාරිනො 24
සඤ්ඤාතස්ස ව ධම්මජීවිනො අප්පමතතාස්ස යසො'භිවංසති.
5. උට්ඨානෙතප්පමාදෙන සඤ්ඤාමෙන දමෙන ව 25
දීපං කසිරුථ මෙධාවී යං ඔසො නාභිකිරති.
-
1. අප්පමාදෙ භ්‍යවතපදං ප්‍රමාදෙ මාග්‍යනා: පදමි.
අප්පමිත්තා: ක උප්පමාදෙ යෙ ප්‍රමිත්තා: සද මාතා: (උද්භවති-අප්පමාදවති v. 6)
අප්පමෙ අමතපද ප්‍රමෙ මව්වුනො පද
අප්පමත න මිඤ්ඤාති යෙ පමත යධ මුතු. (ප්‍රාකාශධම්මපද)
2. එතද විසෙසනා ඤාතො භ්‍යවතපදස්ස පණ්ණිතා:
අප්පමාදෙ ප්‍රමාදත නිත්‍යමාසී: සවග්ගොරමි. (උද්භවති-අප්පමාදවති v. 10)
එත විසෙසධ ඤාතො අප්පමදස්ස පණිතා:
අප්පමදි ප්‍රමාදි අරිඤ්ඤා ගොඤ්ඤ රතො. (ප්‍රා. ධ.)
4. උට්ඨානවතා: සමානාතවතා: සුචිත්තස්ස නිසමමකාරිණා:
සංගතස්ස කි ධම්මජීවිනො භ්‍යවතතස්ස යසො'භිවංසති (උද්භවති-අප්පමාදවති v. 6)
උට්ඨානවතා: සමානවතා: සුචිත්තස්ස නිසමමකාරිණා:
සඤ්ඤාති ධම්මජීවිනො අප්පමතස්ස යසො'භිවංසති (ප්‍රා. ධ. A. 3 8)
5. උට්ඨානෙතප්පමාදෙන සංගමෙන දමෙන ව
දීපං කසිරුභි මෙධාවී තප්පමාදොභිවංසති. (උද්භ-අප්පමාද. v. 5.)
උට්ඨානවත අප්පමාදෙන සඤ්ඤාමෙන දමෙන ව
දිවු කසිරුභි මෙධමි ය ජර නාභිවංසති. (ප්‍රා. ධ. A 3 7)

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

19. යමෙක් ත්‍රිපිටක බුද්ධ වචනය බොහෝ කොට කියන්නේ නමුදු, තෙමේ පමා වූයේ, ඉදින් එය නො කරන්නේ (හමා කියන පරිදි නො පිළිපදවේ) නම්, හේ (කුලියට) අනුන් හේ ගෙරින් රක්තා ගොපල්ලා මෙන් ශ්‍රාමණ්ණයට (සතර ඵලයනට) හිමි නො වෙයි.

20. යමෙක් ත්‍රිපිටක බුද්ධ වචනය සාල්ප කොට කියන්නේ නමුදු, තෙමේ ධර්මානුබ්‍රිහතිපත්තිය කරන්නේ නම්, (තවලෝකෝත්තර ධර්මයට අනුරූප වූ පුළුභාග ප්‍රතිපත්තිය කරන්නේ නම්), රුහසත් ද්වේෂයත් මෝහයත් තසා පිරිසිදිය යුතු දහම් පිරිසිදු දන්නේ, මෙලොවෙහි හෝ පරලොවෙහි හෝ (ආධ්‍යාත්මික හෝ බාහිර හෝ) කිසිදු සකකු ධාතු ආයතනයක් තාමණ්ණදි වශයෙන් නො ගන්නේ ශ්‍රාමණ්ණයට (සතර ඵලයටත් ආර්ථිඥාදි අකෂේය ධර්මසකකු පසටත්) හිමි වෙයි.

පළමු යමකවතිය

2. අප්‍රමාද වර්ගය

1. (සුවරිතධර්ම විෂයයෙහි) නොපමා බව (සිහි නොමුලා බව) නිමාණාධිගමයට කරුණු ය. (සුවරිතධර්ම විෂයෙහි) පමා බව (පමා වුවහ ඉපදීමටත් එයින් මරණයටත් පැමිණෙන බැවින්) මරණයට කරුණු ය. (කල්‍යාණධර්මයෙහි) නො පමා වුවෝ නො මියෙති. යම් කෙනෙක් ධර්මයෙහි පමා වෙත් ද, ඔහු (උත්තරාදියෙන් නොමිදුණු බැවින්) මළවුන් වැනි වෙත්.

2. නුවණැත්තෝ අප්‍රමාදයෙහි වූ මේ ගුණය වෙසෙසින් දැන අප්‍රමාදයෙහි සතුටු වෙති. ආර්යස්ථානට ගොවර වූ බෝධිපාක්කධර්මය නව ලෝකෝත්තර ධර්මය යන මෙහි ඇළුනෝ වෙත්.

3. ධ්‍යාන වඛන සුළු, සතතයෙන් පැවැති විර්ෂීය ඇති, නිතර පැවැති දැඩි පැරැකුම් ඇති ඒ ප්‍රාඥයෝ කාමාදි යෝගයන්ගෙන් නිර්භය වූ අනුත්තර වූ නිමාණය සාධී කරති.

4. උත්තර (සංඛ්‍යාත විර්ෂී)යෙන් යුක්ත වූ, (කුදු මහත් කටයුත්තෙහි) එළඹ සිටුවා සිහි ඇති, නිද්දේෂ කායකමාදිය ඇති, (සියලු කටයුතු) පරික්ෂා කොට කරන සුළු වූ, සංයත වූ කායවාක්කම් ඇති, බාලීම්ක ජිවිකායෙන් ජීවත් වන්නාවූ, (කාමිවර්ණිකමානත රුජ්ජෙවාදියෙහි) අප්‍රමත වූ, පුරුෂයාගේ (ඵලධර්ම හොඟ පරිවාර සමාන සංඛ්‍යාත වූ ද කිහිපවණ් සංඛ්‍යාත වූ ද) යශස (මදවැනි) ඔහුද මෙන් වඩනේ ය.

5. (කායික මානසික විර්ෂී සංඛ්‍යාත) උත්තරයෙන් ද, (සුසිරිත් දහමිහි) සිහි ඇති බව යැ යි කියන ලද අප්‍රමාදයෙන් ද, (සිවු පිරිසිදු සිල් යැ යි කියන ලද) කායවාක් සංයමයෙන් ද, (සද්දරට හමු වූ අරමුණෙහි ලෝභ ද්වේෂ මෝහ නො උපදවා යෝනිසොමනස්කාරය පැවැත්ම යි කියන ලද) ඉන්ද්‍රිය දමනයෙන් ද, (විවසුන් නුවණින් යුත්) ප්‍රාඥ තෙම, යම් ප්‍රතිෂ්ඨාවක් (කාමොසාදි වූ) කෙලෙස් මහවතුර නො තසා ද (තසාපිය නො හේ ද), ඒ (රහත්පල නැමැති) ප්‍රතිෂ්ඨාව කරන්නේ ය.

6. පමාදමනුසුඤ්ජනති බාලා දුමෙමධිනො ජනා 26
අපමාදඤ්ච මෙධාවි ධනං සෙට්ඨං'ව රක්ඛති.
7. මා පමාදමනුසුඤ්ජෙට්ඨ මා කාමරතීසත්ථං 27
අපමනොති කියානො පපොති විපුලං සුඛං.
8. පමාදං අපමාදෙන යද්ද නුදති පණ්ණිනො 28
පඤ්ඤාපාසාදමාරායා අසොකො සොකිතිං පජං
පබ්බතට්ඨො'ව භූමමට්ඨො ධීරො බාලො අවෙක්ඛති.
9. අපමනො පමනෙතසු සුතෙතසු බහුජාගරො 29
අබලසං'ව සිඝසො නිත්වා යාති සුමෙධසො.
10. අපමාදෙන මසවා දෙවානං සෙට්ඨතං ගතො 30
අපමාදං පසංසනති පමාදො ගරහිතො සද්ද.
11. අපමාදරතො භික්ඛු පමාදො භය දසයි වා 31
සංයොජනං අණ්ණං ඵුලං ඛහං අග්ගිට්ඨ ගවජති.
12. අපමාදරතො භික්ඛු පමාදො භයදසයි වා 32
අභබ්බො පරිගාණාය නිබ්බාණසොච සන්තිකෙ.

අපමාදවග්ගො දුතියො.

6. ප්‍රමද අනුසුජ්ජති බල දුමෙධිනො ජන
අප්‍රමදො භූ මෙධවි ධනං සෙට්ඨං රජති (ප්‍රා. ධ. A. 14)
ප්‍රමාදමනුවතීනො බාලාදුර්විධො ජනා:
අප්‍රමාදො භූ මෙධවි ධනං පුණ්ණං ව රක්ඛතෙ. (උද්ඝට්ඨි-අප්‍රමාදවග්ගී v. 10)
7. ප්‍රමාදං නානුසුජ්ජත න කාමරතීසංසත්ථම්
අප්‍රමනා: සද්ධමාති ප්‍රාප්තො පරමං සුඛං. (උද්ඝට්ඨි- (iv. v. 11)
න ඉ ප්‍රමද සමස්ස අප්‍රති අභව ජගි.
අප්‍රමනොති කියානු ප්‍රනොති පරමු සුඛ (ප්‍රා. ධ.)
අප්‍රමදි ප්‍රමොදිම ම ගාමරති සමිහසු
අප්‍රමනොති කියානු විශෙෂ අධිගජති (ප්‍රා. ධ.)
8. ප්‍රමාදමනුපමාදෙන යද්ද නුදති පණ්ණිනො
ප්‍රඥප්‍රසාදමාරායා නිවෙසා: සොකිතිං ප්‍රජාමි
පරිතප්ථ ඉව භූමිසාන් ධීරො බාලානවෙක්ඛතො (උද්ඝට්ඨි-අප්‍රමාද. v. 4)
ප්‍රඥප්‍රසාදමාරායා: සොකිතිං ජනාන්
භූමිසාන්තිව සෙට්ඨතං සමිහ ප්‍රාප්තො'නුපසාති (සොග්ගාමා 1, 40)
ප්‍රමද අප්‍රමදෙන යද්ද නුදති පණ්ණිනො
ප්‍රඥ ප්‍රඥ අරාසු අසොකා නොඉසා: ජන
ප්‍රවතොච භූමි ධීරා බල අවෙජති. (ප්‍රා. ධ. A 15)
9. අප්‍රමනු ප්‍රමනෙතසු සුතෙතසු බහුජාගරා.
අබලසං ව හද්ද භිත්වා යාති සුමෙධසු.
10. අප්‍රමාදං ප්‍රසංසනති ප්‍රමාදො ගරහිතා: සද්ද.
අප්‍රමාදෙන මසවාන් දෙවානාං සෙට්ඨතං ගතො: (උද්ඝට්ඨි iv v. 24)
අප්‍රමදෙන මසානු දෙවතා සමිහි ගතො.
අප්‍රමද ප්‍රසංසති ප්‍රමද ගරහිතො සද්ද (ප්‍රා. ධ. A 17.)
11. අප්‍රමාදරතො භික්ඛු: ප්‍රමාදො භයදසයි වා:
දුර්ධදධරත අනමානං පබ්බතොච ඉව භූමාසුජ්ජ: (උද්ඝට්ඨි අප්‍රමාද - 13)
2. අප්‍රමද රතු යො සිඛු ප්‍රමදි සසදර්ශි වා:
අනු පරිතප්ථ නිවෙසාසංසත්ථ සතිඉ. (ප්‍රා. ධ. B. 32)

6. දෙලෝ වැඩ කොදන්තා අනුවණ සත්ත්වයෝ ප්‍රමාදයෙහි යෙදී 26
පවත්නාහ (ප්‍රමාදයෙන් දවස් යවන්නාහ). නුවණැත්තෝ අප්‍රමාදය
(කුලවංශාගත) උතුම් ධනයක් මෙන් රක්තෝ ය.

7. ප්‍රමාදය තහමක් පුරුදු කරන්නෝ (ප්‍රමාදයෙහි යෙදී නො 27
වසන්නෝ ය). (වයකුකාම කෙලශකාම දෙකෙහි රතිය සි තියන ලද)
තෘණාසංසාවයෙහි තහමක් යෙදෙන්නෝ ය. එළඹ සිරි සිහි ඇති
(තොපමා වූ), භාවනා කරන පුද්ගල තෙමේ මහත් නිවන් සුවයට
පැමිණෙන්නෝ ය.

8. ප්‍රාඥ වූ ආර්යාචක තෙම යම් කලෙක කුසල්හි (සිහි ඇති බව 28
යා සි තියන ලද) අප්‍රමාදයෙන් ප්‍රමාදය (සිහිමුද්‍රාව) දුරු කෙරේ ද,
එකල්හි (දිවැස්නුවණැසි තියන ලද) ප්‍රඥප්‍රාසාදයට තැනී, (අනාගාමී
මහින් උදුරු හළ ශෝකශල්‍ය ඇති බැවින්) ශෝක රහිත වූ ප්‍රාඥ වූ ඒ
රහත් තෙම නො උදුරු හළ ශෝක ඇති බැවින් ශෝකී වූ ප්‍රජාව (හෙවත්
වුත වන උපදනා ශෝක සහිත සත්ත්ව සමූහය) බලන්නෝ ය. ඔම
සිරියවුත් (සුවසේ බලන) පථන මුදුනෙකෙහි සිරි එකක්හු මෙන්
(තොසුත් තෘණා ඇති බැවින් වුත වන උපදනා) බාලජනයන්
දිවැසින් සුවසේ දක්නෝ ය.

9. පමා වූවන් අතුරෙහි නොපමා වූ, (කෙලෙස් නින්දෙන්) නිදන 29
සතුන් අතුරෙහි (කෙලෙස් නිදි තැනී ගෙසින්) බොහෝ පිබිද සිටින,
තොදුරු නුවණ ඇති රහත් තෙමේ කොර පා ඇති ජවහිත දුබල අසකු
හැර පියා යන සිත් ජව ඇති සෙසකුට අසකු මෙන්, පමා වූ සතුන්
(අගමාධිගම දෙකින් ම) පසු කොට පියා (සසරින් නික්ම) නිවන් පුරව
යන්නෝ ය.

10. සක්දෙව් තෙම මහමාණවක කාලයෙහි පුරුදු කළ අප්‍රමාද 30
හේතුයෙන් (දෙව්ලොවා) දෙවියනට උතුම් බවට (රජ බවට) පැමිණියේ
ය. (එහෙයින්) (බුද්ධාදි පණ්ඩිතයෝ) නොපමාවට පසසත්. පමාවට
වනාහි හැම කල්හි ම (බුද්ධාදීන් විසින්) ගරහන ලද්දේ ය.

11. නොපමාවෙහි ඇලුනු, පමායෙහි බිය දක්නා සුළු, මහණ 31
තෙම (උද්ධමානිය වශයෙන්) කුඩා වූ ද, (ඔරමානිය වශයෙන්) මහත්
වූ ද, සංයෝජන සියල්ල ලැවිහින්නක් සෙයින් (රහත්මග නුවණ
හින්තෙන්) දවමින් යන්නෝ ය.

12. නොපමාවෙහි ඇලුනු, පමායෙහි බිය දක්නා සුළු මහණ තෙම 32
(ශමට විදර්ශනා කෙරෙත් හෝ මාග්ඵලාධිගමය කෙරෙත් හෝ) පිරිහිටෙට
අයෝග්‍ය ය. හේ නිවන වෙතාම වෙයි.

දෙවෙනි අප්‍රමාදවර්ගය සි.

3. විත්තචගෙනා

1. එකඟං චපලං විත්තං දුරකඛං දුන්නිවාරයං 3
උජ්ඣං කරොති ථෙධාසී උසුකාරො 'ව තෙජනං.
2. වාරිජො'ව එලෙ බින්නො ඔකමොකත උබ්භතො 34
පරිඑකුද්දං විත්තං මාරධෙය්‍යං පනානවෙ.
3. දුන්නිග්ගහස්ස ලහුතො¹ යත්ථකාමනිපාතිකො 35
විත්තස්ස දමපො සාග්ගි විත්තං දන්නං සුබාවතං.
4. සුදුදුසං සුතිපුතං යත්ථකාමනිපාතිකං 36
විත්තං රතෙබ්ඵ ථෙධාසී විත්තං ගුත්තං සුබාවතං.
5. දුරඞ්ගමං එකචරං අසරීරං ගුහාසයං 37
යෙ විත්තං සඤ්ඤාමෙය්‍යන්ති මොක්ඛන්ති මාරඛකිනා.
6. අනච්ඡිනවිත්තස්ස සඤ්චමං අච්ඡානතො 38
පරිපලචපසාදස්ස පඤ්ඤාන පරිසුරති.
7. අනචස්සුතවිත්තස්ස අනතවාහනවෙනසො 39
පුඤ්ඤපාපපතීණස්ස නත්ති ජාගරතො හයං.
8. කුමභූපමං කායමිමං විදිකා නගරූපමං විත්තමිදං සපෙකා 40
යොධෙඵ මාරං පඤ්ඤාසුධෙත ජිතඤ්ච රතෙති අතීවෙසතො සියා.
9. අවිරං වතයං කායො පස්විං අධිසෙස්සති 41
ජුඤ්ඤා අපෙතවිඤ්ඤාණො තීරුථං'ව කලීඛගරං.
10. දිසො දිසං යත්තං කසිරු වෙරී වා පත වෙරිතං 42
මිච්ඡාපණ්ණිතිතං විත්තං පාපියො තං තතො කරෙ.

-
1. සාකුභං චපලං විත්තං දුරකං දුන්නිවාරණම්
සාජ්ඣං කරොති ථෙධාසී ඉසුකාර ඉච්ඡා තෙජනම් (උද්භවතී-විත්ත. 8)
දුරජ දුන්නිවරණං) ප්‍රා. ඩ. A. 8)
 2. වාරිජ ඉච්ඡා සඵලෙ ක්ථිතමොකාපදකාත් සමුදධාතා
පරිභාකුද්දං ථෙව විත්තං මාරධෙය්‍යං පනානපාච (උද්භවතී V. 2)
 5. දුරගම එකචර අසරීර ගුහසය
යෙ විත සඤ්ඤමෙහි මොච්ඡි මරහතන (ප්‍රා. ඩ.)
 6. අනචස්සිත විත්තස්ස සඤ්චමච්ඡානතා
පරිපලචපසාදස්ස පුඤ්ඤාන පරිසුරියතෙ (උද්භවතී. 31, V. 28)
අනචස්සිත විතස (ප්‍රා. ඩ. A. 1)
 7. අනචගුහ විතස (ප්‍රා. ඩ. A. 4)
 9. අධිසරන වත ඉ කසු පබ්බි. සිති
රුජ්ඣං... විඤ්ඤාන නිරුච්ඡා කසිරු (ප්‍රා. ඩ. C 10 14)
අවිරං වත කායො'යං පාපිච්ඡිකිණ්ණිකා
ගුහාසවිපලවිඤ්ඤානො නිරසනා වා කාසිගරමි (උද්භවතී. V. 35)

3. විභවය

1. නොයෙක් අරමුණෙහි සැලක, (එක් අරමුණෙක නොපිහිටන 33
හෙයින්) වපල වූ (අනවසිත වූ), රක්තව දුෂකර වූ, (දුෂිතේ කෙරෙන්
වලක්වන්නට දුෂකර වූ) සිත නුවණැත්තේ සැදි කරන්නාක් මෙනි.

2. උදක සංඛ්‍යාත වාසස්ථානයෙන් නගන ලද, ගොඩ බිම නබන 34
ලද මහකු මෙන් මේ (අභාවිත) සිත (නොයෙක් අරමුණෙහි පරිපූර්ණ
වශයෙන්) සැලෙන්නේ ය. (එහෙයින් ම) මාරධෙයය (කෙලකවෘත්තය)
පහ කටයුතු යි.

3. නිගන්නට (මට්ටු කැර ගන්නට) නොපිළිවන්, ලක්ෂ වූ (වහා ඉපිද 35
වහා බිඳෙන සුලු), (යුතු හෝ අයුතු) යම් කැමැති අරමුණෙක හෙත
සුලු වූ සිත (අරි මගින්) නිපොපි කිරීම මැකවි. මේ සිත දැමුනේ (නිපොපි
කැරැතේ) මහපල සුව ද නිවන් සුව ද එළවන්නේ ය. (එහෙයින්)

4. දක්තට ඉතා නොපිළිවන්, ඉතා සියුම් වූ, යම් කැමැති අරමුණෙක 36
බැස වැටෙන සුලු වූ සිත නුවණැත්තේ රක්තේ ය. සිත (නොයෙක්
අරමුණෙහි විසිර පැවැත්ත නො දී එක් භාවනා අරමුණෙහි පිහිටුවා)
රක්තා ලද්දේ ලොවී ලොවුතුරු සුව එළවන්නේ ය.

5. (යොදන් දහසෙකින් දුර වූ ද අරමුණු ගන්නා බැවින්) දුරට 37
යන්නා වූ ම, හුදෙකලා හැසිරෙන (එක් විට දෙසිතක් නො ඉපද
එක් සිතක් ම උපදනා බැවින් එකක් ව ම හැසිරෙන), (අරුපි ධම්ම
බැවින් පැහැ සටහන් නැත්නු යි) අශරීර වූ, (ශරීර නැමැති) ගුහායෙහි
පවත්නා වූ සිත යම් කෙනෙක් සංවරයෙහි පිහිටුවද්ද, ඔහු මාරබකු-
තයෙන් (ත්‍රේභුමික වාහනයෙන්) මිදෙන්නාහු ය.

6. (දහවෙසියා රැසෙන ගිලු වූ කණුවක් මෙන් කලෙක නිවවු ව ද 38
කලෙක හවුස් ව ද කලෙක ගිහි ව ද යි යන ආදී වශයෙන්) අනවසිත
සිත් ඇති, (බෝපැති) දහම් නොදන්නා, (අවල ප්‍රසාදයෙහි තො
පිහිටි හෙයින් හෝ සාදුහා මද හෙයින්) ඉපිලෙන සාදුහා ඇත්තාහට
(කාමාවර්ගදී ප්‍රභේද ඇති) ප්‍රඥව නො පිරෙයි

7. රුගයෙන් නොනෙත් වූ සිතැති, දෝෂයෙන් නොපැහැරැණු 39
සිතැති, (රත්මෙනින්) කුසල් අකුසල් ප්‍රතීණ කළ, (ශ්‍රමාදි පංච
ජාගර ධර්මයෙන් යුක්ත බැවින්) තො නිදන රක්තභට කෙලෙසුන්ගෙන්
බිඳෙක් නැත.

8. මේ ශරීරය කුඹල්බඳුනක් වැනි යැ යි දැන, මේ විදගීතාවිතනය 40
සරිර නුවරක් සේ තබා, ප්‍රඥ නැමැති ආයුධයෙන් කෙල්ලමාරයා
පහරින්නේ ය. උපදවන ලද කරුණ විදගීතාව රක්තේ ය. සමාපත්තිය
ගෙය කොට ගෙන එහි නො වසන්නේ ය.

9. මහණ, තාගේ මේ කය නොබෝ කලෙකින් ඒකාන්තයෙන් 41
පහ වූ සිතැති ව, ඉවත ලන ලද ව, දිරි ගිය දඹු කඩක් මෙන්
පොළොව මත හෝතේ ය.

10. සොරෙක් සොරකු දක ඔහුට යම් නපුරක් කෙරේ ද, බද්ධ 42
වෙර ඇති පුද්ගලයෙක් වෙර බැඳුනකු දක ඔහුට යම් අවබක් කෙරේ
ද, වරදවා පිහිටුවන ලද සිත එයට වඩා ඔහු පවිටකු කරන්නේ ය.

11. න තං මාතා පිතා කසිරු අඤ්ඤා වා පි ව ඤානකා 43
සම්මාපණීතිතං විතතං සෙය්‍යසො නං තතො කරෙ.

විතතවග්ගො තතීයො.

පුප්ඵවග්ගො

1. කො ඉමං පඨවිං විවෙය්‍යති 44
* යමලොකඤ්ච ඉමං සද්දෙවකං
කො ධම්මපදං සුද්දෙසිතං
කුසලො පුප්ඵම්ච පවෙය්‍යති.
2. සෙබ්බො පඨවිං විවෙය්‍යති 45
යමලොකඤ්ච ඉමං සද්දෙවකං
සෙබ්බො ධම්මපදං සුද්දෙසිතං
කුසලො පුප්ඵම්ච පවෙය්‍යති.
3. ථෙණ්‍හපමං කායමිමං විදිකා 46
මජ්ඣිමනිමං අභිසම්බුද්ධානො
ජේතාන මාරස්ස පපුප්ඵකාති,¹
අදස්සනං මච්චුරුජස්ස ගචෙත්.
4. පුප්ඵාති හෙව පචිතනතං බ්‍යාසතනමනසං තරං 47
සුතතං ගාමං මනොසො'ව මච්චු අදාය ගචෙත්ති.
5. පුප්ඵාති හෙව පචිතනතං බ්‍යාසතනමනසං තරං 48
අතිතතං යෙව කාමෙසු අන්තකො කුරුතො වසං.
6. යථාපි භමරො පුප්ඵං වණ්ණගකුං අහෙය්‍යං 49
පළෙති රසමාදාය එවං ගාමෙ මුනී චරෙ.
7. න පරෙසං විලොමාති න පරෙසං කතාකතං 50
අන්තතො'ව අවෙකෙඛය්‍ය කතාති අකතාති ව.
8. යථාපි රුචිරං පුප්ඵං වණ්ණවන්තං අගකුකං 51
එවං සුභාසිතා වාචා අථලා හොති අකුබ්බහො.
9. යථාපි රුචිරං පුප්ඵං වණ්ණවන්තං සගකුකං 52
එවං සුභාසිතා වාචා සථලා හොති පකුබ්බහො.

-
1. *(යමලොක ජ) ඉත සද්දෙවක
සකා ධම්මපද සුද්දෙසිත කුසල පුප්ඵව පට්ඨමිති (ප්‍රා. ධ. C. 1.)
2. මුඛු පු ධ.....මිති යමලොක ජ එත සද්දෙවක.
මුඛු ධම්මපද සුද්දෙසිත කුසල පුප්ඵව පට්ඨමිති (ප්‍රා. ධ. C. 2)
a චිජෙස්සති ඉති ධකුසු
b සපුප්ඵකාකාතීති කෙසුචි.

සුත්තං ව්‍යාඝ්‍රං මනොසකා වා මාතූරාදාය ගචෙති. සංවික්ඛානකපට්ඨෙවනං සාමානාමපිතා-
නකම්. (කාන්තිපථි. 9938. මහාභාරත.) 5. පුප්ඵාණ්ච විවික්ඛානකමනසානුගතමානසම්.
කවාලොකු කාමෙසු මාතූරාදායති මාභවම්. (කාන්තිපථි. 6540. මහාභාරත.)

11. ඒ කරුණ සිය මව තො ද කරන්නී ය. පිය තෙම තො ද කරන්නේ ය. සෙසු තුනේ තො ද කරන්නා හ. මොනොවට පිහිටුවන ලද සිත ඒ කුශලක්‍රියාවන්හි පිහිටී හෙතෙවත් ඒ පුද්ගලයා වඩා උතුමකු කරන්නේ ය. 43

තෙවෙනි විභවගීය සි.

පුෂ්පවගීය

1. කවරෙක් ආතමභාව සංඛ්‍යාත මේ පාපිච්ඡ ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කොට දන ගන්නේ ද? දෙවිලොව සහිත මේ මිනිස්ලොවත් සිවු අපායත් ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කොට දන ගන්නේ ද? කවරෙක් දක්‍ෂ මල්කරුවකු මල් තෙලන්නා සේ සත්තිය බෝපාකී දහම් ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරන්නේ ද? 44

2. සත්වැදූරාම් ශෛක්‍ෂ තෙම මේ පාපිච්ඡ (මේ අත්බව) ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරන්නේ ය. දෙවිලොව සහිත මේ මිනිස්ලොව හා අපායලොකය ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරන්නේ ය. ශෛක්‍ෂ තෙම දක්‍ෂ මල්කරුවකු මල් තෙලන්නා මෙන් සත්තිය බෝපාකීදහම් පසක් කරන්නේ ය. 45

3. මහණ තෙම මේ කය පෙණ පිඩක් වැනි කොට දන, මේ කය මිරිගුවක් බිඳ යා සි ද දන ගන්නේ, මාරයාගේ පුෂ්පකයන් (ත්‍රේභූමක වෘත්තය) ආරාධි මාගීයෙන් සිදු මාත්‍යමාරයාට අවිෂය වූ අමා මහනිවනට පැමිණෙන්නේ ය. 46

4. මල් තෙලන්නකු මෙන් පස්කම් මල් සොයන, විවිධ කාම-ගුණයන්හි ඇලුණු සිතැති සත්ත්වයා, නිදන ගම්මාසියන් මුහුදු කරා ගෙන යන ගැඹුරා මහ වහුරක් මෙන්, මාත්‍යමාර තෙම අපාය සංඛ්‍යාත මුහුදට ගෙන යයි. 47

5. මල් තෙලන්නකු මෙන් පස් කම් ගුණ නැමැති මල් සොයන, විවිධ කාමගුණයන්හි ඇලුනු සිතැති, කාමයන්හි සැතීමට තො පැමිණියා වූම සත්ත්වයා මර තෙම සිය වශයට පමුණුවයි. 48

6. යම් සේ බමරෙක් මල ද පාඨාය ද ගඳ ද තො තසමින් මල් රස පමණක් ගෙන නැගී සේ ද, එ පරිද්දෙන් ම මූනි තෙම ගමෙහි හැසිරෙන්නේ ය. 49

7. මෙරමාගේ පරෙස් බස් මෙනෙහි තො කරන්නේ ය (තො කට සුඤ්ඤා). මෙරමා කළ තො කළ දුසිරි සුසිරි තො බලන්නේ ය. තමා කළ දුසිරි ද තො කළ සුසිරි ද බලන්නේ ය (බැලිය යුතු). 50

8. සිත්කළ වූ, මනා පාඨාසටහන් ඇති, සුවද නැති මල් යම්සේ ද, එසේ ම මොනොවට දෙසන ලද ත්‍රිපිටක බුඛවචනය තො කරන්නහුට (ඇසීම ඉගැනීම දැරීම පිළිපැදීම තො කරන්නහුට) නිෂ්ඵල වේ. 51

9. සිත්කළ වූ මනා පාඨාසටහන් සුවදැති මල යම්සේ ද, එසේ ම මනා කොට දෙසන ලද ත්‍රිපිටක බුඛවචනය එය කරන්නහුට සඵල වේ. 52

10. යථාපි පුප්ඵරාසිමො කසිරා මාලාගුණේ බහු 53
එවං ජාතෙන මිඛෙවන කන්තබ්බං කුසලං බහු.
11. න පුප්ඵගකො පටිච්චාසමෙති න චන්දනං තගරමලලිකා වා 54
සතඤ්ච ගකො පටිච්චාසමෙති සබ්බා දිසා සපුරිසො පවාති.
12. චන්දනං තගරං වාපි උපපලං අථ වසසිති 55
එතෙසං ගකුජාභාතං සීලගකො අනුත්තරො.
13. අප්පමනො අයං ගකො යායං තගරචන්දනී 56
යො ච සීලවතං ගකො වාති දෙවෙසු උත්තමො.
14. තෙසං සමපන්නසීලාතං අප්පමාදවිහාරිතං 57
සමදෙද්දස්ස විමුක්තාතං මාරො මග්ගං න විජ්ජති.
15. යථා සංකාරධාතසම් උප්පිතසම් මහාපථේ 58
පද්ධමං තත් ජායෙථ සුචිගතිං මනොරමං.
16. එවං සංකාරභූතෙසු අකුභූතෙ පුප්ඵජනෙ 59
අතිරොචති පඤ්ඤාය සමමාසමුද්ධසාවකො.

පුප්ඵමගො චභූතො.

4. බාලවගො

1. දිසා ජාගරතො රහති දිසා සන්නස්ස යොජනං 60
දිසො බාලාතං සංසාරො සද්ධිමමං අවිජාතනං.
2. වරඤ්ච නාසිගවේශ්ශ්ස සෙය්‍යං සද්දිසමත්තතො 61
ඵකවිරියං දලුතං කසිරා තත්ථි බාලෙ සභායතා.
3. පුභාතා මත්ථි ධනමමත්ථි ඉති බාලො විහඤ්ඤති 62
අත්තා හි අත්තතො තත්ථි කුතො පුභාතා කුතො ධනං.
4. යො බාලො මඤ්ඤති බාලාං පණ්ඩිතො වා'පි තෙන සො 63
බාලො ච පණ්ඩිතමානී ස ථෙ බාලො'ති ටුට්ඨති.
5. යාවජ්චමපි ථෙ බාලො පණ්ඩිතං පඨිරුපාසති 64
න සො ධම්මං විජානාති දබ්බි සුපරසං යථා.
6. මුහුභාවමපි ථෙ විඤ්ඤා පණ්ඩිතං පඨිරුපාසති 65
බිප්පං ධම්මං විජානාති ජිව්තා සුපරසං යථා.

15. යථා සගර උච්ච උක්ඛිතං මහ පථී
පද්ධතං ජප්ප සුමි ගකු මනොරමං. (ප්‍රා. ට. C. 3)

16. යථා සහ ධමා අ. අකුභූත ප්‍රාචීනතො.
අභිජිති පුඤ්ඤා යෙදි සමුද්ධි භවිතා (ප්‍රා. ට. C. 1)

10. දක්ෂ මාලාකාරයෙක් මල් රැසෙකින් යම්කෙසේ බොහෝ මල්දම් 53
කරන්නේ ද, එසේ ම උපන් සත්ත්වයා විසින් බොහෝ කුසල් කටයුතු.

11. මල්සුවද උඩු සුළඟට නොයෙයි. සළුන් තුවරලා සිතිද්ද 54
බෝලිද්ද සුවද ද උඩු සුළඟට නො යෙයි. බුඩාදි සත්පුරාණයන්ගේ
සිල් ආදී ගුණසුවද උඩු සුළඟට යෙයි. සත්පුරාණයා ගුණසුවදින්
සියලු දිගුන් පාතිරු හමයි.

12. සළුන් තුවරලා මානෙල් දෑසමත් යන මෙකී සුවද දෑ අතුරෙහි 55
බුද්ධාදීන්ගේ සිල් සුවද ම උතුම් ය.

13. තුවරලා සළුන් පිළිබඳ යම් සුවදෙක් වේ ද, ඒ මේ සුවද ස්වල්ප- 56
මාත්‍ර පකෙකි. සිල්වතුන්ගේ යම් උතුම් ගුණසුවදෙක් වේ ද, එය
දෙවියන් මිනිසුන් අතුරෙහි ද හමයි.

14. පිරිපුන් සිල් ඇති, සිතියෙන් යුතු විසුම් ඇති, මනා කොට සිටු 57
සත් දැන සියලු කෙලෙසුන්ගෙන් මිදුනු ඔවුන් හිම මහ මාර තෙම නොදනී.

15. මහමෙහි බහා ලඟ ලද කසල ගොඩක සුවදැති සිත්කලු 58
පිසුමෙක් යම්කෙසේ හටගැනේ ද,

16. එසේ ම කසලගොඩක් බඳු වූ නුවණ නැති පුහුදුන් 59
ලෝචැස්සා කෙරෙහි උපන්, සම්පත්සම්බුධ්‍රාවක (රහත්) නෙම ප්‍රඥයෙන්
සෙස්සන් ඉක්ම බබලයි.

සිවුවන පූජාවතිය යි.

4. බාලවතිය

1. නොනිදන්නාට රැය දික් ය. ගමන් විඩා ඇත්තාට යොදන 60
දික් ය. සදහම් නොදන් අනුවණයනට සසර දික් ය.

2. ශීලසමාධිප්‍රඥයෙන් තමාට වඩා උතුම්කු හෝ තමා හා සම 61
වූකු හෝ සොයන තැනැත්තෝ, එබන්දකු නො ලබන්නේ නම්, හුදෙ-
කලා වා විසීම දැඩි කරන්නේ ය. අනුවණයා කෙරෙහි යහලු බවෙක් තැන.

3. 'මට පුත්තු ඇත, මට ධනය ඇතැ'යි මෙසේ අඟුන තෙමේ 62
දුකට පාමණේ. ඒ එසේ ම ය. තෙමේත් තමෙට තැන. පුත්‍රයෝ
කොසින් ද? ධනයෙක් කොසින් ද ?

4. යමෙක් නුවණ නැත්තේ තමාගේ අනුවණබව දනී ද, ඒ 63
කාරණයෙන් හෙ තෙම පණ්ඩිත හෝ වන්නේ ය. (පණ්ඩිත සමාන හෝ
වන්නේ ය). යම් අනුවණයෙක් තෙමේ පණ්ඩිතමානී වේ ද (තමා
පණ්ඩිතයකු කොට සිතා ද), ඒ පුද්ගල තෙමේ ඵ්කාරණයෙන් අනුවණ-
යෙකැ යි කියනු ලැබේ.

5. අනුවණ පුගුල් තෙමේ දිවිහිමියෙකුදු නුවණැත්තන් සෙවිනේ ද, 64
හෙ තෙම දහම් දැන නො ගන්නේ ය. සුපව්‍යංජන රසය නො දන
හෙත සැන්ද මෙනි.

6. නුවණැත්තේ මොහොතක් තවුදු බුඩාදි ප්‍රාඥයන් සෙවිනේ ද, 65
හේ වහා (ප්‍රථිපති ප්‍රතිවේධ) ධර්මය දැන ගනී. සුපව්‍යංජනයෙහි රස දැන
ගන්නා දිව මෙනි.

7. චරන්ති බාලා දුමමධා අමිත්තෙනෙව අත්තනා 66
කරෙන්නා පාපකං කමමං යං හොති කට්ඨකප්පල්.
8. න නං කමමං කතං සාධු යං කථාං අනුකප්පති 67
යස්ස අස්සුමුඛො රෙදං විපාකං පටිසෙවති.
9. තඤ්ච කමමං කතං සාධු යං කථාං නානුකප්පති 68
යස්ස පතීනො ධුමනො විපාකං පටිසෙවති.
10. මධුචා මඤ්ඤති බාලො යාච පාපං න පච්චති 69
යද් ව පච්චති පාපං අථ බාලො දුක්ඛං තිගච්ඡති.
11. මාසො මාසෙ භූසංගෙන බාලො භුඤ්ජේථ භොජනං 70
ත සො සම්බතධම්මානං කල්ලං අශක්ති සොළසි.
12. ත භි පාපං කතං කමමං සජ්ජ ඛිරං'ච මුච්චති 71
ධුගන්තං බාලමිකෙති භස්මච්ඡන්තො'ච පාවකො.
13. යාවදෙව අනත්ථාය ඤාතං බාලස්ස ජායති 72
භන්ති බාලස්ස සුක්කංසං මුඛිඤ්ඤා විපාතයං.
14. අසභං භාවනමච්ඡෙය්ස පුරෙකඛාරස්ස භික්ඛුසු 73
දාවාසෙසු ච ඉස්සරිං පූජා පරකුලෙසු ච.
15. මමෙව කතං මඤ්ඤන්තු ගිහි පබ්බජිතා උභො 74
මමෙව අතිවසා අස්සු කිච්චාකිච්චෙසු කිසිම්ඵ
ඉති බාලස්ස සංකප්පො ඉච්ඡා මානො ච චික්ඛති.
16. අඤ්ඤා භි ලාභපතිසා අඤ්ඤා තිබ්බාතගාමිති 75
ඵචමෙතං අභිඤ්ඤාය භික්ඛු බුද්ධස්ස භාවකො
සකකාරං තාත්තඤ්ඤාය විවෙකමිත්තිබ්බායෙ.

බාලවග්ගො පඤ්චමො.

6. පණ්ඩිතවග්ගො

1. තිස්සිනං'ච පච්චන්තාරං යං පසො වජ්ජදස්සිතං 76
තිග්ගන්තවාදිං මේධාපිං තාදිසං පණ්ඩිතං ගජේ
තාදිසං හජමානස්ස සෙය්සො හොති න පාපියො.

11. මාසස මාසස භූසංගෙණ බාලො භුජෙත්ත භොජනම්
න සො බුද්ධා ප්‍රසාදෙය්ස සාලාමිති මොඛිති. (මහාවස්තු iii 436 පිට)
මයි මයි සහරෙසා යථි අශතනා ච
නෙව සහස ධම්මිකා භාල අච්චති මොඛිති. (පු. බ. c. 14)

7. මෙලෝ පරලෝ වැඩ අවැඩ නොදන්නාවූ බාලයෝ, යම් කමයක් දුක් විපාක උපදවන්නේ ද, එ බඳු පාපකම් කරමින් තමන්හට සතුරකු වැනි වූ ආතමයෙන් යුක්ත ව කල් යවති. 66
8. යම් කමයක් කොට සිහි කළ කෙණෙහි තැවේ ද, යම් කමයක් හුණේ අනිෂ්ට විපාකය කළු වැකුණු මුහුණැති ව හඬමින් අනුභව කෙරේ ද, එබඳු අකුසල් කම් කිරීම නො මැනවි. 67
9. යම් කමයක් කොට සත්ත්ව තෙම නො තැවේ ද, යම් කමයක් හුණේ ඉෂ්ට විපාකය ප්‍රතිවෙගයෙන් පිණි ගියේ සොදුරු සිතැති ව අනුභව කෙරේ ද, එබඳු කුසල කම් කිරීම මැනවි. 68
10. අකුසල කමය යම් තාක් විපාක නො දේ ද, ඒ තාක් අඥන තෙම එය ම මෙන් මිහිරි කොට සිතන්නේ ය. යම් කලෙක අකුසල කමය විපාක දේ ද, එ විට අඥන තෙම බලවත් දුකට පැමිණෙයි. 69
11. අඥන පුද්ගල තෙම මසක් පාසා තණ අහිත් ගෙණ බොජුන් අනුභව කරන්නේ ද, හෙ තෙම වතුරයාභිසත්‍යයන් පිරිසිදු දත් කණිහසුව-යන්ගේ සොළොස් වන කලාව පමණට දු නො අති. 70
12. අකුසල කමය කළ සත්ත්වයාහට එය කළ ඇසිල්ලෙහි ම දෙනෙහි තැන්ගෙන් දෝනා ලද කෙණෙහි ම මිදී නොයන කිරි මෙන් එ කෙණෙහි විපාක නො දෙන්නේ ය. හලයෙන් වැසුන සහලගුරු රැසක් මෙන් ඒ පාපියා දවමින් ඔහු ලුහුබදී. 71
13. අඥනයා විසින් දන්නා ලද ශිල්පය හෝ ඔහුගේ ඉසුරුබව ඒ බාලයාහට අවැඩ පිණිස ම වන්නේ ය. එය බාලයාගේ ප්‍රඥ තැමැති හිස පළමින් ඔහුගේ කුසල් කොටස තසයි. 72
14. අඥන හිඤ්ඤ තෙම හුසුදුසු බුහුමන් ද, හිඤ්ඤන් පිරිවැරීම ද, සඬ්ඝකාමාසයෙහි ඉසුරු බව ද, අන් උපාසකකුලයන්හි ප්‍රත්‍යය පූජාව ද කැමැති වෙයි. 73
15. 'ගිහි පැවිදි දෙකොටස විහාරයෙහි හැම කටයුතු මා විසින් කරණ ලද යි සිතත් වා, කිසියම් කුදු මහත් කටයුතු මා විවාර ම කෙරෙත්වා'යි මෙසේ බාලයාහට විතකී ද තෘෂ්ණා ද උපදනේ ය. එයින් ඔහුගේ මානය වැඩෙයි. 74
16. ලාභ උපදවන පිළිවෙත අනෙකෙක් ම ය. නිවනට පමුණුවන පිළිවෙත අනෙකෙක් ම ය. බුද්ධිශ්‍රාවක මහණ තෙම මේ කාරණය විශේෂයෙන් දැන නොදැනැමින් උපන් සත්කාරය නො ඉවසන්නේ ය. කායාදි ත්‍රිවිධ විවේකය වඩන්නේ ය. 75

සස්වන බාලවර්ගය යි.

6. පණ්ඩිතවර්ගය

1. වරද දක්නා සුළු, නිශා කොට බණන සුළු, යම් කලණ මිතුරකු නිදන් සැල තුඩු තැන කියන්නකු වැනි කොට දක්නේ ද, එබඳු පණ්ඩිතයා සෙවුනේ ය. එබන්දකු සෙවුනුට යහපතක් ම වන්නේ ය. අවැඩෙක් නො වන්නේ ය. 76

2. ඔවදෙය්‍යනුසාසෙය්‍ය අසබ්බාච නිවාරයෙ 77
සතං හි සො පියො හොති අසතං හොති අපියො.
3. න භජේ පාපකෙ මිතෙන න භජේ පුරිසාධමෙ 78
භජේථ මිතෙන කල්‍යාණේ භජේථ පුරිසුත්තමෙ.
4. ධම්මපිති සුඛං සෙති විප්පසනෙනාන චෙජ්ජා 79
අරියප්පචෙදිනෙ ධම්මෙ සද්ද රමති පණ්ඩිතො.
5. උදකං හි තයන්ති තෙතතිකා උසුකාරු තමයන්ති තෙජ්නං 80
දුරුං තමයන්ති තච්ඡකා අත්තාතං දමයන්ති පණ්ඩිතා.
6. සෙලො යථා එකස්සො වාතෙන න සමීරති 81
එවං නිඤ්ජපසංසාසු න සමිඤ්ජන්ති පණ්ඩිතා.
7. යථාපි රහදො ගමනීරො විප්පසනො අනාවිලො 82
එවං ධම්මාති සුත්තාන විප්පසිදන්ති පණ්ඩිතා.
8. සබ්බස්ථ චෙ සප්පුරිසා චජන්ති න කාමකාමා ලපයන්ති සනො 83
සුඛෙන පුට්ඨා අථ වා දුඛෙන නොච්චාවචං පණ්ඩිතා දස්සයන්ති.
9. න අත්තහෙතු න පරස්ස හෙතු 84
න පුත්තමිචෙජ් න ධනං න රට්ඨං
න ඉච්චෙය්‍ය අධිමෙච සමිද්ධිමත්තතො
ස සීලවා පඤ්ඤවා ධම්මිකො සියා.
10. අප්පකා තෙ මනුස්සෙසු යෙ ජනා පාරගාමිනො 85
අථායං ඉතරු පජා තීරමෙව්‍යානුධාවති.
11. යෙ ච ඛො සම්මදකඛාතෙ ධම්මෙ ධම්මානුවතන්තො 86
තෙ ජනා පාරමෙය්‍යන්ති මච්චුධෙය්‍යං සුදුත්තරං.
12. කණ්ණං ධම්මං විප්පහාය සුක්කං භාවෙථ පණ්ඩිතො 87
ඔකා අනොකං ආගමි විචෙකෙ යත් දුරමං.,

යො අත්මි හෙතු න පරස හෙතු.
පචනි කමනි සමයෙර අ.
න ඉච්ච අධිමෙච සමිද්ධි අත්මතො.
ස සීලව පනිතු ධම්මිකො සිද්ධ. (ප්‍රා. ධ. උ. 26)

2. යම් කලණ මිතුරෙක් නිසිවකුට අවවාද කෙරේ ද, අනුශාසන කෙරේ ද, අකුශලධර්මයෙන් වළකා ද, මේවිද කලණ මිතුරු බුද්ධාදි සත්පුරුෂයන්හට ප්‍රිය වෙයි. අසත්පුරුෂයන්හට අප්‍රිය වේ. 77

3. පාපමිත්‍රයන් සේවනය නොකරන්නේ ය. අධිම පුරුෂයන් සේවනය නොකරන්නේ ය. කලණ මිතුරන් හජනය කරන්නේ ය. උතතම පුරුෂයන් හජනය කරන්නේ ය. 78

4. ලොවුතුරු දහම් රහය විදිත මහණ තෙම සුවසේ වෙසෙයි. නුවණැති මහණ තෙමේ වෙසෙසින් පහන් සිසින් බුද්ධාදි ආර්යයන් විසින් දක්නා ලද ධර්මයෙහි භාම කල්හි ම ඇලෙන්නේ ය. 79

5. දියාලුවෝ තමන් කැමැති තැනකට දිය ගෙන යති. හි වඩුවෝ හි දඩු තමති. ලී වඩුවෝ දෑව තමති. නුවණැත්තෝ සිත දමනය කරත්. 80

6. එකඟතාවය ශෛලපරීතය ප්‍රවණතාවයෙන් යම්සේ නොසැලේ ද, එපරිදි ම නුවණැත්තෝ තීන්දු ප්‍රශංසා දෙක්හි නොසැලෙත්. 81

7. භාමුරු වූ මහ බුදුද යම්සේ වෙසෙසින් පහන් වේ ද, නොකැලුමේ ද, එපරිදි ම පණ්ඩිතයෝ දහම් අසා වෙසෙසින් පහදිත්. 82

8. බුද්ධාදි උතතම පුරුෂයෝ සකකාදි සියලු ධර්මයෙහි පවත්නා ඡන්ද්‍රගය දුරු කෙරෙති. ඒ සත්පුරුෂයෝ වස්තුකාමයන් කැමැති ව, සිත් හත්තා තෙපුල් නොපවසති. සුවයෙන් පහන්නා ලද නොහොත් දුකින් පහන්නා ලද නුවණැත්තෝ උස් පහත් ගති නොදක්වත්. 83

9. පණ්ඩිත තෙම තමා හේතු කොට ගෙන ද (තමා පිණිස ද) පථි නොකරන්නේ ය. මෙරමා හේතු කොට ගෙන ද (අනුත් පිණිස ද) පථි නොකරන්නේ ය. පථිකම් කිරීමෙන් ලාභියා යුතු පුතකුදු නොකැමැති වන්නේ ය. පථිකම් කිරීමෙන් ලාභියා යුතු ධනය ද නොකැමැති වන්නේ ය. පථිකම් කිරීමෙන් ලාභියා යුතු රට ද නොකැමැති වන්නේ ය. අධර්මයෙන් ලාභියා යුතු සමාදාය ද නොකැමැති වන්නේ ය. මෙසේ වූ ඒ පුද්ගල තෙමේ සිල්වත් තමුදු ප්‍රඥවත් තමුදු ධර්මක තමුදු වන්නේ ය. 84

10. මිනිසුන් අතුරෙහි යම් ජනකෙනෙක් නිජාණපාරයට (නිවන් නැමැති පරතෙරට) යන සුල්ලෝ ද, ඔහු සල්පය හ. වැලි ඔවුන් කෙරෙන් අත්‍ය වූ (නිවනට නොයන සුලු) මේ සත්ත්වසමූහයා වූ කලී (සත්කාය සංඛ්‍යාත) මෙතෙර ම දිවැ ඇවිදිනේ ය. 85

11. යම් නුවණැති කෙනෙක් මොනොවට දෙසන ලද පරිපතියධර්මයෙහි ධර්මානුචරත්වය වෙන් ද (දහම් අනුච පිළිපදින්නෝ වෙන් ද), ඒ ජනයෝ තරණයට දුෂකර වූ, කෙලෙස්මරුට වාසස්ථාන වූ ත්‍රේතමක වාතනය ඉක්මැ (නිජාණ නමැති) පරතෙරට පැමිණෙන්නාහ. 86

12. නුවණැත්තෝ කථ දහම් (හෙවත් අකුසල්) දුරු ලා, ආලයයෙන් (හිඟ්ගෙන්) නික්මැ පැවිදි බිමට පැමිණ (නොහොත් නිරුලය සංඛ්‍යාත නිවන පිණිස) සුදු දහම් (කුසල්) වඩන්නේ ය. යම් උපධිවිවේකයෙක්හි (නිවනෙක්හි) මේ සත්ත්වයන් විසින් ඇලෙන්නට නොහැකි ද, 87

13. තත්‍රාභිරුතිමිච්ඡයා භිත්වා කාමෙ අකිඤ්චනො 88
පරියොදපෙයා අනතානං චිත්තකෙලසෙහි පණ්ඨිතො.
14. යෙසං සම්මොඛිඅභේගසු සමමා චිත්තං සුභාවිතං 89
ආදානපටිතිස්සයො අනුපාදාය යෙ රතා
බිණ්ණසවා ජුතිමනෙතා තෙ ලොකෙ පරිනිබ්බුතා.

පණ්ඨිතවග්ගො ඡවෙඨා

7. අරහත්තවග්ගො

1. ගතඤ්චිනො විසොකස්ස විපපමුත්තස්ස සබ්බසි 90
සබ්බගත්තපසතිණස්ස පරිලාභො න විජජති.
2. උය්‍යඤ්ජනති සතිමනෙතා න තිකෙතෙ රමෙනි තෙ 91
භංසා'ව පලලං භිත්වා ඔකමොකං ජහන්ති තෙ.
3. යෙසං සන්තිවයො තත්ථ යෙ පරිඤ්ඤාතභොජනා 92
සුඤ්ඤාතො අතිමිත්තො ව විමොක්ඛො යෙස ගොචරො
ආකාසෙ'ව සකුන්තානං ගති තෙසං දුරන්තයා.
4. යස්සාසවා පරිකබ්ඤා ආභාරෙ ව අනිසයිනො 93
සුඤ්ඤාතො අතිමිත්තො ව විමොක්ඛො යස්ස ගොචරො
ආකාසෙ'ව සකුන්තානං පදං තස්ස දුරන්තයා.
5. යස්සිඤ්ජියාති සමථං ගතාති 94
අස්සා යථා සාරථිතා සුදත්තා
පතිණ්මානස්ස අනාසවස්ස
දෙවා'පි තස්ස පිහයන්ති තාදිනො.
6. පඨවිසමො නො විරුජ්ඣති ඉන්ද්‍රබිලිපමො තාදි සුබ්බතො 95
රහද්‍යෙ'ව අපෙකකදුමො සංසාර න භවන්ති තාදිනො.

13. ඒ නිවහෙහි ඇල්ම කැමැති වන්නේ ය. නුවණැත්තේ වයඹ- 88
කාම කෙලශකාමයන් දුරු කොට (සිතින් පහ කොට) කෙල්ලපරිබෝධ
රහිත වූයේ (තොහොත් පුත්‍ර දර ගොමිහිමාදි පළිබෝධයක් තැත්තේ)
විතතකෙල්ලයන් (පංච නිවරණයන්) කෙරෙන් තමා (තම සිත) පිරිසිදු
කරන්නේ ය.

14. යම් කෙනකුන්ගේ සිත බෝධාභිනවිමුඛ විෂයයෙහි මනා කොට 89
වඩන ලද ද, උපාදාන රහිත වා (මම ය මගේ යා යි නො ගෙන), උපාදාන
ග්‍රහණ රහිත නිවහෙහි යම් කෙනෙක් ඇලුනාහු ද, ඥානානුභව ඇති,
දුරුලු ආසුව ඇති ඒ ආකාරයේ ලොවෙහි පිරිනිවිදියෝ තම වෙති.

අවන පණ්ඩිතවර්ගය සි.

7. අභිද්වර්ගය.

1. සසර කතරමහ ඉක්ම, පහ වූ ශෝක ඇති, (සකකාදි) සියලු 90
දහමිහි නො ඇලී එසින් මිදුනු, (අතිශයාකාශනාදි) සියලු ග්‍රන්ථ ප්‍රතිණ
කළ රහත්භව වෛතසික පරිදහයෙක් තැත්තේ ය.

2. සිහි ඇතියෝ (රහත්හු) තමන් පිළිවිදි බ්‍යානාදිගුණයන්හි 91
ආවර්තාදි වශයෙන් යෙදෙන්නාහ. ඔහු ආලයයෙහි (පංචකාමයෙහි ද හිහි
ගෙහි ද) නො ඇලෙන්නාහ. (ගොදුරු ගත්) විල කැර පියා යන හංසයන්
මෙන් ආලයයක් ආලයයක් පාසා (හෙවත් සියලු ආලයයන්) කරනාහ.
(විහාරාදියෙහි ඇලුම් කැර පක්ෂින් මෙන් නිරපෙක්ෂක ව ම යන්නාහ.)

3. යම් රහත් කෙනකුන්ගේ (කම් හෝ විවරාදිය) රැස් කිරීමෙක් 92
තැත් ද, යම් රහත් කෙනෙක් පිරිසිදු දත් ආහාර ඇත්තාහු ද, යම්
රහත් කෙනෙක්භව සුඤ්ඤත තම වූ ද අනිම්මත තම වූ ද නිවන අරමුණු
වේ ද, ඔවුන් ගේ උත්පත්තිගතිය, අභසෙහි පක්ෂින් ගිය මහ මෙන්,
නො දන හැකි ය.

4. යමක්හුගේ කාමාදී ආසුවයෝ මුළුල්ල ක්ෂණ වූවාහු ද, 93
ආහාරයෙහිත් යමෙක් නො ඇලුනේ ද, (රුහාදියෙන් ගුණානුසංගත
ඔවුන්ගෙන් මිදුණු හෙයින්) සුඤ්ඤත විමොක්ඛානම් වූ ද, (රුහාදි නිමිති
රහිත හෙයින්) ඔවුන්ගෙන් මිදුණු හෙයින්) අනිම්මතවිමොක්ඛානම්
වූ ද නිවන යමකුභව අරමුණු වේ ද, ඒ රහත්හුගේ පිය සටහනක්,
අහසැ පක්ෂින්ගේ පිය සටහනක් මෙන්, නො දන හැක්කේ ය.

5. යමක්හුගේ (වක්ෂුරාදි) සසිදුරෝ දක්ෂි ඊශාදුරක්හු විසින් 94
මොනොවට දම්නස කරන ලද ආජාතේය අශ්වයන් මෙන් ශමථයට
ගියෝ ද (නිපොපි බවට පැමිණියෝ ද), ප්‍රතිණ වූ මත් ඇති, ආසුව
රහිත වූ, අවලෝදහමින් නො සැලෙන, ඒ රහත්හුගේ දෑක්ම
දෙවියෝ ද (මිනිස්සු ද) කැමැති වන්නාහ.

6. පොළොව හා සම වූ, ඵ්ඝිකායනමායක් බඳු වූ, අවලෝ දහමින් 95
නො සැලෙන, සුඤ්ඤ වූ බුතාභ්‍යාදි ඉත ඇති යම් රහතෙක් (තමාට
ආක්‍රොශ කරන්නහුට ද තදන්තහුට ද පෙළන්නහුට ද) විරාඬ නො වේ ද
(හෙවත් නො කිපේ ද), පහ වූ මඬ ඇති විලක් මෙන් ප්‍රසන්න වේ ද,
අවලෝ දහමින් නොපෙරළෙන ඒ රහත්භව (සුගති දුගති දෙකෙහි ව්‍යුති
ප්‍රතිසකි වශයෙන්) සංසරණයෝ නො වන්නාහ.

7. සන්නං තස්ස මනං හොති සන්නා වාචා ව කම්ම ව
සම්මද්දාදානු චිත්ථනාස්ස උපසන්නස්ස තාදිනො. 96
8. අස්සඥො අකතාදානු ව සක්ඛිවෙජ්ඣෙ ව යො නරො
භතාවකාසො වනතාසො ස වෙ උත්තමපොරිසො. 97
9. ගාමෙ වා යදි වා රඤ්ඤා නින්නො වා යදි වා ථලෙ
යත්ථරහන්නො විහරනති තං භුමිං රුමණෙය්‍යකං. 98
10. රමණීයාති අරඤ්ඤාති යත්ත ත රමති ජනො
විතරුගා රමිස්සන්ති ත නො කාමගවෙසිනො. 99

අරහත්තවගොනා සත්තමො.

8. සහසාමපිවගොනා

1. සහසාමපි වෙ වාචා අනත්ථදසංභිතා 100
එකං අත්ථදං සෙය්‍යො යං සුත්වා උපසම්මති.
2. සහසාමපි වෙ ගාථා අනත්ථදසංභිතා 101
එකං ගාථාදං සෙය්‍යො යං සුත්වා උපසම්මති.
3. යො වෙ ගාථාසංඛං භාසෙ අනත්ථදසංභිතං 102
එකං ධම්මපදං සෙය්‍යො යං සුත්වා උපසම්මති.
-
1. සහසුමපි වාචාකාමත්ථපදසංභිතා
එකං අථිවතී ග්‍රෙයා යං ග්‍රාහිං උපකාමෙති. (මහාවංශ 3. 436 පිට)
සහස ධී ය වශන අනථ පද සහිත
එක ගධ පද මෙතෙ ය ඉති උච්ඡමති. (ප්‍රා. ධා. c. 72)
2. සහසුමපි ගාථාකාමත්ථපදසංභිතා
එකං අථිවතී ග්‍රෙයා යං ග්‍රාහිං උපකාමෙති. (මහාවංශ 3. 436 පිට)
3. ජ ගධ ඝත භජ්‍ය අනත පද සහිත.
එක ගධ පද මෙතෙ ය ඉති උච්ඡමති. (ප්‍රා. ධා. c. 10)

7. මහා කොට (නග් හෙයින් කාරණ හෙයින්) වතුසානයයන් දහ, 96
(තදඹහවිමුක්තාදි පංචවිධ විමුක්තියෙන්) වෙසෙසින් මිදුනු, අටලෝ
දහමින් නොසැලෙන, ඒ රහත්හුගේ සිත (තුන් මනෝදුශ්චරිතයෙන්
දුරු හෙයින්) ශාන්ත ම (සන්ත්‍රත්තේ ම, නිවී ගියේ ම) වන්නේ ය.
(වාග්දුශ්චරිත රහිත හෙයින්) වචනය ද ශාන්ත (නිවී ගියේ) වේ. (කාය-
දුශ්චරිතයෙන් දුරු වූ හෙයින්) කායකමය ද ශාන්ත ම (නිවී ගියේ ම) වේ.

8. යම් පුගුලෙක් (ලොවී ලොවුතුරු දහම් තමා ම පසක් කොට දත් 97
හෙයින්) අනුත්තේ බසින් නො අදහා ද (නොහොත් බුදුරජුන් විනා අන්‍ය
ශාස්තෘවක්හු කෙරේ ඇදහිලි තැන්පේ ද), (දිව්‍යාදි කිසිවක්හු විසින්
නොකරන ලද හෙයින් අකාන තම් වූ) නිවෘණය (අරමුණු කිරීම් වශයෙන්)
ප්‍රත්‍යක්ෂ කොට දන්නේ ද, වාතනසංකීර්ණ සංඝාරාසංකීර්ණ සිද්ධි ද,
(කම්පංඛ්‍යාන ප්‍රතිසංකීර්ණ සම්පූර්ණ හෙයින්) තසත ලද ප්‍රතිසංකීර්ණවකාශ
ඇත්තේ ද, (වතුර්විධ ආර්මාගීඥත මුඛයෙන්) වමනුය කරන ලද (කාම
තෘෂ්ණාදි) සියලු ආශා ඇත්තේ ද, ඒ පුගුල් තෙම එකානතයෙන් (පිළි-
විදි තව ලොවුතුරු දහම් ඇති හෙයින් සියලු ලොවට අග්‍ර දක්ෂිණෙය නු සි)
උත්තම පුරුෂ තම් වේ.

9. ගමෙක අරණෙක වළ තැනෙක නොහොත් ගොඩ තැනෙක 98
හෝ යම් කවර තැනෙක රහත්හු වෙසෙත් ද, ඒ බිම රමණීය සි
(සිත් කලසි).

10. මහා අරණයෝ රමණීය හ (සිත් අලවත්තාහ). යම් මහ 99
අරණෙක්හි (වස්තුකාම කෙල්ලකාම සොයන සුලු) ලෝකික මහජන තෙම
නො ඇළේ ද, පහ වූ රුග ඇති රහත්හු (පිසුමට බව බමරුන් මෙන්
ප්‍රීත ව) එහි ඇලෝනාහු ය. කුමක් හෙයින්? යත්: ඒ රහත්හු වස්තුකාම
කෙල්ලකාම සොයන සුල්ලෝ නො වෙත්. එහෙයින්.

සත්වන අර්හද්වතිය සි

සහසුවතීය

1. (ආකාශවණ්ණාදි) අනඵපදයෙන් යුත් (අවාඛ කොටසින් යුත්) 100
තෙජල්ල දහසක් නුමුදු උතුම් නො වෙති. යම් (පංචසක්කාදි වූ) එක්
අඵපදයකුදු අසා පුගුල් තෙම (කෙලෙස් සංහිදීමෙන්) සංහිදේ ද,
එසේ වූ (නිවෘණ ප්‍රතිසංයුක්ත වූ, සක්කාදිය ප්‍රකාශ කරන) අඵසාධක එක්
පදය පවා උතුම්.

2. අනඵපදයෙන් යුත් ශාථා දහසක් වූ තමුදු ඔහු උතුම් 101
නො වෙති. යම් එක් ශාථාපදයකුදු අසා පුගුල් තෙම (කෙලෙස් සංහිදි-
මෙන්) සංහිදේ ද, එසේ වූ එක් ශාථාපදය ම උතුම්.

3. යමෙක් ඉදින් අනඵපදයෙන් යුක්ත වූ ශාථා සියක් කීසේ තමුදු 102
ඔහු උතුම් නොවෙති. යමක් අසා පුගුල් තෙම කෙලෙස් සංහිදීමෙන්
සංහිදේ ද, එසේ වූ එක් ධම්පදය ම උතුම්.

4. යො සහසං සහසෙසන සඛිනාමෙ මානුසෙ ජිනෙ එකඤ්ච ජෙය්‍ය අත්තානං ස වෙ සඛිනාමජ්ජනනමො. 103
5. අත්තා හවෙ ජිනං සෙය්‍යො යා වායං ඉතරු පරා අනුදත්තස්ස පොසස්ස නිව්චං සඤ්ඤානවාරිනො. 104
6. නෙව දෙවො ත ගඤ්ඤො ත මාරො සහ බුහුනා ජිනං අපජිතං කසිරු හපාරුපස්ස ජනතුනො. 105
7. මාසෙ මාසෙ සහසෙසන යො යජෙථ සතා සමං එකඤ්ච භාවිතත්තානං බුහුනතමපි පුජයෙ සා යෙව පුජතා සෙය්‍යො යඤ්ඤෙව වස්සසනං හුතං. 106
8. යො ව වස්සසනං ජනතු අහිං පරිවරෙ වනෙ එකඤ්ච භාවිතත්තානං බුහුනතමපි පුජයෙ සා යෙව පුජතා සෙය්‍යො යඤ්ඤෙව වස්සසනං හුතං. 107
9. යං නිඤ්චි ශිට්ඨං ව හුතං ව ලොකෙ සංවච්ඡරං යජෙථ පුඤ්ඤපෙකෙඛා සබ්බමපි තං ත චතුරාගමෙති අභිවාදනා උපජ්ජගතෙසු සෙය්‍යො. 108
10. අභිවාදනසිලියං නිව්චං වද්ධාපවාසිනො වත්තාරො බමමා වඩස්සන්ති අයු වණ්ණො සුඛං බලං. 109

4. යො ඤාති සහසුණො සංග්‍රාමෙ මනුජාත් ජයෙත්.
යො තෙවෙකං ජයෙද්දත්තං ස ජෙව සංග්‍රාමජීදවරා (මහාවස්තු 3. 436 පිට)
යො සහස සහසති සගම් මනුෂ ජිති.
එක ජි...අත්තං හො හො සගමු උනමු (ප්‍රා. බ. උ. 6).
7. වසේ වසේඤ්චෙවෙතො යො යජෙත ඤාතං සමා:
මාසාති ව කා බාදෙද්දසනෙයො පුණ්ණපලං සමම්. (මහ. v. 53)
යො යජෙත සහසුණො මාස මාසෙ ඤාතාඤ්ච
ත සො බුද්ධ ප්‍රසාදසා කලාමසීති ඡොඛිසී. (මහාවස්තු 3. 436 පිට)
මපි මපි සහසිතො යො යජිව ඤාතො ව
නෙවි බුධි ප්‍රසාදසා කල අපවති ඡොඛිස. (ප්‍රා. බ.)
8. යො ව වසීඤාතං ජීවෙද්දහති. පරිවරන්ඤ්චරත්
පත්තානාරො ජමාවාසී කාරානෙතො විවිධා තපම්.
යඤ්ඤෙවකං භාවිතාත්මනං බුහුනම්පි පුජයෙත්
සා එකා පුජතා ප්‍රෙයො ත ව වසීඤාතං හුතම් (මහාවස්තු 3. 436 පිට)
ය ජ වස ඤාත ජතු අසී පරිසර වන
..... ස පි තෙතලන දිව රතු අනුදිත
එක ජි භවිතත්මනා බුහුනම්ව පුජථ
සයෙව පුජන මෙත යජී වස ඤාතො. (ප්‍රා. බ. C. 20, 21)
9. යත් කීංචිද්දං ව හුතං ව ලොකෙ
සංවත්සරං යජති පුණ්ණප්‍රසාදො
සමං සි තං ත චතුරාගමෙති
අභිවාදනං උපජ්ජගතෙසු ප්‍රෙයමි. (මහාවස්තු 3. 436 පිට)
ය කීජී ශිට්ඨ ව නොත ව ලොකෙ.
.....
අභිවාදන උප්පකායෙසු මිත්‍යා (ප්‍රා. බ. C. 22)
10. අභිවාදනසිලසා නිතං වාදෙධාපසෙවිතා:
වත්වාරී සමප්‍රවර්තනා අයුර්විද්ධා යසො බලම්. (මහාසමාදි 2. 121)
අභිවාදනසිලසා නිව වාසිවසසිතො
වඤ්ච තස වසීති අයො කීර්ති හුත බල. (ප්‍රා. බ. C. 34.)

4. යමෙක් දහසෙකින් ගණන ලද දහසක් මිනිසුන් (දශලක්ෂයක් 103 මිනිසුන්) එක ම යුගයෙහි දිනුයේ නමුදු (උතතම යෝධ නම් නො වේ.) වැළි යමෙක් එක ම තමා කෙලෙස් දිනීමෙන් දිනුයේ ද, හෝ ඒකාන්ත-යෙන් යුගයෙහි දිනුවුවත්හට උතතම යෝධ නම් වේ.

5. ආතමය තෙම දිනන ලද්දේ (හෙවත් සිත් සතන්හි උපන් 104 කෙලෙසුන් දිනීම් වශයෙන් තමා දිනන ලද්දේ) ඒකාන්තයෙන් උතුම්. යම් මේ සෙසු සත්ත්ව සමූහයෙක් (දු කෙළිම් ආදියෙන්) යමක්හු විසින් දිනන ලද ද, (ඒ දිනීම් උතුම් නො වේ). කවර හෙයින් යත්: තමා දමනය කළ, සතනයෙන් කසින් වවසින් සංයත වූ පාවාතුම් ඇති පුරුෂයාගේ දිනීම නො දිනුවා නො කට හැකි ද, එහෙයිනි.

6. එ බඳු පුද්ගලයාගේ කෙලෙස් දිනීම දෙවියෙක් ද නොදිනුවා කට 105 හැකි නො වන්නේ ය. (නිම්බරු තාරදදී) ගකුළියෙක් ද නොදිනුවා කට හැකි නො වන්නේ ය. මහබලුහු හා මර තෙමේ ද නොදිනුවා කට හැකි නො වන්නේ ය.

7. මසක් මසක් පාසා දහසක් වියදම් කිරීමෙන් හවුරුදු සියයක් 106 මුළුල්ලෙහි යමෙක් ලොව මහාජනයට දන් දුන්නේ වේ ද, යමෙක් වනාහි ශිලාදිගුණ වශයෙන් වඩන ලද සිතැති එක ම ආයතියක්හු ඇසිල්ලකුදු (බත් කෙණෙස්සක් හඬු සරලුවක් පෙරත්කඩයක් පමණ වූ ද කඩ-පොල්ලක් දීමෙන් හෝ) පිදුයේ වේ ද, ඉදින් හවුරුදු සියයක් මුළුල්ලෙහි දෙන ලද යම් දානයෙක් ඇත් ද, එයට වඩා ඇසිල්ලෙක ද ආයතියකට කරණ ලද ප්‍රත්‍යයසුජාව ම උතතම යි.

8. යම් පුරුෂයෙක් වෙනෙහි වැස (වෙනෙහිදී) ඉදින් හවුරුදු සියක් 107 මුළුල්ලෙහි (නිරිබත් ගිතෙල් මී සකුරු ඉසීමෙන් සිදුහතු සුන්සාල් නිතණ ආදියාග ද්‍රව්‍ය කින්තෙහි බහා) වන්තිසුජාව කෙළේ වේ ද, යම් පුරුෂයෙක් වනාහි (ශිලාදි ගුණ වශයෙන්) වඩන ලද සිත් ඇති එක් ආයතියුද්ගලයක්හු ඇසිල්ලකුදු (ආභාරාදියෙන්) පිදුයේ වේ ද, හවුරුදු සියයක් මුළුල්ලෙහි කරණ ලද යම් වන්තිසුජාවට වඩා ඇසිල්ලෙක ද ආයතියකට කරණ ලද ඒ ප්‍රත්‍යයසුජාව ම උතතම යි.

9. මේ සත්ලොවෙහි පිත්තිරීමෙහි අපකෞ ඇති පුරුෂ තෙම 108 (මතුල් දවස් ආදියෙහි දිය යුතු) කිසි යම් කුඩා දානවස්තුවක් හෝ (කම්පල අදහා සකස් කොට සරහා දෙන ලද අඹුතු මහ දහක් හෝ) හවුරුද්දක් මුළුල්ලෙහි (මුළු සක්වල, ලොව මහජනයාහට නිරතුරු) දුන්නේ ද, ඒ සියලු දානය ම (ආයතියක් කෙරෙහි පහත් සිතින් කය නමා වදනාහුයේ එක් වටෙක පාවාහි කුශලවෙනතාව) සතර භාගයක් කළ කල එයින් එක් භාගයකුදු නො අගනේ ය. එ හෙයින් (කායවඩකාදී රහිත හෙයින්) සාජු බවට පැමිණි ආයතියකට කය නමා කළ වඤ්ඤාව ම උතතම යි.

10. සිල්වතුන් එක්වත් වදනා සුලු වූ, සතනයෙන් ගුණවාදියන් 109 පුදන සුලු වූ පුද්ගලයාහට ආසුෂය, ශරීරවණ්ණය, කායිකවෛතසික සුබය, කායබල ඥානබල යන මේ සතර ගුණයෝ වඩනාහු ය.

11. යො ව වස්සසතං ජීවෙ දුස්සිලො අසමාහිතො 110
එකාහං ජීවිතං සෙය්‍යො සීලවන්තස්ස කුසිතො.
12. යො ව වස්සසතං ජීවෙ දුප්පඤ්ඤො අසමාහිතො 111
එකාහං ජීවිතං සෙය්‍යො පඤ්ඤවන්තස්ස කුසිතො.
13. යො වෙ වස්සසතං ජීවෙ කුසිතො නිනවිරියො 112
එකාහං ජීවිතං සෙය්‍යො විරියමාරහතො දළහං.
14. යො වෙ වස්සසතං ජීවෙ අපස්සං උදයව්‍යයං 113
එකාහං ජීවිතං සෙය්‍යො පස්සතො උදයව්‍යයං.
15. යො වෙ වස්සසතං ජීවෙ අපස්සං අමතං පදං 114
එකාහං ජීවිතං සෙය්‍යො පස්සතො අමතං පදං.
16. යො වෙ වස්සසතං ජීවෙ අපස්සං ධම්මවුත්තමං 115
එකාහං ජීවිතං සෙය්‍යො පස්සතො ධම්මවුත්තමං.

සහස්සවන්තො අට්ඨමො.

9. පාපවග්ගො

1. අභිඤ්ඤරථ* කල්‍යාණෙ පාපා විත්තං නිවාරයෙ 116
දකිං හි කරෙතො පුඤ්ඤං පාපසම්මං රමති මනො.

11. යො ව වම්භතං ජීවෙදදු:සිලො අසමාහිත: 116
එකාහං ජීවිතං ප්‍රොය: සීලවන්තස්ස ධර්මයෙන. (මහාවස්තු 3. 436 පිට)
13. යො ව වම්භතං ජීවෙත්තු ඤාසද්ධිනිවාරිතං 117
එකාහං ජීවිතං ප්‍රොය: සීලවන්තස්ස ධර්මයෙන. (මහාවස්තු 3. 436 පිට)
ය ජ වම්භත ජීවි කුසිලා නිනවිරියව
මුහුත්තු ජීවිත සෙස වරිය අරහතො දඬු. (ප්‍රා. ධ. C 17)
14. යො ව.....අපස්සං උදයව්‍යයම් 118
.....පස්සතො උදයව්‍යයම්. (මහාවස්තු 3. 436 පිට)
ය ජ වම්භත ජීවි අපස්ස උදයව්‍යය
මුහුත්තු ජීවිත සෙස පස්සතො උදයව්‍යය. (ප්‍රා. ධ. C 18)
15. යො ව.....අපස්සං අමතං පදම් 119
.....පස්සතො අමතං පදම්. (මහාවස්තු 3. 436 පිට)
16. යො ව.....අපස්සං ධම්මවුත්තමම් 120
.....පස්සතො ධම්මවුත්තමම්. (මහාවස්තු 3. 436 පිට)
ය ජ වම්භත ජීවි අපස්ස ධම්මවුත්තම
මුහුත්තු ජීවිත සෙස පස්සතො ධම්මවුත්තම. (ප්‍රා. ධ. C. 19).

* අභිඤ්ඤරථ - බහුසු.

11. දුශ්ශීල වූ, (උපචාරසමාධි අපීණාසමාධියෙන්) සමාතිත නොවූ, 110
 යම් පුගුලෙක් ඉදින් හවුරුදු සියයක් ජීවත් වන්නේ ද, ඔහුගේ ජීවත්
 වීමට වඩා සිල්වත් වූ, ශමච්චිදශීනාභාවනායෙහි යෙදුනුහුගේ එක්
 දවසකුදු ජීවත් වීම උතුම්.

12 (ශමච්චිදශීනාප්‍රඥය මාගීඵලප්‍රඥය යන ලෝකික ලෝකෝත්තර 111
 ප්‍රඥයෙන් යුක්ත නොවන හෙයින්) ප්‍රඥ තැත්තා වූ, (උපචාරසමාධි
 අපීණාසමාධියෙන්) සමාතිත නොවූ, යම් පුද්ගලයකු ඉදින් හවුරුදු සියයක්
 ජීවත් වූ නුවුදු, ඔහුගේ ජීවත් වීමට වඩා ශමච්චිදශීනාප්‍රඥයෙන් ද
 මාගීඵලප්‍රඥයෙන් ද යුක්ත වූ, ශමච්චිදශීනාභාවනායෙහි නියුක්ත වූවුහුගේ
 එක් දවසකුදු ජීවත් වීම උතුම්.

13. කුසිත වූ (වත් පිළිවෙත් කිරීමෙහි හැදෑරීම පිරිමිමි මාලි වූ), 112
 කාසික චෛතසික වීර්යී තැනි, යම් පුගුලෙක් ඉදින් හවුරුදු සියයක්
 ජීවත් වූයේ නුවුදු, ඔහුගේ ජීවත් වීමට වඩා දැඩි කොට කාසික චෛතසික
 වීර්යීය වඩන හිඤ්ඤාගේ එක් දවසෙක ජීවත් වීම උතුම්.

14. (පංචසකකායයන්ගේ) උදයව්‍යයය නොදක්නා වූ (හෙවත් 113
 ‘අවිජ්ජාසමුදයා රූපසමුදයෝ’ යන ආදීන් පස්විසි අයුරින් පංචසකකා-
 යන්ගේ උදයය ද ‘අවිජ්ජා නිශ්ශාඛා රූපනිරෝධෝ’ යන ආදීන් පස්විසි
 අයුරින් පංචසකකායයන්ගේ ව්‍යයය ද නොදක්නා වූ) යම් පුගුලෙක් ඉදින්
 හවුරුදු සියයක් ජීවත් වූයේ නුවුදු (ඔහුගේ ජීවත් වීමට වඩා)
 පංචසකකායයන්ගේ උදයව්‍යයය නුවණැසින් දක්නාහුගේ එක් දවසෙක
 ජීවත් වීම උතුම්.

15. මරණරහිත පදය (හෙවත් අමාත මහානිව්‍යාණය) නොදක්නා වූ 114
 යම් පුද්ගලයෙක් ඉදින් හවුරුදු සියයක් ජීවත් වූයේ නුවුදු (ඔහුගේ
 ජීවත් වීමට වඩා) අමා මහතිවන නුවණැසින් දක්නා පුගුලාගේ එක්
 දවසෙක ජීවත් වීම උතුම්.

16. උතුම් (තව ලොවුතුරු) දහම් නුවණැසින් නොදක්නා යමෙක් 115
 ඉදින් හවුරුදු සියයක් ජීවත් වූයේ නුවුදු, (ඔහුගේ ජීවත් වීමට වඩා)
 උතුම් (තව ලොවුතුරු) දහම් නුවණැසින් දක්නාහුගේ එක් දවසක්
 ජීවත් වීම උතුම්.

අටවන සහස්‍රවර්ගය සි.

9. පාපවර්ගය.

1. (දහ ගිලාදි) සුවරිතබම්බිමයයෙහි යුහු යුහු වන්නේ ය (වහවහා 116
 කට යුත්තේ ය). කායදුශ්චරිතාදි අකුශල කමීයෙන් (හෙවත් අකුශල
 විත්තොත්පාදයෙන්) සිත (හෙවත් නොයෙක් තැනින් වැද ගොස්ම කන
 කුළු ගොතකු මෙන්) නොරැක්ක හැකි විසභාග අරමුණට දිවෙන හෙයින්
 තුන් දුසිරිතෙන් නොවැළැකිය හැකි වූ මේ කුළු සිත) වළකන්නේ ය.
 කුමක් හෙයින් යත්: දුතාදි කුශල කමීය (යම් හෙයෙකින්) දකි වැ
 (හෙවත් ‘දෙමි දෙහෝ,’ ‘නොදෙමි දෙහෝ,’ ‘කෙරෙමි දෙහෝ,’ ‘නො
 කෙරෙමි දෙහෝ,’ ‘කොට පියා හෙමි දෙහෝ,’ ‘නො කොට පියා හෙමි
 දෙ හෝ’ සි මෙ ලෙස ලැයි ගෙණ) කරත්තහුගේ සිත (මුහුරුමල ආදි)
 අකුශලයෙහි ආලේ. එ හෙයිනි.

2. පාපං චෙ පුරිසො කසිරු ත භං කසිරු පුතපුතං
ත තමෙහි ඡන්දං කසිරුථ දුනෙබ්බා පාපස්ස උච්චයො. 117

3. පුඤ්ඤං චෙ පුරිසො කසිරු කසිරුථෙතං පුතපුතං
තමෙහි ඡන්දං කසිරුථ සුබ්බො පුඤ්ඤස්ස උච්චයො. 118

4. පාපො'පි පස්සති හද්දං යාව පාපං ත පච්චති
යද්ද ව පච්චති පාපං අථ පාපො පාපාති පස්සති 119

5. හද්දො'පි පස්සති පාපං යාව හද්දං ත පච්චති
යද්ද ව පච්චති හද්දං අථ හද්දො හද්දාති පස්සති. 120

6. මා'පමඤ්ඤෙඤථ පාපස්ස ත මනනං ආගමිස්සති
උදබ්බිඤ්ඤානිපාතෙන උදකුමො'පි පුරති
පුරති බාලො පාපස්ස ථොකථොකමපි ආචිතං. 121

7. මා'පමඤ්ඤෙඤථ පුඤ්ඤස්ස ත මං තං ආගමිස්සති
උදබ්බිඤ්ඤානිපාතෙන උදකුමො'පි පුරති
පුරති ධීරො පුඤ්ඤස්ස ථොකථොකමපි ආචිතං. 122

2. පුරුෂ තෙම ඉදින් ප්‍රාණවධාදී අකුශල කමීයක් (ප්‍රමාද දෙෂ- 117
යෙකින් වත් අසත්තමවායයෙකින් වත් එක් වරෙක) කොට පුයේ වී
තමුත් ඒ අකුශල කමීය නැවැත නැවැත නො කරන්නේ ය. (තොදුන
සාලගුරු මැඩ ගත් එකක්හු වහා පය හයා ගන්නා සේ එකෙණෙහි ම
ප්‍රත්‍යවේක්ෂා කොට මෙවැනි ලාමකත්‍රියා කිරීම තාගේ ජාත්‍යාදියට
නොසුදුසු ය යි සලකා ඒ පාපය නො කරන්නේ ය). ඒ අකුශලයෙහි
ආලයක්, රාවියක් නො කරන්නේ ය. කුමක් හෙයින් ද? යත්: (ප්‍රාණ-
වධාදී අකුශල) කමීයාගේ රැස් කිරීම (මෙ ලොව ද පර ලොව ද කාය-
විත්‍යාදායක එළවන හෙයින්) දුකි. (අකුසල් රැස් කිරීම නම් යම් හෙයකින්
මෙ ලොව ද පරලොව ද දුකට කාරණ ද එහෙයින් දුකා යි සේ යි).

3. පුරුෂ තෙම ඉදින් දුනාදී එක්තරු කුශල කමීයක් එක් වරෙක ද 118
කෙළේ වී නම් එය නැවත නැවැත ද කරන්නේ ය. ඒ කුශලයෙහි ආලය
රාවිය කරන්නේ යි. කුමක් හෙයින් ද? යත්: දුනාදී කුශලයාගේ රැස්
කිරීම (යම් හෙයෙකින් සගමොක් සාපතට කාරණ ද එහෙයින්) සුව යි.

4. යම් තාක් කල් පුරුෂයා විසින් කරණ ලද අකුශල කමීය 119
මෙලොව හෝ පරලොව හෝ විපාක නො දේ ද, ඒ තාක් කල් පාපකමී-
සමන්ත පුද්ගල ද යහපත දක්නේ ය (පාපී පුද්ගල ද පුච්ඡන්මයෙහි
කළ සුවර්ත බලයෙන් වැඩ දක්නේ ය, සුව විදුනේ ය. යම් කලෙක
වනාහි ඔහු කළ පාපකමීය දූෂ්ටබ්‍රමවේද්‍ය ව එම ජන්මයෙහි හෝ
උපපද්‍යවේද්‍ය ව හෝ අපරපර්ථවේද්‍ය ව) විපාක දේ ද, එකල්හි පව්
කළ පුද්ගල තෙම (මෙලොව වධබන්ධනාදියට ද පරලොව අපාය දුකට
ද භාජන වීමෙන්) පාපඵලයන් දක්නේ ය.

5. යම් තාක් කල් පුරුෂයා විසින් කරන ලද කුශල කමීය 120
(මෙ ලොව හෝ පරලොව) විපාක නො දේ ද, ඒ තාක් කල් කුශලකමී
සමන්ත පුද්ගල ද (පුච්ඡ කමීයෙහි කළ දුශ්චරිත බලයෙන් වන අකුශල
විපාක වූ) අවැඩ දක්නේ ය (දුක් විදුනේ ය). යම් කලෙක වනාහි ඔහු
කළ සුවර්තය (මෙ ලොව ම හෝ පරලොව හෝ) විපාක දේ ද, එ කල්හි
කුසල් කරණ සත්පුරුෂ තෙම (මෙ ලොව ලාභසත්කාරදී සුව ද පර
ලොව දෙවිසාපත් ආදී සුව ද අනුභව කරන්නේ) හදු වූ ඉෂට
විපාකයන් දක්නේ ය.

6. ඒ සඤ්ජානානු වූ අකුශලකමීය මා කරු (විපාක දීම වශයෙන්) 121
නො එන්නේ යැ යි, අකුශල කමීය සඤ්ජානානු යැ යි, අවශ්‍ය නො කරන්නේ ය.
නිතර එකෙකි දිය බිඳක්හුගේ හිමෙන් (වැසි වත්තා අබවසා විවෘත වූ
මුඛ ඇති) කුඹල් බඳුනෙක් යම්කෙසේ ක්‍රමක්‍රමයෙන් පිරී යේ ද, එ
පරිද්දෙන් ම මද මද කොට ද පව් රැස් කරන අඥන තෙමේ පාපකමී-
යෙන් (ක්‍රමයෙන්) පිරෙන්නේ ය.

7. ඒ සඤ්ජානානු කුශල කමීය මා කරු (විපාක දීම වශයෙන්) 122
නො එන්නේ යැ යි (මෙය සඤ්ජානානු එකෙක. කවර කලෙක මව්
විපාක දේ ද, එය සඤ්ජානානු එකෙකැ යි) අවමන් නො කරන්නේ ය. කුමක්
හෙයින්? යත්: නිරන්තරයෙන් එකෙකි දිය බිඳක්හු හිමෙන් කුඹල්
බඳුන ද ක්‍රමක්‍රමයෙන් පිරෙන්නේ ය. එ පරිද්දෙන් ම මද මද කොට ද
කුශලකමී රැස් කරන ප්‍රාඥ තෙම දුනාදී කුශලකමීය ක්‍රමක්‍රමයෙන්
පුරන්නේ ය.

8. වාණිජෝ'ව භයං මග්ගං අප්පසන්ථෝ මහඥානෝ
විසං ජීවිත්තුකාමෝ'ව පාපානි පරිවර්ජයේ. 123
9. පාණිච්ඡි වෙ චණො නාසං හරෙය් පාණිනා විසං
නාබ්බණං විසමකෙති තත්ථ පාපං අකුබ්බතො. 124
10. යො අප්පද්දස්ස තරස්ස දුස්සති
සුද්ධස්ස පොසස්ස අනඛණස්ස
තමෙව බාලං පච්චෙති පාපං
සුබ්බමො රජො පටිවෘත්තං'ව බිනෙතා. 125
11. ගබ්භමෙකො'පපජ්ජනති නිරයං පාපකම්මිනො
සග්ගං සුගතිනො යනති පරිනිබ්බන්ති අනාසවා. 126
12. න අනතලිකෙති න සමුද්දමජේඛි
න පබ්බතානං විවරං පටිස්ස
න විජ්ජති සො ජගතිප්පදෙසො
යත්ථසිගො මුච්චෙය් පාපකම්මො. 127
13. න අනතලිකෙති න සමුද්දමජේඛි
න පබ්බතානං විවරං පටිස්ස
න විජ්ජති සො ජගතිප්පදෙසො
යත්ථසිතං තප්පසගෙථ මච්ඡු. 128

සාපවග්ගො නවමො.

නරකං පාපකම්මාණං කාතපුණ්ණං සචරිතනීති (උද්භවනී v. 24)
න වානාරිකෙසු න සමුද්දමකෙසු
න පථිභානාං විවිධප්පදෙසෙ
න මාහාමුර්ඛිනි ප්‍රධානසනාථාමෙක
තෙසාං කමිං කමී සාතං නෙරා හි. (ගුරුඤ්ජරාණ අධ්‍යයන 113-20)

8. (සොරුන් සිටි හෙයින් හය කටයුතු වූ මහ වළගන්තා වූ) 123
කැට් වැ යන සාත්තුවක් නැති (හෝ මද වූ සාම්ප්‍රදායික ඇති)
බොහෝ ධන ඇති, වෙළෙඳක්ෂත්‍ර මෙන් ද, හලාහල විෂයක් දුරු කරණ,
ඒවත් වනු කැමැති එකක්ෂත්‍ර මෙන් ද, අකුශල කම් දුරු කරන්-
තේ ය.

9. ඉදින් අත්ලෙහි වුණයෙක් නොවී නම්, අත්ලෙන් විෂය ගත් 124
තේ ය (හෙවත් ගන්නට පොහොසත් වන්නේ ය). කුමක් හෙයින්?
යත්: අත්ලෙහි වුණයක් නැත්නම් අනුව (සාම්ප්‍රදායික වශයෙන්
චිත්‍රකාර වූ ම) විෂය නො යන්නේ ය (අත්ලෙහි වුණයක් නැත්නම්
අතින් ගත් විෂය ඔහු සිරුර ව්‍යාප්ත නො වන්නා සේ) (කුන් දෙරින්)
පව් නොකරන්නාහු (ශරවාපාදිය එළවා දුන් නමුදු අකුශල වෙනතා
නැති හෙයින් සිදු වන) අකුශල කම්යෙක් නැත.

10. (කම්හට වත් සියලු සත්තව වත්) අද්දව වූ (හෙවත් නිරප- 125
රාධ වූ එ හෙයින් ම සියලු සතුන් කෙරෙහි ම මෛත්‍රීපර වූ නොකැලැස්සිණි
සිත් ඇති), නිරපරාධ වූ සිත් ඇති හෙයින් පිරිසිදු වූ, නිකේශ වූ,
(‘නර’ ය ‘පුරුෂ’ යැ යි කියන ලද) සත්ත්වයකුගේ යම් පුද්ගලයෙක් දුෂ්ට
වේ ද (අතින් පසින් සැකින් දඬුයෙක් පැහැරීම ආදියෙන් අපරාධ
කෙරේ ද), ඔහු විසින් කරන ලද ඒ පාපකම්ය නෙම උඩු සුළඟට දමන
ලද සියුම් රජසක් මෙන් (නිරපරාධයකට අපරාධ කළා වූ) ඒ අභ්‍යාස
කරු (මේ ලොව හෝ පර ලොව නරකාදියෙහි හෝ විපාක දුක් දෙමින්)
පැමිණෙන්නේ ය.

11. සමහර සත්ත්ව කෙනෙක් මවු කුසට උත්පත්ති වශයෙන් 126
පැමිණෙන්නාහ. පව්කම් කළෝ තරකයට උත්පත්ති වශයෙන් පැමි-
ණෙත් පින් කළ හෙයින් සුඤ්ජර ගති ඇති සත්ත්වයෝ දෙවිලොවට යත්-
තාහ. ඝෞර්ව කළ ආසුර ඇති රහත්හු නිරූපිතයේ පරිනිවෘත්තියෙන්
පිරිනිවෙන්නාහ.

12. යම් තැනෙක සිටි සත්ත්ව තෙම නම් විසින් කරණ ලද පාප- 127
කම්යෙන් (විපාක දුක් අනුභව නොකොට) මිදී යේ ද, (කෙසෙත් පමණ
වූ ද එසේ වූ භූමිප්‍රදේශයෙක් නැත. ආකාශයෙහි ද (පාපකම්යෙන්
මිදෙන්නට හැකි ප්‍රදේශයෙක්) නැත. සමුද්‍රමධ්‍යයෙහි ද (පාපකම්-
යෙන් මිදෙන්නට හැකි ප්‍රදේශයෙක්) නැත. පථිතයන්ගේ විවරයට
වැද ද පාපකම්යෙන් මිදෙන්නට හැකි ප්‍රදේශයෙක් නැත.

13. යම් තැනෙක සිටි සත්ත්වයා මරණ තෙම අභිභවනය නො 128
කෙරේ ද, (හෙවත් මැඩ නො පියා ද), (කෙසෙත් පමණ වූ ද) එසේ වූ
භූමිප්‍රදේශයෙක් නැත. ආකාශයෙහි ද මරණින් මිදෙන්නට හැකි
ප්‍රදේශයෙක් නැත. සමුද්‍රමධ්‍යයෙහි ද මරණින් මිදෙන්නට හැකි ප්‍රදේශ-
යෙක් නැත. පථිතයන්ගේ විවරයට වැද ද මරණින් මිදෙන්නට හැකි
ප්‍රදේශයෙක් නැත.

ගම මන පාපමහිය සි.

10. දණ්ඩවග්ගො

1. සබ්බෙ තසනාහි දණ්ඩස්ස සබ්බෙ භායනාහි චෙට්ඨතො 129
අත්තානං උපමං කත්වා න භතෙය්‍ය න ඝාතයෙ.
2. සබ්බෙ තසනාහි දණ්ඩස්ස සබ්බෙසං ජීවිතං පියං 130
අත්තානං උපමං කත්වා න භතෙය්‍ය න ඝාතයෙ.
3. සුඛකාමාහි භූතාහි යො දණ්ඩෙත විහිංසති 131
අත්තතො සුඛමෙසාතො පෙච්ච යො න ලභතෙ සුඛං.
4. සුඛකාමාහි භූතාහි යො දණ්ඩෙත න හිංසති 132
අත්තතො සුඛමෙසාතො පෙච්ච යො ලභතෙ සුඛං.
5. මා'වොච ඵරුසං කඤ්චි චූතතා පටිච්ඡෙය්‍ය තං 133
දුක්ඛා හි සාරම්භකථා පටිදණ්ඩා චූතෙය්‍ය තං.
6. ස වෙ තෙරෙසි අත්තානං කංසො උපහතො යථා 134
ඵස පතොතා'සී නිබ්බාණං සාරම්භො තෙ න විජ්ජති.
7. යථා දණ්ඩෙත ගොපාලො ගාවො පාවෙති ගොවරං 135
ඵචං ජරු ච චෙට්ඨ ච අයුං පාවෙතති පාණිතං.
8. අථ පාපාහි කම්මාහි කරං බාලො න බුජ්ඣති 136
සෙති කමෙමති දුමෙමධො අග්ගිදබ්බො'ව තප්පති.

-
1. ප්‍රාණා යථාතමිනො'නිමිට්‍ය භූතානාමපි තෙ තථා
අතෙමාංසමයන භූතඝ්‍ර දයාං කුචිනති සාධව්‍ය. (භිංහාපදෙශ. 1. 2)
 3. අහිංසකාහි භූතාහි දණ්ඩෙත විහිංසතී ය:
ආත්මනා: සුඛමිච්ඡන් ස ප්‍රෙතා නෙව සුඛි භවන්. (මහාභාරත 13. 5565)
යො'හිංසකාහි භූතාහි හිංසනානාමසුඛෙව්ජයා
ස ජීවංගව මෘතානංච හ සාධිතීන් සුඛමෙධතො. (මනුසමාග්. 5. 45)

10. දණ්ඩවර්ගය

1. (කොළ පිංහයන් හා ආජාතෙය හන්තායායන් හා ක්ෂීණාසුරයන් 129
තමා සෙසු) සියලු සත්ත්වයෝ ම (එබඳුකරාදී) කායදණ්ඩනයට ත්‍රාණ
වෙති. (ක්ෂීණාසුරයන් තමා සෙසු) සියලු සත්ත්ව ම මරණයට බැති.
ක්ෂීණාසුරයෝ වනාහි ජීවිතයෙහි ද මරණයෙහි ද උපේක්ෂක ම වෙත්.)
එබැවින් තමා උපමා කොට (හෙවත් මම යම් සේ දණ්ඩනයට බිම් ද එසේ ම
සියලු සත්ත්වයෝ ද දණ්ඩනයට බැති. මගේ ජීවිතය මට යම් සේ ප්‍රිය ද
එසේ ම සියලු සතුන්ගේ ජීවිත ද බටුනට ප්‍රිය යැ' යි මෙසේ) තමා උපමා
කොට (නුවණැති පුරුෂ තෙම) කිසි දු සතක්හු (අතින් පසින් දංඛෙන්
සැනින්) නො මරන්නේ ය. අනුත් ලවා ද නො මරවන්නේ ය.

2. (සාමාන්‍යයෙන්) සියලු සත්ත්වයෝ ම කායදණ්ඩනයට ත්‍රාණ 130
වෙති. රහතුන් තමා සෙසු සියලු සත්ත්ව ම ජීවිතය ප්‍රිය ය. (රහත්හු
ජීවිත මරණ දෙකෙහි උපේක්ෂක වෙති.) එබැවින් තමා උපමා කොට
නුවණැත්තේ කිසි සතක්හු නො මරන්නේ ය. අනුත් ලවා ද නො
මරවන්නේ ය.

3. යම් පුද්ගලයෙක් (අනුත් මරනු ලබා අනුත් ගැහි කොට ගෙණ) 131
තමහට සුව කැමැති වූයේ, කායික වෛතසික සුව කැමැති සත්ත්වයන්
වෘත්තදණ්ඩ ධනදණ්ඩ කායදණ්ඩයෙන් පෙළා ද (දුකට පමුණුවා ද), හෙ
තෙම පරලොව දෙව්මිනිස් සුව ද නිවන් සුව ද නො ලබන්නේ ය.

4. යම් පුද්ගලයෙක් තමහට සුව කැමැති වූයේ, සුව කැමැති සතුන් 132
(වාන්දණ්ඩාදී) දණ්ඩයෙන් නො පෙළා ද (දුකට නො පමුණුවා ද), ඒ
පුද්ගල තෙම පර ලොවදී සුව ලබන්නේ ය.

5. කිසි එක ද පුද්ගලයක්හට පරුෂ වචනයක් තහමක් කියව. තා 333
විසින් පරෙස් නෙපුල් කියන ලද්දු අත්හු හට නැවත පෙරළා පරෙස්
නෙපුල් බණන්නාහු ය. යම් හෙයකින් (කරණෝත්තරකරණ යැ යි
කියන ලද) සුග්‍රාහ කථාව දුන් ද (හෙවත් දුකට කාරණ ද) එ හෙයින්
කායදණ්ඩාදී ප්‍රතිදණ්ඩයෝ හා සංගී කරන්නාහු ය (තා කරු පැමිණෙත්-
නාහු ය)

6. ඉදින් වලින් කඩා හරණ ලද ලොහොතලියක් මෙන් (හාගේ) 134
සිත නියවල කරන්නට පොහොසත් වීම් තම්, එසේ (මේ පිළිවෙත පුරන)
ඒ නෝ (දත් නිවනට නො පැමිණිය ද) නිවනට පැමිණියේ නම් වෙති.
එසේ කලා හට ('දුශ්ශීලයෙම් මම ද' නොයි දු දුශ්ශීලයෙහි යන ආදීන්
කියන) සුග්‍රාහය නො වන්නේ ය.

7. යම් සේ ගොපල නො දමුයෙන් (පැහැර පැහැර) ගෙරින් 135
ගොවර හුමියට (හෙවත් තණතිමට) පමුණුවා ද (ගෙණ යේ ද), එ පරිදි-
දෙත් ම (ප්‍රකට ජර ද අප්‍රකට ජර ද යන ද්විවිධ) ජර ද, (සත්‍යතා
විවේච්ඡ ද යන) මරණ ද (යන මොහු දෙදෙන) ප්‍රාණීන්ගේ ජීවිතෙක්‍ෂයය
ක්ෂයයට පමුණුවන්නාහු ය.

8. ඒ මහු නො වෙයි. ප්‍රාණවධාදි පච්ඡ කම් කරණ අභ්‍යත නෙම (මා 136
විසින් කරණ ලද මේ පාපකම්යාගේ මෙසේ වූ අනිෂ්ට විපාකයෙක් ඇතැ
යි) නො දන්නේ ය (නො සලකන්නේ ය). ඒ නුවණ නැත්තේ ස්වකීය
පාප කම්යෙන් (තරකයෙහි උපන්නේ) ගින්නෙන් දැවුනක්හු මෙන්
(කායික වෛතසික සන්තාපයෙන්) තැවෙන්නේ ය.

9. යො දණ්ණෙති අදණ්ණෙති අපපද්ධෙති දුස්සති
දසනනමඤ්ඤාතරං යානං ඛිට්ඨමෙව නිගමන්ති. 137
10. වෙදනං ඵරාසං ජානිං සරීරස්ස ව භෙදනං
ගරුකා වාපි ආබාධං චිත්තකෙතිසං ව පාසුණේ. 138
11. රුජ්ඣො වා උපස්සග්ගං අබ්බකඛාතං ව දුරුණං
පරිකඛයං ව ඤ්ඤිතං භොගාතං ව පහඬිගුරං 139
12. අප වාසස් අගාරානි අග්ගි ඛිතති පාවකො
කායස්ස භෙදා දුපපඤ්ඤා නිරයං සො උපපජ්ජති. 140
13. න නගගවරියා න ජවා න පඬිකා
නානාසකා ඵණ්ඩිලසාසිකා වා
රුජො ව ජලං උකතුට්ඨප්පධානං
සොධෙතති මච්චං අවිනිශ්ණකඬ්ඛං. 141
14. අලභිකතො වෙ'පි සමං වරෙය්‍ය
සනෙතා දනෙතා නියතො බ්‍රහ්මචාරී
සබ්බෙසු භූතෙසු නිධාය දණ්ඩං
යො බ්‍රාහ්මණො සො සමණො ස භික්ඛු. 142

13. න නගගවරියා න ජවා න පඬිකා
නානාසකා ඵණ්ඩිලසාසිකා වා
න රුජාමලං නානාකුට්ඨප්පධානං
මනොධම්මනෙමාගමිකිරිණසාංකූචි. (දිව්‍යාවදාන)

14. අලභිතො ය ච වරෙ අ ධම්ම
දතු ඔතු සඤ්ඤා බ්‍රහ්මචාරී
සබ්බෙසු භූතෙසු නිධාය දණ්ඩං
සො බ්‍රහ්මණො සො සමණො ස භික්ඛු. (ප්‍රා. ධ. B. 39)

අලංකාරකථාපි වරෙත ධම්මං
දුපනතභූතියා භාතා භංගතා බ්‍රහ්මචාරී
සබ්බෙසු භූතෙසු නිධාය දණ්ඩං
ස බ්‍රාහ්මණො ස ප්‍රාණිණො ස භික්ඛු. (දිව්‍යාවදාන)

9. කායදණ්ඩ වාග්දණ්ඩ ධනදණ්ඩ රහිත වූ, (තමහව වත් අත් හට 137 වත්) අද්‍රෝහි වූ, එ හෙයින් ම සියලු සතුන් කෙරෙහි භෛත්‍රිපර වූ ක්ෂීණා-සුවසන් විෂයයෙහි යම් පුද්ගලයෙක් නෙම කායදණ්ඩාදි දණ්ඩයෙන් අපරාධ කෙරේ ද, හෙ නෙම දශවිධ දුෂ්කාරණයන් අතුරෙන් එක්තරා දුෂ්කාරණයකට වහා ම පැමිණෙන්නේ ය. හේ කවර යත්:

10. කකිශ වූ, (අත් පා බිදීම් ආදියෙන් හෝ වක්‍රබුරුග සොන- 138 රොහාදියෙන් හෝ උපන් බලවත් ශරීර) වෙදනාවකට හෝ, (මහ නැම් නැසීම් නිධාන අපවත් වීම් ආදි වූ මහත් අභී)භානියකට හෝ (අත් පා කැපීම් බිදීම් හිස පැළීම් ආදි වූ) ශරීරහෙදයකට හෝ නැවත (කාශ ශ්වාස අනිසාර කොපොදර කුෂ්ඨ ගණ්ඩ නිලාසශොෂාදි) බලවත් රෝග දුකකට හෝ (කාණ කුණි බංජ ටිස්සප්පි ආදි බවට හෝ), යක්ෂොනමාදයට පිනොනානමාදයට හෝ පැමිණෙන්නේ ය.

11. රජුන් කෙරෙන් වන (නනතුරු උදුරු ගැන්වෙත්, දන වොලො 139 ගැන්වෙත්) උපද්‍රවයකට හෝ දරුණු වූ (අසෝ තැන උමං බුත්තේ, මං පහභයේ, මිනී මැරුයේ, අසෝ රාජාපරාධය කෙළේ තෝ වෙහි දු සි නො ආසු නොහී නොබිණු නොකල දෑ පිළිබඳ) බලවත් අහංශාබ්‍යාතයකට හෝ (තමාගේ සුච දුක බැදී පිහිට වත්තව නිසි වැඩි සිටි) නැයන්ගේ විනාශයට හෝ (රත්තන් අභූරු වීම ය, මුතු කපුආට වීම ය, කහවණු කැටකැබිලිහි වීම ය යන ආදි වූ) හොහවිතාශයකට හෝ පැමිණෙන්නේ ය.

12. නො හොත් ඒ පාපී පුද්ගලයාගේ වාතාගාරයන් ගිනි නෙමේ 140 දවන්නේ ය. (අනිත් දවන කෙතෙක් නැත් නම් සෙන ගිනි හෝ ලැවු ගිනි හෝ දවන්නේ ය.) ඒ අඤ්ඤ පුද්ගල කෙම ජීවිතෙක්ඛියොපවෙස්දයෙන් මිත්තෙහි (එකානතයෙන්) නිරයට ද පැමිණෙන්නේ ය:

13. (පුබ්බන්තාපරන්තාදි අට තත්ති උපදනා අමච්ඡක්‍රක ශාඛාව 141 නොඉක්මුණු හෙයින්) එහෙර නො වූ ශංකා මහවතුරු ඇති පාඨන්ජන සත්ත්වයා (අවෙලවුන සමාදානයෙන්) නන්න වැ ඇවිද කරණ තපස්සු ද ශුද්ධි නො කරන්නාහ (ලොකනිෂ්ඨරණයට නෙවත් නිවනට නො පමුණු වන්නාහ). ජවාමෝ ද ශුද්ධි නො කරන්නාහ. දන්තමලධාරණය, ඇහැ මඩ ගැල්වීම යන මොහු ද ශුද්ධි නො කරන්නාහ. අහර තොවලද කරණ තපස්සු ද ශුද්ධි නො කරන්නාහ. (අජවුන හොමුන සමාදානයෙන්) බිමැ හෙවැ කරණ තපස්සු ද ශුචි නො කරන්නාහ. ආගන්තුක රජස් දූර්මය, නොතහා වෙරු දූලි ඉසිලීම ය, උත්කුටිකායෙන් ම හිඳ ඇවිද කරණ තපස් ය යන මොහු ද (ඒ සත්ත්වයා) ශුද්ධි නො කරන්නාහ. (නිවනට නො පමුණුවන්නාහ).

14. වස්ත්‍රාගාරණයෙන් සැරැසුනු පුද්ගල ද ඉදිත් (කායවිෂමතා- 142 දියෙන් තොර වැ) කායසමාධි සංයමයෙහි යෙදී පවතී ද, (රුහාදි කෙලෙසුන් සංහුන් බැවින්) භූන්‍යා ද, ඉක්කිය දමනයෙන් දුමුතේ වී ද, (එතුරුවිධ මාගී නියමයෙන්) නියම කරණ ලද සන්නාහනිහසුපරමතා ආදි බවී ඇත්තේ වේ ද, ශාසනබ්‍රහ්මවසී මාගීබ්‍රහ්මවසී ඇත්තේ වේ ද, සියලු සතුන් කෙරෙහි (කායදණ්ඩාදි) දණ්ඩ බහා තබා දුරු කොට වෙසේ ද, මෙ බදු ගුණසුක්ක වූ ඒ රහත් නෙම (බාහික පාප ඇති බැවින්) බ්‍රාහ්මණ නමුදු වේ. (සංසිදුණු පවී ඇති හෙයින්) සමණ නමුදු වේ. (බුන් කෙලෙස් ඇති බැවින්) තිස්සු නමුදු වේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

15. හිරිනිසෙධො පුරිසො කොචි ලොකසමිං විජ්ජති 143
යො නිදදං අපබොධති අසො භද්‍රො කසාමිව.
16. අසො යථා භද්‍රො කසානිවිට්ඨො 144
ආතාපිතො සංවෙගිතො භවාථ
සද්ධාය සිලෙන ව විරියෙන ව
සමාධිතා ධම්මවිනිච්ඡයෙන ව
සම්පන්නවිජ්ජාචරණො පනිස්සතා
පහස්සථ දුක්ඛමිදං අතප්පකං.
17. උදකං හි නයනානි තෙතනිකා උසුකාරා නමියන්ති තෙජ්ජනං 145
දුරාං නමියන්ති තච්ඡකා අත්තානං දමියන්ති සුඛබ්බා.

දණ්ඩවග්ගො දසමො.

ජරාවග්ගො

1. කො භු භාසො කිම්භතඤ්ඤ නිවං පජ්ජලිතෙ සති 146
අකුකාපරත ඕතඤ්ඤ පදීපං ත ගවෙස්සථ.
2. පස්ස විහතකතං බිම්බං අරුකායං සමුස්සිතං 147
ආතුරං බහුසංකප්පං යස්ස තත්ථි ධූවං සිති,

1. කා භු කුච්ඡා කා භු රති එවං ප්‍රජලිතෙ සද්
අකුකාපරෙ 'සමිත් ප්‍රස්ථිතා ප්‍රදීපං න ගවෙස්සත.
කො භු හරිතො කොභු ආතඤ්ඤ එවං ප්‍රජලිතෙ සද්
අකුකාපර, සමිත් ප්‍රස්ථිතා ආලොකං න ප්‍රසාදයෙය. (මොලිකතු. 3. 376 පට)

15. සාමිටිය වළඟන්නාවූ (හෙවත් 'මේ සාමිටියෙන් පහරිණු ලබමි 143 ද'යි තමා ඇඟ සාමිටිය ගසා ලිය නො දෙන්නාවූ), සුශික්ෂිත උතුම් අයවැස්සු මෙන් යම් මහණෙක් තෙම නිසුව (තමා සතන්හි උපන් අකුශල විතර්ක) තම සන්තානයෙන් පහ කෙරේ ද, එබඳු වූ (මා වැනි ජාතීන්ගේ සම්පන්න ඥානවාදී වයෝවාදී බහුශ්‍රැත ශ්‍රද්ධාසම්පන්න කුල-පුතක්කට අකුශලවිතර්ක වශය වීම තරම් දූ සි මෙසේ) පාපයෙහි ලජ්‍යයෙන් අකුශලවිතර්ක දුරු කරන පුරුෂයෙක් සත්ත්වලෝකයෙහි කිසිවෙක් ම ඇත්තේ ය (සුලභ නො වන්නේ ය).

16. (කිසි ප්‍රමාද හෙතුවෙකින්) සාමිටියෙන් පහරිණ ලද, (මමත් 144 සාමිටියෙන් පහර ලද්දි දූ සි එතැන් පටන් අප්‍රමාද වා වීර්‍ය කරන්නාවූ සුශික්ෂිත) උත්තම අයවැස්සු මෙන් වීර්‍යවන් වවු. සංසාරයෙහි උදෙවන-බහුල වවු. (මෙසේ වසන) තෙපි (ලොව්ලොවුතුරා විසින් දෙවැදූරැම්) සාදහායෙන් ද, සිවු පිරිසිදු ශීලයෙන් ද, (වත් පිළිවෙත් පුරණ හදරණ පිරිවහන) කායිකවීර්යයෙන් ද, කෙලෙසුන් තවන වෛතසික වීර්යයෙන් ද, (රූපාරූප අමටසමාපත්ති සංඛ්‍යාත) සමාධියෙන් ද, (කාරණාකාරණ දුන්ම ලකුණු කොටැති) ධර්මවිනිශ්චයයෙන් ද (හෙවත් විදහිනාප්‍රඥයෙන් ද) සමන්විත වා, සම්පූර්ණ වූ විද්‍යාවරණ ඇති වා, (සියලු කුසුමහත් කටයුත්තෙහි එළඹ සිටි සිහි ඇති බැවින්) සමානිසම්පන්න වා, අතලා වූ (ඉතා බොහෝ වූ) මේ සසර දුක දුරු කරවු.

17. දියාඵවෝ (කෙත්වත් ආදියට දිය ගෙණ යන්නාවූ) (සිත් පිත් 145 තැනි) දිය (ඇල බිඳ ගෙණ, පිහිලි පටවා ගෙණ, වෙහෙලි තහා ගෙණ තමන් කාමැති තැනකට) ගෙණ යන්නාහ. හිවඩුවෝ (සිත් පිත් තැනි) හිදඩු (තවා ඇද මැබ තමන් කාමැති ලෙසට) තමන්නාහ. ලිවඩුවෝ (සිත් පිත් තැනි) දඩු (නිම්මලප්‍ර ආදිය පිණිස වත් කොට ද ඉදි කොට ද සැස තමන් කාමැති ලෙස) තමන්නාහ. සුව සේ අවවාද අනුයාසන කට හැකි සුවවශෝ තමන් සිත දමනය කරන්නාහ (තමන් සිත දමනය කොට රහත් පලයට පාමිණෙන්නාහ).

දශ වන දණ්ඩවර්ගය සි.

ජරාවර්ගය

1. සතතයෙන් (මේ ලොකසන්නිවාසය රුගාදි එකොළොස් හින්- 146 තෙන්) ඇවිල ගෙණ දිලියෙන කල්හි (නොප නැම දෙතොට) සොම්නසෙක් වත් සතුටෙක් වත් කවරේ ද? (දුඛාදි අට තන්හි උපදනා සමෝහ ශා සි කියන ලද) අවිද්‍යාකාරයෙන් වළඳනා ලද්ද වූ තෙපි (ඒ මොහදුර තනනු පිණිස මානීඵලප්‍රඥ සංඛ්‍යාත) ප්‍රදීපය කුමට නො සොයවු ද?

2. යම් මේ සිරුරෙක නිත්‍ය පාවැත්මෙක් නැද්ද, (තව මහා වුණඩුව- 147 යත්තේ වශයෙන් වුණසව්හාව වූ වුණසවුහ වූ) තුන් සියයක් ඇවිත් ගලපා සිටුවන ලද්ද වූ, (හැම කල්හි ම කැවීමෙන් පෙවීමෙන් නැහැවීමෙන් ඉළීමෙන් ඉරියවු පෙරැළීම ආදියෙන් පරිහරණය කට යුතු හෙයින් සතතයෙන්) හිලන් වූ, බොහෝ දෙනා විසින් ශුභය ශුචි ශා සි කල්පනා කරණ ලද්ද වූ, (වසත්‍රාභරණාදියෙන් සරහා) විසිතුරු කරණ ලද්ද වූ මේ ශරීරය, මේ මානසලොබරය (අසුරි දුගඳ පිළිකුල් සේ) බල.

3. පරිජණණමිදං රූපං රොගනිවිසං පහඛුරං 148
හිජ්ජති සුභිසංඥො මරණන්තං හි ජීවිතං.
 4. යානිමානි අපජානි අලාපුතෙව සාරදෙ 149
කාපොතකානි අට්ඨති තානි දිස්සාන කා රති.
 5. අට්ඨිතං තගරං කතං මංසලොභිනලෙපනං 150
යත් ජරා ව මච්චු ව මානො මකෙඛා ව ඔහිතො.
 6. ජීරණනි වෙ රුජරථා සුචිත්තා 151
අථො සරීරමපි ජරං උපෙනි.
සතඤ්ච ධරෙමා ත ජරං උපෙනි
සතොතා හවෙ සබ්බි පච්චෙදයන්ති.
 7. අප්පසුත්තායං පුරිසො බලිවඤ්ඤා'ව ජීරනි 152
මංසානි තස්ස වධස්සන්ති පඤ්ඤා තස්ස න වර්ධති.
 8. අනෙකජානි සංසාරං සංකාපිස්සං අනිබ්බිසං 153
ගහකාරකං ගවෙසතොතා දුක්ඛා ජාති පුතප්පුතං.
-
3. පරිජණණමිදං රූපං රොගනිවිසං පහඛුරමි 148
හිජ්ජතෙ සුභි සංඥා මරණන්තං හි ජීවිතමි. (උදකවථි V 34)
පරිජිනමිදං රූ රොග අනිඛ පුතඤ්ඤා
සංසිති.....(ප්‍රා. ධ. C V 3)
 4. යානිමානාපච්චිදානි විකෘතතානි දිශො දඤ. 149
කපොතවණ්ණාසංසිති තානි දුෂ්ඨවිත කා රති. (දිව්‍යාවදාන - 561 පිට)
ඉමානිදානප්පසුතපානි අලාපුරිව සාරදෙ
සංඛවණ්ණානි හිමිණි තානි දාසභවිත කා රති. (දිව්‍යාවදාන. 561 පිට)
යනි මහි පුතඤ්ඤා විචිතනි දිශො දිශ
කපොතක අනිති තනි දිශවිත කා රති. (ප්‍රා. ධ C V 16)
 5. අප්පසුත්තං සප්පසුත්තං මංසලොභිනලෙපනමි 150
වම්චාචාදධං දුක්ඛි සුඤ්ඤා ඉත්‍ර පුරිසයො:
ජරණොසසමාදිශං රොගායතනමාතුරමි
රජ්ජවලමිතිතං ව භතාමාසමිදං තාපජත්. (මහසංගිති. VI. 77)
 6. ජීරණනි වෙ රුජරථා සුචිත්තා 151
හතොතො සරීරමපි ජරාපුරිතෙති
සතානඤ්ච ධරෙමා ත ජරං උපෙනි
සතොතා හි තං සත්ත්‍ව නිවෙදයන්ති. (උදකවථි V. 28)
ජීරණනි හි රුජරථ සුචිත්ත
අධ සරීර මි ජර උපෙනි.
සත ඤ ධරෙමා ත ජර උපෙනි.
සතොතා හිව සති පුච්චෙදසිති (ප්‍රා. ධ C V 21)

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

3. මේ රූපය (පාලු වෑ ගිය හෙයින්) ඉතා ජිණ් ව ගියේ, වැලින් 148
 හොයෙක් රෝගයනව කැදුල්ලක් බලු ය. එහා තත්තා සුලු ය. (රන්වන්
 වුව ද තව දෙරින් සතහයෙන් වැහෙන කුණු ඇති බැවින්) කුණු වූ මේ
 කය තෙම (තොබෝ කලෙකින්) බිඳෙන්නේ ය. කුමක් හෙයින්? යන්:
 සියලු සතුන්ගේ ජීවිතය තෙම යම් හෙයකින් මරණය ම අත්ත
 කොටැත්තේ ද, එහෙයිනි.

4. සරත්කාලයෙහි ඒ ඒ හන්ති දමන ලද ලබු වැනි වූ කොබෝවන් 149
 පාහැ ඇත්තාවූ, යම් මේ මිනි ඇට කෙනෙක් ඇද්ද, ඒවා දක කවර තම්
 කාමරතියෙක් නොපට වේ ද? (කාමරතියක් ඉපැදුවීම නොපට හුදුසු ද?)

5. යම් නැතෙක්හි සකකුපරිපාකලක්ෂණ වූ ජරු ද, සකකු- 150
 නේදලක්ෂණ වූ මරණ ද, තවපිඩ මාතය ද, (මෙරමා කළ උපකාර මානීම
 ලකුණු කොටැති) මකු කෙලෙස් ද පිහිටුවන ලද ද, එහි මිසින් හා ලෙහෙ-
 යෙන් ගල්වන ලද නුවරක් (හොහොත් කොටුගෙයක්) ඇවිත් කරණ ලදී.
 (තුන් සියයක් ඇට පිහිටුවා තව සියයක් නතරවැලින් වෙලා කරණ ලදී).

6. (මුතු මිණි ඇ සත්ථුවනින් ද සෙසු රථාලංකාරයෙන් ද) විශෙෂ- 151
 යෙන් විසිතුරු කරණ ලද රජුන්ගේ මගුල් රථයෝ ද ඒකාත්තයෙන්
 ජරුවට පැමිණෙති (මහලු ව දිරති). නැවත (කවා පොවා තහවා උලා
 හදවා පලදවා නොයෙක් ලෙස පරිහරණය කරණ ලද) මේ සිරුර ද
 (වයස් මිනිකිරීමෙන් බැණිතයාදියට පැමිණෙමින්) ජරුවට එළැඹෙයි.
 (බුද්ධාදි සත්පුරුෂයන්ගේ) නව ලෝකොභතර ධර්මය වනාහි ජරුවට
 නො පැමිණෙයි. (බුද්ධාදි) සත්පුරුෂයෝ සත්පුරුෂයන් හා සමග
 ඒකාත්තයෙන් බණන්තාහු ය.

7. (යටත් පිරිසෙයින් සුත්‍ර දෙකක් හෝ තොපුහුණු බැවින්) 152
 අලාශ්‍රාතවූ මේ පුරුෂ තෙම (මවට වත් පියාට වත් සෙසු තැනට වත්
 කිසි ප්‍රයෝජනයක් පිණිස නො මුහුකුරු නිර්මික ව ම මුහුකුරණ) ගොතකු
 මෙන් (උපාධ්‍යාය වතක් ඇවෑය්නී වතක් හිලන් වතක් නොකොට භාවනා-
 යෙක නොයෙදී නිර්මික ව ම) මුහුකුරන්නේ ය. ඒ (ගියට නො
 නිසි යැයි වලා හැරැපු පාබුන් ගොන්මාල්ලකු වලා ම කා හැවිද මස් වැඩි
 තර වෑ ගියා මෙන් ඇවෑය්නී උපාධ්‍යායාදීන් විසින් හරණ ලද ව සඤ්ඤාට
 උපත් සිවුපසය වළඳ වමත විරෝවතාදියෙන් කායපොෂණයෙහි
 නිසුකත) මහණහට ශරීරමාංසයෝ ම වඩනාහ. ඔහුට (ලොකික වූ ද
 ලෝකොත්තර වූ ද) ප්‍රඥා මද්දාද නො වැඩි.

8. භවයෙහි නැවත නැවත උත්පත්තිය යම් කෙයකින් දුක් ද, 153
 එහෙයින් ඇත්මනාව සංඛ්‍යාත ගෙය කරණ තෘෂණා නැමැති වඩුවා
 සොයන මම (යම් නුවණෙකින් ඔහු දක්නට පිළිවන් ද, ඒ බොධිඥානාධි-
 ගමය පිණිස (දිවකුරු පාමුලා දී කරණ ලද අභිනිහාර ඇත්තෙමි,
 මෙ තෙක් කල් මුළුල්ලෙහි නොයෙක් ජාතිකෝපිසහසු යැයි කියන
 ලද සසරවටෙහි (ඒ බෝධිඥාන නො ලබන්නෙමි ම) ව්‍යුතිප්‍රතිසංසි
 වශයෙන් නැවත නැවත භාවිද්දෙමි.

9. ගහකාරක දිඨ්ථො'සි පුත ගෙහං න කාහසී
සබ්බො තෙ ඵාසුකා භග්ගා ගහකුටං විසසිනිතං
විසසිනාරගතං විතතං තණ්හාතං බයමජ්ඣගා. 154
10. අවරිත්ථා බ්‍රහ්මවරියං අලඬා යොබ්බතෙ ධනං
ජිණ්ණකොඤ්චා,ව ක්කායනති බීජමට්ඨෙජ්ච පලලලෙ. 155
11. අවරිත්ථා බ්‍රහ්මවරියං අලඬා යොබ්බතෙ ධනං
සෙනති මාපා'තිබ්බතා'ව පුරාණාති අනුච්ඡිතං. 156

ජග්ගමග්ගා එකාදසමො.

12. අත්තවග්ගො

1. අත්තාතං චෙ පියං ජඤ්ඤා රතෙකියා නං සුරතතිතං
තිණ්ණමඤ්ඤාතරං යාමං පටිජග්ගෙය්‍ය පණ්ඩිතො. 157
2. අත්තාතමෙව පඨමං පතිරුපෙ තිච්ඡසයෙ
අපඤ්ඤමිත්‍රසාසෙය්‍ය න කිලිසෙසය්‍ය පණ්ඩිතො. 158
3. අත්තාතඤ්ඤො තථා කසිරු යපඤ්ඤමිත්‍රසාසති
සුදනෙතා වත දමෙමථ අත්තා හි කිර දුද්දමො. 159
4. අත්තා හි අත්තතො තාථො කො හි නාථො පරො සියා
අත්තතා'ව සුදනෙතන තාථං ලභති දුලලහං. 160

අත්තමාසි අත්මතො නාථො කො සු නාථො පරො භවෙත්
අත්තො හි සුදනෙතන සමාසි ප්‍රාජනොති පණ්ඩිතො. (බොද්ධිප්පාදිතාර 490)

9. (අත්බව නැමැති මේ ගෙය කරණ නෂණ නැමැති) වඩුව, 154
(සළුකුණක ප්‍රතිවේධ කරණ මා විසින්) දන් දක්නා ලද්දේ වෙයි.
තැවැත (අත්බව) ගෙයක් කෝ මට නො කරන්නෙහි ය. තාගේ සියලු
(කෙලෙස් නැමැති) පරාලයෝ තාක් (නොහොත් සියලු ගාහොප-
කරණයෝ මා විසින්) බිඳා පියන ලදහ. (තා කළ අත්බව ගෙහි) අවිද්‍යා
නැමැති කැණිවෙල (මා විසින් රහත් මහ නුවණ නැමැති පොරොවින්
පලා) විසුරුවා පියන ලදී. දන් මා සිත (අරමුණු කිරීම් වශයෙන්)
නිවනට වන. නෂණාවන්ගේ ස්වයං යා යි නියත ලද රහත්පලයට මම
පැමිණියෙමි.

10. (පැවිද්දට යොග්‍ය වූ තරුණ වයස පැවිදි වෑ ගෙණ) බබ්බරවස් 155
නො වෑස, (නුපත් භොග උපදවන්නට ද උපත් භොග රක්තට ද යොග්‍ය
වූ) යෞවන වයසෙහි (කෘෂි වණික්කම්දියෙන් ලැබියා හැකි වූ) ධනය
ලැබ නොගෙන, පමා වූ චූසු අභ්‍යන්තර දිය සුන් හෙයින් මසුන් නැති
විලෙක මඩ පිට සිඳ නැවෙන, (ගොදුරු ඇති විලකට නැගී යන්නට බල
නැති පත් වගුල) මහලු කොස්ලිහිණියන් මෙන් තැවෙන්නාහ.

11. තරුණ වයසෙහි බබ්බරවස් නොවෑස, යොවුන් වයසෙහි 156
ධනය කොසපයා, පමා වූ චූසු අනුවණයෝ හරණ ලද සාර මෙන් (හෙවත්
දුන්නෙන් විදිනා ලදු ව වලා හුනු සාර හුනු තැන ම තිබී දිරා තත්තා
මෙන්) (පෙරු වෙසේ කැමින, මෙසේ සුමිහ යන ආදීන්) පෙර වූත් සුව
සැපතට සොස්මින් හොචිත්.

එකොළොස් වන ජනවතිය යි.

12. ආතමවගී ය.

1. ඉදින් තමා තමහට ප්‍රිය යැයි දන්නේ වී නම්, එය සුරක්ෂිත 157
කොට රක්තේ ය. (යමෙක් තමා රකිමි යි වෑසු දොරකවුළු ඇති
ගෙයකට වැද රකවල ඇති වෑ වසන්නේ ද, අකුසල් කෙරේ නම්, හේ තමා
රක්තේ තම නො වේ. යමෙක් එළිමහනැ සිටින්නේ නුමුදු අකුසලින් දුරු
වෑ දුකාදි සුවර්තයෙහි යෙදේ නම්, හේ තමා රක්තා නම් වේ. එහෙයින්
නුවණැත්තෝ තුන් වයසෙන් එක්තරා වයසක අකුසලින් දුරු කොට
තමා රක්තේ ය.

2. පළමු කොට තමා ම සුදුසු ගුණයෙකි පිහිටුවන්නේ ය. 158
(යමෙක් අපිස්බව ආදි ගුණයෙකින් අනුතට බවා දෙනු කැමැත්තේ නම්,
ඔහු විසින් පළමු කොට ඒ ගුණයෙහි පිහිටිය යුතු යි.) ඉක්බිත්තෙන් පරා
හට (තමා පිහිටි ගුණයෙන්) අනුශාසන කරන්නේ ය. මෙසේ කරණ
තැනැත්තෝ නො කෙලෙසෙන්නේ ය (නො තැවෙන්නේ ය).

3. අනෙකකුට යම්සේ අනුශාසන කෙරේ ද, එසේ ම තමා ප්‍රතිපත්ති- 159
සාරයකු කරන්නේ වී නම්, හේ තෙමේ මනා වෑ දැමුනේ අනුත් දානන
කරන්නේ ය. යම් ගෙයකින් තමා දමනය කිරීම දුෂකර ද (හෙවත් ආතම
දමනය උගහට ද,) එ හෙයින්. (යම් ලෙසෙකින් තමා දානන කරණ
ලද්දේ මොනවට දැමුනේ නම් වේ ද එ ලෙස දැමිය යුතු).

4. තමාහට තමා ම පිහිට වන්නේ ය. තමා හැර අන් කවරෙක් 160
තමහට පිහිට වන්නේ ද? ඉන්ද්‍රියදමනයෙන් මනා කොට දැමුනාවූ තමා
කරණ කොට ගෙණ ම පරමදුලිහ වූ (රහත්පල යා යි නියත ලද)
ප්‍රතිෂ්ඨාව ලබන්නේ ය.

5. අත්තනා'ව කතං පාපං අත්තජං අත්තසමනවං 161
අභිමන්ති දුමෙමධං චජිරං'වසමයං මණ්ණි.
6. යස්ස අවචන්දදුස්සිලාං මාලුවා සාලමිවොතනං 162
කරොති සො තථත්තානං යථා නං ඉච්ඡති දිසො.
7. සුකරුනි අසාධුනි අත්තතො අභිතානි ච 163
යං චෙ තිනඤ්ච සාධුං ච තං චෙ පරමදුක්කරං.
8. යො සාසනං අරහනං අරියානං බමමජ්චිතං 164
පටිකේකාසති දුමෙමධො දිට්ඨිං නිස්සාය පාපිකං
ඵලානි කට්ඨකසෙසව අත්තසඤ්ඤාය ඵලලති.
9. අත්තනා'ව කතං පාපං අත්තනා සංකිලියසති 165
අත්තනා අකතං පාපං අත්තනා'ව විසුජ්ඣති
සුඤ්ඤි අසුඤ්ඤි පච්චත්තං නාඤ්ඤමඤ්ඤා විසොධයෙ
10. අත්තදන්තං පරතේත ඛත්තනා'පි ත භාපයෙ. 166
අත්තදන්තමභිඤ්ඤාය සදන්තපසුතො සියා

අත්තමග්ගො දවාදසමො.

13. ලොකවග්ගො.

1. භීතං බමමං න සෙවෙය්‍ය පමාදෙන න සංවසෙ 167
ඕච්ඡාදිට්ඨිං න සෙවෙය්‍ය න සියා ලොකවඤ්ඤා
2. උතතිට්ඨෙ තප්පමජේජ්ජය්‍ය බමමං සුවරිතං චරෙ 168
බමමචාරි සුඛං සෙති අසමිං ලොකෙ පරමති ච.

5. අත්තනා විහිතං දුඛමාත්මනා විහිතං සුඛමි.
ගභීශයානුපාදිය භූමෙකත චෙව පෞච්ඡෙදහිකමි. (ගුරුඛ පුරාණ, 119 අධ්‍යාය, 19.)
6. යස අවත දුඤ්ඤි අමුදා වපි ලත වති.
කුය සු තබ්බමන යධ න විෂජු ඉජ්ජති. (ප්‍රා. බ. C 32)
1. භීතං ධම්මං න සෙවෙන ප්‍රමාදෙන න සංවසෙත්
මිථාදාහිං න සෙවෙන න භවෙලාකවච්ඡිතා (උදනවච්ඡි 4, 5, 8.)
හින බම න සෙවෙ අමුදෙන න සවසි
මිජා දිට්ඨි න රොපෙය්‍ය න සිද්ධ ලොකවච්ඡනො. (ප්‍රා. බ. A. 3 6)
2. උපානිෂේධනා ප්‍රමදොන ධම්මං සුවරිතං චරෙත්.
බමමචාරි සුඛං සෙතෙ භාසෙත් ලොකෙ පරම ච. (උදනවච්ඡි 4, 5, 35)
උභිජ්ජති න ප්‍රමජේජ්ජ ධමු සුවරිත චරි.
බමමචාරි සුභු සෙති අසමි ලොකි පරස සි. (ප්‍රා. බ. A 3 6)

5. තමා කෙරෙන් ම ජනිත වූ, තමා කෙරෙන් ම උපන්නා වූ, තමා විසින් ම කරණ ලද්ද වූ අකුශල කමය තෙම (අකුශලකාරී වූ ඒ) අනුවණයා ඔබගේ ය. (සිවු අවංගි ගලා දුක් දෙන්නේ ය.) (පාෂාණය වූ පාෂාණයෙන් ම උපන්) විදුර තමහට උපපන්නියාන වූ පාෂාණය (කා, සිදුරු විසිදුරු කොට, කබ කොට) අපරිභෝගාභී කරන්නාක් මෙනි.

6. යමක්හුගේ ඒකාන්ත දුශ්ශීලභාවය, සල්ලාකක් වැලැඳ ගෙන සිටි මාලුවා වැලක් මෙන්, ඒ දුශ්ශීලයා වැලැඳ ගෙන සිටියේ වේ ද, එක්තරා එකක්හුගේ සතුරෙක් ඒ තමාගේ සතුරාට යම්සේ අතවයක් කොට පියවු කැමැති වේ ද, ඒ දුශ්ශීල පුද්ගල ද තමහට එසේ ම අතව කරන්නේ ය.

7. යම් කම් කෙතෙක් සාවද්‍ය හෙයින් අසාධු ද, (අපාය සාධක බැවින්) තමහට අහිත ද, එසේ වූ (අකුශල) කමයෝ (වළ තැනට ගෙන යන දිග සෙයින්) සුව සේ කටහැක්කාහු ය. යම් කමයෙක් කරණ ලද්දේ (සුගතිසාධක බැවින්) තමහට හිත ද, (නිරවද්‍ය බැවින්) සාධු ද, ඒ (කුශල) කමය (පාදුම් දෙසට තතු වූ ගහක් පෙරලා පාල දෙසට තතු කරණු සෙයින්) අනිදුෂ්කර යි (කරන්නට ඉතා ම නොපිළිවනි).

8. යම් අඥන පුද්ගලයෙක් (තමහට වන ලාභසත්කාරයට හානි වෙනා යි බියෙන්) ලාමක වූ දෘෂ්ටිය නිසා නිකෙලෙස් වූ, දූහැමින් ජීවත් වන සුලු වූ, (බුද්ධාදි) අංගීයන්ගේ අනුශාසනය වළකා ද, (ඔහුගේ ඒ ප්‍රති-ක්‍රොශනය ද ලාමක දෘෂ්ටිය ද) හුනගත්හුගේ පල ගැන්ම මෙන් අතමවධය පිණිස (තමහට විතාශය පිණිස) පල ගන්නේ ය (හෙවත් නිපදන්නේ ය).

9. තමා විසින් ම පව් කරණ ලද නම් (සිවුඅපාති ඉපිද දුක් විඳින්නේ) තෙමේ ම කෙලෙසෙන්නේ ය (තැවෙන්නේ ය). තමා විසින් ම පව් නොකරණ ලද නම්, එයින් තෙමේ ම විශුද්ධි වන්නේ ය. ශුද්ධිය ද අශුද්ධිය ද තමා පිළිබඳ ය. අනෙකෙක් අනෙකකු ශුද්ධ නො කරන්නේ ය.

10. බොහෝ වූ ද පරාජිත නිසා අතමාජිත නො පිරිහෙළන්නේ ය. අතමාජිත වෙසෙසා දෑත, අභීත්තිඵලාභිගම නම් වූ සාවාජියෙහි නියැලියෙක් වන්නේ ය.

දෙලොස්වන අතක වගිය යි.

13. ලොකවගිය.

1. ලාමක ධර්මය (පංචකාමගුණය) නො සෙවුනේ ය. ප්‍රමාදය හා එක් ව නො වසන්නේ ය. මිත්‍යාදෘෂ්ටිය ද ස්වභාව නො කරන්නේ ය. ලොව වඩන්නෙක් නො වන්නේ ය (සසර නො වඩන්නේ ය).

2. ගෙපිළිවෙළින් පිඩු සිඟා ලැබිය යුතු කෙණෙහි අහරෙහි නො පමා වන්නේ ය. භික්ෂාවට්ඨමය සකසා පුරුදු කරන්නේ ය. භික්ෂාවට්ඨමය අනුව හැසිරෙන මහණ තෙම මෙ ලොවෙහි ද පරලොවෙහි ද සුවසේ වෙසෙයි.

3. ධම්මං චරෙ සුවරිතං න නං දුච්චරිතං චරෙ
ධම්මචාරී සුඛං සෙති අසමිං ලොකෙ පරමති ව. 169
4. යථා බුබුලුකං පසො යථා පසො මරිචිකා
එවං ලොකං අවෙකකන්තං මවුදුරුජා න පසාති. 170
5. එථ පසංචිතං ලොකං විතතං රුජරජ්ජපමං
යත් බාලා විසිදන්ති නපි සංඛ්‍යා මිජානතං. 171
6. යො ච පුබ්බෙ පමජ්ජිති, පච්ඡා සො නපමජ්ජති
සො ඉමං ලොකං පහාසෙති අබ්‍යා මුත්තො'ව වජ්ඣමො. 172
7. යස්ස පාපං කතං කමමං ඥාසලෙත පිටිසති
සො ඉමං ලොකං පහාසෙති අබ්‍යා මුත්තො'ව වජ්ඣමො. 173
8. අකුසලානං අයං ලොකො තනුකෙත්ථ විපසාති
සකුත්තො ජාලමුත්තො'ව අපොසා සග්ගාය ගච්ඡති. 174
9. ගංසාදිවචපථෙ යනති ආකාසෙ යනති ඉද්ධියා
නියානති ධීරං ලොකමහා ජිකා මාරං සවාතිනිං. 175
10. එකං ධම්මං අතිතස්ස මුසාවාදස්ස ජනතුතො
විතිණ්ණපරලොකස්ස නපි පාපං අකාරියං. 176

ධම්. චරෙත් සුවරිතං නොනං දුච්චරිතං චරෙත්
ධම්මචාරී සුඛං අසමිං අසමිං ලොකෙ පරමති ව (මොවසතු 1 2:0 8ව)
ධම්ම චරි සුවරිතං.....වරිත චරි.
ධම්මචාරී සුත අසමි ලොකි පරම සි. (ප්‍රා. ධ. C. 30)
නො තු පුච්ච ප්‍රමජ්ජති පජ සු න ප්‍රමජ්ජති.
සො ඉතා පලාතු මහාසෙති අනුත්තො ව සුරිථ (ප්‍ර. ධ. A 2 3)

3. (භික්ෂාවසී) ධම්ම (අනෙක්තෙන් තොර වැ පිඩු සිහිමෙන්) මනා 169
කොට පුරත්තේ ය. එය (වෙසියගොවරුදී අගොවරයෙහි හාසිරිමි
වශයෙන්) නපුරා කොට නො පුරත්තේ ය. භික්ෂාවසී ධම්ම මනා ව පුරතා
වහණ තෙම මෙ ලොවෙහි ද පරලොවෙහි ද සිටු ඉරියව්වි ම සුව හේ
වෙසෙයි.

4. දිය බුබුලක් (ඉපිද වහා තස්තේ යැ යි තුවන් යැ යි අසාර යැ යි) 170
යම්සේ බලා ද, (පවතින් සැලකු ඉරා රැස යැ යි නියත ලද) මිරිඟුව
ගන්නට නොනිසි යැ යි දක්නේ ද, එ පරිද්දෙන් ම (සකකායතනධාතු-
සංඛ්‍යාත) ලෝකය (ඉපිද වහා තස්තේ ය, තුවන් ය, අසාර ය, ආත්ම
ආත්මිය භාවයෙන් ගන්නට නො නිසි යැ යි) නුවණැසින් බලන
තැනැත්තන් මෘත්‍යුරූප තෙම (මරණ තෙම) (තමාට අවිෂය වූ නිවන්
පුරයට ගිය හෙයින්) නො දක්නේ ය.

5. මෙහි එවු. යම් අත්බාවෙක්හි අනුවණයෝ (නාෂණා දූෂට් 171
වශයෙන්) ගැලෙද් ද, නුවණැත්තනට යම් අත්බාවෙක්හි (රුගසඛ්‍යාදී)
කිසි සඛ්‍යයක් නැද්ද, (රන් රිදී ඇ රුවනින්) විසිතුරු වූ, රූපරූපයක්
බඳු වූ (හෙවත් රජදරුවන් නැගෙන මඟුල් රියක් සේ වසත්‍රාභරණාදියෙන්
විසිතුරු කරණ ලද) (සකකාදී ලෝක යැ යි නියත ලද) මේ අත්බව බලවු.

6. යම් පුද්ගලයෙක් පූජ්‍යාගයෙහි (වත් පිළිවෙත් පිරිමෙන් හෝ 172
බණ හැදෑරුම් ආදියෙන් හෝ යෝනිසොමනසකාරයෙහි) ප්‍රමත්ත ව ද,
හෙ තෙම පසු වැ (මග පල සුවයෙන් දවස් යවත්තේ යෝනිසොමනස්-
කාරයෙහි) නො පමා වේ ද, හෙ තෙම වලාපටලයෙකින් මිදුනු පුත්සද
අහස්ලොව (බබුලුවන්තා) සේ (සකකාදී සංඛ්‍යාත) මේ ලොව (ඥාන-
ලෝකයෙන් බබුලුවන්තේ ය.

7. යමකු විසින් කළ පාපකමිය (අභිතමාංගිසම්ප්‍රසූතන වෙතනා 173
සංඛ්‍යාත) කුසලයෙන් පිහිසේ ද (මුවා ව යේ ද), හෙ තෙම වලා
පටලයෙකින් මිදුනු පුත් සද (අහස බබුලුවන්තා) මෙන් (සකකාදී-
සංඛ්‍යාත) මේ ලෝකය ඥානලෝකයෙන් බබුලුවන්තේ ය.

8. මේ ලොව් මහ ජන තෙම නුවණැත් නැතියෙන් අකු ය. 174
මේ මහජනයා අතුරෙහි සල්ප සත්තියෙක් ම අනිත්‍යාදී වශයෙන්
සකකාපමකය දක්නේ ය. (ලිහිණිවැද්දකු දුමු) දැලට හසු වැ එයින් මිදී
පලා යන වව්වකු මෙන් (මාරජාලයෙන් වැසුනු සත්තියෙන් අතුරෙන්)
සල්ප වූ කිසි සත්තියෙක් ම (සුඡු අඟු හෙයින් සග්ග යැ යි
නියත ලද) සුගතියට ද නිවනට ද යන්නේ ය.

9. හංසයෝ (කම්මිපාකප්පයෙන්) අහසෙහි යෙහි. (යොගිනු) 175
භාවතාමයර්ධියෙන් අහසෙහි යෙහි. (හෙතු සම්පන්න කාතාභිකාර
ඇති) ප්‍රාඥයෝ සෙන් සහිත මරුනු දිනා ලෝකයෙන් (සසරවටින්)
නික්මෙන්නාහ (නිවන් යන්නාහ).

10. එක ම වාක්සත්‍ය ධම්ම ඉක්ම ගිය, බොරු බොහෝ කොට 176
නියත සුලු වූ, (දෙව් මිනිස් සැපට ද නිවන් සැපට ද හිමි නො වන බැවින්)
හරණ ලද පර ලොව ඇති; සත්තියා විසින් නොකට හැකි
අකුසලෙන් නම් නැත.

11. න වෙ කදරිකා දෙවලොකං වජ්ඣති 177
 බාලා භවෙ තපසංසන්නි දුතං
 ධිරො ව දුතං අනුමොදමානො
 තේනෙව සො ගොති සුඛි පරත්ථ.
12. පථව්‍යා ඵකරජේන් සග්ගස්ස ගමිතෙන වා 178
 සබ්බලොකාධිපඨෙවන සොනාපතතිඵලං වරං.

ලොකව්‍යග්ගා තෙරසමො

14. බුද්ධවග්ගො.

1. සස්ස ජිතං තාවජ්ඣති ජිතමස්ස නො යාති කොචි ලොකෙ 179
 තමබුද්ධිමනනාගොචරං අපදං කෙන පදෙන තෙස්සථ.
2. සස්ස ජාලීනී විසතතිකා තණ්හා තඤ්ඤා කුහිඤ්චි තෙනවෙ 180
 තමබුද්ධිමනනාගොචරං අපදං කෙන පදෙන තෙස්සථ.
3. සෙ ඤානපසුතා ධිරා තෙතඛමුල්ලපසමෙ රතා 181
 දෙව්ඨි කෙසං පිභසන්ති සමුද්ධාතං සතීමතං.
4. කිඨෙත්ථ මනුස්සපටිලානො කිඨෙත්ථ ඉඨන්ත ජිවිතං 182
 කිඨෙත්ථ සද්ධිමමසවතං කිඨෙත්ථ බුද්ධාතං උපපාදො.

සස්ස ජිතං තාව ජිතති ජිතමස්ස ත ජිතාති අනාගතං
 තමබුද්ධිමනනාගොචරං අපදං කෙන පදෙන තෙස්සථ. (මහාවංශ 3, 92 පිට)
 සස්ස ජාලීනී විසතතිකා. තාණ්හො තාසං සාඨිමපි තෙත්තිකා.
 තමබුද්ධිමනනාතිභූතං අපදං කෙන පදෙන තෙස්සථ (මහාවංශ 3, 92 පිට)

11. තද මසුරු සත්තයෝ ඒකාන්තයෙන් දෙව්ලොවට 177
 නො යන්නාහ. (දෙලෝ වැඩ නොදන්නා) අනුවණයෝ ඒකාන්තයෙන්
 (අනුත් දුන්) දතට (කළ හේ යහපතැයි) ප්‍රශංසාවක් නො කරන්නාහ.
 (අනුත් දුන්) දුතය අනුමෝදන් කරන්නා වූ ප්‍රාඥ වූ ඒ පුරුෂ තෙම
 වනාහි ඒ දුතානුමෝදනාමය වූ කුශලකම්යෙන් පරලොවිහි (කායික
 වෛතසික සුඛයෙන්) සුවපත් වන්නේ ය.

12. මුළු පොළොවෙහි සක්විති රජ ඉසුරට වඩා (සවිසි වැදූරුම්) 178
 සබ්බයට යැමට ද වඩා, (නාගලොකාදිය සහිත) මේ සියලු ලෝකයෙහි
 අභිපති බවට ද වඩා සෝවාන් පලයම උතුම්. මේ තෙක් තාහ අභිපති
 කොටත් සත්ත තෙම අපායෙන් නො මිදුනේ ම වෙයි. සෝවාන්
 ප්‍රභූල් තෙම අපායක නො උපදී. අට වන භවයක් නො ලබයි. එහෙයින්
 මුළු ලොවම අභිපති බවට වඩා සෝවාන් ඵලය උතුම්.

තෙලෙස් වන ලොකවතීය සි.

14. බුද්ධවර්ගය.

1. යමක්හු විසින් දිනන ලද රහාදි කෙල්ශජානය (තැවත 179
 නොඋපදනා බැවින්) තසුරු කොට දිනන ලද්දේ තම් නො වේ ද (හෙවත්
 නො දිනුවා තම් නො වේ ද), ඒ බුදුහු විසින් (ඒ ඒ මගින් දිනන ලද)
 ඒ කෙල්ශජානය ලොවෙහි එක ද කෙල්ශයෙක් ලුහුබැඳ නො යේ ද,
 (අනන්තාලම්භන වූ සඵඥතාඥන වශයෙන්) අපඨනන වූ ශෝචර ඇති
 (තුන් භවයෙහි පරිත්‍රමණයට කාරණ වූ රුගපදාදීන් අතුරෙන්) එක ද
 පදයක් තැනි ඒ සමාස්සලුඛායා කවර පදයෙකින් (කවර
 කරුණෙකින්) ගෙණ යවු ද? (නොප වශයට පමුණුවවු ද?)

2. (ගිවන වලදනා අරුතින් දූලක් බදු වන බැවින්) ජාලිනී තම් වූ, 180
 (රුපාදි පංචාලම්භනයෙහි ආසකන විෂකන වන හෙයින්) විසතනිකා
 තම් වූ තෘෂණාවෙක් යමකු කිසි භවයකට පමුණුවන්නට නැත්තේ ද,
 (සඵඥතාඥන වශයෙන්) අනන්ත ආලම්භන ඇති භවයෙහි ගමනට
 කාරණ වූ රුහාදි කිසි ද පයක් තැනි ඒ සමාස්සලුඛායා කවර
 පදයෙකින් (වශයට) පමුණුවවු ද?

3 යම් ප්‍රාඥ කෙනෙක් (ආලම්භනොපනිධාන ලක්ෂණොපනිධාන 181
 වශයෙන් දව්ප්‍රකාර) ධ්‍යානයෙහි (ආවජ්ජනාදි පංච වශිතාවන්ගේ
 වශයෙන්) සුකතප්‍රසකතයෝ ද, නෙකබමම සංඛ්‍යාත කෙල්ශවපශමයෙහි
 (නිවතෙහි) ඇලුනාහු ද, සිහි ඇති, ඒ සමාස්සලුඛායානට දෙවියෝත්
 මිනිස්සුන් කැමැති වෙත්. (අපින්) බුදු වූමෝ තම් යෙහෙකැ සි බුදු
 බව කැමැති වන්නාහු ප්‍රාචිනා කෙරෙත්.

4. මිනිසත්බව පිළිලැබීම තම් (මහත් වැයමෙන් මහත් කුසලින් 182
 පිළිලැබිය යුතු බැවින්) දුල්භය. සත්තයන්ගේ ජිවිතය (හෙවත්
 ජිවිතාව) ද (නිරතුරු ගොවිතැන් වෙළෙඳුම් ඇ කොට දිවි පවත්වන
 බැව්නුත් මද කලක් පවත්නා බැව්නුත් කෘච්ඡ්‍ර ය (දුක් ය). දහම්
 ඇසීම ද (නොයෙක් කප් කෙළ සුවහස්හි දහම් දෙසන්නකු දුලබ
 හෙයින්) කෘච්ඡ්‍ර ය (දුල්භය) සමාස්සලුඛායාවරයන්ගේ ඉපැත්ම ද
 (මහත් වැයමින් අභිනිහාරය සමෘද්ධි වන බැව්නුත් සමාධානි-
 නිහාර ඇති මහපුරිස්සත්තුවේ උපත ද නොයෙක් කප් කෙළ සුවහස්හි දු
 දුලබ බැවින්) කෘච්ඡ්‍ර ය (දුලබ ය).

5. සබ්බපාපස්ස අකරණං කුසලස්ස උපසම්පදා
සම්පත්තපරියොදපතං එතං බුද්ධාන සාසනං. 183
6. බන්ධනි පරමං තපො තිතික්ඛා
තිබ්බාණං පරමං වදන්ති බුද්ධා
ත හි පබ්බජිතො පරුපසාති
සමණො හොති පරං විහෙස්සතො. 184
7. අනුපවාදො අනුපසාදො පාතිමොක්ඛෙ ව සංවරො
මත්තඤ්ඤාතා ව භත්තසම්මං පත්තඤ්ඤා ව සයනාසනං
අධිවිනේන ව ආයොගො එතං බුද්ධාන සාසනං. 185
8. ත කඛාපණවස්සෙන තිත්ති කාමෙසු විජ්ජති
අපපස්සාදා දුඛා කාමා ඉති විඤ්ඤාය පණ්ඩිතො. 186
9. අපි දිබ්බෙසු කාමෙසු රතීං සො නාධිගච්ජති
තණ්හකම්මයරතො හොති සංමොසමුද්ධාසංවකො. 187
10. බහු වෙ සරණං යන්ති පබ්බතාති චතාති ව
ආරාමරුක්ඛවෙතසාති මහුස්සා භයතජ්ජනා. 188
11. තෙනං බො සරණං බෙමං තෙනං සරණමුත්තමං
තෙනං සරණමාගමම සබ්බදුක්ඛා පමුච්චති. 189

5. සම්පාපසාකරණං යුගලපසාපසම්පදා
සම්පත්තපරියොදපණ්ණෙවද්ධානුසාසනම් (විභාචසතු 3. 420 පිට)

10. බහව්‍යාසරණං යානාති පම්මාසංඝව චතාති ව
ආරාමපරික්ඛාන වාසාංඝව මහුස්සා භයතජ්ජනා

11. න පණ්ණාසරණං පණ්ණාසරණං පණ්ණාසරණං
පණ්ණාසරණං පණ්ණාසරණං පණ්ණාසරණං

5. (ප්‍රාණවධාදි) සියලු අකුලකම් නොකිරීම ද, (ගේ හැර 183 පැවිදි වූ තැන් පටන් රහත් පලයට පැමිණෙන තැන් දක්වා සියලු ලොම් ලොවුතුරු කුසල් ඉපැදීම ද, උපදවන ලද කුසලයේ වැඩීම ද, (පංච නිවරණ කෙරෙත්) තමා සිත පිරිසිදු කිරීම ද, යන මේ සියල්ල සියලු බුදුවරයන් ගේ අනුශාසන සි (අවවාද සි).

6. (පරපකාර පරපවාද ඉවැසීම යන මේ) අධිවාසනාසාන්තිය 184 (අකුලකම් තවන හෙයින් මේ ශාසනයෙහි) උතුම් තපසෙක. සියලු බුදු පසේබුදු රහත්තු නිවන (ශාන්තතාප්‍රණීතතාදි සමාකාරයෙන්) උතුම් සි කියත්. පරහට හිංසා කරණ සුලු වූයේ (හෙවත් මෙරතා දිවි තසන සුලු වූයේ) පැවිදි තම් නො වෙයි. (පාණිප්‍රහාරදියෙන්) පරහට වෙහෙස දෙන්නේ ද මහණ තම් නො වන්නේ ය.

7. (ජාත්‍යාදියෙන් පරහට ආක්‍රෝශාදි වශයෙන්) වචසින් 185 උපවාදයක් නොකිරීම ද, (පාණිප්‍රහාරදි වශයෙන් පරහට) කසින් උපසානයක් නොකිරීම ද, පාතිදොකබයෙහි සංවරය ද, (පාමොක් සිල් රැක්ම ද), ආහාරයෙහි මාත්‍රඥතාව ද (හෙවත් අහර පිරියෙස්තෙහින් පිළිගැන්මෙහින් වැළැදීමෙහින් පරහට දීමෙහින් පමණ දන්නා බව ද) (නොහොත් දූෂාචිත් සෙමෙන් උපන් සතර පසය පස්විකා වළඳන බව ද) (ජනවිවිකන) ප්‍රාන්ත ශයනාසනයෙහි ඇල්ම ද (හෙවත් ගමට දුරු වූ ගැඹුරු වල්හි වූ සෙනස්තෙහි ඇල්ම ද), රූපාරූප අභි-සමාපත්තියෙහි සතනයෙන් යෙදීම ද යන මේ සියල්ල සියලු බුදුවරයන් ගේ අනුශාසන සි (අවවාද සි).

8. කහවනු වැස්සෙනුදු (අහස බලා අත පොළාපු කල්හි දෙළොස් 186 යොත්තක් තත්හි හිතක් පමණ වස්තා සත්රුවන් වැස්සෙනුදු) වස්තුකාම කෙල්ශතාමයෙහි තාප්තියෙක් නො වේ. වස්තුකාමකෙල්ශ-කාමයෝ (සිතීමෙන් පු පාතක් මෙන්) ආයාද රහිතයහ. බොහෝ දුක් ඇත්තාහ. නුවණැති මහණ තෙම (කාමයෝ ආයාද රහිතයහ. බොහෝ දුක් ඇත්තාහ සි) මෙසේ දැන,

9. (මානුෂක කාමයන් තබා) දිව්‍ය වූ පංචකාමයෙහි ද ඒ නුවණැති 187 මහණ තෙම ඇල්මකට නො පැමිණෙන්නේ ය. සමසක්සලුඛුඛුඛුඛුඛුක තෙම (තාෂණාවගේ සෂයාන්තයෙහි උපන් හෙයින් තාෂණාසෂය තම් වූ) රහත්පලෙහි ද (තාෂණාසෂයෙහි නිමිති වූ හෙයින් තාෂණාසෂය තම් වූ) නිෂ්ණයෙහි ද ඇලෙන්නේ ය. (එය පහමින් කැමැති වූ වසන්නේ ය)

10. (රුජ්ඣයාදි) බියෙන් තැති ගත් බොහෝ මිනිස්සු (ඉසිතිලි 188 වෙසුලු ආදි) පථිතයන් ද (සුභගවන මහාවන ගොසිංගසාලවතාදි) වනයන් ද, (වෙච්චන ජිවිකම්බවතාදි) ආරාමයන් ද ඒකාන්තයෙන් සරණ යන්නාහ. (සරණ කොට සලකන්නාහ.)

11. මෙ කී සියලු ශරණය නිරූපද්‍රව (නිභිය) නො වෙයි. මෙ කී 189 ශරණය (මේ නිසා එක ද සතක්නු ජාතිජරාමරණයෙන් නොමිදෙන බැවින්) උතුම් ද නො වෙයි. මෙ කී (පථිතාදි) ශරණයට පැමිණ සියලු දුකින් (කිසි කලෙකත්) නො මිදෙන්නේ ය.

12. යො ව බුද්ධිඤ්ච ධම්මඤ්ච සංඛ්‍යඤ්ච සරණං ගතො
වහන්තාරී අරියසම්මානි සම්මප්පඤ්ඤාය පසංඝති. 190
13. දුක්ඛං දුක්ඛසම්ප්පාදං දුක්ඛස්ස ව අනික්ඛමං
අරියඤ්චට්ඨඕඨිකං මග්ගං දුක්ඛුපසම්භූතං, 191
14. එතං බො සරණං බෙමං එතං සරණමුත්තමං
එතං සරණමාගමම සබ්බදුක්ඛා පමුච්චති. 192
15. දුලලහො පුරිසාජඤ්ඤා න සො සබ්බස් ජායති
යස්ස සො ජායති ධිරො තං කුලං සුබ්බෙධිති. 193
16. සුබ්බො බුද්ධාතං උප්පාදො සුබ්බා සද්ධම්මදෙසනා
සුබ්බා සංඛ්‍යස්ස සාමග්ගී සමග්ගාතං නපො සුබ්බො. 194
17. පුජාරහෙ පුජයතො බුද්ධො යදි ව සාවකො
පපඤ්චසම්භිදාකතො තිණ්ණසොකපරිද්දවෙ. 195
18. තෙ තාදිසෙ පුජයතො නිබ්බුතො අකුතොභාසෙ
න සකකා පුඤ්ඤං සංඛ්‍යාතුං ඉමෙත්තමපි කෙත්ථි 196

බුද්ධසමො බුධවග්ගො
පස්මකභාණවාරො.

15. සුබ්බවග්ගො.

1. සුසුබ්බං වත ජීවාම වෙරිනෙසු අවෙරිනො
වෙරිනෙසු මනුසස්සු විහරාම අවෙරිනො. 197
-
12. යසතු බුද්ධං ව ධම්මං ව සංඛ්‍යං ව ඤරණං ගතා
ආයාසිසත්තානි වත්තාරි පඤ්ඤා ප්‍රඥා යදි
 13. දුඛං දුඛසම්ප්පාදං දුඛස්ස සම්මුක්ඛමම්
ආයාසි මාභ්‍යංගිකං මාභිං තෙමං නිච්ඡාණංගමිනම් (උදනවර්ග 17 28-31)
 14. එතද්ධ ඤරණං ශ්‍රෙෂ්ඨං එතච්ඡරණමුත්තමම්
එතච්ඡරණමාගමස සම්දුඤ්ඤා ප්‍රමුච්චතො (උදනවර්ග 27 - 31.)
 15. දුලිභා පුරුෂාජාතො නාසො සචිත්‍ර ජායතෙ.
යත්තාසො ජායතෙ චිරා තත් කුලං සුබ්බෙධිතො. (මහාවයඤ 3 109 පිට)
දුලහො පොරුෂ ජඤ්ඤා න සො සචිත්‍ර ජයති.
යතු සො ජයති චිරා ත කුලං සුඤ්ඤමධිති. (ප්‍රා. ධ. C.V. 35)
 16. බුද්ධාකාං සුබ්බුත්තාදා සුබ්බා ධම්මස් දෙශනා
සුබ්බා සංඛ්‍යස්ස සාමග්ගී සුමිණානාං තපස්සබ්බම්. (ප්‍රාභිමොක්ඛ සුත්‍ර 9)
 1. සුසුබ්බං වත ජීවාමො වෙරිනෙසු තුවෙරිනා:
වෙරිනෙසු මනුසස්ස විහරාමො භාසවෙරිනා: (උදනවර්ග 5 44)
සුභ්‍ය චත ජීවමු වෙරිනෙසු අවෙරිත
වෙරිනෙසු මනුසස්ස විහරමු අවෙරිත (ප්‍රා. ධ. C.V. 28)

13. (ග්‍රෙහාමකවාහනසංඛ්‍යාව) දුබ්බන්‍යයන් (ඒ දුක 191
උපදවන තෘණසංඛ්‍යාව) සමුදයසත්‍යයන් ඒ දුබ්‍යයෝ ඉක්මිමට
කාරණ වූ (නිජාණසංඛ්‍යාව) නිරොධසත්‍යයන් (දුබ්‍යානිරොධයට පමුණුවන
උද්‍යුම වූ අප්‍රමාදිතිකමාගී සංඛ්‍යාව) මාගීසත්‍යයන් මනා කොට නුවණැසින්
දක්නේ වේ නම්,

15. පුරාණාභාෂා (හෙවත් උභයාසන පුරාණ) නෙම දුර්වල ය. 193
හෙ නෙම හාම තැනැත්තා ම උපදනේ නො වෙයි. ඒ ප්‍රාඥ නෙම යම්
කුලයෙකා උපදනේ ද, ඒ කුලය සුවයට පැමිණෙන්නේ ය. (සාපතින්
වැඩෙන්නේ ය.)

16. සමාන්තරවූ ධාවරයන්ගේ ඉපැදීම සුවයට කාරණය. සඳහා 194
දෙශනාව ද සුවයට කාරණය. සංඝයාගේ සමග බව ද (එක් සිත් බව ද)
සුවයට කාරණය. සමග වූ භික්ෂූන්ගේ තපස ද (බුබුළුවන්ගේ උගන්තට ද
බුකාංග පරිහරණයට ද මහණදම් රක්තට ද පිළිවන් හෙයින්) සුවට
කාරණය.

17. (ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති දෙකින්) පිදීමට සුදුසු වූ, (ත්‍යාගණ දෑ 195 මාස සත තුන්) ප්‍රථමයෙන් මොනොවට ඉක්මියා වූ, ඉක්ම ගිය ශෝක පරිදව ආති (හෙවත් ශෝකපරිදව දුබලෙන් එතෙර ව ගියා වූ) බුදු පසේබුදුන් ද නොහොත් බුදුසම්මන් ද වැඩෙනිනනාදියෙන් සිටි පසයෙකුත් සමෙක් පුදු ද,

18. රහාදි කෙළෙස්ගිනි නිවීමෙන් තිවුනු පින් ඇති, කිසි 196
 බියෙකින් වත් අරමුණෙකින් වත් උවදුරක් නැත්තා වූ, එ බඳු (නෙවන්
 මෙකී ගුණෙන් යුත්) ඒ බුදු පසේබුදු සම්මන් (දිවමත් කල්ලි ද පිරිනව්
 කල්ලි ද) පුදන්තනුගේ පින්කම් මේ මෙහෙකා යි ගණන්තට කිසි
 පුද්ගලයකු විසින්ද නො පිළිවනි.

පළමු බිණවර සි

15. සුබවේශය.

1. (ප්‍රාණවිමාද පංචවිධ වෛරයෙන්) වෛර වූ මනුෂ්‍යයන් 197
අතුරෙහි (දුශ්චරිතවෛර නැතිසේත්) අවෛර වූ අම්, මනුෂ්‍යයන්
දුශ්චරිත වෛරයෙන් වෛර වූ පවත්නා කල්හි අවෛර වූ චක්‍රයේ ද,
භෞමි අම් එකාත්තයෙන් ඉතා දුරට පත් වීම.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

2. සුසුඛං වත ජීව්‍යම ආතුරෙසු අනාතුරු
ආතුරෙසු මනුස්සෙසු විහරම අනාතුරු. 198
3. සුසුඛං වත ජීව්‍යම උස්සකෙසු අනුස්සකා
උස්සකෙසු මනුස්සෙසු විහරම අනුස්සකා. 199
4. සුසුඛං වත ජීව්‍යම යෙසං නො නඤ්ඤිති
පිතිහන්තා භවිස්සාම දෙවා ආහස්සරා යථා. 200
5. ජයං වෙරං පසවති දුක්ඛං සෙති පරජ්ඣො
උපසන්නො සුඛං සෙති භික්ඛා ජයපරජයං. 201
6. තඤ්ඤි රුහසමො අග්ගි තඤ්ඤි දොසසමො කල්ලි
තඤ්ඤි බ්බසමො දුක්ඛා තඤ්ඤි සන්තිපරං සුඛං. 202
7. ජිව්‍යමාපරමා රොගා සංඛාරපරමා දුඛා
එතං ඤාතො යථාභූතං නිබ්බාණපරමං සුඛං. 203
8. ආරොග්‍යපරමා ලාභා සන්තුට්ඨිපරමං ධනං
විස්සාසපරමා ඤාතී නිබ්බාණපරමං සුඛං. 204
9. පටිවෙකරසං පිත්තං රසං උපසමස්ස ව
නිද්දරො හොති නිප්පාපො ධම්මපිතිරසං පිබ්බං. 205

3. සුසුඛං වත ජීව්‍යමො හස්සන්තොසු භික්ඛුන්තොසු
උපසන්නො මනුස්සො විහරමො ආනුසංසො (උද්දනවර්ග 5. 47)
4. සුසුඛං වත ජීව්‍යමො යෙසං නො නාඤ්ඤිති
පිතිහන්තා භවිස්සාම දෙවා භ්‍යාසාසවරා යථා. (උද්දනවර්ග 30. 49.)
සුසුඛං වත ජීව්‍යම යෙසං නො නාඤ්ඤිති
මිට්ඨිලායං ප්‍රදීප්තායං හ මෙ දුක්ඛාති කීංවත (මහාභාරත 12. 9917)
සුසුඛං වත ජීව්‍යම යෙසං මු නපි නිප්පති
නිප්පතො මනුස්සො විහරම අකීපන (ප්‍රා. ධ. C VO 30)
5. ජයො වෙරං ප්‍රසවති දුක්ඛං සෙත්ත පරජ්ඣො
උපසන්නො සුඛං සෙත්ත භික්ඛා ජයපරජයමි. (අවදානසංකප්ප)
ජය වෙර ප්‍රසවති දුක්ඛං යෙති පරජ්ඣො
උපසන්නො සෙත්ත යෙති භික්ඛා ජය පරජය අ (ප්‍රා. ධ. C VO 43.)
8. අරොග පරම ලභ සතුට්ඨි පරම ධන
විස්සාස පරම මිත්‍ර නිවන පරමො සුභ. (ප්‍රා. ධ. C 24)

2. ආශවසීයෙකි! අපි කෙල්ලාහුරයන් අතුරෙහි අතාහුර වන්නමෝ 198
ඉතා සුවසේ ජීවත් වමු. (මෙසේ) මිනිසුන් කෙල්ලාහුර වන කල්හි අපි
එසින් ආහුර නොවී වසමු.

3. ආශවසීයෙකි! අපි පස්කම් සෙවීමෙහි උත්සුක මිනිසුන් අතුරෙහි 199
එහි අනුත්සුක වන්නමෝ ඉතා සුවසේ ජීවත් වමු. (මෙසේ) මිනිසුන්
පස්කම් සෙවීමෙහි උත්සුක වන කල්හි අපි එහි අනුත්සුක ව වසමු.

4. ආශවසීයෙකි! යම් බඳු අපට රුගාදි කිසි පළිබෝධයෙක් නැද්ද, 200
එබඳු වූ අපි ඉතා සුව සේ ජීවත් වමු. ආභාසවර බ්‍රහ්මයන් මෙන්
ප්‍රීතිය ම ආහාර කොට ඇත්තෝ වමිහ.

5. මෙරම දනන්නේ (හෙවත් දුකෙළීම ආදියෙන් අනුත් 201
පරදවන්නේ), වෙර උපදවයි. (වෙරින් ඇති කෙරෙහි). අනුත් විසින්
දිනනලදුසේ දුක සේ වසයි. කෙලෙස් සංහිදුනු ක්ෂණසුව තෙම දිනුම්
පැරදුම් දුරලා සුව සේ වසයි.

6. රුගය හා සම ගින්නෙක් නැත. දොමය හා සම අපරාධයෙක් 202
නැත. පඤ්චසකකු දුඛය හා සම දුකෙක් නැත. නිව්ණ සැපයට වැඩි
කරම් සුවයෙක් නැත.

7. රෝගයෝ සාදක පරම කොට ඇත්තාහ. දුඛයෝ තාක් 203
සංසකාරයන් (පංචසකකුයන්) පරම කොට ඇත්තාහ. මේ දෙකරුණ
තත් වූ පරිදි දැන (නුවණැත්තෝ නිවන් පසක් කරති.) නිවණ
උතුම් වූ සුවය යි.

8. සියලු ලාභයෝ තාක් නිරෝග බව පරම කොටැත්තාහ. (රෝගිහු 204
ලත් ලාභයෝ ලාභ නම් නො වෙත් නු යි නිරෝග බව උනන්ම ලාභ නම්
වෙයි.) ධනය සතුට පරම කොටැත්තේ ය. (යම් ධනයෙක් තමා විසින්
ලබන ලද නම්, යම් ධනයෙක් තමා සතු නම්, එසින් ම සතුටු වන බව
සෙසු ධනයට වඩා උතුම් ධනයෙක) නැගේ නම් විශ්වාසය පරම-
කොටැත්තෝ ය. (මාපියෝ ද යමකු හා විශ්වාස නැත්නම් හෙ තෙම
නො නැ ම ය. යමෙක් විනාහි නොනෑ වුව ද විශ්වාස වී නම් හේ
උතුම් නෑ ය.) සුවය නිවන පරම කොටැත්තේ ය (නිවන් හා සම
සුවයෙක් නැත. එ බැවින් නිවන උතුම් ම සුවය යි.)

9. කායචිත්තවිවේකයෙන් උපන් (සුව සොම්නසැ යි කියන ලද) 205
රසය ද, කෙල්ලාව්‍යුපම යැ යි කියන ලද නිවනේ රසය ද බි, (දුඛසත්‍යය
පිරිසිදු දැනීම ආදිය කෙරෙමින් නිවන අරමුණු වශයෙන් ප්‍රත්‍යක්ෂ කරමින්
අනුභව කොට තවලොකොප්‍යාර ධර්ම වශයෙන් උපන් ප්‍රීතිරසය
බොත්තාටු රහත් මහණ තෙම (මේ උභය රසපානයෙන් රුගදරපාදීන්
නැති හෙයින්) පිබා රහිත ද වන්නේ ය. පව් නැත්තෙක් ද වන්නේ ය.

10. සාහු දස්සනමරියානං සන්තවාසො සදා සුඛො
අදදසනෙන බාලාතං නිව්චමෙව සුඛි සියා. 206
11. බාලසංගතවාසීති දිසමධ්‍යාන සොවති 207
දුක්ඛො බාලෙති සංවාසො අමිහෙනතෙව සබ්බදා
සීරො ව සුඛසංවාසො ඤාතීතං'ව සමාගමො.
12. තසමාති,
ධිරංඤා පඤ්ඤාඤා ඛත්තසුත්තංඤා 208
ධොරස්සසීලං චතවන්තමාරියං
ඛං තාදිසං සප්පරිසං සුමෙධං
භජෙථ තතඛන්තපථං'ව වරුදිමා.

පණ්ණාසකමා සුඛවග්ගො

16. පියවග්ගො.

1. අයොගෙ සුඤ්ජමන්තානං යොගසමිඤ්ච අයොජයං 209
අත්ථං නිත්වා පියනනාති පිභොතනානුයොතිතං.
 2. මා පියෙති සමාගඤ්ථී අපිපියෙති කුදුවනං 210
පියානං අදස්සනං දුක්ඛං අපිපියානඤ්ච දස්සනං.
 3. තසමා පියං ත කසිරාථ පියාපායොති පාපකො 211
ගන්තො තෙසං ත විජ්ජන්ති යෙසං තත්ථි පියාපිපියං.
 4. පියතො ජායති සොකො පියතො ජායති භයං 212
පියතො විපපමුත්තස්ස නත්ථි සොකො කුතො භයං.
 5. පෙමතො ජායති සොකො පෙමතො ජායති භයං 213
පෙමතො විපපමුත්තස්ස නත්ථි සොකො කුතො භයං.
10. සුඛං දසීනමාසීණං සංවාසො'පි සත්තං සුඛං
අදදිනෙන බාලාතං නිත්තමෙව සුඛං භාවන් (ප්‍රාතිමොක්ඛසුභා. 10)
සුඛං දසීන අර්භවා සප්පසා පි සදා සුභො
අදදසනෙන බාලා නිව්චමෙව සුඛි සිය (ප්‍රා. ධ. CVO 37)
 11. බල සගතවර්ථ දිසමධ්‍යාන ඡොතිසු
දුඛ ඡබ්බෙති සවිසු අමිහෙති ව සවිසි (ප්‍රා. ධ. CVO 38)
සීරො ව සුඛ සවස ඤාතීති ව සවිසි (ප්‍රා. ධ. CVO 38)
 12. ධිරං ඤා පුඤ්ඤා පායස පනිතො
ධොරෙක සීල චතමන අරිය
භ භද්දි සසුරුම සුමෙධ
භය... භ ජත්තපථං ව වරුදිමු
රාධ අපරාචම්භ පරිනිව උචන්ත (ප්‍රා. ධ. CVO 39.40)
 4. ප්‍රියසත්තො ජායතෙ ගොකා ප්‍රියසත්තො ජායතෙ භයම්
ප්‍රියසත්තො විපමුක්තානාං තාසති ගොකා කුතො භයම් (අවදානනක. 8)

10. බ්‍රහ්මාදි ආර්ථිකයන් (මසාසිත් ද නුවණසිත් ද) දැක්ම යහපති. 206
 (හුදෙක් දැක්ම පමණක් නොව) ඔවුන් හා එක් තැන විසීම ද (ඔවුන්
 වැඳ පුදා ගැන්ම ද වහාමින් කැරැම ද) හැම කල්හිම සුව ය. (දෙලෝ
 වැඩ නොදන්නා) අනුවණයන් නොදැක්මෙන් සත්‍යයෙන් ම සත්ති නෙම
 සුඛිත වන්නේ ය.

11. එසේ ම ය. බාලයන් හා එක් ව හැවිදිනා සුලු වූයේ දික් කලක් 207
 ශෝක කෙරෙයි. (බාලයන් හා යහළු වූයේ නොකටයුත්තෙහි යෙදුනේ
 වරද කොට මේ ලොවැ දඩුවමට ද පර ලොව නිරු දුක් ආදියට ද පැමිණ).
 බොහෝ කලක් සොස්නේ ය. බාලයන් හා එක් වැ විසීම කඩු ගත් අත්
 ඇති පසම්බුරකු හා සමග වාසයක් මෙන් හැම කල්හි ම දුක්ය.
 නුවණැත්තෝ වනාහි ප්‍රිය නැයන්ගේ සමාගමයක් මෙන් සුව වූ
 සහවාසය ඇත්තේ ය.

12. එහෙයින්,

ධානිසම්පන්නයා ද, ලොවේ ලොවුතුරු ප්‍රඥයෙන් යුක්ත නුවණැත්තා 208
 ද, ආගමාධිගමසම්පන්න ඛිත්‍රශ්‍රාහයා ද, (රහත්පලයට පමුණුවන
 ප්‍රතිපත්තිධුරය උසුලන බැවින්) ධුරවහන ගිලියා ද (ගිලවන ධුතාංගව්‍රත
 වලින් යුත්) ප්‍රිතසම්පන්නයා ද, කෙලෙසුන් කෙරෙන් දුරු වූ ආර්ථියා ද
 යන සුන්දර ප්‍රඥ ආති එබඳු වූ ඒ සන්පුරාමයා නිමිල ආකාශපථය
 සෙවුනා සඳුහු මෙන් සෙවුනේ ය.

පසොලොස්වන සුඛවග්ගීය සි.

16. ප්‍රියවග්ගීය.

1. නමො නොයෙදියයුතු නැත (අගොචරසෙවනයෙහි, අයොනිසො- 209
 මනසාංසාරයෙහි) යොදන්නාවූ ද, යෙදියයුතු නැත (සතිපට්ඨානගොචර-
 යෙහි) නො යොදන්නාවූ ද පුද්ගල තෙම අභීය (ත්‍රිශික්ෂාව) දුරුලා ප්‍රිය දෑම
 (පස්කම්) ගන්නා සුලු වූයේ අත් වැඩෙහි යෙදුනහු පතයි. (මමත් මෙබඳු
 වීම නම් යෙහෙකැයි මෙසේ ඔවුන් කැමැති වන්නේ ය.)

2. ප්‍රියයන් සමග ද අප්‍රියන් සමග ද නිසි කලෙකත් (තෘෂණ- 210
 සංසතව වශයෙන්) එක් නො වව. ප්‍රියයන්ගේ නොදැක්ම දුකෙකි.
 අප්‍රියයන්ගේ දැකීම ද දුකෙකි (එ හෙයින්).

3. එ හෙයින් නිසිවෙක් (නිසි සත්ත්වයකු හෝ නිසි සංඝභාරයක්) 211
 ප්‍රිය නො කරන්නේ ය. ඒ එසේ මැ යි. ප්‍රියයන්ගේ විශෝගය ලාමක ය.
 යම් කෙනකුත්හට ප්‍රියාප්‍රිය වස්තුවෙක් තැද්ද, ඔවුන්හට (අභිධ්‍යාදි
 චතුර්විධ) කායග්‍රන්ථයෝ නැත්තාහ (ඔවුන්ගේ සත්‍යානයෙහි
 නො පවත්නාහු ය)

4. ප්‍රිය වූවන් නිසා ශොකය උපදී. ප්‍රිය වූවන් නිසා හය හටගනී. 212
 දුමන් ගෙන් මිදුන සිතැත්තනුට නිසි ශොකයෙක් නැත. බියෙක්
 නොයින් ද?

5. ප්‍රේමය නිසා ශොකය උපදී. ප්‍රේමය නිසා හය හටගනී. 213
 ප්‍රේමයෙන් මිදුනු සිතැත්තනුට නිසි ශොකයෙක් නැත. බියෙක්
 නොයින් ද?

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

6. රතියා ජායතී සොකො රතියා ජායතී භයං 214
රතියා විප්පමුත්තායා නචී සොකො කුතො භයං.
7. කාමනො ජායතී සොකො කාමනො ජායතී භයං 215
කාමනො විප්පමුත්තායා නචී සොකො කුතො භයං.
8. තණ්හාය ජායතී සොකො තණ්හාය ජායතී භයං 216
තණ්හාය විප්පමුත්තායා නචී සොකො කුතො භයං.
9. සීලදස්සානසම්පන්නං ධම්මධං සච්චවේදිනං 217
අත්තනො කම්ම කුබ්බානං තං ජනො කුරුතෙ පියං.
10. ඡන්දජාතො අතඤ්ඤානො මනසා ව චුට්වා සියා 218
කාමෙසු ව අප්පට්ඨිතානො උද්ධංසොතො'ති වුච්චති.
11. විරප්පවාසිං පුරිසං දුරතො සොභිමාගතං 219
ඤ්ඤිමිත්තා සුභජ්ජා ව අභිතඤ්ඤති ආගතං.
12. තථෙව කතපුඤ්ඤාමි අසමා ලොකා පරං ගතං 220
පුඤ්ඤාති පතිගණනති පියං ඤ්ඤතිව ආගතං.

සංයුක්තො පියවග්ගො.

17. කොධවග්ගො.

1. කොධං ජගෙ විප්පජ්ඣෙය්‍ය මානං 221
සඤ්ඤාදුර්තං සබ්බමිතිකකමෙය්‍ය
තං නාමරූපස්මිං අසජ්ජමානං
අකිඤ්චනං තාත්‍රපත්තති දුකං.
2. යො වෙ උප්පතිනං කොධං රථං භන්තා'ව ධාරයෙ 222
තමහං සාරථිං බ්‍රුමි රසමිභ්‍යාහො ඉතරෙ ජනො.

සීලමතු සුඤ්ඤි සමාධිමාධි සමුච්චයො
අත්තනො කුරුතො සුඤ්ඤි හ ජනො කුරුති පිට. (පා. බ. C. 24)
ධම්මං සීලසම්පන්නං
භික්ෂුකං සත්‍යවාදිනම්
ආත්මනා සාරථං ගාතං
තං ජනො කුරුතෙ පියමි (සංස්කෘතධම්මපද 5. 24)

6. (පංචකාමගුණ) රතිය නිසා ශෝකය උපදී. රතිය නිසා භය 214
හටගනී. රතියෙන් මිදුනු සිතැත්තනුට නිසි ශෝකයෙක් නැත. බියෙක්
කොසින් ද?

7. (වසතුකාම කෙලංකාමයා සි දව්විධ වූ) කාමයෙන් නිසා ශෝකය 215
උපදී. කාමයෙන් නිසා භය හටගනී. කාමයෙන්ගෙන් මිදුනු සිතැත්තනුට
නිසි ශෝකයෙක් නැත. බියෙක් කොසින් ද?

8. වෘෂණාව නිසා ම ශෝකය උපදනේ ය. වෘෂණාව නිසා ම 216
භය උපදනේ ය. වෘෂණායෙන් මිදුනු ශෝකයෙක් නැත. බියෙක්
කොසින් ද?

9. සිවු පිරිසිදු ශ්ලයෙන් ද මෘතීඵල සම්ප්‍රසන්න සමාග්ද්‍යව- 217
යෙන් ද සුකත වූ ලොවුතුරා දහමිහි පිහිටි සිවුසේ දත්තාවූ, (තුන් පික
පිරිම වූ) තමාගේ කාසීය කරණ ඒ රහත් ලොව මහජන තෙම ප්‍රිය
කරන්නේ ය.

10. යම් මහණෙක් (පාඨාසනවත් වශයෙන් මෙබ්‍ර යා සි) නො 218
කියන ලද නිවන කෙරෙහි (නිවන් පසක් කිරීමෙහි) (කතතුකාමාසා
වශයෙන්) හටගත් ඡන්දය ඇත්තේ ද, යට තුන් මහ තුන් පල සිතින්
පිරුණේ වේ ද, පස්කම්ම නො ඇලුනු සිතැත්තේ වේ ද මෙසේ වූ මහණ
තෙම උඩු බලා පාවැති ප්‍රතිසන්ධි ස්‍රෝතස් ඇත්තේ යා සි (උදංසොත
යා සි) කියනු ලැබේ.

11. බොහෝ කලක් පිට රට ගොස් වුසු, දුරු රට සිට සුවසේ 219
ආ පුරාමයක්නු දක තැයෝ ද මතුරෝ ද යහළුවෝ ද ඔහුගේ පැමිණීම
සාදර ව පිළිගනිත්.

12. එ පරිද්දෙන් ම කළ පින් ඇති මෙ ලොවින් පරලොවට 220
ගිය පුරාමයා ද, ඔහු කළ කුසල්හු දුර සිට ආ ප්‍රියයකු පිළිගන්නා
තැයන් සේ පිළිගන්නාහු ය.

සොළොස්වන ප්‍රියවර්ග සි.

17. ක්‍රෝධවර්ගය.

1. ක්‍රෝධය දුරු කරන්නේ ය. මාතය පහ කරන්නේ ය. (කාම- 221
රුගාදි) සිංහසංයෝජන ඉක්මෙන්තේ ය. තැරැදි ප දෙක්හි (මගේ රූපය
මගේ වෙදතාව යන ආදීන්) ඇලුම් නොකරන්නාවූ, (කෙලෙසුන් තැනි
හෙයින්) අකිංචන වූ ඒ පුද්ගලයා (කාසික වෛතසික දුඛයෝ) අනුව
නො පවත්නාහු ය.

2. යමෙක් උපන් ක්‍රෝධය භ්‍රාතෘ රථයක් (හෙවත් වෙහෙයන් 222
දුවන රියක් වළක වළකා තමා කාමැති තැනට මෙහෙයන්නාක්) මෙන්
නිගන්නේ ද (වළකා ලන්නේ ද), ඒ පුද්ගලා රියාදුරු සි මම් නියමි.
රුජාදීන්ගේ අත් රියාදුරු ජන තෙමේ රසමුග්‍රාහක (රැහැන ගන්නා)
තම වෙයි. (උතුම් රියාදුරු තම නො වෙයි.)

3. අකෙකාධෙන ජිනේ කොධං අසාධුං සාධුතා ජිනේ
ජිනේ කදරියං දුතෙන සචෙවත අලිකවාදිනං. 223
4. සචං භණේ ත කුපේකියා දජ්ජාපසයමිට්ඨි යාවිතො
එතෙති තිභි ධාතෙති ගචෙජ් දෙවාත සන්තීකො. 224
5. අතිංසකා යෙ මුතයො නිච්චං සායෙනසංවුතො
තෙ යන්ති අවුට්ඨතා ධාතං යථ නන්තො න සොචරො. 225
6. සද්ද ජාගරමානාතං අභොරතතානුසික්ඛිතං
නිබ්බාණං අභිමුත්තාතං අත්ථං ගච්ඡන්ති අසවා. 226
7. පොරුණමෙතං අතුල තෙතං අජ්ජතතාමිච්ච
නිජ්ජන්ති භුණ්ඛිමාසිතං නිජ්ජන්ති ඛත්තාණිතං
මිතභාණිට්ඨි නිජ්ජන්ති තප්පි ලොකෙ අනිජ්ජිතො. 227
8. ත වාහු ත ව භවිසාති ත චෙතරති විජ්ජති
එකතතං නිජ්ජිතො පොසො එකතතං වා පසංසිකො. 228
9. යඤ්චෙ විඤ්ඤ පසංසන්ති අනුච්චිතෙ සුචෙ සුචෙ
අච්ඡිද්දවුත්තං ඉෙධාවිං පඤ්ඤාසීලසමාගිතං. 229
10. තෙකං ජලේඛාතදසොච කො තං තිජ්ජභුමරගති
දෙවා'පි තං පසංසන්ති මුහමුතා'පි පසංසිකො. 230
11. කායපපකොපං රතෙකියා කායෙන සංවුතො සියා
කායදුච්චරිතං හිත්වා කායෙන සුචරිතං චරෙ. 231
12. වච්චපකොපං රතෙකියා වාචාය සංවුතො සියා
වච්චදුච්චරිතං හිත්වා වාචාය සුචරිතං චරෙ 232
13. මනොපකොපං රතෙකියා මතසා සංවුතො සියා
මනොදුච්චරිතං හිත්වා මතසා සුචරිතං චරෙ. 233

3. අනුමාන ජයෙන් අනුමාන
අසාධුං සාධුතා ජයෙන්.
ජයෙන් කදරියං දුතෙන
සත්තාතාතාත වාදිනම් (මහාභාරත)

3. ප්‍රේමී පුද්ගලයා ප්‍රේමය නොකිරීමෙන් දිනන්නේ ය. අසාධු 223
පුද්ගලයා සාධු ගුණයෙන් දිනන්නේ ය. තද මසුරු තමා සතු දෑ දීමෙන්
දිනන්නේ ය. බොරු කියන්නාවූ සැබෑ කීමෙන් දිනන්නේ ය.

4. සත්‍යය ම කියන්නේ ය. නො ම කිවෙන්නේ ය ඉල්ලන 224
ලද්දේ, දෙන දෑ සම්ප්‍රදාය වැ ඇති කල්හි තමුදු, එයින් මද දෑයක් තමුදු
දෙන්නේ ය. මේ කරුණු තුනින් දෙවියන් වෙනම යන්නේ ය.

5. යම් මුනි කෙනෙක් අනුතට භික්ෂුවක් නොකෙරෙද්ද, සතන- 225
යෙන් කසින් සංචාර වූවෝ ද, ඒ අශෝකී මුනිහු, සත්කයෝ යම්
තැනකට ගොස් ශෝක නොකෙරෙද්ද, මරණයක් නැති ඒ අමා මහ
නිවන් තැමැති තැනට (අරමුණු කිරීම් වශයෙන්) පැමිණෙන්නාහ.

6. හැම කල්හි පිබිදූ සිටින (කෙලෙස් නින්දෙන් නොනිදන), 226
දව රූ දෙකෙහි තුන් සිකෙහි හික්මෙන, කෙලෙස් පිරිනිවනෙහි ඇලුනු
යොගාවචරයන්ගේ ආශ්‍රවයෝ විනාශයට යන්නාහ.

7. අතුල ය, මේ ගැරුණුම පාසාසුම් දෙක පුරානත ය. මෙය අද 227
පමණක් වූ දෑයෙන් නොවේ. මුවෙන් නොබැණු උන්නවුනට ද නිකු
කෙරෙත්. බොහෝ කොට බණන සුල්ලනට ද නිකු කෙරෙත්. මද
කොට බණන සුල්ලනට ද නිකු කෙරෙති. (එහෙයින්) ලොවැ සම්ප්‍රකාර-
යෙන් අනිකුත සත්කයෙක් නම් නැති.

8. එකානතයෙන් ගැරුණුම ලත් පුරුෂයෙක් හෝ එකානතයෙන් 228
පසස්තා ලද පුරුෂයෙක් හෝ අනිතයෙහි ද නොවී ය. අනාගතයෙහි ද
නොවන්නේ ය. දැන් වර්තමාන කාලයෙහි ද නැත්තේ ය.

9. ඉදින් නුවණැත්තෝ දවස දවස විමසා, නිකුළට ද ප්‍රශංසාවට ද 229
කාරණය දැන, යමකුට ප්‍රශංසා කෙරෙත් ද, අවර්ජ වූ ශික්ෂායෙහි
පවත්නා (නොහොත් අවර්ජ ජීවිතවාහනි ඇති) ධර්මෝපසුඥව ඇති
(විවසුන් නුවණ ඇති), ලොච්ඡොවුතුරු නුවණිනුත් සිවු පිරිසිදු
ශිලයෙකුත් සමන්විත වූ,

10. ඒ හෙණහට ජාමිබොහද කතකපුංජයකට මෙන් නින්ද 230
කරන්නට කවරෙක් සුදුසු ද? ඒ හෙණහට දෙවියෝ ද (නුවණැති
මිනිස්සු ද) ප්‍රශංසා කෙරෙති. මහබලුහු විසිනුදු හේ පසසන ලද්දේ ම මේ.

11. (ත්‍රිවිධ කායදුශ්චරිතය රක්තේ ය (හෙවත් කායදුශ්චරිත- 231
යෙන් දුරු වන්නේ ය). කායආරයෙන් සංචාර වන්නේ ය.
කායදුශ්චරිතය හැර කසින් දුසිරිත් පුරන්නේ ය.

12 (චතුර්විධ) වාග්දුශ්චරිතය රක්තේ ය (හෙවත් වාග්දුශ්චරිත- 232
යෙන් දුරු වන්නේ ය.) වාග්ආරයෙන් සංචාර වන්නේ ය. වාග්
දුශ්චරිතය හැර වාග්ආරයෙන් සුචරිතය පුරන්නේ ය.

13. (ත්‍රිවිධ) මනෝදුශ්චරිතය රක්තේ ය (හෙවත් මනෝදුශ්චරිත- 233
යෙන් දුරු වන්නේ ය.) මනෝආරයෙන් සංචාර වන්නේ ය.
මනෝදුශ්චරිතය දුරු කොට මනෝසුචරිතය පුරන්නේ ය.

14. කායෙන සංවුතා ධිරං අපො වාචාය සංවුතා මනසා සංවුතා ධිරං තෙ වෙ සුපරිසංවුතා. 234

සත්තරසමො කොඩ්ඛගො.

18. මලවග්ගො

1. පණ්ඩුපලාසො'ව දුතී'සි යමපුරිසා'පි ච තං උපට්ඨිතා උයෙසාගමුවෙ ච තිට්ඨසි පාථෙය්‍යමපි ච තෙ ත විජ්ජති. 235
2. සො කරොති දීපමත්තනො ඛප්පං වායම පණ්ඩිතො හව තිඤ්ඤානමලො අනඛගණො දිබ්බං අරියභූතීමෙතියි. 236
3. උපතීතවයො ච දුතී'සි සමපයානො'සි යමස්ස සන්තිකෙ වාසො'පි ච තෙ තනි අනාරා පාථෙය්‍යමපි ච තෙ ත විජ්ජති. 237
4. සො කරොති දීපමත්තනො ඛප්පං වායම පණ්ඩිතො හව තිඤ්ඤානමලො අනඛගණො ත පුත ජාතිජරං උපෙතියි. 238
5. අනුපුබ්බෙන මෙධාථි ථොකථොකං ඛණ්ණ ඛණ්ණ කම්මාදෙ රජතස්සෙව තිඤ්ඤමෙ මලමත්තනො. 239
6. අයසා'ව මලං සමුව්ඨිතං තදුට්ඨාය තමෙව බාදති එවං අභිධොනවාරිතං සකකම්මානි තයන්තෝ දුග්ගතිං. 240
7. අසප්ඤ්ඤායමලා මනතා අනුට්ඨානමලා සරා මලං වණ්ණණ්ණ කොසජ්ජං පමාදෙ රක්ඛතො මලං. 241
8. මලිඤ්ඤා දුට්ඨරිතං මචෙජ්ජරං දදතො මලං මලා වෙ පාපකා ධම්මා අසමිං ලොකෙ පරමති ව. 242

14. යම් ප්‍රාඥ කෙනෙක් කායචාරයෙන් සංවෘත ද, නැවත 234
චාර්යචාරයෙන් සංවෘත ද, මනෝචාරයෙන් සංවෘත ද, ඒ නුවණැත්තෝ
එකානතයෙන් චිතා කොට වසා රැක ගත් තුන් දොර ඇත්තෝ ය.

සතොලොස් වන කොටසයි.

18. මලවග්ගිය

1. දන් (සිද්ධි බිමැ හුනු) පඬු පැහැ පරණලා පතක් මෙන් වීහි. 235
යමදුකයෝ ද නව එළැඹ සිටියහ. (හෙවත් මරණය තට එළැඹ
සිටියේ ය). පරිහානිමුඛයෙහි ද සිටියෙහි ය. පරලොව යන නට
කුසල් නැමැති මෘගෝපකරණයෙකුදු නැත්තේ ය.

2. ඒ තෝ තමහට (නැව බුන් කල්හි පිහිට වන) දිවයිනක් (මෙන් 236
කුසල් තමැති පිහිටක්) කරව. (කරන්නෙහි දු) වහා වැයම් කරව.
(එහි ලා) නුවණැති වව. (සන්නාහයෙන්) පහ කළ රුහාදි මල
ඇත්තෙහි, එහෙයින් ම රුහාදි අභිගණ නැත්තෙක් වූයෙහි, දිව්‍යානු-
භාව ඇති (නොනොත් ශෝභාවත්) ආර්යමයට (හෙවත් ශුද්ධාවාසයට)
පැමිණෙන්නෙහි ය.

3. දන් තෝ ගියා වූ වයස් ඇත්තෙහි ද වෙහි. (තුන් වයස් ම 237
ඉක් මැ) මරුමුවෙහි සිටියෙහි. යමයා සම්පයට (මරුමුවට) යන්නට
සැරැසී සිටියෙහි. තට අතුරෙහි වාසයකුදු නැත. (පරලොව යන
තට අතරමග ලැග්මෙකුදු නැත. තට මෘගෝපකරණයෙකුදු නැත.

4. හේ තෝ තමහට පිහිටක් කරව. වහා වීසී කරව. කුසල් 238
කිරීමෙහි නුවණැති වව. දුර දුර රුහාදි මල ඇත්තෙහි, එ හෙයින් ම
(රුහාදි) අභිගණ නැත්තෙහි, නැවත ජන්මජරාව්‍යාධිමරණයතට නො
පැමිණෙන්නෙහි ය.

5 (ධම්මෝජස්ප්‍රඥයෙන් සමන්විත) ප්‍රාඥ තෙම කෘණකෘණයෙහි 239
(ලද ලද අවකාශයෙහි) මද මද කොට කරන්නේ, සවණ්ණේ ආගන්තුක වූ
කාත්‍රිම දෙම දවන රත්කරුවකු මෙන්, තමාගේ කෙලෙස්මල දුරු
කරන්නේ ය.

6. යකඩින් ම නැංගා වූ මලය එයින් ම නැග එය ම යම් හේ 240
කා ද, එසේ ම සිවුපසය පස් විකා පරිභොග කරණ ප්‍රඥයෙන්
ඉන්මුනුනු (හෙවත් පසය නොපස්විකා වළඳන මහණ) සවකිය ඒ
පාපකමයෝ දුගතිට පමුණුවන්නාහ.

7. හදළ ශාස්ත්‍රයෝ නොපිරුළු මල කොටැතියහ. ගෘහයෝ 241
වීසී නොකිරීම මල කොට ඇත්තාහ. ශරීරවණ්ණයට කුසිත බව
මලයෙක. (කෙත්වත් ඇ) රක්තාහට ප්‍රමාදය මලයෙක (කිලිටෙක).

8. සත්‍රියට දුශ්චරිතය (ධුර්භවිම) මලයෙක (කිලිටෙක). දන් දෙත්- 242
නාහට මුසුරාබව මලයෙක (කිලිටෙක). අකුහල ධර්මයෝ මේ ලොව ද
පර ලොව ද එකාන්තයෙන් මලයෝ ය (නිලුටු ය).

9. කතො මලා මලනරං අවිජ්ජා පරමං මලං 243
එතං වලං පහනිං නිමමලා ගොථ භික්ඛවො.
10. සුඡ්වං අභිරිකෙන කාකස්සරෙහ ධංසිතා 244
පකබ්ඤ්ඤා පගබ්භන සංකිලිට්ඨෙන ජීවිතං.
11. භිජිමතා ච දුජ්ඡ්වං නිච්චං සුවිගවෙසිතා 245
අලිකෙනාපගබ්භන සුඤ්ඤාච්චෙන පස්සතා.
12. යො පාණමනිපානෙති මුසාවාදං ච භාසති 246
ලොකෙ අදින්නං ආදියති පරදාරං ච ගවිජ්ජි.
13. සුරුමෙරසපානං ච යො නරො අනුසුස්සති 247
ඉධෙව පොසො ලොකස්මිං මූලං බිණති අත්තනො.
14. එවමොහා පුරිස ජාතාති පාපධම්මා අසඤ්ඤා 248
මා තං ලොහො අධමෙමා ච විරං දුක්ඛාස රක්ඛස්සං.
15. දදති වෙ යථා සඤ්ඤා යථා පසාදනං ජනො 249
තත්ථ වෙ මබ්ඤ්ඤා යො හොති පරෙසං පාතහොජ්ඣෙ
න සො දිවා වා රතතිං වා සමාධිං අධිගච්ජති.
16. යස්ස වෙතං සමුවිජ්ජනං මූලස්ථං සමුග්ගා 250
ස වෙ දිවා වා රතතිං වා සමාධිං අධිගච්ජති.
17. තත්ථ රුගසමො අග්ගි තත්ථ දෙසසමො ගහො 251
තත්ථ මොහසමං ජාලං තත්ථ තණ්හාසමං නදි.
18. සුදස්සං වජ්ජමඤ්ඤාසං අත්තනො පන දුදස්සං 252
පරෙසං භි සො වජ්ජාති ඔපුණ්ණාති යථා භුසං
අත්තනො පන ඡාදෙති කලිංචි කිහවා සංඛො.
19. පරවජ්ජානුපසස්සියා නිච්චං උජ්ඣානසඤ්ඤානො 253
ආසවා තස්ස වඩ්ඪන්ති ආරා සො ආසවකතා

9. මහණෙනි, ඒ සියලුමලයට වඩා අධිකතර මලයක් නොපව දක්- 243
වමි. (දුර්වාදි අට තැන පැවැති නොදැක්මැ යි කියන ලද) අවිද්‍යාව
මගත් ම මලය ය (නිවුට ය). මේ අවිද්‍යා තැමැති මලය (රහත් මහ
ක්‍රවණින්) පහකොට නිමිල වවු.
10. පවෙති හිරි මතත් තැති, ගසා කැමෙහි සුරු කවුඩකු වැනි වූ, 244
මෙරමා ගුණ මකන, ගෙන් ගෙට දිවෙන සුලු, බුහුරි වූ, නිලිටි ආජිව
ඇති මහණනු විසින් ජිවත් ජිම සුවසේ කට හැක්කේ ය.
11. පාපයෙහි හිරි මතත් ඇති, පිරිසිදු කායකමාදය සත්තයෙන් 245
සොයන සුලු වූ, ප්‍රගල්භ රහිත (බුහුරි නොවූ), (අනෙක්තෙන් දුරු වූ
බැවින්) පිරිසිදු ආජිව ඇති, එය ම සරු කොට දක්නා මහණනු විසින්
ජිවත් වීම දුකෙන් කටයුතු ය) රුක්‍ෂ ජිවිකායෙන් ජිවත් විය යුතු ය).
12. යමෙක් පණ තසා ද, බොරු කියා ද. (මේ) සත්ලොවෙහි 246
නොදුන් දු පැහැරු ගනී ද, පරමුවන් කරු යේ ද,
13. යම් මිනිසෙක් රහමර පිමෙහින් යෙදේ ද, මෙබඳු පුහුල් 247
තෙම මේ ලොවිහි දී ම තමාගේ ප්‍රතිෂ්ඨාමූලය කණන්තේ ය.
14. හඬත් පුරුෂය, (අකුශල) ඛමියෝ සංයම තැත්තෝ යැ යි මෙසේ 248
දනුව. ලොහය ද දොමය ද යන අකුශලමූලයෝ දෙදෙන නා බොහෝ
කලක් තරකාදි දුකට නො පමුණුවන්වා.
15. ජන තෙමේ ශ්‍රද්ධාවට අනුරූප පරිද්දෙන්, තමාගේ ප්‍රසාදයට 249
අනුරූප පරිද්දෙන්, අනුතට දෙන්නේ ය. ඒ පාතහොජනෙහි යම්
මහණෙක්, (රුක්‍ෂ දුලද යි) දෙමිතත් ඇත්තේ වේ ද, හෙ තෙම එකානන-
යෙන් දවලෙක වත් රුත්‍රියෙක වත් සමාධියකට නො පැමිණෙන්නේ ය.
16. යම් මහණකු විසින් වතාහි මේ මකු බව මූලින් සිදුනා ලද ද, 250
(අවිද්‍යා නාමණා තැමැති) කෙලශමූලය මොනවට තහන ලද ද, හෙ තෙම
ඒකාන්තයෙන් දවල් හෝ රූ හෝ සමාධියට පැමිණෙන්නේ ය.
17. රුගය හා සම හින්නෙක් තැන. දොමය හා සම බැහැගැන්- 251
මෙක් තැන. මොහය හා සම දූලෙක් තැන. නාමණව හා සම නදිෂයක්
තැන.
18. අනුත්තේ අණුමාත්‍ර වූ වරද සුව සේ දැක්ක හැක්ක. තමාගේ 252
වූ කලී මහත් වූ වරද ද දැක්ක නොහෙන්නේ ය. ඒ අනුත්තේ වරද
සොයන පුද්ගල තෙම මිද වූ ද අනුත්තේ දෙමයන් උස් තැනෙක
සිට රෙඩු බොල් පොලන එකක්නු මේන් පොලන්නේ ය (තහා පාන්-
තේ ය). තමාගේ වූ කලී මහත් වරද පවා වසන්නේ ය. (පැරි
කරන්නේ ය, වලහන්නේ ය). කොළ පැලැලි ආදියෙන් සිරුර මුවහ
කරණ වංචක ලිහිණිවාදිද මෙනි.
19. අනුත්තේ වරද දක්නා සුලු වූ, සත්තයෙන් අනුත් උදහන 253
සුලු වූ (අනුත්තට දෙස් කියන සුලු වූ) ඒ මහණකට ආසුවයෝ වඩනාහ.
හෙ තෙම රහත් බැවින් දුරු යි.

20. ආකාසෙ පදං තත්ථි සමණො තත්ථි බාහිරෙ 254
පපඤ්චාභිරතා පජා නිපපපඤ්චා නථාගතා.
21. ආකාසෙ පදං තත්ථි සමණො තත්ථි බාහිරෙ 255
භසිබාරා සසාසතා තත්ථි තත්ථි බුද්ධානං ඉඤ්ජිතං.

මලවග්ගො අධ්‍යායස්මො

19. ධම්මට්ඨවග්ගො

1. ත තෙන හොති ධම්මට්ඨො යෙනත්ථං සහසා නයෙ 256
යො ව අත්ථං අනත්ථඤ්ච උභො නිවේණිය පණ්ඩිතො.
2. අසාහසෙක ධම්මෙත සමෙන තයති පරෙ 257
ධම්මසා ගුහෙතා මෙධාථී ධම්මට්ඨො'ති පට්ඨවති.
3. ත තෙන පණ්ඩිතො හොති යාවතා බහු භාසති 258
බෙථී අවෙරී අභයො පණ්ඩිතො'ති පට්ඨවති.
4. ත තාවතා ධම්මධරො යාවතා බහු භාසති 259
යො ව අප්පමිසි සුත්වාත ධම්මං කායෙන පසාසති
ස වෙ ධම්මධරො හොති යො ධම්මං තප්පමජ්ජති
5. ත තෙන ථෙරො හොති යෙනස්ස පලිතං සිරො 260
පරිපකෙකා වයො තස්ස මොඝජ්ඣේණො'ති වුට්ඨති.
-
4. ත තාවතා ධම්මධරො යාවතා බහු භාසෙන
යස්සත්ථිගාලපමිසි සුත්වාත ධම්මායතන ථෙව ඥානෙත්
ස ථෙව ධම්මධරො තවති යො ධම්මෙත පුට්ඨෙතො. (උදනවග්ග 4. 5. 21)
ත තවත ධම්මධරො යවත බහො භාසති
යො භු අප භි භුක්ඛාත ධම්මෙත සාරිත පසති
ස හො ධම්මධරො හොති යො ධම්මෙත පුට්ඨෙතො (පු. ධ. A 3. 10)
5. ත තෙන වාසෙභි තවති යෙනාසෙ පලිතං යිරො
යො ථෙව සුත්වාත ධම්මායතනං ථෙවො සාරිතං. විදු: (මුත්තසමාහි. 2. 158)

20. අහසෙහි පිය සවහනෙක් නැත. බාහිර ශාසනයක මාගීසා- 254
එලයා මහනෙක් නැත. නිත්‍ය ව පවත්නා සංස්කාර කෙනෙක් නැත
(සත්ත්වලොක සංඛ්‍යාත) ප්‍රජාව (තෘෂණ මාන දෘෂ්ටි සංඛ්‍යාත) ප්‍රපංච-
යෙහි ඇලුනේ ය. තථාගතවරා ප්‍රපංච රහිතයෝ ය.

21. අහසෙහි පිය සවහනෙක් නැත. සක්තෙන් බැහැර මහනෙක් 255
නැත. නිත්‍ය ව පවත්නා සංස්කාර කෙනෙක් නැත. බුදුවරුන්ගේ
(තෘෂණ මාන දෘෂ්ටිප්‍රපංචයන් අතුරෙහි යම් ඉංජිතයක් නිත්‍ය සංස්කාරයෝ
ශාශ්වත හ සි ගණිද්ද එසේ වූ) එක ද ඉංජිතයෙක් නැත.

අපොලොස් වන මලවගීය සි.

19. ධර්මසංවගීය.

1. යම් කරුණෙකින් විනිශ්චය කටයුතු වූ අර්ථය (විනිශ්චය කොට 256
දන යුතු ජයපරාජය) (ඡන්දනාති ආදියෙහි පිහිටා) සාහසයෙන් (බොරු
කීමෙන්) දිනුම පැරදීමට පමුණුවා ද, එයින් විනිශ්චය ධර්මයෙහි පිහිටියේ
නම් නො වෙයි. නුවණැති යමෙක් විනිශ්චය කටයුතු වූ භූත වූ කාරණය ද
අභූත වූ කාරණය ද යන දෙක නිශ්චය කෙරේ ද (නියම කොට කියා ද),

2. අසාහසයෙන් (නිබොරු තෙපුලෙන්), විනිශ්චය ධර්මයෙන්, 257
අනුන් ජයපරාජයට පමුණුවා ද, විනිශ්චය ධර්මය විසින් රක්තා ලද
නුවණැති පුරුෂ තෙම ධර්මසං වූ සි (විනිශ්චය ධර්මයෙහි පිහිටියේ
යැයි) කියනු ලැබේ.

3. යම් පමණ කාරණයකින් සහ මාද ආදියෙහි (අනතුකාසාසන 258
පරවමන වශයෙන්) බොහෝ කොට බෙණේ ද, එපමණ කාරණයකින්
ධර්මය නම් නො වෙයි. යමෙක් වනාහි තෙමේ කෙමේ වේ ද,
(පංචදුෂ්ටිත වෛරයන් නැති හෙයින්) වෛර නැත්තේ ද, (පංච
වෛරයන් කෙරෙත්) හය තැත්තේ ද (නොහොත් අනුන් නො බවා ද)
හෙතෙම පණ්ඩිත යැයි කියනු ලැබේ.

4. (බණ හැදෑරීම ආදී) යම් පමණ කාරණයකින් බොහෝ කොට 259
බෙණේ ද, එපමණකින් ධර්මය නම් නො වෙයි. යමෙක් වනාහි මද
දූෂකුද් අසා (ධර්මය දන, අර්ථය දන, ධර්මානුධර්මයට පැමිණ) නාම කයින්
(දුක් ආදීන් පිරිසිදු දත්තේ) සිටු සස්දහම් දක්නේ ද, යමෙක්
වඩන ලද වැර ඇති ව (අද අද ම රහත්පල ගණිමි සි) ප්‍රතිවේධය
කාමැති වෙමින් වෙසේ ද, ඒ මහණ තෙම එකාත්තයෙන් ධර්මය නම්
වෙයි.

5. යම් වයොවාඛා කාරණයකින් ඔහුගේ හිස පලිත වේ ද 260
(හිස තර ව යේ ද) (ඒ තර නැති) කරුණින් හේ ස්ථවිර නම් නො වෙයි.
ඔහුගේ වයස මුහුකල බවට පැමිණියේ වෙයි. හේ (ඇතුළත ගීලාදී
ස්ථවිර කරණ ධර්ම නැති හෙයින්) භූව්‍ය ජිණ් යැයි කියනු ලැබේ.

6. යථෙහි සච්චං ව ධම්මො ව අහිංසා සංයමො දමො 261
ස වෙ චන්තමලො ධීරො ථේරො ඉති පට්ඨවති.
7. න වාසකරණමනෙතන වණ්ණපොකධර්මාය වා 262
සාධුරූපො නරෙ හොති ඉස්සකි ච්ච්ඡරි සඝො.
8. යස්ස වෙ නං සමුච්ඡන්තං මූලස්චං සමුග්ගං 263
ස චන්තදෙසො මෙධාථී සාධුරූපො'ති ථුට්ඨති.
9. න මුණ්ඩකෙන සමණො අබ්බතො අලිකං හණං 264
ඉච්ඡාලොභසමාපන්නො සමණො නිං හවිස්සති.
10. යො ව සමෙති පාපාති අඤ්ඤාපුරාති සබ්බසො 265
සජීතභවා භී පාපානං සමණො'ති පට්ඨවති.
11. න තෙන භික්ඛු හොති සාවතා භික්ඛවො පරෙ 266
විස්සං ධම්මං සමාදාය භික්ඛු හොති න නාවතා.
12. යො'ධ පුඤ්ඤාදා පාපඤ්ඤා බාහෙකා බ්‍රහ්මචරිඨවා 267
සඝිකාය ලොකෙ වරති ස වෙ භික්ඛු'ති ථුට්ඨති.
13. න මොහෙන මුති හොති මුළුතරූපො අවිදුසු 268
යො ව තුලංච පග්ගස්ස වරමාදාය පණ්ඩිතො.

1. නික්ඛර්ත භාවතා හවති සාවතා නික්ඛතෙ පරාත්
විමොක්ඛ ධර්මාත් සමාදාය නික්ඛණ්ණොති න නාවතා. (මහාවංසකු. 3. පිට 423)
න භික්ඛු නවත හොති යවත භවති පර
විභවධර්මී සමදාය භික්ඛු හොති න නවත. (ප්‍රා. ධ. B. 26)
2. යස්සකාමංගල පාපං ව ඝිකාකායා බ්‍රහ්මචරිඨවාත්
නිව්‍යෙණ්ඤානො සප්පසාදො සමෙව නික්ඛර්ත උමාතෙ (මහාවංසකු 3. පිට 423)
යා තු බහෙති පවත වත ව බ්‍රහ්මචරියථ.
සංඝො වරති ලොකෙ යො තු භික්ඛු තු ථුට්ඨති. (ප්‍රා. ධ. B. 27)

6. යම් පුගුලක්හු කෙරෙහි වතාහි (සොළොස් අයුරින් පිළිවිද්දතා 261 ලද) සත්‍යය ද (ප්‍රඥයෙන් පිළිවිද්දතා ලද) තව ලොවුතුරු දහම් ද, අභිංසාව ද (හෙවත් මෙහි කරුණා මුදිතා උපේක්ෂා ද), කායවාක් සංයමය ද (හෙවත් පාතිමොක්ඛ සීලය ද) යන මේ ගුණ ඇද්ද, (රහත් මං තැණින්) වැළැරු රහාදී මල ඇති, ධානිසම්පන්න වූ ඒ මහණ තෙම (සත්තෙහි ස්ථිර භාවය කරණ මේ ගුණවලින් යුක්ත බැවින්) ස්ථිර යා යි නියනු ලැබේ.

7. (ඒකාසවර භික්ෂාසවර ගද්ගදසවර කාකසවර නො ව ගම්භිර- 262 සවරතාදි වශයෙන්) ලක්ෂණ සම්පන්න තෙපුල් ඇති පමණෙකින් හෝ ගර්ථ වණය යහපත් බැවින් හෝ (පරලාභාදියෙහි) ඊෂ්ඨා ඇති, (ආවාස- මාන්සිකාදි පස් වැදූරුම්) දුසුරු බැවින් යුත්, (කෙරුම්ක පක්ෂය භජනය කිරීමෙන්) වංචක වූ මිනිස් තෙම සාධු වූ ස්වරූප ඇත්තේ නො වෙයි.

8. යමක්හු විසින් වතාහි මේ (ඊෂ්ඨාදි) දේශජාතය මූලින් සිදිතා 263 ලද ද, (අවිද්‍යාදි කෙලශමූලය හා සමග රහත්මගතැණින්) තසක ලද ද, වැළැරු කෙලෙස් දෙස් ඇති, (ධමොපස් ප්‍රඥයෙන් යුක්ත වූ) ඒ පුද්ගල තෙම සාධුසවරූප ඇත්තේ යා යි නියනු ලැබේ.

9. චිත්තරහිත (ශීලචිත ධුතාංගචිත විරහිත වූ), බොරු කියන පුගුල් 264 තෙම හිස මුඛ පමණෙකින් ශ්‍රමණ නම් නො වෙයි. (අසම්ප්‍රාප්ත අරමුණෙහි) ඉවජ්‍යයෙන් ද, (සම්ප්‍රාප්ත අරමුණෙහි) ගෙඩියෙන් ද සමන්විත දූයේ කෙසේ නම් ශ්‍රමණ වේ ද, (හේ ශ්‍රමණ නම් නො වෙයි යේ යි.)

10. යමෙක් වතාහි අණු වූ ද මහත් වූ ද, අකුසලයන් සම්ප්‍රකාර- 265 යෙන් (රහත්මග තැණින්) මුළු මනින් සංහිදුවා ද, අකුසල් සංහිදු වූ බැවින් ශ්‍රමණ යා යි නියනු ලැබේ.

11. යම් පමණෙකින් අනුන් සිහා ද (හෙවත් යම් කාරණයෙකින් 266 අනුන්ගේ දෙර දෙරු සිට සිහා ද) එ කරුණින් හික්කු නම් නො වෙයි. විෂම වූ පාපධම් සමාදන් වූ (නො හොත් දුගද ව්‍යතය කරණ කාය- කම්මාදිය සමාදන් ව) වසන්නේ ඒ (දෙර දෙරු සිට සිහන) පමණෙකින් හික්කු නම් නො වේ.

12. මේ සත්තෙහි යම් මහණෙක් කුසල් ද අකුසල් ද යන දෙක ම 267 (මහබවසරින්) දුරු කොට, මහබවසර ඇත්තේ (සකකාදි) ලෝකයෙහි සඵ ධර්මයන් නුවණින් සලකා හැරීමේ ද (හෙවත් මොහු ආධ්‍යාත්මික සාකාශය මොහු බාහ්‍යසාකාශය යි සිදු ධර්මයන් දැන වෙසේ ද), ගෙ තෙම ඒකාන්තයෙන් (මහනුවණින් බුන් කෙලෙස් ඇති ගෙයින්) හික්කු යා යි නියනු ලැබේ.

13. මුඛ වූ (තුළු වූ) ස්වරූප ඇති අනුවණ පුගුල් තෙමේ මුවෙන් 268 නොබැණ හුන් පමණින් මුඛ නම් නො වෙයි. නුවණැති යමෙක් වතාහි ඉදින් තුලාවක් ගෙණ සිටි එකක්හු මෙන් (හෙවත් තරුදියක් ගෙණ කිරන්තට සිටියක්හු මෙන්) ගත යුතු උතුම් දය ගෙණ වෙසේ ද,

14. පාපානී පරිවරේති ස මුතී තෙන සො මුති
යො මුතාති උභො ලොකෙ මුති තෙන පටුවති.	269
15. න තෙන අරියො භොති යෙන පාණානී භිංසති
අභිංසා සබ්බපාණානං අරියො'ති පටුවති.	270
16. න සීලබ්බතමනොත බාහුසවේචන වා පන
අථ වා සමාධිලාභෙන විවිච්ච සයතෙන වා.	271
17. පුසාමි තෙකකම්මසුඛං අපුපුජ්ජනසෙවිතං
තිකඛු විසසාසමාපාදි අපපතො ආසවකකයං.	272

ධම්මපදවග්ගො එකුනවිසතිමො.

20. මග්ගවග්ගො

1. මග්ගානට්ඨබ්බිකො සෙට්ඨො සම්මානං චතුරේ පද
විදුගො සෙට්ඨො ධම්මානං ද්විපදානං ච චක්ඛුමො.	273
2. එසො'ව මග්ගො නත්ඤ්ඤාදු දස්සනස්ස විසුද්ධියා
එතං හි භූමෙන පටිපජ්ජාමි මාරස්සෙතං පමොගතං.	274
3. එතං හි භූමෙන පටිපන්නා දුක්ඛස්සන්තං කරිස්සාමි
අකම්මානො වෙ මයා මග්ගො අඤ්ඤාය සීලලස්සන්තං.	275

-
6. න සීලවුතමානො ඛානුත්තොග්ග වා පුභා
අථ වා සමාධිලාභෙන ප්‍රානතඤ්ඤාසන්නා ව
න සීලවතමනො ඛනොක්ඛාතන ව පනො
අධ සම්මිලනෙන විචිතඤ්ඤානං ව (ප්‍රා. ධ. B. 22)
7. සංගායං තොමාමාසුඛං අපාඨජ්ජනසෙවිතමි
සික්ඛු විශවාසමමාපද අප්‍රාප්ත ආශ්වාසංය. (උද්ධවතී)
පුමු නොබමසුඛ අප්‍රාධජ්ජනසෙවි
තිබු විශ්වාසම.....අපතෙ අභව ඡයෙ (ප්‍රා. ධ. B. 25)
1. මග්ග අයුග්ගි භෙදො සම්මා චරි රද
චරකු භෙදො ධර්මා ප්‍රමාදානං වසුම (ප්‍රා. ධ. A. 4)

14. දුර්ලභ යුතු අකුසල් දුර්ලභ ද, ඒ මුනි තෙම ඒ කරුණින් මුනි 269 නම් වේ. (ඒ එසේ ම ය.) යමෙක් (ආධ්‍යාත්මික සකක වාහා සකක යා යි කියන ලද) උභය ලෝකයන් (තරුදියව නහා නිරන්තරත්‍ර මෙන්) නුවණින් පිරිසිදු දනී ද, එ කරුණින් හේ මුනි යා යි කියනු ලැබේ.

15. යම් කරුණෙකින් ප්‍රාණින් නසා ද (ප්‍රාණිනට හිංසා කෙරේ ද), 270 එ කරුණින් හේ ආයී නම් නො වෙයි. සියල් සත්තට (පණ්ඩුතාරු-දියෙන්) හිංසා නොකිරීම හේතු කොට ගෙන (වෛත්‍රිභාවනාදියෙහි පිහිටි බැවින්, හිංසායෙන් දුරු වා සිටි බැවින්) ආයී යා යි කියනු ලැබේ.

16. සිවුපිරිසිදු සිල් පමණෙකින් හෝ තෙලෙස් බුත ගුණ 271 පමණෙකින් හෝ, තැවැත බහුදාහභාව (ත්‍රිපිටකධර භාව) මාත්‍රායෙකින් හෝ නොහොත් සවිතකීයවිවාරසමාධි අවිතකීවිවාරමාත්‍රසමාධි අවිතකී අවිවාරසමාධි යන ත්‍රිවිධ සමාධි ලාභයෙන් 'හෙවත් රූපාරූප අපට-සමාපතති ලද පමණින්' හෝ විවිධතයායෙන් (හෙවත් ගණසංඛයණි-කායෙන් වෙන් වූ කායවිවේකයෙන් යුක්ත ව විසිම් පමණෙකින්) හෝ (සුඛිත යෙම් සි නො සිතිය යුතු.)

17. මහණ, පුහුදුතන් විසින් නොසෙවුනා ලද තෙතබමම සුඛය 272 (හෙවත් අනාගාමිඵල සුඛය) තාමකයින් සපයී කෙරෙමි යි හෝ ආප්‍රවක්‍ෂයයට (රහත් පලයට) නොපැමිණි තෝ භවයෙහි විශ්වාසයට නො පැමිණෙව.

එකුන්විසි වන බමිසඬුමය යි.

20. මාගීටගීය

1. මාගී අතුරෙන් අභ්‍යාසිකමාගීය (අභ්‍යමිථ්‍යානියන් දුර් ලත 273 බැව්නුත් සිවුසස්ති දුක් පිරිසිදීම ආදිය කරණ බැව්නුත්) උතුම් ය. (වාක්සත්‍යය සමමතිසත්‍යය දෘටිසත්‍යය පරමාජීයත්‍යය යන මේ) සත්‍ය අතුරෙන් දුබසත්‍යාදි සත්‍යපද සතර (සත්‍යාජීයෙන්) උතුම්හ. (ප්‍රත්‍යයයෙන් උපත් නොඋපත්) සියලු බමි අතුරෙන් විරුගමිත (හෙවත් නිවන) උතුම්. දෙ පා ඇති සියලු සතුන් අතුරෙහි පසැස් ඇත්තේ (බුදුරජ තෙම) උතුම්.

2. (මාගීඵල) දගීතයාගේ විශුද්ධිය පිණිස මෙය ම මහ ය. අත් 274 මහෙක් නැත. තෙපි මෙ මහෙහි පිළිපදිවු. මේ අරී අටාහි මහ මරනු මුලා කරන්නේ ය. (කෙලෙස් මරසෙන් සතිත දෙවිපුත් මරනු වංචිත කරන්නේ ය.)

3. මේ අරී අටාහි මහෙහි පිළිපත් තෙපි සියලු සසර දුක 275 කෙලවර කරවු. රුහාදි ශල්‍යයන් මඩනා (නොහොත් රුහාදි උල් උදුරු ලත) (අනුශ්‍රව අනුමාන නැති වූ) ප්‍රත්‍යක්‍ෂයෙන් ම දැන නිවනට පමුණුවන මේ මාගීය ඒකාන්තයෙන් ම විසින් කියන ලදී.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

4. නුලේහති නිව්චං අතප්පං අකඛාතාරෙ තථාගතා
පටිපන්නා පමොක්ඛනති ක්ඛාසිතො මාරබ්බතා. 276
5. සබ්බෙ සම්ඛාර ආනිව්වා'ති යද පඤ්ඤය පසාති
අථ නිබ්බිඤ්ඤි දුක්ඛෙ එස මග්ගො විසුද්ධියා. 277
6. සබ්බෙ සම්ඛාර දුක්ඛා'ති යද පඤ්ඤය පසාති
අථ නිබ්බිඤ්ඤි දුක්ඛෙ එස මග්ගො විසුද්ධියා. 278
7. සබ්බෙ ධම්මා අනන්තා'ති යද පඤ්ඤය පසාති
අථ නිබ්බිඤ්ඤි දුක්ඛෙ එස මග්ගො විසුද්ධියා. 279
8. උට්ඨානකාලමති අනුට්ඨානානො
සුචා බලී ආලසියං උපෙනො
සංසන්නසඤ්ඤාපමනො කුසීනො
පඤ්ඤය මග්ගං අලසො ත විඤ්ඤි. 280
9. වාචානුරක්ඛි මිත්තං සුසංවුතො
කායෙන ව අකුසලං ත කසිරි
එතෙ තයො කමිප්පෙථ විසොධියෙ
ආරාධියෙ මග්ගං ඉසිප්පවෙදිතං. 281
10. යොගා වෙ ජායති භුරි අයොගා භුරිසම්ඛයො
එතං දොධා පථං ඤ්ඤා භවාස විහවාය ව
තථන්තානං නිවෙසෙය්‍ය යථා භුරි පටිබ්බති. 282

5. සම් සසර අනිව ති යද ප්‍රඤ්ඤ පසාති
තද නිවිතති දුඛ එසො මගු විසොධි අ.

6. සම් සසර දුඛ ති යද ප්‍රඤ්ඤ භුධති
තද නිවිතති දුඛ එසො මග්ගො විසොධි අ. (ප්‍රා. ධ. A 3 1. 2.)

7. සර්ව ධම් අනන්ත ති යද පසාති වජ්‍රම
තද නිවිතති දුඛ එසො මග්ගො විසොධි අ. (ප්‍රා. ධ. A 3 3.)

8. උට්ඨාන කාලෙකු නිවිතවිසෙය්‍යාසුචා බලී..... නො නිරාශා
සදෙව සංකල්පනා: නුසිද්ධ ඥානසා මානී සත්තා ත වෙතඤ්ඤි. (උද්ධනවනි අප්‍රමාද 5 21.)
උඨානෙ අලස අනුථානතු යොගු බලී අලසථ උදිනො
සංසන සභර මනා සමතිම ප්‍රඤ්ඤ මග අලස න විනති. (ප්‍රා. ධ. A 3 9)

4. මහණෙනි, දැන් තොප විසින් (කෙලෙස් නවන හෙයින් 276 ආභාස නම් වූ) සමයක්ප්‍රධානවිධිය කට යුතු යි. සථිඤ්චරයෝ හුදෙක් නිවන් මග නියත්නාහු ම වෙති. (අත අල්ලා ගෙන නිවන් පමුණුවන්නෝ නො වෙති.) මේ මහා පිළිපත් (ආලම්බනොපනිධාන ලක්ෂණොපනිධාන වශයෙන්) ධ්‍යායි වූ (හෙවත් ශුචි විදගීතා භාවනායෙහි යෙදුනු) යොගාවචරයෝ මාර්ගකිකයෙන් (ත්‍රේහුමක-වාතයෙන්) මිදෙන්නාහු ය.

5. සියලු සංඝකාරයෝ අනිත්‍යය යම් කලෙක විවසුන් 277 නුවණින් දක්නේ ද එ කල්හි මේ (සකකුපරිහරණය යැයි නියත ලද) දුකෙහි (මුදුන් පත් වුධානගාමිනිවිපස්සනා වශයෙන්) කළකිරෙන්නේ ය. (එසේ කළකිරුණේ දුඛපරිඤ්ඤා විසින් සත්‍යප්‍රතිවේදය කරන්නේ ය. එ හෙයින්) මේ සංඝකාරයන් කෙරෙහි තිථේදය, තිමිල චිත්ත (තොහොත් නිවනට) මග ය.

6. සියලු සංඝකාරයෝ (උදයව්‍යයෙන් පෙළෙන හෙයින්) 278 දුක්ඛ යි යම් කලෙක විවසුන් නුවණින් දකීද, එකල මේ සකකු-පරිහරණයෙහි (දුකෙහි) කළකිරෙන්නේ ය. (එසේ කළකිරුණේ සත්‍යයන් පිළිවිදුනේ ය.) මේ සංඝකාරයන් කෙරෙහි කළකිරීම, තිමිල බවට (තොහොත් නිවනට) මග ය (කාරණ ය).

7. සියලු පස් කඳහු (තමා වසයෙහි තොපවන්නා හෙයින්) 279 අතත්මක යි යම් කලෙක විවසුන් නුවණින් දක්නේ ද, එ කල්හි මේ දුකෙහි (සකකුපරිහරණයෙහි) කළකිරෙන්නේ ය. (එසේ කළකිරුණේ සත්‍යප්‍රතිවේදය කරන්නේ ය.) එහෙයින් මේ සංඝකාරයන්හි කළකිරීම, තිමිල බවට (තොහොත් නිවනට) මග ය.

8. විධි කරන්නට සුදුසු කල්හි විධි තොකරණ මහණ තෙම 280 ප්‍රථම යෞවනයෙහි සිටියේ ද, කායබලසම්පන්න වූයේ ද, ඉදින් ආලසා-යෙන් සුක්ක වූයේ නම් (බඩ පුරා බත් වලඳා පියා කිසි ද මහණදමක් නොකොට වැද හෝනේ ම වේ ද), (කාමචිතකීදී තුන් විතකීයන් විසින්) මොනොවට යට ගලන ලද සමයක්සංකල්ප විතත ඇති, කුසිත වූ ඒ මහ මැලියා ප්‍රඥයෙන් දක්ක යුතු ආදීමාගීය නොලබන්නේ ය. (තොහොත් ලොචී ලොවුහුරා ප්‍රඥවට උපායක් තොලබන්නේ ය.)

9. යමෙක් (වතුර්විධ වාග්දුශවරිත දුරු ලීමෙන්) වචස රක්තා 281 සුලු වේ ද, ත්‍රිවිධ මනෝදුශවරිත දුරු ලීමෙන් මතසින් මොනවට හැවුරුනේ වේ ද, කසිනුත් (ත්‍රිවිධ කායදුශවරිත සංඛ්‍යාත) අකුසල් නො කරන්නේ ද, (කායදුශවරිතාදී) මේ තුන් කමීපථ පිරිසිදු කරන්නේ ද; ඒ (පුද්ගල හෙම බුද්ධාදී) සෘෂිත් විසින් පිළිවිදුතා ලද ආදීමාගීය සිද්ධි කරන්නේය (ආදීමාගීයට පාමිණෙන්නේ ය.)

10. (පශ්චිකසිණාදී අටහිස් අරමුණෙහි යොනිසොමනසකාරයෙහි) 282 යෙදීමෙන් ලොවුහුරු නුවණ ඒකාන්තයෙන් උපදී. ඒ භාවනාමත-සකාරයෙහි තොයෙදීමෙන් (ලොචීලොවුහුරු) ප්‍රඥවගේ විතානය වේ. වැඩ පිණිස ද අවැඩ පිණිස ද පවත්නාවූ යොගය ද අයොගය ද යන මේ දෙමත දහ, යම්සේ ප්‍රඥව වැඩේ නම්; එ සේ තමා (යොනිසොමනසකාරයෙහි) ජිව්වන්නේ ය.

11. චතං ඡීඤ්ථ මා රුක්ඛං චතභො ජායති හයං 283
ජෙතා චතඤ්ච චතථඤ්ච නිබ්බතා භොථ භීතඛවො.
12. යාමං චතථො ත ඡීජ්ජති අනුචතොතා'පි තුරස්ස තාරිසු 284
පටිබ්බුමතො'ව තාච සො චචෙජ්, බිරපකො'ව මාතරි.
13. උච්ඡ්ඤ්ඤ සිනෙහමෙනතො කුමුදං සාරදිකං'ව පාඤ්ඤා 285
සන්තම්භයමෙව බුද්ධය නිබ්බාණං සුගතෙන දෙසිතං.
14. ඉධ වස්සං චසියාමි ඉධ හෙමනන ගිමත්ත 286
ඉති බාලො විචිනෙතති අනතරායං න බුද්ධානි.
15. තං පුත්තපසුසම්මතං බ්‍යාසත්තමකසං තරං 287
සුත්තං ගාමං මහොසො'ව චෙවු ආදාය ගච්ඡති.
16. ත සන්ති පුත්තා තාණාය ත පිතා තපි බ්බවං 288
අත්තකෙතාධිපත්තස්ස තත්ථ ඤාතිසු තාණතා.
17. එතමන්ථවසං ඤාතා පණ්ඩිතො සීලසංවුතො 289
නිබ්බාණතමතං මග්ගං බ්වපමෙව විසොධයෙ.

මහනවගොතා විසතිමො.

21. පතිණ්ණකවගොතා.

1. මත්තාසුඛපරිච්චාගා පසො වෙ විපුලං සුඛං 290
චජෙ මත්තාසුඛං ධිරො සම්පසං විපුලං සුඛං.
2. පරදුක්ඛපදානෙන අත්තතො සුඛමිච්ඡති 291
චෙරසංසග්ගසංසට්ඨො චෙරං සො ත පරිමුච්චති.

14. ඉත වම්. කර්මසාමි හෙමනනං සුමමමෙව ච 290
බාලො විචිනෙතතිති හ්‍යානතරායං න පඤ්ඤාති (අනිත්‍යවග් 5. 38)
15. තං පුත්තපසුසම්මතං බ්‍යාසත්තමකසං තරම් 291
සුත්තං ගාමං මහොසො'ව චෙවු ආදාය ගච්ඡති (මනාභාරත. 12. 175)
තං පුත්තපසුසම්මතං බ්‍යාසත්තමකසං තරම්
සුත්තං ගාමං මහොසො'ව චෙවු ආදාය ගච්ඡති (උද්දාමවග් 1. 5. 39)
1. මාත්‍රාසුඛ පරිත්‍යාගාදායා පඤ්ඤා විපුලං සුඛම් 290
තාපජන්මාත්‍රාසුඛං ධිරො සංපඤ්ඤාති විපුලං සුඛම්. (උද්දාමවග්-සුඛවග් 5. 30)
2. පර දුක්ඛපදානෙන යො අත්තතො සුඛමිච්ඡති 291
චෙර සමග්ග සංසට්ඨො චෙරං සො ත පරිමුච්චති (ප්‍රා.ධ. C. 42)

11. මහණෙනි, කෙලෙස් වනය යිදිවු. වැලි දු රුක් නොසිදිවු. 283
කෙලෙස් වනයෙන් නිශ්චය උපදී. (භවොත්පත්තිය කරවන) මහ කෙලෙස්
වනය ද, (ප්‍රවාතනිවිපාකදායක) මඳ කෙලෙස් වනය ද රහත් මහ නැණ
සැකිත් සිදු වතරහිතයෝ වවු.

12. සත්‍රිත් කෙරෙහි පුරුෂයාගේ ස්වරූපමාත්‍ර වූ ද තෘෂ්ණාවෙන් 284
යම්තාක් කල් නොසිදී පවත්නේ ද, ඒ තාක් ම හෙතෙම මව කෙරෙහි
(ප්‍රේමයෙන් ඇලුනු) නිරි බොහ ලමා වස්තූකු මෙන් සත්‍රිත් කෙරෙහි
පිළිබඳ සිතාත්තේ ම වේ.

13. (වස් නිල් දෙමස වූ) සරත් කල්හි කුමුදු මලක් අතින් ගෙන 285
උදුරන්තක්නු මෙන්, තමාගේ තෘෂ්ණාව රහත්මනනාණින් මුලින් සිදුව.
නිවන් පමුණුවන අට්ඨාසි මහම වඩව (තාසතන්ති උපදව). නිවන සුගත්
මුදුනු විසින් යම් හෙයකින් දෙසන ලද ද එහෙයින් එයට පමුණුවන
අට්ඨාසි මහම උපදව.

14. “වාසි සාර මහ (මේ මේ කටයුතු කෙරෙමින්) මෙහි ම වෙහෙත් 286
නෙම. හිමින් සාර මහ ද, හිමින් සාර මහ ද මෙහි ම වෙහෙත්තෙමි”යි මෙසේ
(දෙලෝ වැඩ නොදන්නා) අනුවණ තෙම නොයෙක් පරිදි සිතයි. අනුරෙහි
තමෙහි වන ජිවිතාත්තරය නොදනී.

15. දරුවන් ද ගවමහිසාදීන් ද කරණ කොට (මාදරාවෝ රු 287
ඇත්තෝ ය බලාත්තෝ ය, නැණැත්තෝ ය, හාම කටයුත්තෙහි දක්‍ෂයෝ
යා යි මෙසේ දරුවන් නිසා ද, මගේ ගොත් බලවත් ය යන ආදීන්
ගෝමහිසාදීන් නිසා ද) ඉතා මත් වූ, (නොලැබ දෑ පැනීම විසින් ද ලත්
දෑගෙහි හිඳුළු වීම විසින් ද පස්කම්හි) විශේෂයෙන් ලග්න වූ සිත් ඇති ඒ
පුරුෂයා නිදන ගමක් (නිදි ගත් ගම් වාසි සමූහයක්) මුහුදට ඇද ගෙන
යන මහ වතුරක් මෙන් මරණය තෙම (අපාය මුහුදට) හැර ගෙන යයි.

16. මරනු විසින් මඩනා ලද සත්තියාට ආරක්‍ෂා පිණිස දු පුත්තු 288
නොවන්නාහ. පියා ද ආරක්‍ෂා පිණිස නොවන්නේ ය. වැලි (සෙසු
මල් බෑ මුහුන ආදී) තැයෝ ද ආරක්‍ෂා පිණිස නොවන්නාහ.
තැයන් කෙරෙහි මනුට පිහිට වන බවෙන් තැත්තේ ය.

17. මෙකරුණ දහ, නුවණැත්තේ සිලයෙන් රක්‍ෂිත ගොපිත 289
වූයේ, නිවනට යන මහ වහා ම පිරිසිදු කරන්නේ ය.

විසි වන මාභිවෘදිය යි.

20. ප්‍රතිණීක වගීය.

1. ඉදින් ස්වරූපමාත්‍ර සුවයක් ගැරිමෙන් මහත් වූ සුවය (යම් 290
හෙයෙකින්) දක්නේ ද, එහෙයින් මහත් වූ නිවන් සුව දක්නා
(කාමැති වූ) නුවණැත්තේ ඒ මඳ වූ සුවය හරන්නේ ය.

2. (අනුත් තලා පෙළා ගැහි කොට ගෙන) පරහට දුක් දීමෙන් 291
යමෙක් තමාට සුව කාමැති වේ නම්, හෙතෙම (සිඤ්චානුට පෙරලා
පිණිම ය, ගාසුවනුට පෙරලා ගාසිමය යන ආදීන් උනුකට කරණ ලද)
වෙර සංසාරයෙන් මිලු වූයේ වෙරයෙන් නොමිදෙන්නේ ය. (වෙර
විකසෙන් සතතයෙන් දුකට පැමිණෙන්නේ යි යේ යි).

3. යං හි කිච්චං තදපච්ඤං අකිච්චං පත කසිරති 292
උනනලානං පමන්නාතං තෙසං වඩ්ඪන්ති අසවා.
4. යෙසංඤච සුසමාරඤ්ඤා නිච්චං කායගතා සති 293
අකිච්චං තෙ න සෙවනති කිච්චෙව සාතච්චකාරිණො
සත්තානං සම්පජානානං අත්ථං ගච්ඡන්ති අසවා.
5. මාතරං පිතරං හන්ති රුජානො ඤෙව ච ඛන්තියෙ 294
රඨං සාහුවරං හන්ති, අතීසො යාති බ්‍රාහ්මණො.
6. මාතරං පිතරං හන්ති රුජානො ඤෙව ච සොතතියෙ 295
වෙය්‍යග්‍යපඤ්චමං හන්ති, අතීසො යාති බ්‍රාහ්මණො.
7. සුප්පබ්බං පබ්බකිනති සද්‍ය ගොතමසාවකා 296
යෙසං දිවා ච රතෙනා ච නිච්චං බුද්ධගතා සති.
8. සුප්පබ්බං පබ්බකිනති සද්‍ය ගොතමසාවකා 297
යෙසං දිවා ච රතෙනා ච නිච්චං ධම්මගතා සති.
9. සුප්පබ්බං පබ්බකිනති සද්‍ය ගොතමසාවකා 298
යෙසං දිවා ච රතෙනා ච නිච්චං භක්‍ෂගතා සති.
10. සුප්පබ්බං පබ්බකිනති සද්‍ය ගොතමසාවකා 299
යෙසං දිවා ච රතෙනා ච නිච්චං කායගතා සති.
11. සුප්පබ්බං පබ්බකිනති සද්‍ය ගොතමසාවකා 300
යෙසං දිවා ච රතෙනා ච අභිසංය රතො මනො.

-
4. යෙමානතු සුසමාරඤ්ඤා නිත්‍යං කායගතා සමාති:
අකාතං න හ ඤාතීති කාතො සාතනාකාරිණ:
සමාතානාං සම්පජානානාමසතං ගච්ඡන්ති අනුචාර: (උද්කච්ඡි 4. 19, 20.)
5. සුප්පබ්බං පුරුකිති ඉමි ගොතමසාවකා
යෙසං දිවා රති ච නිච්චං බුද්ධගතා සමති (ප්‍රා. ධ. A ෪ 5)
8. සුප්පබ්බං.....නිච්චං ධම්මගතා සමති (ප්‍රා. ධ. A. ෪ 5)
9. සුප්පබ්බං පුරුකිති සද්‍ය ගොතමසාවකා
යෙසං දිවා ය රති ච නිච්චං භක්‍ෂගතා සමති (ප්‍රා. ධ. A ෪. 6)
10. සුප්පබ්බං.....නිච්චං කායගතා සමති (ප්‍රා. ධ. A. ෪ 7)
11. සුප්පබ්බං.....අභිසංය රතො මනො (ප්‍රා. ධ. A ෪ 8)

3. යම් මහණුන් විසින් කටයුතු නම් එය (ඒ පාමෝක් සිල් 292 රැකුම් බුතාංග පිරිමි ආදිය) හැර පියන ලද්දේ ද, මහණුන් විසින් නො කටයුතු (සිරුර හැර සිම් ආදි) අකායීය වනාහි කරණු ලැබේ ද, (සුවන ලද මාන තල ඇති, සමානිප්පවාසයෙන්) ප්‍රමාද වූ ඒ පුගලන්ගේ කාමාදි ආසුවයෝ වැඩෙන්නාහ.

4. යම් කෙනකුන් විසින් කාහියාසී භාවනාව සතකයෙන් 293 මොනොවට වඩන ලද ද, මහණුන් විසින් කටයුතු (සිල් පිරුම් දුග්ග වැඩුම් භාවනායෙහි ඇල්මි යන) කායීයෙහි සතකකාරී වූ ඔහු (ශරීර-මණ්ඩන පරිච්ඡාර මණ්ඩනාදි) අකායීය නො සෙවිනාහ. සිහි ඇති, (වතුසමපර්ඣක වසයෙන්) සමපර්ඣකකාරී වූ ඒ පුගලන්ගේ ආසුවයෝ පරික්ෂයට (විතායයට) යන්නාහ.

5. (තෘෂණා නැමැති) මව ද, (අසම්මාන නැමැති) පියා ද, (ශාඛන- 194 දූෂට් උචේදදූෂට් නැමැති) ඤාණිය රජුන් දෙදෙනා ද (රහත්මන නැණ නැමැති) කහින් වනසා, (තජ්ජරුග නැමැති) අයකාමියා සහිත (ආදශායනන නැමැති) රට ද වනසා, බාහිතපාප බ්‍රාහ්මණ තෙම (රහත් තෙම) නිදුක් වැ (නිවන් පුර) යන්නේ ය.

6. (තෘෂණා නැමැති) මව ද (අසම්මාන නැමැති) පියා ද, 295 (ශාඛනොචේදදූෂට් නැමැති) බමුණු රජුන් දෙදෙනා ද (රහත්මන නුවණ නැමැති කහින්) තසා, (විවිකිච්ඡා නැමැති) ව්‍යාසුසංචාර මාගීය පස්වනු කොටැති නිවරණ ද තසා, (ඤ්ඤාසුව) බ්‍රාහ්මණ තෙමේ නිදුක් වූයේ නිවන්පුර යෙයි.

7. යම් කෙනකුන්හට දහවලුන් රැන් නිතර බුදුගුණ ඇරැබෑ 296 උපදනා සිහිය ඇත්තේ ද, ඒ ගෞතම ශ්‍රාවකයෝ හැම කල්හි සුප්‍රබුද්ධ ව පුබුද්ධත්තාහ. (බුදුගුණ සලකා ගෙන යෙහෙන් නිද යෙහෙන් පුබුද්ධත්තාහ).

8. යම් කෙනකුන්හට දහවලුන් රැන් නිතර (සපඨාපනික නව 297 ලෝකෝත්තර) ධර්ම අරබයා උපදනා සිහිය ඇද්ද, ඒ ගොසුම්සච්චෝ හැම කල්හි සුප්‍රබුද්ධ ව පුබුද්ධත්තාහ.

9. යම් කෙනකුන්හට දහවලුන් රැන් සහගුණ ඇරැබෑ උපන් 298 සිහිය ඇද්ද, ඒ ගොසුම්සච්චෝ හැම කල්හි සුප්‍රබුද්ධ ව පුබුද්ධත්තාහ.

10 යම් කෙනකුන්හට දහවලුන් රැන් නිතර (ආනන්දාසාධාර 299 වශයෙන් හෝ නවසිව්විකා වශයෙන් හෝ වතුබාතුවවන්ත වශයෙන් හෝ අර්කිතනික නිලකසිණාදී වශයෙන් හෝ) කය ඇරැබෑ උපදනා සිහිය ඇද්ද, ඒ ගොසුම් සච්චෝ හැම කල්හි සුප්‍රබුද්ධ ව පුබුද්ධත්තාහ.

11. යම් කෙනකුන්ගේ සිත දහවලුන් රැන් අහිංසාභාවනායෙහි 300 (කරුණා භාවනායෙහි) ඇලුනේ ද ඒ ගොසුම්සච්චෝ හැම කල්හි මනා පිබිදීමෙන් පුබුද්ධත්.

12. සුප්පබ්බං පබ්බකිනති සදා ගොතමසාවකා 301
යෙසං දිවං ව රතො, ව භාවතාය රතො මනො.
13. දුප්පබ්බඡ්ඤං දුරභීරමං දුරුවාසා සරු දුඛා 302
දුක්ඛා'සමානසංවාසො දුක්ඛානුපතීනඤ්ඤා
තසමා න වඤ්ඤා සියා දුක්ඛානුපතීතො සියා.
14. සඤ්ඤා සිලෙහ සම්පන්නො යසොභොගසම්පට්ඨො 303
යං යං පදෙසං භරතී තත් තත්තෙව පුජිතො.
15. දුරෙ සන්නො පකාසනති හිමවන්නො'ව පබ්බතො 304
අසන්නත්තං න දික්ඛනති රතනිං බිත්තං යථා සරු.
16. එකාසනං එකසෙය්‍යං එකො වරමනඤ්ඤො 305
එකො දමයම්මතානං වතනො රමිතො සියා.

එකවිසතිමො පක්ඛණ්ණකවග්ගො.

22. නිරයවග්ගො.

1. අභුතවාදී තීරයං උප්පති යො වාපි කත්වා ත කරුමිති වාහ 306
උභො'පි තෙ පෙච්ච සමං භවනති නිභීතකම්මො මුහුජා පරත්තං.

2. සුප්පබ්බං.....භවකඉ රතො මනො (ප්‍රා. ධ. A 8)

4. සබ්බ භික්ඛා සබ්බතා යඤ භොග සම්පිඤ්ඤා
සෙසා ජයන්තව වසති ජතක ජතන්තව පුසිත, (ප්‍රා. ධ. C. 25)

12. යම් කෙනකුත්ගේ සිත දහවලින් රැන් (මෙන්) බවුන්හි 301
ඇලුනේ ද, ඒ ගොසුම්සව්වෝ හැම කල්හි මනා ව පුබුදින්.

13. (භොගසම්පන්නත් බක්ඛුජනයන් හැර දමා) මෙ සත්තා මහණ 302
වීම දුෂකාර ය. (උගහට ය.) පැවිදි වුවහු විසින් ද (පිඬු සිහා දිවි පැවැත්-
වීම ද සිල් රැක්මෙන් ධර්මානුධර්මප්‍රතිපත්තිය පිරිමි ද වශයෙන්) සත්තෙහි
සිත ඇලැවීම දුෂකාර ය (උගහට ය). ගෘහයෝ හෙවත් ගෘහවාසයෝ
(ගිහිගෙහි වසන්නවුන් විසින් තමහට ඉසුරු ව සිටින්නවුන්ට කළ
මනා කායී ද පරිජනයාවත් මහණබමුණන්ටත් කටයුතු සංග්‍රහ ද ඇති
බැවින්) දුක් හ. (උගහට යහ.) අසමාන අදහස් ඇත්තවුන් හා එක්
වැ විසීම ද දුක් ය (උගහට ය). සසර නැමැති අදන් මහට පැමිණියේ
දුක විසින් ලුහුබඳනා ලදහ. එ බැවින් සසර අදන් මහට පැමිණියෙන්
නො වන්නේ ය, සසර දුක විසින් ලුහුබඳනා ලද්දෙක් ද නො වන්නේ ය.

14. (තොරවත් ඇදහීම ලක්ෂණ කොට ඇත්තාවූ ද කම්පල 303
ඇදහීම ලක්ෂණ කොට ඇත්තාවූ ද) ලොවි ලොවුතුරු සැදහැ ඇති, ගිහි
ශිලයෙන් යුත් (පිරිවර ද ධනධාන්‍ය ද සත් ආදී ධන ද යන) විවිධ
යසසින් හා භොගසම්පතින් යුක්ත වූ කුලපුත්‍ර තෙම යම් යම් පෙදෙසක්
හර්තය කෙරේ ද (යම් යම් පෙදෙසකට එළඹේ ද) ඒ ඒ සියලු තන්හි දී
(දෙවිමිනිසුන් විසින්) මහත් ලාභසත්කාරයෙන් පුදනු ලද්දේ වන්නේ ය.

15. (උත්සන්න කුසල් මුල් ඇති, භාවිත භාවතා ඇති) සාමුහු 304
දුරු සිටියාහු ද, හිමවත්පව්ව මෙන් බුදුහුවණට ප්‍රකට වෙති.
මෙහි (මේ ලොව ම ගරු කොට සිතන) අඤ්ඤා පුද්ගලයෝ රැ විදුනා
ලද ජයක් මෙන් නො පැහේත්.

16. (ගණසංඛ්‍යාණිකායෙන් ද කෙල්ල සංඛ්‍යාණිකායෙන් තොර වැ) 305
හුදෙකලා ඉඳීම සෙවිනේ ය. (මාහැඟියහන්හි නුමුදු සිහි එළවා මූලකම්-
සරානගෙන් යෙදී හෝනා) ඒකශය්‍යාව සෙවිනේ ය. (පිඬු සිහා ජවත්වන
බැවින්) අකුසිත වැ (සිවු ඉරියව්වි ම) හුදෙකලා ව පවතිමින් හුදෙකලා
වැ තමා දමනය කරණ මහණ තෙම ගැඹුරු වෙනෙහි ම ඇලුනෙත්
වන්නේ ය. (හුදෙකලා වැ වැස මිස ආකිණිවිහාරී වැ තමා දමනය
කරන්නට නො පිළිවන් බැවිනි.)

එක්විසිවන ප්‍රතිශේක වර්ගය යි.

22. නිරයවර්ගය

1. (පරහට දෙස් නැගීම් වශයෙන්) බොරු කියන පුද්ගල තෙම 306
නිරයට යන්නේ ය. තව ද යමෙක් පව් කොට 'නො කෙළෙමි'යි
කියා නම්, හේ ද නිරයට යන්නේ ය. පහත් ක්‍රියා ඇති ඒ මිනිස්සු
දෙදෙන ම මෙසින් මියා ගොස් පරලොව දී (තරකොතපත්ති
හෙතෙසෙන්) ගති වශයෙන් සම වන්නාහ.

2. කාසාවකණ්ණං බිහවො පාපධම්මො අසඤ්ඤතා 307
පාපා පාපෙහි කම්මෙහි නිරයං නෙ උපපජ්ජරෙ.
3. සෙසෙසා අයොගුළො භුතො භූතො අග්ගිසිඛුපමො 308
යඤ්ඤෙ භුඤ්ඤස්ස දුස්සිලො රට්ඨපිණ්ඩං අසඤ්ඤතො.
4. වත්තාරි යාතාති නරෙ පමිනො 309
අපජ්ජති පරදරුපසෙවී
අපුඤ්ඤලාභං න නිකාමසෙය්‍යං.
නිඤං නහියං නිරයං වහුන්තං.
5. අපුඤ්ඤලාභො ව ගතී ව පාපිකා 310
භික්ඛා භික්ඛාය රතී ව ථොකිකා
රුජා ව දණ්ඩං ගරුකං පණෙති
තස්මා නරෙ පරදරං න සෙවෙ.
6. කුසො යථා දුග්ගතිතො හත්ථමෙවානුකන්තති 311
සාමඤ්ඤං දුප්පරාමට්ඨං නිරයායුපකබ්බති.
7. යං කිඤ්චි සිටිලං කම්මං සංකිලිට්ඨං ව යං වතං 312
සංකප්පස්සරං බ්‍රහ්මචරියං න නං හොති මහපථලං.
8. කසිරු වෙ කසිරුපේතං දලුගමේතං පරතකමෙ 313
සසීලො හි පරිබ්බාජො භියෙසා අතීරතෙ රජං.
9. අකතං දුක්ඛතං සෙසෙසා පච්ජා වපති දුක්ඛතං 314
කතං ව සුක්ඛතං සෙසෙසා යං කම්මා නානුතපපති.

9. අතීත කුක්ඛත ඡෙත්‍ය - පථ තවති දුකීත.
කීත භු සුතීත ඡෙත්‍ය - යකීච්ච භක්ඛතරහි. (ප්‍රා. ඩ. C. 40)
අකාතං කුතාතාච්චස්ස - පඤ්චනපති දුක්ඛතාමී
ඡොචතෙ දුක්ඛතං කාමා - ඤොචතෙ දුර්භිං ගතා
කාතං භු සුතාතං ඡෙත්‍යො - යකාමාමා නානුතපපත.
තඤ්ඤෙ සුතාතං කාමා - භඤ්ඤෙ සුතාමි ගතා. (උද්ධවනී, 29, vv. 44)

2. කසාවතීන් වෙළුන ලද ග්‍රීවා ඇති (හෙවත් දසරාවෙහි ළු 307 කසා කඩ ඇති) ලාමක යාහාවය ඇති (මහණ පිළිවෙතට නොයෙදුනු) කායවාක් සංයම රහිත පුද්ගලයෝ බොහෝ වූහ. ඒ පාප පුද්ගලයෝ (තමන්ගේ) පඵ කම්මලින් (මරණින් මතු) නිරයට යන්නාහ.

3. සිල් නැති, කාය වාක් සංයම නැති පුද්ගල තෙම (රට- 308 වැස්සන්) සිද්ධායෙන් දුන් අහර ('මමත් මහණෙකිම' සි පිළින කොට) වළඳන්නේ ය යන යමක් ඇද්ද, එයට වඩා දිලියුණු ගිනිසුලක් බඳු වූ යටට වළඳන ලද්දේ උතුම්.

4. පරශ්‍රත් සෙව්නා සුළු, පමා වූ පුරුෂ තෙම පළමු වන 309 අකුසල ප්‍රතිලාභය ද, දෙවෙනි වූ නිකාමයයාව (කැමැති සේ වැදූ හිම) නො ලැබීම ද, (හෙවත් මද නිදි ඇති බව ද), තෙවෙනි වූ මෙ ලොව ලබන නිකුට ද, සතර වනු නිරයෙහි ඉපැදීම ද යන දුක් කරුණු සතරට පැමිණෙයි.

5. ඔහුට අකුසලප්‍රතිලාභය ද, එයින් වන (නරකොපපත- 310 සංඛ්‍යාත) ලාමක විපාක ගතිය ද වේ. බියපත්හුගේ බියපත් සත්‍රිය හා සංසරියෙන් උපදනා කාමරතිය ද සාමාන්‍ය වේ. රජ ද ගරු වූ දඹුවම් පණවයි. එහෙයින් පුරුෂ තෙම පරශ්‍රවත් නො සෙවින්නේ ය.

6. කිසි කර තණයෙක් වරදවා ගන්නා ලද්දේ (නො පිටට 311 අදනා ලද්දේ) එය ගත් අත ම යම් සේ සිදි ද, එ පරිද්දෙන් ම මහණදම ද (බණ්ඩාසිලිතාදි වශයෙන්) වරදවා ගන්නා ලද්දේ, නරකයට ඔහු ඇද හෙලයි (නිරයෙහි උපදවයි).

7. (පසු බැස බැස) ලිහිල් කොට කරන ලද යම් කුසල කමයෙක් 312 ඇද්ද, (අගොවරයෙහි හැසිරීමෙන්) සකිලිටි වූ යම් චුතයෙක් (සිලයෙක්) වේ ද, (ලාභාපෙක්ෂායෙන් කළ) සකිලිටි වූ යම් (බුතාංග) චුතයෙක් ඇද්ද, (රැස් වන සමස්තය දැක මට දඹුවම් කරන්නට රැස් වූහ යි) සැකයෙන් යුතු ව හැසිරීමට කරුණු වූ (හෝ අනුන් විසින් සැක කටයුතු වූ පැවතුම් ඇති) යම් බමසරෙක් ඇද්ද, ඒ සියල්ල (ප්‍රතිසන්නිප්‍රවාතන් විපාක වශයෙන්) මහත්ඵල ඇත්තේ නො වේ.

8. (එහෙයින්) ඉදින් කුසලයක් කරන්නේ නම් එය කරන්නේ ම ය. 313 ඒ කුසලකමය ද තර කොට ම (අවසරිත සමාදාන ඇතිව ම) කරන්නේ ය. යම් හෙයකින් බණ්ඩාදිභාවයට පමුණුවන ලද ශ්‍රමණ-ධර්මය වඩා ලා ම (බොහෝ කොට ම) රහාදි රජස ඔහු සතන්ති වත් කරන්නේ ද, එහෙයිනි.

9. දුෂ්කාතය (අකුසලය) නොකරණ ලද්දේ ම උතුම්. අකුසල 314 කමය තෙම පසු ව සිති කළ විටක් පාසා මෙ ලොව විපිළිසර තැවිල්ලෙන් ද පර ලො වැ අපායනාපයෙන් ද තවන්නේ ය. එ හෙයින් යමක් කොට පසු වැ නො තැවේ ද, එසේ වූ කුසල කමය තෙම කරණ ලද්දේ උතුම්.

10. නගරං සථා පච්චන්තං ගුහං සන්තරාමාතිරං 315
එවං ගොපෙථ අතථානං බණ්ණා වො මා උපච්චගා
බණ්ණානිභා හි සොවන්ති නිරයමහි සමපපිනා.
11. අලජ්ජිකායෙ ලජ්ජන්ති ලජ්ජිකායෙ න ලජ්ජරෙ 316
මච්ඡාදිට්ඨසමාදානා සත්තා ගච්ඡන්ති දුග්ගතිං.
12. අභයෙ භයදසසිනො භයෙ වාභයදසසිනො 317
මච්ඡාදිට්ඨසමාදානා සත්තා ගච්ඡන්ති දුග්ගතිං.
13. අවජ්ජේ වජ්ජමතිනො වජ්ජේ වාචජ්ජදසසිනො 318
මච්ඡාදිට්ඨසමාදානා සත්තා ගච්ඡන්ති දුග්ගතිං.
14. වජ්ජං ව වජ්ජනො ඤාඤා අවජ්ජං ව අවජ්ජනො 319
සමමාදිට්ඨසමාදානා සත්තා ගච්ඡන්ති සුග්ගතිං.

නිරයවග්ගො දවාපිසතිමො.

23. නාගවග්ගො

1. අභං නාගො'ව සඛිනාමෙ වාපාතො පතිතං සරං 320
අතිවාසාං තිතිකකිංසං දුසසිලො හි බහුජ්ජනො.
2. දන්තං නයන්ති සමිතිං දන්තං රුජා'තිරුගති 321
දන්තො යෙවෙඨා මනුස්සෙසු යො'තිවාසාං තිතිකකති.
3. වරමස්සතරා දන්තා අජානීයා ව සිකිචා 322
ඤාඤා ව මහානාගා අන්තදන්තො තතො වරං.
4. න හි එකෙහි යානෙහි ගච්ඡෙය්‍ය අගතං දිසං 323
සථාන්තතා සුදන්තන දන්තො දන්තත ගච්ඡති.

1. අභං නාග ඉව සංග්‍රාමෙ වාපතා පතිතං ඔරමි
අතිවාසාං තිතිකකිංසං දුසසිලො හි මහාජනා (උද්භාවක.)
අභො භාජනා ව සගම් චච්ඡි චච්ඡි ඔර
අතිච්ඡාති දුසසිලො හි බහො ජනො (ප්‍රා. ඩ. C. 31)

10. ප්‍රත්‍යක්‍ෂයෙහි (හෙවත් රට කෙළවර පිහිටි) (ආරප්‍රාසාර- 315
දිය තර කිරීමෙන්) ඇතුළත හා සහිත කොට, (දෙරට අටපු පදනම්
අගල් ආදිය තර කිරීමෙන්) පිටත සහිත කොට (නොහොත්
ඇතුළතින් පිටතින්) සොරාත් නොවැද්ද හැකි සේ රක්ෂා ලද
නුවරෙක් යම් සේ ද, එ පරිද්දෙන් ම ආත්මය (හෙවත් සිත) රකිවු.
යම් හෙයකින් ස්‍රණසම්පත් ඉක්මනින් නිරයෙහි පිහිටියෝ
(නිරයෙහි උපන්නෝ) ශෝක කෙරෙත් ද, එ හෙයින් (දුෂ්ට ස්‍රණයෙන්
මිදුනු) ස්‍රණසම්පතිය ඒකාන්තයෙන් නොප නගමක් ඉක්මවා.

11. ලජ්‍යා නො කටයුතු වන්නී යම් කෙනෙක් ලජ්‍යා 316
කෙරෙත් ද, ලජ්‍යා කටයුතු වන්නී ලජ්‍යා නො කෙරෙද් ද, (ලජ්‍යා නො
කළ මනා නැත ලජ්‍යා තීර්මය, ලජ්‍යා කටයුතු නැත ලජ්‍යා නො කිරීමය
යන මේ) තුට්ඨ වූ විපරිත වූ දූෂ්ට ගණ වසන අඤ්ඤා සත්ත්වයෝ
(සතර) අපායට යන්නාහ.

12. බිය නො දක්ක මනා වන්නී බිය දක්නා සුලු වූ, බිය දක්ක 317
මනා වන්නී නොබිය දක්නා සුලු වූ, (මෙසේ) විපරිත දූෂ්ට ගණ
වසන අඤ්ඤා සත්ත්වයෝ තරකාදී දුගතියට යන්නාහ.

13. නිරවද්‍ය ධර්මයන් පිළිබඳ වෑ මෙය සාවද්‍ය යැ යි හටගත් බුද්ධි 318
ඇති, සාවද්‍ය ධර්මයෙහි නිරවද්‍ය යැ යි දක්නා සුලු වූ, මෙ බුදු විපරිත
ලබ්ධිය පිළිගෙන හැසිරෙණ සත්ත්වයෝ දුගතියට පැමිණෙත්.

14. සාවද්‍ය ධර්මයන් සාවද්‍ය වශයෙන් ද නිරවද්‍ය ධර්මයන් නිරවද්‍ය 319
ධර්ම වශයෙන් ද තත් වූ පරිදි දැන අවිපරිත වූ ලබ්ධිය පිළිගෙන
හැසිරෙන සත්ත්වයෝ සුගතියට පැමිණෙත්.

දෙවිසිවන නිරයවග්ගය යි.

23. නාගවග්ගය.

1. යම් හෙයකින් ලෞකික මහ ජන තෙම ගිලිසංවරයෙන් 320
විනිශ්චිත ද එ හෙයින් දුන්නෙන් ගිලිහී තමන් වෙර හුණු ශරප්‍රහාර-
යන් ඉවසන ඇතකු මෙන් මේ (මෙරමාගේ) රළු බස් ඉවසමි.

2. බොහෝ දෙනා රැස් වන තැනකට දැමුනු සතකු පමුණුවත්, 321
රළු ද දැමුනු ඇතකු හෝ අසකු පිට නගී. යමෙක් රළු බස් ඉවසා ද
හෙ තෙම සිටු අරියමගින් දන්නා වූයේ මිනිසුන් අතුරෙහි උතුම් වෙයි.

3. අශවතරයෝ ද දැමුනාහු මැ උතුම් වෙත්. ආජානෙය නම් 322
අශවයෝ ද දැමුනාහු උතුම් වෙත්. සෙකිව අශවයෝ ද දැමුනාහු
මැ උතුම් වෙත්. ඇත්තු ද දැමුනාහු මැ උතුම් වෙත්. ඔවුන් හැම දෙනාට
වඩා තමා දමනය කරණ ලද්දේ උතුම් වෙයි.

4. මහණ තෙම (සුචිත්තයෙහි ඉන්ද්‍රිය දමනයෙන්) දැමුනු, (අපර 323
නාගයෙහි අර්මන වැඩීමෙන්) මනා වෑ දැමුනු සිහින් දන්නා වූයේ,
සිහිනෙහුදු නොගිය විරු (දන්නාහුම වූ) නිවන දෙසට යම්සේ යේ ද,
එසේ මේ (ඇත් අස් ආදී) යානවලින් යෑ හැකි නො වන්නේ ය.

5. ධනපාලකෝ නාම කුඤ්ඤරො කවුකප්පභෙදනො දුනතිවාරයො 324
බඳ්ධො කබලං න භුඤ්ඤති සුමරති නාගවනයා කුඤ්ඤරො.
6. මිද්ධි යද හොති මහග්ගසො ව නිද්දායිනා සමපරිවත්තසාසි 325
මහාවරාහො'ව නිවාපපුට්ඨො පුනපුනං ගබ්භවුපෙති මඤ්ඤ.
7. ඉදං පුරෙ විත්තමවාරි වාරිකං 326
යෙනිවජ්ඣං යජ්ඣකාමං යථාසුඛං
තදජ්ජහං නිග්ගහෙස්සාමි යොනිසො
හත්තිපමභින්නං විය අඛිකුසග්ගහො.
8. අප්පමාදරතා හොථ සම්මත්තමනුරක්ඛථ 327
දුග්ගා උඤ්ඤරථත්තානං පඬෙක සතො'ව කුඤ්ඤරො.
9. සවෙ ලහෙථ නිපකං සහායං 328
සද්ධිං වරං සාධු විහාරි ධිරං
අභිභුය්‍ය සබ්බාති පරිසුඤ්ඤාති
වරෙය්‍ය තෙනත්තමනො සතීමො.
10. නො වෙ ලහෙථ නිපකං සහායං 329
සද්ධිං වරං සාධු විහාරි ධිරං
රාජා'ව රට්ඨං විජිතං පහාය
එකො වරෙ මාහග්ගරඤ්ඤා'ව නාගො.
11. එකස්ස වරිතං සෙයොතා 330
නත්ති බාලෙ සහායතා
එකො වරෙ න ව පාපානි කයිරා
අපෙපාසසුකො මාහග්ගරඤ්ඤා'ව නාගො.
12. අජ්ඣමති පානමති සුඛා සහායා 331
තුට්ඨි සුඛා යා ඉනරිතරෙත
පුඤ්ඤං සුඛං ජිවිතසංකප්පමති
සබ්බස්ස දුක්ඛස්ස සුඛං පහාණං.

8. අප්පමාදරතා හවිත සුඤ්ඤා හවිත සික්ඛාව:
සුසමාහිතසංකල්පා: සමවිත්තමනුරක්ඛත. (උද්දනවතී. අප්පමාද 5 36)
අප්පමාදරතා නොධි සධම්මි සුප්පාචරිතෙ
දුෂ්ඨ උඤ්ඤරථ අත්මන පග සත ව කුඤ්ඤරා. (ප්‍රා. ධ.)

9. ස ජෙලලනෙත නිපකං සහායකං
සාසි වරං සාධු විහාරිධිරම්
අභිභුය්‍ය සම්මානං පරිසුඤ්ඤාති
වරෙතා තෙනත්තමනා: ප්‍රතිසමානා: (මූලසමාසිච්ඡාද විනය. කො. ව.)

10. නො ජෙලලනෙත නිපකං සහායකං
සාසිවරං සාධු විහාරිධිරම්
රාජෙව රාජ්‍යං විපුලං ප්‍රහාය
එකස්මයරතන ව පාපානි කුසාසාත්. (මූලසමාසිච්ඡාද විනය කො. ව.)

11. එකස්ස වරිතං ග්‍රොයො න තු බාලෙ සහායතා.
අලෙපාතසුකස්මයරදෙයො මාහග්ගරඤ්ඤා'ව නාගො (මූලසමාසිච්ඡාද විනය. කො. ව.)

5. ධනපාලක නම් (මාතෘපෝෂක) ඇත්තේ නෙම දෙකන් සිලින් 324 වැනෙත නිවු වූ මද ඇත්තේ, කිසිවක් හු විසින් නොවැළැකිය හැකි වූයේ, (ඇත්තලට ගෙනවුත් විසිතුරු තිරයෙන්) පරික්ෂණ කරණ ලද්දේ, (රජහු එළවූ නොයෙක් රසවලෙන් සුන්) රාජ භෝජනය පවා (මාතෘ-විශෝගයෙන් දූෂිත බැවින්) නොකන්නේ ය. එ ඇත්තේ නෙම (මෙවසන) නාගවනය ම සිහි කරන්නේ ය.

6. පුරුෂ නෙම යම් කලෙක මිඬුබහුල (පිනම්බුයෙන් මඩනා 325 ලද්දේ) වේ ද, (පමණ නොදැන) බොහෝ කොට කන්නේ වේ ද, (කුඩු දඹුකඩ නිසුණු කැඳ ආදී) සුකරහනනයෙන් සුන්නා ලද (සුළුල ශරීර ඇති) මහ ගම්හුරුකු මෙන් (හුන් සිටි නැත) නිදන්නේ ම පෙරළු පෙරළු හෝතේ වේ ද, තිලකුණු මෙනෙහි කැරැමක් නැති එ අඟන නෙම නැවත නැවත මටු කුසට එළාමෙන්නේ ය (ගභීවාසයෙන් නො මිදෙන්නේ ය).

7. මේ (අතවයන) සිහ පෙර කැමැති අයුරින් කැමැති අරමුණෙන් 326 සුව සේ බොහෝ කල් සැරිසර ඇවිද්දේ ය. එය අද මේ නුවණින් ගිලි හුනු මද ඇති ඇතකු නිගන්නා අකුසක් ගත් ඇතරුවක් හු සෙසින්, නිගන්නෙමි (වළකන්නෙමි).

8. නොපමාවවිනි ඇලුනෝ වටු. සිය සිහ (තානා අරමුණෙන් 327 වළකා) රකිවු. ගැඹුරු මෙනෙහි ගැලුනු ඇතු (වැයම් කොට එසින් නැති ගොඩා පිහිටියා) මෙන් හෙපි (යොතිසොමනසකාරයෙන් සුකන ව විසී කොට) තමන් කෙලෙස් දුදලෙන් ගොඩා තහවු.

9. ප්‍රඥව ඇති, තමා හා සමග වසන්නට නිසි, යහපත් වාස ඇති, 328 ධාතිසමපන්න, කලාණ මිත්‍රයකු ඉදින් ලද්දේ වී නම්, සියලු උපද්‍රව නාක් මැඩ, ඔහු හා සතුටු සිතැති වැ සිහි නුවණින් යෙදී වසන්නේ ය.

10. ප්‍රඥව ඇති, තමා හා සමග වසන්නට නිසි, යහපත් වාස ඇති, 329 ධාතිසමපන්න, කලාණමිත්‍රයකු ඉදින් නො ලද්දේ වී නම්, දිනන ලද (අතට පත්) රථ හැර පියා එකලා වැ වනයට වැද තවුත් පැවිද්ද ගත් මහාජනක රජු මෙන් ද, (ඇත්මුල හැර පියා) රක්ෂිත වනයෙහි (හුදෙ කලා වැ වසන) මාතභග ඇතු මෙන් ද, ගණයා හැර එකලා වැ වසන්නේ ය.

11. එකලාහුගේ වාසය උතුම්. (දෙලෝ වැඩ නොදක්නා) 330 අනුවණයා කෙරෙහි (ශිල බුහාංග විදශීනා මාගීඵල ත්‍රිවිද්‍ය අභිඥ නිෂ්ණ යන මේ) සහාය බව නැත. (ඔහු නිසා එය ලැබිය නො හැක්ක.) එ හෙයින් ගණයා හැර එකලා වැ වසන්නේ ය. මද වූ ද පව් නො ම කරන්නේ ය. ගණයා හැර වෙනෙහි වසන මාතභග (පාරිලෙය්සක) ඇතු මෙන් (ගණ පරිහරණයෙහි) නිරතයා වැ වසන්නේ ය.

• 12. කටයුත්තක් උපන් කල්හි (එය සපයන්නට සමත්) යහළුවෝ 331 සුවයහ. හිත වූ ද ප්‍රණීත වූ ද, මද වූ ද බොහෝ වූ ද, (තමා සතු පස-යෙකින් උපදනා) යම් සතුටෙක් ඇද්ද, එය සුව ය. මරණය ලං වූ කල්හි මහත් කොට කළ පිත සුව ය. සියලු සසර දුක දුර ලීම (හෙවත් රහත්බව) සුව ය.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුලත් කර ඇත.

13. සුඛා මනෝභාවයා ලොකෙ අපො පෙතොභාවයා සුඛා 332
සුඛා සාමසුද්ධතා ලොකෙ අපො භුතමසුද්ධතා සුඛා.
14. සුඛං යාව ජරා සීලං සුඛා සඤ්ඤා පතිට්ඨිතා 333
සුඛො පසුද්ධස්ස පටිලාභො පාපානං අකරණං සුඛං.

නාගවග්ගො නෙවිසතිමො

24. තණ්හාවග්ගො

1. මනුජස්ස පමත්තවාටිනො තණ්හා වසිස්සි මාළුවා විස 334
සො පලවති හුරුහුරු එලම්චස්'ව වතස්සිං වාතරෙ.
2. යං එසා සහති ජමම් තණ්හා ලොකෙ විසත්තිකා 335
සොකා තස්ස පවසිස්සන්ති අභිවට්ඨං'ව බිරණං.
3. යො වෙ තං සහති ජමම් තණ්හා ලොකෙ දුරව්ච්ඤා 336
සොකා තමා පපතන්ති උදඛින්න'ව පොකනිරු.
4. තං වො වදම් හද්දං වො යාවනෙත්ථ සමාගතා 337
තණ්හාය මූලං ඛණ්ඨ උසිරිත්ථො'ව බිරණං.
මා වො තලං' ව සොතො'ව මාරෙ හසුඤ්ඤි පුතප්පනං.
5. යථාපි මූලෙ අනුපද්ධෙව දලෙහ 338
ඡින්නො'පි රුකෙති පුතරෙව රුහති
එවමපි තණ්හානුසයෙ අනුතතෙ
නිබ්බන්තති දුක්ඛමිදං පුතප්පනං.
6. යස්ස ඡතතිංසති සොකා මනාපස්සවතා භූසා 339
වාහා වහනති දුද්ධංසිං සඤ්ඤාපා රාගනිසිතා.
7. සවන්ති සබ්බධි සොකා ලතා උබ්භිජ්ඣ තිට්ඨති 340
තස්සුචි දිස්වා ලතං ජාතං මූලං පසුද්ධස්ස ඡිද්ධං.

4. ත ප්‍ර චිදම් හද්දං යවත්තං සමසත
අප්‍රමද රත තොධ සමම් පුප්පවදිති. (ප්‍රා. ධ. A. 7. 7)

13. ලොවැ මවු කෙරෙහි මොනොවට පිළිපැදීම සුව ය. නැවත 332
පියා කෙරෙහි මොනොවට පිළිපැදීම සුව ය. ලොවැ මහණුන් කෙරෙහි
මොනොවට පිළිපැදීම සුව ය. නැවත (බුදු පසේබුදු රහත් යන) ක්ෂීණ-
සුව බ්‍රාහ්මණයන් කෙරෙහි මොනොවට පිළිපැදීම සුව ය.

14. ගිලය (නරුණකට ද වාදායනට ද එක සේ හොඳනා බැවින්) 333
ජරා වයස දක්වා සුව ය. (ලොවී ලොවුතුරු) සාදහාව නිසල වැ පිහිටියා
සුව ය. (ලොවී ලොවුතුරු) නුවණ ලැබීම සුව ය. පව් නොකිරීම සුව ය.

නෙවිසිවන නාගවගීය සි.

24. තෘෂණාවගීය.

1. පමා වූ වසන පුරුෂයාට තෘෂණාව (රුකට) මාලුවා වැලක් 334
මෙන් ඔහුගේ විනාශය පිණිස වෑබෙයි. ඒ තෘෂණාවගහ පුද්ගල
තෙම එතෙසෙහි පල කැමැති (වැ රුකින් රුකට පනන) වදුරකු
මෙන් ගවසෙත් නවසට දිවැ යන්නේ ය.

2. අරමුණෙනි ඇලෙන ලාමක වූ මේ තෘෂණාව යමකු මැඩා 335
පවතී ද, ඒ පුගුලාහට මනවැස්සෙන් තෙවුහු හොට නෑන් (වැඩෙන්නා) සේ
ශොකයෝ වඩනාහු ය.

3. ලාමක වූ ඉක්මිය තොහැකි වූ මේ තෘෂණාව යමෙක් වනාහි 336
මැඩ පවතී ද, ඔහු කෙරෙන් ශොකයෝ පොකුරාපතින් දියබිඳු සේ
ගිලිහෙන්නාහු ය. (පහ වන්නාහු ය).

4. යම් පමණ කෙනෙක් මෙහි රැස් වූහු ද, ඒ තොප හැම 337
දෙනාට වැඩෙත් වේවා. ඒ කාරණයෙන් තොප හැම දෙනාහට මේ
අවවාදය කියමි. එ නම්: සුවදහොටමුලින් ප්‍රයෝජන ඇතිකිනු
මෙන් තෘෂණාවගේ මූල (හෙවත් අවිද්‍යාව) කණිටු. ගංතෙර හටගත්
රණහුණ හෝ බටහුණ පදුරක් කැණ ගෙන යන වතුරක් මෙන්
(කෙලස මාතෘ දිව්‍යපුත්‍ර යන ත්‍රිවිධ වූ) මාර තෙම නැවත නැවත
තොප නගමක් බිදී වා.

5. යම්සේ වෘක්‍ෂයක්හුගේ මූලය උපද්‍රවයකට තොපාමිණ 338
සිරිතියට පත් කලා ඒ වෘක්‍ෂය සිඳින ලද්දේ තමුදු යලිත් වැඩේ ද,
එසේ ම තෘෂණාවගේ අනුයය සිදු නොපියන ලද කල මේ දුඃඛජාතක
නැවත නැවතත් උපදී.

6. යම් කිසිවකුහට සතිස් වැදූරුම් තෘෂණාශ්‍රෝතසින් සමන්විත 339
වූ මතාප වූ රුපාදි අරමුණෙහි සුවණය වන්නාවූ තෘෂණා තොමෝ
බලවත් වැ උපදී ද, අඟ වූ ඒ පුද්ගලයා රාගය ඇසුරු කලාවූ විතකියෝ
බලවත් වූවාහු අපායට පමුණුවෙයි.

7. තෘෂණාප්‍රවාහයෝ හැම තත්හි පවත්නාහු වෙති. ලතා නම් 340
වූ තෘෂණා තොමෝ සදෙරෙහි ඉපද රුපාදි අරමුණෙහි පවතී. වනයෙහි
ජාත වූ ඒ තෘෂණාලතාව දක මාභීප්‍රඥාවෙන් මුලින් මැ සිදු ලවු.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුලත් කර ඇත.

8. සරිතාති සිතෙතිතාති ව සොමනස්සාති භවනාති ජනතුතො 341
තෙ සාතසිතා සුඛෙසිතො තෙ වෙ ජාතිජරුපගා නරා.
 9. නසිණංස පුරකඛතා පජා පරිසප්පනාති සසො'ව බාධිතො 342
සංයොජනහඛගසනතා දුක්ඛමුප්පෙතාති පුනපපුනං විරාය.
 10. නසිණංස පුරකඛතා පජා පරිසප්පනාති සසො'ව බාධිතො 343
තසමා නසිණං විතොදයෙ භික්ඛු ආකඝ්ඛි විරාගමෙත්තතො.
 11. යො නිබ්බන්ධොථ වතාසිමුත්තො වනමුත්තො වනමෙව ධාවති 344
තං පුග්ගලමෙව පස්සප මුත්තො බ්බන්ධමෙව ධාවති.
 12. න තං දද්දං බ්බන්ධමාහු ධීරා 345
යද්දසං දරුජං බ්බන්ධජ්ඣව
සාරත්තරත්තා මණිකුණ්ඩලෙසු
පුහෙත්තසු දරෙසු ව යා අපෙඛා.
 13. එතං දද්දං බ්බන්ධමාහු ධීරා 346
මහාරිතං සිට්ඨං දුප්පමුඤ්චං
එතමි ඡෙත්වාන පරිබ්බජ්ජනාති
අනපෙක්ඛිතො කාමසුඛං පගාය.
 14. යෙ රාගරත්තාහුපහනාති සොනං 347
සයං කතං මකකට්ඨො'ව ජාලං
එතමි ඡෙත්වාන වජ්ජනාති ධීරා
අනපෙක්ඛිතො සබ්බදුක්ඛං පගාය.
 15. මුඤ්ච පුරෙ මුඤ්ච පච්ඡන්තො මජ්ඣෙක මුඤ්ච භවස්ස පාරග 348
සබ්බන්ධ විමුත්තමානස්සා න පුන ජාතිජරං උපෙතිසි.
 16. විතක්කපමචිතස්ස ජනතුතො තිබ්බරාගස්ස සුභානුපස්සිතො 349
භියොසා තණ්හා පව්ඨස්ති එස ඛො දද්දං කරොති බ්බන්ධං.
-
12. න තද්දද්දං බ්බන්ධමාහුරාඨී යද්දසං දරවං බ්බන්ධං ව.
සංරක්තචිත්තා මණිකුණ්ඩලෙසු පුග්ගසු දරෙසු ව යා අපෙක්ඛා;
 13. එතද්දද්දං බ්බන්ධමාහුරාඨී සමං තතා සුසරීරං දුෂ්පමුච්චි
එතද්දි ඡාති පරිවුද්ධාති අනාපෙක්ඛිතො කාමසුඛං පුගාය (උද්ධවච්ඡි කාමී v v 5, 6)
 12. න ත ද්විති බ්බන්ධා ධීර ය අය දරාව බ්බන්ධ ව
සරත්ත මිත මනි කුණ්ඩලෙසු පුග්ගසු දරෙසු ය ය අපෙක්ඛ.
 13. එත ද්විති බ්බන්ධා මහ ධීර මහාරිතා සිතිල දුප්පමුඤ්ච
එත ධී ඡාතිපහ පරිවුද්ධාති අනපෙක්ඛිතො කාම සුඛ පුග්ග. (ප්‍රා. ධ. G v 31, 32)
 14. යෙ රසාරත අනුචතති සොන
සද්දගත.....
එත ධී ඡෙත්වන පරිවුද්ධාති
අනපෙක්ඛිතො කාම සුඛ පුග්ග (ප්‍රා. ධ. C v 33
† පුග්ගලමෙව සී. මු.
 15. මුච පුරතො මුච පච්ඡන්තො මෙධා මුච තච්ඡා පාරගා
සමිත්‍ර විමුත්තමානස්සා න පුනාජ්ජාතිජරාමුපෙක්ඛාසි. (උද්ධවච්ඡි 29. 66)
දුක්ඛ පුරතු දුක්ඛ පජතු මෙඤ්ඤ මුක්ඛ භවස්ස පරපකා
සමිත්‍ර විමුත්තමානස්සා න පුනා ජාතිජර දුච්චිතිසි (ප්‍රා. ධ. C v 32)

8. රූපාදි අරමුණෙහි විසිර ගියා වූ තෘණානෙකෙකුගෙන් ගැල්වුන 341
සොම්නස්ස තෘණාවශික සත්ත්වයාකට වෙති. ඒ පුද්ගලයෝ පස්කම්
සුව ඇසුරු කළාහු සැප සොයන සුල්ලෝ වෙති. එබඳු සත්ත්වයෝ
ජාතිජරාව්‍යාබිමරණයකට එකානායෙන් පැමිණෙත් මා ය.

9. තෘණාව විසින් පිරිවරන ලද්ද වූ සත්ත්වයෝ බඳනා ලද සාවකු 342
මෙන් බිය වෙති. සංයෝජනසංඛ්‍යයෙන් බැඳුනාහු බොහෝ කල්
තාවන තාවතත් දුකට පැමිණෙති.

10. තෘණාව විසින් පිරිවරණ ලද (හෙවත් වළඳනාලද) මේ සත්ත්ව 243
(වැද්ද විසින්) බඳනා ලද සාවකු මෙන් බිය පත් වන්නාහ. එහෙයින්
රුගභිගමනය (නිවන) කැමති වන භික්‍ෂු තෙම තෘණාව රහත්මය
තැණින් ප්‍රතිණ කරන්නේ ය.

11. යමෙක් තෘණා රහිත වූයේ, නපොවනයෙහි (දිව්‍යවිහාරයෙහි) 344
ඇලුනේ, තෘණාවනයෙන් (ගිහිබැම්මෙන්) මිදුනේ, නැවත ගිහිබැම්මට
ම දිවේ ද, එවු, ඒ පුද්ගලයා මෙසේ ව්‍යසනයට පැමිණියහු බලවු.

12. යකඩින් කරණ ලද්ද වූ ද දඩුයෙන් කරණ ලද්ද වූ ද 345
බුබුළු තැණින් කරණ ලද්ද වූ ද යම් බකිනයෙන් වේ ද, ඒ සියල්ල ම
(කඩු ආදියෙන් සිත්ද හැකි බැවින්) දැඩි බැඳුම් යා යි පණතිතයෝ
නො කියති. මිණිකොඩොල්ලි ඉතා ඇලුනාවූ යම් කෙනෙක් වෙත්
නම් (ඔවුන්ගේ ඒ රුගය ද,) දුදරුවන් කෙරෙහිත් අශ්‍රුවන් කෙරෙහිත්
යම් අපේක්‍ෂාවෙන් (තෘණාවෙන්) වේ ද,

13. මේ කෙලෙස් බැම්ම ප්‍රාඥයෝ (අපායෙහි ඇද හෙලන හෙයින්) 346
යට බලා යන්නා වූ, (බැඳි තැන සිව් ආදිය නො සිදු ලේ නො සොල්ලා
බැඳි බව ද නො දන්වා හැම කමානන ද කරණුවට අවසර දෙන
හෙයින්) ලිහිල් වූ, උතා හැරපියන්නට දුෂකර වූ දැඩි බැම්ම යා යි
කියත්. (නුවණැත්තෝ) මෙය පවා (නුවණ කගින්) සිදු, (වසතුකාම
කෙලෙසාමයෙහි) අපේක්‍ෂා නැත්තෝ කම්සුව හැර පැවිදි වන්නාහ.

14 රුගයෙන් රත් වූ (දොළයෙන් දව්‍යට වූ මොහයෙන් මුසු වූ) 347
යම් සතෙකු කෙනෙක් තමන් විසින් කරණ ලද දෑ අනුව පවත්නා
එහි ම වැද හෝනා මකුළුවා මෙන්, තමන් ම උපදවා ගත් තෘණාප්‍රොත-
සෙහි ම වැටී හෙත් ද, ප්‍රාඥයෝ වනාහි මෙය ද සිදු පියා විවිධ කාමයෙහි
නිරුලය ව සියලු දුක් දුරු ලා නිවන් පුරාන්නාහ.

15. අතීත පස්කඳ කෙරෙහි තෘණාව හරු. අනාගත පස්කඳ 348
කෙරෙහි තෘණාව ද හරු. වතීමාන පස්කඳ කෙරෙහි තෘණාව ද
හරු. මෙසේ තුන් භවයේ පර තෙරට ගිය හෝ හැම ප්‍රත්‍යයසමුත්තර-
බම් කෙරෙන් මිදුනු සිත් ඇත්තෙහි, නැවත ජාතියට ජරාවට නො පැමි-
ණෙන්නෙහි.

16 කාමවිතකීදි අකුශලවිතකීයෙන් මැඩුනු, දැඩි කාමරුග ඇති, 349
අරමුණු ශුභ වශයෙන් බලන සුළු වූ සත්ත්වයාකට බොහෝ කොට ම
තෘණාව වැඩේ. මේ පුද්ගල තෙම වනාහි තෘණාබකිනය තර
කරන්නේ ය.

17. විතකකුපසමෙ ච යො රතො අසුභං භාවයති සදා සතො 350
එස ඛො ව්‍යන්තිකාතිති එස ඡෙව්ඡති මාරබ්බිනං.
18. තිට්ඨං ගතො අසන්තාසී ඒතතණො අතභිගණො 351
අච්ඡිද්ධි භවසලාති අන්තිමො'යං සමුස්සයො.
19. ඒතතණො අනාදතො නිරුහතිපදකොවිදො 352
අකකිරාතං සන්තිපාතං ඡක්ඛන්තො පුබ්බපරාති ච
ස වෙ අන්තිමසාරො මහාපක්ඛන්තො මහාපුරිසො'ති වුච්ඡති.
20. සබ්බාභිගු සබ්බවිදු'හමසමි 353
සබ්බෙසු ධම්මෙසු අනුපලිභෙතො
සබ්බස්සො භණ්ඩකඛයෙ විමුච්ඡෙතො
සයං අභික්ඛන්තො කමුද්දිසෙය්‍යං.
21. සබ්බදුතං ධම්මදුතං ජිනාති 354
සබ්බං රසං ධම්මරසො ජිනාති
සබ්බං රතිං ධම්මරති ජිනාති
භණ්ඩකඛයො සබ්බදුතං ජිනාති.
22. හන්තති භොගා දුමමධං තො වෙ පාරගවෙසිතො 355
භොගභණ්ඩාස දුමමධො හන්ති අක්ඛන්තො'ව අත්තනා.
23. තිණදෙසාති බෙහතාති රාගදෙසා අයං පජා 356
තස්මා හි ඒතරාගෙසු දින්නං හොති මහපථො.
24. තිණදෙසාති බෙහතාති දෙසදෙසා අයං පජා 357
තස්මා හි ඒතදෙසෙසු දින්නං හොති මහපථො.

20. සමාහිතු සම්මිද්ධි' හමිඤ් සමිති ධම්මිති අනොපලිප්තා:
සම්මෙය්‍ය 'හං තාමිණිකාසය විමුච්ඡෙතො සමයං අභික්ඛන්තො කමුද්දිසෙය්‍යමි. (මහාවංශ. 325)

17. යමෙක් අකුසලවිතකීව්‍යපයමයා සි කියන ලද දශඅගුණා- 350
ලම්බනයෙහි උපන් ප්‍රථමධ්‍යානයෙහි ඇලුනේ වේ ද, හැම කල්හි ම
සිහි ඇතියේ ඒ අගුණධ්‍යානය වඩා ද, මෙ තෙම වනාහි නාෂණාව ස්‍යය
කරන්නේ ය. මෙ තෙම මාරබ්බිතය (හෙවත් ත්‍රේභූමිකවාතනය)
සිදා ලත්තේ ය.

18. යම් මහණෙක් නිෂ්චාවට (රහත්පලයට) පැමිණියේ වේ ද, 351
(රුහාදි සන්ත්‍රාස නැති හෙයින් ජීවිතාශා ප්‍රතිණ කළ හෙයින් සිංහා-
දීන් ගෙන් වන සන්ත්‍රාසයක් ද නැතියෙන්) තො නැති ගන්නා සුලු
වේ ද, පහ වූ නාෂණා ඇත්තේ වේ ද, එහෙයින් ම රුහාදි අභිගණ
රහිත වේ ද (හෙවත් නිකෙලය වේ ද), හවගාමී සියලු කෙලයලයයන්
උදුරු හැර පී ද, ඔහුගේ මේ අන්තිම ආකම්භාවය යි.

19. යම් මහණෙක් රහත්වෙතින් පහ කළ හවතාෂණා ඇත්තේ ද, 352
සකකාදියෙහි ආතම ආතමය වයසෙන් ගැනුම් තැන්තේ ද, නිරුකති-
පදයන්හි (හෙවත් සිටු පිළිසැඟියාහි) දක්‍ෂ ද, අක්‍ෂරසමුදයයන් පුළු-
පරුක්‍ෂරයන් (යෙදෙන සැටි)ත් දන්නේ ද, කෙලවර අත්බවිහි සිටි
හෙ තෙම එකාන්තයෙන් මහාප්‍රාඥයා සි ද (සියලු කෙලෙසුන්ගෙන්
මිදුනු හෙයින්) මහාපුරුෂයා සි ද කියනු ලැබේ.

20. මම් සියලු (ත්‍රේභූමික) ධර්මයන් මාඩාලියෙම් වෙමි. සියලු 353
(වාචුර්භූමික) ධර්මයන් දන්නෙමි වෙමි. සියලු (ත්‍රේභූමික) ධර්මයන්හි
(නාෂණාදූෂිලේපයෙන්) අනුපලිභායෙමි. (තො ඇලිතිමි.) සියලු
(ත්‍රේභූමික) ධර්ම පහ කොට සිටියෙමි. නාෂණාස්‍යයෙහි (රහත්
පෙලෙහි) (අශෙක්‍ෂ විමුක්තියෙන්) මිදුනෙමි. ඒ මම් (වතුස්සානයන්)
තෙමේ ම ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කොට දැන අත් කවරක්නු නම් සිය ගුරුහු කොට
කියමි ද?

21. ධර්මදානය තෙම සියලු ආමස දානය පරදවයි (ධර්මදානය ම 354
උත්තම යි.) (බෝපැකි දහමි නව ලොවුතුරා දහමි නැමැති) ධර්ම රසය
(ලොවැ ඇති ලවණාදි) සියලු රස පරදවයි. (ධර්මරසය ම උතුමි.)
(දම් දෙසන්නහුට ද අසන්නහුට ද උපදානා ප්‍රීතිය වූ) ධර්මරතිය (දු පුත්
ආදීන් නිසා ඇති වන තාක්) සියලු රතිය (ප්‍රීතිය) පරදවයි (ධර්මරතිය ම
උතුමි.) නාෂණාස්‍යය (රහත්පලය) (සසරදුක් මැඩ ලැබුබැවින්)
සියලු දුක් පරදවයි.

22. (වය්‍යාදි උපභෝග වසනුහු ද දුසිදසාදි පරිභෝග වසනුහු ද 355
යන) සියලු භෝගයෝ අනුවණ්‍යා නසන්නාහ. නිවන් නැමැති පරතෙර
සොයන සුලු නුවණැත්තුවන් තො නසන්නාහ. අඥන පුද්ගල තෙමේ
භොගයන්හි උපන් නාෂණාවෙන් (පරි කොට) අනුත් නසන්නක්නු
මෙන් නමා නසන්නේ ය. (නමා අපායෙහි හෙලන්නේ ය).

23. කෙත්ත (මාරතු භුක්තිමැටි ආදි) නණ දෙස් ඇත්තාහු ය. එසේ ම 356
මේ සහතිප්‍රජාව ද රාගය දෙස් කොට ඇත්තේ ය. එ හෙයින් පහ වූ
රාගය ඇතියක් කෙරෙහි (රහතුන් කෙරෙහි) දුන් දන මහත් පල වේ.

24. කෙත්ත නණ දෙස් ඇත්තෝ ය. මේ සත් කාල ද දොම 357
සංකිශ්‍යාන දොමය ඇත්තාහ. එ හෙයින් පහ වූ දොමය ඇතියන් (කිණි-
සුවයන්) කෙරෙහි දුන් දන මහත් පල වේ.

25. තිණදෙසාති බෙත්තාති මොහදෙසා අයං පජා
තස්මා හි ඵ්ථමොහෙත්ත දින්නං හොති මහපථං. 358

26. තිණදෙසාති බෙත්තාති ඉච්ඡාදෙසා අයං පජා
තස්මා හි විගතිචෙත්ත දින්නං හොති මහපථං. 359

තණ්හාවග්ගො වතුච්ඡතිමො.

25. භික්ඛුවග්ගො.

1. වක්ඛුතා සංවරො සාධු සාධු සොතෙන සංවරො
සාණෙන සංවරො සාධු සාධු ජිව්හාය සංවරො. 360

2. කායෙන සංවරෙ සාධු සාධු වාචාය සංවරෙ
මහසා සංවරෙ සාධු සාධු සබ්බත්ථ සංවරො
සබ්බත්ථ සංවුතො භික්ඛු සබ්බදුක්ඛා පමුවෙති. 361

3. හත්ථසඤ්ඤානො පාදසඤ්ඤානො 362
වාචාය සඤ්ඤානො සඤ්ඤාතුත්තමො
අජ්ඣන්තරතො සමාහිතො
ඵකො සනතුසිතො තමාහු භික්ඛුං.

4. යො මුඛසඤ්ඤානො භික්ඛු මනනහංගී අනුඤානො 363
අත්ථං ධම්මං ව දිපෙති මුට්ඨරං තස්ස හාසිතං.

5. ධම්මාරමො ධම්මරතො ධම්මං අනුච්චින්නයං 364
ධම්මං අනුසාරං භික්ඛු සද්ධම්මා ත පරිභායති.

6. සලාහං නාතිමඤ්ඤායා නාඤ්ඤාසං පිහයං වරෙ 365
අඤ්ඤාසං පිහයං භික්ඛු සමාධිං නාගිගච්ඡති.

7. අපපලාහො'පි වෙ භික්ඛු සලාහං නාතිමඤ්ඤාති 366
තං වෙ දෙවො පසංසනති සුඤ්ඤාථිචිං අතඤ්ඤං.

1. වක්ඛුතා සංවරො සාධු සාධු ප්‍රොප්තො සංවරො
සාණෙන සංවරො සාධු මහසා සාධු සංවරො
සම්මු සංවරො හික්ඛු: සම්මු: සම්මු: සම්මු: (මහාවස්තු 3. පි. 423)
2. කථන සඤ්ඤා සධු සධු වයභු සඤ්ඤා.
මහෙන සඤ්ඤා සධු සධු සඤ්ඤා සඤ්ඤා.
සඤ්ඤා සඤ්ඤා සධු සධු දුග්ගති ජනි. (ප්‍රා. ධ. B. 9)
3. හතසඤ්ඤා පදසඤ්ඤා වයසඤ්ඤා සධුහිච්චි
අඤ්ඤා සධුහිච්චි ඵසං සඤ්ඤා තමහු සධු (ප්‍රා. ධ. B. 10)
4. යො මුහෙන සඤ්ඤා සධු මහහති අනුඤානො
අර්ථධර්ම ජ දෙසෙති මුට්ඨරං තස හසිත. (ප්‍රා. ධ. B. 11)
5. ධම්මාරමො ධම්මරතො ධම්මනුච්චින්නයත්
ධම්මං සමුඤ්ඤාති හික්ඛු: සධුධම්මානා පරිභායති. (මහාවස්තු. 3. පි 421)
6. සලාහ නාතිමඤ්ඤා අ නාඤ්ඤා සම්මුහි සධු.
අඤ්ඤා සධුහිච්චි සධු සධු නාගිගච්චති. (ප්‍රා. ධ. B. 20)

25. කේන්ද්‍රයේ (සාමාකාදී) තෘණයන් දෙස් කොට ඇත්තෝ 358 වෙත්. (ශ්‍රීපාල සමාධි නො වෙයි.) මේ සන්නිප්‍රජාව (තනනිප්‍රතිවිජා-දක) මොහය දෙස් කොට ඇත්තේ ය. එ හෙයින් මෝහය දුරු අශේෂවරයන්හට දෙන ලද්ද මහත්පල වෙයි.

26. කේන්ද්‍රයේ (සාමාකාදී) තෘණයන් දෙස් කොට ඇත්තෝ වෙත්. 359 (ශ්‍රීපාල සමාධි නො වෙයි.) මේ සන්නිප්‍රජාව ඉවත්ව දෙස් කොට ඇත්තේ ය. එහෙයින් තෘණාව දුරු අශේෂවරයන්හට දෙන ලද්ද මහත්පල වෙයි.

අවුර්ධ්ව වන තෘණාවර්ගය යි.

25. හික්මවුණි.

1. ඇසින් (වික්ෂිප්තාරයෙන්) සංවරය යහපති. කණින් (ශ්‍රෝත්‍ර- 360 ආරයෙන්) සංවරය යහපති. නැගැයෙන් (ක්‍රිකාආරයෙන්) සංවරය යහපති. දිවින් (ජිහ්වාආරයෙන්) සංවරය යහපති.

2. කයින් (කායආරයෙන්) සංවරය මැනවි. වචනින් (වාග්ආර- 361 යෙන්) සංවරය යහපති. සිතිය (මනෝආරයෙන්) සංවරය යහපති. වික්ෂිප්ත දිවු සදෙර රැකීම මැනවි. වික්ෂිප්ත සදෙරෙහි ම සංවාත වූ හික්ම නෙම සියලු සසර දුකින් මිදෙයි.

3. (අමෙත්) අතින් සංයත ද, පයින් සංයත ද, වචනයෙන් සංයත ද, 362 කයින් සංයත ද, කවචයන් වැඩිමෙහි ඇලුනේ ද, සමාධියෙන් යුක්ත ද, එකලා ව හැසිරෙන්නේ ද, තුටු සිතාත්තේ ද, මහ හික්මුණු කොට කියති.

4. මුඛසංයත වූ යම් මහණෙක් නුවණින් යෙදී බණන සුලු ද, 363 සන්ත්‍රන් සිතාත්තේ ද, අභියන් පාලියන් සකසා දක්වා ද, මහුගේ වචනය මිහිරි වෙයි.

5. (ශ්‍රීපාලදායීනා) ධර්ම නිවාසස්ථාන කොට ඇති, ධර්මයෙහි ඇලුනු, 364 ධර්ම නැවත නැවත සිතන, ධර්ම නැවත නැවත සිති කරන හික්මුණෙම සද්ධර්මයෙන් නො පිරිහෙයි.

6. සවකිය ලාභයට (තමා ලත් දෑයට) අවමන් නො කරන්නේ ය. 365 මෙරමාගේ ප්‍රණීත වූ ලාභය පනමින් නො හැසිරෙන්නේ ය. අනුත්තේ ප්‍රත්‍යයලාභය කැමැති වන හික්මුණෙම සමාධියට නො පාමිණෙයි.

7. ප්‍රත්‍යයලාභී නො වූ ද මහණ තෙම ඉදින් (ගෙපිළිවෙළින් සිතා 366 ලත්) නමාගේ ලාභය හෙලා නො දක්නේ ද, පිරිසිදු වූ ජීවිකා ඇති (ජිවිකාබල නිසා ජීවත් වන බැවින්) අකුසිත වූ ඒ මහණහට එකාන්තයෙන් දෙවියෝ ද සතුති කෙරෙත්.

8. සබ්බසො තාමරුපසමිං යස්ස නඤ්ච මමාසිනං 367
අසතා ව න සොවති ස වෙ භික්ඛු'ති වුච්චති.
9. මෙතනාවිහාරී යො භික්ඛු පසන්නො බුද්ධාසාසනෙ 368
අධිගමෙත් පදං සන්නං සඤ්චාරුපසමං සුඛං.
10. සිඤ්ච භික්ඛු ඉමං තාවං සිත්තා නෙ ලහුමෙස්සති 369
ජේඛා රුගං ව දොසං ව තතො නිබ්බාණමෙතිසි.
11. පඤ්ච ජ්ඤෙ පඤ්ච ජ්ඤෙ පඤ්ච චුත්තරී භාවයෙ 370
පඤ්චසඤ්චාතිගො භික්ඛු ඔසතිණ්ණො'ති වුච්චති.
12. කුසා භික්ඛු මා ව පාමදො 371
මා තෙ කාමගුණෙ හමස්සු විත්තං
මා ලොහගුලං ගිලී පමතො
මා කඤ්ඤි දුක්ඛමිදන්ති ඛයාමාතො.
13. නඤ්ච කුසානං අපඤ්ඤස්ස පඤ්ඤා නඤ්ච අකුසායනො 372
යමිති කුසානං ව පඤ්ඤා ව ස වෙ නිබ්බාණසන්නාමිකෙ.
14. සුඤ්ඤාගාරං පටිට්ඨස්ස සන්නාවිත්තස්ස භික්ඛුතො 373
අමානුසී රති ගොති සමමා ධම්මං චිපස්සතො.
15. යතො යතො සමමසති බකුසානං උදයබ්බයං 374
ලහති පිතිපාමොජ්ජං අමතං තං විජ්ජතං.
16. තත්තායමාදි භවති ඉධ පඤ්ඤස්ස භික්ඛුතො 375
ඉද්ධියගුත්ති සන්නාධාරී පාතිමොක්ඛො ව සංවරො.

-
8. සවසු තමරුපස යස කපි මමඉත
අසත ඉ ක ජශායති සො හු භික්ඛු තු වුච්චති (ප්‍රා. ධ. B. 39)
 9. මෙමභිවිහාරී යො භික්ඛු: ප්‍රසන්නො බුද්ධාසනෙ
අධිගමෙති පදං භාතං අශෙවනං ව ජමාවනාමි. (මහාවංසතු 3. 421)
ජමතු චිහර සෙ භික්ඛු ප්‍රසනු බුධ භස.....
පඤ්චික්ඛු පද භත සඤ්චාරුපසමු සුත. (ප්‍රා. ධ. B. 29)
 10. සිංච භික්ඛා ඉමාං තාවං සිත්තා නෙ ලහුමෙස්සති.
ජේඛා රුගං ව ජේඛං ව තතො නිබ්බාණමෙතිසි (මහාවංසතු 3. 421)
සිජ භික්ඛු ඉම නම සිත පි ලහු මෙසිති
ජේඛා රසා ජ් ජදස තතො නිව්ඤ ජිසිති. (ප්‍රා. ධ. B. 35)
 11. පජ ජ්ඤ පජ ජති පජ උඤ්චි භවතු
පජ සගභිග භික්ඛු භික්ඛිත්තො'ති වුච්චති. (ප්‍රා. ධ. B. 37)
 12. ජඉ භික්ඛු ම සි ප්‍රමදි ම නෙ කාමගුණ හමස්සු විත්තං
ම ජලාගගුම ගිලි ප්‍රමත කාන දුම්මදති දකුමනො (ප්‍රා. ධ. B. 34)
 13. නඤ්ච කුසා අප්‍රඤ්ඤ ප්‍රඤ්ඤ නඤ්ච අකුසානං
යස කුසා ව ප්‍රඤ්ඤ ය සො හො නිර්වාසස සති අ. (ප්‍රා. ධ. B. 16)
 14. සුඤ්ඤාගාර ප්‍රටිඨස්ස භතවිත්තස භික්ඛුතො
අමානුසි රති ගොති සමම ධම්මී චිව්ඤතු (ප්‍රා. ධ. B. 12)
 15. යතො යතො සමමසති බකුසාන උදයබ්බයං.
ලහති ප්‍රිති ප්‍රමොජ් අනුතු ත විජ්ජතු (ප්‍රා. ධ. B. 17)
 16. තත්තා අදි භවති තධ ප්‍රඤ්ඤ භික්ඛුතො
ඉද්ධියගොති සතුඤ්ච ප්‍රතිමුඛමු... (ප්‍රා. ධ. B. 17)

8. යම්කුහට නාමරූප දෙකෙහි සඵල ප්‍රකාරයෙන් ම මමොයනයෙන් 367 (මම ය මගේ යැ යි ආකම ආකමය වශයෙන් ගැන්මෙන්) නැද්ද, ඒ නාමරූප නැසී යෑම හේතු කොට ගෙනත් යෝක නො කෙරේද, ඒ ක්ෂිණාසුව තෙම භින්නාසෙලය බැවින් භික්ෂු යැ යි කියනු ලැබේ.

9. යම් මහණෙක් මෙෙහිවිහරණ ඇත්තේ ද, බුදුසස්තෙහි අවල 368 ශ්‍රද්ධා ඇත්තේ ද, එ බදු මහණ තෙම සියලු සංඝකාරයන් සන්තිද්‍රවන අත්‍යන්ත සුඛය වූ ශාන්තපදය (නිවණ) ලබන්නේ ය.

10. මහණ, මේ (අත්බව නැමැති) නැව (එහි වූ මිථ්‍යාවිතකී 369 නැමැති ජලය ඉසීමෙන්) ඉස පිය. තා විසින් ඉස පියන ලද එය වහා ම (සසර සයුරු නො ඇලී) නිවන්පුරට යන්නේ ය. රුග බැම්ම ද දොම බැම්ම ද සිදු ඉක්බිත්තෙන් නිවණට පැමිණෙන්නෙහි ය.

11. (සකකායදිට්ඨි විවිකිව්‍යා සිලබ්බතපරමාස කාමරුග ව්‍යාපාද 370 යන) සංයෝජන පස (සෝවාන් ආදි යට තුන් මගින්) සිදින්නේ ය. (රූපරුග අරූපරුග මාන උද්ධව අවිජ්ජා යන) උද්ධමාගිය සංයෝජන පස රහත් මගින් සිදු දුරු ලන්නේ ය. (උද්ධමාගිය සංයෝජනයන් තසනු පිණිස) ශ්‍රද්ධාදි ඉන්ද්‍රිය පස අධික කොට වඩන්නේ ය. මෙසේ කොට (රුග දොම මොහ මාන දූෂි යන) සඬා පස ඉක්බිදු මහණ තෙම කාමොඝාදි සතර මහ වතුරෙන් එතෙර වූයේ යැ යි කියනු ලැබේ.

12. මහණ, ධ්‍යාන වඩව. තුන් සුසිරිතෙහි පමා නො වව. 371 තාගේ සිත පස්කම් කොටස්හි තහමක් බවව. පමා වූයේ (පස්කම්හි ගිජු වූයේ) නිරයෙහි ඉපිද ලොභොගුල නො ගිල. තිරු ගින්නෙහි දූවෙමින් මේ දුකැ යි තහමක් හබ.

13. (ධ්‍යානොනපාදක වීර්‍යී සම්ප්‍රසුතන) ප්‍රඥව නැත්තනුට ධ්‍යාන- 372 යෙක් නැත. භාවනා නො කරන්නාට ප්‍රඥව නැත. යමක්නු කෙරෙහි ධ්‍යානයන් ප්‍රඥවන් ඇද්ද, හෙ තෙම එකාන්තයෙන් නිවනට සමීප ව සිටියේ ම වේ.

14. ශුන්‍යාගාරයකට (ජනවිවිකතස්ථානයකට) වත්, නිවුණු සිත් 373 ඇති, රූපාරූපබර්ම මොනවට අතිත්තාදී වශයෙන් වෙසෙසින් බලන මහණහට අමානුෂක වූ (අභිසමාපත්ති සංඛ්‍යාන වූ) දිව්‍ය රතිය වේ.

15. යම් යම් කලෙක රූපාදි සකකියන්ගේ උදය ව්‍යය දෙක 374 සමමග්ගය කෙරේ ද (නුවණින් සලකා ද), එකල්හි යම් ධර්මප්‍රියක්, ධර්මප්‍රාමෝද්‍යක් ලබා ද, එය නුවණැත්තවුනට (අමා මහ නිවන් පමුණුවන හෙයින්) අමා තම් වේ.

16. මේ සස්තෙහි 'නුවණැති මහණහට ඒ සකකියන්ගේ උදය- 375 ව්‍යය දෙක සැලැකීමෙහි මෙ සිවු පිරිසිදු සිල් පූර්විකානග (පූර්ව කාරණ) වේ. හේ කවර හ? යන්: ඉන්ද්‍රිය සංවරයද, සිවු පසයෙහි (යථාලාභ යථා- බල යථාසාරූපය විසින් ත්‍රිවිධ වූ) සතුට ද, පාතිමොක්කයෙහි (ප්‍රධාන- ශිලයෙහි පරිපූරකාරී බව ද යන මෙය යි.

17. මිනෙත භජස්ස කල්යාණෙ සුඤ්ච්චෙ අනුජිනෙ 376
පටිසන්ධාරවුත්තායං ආචාරකුසලො සියා
තනො පාමොජ්ඣබ්බලො දුක්ඛස්ස තතං කරිස්සයි.
18. වස්සිකා වීඨ පුප්ඵානි මග්ගවානි පමුඤ්චති 377
එවං රාගං ව ද්වේශං ව විපපමුඤ්චති භික්ඛවො.
19. සන්තකායො සන්තවාමො සන්තවා සුසමාහිතො 378
වන්තලොකාමිසො භික්ඛු උපසන්නො'ති චුළචිති.
20. අත්තනා වොදයත්තාතං පටිමාසෙ'ත්තමත්තනා 379
සො අත්තගුත්තො සතිමා සුඛං භික්ඛු විහාතියි.
21. අත්තා හි අත්තතො තාමො අත්තා හි අත්තතො ගති 380
තයමො සඤ්ඤමයත්තාතං අස්සං හද්දං'ව වාණීජො.
22. පාමොජ්ඣබ්බලො භික්ඛු පසන්නො බුද්ධසාසනෙ 381
අබ්ගචෙත් පදං සන්තං සංඝාරාපසමං සුඛං.
23. යො හවෙ දහරො භික්ඛු සුඤ්චි බුද්ධසාසනෙ 382
සො ඉමං ලොකං පහාසෙති අබ්භා මුත්තො'ව චජ්ඣො.

භික්ඛුවග්ගො පඤ්චවිසතිමො.

26. බ්‍රාහ්මණවග්ගො.

1. ඡිත්ඤ්ඤා සොතං පරික්ඛමම කාමෙ පනුද බ්‍රාහ්මණ 383
සංඝාරාතං බ්‍රාහ්මණා ඤාතො අකතඤ්ඤා'හි බ්‍රාහ්මණ.
2. යද්ද ආරාධනා ධර්මස්ස පාරගා හොති බ්‍රාහ්මණො 384
අභිස්සං සංඝො සංගොගා අත්ථං ගච්ඡන්ති ජාතතො.

17. මිත්‍ර හයෙඅ පඤ්චව සුඤ්චි අ...
පටිසන්ධාරි අස අප්පත්...
දතු අසරකුසලො සුඤ්චි භික්ඛුයි. (ප්‍රා. ධ. B. 18)

22. ප්‍රමොජ්ඣබ්බලො භික්ඛු අනුචුළු පටිප්පිය
අබ්ගච්ඡි පද ගත අසංසක මොයක. (ප්‍රා. ධ. B. 51)
[අසංසක = අසංවිතකා]
[මොයක = මොචකා]

1. ඡිත්ඤ්ඤා සොතං පරික්ඛමම කාමාත් ප්‍රඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණ
කාප්‍රභාය මුනි! කාමාත් එකච්ඡිගමනි. (උදකච්ඡි 10. 1)

17. පිරිසිදු ආච්ච ඇති, අකුසිත වූ, කලණ මිතුරන් සෙවිනේ ය. 376
පිළිසඳර පැවැතුම් (ධර්මාමිත දෙකින් සංග්‍රහ කරණ බව) ඇත්තෙන්
වන්නේ ය. (ශිලිය ද වත්පිළිවෙන් කිරීම ද යන) ආචාරයෙහි දක්‍ෂ
වන්නේ ය. එයින් (එ පිළිසඳර පැවැතුම් ආචාරයෙහි දක්‍ෂ බව යන
දෙකින් උපන් ධර්මප්‍රාමෝදයෙන්) ප්‍රීතිබහුල වූ තෝ සසර දුක් කෙළවර
කරන්නෙහි.

18. පර වැ මැලැවීගියා වූ මල් වසසිකාලතාව (සමත් වැල්) (යම්සේ 377
තුටුවූයෙන් මුදු බිමැ හෙළා පියා ද), එ පරිද්දෙන් ම මහණෙහි, රහග ද
දෝමය ද තොපගේ සන්නාතයෙන් මුදු හැර පියවූ.

19. ශාන්ත වූ කායචාර ඇති, ශාන්ත වූ වාග්චාර ඇති, ශාන්ත වූ 378
මනෝචාර ඇති, තුන්දර මොනොවට පිහිටි, පහ කළ ලොකාමිභය
(හෙවත් පස්කම්ගුණ) ඇති මහණ තෙම උපශාන්තයැ යි කියනු ලැබේ.

20. සුභමත් තෙමේ තමාට වොදනා කරව. තෝ ම තා පිරික්සා 379
කරව. මහණ, එසේ වූ තෝ තමා විසින් ම රක්තා ලද්දෙහි සමානිමත්
වූයෙහි (සිටු ඉරියව්වහි ම) සුවයෙන් වසන්නෙහි.

21. යම් හෙයෙකින් තෙමේ තමාගේ පිහිට වේ ද, යම් හෙයෙකින් 380
තෙමේ ම තමාගේ පිළිසරණ වේ ද, එහෙයින් උතුම් අසකු (කවා
පොවා) රක්තා අත්වෙළෙඳක්නු මෙන්, (අකුසලින් සිතා වැද්දු නො දී)
තමා මොනොවට රක්තේ ය

22. පියෙවියෙන් ම බුදුරජුන් කෙරෙහි සතුව බහුල වූ, බුදුසත්තෙහි 381
පහන් වූ මහණ තෙම එ හෙයින් ම එකාන්ත සුඛ වූ ශාන්තපදයට
(නිවනට) පැමිණෙන්නේ ය.

23. ලදරු වූ යම් මහණෙක් බුද්ධානුශාසනයෙහි (හෙවත් කමට- 382
හත්හි) යෙදේ ද, හෙ තෙම වලාපටලින් මිදුනු පුත්සලුනු මෙන් මෙ ලොව
එකාන්තයෙන් නුවණ එළියෙන් බබළවන්නේ ය.

සස්මිසි වන ගිණුමෙහි යි.

26. බ්‍රාහ්මණ වර්ගය.

1. බමුණ, විසි කොට තෘණය දියපහර සිදු පිය. (එය පිණිස) 383
වසතුකාම කෙල්ලකාමයන් (සිතෙන්) පහ කරව. බමුණ, සංසාරයන්ගේ
විනාශය විවසුන් නුවණින් දෑත, අකාතඥ (නිවන් දන්නේ) වෙයි ය.

2. බමුණු තෙම (හෙවත් රහත් තෙම) යම් කලෙක ශමඵවිදගීතා 384
දහම් දෙකෙහි පර තෙරට ගියේ වේ ද, එ කලා වතුසාසනයන් මොනොවට
දන්නා ඒ සම්මාසුව බ්‍රාහ්මණයාගේ සියලු සංයෝගයෝ (කාමයෝගාදීනු)
ක්‍ෂයයට පැමිණෙන්නාහ.

3. යස්ස පාරං අපාරං වා පාරුපාරං න විජ්ජති 385
චිතද්දරං විසංයුතතං තමහං බ්‍රුමි බ්‍රාහ්මණං.
4. ක්‍යාසිං විරජමාසිතං කතකිම්බං අනාසවං 386
උත්තමත්තං අනුපපත්තං තමහං බ්‍රුමි බ්‍රාහ්මණං.
5. දිවා තපති ආදිවො රහතිං ආහාති වජ්ඣමා 387
සන්නද්ධො බතති යො තපති ක්‍යාසී තපති බ්‍රාහ්මණො
අථ සබ්බමහොරහතිං බුද්ධො තපති භෙජ්ජා.
6. බාහිතපාපො'ති බ්‍රාහ්මණො සම්මට්ඨො සමණො'ති චූළවති 388
පබ්බාජ්ජත්තතො මලං තස්මා පබ්බාජ්ජතො'ති චූළවති.
7. න බ්‍රාහ්මණස්ස පහරෙය්‍ය තාස්ස මුඤ්ඤථ බ්‍රාහ්මණො 389
ධි බ්‍රාහ්මණස්ස හතතාරං තතො ධි යස්ස මුඤ්ඤති.
8. න බ්‍රාහ්මණස්සෙතදකිඤ්චී සෙය්‍යො 390
යදා නිසෙධො මනසො පියෙහි
යතො යතො භිංසමතො නිවතතති
තතො තතො සම්මති මෙව දුක්ඛං.
9. යස්ස කායෙන වාචාය මනසා තප්ථි දුක්ඛතාං 391
සංචුතං තීති ථාතෙති තමහං බ්‍රුමි බ්‍රාහ්මණං.
10. යමො ධම්මං විජානෙය්‍ය සමමාසමුද්ධාදෙසිතං. 392
සකකම්බං තං තමස්සෙය්‍ය අහතිත්තතං'ව බ්‍රාහ්මණො.

4. කසි පරකත බුද්ධ කිතකිව අතභට්ඨ
බුද්ධ දශබ්භු ජෙතා තමභු භ්‍රොමි බ්‍රමහ. (ප්‍රා. ධ. B. 5)
5. දිව් තවති අදිපු රති අහභු වජ්ජමා
සනද්ධ ඡත්ති තවති කුභු තවති බ්‍රමණො
අථ සර්ව අහොරහ බුද්ධ තවති භෙජ්ජා. (ප්‍රා. ධ.)

3. යම් ආශීශ්‍රාවකයක් හට එතෙර ද (හෙවත් ආධ්‍යාත්මික ශබ්දය- 385
තය ද) මෙ තෙර ද (හෙවත් බාහිර ශබ්දය තන ද) එ තෙර මෙ තෙර
දෙක ම ද තැත්තේ තම් (මම යා යි මගේ යා යි ගැත්තෙක් තැත්තේ
තම්) පහ වූ සෙලාපිඩා ඇති, සියලු කෙලෙසුන් ගෙන් වෙන් වූ එ
රහත්තු බ්‍රාහ්මණ නැමැ යි මම් කියමි.

4. ධ්‍යාන කරණ (ශුචි විදහිතා වසිත), රහාදි රජස් තැති, හුදෙ- 386
කලා වෑ හුත්, සිවු මහින් කළ සොළොස් වැදූරැම් කිය ඇති, අනාසුව වූ,
උත්තමාචාරය (රහත් පලයට) පැමිණි එ රහත්තු බ්‍රාහ්මණයකු කොට
මම් කියමි.

5. හිරු දහවල්හි දිලිසෙයි. සඳු රැසෙහි දිලිසෙයි. රජ තෙම 387
අබරණින් සැරැහී සිටුරහ සෙනහින් පිරිවැරැනේ ම දිලිසෙයි.
(හොබනේයි). බමුණු තෙම (හෙවත් රහත් තෙම) සමවතට සමවත්තේ
දිලිසෙයි (හොබනේයි). තාවැත සියලු දිව්‍ය රූ දෙක්හි සමයක් සවුදුටු තෙම
(වරණ ගුණ ඥාන පුණ්‍ය ධර්ම යා යි පස් වැදූරැම් වූ) තෙජසින් දිලිසෙයි.

6. යම් හෙයෙකින් සන්තානයෙන් බැහැර කරණ ලද පාප ධර්ම 388
ඇත්තේ හු යි බ්‍රාහ්මණ නැමැ යි කියනු ලැබේ ද, අකුසල් සන්තිද්‍රව්‍ය
වසන හෙයින් ශ්‍රමණ යා යි කියනු ලැබේ ද, එසේ ම යම් හෙයකින්
තමාගේ රහාදි මල (තදබහුප්‍රභාණාදියෙන්) පහ කෙරේ ද, එ හෙයින්
ප්‍රච්ඡිතයා යි කියනු ලැබේ.

7. බමුණු තෙමේ (රහත් තෙමේ) බමුණකුට (රහත් බමුණකුට හෝ 389
ජාති බමුණකුට) පහර තො දෙන්නේ ය. බමුණු තෙම (රහත් තෙම)
තමාට පහර දුන් පුද්ගලයාට කොප තො කරන්නේ ය. බමුණකුට
පහර දෙන්නකුට නිකු වේ වා. යමෙක් තමාට පහර දුන්නකුට කොප
කෙරේ නම් එ පහර දුන්නකුට වඩා ඔහුට නින්ද වේ වා.

8. (පහර දුන්නකුට පෙරළා පහර තොදීමය, පරොස් බසින් බිණු- 390
වනුව පෙරළා තොබිණීමය යන) මෙය රහත් බමුණු හට සංග්‍රාමාත්‍ර වූ ද
ශ්‍රෙයසෙක් තො වේ. යම් කලෙක්හි ක්‍රෝධී පුද්ගලයාගේ මතසට
ප්‍රිය වූ ක්‍රෝධවිවේකයාත් පාදය කෙරෙන් යම් වැළැක්මක් වේ ද,
මේ ක්‍රෝධනිග්‍රහය ක්‍ෂණාසුව බ්‍රාහ්මණයා හට සංග්‍රාමාත්‍ර වූ ශ්‍රෙයසෙක්
තො වේ (මහත් වූ ම ශ්‍රෙයසෙකි). යම් යම් කරුණෙකින් ක්‍රෝධ සිත
තවති ද, එ එ කරුණින් සසර දුක සන්තිදේ ම ය.

9. යම් පුගලකුගේ කයින් ද වචසින් ද මතසින් ද සිදු වන අකුසල 391
කම්මයක් තැද්ද, මේ තුන් තැතින් (මේ තුන් දෙවරින් වදනා අකුසලුන්
ගේ වැළැක්ම පිණිස) වැසුනු දෙර ඇති එ ක්‍ෂණාසුවය බමුණකු කොට
මම් කියමි.

10. යමක් හු කෙරෙන් සමයක් සවුදුටුයන් විසින් දෙසන ලද්ද වූ 392
පශ්චාත්ති ධර්මය යමෙක් දන්නේ වී නම්, එ ආවාසීයා අග්‍රහිතෝත්‍රයට
පූජා කරණ බමුණකු මෙන් සකසා තබන්නේ ය.

11. න ජට්ඨාති න ගොතෙතන න ජට්ඨා ගොති බ්‍රාහ්මණො 393
යමහි සච්චඤ්ච ධරෙට්ඨා ව සො සුචි සො'ව බ්‍රාහ්මණො.
12. නිං තෙ ජට්ඨාති දුමමෙධ නිං තෙ අජ්ඣසාපියා 394
අබ්භන්තරං තෙ ගහණං බාහිරං පරිච්ඡෙදි.
13. පංසුකුලධරං ජන්තුං කිසං ධමනිසස්සනං 395
එකං වනස්මිං ක්කායන්තං තමහං බ්‍රාහ්මි බ්‍රාහ්මණො.
14. න වාහං බ්‍රාහ්මණො බ්‍රාහ්මි යොතිජං මහතිසමභවං 396
ගොවාදී නාම සො ගොති සචෙ ගොති සකිඤ්චනො
අකිඤ්චනං අනාදානං තමහං බ්‍රාහ්මි බ්‍රාහ්මණො.
15. සබ්බසංයෝජනං ඡේක්ඛා යො වෙ න පරිනස්සති 397
සම්භාවිතං විසංඤ්ඤාන්තං තමහං බ්‍රාහ්මි බ්‍රාහ්මණො.
16. ඡේක්ඛා නද්ධං වරතනඤ්ච සන්දමං සහනුකකමං 398
උක්ඛන්තපලිසං බුද්ධං තමහං බ්‍රාහ්මි බ්‍රාහ්මණො.
17. අකෙකාසං වධබන්ධං ව අදුට්ඨායො තිතිනබති 399
බන්තබ්බලං බලාතීකං තමහං බ්‍රාහ්මි බ්‍රාහ්මණො.
18. අකෙකාධකං වතචන්තං සීලවන්තං අනුස්සන්තං 400
දන්තං අනතිමසාරීරං තමහං බ්‍රාහ්මි බ්‍රාහ්මණො.
19. වාරි පොකබරපහො'ව ආරග්ගෙරිව සාසපො 401
යො න ලිපපති කාමෙසු තමහං බ්‍රාහ්මි බ්‍රාහ්මණො.
20. යො දුක්ඛස්ස පජානාති ඉධෙව බ්‍රහ්මන්තො 402
පන්තභාරං විසංසුන්තං තමහං බ්‍රාහ්මි බ්‍රාහ්මණො.

11. බඳනා ලද ජරාවන් කරණ කොට ගෙණ බ්‍රාහ්මණ නම් 393 නො වෙයි. ගෝත්‍ර කරණ කොට ගෙණ ද බ්‍රාහ්මණ නම් නො වෙයි. ජාතිය කරණ කොට ගෙණ ද බ්‍රාහ්මණ නම් නො වෙයි. යම්කු කෙරෙහි සත්‍යඥතය ද, නවලොවුතුරු දහම් ද ඇත්තේ නම්, පිරිසිදු තැනැත්තේ හේ ම ය, බ්‍රාහ්මණ නමැත්තේත් හේ ම ය.

12. අභ්‍රාවණය, තනේ ජරායෙන් කවර වැඩෙක් ද? තනේ තෙල 394 අඳුන් දිව්සමින් කවර වැඩෙක් ද? තනේ ඇතුළත කෙලෙසුන්ගෙන් ගහණය. එතෙකුළු වුවත් (ඇතුළත නො ව) පිටත ම සිලුටු කරන්නෙහි ය.

13. පවුල් සිවුරු දරණ, කෘශ සිරුරු ඇති, තහර ඉල්පුහු කය 395 ඇති, ගැඹුරු වෙනෙහි හුදෙකලා වූ භාවනා කරන ඒ පුගුලහු බ්‍රාහ්මණ යැ යි මම් කියමි.

14. මවගේ යොනි මගින් උපන්, බැම්ණියක කුසැ උපන්නාහට 396 එ පමණෙකින් බ්‍රාහ්මණ යැ යි මම් නො කියමි. ඉදින් යමෙක් කෙලෙසපරිබෝධ ඇත්තේ වී නම්, හේ (දුටු දුටුවන්ට 'හො හො'යි කියා ඇවිදුනා හෙයින්) හොවාදී නම් වෙයි (බ්‍රාහ්මණ නම් නො වෙයි). කෙලෙසපරිබෝධ නැති තෘණාදූෂි වශයෙන් කිසිත් නොගන්නා තැනැත්තහු බ්‍රාහ්මණ නමැ යි මම් කියමි.

15. සියලු සංයෝජන සිදූ සිටි හෙයින් යම් රහත් පුගුලෙක් 397 එකානතයෙන් (ජීවිතාශා තැනි හෙයින්) නො තැනි ගණී ද, රුගසඬාදි සත් සඬායන් ඉක්මුණු, කෙලෙසුන්ගෙන් විසුකත ඒ රහත් පුද්ගලයා බ්‍රාහ්මණ යැ යි මම් කියමි.

16. (ක්‍රොධ සංඛ්‍යාත) තද්ධිය තෙවන් දළ වර ද, තෘණා තැමැති 398 වරපට ද, අනුශානුක්‍රම සතිය වූ (ආශ්චර්යාත්මක) මහ දම ද, (ඒ ඒ මානියෙන්) සිදලා, උදුරු දුමු (අවිද්‍යා තැමැති) අගුල ඇති සිටුසක් අවබෝධ කළ ඒ ක්ෂීණාස්‍රවයා බ්‍රාහ්මණ නමැ යි මම කියමි.

17. යම් පුද්ගලයෙක් තෙම ආක්‍රොශය ද (පාණිප්‍රහාරදි) වධය ද 399 (අනුබන්ධාදි) බන්ධනය ද යන හැම අපරාධ නොකිපි සිතැත්තෙක් ව ඉවසා ද, ස්නානඛලය බල කොට ඇති ඒ ක්ෂීණාස්‍රවයා බ්‍රාහ්මණ නමැ යි මම කියමි.

18. තොතිපෙන (ධුතාඛන) චිතයෙන් යුක්ත වූ ශීලයෙන් 400 පරිපූර්ණ වූ (තෘණා කෙතභයෙන්) තෙත් තොවූ දුමුතාවූ (භව කෙළවර සිටි හෙයින්) අනුමිත ආතමභාවයෙන් යුත් ඒ ක්ෂීණාස්‍රවයා බ්‍රාහ්මණ-යෙකි යි මම කියමි.

19. යම් පුද්ගලයෙක් තෙම පිසුම්පතෙහි (තොරුදෙන) දිය බිඳ 401 මෙන් ද හිදි අග (පිහිටා තොසිටින) අබ ඇට මෙන් ද කාමයන්හි තො ඇල් ද, ඒ අශෛක්‍ෂයා බ්‍රාහ්මණයෙකි යි මම් කියමි.

20. යම් පුද්ගලයෙක් තෙම මේ ආකම්භාවයෙහි ම තමා පිළිබඳ 402 (සංකූ) දුඛයාගේ විතාශය දනී ද, සංකූභාරය බහා තැවූ කෙලෙසුන් කෙරෙහි මිදුනු ඒ ක්ෂීණාස්‍රවයා බ්‍රාහ්මණයෙකි යි මම් කියමි.

21. ගමභීරපඤ්ඤාං මෙධාචිං මග්ගාමග්ගස්ස කොවිදං 403
උත්තමෙනං අනුප්පත්තං තමහං බ්‍රුමි බ්‍රාහ්මණං.
22. අසංසට්ඨං ගහට්ඨති අනාගාරෙති බ්‍රහ්මයං 404
අතොක්කසාරිං අප්පට්ඨං තමහං බ්‍රුමි බ්‍රාහ්මණං.
23. නිබ්බාය දණ්ඩං භූතෙසු තස්සෙසු ථාවරෙසු ච 405
යො න හන්ති න සාතෙති තමහං බ්‍රුමි බ්‍රාහ්මණං.
24. අවිරුඳ්ධං විරුඳ්ධෙසු අත්තදණ්ඩෙසු නිබ්බුතං 406
සාදුතෙසු අතාදුතං තමහං බ්‍රුමි බ්‍රාහ්මණං.
25. යස්ස රුහො ච දෙසො ච ලිංහො ලිහෙකා ච පාඨිනො 407
සාසපො රිච ආරග්ගා තමහං බ්‍රුමි බ්‍රාහ්මණං.
26. අක්කකසං විඤ්ඤපතිං ගිරං සච්චං උදීරයෙ 408
යාය නාභිසපේ කඤ්චි තමහං බ්‍රුමි බ්‍රාහ්මණං.
27. යො'ධ දීඝං ච රස්සං චා අණ්ණං දුලං සුභාසුභං 409
ලොකෙ අදින්නං නාදිසති තමහං බ්‍රුමි බ්‍රාහ්මණං.
28. ආසා යස්ස න විජ්ජන්ති අසමිං ලොකෙ පරවති ච 410
නිරුසයං විසංසුත්තං තමහං බ්‍රුමි බ්‍රාහ්මණං.
29. යස්සාලයා න විජ්ජන්ති අඤ්ඤාය අකථංකපි 411
අමිතොගඛං අනුප්පත්තං තමහං බ්‍රුමි බ්‍රාහ්මණං.
30. යො'ධ පුඤ්ඤඤච පාපඤ්ච උභො සඛගං උපච්චගා 412
අසොකං විරජං සුඳ්ධං තමහං බ්‍රුමි බ්‍රාහ්මණං.
31. චන්ද්‍රං'ච විලෙලං සුඳ්ධං වීර්‍යසන්නාමනාවිලං 413
නාදිභවපරිභ්‍යාජං තමහං බ්‍රුමි බ්‍රාහ්මණං.

21. ගැඹුරු ප්‍රඥාවෙන් යුක්ත වූ විදහිනාඥනයෙන් මේධාවී වූ 403
(මේ දුගති මග යැ මේ සුගති මග යැ මේ නිවන් මග යැ යි මෙසේ)
මාමාමායීන්හි දක්ෂ වූ (අභිගතසංඛ්‍යාත) උත්තමාඤ්ඤාට සමප්‍රාප්ත වූ
ඒ විතරුග පුද්ගලයා බ්‍රාහ්මණ යැ යි මම් කියමි.

22. ගිහියන් ද පාවිද්දන් ද යන දෙ පිරිස සමග සංසථී රහිත වූ 404
(තෘෂණාසංඛ්‍යාත) ගිහි ගැසිරීමෙන් බැහැර වූ අලොභය වූ මේඛද
අශෛෂ්‍ය පුද්ගලයා බ්‍රාහ්මණ යැ යි මම් කියමි.

23. යම් පුද්ගලයෙක් (තෘෂණාසන්නාසයෙන්) බිය සහිත වූ ද 405
(තෘෂණාසන්නාස රහිත හෙයින්) බිය රහිත වූ ද සියලු ජනයන් විෂය-
යෙහි කායාදි දණ්ඩා බහා තබා තෙමේ (කිසිවකු තො තසා ද) කිසිවකු
මෙරමා ලවාත් තො තත්වා ද, එබඳු ක්ෂිණාසුවයා බ්‍රාහ්මණ යැ යි මම්
කියමි.

24. විරුද්ධ ලෞකික මහජනයා අතුරෙහි අවිරුද්ධ වූ, (පරහිංසාව 406
සදහා) දඩුවම් ලෞකික මහජනයා අතුරෙහි නිවුනු සිතැති, පඤ්චස්කන්ධ-
විෂයයෙහි මම්කිය සාලකු ලෞකික මහා ජනයා අතුරෙහි (පස් කඳ
පිළිබඳ ව මෙ ය මානේසි) ගැණීමක් නැති ඒ විතරුග පුද්ගලයා
බ්‍රාහ්මණ යැ යි මම් කියමි.

25. යම් කිසිවකු විසින් රාගය ද දෝෂය ද මානසය ද (ගුණ 407
මැකීම් ලක්ෂණ වූ) මක්කිය ද, හිදි අග තොරදන අබාටක් මෙන් (ඒ ඒ
මහ නුවණින්) බැහැර ලත ලද්දේ ද එබඳු අශෛෂ්‍යයා බ්‍රාහ්මණ යැ යි
මම් කියමි.

26. යම් වචනයෙකින් කිසිවකු කුප්වා ද, එබඳු, රථ තොවූ, 408
දෙලෝ වැඩ හඟවන්නාවූ සබවස යමෙක් පවසන්නේ ද, එසේ වූ
ක්ෂිණාසුව පුද්ගලයා බ්‍රාහ්මණ යැ යි මම් කියමි.

27. යම් පුද්ගලයෙක් මෙ ලොවෙහි දිගු වූ හෝ ලුහුඬු වූ හෝ 409
අණුවූ හෝ සජ්ජ වූ හෝ යහපත් වූ හෝ අගහපත් වූ හෝ (ගිම්හන්
විසින්) තොදෙන ද (මෙරමා සතු) දෑයක් සොර සිහින් පැහැර තො
ගණී ද ඔහු බ්‍රාහ්මණ යැ යි මම් කියමි.

28. යම් පුද්ගලයකුට මෙ ලොව පරලොව පිළිබඳ (රූපාදි අර- 410
වුණු උදෙසා පවත්නා) තෘෂණාවෙන් හොමැත්තේ ද, තෘෂණා නැති,
කෙලෙසුන් කෙරෙන් සිත බැහැර ගිය ඔහු බ්‍රාහ්මණ යැ යි මම් කියමි.

29. යමකුට තෘෂණාව නැත් ද, (බුද්ධාදි අභවත්තන් යථාගත 411
වශයෙන්) දත (එය පිළිබඳ වැ) විවිකිව්‍යාව පහ ව ගියේ ද, නිජාණයට
ඇතුළත් ව එම ක්ෂේමභූමියට පැමිණියා වූ විතරුග පුද්ගලයා
බ්‍රාහ්මණ යැ යි මම් කියමි.

30. මෙ ලොවෙහි දී යම් පුද්ගලයෙක් කුශලාකුශල උභය පක්ෂයම 412
(රහත් මහ නැණින්) ප්‍රණීණ කෙළේ ද, රහාදි සබ්බයන් බැහැර කෙළේ ද
යොකයන් ඉක්ම වූ, රහාදි රජස් දුරු වූ (උපකෙලයාපගමනයෙන්) පිරි-
සුදු වූ ඒ අශෛෂ්‍යයා බ්‍රාහ්මණ යැ යි මම් කියමි.

31. පුණී වන්‍යයා මෙන් නිම්ල වූ, පිරිසිදු වූ, වෙහෙසින් පහන් වූ, 413
කිරිකුලවූ, හවභ්‍රයය පිළිබඳ තෘෂණාව ක්ෂය කලා වූ ඒ ක්ෂිණාසුවයා
බ්‍රාහ්මණ යැ යි මම් කියමි.

32. යො ඉමං පළිපථං දුග්ගං සංසාරං මොහමච්චගා
තිණ්ණො පාරගතො ක්‍රියාසී අතෙජො අකථංකපී
අනුපාදය නිබ්බූතො තමහං බ්‍රුමි බ්‍රාහ්මණං. 414
33. යො'ධි කාමෙ පභාභාන අනාගාරො පරිබ්බජෙ
කාමහවපරිකම්මං තමහං බ්‍රුමි බ්‍රාහ්මණං. 415
34. යො'ධි තණ්හං පභාභාන අනාගාරො පරිබ්බජෙ
තණ්හාහවපරිකම්මං තමහං බ්‍රුමි බ්‍රාහ්මණං. 416
35. හිත්වා මානුසකං යොගං දිබ්බං යොගං උපච්චගා
සබ්බයොගවිසංයුතතං තමහං බ්‍රුමි බ්‍රාහ්මණං. 417
36. හිත්වා රතං ච අරතං ච සිතිභූතං නිරූපයිං
සබ්බලොකාභිභූං චීරං තමහං බ්‍රුමි බ්‍රාහ්මණං. 418
37. චුතිං යො'වෙදි සත්තානං උපපත්තිං ච සබ්බසො
අසත්තං සුගතං බුද්ධං තමහං බ්‍රුමි බ්‍රාහ්මණං. 419
38. යස්ස ගතිං ත ජානන්ති දෙවා ගක්ඛබ්බමානුසා
බ්බොසවං අරහත්තං තමහං බ්‍රුමි බ්‍රාහ්මණං. 420
39. යස්ස පුරෙ ච පච්ඡා ච මජ්ඣෙ ච තප්පි කිංකරිතං
අකිංකරිතං අනාදතං තමහං බ්‍රුමි බ්‍රාහ්මණං. 421
40. උසසං පචරං චීරං මහෙසිං විජ්ජාපිතං
අතෙජං න්‍යාතකං බුද්ධං තමහං බ්‍රුමි බ්‍රාහ්මණං. 422

32. යම් හික්කුවෙක් මේ (රුහාදි) පළිපථය (මෙහි සහිත මගත් 414 කෙල්ලදුග්ගියත් මේ සංසාර වෘත්තයත් මොහයත්) ඉක්මැවී ද, (කාමොසාදි) සැබ වහරින් එතෙර වූයේ ද, (පාරසඬ්ඛ්‍යාත) නිව්‍යාණයට පැමිණියේ ද, ධ්‍යාන වඩන්නේ ද, (ඵජාසඬ්ඛ්‍යාත) තෘෂණාව රහිත වූයේ ද, බුද්ධාදි අෂට වස්තුන් පිළිබඳ සැක තැත්තේ ද, කාමොපාදනාදීන් (උපාද්‍යවශයෙන්) දැකී යේ නොගෙන කෙලෙසවරනිව්‍යාණයෙන් නිවුනේ ද, ඒ විතරුග පුද්ගලයා බ්‍රාහ්මණ යැ යි මම් කියමි.

33. මේ ලෝකයෙහි යම් පුද්ගලයෙක් නෙම කාමයන් දුරුලා ගෘහ- 415 වාසය හැර පියා පැවිදි වේ ද, කාමතෘෂණා හවතෘෂණා ඝෂිණ කළා වූ ඒ අශෛක්‍ෂයා බ්‍රාහ්මණ යැ යි මම් කියමි.

34. මෙ ලොව යම් පුද්ගලයෙක් තෘෂණාව දුරු කොට ගෘහවාසය 416 බැහැර ලා තික්මේ ද, කාමතෘෂණා හවතෘෂණාවන් ඝෂිණ කළා වූ ඒ ඝෂිණාසුවයා බ්‍රාහ්මණ යැ යි මම් කියමි.

35. මේ සත් ලොවැ මානුෂික ආයුෂ හා පඤ්චකාම ගුණය හැර පියා 417 දිව්‍ය ආයුෂ හා පඤ්චකාම ගුණ ද යමෙක් ඉක්මැ යේ ද, (කාමාදි) යෝග- යන්ගෙන් වෙසෙසින් වෙන් වූ ඒ විතරුග පුද්ගලයා බ්‍රාහ්මණ යැ යි මම් කියමි.

36. පස්කම්ගුණෙහි ඇලීම ද, අරණ්‍යවාසයෙහි උකටලි බව ද 418 දුරුලා, නිව් ගිය සිතැති, උපධිරහිත වූ (සීලාදිගුණවලින් සියලු ලෝකය මැඩලූ, ප්‍රධානවීර්‍යී ඇති ඒ අශෛක්‍ෂයා බ්‍රාහ්මණ යැ යි මම් කියමි.

37. යම් ශ්‍රමණයෙක් සත්ත්වයන්ගේ ව්‍යුති (ආසන්න) ය ද ප්‍රතිසංඝී 419 (ආසන්න) ය ද සමීප්‍රකාරයෙන් ප්‍රකට කොට දන්නේ ද, (තෘෂණා වශයෙන්) අලගන වූ මනා ගති ඇති සිවුසස් පසක් කළ ඒ උත්තමයා බ්‍රාහ්මණ යැ යි මම් කියමි.

38. යම් ඝෂිණාසුවොත්තමයකු ගේ පහළ වීම නොහොත් (නිෂ්චාට) 420 (ශක්‍රව්‍රතාදි) දෙවියෝ ද, ගනිව්‍යෝ ද, මනුෂ්‍යයෝ ද (කිසි ලෙසෙකින්) කො දකිත් ද, වතුරසුවයන් ඝෂිණ කළා වූ, කෙලෙසුන් කෙරෙන් සමී- ප්‍රකාරයෙන් දුරු වූ ඔහු බ්‍රාහ්මණ යැ යි මම් කියමි.

39. යම් පුද්ගලයකු විෂයයෙහි අතීත සකකියන් පිළිබඳ වූ ද 421 අතාගත සකකියන් පිළිබඳ වූ ද, වර්තමාන සකකියන් පිළිබඳ වූ ද, (තෘෂණාග්‍රහණ සඬ්ඛ්‍යාත) පළිබෝධයෙන් තැදී ද, රාගාදි කිඤ්චත රහිත වූ තෘෂණා දෘෂ්ටි මාන ග්‍රහණයක් තැති ඒ විතරුග පුද්ගලයා බ්‍රාහ්මණයා යි මම් කියමි.

40. (හය සත්ත්‍යාස රහිත බැවින්) වෘෂභාජානීයයකු බඳු වූ 422 (උත්තමාර්ථයෙන්) ප්‍රචර වූ (වීර්‍යීසම්පන්න බැවින්) වීර වූ (මහත් වූ සීලාදි ධර්මසකකියන් එෂණය කළ බැවින්) මහර්ෂි වූ (සකකිකෙලෙස- මාතෘ) මාරගන් දිනු තෘෂණාවන්ගෙන් විප්‍රකත වූ (මාහීග්‍යත සලිලයෙන්) කෙලෙස්මල යෝද දූවූ, සිවු සස් පසක් කළ ඒ අශෛක්‍ෂයා බ්‍රාහ්මණ යැ යි මම් කියමි.

41. පුබ්බෙතිවාසං යො'වෙදී සග්ගාපායං ව පසස්සි
අපො ජාතිකබ්බසං පතොතො අභිඤ්ඤාවොසිතො මුති
සබ්බවොසිතවොසාතං තමහං බුමි බ්‍රාහ්මණං.

423

බ්‍රාහ්මණවග්ගො ජබ්බිසතිමො.

වග්ගදද්දනං

1. සමකස්සමාදෙ විතතං පුප්ථං බාලෙන පණ්ඨිතො
අරහතො සහස්සෙන පාපදණ්ඩන නෙ දස.
2. ජරු අතො ව ලොකො ව බුද්ධො සුබ්බිසෙත ව
කොධො මලං ව ධම්මට්ඨො මග්ගවග්ගෙන විසති
3. පක්ඛණ්ණං නිරයො නාගො තණ්හා භික්ඛු ව බ්‍රාහ්මණො
එතෙ ජබ්බිසති වග්ගා දෙසිතාදිව්වඛ්ඤානා.

ගාමුදද්දනං

1. සමකෙ විසති ගාමා අස්සමාදමි ආදස
එකාදස විතතවග්ගෙ පුප්ථවග්ගමි සොලස
2. බාලෙ ව සොලස ගාමා පණ්ඨිතමි චතුදස
අරහතො දස ගාමා සහස්සෙ හොනති සොලස.
3. තෙරස පාපවග්ගමි දණ්ඩමි දස සතත ව
එකාදස ජරුවග්ගෙ අතතවග්ගෙ භවෙ දස.
4. ආදස ලොකවග්ගමි බුද්ධො වට්ඨාරස භවෙ
සුබ්බෙ ව පියවග්ගෙ ව ගාමායො හොනති ආදස.
5. වුද්දස කොධවග්ගමි මලවග්ගෙකච්ඡති
සතතරස ව ධම්මට්ඨො මග්ගවග්ගෙ තපෙව ව.
6. පක්ඛණ්ණං සොලස ගාමා නිරයෙ නාගෙ චතුදස
ජබ්බිසති තණ්හාවග්ගමි තෙවිස භික්ඛුවග්ගිකා.
7. වතනාට්ඨිසෙකගාමායො බ්‍රාහ්මණෙ වග්ගමුතතමෙ
ගාමා සතාති වතනාරි තෙවිස ව පුතාපරෙ
ධම්මපදෙ තිපානමි දෙසිතාදිව්වඛ්ඤානා'ති.

ධම්මපදපාළි නිවසිතා.

41. යමෙක් පෙර වුසු කදපිළිවෙළ (ප්‍රකට කොට) දැනී ද, සාවතිය ද 123 තීරය ද දිවැසින් දැකී ද, යළි (ජාතික්‍ෂය සම්බන්ධ) අතීත්තිඵලප්‍රාප්ත වූයේ ද, විශිෂ්ටඥානයෙන් දැන නිෂ්ඨාප්‍රාප්ත ද, සියලු කෙලෙසුන්ගේ අවසානය වූ අතීතත්වමානිඥාන තාමැති බ්‍රහ්මවතීය වාසා නිම කළ ඒ ක්‍ෂීණාසුචෝභාතමයා බ්‍රහ්මණ යා සි මම් කියමි.

සවිසි වන බ්‍රාහ්මණ වතීය සි.

වතීයන්ගේ උද්දානය

1. යමකවතීය, අප්‍රමාදවතීය, විතතවතීය, පුෂ්පවතීය, බාලවතීය, පණ්ඩිතවතීය, අතීඤ්ඤාන, සහසුරවතීය, පාපවතීය, දණ්ඩවතීය යන ඒ දස වතී ද,
2. ජරාවතීය ද ආත්මවතීය ද ලෝකවතීය ද බුද්ධවතීය ද සුඛවතී-
ප්‍රියවතී ද ක්‍රෝධවතීය ද මලවතීය ද ධර්මසංවතීය මාගීවතීය හා (මේ) විසි වතී ද,
3. ප්‍රකීර්ණකවතීය ද තීරයවතීය ද නාගවතීය ද නාෂණාවතීය ද බ්‍රාහ්මණවතීය ද සි මේ සවිසි වතීයෝ සුඛිබ්බු වූ බුදුරජුන් විසින් දෙසන ලදහ.

ගාථාවන්ගේ උද්දානය

1. යමකවතීයේ ගාථා විස්සෙක. අප්‍රමාදවතීයෙහි දෙළොසෙක. විතත-
වතීයෙහි එකොළොසෙක. පුෂ්පවතීයෙහි සොළොසෙක.
2. බාලවතීයෙහි ද ගාථා සොළොසෙක. පණ්ඩිතවතීයෙහි තුද්දසෙක.
අතීඤ්ඤානෙහි ගාථා දසයෙක. සහසුරවතීයෙහි සොළොසෙක් වේ.
3. පාපවතීයෙහි ගාථා තෙළෙසෙකි. දණ්ඩවතීයෙහි සතොළොසෙක් ද
ජරාවතීයෙහි එකොළොසෙක් ද ආත්මවතීයෙහි දසදෙනෙක් ද වෙති.
4. ලෝකවතීයෙහි දෙළොසෙකි. බුද්ධවතීයෙහි අටොළොසෙක් ද
වේ. සුඛවතීයෙහි දෙළොසෙක් ද ප්‍රියවතීයෙහි දෙළොසෙක් ද ගාථාවෝ
වෙති.
5. ක්‍රෝධවතීයෙහි තුද්දසෙක් ද මලවතීයෙහි එක්විස්සෙක් ද ධර්මසං-
වතීයෙහි සතොළොසෙක් ද, එසේ ම මාගීවතීයෙහිත් සතොළොසෙක් ද
ගාථාවෝ වෙති
6. ප්‍රකීර්ණකවතීයෙහි සොළොසෙක් ද, තීරයවතීයෙහි තුද්දසෙක් ද,
නාගවතීයෙහිත් තුද්දසෙක් ද, නාෂණාවතීයෙහි සවිස්සෙක් ද, භික්ෂුවතීයට
අගත්තෙවිස්සෙක් ද, ගාථාවෝ වෙති.
7. උතුම් බ්‍රාහ්මණවතීයෙහි ගාථා එක්සෘෂ්ටිසෙකි. ධර්මපදසංඛ්‍යාත ගාථා
සම්බන්ධයෙහි සුඛිබ්බු වූ බුදුරජුන් විසින් දෙසන ලද ගාථා සාරසියෙක් ද,
තැවැත තවත් ගාථා තෙවිස්සෙක් ද (ගාථාවෝ සාරසිය තෙවිසිදෙනෙක්)
වෙති.

ධම්මපදආලිය නිමවන ලදී.

සුභානනපිටකෙ

මුද්දකනිකායො

(තනියො ගතො)

උද්දන පාලි

බොධිවග්ගො පඨමො

නමො නස්ස භගවතො අරහතො සම්මාසම්මුද්ධස්ස.

1. 1.

පඨමබොධිසුත්තං

එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා උරුවෙලායං විහරති තජ්ජා නොරක්ඛරාය තීරෙ බොධිරුක්ඛමුලෙ පස්මාභිසංඝේඨො. තෙන බො පන සමයෙන¹ භගවා සන්තායං එකපලලභේකන නිසිනො; යොති විමුතන්සුඛපටි-සංවෙදී.

අථ බො භගවා නස්ස සත්තාහස්ස අවචයෙන තමො සමාධිමහා වුට්ඨතිත්වා රත්තියා පඨමං යාමං පටිච්චසමුප්පාදං අනුලොමං සංඛුකං මනසාකාසි: “ඉති ඉමසමිං සති ඉදං භොති, ඉමසසුප්පාදා ඉදං උප්පජ්ජති, ඥේදං අවිජ්ජාපච්චයා සංඛාරා, සංඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණපච්චයා තාමරූපං, තාමරූපපච්චයා සලායතනං, සලායතනපච්චයා එසෙසා, එසෙසපච්චයා වෙදනා, වෙදනාපච්චයා තණ්හා, තණ්හාපච්චයා උපාදානං, උපාදානපච්චයා භවො, භවපච්චයා ජාති, ජාතිපච්චයා ජරාමරණං සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සුපායාසා සම්භවනති. එවමෙනස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛන්ධස්ස සමුදයො භොති”ති.

අථ බො භගවා එතමන්ථං විදිත්වා නායං ටෙලායං ඉමං උද්දනං උද්දනෙසි:

යද්ද භවෙ පාතුභවනති ධම්මා
ආරාපිතො ක්කියතො බ්‍රාහ්මණස්ස,
අඨස්ස කඬ්ඛා වප්පනති සබ්බා
යතො පජාතාති සග්ගෙතුඛමනති.

1. තෙන සමයෙන, වියාපාරි

සුත්‍රපිටකයෙහි කුදුගත් සභිය

(තෙවන ග්‍රන්ථය)

උද්‍යාන පාලිය

පළමුවන බෝධිවග්ගය

ඒ භගවත් අග්නිත් සමාස්සමනුදෙධානාමයන්
වහන්සේට නමසකාර වේවා.

1. 1.

ප්‍රථම බෝධිසුත්‍රය.

ඔ, විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අතිසම්බෝධියට පැමිණ (බුදුවා) පළමු කොට ම උරුමෙල්ලකවිහි නිල්ලොහෝ තෙරු බෝරුක්වූලා වසන සේක. එ සමයෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රහත්පල සමවත්සුව විදුනා සේක්, සතියක් එක් පලහින් හුන් සේක් වෙති.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එ සතිය ඇවෑමෙන් ඒ සමාධියෙන් නැගී සිටා රූ පළමු යමිහි, “මෙසේ මේ අයුරින් මේ ප්‍රත්‍යය ඇතිවත් මැ මේ ඵලය වෙයි. මේ ප්‍රත්‍යය ඉපැදීමෙන් මේ ඵලය උපදනේ” යැයි අනුලෝම පිළිසසමුපාව මොනොවට මෙනෙහි කළ සේක. හෙ කෙසේයයත්: “අවිඤ්ඤාප්‍රත්‍යයයෙන් සංසාරයෝ වෙති. සංසාරප්‍රත්‍යයයෙන් විඤ්ඤාය වේ. විඤ්ඤාප්‍රත්‍යයයෙන් තාමරූපය වේ. තාමරූපප්‍රත්‍යයයෙන් ෂඛායතන වේ. ෂඛායතනප්‍රත්‍යයයෙන් ස්පර්ශය වේ. ස්පර්ශප්‍රත්‍යයයෙන් වේදනාව වේ. වේදනාප්‍රත්‍යයයෙන් තෘෂ්ණාව වේ. තෘෂ්ණාප්‍රත්‍යයයෙන් උපාදානය වේ. උපාදානප්‍රත්‍යයයෙන් භවය වේ. භවප්‍රත්‍යයයෙන් ජාතිය වේ. ජාතිප්‍රත්‍යයයෙන් ජරාමරණ ශෝක පරිදේව දුක් දෙමිතස් උපායාස යන මොහු වෙත්. (පහළ වෙත්.) මෙසේ මේ සියලු දූෛඛසත්‍යයාගේ ඉපැදීම වේ” යනු යි.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ (හැම අයුරින්) මේ අර්ථය දැන එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතුළු සේක.

“කෙලෙස් නවත වැර ඇති, දහන් වඩන බ්‍රාහ්මණයාට (පව් බැහැර කළාහට - රහත්හට) යම් ක්‍ෂණයෙක බෝපැකිදහම්හු උපදිත් ද, එ කල්හි ඔහුගේ හැම සැක දුරු වේ. යම් හෙයකින් හේ සහෙතුක වූ දූෛඛසත්‍ය-ධර්මය දන්නේද එ හෙයකින්” යනු යි.

1. 2.

දුතියබොධිසුත්තං

එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා උරුවෙලායං විහරති නජ්ජානෙරඤ්ජරාය නිරෙ බොධිරුක්කමුලෙ පඨමාභිසම්බුද්ධො. තෙන බො පන සමයෙන¹ භගවා සත්තාහං එකපලලඬෙකන නිසිනොනා හොති විමුත්තිසුඛ-පටිසංවෙදී.

අථ බො භගවා තස්ස සත්තාහස්ස අවචයෙන තමා සමාධිමතා වුට්ඨතිකා රතතියා මජ්ඣමං යාමං පටිච්චසමුප්පාදං පටිලොමං සාමුකං මතසාකාසි: “ඉති ඉමස්මිං අසති ඉදං න හොති, ඉමස්ස නිරුධා ඉදං නිරුජ්ඣති, යදිදං අවිජ්ජානිරුධා සංඛාරනිරුධො, සංඛාරනිරුධො විඤ්ඤාණනිරුධො, විඤ්ඤාණනිරුධො තාමරුපනිරුධො, තාමරුපනිරුධො සලායතනනිරුධො, සලායතනනිරුධො එස්සනිරුධො, එස්සනිරුධො වෙදනානිරුධො, වෙදනානිරුධො තණ්හානිරුධො, තණ්හානිරුධො උපාදනනිරුධො, උපාදනනිරුධො භවනිරුධො, භවනිරුධො ජාති-නිරුධො, ජාතිනිරුධො ජරාමරණං සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සපායාසා නිරුජ්ඣති. එවමෙනස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස නිරුධො හොති”ති.

අථ බො භගවා එතමන්ථං විදිවා තායං වෙලායං ඉමං උද්‍යානං උද්දනෙසි:

යද් හවෙ පාතුභවන්ති ධම්මා,
ආතාපිතො ක්ඛායන්තො බ්‍රාහ්මණස්ස,
අථස්ස කඬ්ඛා වපසන්ති සබ්බා,
යන්තො බයං පච්චයානං අවෙදීති.

1. 3.

තතියබොධිසුත්තං

එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා උරුවෙලායං විහරති නජ්ජානෙරඤ්ජරාය නිරෙ බොධිරුක්කමුලෙ පඨමාභිසම්බුද්ධො. තෙන බො පන සමයෙන¹ භගවා සත්තාහං එකපලලඬෙකන නිසිනොනා හොති විමුත්තිසුඛ-පටිසංවෙදී.

අථ බො භගවා තස්ස සත්තාහස්ස අවචයෙන තමා සමාධිමතා වුට්ඨතිකා රතතියා පච්ඡමං යාමං පටිච්චසමුප්පාදං අනුලොමපටිලොමං සාමුකං මතසාකාසි: “ඉති ඉමස්මිං සති ඉදං න හොති, ඉමස්සප්පාද ඉදං උපපජ්ජති, ඉමස්මිං අසති ඉදං න හොති, ඉමස්ස නිරුධා ඉදං නිරුජ්ඣති, යදිදං අවිජ්ජාපච්චයා සංඛාරා, සංඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණපච්චයා තාමරුපං, තාමරුපපච්චයා සලායතනං, සලායතනපච්චයා එස්සා, එස්සපච්චයා වෙදනා, වෙදනාපච්චයා තණ්හා, තණ්හාපච්චයා උපාදනං, උපාදනපච්චයා භවො, භවපච්චයා ජාති, ජාතිපච්චයා ජරාමරණං සොක-පරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සපායාසා සමාවන්ති. එවමෙනස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස සමුදයො හොති.

1. තෙන සමයෙන, විනයමතාවග්ගො.

1. 2.

ද්විතීය බොධිසුත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අභිසම්බෝධියට පාමිණ පළමු කොටම උරුවෙල්දනවිහි නිල්දලා හෝ තෙරු බෝරුක්මුලා වසන සේක. එ සමයෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රහත්පල සමචන්සුව විදුනා සේක්, සතියක් එක් පලහින් හුන් සේක් වෙති.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එ සතිය ඇවැටෙත් ඒ සමාධියෙන් නැගී සිටා රු මැදුම් යමිහි, “මෙසේ මෙය නොමැති කල්හි මෙය නො වේ. මෙය නිරුද්ධ වීමෙන් මෙය නිරුද්ධ වේ යැ”යි ප්‍රතිලෝම ප්‍රතිත්‍යක්ෂමුත්පාදය මොනොවට මෙනෙහි කළ සේක. තේ කෙසේයැත්: “අවිද්‍යානිරෝධයෙන් සංස්කාර නිරෝධය වේ. සංස්කාරනිරෝධයෙන් විඤ්ඤානිරෝධය වේ. විඤ්ඤානිරෝධයෙන් නාමරූපනිරෝධය වේ. නාමරූප නිරෝධයෙන් ඡායායතන-නිරෝධය වේ. ඡායායතනනිරෝධයෙන් සප්තීනිරෝධය වේ. සප්තීනිරෝධයෙන් වේදනානිරෝධය වේ. වේදනානිරෝධයෙන් තෘෂ්ණානිරෝධය වේ. තෘෂ්ණා-නිරෝධයෙන් උපාදානනිරෝධය වේ. උපාදානනිරෝධයෙන් භවනිරෝධය වේ. භවනිරෝධයෙන් ජාතිනිරෝධය වේ. ජාතිනිරෝධයෙන් ජරාමරණ ශොකපරිදේව දුක්ඛදොමස් උපායාස යන මොහු නිරුද්ධ වෙත්. මෙසේ මේ සියලු දුඃඛසංකිතියාගේ නිරෝධය වේ” යනු සි.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ (හාම අයුරින්) මේ අර්ථය දැන එ වේලෙහි මේ උදන් ඇනු සේක:

“කෙලෙස් තවන වැර ඇති, දහන් වඩන මුහුණ්ණාහව (බාහිතපාප පුද්ගලයාහව - රහත්හව) යම් ඤාණයෙක බෝපාතිදහම්මු උපදිත් ද එ කල්හි - යම් හෙයකින් හේ ප්‍රත්‍යයයන්ගේ නිරෝධය පිළිවිදිසේ ද එහෙයින් - ඔහුගේ සියලු සැක දුරු වූ යේ” යනු සි.

1. 3.

තෘතීය බොධිසුත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අභිසම්බෝධියට පාමිණ පළමුවෙන් ම උරුවෙල්දනවිහි නිල්දලා හෝ තෙරු බෝරුක්මුලා වසන සේක. එ සමයෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රහත්පල සමචන්සුව විදුනා සේක්, සතියක් එක් පලහින් හුන් සේක් වෙති.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එ සතිය ඇවැටෙත් ඒ සමාධියෙන් නැගී සිටා රු පැයුම් යමිහි, “මෙසේ මෙය ඇති කල්හි මෙය වේ. මෙය ඉපදීමෙන් මෙය උපදනේ ය. මෙය නොමැති කල්හි මෙය නො වේ. මෙය නිරුද්ධ වීමෙන් මෙය නිරුද්ධ වේ යැ”යි අනුලෝම ප්‍රතිලෝම ප්‍රතිත්‍යක්ෂමුත්පාදය මොනොවට මෙනෙහි කළ සේක. හෙ කෙසේයැත්: “අවිද්‍යාප්‍රත්‍යයයෙන් සංස්කාරයෝ වෙති. සංස්කාරප්‍රත්‍යයයෙන් විඤ්ඤාය වේ. විඤ්ඤාප්‍රත්‍යයයෙන් නාමරූපය වේ. නාමරූපප්‍රත්‍යයයෙන් ඡායායතන-ත්‍යය වේ. ඡායායතනප්‍රත්‍යයයෙන් සප්තීය වේ. සප්තීප්‍රත්‍යයයෙන් වේදනාව වේ. වේදනාප්‍රත්‍යයයෙන් තෘෂ්ණාව වේ. තෘෂ්ණාප්‍රත්‍යයයෙන් උපාදාය වේ. උපා-දානප්‍රත්‍යයයෙන් භවය වේ, භවප්‍රත්‍යයයෙන් ජාතිය වේ. ජාතිප්‍රත්‍යයයෙන් ජරාමරණ ශොකපරිදේව දුක්ඛදොමස් උපායාස යන මොහු වෙත් (උපදිත්.) මෙසේ මේ සියලු දුඃඛසංකිතියාගේ ඉපදීම වේ.

අභිජායතො ආසෙසවිරුගතිරොධො සංඛාරතිරොධො, සංඛාරතිරොධො විඤ්ඤාණතිරොධො, විඤ්ඤාණතිරොධො නාමරූපතිරොධො, නාමරූපතිරොධො සලායතනතිරොධො, සලායතනතිරොධො ඵස්සතිරොධො, ඵස්සතිරොධො වෙදනාතිරොධො, වෙදනාතිරොධො තණ්හාතිරොධො, තණ්හාතිරොධො උපාදානතිරොධො, උපාදානතිරොධො භවතිරොධො, භවතිරොධො ජාතිතිරොධො, ජාතිතිරොධො ජරාමරණං සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සපායාසො නිරුජ්ඣන්ති. එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස තිරොධො භොති”ති.

අථ බො භගවා එතමන්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්දනං උදුනෙසී:

යද භවෙ පාභුනවන්ති ධම්මා
ආතාපිතො ක්කායනො බ්‍රාහ්මණස්ස,
විට්ඨපයං තිට්ඨති මාරසෙනං
සුරියො’ව ඔහාසයමිනනමුක්ඛන්ති.

1. 4.

නිග්‍රොධසුත්තං.

එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා උරුමෙලායං විහරති නජ්ජා තෙරඤ්ජරාය නිරෙ අජපාලනිග්‍රොධමුලෙ¹ පස්මාභිසම්බුද්ධො. තෙන බො පත සමයෙන භගවා සත්තාහං එකපලලඬෙකත නිසින්නො භොති විමුක්තිසුඛ-පටිසංවෙදී.

අථ බො භගවා තස්ස සත්තාහස්ස අච්චයෙන තම්හා සමාධිම්හා වුට්ඨාසී. අථ බො අඤ්ඤාතරො හුහුඛිකජාතිකො² බ්‍රාහ්මණො යෙන භගවා තෙනුපසඛිකම්. උපසඛිකම්භි: භගවතා සද්ධිං සමෙමාදි. සමෙමාදනීතං කථං සාරණීයං විනිසාරෙත්වා එකමන්තං අට්ඨාසී. එකමන්තං ඩිට්ඨො බො සො බ්‍රාහ්මණො භගවන්තං එතදවොච:

“කිත්තාවතා හු බො භො ගොතමි බ්‍රාහ්මණො භොති? කතමෙ ව පත බ්‍රාහ්මණකරණං ධම්මා?”ති³

අථ බො භගවා එතමන්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්දනං උදුනෙසී:

යො බ්‍රාහ්මණො බාහිතපාපධම්මො
නිහුහුඬෙකො⁴ නික්කසාවො යතනො,
වෙදනාතු වුසිතබ්‍රහ්මවරියො
ධම්මෙන සො බ්‍රහ්මචාරිං වදෙස්ස
යස්සස්සද නත්ථි කුභිඤ්චී ලොකෙති.

1. නිග්‍රොධ-කෙසු වි රොජ්ජකෙසු 2. හුහුඬකජාතිකො, මජ්ඣ. 3. බ්‍රාහ්මණකරණං, ධම්මා, සි. බ්‍රාහ්මණ කාරකා කෙසු වි රොජ්ජකෙසු 4. නිහුහුඬකෙයො, මිම. නිහුඬකෙයො, මජ්ඣ.

අවිද්‍යාවගේ ම වූ කලි නිරවශේෂ නිරෝධයෙන් සංසාරයන්ගේ නිරෝධය වේ. සංසාරයන්ගේ නිරෝධයෙන් විඤ්ඤාණයේ නිරෝධය වේ. විඤ්ඤාණනිරෝධයෙන් නාමරූපනිරෝධය වේ. නාමරූපනිරෝධයෙන් ඡායා-වතනිරෝධය වේ. ඡායාවතනනිරෝධයෙන් ස්පර්ශනිරෝධය වේ. ස්පර්ශනිරෝධයෙන් වේදනානිරෝධය වේ. වේදනානිරෝධයෙන් තෘෂ්ණානිරෝධය වේ. තෘෂ්ණානිරෝධයෙන් උපාදානනිරෝධය වේ. උපාදානනිරෝධයෙන් භවනිරෝධය වේ. භවනිරෝධයෙන් ජාතීනිරෝධය වේ. ජාතීනිරෝධයෙන් ජරාමරණ ශෝකපරිදේව දුක් දෙමිතස් උපායාස යන මොහු නිරුද්ධ වෙත්. මෙසේ මේ සියලු දෑ බ්‍රහ්මාණ්ඩයාගේ නිරෝධය වේ.”

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැම අයුරින් මේ අර්ථය දැන එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතුළු සේක:

“කෙලෙස් තවන වැර ඇති, දහන් වඩන බ්‍රාහ්මණයාට (රහත්භට) යම් ක්ෂණයෙක බෝපැහැදහම්නු උපදිත් ද, එ කලා හේ හිරානු (අඳුරු දුරුලා) අහස බබුළුවන්තනු මෙන් මරසෙන් විධිසන (කමිසන) කෙරෙමින් සිටී” යනු සි.

1. 4.

නාමොඛසුත්‍රය.

මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බුදු වූ පළමු ව (පස්වන සතියෙහි) උරුමෙල්දනව්වෙහි නිල්දලා නී තෙරු අස්පල් නුගරාක මූලා වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රහත්පල සමවත්සුව විදුනා සේක් සතියක් එක් පලහිත් හුන් සේක් වෙති.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ සතිය ඇවෑමෙන් ඒ සමාධියෙන් නැගී සිටි සේක. එ කල්හි හුහුංකජාතිකවූ එක්තරා බමුණෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යම් තැනෙක ද එ තැනට එළඹියේ ය. එළඹූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හා සමග සතුටු විය. සතුටු වන්නට නිසි සිතැ රැදැවිය යුතු (සිහි කටයුතු) කථා කොට නිමවා එක් පසෙක සිටියේ ය. එක් පසෙක සිටියේ ම එ බමුණු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “භවද්ද්‍රව්‍යමසිති, කොතෙකින් බමුණෙක් වේ ද? බමුණුව භවත දහම්නු කටුරු තම් වෙත් ද?” යි මේ වචන කී ය.

එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ අර්ථය දැන එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතුළු සේක:

“යම් බමුණෙක් බැහැර වූ පාපධම් ඇතියේ ද, (ක්‍රොධ මාන විසින්) හුහුංකාර නැත්තේ ද, කෙලෙස්කසට නැත්තේ ද, සංයත වූ සිතැත්තේ ද, සිවුමග නුවණින් නිවනට පැමිණියේ වේ ද, වැසතිමා වූ මහ-බඹසර ඇත්තේ ද, යළිකුගේ (සතත්ති) ලොවැ කිසි අරමුණෙක්හි ද උත්සාදයෝ (තැහ එත රුගාදිනු) නැත් ද, හෙ තෙමේ “මේ බමුණුම” යි බ්‍රහ්මචාර්ය කියනුයේ දහම් තසින් කියන්නේ ය” යනු සි.

1. 5.

ථෙරසුත්තං.

එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවස්ථීයං විහරති ඡේතවනෙන අනාථපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තෙන බො පන සමයෙන ආයස්මා ව සාවස්ථනො ආයස්මා ව මහාමොග්ගලානො ආයස්මා ව මහාකස්සපො ආයස්මා ව මහාකල්වායනො ආයස්මා ව මහාමාග්ගිනො ආයස්මා ව මහාකප්පිනො ආයස්මා ව මහාමුත්ථො ආයස්මා ව අනුරුද්ධො ආයස්මා ව රජවතො ආයස්මා ව ආනිඤ්ඤා¹ යෙන භගවා තෙනුපසඛිකම්භු. අද්දසා බො භගවා තෙ ආයස්මනෙන දුරතො² ව ආගච්ඡන්තෙ. දිස්වාන භික්ඛු ආවන්තෙයි. “එතෙ භික්ඛවෙ බ්‍රාහ්මණො ආගච්ඡන්ති, එතෙ භික්ඛවෙ බ්‍රාහ්මණො ආගච්ඡන්ති”ති.

එවං වුද්ධො අඤ්ඤාහරෙ බ්‍රාහ්මණජාතිකො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච: “කිත්තාවතා නු බො භනෙන, බ්‍රාහ්මණො හොති? කතාමෙ ව පන බ්‍රාහ්මණ-කරණං ධම්මා?”ති.

අථ බො භගවා එතමඤ්චං විදිත්වා නායං වෙලායං ඉමං උද්නං උද්ධෙයි:

බාතිත්වා පාපකෙ ධම්මෙ යෙ චරන්ති සද්ද සතා,
 ඛිණ්ණංයොජනා බුද්ධා තෙ වෙ² ලොකස්මිං බ්‍රාහ්මණා’ති.

1. 6.

කස්සපසුත්තං.

එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති චෙච්චනෙ කලඤ්ඤානිවාසෙ. තෙන බො පන සමයෙන ආයස්මා මහාකස්සපො පිප්ඵලි-ගුහායං³ විහරති ආබාධිකො දුක්ඛිනො බාලුහනිලානො. අථ බො ආයස්මා මහාකස්සපො අපරෙත සමයෙන තම්හා ආබාධා වුට්ඨායි.

අථ බො ආයස්මකො මහාකස්සපස්ස නම්හා ආබාධා වුට්ඨිතස්ස එතදවොයි. “යනනුනාහං රාජගහං පිණ්ඩාය පටිසෙය්‍ය”න්ති.

තෙන බො පන සමයෙන පඤ්චමත්තානි දෙවනාසනානි උස්සුන්තං ආපන්නානි හොන්ති ආයස්මහො මහාකස්සපස්ස පිණ්ඩපානපටිලාභාය.

අථ බො ආයස්මා මහාකස්සපො නාති පඤ්චමත්තානි දෙවනාසනානි පටිකම්පිත්වා පුබ්බත්තසමයං නිවාසෙත්වා පහත්චීර්මාදාය රාජගහං පිණ්ඩාය පාට්ඨි, යෙන දළිඳුවිසිබා කපණ්විසිබා පෙසකාරවිසිබා.

අද්දසා බො භගවා ආයස්මන්තං මහාකස්සපං රාජගහෙ පිණ්ඩාය චරන්තං, යෙන දළිඳුවිසිබා කපණ්විසිබා පෙසකාරවිසිබා. අථ බො භගවා එතමඤ්චං විදිත්වා නායං වෙලායං ඉමං උද්නං උද්ධෙයි:

1. නෙත්ඤ්, මජ්ඣ. 2. තෙව, සි. 3. පිප්ඵලිගුහායං. ස.

1. 5.

සථිවිර සුත්‍රය.

මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත් නුවර සමීපයෙහි වූ ජෙනවත නම් වූ අනේපිඩු සිටුහුගේ ආරාමයෙහි වැඩ වසන සේක. එසමයෙහි ආයුෂමත් ශාපිපුත්‍ර සථිවිරයන් වහන්සේ ද, ආයුෂමත් මහාමොද්ගලායන සථිවිරයන් වහන්සේ ද, ආයුෂමත් මහාකාශ්‍යප සථිවිරයන් වහන්සේ ද, ආයුෂමත් මහාකාශ්‍යප සථිවිරයන් වහන්සේ ද, ආයුෂමත් මහාකොට්ඨික සථිවිරයන් වහන්සේ ද, ආයුෂමත් මහාකප්පික සථිවිරයන් වහන්සේ ද, ආයුෂමත් මහාබ්‍රහ්ම සථිවිරයන් වහන්සේ ද, ආයුෂමත් අනුරාධ සථිවිරයන් වහන්සේ ද, ආයුෂමත් රෙවත සථිවිරයන් වහන්සේ ද, ආයුෂමත් ආනන්ද සථිවිරයන් වහන්සේ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරු පෑමිණියාහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එන්තාවූ ඒ ආයුෂමතුන් දුරදීම දුටු සේක. දැක “මහණෙනි, මේ බමුණෝ එහි. මහණෙනි, මේ බමුණෝ එහි”යි භික්ෂූන් ඇමැතු සේක.

මෙසේ වදළ කල්හි බ්‍රාහ්මණ ජාතික වූ එක්තරු භික්ෂුවෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “ස්වාමිනි, කොපමණෙකින් බමුණෙක් වේ ද? බමුණු බව කරන ධර්මයෝ කවරහු ද?”යි මෙය කී ය.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දැන ඒ වෙලාවෙහි මේ උද්‍යතය පහළ කළ සේක:

“සම් කෙනෙක් ලාමක අකුශල ධර්මයන් දුරු කොට හැම කල්හි සමෘතිමත් ව හැසිරෙත් ද, සෞඛ්‍ය කරන ලද සංයෝජන ඇති, වතුරයකි-සත්‍යාවබෝධය කළා වූ ඔවුහු එකානන්‍යයෙන් ලෝකයෙහි බ්‍රාහ්මණ වෙත්.

1. 6.

කාශ්‍යප සුත්‍රය.

මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහනුවර සමීපයෙහි කාලඤ්ඤානිවාස නම් වූ වෙළුටනා-රාමයෙහි වැඩ වසන සේක. එසමයෙහි ආයුෂමත් මහාකාශ්‍යප සථිවිරයන් වහන්සේ ආබාධික ව දුෂිත ව දැඩි ගිලන් ව පිප්පලි ගුහාවෙහි වසන සේක.

ඉක්බිති ආයුෂමත් මහාකාශ්‍යප සථිවිරයන් වහන්සේ පසු කලෙක ඒ ආබාධයෙන් නැගී සිටි සේක. පසු කලෙක ඒ ආබාධයෙන් නැගී සිටි මහාකාශ්‍යප සථිවිරයන් වහන්සේට “මම රජගහනුවරට පිඩු පිණිස පිවිසෙන්නෙමි නම් මැනවැ”යි මෙබඳු සිතෙක් පහළ විය.

එසමයෙහි පන්සියක් පමණ දෙවහනෝ ආයුෂමත් මහාකාශ්‍යප සථිවිරයන් වහන්සේට පිණිසාතය පිළිලබවනු පිණිස උත්සුක බවට පෑමිණියාහු වෙති.

ඉක්බිති ආයුෂමත් මහාකාශ්‍යප සථිවිරයන් වහන්සේ ඒ පන්සියක් පමණ දෙවහනන් පිළිකෙටු කොට පෙරවරු වේලෙහි හැඳෑ පෙරෙ වැ පාසිටුරු ගෙන රජගහනුවර දිළිඳුන් වසන, දුප්පත් මිනිසුන් වසන, පෙහෙරාන් වසන විදියට පිඩු පිණිස පිවිසි සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහනුවර දිළිඳුන් දුටින් පෙහෙරාන් වසන විදියෙහි පිඩු පිණිස හැසිරෙන ආයුෂමත් මහාකාශ්‍යප සථිවිරයන් වහන්සේ දුටු සේක.

එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දැන ඒ වේලෙහි මේ ප්‍රීතිවාක්‍යය පහළ කළ සේක:

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

“අනඤ්ඤපොසිං අඤ්ඤානං¹ දන්තං සාරෙ පතිට්ඨිතං,
ඛිණ්ණස්මං චන්තදොසං නමිහං බ්‍රුමි බ්‍රාහ්මණ”න්ති.

1. 7.

පාචාසුභතං

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා පාචායං² විහරති අජකලාපකො වෙතියෙ අජකලාපකායා යකඩයා භවතෙ. තෙන බො පන සමයෙන භගවා රත්තකිකාරකිම්සායං අබොතාකාසෙ නිසින්නො හොති. දෙවො ච එකමෙකං පුසායති. අථ බො අජකලාපකො යකො භගවතො භයං ඡලිතිත්තතං ලොමිහංසං උපපාදෙතුකාමො යෙන භගවා නෙත්‍රපසඞ්කම්. උපසඞ්කම්භා භගවතො අවිදුරෙ තික්කිත්තං ‘අකකුලො පකකුලො’ති අකකුලපකකුලිකං අකාසි, ‘එසො තෙ සමණ පිසාවො’ති.

2. අථ බො භගවා එතමස්මං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උදනං උදනෙයි:

යද සකෙසු ධම්මෙසු පාරගු ගොති බ්‍රාහ්මණො,
අථ එහං පිසාවඤ්ඤ පකකුලඤ්ඤාතිචන්තතිති.

1. 8.

සඞ්ගාමජීපුත්තං

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාදිත්ථියං විහරති ඡේතවමන අනාඨපිණ්ඩකායා ආරාමෙ. තෙන බො පන සමයෙන ආයසමා සඞ්ගාමජී සාවච්ඨිං අනුප්පන්නො ගොති භගවන්තං දය්‍යාතාය. අයෙසාසි බො ආයසමතො සඞ්ගාමජීයා පුරුණදුතිසිකා ‘අයෙසා නිර සඞ්ගාමජී සාවච්ඨිං අනුප්පන්නො’ති. සා දුරකං ආදාය ඡේතවන්තං අගමාසි.

තෙන බො පන සමයෙන ආයසමා සඞ්ගාමජී අඤ්ඤාතරසමිං රුක්ඛමුලෙ දිවාචිහාරං නිසින්නො හොති. අථ බො ආයසමතො සඞ්ගාමජීයා පුරුණදුතිසිකා යෙතායසමා සඞ්ගාමජී නෙත්‍රපසඞ්කම්. උපසඞ්කම්භා ආයසමන්තං සඞ්ගාම-ජං එතදවොච: ‘බුදුපුත්තාමහි සමණ, පොස ම’න්ති. එවං චුතොත ආයසමා සඞ්ගාමජී තුණහි අගොසි.

දුතියමපි බො ආයසමතො සඞ්ගාමජීයා පුරුණදුතිසිකා ආයසමන්තං සඞ්ගාමජං එතදවොච: ‘බුදුපුත්තාමහි සමණ, පොස ම’න්ති. දුතියමපි බො ආයසමා සඞ්ගාමජී තුණහි අගොසි. තතියමපි බො ආයසමතො සඞ්ගාමජීයා පුරුණදුතිසිකා ආයසමන්තං සඞ්ගාමජං එතදවොච: ‘බුදුපුත්තාමහි සමණ, පොස ම’න්ති. තතියමපි බො ආයසමා සඞ්ගාමජී තුණහි අගොසි.

2. අථ බො ආයසමතො සඞ්ගාමජීයා පුරුණදුතිසිකා තං දුරකං ආයසමතො සඞ්ගාමජීයා පුරුණො නික්ඛිපිත්වා පකකාමි ‘එස තෙ සමණ, පුත්තො. පොස ත’න්ති.

1. අනඤ්ඤපොසිං අඤ්ඤාතං. මජ්ඣං. 2. පාටලියං. ඉ.

4. “අනෙකකු පොෂණය නො කරන සුළු, ප්‍රසිද්ධ වූ, (ඉන්ද්‍රිය දමනයෙන්) දුමුණු, (විමුක්ති) සාරයෙහි පිහිටි, සෑම දාසුව දැනි, දුරු කරන ලද (රුහාදි) දෙස් දැනි, ඒ උත්තමයා බ්‍රාහ්මණයෙකා යි මම් කියමි”

1. 7.

පාචා සූත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පාචානුවර අජකලාපක (නම්) වෛනයය සම්පයෙහි අජකලාපක නම් යක්‍ෂයාගේ දෙවොලෙහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රු බොල් අඳුරුයෙහි අභ්‍යවකාශයෙහි වැඩ හුන් සේක. වාස්ස ද එක එක බිඳුව ගෙලයි. එ කල්හි අජකලාපක යක්‍ෂ නෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට බිය, තැනි ගැන්ම, ලොවුදහ ගැන්ම උදවනු කැමැත්තේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරු එළාබිසේ ය. එළාඹා භාග්‍යවතුන් වහන්සේට නුදුරෙහි තුන් වරක් ‘අනකුල පනකුල’ යැ යි (අනුකරණ ශබ්දයක්) කෙළේ ය. “ශ්‍රමණයන් වහන්ස, මුඛ වෙත මේ පිසාවයෙක් පැමිණියේ යැ” යි කියේ ය.

2. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණු දැනා ඒ වෙලාවෙහි මේ ප්‍රීතිවාක්‍යය පහල කළ සේක.

“යම් කලෙක්හි (බාහින පාප) බ්‍රාහ්මණ නෙමේ සාවකිය ධර්මයන්හි පරහෙරට ගියේ (වේ ද), එ කල්හි (ඒ බ්‍රාහ්මණ නෙමේ) මේ පිසාවයා ද පනකුල ශබ්දය ද ඉක්මැ යිටි.”

1. 8.

සංඛ්‍යාමජිත් සූත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර සම්පයෙහි වූ ජෙනවන නම් අනේපිඬු සිටුවුනේ ආරාමයෙහි වැඩ වසන සේක. එසමයෙහි ආයුෂමත් සංඛ්‍යාමජිත් තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දැකීම පිණිස සැවැත්තුවරට පැමිණියේ ය. ආයුෂමත් සංඛ්‍යාමජිත් සථිවිරයන්ගේ පුරාණ භාය්‍යාව “සංඛ්‍යාමජිත් ආකීයන් වහන්සේ සැවැත් තුවරට වැඩියෝ ල” යි දැසුවා ය. ඔ තොමෝ දරුවා රැගෙන ජෙනවනට ගියා ය.

එසමයෙහි ආයුෂමත් සංඛ්‍යාමජිත් සථිවිර නෙමේ එක්තරා රාකක් මුල දිවාවිහාරයෙහි හුන්නේ වෙයි. එකල්හි ආයුෂමත් සංඛ්‍යාමජිත් සථිවිරයන්ගේ පෙරවිරිස සංඛ්‍යාමජිත් සථිවිරයන් වෙත එළාඹියා ය. එළාඹා ආයුෂමත් සංඛ්‍යාමජිත් තෙරැන්හට “ශ්‍රමණයන් වහන්ස, කුඩා ප්‍රකකු දැනියමු. මා පුස්තේ යැ” යි කීවා ය. මෙසේ කී කල්හි ආයුෂමත් සංඛ්‍යාමජිත් සථිවිර නෙමේ නිශබ්ද විය.

දෙවෙනි වරත් ආයුෂමත් සංඛ්‍යාමජිත් තෙරැන්ගේ පුරාණ භාය්‍යාව ආයුෂමත් සංඛ්‍යාමජිත් තෙරැන්හට “ශ්‍රමණයන් වහන්ස, කුඩා ප්‍රකකු දැනියමු. මා පොෂණය කරන්නැ” යි කීවා ය. දෙවෙනි වරත්, ආයුෂමත් සංඛ්‍යාමජිත් තෙරණුවෝ නිශබ්ද වූහ. තුන්වැනි වරත් ආයුෂමත් සංඛ්‍යාමජිත් තෙරැන්ගේ පුරාණ භාය්‍යාව ආයුෂමත් සංඛ්‍යාමජිත් තෙරහුට “ශ්‍රමණයන් වහන්ස, කුඩා ප්‍රකකු දැනියමු. මා පොෂණය කරන්නැ” යි කීවා ය. තුන්වැනි වරත් ආයුෂමත් සංඛ්‍යාමජිත් සථිවිර නෙමේ තුෂ්ණිමතුන විය.

ඉක්බිති ආයුෂමත් සංඛ්‍යාමජිත් සථිවිරයන්ගේ පුරාණ භාය්‍යාව ඒ දරුවා ආයුෂමත් සංඛ්‍යාමජිත් සථිවිරයන් ඉදිරියෙහි දමා “ශ්‍රමණයන් වහන්ස, මේ තෙමේ තොපගේ පුත්‍රයා ය. මොහු පොෂණය කරන්නැ” යි කියා, නික්ම ගියා ය.

2. අථ බො ආයස්මා සඛ්‍යාමජ්ඣං දුරකං නෙව ඔලොකෙසී, නපි ආලපි. අථ බො ආයස්මතො සඛ්‍යාමජ්ඣස්ස පුරුණදුතීයිකා අවිදුරං ගන්තො, අපලොකෙනාති අද්දස ආයස්මන්තං සඛ්‍යාමජ්ඣං නං දුරකං නෙව ඔලොකෙනතං නපි ආලපන්තං. දිස්වානස්සා එතදගොසි: 'න වායං සමණො පුත්තෙනපි අපිකො'ති. තතො පටිනිවත්තිංවා දුරකං ආදාය පක්කාමි. අද්දසා බො භගවා දිබ්බේත චක්ඛුතා විසුද්ධො අතික්කන්තමානුසංකෙත ආයස්මතො සඛ්‍යාමජ්ඣස්ස පුරුණදුතීයිකාය එවරුපං විපජ්ජාරං.

3. අථ බො භගවා එතමිත්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්‍යානං උද්‍යනෙසි:

ආයනං නාභිතඤ්ඤි පක්කමන්තිං න සොචති,
සඛ්‍යා සඛ්‍යාමජ්ඣං මුත්තං තමහං බ්‍රුමි බ්‍රාහමණ'නි.

1. 9.

ජම්බුද්වීපං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ගයායං විහරති ගයාසීයෙ. තෙන බො පත සමයෙන සම්බුද්ධා ජම්බුද්වීපා සීතාසු ගෙමන්තිකාසු රත්තිසු අත්තරට්ඨකෙ භිමපාතසමයෙ ගයායං උම්බුජ්ජනනි'පි, නිම්බුජ්ජනනි'පි, උම්බුජ්ජනිම්බුජ්ජමපි කරොන්ති, ඔසිඤ්චනනි'පි, අග්නිමපි ජුගන්ති ඉමිතා සුද්ධි'ති.

අද්දසා බො භගවා තෙ සම්බුද්ධා ජම්බුද්වීපා සීතාසු ගෙමන්තිකාසු රත්තිසු අත්තරට්ඨකෙ භිමපාතසමයෙ ගයායං උම්බුජ්ජනන'පි නිම්බුජ්ජනන'පි උම්බුජ්ජනිම්බුජ්ජං කරොන්ති ඔසිඤ්චනන'පි අග්නිමපි ජුගන්ති 'ඉමිතා සුද්ධි'ති.

2. අථ බො භගවා එතමිත්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්‍යානං උද්‍යනෙසි:

න උදකෙන සුචි යොති ඛට්ඨෙත්ථ න්‍යායති ජනො
යමි සච්චඤ්ඤා ධම්මො ච සො සුචි සො ච බ්‍රාහමණො'ති.

2. එකල්හි ආයුෂමත් සංග්‍රාමිකත් තෙරණුවෝ ඒ දරුවා (දෙස) නො ද බැලූහ. (දරුවා හා) නො ද බුණුහ. එකල්හි ආයුෂමත් සංග්‍රාමිකත් ස්ථිරයන්ගේ පුරාණ භාය්‍යාව නො දුරට ගොස් පෙරළා බලන්නී ඒ දරුවා (දෙස) නො බලන, (දරුවා හා) නො තෙපලන ආයුෂමත් සංග්‍රාමිකත් ස්ථිරයන් දුටුවා ය. දකෑ, ඇයට “මේ ශ්‍රමණ තෙමේ පුත්‍රයාගෙනුදු ප්‍රයෝජන නැත්තෙකැ”යි මේ සිත විය. ඔ එතැනින් පෙරළා අඩුන් දරුවා රැගෙන ගියා ය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිරිසුදු වූ, මිනිසාස ඉක්මැ සිරියා වූ, දිව්‍යසිත් ආයුෂමත් සංග්‍රාමිකත් ස්ථිරයන්ගේ පුරාණ භාය්‍යාවගේ මෙබඳු වූ ඒ විප්‍රකාරය දුටු සේක.

3. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දැන ඒ වෙලාවෙහි මේ උද්ගත පහල කළ සේක:

“එන්තියට ද සතුටු නො වෙයි. (බැහැර) යන්නිය දැක ද ශෝක නො කරයි. (රාගාදී පඤ්චවිධ) සංග්‍රහයෙන් මිදුණු ඒ සංග්‍රාමිකත් භික්ෂු ‘බ්‍රාහ්මණයෙකැ’යි මම් කියමි”

1. 9.

ජරිල සූත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගයා පෙදෙසෙහි වූ ගයාඡීයෙහි වැඩ ව්‍යත සේක. එසමයෙහි බොහෝ ජරිලයෝ ගිත වූ හිම සතුටු පිළිබඳ රාත්‍රීහි (තවත් මැදින් දෙමසැ) අතර හිම වැටෙන අට දවසක් පමණ වූ කාලයෙහි ‘මෙයින් ශුද්ධ වෙතැ’යි සිතා ගයා නිර්ථයෙහි දිසේ ගිලී උඩ ඊම ද කෙරෙහි. (නැවත) දිසේ ගිලීම ද කෙරෙහි. (නැවත) නැවත දිසේ ගිලීම හා මතු ඒම ද කෙරෙහි. දිය වත් කිරීම ද කෙරෙහි. ගිනි පිදීම ද කෙරෙහි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ‘මෙයින් ශුද්ධ වෙතැ’යි ගිත වූ හිම සතුටු රාත්‍රීහි අතර අට දවසක් පමණ වූ හිම වැටෙන කාලයෙහි ගයා-නිථයෙහි දිසෙන් නැගෙන්නාවූ ද දිසෙහි ගිලෙන්නාවූ ද නැගීම හා ගිලීම කරන්නාවූ ද දිය වත් කර ගන්නාවූ ද, ගිනි පුදන්නාවූ ද ඒ බොහෝ ජරිලයන් දුටු සේක.

2. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දැන ඒ වෙලාවෙහි මේ උද්ගත පහල කළ සේක:

“මෙහි (ගයා නිථයෙහි) බොහෝ දෙනෙක් නැති. (එහෙත්) ජරිලයන් පිරිසුදු ඒමෙක් නැත. යමකු කෙරෙහි සත්‍යයත්, ධර්මයත් ඇත් නම් හෙ තෙමේ පිරිසුදු ය. හෙ තෙමේ බ්‍රාහ්මණයෙක් වේ”

1. 10.

බාහියසුතං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවන්තියං විහරති ජේතවනෙ අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ.

තෙන බො පන සමයෙන බාහියො දුරුවීරියො සුප්පාරකෙ පටිවසති සමුද්දානීරෙ සකකතො ගරුකතො මානිතො පූජතො අපචිතො, ලාභී විචර-පිණ්ඩපානසෙනාසන ගිලානපච්චයභෙසජ්ජපරික්ඛාරතං. අථ බො බාහියස්ස දුරුවීරියස්ස රත්නාගතස්ස පටිසලලිතස්ස එවං වෙතස්සො පරිචිතකෙකා උදපාදි: 'යෙ ව බො කෙව්¹ ලොකෙ අරහන්තො වා අරහත්තමග්ගං වා සමාපන්නා, අගං කෙසමඤ්ඤාභරො'ති.

අථ බො බාහියස්ස දුරුවීරියස්ස පුරුණසාලොභිතා දෙවතා අනුකම්පිකා අත්තකාමා බාහියස්ස දුරුවීරියස්ස වේතසා වෙතොපරිචිතාකතමඤ්ඤාස, යෙන බාහියො දුරුවීරියො තෙත්තපසඝිකම්. උපසඝිකම්භිා බාහියං දුරුවීරියං එතදවොච: 'තෙ ව බො භිං බාහිය අරහා. තාපි අරහත්තමග්ගං වා සමාප-න්නො. සාපි තෙ පටිපදා නත්ති යාය වා භිං අරහා අස්ස,² අරහත්තමග්ගං වා සමාපන්නො'ති. 'අථ කො වරති සද්දෙවකෙ ලොකෙ අරහන්තො වා, අරහත්තමග්ගං වා සමාපන්නො?'ති. 'අත්ති බාහිය උත්තරෙසු ජනපදෙසු සාවත්ති තාම නගරං. තත්ථ සො භගවා එතරති විහරති අරහං සමමාසමුද්ධො. සො හි බාහිය භගවා අරහා වෙච, අරහත්තාය ව ධම්මං දෙසෙති'ති.

අථ බො බාහියො දුරුවීරියො තාය දෙවතාය සංවෙජ්ජතො නාවදෙව සුප්පාරකා³ පකකාමි සබ්බත්ථ එකරත්තිපරිවාසෙන. යෙන සාවත්ති ජේතවනං අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමො,⁴ තෙත්තපසඝිකම්. තෙන බො පන සමයෙන සමඛත්තලා හික්ඛු අබොධාසාසෙ වඬිකමන්ති. අථ බො බාහියො දුරුවීරියො යෙන තෙ හික්ඛු තෙත්තපසඝිකම්. උපසඝිකම්භිා තෙ හික්ඛු එතදවොච: 'කහනත්තු බො භනෙන එතරති සො භගවා විහරති අරහං සමමාසමුද්ධො? දස්සනසාමමහා මයං තං භගවන්තං⁵ අරහන්තං සමමාසමුද්ධො'නති. අන්තර-ඝරං පටිට්ඨො බො බාහිය, භගවා පිණ්ඩායා'ති.

2. අථ බො බාහියො දුරුවීරියො තරමානරුපො ජේතවනා නිකම්-ම්භිා සාවත්තිං පටිසිඬිා අග්ගස භගවන්තං සාවත්තියං පිණ්ඩාය වරන්තං පාසාදිකං පසාදනියං සන්තින්ද්‍රියං සන්තමානසං උත්තමදම්මසම්මම-ත්තප්පත්තං⁶ දන්තං ගුත්තං යතින්ද්‍රියං තාගා. දිස්වාන යෙන භගවා තෙත්තපසඝිකම්. උපසඝිකම්භිා භගවතො පාදෙ සිරසා නිපතිභිා භගවන්තං එතදවොච: 'දෙසෙත්තු මෙ භනෙන භගවා ධම්මං, දෙසෙත්තු සුගතො ධම්මං, යං මමස්ස දීඝරන්තං හිතාය සුබායා'ති.

1. යෙ බො කෙව්, මජ්ඣ. 2. අස්සසි, සා. 3. සුප්පාරකාමා, මජ්ඣ. 4. භගවා සාවන්තියං විහරති ජේතවනෙ අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ, සි. 5. දස්සනසාමමහා භගවන්තං, මජ්ඣ. 6. උත්තමසම්මදම්මසම්මත්තප්පත්තං, මජ්ඣ.

1. 10.

බාහිය සූත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත් නුවර සමීපයෙහි වූ ජේතවන නම් අනේපිඬු සිටුහුගේ ආරාමයෙහි ව්‍යන සේක.

එසමයෙහි (දරවාහාරි දරන හෙයින්) දුරුවීරිය නම් වූ බාහිය තෙමේ ජනයා විසින් සත්කාර කරන ලද්දේ, ගුරුකාර කරන ලද්දේ, බුහුමන් කරන ලද්දේ, පුදන ලද්දේ, අපවායනය (යවත් පැවැත්ම) කරන ලද්දේ විවර පිණිසාන යයනාසන ලොහප්‍රත්‍යය බෙහෙත් පිරිකර ලබන සුලු වූයේ, ඔහුදු තෙරු සුසාරක පටුනෙහි වෙසෙයි. එකල්හි රහසිගත වූ, හුදෙකලා වූ, බාහිය දුරුවීරියගට “ලොකයෙහි රහත් වූ හෝ රහත්මගට පිළිපත් හෝ යම් කිසි තෙතෙක් (වෙත් නම්) මේ ඔවුනතුරෙන් එකෙකි-ම”යි මෙසේ විනතසංකල්පනාවෙන් පහල විය.

එකල්හි ඒ දරවාහාරිසිවුරු දරන බාහිය පිරිවැජ්ජායේ පැරැණි සහල් නැදෙවියෙක් අනුකම්පා කරනුයේ වැඩ කැමැත්තේ දුරුවීරිය පිරිවැජ්ජායාගේ විත්තපරිවිතැනිය සිය සිතින් දැන, දුරුවීරිය බාහිය පිරිවැජ්ජා වෙත පැමිණියේ ය. පැමිණි දුරුවීරිය බාහියගට මෙසේ කී ය; “බාහියය, හෝ රහතෙක් නොවෙයි. රහත්මගට පිළිපත්තෙක් ද නොවෙයි. යම් ප්‍රතිපත්තියකින් හෝ රහත් හෝ වත්තෙහි තම්, රහත්මගට පිළිපත්තෙක් හෝ වත්තෙහි තම්, ඒ ප්‍රතිපත්තිය ද තට නැතැ”යි කී ය. “එසේ නම් දෙවියන් සතිය ලොකයෙහි දැන් කවරෙක් තම් රහත් හෝ රහත්මගට පැමිණියේ හෝ වේ ද?”යි හේ ඇසී ය. “බාහියය, උතුරුජනවියෙහි සැවැත් නම් නුවරෙක් ඇත. එහි අතීත් වූ සමයක් සලකා වූ ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දැන් වසන සේක. බාහියය, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රහත් ද (වෙයි) රහත්බව පිණිස ධර්මය ද දෙසති”යි කී ය.

ඉක්බිති දුරුවීරිය බාහිය තෙමේ ඒ දෙවියා විසින් සංවෙගයට පමුණුවන ලදු ව එකෙකෙහි ම සුප්පාරක පටුනෙන් පිටත් විය. සියලු තැන්හි එක්රැස් (පමණක්) විසිවෙන් සැවැත්නුවර සමීපයෙහි අනේපිඬු සිටුහුගේ ජේතවනාරාමයට එළැඹියේ ය. එසමයෙහි බොහෝ භික්ෂූහු අභ්‍යවකාශයෙහි සක්මන් කෙරෙහි. ඉක්බිති දුරුවීරිය බාහිය තෙමේ ඒ භික්ෂූන් කරා එළැඹියේ ය. එළැඹී ඒ භික්ෂූන්ගට “සාමිනි, ඒ අතීත් සමයක් සලකා වූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දැන් කොහි වාසය කරන සේක් ද? අපි ඒ අතීත් වූ සමයක් සලකා වූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දකිනු කැමැත්තම්”යි කී ය. “බාහියය, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිඬු පිණිස ඇතුළුමට පිවිස සේකැ”යි ඒ භික්ෂූහු කීහ.

ඉක්බිති දුරුවීරිය බාහිය තෙමේ වෙළෙව් සවහාව ඇත්තේ ජේතවන-යෙන් නික්ම සැවැත්නුවර පිවිසා, සැවැත්නුවර පිඬු පිණිස හැසිරෙන්නාවූ, ප්‍රසාදවන වූ, ප්‍රසාදකී වූ, සත්හුන් ඉඳුරන් ඇති, සත්හුන් සිත් ඇති, උතුම් වූ (ඉන්ද්‍රිය) දමිතයට හා (ඉන්ද්‍රිය) ශමපයට පැමිණි සිටි, (කයින්) දුමුණු (වචන යෙන්) රැකුණු (සිතින්) සංවර වූ ඉන්ද්‍රියයන් ඇති, (ජෛද්‍රියෙන්) අග්‍රහිතව නොයන හෙයින්) නාග (ශ්‍රෙෂ්ඨ) වූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දිවී ය. දුකා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළැඹියේ ය. එළැඹී භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ දෙපාමුල හිසින් වැටී භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “සාමිනි, යම් ධර්මයක් මට බොහෝ කාලයක් හිත පිණිස සුව පිණිස පවත්වනේ ද, ඒ ධර්මය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මට දෙසත්වා. සුගතයන් වහන්සේ ධර්මය දෙසත්වා”යි කී ය.

එවං වුතෙන භගවා බාහියං දුරුවීරියං එතදවොච: ‘අකාලො බො නාව බාහිය. අනන්තරං පට්ටස්මිහා පිණ්ඩායා’ති.

දුතියමපි බො බාහියො දුරුවීරියො භගවන්තං එතදවොච: “දුජ්ජානං බො පනෙනං භනෙන භගවතො වා ජීවිතන්තරුයානං, මය්හං වා ජීවිතන්තරුයානං. දෙසෙතු මෙ භනෙන භගවා ධම්මං, දෙසෙතු සුගතො ධම්මං, යං මමස්ස දීඝරත්තං හිතාය සුඛායා”ති.

දුතියමපි බො භගවා බාහියං දුරුවීරියං එතදවොච: “අකාලො බො නාව බාහිය. අනන්තරං පට්ටස්මිහා පිණ්ඩායා”ති.

තතියමපි බො බාහියො දුරුවීරියො භගවන්තං එතදවොච: “දුජ්ජානං බො පනෙනං භනෙන, භගවතො වා ජීවිතන්තරුයානං, මය්හං වා ජීවිතන්තරුයානං. දෙසෙතු මෙ භනෙන භගවා ධම්මං, දෙසෙතු සුගතො ධම්මං, යං මමස්ස දීඝරත්තං හිතාය සුඛායා”ති.

තස්මාතිහ තෙ බාහිය, එවං සික්ඛිතබ්බං: “දිට්ඨං දිට්ඨමත්තං භවිස්සති, සුතෙ සුතමත්තං භවිස්සති, මුතෙ මුතමත්තං භවිස්සති, විඤ්ඤතෙ විඤ්ඤතමත්තං භවිස්සති”ති. එවං හි තෙ බාහිය, සික්ඛිතබ්බං.

යතො බො තෙ බාහිය, දිට්ඨං දිට්ඨමත්තං භවිස්සති, සුතෙ සුතමත්තං භවිස්සති, මුතෙ මුතමත්තං භවිස්සති. විඤ්ඤතෙ විඤ්ඤතමත්තං භවිස්සති, තතො ත්ඨං බාහිය ත තෙන. යතො ත්ඨං බාහිය ත තෙන, තතො ත්ඨං බාහිය ත තත්ථ. යතො ත්ඨං බාහිය ත තත්ථ, තතො ත්ඨං බාහිය තෙව්ච, ත හුරං, ත උභයමත්තරෙ¹. එසෙවනෙතා දුක්ඛස්සා”ති.

3. අථ බො බාහියස්ස දුරුවීරියස්ස භගවතො ඉමාය සංඛින්නාය ධම්මදෙසනාය නාවදෙව අනුපාදාය අසවෙති චිත්තං විමුව්ථි.

අථ බො භගවා බාහියං දුරුවීරියං ඉමිතා සංඛින්නෙන ඔවාදෙන ඔවදිත්ථා පකක්ඛාමි.

අථ බො අචිරපක්ඛන්තාස්ස භගවතො බාහියං දුරුවීරියං ගාථි කරුණං-වඛ්ඡා අධිපාතෙත්ථා ජීවිතා වොරොපෙසි.

1 උභයමත්තරෙන. සී.

මෙසේ කී කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බාහිය දරුවරියගේ “පිඬු පිණිස ඇතුළු ගමට පිවිසියම්හ. එහෙයින් දැන් (බණ කීමට) නොකල් යැ”යි වදාළ සේක.

දෙවෙනි වරක් දරුවරිය බාහිය තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “සාමිනි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ජීවිතයට අනතුරුයකර ධර්මයන්ගේ හෝ මගේ ජීවිතයට අනතුරුයකර ධර්මයන්ගේ ඇති බව හෝ නැති බව දැනගත නොහැකි ය. (එහෙයින්) වහන්ස, යම් ධර්මයක් මට බොහෝ කලක් මුළුල්ලෙහි හිත පිණිස, සුව පිණිස (පවත්නේ නම්) ඒ ධර්මය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මට දෙසන්වා, සුගතයන් වහන්සේ ඒ ධර්මය දෙසන්වා යැ”යි කී ය.

දෙවෙනි වරක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දරුවරිය බාහියගේ “ඇතුළු ගමට පිඬු පිණිස පිවිසියම්හ. බාහියය, දැන් (බණ කීමට) නොකල් යැ”යි වදාළ සේක. තුන්වැනි වරක් දරුවරිය බාහිය තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “සාමිනි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ජීවිතයට අනතුරුයකර ධර්මයන්ගේ හෝ මගේ ජීවිතයට අනතුරුයකර ධර්මයන්ගේ හෝ (ඇති නැති බව) දැනගත නොහැකි ය. (එහෙයින්) වහන්ස, යම් ධර්මයක් මට බොහෝ කලක් මුළුල්ලෙහි හිත පිණිස, සුව පිණිස, පවත්නේ නම් ඒ ධර්මය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මට දෙසන්වා, සුගතයන් වහන්සේ ඒ ධර්මය දෙසන්වා”යි කී ය.

එවිට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේ වදාළහ: ‘එසේ නම් බාහියය, මෙහි ලා නොප විසින් මෙසේ හික්මිය යුතු ය: දක්නා ලද්දෙහි (රූපයෙහි) දක්නා ලද පමණක් වන්නේ ය. අසන ලද්දෙහි (ශබ්දයෙහි) අසන ලද්ද පමණක් වන්නේ ය. දන්නා ලද්දෙහි (=ගති රස පොඨබබ්බයන්හි) දන්නා ලද්ද පමණක් වන්නේ ය. සිතන ලද්දෙහි සිතන ලද්ද පමණක් වන්නේ ය. බාහියය, මෙසේ නොප විසින් හික්මිය යුතු ය.

“බාහියය, යම් කලෙක්හි (නොහොත්) යම් හෙතුවෙකින් නොපට දක්නා ලද්දෙහි දක්නා ලද පමණක් වන්නේ ද, අසන ලද්දෙහි අසන ලද්ද පමණක් වන්නේ ද, දන්නා ලද්දෙහි දන්නා ලද්ද පමණක් වන්නේ ද, විශේෂයෙන් දන්නා ලද්දෙහි විශේෂයෙන් දන්නා ලද්ද පමණක් වන්නේ ද, එකල්හි (නොහොත්) ඒ හෙතුවෙන් තෝ ඒ (රූපාදිය) හා නොබැඳුණු තැනැත්තෙක් (වන්නෙහි ය). බාහියය, යම් කලෙක්හි (නොහොත්) යම් හෙතුවෙකින් තෝ ඒ (රූපාදිය) හා නොබැඳුණු තැනැත්තෙක් වන්නෙහි ද එකල්හි (නොහොත්) ඒ හෙතුවෙන් තෝ එහි නො බැඳුණු තැනැත්තෙක් (වන්නෙහි)ය. යම් කලෙක්හි (නොහොත්) යම් හෙතුවෙකින් බාහිය ය, තෝ එහි (=රූපාදිය) නො බැඳුණු තැනැත්තෙක් වන්නෙහි ද, එකල්හි (නොහොත්) ඒ හෙතුවෙන් බාහියය, තෝ මෙලොව ද නො උපදින්නෙහි, පරලොව ද නො (උපදින්නෙහි), දෙ ලොවෙහි ම ද නො (උපදින්නෙහි). දුක පිළිබඳ කෙළවර මෙය ම වන්නේ ය” යනු යි.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ මේ සංක්ෂිප්ත ධර්මදේශනාවෙන් එකෙකෙහි ම දරුවරිය බාහියයාගේ සිත උපාදාන රහිත වූ ආසුවයන් කෙරෙන් මිදිණි.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දරුවරිය බාහියගේ මේ සංක්ෂිප්ත අව-වාදයෙන් අවවාද කොට වැඩි සේක.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩි නොබෝ වෙලාවකින් ලදරු වස්සකු ඇති දෙනක් දරුවරිය බාහියයා බිමැ හෙළා ජීවිතයෙන් තොර කළා ය.

අථ බො භගවා සාවන්තියං පිණ්ඩාය වරිත්වා පච්ඡාභ්‍යන්තං පිණ්ඩපාත-
පටික්කන්තො සම්බහුලෙහි භික්ඛුති සද්ධිං තගරමා නික්කමිත්වා අද්දස බාහියං
දුරුචිරියං කාලකතං. දිස්වාන භික්ඛු ආදිනෙතසි: “ගණ්හථ භික්කවෙ බාහියස්ස
දුරුචිරියස්ස සරීරකං. මඤ්චකං ආරොපෙත්වා නිහරිත්වා ක්කාපෙථ. ථූපඤ්චස්ස
කරොථ. සමුහමවාරි වො භික්කවෙ කාලකතො”ති.

“එවං භනෙත”ති බො හෙ භික්ඛු භගවතො පටිස්සත්වා බාහියස්ස දුරුචි-
රියස්ස සරීරකං මඤ්චකං ආරොපෙත්වා නිහරිත්වා ක්කාපෙත්වා ථූපඤ්චස්ස කරිත්වා
යෙන භගවා තෙනුපසංඝමිංසු. උපසංඝමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා
එකමන්තං නිසීදිංසු.

එකමන්තං නිසීන්තා බො තෙ භික්ඛු භගවන්තං එතදවොචු: “දඩ්ඨං
භනෙත බාහියස්ස දුරුචිරියස්ස සරීරං. ථූපො වස්ස කතො. තස්ස කා ගති?
කො අභිසම්පරායො?”ති.

“පණ්ඨිතො භික්කවෙ, බාහියො දුරුචිරියො පච්චපාදි ධම්මස්සානුධම්මං.
ත ව මං ධම්මාධිකරණං විහෙසෙසි. පරිනිබ්බුතො භික්කවෙ බාහියො
දුරුචිරියො”ති.

අථ බො භගවා එනමත්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්‍යනං
උද්‍යනෙසි:

“යත්ථ ආපො ව පඤ්චි තෙජෝ වායො ත ගාඛති,
ත තත්ථ සුඤ්ඤා ජොතන්ති ආදිවෙවා තප්පකාසති,
ත තත්ථ වන්දිමා භාති තමො තත්ථ ත විජ්ජති.

යද ව අත්තනා වෙදී මුනි මොනෙත බ්‍රාහ්මණො,
අථ රූපා අරූපා ව සුඛදුක්ඛා පමුච්ඡති”ති.

අයමපි උද්‍යනො චූතො භගවතා ඉති මෙ සුතන්ති.

බොධිවග්ගො පටිමො.

තත්‍රාද්දනං භවති:

තයො ව බොධි නිග්‍රොධො තෙ ථෙරා කස්සපෙන ව,
පාචාය සංඛ්‍යාමජ් ජට්ඨො බාහියෙන තෙ දසාති.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර පිඬු පිණිස හැසිරු බතින් පසු (පස්වරාවෙහි) පිණ්ඩපාතයෙන් වැළකුණු සේක්, බොහෝ භික්ෂූන් සමග නුවරින් නික්මා, කලුරිය කළ දුරාවීරිය බාහියයා දුටු සේක. දැක භික්ෂූන් ඇමැතු සේක: “මහණෙනි, දුරාවීරිය බාහියයාගේ ශරීරය ගනුව. ඇඳෙක නංවා බැහැර ගෙන ගොස් දව්ව. ඔහුට සතුපයක් ද කරව. මහණෙනි, තොපගේ සමුභවවාරියෙක් කලුරිය කෙළේ යැ”යි වදාළ සේක.

‘සවාමීනි, එසේයැ’යි ඒ භික්ෂූහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී, දුරාවීරිය බාහියයාගේ ශරීරය ඇඳෙක නංවා බැහැර ගෙන ගොස් දවා, ඔහුට සතුපයක් ද කොට, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියෝ ය.

එළැඹූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැදූ එක්පසෙක හුන්හ. එක් පසෙක හුන්තාවූ ඒ භික්ෂූහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගෙන් “සවාමීනි, බාහිය (තම) දුරාවීරිය (භික්ෂූහු)ගේ ශරීරය දවන ලද්දේය. ඔහුගේ සතුපය ද කරන ලද්දේ ය. ඔහුගේ ගතිය කවර? අභිසම්පරය (පරලොව) කවරේ දැ”යි මෙසේ විචාළහ:

“මහණෙනි, බාහිය දුරාවීරිය පණ්ඩිතයෙක (ලොකොත්තර) ධර්මය පිළිබඳ අනුධර්මයට (ශීල විශුද්ධි ආදී ප්‍රතිපද්ධතියට) පිළිපත්තේ ය. ධර්මය නිසා මා නො වෙගෙයි ය මහණෙනි, බාහිය දුරාවීරිය තෙමේ පිරිනිව්‍යේ යැ”යි වදාළ සේක.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දැන ඒ වෙලාවෙහි මේ උද්‍යානය (ප්‍රීති වාසාය) පහළ කළ සේක:

“යම් නිජාණ ධාතුචෙක අපොධාතුච ද පෘථිවි ධාතුච ද තෙජෝ ධාතුච ද වායොධාතුච ද නො පිහිටා ද, එහි තාරකාවෝ නො බබළති, සුඝ්‍රීයා නො බබළයි, එහි වන්ද්‍යා නො බබළයි, එහි අකුකාරය නැත. මෞන සංකප්‍යාත මාගී ඥානයෙන් (සුඤ්ඤා හෙයින්) මූනි (තම) වූ මුහුණ තෙමේ යම් කලෙක්හි තෙවෙ ම (නිජාණය) අවබෝධ කෙළේ ද, එකල්හි රූපලොක-ප්‍රතිසංකීයෙන් ද, අරූපලොකප්‍රතිසංකීයෙන් ද, සුඛ දුඛ සංකප්‍යාත කාමා-වචරප්‍රතිසංකීයෙන් ද මිඳේ”.

මේ උද්‍යානය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරන ලද්දේ මා විසින් අසන ලදී.

පළමුවන බොධි වතිය යි.

එහි උඤ්ඤාය:

බොධි සුත්‍ර තුන ද, නිග්‍රොධිසුත්‍රය, සථවිරසුත්‍රය, කාශ්‍යපසුත්‍රය, පාචාසුත්‍රය, සංකප්‍යාතසුත්‍රය, ජට්ඨ සුත්‍රය, බාහිය සුත්‍රය යන මෙයින් ඒ සුත්‍ර දසයෙක් වේ.

මූලිකවග්ගො දුතියො

2. 1.

මූලිකවග්ගො.

එවං මෙ සුභං: එකං සමයං භගවා උද්භවෙලායං විහරති නරුං තොරකුප්පරාය නිරේ මූලිකවග්ගො පඨමාභිසම්මුඛො. තෙන බො පන සමයෙන භගවා සත්තාහං එකපල්ලඛෙකන නිසිනො; හොති, විමුක්තිසුඛපටිසංවෙදී.

තෙන බො පන සමයෙන භික්‍ෂු අකාලමෙසො උද්භාදි සත්තාහවද්දලිකා සිතවාතද්දති. අථ බො මූලිකවග්ගො කාගරුඡා සකභවතා නිකම්මිනා භගවතො කායං සත්තකම්මනාං හොගෙහි පරිකම්මිනා උපරි මුඛානි භික්‍ෂුනාං එණං විහවි අට්ඨාසි: “මා භගවතං සිහං, මා භගවතං උණං, මා භගවතං ඛංසමකසවානාපසිරිංසපසම්මසො”ති. අථ බො භගවා නස්ස සත්තාහස්ස අවටයෙන තමහා සමාධිමා චුට්ඨාසි.

අථ බො මූලිකවග්ගො කාගරුඡා විඛං විගතවලාහකං දෙවං විදිනා භගවතො කායං හොගෙ විනිවෙදෙතා සකභවණං පටිසංගරිතා මාණවකභවණං අභිනිමිතිනා භගවතො පුරතො අට්ඨාසි පඤ්ඤාමො භගවතං තමස්සමානො.

අථ බො භගවා එතමන්ථං විදිනා තායං වෙලායං ඉමං උද්ගං උද්ගෙහි.

සුඛො විවෙකො තුට්ඨස්ස සුතධම්මස්ස පස්සනො
අබ්භාපඡං¹ සුඛං ලොකෙ පාණභුතෙසු සංයමො.

සුඛා විරගතා ලොකෙ කාමානං සමිතිකතමො
අසම්මානස්ස යො විතයො එතං වෙ පරමං සුඛන්ති.²

2. 2.

ගජසුභතං.

1. එවං මෙ සුභං: එකං සමයං භගවා සාවනම්යං විහරති ඡෙතවනෙ අනාථසංඝිකස්ස ආරමෙ.

තෙන බො පන සමයෙන සම්මහලානං භික්‍ෂුනං පච්ඡාහතං පිණ්ඩපාන-පටිකකතානං උපට්ඨානසාලායං සනතිසිත්තානං සනතිපතිතානං අයමනාරකථා උද්භාදි:

“කො හු බො ආචුසො ඉමෙසං දවනං රුජ්ඣං මහඬුනතරො වා භික්‍ෂාභොග්ගරො වා මහාකොසතරෙ වා භික්‍ෂුවිජ්ඣතරො වා භික්‍ෂුවාහනතරෙ වා මහබ්බලතරො වා මහිද්ධිකතරෙ වා මහානුභාවතරෙ වා රුඡා වා මාගධො සෙනියො බිම්බිසාරෙ, රුඡා වා පසෙනදි කොසලො”ති. අයඤ්චරිතෙසං භික්‍ෂුනං අනාරක ථා හොති විප්පකතා.

අථ බො භගවා සායනසමයං පටිසල්ලානා චුට්ඨිතො යෙහුපට්ඨානසාලා තෙහුපසම්මිති. උපසම්මිතිනා පඤ්ඤායෙන අසනෙ නිසිදි. නිසල්ල බො භගවා භික්‍ෂු ආනිනොසි: “කායනුත්ථ භික්ඛවෙ එතරති කථාය සනතිසිත්තා සනතිපතිතා, කා ව පන වො අනාරක ථා විප්පකතා?”ති.

1. අබ්භාපඡං--කප්පි.
2. සුඛො විවෙකසතුෂ්ඨස්ස සුතධම්මස්ස පඤ්ඤා: අව්භාබ්ධස්ස සුඛං පල්ලායක ප්‍රාණභුතෙසු සංයම: සුඛා විරගතා ලොකෙ පාපාහං සමිතිකම: අසම්මිති ප්‍රාණසම්මාය චතස්සද්වි පරමං සුඛම් (ලලිතාපිකාර)

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

දෙවෙනි මුවලිඤ්ච වගීය

2. 1.

මුවලිඤ්ච සූත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බුදු ව පළමු කොට උරුමෙල්දනව්වෙහි නේරසුප්පරා තදීතිරයෙහි මිදෙල්ල ගස මුල වාඩිවසන සේක. එසමයෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පලසමවත්සුව විද්‍යා සේක, සත්දවසක් මුළුල්ලෙහි එක්පලනින් වාඩිවුන් සේක.

එසමයෙහි සිහිල්පවතින් වැලලී වූ සද්ද වදලූ ඇති මහ අකල් වැස්සෙක් උපත. ඉක්බිති මුදලිඳු නාරජ සිය බවතෙන් නික්මා අවුත්, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා ගිතයෙක් නො පැමිණෙවා. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා උෂණයෙක් නො පැමිණෙවා. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා මැසි මදුරා වා අවු දිග්දා (දීඝිජාතිකයන්ගේ) පහසෙක් නො වේවා' සි භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සිරුර සන්වරක් දරණවැලින් වට කොට, හිස මත මහත් පෙණය කොට, සිටියේ ය. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ සත්දවස ඇවැමෙන් ඒ සමාධියෙන් නැගී සිටි සේක.

ඉක්බිති මුදලිඳු නාරජ පහ වැ ගිය වලාකුළු ඇති අහස පිරිසිදු වූවා දැනා බුදුරජුන් සිරුරෙන් දරණවැල ඉවත් කොට සවනිය වෙශය අතුරුදහන් කොට කුමරවෙසක් මවා ගෙන බුදුරජුන් ඉදිරියෙහි බඳැඳිලි ව බුදුරජුන් දිසාවට වැද ගෙන සිටියේ ය.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දැන ඒ වෙලාවෙහි මේ උදන් ඇහු සේක:

(වතුර්මාගීඤ්ඤාසනොභයෙන්) සතුටු වූ, පහල කරන ලද (නිවන්) දහම් ඇති, (නුවණැසින්) දක්නා වූ රහතුන් වහන්සේට (නිජාණ සංඛ්‍යාත උපට්ඨ) විවේකය සැප සි. නොකිපෙන බව සැප සි. ලොවා සතුන් කෙරෙහි අවිහිංසාව සැප සි.

ලෝකයෙහි කාමයන්ගේ (යම්) ඉක්මිමෙක් වේ තම් ඒ විරහනාව සැප සි. අසම්මානශාගේ යම් දුරා කිරිමෙක් වේ තම් මේ (රහත්බව) උතුම් සැපය සි.

2. 2.

රජසූත්‍රය.

මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර සම්පයෙහි ජේතවන තම් වූ අනේපිඬු සිවුහුගේ ආරාමයෙහි වාඩි වසන සේක.

එ සමයෙහි පසුබත්හි පිණ්ඩපාතයෙන් වැළැකුණු, දම්සබා මඩුවෙහි හුන්වා වූ, (ඒ ඒ තැනින්) රැස් වූ බොහෝ භික්ෂූන් අහර මේ අතුරා කථාව උපත:

“ඇවැත්නි, මගධාධිපති සේනිය බිම්බිසාර රජ හෝ කොශලාධිපති පසේනදි රජ හෝ (යන) මේ දෙ රජුන් අතුරෙන් කවරෙක් අතියයින් මහද්ධන ඇත්තේ හෝ අතියයින් මහද්භොග ඇත්තේ හෝ අතියයින් මහත් භාණ්ඩාගාර ඇත්තේ හෝ අතියයින් මහත් විජිත ඇත්තේ හෝ අතියයින් මහත් වාහන ඇත්තේ හෝ අතියයින් මහත් බල ඇත්තේ හෝ අතියයින් මහත් සාද්ධි ඇත්තේ හෝ අතියයින් මහත් අනුභාව ඇත්තේ හෝ වේ ද?” යනු සි. ඒ භික්ෂූන්ගේ මේ අතුරා කථාව වූ කලි කොට අඛාල වූයේ වෙයි.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සවස් වේලෙහි පලසමවතින් නැගී සිටි සේක, දම්සබාමඩුව වෙත වැඩි සේක. වාඩි පණවන ලද අස්තෙහි වාඩිවුන් සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ (එහි) වාඩි හිදා, “මහණෙනි, (තෙපි) දැන් මෙහි රැස් වූවාහු කවර තම් කථාවෙකින් යුක්තව හුන්තනු ද? තොපගේ අඛාල වූ අතුරා කථාව කවර ද?”යි භික්ෂූන් ඇමැතු සේක.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුලත් කර ඇත.

ඉඟු හනෙන අමනාකං පට්ඨාභ්වතං පිණ්ඩපානපටික්කන්තානං උපට්ඨාන-සාලායං සන්තිසින්නානං සන්තිපතිතානං අයමින්නාරු කථා උද්දාදි: “කො නු බො ආටුසො ඉමෙසං දවින්නං රාජ්ජනං මහඞ්ඛතතරො වා මහාභොගතරො වා මහාකොසතරො වා මහාවිජ්ජතතරො වා මහාවාහතතරො වා, මහබ්බල-තරො වා මහිඞ්ඛිකතරො වා මහානුභාවතරො වා, රාජා වා මාගධො සෙතියො බිම්බිසාරො, රාජා වා පසෙනදී කොඤ්ඤො’ති. අයං බො නො හනෙන අනතරාකථා විප්පකතා, අථ බො භගවා අනුප්පන්නො?”ති.

“නබ්බවතං භික්ඛවෙ තුමනාකං පතිරුපං කුලපුත්තානං සඤ්ඤා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිතානං, යං තුමෙන ඵවරුපිං කථං කථෙය්‍යාථ. සන්ති-පතිතානං වො භික්ඛවෙ දායං කරණීයං ධම්ම වා කථා අරියො වා තුණ්හි-භාවො”ති.

අථ බො භගවා ඵතමන්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්දනං උදනෙසි:

“යඤ්ච කාමසුඛං ලොකෙ යඤ්චදං දිවියං සුඛං,
තණ්හකඛයසුඛස්සෙනෙ කලං තාණ්හන්ති සොලසි”න්ති.

2. 8.

දණ්ඩසුභ්වතං.

ඵවා මෙ සුතං: ඵකං සමයං භගවා සාවස්ථියං විහරති ජෙනවග්ගෙ අනාඨපිණ්ඩකායා ආරාමෙ.

තෙන බො පන සමයෙන සම්බහුලා කුමාරකා අනතරා ව සාවස්ථීං අනතරා ව ජෙනවග්ගං අභිං දණ්ඩෙක හනන්ති. අථ බො භගවා පුබ්බත්තසමයං නිවාසෙත්වා පත්තච්චරමාදය සාවස්ථීං පිණ්ඩාය පාවිසි. අද්දසා බො භගවා සම්බහුලෙ කුමාරකෙ අනතරා ව සාවස්ථීං අනතරා ව ජෙනවග්ගං අභිං දණ්ඩෙක හනන්තො.

අථ බො භගවා ඵතමන්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්දනං උදනෙසි:

“සුඛකාමානි භුතානි යො දණ්ඩෙක විහිංසති,
අත්තන්තො සුඛමෙසානො පෙච්චි සො ත ලහතෙ සුඛං.

සුඛකාමානි භුතානි යො දණ්ඩෙක ත හිංසති,
අත්තන්තො සුඛමෙසානො පෙච්චි සො ලහතෙ සුඛං”න්ති.

සාමිති, මෙහි පස්වරුයෙහි පිණිසානගෙන් වැළකුණු දම්සබා ඔවුවෙහි (ඒ ඒ තැනින්) රැස් වූ අප අතර, “ඇවැත්නි, මගධාධිපති සේනිය බිමබ්සාර රජ හෝ කෝශලාධිපති පසේනදී රජ හෝ (යන) මේ දෙ රජුන් අතුරෙන් කවරෙක් අතියයින් මහද්ධන ඇත්තේ හෝ අතියයින් මහද්ධොග ඇත්තේ හෝ, අතියයින් මහත් භාණ්ඩාගාර ඇත්තේ හෝ, අතියයින් මහත් විජිත ඇත්තේ හෝ, අතියයින් මහත් වාහන ඇත්තේ හෝ, අතියයින් මහත් බල ඇත්තේ හෝ අතියයින් මහත් සාධු ඇත්තේ හෝ අතියයින් මහත් අනුභාව ඇත්තේ හෝ වේ ද?” යි මේ අතුරු කථාව උපත. සාමිති, අපගේ මේ අතුරු කථාව අඩාල විය. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩි වදාළ සේකැ” යි කීහු.

එවිට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක: “මහණෙනි, තෙපි මෙබඳු කථා කරන්නහු යන යමෙක් ඇද්ද, එය ශ්‍රද්ධාවෙන් ගිහිගෙයින් නික්මා ශාසනයට පැමිණි කුලපුත්‍ර වූ තොපට සුදුසු නො වෙයි. මහණෙනි, (යම් තැනකට) රැස්වූ තොප විසින් දෙකක් කටයුතු ය: දහම් කථාව හෝ ආර්ථ වූ තුණ්ණිච්ඡාවය හෝ යි”.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දැන ඒ වෙලායෙහි මේ උද්ගත පහළ කළ සේක:

“ලෝකයෙහි යම් කාම සැපයෙක් වේ ද, යම් මේ දෙවලොව උපද්‍යා (දෙවියන්ගේ ද මනුෂ්‍යයන්ගේ ද රූපසමාපතති) සැපයෙක් වේ ද, මේ (සියලු) සැප තෘණාන්‍යය සබ්බසාත නිවන් සැපයාගේ සොළොස් කලාවෙන් කලාවක් ද නො අගනේ ය” යනු යි.

2. 3.

දණ්ඩසුත්‍රය.

මා විසින් මෙසේ අගත ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර සමීපයෙහි වූ ජේතවන නම් වූ, අන්තපිඬු සිටුහු ගේ ආරාමයෙහි වැඩ වසන සේක.

එසමයෙහි බොහෝ කුඩා දරුවෝ සැවැත්නුවරටත් ජේතවනයටත් අතරෙහි දී තසකු දණ්ඩෙකින් පෙළුත්. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙරවරු වේලෙහි හැදෑ පෙරෙවැ පා සිවුරු ගෙනැ සැවැත්නුවරට පිඬු පිණිස පිවිසි සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවරටත් ජේතවනයටත් අතරෙහි තාගයකු දණ්ඩෙකින් පෙළුන ඒ බොහෝ කුඩා දරුවන් දුටු සේක.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දැන ඒ වෙලාවෙහි මේ උද්ගත පහළ කළ සේක:

“යමෙක් තමාගට සුව සොයන්නේ, සුව කැමැති සතුන් දඬුවමින් පෙළා ද, හේ පරලොවැ සුවක් නො ලබයි.

යමෙක් තමාගේ සුව සොයන්නේ සුව කැමැති සතුන් දඬුවමින් නො පෙළා ද, හෙ තෙමේ පරලොවැ සුව ලබයි”.

2. 4.

සකකාරස්සතනං

එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවස්ථිං විහරති ඡේතවනො
අනාඨපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ.

තෙන බො පන සමයෙන භගවා සකකතො හොති ගරුකතො මානිතො
පූජිතො අපචිතො, ලාභී විවරපිණ්ඩපාතසෙනාසනගිලානපථවයභෙසජ්ජ-
පරිකබ්ඛාරානං. භික්ඛුසංඝො'පි සකකතො හොති ගරුකතො මානිතො
පූජිතො අපචිතො, ලාභී විවරපිණ්ඩපාතසෙනාසනගිලානපථවයභෙසජ්ජ-
පරිකබ්ඛාරානං.

අඤ්ඤාතීඤ්ඤා පන පරිබ්බාජකා අසකකතා හොන්ත් අගරුකතා අමානිතා
අපූජිතා අනපචිතා, න ලාභීතො විවරපිණ්ඩපාතසෙනාසනගිලානපථවයභෙ-
සජ්ජපරිකබ්ඛාරානං. අථ බො තෙ අඤ්ඤාතීඤ්ඤා පරිබ්බාජකා භගවතො
සකකාරං අසභමානා භික්ඛුසංඝස්ස ව, ශාමෙ ව අරඤ්ඤා ව භික්ඛු දිස්වා
අසබ්භාති ඵරුසාති වාචාති අකෙකාසන්ති පරිභාසන්ති රෙසෙන්ති විහෙසෙන්ති.

අථ බො සම්බුද්ධා භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසඛිකම්භු. උපසඛිකම්භි
භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසීන්තා බො තෙ
භික්ඛු භගවන්තං එතදවොදි:

“එතරහි භන්තෙ භගවා සකකතො ගරුකතො මානිතො පූජිතො
අපචිතො, ලාභී විවරපිණ්ඩපාතසෙනාසනගිලානපථවයභෙසජ්ජපරිකබ්ඛාරානං.
භික්ඛුසංඝො'පි සකකතො ගරුකතො මානිතො පූජිතො අපචිතො, ලාභී
විවරපිණ්ඩපාතසෙනාසනගිලානපථවයභෙසජ්ජපරිකබ්ඛාරානං. අඤ්ඤාතීඤ්ඤා
පන පරිබ්බාජකා අසකකතා අගරුකතා අමානිතා අපූජිතා අනපචිතා,
න ලාභීතො¹ විවරපිණ්ඩපාතසෙනාසනගිලානපථවයභෙසජ්ජපරිකබ්ඛාරානං.

අථ බො තෙ භන්තෙ අඤ්ඤාතීඤ්ඤා පරිබ්බාජකා භගවතො සකකාරං
අසභමානා භික්ඛුසංඝස්ස ව, ශාමෙ ව අරඤ්ඤා ව භික්ඛු දිස්වා අසබ්භාති
ඵරුසාති වාචාති අකෙකාසන්ති පරිභාසන්ති රෙසෙන්ති විහෙසෙන්ති”ති.

අථ බො භගවා එතමිත්ථං විදිත්වා නායං වෙලායං ඉමං උද්දනං
උද්දනෙයි:

ශාමෙ අරඤ්ඤා සුබ්බද්ධපුට්ඨො
තෙවන්තතො තො පරතො දහෙථ²
පුසන්ති එස්සා උපධිං පටිච්ච
නිරුපධිං කෙත පුසෙත්ථුං එස්සාති.

1. අලාභිකො, සි. 2. රාහථ, කප්ථි

2. 4.

සත්කාරසූත්‍රය.

මොව්සින් මෙසේ අදහන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්කුටුර සමීපයෙහි වූ සේනවත නම් අනේපිඬු සිටුවුනේ ආරාමයෙහි වැඩ වසන සේක.

එසමයෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සත්කාර කරන ලද්දහු, ගුරුකාර කරන ලද්දහු, බුහුමන් කරන ලද්දහු, පුදන ලද්දහු, අපවායන කරන ලද්දහු, චීවර පිණ්ඩපාත ශයනාසන ශ්‍රාන්තප්‍රත්‍යය භෞමජ්‍ය පරිභෝජනයන් ලබන සුලු වූවහු වෙති. භික්ෂුසංඝයා ද සත්කාර කරන ලද්දේ, ගුරුකාර කරන ලද්දේ, බුහුමන් කරන ලද්දේ, පුදන ලද්දේ, අපවායන කරන ලද්දේ චීවර පිණ්ඩපාත ශයනාසන ශ්‍රාන්තප්‍රත්‍යය භෞමජ්‍යපරිභෝජනයන් ලබන සුලු වූයේ වෙයි.

අන්‍යත්ථික පරිව්‍රාජකයෝ වූ කලී සත්කාර නොකරන ලද්දහු, ගුරුකාර නොකරන ලද්දහු, බුහුමන් නොකරන ලද්දහු, නොපුදන ලද්දහු, අපවායනය නොකරන ලද්දහු, චීවර පිණ්ඩපාත ශයනාසන ශ්‍රාන්තප්‍රත්‍යය භෞමජ්‍ය පරිභෝජනයන් නොලබන සුලු වෙති. යළි ඒ අන්‍යත්ථික පරිව්‍රාජකයෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට ද භික්ෂුසංඝයාට ද (කරනු ලබන) සත්කාර නොඉවසන්නෝ, ගමෙහි ද වෙනෙහි ද භික්ෂුන් දැකූ අසහ්‍ය වූ කඩිනම වූ වචනවලින් ආක්‍රෝශ කෙරෙති. තථිතය කෙරෙති. දෙය් කියති. වෙහෙසති.

ඉක්කිති බොහෝ භික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළැඹියෝ ය. එළැඹි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩා එකත්පසෙක හුන්නෝ ය. එකත් පසෙක හුන් ඒ භික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට, මේපවත් සැල කළහ:

“සාමිනි, දැන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සත්කාර කරන ලද සේක්, ගුරුකාර කරන ලද සේක්, බුහුමන් කරන ලද සේක්, පුදන ලද සේක්, අපවායනය කරන ලද සේක්, චීවර පිණ්ඩපාත ශයනාසන ශ්‍රාන්තප්‍රත්‍යය භෞමජ්‍යපරිභෝජනයන් ලබන සුලු සේක් වෙති. භික්ෂුසංඝයා ද සත්කාර කරන ලද්දේ, ගුරුකාර කරන ලද්දේ, බුහුමන් කරන ලද්දේ පුදන ලද්දේ, අපවායනය කරන ලද්දේ, චීවර පිණ්ඩපාත ශයනාසන ශ්‍රාන්තප්‍රත්‍යය භෞමජ්‍යපරිභෝජනයන් ලබන සුලු වෙයි. අන්‍යත්ථික-පරිව්‍රාජකයෝ වූ කලී සත්කාර නොකරන ලද්දහු, ගුරුකාර නොකරන ලද්දහු, බුහුමන් නොකරන ලද්දහු, නොපුදන ලද්දහු, අපවායනය නොකරන ලද්දහු, චීවර පිණ්ඩපාත ශයනාසන ශ්‍රාන්තප්‍රත්‍යය භෞමජ්‍යපරිභෝජනයන් නොලබන සුලු වෙති. වැළි දු සාමිනි, ඒ අන්‍යත්ථික පරිව්‍රාජකයෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට ද, භික්ෂුසංඝයාට ද (කරනු ලබන) සත්කාර නොඉවසන්නාහු ගමෙහි ද, වෙනෙහි ද, භික්ෂුන් දැකූ අසහ්‍ය වූ, කඩිනම වූ, වචනයෙන් ආක්‍රෝශ කෙරෙති, තථිතය කෙරෙත්, දෙය් කියති, වෙහෙසති” යනු යි.

ඉක්කිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දැන ඒ වේලාවෙහි මේ උද්‍යානය පහළ කළ සේක:

ගමෙහි හෝ වෙනෙහි සුව දුක් දෙකින් සැරී කරන ලද්දේ (හෙවත්) සුව දුක් විඳින්නේ තමාගේ වශයෙන් හෝ මෙරමාගේ වශයෙන් හෝ නොසලකන්නේ ය. (සුව දුක් වශයෙන් වින්ද සුභ) සැරියෝ (බඩ පසුවක සහිත) උපධිය නිසා සැරී කෙරෙති. සැරියෝ උපධි රහිත තැනැත්තාහු කිමෙකින් සැරී කෙරෙත් ද. (නොකෙරෙත් ම ය.)

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

2. 5.

උපාසකස්තනං.

එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවඤ්ඤියං විහරති ජේතවනෙන අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ.

තෙන බො පන සමයෙන අඤ්ඤාතරං ඉවජානඛිහලකො උපාසකො සාවඤ්ඤියං අනුප්පන්නො හොති කෙනවිදෙව කරණීයෙන. අථ බො සො උපාසකො සාවඤ්ඤියං නං කරණීයං තිරොභා යෙන භගවා තෙනුපසංඝිකම්. උපසංඝිකම්භා භගවන්තං අභිවාදෙභා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නං බො නං උපාසකං භගවා එතදවොච: “විරස්සං බො භිං උපාසක, ඉමං පරි-යායමෙකාසි යදිදං ඉධාගමනායා”ති.

“විරපටිකාහං භන්තෙ භගවන්තං දස්සනාය උපසංඝිකම්භාකාමො, අපි වාහං කෙහි වී කෙහි වී කිලිචකරණීයෙහි ව්‍යාවටො. එවාහං නාසකඛිං භගවන්තං දස්සනාය උපසංඝිකම්භා”න්ති.

අථ බො භගවා එතමස්සං විදිභා තායං වෙලායං ඉමං උද්දනං උද්දනෙසි:

සුඛං වත තස්ස න හොති කිඤ්චි
සංඛ්‍යාතබමමස්ස බහුයස්සතස්ස,
සකිඤ්චතං පස්ස විහඤ්ඤමානං
ජනො ජනස්මිං පටිබ්බරුපො¹ති.

2. 6.

ගබ්ගිනිස්තනං.

එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවඤ්ඤියං විහරති ජේතවනෙන අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ.

තෙන බො පන සමයෙන අඤ්ඤාතරස්ස පරිබ්බාජකස්ස දහර මාණවිකා පජාපතී හොති ගබ්ගිනි උපවිජ්ඣාය.

අථ බො සා පරිබ්බාජිකා නං පරිබ්බාජකං එතදවොච: “ගච්ඡ භිං බ්‍රාහ්මණ, තෙලං ආහර, යං මෙ විජාතාය භවිස්සති”ති. එවං චුත්තෙන සො පරිබ්බාජකො නං පරිබ්බාජිකං එතදවොච: “කුතො පනාහං හොති තෙලං ආහරාමි”ති. දුතියමිච්ඡි බො සා පරිබ්බාජිකා නං පරිබ්බාජකං එතදවොච: “ගච්ඡ භිං බ්‍රාහ්මණ, තෙලං ආහර, යං මෙ විජාතාය භවිස්සති”ති. දුතියමිච්ඡි බො සො පරිබ්බාජකො නං පරිබ්බාජිකං එතදවොච: “කුතො පනාහං හොති තෙලං ආහරාමි”ති. තතියමිච්ඡි බො සා පරිබ්බාජිකා නං පරිබ්බාජකං එතදවොච: “ගච්ඡ භිං බ්‍රාහ්මණ, තෙලං ආහර, යං මෙ විජාතාය භවිස්සති”ති.

1 පටිබ්බරුපො. සි. මු.

2. 5.

උපාසක සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර සමීපයේ වූ ජේතවන නම් වූ අන්තර්වූ සිවුහුගේ ආරාමයෙහි වැඩ වසන සේක.

එසමයෙහි ඉන්ද්‍රානිකුල නම් බ්‍රහ්මඥා වැසි එක්තරා උපාසකයෙක් කිසි යම් කටයුත්තෙකින් සැවැත්නුවරට පැමිණියේ ය. ඉක්බිති ඒ උපාසක තෙමේ සැවැත්නුවර ඒ කටයුත්ත නිමවා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියේය එළඹූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැදූ එකත්පසෙක හුන්නේ ය. එකත්පසෙක හුන් ඒ උපාසකයාට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ උපාසකයෙකි, තෙපි බොහෝ කලෙකින් මෙහි පැමිණියහු යැ”යි වදාළ සේක.

“සච්ඡිති, මම බොහෝ කලෙක පටන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දකින්නට එනු කැමැත්තෙමි විමි. එසේ වුවත් මම යම් යම් කුදු හෙත් කටයුතුවල යෙදී සිටියෙමි. මේ හෙයින් ම මට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දකින්නට එන්නට නොහැකි වී යැ”යි. උච්ඡු කී ය.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දැන ඒ වෙලාවෙහි මේ උද්‍යානය පහළ කළ සේක:

“යමකුට (රාගාදී) පට්ඨානවශයෙන් තැන් ද, මනා කොට සිඳා කරන ලද (මාභී) ධම් ඇති, (එහෙයින්ම ප්‍රතිවේධ බහුලාභකයෙන්) බහුලාභ වූ, ඒ ක්‍රියාසම්පාදිත එකානන්තයෙන් සුවෙකි. එහෙත් ම පෙළෙන (රාගාදී) පට්ඨානවශයෙන් පුද්ගලයා බලව. ජන තෙමේ (අත්‍ය) ජනයා කෙරෙහි බැඳී ගිය සවිභාව ඇත්තේය.”

2. 6.

ගජ්ඣනි සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර සමීපයෙහි වූ ජේතවන නම් අන්තර්වූ සිවුහුගේ ආරාමයෙහි වැඩ වසන සේක.

එ සමයෙහි එක්තරා පරිව්‍රාජකයකුගේ තරුණ වූ මෙණෙවියක් (බ්‍රහ්මදුත්ත) භාග්‍ය වූවා, හටගත් දරුගත් ඇත්තී (අද හෙටැයි) එළඹා සිටි වදන කල්ඇත්තී වෙයි.

ඉක්බිති ඒ පරිව්‍රාජකාව පරිව්‍රාජකයාගට, “බ්‍රාහ්මණය තෝ යා. යම් ඒ තෙලක් වැදූ මට උපකාර වේ ද එබඳු තෙලක් ගෙනා එව”යි මේ බස් කිවු ය. මෙසේ කී කල්හි ඒ පරිව්‍රාජක තෙමේ ඒ පරිව්‍රාජකාවට “පින්වතිය, මම කොසින් තෙල් ගෙන එන්නෙමි දැ” යි කී ය. දෙවෙනි වරක් ඒ පරිව්‍රාජකාව ඒ පරිව්‍රාජකයාට, “බ්‍රාහ්මණය, තෝ යා. යම් තෙලක් වැදූ මට උපකාර වේ ද, එබඳු තෙලක් ගෙනෙව” යි කිවු ය. දෙවෙනි වරක් ඒ පරිව්‍රාජක තෙමේ ඒ පරිව්‍රාජකාවට “පින්වතිය, මම කොසින් තෙල් ගෙන එන්නෙමිදැ” යි කී ය තුන්වන වරක් ඒ පරිව්‍රාජකාව ඒ පරිව්‍රාජකයාට “බ්‍රාහ්මණය, තෝ යා. යම් තෙලක් වැදූ මට උපකාර වේ නම් එබඳු තෙලක් ගෙනෙව” යි කිවු ය.

2. තෙන බො පන සමයෙන රඤ්ඤ පසෙනදිස්ස කොසලස්ස කොට්ඨා-
ගාරෙ සමණස්ස වා බ්‍රාහ්මණස්ස වා සප්පස්ස වා තෙලස්ස වා යාවදන්තං
පාතුං දිය්‍යති තො නීගරිතුං.

අථ බො තස්ස පරිබ්බාජකස්ස එතදයොයි: “රඤ්ඤ බො පන¹ පසෙන-
දිස්ස කොසලස්ස කොට්ඨාගාරෙ සමණස්ස වා බ්‍රාහ්මණස්ස වා සප්පස්ස වා
තෙලස්ස වා යාවදන්තං පාතුං දිය්‍යති තො නීගරිතුං. යනානුතාහං රඤ්ඤ
පසෙනදිස්ස කොසලස්ස කොට්ඨාගාරං ගන්තො තෙලස්ස යාවදන්තං පිච්චො ඝරං
ආගන්තො උගතිරිත්තාන² දදෙය්‍යං, යං ඉමිස්සා විජානාය හවිස්සති”ති.

අථ බො සො පරිබ්බාජකො රඤ්ඤ පසෙනදිස්ස කොසලස්ස කොට්ඨා-
ගාරං ගන්තො තෙලස්ස යාවදන්තං පිච්චො ඝරං ආගන්තො තෙව සතෙකාති
උද්ධං කාතුං, ත පන අධො. සො දුක්ඛාති තිබ්බාති බරුත් කට්ඨකාති වෙදනාති
චුට්ඨො ආවට්ඨති, පරිවට්ඨති.

අථ බො හගවා පුබ්බන්‍යසමයං නිවාසෙත්වා පහ්‍රාණිවරමාදය සාවච්චිං
පිණ්ඩාය පාවිසී. අද්දසා බො හගවා තා පරිබ්බාජකං දුක්ඛාති තිබ්බාති
බරුත් කට්ඨකාති වෙදනාති චුට්ඨං ආවට්ඨමානං පරිවට්ඨමානං.

අථ බො හගවා එතමන්තං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්නං
උද්නෙයි:

සුඛිනො චත යෙ අනිඤ්ඤානා
වෙදගුතො හි ජනා අනිඤ්ඤානා,
සනිඤ්ඤානං පස්ස විහඤ්ඤමානං
ජනො ජනස්මිං පටිබ්බාසිත්තො³ ති.

2. 7. .

එකපුත්තසුත්තං.

එවං මෙ සුතා: එකං සමයං හගවා සාවස්ථයං විහරති ජෙතවනෙ
අනාඨපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ.

තෙන බො පන සමයෙන අඤ්ඤාතරස්ස උපාසකස්ස එකපුත්තකො
පියො මනාපො කාලඞ්කනො හොති. අථ බො සම්බුද්ධා උපාසකා අලලවන්තා
අලලකෙසා දිවා දිවස්ස යෙන හගවා තෙනුපසඞ්කමිංසු. උපසඞ්කමිත්වා හග-
වන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසීනො බො තෙ
උපාසකෙ හගවා එතදවොච: “නිනානුබො භූමෙහ උපාසකා, අලලවන්තා
අලලකෙසා ඉටුපසඞ්කන්තා දිවා දිවස්සා”ති.

එවං වුත්තෙ සො උපාසකො හගවන්තං එතදවොච: “මය්‍යං බො හන්තෙ
එකපුත්තකොසි පියො මනාපො කාලඞ්කනො. තෙන මයං අලලවන්තා
අලලකෙසා ඉටුපසඞ්කන්තා දිවා දිවස්සා”ති.

1. රඤ්ඤා බො. මජ්ඣ. 2 උච්චදිත්වා. අට්ඨකාථා. උච්චදිත්වාන. මජ්ඣ. 3 පටිබ්බාසි-
ත්තො සි.මු.

එකමයෙහි පසේනදි කොසොල් රජුගේ කොණ්ඨාගාරයෙහි ශ්‍රමණයකුට හෝ බ්‍රාහ්මණයකුට ගිතෙල් හෝ තලතෙල් ආදී තෙල් හෝ ඇති තාක් බොත්තට දෙනු ලැබේ. බැහැර ගෙනා යන්නට නො දෙනු ලැබේ.

ඉක්බිති ඒ පරිව්‍රාජකයාහට “පසේනදි කොසොල් රජුගේ කොණ්ඨාගාරයෙහි ශ්‍රමණයකුට හෝ බ්‍රාහ්මණයකුට හෝ ගිතෙල් හෝ (තලතෙල් ආදී) තෙල් හෝ ඇති තාක් බොත්තට දෙනු ලැබේ. බැහැර ගෙනා යන්නට නො දෙනු ලැබේ. යම් හෙයකින් මම් පසේනදි කොසොල් රජුගේ කොණ්ඨාගාරයට ගොස් යම් ඒ තෙලක් වැදූ මැයට උපකාර පිණිස වන්නේ නම්, ඒ තෙල් ඇති තාක් බි ගෙට අවුත් වමාර දෙන්නෙමි නම් මැනවැ”යි මෙබදු සිතෙක් විය.

ඉක්බිති ඒ පරිව්‍රාජක තෙමේ පසේනදි කොසොල් රජුගේ කොණ්ඨාගාරයට ගොස් තෙල් ඇති තාක් බි ගෙට අවුත් වමාරන්නට ද නො හැකි වෙයි. විරෙක කරන්නට ද නො හැකි වෙයි. හේ දුක් වූ, තියුණු වූ, කඩීය වූ, කවුක වූ, වෙදනාවන්ගෙන් සපයී කරන ලද්දේ ඔබ මොබ පෙරළෙයි. භාත්පස පෙරළෙයි.

එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙරවරු මේලෙහි හැඳ පෙරව පාසිවුරු ගෙනා සාවැත්තුවරට පිඬු පිණිස පිවිසි සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දුක් වූ, තියුණු වූ, කඩීය වූ, කවුක වූ, වෙදනාවන්ගෙන් සපයී කරන ලද, ඔබ මොබ පෙරළෙන, භාත්පස පෙරළෙන, ඒ පරිව්‍රාජකයා දුටු සේක.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දූත ඒ වෙලාවෙහි මේ උද්‍යාන පහල කළ සේක:

“යම් කෙනෙක් (රුහාදි) පළිබොධ තැත්තානු ද (ඔහු) ඒකාන්තයෙන් පුබ්බ වෙත්. (ආයී මායී සංඛ්‍යාත) වේදයෙන් (නිවනට) පැමිණි ඒ සමිණ-ප්‍රවයෝ තුමු ඒකාන්තයෙන් (රුහාදි) පළිබොධ තැතියව්‍ය. ජන තෙමේ (අන්‍ය) ජනයා කෙරෙහි බැඳී ගිය සිත් ඇත්තේ ය. (එහෙයින්) දුකට පැමිණෙන (රුහාදි) පළිබොධ සහිත පුද්ගලයා බලව.”

2. 7.

එකපුත්‍ර සුත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලදි: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සාවැත්තුවර සම්පයෙහි ජේතවන නම් වූ අනේපිඬු සිටුහුගේ ආරාමයෙහි වසන සේක.

එකමයෙහි එක්තරා උපාසකයකු ගේ ප්‍රිය වූ මනාප වූ එක ම පුත්‍රයා කල්‍රිය කෙළේ වෙයි. ඉක්බිති බොහෝ උපාසකයෝ තෙත් වූ වසත්‍ර ඇත්තානු තෙත් වූ කෙස් ඇත්තානු මධ්‍යාහ්න වෙලාවෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළැඹියෝ ය. එළැඹී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ එකත් පසෙක හුන්නෝ ය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එකත්පසෙක හුන්නාවූ ඒ උපාසකයකුට “උපාසකයනි, කවර හෙයකින් තෙපි මධ්‍යාහ්නවෙලාවෙහි තෙත් වූ වසත්‍ර ඇත්තානු තෙත් වූ කෙස් ඇත්තානු මෙහි පැමිණියහ ද?” යි අසා වදාළ සේක.

මෙසේ වදාළ කල්හි ඒ උපාසක තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “සාමිනි, මට ප්‍රිය වූ මනාප වූ එක ම පුත්‍රයෙක් විය. ඒ පුත්‍රයා කල්‍රිය කෙළේ ය. ඒ හේතුවෙන් අපි තෙත් වූ වසත්‍ර ඇත්තමෝ, තෙත් වූ කෙස් ඇත්තමෝ මධ්‍යාහ්නවෙලාවෙහි මෙහි පැමිණියමහ සි සි ය.

අථ ඛො භගවා එතමන්ථං විදිත්වා නායං චෙලායං ඉමං උද්ගනං
උද්ගෙසි:

පියරූපස්සාදගථිතාසෙ¹ දෙවකායා පුට්ඨ මිත්‍රස්සා ව,
අසාවිනො පරිජුනනා මච්චුරුපස්ස වසං ගමිත්තන්ති.

යෙ චෙ දිවා ව රතොතො ව අප්පමිනො ජහන්ති පියරූපං,
තෙ චෙ ඛතන්ති අඝමුලං මච්චුතො ආමිසං දුරභිවහන්තන්ති.

2. 8.

සුප්පවාසාසුතං.

එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා කුණ්ඩයායං² විහරති කුණ්ඩධාන-
වනෙ. තෙන ඛො පත සමයෙන සුප්පවාසා කොලියධීතා සත්තවස්සාති
ගබ්භං ධාරෙති සත්තාහං මුලුහගබ්භා. සා දුක්ඛාති නිබ්බාති බරාති
කටුකාති වෙදකාති පුට්ඨා නිති විතකෙකාති අභිවාසෙති:

“සමමාසලිඛුඤ්ඛො වත සො භගවා ඉමස්ස එවරූපස්ස දුක්ඛස්ස පහානාය
ධම්මං දෙසෙති, සුප්පවනො වත තස්ස භගවතො සාවකසබ්බෙසා, යො ඉමස්ස
එවරූපස්ස දුක්ඛස්ස පහානාය පටිපනො. සුසුඛං වත නං නිබ්බානං යජ්ඣිදං³
එවරූපං දුක්ඛං න සංවිජ්ජති”ති.

අථ ඛො සුප්පවාසා කොලියධීතා සාමිකං ආමනෙතසි: “එහි ඩං.
අය්‍යපුත්ත, යෙන භගවා තෙනුපසඬකම. උපසඬකමිත්වා මම වචනෙන
භගවතො පාදෙ සිරසා වන්දෙති. අප්පාබාධං අප්පානඬකං ලුහුට්ඨානං බලං
එංසුචිතාරං පුච්ඡ: “සුප්පවාසා භනෙත කොලියධීතා භගවතො පාදෙ
සිරසා වන්දෙති. අප්පාබාධං අප්පානඬකං ලුහුට්ඨානං බලං එංසුචිතාරං පුච්ඡති”ති.
එවන්තො වදෙති: “සුප්පවාසා භනෙත කොලියධීතා සත්තවස්සාති ගබ්භං
ධාරෙති, සත්තාහං මුලුහගබ්භා. සා දුක්ඛාති නිබ්බාති බරාති කටුකාති
වෙදකාති පුට්ඨා නිති විතකෙකාති අභිවාසෙති: “සමමාසලිඛුඤ්ඛො වත සො
භගවා, යො ඉමස්ස එවරූපස්ස දුක්ඛස්ස පහානාය ධම්මං දෙසෙති. සුප්පව-
නො වත තස්ස භගවතො සාවකසබ්බෙසා, යො ඉමස්ස එවරූපස්ස දුක්ඛස්ස
පහානාය පටිපනො. සුසුඛං වත නං නිබ්බානං, යජ්ඣිදං එවරූපං දුක්ඛං න
සංවිජ්ජති”ති.

1 පියරූපාසාගථිතාසෙ-සී 2 කුණ්ඩයායං-මජ්ඣං. 3 යජ්ඣිදං-මජ්ඣං.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දැන එ වෙලාවෙහි මේ උද්‍යානය පහළ කළ සේක:

ප්‍රිය සවභාවය ඇති රූපසකකාදීන්හි (සුඛ) වෙදනාසාදයෙන් බැඳී-
හිය සිත් ඇති බොහෝ (වාතුර්මහාරජකාදී) දෙවසමුහයෝ ද, මනුෂ්‍යයෝ ද
(කාසික වෛතසික දුකින්) දුඃඛිත වූවාහු (රොගාදී විපතකයෙන් හා
යෞචනාරොගාදී සමපතකයෙන් ද) පිරිනුනාහු මෘත්‍යුරූපයා ගේ වශයට
යෙහි.

යම් කිසි කෙනෙක් දහවල්හි දු, රාත්‍රියෙහි දු අප්‍රමාණ ද, ඔවුහු
එකානතයෙන් ප්‍රියරූපය දුරු කෙරෙහි. ඔවුහු මාරයාගේ ආමිෂය වූ (මේ
ශාසනයෙන් පිටත කිසිවකු විසිනුත්) ඉක්මෙන්තට නොහැකි දුකට මුළු වූ
නාෂණාට එකානතයෙන් සාර දමන්.

2. 8.

සුභවාසා සූත්‍රය.

මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙකිහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ
කුණ්ඩියා (නම්) නගරය සමීපයෙහි කුණ්ඩාන (නම්) වනයෙහි වැඩ වසන
සේක. එසමයෙහි සුභවාසා නම් කොළිය දුභිතා තොමෝ සත් වසක්
මුළුල්ලෙහි ගතියක් දරයි: සත්දවසක් මුළුල්ලෙහි මුහුණට ව සිටියි. ඔ
තොමෝ දුක් වූ තිසුණු වූ කකික වූ කවුක වූ වෙදනාවන්ගෙන් සපයී
කරන ලද්දී ත්‍රිවිධ විතකීයන් කරුණ කොට ගෙන ඉවසනු හැකි වෙයි:

“යම් කෙනෙක් මෙබඳු මේ දුක දුරු කිරීම පිණිස දහම් දෙසන සේක් ද,
එ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එකානතයෙන් සමයක් සමුදායය. යමෙක් මෙබඳු
මේ දුක දුරු කිරීම පිණිස පිළිපත්තේ ද, එ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ
සමය තෙමේ එකානතයෙන් සුපිළිපත්තේ ය. යම් නිවනෙක මෙබඳු මේ
දුකෙක් නො මැත්තේ ද, එ නිවන එකානතයෙන් උතුම් ම සුවය” යනු
ත්‍රිවිධ විතකීය යි.

ඉක්බිති සුභවාසා කෝළිය දුභිතා තොමෝ හිමියා අමතා, “ආඨිප්‍රත්‍රය,
මුඛ (මෙහි) එන්නා: භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළැඹෙන්නා. එළැඹූ
ලාගේ වචනයෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ පා වදින්නා. ආබාධ නැති
නියා ද, රොග නැති නියා ද, සැහැල්ලු පැවැතුම් ඇති නියා ද, (ශරීර) බලය ද,
පහසු විහරණය ද විවාරන්නා. “සාමිති, සුභවාසා කොළිය දුභිතා
තොමෝ හිසින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පා වදියි. ආබාධ නැති නියා ද,
රොග නැති නියා ද, සැහැල්ලු පැවැතුම් ඇති නියා ද (ශරීර) බලය ද පහසු
විහරණය ද විවාරයි. සාමිති, සුභවාසා කොළිය දුභිතා තොමෝ සත්-
අවුරුද්දක් මුළුල්ලෙහි ගතියක් දරයි. සත්දවසක් මුළුල්ලෙහි මුහුණට ව සිටියි.
ඔ තොමෝ දුක් වූ තිසුණු වූ කකික වූ කවුක වූ වෙදනාවන්ගෙන් සපයී
කරන ලද්දී ‘යම් කෙනෙක් මෙ බඳු මේ දුක දුරු කරනු පිණිස දහම්
දෙසන සේක් ද, එ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එකානතයෙන් සමයක් සමුදායය.
යමෙක් මෙබඳු මේ දුක දුරු කිරීම පිණිස පිළිපත්තේ ද එ භාග්‍යවතුන්
වහන්සේගේ ශ්‍රාවක සමය තෙමේ එකානතයෙන් සුපිළිපත් ය. යම් නිවනෙක
මෙබඳු මේ දුකෙක් නො මැත්තේ ද එ නිවන එකානතයෙන් උතුම් ම ය.
යන තුන් විතකී ගේතු කොට ගෙන ඒ දුක් ඉවසනු හැකි වේ යා යි සැළ
කරන්නා”යි කීවු ය.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

3. පරමන්ති බො සො කොලියපුත්තො සුප්පවාසාය කොලියධිතාය පටියසු ණ්ඤා යෙන භගවා නෙත්‍රපසඬකමි. උපසඬකමිඤ්ඤා භගවන්තං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීන්තො බො සො කොලියපුත්තො භගවන්තං එතදවොච:

“සුප්පවාසා භන්තෙ කොලියධිතා භගවතො පාදෙ සිරසා වන්දති, අප්පාඛාඛං අප්පාතඬකං ලත්‍රපඬාතං ඛලං එසුචිතාරං පුච්ඡතිති. එවඤ්ඤා වදෙති: ‘සුප්පවාසා භන්තෙ කොලියධිතා සන්තාවස්සාති ගබ්භං ඛාරෙති සත්තාහං මුලුහගබ්භා සා දුක්ඛාති තිබ්බාති බරුති කටුකාති වෙදනාති පුට්ඨා තිති විතකෙකති අභිවාසෙති: ‘සමමාසලේඛ්‍යො වන සො භගවා, යො ඉමස්ස එවරුපස්ස දුක්ඛස්ස පභානාය ධම්මං දෙසෙති. සුපටිපන්නො වන තස්ස භගවතො සාවකසංඝෙසා, යො ඉමස්ස එවරුපස්ස දුක්ඛස්ස පභානාය පටිපන්නො, සුසුඛං වන තං තිබ්බාතං, යන්තිදං එවරුපං දුක්ඛං න සංවිජ්ජති’ති.

“සුඛේති හොතු සුප්පවාසා කොලියධිතා අරොගා, අරොගං පුත්තං විජායතු”ති. සභ වචනා ව පන භගවතො සුප්පවාසා කොලියධිතා සුඛේති අරොගා අරොගං පුත්තං විජායි.

‘එවං භන්තෙ’ති බො සො කොලියපුත්තො භගවතො භාසිතං අභිනන්දිඤ්ඤා අනුමොදිඤ්ඤා උට්ඨායාසනා භගවන්තං අභිවාදෙඤ්ඤා පදකඛිණං කඤ්ඤා සකං සරං පට්ඨායාසි.

අද්දසා බො කොලියපුත්තො සුප්පවාසං කොලියධිතරං සුඛිතිං අරොගං, අරොගං පුත්තං විජානං. දිස්වාතස්ස එතදභොසි: “අච්ඡරියං වන භො, අබ්බුතං වන භො, තථාගතස්ස මිහිඳ්විකතා මහානුභාවතා, යත්‍ර භි-නාමායං සුප්පවාසා කොලියධිතා සභ වචනා ව පන භගවතො සුඛිති අරොගා අරොගං පුත්තං විජායියාති”ති. අත්තමතො පමුදිතො පිඨිසොමනස්සජාතො අභොසි.

අථ බො සුප්පවාසා කොලියධිතා සාමිකං අමනෙතසි: “එති ඤං අයසපුත්ත, යෙන භගවා තෙත්‍රපසඬකමි, උපසඬකමිඤ්ඤා මෙම වචනෙන භගවතො පාදෙ සිරසා වන්දති, සුප්පවාසා භන්තෙ කොලියධිතා භගවතො පාදෙ සිරසා වන්දති”ති. එවඤ්ඤා වදෙති: “සුප්පවාසා භන්තෙ කොලියධිතා සන්තාවස්සාති ගබ්භං ඛාරෙසි, සත්තාහං මුලුහගබ්භා. සා එතරුති සුඛිති අරොගා, අරොගං පුත්තං විජානා. සා සත්තාහං බුද්ධපමුඛං භික්ඛුසංඝං භන්තෙත නිමනෙතති. අභිවාසෙතු කීර භන්තෙ භගවා සුප්පවාසාය කොලියධිතාය සත්ත භන්තාති සද්ධං භික්ඛුසංඝෙසතා”ති.

3. 'මෑනාලා' යි ඒ කොලිය පුත්‍ර තෙමේ සුප්‍රාචාරාසා කොලිය දුගිතා-
වට පිළිවදන් දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියේ ය. එළඹූ භාග්‍ය-
වතුන් වහන්සේ වැද එකත් පසෙක හුන්නේ ය. එකත් පසෙක හුන්නාවූ
ඒ කොලියපුත්‍ර තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කෙළේය:

"වහන්ස, සුප්‍රාචාරාසා කොලියදුගිතා තොමෝ හිසින් භාග්‍යවතුන්
වහන්සේගේ පා වදිසි. ආබාධ රහිත නියා ද, රොග රහිත නියා ද, සැහැල්ලු
පැවතුම් ඇති නියා ද (ශරීර) බලය ද, පහසු විහරණය ද විවාරයි. මෙසේත්
කියයි: 'වහන්ස, සුප්‍රාචාරාසා කොලියදුගිතා තොමෝ සත් අවුරුද්දක්
මුළුල්ලෙහි ගබ්බක් දරයි. සත් දවසක් මුළුල්ලෙහි මුසගම් ව භිතොමෝ දුක් වූ
නිසුණු වූ කකිග වූ කටුක වූ වෙදනාවන්ගෙන් සපයී කරන ලද්දී "යම්
කෙනෙක් මෙ බදු මේ දුක දුරු කරනු පිණිස දහම් දෙසන සේක් ද, ඒ
භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එකානායෙන් සමයක් සම්බුද්ධයා. යමෙක් මෙ බදු
මේ දුක දුරු කරනු පිණිස පිළිපත්තේ ද, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ
ශ්‍රාවක සමිඝ තෙමේ එකානායෙන් සුපිළිපත් ය. යම් නිවනෙක මෙ බදු මේ
දුක නැත් ද, ඒ නිවන එකානායෙන් උතුම් ම සුව යැ"යි මේ ත්‍රිවිධ විතකී
යෙන් ඉවසා ය' යනු යි.

"සුප්‍රාචාරාසා කොලියදුගිතා තොමෝ සුඛිත වේවා, නිරොග වේවා,
නිරොග පුත්‍රයකු වදවා"යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. භාග්‍යවතුන්
වහන්සේගේ ඒ වචනය සමග ම සුප්‍රාචාරාසා කොලියදුගිතා තොමෝ
සුඛිත වූවා නිරොග වූවා නිරොග පුත්‍රයකු වැදවා ය.

"වහන්ස, එසේ යැ"යි ඒ කොලියපුත්‍ර තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ
භාෂිතය සතුටින් පිළිගෙන, නැවතත් සතුට ප්‍රකාශ කොට අස්තෙන් නැගිට
භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මතා කොට වැද පැදකුණු කොට සාකිග්‍ය ගෘහය කරා
ගියේ ය.

කොලියපුත්‍ර තෙමේ නිරොග පුත්‍රයකු වැදවා වූ සුඛිත වූ නිරොග වූ
සුප්‍රාචාරාසා කොලියදුගිතා දුටුයේ ය. දැකූ ඔහුට "යම් බදු වූ මේ
කොලියදුගිතා තොමෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ වචනයත් සමග ම
සුව පත් වූවා, නිරොග වූවා, නිරොග වූ පුත්‍රයකු වැද ද, පින්වත්නි,
ඒ කපාගතයන් වහන්සේගේ මහත් සෘණී ඇති බව මහත් අනුභාව ඇති
බව එකානායෙන් ආශ්වාසීය. එකානායෙන් අද්භූත යැ"යි මෙ බදු සිතෙක්
විය. හේ සතුටු සිත් ඇත්තේ අතීතයින් ප්‍රමොදය ඇත්තේ, හටගත්
බලවත් ප්‍රීතිය හා සොම්නස ඇත්තේ විය.

ඉක්බිති සුප්‍රාචාරාසා කොලියදුගිතා තොමෝ හිමියා ඇමැතුවා ය:
"ආදීපුත්‍රය, මුඛ මෙහි එන්නා. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹෙන්නා.
එළඹූ 'වහන්ස, සුප්‍රාචාරාසා කොලියදුගිතා භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පා
හිසින් වදි' යන මාතේ වචනයෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පා හිසින්
වදින්නා. මෙසේත් කියන්න. 'වහන්ස, සුප්‍රාචාරාසා නම් කොලිය දුගිතා
තොමෝ සත් අවුරුද්දක් මුළුල්ලෙහි ගබ්බක් දැරුවා ය. සත් දවසක් මුළුල්ලෙහි
මුසගර්භ ව සිටියා ය. ඔ දුන් සුඛිත වූවා, නිරොග වූවා, නිරොග වූ
පුත්‍රයකු වැදවා ය. ඔ තොමෝ සත් දවසක් මුළුල්ලෙහි බුදුපාමොක් බික්-
සඟතට බසින් නිමකයි. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භික්ෂුසමිඝයාත්
සමග සුප්‍රාචාරාසා කොලියදුගිතාවගේ සත් බකක් ඉවසා වදාරන සේක්වා'යි
කියන්නැ"යි කීවු ය.

6. පරමන්ති බො සො කොලියපුත්තො සුප්පවාසාය කොලියධීතාය පටිසසුභ්භිචා යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කම්. උපසඞ්කම්චා භගවන්තං අභිවා-දෙචා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසිත්තො බො සො කොලියපුත්තො භගවන්තං එතදවොච: “සුප්පවාසා භන්තො කොලියධීතා භගවතො පාදෙ සිරසා වන්දති. එවන්දව වදෙති: සුප්පවාසා භන්තො කොලියධීතා සත්තවස්සානි ගබ්භං ධාරෙසි. සත්තාහං මුළුභගබ්බා. සා එතරහි සුඛිනී අරොගා අරොගං පුත්තං විජාතා. සා සත්තාහං බුද්ධපමුඛං භික්ඛුසඞ්කං භන්තො නිමන්තෙති. අභිවාසෙතු කීර භන්තො භගවා සුප්පවාසාය කොලිය-ධීතාය සත්ත භත්තානි සද්ධං භික්ඛුසඞ්කො”ති.

7. තෙන බො පන සමයෙන අඤ්ඤතරොත උපාසකො බුද්ධපමුඛො භික්ඛුසඞ්කො සවාචනාය භන්තො නිමන්තිතො ගොති. සො ව උපාසකො ආයසමතො මහාමොග්ගලානාහං උපට්ඨාකො ගොති. අථ බො භගවා ආයසමන්තං මහාමොග්ගලානං ආමන්තෙසි: “එහි භිං මොග්ගලාන, යෙන සො උපාසකො තෙනුපසඞ්කමෙය්‍යාසී:¹ උපසඞ්කම්චා තං උපාසකං එවං වදෙති: “සුප්පවාසා ආටුසො කොලියධීතා සත්තවස්සානි ගබ්භං ධාරෙසි, සත්තාහං මුළුභගබ්බා. සා එතරහි සුඛිනී අරොගා අරොගං පුත්තං විජාතා. සා සත්තාහං බුද්ධපමුඛං භික්ඛුසඞ්කං භන්තො නිමන්තෙති. කරොතු සුප්පවාසා කොලියධීතා සත්තභත්තානි. පච්ඡා සො කරියාසී”² තුයොසො උපට්ඨා-කො”ති.

8. එවං භන්තො’ති බො ආයසමා මහාමොග්ගලානො භගවතො පටිසසුභ්භිචා යෙන සො උපාසකො, තෙනුපසඞ්කම්. උපසඞ්කම්චා තං උපාසකං එතදවොච: “සුප්පවාසා ආටුසො කොලියධීතා සත්තවස්සානි ගබ්භං ධාරෙසි. සත්තාහං මුළුභගබ්බා. සා එතරහි සුඛිනී, අරොගා, අරොගං පුත්තං විජාතා. සත්තාහං බුද්ධපමුඛං භික්ඛුසඞ්කං භන්තො නිමන්තෙති. කරොතු සුප්පවාසා කොලියධීතා සත්තභත්තානි. පච්ඡා භිං කරියාසී”²ති. “සචෙ මෙ භන්තො අයො මහාමොග්ගලානො තිණ්ණං ධම්මානං පාටිභොගො භොගානඤ්ච ජීවිතස්ස ව සද්ධාය ව, කරොතු සුප්පවාසා කොලියධීතා සත්ත-භත්තානි. පච්ඡා අහං කරියාමි”ති. “දවන්තං බො තෙ අහං ආටුසො ධම්මානං පාටිභොගො භොගානඤ්ච, ජීවිතස්ස ව. සද්ධාය පන භිංගෙව පාටිභොගො”ති. “සචෙ මෙ භන්තො අයො මහාමොග්ගලානො දවන්තං ධම්මානං පාටිභොගො භොගානඤ්ච, ජීවිතස්ස ව. කරොතු සුප්පවාසා කොලියධීතා සත්තභත්තානි. පච්ඡා අහං කරියාමි”ති.

1. තෙනුපසඞ්කම්, ම. 2. පච්ඡා භිං කරියාසී’ති ඤ්ඤපට්ඨි, ම.

6. ඒ කොලියපුත්‍ර තෙමේ සුප්පවාසා කොලිය දුතියාවට 'මැනැවැ'යි පිළිවදන් දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළැඹියේ ය. එළැඹූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැදූ එකත්පසෙක හුන්නේ ය. එකත් පසෙක හුන්නාවූ ඒ කොලිය පුත්‍ර තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට "වහන්ස සුප්පවාසා කොලිය දුතියා තොමෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පා ගිසින් වදිසි. වහන්ස, සුප්පවාසා කොලිය දුතියා තොමෝ සත් වසක් මුළුල්ලෙහි ගබ්බ දරුවා ය. සත් දවසක් මුළුල්ලෙහි මුස ගහී වූවා ය. ඔ තොමෝ දෑත් සුඛිතවූවා, නිරොග වූවා, නිරොගවූ පුත්‍රයකු වැදුවා ය. ඔ තොමෝ සත් දවසක් මුළුල්ලෙහි බුදුපාමොක් බික් සහනට බහින් නිමිතයි. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භික්ෂුසංඝයා සමග සුප්පවාසා කොලිය දුතියාවගේ සත් බත ඉවසා වදාරන සේක්වා යි මෙසේත් කියා ය" යි සැල කෙළේ ය.

7. එසමයෙහි එක්තරා උපාසකයකු විසින් බුද්ධපුමුඛ භික්ෂුසංඝයා හෙට දවස පිණිස බහින් නිමිතන ලද්දේ වෙයි. ඒ උපාසක තෙමේ ද ආයුෂ්මත් මහාමොදනලායන සථවිරයන් වහන්සේගේ උපසංඝයක වෙයි. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආයුෂ්මත් මහාමොදනලායන සථවිරයන් වහන්සේ අමතා, "මොදනලායනෙයනි, තෙපි මෙහි එව. ඒ උපාසකයා වෙත එළැඹෙව. එළැඹූ ඒ උපාසකයාට "ඇවැත්නි, සුප්පවාසා කොලිය දුතියා තොමෝ සත් වසක් මුළුල්ලෙහි ගබ්බ දරුවා ය, සත් දවසක් මුළුල්ලෙහි මුස ගහී වූවා ය. ඔ තොමෝ දෑත් සුඛිත වූවා, නිරොග වූවා, නිරොග වූ පුත්‍රයකු වැදුවා ය. ඔ තොමෝ සත් දවසක් මුළුල්ලෙහි බුදුපාමොක් බික්සහන බහින් නිමිතයි. සුප්පවාසා කොලියදුතියා තොමෝ සත් බතක් පවත්වා, පසුව හේ දන් දෙනු හැකි වන්නේ යයි කියව. ඒ උපාසක තෙමේ තොපගේ උපසංඝයකයෙකැ" යි වදාළ සේක.

8. මොදනලායන සථවිරයන් වහන්සේ "වහන්ස, එසේයැ" යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී ඒ උපාසකයා වෙත එළැඹියහ. එළැඹූ ඒ උපාසකයාට "ඇවැත්නි, සුප්පවාසා කොලිය දුතියා තොමෝ සත් වසක් මුළුල්ලෙහි ගබ්බ දරුවා ය. සත් දවසක් මුළුල්ලෙහි මුස ගහී වූවා ය. ඔ තොමෝ දෑත් සුඛිත වූවා, නිරොග වූවා, නිරොග වූ පුත්‍රයකු වැදුවා ය. සත් දවසක් මුළුල්ලෙහි බුදුරජන් පුමුඛ භික්ෂුසංඝයාට බහින් නිමිතනු කරයි. සුප්පවාසා කොලියදුතියා තොමෝ සත් බත පවත්වා, පසුව තෙපි සංඝයාට දන් දීම කරව" යි කීහ. "ඉදින් ආසී වූ මොදනලායන සථවිරයන් වහන්සේ මගේ වසනු ජිවිත යන කරුණු තුන පිළිබඳව ඇප වන්නාවූ නම් සුප්පවාසා කොලියදුතියා තොමෝ සත් බත පවත්වා, පසුව මම දන් දෙන්නෙමැ" යි කියේ ය.

"ඇවැත්නි, තොපගේ වසනු ජිවිත යන කරුණු දෙක පිළිබඳව මම ඇපකාරයෙකිමි වෙමි. ශ්‍රද්ධාව පිළිබඳව වූ කලී තොපට තෙපි ම ඇප වව යි වදාළ සේක. "වහන්ස, ඉදින් ආසී වූ මොදනලායන සථවිරයන් වහන්සේ වසනු ජිවිත යන කරුණු දෙක පිළිබඳව ඇපවන සේක් නම්, සුප්පවාසා කොලියදුතියා තොමෝ සත් බත පවත්වා, පසුව මම දන් දීම කරන්නෙමැ" යි උපාසක තෙමෙකියේ ය.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

අථ බො ආයස්මා මහාමොග්ගලානො තං උපාසකං සඤ්ඤාපෙත්වා
යෙන භගවා තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිත්වා භගවන්තං එතදවොච:

“සඤ්ඤානො භනෙත සො උපාසකො මයා, කරොතු සුප්පවාසා
කොලියධිතා සත්තභත්තානි, පච්ඡා සො කරිස්සති”ති.

9. අථ බො සුප්පවාසා කොලියධිතා සත්තාහං බුද්ධපච්චිකං භික්ඛුසඤ්ඤා
පඤ්ඤිතෙත බාදනීයෙන භොජනීයෙන සහස්සා සත්තපොසි, සමපවාරෙසි.
තඤ්ඤා දුරකං භගවන්තං වන්ද්‍යපෙසි, සබ්බඤ්ඤා භික්ඛුසඤ්ඤා.

10. අථ බො ආයස්මා සාරිපුත්තො තං දුරකං එතදවොච: “කච්චි තෙ
දුරක, බමනීයං, කච්චි යාපනීයං, කච්චි න කිඤ්චි දුක්ඛි”න්ති. “කුතො
මෙ භනෙත සාරිපුත්ත, බමනීයං. කුතො යාපනීයං. සත්තවස්සානි මෙ
ලොභිතකුමරියං¹ වුත්තානි”ති.

11. අථ බො සුප්පවාසා කොලියධිතා “පුත්තො මෙ ධම්මසේනාපතිතා
සද්ධං චිත්තොති”ති, අත්තමො පමුදිතා² පිතිසොඤ්ඤාසායා අහොසි.

12. අථ බො භගවා සුප්පවාසං කොලියධිතරං අත්තමං පමුදිතා³
පිතිසොඤ්ඤාසායං දිස්වා⁴ සුප්පවාසං කොලියධිතරං එතදවොච:
“ඉච්ඡෙත්ඤ්ඤානි තං සුප්පවාසෙ, අඤ්ඤාමපි එවරුපං පුත්ත”න්ති. “ඉච්ඡෙත්ඤ්ඤා-
මහං භගවා අඤ්ඤානි”පි එවරුපානි සත්ත පුත්තානි”ති.

13. අථ බො භගවා එතඤ්ඤා විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්ගතං
උද්ගතෙසි:

“අසාතං සාතරුපෙන පියරුපෙන අප්පියං,
දුක්ඛං සුඛස්ස රුපෙන පමෙත්තමනිවත්තනි”ති.

2. 9.

විසාධාසුත්තං

1. එවං මෙ සුත්තං: එකං සමයං භගවා සාවඤ්ඤියං විහරති පුබ්බාශ්මෙ
මිහාරමාතුපාසාදෙ. තෙන බො පන සමයෙන විසාධාය මිහාරමාතුසා
කොච්ඡෙව අත්තො රඤ්ඤා පසෙතදිමහි කොසලෙ පටිබ්බොගො ගොති. තං
රුජා පසෙතදි කොසලො න යථාබිප්පායං තිරෙති.

අථ බො විසාධා මිහාරමාතා දිවාදිවස්ස යෙන භගවා තෙනුපසඛකමි.
උපසඛකමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිට්ඨිදි. එකමන්තං නිසින්නං
බො විසාධං මිහාරමාතරං භගවා එතදවොච: “භන්ද කුතො හු තං විසාධෙ,
ආගච්ඡසි දිවාදිවස්සා”ති.

1. සත්ත මෙ වස්සානි ලොභකුමරියා - ම. 2. පමුදිතා - ම. 3. පමුදිතා - ම.
4. විදිත්වා - ම.

ඉක්බිති ආයුෂමත් මහාමොහොලායන ස්වරයන් වහන්සේ ඒ උපාසකයාහට දන්වා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියහ. එළඹීමා භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය කීහ.

“වහන්ස, මා විසින් ඒ උපාසකයාහට දන්වන ලද්දේ ය. සුඤ්චාරා කොලියදුනිතා තොමෝ සත් බත් පවත්වා වා. පසු ව හේ කරන්නේ යැ”යි.

9. ඉක්බිති සුඤ්චාරා කොලියදුනිතා තොමෝ සත් දවසක් මුළුල්ලෙහි බුදුරජුන් ප්‍රමුඛ භික්ෂුසමායා ප්‍රණීත වූ බාදායෙන් ද, හොජායෙන් ද සිය අතින් සන්නපිණය කළා ය. සමප්‍රචාරණය කළා ය. ඒ දරුවා ලවා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද සියලු භික්ෂුසමායා ද වාන්දු වූ ය.

10. ඉක්බිති ආයුෂමත් ශාරිපුත්‍ර ස්වරයන් වහන්සේ ඒ දරුවාට, “කීම, දරුව තොපට සැතිය හැකි ද? කීම යැපිය හැකි ද? කීම කිසියම් දුකෙක් නැත් ද?”යි වදාළ සේක. “වහන්ස, ශාරිපුත්‍රයන් වහන්ස, මට සැතිය හැක්කෙක් කොයින් ද, යැපිය හැක්කෙක් කොයින් ද මා විසින් සත් හවුරුද්දක් ලේසැළියෙක වාසය කරන ලදී”යි දරු කී ය.

11. එකල්හි සුඤ්චාරා කොලියදුනිතා තොමෝ “මා පුතා දම්සෙනෙහි සාරිපුත්‍ර හිමියන් සමග කථා කෙරේ යැ”යි සතුටු සිත් ඇත්තී, ප්‍රමුදිත වූවා හටගත් ප්‍රීති සෞමනසය ඇත්තී වූ ය.

12. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සතුටු සිත් ඇති ප්‍රමුදිත වූ හටගත් ප්‍රීති සෞමනසය ඇති, සුඤ්චාරා කොලියදුනිතාව දැක, “සුඤ්චාරාවෙනි, තෙපි අත්‍ය වූ ද මේ බඳු පුත්තු කැමැත්තාව”යි වදාළහ “භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මම අත්‍ය වූ ද මේ බඳු සත් පුතුන් කැමැත්තමු”යි ඔ කීවු ය.

13. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දැන, ඒ වෙලාවෙහි මේ උද්‍යාන පහළ කළ සේක:

“අමබුර දු මබුරසභාවයෙනුත් අප්‍රිය දු ප්‍රියසභාවයෙනුත් දුක සුඛසභාවයෙනුත් ප්‍රමාදී පුද්ගලයා ඉක්ම යේ.”

2. 9.

විශාඛාසුත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙකිනි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර සම්පයෙහි වූ සුචායමයෙහි මාගාරිමානාප්‍රාසාදයෙහි වැඩ වසන සේක. එසමයෙහි මාගාරිමානා තම වූ විශාඛාවට පස්තදි කොසොල් රජ්ජුරුවන් කෙරෙහි පිළිබඳ වූ (පස්තදි රජුලවා කරවා ගත යුතු) කිසියම් කටයුත්තෙන් වෙයි. එය පස්තදි කොසොල් රජ ඇයගේ අදහස පරිදි තීරණය නො කරයි.

ඉක්බිති මාගාරිමානා විශාඛා ධර්මාගත වෙලාවෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹුණු. එළඹීමා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මනා කොට වැඳ එකත් පසෙක හුන. එකත් පසෙක හුන්නා වූ මාගාරිමානා වූ විශාඛාවට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ “විශාඛාවෙනි, තෙපි දැන් දෙවෙන් දවහලා කොහි සිට එන්නහු ද?”යි වදාළහ.

“ඉධ මෙ භනෙන කොච්ඡෙව අනෙථා රඤ්ඤ පසෙනදිමහි කොසලෙ පට්ඨිඛොං හොති. තං රුජා පසෙනදී කොසලො න යථාධිප්පායං තීරෙති”ති.

2. අථ ඛො භගවා එතමන්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්දනං උද්දනෙසි:

“සබ්බං පරවසං දුක්ඛං සබ්බං ඉස්සරියං සුඛං,
සාධාරණේ විහඤ්ඤානති යොගා හි දුරතික්කමා”ති.

2. 10.

භද්දියස්සතං

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා අනුප්පිඨායං විහරති අමබ්වතො. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා භද්දියො කාළිගොධාය පුතොතා අරඤ්ඤගතො’පි රුක්ඛමූලගතො’පි සුඤ්ඤගාරගතො’පි අභික්ඛණං උද්දනං උද්දනෙති: “අහො සුඛං, අහො සුඛ”නති. අස්සොපුං ඛො සමබ්හුලා භික්ඛු ආයස්මතො භද්දියස්ස කාළිගොධාය පුත්තස්ස අරඤ්ඤගතස්ස’පි රුක්ඛමූලගතස්ස’පි සුඤ්ඤගාරගතස්ස’පි අභික්ඛණං උද්දනං උද්දනෙත්තස්ස “අහො සුඛං අහො සුඛ”නති. සුචාත තෙසං එතදහොසි: “නිස්සංසයං ඛො ආවුසො ආයස්මා භද්දියො කාළිගොධාය පුතොතා අනභීරතො බ්‍රහ්මචරියං චරති, යං’හ පුබ්බෙ අගාරියභුතස්ස රජ්ජුඛං, සො තමනුස්සරමානො අරඤ්ඤගතො’පි රුක්ඛමූලගතො’පි සුඤ්ඤගාරගතො’පි අභික්ඛණං උද්දනං උද්දනෙති: අහො සුඛං අහො සුඛ”නති.

2. අථ ඛො සමබ්හුලා භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසඬකමිංසු. උපසඬකමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසීන්තා ඛො තෙ භික්ඛු භගවන්තං එතදවොචු: “ආයස්මා භනෙන භද්දියො කාළිගොධාය පුතොතා අරඤ්ඤගතො’පි රුක්ඛමූලගතො’පි සුඤ්ඤගාරගතො’පි අභික්ඛණං උද්දනං උද්දනෙති: “අහො සුඛං අහො සුඛ”නති. නිස්සංසයං ඛො භනෙන ආයස්මා භද්දියො කාළිගොධාය පුතොතා අනභීරතො බ්‍රහ්මචරියං චරති, යං’හ පුබ්බෙ අගාරියභුතස්ස රජ්ජුඛං, සො තමනුස්සරමානො අරඤ්ඤගතො’පි රුක්ඛමූලගතො’පි සුඤ්ඤගාරගතො’පි අභික්ඛණං උද්දනං උද්දනෙති: “අහො සුඛං අහො සුඛ”නති.

3. අථ ඛො භගවා අඤ්ඤාතරං භික්ඛුං ආමනෙතසි: “එහි ත්වං භික්ඛු, මම වචනෙන භද්දියං භික්ඛුං ආමනෙතාහි: සන්ථා තං ආවුසො භද්දිය ආමනෙතති”ති.

“වහන්ස, මට මෙහි පසේනදි කොසොල් රජු රුවන් අයත් කිසියම් කටයුත්තක් වෙයි. එය පසේනදි කොසොල් රජ මා අදහස පරිදි නිර්ණය නොකෙරේ යැ”යි සැල කලා ය.

2. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දැනා ඒ වෙලාවෙහි මේ උද්‍යනය පහළ කළ සේක.

“අනුන් අයත් සියල්ල දුක් ය. සියලු ලොවී ලොවුතුරු ඉසුරු බව සුව ය. සාධාරණය ඉටු කරවා ගැනීමෙහි ලා සියල්ලෝ දුකට පැමිණෙති. (කාමාදි) යොගයෝ ඉක්මිමෙහි දුෂකර වෙති.

2. 10.

හද්දියසුත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙකිනි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනුසියනුවර අභිවෙනෙහි වැඩ වසන සේක. එසමයෙහි කාලිගොඩාවගේ පුත්‍ර වූ ආයුෂමත් හද්දිය සඨවිරයන් වහන්සේ වනයට ගියාහු ද, රුක්මූලට ගියාහු ද, ශුන්‍යාගාරයට ගියාහු ද, හැම විටම “අහෝ සුවයෙක අහෝ සුවයෙකැ”යි උදන් අනන සේක. බොහෝ භික්ෂූහු වනයට ගියාහු ද, රුක්මූලට ගියාහු ද ශුන්‍යාගාරයට ගියාහු ද කාලිගොඩාවගේ පුත්‍ර වූ ආයුෂමත් හද්දිය සඨවිරයන් වහන්සේගේ නිතර “අහෝ සුවයෙකි අහෝ සුවයෙකැ”යි පහළ කරන උද්‍යනය ඇසූහ. අසා ඔවුන්ට “ඇවැත්නි නිසැකයෙන්ම කාලිගොඩාවගේ පුත්‍ර වූ ආයුෂමත් හද්දිය සඨවිරයන් වහන්සේ (ශාසනායෙහි) නො ඇලුණාහු බබ්බර හැසිරෙති. පෙර ගිහිගෙයි සිටි ඔහුට යම් රජසුවයෙක් වී නම් හෙ තෙමේ එය සිහි කරන්නේ වනයට ගියේ ද රුක්මූලට ගියේ ද ශුන්‍යාගාරයට ගියේ ද “අහෝ සුවයෙකි, අහෝ සුවයෙකැයි උදන් පහළ කෙරේ යැ”යි මෙබඳු සිතෙක් විය

2. ඉක්බිති බොහෝ භික්ෂූහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළැඹියෝ ය. එළැඹූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මනා කොට වැදූ එකත් පසෙක හුන්හ. එකත් පසෙක හුන් ඒ භික්ෂූහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “වහන්ස, කාලිගොඩාවගේ පුත්‍ර වූ ආයුෂමත් හද්දිය සඨවිර තෙමේ වනාට ගිය ද, රුක්මූලට ගිය ද, ශුන්‍යාගාරයට ගිය ද නිතර “අහෝ සුවයෙකි, අහෝ සුවයෙකැ”යි උදන් අනයි. වහන්ස, නිසැකයෙන්ම කාලිගොඩාවගේ පුත්‍ර වූ ආයුෂමත් හද්දිය සඨවිර තෙමේ ශාසනයෙහි නො ඇලුණේ බබ්බර හැසිරෙයි. පෙර ගිහිගෙයි සිටි ඔහුට යම් රජසුවයෙක් වී නම් හේ එය සිහි කරමින් වනයට ගියේ ද රුක්මූලට ගියේ ද ශුන්‍යාගාරයට ගියේ ද නිතරම “අහෝ සුවයෙක, අහෝ සුවයෙකැ”යි උදන් අනායි කිහි.

3. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එක්තරා මහණකු ඇමැතු සේක. “මහණ හෝ (මෙහි) එ. ‘ඇවැත, හද්දියය, ශාසනයන් වහන්සේ කා අමතති’යි මාගේ වචනයෙන් හද්දිය භික්ෂු කැඳව”යි වදාළ සේක.

“එවං හනෙන්”ති බො සො භික්ඛු භගවතො පටිසසුඤ්චා යෙනායසමා හඤ්ඤා කාළිගොධාය පුත්තො තෙනුපසඬකම්. උපසඬකම්ඤ්චා ආයසමන්තං හඤ්ඤං කාළිගොධාය පුත්තං එතදවොච “සන්ඨා නං ආවුසො හඤ්ඤං, ආමනෙන්ති”ති.

“එවමාවුසො”ති බො ආයසමා හඤ්ඤා කාළිගොධාය පුත්තො තස්ස භික්ඛුතො පටිසසුඤ්චා යෙන භගවා තෙනුපසඬකම්. උපසඬකම්ඤ්චා භගවන්තං අභිවාදෙඤ්චා එකමන්තං නිසිද්දි. එකමන්තං නිසින්නං බො ආයසමන්තං හඤ්ඤං කාළිගොධාය පුත්තං භගවා එතදවොච: “සච්චා නිර නං හඤ්ඤං, අරඤ්ඤගතො’පි රුක්ඛමුලගතො’පි සුඤ්ඤගාරගතො’පි අභික්ඛණං උදනං උදනෙසි: අහො සුඛං අහො සුඛ”න්ති. කිං පන නං හඤ්ඤං, අත්ථවසං සම්පස්සමානො අරඤ්ඤගතො’පි රුක්ඛමුලගතො’පි සුඤ්ඤගාරගතො’පි අභික්ඛණං උදනං උදනෙසි: ‘අහො සුඛං අහො සුඛ”න්ති.

“පුබ්බෙ මෙ හනෙන් අගාරියභුතස්ස රජ්ජං කාරෙන්තස්ස අනෙන්තො’පි අනෙන්තපුරෙ රක්ඛා සුසංවිහිතා අහොසි. බහි’පි අනෙන්තපුරෙ රක්ඛා සුසංවිහිතා අහොසි. අනෙන්තො’පි තගරෙ රක්ඛා සුසංවිහිතා අහොසි. බහි’පි තගරෙ රක්ඛා සුසංවිහිතා අහොසි. අනෙන්තො’පි ජනපදෙ රක්ඛා සුසංවිහිතා අහොසි බහි’පි ජනපදෙ රක්ඛා සුසංවිහිතා අහොසි. සො බො අහං හනෙන් එවං රක්ඛිතං ගොපිතො සනෙන්තො භිතො උබ්බිග්ගො උස්සඬකි උත්තාසි¹ විහාසිං. එතරහි බො පනාහං හනෙන් අරඤ්ඤගතො’පි රුක්ඛමුලගතො’පි සුඤ්ඤගාරගතො’පි එකො අභිතො අනුබ්බිග්ගො අනුස්සඬකි අනුත්තාසි² අපොසස්සකො පනාලොමො පරදවුත්තො³ මිගභුතෙන වෙතසා විහරාමි. ඉදං බො අහං හනෙන් අත්ථවසං සම්පස්සමානො අරඤ්ඤගතො’පි රුක්ඛමුලගතො’පි සුඤ්ඤගාරගතො’පි අභික්ඛණං උදනං උදනෙමි:⁴ “අහො සුඛං අහො සුඛ”න්ති.

4. අථ බො භගවා එතමන්ථං විදිඤ්චා තායං වෙලායං ඉමං උදනං උදනෙසි:

“යස්සන්තරතො න සන්ති කොපා
ඉති භවාභවතඤ්ච විතීවනෙන්තො,
තං විගතහසං සුඛං අසොකං
දෙවා තානුභවන්ති දස්සතායා”ති.

මුවලිඤ්චගෙහා දුතියො.

තසෙඤ්ඤානං:

මුවලිඤ්ඤා රුජා දණ්ණකිත සක්කායෙ උපාසකෙන ච
ගබ්භිනී එකපුත්තො ච සුප්පවාසා විසාඛා ච
කාළිගොධාය හඤ්ඤොති

1. උත්තාසො - ම. 2. අනුත්තාසො - ම. 3. පරවුත්තො - සි මු. 4. උදනෙසි. - සි මු.

“වහන්ස, එසේ යැ”යි ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී කාළිගොඩාවගේ පුත්‍ර වූ ආයුෂමත් හඳිගිය සථවිරයන් වහන්සේ වෙත එළඹිණි. එළඹූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මතා කොට වැදූ එකත් පසෙක හුන්ක. එකත් පසෙක හුන්තාවූ කාළිගොඩාවගේ පුත්‍ර වූ ආයුෂමත් හඳිගිය සථවිරයන්ට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ-“සැබව, හඳිගිය ය, වනයට ගිය ද, රුක්ඔලට ගිය ද, ශුන්‍යාගාරයට ගිය ද තෝ නිතර ‘අහෝ සුවයෙකි අහෝ සුවයෙකැ’යි උදන් අතයි” වදළහ. “එසේය වහන්ස”යි හේ කී ය. “හඳිගිය ය, වනයට ගිය ද, රුක්ඔලට ගිය ද, ශුන්‍යාගාරයට ගිය ද තෝ කවර ප්‍රයෝජනයක් දකිමින් නිතර ම ‘අහෝ සුවයෙක අහෝ සුවයෙකැ’යි උදන් අතයි දැ”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අසා වදළු සේක.

“ආවැත, එසේ යැ”යි කාළිගොඩාවගේ පුත්‍ර වූ ආයුෂමත් හඳිගිය සථවිරයන් වහන්සේ ඒ භික්ෂුහට පිළිවදන් දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹිණි. එළඹූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මතා කොට වැදූ එකත් පසෙක හුන්ක. එකත් පසෙක හුන්තාවූ කාළිගොඩාවගේ පුත්‍ර වූ ආයුෂමත් හඳිගිය සථවිරයන්ට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ-“සැබව, හඳිගිය ය, වනයට ගිය ද, රුක්ඔලට ගිය ද, ශුන්‍යාගාරයට ගිය ද තෝ නිතර ‘අහෝ සුවයෙකි අහෝ සුවයෙකැ’යි උදන් අතයි” වදළහ. “එසේය වහන්ස”යි හේ කී ය. “හඳිගිය ය, වනයට ගිය ද, රුක්ඔලට ගිය ද, ශුන්‍යාගාරයට ගිය ද තෝ කවර ප්‍රයෝජනයක් දකිමින් නිතර ම ‘අහෝ සුවයෙක අහෝ සුවයෙකැ’යි උදන් අතයි දැ”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අසා වදළු සේක.

“වහන්ස, පෙර ගිහිගෙයි සිටි රජය කරන මට අන්‍යාපුරයෙහි ඇතුළත ද ආරක්‍ෂාව සලසන ලද්දේ විය. අන්‍යාපුරයෙහි පිටත ද ආරක්‍ෂාව සලසන ලද්දේ විය. නගරයෙහි ඇතුළත ද ආරක්‍ෂාව සලසන ලද්දේ විය. නගරයෙහි පිටත ද ආරක්‍ෂාව සලසන ලද්දේ විය. ජනපදයෙහි ඇතුළත ද ආරක්‍ෂාව සලසන ලද්දේ විය. ජනපදයෙහි පිටත ද ආරක්‍ෂාව සලසන ලද්දේ විය. වහන්ස, ඒ මම මෙසේ රක්‍ෂිත ගොපිත වූයෙමි ම බිය වූයෙමි බියෙන් සැලැනෙමි නැගුණු සැක ඇත්තෙමි තැනි ගැනුම ඇත්තෙමි වාසය කෙළෙමි. වහන්ස, දැන් වතාහි මම වනයට ගියෙමි ද, රුක්ඔලට ගියෙමි ද, ශුන්‍යාගාරයට ගියෙමි ද, හුදෙකලා වූයෙමි ද, බිය නොවූයෙමි බියෙන් නො සැලැණෙමි නැගුණු සැක කැතියෙමි තැනිගැනුම තැනියෙමි ලොවුදහ තැනියෙමි අනුන් විසින් දෙන ලද විවර්ධයෙන් යැපෙන්නෙමි, මුවාගේ සිත වැනි (කිසිවක් කෙරෙහි අපේක්‍ෂා නැති) සිතෙකින් (සුකත ව) වසමි. වහන්ස, මම මේ කාරණය බලමින් වනයට ගියෙමි ද, රුක්ඔලට ගියෙමි ද, ශුන්‍යාගාරයට ගියෙමි ද, ‘අහෝ සුවයෙකි අහෝ සුවයෙකැ’යි උදන් පහළ කෙරෙමි”යි තෙරණුවෝ කීහ.

4. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දැනා ඒ වෙලාවෙහි මේ උද්‍යානය පහළ කළ සේක:

“යමකුගේ අභ්‍යන්තරයෙහි කොපයෝ නැත් ද, යම් හෙයකින් සමරත් විපත් ආදී භවාභවතාව ඉක්මැ සිටියේ ද, මෙබඳු වූ පහ ව ගිය හය ඇති, සුඛිතවූ, යොක නැති, ක්ෂණාස්‍රවයා දකින්නට දෙවියෝ අසමම් වෙත්.”

දෙවෙනි මුවලිඤ්ඤ වග්ගීය සි.

එහි උඤ්ඤය:

මුවලිඤ්ඤ, රාජ, දණ්ඩ, සකකාර, උපාසක, ගබ්බනි, එකපුත්ත, සුප්පවාසා, විසාබා, හඳිගිය සි සුත්‍ර දශයෙකි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

නන්දවග්ගො නතියො

3. 1.

කමමසුතං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවන්තීයං විහරති ඡෙත්තවනො අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තෙන බො පන සමයෙන අඤ්ඤතරො භික්ඛු භගවතො අවිදුරෙ නිසින්නො හොති, පලලඛකං ආභුජ්ඣා උජුං කායං පණ්ඩාය පුරුණකම්මවිපාකජං දුක්ඛං තිබ්බං¹ ඛරං කට්ඨකං වෙදනං අභිවාසෙන්නො සතො සම්පජානො අවිහඤ්ඤමානො.

2. අද්දසා බො භගවා තං භික්ඛුං අවිදුරෙ නිසින්නං පලලඛකං ආභුජ්ඣා උජුං කායං පණ්ඩාය පුරුණකම්මවිපාකජං දුක්ඛං තිබ්බං¹ ඛරං කට්ඨකං වෙදනං අභිවාසෙන්නං සතං සම්පජානං අවිහඤ්ඤමානං.

3. අථ බො භගවා එතලෙඨං විදිඤ්ඤා තායං වෙලායං ඉමං උදහං උදුහෙසි:

“සබ්බකම්මජහස්ස භික්ඛුතො බ්‍රිහම්හස්ස පුරෙකතං රජං,
අමලස්ස සීතස්ස තාදිතො අජො නජි ජනං ලපෙතවෙති.”

3. 2.

නන්දසුතං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවන්තීයං විහරති ඡෙත්තවනො අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තෙන බො පන සමයෙන ආයස්මා නන්දෙ, භගවතො භාතා මාතුච්ඡාපුත්තො සම්භුලානං භික්ඛුතං එවමාරොවෙති: “අනභීරතො අහං ආට්ඨසො බ්‍රහ්මචරියං වරාමි. න සකෙකාමි බ්‍රහ්මචරියං සක්ඛාරෙචුං, සික්ඛං පච්චක්ඛාය භිත්තායාවතතිස්සාමි”ති.

2. අථ බො අඤ්ඤතරෙ භික්ඛු යෙන භගවා තෙහුපසඞ්කමි. උපසඞ්ක-
මිඤ්ඤා භගවන්නං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමන්නං නිසිදි. එකමන්නං නිසින්නො බො සො භික්ඛු භගවන්නං එතදවොච: “ආයස්මා භනෙත තන්තෙ භගවතො භාතා මාතුච්ඡාපුත්තො සම්භුලානං භික්ඛුතං එවමාරොවෙති. “අනභීරතො අහං ආට්ඨසො බ්‍රහ්මචරියං වරාමි. න සකෙකාමි බ්‍රහ්මචරියං සක්ඛාරෙචුං, සික්ඛං පච්චක්ඛාය භිත්තායාවතතිස්සාමි”ති.

3. අථ බො භගවා අඤ්ඤතරං භික්ඛුං ආමනෙතාසි. “එහි තිං භික්ඛු, මම වචනෙත නන්දං භික්ඛුං ආමනෙතාසි “සඤ්ඤාතං ආට්ඨසො නන්ද, ආමනෙතාසි”ති. ‘එවං භනෙත’ති බො සො භික්ඛු භගවතො පටිසංසුඤ්ඤා යෙනායස්මා තන්තෙ තෙහුපසඞ්කමි. උපසඞ්කමිඤ්ඤා ආයස්මන්නං තන්දං එතදවොච: “සඤ්ඤා තං ආට්ඨසො නන්ද, ආමනෙතාසි”ති.

තුන්වන නන්ද වතීය

3. 1.

කම්මුත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර සමීපයෙහි වූ ජෙනවන නම් අනේපිඩු සිටුහුගේ ආරාමයෙහි වසන සේක. එසමයෙහි එක්තරා පාවිද්දෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හුදුරෙහි පලන් බැඳ කය සෘජු කොට තබා පැරැණි කම්මිපාකයෙකින් හටගත් දුක් වූ තියුණු වූ කකීය වූ කටුක වූ වෙදනා ඉවසමින් සමෘතිමත් වූයේ සමුද්‍රඥන ඇත්තේ නො ගැටෙමින් හුන්තේ වෙයි.

2. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හුදුරෙහි පලන් බැඳ කය සෘජු කොට තබාගෙන පැරැණි කම්මිපාකයෙකින් හටගත් දුක් වූ තියුණු වූ කකීය වූ කටුක වූ වෙදනාව ඉවසන්නා වූ සමෘතිමත් වූ සමුද්‍රඥන ඇති නො ගැටෙමින් හුන් ඒ මහණ දුටු සේක.

2. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ බව දැනා ඒ වෙලාවෙහි මේ උද්‍යතය පහළ කළ සේක:

“දුරු කළ සියලු කම්මන් ඇති, පෙර කරන ලද රජයේ සම්බන්ධ කම්මිපාකය කළා කොට හරින්නා වූ මෙමඛාරය නැත්තා වූ නිළිණ ස්ප්‍රයෙහි සිටියා වූ තාදී ගුණ ඇත්තා වූ මහණහුට (මට බෙහෙවින් කරව ආදී වශයෙන්) ජනසා බණන්තට කරුණෙක් නැත.”

3. 2.

නන්ද සූත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර දෙවරම් නම් වූ අනේපිඩුහු අරලෙහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවා වූ සුඵම්බුසුන් ආයුෂමත් නන්ද තෙමේ බොහෝ භික්ෂූහට “ඇවැත්නි, මම සත්තා නො ඇලීණෙමි බම්සර සරම්. බම්සර උසුලන්නට නොහැක්කෙමි. ශික්ෂාව හැර පියා ගිහිබවට පෙරළෙන්නෙමි”යි දන්වයි.

2. එ කල්හි එක්තරා මහණෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියේ ය. එළඹූ සකසා වැඳ, “වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවා වූ සුඵම්බුසුන් ආයුෂමත් නන්ද තෙමේ බොහෝ භික්ෂූහට “ඇවැත්නි, මම සත්තා නො ඇලීණෙමි බම්සර සරම්. බම්සර උසුලන්නට නොහැක්කෙමි. ශික්ෂාව හැර පියා ගිහිබවට පෙරළෙන්නෙමි”යි කියා යා යි මෙ පවත් සැළකෙළේ ය.

3. එ විට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එක්තරා මහණකු බණවා, “මහණ, මෙහි එ, “ඇවැත් නන්දයෙනි, ශාක්‍යාහු නොප කැඳවතැ”යි මගේ වචනයෙන් නන්ද භික්ෂූහු කැඳව”යි වදළ සේක. ‘එසේ ය, වහන්සැ’යි කියා ම ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී ආයුෂමත් නන්ද භික්ෂූ කර එළඹියේ ය. එළඹී “ඇවැත් නන්දයෙනි, ශාක්‍යාන් වහන්සේ මුඛ කැඳවන සේකැ”යි කීයේ ය.

4. 'එවමාවුසො'නි බො ආයස්මා තන්තු තස්ස භික්ඛුනො පටිස්සුභායෙන භගවා තෙනුපසඛකම්. උපසඛකම්භි: භගවන්තං අභිවාදෙභි: එකමන්තං නිසීදී. එකමන්තං නිසින්නං බො ආයස්මන්තං නන්දං භගවා එතදවොච: ස්වං කීර ත්වං නන්ද, සම්බුද්ධානං භික්ඛුනං එවමාරොචෙයි "අනභිරතො අහං ආවුසො බ්‍රහ්මචරියං වරුම්. ත සකෙකාමි බ්‍රහ්මචරියං සක්ඛාරෙත්තුං. සික්ඛං පච්චක්ඛාය භිත්තායාවතතිස්සාමිති. "එවං භන්තෙ"ති. "කිස්ස පත ත්වං නන්ද, අනභිරතො බ්‍රහ්මචරියං වරසි? ත සකෙකාමි බ්‍රහ්මචරියං සක්ඛාරෙත්තුං සික්ඛං පච්චක්ඛාය භිත්තායාවතතිස්සාමිති?"ති. "සාකියානී මං භන්තෙ ජනපදකල්‍යාණී සරු කික්ඛමන්තස්ස උපසිද්ධිලබ්භිතෙහි¹ කෙසෙහි අපලොකෙභි: මං එතදවොච: "නුවං බො අය්‍යපුත්ත, ආගච්ඡෙය්‍යාසී"ති. සො බො අහං භන්තෙ තමනුස්සරමානො අනභිරතො බ්‍රහ්මචරියං වරුම්. ත සකෙකාමි බ්‍රහ්මචරියං සක්ඛාරෙත්තුං. සික්ඛං පච්චක්ඛාය භිත්තායාවතතිස්සාමිති."

5. අථ බො භගවා ආයස්මන්තං නන්දං බාහාය² ගහෙභි: සෙය්‍යථාපි නාම බලවා පුරිසො සම්මිඤ්ජිතං වා බාහං පසාරෙය්‍ය, පසාරිතං වා බාහං සම්මිඤ්ජෙය්‍ය, එවමෙව ජේතවනෙ අනතරහිතො දෙවෙසු තාවතිංසෙසු පාතුරහොසී.

6. තෙන බො පත සමයෙන පඤ්චමන්තානි අච්ඡරාසතානි සකකස්ස දෙවනම්ඤ්ජස්ස උපට්ඨානං ආගතානි හොනති කතුට්ඨාදාති. අථ බො භගවා ආයස්මන්තං නන්දං ආමන්තෙසි: "පස්සසි හො ත්වං නන්ද, ඉමානි පඤ්ච අච්ඡරාසතානි කතුට්ඨාදාති?"ති. "එවං භන්තෙ"ති.

7. තං කිං මිඤ්ඤසි නන්ද, කතමා හු බො අභිරුපතරා ව දස්සනීයතරා ව පාසාදිකතරා ව, සාකියානී වා ජනපදකල්‍යාණී ඉමානි වා පඤ්ච අච්ඡරාසතානි කතුට්ඨාදාති?"ති.

"සෙය්‍යථාපි භන්තෙ පලුට්ඨමකකට්ඨි කණ්ණතාසච්ඡන්තා. එවමෙව බො භන්තෙ සාකියානී ජනපදකල්‍යාණී ඉමෙසං පඤ්චන්තං අච්ඡරාසතානං උපනිබ්බාය සඛ්ඛමපි ත උපෙති, කලමපි ත උපෙති, කලභාගමපි ත උපෙති,³ උපනිබ්බමපි ත උපෙති. අථ බො ඉමානි පඤ්ච අච්ඡරාසතානි අභිරුපතරානි වෙ ව දස්සනීයතරානි ව පාසාදිකතරානිවා"ති.

"අභිරම නන්ද, අභිරම නන්ද, අහං තෙ පාටිභොගො පඤ්චන්තං අච්ඡරා-සතානං පටිලාභාය කතුට්ඨාදාති"න්ති.

"සවෙ මෙ භන්තෙ භගවා පාටිභොගො පඤ්චන්තං අච්ඡරාසතානං පටිලාභාය කතුට්ඨාදානං, අභිරමිස්සාමහං භන්තෙ භගවති බ්‍රහ්මචරියෙ"ති.

1. උපසිද්ධිලබ්භිතෙහි, ම. අසිද්ධිලබ්භිතෙහි, සි. 2 බාහාය, ම. 3. සම්බ්‍රහ්මෙහි නොපෙනී කලභාගමපි නොපෙනී, ම.

4. ‘එසේ ය, ඇවැත්ති’යි කියාම ආයුෂමත් නන්ද තෙම ඵ් මහණනට පිළිවදන් දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළඹීමේ ය. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද එක් පසෙක හිඳගත්තේ. ය එක් පසෙක හුන්නාවූ ම ආයුෂමත් නන්දගට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ‘සැබැව, නන්ද ය, “ඇවැත්ති, නො ඇළුණෙමි මම බමසර සරම්. බමසර උසුලන්නට නොහැක්කෙමි. ශික්‍ෂාව හැරපියා ගිහිබවට පෙරළෙන්නෙමි” යි බොහෝ මහණුන්ට මෙසේ දැන්වූයෙහි දෑ” යි අසා වදාළ සේක. “එසේ ය වහන්සැ”යි ආයුෂමත් නන්ද තෙම කී ය. කවර හෙයින් නො ඇළුණක් වූ බමසර සරයි ද? බමසර උසුලන්නට නො හැක්කෙහි ද? ශික්‍ෂාව හැරපියා ගිහිබවට පෙරළෙන්නෙහි දෑ”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පුළුවන් සේක. “වහන්ස, මා ගෙන් නික්මෙද්දී සැදු දනවුකලණ අඩක් පණාගාසු සිසකෙයින් උපලක්‍ෂිත වූ මා බලා, ‘සාමිපුත්‍රය, වහාම එන්නැ’යි මට කිවු ය. වහන්ස, එය සිහි කරන මම නොඇළී බමසර සරම්. බමසර උසුලන්නට නොහැක්කෙමි. ශික්‍ෂාව හැරපියා ගිහි බවට පෙරළෙන්නෙමි”යි නන්ද තෙම කී ය.

5. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආයුෂමත් නන්දයා අතා ගෙන යමිසේ කාබලැහි මිනිසෙක් වක් කල අත දික් කරන්නේ හෝ දික් කල අත වක් කරන්නේ ද, එ පරිද්දෙන් ම දෙවිරම්හි අතුරාදන් වූ තව්තිසා දෙව්ලොවැ පහල වූ සේක.

6. එ සමයෙහි පරෙව්පා බදු රත් පැහැ පා ඇති පන්සියක් පමණ වූ දෙවහනෝ සක්දෙව්දුට උච්චානට ආවා වෙති. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආයුෂමත් නන්දයන් අමතා “නන්දයෙනි, තෙපි පරෙව්පා බදු රත්පැහැ පා ඇති මේ පන්සියක් පමණ වූ දෙවහනන් දක්නහු දෑ”යි අසා වදාළ සේක. “එසේ ය වහන්සැ”යි නන්දයෝ කීහ.

7. “නන්දයෙනි, එය කීමැයි සිතවූ ද? සැහැදු ජනවුකලණ ද පරෙව්පා බදු රත් පැහැ පා ඇති මේ පන්සියක් පමණ දෙවහනෝ ද යන මොවුන්ගෙන් කවර කෙනෙක් වඩා විශිෂ්ට රූපසම්පත් ඇත්තෝ ද, වඩා දැකුම් කටයුත්තෝ ද? වඩා ප්‍රසාද එළවන්නෝ දෑ”යි අසා වදාළ සේක.

“වහන්ස, සැහැදු ජනවුකලණ කන්නාසා හුන් පුළුව වැදිරිය බදු ය. මේ පන්සියක් දෙවහනන් සම්පයෙහි ලා සැලැකීමෙහි දී ඔ ගණනට ද නො එයි. නොළොස් වන කලාවට ද නො එයි. කලාවෙන් කලාවට ද නො එයි. මොවුන් හා මෝ සමාන යැ යි ලඟ තැබීමට ද නො එයි. වැලිදු මේ පන්සියක් දෙවහනෝ ම වඩා විශිෂ්ට රූපසම්පත් ඇත්තෝ ද, වඩා දැකුම් කටයුත්තෝ ද, වඩා ප්‍රසාද එළවන්නෝ ද වෙති”යි ආයුෂමත් නන්දයෝ කීහ.

“නන්දයෙනි, සස්තෙහි සිත් අලව. නන්දයෙනි, සස්තෙහි සිත් අලව. මම නොපට පරෙව්පා බදු රත් පැහැ පා ඇති දෙවහනන් පන්සියක් ලැබවීමට ඇප වෙමි”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක.

“වහන්ස, ඉදින් පරෙව්පා වැනි රත්පැහැ පා ඇති දෙවහනන් පන්සියක් ලබා දීමට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඇප වන සේක් නම්, මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත සසුන්බමසර රැක්මෙහි සිත් අලවන්නෙමි”යි (ආයුෂමත් නන්දයෝ කීහ.)

8. අථ බො භගවා ආයස්මන්තං නන්දං බාහාය ගගෙඤ්ඤා සෙය්‍යපාපි නාම බලවා පුරිසො සමමිඤ්ජිතං වා බාහං පසාරෙය්‍ය, පසාරිතං වා බාහං සමමිඤ්ජෙය්‍ය, එමෙව දෙවෙසු තාවතීංසෙසු අනතරහිතො ජෙතවනෙ පාතුරහොසි.

9. අය්‍යොසුං බො භික්ඛු “ආයස්මා කීර නන්දෙ භගවතො භාතා මාතුච්ඡාපුත්තො අච්ඡරාතං ගෙතු බ්‍රහ්මචරියං වරති, භගවා කීරස්ස පාටි-භොගො පඤ්චන්තං අච්ඡරාසතානං පටිලාභාය කකුටපාදන”න්ති. අථ බො ආයස්මතො නන්දස්ස සහායකා භික්ඛු ආයස්මන්තං නන්දං භතකවාදෙන ව උපකක්ඛකවාදෙන ව සමුද්වරන්ති. “භතකො කීරායස්මා නන්දෙ, උපකක්ඛි-තකො කීරායස්මා නන්දෙ, අච්ඡරාතං ගෙතු බ්‍රහ්මචරියං වරති. භගවා කීරස්ස පාටිභොගො පඤ්චන්තං අච්ඡරාසතානං පටිලාභාය කකුටපාදන”න්ති.

10. අථ බ්‍රො ආයස්මා නන්දෙ සහායකානං භික්ඛුනං භතකවාදෙන ව උපකක්ඛකවාදෙන ව අට්ඨියමානො හරායමානො ජ්ඣුච්ඡමානො එකො වූපකට්ඨො අපමනෙතො ආතාපි පතිතතො විහරන්තො න විරසෙතො යස්සත්ථාය කුලපුත්තා සමමදෙව අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජන්ති. තදනුත්තරං බ්‍රහ්මචරියපරියොසානං දිට්ඨොව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති. “බිණ්ණ ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං; කතං කරණීයං, නාපරං ඉත්ථන්තායා”ති අබ්භඤ්ඤාසි. අඤ්ඤාතරො ව බො පතායස්මා නන්දෙ අරහතං අහොසි.

11. අථ බො අඤ්ඤාතරා දෙවතා අභික්ඛාන්තාය රතතියා අභික්ඛාන්ත-වණණා කෙවලකප්පං ජෙතවනං ඔහාසෙඤ්ඤා යෙන භගවා තෙනුපසඬකම්. උපසඬකම්ඤ්ඤා භගවන්තං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමන්තං අට්ඨාසි. එකමන්තං ඕතා බො සා දෙවතා භගවන්තං එතදවොච: “ආයස්මා භතෙන නන්දෙ භගවතො භාතා මාතුච්ඡාපුත්තො ආසවානං බයා අතාසවං වෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාච්ඡිත්තිං දිට්ඨොව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති”ති. භගවතො පි බො ඤ්ඤානං උදපාදි: “නන්දෙ ආසවානං බයා අතාසවං වෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාච්ඡිත්තිං දිට්ඨොව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති”ති.

12. අථ බො ආයස්මා නන්දෙ නස්ස රතතියා අච්චයෙන යෙන භගවා තෙනුපසඬකම්. උපසඬකම්ඤ්ඤා භගවන්තං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීන්තො බො ආයස්මා නන්දෙ භගවන්තං එතදවොච: “යං මෙ භතෙන භගවා පාටිභොගො, පඤ්චන්තං අච්ඡරාසතානං පටිලාභාය කකුට-පාදනං, මුඤ්චාමහං භතෙන භගවන්තං එතස්මා පටිස්සවා”ති. මයාපි බො තෙ නන්ද¹ වෙතසා වෙතො පරිච්ච විදිතො: “නන්දෙ ආසවානං බයා අතා-සවං වෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාච්ඡිත්තිං දිට්ඨොව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති”ති.

1. මයාපි බො නන්ද, ම

8. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආයුෂමත් නන්දයන් අත ගෙන යක්තිමත් පුරුෂයෙක් හැකුළු අතක් දිගු කරන්නේ දිගු කළ අතක් හකුළන්නේත් යම්සේ ද, එසේ තව්තිසාවැසි දෙවියන් කෙරෙහි අතුරු-දහන් වූ දෙවර්මිනි පහළ වූ සේක.

9. “භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ භ්‍රාතෘ වූ සුඵමචුප්පත් ආයුෂමත් නන්දයෝ දෙවභනන් පිණිස බමසර සෙරෙත්ල, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඔවුනට පරෙවිපා වැනි රත්පාභා පා ඇති දෙවභනන් පත්සියක් ලැබවීමට ඇප වූහු ලු”යි භික්ෂූහු ආයුහ. ඉක්බිති ආයුෂමත් නන්දයන්ගේ යහළු භික්ෂූහු “ආයුෂමත් නන්දයෝ වනාහි බැලුමේකරුහු ල, විකුණ ගන්නා ලද්දේ ලු, දෙවභනන් පිණිස බමසර සෙරෙත් ලු. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පරෙවිපා බඳු රත්පාභා පා ඇති පත්සියක් දෙවභනන් ලැබවීමට ඔවුනට ඇප වූ සේක් ලු”යි ආයුෂමත් නන්දයනට භාතකවාදයෙන් ද උපක්‍රීතකවාදයෙන් ද (භාතක-යෝ ය, උපක්‍රීතකයෝ ය යි) ව්‍යවහාර කෙරෙත්.

10. ඉක්බිති ආයුෂමත් නන්දයෝ යහළු භික්ෂූන්ගේ බැලුමක, විකුණ ගන්නා ලද්දෙක යන වචනයෙන් පෙළනු ලබනුවෝ ලජ්ජාපත් කරනු ලබනුවෝ ගරහනු ලබනුවෝ හුදෙකලා වූ විත්තවිවෙකයෙක් විවික්ක වූ, අප්‍රමාන වූ කෙලෙස් තවන වීථි ඇති වූ, නිවන් කරා මෙහෙයන ලද සිත් ඇති වූ වසනුවෝ, යමක් පිණිස කුලදරුවෝ මොනොවට ම ගිහි-ගෙන් නික්මා සපුන් වදිත් ද, ඒ නිරුහතර වූ මාඨිමුහවට්ඨිවසානය (හෙවත් රහත් බව) නොබෝ කලෙකින් ම, මෙ අත්බවිහි ම, තුමු ම විශිෂ්ට නුවණින් දැන, නුවණැසට හමු කොට ලැබ වාසය කළහ. “පුතර්භවය ක්‍ෂණ විය. මහබමසර වැස නිවැවිණ. සත්‍යාවබෝධය පිණිස කටයුතු දය කොට නිවැවිණ. මේ රහත්බව පිණිස තවත් කටයුත්තක් නැතැ”යි දැන ගත්හ. ආයුෂමත් නන්දයෝ රහතුන් අතුරෙහි එක්තරා කෙනෙක් වූහ.

11. ඉක්බිත්තෙන් එක්තරා දෙවියෙක් රැය බොහෝ ඉක්ම හිය කල්හි විශිෂ්ට ශරීරප්‍රභා ඇත්තේ සියලු දෙවර්ම බබුලුවා, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරුණු ලැබියේ ය. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වෑද එක් පසෙක සිටියේ ය. එක් පසෙක සිටියා වූ ම ඒ දෙවි “වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ භ්‍රාතෘ වූ සුඵමචුප්පත් වූ ආයුෂමත් නන්දයෝ ආයුචයන්ගේ ඝෟෂයෙන් අනායුච වූ ඵලසමාධිය ද ඵලඥනය ද මෙ අත්බවිහි ම තුමු ම විශිෂ්ට නුවණින් දැන පසක් කොට ලැබ වෙසෙති”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට සැළ කළහ. ‘නන්දයෝ ආයුචඝෟෂයෙන් අනායුච වූ ඵලසමාධියත් ඵල-ඥනයත් මෙ අත්බවිහි ම තුමු විශිෂ්ටඥනයෙන් දැන පසක් කොට ලැබ වෙසෙති’යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට ද නුවණ පහළ විය.

12. ඉක්බිත්තෙන් ආයුෂමත් නන්දයෝ ඒ රැය ඇවැමෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරුණු ලැබියහ. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වෑද එකත් පසෙක හුන්හ. එකත්පසෙක හුන්නාවූ ම ආයුෂමත් නන්දයෝ ‘වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පරෙවියන්ගේ පාබඳු රත්පාභා පා ඇති පත්සියක් දෙව-භනන් ලැබෙන බවට මට ඇප වූ සේක් ද, වහන්ස, මේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ ඇපෙන් මුදුම්”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට සැළ කළහ. “නන්දයෙනි” ටො විසින් ද තොප සිත ටො සිතින් පිරිසිදු; “නන්දයෝ ආයුචයන්ගේ ඝෟෂ-යෙන් අනායුච වූ ඵලසමාධියත්, ඵලඥනයත් මෙ අත්බවිහි ම තුමු විශිෂ්ට නුවණින් දැන පසක් කොට ලැබ වෙසෙති”යි දන්තා ලද්දේ ය.

13. දෙවතාපි මෙ එතමන් ආරොවෙසි: “ආයස්මා භනෙන තඤ්ඤ භග-
වතො භාතා මාතුච්ඡාප්පතො ආසවානං ඛයා අනාසවං වෙතොවිමුත්තිං
පඤ්ඤාවිමුත්තිං දිට්ඨව ධම්මෙ සං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකවා උපසම්පජ්ජ
විහරති”ති. යදෙව බො තෙ තඤ්ඤ අනුපාදය ආසවෙහි විතතං විමුත්තං,¹
අපාහං මුත්තො එතස්මා පටිස්සවා”ති.

14. අප් බො භගවා එතමන් විදිවා භායං වෙලායං ඉමං උදහං
උදහෙසි:

“යස්ස නිත්තිණ්ණො පඬො ව² මද්දිතො කාමකණ්ටකො,
මොහකඛයං අනුපප්පොතො සුඛදුක්ඛසු ත වෙධති ස භික්ඛු”ති.³

3. 3.

යසොජ්ඣුතං

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ඤාච්ඡායං විහරති ඡේතවනෙ
අතාපිණිකස්ස ආරාමෙ. තෙත බො පත සමයෙන යසොජ්ඣුතාති
පඤ්චමත්තාති භික්ඛුසතාති සාවච්චං අනුප්පත්තාති භොනති, භගවන්තං
දස්සනාය. තෙ ව බො⁴ ආගන්තුකා භික්ඛු තෙවාසිකෙහි භික්ඛුහි සද්ධිං
පටිසම්මොදමානා සෙතාසතාති පඤ්ඤාපයමානා පත්තවිවරුති පටිසාමයමානා
උච්චාසද්ද මහාසද්ද⁵ අහෙසුං. අප් බො භගවා ආයස්මන්තං ආතඤ්ඤ
ආමන්තෙසි: ‘කෙ පනෙනෙ ආතඤ්ඤ, උච්චාසද්දමහාසද්ද⁵ කෙවට්ටා මඤ්ඤෙ
මච්ඡවිලොපෙ’?ති.

“එතාති භනෙන යසොජ්ඣුතාති පඤ්චමත්තාති භික්ඛුසතාති සාවච්චං
අනුප්පත්තාති භගවන්තං දස්සනාය. තෙ’නෙ ආගන්තුකා භික්ඛු තෙවාසි-
කෙහි භික්ඛුහි සද්ධිං පටිසම්මොදමානා සෙතාසතාති පඤ්ඤාපයමානා පත්ත-
විවරුති පටිසාමයමානා උච්චාසද්ද මහාසද්ද”ති.

‘තෙතභාතඤ්ඤ මම වචනෙන තෙ භික්ඛු ආමන්තෙහි “සත්ථා ආයස්මන්තෙ
ආමන්තෙහි”ති. ‘එවං භන්ත’ති බො ආයස්මා ආතඤ්ඤ භගවතො පටිසසුච්චා
යෙන තෙ භික්ඛු තෙනුපසඤ්ඤාමි. උපසඤ්ඤාමිතො තෙ භික්ඛු එතදවොච: ‘සත්ථා
ආයස්මන්තො ආමන්තෙහි’ති.

‘එවමාට්ඨසො’ති බො තෙ භික්ඛු ආයස්මන්තො ආතඤ්ඤා පටිසසුච්චා
යෙන භගවා තෙනුපසඤ්ඤාමි. උපසඤ්ඤාමිතො භගවන්තං අභිවාදෙත්වා
එකමන්තං නිසීදංසු. එකමන්තං නිසීනෙත බො තෙ භික්ඛු භගවා එතදවොච:
“කිනනු භුමො භික්ඛවෙ උච්චාසද්ද මහාසද්ද කෙවට්ටා මඤ්ඤෙ මච්ඡ-
විලොපෙ”ති.

1. විමුච්චි, - මජ්ඣ. 2. යස්ස නිත්තිණ්ණොකාමපසඤ්ඤා, ධම්මපද්ධිකථා 3. සුඛදුක්ඛ හ
වෙධති, මජ්ඣ. 4. තෙ ධ. - සි. මු. 5. උච්චාසද්ද මහාසද්ද, මජ්ඣ.

13. දෙවියෙක් ද ‘වහන්ස, ...තනුවේ...පසක් කොට ලැබි පෙසෙති’යි මට මේ කරුණ සාල කෙළේ ය. තනුවේනි, යම් විටෙක ම නොප සිත උපාද්‍යන රහිත ව ආශ්‍රිත කෙරෙත් මිදුණේ ද, එ විට මම මේ ඇපයෙන් මිදුණෙමි”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක.

14. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දූත එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතුළු සේක:

“යමකු විසින් දූෂිත නැමැති මඩවගුර හෝ සසර නැමැති මඩවගුර කරණය කරන ලද ද, කෙලෙස් නැමැති කටුව මඩිත ලද ද, යමෙක් මොහක්කයට (රහත්පලයට) පැමිණියේ ද, ඒ මහණ සුවදක් දෙකිනි නො සැලේ.”

3. 3.

යශෝජ සුත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර දෙවරම් නම් වූ අනේපිඬුසිටුහු අරමිනි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි යශෝජ තෙරුන් ප්‍රමුඛ පන්සියක් පමණ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දක්නට සැවැත්තුවරට පැමිණියාහු වෙති. ඒ ආගන්තුක මහණහු ද තේවාසික භික්ෂූන් හා පිළිසඳරින් සතුටු වෙමින් සෙනසුන් පණවන්තාහු, පාසිවුරු සුරැකි කොට තබන්තාහු, උස්හඬ මහ-හඬ ඇත්තෝ වූහ. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අතද තෙරුන් අමතා, “ආතනුයෙනි, තෙල කවුරු නම් මස්වොලෝහි! කෙටුලන් සේ උස් හඬ මහහඬ ඇත්තෝ දැ”යි අසා වදාළ සේක.

“වහන්ස, මේ යශෝජ තෙරුන් ප්‍රමුඛ තෙල පන්සියක් පමණ භික්ෂූහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දක්නා පිණිස සැවැතට පැමිණියාහු ය. ඒ ආගන්තුක භික්ෂූහු නෙවාසික භික්ෂූන් හා පිළිසඳර විසින් සතුටු වෙමින් සෙනසුන් පණවන්තාහු, පාසිවුරු සුරැකි කොට තබන්තාහු, උස් හඬ මහහඬ ඇත්-තාහු”යි අතද තෙරණුවෝ වදාළහ.

“ආතනුයෙනි, එසේ වී නම් මගේ වචනයෙන් ශාක්‍යා තෙම ආයුෂමතුන් අමතා ය යි ඔවුන් කැඳව”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. “එසේ ය, වහන්සැයි” ආයුෂමත් ආතනු සථවීර තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී ඒ භික්ෂූන් වෙත එළඹ “ශාක්‍යාන් වහන්සේ ආයුෂමතුන් කැඳවනසේකැ”යි ඒ භික්ෂූන්ට කී ය.

‘එසේ ය, ඇවැත්නි’යි ඒ මහණහු අතද තෙරුන්ට පිළිවදන් දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරු එළැඹියහ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද එකත්පසෙක හුන්හ. එකත්පසෙක හුන් ඒ භික්ෂූන් අමතා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ “මහණෙනි, කවර හෙයින් තෙපි මස්වොලොවිනි කෙටුලන් සේ උස් හඬ මහහඬ ඇතියව් දැ”යි අසා වදාළ සේක.

1. මත්ස්‍ය විලාසයෙහි - මහුන් අල්ලන භා. මහුන් ලබාගත්තට වූත් කලබල කරත්-නවුත් සංහිදුවන්නට කැකෝ ගැසීමෙනි.

2. එවං වුතෙන ආයස්මා යසොජෝ හගවනතං එතදවොච: “ඉමාති හනෙන පඤ්චමනනාති භික්ඛුසතාති සාවච්චිං අනුප්පනනාති හගවනතං දස්සනාය. තෙ’මෙ ආගනතුකා භික්ඛු තෙවාසිකෙහි භික්ඛුහි සද්ධිං පටි-සම්මොදමානා සෙනාසනාති පඤ්ඤපයමානා පතතච්චරුති පටිසාමයමානා උට්වාසද්ද මහාසද්දා”²ති.

“ගච්ඡ්ථ භික්ඛවෙ, වො පනාමෙමි. ත වො මම සනතිකෙ වත්ථබ්බ”නති.

“එවං හනෙන”ති බො තෙ භික්ඛු හගවතො පටිස්සුන්වා උට්ඨායාසනා හගවනතං අභිවාදෙත්වා පදක්ඛිණං කත්වා සෙනාසනං සංසාමෙත්වා පතත-ච්චරමාදාය යෙන චජ්ජි, තෙන වාරිකං පක්කම්හු වජ්ජිසු අනුප්පබ්බත වාරිකං චරමානා යෙන වග්ගුමුදා නදී, තෙනුපසඞ්ගම්හු. උපසඞ්ගම්ත්වා වග්ගුමුදාය නදියා තීරෙ පණ්ණකුටියො කරිත්වා වස්සං උපගච්ඡිංසු.

3. අථ බො ආයස්මා යසොජෝ වස්සුපගතො භික්ඛු ආමනෙතසි: “හගවතා මයං ආවුසො පණම්තා අත්ථකාමෙන භිතෙසිනා අනුකම්පකෙන අනුකම්පං උපාදාය. හන්ද මයං ආවුසො තථා විහාරං කප්පෙමි, යථා නො විහරතං හගවා අත්තමනො අස්සා”ති.

‘එවමාවුසො’ති බො තෙ භික්ඛු ආයස්මතො යසොජස්ස පච්චස්සොසුං. අථ බො තෙ භික්ඛු වුප්පකට්ඨා අප්පමන්නා ආතාපිනො පභිතන්නා විහරන්නා තෙනෙවනතරවස්සෙත සබ්බෙව තිය්සො විජ්ජා සච්ඡාකංසු.

4. අථ බො හගවා සාවච්චියං යථාභිරන්නං විහරිත්වා යෙන චෙසාලී තෙන වාරිකං පක්කාමි. අනුප්පබ්බත වාරිකං චරමානො යෙන චෙසාලී තදවසරි තනු සුදං හගවා චෙසාලියං විහරති මහාවතෙ කුටාගාරසාලායං. අථ බො හගවා වග්ගුමුදාතීරියානං භික්ඛුතං චෙතසා චෙතො පරිචච මතසි කරිත්වා ආයස්මන්නං ආනන්දං ආමනෙතසි: “ආලොකජාතා විය මෙ ආනන්ද, එසා දියා. මහාසජාතා විය මෙ ආනන්ද, එසා දියා. යස්සං දියායං වග්ගුමුදාතීරියා භික්ඛු විහරන්ති. ගනතුං අප්පටිකුලාසි මෙ මතසි කාතුං. පභිණ්ණයතාසි ත්වං ආනන්ද වග්ගුමුදාතීරියානං භික්ඛුතං සනතිකෙ දුතං, සත්ථා ආයස්මනෙන ආමනෙතති. සත්ථා ආයස්මන්නානං දස්සනකාමො”ති.

‘එවං හනෙන’ති බො ආයස්මා ආනන්දෙ හගවතො පටිස්සුන්වා යෙන අඤ්ඤතරෙ භික්ඛු තෙනුපසඞ්ගම්, උපසඞ්ගම්ත්වා තං භික්ඛුං එතදවොච: “එහි ත්වං ආවුසො. යෙන වග්ගුමුදාතීරියා භික්ඛු, තෙනුපසඞ්ගමෙත්තාසි! උපසඞ්ගම්ත්වා වග්ගුමුදාතීරියෙ භික්ඛු එවං වදෙහි: සත්ථා ආයස්මනෙන ආමනෙතති. සත්ථා ආයස්මන්නානං දස්සනකාමො”ති.

2. මෙසේ වදල කල්හි යසෝජ තෙරණුවෝ “වහන්ස, මේ පන්සියක් පමණ භික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දක්නා පිණිස සැවැතට පැමිණියාහු ය. ඒ මේ ආගන්තුක භික්ෂුහු කේවාසික භික්ෂුන් හා පිළිසඳරින් සතුටු වෙමින් සෙතසුන් පණවන්නාහු පාසිවුරු සුරැකි කොට තබන්නාහු උත්භව වෙහෙව ආකියව් හ”යි සැල කළහ.

“යව, මහණෙනි, තොප තෙරපමි. තොප මා වෙත නො විසිය යුතු” ය යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදල සේක.

‘එසේ ය වහන්සැ’යි කියා ඒ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී හුතත්තෙන් නැගී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පැදකුණු කොට සෙතසුන් සුරැකි කොට තබා පාසිවුරු ගෙන වැදුරට බලා සැරි සරා වැඩියහ. වැදුරට පිළිවෙළින් සැරි සරන්නාහු වග්ගුදු නදිය කර එළැඹියහ. එළැඹ වග්ගුදු නදිය තෙර පන්සල් කොට වස් එළැඹියහ.

3. ඉක්බිති යසෝජ තෙරණුවෝ වස් එළැඹියෝ භික්ෂුන් බණවා “ආචාරිනි, අපට වැඩ කැමැති හිත පතන අනුකම්පා කරන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් අනුකම්පාව සඳහා අපි තෙරපන ලද්දුමු. එ බැවින් අපි යම්සේ වසන අපට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සතුටු වන සේක් ද, එසේ විසීම කරමු”යි වදලහ.

‘එසේ ය ආචාරිනි’යි කියා ඒ මහණහු යසෝජ තෙරුන්ට පිළිවදන් ආර්ථික. ඉක්බිත්තෙන් ඒ මහණහු විවිධාන වූවාහු තොපමා වැ කෙළෙස් තවන වැර ආති වැ නිවන් කර මෙහෙසු සිතැති ව වසන්නාහු ඒ වස් සමය ආතුලත ම සියල්ලෝ ම ත්‍රිවිද්‍යා පසක් කළහ.

4. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්හි රිසි නාක් කල් වැස විසල්පුර බලා සැරි සර වැඩ සේක. පිළිවෙළින් සැරි සරන සේක් විසල්පුරට පැමිණ වදල සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එහි විසල්පුර මහවෙහෙහි කුලාරහල් වෙහෙරෙහි වැඩ වසන සේක. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වග්ගුදුනිර වැසි මහණුන්ගේ සිත් සිය සිතින් පිරිසිදු මෙනෙහි කොට අනද තෙරුන් බණවා, “ආනන්දයෙනි, යම් දෙසෙක වග්ගුදුනිරවාසී මහණහු වෙසෙත් ද, එ දෙස මට පහල වූ එළිය ආත්තක් මෙහි. පහල වූ ආලෝකය ආත්තක් මෙහි. යන්තට මෙනෙහි කරන්නට මට නොපිළිකුල් ය. (මනාප ය). ආනන්දයෙනි, තොප ‘ශායා’ තෙම ආයුෂ්මතුන් කැඳවයි. ශායා තෙම ආයුෂ්මතුන් දකිනු කැමැතිය’යි වග්ගුදුනිර වැසි මහණුන් වෙතට දුතයකු යවන්නෙ”යි වදල සේක.

‘එසේ ය වහන්සැ’යි කියා අනද තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී, එක්තර මහණකු කර එළැඹියහ. එළැඹ ඒ මහණහු බණවා “ආචාරිනි, තෙපි මෙහි එව. වග්ගුදුනිරවාසී මහණුන් වෙතට යව. එළැඹ වග්ගුදුනිරවාසී මහණුන්ට “ආචාරිනි, ශායා තෙම ආයුෂ්මතුන් කැඳවයි. ශායා තෙම ආයුෂ්මතුන්ගේ දෑත්ම කැමැත්තේ ය”යි මෙසේ කියන්නා.

“එවමාට්ඨස්සො”ති බො සො භික්ඛු ආයස්මතො ආනන්දස්ස පටිස්සුභා සෙය්‍යථාපි නාම බලවා පුරිස්සො සමමිඤ්ජිතං වා බාහං පාසාරෙය්‍ය, පසාරිතං වා බාහං සමමිඤ්ජෙය්‍ය. එවමෙව මහාවතෙ කුටාගාරසාලායං අනන්තරභිතො වග්ගුමුද්දය නදියා තීරෙ තෙසං භික්ඛුතං පුරතො පාතුරුතොසි. අථ බො සො භික්ඛු වග්ගුමුද්දතීරියෙ භික්ඛු එතදවොච: “සත්ථා ආයස්මනෙත ආමනෙතති, සත්ථා ආයස්මන්තාතං දය්‍යන්තොමො”ති.

‘එවමාට්ඨස්සො’ති බො තෙ භික්ඛු තස්ස භික්ඛුතො පටිස්සුභා සෙනාසනං සංසාමේඤා පත්තවිචරමාදය සෙය්‍යථාපි නාම බලවා පුරිස්සො සමමිඤ්ජිතං වා බාහං පසාරෙය්‍ය, පසාරිතං වා බාහං සමමිඤ්ජෙය්‍ය. එවමෙව වග්ගුමුද්දය නදියා තීරෙ අනන්තරභිතා මහාවතෙ කුටාගාරසාලායං භගවතො සමමුඛෙ පාතුරුතොසි.

5. තෙත බො පත සමයෙත භගවා ආනෙඤ්ජන් සමාධිතා නිසිනො හොති. අථ බො තෙසං භික්ඛුතං එතදහොසි “කතමෙත නු බො භගවා විහාරෙත එතරගි විහරති”ති. අථ බො තෙසං භික්ඛුතං එතදහොසි: “ආනෙඤ්ජන් බො භගවා විහාරෙත එතරගි විහරති”ති. සබ්බෙව ආනෙඤ්ජන් සමාධිතා නිසිදිංසු

6. අථ බො ආයස්මා ආනන්දෙ අභික්ඛන්තාය රත්තියා නික්ඛන්තො පඨමෙ යාමෙ උට්ඨායාසතා එකංසං විචරං කරිතා යෙන භගවා තෙතඤ්ජලිං පණ්ණමේඤා භගවන්තං එතදවොච: “අභික්ඛන්තා භන්තො රත්ති. නික්ඛන්තො පඨමො යාමො. විරතිසින්නා ආගන්තුකා භික්ඛු. පටිසම්මොදතු භන්තො භගවා ආගන්තුකෙති භික්ඛුති”ති.

7. එවං චුතොත භගවා තුණ්හි අහොසි. දුතියමපි බො ආයස්මා ආනන්දෙ අභික්ඛන්තාය රත්තියා නික්ඛන්තො මජ්ඣමෙ යාමෙ උට්ඨායාසතා එකංසං විචරං කරිතා යෙන භගවා තෙතඤ්ජලිං පණ්ණමේඤා භගවන්තං එතදවොච: “අභික්ඛන්තා භන්තො රත්ති. නික්ඛන්තො මජ්ඣමො යාමො. විරතිසින්නා ආගන්තුකා භික්ඛු, පටිසම්මොදතු භන්තො භගවා ආගන්තුකෙති භික්ඛුති”ති දුතියමපි බො භගවා තුණ්හි අහොසි. තතියමපි බො ආයස්මා ආනන්දෙ අභික්ඛන්තාය රත්තියා නික්ඛන්තො පච්ඡමෙ යාමෙ උඤ්චො අරුණෙ නන්දමුඛියා රත්තියා උට්ඨායාසතා එකංසං විචරං කරිතා යෙන භගවා තෙතඤ්ජලිං පණ්ණමේඤා භගවන්තං එතදවොච: “අභික්ඛන්තා භන්තො රත්ති. නික්ඛන්තො පච්ඡමො යාමො. උඤ්චො අරුණො. නන්දමුඛි රත්ති. විරතිසින්නා ආගන්තුකා භික්ඛු, පටිසම්මොදතු භන්තො භගවා ආගන්තුකෙති භික්ඛුති”ති.

අථ බො භගවා තමා සමාධිමහා චුට්ඨතිතා ආයස්මන්තං ආනන්දං ආමනෙතසි: “සවෙ බො තිං ආනන්ද ජාතෙය්‍යාසි, එත්තකල්පි තෙ තපප-විහාසෙය්‍ය. අහස්ස ආනන්ද, ඉමාති ව පඤ්ච භික්ඛුසතාති සබ්බෙව ආනෙඤ්ජ-සමාධිතා නිසිදිමා”ති.

‘එසේ ය, ඇමැත්තී’යි කියා ඒ මහණ තෙම ආයුෂමත් අතද තෙරුන්ට පිළිවදන් දී ශක්තිමත් පුරුෂයෙක් හැකුළු අත දිග හරින්නා සේ ම දිග හළ අත හකුළන්නා සේ ම මහවෙතෙහි කුටාගාරශාලා විහාරයෙහි අතුරුදන් ව වග්ගමුද්ගතදිය තෙරු ඒ මහණුන් ඉදිරියේ පහළ විය. ඉක්බිත්තෙන් ඒ මහණ වග්ගමුද්ගතීරවාසී මහණුන්ට “ශාක්‍යාන් වහන්සේ ආයුෂමතුන් කැඳවන සේක. ශාක්‍යාන් වහන්සේ ආයුෂමතුන් දක්නා කැමැති සේකැ”යි මෙ බස් පැවැසී ය.

‘එසේ ය, ඇමැත්තී’යි කියා ඒ මහණහු යට කී මහණහට පිළිවදන් අස්වා සෙනසුන් සුරැකි කොට තබා පාසිවුරු ගෙන බලවත් පුරුෂයකු හැකුළා අතක් දික් කරන සේ දික් කළ අත හකුළන්නා සේ ම වග්ගමුද්ගතීරයෙන් අතුරුදහන් වූවාහු මහවෙතෙහි කුලාරහල්වෙහෙරෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හමුවෙහි පහළ වූහ.

5. එ සමයෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආනෙඤ්ඤ සමාධියෙන් (වතුළු-ධ්‍යානය පාදක කොටැති රහත්පල සමවතින්) වැඩ හුන් සේක් වෙති. එකල්හි ඒ මහණුන්ට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කවර තම් විහරණයෙකින් දැන් වසන සේක් දැ”යි මේ සිත විය. ඉක්බිති ඒ භික්ෂූන්ට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආනෙඤ්ඤ සමාධියෙන් දැන් වසන සේකැ”යි මේ සිත විය. ඉක්බිති සියල්ලෝ ම ආනෙඤ්ඤ සමාධියෙන් හුන්හ.

6. ඉක්බිති අතද තෙරණුවෝ රැය ගෙවුණු කල්හි පළමු යම ගත වුණු කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දිශාවට දෙහොත් මුදුන් තබා වැද සිටුර එකස් කොට පෙරෙවැ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දසාවට ඇදිලි බැඳ ගෙන “වහන්ස, රැය බොහෝ ඉක්ම ගියේ ය. පළමු යාමය නික්මුණේ ය. ආගන්තුක භික්ෂූහු බොහෝ වේලා හුන්නාහු වෙති. වහන්ස, ආගන්තුක භික්ෂූන් හා පිළිසඳරන් තුස්තකතා කෙරේවා”යි සැළ කළහ.

7. මෙසේ සැළ කළ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තුෂණීම්බුත වූ සේක. දෙවෙනි වර ද අතද තෙරණුවෝ රැ බොහෝ වේලා ගත වූ කල්හි මැද යම නික්මුණු කල්හි හුනස්තෙන් නැගී සිට සිටුර එකස් කොට පෙරෙවැ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දසාවට දෙහොත් මුදුන් තබා වැද භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “වහන්ස, රැය බොහෝ ඉක්ම ගියේ ය. මැදුම් යම නික්මුණේ ය. ආගන්තුක භික්ෂූහු හුන් බොහෝ වේලා ඇත්තාහ. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආගන්තුක භික්ෂූන් හා පිළිසඳර කතා කරන සේක්වා”යි සැළ කළහ. දෙවෙනි වර ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තුෂණීම්බුත වූ සේක. තෙවෙනි වර ද අතද තෙරණුවෝ රැ බොහෝ ඉක්ම ගිය කල්හි පැසිම් යමිහි අරුණු නැගී කල්හි රැ පාත් වන කල්හි හුනස්තෙන් නැගීට භාග්‍යවතුන් දසාවට දෙහොත් මුදුනැ තබා වැද “වහන්ස, රැ බොහෝ ඉක්මණ. පැසිම් යම ගෙවිණ. අරුණු නැගිණ. රැ පහත් වෙයි. ආගන්තුක භික්ෂූහු හුන් බොහෝ කල් ඇත්තෝ ය. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආගන්තුක භික්ෂූන් හා පිළිසඳර කතා කරන සේක්වා”යි සැළ කළහ.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ සමාධියෙන් නැගී සිට අතද තෙරුන් බණවා “ආනන්දයෙනි, ඉදින් තෙපි දන්නහු තම්, මෙ පමණකුදු නොපට නො වැටැහෙන්නේ ය (නො සිතෙන්නේ ය). ආනන්දයෙනි, මමත් මේ පන්සියස් භික්ෂූහුත් යන අපි හැමදෙනමෝ ආනෙඤ්ඤ සමාධියෙන් හුන්නම්හ”යි වදළ සේක.

8. අථ බො භගවා එතමන් චිදිතා තායං වෙලායං ඉමං උද්ගතං උද්ගතෙසි:

“යස්ස ජිනො කාමිකණ්ටකො
අකෙකාසො ච වධො චු ඛනිනඤ්ච,
පබ්බතො විය සො ඩිතො අනෙජො
සුඛදුකෙඛසු න වෙධති ස භික්ඛු”ති.

3. 4.

සාපිප්පතසුත්තං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවඤ්ඤාං විහරති ජෙතවනෙ අනාථපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තෙන බො පන සමයෙන ආයස්මා සාපිප්පතො භගවතො අවිදුරෙ නිසින්නො හොති, පලලඛකං ආභුජ්ජාමා උජ්ජං කායං පණ්ඩාය පරිමුඛං සතිං උපට්ඨපෙත්වා. අඤ්ඤා බො භගවා ආයස්මතං සාපිප්පතං අවිදුරෙ නිසින්නං පලලඛකං ආභුජ්ජාමා උජ්ජං කායං පණ්ඩාය පරිමුඛං සතිං උපට්ඨපෙත්වා.

2 අථ බො භගවා එතමන් චිදිතා තායං වෙලායං ඉමං උද්ගතං උද්ගතෙසි:

“යථාපි පබ්බතො සෙලො අවලො සුප්පතිට්ඨිතො,
එවං මොහකකියා භික්ඛු පබ්බතො’ව න වෙධති”ති.

3. 5.

කොලිතසුත්තං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවඤ්ඤාං විහරති ජෙතවනෙ අනාථපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තෙන බො පන සමයෙන ආයස්මා මොහකොලොතො භගවතො අවිදුරෙ නිසින්නො හොති, පලලඛකං ආභුජ්ජාමා උජ්ජං කායං පණ්ඩාය කායගතාය සතිං අජ්ඣන්තං සුපට්ඨිතාය. අඤ්ඤා බො භගවා ආයස්මතං මොහොකොලොතං අවිදුරෙ නිසින්නං පලලඛකං ආභුජ්ජාමා උජ්ජං කායං පණ්ඩාය කායගතාය සතිං අජ්ඣන්තං සුපට්ඨිතාය.

2. අථ බො භගවා එතමන් චිදිතා තායං වෙලායං ඉමං උද්ගතං උද්ගතෙසි:

“සති කායගතා උපට්ඨිතා ඡස්ස එස්සායතනෙසු සංවුත්තො,
සතතං භික්ඛු සමාභිතො ජඤ්ඤා නිබ්බාණමත්තතො”ති.

8. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කාරණය දැන (සලකා) එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතුළු සේක:

“යමක්හු විසින් කෙලියකාම නැමැති කටුව දිනන ලද්දේ (ප්‍රභත කරන ලද්දේ) වේ ද, ආක්‍රොශ ද වධ ද බක්කින ද දිනන ලද්දේ වේ ද, එ මහණ පථියයක් මෙන් අවල ව සිටියේ සුව දුක්හි කම්පිත නො වේ.”

3. 4.

ශාරීපුත්‍ර සූත්‍රය.

1 මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර දෙවරම් නම් වූ අනේපිඬු සිටුහුගේ අරමිහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි සැරිසුන් තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට නොදුරෙහි පලක් බැඳ උඩුකය සෘජු කොට පිහිටුවා සමාධි අරමුණට සිහිය යොමු කොට එළුවා තබා වැඩ හුන්නාහු වෙති. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පලක් බැඳ කය සෘජු කොට තබා අරමුණට අභිමුඛ කොට සිහිය එළුවා නොදුරෙහි වැඩ හුන් සැරිසුන් තෙරුන් දුටු සේක.

2. ඉක්බිතිවෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරුණ දැන එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතුළු සේක:

“යමක් ගල්පව්වක් අවල වැ මොනොවට පිහිටියේ ද, එසේ ම මහණ තෙම මොහය කෂීණ වීමෙන් පව්වක් මෙන් නො සැලේ”.

3. 5.

කොලිත සූත්‍රය

1: මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර සමීපයේ දෙවරම් නම් වූ අනේපිඬු සිටුහුගේ අරමිහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි මහමුගලන් තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට නොදුරෙහි පලක් බැඳ, උඩුකය සෘජු කොට පිහිටුවා සිය සනත්ති මොනොවට එළඹා සිටි කය අරමුණු කොට පැවැති සිහියෙන් යුතුව වැ හුන්නාහු වෙති. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පලක් බැඳ කය සෘජු කොට පිහිටුවා සිය සනත්ති මොනොවට එළඹා සිටි කය අරමුණු කොට පැවැති සිහියෙන් යුතුව වැ නොදුරෙහි වැඩා හුන් මහමුගලන් තෙරුන් දුටු සේක.

2. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දැන එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතුළු සේක

“යමක්හුගේ කය අරමුණු කොට ඇති සිහිය එළඹා සිටියේ වේ ද, යමෙක් සාමීයට කාරණ වූ සදෙරෙහි සංවාත වූයේ ද, (සදෙරෙහි ඉඤ්ඤ සංවරයෙන් සංවාත ද) එසේ වූ නිරතුරු විපක්‍ෂා සමාධියෙන් සමාතිත වූ මහණ තෙම තමාගේ (පසක් කිරීමෙන්) නිවන දත්තේ ය.”

3. 6.

පිලිඤ්චවෙෂ්සුභංගං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති වෙඨවනෙ කලඤ්ඤාතිවාපෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා පිලිඤ්චවෙෂා¹ භික්ඛු වසලවාදෙන සමුදාවරති. අථ ඛො සම්බුද්ධා භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුප-සංඝාමිංසු උපසංඝාමිතො භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසීන්තං ඛො තෙ භික්ඛු භගවන්තං එතදවොචු: ‘ආයස්මා භනෙත පිලිඤ්චවෙෂා භික්ඛු වසලවාදෙන සමුදාවරති’ති.

2. අථ ඛො භගවා අඤ්ඤාතරං භික්ඛුං ආමනෙතසි: එහි තිං භික්ඛු, මම වචනෙන පිලිඤ්චවෙෂං භික්ඛුං ආමනෙතසි: සන්තං තං ආවුසො පිලිඤ්චවෙෂං ආමනෙතති’ති. ‘එවං භනෙත’ති ඛො සො භික්ඛු භගවතො පටිස්සුන්තා යෙතායස්මා පිලිඤ්චවෙෂා තෙනුපසංඝාමි. උපසංඝාමිතො ආයස්මන්තං පිලිඤ්චවෙෂං එතදවොච: ‘සන්තං තං ආවුසො ආමනෙතති’ති. ‘එවමාවුසො’ති ඛො ආයස්මා පිලිඤ්චවෙෂා තස්ස භික්ඛුතො පටිස්සුන්තා යෙන භගවා තෙනුපසංඝාමි. උපසංඝාමිතො භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීන්තං ඛො ආයස්මන්තං පිලිඤ්චවෙෂං භගවා එතදවොච: ‘සච්චං කිර තිං වච්ඡ, භික්ඛු වසලවාදෙන සමුදාවරසී’ති. ‘එවං භනෙත’ති.

3. අථ ඛො භගවා ආයස්මතො පිලිඤ්චවෙෂස්ස පුබ්බෙතිවාසං මනසි කර්තවා භික්ඛු ආමනෙතසි: “මො ඛො තුමෙන භික්ඛවෙ වච්ඡස්ස² භික්ඛුතො උප්ඤ්ඤාසීති. ත භික්ඛවෙ වච්ඡො දෙසන්තායො, භික්ඛු වසලවාදෙන සමුදාවරති. වච්ඡස්ස භික්ඛවෙ භික්ඛුතො පඤ්ච ජාතිසත්තාති අබ්බොතිණ්ණොති බ්‍රාහ්මණ-කුලෙ පච්චාජාතාති. සො තස්ස වසලවාදො දීඝරන්තං සමුදවිණ්ණො³ තෙනායං වච්ඡො භික්ඛු වසලවාදෙන සමුදාවරති”ති.

4. අථ ඛො භගවා එතමන්තං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උදනං උදනෙසි:

“යමහි ත මායා වසති⁴ ත මාතො
යො විතලොහො අමමො නිරුසො,
පනුන්තකොධො⁵ අභිතිබ්බුන්තො
සො බ්‍රාහ්මණො සො සමණො ස භික්ඛු”ති.

3. 7.

කායසප්පුභංගං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති වෙඨවනෙ කලඤ්ඤාතිවාපෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා මහාකායසපො පිපථලි-ගුහායං⁶ විහරති. සන්තාහං එකපලලඤ්ඤාත නිසීන්තො හොති අඤ්ඤාතරං සමාධිං සමාපජ්ජිත්වා.

1. පිලිඤ්චවෙෂා, ම. 2. ආයස්මතො වච්ඡස්ස, සි. 3. අඤ්ඤාතරං, 4. විතනති, කාන්ති 5 පණ්ණාසකොධො, සි 6. සිමබ්ලි ගුහායං, ම පිපථලි ගුහායං, කාන්ති

3. 6.

පිළිඤ්චවෂ් සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහනුවර සමීපයෙහි වූ කලිංකකතිවාප නම් වූ වෛච්චනායකයෙහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි පිළිඤ්චවෂ් තෙරණුවෝ ('එව වසලය, ඉවත යා වසලය' යන ආදී වශයෙන්) වසල වාදයෙන් මහණුන්ට කතා කෙරෙහි. එකල්හි බොහෝ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරු එළඹියහ. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ එකත් පසෙක හුන්හ. එකත් පසෙක හුන්තාවූ ම ඒ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට "වහන්ස, ආයුෂ්මත් පිළිඤ්චවෂ්ඨෝ භික්ෂූන්හට වසලවාදයෙන් කතා කෙරෙහි"යි මෙ පවත් සැළ කළහ.

2. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එක්තරා මහණෙකු බණවා, "භික්ෂු තෝ මෙහි එ. 'ඇවැත්නි, පිළිඤ්චවෂ්ඨිනි, ශාක්‍යාහු තොප කැඳවති'යි මා වචනයෙන් පිළිඤ්චවෂ්ඨා කැඳව"යි වදාළ සේක. 'එසේ ය, වහන්සැ'යි කියා ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී පිළිඤ්චවෂ් තෙරුන් කරු එළඹියේ ය. එළඹ පිළිඤ්චවෂ් තෙරුන්ට 'ඇවැත්නි, ශාක්‍යාහු වහන්සේ මුඛ කැඳවති'යි කීහ. 'එසේ ද ඇවැත්නි?'යි කියා පිළිඤ්චවෂ් තෙරණුවෝ ඒ මහණහට පිළිවදන් දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරු එළඹියහ. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ එකත් පසෙක හිඳ ගත්හ එකත් පසෙක හුන්තාවූ ම පිළිඤ්චවෂ් තෙරුන්ට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වච්ඡයෙහි, තොප වසලවාදයෙන් මහණුන් අමතනි යහු සැබෑ දෑ?"යි අසා වදාළ සේක. 'එසේ ය වහන්සැ'යි තෙරණුවෝ වදාළහ.

3. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිළිඤ්චවෂ් තෙරුන්ගේ පෙර වුසු කදපිළිවෙළ මෙනෙහි කොට, 'භික්ෂුනි, තෙපි වච්ඡ භික්ෂුන්ට උප්පාද්‍යායන (පහත් කොට සිතීම) නො කරව. මහණනි, වච්ඡයෝ ආරාධනා සහගත සිත් ඇති වූ මහණුන්ට වසලවාදයෙන් කතා නො කරනි. වච්ඡ මහණුන්දගේ අතීත පන්සියක් ම අත්බවුණ අතරක් නැතිව ම බිමුණු කුලයෙහි උපන්නාහ. ඔවුන්ගේ ඒ 'වසලයා' යන වචනය බොහෝ කලක් කියා ගෙන එන ලද්දෙකි. එහෙයින් මේ වච්ඡයෝ භික්ෂුන්ට ('වසලයා'යි) වසලවාදයෙන් (පෙර පුරුද්ද අනුව) කතා කෙරෙහි.

4. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ දූත එ වෙලෙහි මේ උදන් ඇහූ සේක.

"යමක්හු කෙරෙහි මායාවක් නො පවත්නේ ද, මාතයෙක් නො පවත්-
නේ ද, යමෙක් පහ වූ ලොභය ඇත්තේ ද, මමායන රහිත ද, ආශා රහිත ද,
මුද්‍රා සුන් කළ ක්‍රොධය ඇත්තේ ද, (කෙලෙස් පිරිනිවැසින්) නිවුණු සිතාත්තේ ද,
බ්‍රාහ්මණයාත්තේ ම ය, ශ්‍රමණයාත්තේ ම ය, භික්ෂුවනුයේත්තේ ම ය.

3. 7.

කාශ්‍යප සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහනුවර සමීපයේ කලිංකකතිවාප නම් වූ වෛච්චනායකයෙහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි මහසුද් තෙරණුවෝ පිට්ඨලිගුහායෙහි වැඩ වෙසෙති. (එසේ වැඩ වසනුවෝ) එක්තරා සමාධිකයෙකුට සමීපවද එක් පලනින් වැඩහුන්නාහු වෙති.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

2. අථ බො ආයස්මා මහාකස්සපො තස්ස සත්තාගස්ස අව්වයෙන තමහා සමාධිමහා වුට්ඨාසි: අථ බො ආයස්මතො මහාකස්සපස්ස තමහා සමාධිමහා වුට්ඨිතස්ස එතදගොසි: ‘යනනුතාහං රාජගහං පිණ්ඩාය පච්ඡෙය්‍ය’නති. තෙන බො පන සමයෙන පඤ්චමන්තාති දෙවතාසතාති උස්සුකකං ආපන්නාති හොනති, ආයස්මතො මහාකස්සපස්ස පිණ්ඩපාතපටිලාභාය. අථ බො ආයස්මා මහාකස්සපො තාති පඤ්චමන්තාති දෙවතාසතාති පටිකඛිපිත්වා පුබ්බන්ත-සමයං නිවාසෙත්වා පන්නච්චරමාදාය රාජගහං පිණ්ඩාය පාචිසි.

3: තෙන බො පන සමයෙන සකෙකා දෙවනම්නෙදු ආයස්මතො මහාකස්සපස්ස පිණ්ඩපාතං දාතුකාමො හොති පෙසකාරවණ්ණං අනිතිමමි-නිත්වා තන්තං විතාති. සුජා¹ අසුරකඤ්ඤ තසරං පුරෙති.

4. අථ බො ආයස්මා මහාකස්සපො රාජගහෙ සපදානං පිණ්ඩාය වරමානො යෙන සකකස්ස දෙවනම්නෙදස්ස නිවෙසනං තෙත්‍රපසඛකමි. අද්දසා බො සකෙකා දෙවනම්නෙදු ආයස්මන්තං මහාකස්සපං දුරතොච ආගමින්නං. දිස්වාන සරා නිකම්භිත්වා පච්චුග්ගන්ත්වා හත්ථිතො පන්නං ගහෙත්වා සරං පච්චිත්වා සට්ඨං ඔදනං උඤ්චිත්වා පන්නං පුරෙත්වා ආයස්මතො මහාකස්සපස්ස පාදාසි. සො අහොසි පිණ්ඩපාතො අනෙකසුපො අනෙකබ්‍යඤ්ජතො අනෙක-සුපරසබ්‍යඤ්ජතො.

5. අථ බො ආයස්මතො මහාකස්සපස්ස එතදගොසි: ‘කො නු බො අයං සතො, යස්සායං එවරුපො ඉඤ්චානුභාවො’ති. අථ බො ආයස්මතො මහා-කස්සපස්ස එතදගොසි: ‘සකෙකා බො අයං දෙවනම්නෙදු’ති. ඉති විදිත්වා සකකං දෙවනම්නෙදං එතදවොච: කතං බො තෙ ඉදං කොසිය. මාස්සු පුනපි එවරුපමකාසි’ති.

6. ‘අමහාකමපි භනෙත කස්සප, පුඤ්ඤෙත අත්ථො: අමහාකමපි පුඤ්ඤෙත කරණීය’නති. අථ බො සකෙකා දෙවනම්නෙදු ආයස්මන්තං මහාකස්සපං අභිවාදෙත්වා උදකඛිණං කත්වා වෙහාසං අබ්‍රහ්මණන්ත්වා ආකාසෙ අන්තප්‍රිකෙති කිකිත්තුං උදනං උදනෙති: “අහො දානං පරමදානං කස්සපෙ සුපපතිට්ඨිතං, අහො දානං පරමදානං කස්සපෙ සුපපතිට්ඨිත”නති.

7. අස්සොසි බො භගවා දිබ්බාය සොතධාතුයා විසුද්ධාය අභික්කන්තං මානුසිකාය² සකකස්ස දෙවනම්නෙදස්ස වෙහාසං අබ්‍රහ්මණන්ත්වා ආකාසෙ අන්තප්‍රිකෙති කිකිත්තුං උදනං උදනෙත්තස්ස “අහො දානං පරමදානං කස්සපෙ සුපපතිට්ඨිතං, අහො දානං පරමදානං කස්සපෙ සුපපතිට්ඨිත”නති.

8. අථ බො භගවා එතමත්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උදනං උදනෙති:

“පිණ්ඩපාතිකස්ස භික්ඛුතො අන්තභරස්ස අනඤ්ඤපොසිතො,
දෙවා පිඨයන්ති තාදිතො උපසන්නස්ස සදා සතිමතො”ති

1. සුජාතාති, බහුසු 2. මානුසකාය, බහුසු

2. ඉක්බිති මහසුප් තෙරණුවෝ ඒ සහිත ඇවැනින් ඒ සමාධියෙන් නැගී සිටියහ. ඉක්බිති ඒ සමාධියෙන් නැගී සිටි මහසුප් තෙරුනට 'මේ රජගහනුවරට පිඩු පිණිස පිවිසෙන්නෙමි නම් යෙහෙකැ'යි මේ සිත විය. එ සමයෙහි වනාහි පන්සියක් පමණ දේවතාවෝ මහසුප් තෙරුනට පිණිසානය පිළිලබවනුවට (බොජුන් පිරිනමන්නට) උත්සුක බවට පැමිණියෝ වෙති. එ කල්හි මහසුප් තෙරණුවෝ ඒ පන්සියක් පමණ දේවතාවන් පිළිකෙටු කොට, පෙරවරු සමයෙහි හැඳ පෙරෙවැ පා සිවුරු ගෙන රජගහපුරයට පිඩු පිණිස පිවිසුණහ.

3. එ සමයෙහි සක්දෙවිඳු මහසුප් තෙරුනට පිඩුපා දෙනු කැමැත්තේ වෙයි. හේ පෙහෙර වෙසක් මුවාගෙන හු කට්ඨි. අසුර දු සුජා භොමෝ නඩාව (පිළි මියන සරස් දංඛ) පුරු ලයි.

4. එ කල්හි මහසුප් තෙරණුවෝ රජගහනුවර ගෙපිළිවෙලින් පිඩු පිණිස හැසිරෙනුවෝ වෙස්වළා හුන් සක්දෙවිඳුහුගේ ගෙය කරු එළඹියහ. සක්දෙවිඳු වඩනා මහසුප් තෙරුන් දුර දීම දීරී. දෑක ගෙන් නික්ම පෙර ගමන් කොට අතින් පාත්‍රය ගෙන ගෙට වැද සැලියෙන් බත් ගෙන පාත්‍රය පුරු මහසුප් තෙරුනට දුන. ඒ පිණිසාන භෝජනය නොයෙක් සුප ඇත්තේ නොයෙක් ව්‍යාඤ්ඤා ඇත්තේ නානාවිධ අග්‍රරස සහිත සුප්ව්‍යාඤ්ඤා ඇත්තේ විය.

5. එ කල්හි මහසුප් තෙරුනට 'යමක්හට මෙ බදු සාදායනුභාවයෙන් වේ නම් ඒ මේ සත්ති නෙම කවරෙක් නම් වේ දැ'යි මේ සිත විය. ඉක්බිති මහසුප් තෙරුනට 'මේ වනාහි සක්දෙවිඳු යැ'යි මේ සිත විය. මෙසේ දන, 'කොසිය ය, මෙය තා විසින් කරන ලද්දෙක. යළිදු මෙ බන්දක් කො කරව'යි වදාළහ.

6. "වහන්ස, අපටත් පිනෙන් වැඩ ඇත. අපටත් පිනෙන් කටයුතු ඇතැ"යි සක්දෙවිඳු කී. ඉක්බිති සක්දෙවිඳු මහසුප් තෙරුන් සකසා වැද පැදකුණු කොට අහස් නැග අහසෙහි දී, "ආච්ඡාය! කසුප් තෙරුන් කෙරෙහි සුපිහිටි දනෙකි! උතුම් දනෙකි! ආච්ඡාය! කසුප් තෙරුන් කෙරෙහි සුපිහිටි දනෙකි! උතුම් දනෙකි"යි හෙවරක් උදන් ඇතීය.

7. භගාවතූන් වහන්සේ මිනිසුන්ගේ ඇසුම් ඉම ඉක්මැ අසන්නට ඉවහල් වූ පිරිසිදු දිව කනින් "ආච්ඡාය! කසුප් තෙරුන් කෙරෙහි සුපිහිටි දනෙකි. උතුම් දනෙකි"යි අහස් නැග උදන් අනන සක්දෙවිඳුගේ වචනය ඇසූහ.

8. ඉක්බිති භාග්‍යවතූන් වහන්සේ මේ ඇරුන දෑන එ වේලෙහි මේ උදන් ඇනු සේක.

"පිණිසානිකාඛනය පුරන තමා ම සුස්තා ආදිමයෙන් අනුන් නො සුස්තා අටලෝ දහමින් නො සැලෙන උපශාන්ත වූ හැම කල්හි සිහි ඇති මහණනට දෙවියෝ ආදර උපදවත්."

3. 8.

පිණ්ඩපාතිකසූතං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ඝාච්ඡන්දියං විහරති ජෙනවනෙ අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන සම්බුද්ධානං භික්ඛූනං පච්ඡායනං පිණ්ඩපාතපටික්ඛානානං කරෙරිමණ්ඩලමාලෙ සනතිසිත්තානං සනතිපතීතානං අයඤ්ඤා කරා උද්භාදි:

“පිණ්ඩපාතිකො ආවුසො භික්ඛු පිණ්ඩාය වරනො: ලභති, කාලෙන කාලං මනාපිකෙ වක්ඛුතා රූපෙ පසයිතුං. ලභති කාලෙන කාලං මනාපිකෙ සොතෙන සද්දෙ සොභුං. ලභති කාලෙන කාලං මනාපිකෙ ඝාතෙන ගඤ්ඤි සාධිතුං. ලභති කාලෙන කාලං මනාපිකෙ ජ්වහාය රසෙ සාධිතුං. ලභති කාලෙන කාලං මනාපිකෙ කායෙන ථොට්ඨබ්බෙ ජුසිතුං. පිණ්ඩපාතිකො ආවුසො භික්ඛු සක්කතො ගරාකතො මානිකො පූජිතො අපචිතො පිණ්ඩාය වරති. භද්ද ආවුසො මයම්පි පිණ්ඩපාතිකා භොම. මයම්පි ලච්ඡාම කාලෙන කාලං මනාපිකෙ වක්ඛුතා රූපෙ පසයිතුං. මයම්පි ලච්ඡාම කාලෙන කාලං මනාපිකෙ සොතෙන සද්දෙ සොභුං. මයම්පි ලච්ඡාම කාලෙන කාලං මනාපිකෙ ඝාතෙන ගඤ්ඤි සාධිතුං. මයම්පි ලච්ඡාම කාලෙන කාලං මනාපිකෙ ජ්වහාය රසෙ සාධිතුං. මයම්පි ලච්ඡාම කාලෙන කාලං මනාපිකෙ කායෙන ථොට්ඨබ්බෙ ජුසිතුං. මයම්පි සක්කතා ගරාකතා මානිතා පූජිතා අපචිතා පිණ්ඩාය වරිස්සාමා”ති. අයඤ්චරති තෙසං භික්ඛූනං අනන්තරා කරා භොති විප්පකතා.

2. අථ ඛො භගවා සායනාසමයං පතිසල්ලානා වුට්ඨිතො යෙන කරෙරිමණ්ඩලමාලො තෙනුප්පඤ්ඤාමි. උප්පඤ්ඤාමිති පඤ්ඤාතො ආසනෙ තිසිදි. තිසස්ථ ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතයි: “කායනුඤ්ච භික්ඛවෙ, එතරති කරාය සනතිසිත්තා කා ව පන වො අනන්තරා කරා විප්පකතා”ති.

3. ඉධ භනෙත අමොකං පච්ඡාභ්ගනං පිණ්ඩපාතපටික්ඛානානං කරෙරිමණ්ඩලමාලෙ සනතිසිත්තානං සනතිපතීතානං අයඤ්ඤා කරා උද්භාදි: “පිණ්ඩපාතිකො ආවුසො භික්ඛු පිණ්ඩාය වරනො: ලභති කාලෙන කාලං මනාපිකෙ වක්ඛුතා රූපෙ පසයිතුං. ලභති කාලෙන කාලං මනාපිකෙ සොතෙන සද්දෙ සොභුං. ලභති කාලෙන කාලං මනාපිකෙ ඝාතෙන ගඤ්ඤි සාධිතුං. ලභති කාලෙන කාලං මනාපිකෙ ජ්වහාය රසෙ සාධිතුං. ලභති කාලෙන කාලං මනාපිකෙ කායෙන ථොට්ඨබ්බෙ ජුසිතුං. පිණ්ඩපාතිකො ආවුසො භික්ඛු සක්කතො ගරාකතො මානිතො පූජිතො අපචිතො පිණ්ඩාය වරති. භද්ද ආවුසො මයම්පි පිණ්ඩපාතිකා භොම. මයම්පි ලච්ඡාම කාලෙන කාලං මනාපිකෙ වක්ඛුතා රූපෙ පසයිතුං. -පෙ- මයම්පි ලච්ඡාම කාලෙන කාලං මනාපිකෙ කායෙන ථොට්ඨබ්බෙ ජුසිතුං. මයම්පි සක්කතා ගරාකතා මානිතා පූජිතා අපචිතා පිණ්ඩාය වරිස්සාමා”ති. අයං ඛො තො භනෙත අනන්තරා කරා භොති විප්පකතා. අථ ඛො භගවා¹ අනුප්පනො”ති.

4. තබ්බෙතං භික්ඛවෙ තුමොකං පතිරූපං භුලුප්පනානං සද්ධා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිතානං. යං භූමෙහ එවරුපිං කරා කපේය්සාථා “සනතිපතීතානං ඛො භික්ඛවෙ අදායං කරණියං, ඛමෙ වා කරා අරියො ව. තුණ්හිභාවො”ති.

1. අථ භගවා, ම.

3. 8.

පිණ්ඩපාතික සූත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙකිහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර රජවරුන් නම් වූ අනේපිඬුපිඬුනු අරමෙහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි පසුබිත්සමයෙහි පිණ්ඩපාතයෙන් පෙරළා පැමිණි, කරෙරි-මණ්ඩලමාලකයෙහි එක් වැ හුන්, එක් රැස් වූ, මහණුන් අතර මේ කථාව පහළ විය:

“ඇවැත්නි, පිණ්ඩපාතිකාඛගය රක්තා මහණ තෙම පිඬු පිණ්ඩ හැසිරෙන්නේ කලින් කලා ඇසින් මත වඩන රූප දක්නට ලබයි. කලින් කලා කතින් මත වඩන හඬ අසන්නට ලබයි. කලින් කලා මත වඩන ගඳ ආඝ්‍රාණ කරන්නට ලබයි. කලින් කලා මත වඩන රස ආස්වාද කරන්නට ලබයි. කලින් කලා මත වඩන සප්‍රභව්‍යයන් සපයී කරන්නට ලබයි. ඇවැත්නි, පිණ්ඩපාතික මහණ තෙම සත්කාර ලද්දේ ගෞරව ලද්දේ බුහුමන් ලද්දේ පුදන ලද්දේ යටත් පැවතුම් ලද්දේ පිඬු පිණ්ඩ හැසිරෙයි. එබැවින් ඇවැත්නි, අපි දු පිණ්ඩපාතිකාඛගය රක්තමෝ වමු: අපි දු කලින් කලා ඇසින් මත වඩන රූප දකින්නට ලබන්නමු, අපි දු කලින් කලා කතින් මත වඩන හඬ අසන්නට ලබන්නමු. අපි දු කලින් කලා ඝ්‍රාණයෙන් මත වඩන ගඳ ආඝ්‍රාණ කරන්නට ලබන්නමු. අපි දු කලින් කලා දිවින් මත වඩන රස ආස්වාද කරන්නට ලබන්නමු. අපි දු කලින් කලා කයින් මත වඩන සප්‍රභව්‍ය සපයී කරන්නට ලබන්නමු. අපි දු සත්කාර ලද්දේ ගෞරව ලද්දේ බුහුමන් ලද්දේ පුදන ලද්දේ යටත් පැවතුම් ලද්දේ පිඬු පිණ්ඩ හැසිරෙන්නමු” යනු යි. ඒ භික්ෂූන් අතර මේ කථාව අඩාළ වී ය.

2. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සවස් වේලෙහි විහතව්වෙකයෙන් නැගී සිටි සේක, කරෙරිමණ්ඩලමාලය කරු එළඹි සේක. එළඹි පණවන ලද අස්නෙහි වැඩ හුන් සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩ හිදම භික්ෂූන් අමතා “මහණෙනි, දැන් තෙපි කවර තම් කථාවෙකින් හුන්හමු ද? තොපගේ කවර තම් කථාවෙක් අඩාළ වී ද?” යි අසා වදාළ සේක.

3. “වහන්ස, පසුබිත් සෙමෙහි පිණ්ඩපාතයෙන් පෙරළා ආ කරෙරි-මණ්ඩලමාලකයෙහි එක් වැ හුන් එක් රැස් වූ අප අතර මේ කථාව පහළ විය. ඇවැත්නි, පිණ්ඩපාතිකාඛගය රක්තා මහණ තෙම පිඬුපිණ්ඩ හැසිරෙන්නේ කලින් කලා ඇසින් මත වඩන රූප දක්නට ලබයි...අපිදු සත්කාර ලද්දේ ගෞරව ලද්දේ බුහුමන් ලද්දේ පුදන ලද්දේ යටත් පැවතුම් ලද්දේ පිඬු පිණ්ඩ හැසිරෙන්නමු” යනු යි. වහන්ස, අප අතර මේ කථාව අඩාළ වූයේ වෙයි. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩ සේකැ” යි ඒ මහණහු කීහු:

4. “මහණෙනි, තෙපි මෙබඳු කථාවක් කියන්නහු යන යමෙක් ඇද්ද, මෙය සැදූහෙන් ගිහිගෙන් නික්ම සසුන් වන් කුලදරු වූ තොපට තොතිසිය. මහණෙනි, එක් රැස් වූ තොප විසින් දූහැම් කතාව හෝ දායී තුමණිමා-වය යන මේ කටයුතු දෑ දෙකෙකැ” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

5. අථ බො භගවා එතමන් විදිතා තායං වෙලායං ඉමං උද්ගහං උද්දනෙයි:

“පිණ්ඩපාතිකස්ස භික්ඛුනො අන්තභරස්ස අනඤ්ඤපොසිනො,
දෙවා පියයන්ති තාදිනො නො වෙ සද්දසිද්ධොකතිසසිකො”ති,

3. 9.

සිප්පසුභතං.

1. එවං මෙ සුභතං: එකං සමයං භගවා සාවනීයං විහරති ඡෙතවනො අනාඨපිණ්ඩකස්ස අරුමෙ. තෙන බො පන සමයෙන සමඛුලානං භික්ඛුනං පච්ඡාභතනං පිණ්ඩපාතපටික්කන්තානං මණ්ඩලමාලො සන්තිසින්නානං සන්තිපතිතානං අයමන්තරා කථා උද්දාදි: “කො භු බො ආට්ඨසො සිප්පං ජානාති, කො කිං සිප්පං සික්ඛි, කතරං සිප්පං සිප්පානං අග්ග”න්ති.

2. තතේකච්චෙ එවමාහංසු. “ගජ්ඣිසිප්පං සිප්පානං අග්ග”න්ති. එකච්චෙ එවමාහංසු: “අසුසිප්පං සිප්පානං අග්ග”න්ති. එකච්චෙ එවමාහංසු: “රථසිප්පං සිප්පානං අග්ග”න්ති. එකච්චෙ එවමාහංසු: “ධනුසිප්පං සිප්පානං අග්ග”න්ති. එකච්චෙ එවමාහංසු: “ථරුසිප්පං සිප්පානං අග්ග”න්ති. එකච්චෙ එවමාහංසු: “මුද්දසිප්පං සිප්පානං අග්ග”න්ති. එකච්චෙ එවමාහංසු: “ගණ්තසිප්පං සිප්පානං අග්ග”න්ති. එකච්චෙ එවමාහංසු: “සඛිංතසිප්පං සිප්පානං අග්ග”න්ති. එකච්චෙ එවමාහංසු: “ලොබ්බසිප්පං සිප්පානං අග්ග”න්ති. එකච්චෙ එවමාහංසු: “කාමෙශ්වරසිප්පං සිප්පානං අග්ග”න්ති. එකච්චෙ එවමාහංසු: “ලොකායතසිප්පං සිප්පානං අග්ග”න්ති. එකච්චෙ එවමාහංසු: “බ්බතවිජ්ජාසිප්පං¹ සිප්පානං අග්ග”න්ති. අයඤ්ඤරහි තෙසං භික්ඛුනං අන්තරා කථා ගොති විප්පකතා.

3. අථ බො භගවා සායන්හසමයං පඨිසල්ලානා චූට්ඨිනො යෙන මණ්ඩලමාලො තෙනුපසඬකම්. උපසඬකම්චා පඤ්ඤතෙන ආසනෙ නිසීදි නිසජ්ඣ බො භගවා භික්ඛු ආමනෙතෙයි: “කායන්තර් භික්ඛවෙ එතරහි කථාය සන්තිසින්නා, කා ව පන වො අන්තරා කථා විප්පකතා”ති.

4. ඉධ භනෙත අමාකං පච්ඡාභතනං පිණ්ඩපාතපටික්කන්තානං මණ්ඩලමාලො සන්තිසින්නානං සන්තිපතිතානං අයමන්තරා කථා උද්දාදි: “කො භු බො ආට්ඨසො සිප්පං ජානාති, කො කිං සිප්පං සික්ඛි, කතරං සිප්පං සිප්පානං අග්ග”න්ති. තතේකච්චෙ එවමාහංසු: “ගජ්ඣිසිප්පං සිප්පානං අග්ග”න්ති. එකච්චෙ එවමාහංසු: “අසුසිප්පං සිප්පානං අග්ග”න්ති. එකච්චෙ එවමාහංසු: “රථසිප්පං සිප්පානං අග්ග”න්ති. එකච්චෙ එවමාහංසු: “ධනුසිප්පං සිප්පානං අග්ග”න්ති. එකච්චෙ එවමාහංසු: “ථරුසිප්පං සිප්පානං අග්ග”න්ති. එකච්චෙ එවමාහංසු: “මුද්දසිප්පං සිප්පානං අග්ග”න්ති. එකච්චෙ එවමාහංසු: “ගණ්තසිප්පං සිප්පානං අග්ග”න්ති. එකච්චෙ එවමාහංසු: “සඛිංතසිප්පං සිප්පානං අග්ග”න්ති. එකච්චෙ එවමාහංසු: “ලොබ්බසිප්පං සිප්පානං අග්ග”න්ති. එකච්චෙ එවමාහංසු: “කාමෙශ්වරසිප්පං සිප්පානං අග්ග”න්ති. එකච්චෙ එවමාහංසු: “ලොකායතසිප්පං සිප්පානං අග්ග”න්ති. එකච්චෙ එවමාහංසු: බ්බතවිජ්ජා සිප්පං¹ සිප්පානං අග්ග”න්ති. අයං බො තෙ භනෙත අන්තරා කථා ගොති විප්පකතා. අථ බො භගවා² අනුප්පවෙතාති.

1. බෙහ්විජ්ජාසිප්පං, සී, ම. 2. අථ භගවා.

5. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දැන, එවේලෙහි මේ උදන් ඇතුළු සේක:

“යම් මහණෙක් තමා පිළිබඳ යහපත්ව ඇසුරු නොකෙළේ නම් (නොපතා නම්) පිණිසාතිකාමිය රක්තා තමා ම පුස්තා අනෙකකු නොපුස්තා අටලෝදගමින් නොසැලෙන එ මහණහට දෙවියෝ (ද) ආදර කෙරෙත්.”

3. 9.

ශිලා සුත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙකි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර සමිපයෙහි වූ දෙවරම් නම් වූ අනෙපිඩුසිටුහු අරමෙහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි පසුබත් සෙමෙහි පිණිසාතිකයන් පෙරළා ආ මණ්ඩලමාලයෙහි එක් වැ හුන් එක් රැස් වූ මහණුන් අතුරෙහි “ඇවැත්නි, කවරෙක් නම් ශිලා දනී ද? කවරෙක් කවර ශිලායක් උගත්තේ ද? කවර ශිලායෙක් ශිලා අතුරෙහි අග්‍ර ද?” යි මේ කථාව උපත.

2. එහි ඇතැම් කෙනෙක් ‘ගසුනිශ්ලාය ශිලා අතුරෙහි අග්‍ර යැ යි කීහ. සමහරු අභිශිලාය ශිලා අතුරෙහි අග්‍ර යැ’ යි කීහ. ‘රථශිලාය ශිලා අතුරෙහි අග්‍ර යැ’ යි කෙනෙක් කීහ. ‘බහුශිලාය ශිලා අතුරෙහි අග්‍ර යැ’ යි ඇතැම්හු කීහ. ‘ආයුධශිලාය සිප් අතුරෙහි අග්‍ර යැ’ යි සමහරු කීහ. ‘මුද්‍රාශිලාය ශිලා අතුරෙන් අග්‍ර යැ’ යි සමහරු කීහ. ‘ගණනාශිලාය ශිලා අතුරෙහි අග්‍ර යැ’ යි සමහරු කීහ. සංඛ්‍යානශිලාය ශිලා අතුරෙන් අග්‍ර යැ’ යි සමහරු කීහ. ‘ලොකශිලාය ශිලා අතුරෙහි අග්‍ර යැ’ යි සමහරු කීහ. ‘කාව්‍යශිලාය ශිලා අතුරෙන් අග්‍ර යැ’ යි කෙනෙක් කීහ. ලොකායත (විතණ්ඩ) ශිලාය ශිලා අතුරෙන් අග්‍ර යැ’ යි කෙනෙක් කීහ. ‘සෞත්‍රික-ශිලාය (නිතිශාසත්‍රය) ශිලා අතුරෙන් අග්‍ර යැ’ යි කෙනෙක් කීහ. ඒ හිසුන් අතර මේ කථාව අඩාල වූයේ වෙයි.

3. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සවස් වේලෙහි සමවත් සුවෙන් නැගී සිටි සේක් මණ්ඩලමාලය කර එළඹි සේක. එළඹ පණවන ලද අස්තෙහි වැඩ හුන් සේක. වැඩහිද ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ “මහණෙනි, දැන් කවර නම් කථාවෙකින් එක් වැ හුන්හද? නොපහේ කවර නම් කථාවෙක් අඩාල වී ද?” යි හිසුන් අමතා වදාළ සේක.

4. “වහන්ස, මෙහි පසුබත් සමයෙහි පිණිසාතිකයන් පෙරළා ආ මණ්ඩලමාලයෙහි එක් වැ හුන් එක් රැස් වූ අප අතර “ඇවැත්නි, කවරෙක් නම් ශිලා දනී ද? කවරෙක් කවර ශිලායක් උගත්තේ ද? කවර ශිලායෙක් ශිලා අතුරෙහි අග්‍ර වේ ද?” යි මෙසේ කථාවක් පහළ විය. එහි ඇතැම් කෙනෙක් ‘ගසුනිශ්ලාය ශිලා අතුරෙහි අග්‍ර යැ’ යි කීහ. සෞත්‍රිකශිලාය (නිතිශාසත්‍රය) ශිලා අතුරෙන් අග්‍ර යැ’ යි කෙනෙක් කීහ. වහන්ස, අප අතර මේ කථාව අඩාල වූයේ වේ. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩ සේකැ” යි ඒ හිසුන් සැළ කළහ.

5. “නබ්බෙතං භික්ඛවෙ තුල්හාකං පතීරූපං කුලපුත්තානං සඤ්ඤා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිතානං, යං තුල්හෙ එවරූපිං කථං කථෙය්‍යාථ. සන්නිපතීතානං වො භික්ඛවෙ ආයං කරණියං, “ධම්මී වා කථා අරියො වා තුණ්හිභාවො”ති.

6. අථ බො භගවා එතමන්තං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්ගතං උද්ගතෙසි:

අසිප්පජ්චී ලුහු අත්තකාමො යතිඤ්ඤො සබ්බස්මි පිප්පමුත්තො,
අනොකසාරී අමමො නිරාසො හිත්වා මානං එකච්ඤෙ ස භික්ඛු”ති.

8. 10.

ලොකවොලොකනසූතං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා උරුවෙලායං විහරති නජ්ජා තෙරඤ්ඤාරාය තිරෙ බොධිරූකනමුලෙ පඨමාභිසම්බුද්ධො. තෙන බො පන සමයෙන භගවා සත්තාහං එකපලලඬෙකන නිසින්නො හොති විමුක්තිසුඛ-පටිසංවෙදී.

2. අථ බො භගවා තස්ස සත්තාහස්ස අව්චයෙන තමා සමාධිමා වුට්ඨිත්වා බුද්ධිවක්ඛුතා ලොකං වොලොකෙසි. අද්දසා බො භගවා බුද්ධි-වක්ඛුතා ලොකං වොලොකෙන්නො සහෙන අනෙකෙහි සත්තාපෙති සත්තප්පමානෙ අනෙකෙහි ව පරිලාභෙති පරිබ්බහමානෙ ධුගපේතිපි දෙසපේතිපි මොහපේතිපිති.

3. අථ බො භගවා එතමන්තං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්ගතං උද්ගතෙසි:

“අයං ලොකො සත්තාපජ්ජානො ඵස්සපරෙතො ධෙගං වදති අත්තතො,
යෙන යෙන හි මිඤ්ඤති තතො වා හොති අඤ්ඤාථා.

අඤ්ඤාථානාපි භවසහෙතා ලොකො භවපරෙතො භවමෙථාභිනන්දති,
යදභිනන්දති නං භසං යස්ස භායති නං දුක්ඛං.
භවපිප්පහානාය බො පතිදං බ්‍රහ්මචරියං චුස්සති.

5. “මහණෙනි, තෙපි මෙබඳු කථාවක් කරන්නහු ය යන යමෙක් ඇද්ද, සාද්දායෙන් ගිහිගෙන් නික් මා සසුන් වත් කුලදරා වූ තොපට මෙය නොසුදුසු ය. මහණෙනි, එක් රැස් වූ තොප විසින් දූහැමි කථාව හෝ ආසී තුණ්ණිමාචය යන කටයුතු ද දෙකෙකැ”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක.

6. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කාරණය දැන එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතුළු සේක:

“ශිල්පයෙකින් දිවි තොරක්තා සැඟල්ලු පැවැතුම් ඇති, දෙවියන් සහිත ලෝවැස්සට වැඩ කැමැති සංයත වූ ඉන්ද්‍රන් ඇති කැමැත්ත මිදුණු අධ්‍යයනායතනි තොහාසිරෙන මමායන රහිත වූ ආශාරහිත වූ මාතය දුරා කොට (ගණනඛනණිකාව හැර) එකලා වා හාසිරෙන යම් ඒ මහණෙක් වේ ද, හේ (බුන් කෙලෙස් ඇත්තේ පරමාපි වශයෙන්) හික්කු තමි.

8. 10.

ලෝකව්‍යවලෝකනසුත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙකි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ උරුමෙල්දනව්වෙහි නිල්දලාංතොර බෝරැක්වූලා බුදු වා පළවූ කොට ම වාසය කරන සේක. එ සමයෙහි වතාහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රහත්පල සමවත් සුව විදුනාසේක් සත් දවසක් එක්පලගෙකින් සුන්සේක් වෙයි.

2. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ සතිය ඇවෑමෙන් ඒ සමාගි-යෙන් තැනි සිට බුදුඇසින් ලොව බැඳී සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බුදු-ඇසින් ලොව බලනසේක් රුගයෙන් උපන් ද, දොමයෙන් උපන් ද, මොහයෙන් උපන් ද යි තොයෙක් සතැවිලියෙන් තැවෙන තොයෙක් දවිල්ලෙන් දූවෙන සත්තියන් දුටුසේක් ම ය.

3. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කාරණය දැන ඒ වේලෙහි මේ උදන් ඇතුළු සේක:

“මේ ලොව හටගත් සතැවිලි ඇත්තේ වෙයි. (එහෙයින් ම) දුක් පහසින් මඛනා ලද්දේ ය. පහසින් උපදනා වේදනා තැමැති රෝගය (මම සුවපත් වෙමි, මම සුවපත් වෙමි ආදීන්) තමා වශයෙන් කියයි. යම් යම් අසුරෙකින් සිතන්නේ ද, එයින් අන් සැවියෙකින් ම එය වේ.

තමන්ගේ හිතසුවෙහිම ඇලුණු සත් ලොව තමා සිතන සැවියෙන් අන් පරිද්දෙකින් ම වන සුලු ය. (එසේ ඇති කල්හි ද) ලෝවැසි තෙම (මඤ්ඤනා වශයෙන් කල්පනා කොට ගන්නා ලද (අභිවෘද්ධියෙහි ආශායෙන් මඛනා ලද්දේ අවිද්‍යාමාන වූ වෘද්ධියක් ම කැමැති වෙයි. යම් කාමාදිහවයක් (හෝ සසඉසුරා ආදි වෘද්ධියක්) කැමැති වේ ද (සිහින් පිළිගනී ද) එය (අනිත්‍යාදි විපරිණාම ස්වභාව හෙතෙයින්) බියෙකි. (බිය උපදවන්නෙකි). යම් අනිත්‍යාදියෙකින් බිය ගනී ද, එය දුකෙකි. කාමෙහවාදි හවයාගේ දුරුලීම පිණිස ම මේ මහබඩසර පුරවු ලැබේ.

යෙ හි කෙවි සලිණ වා
 බ්‍රාහ්මණ වා භවෙන භවස්ස
 විප්‍රමොක්ඛමාහංසු
 සබ්බෙ තෙ අවිප්‍රමුතතා භවස්මාති වදමි.

යෙ වා පන කෙවි සලිණ වා
 බ්‍රාහ්මණ වා විභවෙන භවස්ස නිස්සරණමාහංසු
 සබ්බෙ තෙ අනිස්සවා භවස්මාති වදමි.

උපධිං¹ පටිච්ච දුක්ඛමිදං සමෙහාති
 සබ්බුපාදනකකියා නඤ්ඤි දුක්ඛස්ස සමභවො
 ලොකමිත්තං පස්ස පුපු
 අවිජ්ජාය පරෙතා භූතා භූතරතා
 භවා අපරිමුතතා.

යෙ හි කෙවි භවා
 සබ්බධි සබ්බතතතාය²
 සබ්බෙ තෙ භවා අනිච්චා
 දුක්ඛා විපරිණාමමවා.

එවමෙතං යථාභූතං සමමපසඤ්ඤාය පස්සතො
 භවතණ්හා පභියති විභවං නාභිතඤ්ඤාති
 සබ්බසො තණ්හාතං බයා අසෙසවිරුගතිරෙධො තිබ්බාතං.

තස්ස නිබ්බුතස්ස භික්ඛුතො අනුපාදතා පුතබ්බවො න හොති,
 අභිභූතො මාරො විජ්ජසබ්බාමො උපච්චගා සබ්බභවාති තාදී'ති.

නිකුත්‍ය තභියො.

තසසුද්දනං:

කමමං තඤ්ඤ යසොපෝ ව සාරිපුත්තො ව කොලිතො,
 පිලිඤ්ඤ කස්සපො පිණ්ඩො සිප්පං ලොකෙන ගෙ දසාති.

මෙහියවගෙහා චතුර්ථො

4. 1.

මෙහියසුතං.

1. එවං මෙ සුභං: එකං සමයං භගවා වාල්කායං විහරති වාල්කො
 පබ්බතෙ. තෙන බො පන සමයෙන ආයස්මා මෙහියො භගවතො
 උපට්ඨාකො හොති. අථ බො ආයස්මා මෙහියො යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි.
 උපසඞ්කමිතිං භගවතං අභිවාදෙත්වා එකමතං අට්ඨාසි. එකමතං
 සීතො බො ආයස්මා මෙහියො භගවතං එතදවොච: 'ඉච්ඡිමහං භනෙන
 ජනාගාමං පිණ්ඩාය පටිසිඤ්ඤාති. 'යස්සදති තිං මෙහිය කාලං මඤ්ඤාසි'ති.

1 උට්ඨෙ, සි 2. සබ්බාදනාය, සි

යම් මහණ කෙනෙක් හෝ බමුණු කෙනෙක් හෝ භවයෙකින් භවයෙක (හෝ සියලු භවයෙන් ම හෝ) මිදීමක් කිහිප ද, ඒ සියලු අන්තොටුවෝ භවයෙන් නොමිදුණ හ සිතියම්.

යම් මහණ කෙනෙක් හෝ බමුණු කෙනෙක් හෝ උච්චේදදූෂිතයන් භවයෙන් නික්මීම කිහිප ද, ඒ සියල්ලෝ භවයෙන් නොමිදුණෝ යැ යි කියමි.

උපතිප්පත්තියෙන් මේ දුක් හටගනී. සියලු උපාදානගත්තේ ඝෛරසෙන් දුක් හටගන්නා නො වේ. මේ බොහෝ වූ ලොව බලව. අවිද්‍යායෙන් මඛතා ලද, කම්මෙලයයන්ගෙන් උපන්, අත්සතුන් කෙරෙහි තෘෂ්ණායෙන් ඇලුණු සත්ත්වයෝ භවයෙන් නොමිදුණෝ ය.

කාමභවාදි යම් භව කෙනෙක් වෙත් ද, ඒ හැම තත්ති (සාධාරණය මනුෂ්‍යාදි) සම්භාවයෙන් ඒ සියලු භවයෝ (රූපවේදකාදි ධර්මයෝ) අනිත්‍යයහ, දුක්භ, පෙරළෙන සුලභ.

මෙසේ මෙය ඇති සැටියෙන් සමයක් ප්‍රඥයෙන් දක්නහුගේ භව-තෘෂ්ණාව පහ වෙයි. (උච්චේද දූෂිත දුරු වූ බැවින්) විච්චේදය නො පනයි. සම්ප්‍රකාරයෙන් තෘෂ්ණාවන්ගේ ඝෛරසෙන් නො ඉතිරි ව ආර්ථිමාණියෙන් තැවැත නොඋපදනා පරිදි නිරාභි විමෙක් වේ ද ඒ (සොපාදිශෙෂ) නිව්‍යාණ යි.

ඒ කෙලෙස් නිවීමෙන් නිවුණු මහණහට උපාදාන නැති බැවින් සුතභිවයක් නො වේ. මරා මඛතා ලද්දේ ය. මෙසේ දිනු මරසුද ඇති රහත් කෙම සියලු භවයන් ඉක්මියේ ය.”

තෙවෙනි නන්දවර්ගීය යි.

එහි උද්ගතය:

කම්ම නන්ද යසෝජ් සාරිපුත්ත කොලිත පිලිනදිවත් කසප පිණ්ඩපාන සිප්ප ලොක යන මෙයින් ඒ සුත්‍ර දශයෙකි.

සිටුවන මෙහිය වර්ගය.

4. 1.

මෙහිය සුත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදි: එක් සමයෙකි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වාලිකා නුවරට නොදුරෙහි වූ වාලික පථිතයෙහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි මෙහිය තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ උපසංඝයක වෙති. එ කල්හි මෙහිය තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරු එළැඹියහ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එකත්පසෙක සිටියහ. එකත්පසෙක සිටියාවූ මෙහිය තෙරණුවෝ ‘වහන්ස, මම් ජනනුත්‍රාමයට පිළි පිණිස පිවිසෙන්නට කැමැත්තෙමි’යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට සැල කළහ. ‘මෙහියගෙනි, තෙපි යම් ගමනකට කාලය යැ යි සිහවු නම් එය කරව’ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

2. අථ බො ආයසමා මෙයියො පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙත්වා පත්තව්වරමාදය ජනතුනාමං පිණ්ඩය පාවිසි. ජනතුනාමෙ පිණ්ඩය වරිත්වා පච්ඡාභතනං පිණ්ඩපාතපටික්කනෙතො යෙන කිම්කාලාය තදියා තීරං තෙනුපසංඝමාමි. උපසංඝමාමිත්වා කිම්කාලාය තදියා තීරෙ ජඝ්ඝාච්ඡාරං අනුවඛකමමානො අනුව්වරමානො අද්දසා බො අඛිවතං පාසාදිකං රථෙණියං. දිස්වාතස්ස එතද්දසොසි: “පාසාදිකං වතිදං අඛිවතං රථෙණියං. අලං වතිදං කුලපුත්තස්ස පධානභික්කස්ස පධානාය. සචෙ මං භගවා අනුජානෙය්‍ය ආගචෙත්ඨස්සාහං ඉමං අඛිවතං පධානායා”ති.

3. අථ බො ආයසමා මෙයියො යෙන භගවා තෙනුපසංඝමාමි. උපසංඝමාමිත්වා භගවතනං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීනෙතො බො ආයසමා මෙයියො භගවතනං එතද්දවොච: “ඉධාහං භනෙත පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙත්වා පත්තව්වරමාදය ජනතුනාමං පිණ්ඩය පාවිසිං. ජනතුනාමෙ පිණ්ඩය වරිත්වා පච්ඡාභතනං පිණ්ඩපාතපටික්කනෙතො යෙන කිම්කාලාය තදියා තීරං තෙනුපසංඝමාමි. උපසංඝමාමිත්වා කිම්කාලාය තදියා තීරෙ ජඝ්ඝාච්ඡාරං අනුවඛකමමානො අනුව්වරමානො අද්දසං අඛිවතං පාසාදිකං රථෙණියං. දිස්වාත මෙ එතද්දසොසි: “පාසාදිකං වතිදං අඛිවතං රථෙණියං. අලං වතිදං කුලපුත්තස්ස පධානභික්කස්ස පධානාය. සචෙ මං භගවා අනුජානෙය්‍ය, ආගචෙත්ඨස්සාහං ඉමං අඛිවතං පධානායා”ති. භනෙත භගවා අනුජානාති, ගචෙත්ඨස්සාහං තං අඛිවතං පධානායා”ති.

4. එවං චුතොත භගවා ආයසමන්තං මෙයියං එතද්දවොච: ‘ආගමෙහි තාව මෙයිය, එකකමනා යාව අඤ්ඤා කොච්ඡි! භික්ඛු ආගච්ඡති’ති.² දුතියමපි බො ආයසමා මෙයියො භගවතනං එතද්දවොච: “භගවතො භනෙත, තඡචි කිඤ්චි උත්තරී³ කරණියං, තඡචි කතස්ස වා පතිවයො. මය්‍යං බො පන භනෙත, අඡචි උත්තරී³ කරණියං, අඡචි කතස්ස පතිවයො. සචෙ මං භනෙත, භගවා අනුජානාති ගචෙත්ඨස්සාහං තං අඛිවතං පධානායා”ති. දුතියමපි බො භගවා ආයසමන්තං මෙයියං එතද්දවොච: “ආගමෙහි තාව මෙයිය, එකකමනා යාව අඤ්ඤා කොච්ඡි! භික්ඛු ආගච්ඡති”ති. තතියමපි බො ආයසමා මෙයියො භගවතනං එතද්දවොච: “භගවතො භනෙත, තඡචි කිඤ්චි උත්තරී³ කරණියං, තඡචි කතස්ස වා පතිවයො. මය්‍යං බො පන භනෙත, අඡචි උත්තරී³ කරණියං, අඡචි කතස්ස පතිවයො. සචෙ මං භනෙත, භගවා අනුජානාති, ගචෙත්ඨස්සාහං තං අඛිවතං පධානායා”ති.

5. “පධානන්ති බො මෙයිය, වදමානං කිනති වදෙය්‍යාමි? යස්සදති ත්වං මෙයිය, කාලං මඤ්ඤාසී”ති. අථ බො ආයසමා මෙයියො උට්ඨායාසනා භගවතනං අභිවාදෙත්වා පදකඛිණං කත්වා යෙන වං අඛිවතං තෙනුපසංඝමාමි. උපසංඝමාමිත්වා අඛිවතං අජෙඤ්ඤාගහෙත්වා අඤ්ඤාතරස්මිං රුකඛමුලෙ දිවාච්ඡාරං නිසීදි. අථ බො ආයසමානො මෙයියස්ස තස්මිං අඛිවතෙත විහරන්තස්ස යෙභ්‍යෙය්‍යත තයො පාපකා අකුසලා විතකකා සමුද්වරන්ති. සෙය්‍යපීදං? “කාමචිතකෙකා, බ්‍යාපාදචිතකෙකා, විහිංසාචිතකෙකා”ති. අථ බො ආයසමානො මෙයියස්ස එතද්දසොසි: “අච්ඡරියං වත භො, අබ්‍යුතං වත භො, සඤ්ඤා ව වතච්ඡි අගාරස්මිං අනගාරියං පබ්බජිතො අථ ව පතිමෙහි තිහි පාපකෙහි අකුසලෙහි විතකෙකහි අභ්‍යාසනා, සෙය්‍යපීදං? “කාමචිතකෙකා, බ්‍යාපාදචිතකෙකා, විහිංසාචිතකෙකා”ති.

1. අඤ්ඤාසී කොච්ඡි, සි. 2 දිස්සතුති කවච්ඡානතරසාදි 3. උත්තරං, සි.

2. ඉක්බිත්තෙන් මෙහිය තෙරණුවෝ පෙරවරුයෙහි හැඳූ පෙරෙවෑ පා සිවුරු ගෙන ජනතුලාමයට පිවු පිණිස පිවිසියහ. ජනතුලාමයෙහි පිවු පිණිස හැසිරූ පසුබත් කල්හි පිණිසපාතයෙන් පෙරලා ආවාහු කිමිකාලා තදියගේ තීරය කර එළඹියහ. එළඹ කිමිකාලා තදිය තෙරු ජකසාවිහාරය පිණිස සක්මන් කරනුවෝ හැවිදිනුවෝ සිත් පහදවන සිත්කලු අඹවනයක් දුටහ. දැකීමෙන්, “මේ අඹවනය එකානනයෙන් සිත පහදවන සුලු ය, සිත්කලු ය. මෙය ප්‍රධන්වීඨී වඩනු කැමැති කුලපුතක්හට ප්‍රධන් වඩනු පිණිස සුදුසු ම ය. ඉදින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මට අනුදන්තා සේක් නම්, බඩුන් වඩනු පිණිස මේ අඹවනයට එන්නෙමි”යි මේ සිත විය.

3. ඉක්බිත්තෙන් මෙහිය තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කර එළඹුණහ. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආදරයෙන් වැඳ, එකත්පසෙක හුන්හ. එකත්පසෙක හුන් මෙහිය තෙරණුවෝ “වහන්ස, මෙහි මම පෙරවරු යෙහි හැඳ පෙරෙව පාසිවුරු ගෙන ජනතුලාමයට පිවු පිණිස පිවිසියෙමි. ජනතුලාමයෙහි පිවු පිණිස හැසිරූ බිත්ති පසු පිණිසපාතයෙන් නැවැතුණෙමි, කිමිකාලාතදිය තෙරු එළඹියෙමි. එළඹ, කිමිකාලා තදිය තෙරු ජකසාවිහාරයෙහි යෙදී සක්මන් කරනුයෙමි, හැවිදිනුයෙමි, ප්‍රසාද එළවන, සිත්-කලු අඹවනයක් දිවිමි. දැකීමෙන් මට ‘මේ අඹවනය මහණදම් කරනු කැමැති කුලපුතක්හට ප්‍රධන් වඩනුවට ඒකානනයෙන් සුදුසු යැ’යි මේ සිත විය. ඉදින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනුදන්තා සේක් නම්, මම ප්‍රධන් වඩනු පිණිස මේ අඹවනයට එන්නෙමි”යි මේ සිත විය. වහන්ස, ඉදින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මට අනුදන්තා සේක් නම්, ඒ අඹවනයට මම ප්‍රධන් වඩනු පිණිස යන්නෙමි”යි කීහ.

4. මෙසේ කී කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙහිය තෙරුතට, ‘මෙහිය යෙහි, මම හුදෙකලා වෙමි. අන් මහණකු එත තෙක් කුඩා තමක් බලව’යි වදල සේක. දෙවෙනි වර ද මෙහිය තෙරණුවෝ කියනුවෝ, ‘වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මත්තෙහි කටයුතු දැයෙක් නැත. කළ දැයෙහි යළි රැස් කැරුමෙක් නැත. වහන්ස, මට වතාහි මත්තෙහි කටයුතු දෑ ඇත. කළ දැයෙහි යළි රැස් කැරුම ඇත. ඉදින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මට අනුදන්තා සේක් නම්, ඒ අඹවනයට ප්‍රධන් වඩනු පිණිස යන්නෙමි’යි කීහ. දෙවෙනි වර ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ “මෙහිය තෙරුතට, ‘මෙහියයෙහි, මම හුදෙකලා වෙමි. අන් කිසි මහණකු එත තුරු කුඩා තමක් බලව’යි වදල සේක. තෙවෙනි වර ද මෙහිය තෙරණුවෝ “වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මත්තෙහි කටයුතු දැයෙක් නැත. කළ දැයෙක හෝ යළි වැඩීමෙක් නැත. මට වතාහි වහන්ස, මත්තෙහි කටයුතු ඇත. කළ දැයෙහි වැඩුම් ඇත. ඉදින් මට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනුදන්තා සේක් නම්, ඒ අඹවනයට ප්‍රධන් වඩනු පිණිස මම යන්නෙමි”යි කීහ.

5. “මෙහියයෙහි, මහණදම් කරමි යි කියන තොපට අපි අන් කුමක් නම් කිය හැක්කමෝ ද? යමකට දන් තෙපි කල් යැ යි සිතවු නම් එය කිරීම තොප අයත් වැඩෙකැ”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදල සේක. ඉක්බිත්තෙන් මෙහිය තෙරණුවෝ හුන්සතෙන් නැගී සිට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැඳ පාදකුණු කොට, ඒ අඹවනය කර එළඹියහ. එළඹ ඒ අඹවනයට බැස ගෙන එක්තරු රාක්ඛුලෙක දිව්‍යවිහාරය පිණිස හිඳගත්හ. ඉක්බිත්තෙන් (මෙසේ) ඒ අඹවෙතෙහි වසන මෙහිය තෙරුතට කාමිවිතකී ව්‍යාපාදවිතකී විහිංසාවිතකී යත තුන් ලාමක අකුශල කල්‍යාණාවෝ බෙහෙවින් පහල වූහ. එකල්හි මෙහිය තෙරුතට, “ආශව්‍යියෙක පින්වත්නි! නොවූවීරියෙක පින්වත්නි! මම සැදුහැසෙන් ම ගිහිගෙන් නික්ම යසුන් වැනිමි. එතෙක් කාමිවිතකී ව්‍යාපාදවිතකී විහිංසාවිතකී යත මේ තුන් ලාමක අකුශල විතකී-වලින් ලැගුණ්නේ වූහ”යි මේ සිත විය.

6. අථ බො ආයසමා මෙඝියො සායනාසමයං පතිසල්ලානා ටුට්ඨිතො යෙන භගවා තෙනුපසඬකම්. උපසඬකමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙකා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො බො ආයසමා මෙඝියො භගවන්තං එතදවොච: “ඉධ මයං භනෙත, තස්මිං අබ්බවතෙ විහරන්තස්ස යෙභුය්‍යෙත තයො පාපකා අකුසලා විතක්කා ඤ්චුදවරන්ති. සෙය්‍යපීදං: කාමවිතක්කො, බ්‍යාපාදවිතක්කො, විහිංසාවිතක්කොති. තස්ස මයං භනෙත, එතදයොයි: “අච්ඡරියං වත හො, අබ්බුතං වත හො, සද්ධාය ව වතචති අගාරසමා අනගාරියං පබ්බජ්ඨො, අථ ව පතීමෙහි තීති පාපකෙහි අකුසලෙහි විතක්කෙහි අකාසන්තා.¹ සෙය්‍යපීදං: “කාමවිතක්කො, බ්‍යාපාදවිතක්කො, විහිංසාවිතක්කො”ති.

7. අපරිපක්කාය මෙඝිය, වෙතොවිමුත්තියා පඤ්ච ධම්මා පරිපාකාය සංවත්තන්ති. කතමෙ පඤ්ච? ඉධ මෙඝිය, භික්ඛු කල්‍යාණමිත්තො ගොති කල්‍යාණසභායො කල්‍යාණසම්පවඬෙකා. අපරිපක්කාය මෙඝිය වෙතො-විමුත්තියා අයං පස්මො ධම්මො පරිපාකාය සංවත්තති.

පුතචපරං මෙඝිය, භික්ඛු සීලවා ගොති පාඨමොක්ඛසංවරසංටුට්ඨො විහරති ආචාරනොවරසම්පන්නො අණුමිත්තෙසු වජේස්ස භයදස්සාචි සමාදාය සිකාති සිකාපදෙසු. අපරිපක්කාය මෙඝිය, වෙතොවිමුත්තියා අයං දුතියො ධම්මො පරිපාකාය සංවත්තති.

පුතචපරං මෙඝිය, භික්ඛු යායං කථා අනිසලෙයිකා වෙතොවිවරණ-සප්පායා එකන්තනිබ්බදාය විරුගාය නිරොධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සමෙබ්බායාය නිබ්බානාය සංවත්තති. සෙය්‍යපීදං? අපට්ච්ඡකථා, සන්තුවට්ඨි-කථා, පච්චෙකකථා, අසංසග්ගකථා, විරියාරම්භකථා, සීලකථා, සමාධිකථා, පඤ්ඤකථා, විමුත්තිකථා, විමුත්තිඤ්ඤාදස්සනකථා. එවරුපාය කථාය නිකාමලාභී ගොති අනිච්ඡලාභී අකසිරලාභී; අපරිපක්කාය මෙඝිය වෙතොවිමුත්තියා අයං තතියො ධම්මො පඤ්චපාකාය සංවත්තති.

පුතචපරං මෙඝිය, භික්ඛු ආරභ්බවිරියො විහරති අකුසලානං ධම්මානං පනාඤාය කුසලානං ධම්මානං උපසම්පදාය, ථාමවා දුශ්‍රවපරක්කමො අතික්කිත්තධුරො කුසලෙසු ධම්මෙසු. අපරිපක්කාය මෙඝිය වෙතොවිමුත්තියා අයං චතුස්ථො ධම්මො පරිපාකාය සංවත්තති.

පුතචපරං මෙඝිය, භික්ඛු පඤ්ඤවා ගොති උදයත්ථගාමිතියා පඤ්ඤාය සමන්තාගතො අරියාය නිබ්බෙධිකාය සම්මා දුක්ඛතඤ්ඤායාමිතියා. අපරි-පක්කාය මෙඝිය වෙතොවිමුත්තියා අයං පඤ්චමො ධම්මො පරිපාකාය සංවත්තති.

අපරිපක්කාය මෙඝිය, වෙතොවිමුත්තියා ඉමෙ පඤ්ච ධම්මා පරිපාකාය සංවත්තන්ති.

1. අකාසන්නොතිපි පාඨො-අධ්‍ය:

6. ඉක්බිත්තෙන් මෙහිය තෙරණුවෝ සවස් වේලෙහි පිළිසලනින් නැගී සිටියෝ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරු එළැඹියහ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද එකත්පසෙක හුන්හ. එකත්පසෙක හුන් මෙහිය තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට, “වහන්ස, මෙහි ඒ අඹවෙනෙහි වසන මට කාමවිතකී ව්‍යාපාදවිතකී විහිංසාවිතකී යන තුන් ලාමක අකුශල විතකීයෝ බෙහෙවින් පහළ වෙත්. වහන්ස, ඒ මට “පින්වත්නි, එකානායෙන් ආශ්වාසීයක. පින්වත්නි, එකානායෙන් අද්‍යාතය. එකානායෙන් මේ සැදුහැයෙන් ම ගිහිගෙන් නික්ම සසුන් වනිමි. එහෙත් මේ කාමවිතකී ව්‍යාපාදවිතකී විහිංසාවිතකී යන තුන් විතකීවලින් ලැගුණමෝ වමහ”යි මෙ පවත් සැළ කළහ.

(එවිට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක:)

7. “මෙහියයෙනි, නොමුහු කළ විතතවිමුක්තියගේ මුහු කිරීම පිණිස ධර්මයෝ පස් දෙනෙක් පවතිත්. කවර පස් දෙනෙක යත්: මෙහියයෙනි, මෙහි මහණ තෙම කලණමිතුරන් ඇත්තේ කලණ යහළුවන් ඇත්තේ, කලණ පුගුලතට නැමුණේ වෙසි ද, මේ පළමු දහම නො මුහු කළ විතතවිමුක්තියගේ මුහු කිරීම පිණිස පවතී.

තව ද මෙහියයෙනි, මහණ තෙමේ සිල්වත් වේ ද, ප්‍රාතිමොක්‍ෂසංවරයෙන් සංවෘත ව වෙසේ ද, ආචාරගොවර දෙකින් සම්පූර්ණ වේ ද, සංග්‍රාමාත්‍ර වූ ද වරදෙහි බිය දක්නා සුළු වේ ද, සමාදන් කොට ගෙන සිතපදයන්හි හික්මේ ද, මේ දෙවෙනි දහම නොමුහු කළ වෙතොවිමුක්තියගේ මුහු කිරීම පිණිස පවතී.

තව ද මෙහියයෙනි, අලොච්ඡකථා සනතුෂටිකථා ප්‍රච්චේකකථා අසංසථි-කථා විසාරමහකථා භීලකථා සමාධිකථා ප්‍රඥකථා විමුක්තිකථා විමුක්තිඥාන-දර්ශනකථා යන කෙලෙස් තුනී කරන, සිතේ ආවරණ දුරුලීමට (හෙවත් සමපමිපසානා වැඩීමට) සැප වූ යම් කථාවෙක් එකාන්තයෙන් සසර දුකෙහි කලකිරෙනු පිණිස, විරගය පිණිස, නිරෝධය පිණිස, සියලු කෙලෙස් සංකීර්ම පිණිස, දත සුදු දෑ දැනීම පිණිස, සම්බෝධය පිණිස, නිවන පිණිස පවතී ද, මෙබඳු කථාවෙහි නිකාමලාභී (මෙබඳු කථා කාමැති පරිදි අසන්නට ලබන සුළු) වේ ද, සුව සේ ලබන සුළු වේ ද, මහත් සේ ලබන සුළු වේ ද, මෙහියයෙනි, මේ තෙවෙනි ධර්මය නො මුහු කළ විතතවිමුක්තියගේ මුහුකිරීම පිණිස පවතී.

තව ද මෙහියයෙනි, මහණ තෙම අකුසල් දහම් දුරු ලනු පිණිස, කුසල් දහම් සිය සතන්හි උපදවනු පිණිස සම්පූර්ණ කළ වීරී ඇත්තේ වේ ද, කුසල් දහමයි උත්සාහවත් වේ ද, දූඩි වීරී ඇති වේ ද, නො බහාලූ වැර ඇත්තේ වේ ද, මෙහියයෙනි, මේ සතරවන ධර්මය නො මුහු කළ විතතවිමුක්තියගේ මුහු කිරීම පිණිස පවතී.

මෙහියයෙනි, තව ද මහණ තෙම නිදෙස් වූ, නිමේධභාගික වූ, දුෂ්කරය (ආසීමාගීය) කරු මොනොවට යන, සකකියන්ගේ උදයව්‍යය දෙක පිළිවිදුනා ප්‍රඥයෙන් සමන්විත වේ ද, මෙහියයෙනි, මේ පස්වන ධර්මය නො මුහු කළ විතතවිමුක්තියගේ මුහු කිරීම පිණිස පවතී.

මෙහියයෙනි, නො මුහුකළ විතතවිමුක්තියගේ මුහු කිරීම පිණිස මේ දහම් පස් දෙන පවතිත්.”

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

8. “කලාභූමිතතසෙසං තෙසිං, භික්ෂුනො පාටිකඛිං කලාභූ-
සභායස්ස කලාභූසම්පවච්චකස්ස යං සීලවා භවිස්සති, පාතීමොකකසංවර-
සංවුතො විහරිස්සති, ආචාරගොචරසම්පන්නො අණුමත්තෙත්ථ චජේත්ථ
භගදස්සාපී, සමාදාය සිකඛිස්සති සිකඛාපදෙත්ථ. කලාභූමිතතසෙසං තෙසිං,
භික්ෂුනො පාටිකඛිං¹ කලාභූසභායස්ස කලාභූසම්පවච්චකස්ස යංයං කථා
අභිසංලොඛිකා වෙතොවිවරණසප්පායා එකත්තනිබ්බිදාය වීරගාය නිරුධාය
උපසමාය අභිඤ්ඤාය සමොධාය නිබ්බානාය සංවත්තති.² සෙය්‍යවිදං?
අප්පිච්ඡකථා, සත්තථුට්ඨිකථා, පච්චෙකකථා, අසංසග්ගකථා, වීරියාරමාකථා,
සීලකථා, සමාධිකථා, පඤ්ඤාකථා, විමුත්ථානිකථා, විමුත්ථානිඤ්ඤාදස්සනකථා.
ඵචරුපාය³ කථාය නිකාමලාභී භවිස්සති අභිච්ඡලාභී අකසිරලාභී.

කලාංගමිත්තසේනං මෙසිය, භික්ෂුතො පාවිකඛං.¹ කලාංගසභායස්ස කලාංගසමචචිකස්ස යං ආරඤ්චිරියො භවිස්සති² අකුසලානං ධම්මානං පභානාය කුසලානං ධම්මානං උපසමපදාය පාමවා දලහපරකකමී අතිකම්මන-
ධුරේ කුසලෙසු ධම්මෙසු.

කලාණ්ඩනායකයෙකු ලෙස, භික්ෂුවා පාටිකාසිං¹ කලාණ්ඩනායකයා කලාණ්ඩනායකයා යං පඤ්ඤා භවිසාති. උදයනාමිති යං පඤ්ඤා භවිසාති. උදයනාමිති යං පඤ්ඤා භවිසාති.

තෙත ව පන මෙසිය, හිතවුනා ඉමේයු පඤ්චු ධමෙචු පතිට්ඨාය චිත්තාරේ ධම්මා උත්තරි භාවෙනබ්බා. “අසුභා භාවෙනබ්බා රුගස්ස පභානාය, මෙත්තා භාවෙනබ්බා ඛ්‍යාපාදස්ස පභානාය, අනාපානස්සති භාවෙනබ්බා විතකකුප්ථෙත්ථය, අනිච්චසඤ්ඤා භාවෙනබ්බා අසම්මානසමුත්තානාය. අනිච්චසඤ්ඤානො මෙසිය, අනත්තසඤ්ඤා සණ්ඨාති, අනත්තසඤ්ඤා අසම්මානසමුත්තානං පාපුණාති, දිට්ඨව ධමෙච නිබ්බාතං”ති.

9. අප බොහෝ සමයෙහි විදිනා කාසය වෙලායං ඉමං උදනං උදනෙසි:

බුදු, විතක්කා, සුඛම්, විතක්කා, අනුයතා, මනසො උප්පිලාවා,⁶
එතෙ අවිද්ධා, මනසො, විතකෙකෙ හුරාහුරං ධාවති භනතවිතෙනා.
එතෙ ච විද්ධා, මනසො, විතකෙකෙ ආතාපි යො සංවරතී සතිමා,
අනුයතෙ මනසො උප්පිලාවො⁷ අසෙසමේතෙ පඨනාසි බුද්ධා”ති

1. රවිකඩ්ද, සි. 2. සංවසානි, සි 3. එවරැපියා, සි. 4. ටිහරියැනි, ටි. 5. උනාරං. සි.
6. උඩ්දියොරා, සි. 7. උඩ්දියොරා, සි.

8. “මෙහියයෙනි, ‘සිල්වත් වන්නේ ය, ප්‍රාතිමොක්‍ෂ සංවරයෙන් සංවෘත ව ආචාරගොචරසම්පන්න ව, අලාමානු වූ ද වරදෙහි බිය දක්නා සුළු ව වසන්නේ ය, සමාදන් කොට ගෙන ශික්‍ෂාපදයන්හි හික්මෙන්නේ ය යන මෙය කලණමිතුරන් ඇති, කලණ යහළුවන් ඇති කලණ පුගුලතට නැමුණු මහණහු විසින් ඵකාන්තයෙන් කැමැති විය යුතු. මෙහියයෙනි, අලොච්ඡකථා ය, සන්තුෂ්ටිකථා ය, ප්‍රවිවේකකථා ය, අසංසගීකථා ය, විඨාරමාකථා ය, ශීලකථා ය, සමාධිකථා ය, ප්‍රඥකථා ය, විමුක්තිකථා ය, විමුක්තිඥානදර්ශනකථා ය යන කෙලෙස් තුනී කරන, සිතෑ ආචරණ දුර්ලභිට (සමුප්පිපසානාවතට) සැප වූ යම් කථාවක් ඵකාන්තයෙන් සසර කලනිරෝධු පිණිස, විරාගය පිණිස, නිරෝධය පිණිස, කෙලෙස් සංහිදුවීම පිණිස, දහසුතු ද දැන ගැන්ම පිණිස, සහරලෙ නුවණින් සිටුසස් අවබෝධ කරනු පිණිස, නිවන් පිණිස පවති ද, මෙබඳු කථා කැමැති පරිදි අසන්නට ලබන සුළු වේ, සුව සේ ලබන සුළු වේ, මහත් සේ ලබන සුළු වේ යන මෙය කලණමිතුරන් ඇති, කලණ යහළුවන් ඇති, කලණ පුගුලතට නැමුණු මහණහු විසින් ඵකාන්තයෙන් කැමැති විය යුතු.

මෙහියයෙනි, අකුසල් දහම් පහ කරනු පිණිස කුසල් දහම් වඩනු පිණිස ශක්තිවේ ය, දැඩි වැර ඇත්තේ ය, කුසල් දහම්හි නොබහාපු වීරී ඇත්තේ ය යන මෙය කලණමිතුරන් ඇති, කලණ යහළුවන් ඇති, කලණ පුගුලතට නැමුණු මහණහු විසින් කැමැති විය යුතු.

මෙහියයෙනි, උදයව්‍යය පිළිවිදුතා නිදෙස් වූ නිමේධභාගික වූ මොනොවට (දුක් තසන) ආසීලාගීඨට පෑමිණෙන ප්‍රඥයෙන් ප්‍රඥවත් වන්නේ ය යන යමක් ඇද්ද, මෙය කලණ මිතුරන් ඇති, කලණ යහළුවන් ඇති, කලණ පුගුලතට නැමුණු භික්ෂූහු විසින් අපෙක්‍ෂා කටයුතු ය.

මෙහියයෙනි, ඒ මහණහු විසින් මේ දහම් පසෙහි පිහිටා, මත්තෙහි සතර දහම් කෙනෙක් වැඩිය යුත්තාහ. රූගය පහ කරනු පිණිස අගුහභාවනාව වැඩිය යුතු. ව්‍යාපාදය පහ කරනු පිණිස මෛත්‍රිය වැඩිය යුතු. විතකී තසනු පිණිස ආනාපාන සමාභිය වැඩිය යුතු. අසම්මානස තසනු පිණිස අනිත්‍යසංඥව වැඩිය යුතු. මෙහියයෙනි, අනිත්‍යසංඥව ඇත්තනුට අනාත්මසංඥව දැඩිව පිහිටයි. අනාත්මසංඥව ඇත්තේ අසම්මාන විතාශයට, මේ අත්බවිහි ම අප්‍රත්‍යය පරිනිමාණයට පෑමිණෙයි.”

9. ඵ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කාරණය දැන ඒ වෙලායෙහි මේ උදන් ඇතුළු සේක:

“(කාමවිතකීදි) කුඛා විතකී ද (ඥාතිවිතකීදි) සියුම් විතකී ද හි සිහින් අනුචර්භිත වූ විතතයාගේ උත්පලාවන කෙනෙක් (සිතේ මතුමිම්) වෙත් ද, මේ මොනොවිතකීයන් නොදැන, අවිද්‍යාමණොවත්ගේ වශයෙන් භ්‍රාන්තවූ සිතැත්තේ (මෙලෝ පරලෝ වශයෙන්) අනෙක් අනෙක් භවයට දිවෙයි.

සිහි ඇති වීරීවත් තැනැත්තේ සිතේ මේ විතකීයන් දැන ඥානසංවරයෙන් වසා ලයි. සිටුසස් අවබෝධ කළ ආසීශ්‍රාවක තෙම තව ම නොපහළ වූ (එහෙත් පහළ වන්නට සුදුසු වූ සිටි) සිතේ මේ සියලු උත්පලාවයන් මුල්යුත් කෙළේ ය. (තැවැත නොපහළවන්නවුන් ම කෙළේ ය).”

4. 2.

උද්ධතසුතතං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා කුසිනාරායං විහරති, උපවත්තනනෙ මල්ලානං සාලවනෙන. තෙන ඛො පහ සමයෙන සමිහුල්ලා භික්ඛු භගවතො අවිදුරෙ අරඤ්ඤකුටිකායං විහරන්ති, උද්ධතා¹, උන්නත්‍රා වපල්ලා මුඛරා විකිණණ්ණවා වා මුට්ඨස්සාතිනො අසමපජානා අසමාහිතා විබහන්තවිත්තා පාකතිජ්ඣියා.

2. අද්දසා ඛො භගවා තෙ සමිහුල්ලෙ භික්ඛු අවිදුරෙ අරඤ්ඤකුටිකායං විහරන්තෙ උද්ධතෙ උන්නත්‍රෙ වපල්ලෙ මුඛරෙ විකිණණ්ණවා වෙ මුට්ඨස්සාතිනො අසමපජානෙ අසමාහිතෙ විබහන්තවිත්තෙ පාකතිජ්ඣියෙ.

3. අථ ඛො භගවා එතමිත්ථං විදිත්වා කායං වෙල්ලායං ඉමං උද්ගං උදුනෙසි:

“අරකඛිතෙන කායෙන මිච්ඡාදිට්ඨිගතෙන ව,
පිතමිඤ්ඤාභිභූතෙන වසං මාරස්ස ගච්ඡති.
තසමා රකඛිතවිත්තස්ස සමමාසංඝකප්පගොචරො,
පිතමිඤ්ඤාභිභූ භික්ඛු සංඛො දුග්ගතිගො ජගෙ”ති.

4. 3.

ගොපාලසුතතං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ගොපාලසුත්ත² වාරිකං වරති මහතා භික්ඛුසංඝෙසන සද්ධිං. අථ ඛො භගවා මග්ගා ඕතකමම යෙන අඤ්ඤා-තරං රුකඛිමුල්ලං තෙත්‍රපසංඝමි. උපසංඝමිත්වා පඤ්ඤාතෙන ආසනෙ නිසීදි. අථ ඛො අඤ්ඤාතරෙ ගොපාලකො යෙන භගවා තෙත්‍රපසංඝමි. උපසංඝමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නං ඛො තං ගොපාලකං භගවා ධම්මියා කථාය සඤ්ඤෙසසි, සමාදපෙසි, සමුත්තෙරෙසි, සමපභංසෙසි.

2. අථ ඛො සො ගොපාලකො භගවතා ධම්මියා කථාය සඤ්ඤෙසිතො සමාදපිතො සමුත්තෙර්භො සමපභංසිතො භගවන්තං එතදවොච: අඛිවාසෙහු මෙ භන්තෙ, භගවා සවාතනාය භන්තං සද්ධිං භික්ඛුසංඝෙසනා’ති. අඛිවාසෙසි භගවා භුණ්ඨිභාවෙන. අථ ඛො සො ගොපාලකො භගවතො අඛිවාසනං විදිත්වා උට්ඨායාසනා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා පදකඛිණං කත්වා පක්කාමි. අථ ඛො සො ගොපාලකො තස්සා රතතියා අච්චයෙන සකෙ නිවෙසනෙ පහුතං අප්පොදකපායාසං පටියාදුපෙත්වා නවඤ්ඤා සප්පිං, භගවතො කාලං ආරෙවෙසි: ‘කාලො භන්තෙ, නිට්ඨිතං භන්තං’ති.

1. උද්ධතා භොන්ති, සි. 2. ජනපදෙසු, සාන්චි

4. 2.

උද්‍යත සූත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුසිනායුතුමර සමීපයේ මල්ලරජුන්ගේ උපවතීන නම් සල්වෙනෙහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි බොහෝ භික්ෂුහු නොසංග්‍රන් වූවෝ, ඔසොවා ගත් මාන කළ ඇත්තෝ, පාසිවුරු සැරසිම් ආදී වූ වපල බැවින් යුත් දූවෝ, පරොස් බස් ඇත්තෝ, (නිරිසන් කපා බහුල බැවින්) ව්‍යාකූල කපා ඇත්තෝ, මූලා සිහි ඇත්තෝ, සමපර්ඤ්ඤ රහිතයෝ, අසමාහිතයෝ, විමුත්තා සිතාත්තෝ, අසංයත ඉන්ද්‍රිය ඇත්තෝ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට නොදුරෙහි අරණ්‍යකුටිකායෙක වෙසෙත්.

2. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නොසංග්‍රන් සිතැති, ඔසොවා ගත් මාන නළ ඇති, වපල බැවින් යුත්, පරොස් බසැති, ව්‍යාකූල කපා ඇති, මූලා සිහි ඇති, සමපර්ඤ්ඤ රහිත, අසමාහිත විමුත්තා සිතැති, අසංයත ඉන්ද්‍රිය ඇති නො දුරෙහි අරන්කිලියෙහි වසන ඒ බොහෝ මහණුන් දුටු සේක.

3. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ දූත එ වේලෙහි මේ උදන් ඇහු සේක:

“මථ්‍යාදූෂටිය වැද ගත්, නැතමිදුයෙන් මඩතා ලද, තොරක්කා ලද ෂඛිවිඤ්ඤ සංඛ්‍යාත කය හෙතු කොට ගෙන සත්ත්ව තෙමේ මරහු වහසට යෙයි.

එහෙයින් සමන්සඛිතලාපතා ගොදුරු කොටැත්තේ, රක්තාලද සිතාත්තේ වන්තේ ය. සමන්දූෂටිය පෙරදරි කොටැත්තේ (සකකියත්තේ) උදයව්‍යය දූත, නැතමිදු දෙක මාඛාලත මහණ තෙමේ සියලු දුර්ගීන් දුරු ලැන්නේ ය.”

4. 3.

ගෝපාල සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් භික්ෂුසංඝයා හා කොසොල් රටා සැරි සරන සේක. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මාගීයෙන් ඉවත් වූ එක්තරු රාක්මුලක් කර එළැඹි සේක. එළැඹි පනවන ලද අස්තෙහි වැඩ හුන් සේක. එකල්හි එක්තරු ගොපල්ලෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කර එළැඹියේ ය. එළැඹි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද එකත්පසෙක හුන්නේ ය. එකත්පසෙක හුන් ඒ ගොපල්ලාට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දූහාමි කතාවෙන් (කුශලාදී ධර්මයන්) මොනොවට දැක්වූ සේක. (ශීලාදී ධර්ම) මොනොවට ගැන්වූ සේක. එහි මොනොවට උත්සාහවත් කළ සේක. එහි සතුටු කැරවූ සේක.

2. ඉක්බිත්තෙන් ඒ ගොපලු හෙම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දූහාමි කතායෙන් කරුණු දක්වන ලද, (ශීලාදිය) මොනොවට ගත්වන ලද, එහි උත්සාහවත් කරන ලද, එහි තුටු පහටු කරවන ලද ඒ ගොපලු තෙම භාග්‍යවතුන් වහන්සේට ‘වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මාගේ බත බික්සහන සමග’ සෙට දවසට ඉවසන සේක්වා’යි මෙ බස් කී ය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තුණ්ණිභ්‍යාවයෙන් ඉවසූ සේක. එකල්හි ගොපලු තෙම භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ඉවැසීම දැන, හුනස්තෙන් නැගී සිට, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආදරයෙන් වැද, පැදකුණු කොට නික්මා ගියේ ය. ඉක්බිති ඒ ගොපලු තෙම ඒ රු ඇවැමෙන් සිය ගෙහි බොහෝ දිස නොමුසු කිරිබත් ද අලුත් හිතෙල් ද පිළියෙල කරවා, ‘වහන්ස, කල් වෙයි. බත් (පිළියෙල කොට) නිමියේ යැ’යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට කල් දැන්වී ය.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුලත් කර ඇත.

3. අථ බො භගවා පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙත්වා පත්තව්වරමාදය සද්ධිං භික්ඛුසංඝෙත යෙන තස්ස ගොපාලකස්ස නිවෙසනං තෙත්තපසංඝිනම්. උපසංඝිනම්භා පඤ්ඤානෙත ආසනෙ නිසීදි. අථ බො සො ගොපාලකො බුද්ධපමුඛං භික්ඛුසංඝං අපොදකපායාසෙන නවෙන ව සපට්ඨා සහන්ථා සන්තපෙසි, සම්පවාරෙසි. අථ බො සො ගොපාලකො භගවන්තං භුත්තාමිං ඕනීතපත්තපාණිං අඤ්ඤාතරං නිවං ආසනං ගහෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීන්තං බො තං නොපාලකං භගවා ධර්මියා කපාය සඤ්ඤෙසත්වා, සමාදපෙත්වා, සමුදෙනපෙත්වා, සම්පහංසෙත්වා උට්ඨායාසනා පක්කාමි. අථ බො අවිරපක්කන්තස්ස භගවතො තං ගොපාලකං අඤ්ඤාතරො පුරිසො සිමන්තරිකාය ජිවිතා වොරොපෙසි.

4. අථ බො සම්බුද්ධා භික්ඛු යෙන භගවා තෙත්තපසංඝිනම්භා උපසංඝිනම්භා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසීන්තා බො තෙ භික්ඛු භගවන්තං එතදවොචුං: “යෙන භනෙන, ගොපාලකෙන අජ්ජ බුද්ධපමුඛො භික්ඛුසංඝො අපොදකපායාසෙන නවෙන ව සපට්ඨා සහන්ථා සන්තපෙතො සම්පවාරිතො, සො කීර භනෙන, ගොපාලකො අඤ්ඤාතරෙන පුරිසෙන සිමන්තරිකාය ජිවිතා වොරොපිතො”ති.

5. අථ බො භගවා එතමන්ථං විදිත්වා තායං චෙලායං ඉමං උදනං උදනෙසි:

“දිසො දිසං ඥානං කසිරි වෙරි වා පන වෙරිතං,
මිච්ඡාපණීතිතං විතතං පාපියො න: තතො කරො”ති.

4. 4.

ජුණසුත්තං¹

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති. චෙළවනෙ කලාඤ්ඤානිවාපෙ. තෙන බො පන සමයෙන ආයසමා ව සාපිපුත්තො ආයසමා මහාමොග්ගලලානො කපොභික්ඛුසංඝො විහරන්ති. තෙන බො පන සමයෙන ආයසමා සාරිපුත්තො ජුණ්ණාය රත්තියා තවොරොපිතෙති කෙසෙති අබ්භාකාසෙ නිසීන්තො හොති, අඤ්ඤාතරං සමාධිං සමාපජ්ජත්වා. තෙන බො පන සමයෙන ඤේ යකබා සහායකා උත්තරාය දිසාය දක්ඛණං දිසං ගච්ඡන්ති, කෙතවිදෙව කරණීයෙන. අද්දසංසු බො තෙ යකබා ආයසමන්තං සාරිපුත්තං ජුණ්ණාය රත්තියා තවොරොපිතෙති කෙසෙති අබ්භාකාසෙ නිසීන්තං. දිසවාන ඵකො යකෙබා දුතියං යකබං එතදවොච: “පටිභාති මං සමම, ඉමස්ස සමණස්ස සීසෙ පහාරං දාතුං”ති. එවං වුත්තෙ සො යකෙබා තං යකබං එතදවොච: “අලං සමම, මා සමණං ආසාදෙසි. උලාරෙ සො සමම සමණො මහිද්ධිකො මහානුභාවො”ති. දුතියමි බො සො යකෙබා තං යකබං එතදවොච: “පටිභාති මං සමම, ඉමස්ස සමණස්ස සීසෙ පහාරං දාතුං”ති. දුතියමි බො සො යකෙබා තා යකබං එතදවොච: “අලං සමම, මා සමණං ආසාදෙසි. උලාරෙ සො සමම, සමණො මහිද්ධිකො මහානුභාවො”ති. තතියමි බො සො යකෙබා තං යකබං එතදවොච: “පටිභාති මං සමම, ඉමස්ස සමණස්ස සීසෙ පහාරං දාතුං”ති. තතියමි බො සො යකෙබා තං යකබං එතදවොච: “අලං සමම, මා සමණං ආසාදෙසි. උලාරෙ සො සමම, සමණො මහිද්ධිකො මහානුභාවො”ති.

1. යකබපහාරසුත්ත, මජ්ඣිම.

3. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙරවරු සමයෙහි හැද පෙරෙවැ පාසිවුරු ගෙනැ, බික්සහන සමග ඒ ගොපල්ලාගේ ගෙට එළැඹි සේක. එළැඹූ පනවන ලද අස්තෙහි වැඩ හුන් සේක. ඉක්බිත්තෙන් ඒ ගොපළු තෙම බුදුපාමොක් සහන දිය නොමුසු කිරිබත් (හුදුකිරිබත්) ද අලුත් හිතෙලින් ද සැකැපවී ය, පැවැරැවී ය. එකල්හි ඒ ගොපළු තෙම දන් වැළැදු පාත්‍රයෙන් ඉවතට ගත් අතැති භාග්‍යවතුන් වහන්සේට එකත්පසැ එක්තර මිටි අස්තක් ගෙනැ හුන්නේ ය. එකත්පසෙක හුන් ඒ ගොපළුහට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දූහැමි කපාවෙන් කරැණු දක්වා, සිල් ඇ ගන්වා, එහි උත්සාහවත් කොට, සතුටු කොට හුනස්තෙන් නැගී සිට නික්මැ ගියේ ය. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නික්මැ වැසි නොබෝ කල්හි ගම් මැයිම් අතරෙහි දී එක්තර මිනිසෙක් ඒ ගොපල්ලා දිවියෙන් තොර කෙළේ ය.

4. එකල්හි බොහෝ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කර එළැඹියහ එළැඹූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද, එකත්පසෙකැ හුන්හ. එකත්-පසෙකැ හුන්නාවූ ඒ මහණහු 'වහන්ස, අද යම් ගොපල්ලකු විසින් බුදුපාමොක් සහන දිය නොමුසු කිරිබත්හුත් අලුත් හිතෙලිහුත් සියතින් සතපන ලද ද, පවරන ලද ද, වහන්ස, ඒ ගොපළු තෙම එක් මිනිසකු විසින් ගම් මැයිම් අතරැදී දිවියෙන් තොර කරන ලදැයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙ පවත් සැළ කළහ.

5. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරැණ දත, එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතු සේක:

“සතුරෙක් සතුරකුට හෝ වෛරියෙක් වෛරියකුට යම් අතය ව්‍යසනයක් කරන්නේ නම්, වරදවා පිහිටුවන ලද සිත ඔහු එයටත් වඩා පාපකරයකු කරන්නේ ය.”

4 4

ජග්ග සුත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහනුටැ කලඤ්ඤානිවාස නම් වූ චෙඨව්‍යයෙහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි සැපියුන් තෙරණුවෝ ද මහමුගලන් තෙරණුවෝ ද භොග්‍යෝ-කළුරෙහි වෙසෙති. එ සමයෙහි ව්‍යාභි සැරියුන් තෙරණුවෝ පුරපසැ රැයෙක අලුත බැ හිසකෙසින් යුතු වැ, එක්තර සමවතකට සමවැදු එළිමහන්හි හුන්නාහු වෙති. එකල්හි යහළු වූ යක්කු දෙදෙනෙක් කිසි කවියුත්තෙකින් උතුරැ දෙසින් දකුණු දෙසට යෙති. ඒ යක්කු පුරපසැ රැයෙහි අලුත බැ හිසකෙසින් යුතු වැ එළිමහනැ හුන් සැරියුන් තෙරැන් දුටහ. දැක එක් යකෙක් දෙවෙති යකු බණවා, 'යහළු, මේ මහණහු හිසෙහි පහරක් දෙන්නට මට සිතේ' යැයි කී ය. මෙසේ කී කලැ ඒ යක් තෙම අනෙකාට 'යහළු, කම් නැත මහණහට පහර නො දෙව. ඒ මහණ උතුම් ගුණැත්තෙක, මහත් සෑදි ඇත්තෙක. මහානුභාව ඇත්තෙකැ' යි කී ය. දෙවෙති වර ද ඒ යක් තෙම අනෙකාට යහළු, මේ මහණහු හිසැ පහර දෙන්නට මට සිතේ' යැයි කී ය. දෙවෙති වර ද ඒ යක් තෙම අනෙකාට, 'යහළු, කම් නැත. මහණහට පහර නො දෙව. යහළු, ඒ මහණ උතුම් ගුණැත්තෙක, මහත් සෑදි ඇත්තෙක, මහත් අනුභාව ඇත්තෙකැ' යි කී ය. තෙවෙති වර ද ඒ යක් තෙම අනෙකා බණවා, 'යහළු, මේ මහණහු හිසැ පහරක් දෙන්නට මට සිතේ' යැයි කී ය. තෙවෙති වර ද ඒ යක් තෙම අනෙකාට, 'යහළු, කම් නැත. මහණහට පහර නො දෙව. හේ උතුම් ගුණැත්තෙක, මහත් හෙද බලැත්තෙකැ' යි කී ය.

2. අථ බො සො යකෙබ්බා තං යකබ්බං අතාදිසිත්වා ආයස්මතො සාරිපුත්ත-
තේරස්ස සීසෙ පහාරං අදාසී: තාව මහාපහාරෙ අහොසී, අපි තෙන පහාරෙන
සත්තරත්තං වා අභිසම්චරිතං වා නාගං ඔසාදෙය්‍ය¹ මහන්නං වා පබ්බත-
කුටං පදාලෙය්‍ය. අථ ච පත සො යකෙබ්බා ‘ඛය්‍යාමි, ඛය්‍යාමි’ති තතේච
මහාතිරයං අවත්ථාසී.²

3. අද්දසා බො ආයස්මා මහාමොග්ගලානො දිබ්බෙත වක්ඛුතා
විසුද්ධෙත අතීක්කන්නමාත්‍රසකෙන තෙන යකෙබ්බත ආයස්මතො
සාරිපුත්තස්ස සීසෙ පහාරං දීයමානං. දිස්වාන යෙනායස්මා සාරිපුත්තො
තෙත්‍රපසඛකම්, උපසඛකම්චා ආයස්මන්නං සාරිපුත්තං එතදවොච: “කච්චි
තෙ ආට්‍රිසො ඛමතීයං? කච්චි යාපතීයං? කච්චි තුනික්ඛි දුක්ඛං?”ති. “ඛමතීයං
මෙ ආට්‍රිසො මොග්ගලාන, යාපතීයං මෙ ආට්‍රිසො මොග්ගලාන, අපි ච මෙ
සීසෙ ථොකං දුක්ඛං”ති.

4. ‘අච්ඡරියං ආට්‍රිසො සාරිපුත්ත, අබ්භුතං ආට්‍රිසො සාරිපුත්ත,
යාව මහිද්ධිකො ආයස්මා සාරිපුත්තො මහාත්‍රුතාවො. ඉධ තෙ ආට්‍රිසො
සාරිපුත්ත, අක්ඛෙතරෙ යකෙබ්බා සීසෙ පහාරං අදාසී. තාව මහාපහාරෙ
අහොසී, අපි තෙන පහාරෙන සත්තරත්තං වා අභිසම්චරිතං වා නාගං
ඔසාදෙය්‍ය¹ මහන්නං වා පබ්බතකුටං පදාලෙය්‍ය. අථ ච පතායස්මා
සාරිපුත්තො එවමාන: “ඛමතීයං මෙ ආට්‍රිසො මොග්ගලාන, යාපතීයං මෙ
ආට්‍රිසො මොග්ගලාන, අපි ච මෙ සීසෙ ථොකං දුක්ඛං”ති. “අච්ඡරියං
ආට්‍රිසො මොග්ගලාන, අබ්භුතං ආට්‍රිසො මොග්ගලාන, යාව මහිද්ධිකො
ආයස්මා මහාමොග්ගලානො මහාත්‍රුතාවො. යත්‍ර හි නාම යකබ්බපි
පසස්සිස්සති, මයං පතෙතරති පංසුපිසාවකච්චි ත පස්සාමි”ති. අස්සොසි
බො භගවා දිබ්බංස සොතධාතුයා විසුද්ධාය අතීක්කන්නමාත්‍රසකියා තෙසං
උභින්නං මහාතාගානං ඉමං එවරුපං කථාසල්ලාපං.

5. අථ බො භගවා එතමත්ථං විදිත්වා භායං වෙලායං ඉමං උද්ගං
උදහෙසී:

“යස්ස සෙළුපමං චිත්තං සීහං නාචුපකම්පති,
චිත්තං රජතීයෙසු කොපතෙය්‍ය න කුප්පති,
යස්සෙවං භාවිතං චිත්තං කුතො තං දුක්ඛමෙය්‍යති”ති

1 ඔසාරය, කන්චි. 2. අපතාසි, මජ්ඣං.

2. ඉක්බිති ඒ යක් තෙමේ අනෙකාගේ බස නො තකා, සැරියුත් තෙරුන්ගේ හිසා පහරක් දුන්නේ ය. එ පහරින් සත්වයන් හෝ සත්වයන් විසින් පමණ වූ හෝ ඇතකු බිමා ගැලකිය හෙන්නේ නම්, මහගිරිකුලක් හෝ පළා දැමියා හෙන්නේ නම්, ඒසා මහපහරෙක් විය. එතෙකුදු වුවත් ඒ යක් තෙමේ 'දූවෙමි, දූවෙමි'යි කියමින් එහි ම (පොළොවෙහි ගැල) මැරී මහා තිරයට වැටුණේ ය. (අවිච්ඡි තිරයෙහි උපන්නේ ය.)

3. මහමුගලන් තෙරණුවෝ මිනිසුන්ගේ දකුම් ඉම ඉක්මා සිටි පිරිසිදු වූ දිවැසින් ඒ යකු විසින් සැරියුත් තෙරුන්ගේ හිසා දුන් පහර දුටහ. දක සැරියුත් තෙරුන් කරා එළැඹියහ. එළැඹ සැරියුත් තෙරුන් අමතා, 'ඇවැත්නි, කිම? මුඛට සැතිය හැකි ද? කිම? යෑපිය හැකි ද? කිම කිසි දුකෙක් තැද්ද?''යි අසා වදාළහ. 'ඇවැත්නි, මුගලන් තෙරණුවනි, මට සැතිය හැක්කා. මට යෑපිය හැක්කා. එහෙත් මා හිසා මද රිදුමෙක් වේ'යි සැරියුත් තෙරණුවෝ වදාළහ.

4. "ඇවැත් සැරියුත්නි, සැරියුත් තෙරණුවෝ කොතරම් මහර්ඞ්මත් ද, කොතරම් මහානුභාව ඇත්තෝ ද! යනු ආශ්වාසී ය, අද්භූත ය. ඇවැත් සැරියුත්නි, එක්තරා යකෙක් මෙහි මුඛ හිසා පහරක් දුන්නේ ය. ඒ පහරින් සත්වයන් හෝ සත්වයන් හමාරක් පමණ වූ හෝ ඇතකු තවුදු බිමා ගැලකිය හෙන්නේ නම් මහත් වූ පච්ඡාලක් තවුදු පළා ලියා හෙන්නේ නම් ඒසා මහ-පහරෙක් විය. එතෙකුදු වුවත් සැරියුත් තෙරණුවෝ "ඇවැත් මොග්ගල්ලාන-යෙනි, මට සැතිය හැක්කා, ඇවැත් මොග්ගල්ලානගේ, මට යෑපිය හැක්කා, එහෙත් මා හිසා මද රිදුමෙක් වේ යයි මෙසේ කියති"යි මහමුගලන් තෙරණුවෝ වදාළහ. එවිට සැරියුත් තෙරණුවෝ, "අපි තම දෑත් මෙහි පාංශුපියාවකුදු නො දකුමිහ. එසේ වූ මේ ආත්මි යකකුදු දක්නා තරම් මහමුගලන් තෙරණුවෝ මහර්ඞ්මත්ය මහානුභාව ඇත්තෝ ය. ආශ්වාසී ය, ඇවැත් මහමුගලන් තෙරුනි, අද්භූත ය, මහමුගලන් තෙරුනි"යි වදාළහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මිනිස්සියා ඉක්මා පැවැති පිරිසිදු දිවකන්-ත්‍රවණින් ඒ අගසවූ දේනමගේ මේ මේ බදු කපාසංලාපය අසා වදාළ සේක.

5. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දැන ඒ වේලෙහි මේ උදන් ඇතුළු සේක:

"යමකුගේ සිත ගල්පව්වක් මෙන් සිටියේ අටලෝදහමින් නො සැලේ ද, රාගය ඉපැත්මට හේතු වූ සියලු ත්‍රේභූමක ධර්මයන්හි නො සැලේ ද, කොපය ඉපැත්මට හේතු වූ සියලු ආසාදවස්තුගෙහි නො කිපේ ද, යමක්හුගේ සිත මෙසේ වඩනා ලද ද, ඔහු කරා දුකෙක් කොසින් එන්නේ ද? නො එන්නේ ම ය."

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

4. 5.

නාගසූතං

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ජනාසමබ්බයං විහරති, ඤාසි-
තාශ්මෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන භගවා ආකිණේණා විහරති භික්ඛුති
භික්ඛුතීති උපාසකෙහි උපාසිකාහි රුජ්ඣි රුජමහාමනෙතති තිත්ථියෙහි
තිත්ථියසාවකෙහි. ආකිණේණා දුක්ඛං, න එාසු විහරති.

2. අථ ඛො භගවතො එතදහොසි “අහං ඛො එතරති ආකිණේණා
විහරාමි, භික්ඛුති භික්ඛුතීති උපාසකෙහි උපාසිකාහි රුජ්ඣි රුජමහාමනෙතති
තිත්ථියෙහි තිත්ථියසාවකෙහි. ආකිණේණා දුක්ඛං, න එාසු විහරාමි.
යනනුතාහං එකො ගණච්ඤා වුපකට්ඨො විහරෙය්‍යං”ති.

3. අථ ඛො භගවා පුබ්බතහසමයං නිවාසෙත්වා පනතච්චරමාදය
කොසමබ්බයං පිණ්ඩාය පාවිසි. කොසමබ්බයං පිණ්ඩාය වරිත්වා පච්ඡාභතතං
පිණ්ඩපාතපටිකකතො සාමං සෙතාසතං සංසාලෙත්වා පනතච්චර-
මාදය අතාමනෙත්වා උපට්ඨාකෙ, අතපලොකෙත්වා භික්ඛුසඛ්ඛං, එකො
අදුතිස්සො යෙන පාරිලෙය්‍යකං හෙත වාරිකං පකාමාමි. අනුපුබ්බත
වාරිකං වරමානො යෙන පාරිලෙය්‍යකං තදවසරි. නනුසුදං භගවා පාරි-
ලෙය්‍යකෙ විහරති, රක්ඛිතවතසණ්ඨො භද්දසාලමුලෙ.

4 අඤ්ඤාතරොපි ඛො හත්ථිනාගො ආකිණේණා විහරති, හත්ථිති
හත්ථිතීති හත්ථිකලහෙති හත්ථිච්ඡාපෙති.¹ ඡිත්තග්ගාති වෙච තිණාති බාදති.
ඔභග්ගොභග්ගඤ්ඤාසං සාබාහභිතං බාදතති. අවිලාති ව පානීයාති පිචාති.
ඔගාහා වස්ස උතතිණ්ණස්ස හත්ථිතියො කායං උපනිසංසනතියො ගච්ඡන්ති.
ආකිණේණා දුක්ඛං, න එාසු විහරති. අථ ඛො තස්ස හත්ථිනාගස්ස
එතදහොසි: “අහං ඛො එතරති ආකිණේණා විහරාමි, හත්ථිති හත්ථිතීති
හත්ථිකලහෙති හත්ථිච්ඡාපෙති.¹ ඡිත්තග්ගාති වෙච තිණාති බාදමි. ඔභග්ගො-
භග්ගඤ්ඤා මෙ සාබාහභිතං බාදතති. අවිලාති ව පානීයාති පිචාමි. ඔගාහා ව
මෙ උතතිණ්ණස්ස හත්ථිතියො කායං උපනිසංසනතියො ගච්ඡන්ති. ආකිණේණා
දුක්ඛං, න එාසු විහරාමි. යනනුතාහං එකො ගණච්ඤා වුපකට්ඨො
විහරෙය්‍යං”ති.

5. අථ ඛො සො හත්ථිනාගො සුථා අපකකම්ම යෙන පාරිලෙය්‍යකා
රක්ඛිතවතසණ්ඨො භද්දසාලමුලං, යෙන භගවා තෙනුපසඛාමි. නනු සුදං²
සො හත්ථිනාගො යස්මිං පදෙසෙ භගවා විහරති, තං පදෙසං අප්පහරිතඤ්ඤා
කරෙති, සොණ්ඩාය භගවතො පානීයං පරිනොජනීයඤ්ඤා උපට්ඨාපෙති.³

1. හත්ථිච්ඡාපකෙහි, සි. 2. උපසඛාමිත්වා, නනුසුදා, යා. 3. උපට්ඨාපෙති, මජ්ඣ.

4. 5.

නාගසුත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කොසොඹැනුවර සම්පයේ වූ කොසිභාණ්ඩයේ වැඩවසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භික්ෂූන්ගෙන් භික්ෂුණීන්ගෙන් උපාසකයන්ගෙන් උපාසිකාවන්ගෙන් රජුන්ගෙන් රාජමහාමාත්‍රයන්ගෙන් නිව්‍යායන්ගෙන් නිව්‍යායවකයන්ගෙන් ආකීණී වෑ (සම්බාධයට පැමිණි සේක් වෑ) දුක සේ වසන සේක. පහසුවෙන් නො වසන සේක.

2. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට ‘මම වූ කලී දැන් භික්ෂු භික්ෂුණී උපාසක උපාසිකා රාජ රාජමහාමාත්‍ර නිව්‍යාය නිව්‍යායවක යන මොවුන්ගෙන් ආකීණී වෑ දුක සේ වසමි. සුව සේ නො වසමි. මේ ගණයාගෙන් වෙන් වෑ හුදෙකලා වෑ වසන්නෙමි නම් යෙහෙකැ’යි මේ සිත විස.

3. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙරවරුයෙහි හැද පෙරෙවෑ පාසිවුරු ගෙන කොසොඹැනුවරට පිඬු පිණිස පිවිසි සේක. කොසොඹැනුවරෙහි පිඬු පිණිස හැසිර බිහිත් පසු පිණිසානසෙන් පෙරළා වැසි සේක්, තමන් වහන්සේ ම සෙනසුන් සහවා නබා, පාසිවුරු ගෙන, උපසායකයන් ද නො අමතා, බික් සහනට ද නොදන්වා, හුදෙකලා වෑ, දෙවැන්නකු තැනි වෑ, පාරිලෙය්‍යක ගම බලා සැරි සර වැසි සේක. පිළිවෙළින් සැරි සර වඩනා සේක්, පාරිලෙය්‍යක ගමට පැමිණි සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එහි පාරිලෙය්‍යක ගම සම්පයෙහි රක්ෂිත (ඇත්ත විසින් රක්තා ලද) වනලාභාබේහි හදුගාල වාක්ෂමුලයෙහි (සොදුරු සල්ලක් මුල්හි) වැඩ වසන සේක.

4 එක්තරා ඇත්රපේක් ද ඇතුන් ඇතිනින් ඇත්තහඹුන් ඇත්පොව්වන් විසින් සම්බාධයට පැමිණියේ වෙසෙයි. සුන් අග ඇති තණ ද බුදී. ඒ ඇත්රජු විසින් බිද බිද හෙළන ලද අතු කැබැලි සෙස්සෝ කත්. කාලත් දිය ද හේබොයි. ඇතින්තෝ දියෙන් ගොඩ නැගා වූ ඔහුගේ ඇඟ සටමින් යෙත්. හේ මෙසේ සම්බාධයට පැමිණියේ සැප නැති ව දුක සේ වෙසෙයි. ඉක්බිත්තෙන් ඒ ඇත්රජුට ‘මම වතාහි දැන් ඇතුන් ඇතිනින් තහඹු ඇතුන් ඇත්පොව්වන් විසින් ආකීණී වෑ වෙසෙමි. සුන් අග ඇති තණ ද කම්. මා බිද හෙළ හෙළා අතුකැබැලි ලොහු කත්. මොවුන් නිසා බොර වූ දිය ද බොම්. පැත්තොටින් ගොඩ නැගුණු මා ඇඟ ගහමින් ඇතින්තෝ යෙත්. මොවුන්ගෙන් සම්බාධයට පැමිණියෙමි දුකින් නො පහසුයෙන් වෙසෙමි. මම ගණයාගෙන් වෙන් වෑ හුදෙකලා වෑ වෙසෙමි නම් යෙහෙකැ’යි මේ සිත විස.

5. ඉක්බිත්තෙන් ඒ ඇත්රජ රැළෙන් වෙන් වෑ, පාරිලෙය්‍යක ගම යම් නැතෙක ද රක්ෂිත වනලාභාබ යම් නැතෙක ද, හදුගාලවාක්ෂමුලය යම් නැතෙක ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යම් නැතෙක ද එහි එළැඹියේ ය. එහි ඒ ඇත්රජ, යම් පෙදෙසක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වසන සේක් ද, එපෙදෙස තණපාලාටි තැනියක් කෙරෙයි. (තණ හා පාලාටි උදුරු අතු කැබැල්ලෙහින් හමදී.) සොඹින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට බොන පැත්ත ද සෙසු පරිනොගයට දිය ද එළවයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

6. අථ බො භගවතො රතොගතස්ස පභිසලලීතස්ස එවං වෙනසො පරිචිතකෙතො උදපාදි: “අහං බො පුබ්බෙ ආකිණේණො විහාසිං, භික්ඛුහි භික්ඛුහීහි උපාසකෙහි උපාසිකාහි රුජ්ඣි රුජමහාමනෙතහි තිත්ථියෙහි තිත්ථියසාවකෙහි. ආකිණේණො දුක්ඛං, න ඵාසු විහාසිං. සො’මහි එතරහි අනාකිණේණො විහරාමි, භික්ඛුහි භික්ඛුහීහි උපාසකෙහි උපාසිකාහි රුජ්ඣි රුජමහාමනෙතහි තිත්ථියෙහි තිත්ථියසාවකෙහි. අනාකිණේණො සුඛං ඵාසු විහරාමි”ති.

7. තස්සපි බො හත්ථිනාගස්ස එවං වෙනසො පරිචිතකෙතො උදපාදි: අහං බො පුබ්බෙ ආකිණේණො විහාසිං, හත්ථිහි හත්ථිනීහි හත්ථිකලහෙහි හත්ථිවජ්ජාපෙහි. ඡිත්තනාගානි වෙව තිණානි බාදිං. ඔහග්ගොභග්ගාඤ්ච මෙ සාබාභඛිතං බාදිංසු. ආවිලානි ව පාතීයානි පිවාසිං, ඔගාහා ව මෙ උතතිණේණස්ස හත්ථිනියො කායං උපනිසංසන්නියො අගමංසු. ආකිණේණො දුක්ඛං න ඵාසු විහාසිං. සො’මහි එතරහි අනාකිණේණො විහරාමි, හත්ථිහි හත්ථිනීහි හත්ථිකලහෙහි හත්ථිවජ්ජාපෙහි. අවජ්ජනාගානි වෙව තිණානි බාදමි. ඔහග්ගො-භග්ගාඤ්ච මෙ සාබාභඛිතං න බාදනති. අනාවිලානි ව පාතීයානි පිවාමි. ඔගාහා ව මෙ උතතිණේණස්ස හත්ථිනියො න කායං උපනිසංසන්නියො ගවජ්ජනති. අනාකිණේණො සුඛං ඵාසු විහරාමි”ති.

8. අථ බො භගවා අත්තනො ව පච්චෙකං විදිත්වා තස්ස ව හත්ථිනාගස්ස වෙනසා වෙනොපරිචිතකකමෙඤ්ඤය තායං වෙලායං ඉමං උදනං උදනෙසි:

“එතං නාගස්ස නාගෙන ඊසාදන්නස්ස හත්ථිනො,
සමෙති විත්තං විත්තෙන යදෙකො රමතෙ¹ වතෙ”ති.

4 6.

පිණේඛාලසුත්තං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවිජ්ජියං විහරති, ජෙතවනෙ අනාඨපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. තෙන බො පහ සමයෙන ආයස්මා පිණේඛාල-භාරදවාමජා භගවතො අවිදුරෙ නිසින්නො හොති, පලලඛිකං ආභුජ්ඣා උජ්ජං කායං පණ්ඩාය, ආරඤ්ඤිකො², පිණ්ඩාපාතිකො, පංසුකුලිකො, හෙව්චරිකො, අපට්චේජා, සන්තුට්ඨා, පච්චින්නො, අසංසට්ඨා, ආරභුමිට්ඨො, බුත්ථවාදො අභිවිත්තමනුසුත්තො.

2. අද්දසා බො භගවා ආයස්මත්තං පිණේඛාලභාරආරාජං අවිදුරෙ නිසින්නං පලලඛිකං ආභුජ්ඣා උජ්ජං කායං පණ්ඩාය, ආරඤ්ඤිකං, පිණ්ඩාපාතිකා, පංසුකුලිකා, හෙව්චරිකා, අපට්චේජා, සන්තුට්ඨා, පච්චින්නා, අසංසට්ඨා, ආරභුමිට්ඨා, බුත්ථවාදං අභිවිත්තමනුසුත්තං.

3. අථ බො භගවා එතමත්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උදනං උදනෙසි:

1. රමෙති, සබ්බත්ථ. 2. ආරඤ්ඤිකො, භි

6. ඉක්බිත්තෙන් එකලා වූ විතතවිවේකයෙන් හුන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “මම් වතාහි පුළියෙහි සමබාධයට පැමිණ විසිමි. භික්ෂු භික්ෂුණී උපාසක උපාසිකා රාජ රාජමහාමාත්‍ය නිඛික නිඛිකමුඛක යන මොවුන්ගෙන් ආකිණී වූ පහසු නැති වූ දුක සේ විසිමි. ඒ මම් දැන් සමබාධ නැති වූ වෙසෙමි. භික්ෂු භික්ෂුණී උපාසක උපාසිකා රාජ රාජමහාමාත්‍ය නිඛික නිඛික-මුඛකයන්ගෙන් අනාකිණී වූ පහසුයෙන් සුව සේ වෙසෙමි”යි මේ විතත-සංකල්පනාව පහළ විය.

7. ඒ ආචරජුට ද “මම් වතාහි පෙරු ඇතුන් ඇතිනින් තහඹු ඇතුන් ඇත්පොව්වන් විසින් සමබාධ ඇති වූ විසිමි. අගසුන් තණ ද කැයෙමි. මා විසින් බිඳ හෙළ හෙළා අතුකැබැලි අන්‍යයෝ කෑහ. අනුන් නිසා බොර වූ පැන් ද පිමි. ඇතින්තෝ පැන් තොටින් ගොඩ කැංගා වූ මා ඇඟ ගහමින් ගියහ. සමබාධ ඇති වූ පහසු නැති වූ දුක සේ විසිමි. ඒ මම් දැන් ඇතුන් ඇතිනින් තහඹු ඇතුන් ඇත්පොව්වන් විසින් සමබාධ නැති වූ වෙසෙමි. අග තොසුන් තණ ද කමි. මා විසින් බිඳ හෙළ හෙළා අතු කැබැලි අන් කෙනෙක් නො කන්. නො කැලැඹුණු දිය ද බොමි. පැන්තොටින් ගොඩ කැබැඳුණු මාගේ කය සටමින් ඇතින්තෝ නො යෙත්. එබැවින් සමබාධ නැති වූ පහසු සේ වෙසෙමි”යි මෙසේ විතත සංකල්පනාවෙන් පහළ විය.

8. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තමන්ගේ කායවිවේකය ද සලකා, ඒ ආචරජුගේ ද විතතසංකල්පය තමන් සිතින් දැන ඒ වේලෙහි මේ උදන් ඇනු සේක.

“යම් හෙයෙකින් මේ ඇත් තෙම හුදෙකලා වූ වනයෙහි ඇල්ලේ ද, එ කරුණින් රියඹුස් වැනි දන් ඇති ආචරජුහුගේ මේ සිත බුද්ධිතාගයාගේ සිත හා එක්බිඳු වේ.”

4. 6.

පිණ්ඩාල සූත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර ජේතවන තම් වූ අනේපිඬුසිටු අරමිති වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි පිණ්ඩාලභාරද්වාර්‍ය තෙරණුවෝ ආරණ්‍යක වූවෝ, පිණ්ඩපාතික වූවෝ, පාංශුකුලික වූවෝ, ත්‍රේවිවරික වූවෝ, අලොව්ඡ වූවෝ, සනතුෂට වූවෝ, ප්‍රවිච්ඡාන වූවෝ, ගිහියන් හා අසංසාෂට වූවෝ, සම්පූණ් කළ වීරී ඇත්තෝ, බ්‍රහ්මචාරී වූවෝ, රහත්පලසමවතෙහි යෙදුණෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තොදරු තන්හි පලක් බැඳ කය භාජ්‍ර කොට පිහිටුවා වැඩ හුන්නාහු වෙති.

2. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තමතට තොදරෙහි පලක් බැඳ කය භාජ්‍ර කොට පිහිටුවා හුන් ආරණ්‍යක වූ පිණ්ඩපාතික වූ පාංශුකුලික වූ, ත්‍රේවිවරික වූ, අලොව්ඡ වූ, සනතුෂට වූ, ප්‍රවිච්ඡාන වූ, අසංසාෂට වූ, සම්පූණ් කළ වීරී ඇති, බ්‍රහ්මචාරී වූ රහත්පල සමවන්හි යෙදුනු පිණ්ඩාලභාරද්වාර්‍ය තෙරුන් දුටු සේක.

3. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ සලකා එ වේලෙහි මේ උදන් ඇනු සේක:

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

“අනුපවාදෙ අනුපසාතො පාතීමොකොච ච සංචරෙ,
 චිත්තඤ්ඤානා ච භතතසම්මං පනතඤ්ච¹ සයනාසනං,
 අධිවිත්තෙ ච ආයොගො එතං බුද්ධානසාසනං”ති.

4. 7.

සාමිපුත්ත සුත්තං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවකජීයං විහරති, ජෙතවනෙ අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා සාමිපුත්තො භගවතො අවිදුරෙ නිසින්නො භොති, පලලඞ්කං ආභුජ්ඣා උජුං කායං පණ්ඩාය, අපට්ඨෙජ්, සනතුට්ඨා, පච්චිත්තො, අසංසට්ඨා, ආරඬ්චිරියො, අධිවිත්තමනුසුත්තො. අද්දසා ඛො භගවා ආයස්මන්තං සාරිපුත්තං අවිදුරෙ නිසින්නං පලලඞ්කං ආභුජ්ඣා උජුං කායං පණ්ඩාය අපට්ඨෙජ් සනතුට්ඨං පච්චිත්තං අසංසට්ඨං ආරඬ්චිරියං අධිවිත්තමනුසුත්තං.

2. අථ ඛො භගවා එතඤ්ඤං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්ගතං උද්ගතෙසි:

“අධිවෙතසො අපපට්ඨෙජ්තො මුතිතො මොහපට්ඨෙසු සිත්තතො,
 සොකා න භවන්ති තාදිතො උපසන්නස්ස සද්ද සතීමතො”ති.

4. 8.

සුඤ්චිසුත්තං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවකජීයං විහරති ජෙතවනෙ අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන භගවා සකකතො භොති ගරුකතො මානිතො පුජිතො අපචිතො, ලාභී විවර පිණ්ඩපාන සෙතාසන ගිලානපච්චය භෙසජ්ජ පරිකබ්බරුතං. භික්ඛුසංඝොපි සකකතො භොති ගරුකතො මානිතො පුජිතො අපචිතො. ලාභී විවර පිණ්ඩපාන-සෙතාසනගිලානපච්චයභෙසජ්ජ පරිකබ්බරුතං. අඤ්ඤානිත්තියා පන පරිබ්බාජකා අසකකතා භොතති අගරුකතා අමානිතා අපුජිතා අනපචිතා. න ලාභීතො විවර පිණ්ඩපාන සෙතාසනගිලානපච්චය භෙසජ්ජ පරිකබ්බරුතං.

2. අථ ඛො තෙ අඤ්ඤානිත්තියා පරිබ්බාජකා භගවතො සකකාරං අසකමානා භික්ඛුසංඝස්ස ව. යෙන සුඤ්චී පරිබ්බාජකා තෙනුපසඞ්ගමිංසු, උපසඞ්ගමිත්වා සුඤ්චී පරිබ්බාජකං එතදවොචු: “උය්‍යාසි භගිනී, ඤාතිතං අත්ථං කාචුං?”ති. “කායාහං අය්‍යා, කරොමි, කිං ටියා න සකකා කාචුං?”² ජිවිතමපි මෙ පරිච්චතතං ඤාතිතං අත්ථායා”ති.

1. ටජ්ඤච, සි. 2. කිං ටියා සකකා කාචුං, සි. ස්‍යා.

“වචනයෙන් කිසිවකුට උපවාද නො කිරීම ද, කසින් කිසිවකුට පීඩා නො කිරීම ද, ප්‍රාතිමොක්‍ෂයෙහි සංවරය කිරීම ද, බොජුන්හි පමණ දැනීම ද, භාවනානුකූල ජනවිචිත සෙනසුන ද, රහත්පලසිත උපදවනු සදහා ශමච්ඡිදගීතා වශයෙන් උත්සාහය ද යන මෙය බුදුවරුන්ගේ අවවාදනුශාසන”යි.

4. 7.

ශාරීපුත්‍රසූත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර, ජේතවන නම් වූ අනේපිඬු අරමිහි වැඩවසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි සැපිසුන් තෙරණුවෝ අලොව්න් වූවෝ, සනතුන් වූවෝ, ප්‍රවිචිකා වූවෝ, අසංසාම වූවෝ, ආරබ්බිභිකෘ අනුතෝ, රහත්පල සමවතා යෙදුණෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට නොදුරු තන්හි හුන්නාහු වෙති. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අලොව්න් වූ සනතුන් වූ ප්‍රවිචිකා වූ අසංසාම වූ ආරබ්බිභිකෘ අනුතෝ රහත්පල සමවන්හි යෙදුණු පලක් බැඳ කය සාප්ප කොට පිහිටුවා නොදුරෙහි හුන් සැරිසුන් තෙරුන් දුටු සේක් ම ය.

2. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ සලකා එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතු සේක:

“අභිචිතයෙන් සුකත, පමා නොවන, මෞනපථයන්හි හික්මෙන, උපශාන්ත වූ, හැම කල්හි සිහි ඇති, අටලෝ දහමින් නොසැලෙන, මූනිහට ශොකයෝ නො වෙත්.”

4. 8.

සුඤ්චි සූත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර, ජේතවන නම් වූ අනේපිඬු අරමැවැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ලෝවාස්සා විසින් සත්කාර කරන ලද ගරු කරන ලද බ්‍රහ්මින් කරන ලද පුදන ලද යටත්පැවැතුම් දක්වන ලද සේක් වෙති. සිවුරු බොජුන් සෙනසුන් ගිලන්පස බෙහෙත් පිරිකර ලබන සේක් වෙති. අත්තොටු පිරිවැජ්ජෝ වතාහි සත්කාර නොලදුවෝ, ගුරුකාර නොලදුවෝ, බ්‍රහ්මින් නොලදුවෝ, පූජා නොලදුවෝ, යටත්පැවැතුම් නොලදුවෝ වෙති. සිවුරු බොජුන් සෙනසුන් ගිලන්පස බෙහෙත් පිරිකර නොලබන සුල්ලෝ වෙති.

2. ඉක්බිතිවෙන් ඒ අත්තොටු පිරිවැජ්ජෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට ද භික්‍ෂුසංඝයාට ද ලැබෙන සත්කාර නො ඉවසන්නෝ, සුඤ්චි පිරිවැජ්ජය කරා එළැඹුණහ. එළැඹ, “චිතිතිය, තායතන වැඩක් කරන්නට හැක්කහ ද?”යි කීහ. “ආර්යයෙහි, කුමක් කෙරෙමි ද? මා විසින් කට නොහැකි කිමෙක් ද? තායන්ගේ යහපත පිණිස දිවි පවා මා විසින් පරිත්‍යක්‍ය යැ”යි ඔ කිටු ය.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුලත් කර ඇත.

3. “තෙන හි භගිනි, අභික්ඛණං ජේතවතං ගවණං”¹ති. “ඵවමය්‍යා”²ති ඛො සුඤ්ඤි පරිබ්බාජකා තෙසං අඤ්ඤාතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං පරිස්සුතා අභික්ඛණං ජේතවතං අගමාසි. යද්ද තෙ අඤ්ඤාදීංසු” අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා “වොද්ධං”³ ඛො සුඤ්ඤි පරිබ්බාජකා බහුජතෙන අභික්ඛණං ජේතවතං ගවණං”⁴ති.⁵ අථ නං ජීවිතා වොරොපෙතා නිකේව ජේතවතය්‍ය පරිබ්බාජකාපෙතිබණ්ණිනා⁶ යෙන රුජා පසෙනදි කොසලො තෙනුපසඬකමිංසු, උපසඬකමිනා රුජානං පසෙනදිං කොසලං ඵනදවොචු. “යා සා මහාරුජ, සුඤ්ඤි පරිබ්බාජකා, සා නො නදිස්සති”⁷ති. “කථං පත තුලෙන ආසඬකථං”⁸ති. “ජේතවතෙ මහාරුජා”⁹ති. “තෙන හි ජේතවතං විචිතථා”¹⁰ති.

4. අථ ඛො තෙ අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා ජේතවතං විචිතිනා යථා නිබණ්ණිනං පරිබ්බාජකා¹¹ උද්ධරිතා මඤ්චකං ආරොපෙතා සාවතීං පවෙසෙතා රථියා රථියං සිඬ්ඝාටකෙන සිඬ්ඝාටකං උපසඬකමිනා මනුස්සො උජ්ඣාපෙසුතා:

“පස්සථය්‍යා, සමණානං සක්කපුත්තියානං කමමං, අලජ්ජිතො ඉමෙ සමණා සක්කපුත්තියා දුස්සිලා පාපධම්මා මුසාවාදිතො අබ්‍රහ්මචාරිනො. ඉමෙ හි නාම ධම්මචාරිනො සම්මචාරිනො බ්‍රහ්මචාරිනො සච්චවාදිතො සීලවනෙතා කල්‍යාණධම්මා පටිජානිස්සන්ති. නත්ථි ඉමෙසං සාමඤ්ඤං. නත්ථි ඉමෙසං බ්‍රහ්මඤ්ඤං. නට්ඨං ඉමෙසං සාමඤ්ඤං. නට්ඨං ඉමෙසං බ්‍රහ්මඤ්ඤං. කුතො ඉමෙසං සාමඤ්ඤං? කුතො ඉමෙසං බ්‍රහ්මඤ්ඤං? අපගතා ඉමෙ සාමඤ්ඤං. අපගතා ඉමෙ බ්‍රහ්මඤ්ඤං. කථං හි නාම පුරිසො පුරිසකිලවං කරිතා ඉත්ථි ජීවිතා වොරොපෙසුතා”¹²ති.

5. තෙන ඛො පත සමයෙන සාවතීයං මනුස්සා භික්ඛු දිස්වා අසබ්බාහි ඵරුසාහි¹³ වාමාහි අකෙකාසන්ති, පරිභාසන්ති, රොසෙනති¹⁴ විගෙසෙනති: “අලජ්ජිතො ඉමෙ සමණා සක්කපුත්තියා දුස්සිලා පාපධම්මා මුසාවාදිතො අබ්‍රහ්මචාරිනො, ඉමෙ හි නාම ධම්මචාරිනො සම්මචාරිනො බ්‍රහ්මචාරිනො සච්චවාදිතො සීලවනෙතා කල්‍යාණධම්මා පටිජානිස්සන්ති. නත්ථි ඉමෙසං සාමඤ්ඤං, නත්ථි ඉමෙසං බ්‍රහ්මඤ්ඤං, නට්ඨං ඉමෙසං සාමඤ්ඤං, නට්ඨං ඉමෙසං බ්‍රහ්මඤ්ඤං, කුතො ඉමෙසං සාමඤ්ඤං? කුතො ඉමෙසං බ්‍රහ්මඤ්ඤං? අපගතා ඉමෙ සාමඤ්ඤං, අපගතා ඉමෙ බ්‍රහ්මඤ්ඤං. කථං හි නාම පුරිසො පුරිසකිලවං කරිතා ඉත්ථි ජීවිතා වොරොපෙසුතා”¹⁵ති.

1. ජන දිට්ඨා, සි. 2. අගවණ්ණි, සි. 3. පරිබ්බාජකා නිකම්භිනා, චූළ. 4. රුජානනා, චූළ. 5. මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

3. “එසේ නම් බිහිනිය, එක්වත් දෙවිරමට යව”යි ඔහු කීහ. “එසේ ය, ආසීයෙනි”යි කියා ම සුඤ්ඤ පිරිවැජ්ජය ඒ අත්තොටු පිරිවැජ්ජනට පිළිවදන් දී එක්වත් දෙවිරමට ගියා ය. ‘බොහෝ දෙනා විසින් දක්නා ලදු ව සුඤ්ඤ පිරිවැජ්ජය එක්වත් දෙවිරම් යේ’ යැ යි යම් විටෙක ඒ අත්තොටු පිරිවැජ්ජෝ දූත ගන්තාහු ද, එකල්හි ආය දිවියෙන් තොර කොට, එහි ම ජේතවනයේ දීය අගලෙහි වළා ලා පසේනදී කොසොල්ලු වෙත එළඹියහ. එළඹ, “මහරජ, යම් සුඤ්ඤ නම් පිරිවැජ්ජයක් වූ ද, ඔ අප විසින් නො දක්නා ලබායැ”යි සැල කළහ. “නෙපි කොති සැක කරවූ දැ?”යි රජ පිළිවිහ. “මහරජ, ජේතවනයෙහි යැ”යි ඔහු කීහ. “එසේ නම් ජේතවනය සොයා බලව”යි රජ කීය.

4. ඉක්බිති ඒ අත්තොටු පිරිවැජ්ජෝ ජේතවනය පුරා සොයා ගැනීම, නමුත් වළා ලූ පරිදි ම දීය අගලා වළෙන් ගොඩට ගෙන ආදෙක තංවා, සැවැත්-නුවරට පිවිසීම (ආතුළ කොට) විවිධයන් විවිධයට, තුන්මංගන්දියෙන් තුන්මංගන්දියට එළඹ, මිනිසුන්ගට මෙසේ කීහ:

“ආසීයෙනි, ශාක්‍යපුත්‍රිය මහණුන්ගේ කමක් බලව. මේ ශාක්‍යපුත්‍රිය මහණහු අලජ්ජිහු ය. දුශ්ශීලය හ. නිහිත පාවතුම් ඇතියහ. මුසවා කියන්නෝ ය. බබසර තැන්තෝ ය. මොහු වූ කලී ‘කුසල්දහම් සරනුවම්හ. සම ගැසුරුම් ඇතියම්හ, බබසැරියම්හ, සබවස් ඇතියම්හ, සිල්වතුම්හ, කලණ-සැහැවි ඇතියම්හ’ යි පිළිත දුන්නහ. මුත්තේ මහණදමෙක් නැත. මුත්තේ පව් බැහැර කළ බවෙක් නැත. මොවුන්ගේ මහණබව නවුයේ ය. මොවුන්ගේ පව් බැහැර ලූ බව නවුයේ ය. මොවුනට මහණබවෙක් කොසින් ද? මොවුන්ගේ පව් බැහැර ලූ බවෙක් කොසින් ද? මොහු මහණ බැවින් පහ වූහ. මොහු පව් බැහැර ලූ බව කෙරෙත් පහ වූහ. කෙසේ නම් පිරිමියෙක් මෙවුන්දම් සෙවා සත්‍රියක දිවි ගලවා ද?” යනු යි.

5. එ කලා සැවැත්හි මිනිස්සු හිඤ්ඤන් දැක, “මේ ශාක්‍යපුත්‍රිය ශ්‍රමණයෝ අලජ්ජිහු ය, දුශ්ශීලයෝ ය, පාපසම්භාව ඇත්තෝ ය, මුසාවාදීහු ය. අබ්‍රහ්මචාරීහු ය. අපි ධර්මචාරීහු සමචාරීහු, බ්‍රහ්මචාරීහු, සත්‍යචාරීහු, සිල්වතුම්හ, කලණදහම් ඇතියම්හ’ යි මොහුද පිළිත දුන්න. මොවුන්ගේ මහණකමෙක් නැත, මොවුන්ගේ බ්‍රාහ්මණ බවෙක් නැත. මොවුන්ගේ මහණ බව නවුයේ ය, මොවුන්ගේ බ්‍රාහ්මණ බව නවුයේ ය. මොවුනට මහණ බවෙක් කොසින් ද? මොවුනට බ්‍රාහ්මණ බවෙක් කොසින් ද? මොහු මහණ බැවින් බැහැර වූවෝ ය. බ්‍රාහ්මණ බැවින් බැහැර වූවෝ ය. කෙසේ නම් පිරිමියෙක් මෙවුන්දම් සෙවා සත්‍රිය දිවියෙන් තොර කෙරේ දැ?” යි නොසැබි පරොස් බසින් ආක්‍රොශ කෙරෙත්, පරිභව කෙරෙත්, රෝස් උපදවත්, වෙහෙසත්.

6. අථ බො සම්මනුලා භික්ඛු පුබ්බන්ධසමයං නිවාසෙත්වා පත්තවිවර-
මාදය සාවච්ඡං පිණ්ඩිය පවිසිංසු. සාවච්ඡියං පිණ්ඩියං වරිත්වා පච්ඡාභත්තං
පිණ්ඩපාතපටික්කන්තා යෙන භගවා තෙනුපසංඝිකම්මංසු. උපසංඝිකම්මිනා
භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසීන්තා බො තෙ
භික්ඛු භගවන්තං එතදවොදුං: “එතරහි භනෙන්, සාවච්ඡියං මනුස්සා
භික්ඛු දිස්වා අසබ්බාහි ඵරුසාහි වාචාහි අකෙකාසන්ති, රුහෙසන්ති,
රුහෙසන්ති, විහෙසන්ති. ‘අලජ්ජනො ඉමෙ සමණා සක්කපුත්තියා දුස්සීලා
පාපධම්මා මුසාවාදිතො අබ්බහවාරිතො, ඉමෙ භි තාම ධම්මවාරිතො
සමවාරිතො බ්‍රහ්මවාරිතො සම්මවාරිතො සීලවන්තො කල්‍යාණධම්මා පටිජා-
නියාසන්ති. තච්ඡි ඉමෙසං සාමඤ්ඤං. තච්ඡි ඉමෙසං බ්‍රහ්මඤ්ඤං. තථං
ඉමෙසං සාමඤ්ඤං. තථං ඉමෙසං බ්‍රහ්මඤ්ඤං. කුතො ඉමෙසං සාමඤ්ඤං?
කුතො ඉමෙසං බ්‍රහ්මඤ්ඤං?’ අපගතා ඉමෙ සාමඤ්ඤං. අපගතා ඉමෙ
බ්‍රහ්මඤ්ඤං. කථං භි තාම පුරිසො පුරිසකිම්බං කරිත්වා ඉජ්ජං ජීවිතා වොරු-
පෙස්සන්ති?”ති.

7. තෙසො භික්ඛවෙ සද්දො විරං භවිස්සති. සත්තාහමෙව¹ භවිස්සති.
සත්තාහස්ස අව්වයෙන අන්තරධායිස්සති. තෙන හි භික්ඛවෙ යෙ මනුස්සා
භික්ඛු දිස්වා අසබ්බාහි ඵරුසාහි වාචාහි අකෙකාසන්ති, රුහෙසන්ති,
විහෙසන්ති. තෙ භූමෙහ ඉමාය ගාථාය පටිවොදෙථ:

“අභුතවාදී නිරයං උපෙති
යො වාපි කත්වා න කරොමි වාහ,²
උහො’පි තෙ පෙච්ච සමා භවන්ති
නිතිතකම්මා මනුජා පරන්තා’ති.

8. අථ බො තෙ භික්ඛු භගවතො සන්තිකෙ ඉමං ගාථං පරියාපුණ්තිතා
යෙ මනුස්සා භික්ඛු දිස්වා අසබ්බාහි ඵරුසාහි වාචාහි අකෙකාසන්ති
පරිභාසන්ති රුහෙසන්ති, විහෙසන්ති. තෙ මනුස්සෙ ඉමාය ගාථාය
පටිවොදෙත්ති:

“අභුතවාදී නිරයං උපෙති
යො වාපි කත්වා න කරොමි වාහ,²
උහො පි තෙ පෙච්ච සමා භවන්ති
නිතිතකම්මා මනුජා පරන්තා’ති.

9. මනුස්සානං එතදනොයි: “අකාරකා ඉමෙ සමණා සක්කපුත්තියා,
තස්මිමෙති කතං, සපනති ඉමෙ සමණා සක්කපුත්තියා”ති. තෙව සො සද්දො
විරං අහොයි. සත්තාහමෙව අහොයි, සත්තාහස්ස අව්වයෙන අන්තරධායි.
අථ බො සම්මනුලා භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසංඝිකම්මංසු, උපසංඝිකම්මිනා
භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු, එකමන්තං නිසීන්තා බො තෙ
භික්ඛු භගවන්තං එතදවොදුං: “අච්ඡරියං භනෙන්! අබ්බුතං භනෙන්! යාව
සුභාසිතඤ්චිදං භනෙන්, භගවතා ‘තෙසො භික්ඛවෙ සද්දො විරං භවිස්සති,
සත්තාහමෙව භවිස්සති, සත්තාහස්ස අව්වයෙන අන්තරධායිස්සති’ති.
අන්තරගිතො සො භනෙන් සද්දො”ති.

සත්තාහමෙව සො සද්දො, සි. 2. න කරොමිති වාහ, සි.

6. එකල්හි බොහෝ භික්ෂුහු පෙරවැසි කාලයෙහි හැද පෙරෙවි පාසිවුරු ගෙන, සැවැතට පිඩු පිණිස පිවිසියහ. සැවැතෙහි පිඩු පිණිස හැසිර පසුබත් සමයෙහි පිණිසාතයෙන් පෙරළා ආවාහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරු එළැඹියහ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ, එකත්පසෙක හිඳ ගත්හ. එකත්පසෙක හුන්නාවූ ම ඒ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැළ කළහ: “වහන්ස, දැන් සැවැත්තුවර මිනිස්සු භික්ෂූන් දෑක.” මේ ශ්‍රමණශාසනය පුත්‍රියයෝ අලප්පිත ය, දුශ්ශීලයෝ ය, පාපසංහාර ඇත්තෝ ය, මූෂාවාදිහු ය, අබ්‍රහ්මචාරීහු ය, මොහු තම් “තුඩු ධර්මවාර්ගික සි, සචර්මක සි, බ්‍රහ්මචාරික සි, සත්‍යවාදීක සි, සිල්වතුමික සි, කල්‍යාණදායී ඇත්තමික සි පිළිගනු දුන්න. මොවුනට මහණබවෙක් නැත. මොවුනට බ්‍රාහ්මණබවෙක් නැත. මොවුන්ගේ මහණ බව නවුයේ ය, මොවුන්ගේ බ්‍රාහ්මණ බව නවුයේ ය. මොවුනට මහණබවෙක් කොසින් ද? මොවුනට බ්‍රාහ්මණ බවෙක් කොසින් ද? මොහු මහණබවින් පහ වූවෝ ය. මොහු බ්‍රාහ්මණ බවින් පහ වූවෝ ය. කෙසේ නම් පිරිමියෙක් පුරිස්කිය (මෙවුන්දම) කොට සත්‍රිය දිවියෙන් තොර කෙරේ ද?” යි අසහ්‍ය වූ පරාෂ වචනයෙන් ආක්‍රොශ කෙරෙත්, පරිභව කෙරෙත්, රොස් දනවත්, වෙහෙසත්” යනු යි.

7. “මහණෙනි, මේ ශබ්දය බොහෝ කල් නො පවත්නේ ය. සතියක් ම මෙය පවත්නේ ය. සතිය ඇවැමෙන් අතුරුදහන් වන්නේ ය. මහණෙනි, එබැවින්, යම් මිනිස් කෙනෙක් භික්ෂූන් දෑක, අසහ්‍ය පරාෂ වචනයෙන් ආක්‍රොශ කෙරෙත් නම්, පරිභව කෙරෙත් නම්, රොස් නංවත් නම්, වෙහෙසත් නම් ඔවුනට තෙපි මේ ගාථායෙන් පෙරළා වොදනා කරව:

“බොරු කියන තැනැත්තේ නිරයට පැමිණේ. යමෙක් කොට ‘නො කෙළෙමි’ යි කියා නම්, හේ ද නිරයට පැමිණේ. පහත් කම් ඇති ඒ මිනිස්සු දෙදෙන ම පරලොව ගොස් පරලොවිහි දී (විපාක දුක් විසින්) සම වෙත්”

8. ඉක්බිතිනෙන් ඒ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සම්පයෙහි මේ ගාථා ඉගෙන, යම් මිනිස් කෙනෙක් භික්ෂූන් දෑක තොසැබි පරොස් බසින් ආක්‍රොශ කෙරෙත් නම්, පරිභව කෙරෙත් නම්, රොස් දනවත් නම්, වෙහෙසත් නම්, ඒ මිනිසුන්හට මේ ගාථායෙන් පෙරළා වොදනා කෙරෙත්:

“බොරු කියන තැනැත්තේ නිරයට පැමිණේ. යමෙක් කොට ‘නො කෙළෙමි’ යි කියා නම්, හේ ද නිරයට පැමිණේ. පහත් කම් ඇති ඒ මිනිස්සු දෙදෙන ම පරලොව ගොස් පරලොවිහි දී (විපාක දුක් විසින්) සම වෙත්.”

9. (භික්ෂූන්ගේ වචන ඇසූ) මිනිසුන්හට “මේ ශාසනපුත්‍රිය ශ්‍රමණයෝ මේ අපරාධය නො කළෝ ය. මොවුන් විසින් මෙය නො කරන ලදී. මේ ශාසන-පුත්‍රිය ශ්‍රමණයෝ ශාප දෙත්” යැ යි මේ සිත විය. ඒ ශබ්දය බොහෝ කල් නො පැවැත්තේ ය. සතියක් ම එය පැවැත්තේ ය. සතිය ඇවැමෙන් අතුරුදහන් විය. ඉක්බිතිනෙන් බොහෝ භික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරු එළැඹියහ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ එකත්පසෙක හුන්නහ. එකත්පසෙක හුන්නාවූ ඒ භික්ෂූහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “වහන්ස, ආශ්ච්ඡි සි! වහන්ස, අද්භූත සි! වහන්ස, “මේ ශබ්දය බොහෝ කල් නො පවත්නේ ය. සතියක් ම මෙය පවත්නේ ය. සතිය ඇවැමෙන් අතුරුදහන් වන්නේ යැ” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් අත්‍යාජීයෙන් සුභාෂිතය. වහන්ස, ඒ ශබ්දය අතුරුදහන් වියැ” යි මෙය සැළ කළහ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

10. අථ බො භගවා එතමන් චිදිතා තායං වෙලායං ඉමං උදනං උදනෙසි:

“තුදනනි වාචාය ජනා අසඤ්ඤතා
සරෙහි¹ සඛගාමගතං ව කුඤ්ඤරං,
සුභාත වාකාං එරාසං උදිරිතං
අභිවාසයෙ භික්ඛු අද්වයචිත්තො”ති:

4. 9.

උපසෙනසුභතං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ඤජගහෙ විහරති, වෙඵචනො කලඤ්ඤකතීවාපෙ. අථ බො ආයස්මතො උපසෙනසුභතං වඛනනාපුත්තස්ස රහොගතස්ස පතිසලලීතස්ස එවං වෙනසො පරිචිතකෙකා උදපාදි: “ලාභා වත මෙ, සුලභං වත මෙ, සන්ථා ව මෙ භගවා අරහං සමමාසලබ්බෙය්මො. සවාකඛානෙ වලහි ධම්මචිතයෙ අගාරස්මා අතගාරියං පබ්බජිතො. සමුහව-චාරිතො² ව මෙ සීලවනො කල්‍යාණධම්මා. සීලෙසු ව’ලහි පරිපුරුණාරී, සමා-හිතො ව’ලහි එකගභවිතො. අරහා ව’ලහි බිණ්ණාසවො, මහිද්ධිකො ව’ලහි මහානුභාවො. හද්දකං මෙ ජීවිතං හද්දකං මරණං”ති.

2. අථ බො භගවා ආයස්මතො උපසෙනසුභතං වඛනනාපුත්තස්ස වෙනසා වෙනොපරිචිතකකම්ඤ්ඤය තායං වෙලායං ඉමං උදනං උදනෙසි:

“යං ජීවිතං ත තපති මරණතො ත සොචති,
ස වෙ දිට්ඨපදෙ ධිරො සොකමජේඛි ත සොචති.
උච්ඡින්නභවතණ්ණස්ස සන්නචිත්තස්ස භික්ඛුතො,
විකම්ඤො ජාතිසංසාරෙ තප්පි තස්ස පුතඛ්භවො”ති.

4. 10.

සාපිපුභතසුභතං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාපිපුභතං විහරති, ජෙතචනො අනාථපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තෙන බො පත සමයෙන ආයස්මා සාපිපුභතො භගවතො අවිදුරෙ නිසින්නො හොති, පලලඛනං ආභුජිතා උජ්ජං කායං පණ්ඩාය අත්තනො උපසමං පච්චවෙකඛමානො. අද්දසා බො භගවා ආයස්මන්නං සාරිපුත්තං අවිදුරෙ නිසින්නං පලලඛනං ආභුජිතා උජ්ජං කායං පණ්ඩාය අත්තනො උපසමං පච්චවෙකඛමානං.

2. අථ බො භගවා එතමන් චිදිතා තායං වෙලායං ඉමං උදනං උදනෙසි:

1. පරෙහි, සි. 2. සබ්බභවාරියො, බුද්ධිතපාළි, සබ්බභවාරියො, බුද්ධිතධිකපා.

10. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ සලකා එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතුළු සේක:

සුදවන් ඇතුට, සතුරු යොධයෝ ශරයෙන් මෙන්, සංවර නැති (නොතික් ඔවුන්) බාලජනයෝ වචනයෙන් විදිත්. මහණ තෙම අනුන් විසින් කියන ලද පරොස් බස් අසා තොකිපි සිතාත්තේ ඉවසන්නේ ය.”

4. 9.

උපසෙත සූත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහ නුවර කලාඤ්ඤානිවාස නම් වූ චේතවනයෙහි වැඩ වසන සේක. එ කල්හි එකලා වූ, විත්තවිවෙකයෙන් යුක්ත වූ වඩ්භානනපුත්‍ර උපසෙත තෙරුනට “අහෝ! මේ මනුෂ්‍යකීදීහු එකානනයෙන් මා ලත් ලාභයෝ ය. මා ලත් සහන, පාවිදි උපසපු ආදිය අහෝ! එකානනයෙන් මොනොවට ම ලද්දේය! භාග්‍යවත් වූ මාගේ ශායනා ද එකානනයෙන් සමස්තසම්මුඛ ය. මොනොවට වදාරන ලද දහම් විනය ඇති කල්හි ගිහිගෙන් කික්ම සසුන් වනිමි. මාගේ සබරම්සරුහු ද සිල්වත්ත, කලණ දහම් ඇත්තෝ ය. මේ ද ශීලයන්හි පරිපූරකාරී වෙමි. එකග වූ සිතැතියෙමි සමාහිත ද වෙමි. ආසුට කෂීණ කළ රහතෙකිමි ද වෙමි. මහත් සාධු ඇතියෙමි, මහත් අනුභාව ඇතියෙමි ද වෙමි. මාගේ ජීවත් වීම ද මානාපි. මාගේ මරණය (සකකපරිනිව්‍යාණය) ද මානාපි” යි මෙසේ විත්තසංකල්පයෙන් පහළ විය.

2. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සිය සිතින් වඩ්භානනපුත්‍ර වූ උපසෙත තෙරුන්ගේ විත්තපරිවිතකිය දැන එවේලෙහි මේ උදන් ඇතුළු සේක:

“ජීවිතය තෙම (ගෙවත් නැවැත සකකියන්ගේ පැවැත්ම) යම් පුතුලකු නො පෙළා ද, මරණ සම්බන්ධ අවසානයෙහි හෝ නො සොචී ද, දක්තා දුඃඛාදි සත්‍යපද ඇති ධීර තෙම ශොකගෙහුන් මැද නො සොචී.

මුල් සුත් කළ භවතාමණා ඇති, සංහුන් සිතැති මහණහුගේ ජාත්‍යාදි වූ සංසාරය වෙසෙසින් කෂීණ වූයේ වේ. ඔහුට පුතභීවයෙක් නැත.”

4. 10.

ශාරීපුත්‍ර සූත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවරු පේතවන නම් වූ අනේපිඬු අරමා වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි සැරිසුන් තෙරණුවෝ පලක් බැඳ, කය සෘජු කොට පිහිටුවා තමන්ගේ කෙලශව්‍යුපශමය නුවණින් සලකා බලනුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තොදුරෙහි වැඩ හුන්නාහු වෙති. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තොදුරෙහි පලක් බැඳ කය සෘජු කොට පිහිටුවා තමන්ගේ කෙලශව්‍යුපශමය නුවණින් සලකා බලමින් වැඩ හුන් සැරිසුන් තෙරුන් දුටු සේක් ම ය.

2. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ දැන එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතුළු සේක:

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

“උපසන්නසන්නචිත්තස්ස තෙත්තිවජ්ඣානස්ස භික්ඛුනො,
වික්ඛිණො ජාතිසංසාදෙ චුත්තො සො මාරබ්බතා”ති.

මෙඝියවග්ගො චතුස්සො.

තසසු අයුතං:

මෙඝියං¹ උද්ධතං² ගොපාලං³ ජුණ්ණං⁴ තාගෙන පඤ්චමං.
පිණෙකාලො සාරිපුත්තො ච සුඤ්චි භවති අධ්මං,
උපසෙතො චඞ්ගනනපුත්තො සාරිපුත්තො ච තෙ දසාති.

සොණවග්ගො⁵ පඤ්චමො

5. 1.

රාජසුතං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාව්ඤ්ඤියං විහරති, ජෙතවනෙ අනාපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. තෙන බො පත සම්මෙත රුජා පසෙනදි කොසලො මලලිකාය දෙවියා සද්ධිං උපරිපාසාදවරගතො භොති. අප් බො රුජා පසෙනදි කොසලො මලලිකං දෙවිං එතදවොච: “අඤ්ච භු බො තෙ මලලිකෙ, කොචඤ්ඤෙ අත්තනා පියතරො?”ති.

“තඤ්ච බො මෙ මහාරුජ, කොචඤ්ඤෙ අත්තනා පියතරො”ති.

“භුස්සං පත මහාරුජ, අඤ්ඤෙ කොච අත්තනා පියතරො?”ති.

“මස්සමපි බො මලලිකෙ, තඤ්ඤෙ කොච අත්තනා පියතරො”ති.

2. අප් බො රුජා පසෙනදි කොසලො පාසාද ඔරුහිත්වා යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කම්. උපසඞ්කම්ත්වා භගවනං අභිවාදෙත්වා එකමනං නිසීදි. එකමනං නිසීන්තො බො රුජා පසෙනදි කොසලො භගවනං එතදවොච:

“ඉධාහං භනෙත, මලලිකාය දෙවියා සද්ධිං උපරිපාසාදවරගතො මලලිකාදෙවිං එතදවොච: “අඤ්ච භු බො තෙ මලලිකෙ, කොචඤ්ඤෙ අත්තනා පියතරො?”ති. එවංවුත්තෙ මලලිකාදෙවි මං එතදවොච: “තඤ්ච බො මෙ මහාරුජ, කොචඤ්ඤෙ අත්තනා පියතරො”ති. “භුස්සං පත මහාරුජ, අඤ්ඤෙ කොචඤ්ඤෙ අත්තනා පියතරො”ති. එවං වුත්තෙ අයං භනෙත, මලලිකං දෙවිං එතදවොච: “මස්සං පි බො මලලිකෙ, තඤ්ඤෙ කොච අත්තනා පියතරො”ති.

3. අප් බො භගවා එතමත්ථං විදිත්වා තාසං වෙලායං ඉමිං උද්ගතං උද්ගතෙසි:

1. මෙඝියො, සි. 2. උද්ධතා, සි. 3. ගොපාලො, සි. 4. ජුණ්ණා, සි. 5. සොණවෙණ-රස්සා, සි.

“උපශාන්ත වූ සංහ්‍රත් සිතැති, සුන් කරන ලද භවකාමණා ඇති, මහණනුගේ ජාතෘදී සංසාරය වෙසෙසින් ක්ෂිණය. හේ මරු බැමිමෙන් මිදුණේ ය.

එහි උද්‍යානය:

මෙය, උද්ධත, ගොපාල, ජුණත, නාග සුත්‍රයන් පස්වැන්න ද, පිණේඛාල, සාරිපුත්ත, අටවන සුඤ්චි, උපසෙතවාගනනපුත්ත, සාරිපුත්ත ද සි ඒ සුත්‍ර දශයෙකි.

පස්වන සංස්කෘතිය

5. 1.

යජ සුත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත් නුවර ජේතවන නම් වූ අනේපිඬු අරමා වාස වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි පස්නදී කොසල රජ මල්ලිකාදේවිය හා පහයෙහි උඩුගෙල්තලයට පැමිණියේ මේ එකල්හි පස්නදී කොසල රජ තෙම මල්ලිකා දේවිය බණවා, “මල්ලිකාවතී, තමනට වඩා ප්‍රිය වූ කිසි අත් කෙනෙක් තොපට ඇද්ද?”යි ඇසී ය.

“මහරජාණනි, මට තමාට වඩා ප්‍රිය වූ අත් කිසිවෙක් නැත් ම ය.

මහරජාණනි, මුඛට වතාහි තමනට වඩා ප්‍රිය වූ අත් කිසිවෙක් ඇත් ද?” යි මල්ලිකා දේවී ඇසුවා ය.

“මටත් මල්ලිකාවතී, තමාට වඩා ප්‍රිය වූ අත් කිසිවෙක් නැතැ” යි පස්නදී කොසොල් රජ කී ය.

2. ඉක්බිත්තෙන් පස්නදී කොසොල් රජ පහයෙන් බැස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කර එළැඹියහ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද, එකත්පසෙකැ හිඳ ගත. එකත්පසෙක හුන්නාවූ ම පස්නදී කොසොල් රජ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැළ කෙළේ ය.

“වහන්ස, මෙහි මේ මල්ලිකා දේවිය හා පහයෙහි උඩුගෙල්තලයට පැමිණියේ ම, මල්ලිකා දේවිය බණවා, “මල්ලිකාවතී, තමනට වඩා ප්‍රිය වූ කිසි අත් කෙනෙක් තොපට ඇද්ද?” යි ඇසී ම. එසේ ඇසූ කල්හි මල්ලිකා දේවී මට “මහරජාණනි, මට තමාට වඩා ප්‍රිය වූ අත් කිසිවෙක් නැත් ම යැ” යි සැළ කළා. “මහරජාණනි, මුඛට වතාහි තමනට වඩා ප්‍රිය වූ අත් කිසි කෙනෙක් ඇත් ද?” යි ඔ ද පුළුවන්. වහන්ස, එසේ පුළුවන් කල්හි “මල්ලිකාවතී, මටත් තමාට වඩා ප්‍රිය වූ අත් කිසිවෙක් නැතැ” යි මේ කී ම” යනු යි.

3. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් මේ කාරණය සලකා, ඒ වෙලායෙහි මේ උදන් ඇතු සේක:

“සබ්බො දිසා අනුපරිගමම වෙනසා
 නෙවජ්ඣග්ගා පියතරමත්තතා කච්චි,
 එවං පියො සුථු අත්තා පරෙසං
 තස්මා න හිංසෙ පරමත්තකාමො”ති.

5. 2.

අප්පායුසා සුත්තං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ඝාච්ඡජීයං විහරති, ජෙතවනෙ අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. අථ බො ආයස්මා ආනන්දො සායන්හස්මයං පතීසල්ලානා චුට්ඨිතො යෙන භගවා තෙනුපසඬකම්, උපසඬකම්චා භගවන්තං අභිවාදෙචා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීනේනා බො ආයස්මා ආනන්දො භගවන්තං එතදවොච: “අච්ඡරියං! භනේන, අබ්බුතං! භනේන, යාව අප්පායුසා හි භනේන, භගවතො මානා අහොසි. සත්තාහජාතෙ භගවති භගවතො මානා කාලමකාසි. තුසිතං කායං උපපජ්ජි”ති.¹ “එවමේතං ආනන්ද, අප්පායුසා හි ආනන්ද, බොධිසත්තමාතරො හොන්ති, සත්තාහජාතෙසු බොධිසත්තෙසු බොධිසත්තමාතරො කාලං කරොන්ති, තුසිතං කායං උපපජ්ජන්ති”ති.

2. අථ බො භගවා එතමන්ථං විදිචා තායං වෙලායං ඉමං උද්ගතං උද්ගතෙසි:

“යෙ කෙච්චි භුතා භවිස්සන්ති
 යෙ වාපි සබ්බෙ ගම්ඤ්ඤන්ති පහාය දෙහං,
 තං සබ්බං ජාතීං කුසල්ලො විදිචා
 ආතාපියො බ්‍රහ්මචරියං වරෙය්‍යා”ති.

5. 3.

සුප්පබුද්ධාකුට්ඨිසුත්තං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති චෙඨවනෙ කල්ලකතීවාපෙ. තෙන බො පන සමයෙන රාජගහෙ සුප්පබුද්ධා තාම කුට්ඨි අහොසි, මනුස්සදළිඳො මනුස්සකපණො මනුස්සවරාකො.

2. තෙන බො පන සමයෙන භගවා මහතිසා පරිසාය පරිච්ඡිතො ධම්මං දෙසෙනේනා නිසීනේනා හොති. අද්දසා බො සුප්පබුද්ධො කුට්ඨි තං මහාජනකායං දුරතොච සන්තිපතිතං. දිස්වානස්ස එතදහොසි: “නිස්සංසයං බො එන්ති කිඤ්චි බාදනීයං වා භොජනීයං වා භාජිසිස්සති. යත්තානාහං යෙන සො මහාජනකායො තෙනුපසඬකමෙය්‍යං. අප්පෙචනාමෙත්ථ කිඤ්චි බාදනීයං වා භොජනීයං වා ලභෙය්‍යන්ති”.

1. උපපජ්ජති. සි.

“සියලු දෙනා දිශාවන් සෙවීම වශයෙන් සිතින් අනුව ගොස්, තමන්ට වඩා ප්‍රියයකු සොයන්නේ කිසි තැනෙකින් නොදන්නේ ය. මෙසේ ඒ අන් සත්ත්වයෙකු වෙත වෙත ම තම තමා වඩා ම ප්‍රිය වේ. එහෙයින් තමාගේ සුව කැමැති තැනැත්තේ මෙරමා නොපෙනෙන්නේ ය.”

5. 2.

අප්‍රාසන සුත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙකිනි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර රජකුට නම වූ අනේපිඬු අරමා වැඩ වසන සේක. එකල්හි අනඳ තෙරණුවෝ සවස් වේලෙහි විතනවිවෙකයෙන් නැගී සිටියාහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියහ. එළඹ ඔබ සකසා වැද එක් පසෙක හුන්හ. එක් පසෙක හුන් ම අනඳ තෙරණුවෝ, “වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ මැණියෝ අතීතයෙන් අප්‍රාසන වූහ ය” යන්න අශවයා සි. වහන්ස, අද්දතයි! භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ මැණියෝ මුඛ උපන් සන්දර්ශන කලුරිය කලහ. තුෂිත දෙවනිකායට (උත්පත්ති වශයෙන්) පැමිණියහ” සි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට කීහ. “අනඳයෙනි, එය එසේ ය. අනඳයෙනි, බෝසත් මවුරු අප්‍රාසන වෙත්. බෝසතුන් උපන් සන්දර්ශන වූ කල්හි බෝසත් මවුහු කලුරිය කරත්. තුෂිත දෙවනිකායට පැමිණෙත්.”

2. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ සලකා එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතුළු සේක:

“යම් කිසි සත්ත්ව කෙනෙක් පෙර වූවාහු ද, මතු ද වෙද්ද, යම් හැම කෙනෙක් මේ කය හැර දෙව්ලොවට යන්නාහු ද, ඒ සියලු පිරිහීම නුවණැත්තේ දැන කෙලෙස් තවන වැර ඇත්තේ බලසර කරන්නේ ය.”

5. 3.

සුප්‍රබුද්ධකුට්ඨි සුත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙකිනි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහ නුවර කලඤ්ඤානිවාස නම් වූ චේතනියෙකි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි රජගහ නුවරෙහි මිනිසුන්ගෙන් ඉතා දිළිඳු වූ, මිනිසුන් අතුරෙහි ඉතා ම දුගී වූ මිනිසුන් අතුරෙහි ඉතා ම දින වූ සුප්‍රබුද්ධ නම් කුෂ්ඨරෝගියෙක් විය.

2. එ සමයෙහි වතාහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහ පිරිසක් විසින් පිරිවරන ලදු වූ දහම් දෙසමින් හුන්සේක් වෙති. සුප්‍රබුද්ධ කුෂ්ඨ නෙම රැස්ව සිටි ඒ මහජන මුළුව දුර දීම දිවි. දක ඔහුට “නිසංකයෙන් ම මෙහි කිසි කැසුණු බිදියා සුදු දෑයක් බෙදෙයි. ඒ මහජන මුළුව කරා ගියෙහි නම් මතා මා නු! මෙහි දී කිසි කැසුණු බිදියා සුදු දෑයක් ලැබ ගත හැකි වීම නම් මැකැවැ”යි මේ සිත විය.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

3. අථ බො සුපඬුඳො කුට්ඨි යෙන සො මහාජනකායො තෙනුප-සඬකම්. අද්දසා බො සුපඬුඳො කුට්ඨි භගවන්තං මහතියා පරිසාය පරිවුතං ධම්මං දෙසෙනතං නිසින්නං. දිස්වානස්ස එතදගොසි: “න බො එත්ත කිඤ්චි බාදනීයං වා භොජනීයං වා භාරීයති, සමණො අයං ගොතමො පරිසතිං ධම්මං දෙසෙති. යනනුතාගමපි ධම්මං සුඤ්ඤානන්ති. තතේව එකමන්තං නිසීදි. “අගමපි ධම්මං සොය්සාමි”ති. අථ බො භගවා සබ්බාවන්තං පරිසං වෙනසා වෙනොපරිවව මහසාකාසි ‘කො ණු බො ඉධ භබ්බො ධම්මං විඤ්ඤාතුං?’”ති.

4. අද්දසා බො භගවා සුපඬුඳො කුට්ඨිං තස්සං පරිසායං නිසින්නං, දිස්වානස්ස එතදගොසි: “අයං බො ඉධ භබ්බො ධම්මං විඤ්ඤාතුං”ති. සුපඬුඳො කුට්ඨිං ආරබ්භ ආනුප්පබ්බකථං¹ කථෙසි. සෙය්සපීදං? දුතකථං, සීලකථං, සග්ගකථං, කාමානං ආදීතවං ඔකාරං සඬකිලෙසං, තෙකබ්බමෙව ව² ආනිසංසං පකාසෙසි. යද භගවා අඤ්ඤාසි, සුපඬුඳො කුට්ඨිං කල්ලචිතතං මුදුචිතතං විනීවරණචිතතං උදග්ගචිතතං පසන්නචිතතං. අථ යා බුද්ධානං සාමුක්ඛකංසිකා ධම්මදෙසනා නං පකාසෙසි, දුතබ්බං සමුදයං නිරෝධං මග්ගං. සෙය්සථාපි නාම සුද්ධං වත්ථං අපගතකාලකං සම්මදෙව රජතං පතිගණෙතය්ස. එවමෙව සුපඬුඳොස්ස කුට්ඨිස්ස තස්මිං යෙව ආසනෙ විරජං චිතමලං ධම්මං-වකමුං උදපාදි: ‘යං කිඤ්චි සමුදයධම්මං, සබ්බං නං නිරෝධධම්මන්ති.’

5. අථ බො සුපඬුඳො කුට්ඨි දිට්ඨධම්මො පත්තධම්මො විදිතධම්මො පරියොගාලහධම්මො තිණණවිචිකිචෙජා විගතකථංකථො වෙසාරජ්ජප්පතො අපරප්පච්චයො සන්ත්ථිසාසනෙ, උට්ඨායාසනා යෙන භගවා තෙනුපසඬකම්. උපසඬකමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො බො සුපඬුඳො කුට්ඨි භගවන්තං එතදවොච: “අභිකක්ඛන්තං භන්තො, අභිකක්ඛන්තං භන්තො, සෙය්සථාපි භන්තො, නික්ඛුජ්ජතං වා උක්ඛුජ්ජෙය්ස, පටිච්ඡන්තං වා විචරෙය්ස, මුල්ලස්ස වා* මග්ගං ආවිකෙට්ඨෙය්ස, අකුසාලෙ වා තෙලපජ්ජෙය්ස ධාරෙය්ස වකමුමන්තො රූපානි දක්ඛන්ති”ති. එවමෙව භගවතා අනෙකපරියායෙන ධම්මො පකාසිතො. එසාගං භන්තො භගවන්තං සරණං ගමන්ති, ධම්මඤ්ච භික්ඛුසඬ්ඤ්ච. උපාසකං මං භගවා ධාරෙතු, අජ්ජකග්ගෙ පාණ්ණපෙතං සරණං ගත”න්ති.

6. අථ බො සුපඬුඳො කුට්ඨි භගවතා ධම්මියා කථාය සද්දසිත්තො, සමාදපිත්තො, සමුත්තෙතජිත්තො, සමපහංසිත්තො, භගවතො භාසිතං අභිනන්දිත්වා අනුමොදිත්වා උට්ඨායාසනා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා පදක්ඛිණං කත්වා පකාසාමි.

1. අනුප්පබ්බකථං, සී. කත්ථි.

3. ඉක්බිතිවෙන් සුප්‍රබුද්ධිකුෂ්ඨී තෙම ඒ මහජන මුළුව වෙත එළඹිණි ය. එහි මහපිරිසක් විසින් පිරිවරන ලද වා දහම් දෙසමින් වැඩහුන් භාග්‍ය-වතුන් වහන්සේ දිවි ය. දූක ඔහුට “මෙහි කිසි කැසුතු හෝ බිදිය යුතු හෝ දූයෙක් නො බෙදෙයි. මේ මහණ ගොයුම්හු පිරිසෙහි දම් දෙසති. මමත් දහම් අසම් තම් මැනවැ”යි මේ සිත විය. හෙ තෙම ‘මමත් බණ අසන්නෙමි’යි එහි ම එක් පසෙක හිඳ ගත්තේ ය. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එකකුදු නො හැර මුළු පිරිස ම ඔවුන් සිත් සිය සිතින් පිරිසිදු ‘මෙහි කළුරෙක් තම් දහම් දූත ගන්නට (මාගීඵලාවබෝධයට) හව්‍ය දූ’”යි (උපනිෂ්ඨය සමපන්න දූයි) බැලූ හේක.

4. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ පිරිසෙහි හුන් සුප්‍රබුද්ධි කුෂ්ඨියා දුටු සේක. දූක උන් වහන්සේට ‘මේ තෙමේ එකානන්තයෙන් මෙහි ධර්මය අවබෝධ කරන්නට තරම් උපනිෂ්ඨය සමපත් ඇත්තෙකැ’යි මේ සිත විය. ඉක්බිති සුප්‍රබුද්ධි කුෂ්ඨියා ඇරැබ, දන්තපා ද භිලකපා ද සංඝිකපා ද කාමයන්ගේ දොෂ ද ලාමකබව ද කෙලෙසීම ද තෙකබමයෙහි අනුග්‍රහ ද පැවැසූ සේක. යම් විටෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සුප්‍රබුද්ධි කුෂ්ඨිකු කමිණිම සිත් ඇතියහු කෙලෙස් පහ ව මොළොක් සිත් ඇතියහු නිවරණ පහ වූ සිතැත්තහු, (මනා පිළිවෙත්හි) ඔදවැසි සිතැත්තහු සැදූහැයෙන් පහත් සිතැත්තහු දුටු සේක් ද, එ විටා දුක් යැ සමුදය යැ නිරෝධ යැ මාගීය යැ යන බුදුවරුන්ගේ යම් සාමු-තකමිණි දෙශනාවෙක් වේ තම් එය පැවැසූ සේක. පහ වූ කළුබවී ඇති ශුද්ධ වසත්‍රය යම්සේ රදන් පිළිගන්නේ ද, එ පරිද්දෙන් ම සුප්‍රබුද්ධි කුෂ්ඨියාහට ඒ අසන්නෙහි ම, ‘යමක් හටගන්නා සංභාවය ඇත් තම් ඒ සියල්ල කැසෙන සංභාවය ඇත්තේ යැ’යි පහ වූ කෙලෙස් රජස් ඇති, පහ වූ කෙලෙස්මල ඇති දහම් ඇස පහල විය.

5. එ කල්හි සුප්‍රබුද්ධි කුෂ්ඨී තෙම දක්නා ලද සිවුසස් දහම් ඇත්තේ නුවණින් පැමිණි සිවුසස් දහම් ඇත්තේ, ප්‍රකට වූ සිවුසස් දහම් ඇත්තේ, නුවණින් බැස ගත් සිවුසස් දහම් ඇත්තේ, ඉක්ම සැක ඇත්තේ, පහවූ විමති ඇත්තේ, සීලාදිගුණයන්හි විශාරද බවට පැමිණිණි, බුද්ධියාසන්නයෙහි පරප්‍රත්‍යය තැත්තේ, හුන්සෙන්නේ නැති සිටි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළඹිණි ය. එළඹි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එකත්පසෙක හිඳ ගත්තේ ය. එකත්පසෙක හිඳ ගත්තා වූ ම සුප්‍රබුද්ධි කුෂ්ඨී තෙම භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙසේ සැල කෙළේ ය: “වහන්ස, දේශනාව අභිකාන්ත ය. වහන්ස, දේශනාව අභිකාන්ත ය. වහන්ස, යම්සේ මුණින් නමා තබන ලද්දක් උඩුකුරු කොට තබන්නේ ද, වැසුණු දූයක් හෝ විවර කරන්නේ ද, මංමුලා වූවකුට මහ කියන්නේ ද “ඇස් ඇත්තෝ රූප දකින්නාහැ”යි අලුරෙහි තෙල් පහනක් හෝ දරන්නේ ද, එ පරිද්දෙන් ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් නොයෙක් කරුණින් දහම් පවසන ලද්දේ ය. වහන්ස. ඒ මම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද ධර්මය ද භික්ෂුසංඝයා ද සරණ යෙමි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අද පටන් මා දිවිහිමි කොට සරණ ගිය උපායකයකු කොට සලකන සේක් වා”යනු යි.

6. එකල්හි සුප්‍රබුද්ධි කුෂ්ඨී තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දූහැම කපායෙන් දක්වන ලද්දේ, උත්සාහවත් කරන ලද්දේ, සතුටු කරන ලද්දේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ වචන පිළිගෙන, සතුටු ව, හුන්සෙන්නේ නැති සිටි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද පැදකුණු කොට තික්ම ගියේ ය.

අථ බො සුප්පබ්බං කුට්ඨිං අවිරපක්කන්තං¹ ගාථී තරුණවල්ලු අභිපාතෙති ජීවිතා වොරොපෙසි.

7. අථ බො සම්බුද්ධා භික්ඛු යෙන භගවා තෙහුපසඬකම්සු. උපසඬකම්සු භගවන්තං අභිවාදෙති ඵකමන්තං නිසිදිංසු. ඵකමන්තං නිසින්නා බො තෙ භික්ඛු භගවන්තං ඵතදවොචුං: “යො සො භනෙත, සුබ්බවුද්ධො තාම කුට්ඨි භගවතා ධම්මො කථාය සන්දසිතො, සමාදපිතො, සමුත්තෙජ්ඣො, සමාසාසිතො, සො කාලකතො. තස්ස කා ගති, කො අභිසම්පරායො”ති?

8. “පණ්ණිතො භික්ඛුවො, සුප්පබ්බො කුට්ඨි, පච්චපාදි ධම්මස්සානුධම්මං, ත ව මං ධම්මාධිකරණං විහෙසෙසි. සුප්පබ්බො භික්ඛුවො, කුට්ඨි තිණණං සංයොජන්තං පරික්ඛයා සොතාපිනො අභිතිපාතධම්මො නියතො සම්මොඛිපරායතො”ති.

9. ඵචං වුත්තෙ අඤ්ඤාතරො භික්ඛු භගවන්තං ඵතදවොච: “කො හු බො භනෙත, හෙතු, කො පච්චයො යෙන සුප්පබ්බො කුට්ඨි අහොසි, මනුස්සදුද්දො මනුස්සකපණො මනුස්සවරාකො?”ති.

10. “භුතපුබ්බං භික්ඛුවො සුප්පබ්බො කුට්ඨි ඉමස්මිං යෙව රාජගහෙ සෙට්ඨිපුත්තො අහොසි. සො උය්‍යානභුමිං නිය්‍යන්තො අද්දස භාගර්ශ්මිං පච්චෙකබ්බං තගරං පිණ්ඩාය පච්ඡන්තං, දිස්වානස්ස ඵතදහොසි: “කායං කුට්ඨි කුට්ඨිච්චරෙත හි විවරති”ති, නිට්ඨතිතො අපසබ්බතො² කර්තො පක්කාමි. සො තස්ස කම්මස්ස විපාකෙත බ්‍රහ්මි වස්සානි බ්‍රහ්මි වස්සසතානි බ්‍රහ්මි වස්සසහස්සානි බ්‍රහ්මි වස්සසහස්සානි නිරයෙ පච්චිත්ථි. තස්සො කම්මස්ස විපාකාවහෙසෙන ඉමස්මිං යෙව රාජගහෙ කුට්ඨි අහොසි, මනුස්සදුද්දො මනුස්සකපණො මනුස්සවරාකො. සො තථාගතප්පච්චෙදිතං ධම්මචිතයං අගම්ම සද්ධං සමාදිසි, සීලං සමාදිසි, සුතං සමාදිසි, වාගං සමාදිසි, පඤ්ඤං සමාදිසි. සො තථාගතප්පච්චෙදිතං ධම්මචිතයං අගම්ම සද්ධං සමාදිසිතො සීලං සමාදිසිතො සුතං සමාදිසිතො වාගං සමාදිසිතො පඤ්ඤං සමාදිසිතො කායස්ස හෙද පරං මරණං සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපන්නො දෙවානං තාවතීංසානං සහබ්බතං. සො තත්ථ අඤ්ඤා දෙවො අතිරොචති වණ්ණණත වෙව යසසා වාති.

11. අථ බො භගවා ඵතමත්ථං විදිතො තායං වෙලායං ඉමං උද්දනං උද්දතෙසි:

“වක්ඛුමා විසමානිව විජ්ජමානෙ පරක්කමෙ,
පණ්ණිතො ජීවලොකස්මිං පාපානි පරිවජ්ජයෙ”ති.

1 අථ බො සුප්පබ්බං අවිරපක්කන්තං, සි. 2. අපසබ්බාමිතො, සෞ. අපසාදං ධම්මපදධං කථා - අපසභවන්තං = ඉවත්ව නිසින්න?.

ඉක්බිත්තෙන් තික්මැ ගිය නොබෝ වේලා ඇති සුප්‍රබුද්ධ කුෂ්ඨියා පාටවස්සකු ඇති දෙනක් අතින් ඇත බිම හෙළා දිවියෙන් තොර කළා ය.

7. එ කල්හි බොහෝ භික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරු එළඹියහ. එළඹි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද, එකත්පසෙක හුන්නාහ. එකත්පසෙක හුන්නාමු ම ඒ භික්ෂුහු “වහන්ස, යම් සුප්‍රබුද්ධ නම් කුෂ්ඨියෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දැනාමි කපාවෙන් කරුණු ලා දක්වන ලද්දේ ද, සමාදන් කරවන ලද්දේ ද, උත්සාහවත් කරන ලද්දේ ද, සතුටු කරන ලද්දේ ද, හේ කළුරිය කෙළේ ය. ඔහුගේ ගතිය කවර යැ, පරලොවැ පැවැත්ම කවර යැ?”යි ඇසූහ.

8. “මහණෙනි, සුප්‍රබුද්ධ නම් කුෂ්ඨි තෙම පණ්ඩිත ය. ධර්මානුබන්ධ ප්‍රතිපත්ත වී ය. ධර්මාවබෝධ කාරණයෙන් මා නො වෙහෙසී ය. මහණෙනි, සුප්‍රබුද්ධ කුෂ්ඨි තෙම තුන් සංයෝජනයන්ගේ පරික්ෂයයෙන් සෝවන් වූයේ, අපායට තොවැටෙන ස්වභාව ඇත්තේ, සම්මතකම්මයමයෙන් නියත වූයේ, ඉදිරි මාගීත්‍රය (සම්බෝධිය) ප්‍රතිෂ්ඨා කොට ඇත්තේ වී යැ”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ හේක.

9. මෙසේ කී කල්හි එක්තරු මහණෙක් “වහන්ස, යමෙකින් සුප්‍රබුද්ධ තෙම කුෂ්ඨ ඇත්තේ වී ද, මිනිසුන් අතුරෙහි ඉතා දිළිඳුදෙක්, මිනිසුන් අතුරෙහි ඉතා දුගියෙක්, මිනිසුන් අතුරෙහි ඉතා ම දීනයෙක් වී ද, එයට හෙතුව කවරේ ද, ප්‍රත්‍යය කවරේ ද?”යි ඇසී ය.

10. “මහණෙනි, පෙර වූවක් නියමි. සුප්‍රබුද්ධ කුෂ්ඨි තෙම මේ රජගහ පුරයෙහි ම සිටුපුතෙක් විය. හේ උයන්බිමට යන්නේ නුවරට පිඬු පිණිස පිවිසෙන භග්‍යසිහි පසේබුද්ධු දිවි. දෑක ඔබට “සිටුරෙන් ඇත වසා හැවිද්නා මේ කුෂ්ඨියා කවරෙක් ද?”යි මේ සිත විය. මෙසේ සිතා කෙළ එව අපසම්‍ය (නිගරු) කොට තික්ම ගියේ ය. හේ ඒ කමිසේ විපාකයෙන් බොහෝ හවුරුදු, බොහෝ සිය ගණන් හවුරුදු, බොහෝ දහස්ගණන් හවුරුදු, බොහෝ සිය-දහස්ගණන් හවුරුදු තිරයේ පාසුණේ ය. ඒ කමිසේ ම ඉතිරි විපාකයෙන් මේ රජගහ පුරයෙහි ම මිනිස්දිළිඳුදෙක් වූ මිනිස්දුගියෙක් වූ මිනිස්දීනයෙක් වූ කුෂ්ඨියෙක් විය. හේ තථාගතයන් දෙසු ධර්මිතය නිසා සැදැහැ සමාදන් කොට ගත්තේ ය. සිල් සමාදන් කොට ගත්තේ ය. බ්‍රහ්මචාරි බව සමාදන් කොට ගත්තේ ය. න්‍යාගය සමාදන් කොට ගත්තේ ය. ප්‍රඥව සමාදන් කොට ගත්තේ ය. හේ තථාගතප්‍රවේදිත ධර්මිතය නිසා ශ්‍රද්ධාව සමාදන් කොට ගෙන, ශීලය සමාදන් කොට ගෙන, මුත්තිය සමාදන් කොට ගෙන, න්‍යාගය සමාදන් කොට ගෙන, ප්‍රඥව සමාදන් කොට ගෙන, කාබුන් මරණින් මතු සුභති වූ සහලොව පැමිණියේ, තව්තිසාවැසි දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණියේ ය. හේ එහි පැහැයෙන් ද යශසින් ද අන් දෙවියන් ඉක්මැ බිබලා”යැ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ හේක.

11. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ දැන එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතුළු :

“නුවණැස් ඇති පණ්ඩිත තෙමේ කාසික විජීය පවත්නා කල්හි විෂම ඇත් අස් අදින් මෙන් මේ සත්ලොවෙහි පාපයන් දුරු ලත්තේ ය.”

5. 4.

කුමාරකස්‍යතං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ඝාච්ඡ්ඵියං විහරති, ජෙනවනෙ අනාඨපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන සම්බුද්ධා කුමාරකා අනතරා ව සාවඤ්චං අනතරා ව ජෙනවනං මච්ඡකෙ බාධෙනති. අථ ඛො භගවා පුබ්බත්තසමයං නිවාසෙති, පත්තචිවරමාදාය් සාවඤ්චං පිණ්ඩාය පාවිසී. අද්දසා ඛො භගවා තෙ සම්බුද්ධෙ කුමාරකෙ අනතරා ව සාවඤ්චං අනතරා ව ජෙනවනං මච්ඡකෙ බාධෙනෙතා. දිස්සාන යෙන තෙ කුමාරකා තෙනුප-සංකම්. උපසංකම්භි, තෙ කුමාරකෙ එතදවොච: “භායථ තුමෙහ¹ කුමාරකා, දුක්ඛස්ස? අප්පියං වො දුක්ඛං?”ති. “එවං භනෙතා, භායාම මයං² දුක්ඛස්ස, අප්පියං තො දුක්ඛං”ති.

2. අථ ඛො භගවා එතමඤ්චං විදිති, තායං වෙලායං ඉමං උද්‍යානං උද්‍යනෙසි:

“සචෙ භායථ දුක්ඛස්ස සචෙ වො දුක්ඛමප්පියං,
මාකඤ්ච පාපකං කමමං ආපි වා යදි වා රහො.

සචෙ ව පාපකං කමමං කරස්සථ කරොථ වා,
න වො දුක්ඛා පමුත්තාස්සී උපෙච්ච පි පලායතං”ති.

5. 5.

උපොසථස්සතං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ඝාච්ඡ්ඵියං විහරති, පුබ්බාශ්මෙ මහාරමාතුපාසාදෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන භගවා තදනුපොසථෙ භික්ඛුසංඝපරිවුත්තො නිසින්නො හොති. අථ ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ, අභික්ඛානාය රතතියා නික්ඛන්නො පඨමෙ යාමෙ උට්ඨායාසනා එකංසං චිවරං කච්චා යෙන භගවා තෙනඤ්ඤං පණ්ණමෙති, භගවන්තං එතදවොච: “අභික්ඛානා භනෙතා, රතති. නික්ඛන්නො පඨමො යාමො. චිරනිසින්නො භික්ඛුසංඝො. උද්දිසතු භනෙතා, භගවා භික්ඛුතං පාතිමොක්ඛං”ති. එවං වුත්තා භගවා තුණ්හී අහොසි. දුතියමපි ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ, අභික්ඛානාය රතතියා නික්ඛන්නො මඤ්ඤමෙ යාමෙ උට්ඨායාසනා එකංසං චිවරං කච්චා යෙන භගවා තෙනඤ්ඤං පණ්ණමෙති, භගවන්තං එතදවොච: “අභික්ඛානා භනෙතා රතති. නික්ඛන්නො මඤ්ඤමො යාමො. චිරනිසින්නො භික්ඛුසංඝො. උද්දිසතු භනෙතා, භගවා භික්ඛුතං පාතිමොක්ඛං”ති. දුතියමපි ඛො භගවා තුණ්හී අහොසි. තතියමපි ඛො ආයස්මා අනන්දෙ, අභික්ඛානාය රතතියා නික්ඛන්නො පච්ඡිමෙ යාමෙ උද්ධට්ඨෙ අරුණෙ නන්දිමුඛියා රතතියා උට්ඨායාසනා එකංසං චිවරං කච්චා යෙන භගවා තෙනඤ්ඤං පණ්ණමෙති, භගවන්තං එතදවොච: “අභික්ඛානා භනෙතා රතති. නික්ඛන්නො පච්ඡිමො යාමො. උද්ධට්ඨො අරුණො, නන්දිමුඛි රතති. චිරනිසින්නො භික්ඛුසංඝො. උද්දිසතු භනෙතා, භගවා භික්ඛුතං පාතිමොක්ඛං”ති. ‘අපරිසුද්ධා ආනන්ද පරිසා’ති.

1. වො තුමෙහ, කඤ්චි. 2. මයං භනෙතා, කඤ්චි.

5. 4.

කුමාරකද්‍රව්‍යය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර සේනවතී නම් වූ අනන්තවු අරමෙහි වැඩ වසන සේක. එසමයෙහි වතාහි බොහෝ දරුවෝ සැවැත්තුවර දෙවර්තුවර අතර මසුන් පෙළන්. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙරවරු සමයෙහි හැඳ පෙරෙවැ පාසිවුරු ගෙන සැවැත්තුවර පිඬු පිණිස පිවිසි සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර දෙවර්තුවර අතර මසුන් පෙළන ඒ දරුවන් දුටු සේක. දැක ඒ දරුවන් කරා එළඹියහ. එළඹ “දරුවෙනි, තෙපි දුකට බිය ඇත්තවු ද? දුක තොපට අප්‍රිය ද?” යි අසා වදාළ සේක. “එසේ ය වහන්ස, අපි දුකට බඩු. අපට දුක අප්‍රිය යැ” යි ඔහු කීහ.

2. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ සලකා එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතුළු සේක:

‘ඉදින් දුකට බඩු නම්, ඉදින් දුක තොපට අප්‍රිය නම්, එළියේ හෝ රහසේ හෝ පව්කම් නො කරවු.

ඉදින් පව්කම් කරවු නම් හෝ කරන්නහු නම් හෝ එය දැන පලා යන්නා වූ ද තොපට දුකින් මිදීමක් නැත.”

5. 5.

උපොසඨ සුත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර සම්පයෙහි වූ මාගාරිමාතාප්‍රාසාද නම් වූ සුචාර්මයෙහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පොභොලත් එදින බික්සහන විසින් පිරිවැරුණාහු වැඩහුන් සේක් වෙති. එකල්හි අනතුරු තෙරණුවෝ රැ බොහෝ වේලා ඉක්මැ හිය කල්හි, පළමු යම ගෙවුණ කල්හි හුතක්තෙන් නැගී සිට සිටුව එකස් කොට භාග්‍යවතුන් දසට ඇඳිලි තමා “වහන්ස, රැ බොහෝ ඉක්මයේ ය. පෙර යම ගෙවිණ. බික්සහන හිදගත් බොහෝ වේලා ඇත්තේ ය. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හික්කුතට පාමොක් උදෙසන සේක්වා” යි කීහ. මෙසේ කී කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තුණ්ණිමහුන වූ සේක. දෙවෙනි වර ද අනතුරු තෙරණුවෝ රැ බොහෝ ඉක්මණු කල්හි, මැදුම් යම ගෙවුණ කල්හි, හුතක්තෙන් නැගී, සිටුව එකස් කොට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දසට ඇඳිලි තමා, “වහන්ස, රැ බොහෝ ඉක්මැ හිය ය. මැදුම් යම ගෙවිණ.....පාමොක් උදෙසන සේක්වා” යි කීහ. දෙවෙනි වර ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තුණ්ණිමහුන වූ සේක. තෙවෙනි වර ද අනතුරු තෙරණුවෝ රැ බොහෝ ඉක්ම කල්හි, පැසිම් යම ගෙවුණ කල්හි අරුණු නැගී කල්හි රැ පාත් වන වේලෙහි හුතක්තෙන් නැගී සිට සිටුව එකස් කොට, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දසට ඇඳිලි තමා “වහන්ස, රැ බොහෝ ඉක්ම හිය ය. පැසිම් යම ගෙවුණේ ය. අරුණු නැගේ ය. රැ පාත් වීමට ලං වැ ඇත. බික්සහන හිදගත් බොහෝ වේලා ඇත්තාහ. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හික්කුතට පාමොක් උදෙසන සේක්වා” යි කීහ. ‘අනතුරු, පිරිස අපිරිසිදු යැ’ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

2. අථ බො ආයස්මතො මහාමොග්ගලානස්ස එතදහොසි: “කං නු බො භගවා පුග්ගලං සක්කාය එවමාන ‘අපරිසුද්ධා ආතඤ්ඤා පරිසා’ති. අථ බො ආයස්මා මහාමොග්ගලානො සබ්බාවන්තං භික්ඛුසංඝං වෙනසා වෙනො පරිච්ච මනසාකායි. අද්දසා බො ආයස්මා මහාමොග්ගලානො තං පුග්ගලං දුස්සීලං පාපධම්මං අසුච්ඡිකම්මස්සරස්මාචාරං පරිච්ඡන්තකම්මන්තං අස්සමණං සමණපටිඤ්ඤං අමුභව්වාරිං මුභව්වාරිපටිඤ්ඤං අනෙත්තාපුතීං අවස්සකං කසම්බුජාතං මජ්ඣේ භික්ඛුසංඝස්ස නිසීන්තං. දිස්වාන උට්ඨායාසතා යෙන සො පුග්ගලො තෙනුපසම්භවි. උපසම්භවිත්වා තං පුග්ගලං එතදවොච: ‘උට්ඨොහාප්පිසො, දිට්ඨොසි භගවතා. තඤ්ඤි තෙ භික්ඛුහි සද්ධං සංවාසො’ති. අථ බො සො පුග්ගලො තුණ්ඤි අහොසි. දුතියම්චි බො ආයස්මා මහාමොග්ගලානො තං පුග්ගලං එතදවොච: ‘උට්ඨොහාප්පිසො, දිට්ඨොසි භගවතා. තඤ්ඤි තෙ භික්ඛුහි සද්ධං සංවාසො’ති. දුතියම්චි බො සො පුග්ගලො තුණ්ඤි අහොසි. තතියම්චි බො ආයස්මා මහාමොග්ගලානො තං පුග්ගලං එතදවොච: ‘උට්ඨොහාප්පිසො, දිට්ඨොසි භගවතා. තඤ්ඤි තෙ භික්ඛුහි සද්ධං සංවාසො’ති. තතියම්චි බො සො පුග්ගලො තුණ්ඤි අහොසි.

3. අථ බො ආයස්මා මහාමොග්ගලානො තං පුග්ගලං බාහායං ගහෙත්වා බහිස්සාරකොට්ඨකා නික්කාමෙත්වා සුච්ඡිකං දත්වා යෙන භගවා තෙනුපසම්භවි. උපසම්භවිත්වා භගවන්තං එතදවොච: “නික්කාමිතො භනෙත, සො පුග්ගලො මයා. පරිසුද්ධා පරිසා. උද්දිසතු භනෙත, භගවා භික්ඛුතං පාතිමොක්ඛං”ති. “අච්ඡරියං මොග්ගලාන, අබ්බතං මොග්ගලාන, යාව බාහා ගහණංපි නාම සො ලොසපුරිසො ආගමෙස්සති”ති.

4. අථ බො භගවා භික්ඛු ආවුනෙතයි: “ත දුතාහං භික්ඛවෙ, ඉතො-පරං උපොසථං කරිස්සාමි පාතිමොක්ඛං උද්දිසිස්සාමි. තුලොච දුතී භික්ඛවෙ ඉතොපරං උපොසථං කරෙය්‍යාථ, පාතිමොක්ඛං උද්දිසෙය්‍යාථ. අට්ඨාන-මෙතං භික්ඛවෙ අතවකාසො, යං තථාගතො අපරිසුද්ධාය පරිසාය උපොසථං කරෙය්‍ය, පාතිමොක්ඛං උද්දිසෙය්‍ය.”

5. අට්ඨමෙ භික්ඛවෙ, මහාසමුද්දෙ අච්ඡරියං අබ්බතා ධම්මා, යෙ දිස්වා දිස්වා අසුරා මහාසමුද්දෙ අභිරමන්ති. කතමෙ අට්ඨ¹

(1.) මහාසමුද්දෙ භික්ඛවෙ, අනුපුබ්බතින්තො, අනුපුබ්බපොණො, අනුපුබ්බපබ්බාදො, නායතකෙතෙව පපානො. යං භික්ඛවෙ මහාසමුද්දෙ අනුපුබ්බතින්තො, අනුපුබ්බපොණො, අනුපුබ්බපබ්බාදො, නායතකෙතෙව පපානො. අයං භික්ඛවෙ, මහාසමුද්දෙ පස්මො අච්ඡරියො අබ්බතො ධම්මො, යං දිස්වා දිස්වා අසුරා මහාසමුද්දෙ අභිරමන්ති

(2.) පුත වපරං භික්ඛවෙ, මහාසමුද්දෙ ඩිතධම්මො වෙලං නාතිවන්තති. යං භික්ඛවෙ, මහාසමුද්දෙ ඩිතධම්මො වෙලං නාතිවන්තති. අයම්චි භික්ඛවෙ මහාසමුද්දෙ දුතියො අච්ඡරියො අබ්බතො ධම්මො, යං දිස්වා දිස්වා අසුරා මහාසමුද්දෙ අභිරමන්ති.

1. තදුතාහං භික්ඛවෙ අච්ඡරිතෙහෙ උපොසථං කරිස්සාමි පාතිමොක්ඛං උද්දිසිස්සාමිති, අට්ඨානතො පසාරදස්සතා”.

2. එකල්හි 'අතදොනි, පිරිස අපිරිසිදු යැ'යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කවර පුගලකු සදහා මෙසේ වදාළ සේක් දැ'යි මහමුගලන් තෙරණුවතට මේ සිත විය. ඉක්බිති මහමුගලන් තෙරණුවෝ එක් කෙනකුහුදු නොහැර සියලු ම භික්ෂූහමසා සිය සිතින් ඔවුන් සිත පිරිසිදු බැවු සේක. පාප-භව්‍යවය ඇති, සැකයෙන් සිති කටයුතු පැවැත්වූ ඇති, වැසුණු කම් ඇති, අශ්‍රමණ වූ, ශ්‍රමණයෙම සි ප්‍රතිඥ ඇති, බමසර නැති, බමසැරිම සි පිළින ඇති, ඇතුළත කුණු වූ, රූගැඳි කෙලෙස් වැස්සෙන් තෙත් වූ, හටගත් කෙලෙස් කසල ඇති, බික්සහන මැද හුන් ඒ දුසිල් පුගලා ආයුෂෙන් මහමුගලන් තෙර-ණුවෝ දුටහ. දැක හුන්සේනන් කැහිට ඒ පුගලා වෙත වැඩියහ. වැඩ ඇවැත, තැහිසිටුව, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දක්නා ලද්දෙහි. නොපට භික්ෂූන් හා සහවාසයෙක් නැතැ යි වදාළහ. එකලා එ පුගල් නිහඬ වූ හුන්තේ ය. දෙවෙනි වර ද මහමුගලන් තෙරණුවෝ එ පුගලාට 'ඇවැත, තැහිසිටුව. භාග්‍ය-වතුන් වහන්සේ විසින් දක්නා ලද්දෙහි. නොපට භික්ෂූන් හා එක් වැ විසීමෙක් නැතැ'යි වදාළහ. දෙවෙනි වර ද එ පුගලා නිහඬ වූ හුන්තේ ය. තෙවෙනි වර ද, මහමුගලන් තෙරණුවෝ 'ඇවැත, තැහිසිටුව. භාග්‍ය-වතුන් වහන්සේ විසින් දක්නා ලද්දෙහි. නොපට භික්ෂූන් හා එක් වැ විසීමෙක් නැතැ'යි වදාළහ. හෙවෙනි වර ද ඒ පුගලා නිහඬ වූ හුන්තේ ය.

3. එකල්හි මහමුගලන් තෙරණුවෝ ඒ පුගලා අතැ ගෙන දෙරොටු-වෙත් පිටතට නික්මවා අගල්හිද්ද ද මන්තෙහි සවිකාව ද ලා (මොනොවට දෙර වසා) භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියහ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට, "වහන්ස, ඒ පුගලා මා විසින් නික්මවන ලද්දේ ය. පිරිස පිරිසිදු ය. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භික්ෂූන්හට පාමොක් උදෙසන සේක්වා"යි සැල කළහ. "ආශ්වාසීය, මූගලනෙති, අදහන ය, මූගලනෙති, අතින් ගන්නා තුරුම ඒ හිස් පුරිස් කෙම ලැසි වූයේ යැ!යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක.

4. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භික්ෂූන් අමතා මෙසේ වදාළ සේක: "මහණෙනි, දැන් මෙයින් මතු පොහෝ නො කරන්නෙමි. පාමොක් නො උදෙසන්නෙමි. මහණෙනි, දැන් මෙයින් මතු තෙපි ම පොහෝ කරවු. පාමොක් උදෙසවු. මහණෙනි, 'තථාගත තෙම අපිරිසිදු පිරිසෙහි පොහෝ කරන්නේ ය, පාමොක් උදෙසන්නේ ය' යන යමෙක් ඇද් ද, මෙය නොකරුණෙකි, නොවිය හැක්කෙකි.

5. මහණෙනි, යම් දෑ දක දෑක අසුරයෝ මහමුහුදෙහි ඇලෙන් නම් මහමුහුදෙහි වූ මේ අසිරිමත් පුදුම අටෙකි. කවර අටෙක් ද? යත්:

(1.) මහණෙනි, මහමුහුද පිළිවෙළින් නිමන ය. පිළිවෙළින් තැඹුරු ය. පිළිවෙළින් නිමන යට බර වූයේ ය. එක එල්ලේ ම බැටුම නො වේ. මහණෙනි, මහමුහුද පිළිවෙළින් නිමන ය, පිළිවෙළින් තැඹුරු ය. පිළිවෙළින් නිමන යට බර වූයේ ය, එක එල්ලේ ම බැටුම නො වේ යන යමෙක් ඇද් ද, මහණෙනි, යමක් දෑක දෑක අසුරයෝ මහමුහුදෙහි ඇලෙන් නම් ඒ පළමුවන ආශ්වාසී අදහන ධර්මය වේ.

(2.) තව ද මහණෙනි, මහමුහුද සචිත සචරාව ඇත්තේ වෙරළ ඉක්ම නො යෙයි. මහණෙනි, මහමුහුද සචිත සචරාව ඇත්තේ වෙරළ ඉක්ම නොයේ යන යමෙක් ඇද් ද, මහණෙනි, මේ තෙම යමක් දෑක දෑක අසුරයෝ මහමුහුදෙහි ඇලෙන් නම් ඒ දෙවෙනි ආශ්වාසී අදහන ධර්මය යි.

(3.) පුත ව පරං භික්ඛවෙ, මහාසමුද්දෙ ත මනෙත කුණපෙන සංවසති, යං භොති මහාසමුද්දෙ මතං කුණපං, තං ඩිට්ඨකොද්දෙව තීරං වාගෙති,¹ ථලං උසායෙති². යං භික්ඛවෙ මහාසමුද්දෙ ත මනෙත කුණපෙන සංවසති, යං භොති මහාසමුද්දෙ මතං කුණපං, තං ඩිට්ඨකොද්දෙව තීරං වාගෙති, ථලං උසායෙති. අයමපි භික්ඛවෙ, මහාසමුද්දෙ තතිසො අච්ඡරියො අබ්බුතො ධම්මො, යං දිස්වා දිස්වා අසුරං මහාසමුද්දෙ අභිරමනති.

(4.) පුත ව පරං භික්ඛවෙ, යා කාචි මහාතදියො, සෙය්‍යපීදං ගඛිතා, සමුතා, අචිරවතී, සරහු, මභී. තා මහාසමුද්දං පඤ්ඤා ජහනති පුරිමාති තාමගොත්තනාති, මහාසමුද්දෙතොව සඛිං ගච්ඡති. යං භික්ඛවෙ, යා කාචි මහාතදියො, සෙය්‍යපීදං ගඛිතා, සමුතා, අචිරවතී, සරහු, මභී. තා මහාසමුද්දං පඤ්ඤා ජහනති පුරිමාති තාමගොත්තනාති, මහාසමුද්දෙතොව සඛිං ගච්ඡති. අයමපි භික්ඛවෙ මහාසමුද්දෙ වතුඤ්ඤා අච්ඡරියො අබ්බුතො ධම්මො, යං දිස්වා දිස්වා අසුරං මහාසමුද්දෙ අභිරමනති.

(5.) පුත ව පරං භික්ඛවෙ, යා ව ලොකෙ සවන්තියො මහාසමුද්දං අපෙපනති, යා ව අනතප්පිකා ධාරා පපතනති, ත නෙත මහාසමුද්දස්ස උත්තතං වා පුරතතං වා පඤ්ඤෙති. යං භික්ඛවෙ, යා ව ලොකෙ සවන්තියො මහාසමුද්දං අපෙපනති, යා ව අනතප්පිකා ධාරා පපතනති, ත නෙත මහාසමුද්දස්ස උත්තතං වා පුරතතං වා පඤ්ඤෙති. අයමපි භික්ඛවෙ, මහාසමුද්දෙ පඤ්ඤාමො අච්ඡරියො අබ්බුතධම්මො,³ යං දිස්වා දිස්වා අසුරං මහාසමුද්දෙ අභිරමනති.

(6.) පුත ව පරං භික්ඛවෙ, මහාසමුද්දෙ එකරසො ලොණරසො. යං භික්ඛවෙ, මහාසමුද්දෙ එකරසො ලොණරසො, අයමපි භික්ඛවෙ, මහාසමුද්දෙ ජලේඤා අච්ඡරියො අබ්බුතධම්මො, යං දිස්වා දිස්වා අසුරං මහාසමුද්දෙ අභිරමනති.

(7.) පුත ව පරං භික්ඛවෙ මහාසමුද්දෙ බහුරතනො, අනෙකරතනො. තත්‍රිමාති රතනාති. සෙය්‍යපීදං මුත්තා, මණි, වෙළරියො, සඛිං, සිලා, පවාලං, රජතං, ජාතරූපං, ලොභිතභික්ඛා, මසාරගල්ලා. යං භික්ඛවෙ මහාසමුද්දෙ බහුරතනො අනෙකරතනො, තත්‍රිමාති රතනාති. සෙය්‍යපීදං මුත්තා, මණි, වෙළරියො, සඛිං, සිලා, පවාලං, රජතං, ජාතරූපං, ලොභිතභික්ඛා, මසාරගල්ලා. අයමපි භික්ඛවෙ මහාසමුද්දෙ සත්තමො අච්ඡරියො අබ්බුතධම්මො, යං දිස්වා දිස්වා අසුරං මහාසමුද්දෙ අභිරමනති.

1. පාටෙති, සෙසු වී. 2. උසායෙති, සී. වු. 3. අබ්බුතො ධම්මො, සී.

(3.) තව ද මහණෙනි, මහමුහුද මලකුණු හා එක් වෑ නො වසයි. මහ-
මුහුදෙහි යම් මලකුණෙක් වේ නම්, එය වහා ම මුහුදුතෙරට පමුණුවයි,
ගොඩට නගයි. මහණෙනි, මහමුහුද මලකුණු හා එක් වෑ නො වසයි, මලකුණු
ගොඩට නගයි යන යමක් ඇද්ද, මහණෙනි, මෙය ද අසුරයෝ යමක් දක දක
මහමුහුදෙහි ඇලෙත් නම්, මහමුහුදෙහි ඒ තෙවෙනි ආශ්වාසී අද්භූත ධර්මය වේ.

(4.) තව ද මහණෙනි, ගඟා යමුනා අවිරවනී සරගු මහි යන යම් මහා නදී
කෙනෙක් වෙත් ද, ඔහු මහමුහුදට පෑමින්ගේ පළමු නම් ගොත් හරිත්. මහ-
මුහුදු හි ම ව්‍යවහාරයට යෙත්. මහණෙනි, ගඟා යමුනා... යම් නදී කෙනෙක්
වෙත් ද, ඔහු මහ මුහුදු හි ම ව්‍යවහාරයට යන යමක් ඇද්ද, මෙය ද මහණෙනි,
යමක් දක දක අසුරයෝ මහමුහුදෙහි ඇලෙත් නම්, ඒ සිටුවන ආශ්වාසී
අද්භූත ධර්මය වේ.

(5.) තව ද මහණෙනි, ලොවෑ යම් ගං හෝ කෙනෙක් මහමුහුදට ගලා
බසිත් ද, අහසින් යම් වැසිදහර කෙනෙක් වැටෙත් ද, එයින් මහමුහුදේ
අඬුවෙක් හෝ පිරුණු බවෙක් හෝ නො පෑණෙයි. මහණෙනි, යම් ගං හෝ
කෙනෙක් ගලා බසිත් ද, අහසින් යම් වැසිදහර කෙනෙක් හෙත් ද, එයින්
මහමුහුදේ අඬුවෙක් හෝ පිරුණු බවෙක් නො පෑණේ යන යමක් ඇද්ද,
මහණෙනි, මෙය ද යමක් දක දක අසුරයෝ මහමුහුදෙහි ඇලෙත් නම්, ඒ
මහමුහුදෙහි වූ පස්වන ආශ්වාසී අද්භූත ධර්මය වේ.

(6.) තව ද මහණෙනි, මහමුහුද එක් රස ම ඇත්තේ ලුණුරස ඇත්තේ
වේ. මහණෙනි, මහමුහුද එක් රස ම ඇත්තේ ලුණුරස ඇත්තේ වේ
යන යමක් ඇද්ද, මහණෙනි, යමක් දක දක අසුරයෝ මහමුහුදෙහි
ඇලෙත් නම් මෙය ද මහමුහුදෙහි වූ ඒ සවන ආශ්වාසී අද්භූත ධර්මය වේ.

(7.) තව ද මහණෙනි, මහමුහුද බොහෝ රුවන් ඇත්තේ ය.
නොයෙක් රුවන් ඇත්තේ ය. එහි මුතු මණි වෙරළ සක් සිලා පබ්‍රළු
විදි රත් රත්මණි මැසිවිහල් යන මේ රුවන්හු වෙත්. මහණෙනි, මහමුහුද
බොහෝ රුවන් ඇත්තේ ය... මේ රුවන්හු වෙත් යන යමක් ඇද්ද, මහණෙනි,
මෙය ද, යමක් දක දක අසුරයෝ මහමුහුදෙහි ඇලෙත් නම්, ඒ සත්වන
ආශ්වාසී අද්භූත ධර්මය වේ.

(8.) පුත වපරං භික්ඛවෙ, මහාසමුද්දෙ මහතං භූතානං ආවාසො. තත්‍රිමෙ භූතා: කිම්, කිම්භිග්ගො, කිම්උපිභිග්ගො, අසුරු, නාගා, ගකිබ්බා. සන්ති මහාසමුද්දෙ යොජනසතිකාපි අත්තභාවා, ද්වියොජනසතිකාපි අත්තභාවා, ත්‍රියොජනසතිකාපි අත්තභාවා, චතුර්‍යොජනසතිකාපි අත්තභාවා, පඤ්ච-යොජනසතිකාපි අත්තභාවා. යං භික්ඛවෙ, මහාසමුද්දෙ මහතං භූතානං ආවාසො. තත්‍රිමෙ භූතා: කිම්, කිම්භිග්ගො, කිම්උපිභිග්ගො, අසුරු, නාගා, ගකිබ්බා. සන්ති මහාසමුද්දෙ යොජනසතිකාපි අත්තභාවා, ද්වියොජන-සතිකාපි අත්තභාවා, ත්‍රියොජනසතිකාපි අත්තභාවා, චතුර්‍යොජනසතිකාපි අත්තභාවා, පඤ්චයොජනසතිකාපි අත්තභාවා. අයම්පි භික්ඛවෙ, මහාසමුද්දෙ අට්ඨමො අච්ඡරියො අබ්බතඨමො, යං දිස්වා දිස්වා අසුරු මහාසමුද්දෙ අභිරමන්ති.

ඉමෙ බො භික්ඛවෙ, මහාසමුද්දෙ අට්ඨ අච්ඡරියා අබ්බතඨමො¹ යෙ දිස්වා දිස්වා අසුරු මහාසමුද්දෙ අභිරමන්ති.

6. එවමෙව බො භික්ඛවෙ, ඉමසම්. ධම්මවිනයෙ අට්ඨ අච්ඡරියා අබ්බතඨමො¹ යෙ දිස්වා දිස්වා භික්ඛු ඉමසම්. ධම්මවිනයෙ අභිරමන්ති. කතමෙ අට්ඨ?

(1.) සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, මහාසමුද්දෙ අනුප්‍රබ්බතීන්තො, අනුප්‍රබ්බ-පොණො, අනුප්‍රබ්බපබ්බාදෙ, නායනකෙතෙව පපානො, එවමෙව බො භික්ඛවෙ, ඉමසම්. ධම්මවිනයෙ අනුප්‍රබ්බසික්ඛා, අනුප්‍රබ්බකිරියා, අනුප්‍රබ්බපට්ඨපද, නායනකෙතෙව අඤ්ඤාපට්ඨෙවො. යං භික්ඛවෙ, ඉමසම්. ධම්මවිනයෙ අනුප්‍රබ්බසික්ඛා, අනුප්‍රබ්බකිරියා, අනුප්‍රබ්බපට්ඨපද, නායනකෙතෙව අඤ්ඤා-පට්ඨෙවො. අයං භික්ඛවෙ, ඉමසම්. ධම්මවිනයෙ පඨමො අච්ඡරියො අබ්බතඨමො,² යං දිස්වා දිස්වා භික්ඛු ඉමසම්. ධම්මවිනයෙ අභිරමන්ති.

(2.) සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ මහාසමුද්දෙ ධීතඨමො වෙලං නාතිවත්තති, එවමෙව බො භික්ඛවෙ යං මයා සාවකානං සික්ඛාපදං පඤ්ඤත්තං, නං මම සාවකා ජීවිතහෙතු පි නාතික්ඛමන්ති. යං භික්ඛවෙ මයා සාවකානං සික්ඛාපදං පඤ්ඤත්තං නං මම සාවකා ජීවිතහෙතු පි නාතික්ඛමන්ති. අයම්පි භික්ඛවෙ ඉමසම්. ධම්මවිනයෙ දුතියො අච්ඡරියො අබ්බතඨමො,² යං දිස්වා දිස්වා භික්ඛු ඉමසම්. ධම්මවිනයෙ අභිරමන්ති.

(3.) සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, මහාසමුද්දෙ ත මතෙන කුණපෙන සංවසති, යං හොති මහාසමුද්දෙ මහං කුණපං නං ඛිප්පඤ්ඤව නිරං වාගෙති, එලං උසාදෙති. එවමෙව බො භික්ඛවෙ යො සො පුග්ගො දුසසීලො පපබ්බමො අසුචි සඤ්ඤාසරසමාවාදෙ පටිච්ඡන්තකමනො, අසසමණො සමණපටිඤ්ඤා, අබ්බතඨාදී බ්‍රහ්මවාරීපටිඤ්ඤා, අනොපාපුති අවසසුතො කසලොච්ඡාතො, න තෙන සඤ්ඤා සංවසති. අථ බො නං ඛිප්පඤ්ඤව සන්තිපතින්වා උත්ඛිපති.

1. අබ්බතඨමො, සි. 2. අබ්බතඨමො, සි.

(8.) තව ද මහණෙනි, මහමුහුද මහත් සත්ත්වයනට වාසස්ථානය වේ. එහි තිම් තිම්බගල තිම්රපිඞගල අසුර නාග ගකුඵී යන මේ සත්ත්වයෝ වෙති මහමුහුදෙහි යොදුන් සියක් පමණ වූ අත්බව් ඇත්තෝ ද, යොදුන් දෙසියක් පමණ අත්බව් ඇත්තෝ ද, යොදුන් තුන්සියක් පමණ අත්බව් ඇත්තෝ ද, යොදුන් සාරසියක් පමණ අත්බව් ඇත්තෝ ද, යොදුන් පන්සියක් පමණ අත්බව් ඇත්තෝ ද වෙත්. මහණෙනි, මහමුහුද මහත් සතුන්ගේ වාසස්ථානය වෙයි....එහි...යොදුන් පන්සියක් පමණ අත්බව් ඇත්තෝ ද වෙත් යන යමෙක් ඇද්ද, මහණෙනි, යමක් දෑක දෑක අසුරයෝ මහමුහුදෙහි ඇලෙත් නම්, මෙය ද මහමුහුදෙහි වූ ඒ අවචන ආශ්වසී අද්දුත ධර්මය වේ.

මහණෙනි, යමක් දෑක දෑක අසුරයෝ මහමුහුදෙහි ඇලෙත් නම් මොහු ඒ ආශ්වසී අද්දුත ධර්ම අට ය.

6. මහණෙනි, එපරිද්දෙන් ම යම් දෑ දෑක දෑක මහණහු මේ සත්තෙහි ඇලෙත් ද, එසේ වූ ආශ්වසී අද්දුත ධර්මයෝ අට දෙනෙක් මෙ සත්තෙහි ඇත. කවර අට දෙනෙක් ද? යත්:

(1). මහණෙනි, මහමුහුද යම් සේ පිළිවෙළින් නිමන වූයේ පිළිවෙළින් ගැඹුරු වූයේ, පිළිවෙළින් නිමනට බර වූයේ, එක එල්ලේ ම බැවුම් තැත්තේ වේ ද, එසේ ම මහණෙනි, මේ සත්තෙහි අනුපුඵ්ඛිකා අනුපුඵ්ඛියා අනුපුඵ-ප්‍රතිපද වේ. පිළිවෙළ ඉක්මැ (ශීලසමාධිප්‍රඥ නො පුරු) එක්වන ම රහත්බව් පැමිණීම නො වේ. මහණෙනි, මේ සත්තෙහි අනුපුඵඛිකා...වේ...එක් වන ම රහත්බව් පැමිණීම නො වේ යන යමෙක් ඇද්ද, මහණෙනි, මේ තෙම, යමක් දෑක දෑක මහණහු මෙ සත්තෙහි ඇලෙත් නම්, ඒ මෙ සත්තෙහි ඇති පළමු වන ආශ්වසී අද්දුත ධර්මය වේ.

(2). මහණෙනි, යම් සේ මහාසමුද්‍රය සන්නිසංචාරා ඇත්තේ වෙරළ ඉක්මැ නො යේ ද, එසේ ම මහණෙනි, මා විසින් සම්මතට යම් සිකපද-යෙක් පණවන ලද නම්, එය මා සම්මත (සෝවත් ආදි ආභිමුඛකයෝ) ජීවිතභේදයෙහි ඉක්මැ නො යෙත්. මහණෙනි, මා විසින් සම්මතට යම් සිකපදයෙක් පණවන ලද නම් එය මා සම්මත ජීවිතභේදයෙහි ඉක්මැ නොයෙත් යන යමෙක් ඇද්ද, මහණෙනි, මෙය ද, යමක් දෑක දෑක මහණහු මෙ සත්තෙහි ඇලෙත් නම්, මෙ සත්තෙහි වූ ඒ දෙවෙනි ආශ්වසී අද්දුත ධර්මය වේ.

(3). මහණෙනි, යම් සේ මහමුහුද මළකුණු හා එක් වැ නො වෙසේ ද, මහමුහුදෙහි යම් මළ කුණෙක් වී නම් එය වහා ම මුහුදු තෙරට පමුණුවා ද, ගොඩට නගා ද, එසේ ම මහණෙනි, දුශ්ශීල වූ පාපසංචාරා ඇති, අශුභ වූ, සැකයෙන් සිති කටයුතු පැවැතුම් ඇති, වැසුණු කම් ඇති, අශ්‍රමණ වැ ශ්‍රමණයෙහි සි පිළින කරන, අබ්‍රහ්මචාරී වැ බ්‍රහ්මචාරී සි පිළින කරන, ඇතුළත කුණු වූ, රුහාදියෙන් තෙත් වූ, හවගත් කෙලෙස් කසල ඇති යම් පුගුලෙක් වේ ද, සංඝයා ඔහු හා එක් වැ නො වෙසේ. වැලි බිත්සහන වහා ම රැස් වැ ඔහු තෙරපයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

කිඤ්චාපි සො හොති මජ්ඣෙකි භික්ඛුසංඝස්ස නිසිනො, අථ ඛො සො ආරකාව සංඝස්මා, සංඝස්මා ව තෙන. යං භික්ඛවෙ, යො සො පුග්ගලො දුස්සිලො, පාපධම්මො, අසුච්චිකම්මස්ස රුක්ඛාදිං පටිච්ඡන්තකම්මනො, අසාමණො සමණපටිඤ්ඤා, අබ්බමචාරි චුඤ්චාරිපටිඤ්ඤා, අනොපාපුති, අවසුභො, කසම්මුජානො, න තෙන සංඝස්මා සංවසති. අථ ඛො තං ඛිප්පඤ්ඤාව සනතිපතිචා උක්ඛිපති, කිඤ්චාපි සො හොති මජ්ඣෙකි භික්ඛු-සංඝස්ස නිසිනො, අථ ඛො සො ආරකාව සංඝස්මා, සංඝස්මා ව තෙන. අයම්පි භික්ඛවෙ, ඉමස්මිං ධම්මවිනයෙ තතියො අච්ඡරියො අබ්බුතධම්මො,¹ යං දිස්වා දිස්වා භික්ඛු ඉමස්මිං ධම්මවිනයෙ අභිරමන්ති.

(4.) සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, යා කාචි මහානදියො, තෙය්‍යපීදං: ගඬා, යමුනා, අචිරවතී, සරභු, මහි. තා මහාසමුද්ධං පඤ්ඤා² ජහන්ති පුරිමාති තාමගොතනාති, මහාසමුද්ධොක්ඛෙව සංඛිං ගච්ඡන්ති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ චත්තාරො මෙ වණණො ඛතතියා, බ්‍රාහ්මණො, වෙස්සා, සුද්ද, තෙ තථාගතපප-වෙදිතෙ ධම්මවිනයෙ අගාරස්මා අතගාරියං පබ්බජ්ඣා ජහන්ති පුරිමාති තාමගොතනාති, සමණො සංඝපුත්තියාක්ඛෙව සංඛිං ගච්ඡන්ති. යං භික්ඛවෙ චත්තාරො මෙ වණණො ඛතතියා, බ්‍රාහ්මණො, වෙස්සා, සුද්ද, තෙ තථාගතපප-වෙදිතෙ ධම්මවිනයෙ අගාරස්මා අතගාරියං පබ්බජ්ඣා ජහන්ති පුරිමාති තාමගොතනාති, සමණො සංඝපුත්තියාක්ඛෙව සංඛිං ගච්ඡන්ති අයම්පි භික්ඛවෙ ඉමස්මිං ධම්මවිනයෙ චතුරො අච්ඡරියො අබ්බුතධම්මො,¹ යං දිස්වා දිස්වා භික්ඛු ඉමස්මිං ධම්මවිනයෙ අභිරමන්ති.

(5.) සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ යා ව ලොකෙ සචන්තියො මහාසමුද්ධං අපෙපනති, යා ව අනාගතියා ධාරා පපතනති, ත තෙන මහාසමුද්ධස්ස උභනතනං වා පුරතනං වා පඤ්ඤායති. එව මෙව ඛො භික්ඛවෙ, බහු වෙපි භික්ඛු අනුපාදි-සෙසාය නිබ්බානධාතුයා පරිනිබ්බායන්ති. න තෙන නිබ්බානධාතුයා උභනතනං වා පුරතනං වා පඤ්ඤායති. යං භික්ඛවෙ, බහු වෙපි භික්ඛු අනුපාදිසෙසාය නිබ්බානධාතුයා පරිනිබ්බායන්ති, ත තෙන නිබ්බානධාතුයා උභනතනං වා පුරතනං වා පඤ්ඤායති. අයම්පි භික්ඛවෙ, ඉමස්මිං ධම්මවිනයෙ පඤ්චමො අච්ඡරියො අබ්බුතධම්මො.¹ යං දිස්වා දිස්වා භික්ඛු ඉමස්මිං ධම්මවිනයෙ අභිරමන්ති.

(6.) සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, මහාසමුද්ධෙ එකරසො ලොණරසො. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, අයං ධම්මවිනයො එකරසො විමුත්තිරසො. යං භික්ඛවෙ, අයං ධම්මවිනයො එකරසො විමුත්තිරසො. අයම්පි භික්ඛවෙ ඉමස්මිං ධම්මවිනයෙ ඡට්ඨො අච්ඡරියො අබ්බුතධම්මො.¹ යං දිස්වා දිස්වා භික්ඛු ඉමස්මිං ධම්මවිනයෙ අභිරමන්ති.

1. අබ්බුතො ධම්මො, සී. 2. පතනා, ම.

හේ ඩික්ඝභත මාද හුත්තේ චී තමුදු වාලි හේ සඛ්ඝයා කෙරෙන් ද සඛ්ඝයා ඔහු කෙරෙන් ද ඇත් ම යා. මහණෙනි, දුග්ගිල වූ පාපසවභාව ඇති, අගුඬ වූ...හටගත් කෙලෙස් කසල ඇති යම් පුගුලෙක් වේ ද...සඛ්ඝයා ඔහු කෙරෙන් ඇත් ම යා. යන යමෙක් ඇද්ද, මහණෙනි, මෙය ද යමක් දැක දැක භික්ෂුහු මෙ සස්තෙහි ඇලෙත් තම් ඒ තෙවෙනි ආශවසී අද්භුතා ධර්මය වේ.

(4). මහණෙනි, ගඛ්ඝා ... මෙහි යන යම් මහා තදී කෙනෙක් වෙත් ද, යම් සේ ඔහු මහමුහුදට පාමණ පළමු තම්ගොත් හරිත් ද, මහමුහුද යා සි ම ව්‍යවහාරයට යෙත් ද, එසේ ම මහණෙනි, කාත් බමුණු වෙලෙඳ සුදුරා යන මේ සතර කුලයෝ වෙත් ද, ඔහු ගිහිගෙන් නික්මා තපාගත ප්‍රවිදිත ශාසන-යෙහි පාවිදිවා පළමු තම්ගොත් හරිත්, ශාක්‍යපුත්‍රිය ශ්‍රමණයෝ ම යා සි ව්‍යවහාරයට යෙත්. මහණෙනි, කාත් ... යන සතර කුලයෝ වෙත් ද, ඔහු ... පළමු තම් ගොත් හරිත් ශාක්‍යපුත්‍රිය ශ්‍රමණයෝ සි ම ව්‍යවහාරයට යෙත් යන යමෙක් ඇද්ද, මහණෙනි මෙය ද, යමක් දැක දැක භික්ෂුහු මේ සස්තෙහි ඇලෙත් තම්, මෙ සස්තෙහි වූ ඒ සතර වන ආශවසී අද්භුතා ධර්මය වේ.

(5). මහණෙනි, ලොවා යම් ගං හෝ කෙනෙක් මහමුහුදට ගලා බසිත් ද, අහසින් යම් වාසි දහර කෙනෙක් වැටෙත් ද, එයින් මහමුහුදේ අඩුවෙක් හෝ පිරුණු බවෙක් නො පාහේ ද, එසේ ම මහණෙනි, බොහෝ වූ ද භික්ෂුහු අනුපාදියෙම නිච්ඡාධාතුවෙත් පිරිනිවෙත් නුමුදු එයින් නිච්ඡාධාතුවෙහි අඩුවෙක් හෝ පිරුණු බවෙක් නො පාහේ. මහණෙනි, බොහෝ වූ ද භික්ෂුහු අනුපාදියෙම නිච්ඡාධාතුවෙත් පිරිනිවෙත් තමුදු එයින් නිච්ඡාධාතුවෙහි අඩුවෙක් හෝ පිරුණු බවෙක් යම් සේ නො පාහේ ද, මෙය ද මහණෙනි, යමක් දැක දැක භික්ෂුහු මෙ සස්තෙහි ඇලෙත් තම්, ඒ පස්වන ආශවසී අද්භුතා ධර්මය වේ.

(6). මහණෙනි, මහමුහුද යම් සේ එක ම රස ඇත්තේ, ප්‍රිණුරස ඇත්තේ වේ ද, එසේ ම මහණෙනි, මේ සස්ත එක ම රස ඇත්තේ විමුක්තිරස ඇත්තේ වේ. මහණෙනි, මෙ සස්ත එක ම රස ඇත්තේ විමුක්තිරස ඇත්තේ වේ යන යමෙක් ඇද් ද, මෙය ද මහණෙනි, යමක් දැක දැක භික්ෂුහු මෙ සස්තෙහි ඇලෙත් තම් ඒ සවන ආශවසී අද්භුතා ධර්මය වේ.

(7). සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, මහසමුද්දෙ ඛුරුතනො අනෙකරුතනො, නත්තිමානි රතතානි: සෙය්‍යපීදං? මුත්තා, මණ්ණි, වෙච්චියො සඤ්ඛා, සිලා, පවාලං, රජතං, ජාතරුපං, ලොහිතඤ්ඤා, මසාරගලලං. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ අයං ධම්මවිතයො ඛුරුතනො අනෙකරුතනො, නත්තිමානි රතතානි: සෙය්‍යපීදං? චත්තාරි සතිපට්ඨානානි,¹ චත්තාරි සමමපට්ඨානානි,² චත්තාරො ඉද්ධිපාදා, පඤ්චිත්තියානි, පඤ්චබලානි, සත්තබ්බොඤ්ඤා, අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො, යං භික්ඛවෙ, අයං ධම්මවිතයො ඛුරුතනො, අනෙකරුතනො නත්තිමානි රතතානි: සෙය්‍යපීදං? චත්තාරි සතිපට්ඨානානි, චත්තාරි සමමපට්ඨානානි,³ චත්තාරො ඉද්ධිපාදා, පඤ්චිත්තියානි, පඤ්චබලානි. සත්තබ්බොඤ්ඤා, අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො. අයමෙ භික්ඛවෙ ඉමෙසම් ධම්මවිතයෙ සත්තමො අවුත්ථියො අබ්බුතධම්මො,⁴ යං දිස්සා දිස්සා භික්ඛු ඉමෙසම් ධම්මවිතයෙ අභිරමන්ති.

(8). සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, මහසමුද්දෙ මහතං භුතානං ආවාසො. නත්තිමෙ භුතා: නිම්, නිම්ඛලො, නිම්රසිඛලො, අසුරා, නාගා, ගඤ්ඤා. සත්ති මහසමුද්දෙ යොජනසතිකාපි අත්තභාවා, දවියොජනසතිකාපි අත්තභාවා, තියොජනසතිකාපි අත්තභාවා, චතුරියොජනසතිකාපි අත්තභාවා, පඤ්ච- යොජනසතිකාපි අත්තභාවා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, අයං ධම්මවිතයො මහතං භුතානං ආවාසො. නත්තිමෙ භුතා: සොතාපනො, සොතාපනච්ඡ- සවුත්තීරියාය පටිපනො, සකදගාමි, සකදගාමච්ඡවුත්තීරියාය පටිපනො, අනාගාමි, අනාගාමච්ඡවුත්තීරියාය පටිපනො, අරහා, අරහත්තච්ඡවුත්තීරියාය⁵ පටිපනො. අයං භික්ඛවෙ, ඉමෙසම් ධම්මවිතයෙ අට්ඨමො අවුත්ථියො අබ්බුතධම්මො,⁶ යං දිස්සා දිස්සා භික්ඛු ඉමෙසම් ධම්මවිතයෙ අභිරමන්ති.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, ඉමෙසම් ධම්මවිතයෙ අට්ඨ අවුත්ථියො අබ්බුතධම්මො.⁶ යෙ දිස්සා දිස්සා භික්ඛු ඉමෙසම් ධම්මවිතයෙ අභිරමන්ති”ති.

7. අථ ඛො භගවා එතමන්ථං විදිතා නායං වෙලායං ඉමං උද්භං උද්භෙසි:-

“ජන්තමතිවිවස්සති” විවටං නාතිවස්සති,
තසමා ජන්තං විවරෙථ එවං තං නාතිවස්සති”ති.

5. 6.

සොණසුත්තං.

1. එවං මෙ සුතං: එක සමයං භගවා ඤාට්ඨිකං විහරති, ජෙතවනෙ අනාට්ඨිකං ආරුමෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන අයස්සා මහාකම්මා- යනො අවනතිසු විහරති, කුරුරුසරෙ පවනෙන පබ්බතෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන සොණො උපාසකො කුට්ඨිකණ්ණා ආයස්මතො මහාකම්මායනස්ස උපට්ඨාකො භොති. අථ ඛො සොණස්ස උපාසකස්ස කුට්ඨිකණ්ණස්ස රහොගහස්ස පතිසුලිඤ්ඤා එවං වෙතසො පරිවිතකෙතා උද්භාදි: “යථා යථා ඛො අයෙතා මහාකම්මායනො ධම්මං දෙසෙති, තස්මිදං සුකරං අභාරං අජ්ඣාචසනා එකන්තපරිපුණ්ණං එකන්තපරිපුර්ණං සම්බලිඛිතං බ්‍රහ්මවරියං චරිතුං. යනුත්තාහං කෙසමස්සුං ඔහාරෙතා කාසායාති වන්ථාති අවුත්ථියො අභාරස්මා අනගාරියං පබ්බජෙය්‍යන්ති.

1. චත්තාරො සතිපට්ඨානා, සබ්බන්ථ. 2. චත්තාරො සම්මපට්ඨානා, සබ්බන්ථ. 3. චත්තාරො සතිපට්ඨානා චත්තාරො සම්මපට්ඨානා, සබ්බන්ථ. 4. අබ්බුතො ධම්මො, සී. 5. අරහත්තාය, ම. 6. අබ්බුතා ධම්මො, සී. 7. ජන්තං අභිවස්සති, සී.

(7). මහණෙනි, මහමුහුද යම් සේ බොහෝ රුවන් ඇත්තේ ද, නොයෙක් රුවන් ඇත්තේ ද, එහි මුහු මිණි මැසිරිගල් යන මේ රුවන්හු වෙන් ද, එසේ ම මහණෙනි, මෙ සත්ත බොහෝ රුවන් ඇත්තේ ය, නොයෙක් රුවන් ඇත්තේ ය. එහි සතර සිව්වන්හු ය, සතර සමාසක් ප්‍රධාන ය, සතර ඉද්දා ය, පස් ඉද්දරෝ ය, පස් බල ය, සත් බොදහනු ය, අරී අට්ඨි මහ ය. යන මේ රුවන්හු වෙන්. මහණෙනි, මෙ සත්ත බොහෝ රුවන් ඇත්තේ ය. ... එහි සතර සිව්වන්හු ය ... අරී අට්ඨිමහ ය යන මේ රුවන්හු වෙන් යන යමෙක් ඇද්ද, මෙය ද මහණෙනි, යමක් දැක දැක හිඤ්ඤ මෙ සත්තෙහි ඇලෙත් තම් ඒ මෙ සත්ත සත්වන ආශවසී අද්දහන ධර්මය වේ.

(8). මහණෙනි, මහමුහුද යම් සේ මහත් සත්ත්වයන්ට වාසස්ථාන වේ ද, යම් සේ එහි තිම් තිම්භග්‍ර ... ගඬවී යන මේ සත්ත්වයෝ වෙන් ද, යම් සේ මහමුහුදෙහි සියක්යොදුන් අත්බම් ඇති සත්හු ද ... පත්සියක් යොදුන් අත්බම් ඇති සත්හු ද, මහණෙනි, එ පරිද්දෙන් ම මෙ සත්ත මහත් සත්ත්වයන්ගේ වාසස්ථානය වේ. එහි සෝවන් ය, සෝවන්පල පසක් කිරීමට පිළිපත්තේ ය, සෙදුගාමි ය, සෙදුගාමිපල පසක් කිරීමට පිළිපත්තේ ය, අනාභාමි ය, අනාභාමි පල පසක් කිරීමට පිළිපත්තේ ය, රහත් ය, රහත්පල පසක් කිරීමට පිළිපත්තේ ය යන මේ මහත් සත්හු වෙති.

මෙය ද මහණෙනි, යමක් දැක දැක හිඤ්ඤ මෙ සත්ත ඇලෙත් තම් ඒ මෙ සත්තෙහි ඇති අට්ඨන ආශවසී අද්දහන ධර්මය වේ.

මහණෙනි, යම් දැක දැක හිඤ්ඤ මෙ සත්ත ඇලෙත් ද, මහණෙනි, මේ වතාහි මෙ සත්තෙහි වූ ඒ ආශවසී අද්දහන ධර්මයෝ අට දෙන වෙති යනු සි.

7. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ සලකා එ වේලෙහි මේ උදන් ඇනු සේක:

“වැසුණ වරද ඉතා වසි. විවෘත වූයේ ඉතා නො වසි. එ හෙයින් වැසුණ වරද හෙළි කරන්නේ ය. මෙසේ එය ඉතා නො වසි.”

5. 6.

සොණ සුත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදි: එක් සමයෙකිහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර දෙව්මේ නම් වූ අනේපිඬු අරමැ වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි මහකසසින් තෙරණුවෝ අටහනිරට කුරුසර නුවර සම්පයෙහි සමනත නම් පව්වෙහි වැඩ වසන සේක. එ කල්හි සොණ කුට්ඨකණ්ණ උපාසක තෙම මහකසසින් තෙරුන්ගේ උපස්ථායක වෙයි. එකලා වතාහි එකලා වූ විහ්‍රවිවෙකයෙන් සුකත වූ සොණකුට්ඨකණ්ණ උපාසකයාට, “අයී වූ මහකසසින් තෙරණුවෝ යම් යම් සේ දහම් දෙසත් ද, එසේ එසේ නුවණින් සලකා බලන මට හිහි ගෙහි වසන මා විසින් ඒකාන්තයෙන් පිරිපුන් කොට ඒකාන්තයෙන් පිරිසිදු කොට ශංඛලිබ්‍රහ්මයක් සේ කොට මේ බඩසර රක්තට නො හැකි වේ, මම් කෙහෙරවුළු බා කසාවත් හැඳ හිහි ගෙන් නික්මා සසුන් වදින්නෙමි තම් ඉතා යෙහෙකැ”යි මේ සිත විය.

2. අථ බො සොණො උපාසකො කුට්ඨිකණ්ණො යෙනායස්මා මහාකල්වා-
යනො තෙනුපසඬකම්, උපසඬකම්භා ආයස්මන්තං මහාකල්වායනං අභිවාදෙභා
එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසිනො බො සොණො උපාසකො
කුට්ඨිකණ්ණො ආයස්මන්තං මහාකල්වායනං එතදවොච: “ඉධ මය්හං භනෙත,
රහොගතස්ස පඨිසලුඤ්ඤාස්මි එවං චේතසො පරිචිතකෙකා උදපාදි: ‘යථා
යථා බො අයො මහාකල්වායනො ධම්මං දෙසෙති. නසිදං සුකරං අගාරං
අඤ්ඤාචසනා එකන්තපරිපුණ්ණං එකන්තපරිපුණ්ණං සඬ්ඛිලිබ්බං බ්‍රහ්මචරියං
චරිතුං. යනනුනාහං කෙසමෙසුං ඔහාරෙභා කාසායාති වජ්ඣාති අච්ඡාදෙභා
අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජෙය්‍ය’න්ති. පබ්බජෙතු මං භනෙත, අයො මහාකල්වායනො”ති.

3 එවං චුතො ආයස්මා මහාකල්වායනො සොණං උපාසකං කුට්ඨිකණ්ණං
එතදවොච: “දුක්ඛරං බො සොණ, යාවජ්ඣං එකභන්තං එකසෙය්‍යං
බ්‍රහ්මචරියං, ඉඬ්ඤ භං සොණ, තඤ්ච අගාරිකභූතො සමානො බුද්ධානං
සාසනං අනුසුඤ්ඤා, කාලසුන්තං එකභන්තං එකසෙය්‍යං බ්‍රහ්මචරියං”ති.
අථ බො සොණස්ස උපාසකස්ස කුට්ඨිකණ්ණස්ස යො අනොසි පබ්බජාති-
සඬ්ඛාරො සො පටිපපස්සමති.

4. දුතියමි බො සොණස්ස උපාසකස්ස කුට්ඨිකණ්ණස්ස රහොගතස්ස
පඨිසලුඤ්ඤාස්මි එවං චේතසො පරිචිතකෙකා උදපාදි: “යථා යථා බො
අයො මහාකල්වායනො ධම්මං දෙසෙති. නසිදං සුකරං අගාරං අඤ්ඤාචසනා
එකන්තපරිපුණ්ණං එකන්තපරිපුණ්ණං සඬ්ඛිලිබ්බං බ්‍රහ්මචරියං චරිතුං.
යනනුනාහං කෙසමෙසුං ඔහාරෙභා කාසායාති වජ්ඣාති අච්ඡාදෙභා අගාරස්මා
අනගාරියං පබ්බජෙය්‍ය”න්ති. දුතියමි බො සොණො උපාසකො කුට්ඨිකණ්ණො
යෙනායස්මා මහාකල්වායනො තෙනුපසඬකම්, උපසඬකම්භා ආයස්මන්තං
මහාකල්වායනං එතදවොච: “ඉධ මය්හං භනෙත, රහොගතස්ස පඨිසලුඤ්ඤා-
ස්මි එවං චේතසො පරිචිතකෙකා උදපාදි: ‘යථා යථා බො අයො
මහාකල්වායනො ධම්මං දෙසෙති, නසිදං සුකරං අගාරං අඤ්ඤාචසනා
එකන්තපරිපුණ්ණං එකන්තපරිපුණ්ණං සඬ්ඛිලිබ්බං බ්‍රහ්මචරියං චරිතුං.
යනනුනාහං කෙසමෙසුං ඔහාරෙභා කාසායාති වජ්ඣාති අච්ඡාදෙභා අගාරස්මා
අනගාරියං පබ්බජෙය්‍ය”න්ති. “පබ්බජෙතු මං භනෙත, අයො මහාකල්වා-
යනො”ති.

2. ඉක්බිත්තෙන් සොණ කුටිකණ්ණ උපාසක තෙම මහකසයින් තෙරුන් කරා එළඹිණි. එළඹ මහකසයින් තෙරුන් ආදරයෙන් වෑද එකත්පසෙක හුන්නේ ය. එක් පසෙක හුන් සොණකුටිකණ්ණ උපාසක තෙම මහකසයින් තෙරුන්ට “වහන්ස, මෙහි හුදෙකලා ව විත්තවිවෙකයෙන් යුක්ත වූ මට මේ සිත විය: “යම් යම් සේ ආරාම මහකසයින් තෙරණුවෝ දහම් දෙසන් ද, එසේ එසේ නුවණින් සලකන මට ‘මේ සසුන් බිහිසර ගිහිගෙහි වසන්නහු විසින් එකානනයෙන් පිරිපුන් කොට, එකානනයෙන් පිරිසිදු කොට ශඛිලිබිතය සේ කොට පුරන්නට පහසු නො වේ. මේ කෙසෙ රවුළු බා කසාවන් හැඳ ගිහි ගෙන් නික්මා සසුන් වදින්නෙමි වීම නම් යෙහෙකැ’යි මේ සිත විය. වහන්ස, ආරාම වූ කසයින් තෙරණුවෝ මා පාවිදි කෙරෙත්වා” යි මෙ බස් කී ය.

3. මෙසේ කී කල්හි මහකසයින් තෙරණුවෝ සොණකුටිකණ්ණ උපාසකයාට, “සොණයෙනි, දිවි ආභිතාක් එක්බත, එකලා ශයනය, බිහිසර යන මෙය දුෂ්කර ය. එ බැවින් සොණයෙනි, තෙපි එහි ගිහිව ම වාතුද්ධි පක්ඛද්ධි ආදි සුදුසු කාලය හා යෙදුණු එක්බත එකලා ශයනය බිහිසර යන බුදුවරුන්ගේ ශාසනයෙහි යෙදෙව්”යි වදාළහ. එකල්හි සොණ කුටිකණ්ණ උපාසකයාට, පාවිද්දට යම් උත්සාහයෙක් වී නම් එය සංසිදිණ.

4. දෙවෙනි වර ද, හුදෙකලා වූ විත්තවිවෙකයෙහි යෙදුණු සොණ කුටිකණ්ණ උපාසකයාට “යම් යම් සේ ම ආරාම වූ මහකසයින් තෙරණුවෝ දහම් දෙසන් ද, ඒ ඒ අයුරින් නුවණින් සලකා බලන මට “ගිහිගෙහි වසන්නහු විසින් එකානනයෙන් පිරිපුන් කොට, එකානනයෙන් පිරිසිදු කොට, ශඛිලිබිතය සේ කොට මේ බිහිසර පුරන්නට පහසු නො වේ. මේ කෙසේ රවුළු බා කසාවන් හැඳ ගිහිගෙන් නික්මා සසුන් වන්නෙමි වීම නම් ඉතා යෙහෙකැ”යි මේ සිත විය. දෙවෙනි වර ද සොණ කුටිකණ්ණ උපාසක තෙම මහකසයින් තෙරුන් කරා එළඹිණි. එළඹ මහකසයින් තෙරුන්ට, “වහන්ස, යම් යම් සේ ආරාම මහකසයින් තෙරණුවෝ දහම් දෙසන් ද, එසේ එසේ නුවණින් සලකන මට මේ සසුන් බිහිසර ගිහි ගෙහි වසන්නහු විසින් එකානනයෙන් පිරිපුන් කොට, එකානනයෙන් පිරිසිදු කොට, ශඛිලිබිතය සේ කොට පුරන්නට පහසු නො වේ. මේ කෙසෙ රවුළු බා දමා කසාවන් හැඳ පෙරෙව ගිහි ගෙන් නික්මා සසුන් වදින්නෙමි නම් ඉතා යෙහෙකැ”යි මෙහි හුදෙකලා ව විත්තවිවෙකයෙන් යුක්ත වූ මට මේ සිත විය. ආරාම වූ මහකසයින් තෙරණුවෝ මා පාවිදි කෙරෙත්වා”යි කී ය.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

5. දුතියමපි බො ආයස්මා මහාකල්වායනො සොණං උපාසකං කුටිකණ්ණං එතදවොච: “දුතකරං බො සොණ, යාවජ්චං එකභතනං එකසෙය්‍යං බ්‍රහ්මචරියං, ඉඛ්‍යා ජිං සොණ, තත්ථෙව අගාරිකභූතො සමානො බ්‍රහ්මානං සාසනං අනුසුඤ්ඤ, කාලසුත්තං එකභතනං එකසෙය්‍යං බ්‍රහ්මචරියං”ති. දුතියමපි බො සොණස්ස උපාසකස්ස කුටිකණ්ණස්ස යො අහොසි පබ්බජ්‍යාභිසංඛාරො සො පටිපට්ඨස්මති.

6. තතියමපි බො සොණස්ස උපාසකස්ස කුටිකණ්ණස්ස රහොගතස්ස පතිසලලීණස්ස එවං වෙනසො පරිචිතකෙකා උදපාදි: ‘යථා යථා බො අයෙයා මහාකල්වායනො ධම්මං දෙසෙති. තසිදං සුකරං අගාරං අජ්ඣාචසතා එකන්තපරිපුණ්ණං එකන්තපරිසුද්ධං සංඛලිඛිතං බ්‍රහ්මචරියං. චරිතුං, යනනුතාහං කෙසමස්සුං ඔහාරෙත්වා කාසායාති වත්ථාති අච්ඡාදෙත්වා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජෙය්‍ය”නති.

තතියමපි බො සොණො උපාසකො කුටිකණ්ණො යෙනායස්මා මහා-කල්වායනො තෙනුපසංඛාමි, උපසංඛාමිත්වා ආයස්මන්තං මහාකල්වායනං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසිනො, බො සොණො උපාසකො කුටිකණ්ණො ආයස්මන්තං මහාකල්වායනං එතදවොච: “ඉධ මෙයාං භනෙත, රහොගතස්ස පතිසලලීණස්ස එවං වෙනසො පරිචිතකෙකා උදපාදි: “යථා යථා බො අයෙයා මහාකල්වායනො ධම්මං දෙසෙති. තසිදං සුකරං අගාරං අජ්ඣාචසතා එකන්තපරිපුණ්ණං එකන්තපරිසුද්ධං සංඛලිඛිතං බ්‍රහ්මචරියං. චරිතුං, යනනුතාහං කෙසමස්සුං ඔහාරෙත්වා කාසායාති වත්ථාති අච්ඡාදෙත්වා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජෙය්‍ය”නති. “පබ්බාජෙතු මං භනෙත, අයෙයා මහාකල්වායනො”ති.

7. අථ බො ආයස්මා මහාකල්වායනො සොණං උපාසකං කුටිකණ්ණං පබ්බාජෙසි. තෙන බො පන සමයෙන අවන්තිදකඛිණ්‍යාපථො අප්පභිකඛුකො හොති. අථ බො ආයස්මා මහාකල්වායනො තිණ්ණං වස්සානං අවචයෙන කිච්ඡෙන කසිරෙන තතො තතො දසවග්ගං භික්ඛුසංඝං සන්තිපාතෙත්වා ආයස්මන්තං සොණං උපසම්පාදෙසි.

8. අථ බො ආයස්මතො සොණස්ස වස්සං චූත්ථස්ස රහොගතස්ස පතිසලලීණස්ස එවං වෙනසො පරිචිතකෙකා උදපාදි: “න බො මෙ සො භගවා සමමුඛා දිට්ඨො. අපි ව සුතො යෙව මෙ සො භගවා ඊදිසො ව ඊදිසො වා”ති. සවෙ මං උපජ්ඣායො අනුජාතෙය්‍ය, ගච්ඡෙය්‍යාහං තං භගවන්තං දස්සතාය අරහන්තං සමමාසම්බුද්ධන්ති.

අථ බො ආයස්මා සොණො සායනහසමයං පතිසලලාණො චුට්ඨිතො යෙනායස්මා මහාකල්වායනො තෙනුපසංඛාමි. උපසංඛාමිත්වා ආයස්මන්තං මහාකල්වායනං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසිනො, බො ආයස්මා සොණො ආයස්මන්තං මහාකල්වායනං එතදවොච: ඉධ මෙයාං භනෙත, රහොගතස්ස පතිසලලීණස්ස එවං වෙනසො පරිචිතකෙකා උදපාදි, “න බො මෙ සො භගවා සමමුඛා දිට්ඨො. අපි ව සුතො යෙව මෙ සො භගවා ඊදිසො ව ඊදිසො වා”ති. සවෙ මං උපජ්ඣායො අනුජාතෙය්‍ය, ගච්ඡෙය්‍යාහං තං භගවන්තං දස්සතාය අරහන්තං සමමාසම්බුද්ධන්ති. “ආරාධා, සාරාධා, සොණ, ගච්ඡ ජිං සොණ, තං භගවන්තං දස්සතාය අරහන්තං සමමාසම්බුද්ධ”නති.

5. දෙවෙනි වර ද මහකසයින් තෙරණුවෝ සොණකුටිකණ්ණ උපාසකයාට, “සොණයෙනි, දිවි ඇති තාක් එක්බත, එකලා ශයනය, බමසර යන මේ දෑ දුෂ්කර ය. එබැවින් සොණයෙනි, තෙපි එහි ගිහි ව ම සුදුසු කල් හා යෙදුණු එක්බත, එකලා ශයනය, බමසර යන බුද්ධිශාසනයෙහි යෙදෙවු”යි වදාළහ. දෙවෙනි වර ද සොණ කුටිකණ්ණ උපාසකයාට, යම් පැවිදිදෙහි උත්සාහයෙක් වී නම්, එය සංසිදුණේ ය.

6. තෙවෙනි වර ද එකලා වූ විතතවිවෙකයෙන් යුක්ත වූ සොණ උපාසකයාට “යම් යම් සේ ආසී මහකසයින් තෙරණුවෝ දහම් දෙසත් ද, එසේ එසේ නුවණින් සලකා බලන මට ගිහිගෙයි වසන්තනු විසින් එකාන්තයෙන් පිරිපුත් කොට, එකාන්තයෙන් පිරිසිදු කොට ශබ්දලිඛිතය සේ කොට බමසර පුරත්තට පහසු නො වේ. මම් කෙහෙරවුළු බා කසා වත් හැඳ ගිහිගෙන් නික්මා සපුන් වදනෙම් නම් ඉතා යෙහෙකා”යි මේ සිත විය.

තෙවෙනි වර ද සොණ කුටිකණ්ණ උපාසක තෙම මහකසයින් තෙරුන් කර එළඹියේ ය. එළඹූ ඔබ වැඳ එකත්පස් ව හුන්නේ ය. එකත්පස්ව හුන් හෙතෙම ඒ තෙරුනට “වහන්ස, යම් යම් සේ ආසී මහකසයින් තෙරණුවෝ දහම් දෙසත් ද, එසේ එසේ නුවණින් සලකන මට මේ සපුන් බමසර ගිහිගෙයි වසන්තනු විසින් එකාන්තයෙන් පිරිපුත් කොට, එකාන්තයෙන් පිරිසිදු කොට, ශබ්දලිඛිතය සේ කොට පුරත්තට පහසු නො වේ. මම් කෙහෙරවුළු බා දමා කසාවත් හැඳ පෙරෙව ගිහිගෙන් නික්ම සපුන් වදින්නෙම් නම් ඉතා යෙහෙකා”යි මෙහි හුදෙකලා වූ විතතවිවෙකයෙන් යුක්ත වූ මට මේ සිත විය. ආසී වූ මහකසයින් තෙරණුවෝ මා පැවිදි කෙරෙත්වා”යි මේ බස් කී ය.

7. ඉක්බිත්තෙන් මහකසයින් තෙරණුවෝ සොණ කුටිකණ්ණ උපාසක පැවිදි කළහ. එ සමයෙහි වතාහි අවනන් දක්ෂිණාපථය නිහිප නමක් පමණක් හිසුන් ඇත්තේ වේ. එ කල්හි මහකසයින් තෙරණුවෝ තුන් වසක් ඇවෑමෙන් දුකින් ආයාසයෙන් ඒ ඒ තැනින් දස නමක් වූ බික්සහ මුළුවක් රැස් කොට ආයුෂමත් සොණයන් උපාසපත් කළහ.

8. ඉක්බිත්තෙන් වස් වැස නිමා වූ, හුදෙකලා වූ විතතවිවෙකයෙන් හුන්නාවූ ආයුෂමත් සොණයාට “මා විසින් ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආස් හමුයෙහි නො දක්නා ලද සේක් ම ය. එහෙත් ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙබඳු ද මෙබඳු ද වත සේකා යි ඇසූ පමණ ම ය. ඉදින් උපාධ්‍යායයන් වහන්සේ මට අනුදන්තා සේක් නම්, ඒ භාග්‍යවත් අර්භත් සමයක්සමුද්ධියත් වහන්සේ දක්නට මම යන්නෙම් වා”යි විතත සංකල්පනාවෙන් පහළ විය.

ඉක්බිත්තෙන් ආයුෂමත් සොණයෝ සවස් වේලෙහි විතතවිවෙකයෙන් නැගී සිටියාහු මහකසයින් තෙරුන් කරා එළඹියහ. එළඹූ මහකසයින් තෙරුන් සකසා වැඳ එකත්පසෙක හුන්හ. එකත්පසෙක හුන් ම ආයුෂමත් සොණයෝ මහකසයින් තෙරුනට “වහන්ස, මෙහි එකලා වූ විතතවිවෙකයෙන් යුක්ත වූ මට මෙසේ විතත සංකල්පනාවෙන් පහළ විය: “මා විසින් ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආස්හමුවෙහි නො දක්නා ලද සේක. එනෙකුදු වුවත් ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙබඳු මෙබඳු වත සේකා යි ඇසූ පමණ ම ය. ඉදින් උපාධ්‍යායයන් වහන්සේ මට අනුදන්තා සේක් නම් ඒ හගවත් අර්භත් සමයක්සමුද්ධියත් වහන්සේ දක්නට මම යන්නෙම් වා”යි මෙය සැළ කළහ. “සොණයෙනි, මැනවි මැනවි සොණයෙනි, ඒ හගවත් අර්භත් සමයක්සමුද්ධියත් වහන්සේ දක්නට තෙපි යවු.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

9. දකඛ්ඤාසී භිං සොණ, නං භගවතං පාසාදිකං පසාදනීයං සන්තින්ද්‍රියං සන්තමානසං උත්තමසම්පදම්පමනුප්පත්තං දන්තං ගුත්තං යතින්ද්‍රියං නාගං. දිස්වාන මම වචනෙන භගවතො පාදෙ සිරසා වන්දති, අප්පාඛාධං අප්පාතඝ්නං ලහුට්ඨානං බලං එංසුචිභාරඤ්ච පුච්ඡි:¹ උපජ්ඣායො මෙ භනෙන්, ආයස්මා මහාකල්පායනො භගවතො පාදෙ සිරසා වන්දති, අප්පාඛාධං අප්පාතඝ්නං ලහුට්ඨානං බලං එංසුචිභාරඤ්ච පුච්ඡති². ‘එවං භනෙන්’ති බො ආයස්මා සොණො ආයස්මතො මහාකල්පායනස්ස භාසිතං අභිනන්දිත්වා අනුමොදිත්වා උට්ඨායාසනා ආයස්මන්තා³ මහාකල්පායනං අභිවාදෙත්වා පදකඛිණං කත්වා සෙනාසනං සංසාමෙත්වා පත්තචීවරමාදාය යෙන සාවඤ්චි තෙන වාරිකං පක්කාමි. අනුපුබ්බෙන වාරිකං වරමානො යෙන සාවඤ්චි ජෙනවනං අනාඨපිණ්ඩිකස්ස ආරුමො යෙන භගවා නෙත්‍රපසඝ්නාමි, උපසඝ්නාමිත්වා භගවතං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීනො, බො ආයස්මා සොණො භගවතං එතදවොච: උපජ්ඣායො මෙ භනෙන්, ආයස්මා මහාකල්පායනො භගවතො පාදෙ සිරසා වන්දති, අප්පාඛාධං අප්පාතඝ්නං ලහුට්ඨානං බලං එංසුචිභාරඤ්ච පුච්ඡති². කච්චි භික්ඛු බමනීයං? කච්චි යාපනීයං? කච්චි³ ඤි අප්පකිලමථෙන අද්ධානං ආගතො? න ච පිණ්ඩකෙන කිලනොසී?”ති. බමනීයං භගවා, යාපනීයං භගවා, අප්පකිලමථෙන වාහං භනෙන්, අද්ධානං ආගතො න ච පිණ්ඩකෙන කිලනොමසී”ති.

10. අථ බො භගවා ආයස්මන්තං ආනන්දං ආමනෙතසී: ‘ඉමස්සානන්ද ආගන්තුකස්ස භික්ඛුනො සෙනාසනං පඤ්ඤපෙති’ති. අථ බො ආයස්මතො ආනන්දස්ස එතදහොසී: යස්ස බො මං භගවා ආණාපෙති, ඉමස්සානන්ද, ආගන්තුකස්ස භික්ඛුනො සෙනාසනං පඤ්ඤපෙති¹. ඉච්ඡති භගවා තෙන භික්ඛුනා සද්ධං එකච්ඡාරෙ වන්දි. ඉච්ඡති භගවා ආයස්මතා සොණෙන සද්ධං එකච්ඡාරෙ වන්දි, යස්මිං චිහාරෙ භගවා චිහරති තස්මිං චිහාරෙ ආයස්මතො සොණස්ස සෙනාසනං පඤ්ඤපෙසී. අථ බො භගවා බහුදෙවරත්ති. අබ්බොකාසෙ නිසජ්ජාය වීතිනාමෙත්වා පාදෙ පක්ඛාලෙත්වා විහාරං පාචිසී. ආයස්මා² බො සොණො බහුදෙවරත්තිං අබ්බොකාසෙ නිසජ්ජාය වීතිනාමෙත්වා පාදෙ පක්ඛාලෙත්වා විහාරං පාචිසී. අථ බො භගවා රත්තියා පච්චුසස්මයං පච්චුට්ඨාය ආයස්මන්තං සොණො අජේඛසී, පටිභාදු නං භික්ඛු ධම්මො² භාසිතුන්ති. එවං භනෙන්³ති බො ආයස්මා සොණො භගවතො පටිසුත්තො සොළස අට්ඨකවග්ගිකාති සබ්බාතෙව සරෙන අභණ්ඨි. අථ බො භගවා ආයස්මතො සොණස්ස සරභඤ්ඤපරියොසානෙ අභ්‍යන්තරොදි: සාධු! සාධු! භික්ඛු, සුගග්ගිතාති භික්ඛු, සොළස අට්ඨකවග්ගිකාති සුමනසිකතාති සුපධාරිතාති, කල්‍යාණීයාසී³ වාචාය සමන්තාගතො විස්සට්ඨාය අනෙළගලාය අත්ථස්ස විඤ්ඤපරිතයා, කතිවස්සො³සී භිං භික්ඛු”ති. ‘එකවස්සො අහං භගවාති. කියස්ස පත භිං භික්ඛු එවං විරං අකාසී”ති. විරදිට්ඨො මෙ භනෙන් කාමෙසු ආදීනවො, අපි ච සම්බොධො සරුවාසො බහුනිවෙවා බහුකරණීයො’ති.

11. අථ බො භගවා එතමන්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්ගතං උද්ගතෙසී:

“දිස්වා ආදීනවං ලොකෙ ඤාත්වා ධම්මං නිරුප්පිං,
අරියො න රමති පාපෙ පාපෙ න රමති සුචි”ති.

1 පුච්ඡාහීති, ම. 2. ධම්මො, සී. 3. කල්‍යාණීයාව, ම.

9. සොණයෙහි, තෙව් ප්‍රසාද එළවන්නාවූ. පාහැඳීමට නිමිති වූ සංහ්‍රන්ත ඉදිරත් ඇති, සංහ්‍රන්ත සිත් ඇති, උතුම් ශමාවට ද දමුවට ද පාමිණ සිටි, දනන කායසමාවාර ඇති, රුකුණු වාක්සමාවාර ඇති, සංයත මනඉන්‍යය ඇති, නාග (ශ්‍රේණි) වූ ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දක්නහු ය. දූක මානේ වචනයෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සිරිපා හිස නමා වදින්න ආබාධර්මිත බව රොග රහිත බව, ලහුටියාන කායබලය සැප විහරණය ද විවාරන්න. වහන්ස, මාගේ උපාධ්‍යය වූ මහකසයින් තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සිරිපා හිස නමා වදිති. ආබාධර්මිත බව රොගරහිත බව... කායබලය, සැප විහරණය ද විවාරනි”යි කියන්නා යි මහකසයින් තෙරණුවෝ වදනු. “එසේ ය, වහන්සැ”යි කියා ම ආයුෂමත් සොණයෝ මහකසයින් තෙරැන්ගේ වචනය පිළිගෙන, සතුටු වූ හුක්කෙන් නැගී සිට, මහකසයින් තෙරැන් ආදරයෙන් වෑද පෑදකුණු කොට, සෙනසුන් සුරැකි කොට නබා, පාසිවුරු ගෙන සැවැත්නුවර බලා සැරිසරා වැඩියහ. පිළිවෙළින් සැරි සරනුවෝ, සැවැත්නුවර දෙවර්ම නම් අනෙපිඩු අරමට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළැඹියහ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආදරයෙන් වෑද එකත්පසෙක හුන්න. එකත්පසෙක හුන්නා වූ ම ආයුෂමත් සොණයෝ, “වහන්ස, මාගේ උපාධ්‍යය වූ ආයුෂමත් මහකසයින්හු භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සිරිපා හිස නමා වදිති. ආබාධ නැති නියා, රොග නැති නියා ද කායබලය ද සුබවිහරණය ද විවාරනි”යි කීහ. “මහණ, සැතිය හැකි ද? යැපියා හැකි ද? මෙතෙක් දුර ආයාසයෙන් නැතිව ආයෙහි ද? අහරින් කලානන නො වූයෙහි ද?”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අසා වදනු සේක “භාග්‍යවතුන් වහන්ස, ඉවැසියා හැකි යි. භාග්‍යවතුන් වහන්ස, යැපියා හැකි යි. වහන්ස, කලානන රහිත ව ද දික් මග ආමි. අහරින් කලානන නො වීම”යි සොණයෝ කීහ.

10. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අතද තෙරැන් බණවා “ආනන්දයෙහි, මේ ආගනතුක භික්ෂු නමට සෙනසුන් පණවන්නැ”යි වදනු සේක. එකල්හි අනන්දතෙරැනට “ආනන්දයෙහි මේ ආගනතුක භික්ෂු නමට සෙනසුන් පණවන්නැ”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යමකු සඳහා මට අණවන සේක් ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ භික්ෂු නම සමක එක් වෙහෙරෙහි වසන්නට කැමැති සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආයුෂමත් සොණයන් හා එක් වෙහෙරෙහි ම වසන්නට කැමැති සේකැ”යි මේ සිත විය. ඉන් පසු අතද තෙරණුවෝ යම් වෙහෙරෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වසන සේක් ද, එ වෙහෙරෙහි ආයුෂමත් සොණයන්ට සෙනසුන් පැණවූහ. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රු බොහෝ වේලා එළිපහනෙහි හිඳිමෙන් කල් යවා, පා දෙව වෙහෙරට පිවිසි සේක. ආයුෂමත් සොණයෝ ද රු බොහෝ වේලා එළිමහනා හිඳිමෙන් කල් යවා පා දෙවා වෙහෙරට පිවිසියහ. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රු අලුයමිනි නැගී සිට ආයුෂමත් සොණයන්ට “මහණ, දහමක් කියන්නට තොපට වැටැහේවා (දහමක් දෙසවු”)යි වදනු සේක. “එසේ ය වහන්සැ” යි ම ආයුෂමත් සොණයෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී (සුත්‍රනිපාතයෙහි) අෂටකවර්ගයට අයත් සියලු ම සොළොස් සුත්‍ර ස්වරහණයෙන් කීහ. එවිට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආයුෂමත් සොණයන්ගේ ස්වරහණාචාර්යයෙහි මැනව, මැනව, මහණ, අෂටකවර්ගයට අයත් සොළොස් සුත්‍ර මොනොවට උගන්නා ලදී. මොනොවට මෙතෙහි කරන ලදී, අරුත් විසින් මොනොවට සලකා බලන ලදී. විමුක්ත වූ නිදෙස් වූ අදහස් කළ අරුත් හඟවනු සමත් වූ කලණ වචනලයන් සමය්‍ය්‍යයෙහි ය. මහණ, තෙව් වස් කියක් ඇත්තාව”යි වදනු සේක. වහන්ස, මම එක්වස් ඇතියෙමි”යි සොණයෝ කීහ. “මහණ, තෝ කවර හෙයින් මෙසේ පැවිදි වන්නට බොහෝ කල් යැවීහි දැ”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඇසු සේක. “වහන්ස, මා විසින් කාමයන්හි ආදීනව දක්නා ලද බොහෝ කල් විය. එහෙත් ගිහිගෙහි විසීම සමබාධ ය. කාතෘබහුල ය. කරණි බෙහෙව (එහෙයින් එයින් තික්මෙන්නට කල් ගත වී යැ”යි සොණයෝ කීහ.

11. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දැන එ වේලෙහි මේ උදන් ඇහූහ.

“ආයී තෙමේ සියලු සංසාරා ලෝකයෙහි දෙස් දැක, උපධර්මිත නිව්‍යාණ-ධර්මය දැන, ස්වල්ප වූ ද ලාමක දෑයෙහි නො ඇලේ. පිරිසිදු පුගුල් තෙමේ කිලිටි දෑයෙහි නො ඇලේ.”

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

6. 7.

රෙවතසුතනං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවකස්මයං විහරති, ජෙතවනෙ අනාඨපිණ්ඩිකස්ස ආරුමේ. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා කඛ්ඛා-රෙවතො භගවතො අවිදුරෙ නිසින්නො හොති පලලඛිකං ආභුජ්ඣා උජුං කායං පණ්ඩිය අත්තනො¹ කඛ්ඛාචිතරණවිසුද්ධිං පච්චවෙකමානො. අග්ගසා ඛො භගවා ආයස්මන්තං කඛ්ඛාරෙවතං අවිදුරෙ නිසින්නං පලලඛිකං ආභුජ්ඣා උජුං කායං පණ්ඩිය අත්තනො කඛ්ඛාචිතරණවිසුද්ධිං පච්චවෙකමානං.

2. අථ ඛො භගවා එතමන්ථං විදිඤා තායං වෙලායං ඉමං උද්ගතං උද්ගතෙසී:

“යා කාවි කඛ්ඛා ඉධ වා හුරං වා සකච්චෙදියා වා පරච්චෙදියා වා,
කුසිකො² තා පජ්ඣන්ති සබ්බා ආනාපිතො බ්‍රහ්මචරියං චරන්තා”ති.

6. 8.

ආනන්දසුතනං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා රුජගහෙ විහරති, චෙඨවනෙ කලඤ්ඤකතීවාපෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා ආනන්දෙ තදනු-පොසථෙ පුබ්බත්තසමයං නිවාසෙඤ්ඤා පත්තචීවරමාදිය රුජගහං පිණ්ඩිය පාවිසී. අග්ගසා ඛො දෙවදත්තො ආයස්මන්තං ආනන්දං රුජගහෙ පිණ්ඩිය චරන්තං, දිස්වාන යෙන ආයස්මා ආනන්දෙ තෙනුපසඬකම්. උපසඬකම්ඤ්ඤා ආයස්මන්තං ආනන්දං එතදවොච: අජ්ජතග්ගෙ දුතාහං ආට්ඨසො ආනන්ද, අඤ්ඤාත්‍රෙව භගවතා අඤ්ඤාත්‍ර හික්ඛුසඬ්ඤා උපොසථං කරිස්සාමි සඬ්ඤාකමමාති වා’ති. අථ ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ රුජගහෙ පිණ්ඩිය චරිතො පච්ඡාභග්ගතං පිණ්ඩිපානපටිකකන්තො යෙන භගවා තෙනුපසඬකම්. උපසඬකම්ඤ්ඤා භගවන්තං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවන්තං එතදවොච: “ඉධාහං භන්තෙ පුබ්බත්තසමයං නිවාසෙඤ්ඤා පත්තචීවරමාදිය රුජගහං පිණ්ඩිය පාවිසී. අග්ගසා ඛො මං භන්තෙ දෙවදත්තො රුජගහෙ පිණ්ඩිය චරන්තං. දිස්වාන යෙනාහං තෙනුප-සඬකම්, උපසඬකම්ඤ්ඤා මං එතදවොච: ‘අජ්ජතග්ගෙ දුතාහං ආට්ඨසො ආනන්ද, අඤ්ඤාත්‍රෙව භගවතා අඤ්ඤාත්‍ර හික්ඛුසඬ්ඤා උපොසථං කරිස්සාමි සඬ්ඤා-කමමාති වා’ති. අජ්ජ භන්තෙ දෙවදත්තො සඬ්ඤා හික්ඛුසඬ්ඤා උපොසථස්ස උපොසථං කරිස්සාමි සඬ්ඤාකමමාති වා’ති.

2. අථ ඛො භගවා එතමන්ථං විදිඤා තායං වෙලායං ඉමං උද්ගතං උද්ගතෙසී:

“සුකරං සාධුතා සාධු සාධු පාපෙන දුක්ඛකරං,
පාපං පාපෙන සුකරං පාපමරියෙති දුක්ඛකරං”ති.

1. අත්තකසා ච, ම. 2. යෙ කුසිකො, ම.

5. 7.

රේචන සූත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර දෙවිරම් නම් වූ අනේපිඬු අරමිහි වැඩ වසන සේක. එසමයෙහි කාබ්බාරේචන තෙරණුවෝ පලක් බැඳ කය සෘජු කොට පිහිටුවා තමන්ගේ කාබ්බාරේචනවිශුද්ධිය නුවණින් බලනුවෝ භාග්‍යවතුන්ට නොදුරෙහි හුන්නාහු වෙත්. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පලක් බැඳ කය සෘජු කොට පිහිටුවා තමන්ගේ කාබ්බාරේචනවිශුද්ධිය නුවණින් බලමින් නොදුරෙහි හුන් කාබ්බාරේචන තෙරුන් දුටු සේක.

2. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කාරණය දැන එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතුළු සේක:

“මේ අත්බව්හි හෝ අතීතාතාගත අත්බව්හි, සිය අත්බව් අරමුණු කොට පවත්නා හෝ මෙරමා අත්බව් අරමුණු කොට පවත්නා හෝ යම් සාකයෙක් මේ ද, ඒ සියල්ල කෙලෙස් තවන වැර ඇති, බහිරු සරත්තා වූ ධ්‍යානයෙහි ඇළුණාහු දුරු ලැහි.”

5. 8.

නාද සූත්‍රය.

මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහ නුවර කලාපකතිවාප නම් වූ ථෙච්චනායෙහි වැඩ වසන සේක. එසමයෙහි අනාද තෙරණුවෝ පොහොලන් එදින පෙරවරා මේලෙහි හැඳ පෙරෙවැ පාසිටුරා ගෙන රජගහ නුවරට පිඬු පිණිස පිවිසියහ. දෙව්දන් තෙර රජගහ නුවර පිඬු පිණිස හැසිරෙන අනද තෙරුන් දිටී. දැක, අනද තෙරුන් වෙත එළැඹියේ ය. එළැඹි අනද තෙරුනට ‘ඇවැත් අනදය, අදින් ඉදිරියට මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේගෙන් වෙන් ව ම, භික්ෂුසංඝයාගෙන් වෙන් ව ම පොහො ද සංඝකමී ද කරන්නෙමි’යි කී ය. එකල්හි අනද තෙරණුවෝ රජගහ නුවර පිඬු පිණිස හැසිර බිහිත් පසු, පිණ්ඩපානයෙන් පෙරළා ආයේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරු එළැඹියේ ය. එළැඹි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ එක් පසෙක හුන්නෝ ය. එක් පසෙක හුන්නාවූ ම අනද තෙරණුවෝ ‘වහන්ස, මම පෙරවරායෙහි හැඳ පෙරෙවැ පාසිටුරා ගෙන මෙහි රජගහ නුවරට පිඬු පිණිස පිවිසියෙමි. වහන්ස, රජගහ නුවර පිඬු පිණිස හැසිරෙන මා දෙව්දන්තෙර දිටී ය. දැක මා වෙත ආයේ ය. අවුත් මට “ඇවැත් අනද ය, අදින් ඉදිරියට මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේගෙන් වෙන් ව ම, භික්ෂුසංඝයාගෙන් වෙන් ව ම, පොහෝ කරන්නෙමි, සංඝකමී ද කරන්නෙමි’යි මට මෙය කී ය. වහන්ස, අද දෙව්දන් තෙම සංඝයා දෙකඩකට බිඳින්නේ ය, වෙන් ව ම පොහෝ ද සංඝකමී ද කරන්නේ යැ”යි සාල කළහ.

2. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කාරණය දැන, එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතුළු:

“සත්පුරුෂයා විසින් හොඳ දෑ සුව සේ කට හැකිය. පට්ටන විසින් හොඳ දෑ කරනු නො හැක්ක. පට්ටා විසින් පව සුව සේ කට හැකිය. ආසීයන් විසින් පව කරනු නො හැක්ක.”

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

5. 9.

සද්ධායමානසුතං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා කොසලෙසු වාරිකා වරති¹ මහතා භික්ෂුසංඝෙහි සද්ධං. තෙන ඛො පත සමයෙන සම්බුද්ධා මාණවකා භගවතො අවිදුරෙ සද්ධායමානරූපා¹ අභික්ඛමන්ති. අද්දසා ඛො භගවා සම්බුද්ධො මාණවකො අවිදුරෙ සද්ධායමානරූපො අභික්ඛමන්තො.

2. අථ ඛො භගවා එතමන්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උදනං උදනෙසී:

“පරිමුඛා, පණ්ඩිතාභාසා වාචාගොචරභාණීනො,
යාවිච්ඡන්ති මුඛායාමං යෙන නීතා න තං විදු”ති.

5. 10.

පඤ්ඤාසුතං.

1: එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ඤාචන්ද්‍රියං විහරති, ජෙතවනෙ අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. තෙන ඛො පත සමයෙන ආයස්මා චුල්ලපඤ්ඤා භගවතො අවිදුරෙ නිසින්නො හොති, පල්ලභිකං ආභුජිත්වා උජ්ඣං කායං පණ්ඩාය පරිමුඛං සතිං උපට්ඨපෙත්වා. අද්දසා ඛො භගවා ආයස්මන්තං චුල්ලපඤ්ඤා අවිදුරෙ නිසින්නං පල්ලභිකං ආභුජිත්වා උජ්ඣං කායං පණ්ඩාය පරිමුඛං සතිං උපට්ඨපෙත්වා.

2. අථ ඛො භගවා එතමන්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උදනං උදනෙසී:

“සීතෙන කායෙන සීතෙන වේතසා
තිට්ඨං නිසින්නො උද වා සයානො,
එවං² සතිං භික්ෂු අභිට්ඨානො,
ලභෙථ පුබ්බාපරියං විසෙසං.

උදාන පුබ්බාපරියං විසෙසං
අදස්සන්තං මච්චුරුජස්ස ගචෙජ්”ති.

සොණවග්ගො ආසද්ධිමො.

භස්සද්දනං:

රුජා අප්පාසුකා කුට්ඨී කුමාරකා ව උපොසථො
සොණො ව රෙවතො නඤ්ඤ සද්ධාය පඤ්ඤාන වාති.

1. පට්ඨායමානරූපා, ම.

5. 9.

සංකීර්ණ සූත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙකිනි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් භික්ෂූන්ගෙන් හා කොසොල් රටා සැරි සරන සේක. එ සමයෙහි වතාහි බොහෝ (බමුණු) තරුණයෝ මෙරමට හෙලා තලා බස් දෙඩන්නාහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට නොදුරු තැනකි ඉක්ම යෙත්. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එසේ අනුභව හෙලා තලා බස් දෙඩමින් යන ඒ බමුණු තරුණයන් දුටු සේක.

2. ඉක්බිතිකෙත් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කාරණය දැන එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතුළු:

“මුළු සිහි ඇති, පණ්ණිනප්‍රතිරූපක වූ, මූර්ඛාසි වුවත් ම කියන සුළු, යම් පමණට මුට ඇරිම කැමැති ද, එ පමණ ම කියන්නාවූ, මුළුසිහි ඇති බව ආදි යමෙකින් මෙහෙයන ලද්දහු ‘අපි මෙසේ නො සුදුසු බසක් ම කියමු’යි නො දනිත්.”

5. 10.

පණ්ණින සූත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙකිනි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත් නුවර දෙවර්ම නම් වූ අනෙපිඬු අරමැ වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි බුලලපණ්ණි තෙරණුවෝ පලක් බැඳ, කය සෘජු කොට පිහිටුවා, සිහිය අරමුණට යොමු කොට එළවා, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට නොදුරෙහි හුන්නාහු වෙත්. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පලක් බැඳ කය සෘජු කොට පිහිටුවා සිහි අරමුණට යොමු කොට තබා නොදුරෙහි හුන් බුලලපණ්ණි තෙරුන් දුටු සේක.

2. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කාරණය දැන, එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතුළු සේක:

‘මනාව සිටි කසින්, සමාධිගත වැ සිටි සිහින්, සිටින්නේ හෝ හිඳින්නේ හෝ වැද හෝනේ මේ සිහිය ඉටන (මේ එළඹ සිටි සිහියෙහි පිහිටා සිටුනා) මහණ හෙමේ (ශල්ථ විදුහිතා වශයෙන්) පෙර පසු පවත්නා භාවනා විශේෂය ලබන්නේ ය. පෙර පසු විසින් පැවැති භාවනා මගින් ලත් විශේෂ ධර්මය (රහත් බව) ලැබ මාත්‍යරූපයාගේ (මරණයාගේ) අදහිතයට (මරනුට ගොදුරු නොවන තැනට) යන්නේ ය.’

සංකීර්ණ සංස්කෘතිය සි.

එහි උද්‍යානය:

රූප, අප්‍රාප්ත, කුට්ඨි, කුමාරක, උපොසථ, සංඝ, රෙවත, නඤ, සඬු, පණ්ණින යනු මෙහි සූත්‍රයෝ ය.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ඡව්වකච්ඡයො ඡවෙට්ඨා.

6. 1.

ආයුසංඛාරවොසාසනසුතං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා වෙසාලීයං විහරති, මහාවතෙ කුමාරාසකාලායං. අථ බො භගවා පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙත්වා පතනවීවර-මාදය වෙසාලීං පිණ්ඩාය පාවිසී. වෙසාලීයං පිණ්ඩාය වරිත්වා පච්ඡාභතනං පිණ්ඩපාතපටිකකතො ආයසමන්තං ආනන්දං ආමනෙතයි: ගණනාති ආනන්ද, නිසීදනං. යෙන වාපාලං වෙතියං තෙනුපසඤ්ඤාමි¹ දිවා-විහාරංයා'ති. 'එවං භනෙන්'ති බො ආයසමා ආනන්දෙ භගවතො පටිසංසුත්වා නිසීදනමාදය භගවන්තං පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො අනුබ්බං. අථ බො භගවා යෙන වාපාලං වෙතියං තෙනුපසඤ්ඤාමි. උපසඤ්ඤාමිත්වා පඤ්ඤානෙත ආසනෙ නිසීදි. නිසජ්ඡ බො² භගවා ආයසමන්තං ආනන්දං ආමනෙතයි: රමණීයා ආනන්ද වෙසාලී, රමණීයං උදෙනං වෙතියං, රමණීයං ගොතමකං වෙතියං, රමණීයං සත්තමකං වෙතියං, රමණීයං බහුපුතං වෙතියං, රමණීයං ඝාරන්දදං වෙතියං, රමණීයං වාපාලං වෙතියං. යස්ස කස්ස ටි ආනන්ද, වත්තාරෙ ඉඳ්ධිපාද භාවිතා බහුලිකතා යානිකතා වජ්ඣකතා අනුට්ඨිතා පරිචිතා සුසමාරඬා, සො ආකඤ්ඤාමානො³ කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍ය කප්පාව-සෙසං වා. තථාගතස්ස බො ආනන්ද, වත්තාරෙ ඉඳ්ධිපාද භාවිතා බහුලිකතා යානිකතා වජ්ඣකතා අනුට්ඨිතා පරිචිතා සුසමාරඬා. ආකඤ්ඤාමානො ආනන්ද, තථාගතො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍ය කප්පාවසෙසං වා'ති. එවමපි බො ආයසමා ආනන්දෙ භගවතා ඔලාරිකෙ නිමිත්තෙ කසිරමානෙ ඔලාරිකෙ මහාසෙ කසිරමානෙ නාසකඤ්ඤා පටිච්ඡන්ත්වං. ත භගවන්තං යාචි: තිට්ඨතු භනෙන්, භගවා කප්පං, තිට්ඨතු සුගතො කප්පං බහුජ්ඣතිතාය බහුජ්ඣන-සුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවච්ඡුස්සාතනති. යථා තං මාරෙන පරිසුට්ඨිතවිත්තො.

දුතියමපි බො භගවා ආයසමන්තං ආනන්දං ආමනෙතයි: 'රමණීයා -පෙ- තථාගතො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍ය කප්පාවසෙසං වා'ති. එවමපි බො ආයසමා ආනන්දෙ -පෙ- යථා තං මාරෙන පරිසුට්ඨිතවිත්තො. තුතියමපි බො භගවා ආයසමන්තං ආනන්දං ආමනෙතයි: රමණීයා -පෙ- තථාගතො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍ය කප්පාවසෙසං වා'ති. එවමපි බො ආයසමා ආනන්දෙ -පෙ- යථා තං මාරෙන පරිසුට්ඨිතවිත්තො.

2. අථ බො භගවා ආයසමන්තං ආනන්දං ආමනෙතයි: 'ගච්ඡ තං ආනන්ද, යස්ස'ද්ධි කාලං ලඤ්ඤාසීති. එවං භනෙන්'ති බො ආයසමා ආනන්දෙ භගවතො පටිසංසුත්වා උට්ඨායාසනා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා පදකඤ්ඤා කත්වා අවිදුරෙ අඤ්ඤාතරසමි රුකබමුලෙ නිසීදි:

1 ආයසමා පි බො ආනන්දෙ භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි, මහාපරිනිබ්බාන සුතං, ම. 2. එකමන්තං නිසීදනං බො ආයසමන්තං ආනන්දං, තසෙව. 3. ආකඤ්ඤාමානො ආනන්ද, ම.

සචන්ද්‍ර ජාත්‍යන්තරවේදය.

6. 1.

ආයුස්සංචාරවේදයෙහි සූත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසල්පුර මහවග්ගයෙහි කුටාගාරශාලා විහාරයෙහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙරවරුයෙහි හැද පෙරෙව පාසිවුරු ගෙන විසල්පුරට පිඬු පිණිස පිවිසි සේක. විසල්පුර පිඬු පිණිස හැසිර පසුබත්හි පිණිසානගයෙන් පෙරළා වැසි සේක්, අනඳ තෙරුන් බණවා, අනඳයෙහි, හිඳිනා ඇතිරිය ගනුව. දිවා විහරණය පිණිස වාසාලවෛතයය වෙත යන්නමු'යි වදාළ සේක. 'එසේ ය වහන්සැ'යි කියා ම අනඳ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී, හිඳිනා ඇතිරිය ගෙන, භාග්‍යවතුන් පසුපසින් වැඩියහ. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වාසාලවෛතයය කරා එළඹ සේක. එළඹ, පණවන ලද අස්තෙහි වැඩ හුන් සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩ හිඳ ම, 'අනඳයෙහි, විසල්පුරය සිත්කලු ය, උදයන වෛතයය සිත්කලු ය, ගෞතමක වෛතයය සිත්කලු ය, සප්තාමු වෛතයය සිත්කලු ය, බහුපුත්‍ර වෛතයය සිත්කලු ය, සාරඤ්ඤ වෛතයය සිත්කලු ය, වාසාලවෛතයය සිත්කලු ය. ආනන්දය, යම් කිසිවකු විසින් සතර සංඛිපාදයෝ වඩන ලද්දහු නම්, බහුල වශයෙන් කරන ලද්දහු නම්, යුක්තයානසක් මෙන් කරන ලද්දහු නම්, පිහිටන තැනක් මෙන් කරන ලද්දහු නම්, සිඬු කරන ලද්දහු නම්, පුරුදු කරන ලද්දහු නම්, මොනොවට නිපදවන ලද්දහු නම්, හෙතෙම කැමැත්තෙන් නම්, හෙතෙම ආයුෂකලාපයක් (ඒ කාලයෙහි මිනිසුන්ගේ සම්පූර්ණ ආයුෂ-ප්‍රමාණ කාලයක්) හෝ එයට වැඩියක් කල් සිටිය හැකි වන්නේ ය. අනඳ-යෙහි, තථාගතයන් විසින් සතර සංඛිපාදයෝ භාවිතයහ, බහුලීකාරකයහ, යාතීකාරකයහ, වාසුකාරකයහ, අනුෂ්ඨානකයහ, පරිචිතයහ, සුසමාරබ්බයහ. අනඳයෙහි, තථාගතයෝ කැමැත්තෙන් නම්, ආයුෂකලාපයක් හෝ එයට වැඩි කලක් සිටිය හැක්කාහුය' යි වදාළ සේක. මෙසේත් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දැඩිවූ සංඥ ඉපාදූම් කරනු ලබන කල්හි, ආදර්ශ අවහාසය කරනු ලබන කල්හි, ආනන්ද තෙරණුවෝ එය දැන ගන්නට නොහැකි වූහ. මරහු විසින් මඩනාලද සිතැත්තක්හු සේ, වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා සඳහා, දෙව් මිනිස්තට යහපත පිණිස, භිත පිණිස, සුව පිණිස කලාපයක් හෝ කලාපයකට වැඩියක් කල් වැඩ සිටින සේක්වා'යි, සුගතයන් වහන්සේ කලාපයක් හෝ කලාපයකට වැඩියක් කල් වැඩ සිටින සේක්වා' යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නො යැද්දහ.

දෙවෙනි වර ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනඳ තෙරුන් අමතා. "... සිත්කලු ය... තථාගතයෝ කැමැත්තාහු නම් කලාපයක් හෝ කලාපයකට වැඩි කලක් හෝ සිටිය හැක්කාහ" යි වදාළ සේක. තෙවෙනි වර ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනඳ තෙරුන් අමතා, "... සිත්කලු ය... තථාගතයෝ කැමැත්තාහු නම්, කලාපයක් හෝ කලාපයකට වැඩි කලක් හෝ සිටිය හෙත්තාහ" යි වදාළ සේක. මෙසේත් අනඳ තෙරණුවෝ... මරහු විසින් මඩනාලද සිතැත්තක්හු සේ... නො යැද්දහ.

2. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනඳ තෙරුන් බණවා, "අනඳයෙහි, යම් දිවා විහරණයකට කලා සි හිතවූ ද එයට යවු" යැ" යි වදාළ සේක. 'එසේ ය වහන්සැ' යි කියා ම අනඳ තෙරණුවෝ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී, හුන්සේනන් තැගි සිට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද, පාදකුණු කොට, නොදුරෙහි එක්තරා රැක්මුලෙක හිඳ ගත්හ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

3. අථ බො මාගේ පාපිමා අවිරපකකතො ආයස්මනො ආතජ්ඣෙ යෙන හගවා තෙනුපසඬිකම්. උපසඬිකම්ඤා එකමනනං අධ්‍යාසි. එකමනනං සීතො බො මාරො පාපිමා හගවනනං එතදවොච: ‘පරිනිබ්බාතු’¹ හනො, හගවා, පරිනිබ්බාතු සුගතො. පරිනිබ්බාතකාලො’දනී හනො හගවතො. භාසිතා බො පතෙසා හනො හගවතා වාචා: න තාවාහං පාපිම, පරිනිබ්බාසිස්සාමි යාව මෙ භික්ඛු න සාවකා හවිස්සනති, වියතනා විනීතා විසාරද්ධොගකෙබ්බො බහුස්සුතා ධම්මධරු ධම්මානුධම්මපටිපන්නා සාමිපිපටිපන්නා අනුධම්මවාරිනො සකං² ආවරියකං උග්ගහෙඤා ආවිකක්ඛිස්සනති දෙසෙස්සනති පඤ්ඤාපෙස්සනති පට්ඨපෙස්සනති විවරිස්සනති විහජස්සනති උත්තානී කරිස්සනති උප්පන්නං පරප්පවාදං සහධම්මෙන සුතීග්ගහිතං නිග්ගහෙඤා සප්පාටිභාරියං ධම්මං දෙසෙස්සනති’ති.

සනති බො පත හනො එතරහි භික්ඛු හගවතො සාවකා වියතනා විනීතා විසාරද්ධොගකෙබ්බො බහුස්සුතා ධම්මධරු ධම්මානුධම්මපටිපන්නා සාමිපිපටිපන්නා අනුධම්මවාරිනො, සකං ආවරියකං උග්ගහෙඤා ආවිකක්ඛිනති දෙසෙතති පඤ්ඤාපෙතති පට්ඨපෙතති විවරනති විහජනති උත්තානී කරෙතති උප්පන්නං පරප්පවාදං සහධම්මෙන සුතීග්ගහිතං නිග්ගහෙඤා සප්පාටිභාරියං ධම්මං දෙසෙතති. පරිනිබ්බාතු³ හනො, හගවා, පරිනිබ්බාතු සුගතො. පරිනිබ්බාතකාලො’දනී හනො, හගවතො.

4. භාසිතා බො පතෙසා හගවතා වාචා: න තාවාහං පාපිම, පරිනිබ්බාසිස්සාමි, යාව මෙ භික්ඛුනියො න සාවකා හවිස්සනති වියතනා -පෙ- අනුධම්මවාරිනියො -පෙ- සප්පාටිභාරියං ධම්මං දෙසෙස්සනති’ති. සනති බො පත හනො, එතරහි භික්ඛුනියො හගවතො සාවකා වියතනා -පෙ- සප්පාටිභාරියං ධම්මං දෙසෙතති. පරිනිබ්බාතු -පෙ- වාචා: න තාවාහං පාපිම, පරිනිබ්බාසිස්සාමි, යාව මෙ උපාසිකා න සාවකා හවිස්සනති වියතනා -පෙ- සප්පාටිභාරියං ධම්මං දෙසෙස්සනති’ති. සනති බො පත හනො, එතරහි උපාසිකා හගවතො සාවකා වියතනා -පෙ- සප්පාටිභාරියං ධම්මං දෙසෙතති. පරිනිබ්බාතු -පෙ-.

5. භාසිතා බො පතෙසා හගවතො වාචා: න තාවාහං පාපිම, පරිනිබ්බාසිස්සාමි, යාව මෙ උපාසිකා න සාවකා හවිස්සනති වියතනා -පෙ- අනුධම්මවාරිනියො -පෙ- සප්පාටිභාරියං ධම්මං දෙසෙස්සනති’ති. සනති බො පත හනො, එතරහි උපාසිකා හගවතො සාවකා වියතනා -පෙ- අනුධම්මවාරිනියො -පෙ- සප්පාටිභාරියං ධම්මං දෙසෙතති. පරිනිබ්බාතු -පෙ-.

1. පරිනිබ්බාතුදනී, සබ්බත්‍ය 2. යෙසකා, ම. 3. පරිනිබ්බාතු දනී, සබ්බත්‍ය.

3. එකල්හි පවිටු මර අතද තෙරුන් නික්ම වැඩි නොබෝ වේලායෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹීමේ ය. එළඹ එක් පසෙක සිටියේ ය. එක් පසෙක සිටියා වූ ම පවිටු මර භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙසේ කීය: “වහන්ස, භගවත්හු පිරිනිවෙත්වා, සුගතයෝ පිරිනිවෙත්වා දැන් භගවත්තට පිරිනිවෙත්තට කල් ය. වහන්ස, “යම් තාක් කල් මේ සවු මහණු ව්‍යක්‍ෂා ද විනිත ද විශාරද බවට පැමිණියෝ ද යොග්‍යකෛම ද බහුශ්‍රාත ද ධර්මය ද ධර්මානුබූතප්‍රතිපත්ත ද සමස්තප්‍රතිපත්ත ද අනුරූප-ධර්මයෙහි භාසිරෙන සුලු ද දිව්‍යෝ සිය ආවාසීවාදය ඉගෙන උගත්වන්නාහු ද, කියවන්නාහු ද, පවසන්නාහු ද, පිහිටුවන්නාහු ද, ගෙළි කරන්නාහු ද, බෙද දක්වන්නාහු ද, ප්‍රකට කරන්නාහු ද, උපන් පරප්‍රවාදය කරුණු සහිත ව මොනොවට නිගහා නෙෙසීණික කොට දහම් දෙසන්නාහු ද එතෙක් නොම පිරිනිවෙන්නෙමි”යි මේ වචනය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරන ලද්දේ ම ය.

4. වහන්ස, දැන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවක වූ භික්ෂූහු ව්‍යක්‍ෂායෝ විනිතයෝ විශාරදයෝ යොග්‍යකෛමයෝ...බහුශ්‍රාතයෝ ධර්මයෝ ධර්මානු-ධර්මප්‍රතිපත්තයෝ සමස්තප්‍රතිපත්තයෝ අනුබූතප්‍රතිපත්ත අත: ඔහු සිය ආවාසීවාදය ඉගෙන උගත්වත්, කියවත්. දෙසත්, පිහිටුවත්, ගෙළි කෙරෙත්, බෙද දක්වත්, ප්‍රකට කෙරෙත්, උපන් පරප්‍රවාදය කරුණු සහිත ව මොනොවට නිගහා නෙෙසීණික වන තෙක් කොට දහම් දෙසත්. වහන්ස, භගවත්හු දැන් පිරිනිවෙත්වා. සුගතයෝ පිරිනිවෙත්වා. වහන්ස, දැන් භගවත්තට පිරිනිවෙත්තට කල් ය. වහන්ස, ‘යම් තාක් කල් මාගේ ශ්‍රාවක මෙහෙණු ව්‍යක්‍ෂා ද...අනුබූතප්‍රතිපත්ත නොවන්නාහු ද නෙෙසී-ණික කොට දහම් දෙසන්නාහු ද ඒතාක් නොපිරිනිවෙන්නෙමි යි මේ වචනය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරන ලදී. වහන්ස, දැන් භාග්‍යවතුන්ගේ ව්‍යක්‍ෂා වූ මෙහෙණු දැන් ඇත. ඔහු නෙෙසීණික කොට දහම් දෙසන්නාහ. වහන්ස, භගවත්හු පිරිනිවෙත්වා...භාග්‍යවතුන් විසින් ‘යම්තාක් කල් මාගේ ශ්‍රාවක වූ උපාසකයෝ ව්‍යක්‍ෂාත්...නොවන්නාහු ද...නෙෙසීණික කොට දහම් දෙසනු හැකි නො වන්නාහු ද, පවිට ඒ තාක් කල් නො පිරිනිවෙන්නෙමි යි මේ වචනය කියන ලද්දේ ය. වහන්ස,...පිරි-නිවෙත්වා...වහන්ස, දැන් භාග්‍යවතුන්ගේ ශ්‍රාවක වූ උපාසකයෝ ව්‍යක්‍ෂා ද ...වෙත්. නෙෙසීණික කොට දහම් දෙසත්...පිරිනිවෙත්වා...

5. භගවතුන් විසින් යම්තාක් කල් මාගේ ශ්‍රාවක වූ උපාසකයෝ ව්‍යක්‍ෂා ද ...නොවන්නාහු ද...අනුබූතප්‍රතිපත්ත නොවන්නාහු ද...ධර්මය නෙෙසීණික කොට නො දෙසන්නාහු ද ඒතාක් නොපිරිනිවෙන්නෙමි”යි මේ වචනය වදාරන ලද්දේ ය. වහන්ස, දැන් භාග්‍යවතුන්ගේ සවු වූ උපාසකයෝ ව්‍යක්‍ෂා ද... අනුබූතප්‍රතිපත්ත ද වෙත්...නෙෙසීණික කොට දහම් දෙසන්නාහ. භගවත්හු දැන් පිරිනිවෙත්වා...

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

6. භාසිතා බො පනෙසා භගවතො වාචා: න තාවාහං පාපිම, පරි-
නිබ්බාසිසාමි, යාව මෙ ඉදං බ්‍රහ්මවරියං න ඉඤ්ඤෙව භවිසාහි ජීව්ඤ්ඤෙව
විජාරිකං බාහුජ්ඤ්ඤං පුප්ඵතං යාවදෙව මනුසොහි සුප්පකාසිත'නති.
එතරහි බො පන භනෙත භගවතො බ්‍රහ්මවරියං ඉඤ්ඤෙව ජීව්ඤ්ඤෙව
විජාරිකං බාහුජ්ඤ්ඤං පුප්ඵතං යාවදෙව මනුසොහි සුප්පකාසිතා.
පරිනිබ්බාතු'දති භනෙත, භගවා. පරිනිබ්බාතු සුගතො. පරිනිබ්බාන-
කාලො'දති භනෙත භගවතො"ති.

එවං වුත්තෙත භගවා මාරං පාපිනෙතං එතදවොච: අප්පොය්‍යනෙකා
නිං පාපිම, හොහි. ත වීරං තථාගතස්ස පරිනිබ්බානං භවිසාහි. ඉතො
තිණ්ණං මාසානං අවච්ඡෙත තථාගතො පරිනිබ්බාසිසාති'ති. අථ බො
භගවා වාසාලෙ චෙතියෙ සතො සම්පජානො ආයුසංකාරං ඔස්සාජ්ඣි
ඔස්සට්ඨෙ ව භගවතා ආයුසංකාරෙ මහාභූමිවාලො අහොසි, හිංසනකො
ලොමහංසො. දෙවදුජ්ජුහියො ව එලිංසු.

7. අථ බො භගවා එතඤ්ඤං විදිනා තායං චෙලායං ඉමං උදහං
උදහෙසි:

“තුලමතුලඤ්ඤෙව සම්භවං භවසංකාරමවස්සාජ්ඣ¹ මුනි,
අජ්ඣත්තරතො සමාහිතො අභිඤ්ඤි කචමම්චන්තසම්භවං”ති.²

6. 2

ජම්බුසුතං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවද්දායං විහරති පුබ්බාග්ගම
මිගාරමාතුපාසාදෙ. තෙන බො පන සම්මයෙන භගවා සායනසමයං
පතිසල්ලාණා වුට්ඨිතො ඛනිඤ්ඤාරකොට්ඨකෙ නිසිනෙතා හොති.

අථ බො රජා පසෙතදි කොසලො යෙන භගවා තෙනුපසඤ්ඤාමි.
උපසඤ්ඤාමිති භගවන්තං අභිවාදෙති: එකමන්තං නිසීදි. තෙන බො පන
සම්මයෙන සත්තව ජට්ටො, සත්තව නිගණ්ඨා, සත්තව අවෙලකා, සත්තව
එකසාටකා, සත්තව පරිබ්බාජකා, පරිලුහකච්ඡන්තලොමා බාරිවිවිධමාදාය
භගවතො අවිදුරෙ අතික්කමනාහි.

1. භවසංකාරමවස්සාජ්ඣ, සි.

2. තුලමතුලං ව සම්භවං භවසංකාරමපොතසජ්ඣාහි:

අධ්‍යාතරතා: සමාහිතා: භාසිතා: නිකායමිවා: ආසිසානෙව: (දිව්‍යාවදාන. 17'1)

6. “පටිට්‍යම් යම් තාක් කල් මාගේ මේ ශාසනය (ධ්‍යානොත්පාද විසින්) සමාධි ද, (අභිඤ්ඤාමහනි විසින්) සතින ද, (ඒ ඒ දෙසා පිහිටිම් විසින්) පාතුරුණෙක් ද (බොහෝ දෙනා සත්‍යාවබෝධ නිරීක්ෂණ විසින්) බොහෝ දෙනා අතර ප්‍රකට ද නුවණැති දෙවිමිනිසුන් හැම දෙනා විසින් මොනොවට ප්‍රකාශිත ද නො වේ නම් ඒතාක් මම් නොපිරිනිවෙන්නෙමි”යි භාග්‍යවතුන් විසින් මේ වචන කියන ලද ම ය. වහන්ස, දැන් වතාහි භාග්‍යවතුන්ගේ ශාසනය සමාධි ද පාතුරුණෙක් ද බොහෝ දෙනා අතර ප්‍රකට ද දෙවි-මිනිසුන් හැම දෙනා විසින් සුප්‍රකාශිත ද වේ. වහන්ස, දැන් භාග්‍යවත්හු පිරිනිවෙත්වා. සුගතයෝ පිරිනිවෙත්වා. වහන්ස, දැන් භාග්‍යවත්තට පිරිනිවෙන්නට කල් ය” යනු යි.

මෙසේ කී කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පටිට්‍ය මරහට “පටිට්‍ය, තෝ නිරුත්සුක වව. නොපත් කලෙකින් තථාගතයන්ගේ පිරිනිවන වන්නේ ය. මෙයින් තුන් සෙක් ඇවෑමෙන් තථාගත තෙම පිරිනිවෙන්නේ ය”යි වදාළ සේක. ඉක්බිතිව තෙත් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වාසාල චෛත්‍යයේ දී එළඹා සිටි සිහි ඇත්තාහු නුවණින් පිරිසිදු දන්තාහු ආයුසංඝකාරය හළ සේක. (ඒ තෙමස පමණක් සමවත් සමවදිමින් කය රැකි උත්වහන්සේ එයින් මතු කය රැකුමට සමවත් නොසමවදින්නෙමි යි අදහස් කළ සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් ආයුසංඝකාරය හළ කල්හි ම බිහිසුණු ලොමුදහ ගන්වන මහද්වුමිකම්පනයක් විය. දෙව්බෙර නද දුන්හ. (සෂණික වැස්සෙක් වට)

7. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ සලකා එ වේලෙහි මේ උදන් ඇනුහ:

“පුතභිවය සකස් කරන, හවොත්පතනියට කාරණ වූ කාමාවචර රූපා-වචර කමී ද අරූපාවචර කමී ද බ්‍රහ්මනි තෙමේ හුණු ය. නිජකාධ්‍යාතමයෙහි ඇලුණේ (හෙවත් උපවාරාපිණ්ණමාසි විසින්) සමාහිත වූයේ තමා කෙරෙහි වූ කෙලෙස් කවචයක් (සන්තාහයක්) මෙන් බිදා දූමි ය. නොහොත් පස්කඳ අතිසා යි නිවන නිත්‍ය යා යි ආදීන් භූතය (නිරණය) කරනුයේ, බ්‍රහ්ම-නි තෙමේ භවගාමී කමියන් (කමිසෂයකර) ආසීමාගියෙන් හුණු ය. කෙසේ ද? විවසුන් විසින් සිය පස්කඳෙහි ඇලුණේ ශම්ඵ විසින් සමාහිත වූයේ, තමා කෙරෙහි වූ කෙලෙස් නාමැති කවචය බෝවුලැදී ම හළ භවසංඝකාර ඇත්තේ, සමාපතති බලයෙන් රැදවූ අත්බව මෙයින් මතු එයට නො සමවදිමිහි ආයුසංඝකාරය හුණු ය.”

6. 2.

ජවිල සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර මාගාරිමාතාප්‍රාසාද නම් වූ සුඵාත්මයෙහි වැඩ වසන සේක. එසමයෙහි වතාහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සවස්වේලෙහි චිත්තවිවේකයෙන් තැගී සිටී සේක්, ප්‍රාසාදආරකොෂයෙන් පිටත්හි වැඩ හුන් සේක් වෙති.

එ කල්හි පසේනදී කොසොල් රජ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කර එළඹියේ ය. එළඹි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද, එකත්පසෙක හුන්නේ ය. එ සමයෙහි සත් දෙනෙක් ජටිලයෝ ද, සත් දෙනෙක් නිවටහු ද, සත් දෙනෙක් අවෙලකයෝ ද, සත් දෙනෙක් එකසාටක නිවටහු ද, සත් දෙනෙක් පිරිවැජ්ඣෝ ද වැඩුණු කිසිලිලොම් ද නියපොතු ද ඇත්තාහු තත් වැදැරුම් පැවිදි පිරිසකර බඩු රැගෙන භාග්‍යවතුන් වහන්සේට නොදුරෙහි (නුවර දෙසට) ඉක්ම යෙත්.

2. අඤ්ඤා බො රුජා පසෙනදි කොසලො තෙ සත්ත ව ජට්ඨෙ, සත්ත ව නිගණ්ඨො, සත්ත ව අවෙලකෙ, සත්ත ව එකසාටකෙ, සත්ත ව පරිබ්බාජකෙ, පරුලුහකච්ඡතබලොමෙ බාරිච්චිබ්බොදය හගවතො අවිදුරෙ අතිකකමනො. දිස්වාන උට්ඨායාසනා එකංසං උත්තරුසඛිතං කරිනා දකඛිණං ජාණුමණ්ඩලං පඨවියං නිගනනා යෙන තෙ සත්ත ව ජට්ඨො, සත්ත ව නිගණ්ඨො, සත්ත ව අවෙලකා, සත්ත ව එකසාටකා, සත්ත ව පරිබ්බාජකා තෙනඤ්ජලිං පණාමෙවා තික්කතභුං නාමං සාවෙසි: රුජාහං හනො පසෙනදි කොසලො'ති.

3. අථ බො රුජා පසෙනදි කොසලො අවිරපකකනොසු තෙසු සත්තසු ව ජට්ඨෙසු සත්තසු ව නිගණ්ඨෙසු සත්තසු ව අවලෙකෙසු සත්තසු ව එකසාටකෙසු සත්තසු ව පරිබ්බාජකෙසු යෙන හගවා තෙහුපසඛකම්, උපසඛකම්භා හගවනං අභිවාදෙවා එකමනං නිසීදි. එකමනං නිසීනො බො රුජා පසෙනදි කොසලො හගවනං එතදවොච: “යෙ ව බො හනො, ලොකෙ අරහනො වා අරහත්තමගං වා සමාපන්නා, එතෙ තෙසං¹ අඤ්ඤාතරු”ති.

“දුජ්ජානං බො පනෙතං මහාරුජ, තයා ගිහිනා කාමභොගිනා පුත්තසම්බාධසයනං අජ්ඣාචසනොත කාසීකච්ඡදනං පච්චනුභොනොතන මාලාහකච්ඡෙපනං ධාරයනොත ජාතරුපරජනං සාදියනොත: ඉමෙ වා අරහනො ඉමෙ වා අරහත්තමගං සමාපන්නා'ති. සංවාසෙන බො මහාරුජ, සීලං වෙදිතබ්බං. තඤ්ච බො දීඝෙන අඤ්ඤා. ත ඉත්තරොත, මනසිකරොතා නො අමතසිකරොතා. පඤ්ඤාවතා නො දුපපඤ්ඤාත. සංවොභාරොත² බො මහාරුජ, සොවෙය්සං වෙදිතබ්බං, තඤ්ච බො දීඝෙන අඤ්ඤා -පෙ- නො දුපපඤ්ඤාත. ආපදසු බො මහාරුජ, ථාමො වෙදිතබ්බො. සො ව බො දීඝෙන අඤ්ඤා -පෙ- නො දුපපඤ්ඤාත. සාකච්ඡය බො මහාරුජ, පඤ්ඤා වෙදිතබ්බො, සා ව බො දීඝෙන අඤ්ඤා -පෙ- නො දුපපඤ්ඤාතා'ති.

4. “අච්ඡරියං! හනො, අබ්භුතං! හනො, යාව සුභාසිතඤ්චදං හනො හගවතා: දුජ්ජානං බො පනෙතං -පෙ- අරහත්තමගං සමාපන්නා'ති, සංවාසෙන -පෙ- නො දුපපඤ්ඤාතා'ති. එතෙ හනො, මම පුරිසා වොරු ඔවරකා ජතපදං ඔවරිනා ආගච්ඡන්ති³. තෙහි පඨමං ඔතිණ්ණං අහං පච්ඡා ඔතරිසාමි⁴. ඉදනි තෙ හනො, තං රජොජලලං පවාහෙවා ඤානා සුචිත්තා කපපිතකෙසමසු ඔදනච්ඡවසනා පඤ්චති කාමගුණෙහි සමපපිනා සමබ්බිභුතා පරිවාරෙස්සන්ති'ති.

5. අථ බො හගවා එතමන්ථං විදිනා තායං වෙලායං ඉමං උදනං උදනෙසි:

“ත වායමෙය්ස සබ්බන්ථ නාඤ්ඤස්ස පුරිසො සීයා,
නාඤ්ඤං නිසාය ජීවෙය්ස ධම්මෙත ත වණ්ඨං වරො”ති⁵.

1. එතෙසා, මජ්ඣ. 2. සබ්බාභාරොත, මජ්ඣ. 3. ගච්ඡන්ති, මජ්ඣ. 4. ඔසරිසාමි, ම. ඔසාදිසාමි, ඔසාගිසාමි, කෙසුචි ජපාච්ඡකසු. 5. ත වාණිජජ. මජ්ඣ, කෙසුචි ජපාච්ඡකසු.

2. පසේනදි කොසොල් රජ වැඩුණු කිසිලිලොම් හා නියපොතු ඇති ඒ සත් ජව්ලයන් ද, සත් නිවවුන් ද, සත් අවෙලකයන් ද, සත් එකසාටකයන් ද, සත් පිරිවැජ්ඣන් ද පිරිකර බර ගෙන භාග්‍යවතුන් වහන්සේට නොදුරෙහි මගින් ඉක්මැ යන්තවුන් දිව් ය. දෑක හුන්සේනන් නැති සිට උතුරැසළුව එකස් කොට දකුණු දණ්ඩල බිමැ හැක, ඒ සත් ජව්ලයන් ද, සත් නිවවුන් ද, සත් අවෙලකයන් ද, සත් එකසාටකයන් ද, සත් පිරිවැජ්ඣන් ද දසාවට ඇඳිලි තමා 'වහන්ස, මම පසේනදි කොසොල්ම'යි තුන් වරක් සිය තම ඇස්ව් ය.

3. ඉක්බිත්තෙන් පසේනදි කොසොල් රජ ඒ සත් ජව්ලයන්...ඉක්ම ගිය කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරු එළැඹියේ ය. එළැඹි වැද එක්පසක හුන්සේ ය. එක් පසෙක හුන්තා වූ ම පසේනදි කොසොල් රජ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට "වහන්ස, ලොවැ යම් රහත් කෙනෙක් හෝ රහත් මහට පැමිණි හෝ යම් කෙනෙක් වෙත් නම්, මොහු ඔවුන්ගෙන් එක්තරු කෙනෙක් වෙති"යි කී ය.

"මහරජාණනි, අමුදරුවන් නිසා හටගත් සම්බාධ ඇති යහනක් ඇති වැ වසන, කසිවත් හා සියුම් සදුන් පරිභොග කරන, මල්ගඳ විලෙවුන් දරන රන් රිදී ඉවසන කාමභොගී ගිහි වූ කොප විසින් 'මොහු රහත්හු ද නොහොත් රහත්මහට පිළිපත්තෝ ද?' යන මෙය නො දන හැකි ය. මහරජාණනි, එක් වැ විසීමෙන් වනාහි ශීලය දන යුතු. එ ද දික් කලෙකිනි. මද කලෙකින් නො වේ. එ ද කටහැක්කේ සිල් පිරිසිඳින්නෙමිසි මෙනෙහි කරන්නහු විසිනි. මෙනෙහි නොකරන්නහු විසින් නො වේ. ප්‍රඥ ඇත්තහු විසිනි, ප්‍රඥ තැත්තහු විසින් නො වේ. මහරජාණනි, කපායෙන් පිරිසිදු බව දන යුතු. එ ද දික් කලෙකිනි. මද කලෙකින් නො වේ...ප්‍රඥ තැත්තහු විසින් නො වේ. මහරජාණනි, විපස්සිදී ඥානසාමය දන යුතු. එ ද දික් කලෙකිනි. ...ප්‍රඥව තැත්තහු විසින් නො වේ" යැ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක.

4. "වහන්ස, ආශවසී ය! වහන්ස, අදහන ය!රහත්මහට පිළිපත්තෝ ද?" යි මෙය දන නො හැක්කේ ය. .. එක් වැ විසීමෙන් ... ප්‍රඥ තැත්තහු විසින් නො වේ" යැ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ මේ වචනය ඉතා මැනවින් වදාරන ලද්දේය. වහන්ස, මොහු පැවිදි වෙසින් සිට රට වැසියන්ගේ පිණිඳිහොජනය වළඳන මාගේ වරපුරුෂයෝ ය. මොහු දනව්වල තතු විමසා බලා එති. පළමුවෙන් මොවුන් බැස්ස ඒ පෙදෙසට ඔවුනට පසු ව මම බස්නෙමි. වහන්ස, ඔහු දැන් දුච්චි මල සෝද හැර මොනොවට නැවතුනු මොනොවට විලෙවුන් දැරුවාහු කැපු කෙහෙරවුළු ඇත්තාහු, සුදුවත් හඳින්නාහු පස් කම්ගුණ හා ඇලුණෝ එක් වුවෝ ඉඳුරන් කාමවස්තුන්හි හසුරුවත්" යැ යි පසේනදි කොසොල් රජ කී ය.

5. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ සලකා එ වේලෙහි මේ උදන් ඇනුහ.

"මහණ තෙම (දුතමෙහෙවර වරපුරුෂ මෙහෙවර ආදි වූ) සියලු ලාමක-කම්හි වැයම් නො කරන්නේ ය. අනෙකකුගේ සේවකයෙක් නො වන්නේ ය. අන් අභිපති ආදි කෙනකුන් ඇසුරු කොට ජීවත් නො වන්නේ ය. ධර්මයෙන් වෙළෙඳුම් නො කරන්නේ ය (ධන ආදිය පිණිස බණ නො කියන්නේ ය.)

6. 3.

පච්චවේක්ඛනසූතනං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවඤ්ඤිකං විහරති, ඡේතවනො අනාථපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තෙන බො පන සමයෙන භගවා අනාගතො අනෙකෙ පාපකෙ අකුසලෙ ධම්මෙ පතීණෙ පච්චවේක්ඛමානො නීසිනො හොති, අනෙකෙ ච කුසලෙ ධම්මෙ භාවනාය පාරිසුරිං ගතෙ.

2. අථ බො භගවා එතමන්ථං විදිසා තායං වෙලායං ඉමං උද්ගං උද්ගෙසි:

“අහු පුබ්බෙ තද නාහු නාහු පුබ්බෙ තද අහු,
තවාහු ත ච භවිස්සති ත චෙතරති විජජති”ති.

6. 4.

පඨම නානාතිස්සි සූතනං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවඤ්ඤිකං විහරති, ඡේතවනො අනාථපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තෙන බො පන සමයෙන සමඤ්ඤාලා නානාතිස්සියා සමඤ්ඤාභවණ්! පරිබ්බාජකා සාවඤ්ඤිකං පටිවසන්ති, තානාදිට්ඨිකා තානා-බන්තිකා තානාරාචිකා තානාදිට්ඨිතිස්සියයතිස්සිතා.

සතොකෙ සමඤ්ඤාභවණ් එවංවාදිතො එවංදිට්ඨිතො ‘සස්සානො ලොකො ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤා’නති. (1)

සනති පතෙකෙ සමඤ්ඤාභවණ් එවංවාදිතො එවංදිට්ඨිතො ‘අසස්සානො ලොකො ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤා’නති. (2)

සතොකෙ සමඤ්ඤාභවණ් එවංවාදිතො එවංදිට්ඨිතො ‘අනන්තො ලොකො ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤා’නති. (3)

සනති පතෙකෙ සමඤ්ඤාභවණ් එවංවාදිතො එවංදිට්ඨිතො ‘අනන්තො ලොකො ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤා’නති. (4)

සතොකෙ සමඤ්ඤාභවණ් එවංවාදිතො එවංදිට්ඨිතො ‘තං ජීවං තං සරීරං ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤා’නති. (5)

සනති පතෙකෙ සමඤ්ඤාභවණ් එවංවාදිතො එවංදිට්ඨිතො ‘අඤ්ඤං ජීවං අඤ්ඤං සරීරං ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤා’නති. (6)

1. සමඤ්ඤාභවණ්, කෙසුචි පොඤ්ඤා.

6. 3.

ප්‍රභවයෙහි සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදි: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත් නුවර නොදුරු නොලං තන්හි වූ දෙව්‍රම නම් වූ අනේපිඬුනු අරමිහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තමන්ගේ ප්‍රතිණ වූ නොයෙක් ලාභක අකුසල් දහම් ද, භාවනායෙන් පිරිපුන් බවට පැමිණි නොයෙක් කුසල් දහම් ද නුවණින් සලකා බලමින් වැඩ හුන්තැනු වෙති.

2. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ සලකා එ වේලෙහි මේ උදන් ඇහුන.

(රහත්මන නුවණ ලබන්නට) පෙරු (රහදි කෙලෙස් මා සතන්හි) විය. (ආසීමාසීක්ෂණයෙහි) ඒ නො වී ය. (දැන් භාවනායෙන් පිරිපුන් බවට පැමිණි අප්‍රමාණ කුසලධර්ම අනුමාසීක්ෂණයට පුළු වූ) ඒ පුහුදුන් සමයෙහි නො වී ය. (අනුමාසීක්ෂණය උපන්) එද මේ සියලු අනවද්‍යධර්ම පහල විය. (යම් ආසීමාසී-යෙක් මට බෝමැඩදී පහල වී ද, මාසීක්ෂණයෙන් පෙරු) එය මට නො වී ය. මතුත් නො වන්නේ ය. සියලු කෙලෙස් තසා අවසන් බැවින් කෙලෙස් තසන ආසීමාසීයෙක් දැනුන් මට තැන.

6. 4.

ප්‍රථමනානාථිථක සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදි: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර ජේතවන නම් වූ අනේපිඬුනු අරමෙහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි තාතාවිධ දූෂි ඇති තාතාවිධ මන උසුලන, තාතාවිධ රූපි ඇති, තාතා දූෂිකිසුයෙහි ඇලුණු බොහෝ තන්තොටු මහණ බඩුණු පිරිවැජියෝ සැවැත් නුවර වෙසෙත්.

(බඩුන් අතුරෙහි) 'ලොව ශාශ්වත ය, මෙය ම සත්‍ය ය, සෙස්ස හිස් යැ'යි මෙසේ කියන මෙසේ දූෂි ඇති සමහර මහණ බඩුණෝ ඇත. (1)

'ලොව අශාශ්වත ය, මෙය ම සත්‍ය ය, සෙස්ස හිස් යැ'යි මෙසේ කියන මෙසේ දූෂි ඇති සමහර මහණ බඩුණු කෙනෙක් ඇත. (2)

'ලොව අනතවත් ය, මෙය ම සත්‍ය ය, සෙස්ස හිස් යැ'යි මෙසේ කියන මෙසේ දූෂි ඇති සමහර මහණ බඩුණු කෙනෙක් ඇත. (3)

'ලොව අනන්තය, මෙය ම සත්‍ය ය, සෙස්ස හිස් යැ'යි මෙසේ කියන මෙසේ දූෂි ඇති සමහර මහණ බඩුණු කෙනෙක් ඇත. (4)

'ජීවයන් ශරීරයන් දෙක ම එකෙක් ය, මෙය සත්‍ය ය, සෙස්ස හිස් යැ'යි මෙසේ කියන මෙසේ දූෂි ඇති සමහර මහණ බඩුණු කෙනෙක් ඇත. (5)

'ජීවය අනෙකෙක, ශරීරය අනෙකෙකැයි මෙසේ කියන මෙසේ දූෂි ඇති සමහර මහණ බඩුණු කෙනෙක් ඇත. (6)

සනෙතකෙ සමණවුභවණං එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො 'හොති තථාගතො පරමමරණං ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤා'නති. (7)

සනති පනෙතකෙ සමණවුභවණං එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො 'ත හොති තථාගතො පරමමරණං ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤා'නති. (8)

සනෙතකෙ සමණවුභවණං එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො 'හොති ච ත හොති ච තථාගතො පරමමරණං ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤා'නති. (9)

සනති පනෙතකෙ සමණවුභවණං එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො 'තෙව හොති ච, ත ත හොති ච තථාගතො පරමමරණං ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤා'නති. (10)

තෙ භණ්ඩතජාතා කලහජාතා විවාදපනතා අඤ්ඤමඤ්ඤං මුඛසතතිභි විතුදනතා විහරනති 'එදිසො ධම්මො තෙදිසො ධම්මො, තෙදිසො ධම්මො එදිසො ධම්මො'ති.

2. අථ ඛො සම්මහුලා භික්ඛු පුබ්බන්තහමයං නිවාසෙත්වා පත්තවිවරමාදය සාවච්චිං පිණ්ඩාය පවිසිංසු. සාවච්චියං පිණ්ඩාය වරිත්වා පච්ඡාභන්තං පිණ්ඩපාතපටිකකන්තා යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමිංසු, උපසඞ්කමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු, එකමන්තං නිසීන්තා ඛො තෙ භික්ඛු භගවන්තං එතදවොචු: ඉධ භනෙත, සම්මහුලා තානාතිත්ථියා සමණවුභවණං¹ පරිබ්බාජකා සාවච්චියං පටිච්ඡන්ති තානාදිට්ඨිකා තානා-ඛනාතිකා තානාරුචිකා තානාදිට්ඨිතිස්සයතිස්සිතා. සනෙතකෙ-පෙ-තෙදිසො ධම්මො එදිසො ධම්මො'ති.

3. අඤ්ඤතිත්ථියා භික්ඛවෙ, පරිබ්බාජකා අකා, අවකඛුකා, අත්ථං ත ජාතනති² අතත්ථං ත ජාතනති, ධම්මං ත ජාතනති, අධම්මං ත ජාතනති. තෙ අත්ථං අජාතන්තා අතත්ථං අජාතන්තා, ධම්මං අජාතන්තා, අධම්මං අජාතන්තා භණ්ඩතජාතා කලහජාතා විවාදපනතා අඤ්ඤමඤ්ඤං මුඛසතතිභි විතුදනතා විහරනති: 'එදිසො ධම්මො තෙදිසො ධම්මො, තෙදිසො ධම්මො එදිසො ධම්මො'ති.

4. භුතපුබ්බං භික්ඛවෙ, ඉමිස්සායෙව සාවච්චියා අඤ්ඤතරො රුජා අහොසි. අථ ඛො භික්ඛවෙ, සො රුජා අඤ්ඤතරං පුරිසං අමනෙතසි: එභි ත්ථං අමො පුරිසං, යාවතකා³ සාවච්චියා⁴ ජච්චකා, තෙ සබ්බෙ එකජ්ඣං සනතිපාතෙති'ති. 'එවං දෙවා'ති ඛො භික්ඛවෙ, සො පුරිසො තස්ස රඤ්ඤ පටිසසුත්වා යාවතකා සාවච්චියා ජච්චකා, තෙ සබ්බෙ ගහෙත්වා යෙන සො රුජා තෙනුපසඞ්කමි, උපසඞ්කමිත්වා තං රුජාතං එතදවොච: 'සනතිපාති-තා⁵ ඛො තෙ දෙව, යාවතකා සාවච්චියං ජච්චකා'ති. 'තෙන හි භණ්, ජච්චකාතං හත්ථිං දයොසි'ති. 'එවං දෙවා'ති ඛො භික්ඛවෙ, සො පුරිසො තස්ස රඤ්ඤ පටිසසුත්වා ජච්චකාතං හත්ථිං දයොසි. එදිසො ජච්චකා, හත්ථි:

1. සමණවුභවණං, 2. තෙ අත්ථං තජාතනති, ම. 3. යාවතිකා, සබ්බසථ.
4. සාවච්චියං, සි. 5. සනතිපතිකා, ම.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

‘ආතමය මරණීන් මතු ඇත. මෙය ම සත්‍යය. සෙස්ස හිස් යැ’යි මෙසේ කියන මෙසේ දූෂිත ඇති මහණබමුණු කෙනෙක් ඇත. (7)

‘ආතමය මරණීන් මතු තැන මෙය ම සත්‍යය, සෙස්ස හිස් යැ’යි මෙසේ කියන මෙසේ දූෂිත ඇති මහණබමුණු කෙනෙක් ඇත. (8)

‘ආතමය මරණීන් මතු ඇත්තේත් නැත්තේත් වේ. මෙය ම සත්‍යය, සෙස්ස හිස් යැ’යි මෙසේ කියන මෙසේ දූෂිත ඇති මහණබමුණු කෙනෙක් ඇත (9)

‘ආතමය මරණීන් මතු නොමැත්තේත් නොම නැත්තේත් වේ. මෙය ම සත්‍යය, සෙස්ස හිස් යැ’යි මෙසේ කියන මෙසේ දූෂිත ඇති සමහර මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. (10)

ඔහු ධර්මය මෙබඳුය, එබඳු නොවේ ය. ධර්මය එබඳු නොවේ. මෙබඳු යැ’යි හටගත් හණ්ඩන ඇත්තෝ, හටගත් කලහ ඇත්තෝ, විවාදයට බටුවෝ උනුත් මුඛ නැමැති අඛයව්වලින් විද්‍යානු වෙසෙත්.

2. එ කල්හි බොහෝ භික්ෂුහු පෙරවරු සමයෙහි හැඳ පෙරෙව, පා සිටුරු ගෙන සැවැත් නුවරට පිඬු පිණිස පිවිසියහ. සැවැත්හි පිඬු පිණිස හැසිර පසුබත් සමයෙහි පිණිසානගෙන් පෙරලා ආවාහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කර් එළැඹියහ. එළැඹූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද එකත්පසෙකැ හුන්හ. එකත්පසෙකැ හුන් ඒ භික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැළ කළහ: “වහන්ස, මෙහි තානාවිධ දූෂිත ඇති තානාවිධ මත උසුලන, තානාවිධ රූපි ඇති, තානාදූෂිතීන්ග්‍රහයෙහි ඇලුණු බොහෝ තත් තොටු මහණ බමුණු පිරිවැජ්ඣෝ සැවැත් නුවර වෙසෙත්. (ඔවුන් අතුරෙහි) ‘ලොව ශාශ්වත ය...ඔහු ‘ධර්මය මෙ බඳු නොවේ, ධර්මය එබඳු යැ’ යි... මුඛ නැමැති අඛයව්වලින් විද්‍යානු වෙසෙත්” යනු යි.

(එය අසා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක:)

3. “මහණෙනි, අත්තොටු පිරිවැජ්ඣෝ අඛයෝ ය, පැණැස නැත්තෝ ය. වැඩ නො දනිත්. අවැඩ නො දනිත්. දහම නො දනිත්. නොදහම නො දනිත්. ඔහු වැඩ නො දන්නාහු, අවැඩ නොදන්නාහු, දහම නො දන්නාහු, නොදහම නො දන්නාහු, ‘දහම මෙබඳු ය, දහම එබඳු නො වේ. දහම එබඳු නො වේ, දහම මෙ බඳු යැ’යි හටගත් හණ්ඩන ඇත්තෝ, හටගත් කලහ ඇත්තෝ, විවාදයට බටුවෝ, උනුත් මුඛ අඛයව්වලින් විද්‍යානු වෙසෙත්.

4 “මහණෙනි, පෙර වූවක් කියමි. මේ සැවැත් නුවරෙහි ම එක්තර රජෙක් විය. එ කල්හි ඒ රජ. එක් පුරුෂයකු බණවා, ‘එම්බා, පුරුෂය, තෝ මෙහි එව. සැවැතෙහි යම් පමණ දෑ අදහ වෙත් නම්, උන් හැම එකට රැස් කරව’යි ඇණවී ය. මහණෙනි, ‘එසේ ය, දෙවසිනි’යි කියා ම, ඒ පුරුෂ තෙම, එ රජුට පිළිවදන් දී, සැවැතෙහි යම් පමණ දෑ අදහ වූහු නම් උන් හැම ගෙන එ රජු කර් එළැඹියේ ය. එළැඹූ, එ රජුට ‘දෙවසිනි, සැවැතෙහි ඇති තාක් හැම දෑ අදහ ම රැස් කරන ලද්දහ’යි සැළ කෙළේ ය ‘එසේ වී නම්, සගය, දෑ අදහට ඇතකු දක්වව’යි රජ කී ය. ඒ පුරුෂ තෙම, ‘එසේ ය දෙවසිනි’යි කියා එ රජුට පිළිවදන් දී දෑ අදහට ‘දෑ අදහි, ඇතා මෙ බඳු’යි කියා ඇතු දක්වී ය:

එකච්චානං ඡව්වකුතං හත්ථියා සීතං දය්‍යෙයි. 'එදිසො ඡව්වකු, හත්ථි'ති. එකච්චානං ඡව්වකුතං හත්ථියා කණණං දය්‍යෙයි, 'එදිසො ඡව්වකු, හත්ථි'ති. එකච්චානං ඡව්වකුතං හත්ථියා දන්තං දය්‍යෙයි, 'එදිසො ඡව්වකු, හත්ථි'ති. එකච්චානං ඡව්වකුතං හත්ථියා සොණං දය්‍යෙයි, 'එදිසො ඡව්වකු, හත්ථි'ති. එකච්චානං ඡව්වකුතං හත්ථියා කායං දය්‍යෙයි, 'එදිසො ඡව්වකු, හත්ථි'ති. එකච්චානං ඡව්වකුතං හත්ථියා පාදං දය්‍යෙයි, 'එදිසො ඡව්වකු, හත්ථි'ති. එකච්චානං ඡව්වකුතං හත්ථියා සප්ථි¹ දය්‍යෙයි, 'එදිසො ඡව්වකු, හත්ථි'ති. එකච්චානං ඡව්වකුතං හත්ථියා තඹගුට්ඨං දය්‍යෙයි, 'එදිසො ඡව්වකු, හත්ථි'ති. එකච්චානං ඡව්වකුතං හත්ථියා වාලංගිං දය්‍යෙයි, 'එදිසො ඡව්වකු, හත්ථි'ති.

අථ බො භික්ඛවෙ, සො පුරිසො ඡව්වකුතං හත්ථිං දය්‍යෙත්වා යෙන සො රුජා තෙත්ථපසඛිකම්. උපසඛිකම්ඤා තං රුජාතං එතදවොච: 'දිට්ඨො බො තෙති දෙව, ඡව්වකෙති හත්ථි, යසාද්‍යාති දෙවො කාලං මඤ්ඤාසි'ති.

5. අථ බො භික්ඛවෙ සො රුජා යෙන තෙ ඡව්වකු තෙත්ථපසඛිකම්. උපසඛිකම්ඤා තෙ ඡව්වකෙ එතදවොච: 'දිට්ඨො වො ඡව්වකු හත්ථි'ති. 'එවං දෙව, දිට්ඨො නො හත්ථි'ති. වදෙථ ඡව්වකු, 'එදිසො² හත්ථි'ති. යෙහි භික්ඛවෙ ඡව්වකෙති හත්ථියා සීතං දිට්ඨං අහොයි, තෙ එවමාහංසු: 'එදිසො දෙව, හත්ථි, සෙය්‍යථාපි කුමොති'ති. යෙහි භික්ඛවෙ ඡව්වකෙති හත්ථියා කණණං දිට්ඨං අහොයි, තෙ එවමාහංසු, 'එදිසො දෙව හත්ථි සෙය්‍යථාපි සුපං³ ති. යෙහි භික්ඛවෙ ඡව්වකෙති හත්ථියා දන්තො දිට්ඨං අහොයි, තෙ එවමාහංසු, 'එදිසො දෙව හත්ථි සෙය්‍යථාපි ථාලො'ති. යෙහි භික්ඛවෙ ඡව්වකෙති හත්ථියා සොණං දිට්ඨං අහොයි, තෙ එවමාහංසු, 'එදිසො දෙව හත්ථි සෙය්‍යථාපි තඹගුට්ඨං'ති. යෙහි භික්ඛවෙ ඡව්වකෙති හත්ථියා කායො දිට්ඨං අහොයි, තෙ එවමාහංසු, එදිසො දෙව හත්ථි සෙය්‍යථාපි කොට්ඨො'ති. යෙහි භික්ඛවෙ ඡව්වකෙති හත්ථියා පාදො දිට්ඨං අහොයි, තෙ එවමාහංසු 'එදිසො දෙව හත්ථි සෙය්‍යථාපි ථුනො'ති. යෙහි භික්ඛවෙ ඡව්වකෙති හත්ථියා සප්ථි⁴ දිට්ඨං අහොයි, තෙ එවමාහංසු 'එදිසො දෙව හත්ථි සෙය්‍යථාපි උදුක්ඛලො'ති. යෙහි භික්ඛවෙ ඡව්වකෙති හත්ථියා තඹගුට්ඨං දිට්ඨං අහොයි, තෙ එවමාහංසු 'එදිසො දෙව හත්ථි සෙය්‍යථාපි මුසලො'ති. යෙහි භික්ඛවෙ ඡව්වකෙති හත්ථියා වාලංගි දිට්ඨං අහොයි, තෙ එවමාහංසු 'එදිසො දෙව හත්ථි සෙය්‍යථාපි සමමජ්ජති'ති. තෙ 'එදිසො හත්ථි තෙදිසො හත්ථි, තෙදිසො හත්ථි එදිසො හත්ථි'ති. අඤ්ඤාමඤ්ඤං මුට්ඨිති සංමුභිංසු.⁵ තෙන ව පන භික්ඛවෙ සො රුජා අත්තමතො අහොයි.

එවමෙව බො භික්ඛවෙ, අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා අක්ඛා අවකුක්ඛා -පෙ-තෙදිසො ධම්මො එදිසො ධම්මො'ති.

6. අථ බො හහවා එතමන්ඨං විදිකා තායං වෙලායං ඉමං උදනං උදනෙයි:

“ඉමෙසු කිර සජ්ජන්ති එකෙ සමණත්ථාගමණා,
විග්ගස්ස නං විවදන්ති ජනා එකභගදග්ගිනො”ති.

1. පිට්ඨි, සි. 2. කිදිසො, සි. 3. සුපෙට්ඨා, සි. 4. පිට්ඨි, සි. 5. සංසුජ්ඣංසු, සි.

‘දූ අදනි, ඇතා මෙබඳු යැ’යි ඇතාම දූ අදනට ඇතුළත් කිය දැක්වී ය.
 ‘දූ අදනි, ඇතා මෙබඳු යැ’යි ඇතාම දූ අදනට ඇතුළත් කන දැක්වී ය.
 ‘දූ අදනි, ඇතා මෙබඳු යැ’යි ඇතාම දූ අදනට ඇතුළත් දනක් දැක්වී ය.
 ‘දූ අදනි, ඇතා මෙබඳු යැ’යි ඇතාම දූ අදනට ඇතුළත් සොඩි දැක්වී ය.
 ‘දූ අදනි, ඇතා මෙබඳු යැ’යි ඇතාම දූ අදනට ඇතුළත් කඳ දැක්වී ය.
 ‘දූ අදනි, ඇතා මෙබඳු යැ’යි ඇතාම දූ අදනට ඇතුළත් පයක් දැක්වී ය.
 ‘දූ අදනි, ඇතා මෙබඳු යැ’යි ඇතාම දූ අදනට ඇතුළත් කළුවෙය දැක්වී ය.
 ‘දූ අදනි, ඇතා මෙබඳු යැ’යි ඇතාම දූ අදනට ඇතුළත් නගුව දැක්වී ය.
 ‘දූ අදනි, ඇතා මෙබඳු යැ’යි ඇතාම දූ අදනට ඇතුළත් වලග දැක්වී ය.

ඉක්බිත්තෙන් මහණෙනි, ඒ පුරුෂ තෙම දූ අදනට ඇතුළත් දක්වා,
 ඒ රජු කර එළඹිණි ය. එළඹ එ රජුට ‘දේවසිති, ඒ දූ අදන් විසින්
 ඇත් තෙම දක්වා ලද්දේ ය. ඔවුන්ගෙන් යම් විමසුමකට දෙවයන්
 වහන්සේ සිතන සේක් නම්, එයට දූන් කල් යැ’යි සාල කෙළේ ය.

5. මහණෙනි, එ කලා ඒ රජ ඒ දූ අදන් කර එළඹිණි ය. එළඹ
 ‘දූ අදනි, තොප විසින් ඇතා දක්වා ලද දූ’යි ඇසී ය. “එසේ ය,
 දේවයන් වහන්ස, අප විසින් ඇතා දක්වා ලදූ”යි ඔහු කීය. දූ අදනි,
 ඇතා මෙ අසුරයා යි කියව’යි රජ කී ය. යම් දූ අදන් විසින් ඇතුළත්
 කිය අත ගතා ලද්දේ වී ද, ඔහු ‘කළය යම් බඳු නම් ඇතා එබඳු යැ’ යි
 කීය. ඇතුළත් කන් අත ගැ දූ අදන ඇතා කුල්ලක් බඳු යැ’යි කීය.
 ඇතුළත් දන් දුටු දූ අදන ‘දේවසිති, ඇතා සිවැල බඳු යැ’ යි කීය. ඇතුළත්
 සොඩි අත ගැ දූ අදන ‘ඇතා නගුව බඳු යැ’ යි කීය. ඇතුළත් සිරුරු අත ගැ
 දූ අදන ‘ඇතා අවුට බඳු යැ’ යි කීය. ඇතුළත් පය අත ගැ දූ අදන ‘ඇතා
 වැඩක් බඳු යැ’ යි කීය. ඇතුළත් කළුවෙ අත ගැ දූ අදන ‘ඇතා වංගෙකිය
 බඳු යැ’ යි කීය. ඇතුළත් නගුව අත ගැ දූ අදන ‘ඇතා මොහොල බඳු යැ’ යි
 කීය. ඇතුළත් වලග අත ගැ දූ අදන ‘ඇතා මුක්ත බඳු යැ’ යි කීය. ඔහු
 ‘ඇතා මෙබඳු ය, එබඳු නො වේ. ඇතා එබඳු නො වේ මෙබඳු යැ’ යි
 උනන් මිවින් පහර දුන්ය. මහණෙනි, එයින් රජ සතුටු විය.

මහණෙනි, එ පරිද්දෙන් ම අන්තොටු පිරිවැස්සෝ නුවණින් අකු
 වුවෝ, නුවණින් නැත්තෝ... ‘දහම එබඳු නො වේ, දහම මෙ බඳු යැ’ යි
 ...මුව අඛණ්ඩවලින් විද්‍යානු වෙසෙත්”.

6. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ දූන එ වේලෙහි
 මේ උදන් ඇතුළත්:

“ඇතාම මහණ බමුණෝ (ශාශ්වතාදී අසාර වූ) මේ දූප්පිත්ති ඇලෙත්.
 එක් අභ්‍යන්තර දක්නාහු (‘තෝ මෙය නො දනිති. මම් දනිමි’යි යන
 ආදීන්) එය (ශාශ්වතාදී වශයෙන්) උනුතට විරුද්ධ වූ ගෙන විවාද කෙරෙත්.”

6. 6.

දුතියන්‍යානානිසීයසුත්තං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං ගගවා ඝාවන්තීයං විහරති, ජප්තවනෙ අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන සම්බහුලා නානා-තිත්තියා සමණ්‍යාගමණ¹ පරිබ්බාජකා සාවතීයං පටිවසනති, නානාදිට්ඨිකා නානාවන්තිකා නානාරුචිකා නානාදිට්ඨිතිස්සයතිස්සිකා.

සනෙතකෙ සමණ්‍යාගමණා එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'සස්සතො අත්තා ව ලොකො ව ඉදමෙව සඨවං මොඝමඤ්ඤා'නති. (1)

සනති පනෙකෙ සමණ්‍යාගමණා එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: - 'අසස්සතො අත්තා ව ලොකො ව ඉදමෙව සඨවං මොඝමඤ්ඤා'නති. (2)

සනෙතකෙ සමණ්‍යාගමණා එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'සස්සතො අසස්සතො² අත්තා ව ලොකො ව ඉදමෙව සඨවං මොඝමඤ්ඤා'නති. (3)

සනති පනෙකෙ සමණ්‍යාගමණා එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'නෙව සස්සතො නාසස්සතො අත්තා ව ලොකො ව ඉදමෙව සඨවං මොඝ-මඤ්ඤා'නති. (4)

සනෙතකෙ සමණ්‍යාගමණා එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'සයං කතො අත්තා ව ලොකො ව ඉදමෙව සඨවං මොඝමඤ්ඤා'නති. (5)

සනති පනෙකෙ සමණ්‍යාගමණා එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'පරං කතො අත්තා ව ලොකො ව ඉදමෙව සඨවං මොඝමඤ්ඤා'නති. (6)

සනෙතකෙ සමණ්‍යාගමණා එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'සයංකතො පරංකතො³ අත්තා ව ලොකො ව ඉදමෙව සඨවං මොඝමඤ්ඤා'නති. (7)

සනති පනෙකෙ සමණ්‍යාගමණා එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'අසයංකාරො අපරංකාරො⁴ අභිච්චසමුප්පන්නො අත්තා ව ලොකො ව, ඉදමෙව සඨවං මොඝමඤ්ඤා'නති. (8)

සනෙතකෙ සමණ්‍යාගමණා එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'සස්සතං සුඛදුක්ඛං අත්තා ව ලොකො ව ඉදමෙව සඨවං මොඝමඤ්ඤා'නති.² (9)

සනති පනෙකෙ සමණ්‍යාගමණා එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'අසස්සතං සුඛදුක්ඛං අත්තා ව ලොකො ව ඉදමෙව සඨවං මොඝමඤ්ඤා'නති. (10)

සනෙතකෙ සමණ්‍යාගමණා එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'සස්සතං අසස්ස-තං⁵ සුඛදුක්ඛං අත්තා ව ලොකො ව ඉදමෙව සඨවං මොඝමඤ්ඤා'නති. (11)

සනති පනෙකෙ සමණ්‍යාගමණා එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'නෙව සස්සතං නාසස්සතං සුඛදුක්ඛං අත්තා ව ලොකො ව ඉදමෙව සඨවං මොඝමඤ්ඤා'නති. (12)

1. සමණ්‍යාගමණා, සී. 2. සස්සතොව, අසස්සතො ව. මජ්ඣ. 3. සයං කතො ව පරං කතො ව, සබ්බප්ඨ. 4. අසයංකාරො ව අපරංකාරො ව, තපා. 5. සස්සතඤ්ච අසස්ස-තඤ්ච, තපා.

6 6.

ද්විතීයනානානිමිත සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත් නුවර දෙමුරුමි නම් වූ අනේපිඬු අරමා වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි බොහෝ තත් නොවූ මහණ බඩුණු පිරිවැජ්ඣෝ තානා දූෂි ඇත්තාහු, තානා ලබ්ධි ඇත්තාහු, කානා රුචි ඇත්තාහු, තානා දූෂි නිශ්ශ්‍රිය ඇසුරු කළාහු, සැවැත් නුවර වෙසෙත්.

ඔවුන් අනුරෙහි ආත්මයන් ලෝකයන් ශාශ්වතය, මෙය ම සත්‍යය, සෙස්ස හිස් යැයි මෙසේ කියන මෙසේ දූෂි ඇති ඇතැම් මහණ බඩුණෝ ඇත. (1)

‘ආත්මයන් ලෝකයන් අශාශ්වතය මෙය ම සත්‍යය, සෙස්ස හිස් යැයි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂි ඇති ඇතැම් මහණ බඩුණෝ ඇත. (2)

‘ආත්මයන් ලෝකයන් ශාශ්වතන් අශාශ්වතන් වෙතියි, ‘මෙය ම සත්‍යය, සෙස්ස හිස් යැයි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂි ඇති ඇතැම් මහණ බඩුණු කෙනෙක් ඇත. (3)

‘ආත්මයන් ලෝකයන් ශාශ්වතන් නොවෙති. අශාශ්වතන් නොවෙති. මෙය ම සත්‍යය, සෙස්ස හිස් යැයි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂි ඇති ඇතැම් මහණ බඩුණු කෙනෙක් ඇත. (4)

‘ආත්මයන් ලෝකයන් ස්වයංකාන යැ, ‘මෙය ම සත්‍යය, සෙස්ස හිස් යැයි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂි ඇති ඇතැම් මහණ බඩුණු කෙනෙක් ඇත. (5)

‘ආත්මයන් ලෝකයන් පරකාන යැ, මෙය ම සත්‍යය, සෙස්ස හිස් යැයි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂි ඇති ඇතැම් මහණ බඩුණු කෙනෙක් ඇත. (6)

ආත්මයන් ලෝකයන් ස්වයංකාන ද පරකාන ද වෙත්. මෙය ම සත්‍යය. සෙස්ස හිස් යැයි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂි ගත් ඇතැම් මහණ බඩුණු කෙනෙක් ඇත. (7)

‘ආත්මයන් ලෝකයන් තමන් ම මවා හැත්මක් හෝ අනුත්ගේ මැවීමක් ඇතියෝ නොවෙත්. යද්දුච්ඡාසමුත්පන්නය (කාරණයක් තැනි ව නුමු ම පහල වූහ). මෙය ම සත්‍යය, සෙස්ස හිස් යැයි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂි ඇති ඇතැම් මහණ බඩුණු කෙනෙක් ඇත. (8)

‘සුව දුක් ද ආත්මය ද ලෝකය ද යන මේ හැම ශාශ්වතය. මෙය ම සත්‍යය. සෙස්ස හිස් යැයි මෙසේ කියන මෙසේ දූෂි ඇති ඇතැම් මහණ බඩුණු කෙනෙක් ඇත. (9)

‘සුවදුක් ද ආත්මය ද ලෝකය ද යන මේ හැම අශාශ්වතය, මෙය ම සත්‍යය. සෙස්ස හිස් යැයි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂි ඇති ඇතැම් මහණ බඩුණු කෙනෙක් ඇත. (10)

සුවදුක් ද ආත්මය ද ලෝකය ද යන මේ හැම ශාශ්වත ද අශාශ්වත ද වේ. මෙය ම සත්‍යය. සෙස්ස හිස් යැයි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂි ඇති ඇතැම් මහණ බඩුණු කෙනෙක් ඇත. (11)

සුවදුක් ද ආත්මය ද ලෝකය ද යන මේ හැම නොම ශාශ්වතය, නොම අශාශ්වතය. මෙය ම සත්‍යය. සෙස්ස හිස් යැයි මෙසේ කියන මෙසේ දූෂි ඇති ඇතැම් මහණ බඩුණු කෙනෙක් ඇත. (12)

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සනෙතකෙ සමණවුහමණා එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'සයංකතං සුබද්දකං අතතා ව ලොකො ව ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤා'නති. (13)

සනති පනෙකෙ සමණවුහමණා එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'පරංකතං සුබද්දකං අතතා ව ලොකො ව ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤා'නති. (14)

සනෙතකෙ සමණවුහමණා එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'සයංකතං පරං-කතං¹ සුබද්දකං අතතා ව ලොකො ව ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤා'නති. (15)

සනති පනෙකෙ සමණවුහමණා එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'අසයංකාරං අපරංකාරං අභිච්චසමුප්පන්නං සුබද්දකං අතතා ව ලොකො ව ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤා'නති. (16)

තෙ භණ්ඩනජාතා කලහජාතා විවාදපන්නා අඤ්ඤමඤ්ඤං මුඛසතතිහි විතුදන්නා විහරන්ති: 'එදිසො ධම්මො, නෙදිසො ධම්මො, නෙදිසො ධම්මො, එදිසො ධම්මො'ති.

2. අථ බො සම්බහුලා භික්ඛු පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙත්වා පනත-විවරමාදය සාවන්තී පිණ්ඩිය පටිසිංසු සාවන්තිය පිණ්ඩිය වරිත්වා පච්ඡාභගතං පිණ්ඩිපාතපටිකකන්නා යෙන භගවා තෙහුපසඝිකම්සු, උපසඝිකම්සා භගවන්නං අභිවාදෙත්වා එකමන්නං නිසිදිංසු එකමන්නං නිසින්නා බො තෙ භික්ඛු භගවන්නං එතදවොදිං:

ඉධ භනෙත සම්බහුලා තානාතීත්තියා සමණවුහමණා² පරිබ්බාජකා සාවන්තියං පටිච්චසනති තානාදිට්ඨිකා තානාඛන්තිකා තානාරුචිකා තානාදිට්ඨි-නියායතිස්සිත්වා. සනෙතකෙ සමණවුහමණා එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'සයංකතො අතතා ව ලොකො ව ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤානති -පෙ- 'නෙදිසො ධම්මො, එදිසො ධම්මො'ති.

3. අඤ්ඤතිච්ඡිය භික්ඛවො, පරිබ්බාජකා අකා අවනවුකා අත්ථං ත ජානන්ති.³ අනත්ථං ත ජානන්ති. ධම්මං ත ජානන්ති. අධම්මං ත ජානන්ති. තෙ අත්ථං අජානන්නා අනත්ථං අජානන්නා ධම්මං අජානන්නා අධම්මං අජානන්නා භණ්ඩනජාතා කලහජාතා විවාදපන්නා අඤ්ඤමඤ්ඤං මුඛසතතිහි විතුදන්නා විහරන්ති: 'එදිසො ධම්මො, නෙදිසො ධම්මො, නෙදිසො ධම්මො, එදිසො ධම්මො'ති.

4. අථ බො භගවා එතමත්ථං විදිත්වා තායං වෙලාසං ඉමිං උද්ගතං උද්ගෙසි:-

"ඉමෙසු නිර සජ්ජන්ති එකෙ සමණවුහමණා,
අනන්තරං විසිද්දන්ති අපත්තං මනොගධං"ති.

6. 6.

තතිය නානාතීත්තියසුත්තං

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගො ඤාචන්තියං විහරති, ඡෙතනවනෙ අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. තෙ ත බො පන සමයෙත සම්බහුලා තානාතීත්තියා සමණවුහමණා⁴ පරිබ්බාජකා සාවන්තියං පටිච්චසනති, තානාදිට්ඨිකා තානා-ඛන්තිකා තානාරුචිකා තානාදිට්ඨිනියායතිස්සිත්වා.

1. සයං කතං ව පරංකතං, සබ්බෙ 2. සමණවුහමණා, සි 3. තෙ අත්ථං ත ජානන්ති, ම.
4. සමණවුහමණා, සි.

‘සුවදුක් ද ආත්මය ද ලෝකය ද යන මේ හැම ස්වයංකාරය. මේ යම සත්‍යය. සේසත් හිස් යැ’යි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂිත ඇති ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. (13)

‘සුවදුක් ද ආත්මය ද ලෝකය ද පරකාරය. මේ යම සත්‍යය. සේසත් හිස් යැ’යි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂිත ඇති ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. (14)

සුවදුක් ද ආත්මය ද ලෝකය ද යන මේ හැම ස්වයංකාරය පරකාරයයි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂිත ඇති ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. (15)

සුවදුක් ද ආත්මය ද ලෝකය ද යන මේ හැම ස්වයංකාර පරකාර රහිතය, යද්දුභාවයෙන් ය. මේ යම සත්‍යය. සේසත් හිස් යැ’යි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂිත ඇති ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. (16)

ඔහු “ධම්ම මෙබඳු ය. ධම්ම ඵබඳු නො වේ. ධම්ම මෙබඳු නො වේ. ධම්ම ඵබඳු යැ”යි හටගත් ඛණ්ඩ ඇත්තෝ, හටගත් කල්‍යාණ ඇත්තෝ, විරුද්ධ-වාදයට බටුවෝ උනුත් මුව තැමැති අභයවිච්ඡිත් විදිමින් වෙසෙත්.

2. ඵ කල්හි බොහෝ භික්ෂූහු පෙරවැඩ සමයෙහි හැඳ පෙරෙවැ පාසිවුරු හෙත, සැවැත්නුවරට පිළු පිණිස පිවිසියහ. සැවැත්නුවර පිළු පිණිස හැසිර, පසුබත් සමයෙහි පිණිස පානගෙන් පෙරළා ආවාහු, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරු ඵලාභියහ. ඵලාභ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද එකත් පසෙක හුත්හ. එකත් පසෙක හුත්තා වූ ම ඵ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙසේ සැළ කළහ.

“වහන්ස, මෙහි බොහෝ තත්තොටු මහණ බමුණු පිරිවැජ්ඣෝ තාතාදූෂිත ඇත්තාහු, තාතාලබ්ධි ඇත්තාහු, තාතා රුචි ඇත්තාහු, තාතා දූෂිතකාරණයෙහි ඇලුණාහු සැවැත්නුවරෙහි වෙසෙත්. “ආත්මය ද, ලෝකය ද ශාශ්වතයා යි, මේ යම සත්‍යය, සේසත් හිස් ය...ධම්ම මෙබඳු නො වේ. ධම්ම ඵබඳු යා යි හටගත් ඛණ්ඩ ඇත්තෝ...උනුත් මුවඅභයවිච්ඡිත් විදිමින් වසත්” ය යි.

මහණෙනි, ඵ පරිද්දෙන් ම අත්තොටු පිරිවැජ්ඣෝ නුවණින් අකු වුවෝ, නුවණින් තැත්තෝ...‘දහම ඵබඳු නො වේ, දහම මෙබඳු යැ’යි.. මුව අභයවිච්ඡිත් විදිතාහු වෙසෙත්”.

3. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ සලකා ඵ චේලෙහි මේ උදන් ඇතු සේක:

‘ඇතැම් මහණ බමුණෝ මේ අසාරදූෂිතයින් ඇලෙත්. ඔහු ඵ නිවනට නො පැමිණ ම අතර දී ම සසරමහවතුරෙහි ගිලෙත්,”

6. 6.

තෘතීය තානාත්මක සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙකිනි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර දෙමුරුම නම් වූ අනෙපිඬුහු අරලා වැඩ වසන සේක. ඵ සමයෙහි වූ කල් බොහෝ තත්තොටුවෝ මහණ බමුණු පිරිවැජ්ඣෝ තාතාදූෂිත ඇත්තෝ, තාතාලබ්ධි ඇත්තෝ, තාතාරුචි ඇත්තෝ, තාතාදූෂිතකාරණයෙහි ඇලුණාහු, සැවැත්නුවර වෙසෙත්.

සනෙතකෙ සමණව්‍යාභවණං එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'සස්සනො අත්තා ව ලොකො ව ඉදමෙව සච්චං මොඝමිඤ්ඤ'නති. (1)

සනති පනෙකෙ සමණව්‍යාභවණං එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'අසස්සනො අත්තා ව ලොකො ව ඉදමෙව සච්චං මොඝමිඤ්ඤ'නති. (2)

සනෙතකෙ සමණව්‍යාභවණං එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'සස්සනො අත්තා ව ලොකො ව ඉදමෙව සච්චං මොඝමිඤ්ඤ'නති. (3)

සනති පනෙකෙ සමණව්‍යාභවණං එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'නෙව සස්සනො නාසස්සනො අත්තා ව ලොකො ව ඉදමෙව සච්චං මොඝමිඤ්ඤ'නති. (4)

සනෙතකෙ සමණව්‍යාභවණං එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'සසංකනො අත්තා ව ලොකො ව ඉදමෙව සච්චං මොඝමිඤ්ඤ'නති. (5)

සනති පනෙකෙ සමණව්‍යාභවණං එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'පරංකනො අත්තා ව ලොකො ව ඉදමෙව සච්චං මොඝමිඤ්ඤ'නති. (6)

සනෙතකෙ සමණව්‍යාභවණං එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'සසංකනො පරංකනො¹ අත්තා ව ලොකො ව, ඉදමෙව සච්චං මොඝමිඤ්ඤ'නති. (7)

සනති පනෙකෙ සමණව්‍යාභවණං එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'අසසංකාරො අපරංකාරො,² අභිච්චසම්පන්නො අත්තා ව ලොකො ව ඉදමෙව සච්චං මොඝමිඤ්ඤ'නති. (8)

සනෙතකෙ සමණව්‍යාභවණං එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'සස්සතං සුඛදුක්ඛං අත්තා ව ලොකො ව, ඉදමෙව සච්චං මොඝමිඤ්ඤ'නති. (9)

සනති පනෙකෙ සමණව්‍යාභවණං එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'අසස්සතං සුඛදුක්ඛං අත්තා ව ලොකො ව ඉදමෙව සච්චං මොඝමිඤ්ඤ'නති. (10)

සනෙතකෙ සමණව්‍යාභවණං එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'සස්සතං අසස්සතං,³ සුඛදුක්ඛං අත්තා ව ලොකො ව ඉදමෙව සච්චං මොඝමිඤ්ඤ'නති. (11)

සනති පනෙකෙ සමණව්‍යාභවණං එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'නෙව සස්සතං නාසස්සතං සුඛදුක්ඛං අත්තා ව ලොකො ව ඉදමෙව සච්චං මොඝමිඤ්ඤ'නති. (12)

සනෙතකෙ සමණව්‍යාභවණං එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'සසංකතං සුඛදුක්ඛං අත්තා ව ලොකො ව ඉදමෙව සච්චං මොඝමිඤ්ඤ'නති. (13)

සනති පනෙකෙ සමණව්‍යාභවණං එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'පරංකතං සුඛදුක්ඛං අත්තා ව ලොකො ව, ඉදමෙව සච්චං, මොඝමිඤ්ඤ'නති. (14)

සනෙතකෙ සමණව්‍යාභවණං එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'සසංකතං පරංකතං⁴ සුඛදුක්ඛං අත්තා ව ලොකො ව, ඉදමෙව සච්චං, මොඝමිඤ්ඤ'නති. (15)

1. සසංකතො ව පරංකතො ව, සබ්බත්ථ. 2. අසසංකතො ව අපරංකතො ව, තථ. 3. සසත්තඤ්ච අසසත්තඤ්ච, තථ. 4. සසංකතඤ්ච පරංකතඤ්ච, තථ.

(ඔවුන් අතුරෙහි) 'ආත්මය ද ලෝකය ද ශාශ්වත ය. මෙය ම සත්‍ය ය. සෙස්ස හිස් යැ' යි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂිත ඇති ඇතැම් මහණ බමුණෝ ඇත. (1)

'ආත්මයත් ලෝකයත් අශාශ්වතය, මෙය ම සත්‍ය ය. සෙස්ස හිස් යැ' යි මෙසේ කියන මෙසේ දූෂිත ඇති ඇතැම් මහණ බමුණෝ ඇත. (2)

'ආත්මයත් ලෝකයත් ශාශ්වතත් අශාශ්වතත් වේ. මෙය ම සත්‍ය ය. සෙස්ස හිස් යැ' යි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂිත ඇති ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. (3)

'ආත්මයත් ලෝකයත් ශාශ්වතත් නො ම වේ, අශාශ්වතත් නො ම වේ. මෙය ම සත්‍ය ය, සෙස්ස හිස් යැ' යි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂිත ඇති ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. (4)

'ආත්මයත් ලෝකයත් ස්වයංකාන ය, මෙය ම සත්‍ය ය, සෙස්ස හිස් යැ' යි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂිත ඇති ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. (5)

'ආත්මයත් ලෝකයත් පරකාන ය, මෙය ම සත්‍ය ය, සෙස්ස හිස් යැ' යි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂිත ඇති ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. (6)

'ආත්මයත් ලෝකයත් ස්වයංකාන ද පරකාන ද වේ. මෙය ම සත්‍ය ය. සෙස්ස හිස් යැ' යි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂිත ඇති ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. (7)

'ආත්මයත් ලෝකයත් අස්වයංකාර ද අපරකාර ද වේ. සද්වර්තසමුත්-පනත ය, මෙය ම සත්‍ය ය, සෙස්ස හිස් යැ' යි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂිත ඇති ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. (8)

'සුවද්‍රක් ද ආත්මය ද ලෝකය ද යන මෙ හැම ශාශ්වත ය, මෙය ම සත්‍ය ය. සෙස්ස හිස් යැ' යි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂිත ඇති ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. (9)

'සුවද්‍රක් ද ආත්මය ද ලෝකය ද යන මෙ හැම අශාශ්වත ය, මෙය ම සත්‍ය ය, සෙස්ස හිස් යැ' යි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂිත ඇති ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. (10)

'සුවද්‍රක් ද ආත්මය ද ලෝකය ද ශාශ්වතත් අශාශ්වතත් වේ. මෙය ම සත්‍ය ය. සෙස්ස හිස් යැ' යි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂිත ඇති ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. (11)

'සුවද්‍රක් ද ආත්මය ද ලෝකය ද ශාශ්වතත් නො ම වේ. අශාශ්වතත් නො ම වේ යැ' යි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂිත ඇති ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. (12)

'සුවද්‍රක් ද ආත්මය ද ලෝකය ද ස්වයංකාන ය, මෙය ම සත්‍ය ය, සෙස්ස හිස් යැ' යි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂිත ඇති, ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. (13)

'සුවද්‍රක් ද ආත්මය ද ලෝකය ද පරකාන ය, මෙය ම සත්‍ය ය, සෙස්ස හිස් යැ' යි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂිත ඇති, ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. (14)

'සුවද්‍රක් ද ආත්මය ද ලෝකය ද යන මෙ හැම ස්වයංකානත් පරකානත් වේ. මෙය ම සත්‍ය ය, සෙස්ස හිස් යැ' යි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂිත ඇති ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. (15)

සන්නි පනෙකෙ සමණබ්‍රාහ්මණා ඵලංවාදිනො ඵලංදිට්ඨිනො: ‘අසංකාරං අපරංකාරං අධිවසනිප්පනං සුඛදුක්ඛං අනතා ව ලොකො ව, ඉදමෙව සම්මං මොඝමෙඤ්ඤානි. (16)

තෙ භණ්ඩකජාතා කලහජාතා විවාදපනතා අඤ්ඤමෙඤ්ඤං මුඛසන්නිභි විතුදනතා විහරන්ති: ‘ඵදිසො ධම්මො තෙදිසො ධම්මො, තෙදිසො ධම්මො ඵදිසො ධම්මො’ති.

2. අථ ඛො සම්බුද්ධො භික්ඛු සුඛත්තසම්මං නිවාසෙත්වා පහතච්චර-මාදය සාවඤ්චං පිණ්ඩාය පටිසිංසු. සාවඤ්චං පිණ්ඩාය චරිත්වා පච්ජාගතතං පිණ්ඩපාතපටික්කනතා යෙන භගවා තෙනුපසඛකම්පු, උපසඛකම්භා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා ඵකමන්තං නිසිදිංසු. ඵකමන්තං නිසින්නා ඛො තෙ භික්ඛු භගවන්තං ඵතදවොද්ධා:

ඉධ භනෙත සම්බුද්ධා නානාතීත්ථියා සමණබ්‍රාහ්මණ¹ පරිබ්බාජකා සාවඤ්චං පටිවසන්ති නානාදිට්ඨිකා නානාඛන්තිකා නානාරූපිකා නානාදිට්ඨි-නිසංයතිස්සිත්වා. සනෙකෙ සමණබ්‍රාහ්මණා ඵලංවාදිනො ඵලංදිට්ඨිනො: ‘සසංතො අනතා ව ලොකො ව, ඉදමෙව සම්මං මොඝමෙඤ්ඤා’නි. -පෙ- තෙ භණ්ඩකජාතා කලහජාතා විවාදපනතා අඤ්ඤමෙඤ්ඤං මුඛසන්නිභි විතුදනතා විහරන්ති ‘ඵදිසො ධම්මො තෙදිසො ධම්මො, තෙදිසො ධම්මො ඵදිසො ධම්මො’ති.

අඤ්ඤානීත්ථියා භික්ඛුවෙ පරිබ්බාජකා අකාමා අවනුක්කා අත්ථං න ජානන්ති² අතත්ථං න ජානන්ති ධම්මං න ජානන්ති අධම්මං න ජානන්ති. තෙ අත්ථං අජානන්තා අතත්ථං අජානන්තා ධම්මං අජානන්තා අධම්මං අජානන්තා භණ්ඩකජාතා කලහජාතා විවාදපනතා අඤ්ඤමෙඤ්ඤං මුඛසන්නිභි විතුදනතා විහරන්ති: ‘ඵදිසො ධම්මො තෙදිසො ධම්මො, තෙදිසො ධම්මො ඵදිසො ධම්මො’ති.

3. අථ ඛො භගවා ඵතමත්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්‍යානං උද්‍යනෙසි:

“අභිකාරපසුතායං පජා පරිකාරූපසංභිතා,
ඵතදෙකෙ නාබ්‍රහ්මදිංසු න නං සලලන්ති අද්දසුං.

ඵතඤ්ච සලලං පටිවච්ච³ පසංතො
අහං කරොමි’ති න තස්ස ගොති,
පරො කරොතිති න තස්ස ගොති,

මාත්‍රපෙතා අයං පජා මාතගත්ථා මාතවිතිබ්බකා,
දිට්ඨිසු සාරභිකථා සංසාරං නාතිවහන්ති”ති.

1. සමණබ්‍රාහ්මණා, සි. 2. තෙ අත්ථං න ජානන්ති, ම. 3. පටිවෙච්, සි.

‘සුමනස් ද ආත්මය ද ලෝකය ද යන මේ හැම අයවයඞ්කාරත් අපර-
කාරත් වේ, යද්වජ්ජාසමුත්තරායා’යි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂි ඇති
ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. (16)

ඔහු හටගත් ඛබර ඇත්තාහු, හටගත් කලහ ඇත්තාහු, විවාදයට පාමණි
යාහු. ‘ධම්ම මෙබඳුයා, එබඳු නො වේ. ධම්ම මෙබඳු නොවේ, එබඳු යා’යි
මුව අඛයවිච්චිත් උනුනට අනිත්තාහු වෙසෙත්.

2. එ කල්හි බොහෝ භික්ෂූහු පෙරවරා සමයෙහි හැද පෙරෙව පාසිවුරු
ගෙන සැවැතට පිඩු පිණිස පිවිසියහ. සැවැත්හි පිඩු පිණිස හැසිරු පසුවත්
කල්හි පිණිසානගෙන් පෙරලා ආවාහු, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කර එළැඹියහ.
එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද එක් පසෙක සිටියහ: එක්පසෙක
සිටි ම එ භික්ෂූහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැළ කළහ:

‘වහන්ස, මේ සැවැත්නුවර තානාදූෂි ඇති, තානාලබ්ධිගත්, තානා රුචි
ඇති, තානාදූෂිකාරණයෙහි ඇලුණු බොහෝ තත් තොටු මහණ බමුණු
පිරිවැජ්ඣෝ වෙසෙත්. (ඔවුන් අතුරෙහි) ආත්මයත් ලෝකයත් ශාක්‍යය ය,
මෙය ම සත්‍ය ය, සෙස්ස හිස් යා යි මෙසේ කියන, මෙසේ දූෂි ඇති ඇතැම්
මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත...ඔහු ‘ධම්ම මෙබඳු ය, ධම්ම එබඳු නො වේ.
ධම්ම මෙබඳු නො වේ, ධම්ම එබඳු යා’යි හටගත් ඛබර ඇත්තෝ, හටගත්
කලහ ඇත්තෝ, විවාදයට බටුවෝ මුව අඛයවිත් උනුනට අනිත් වෙසෙත්,’
යනු යි.

‘මහණෙනි, අත්තොටු පිරිවැජ්ඣෝ අඛයෝ ය. ඇත් තැත්තෝ ය.
ඔහු වැඩ නො දනිත්. අවැඩ නො දනිත්. දහම් නො දනිත්. තොදහම්
නො දනිත්. ඔහු වැඩ නො දන්නෝ, අවැඩ නො දන්නෝ, දහම්
නො දන්නෝ, තොදහම් නො දන්නෝ, ‘ධම්ම මෙ බඳු ය, ධම්ම එබඳු
නො වේ. ධම්ම මෙබඳු නො වේ, ධම්ම එබඳු යා’යි හටගත් ඛබර ඇත්තාහු,
හටගත් කලහ ඇත්තාහු, විවාදයට බටුවෝ උනුනට මුව අඛයවිච්චිත්
අනිත්තාහු වෙසෙත්,’ යා යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක,

3. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දැන එ වේලෙහි
මේ උදන් ඇතුළු සේක.

‘මේ සත්කාල ස්වයංකාර (අහංකාර) දූෂිතෙහි යෙදුණෝ ය. ඊශ්වරදී
අන් කිසිවෙක් සියල්ල කෙරේ’ යා යි පරකාර දූෂිත හෝ ඇසුරු කලෝ
වෙති. අන් කෙනෙක් මේ දූෂි. දෙක ම තො අනුදන්‍ය. ඔහු ද තමන්
ගත් යද්වජ්ජාසමුත්තරාය වාදය දුක් උපදවන හුලෙකා යි තො දුටුහ.

මෙය හුලෙකා යි මූල දීම දක්නා ඒ ආරබ්ධ විදගීකයාට ‘මම
කෙරෙමි’යි කියා සිතෙත් නො වේ. අනෙකෙක් කෙරෙයි’ කියාත් ඔහුට
සිතෙත් නො වෙයි.

මේ සත්කාල මානසෙන් යුක්ත ය. මාන තැමැති ශ්‍රැන් (හෙතුම්)
ඇත්තෝ ය. මාන බැඳුම් ඇත්තෝ ය, දූෂිවිෂයයෙහි විරෝධකථාව සඟර
නො ඉක්මවයි.”

6. 7.

සුභුතිසුත්තං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ඝාටකීයං විහරති, ජෙතවනෙ අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තෙන බො පත සමයෙන ආයස්මා සුභුති භගවතො අවිදුරෙ නිසින්නො යොති, පලලඞ්කං ආභුජ්ඣා උජ්ජං කායං පණ්ඩාය අවිතකකසමාධිං¹ සමාපජ්ඣා. අද්දසා බො භගවා ආයස්මන්තො සුභුතිං අවිදුරෙ නිසින්නං පලලඞ්කං ආභුජ්ඣා උජ්ජං කායං පණ්ඩාය අවිතකකසමාධිං¹ සමාපන්නං.

2. අථ බො භගවා එතමන්ට විදිඤා තායං වෙලායං ඉමං උද්ගතං උද්ගෙසී:

“යස්ස විතකකා විදුපිතා
අජකින්නං සුවිකපපිතා අසෙසා,
තං සඞ්ගමතිච්ච අරුපසඤ්ඤා
විභුයොගාතිගතො න ජාතුචෙති”ති.

6. 8.

ගණිකාසුත්තං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති, චෙඨවනෙ කලඤ්ඤකතිවාපෙ. තෙන බො පත සමයෙන රාජගහෙ දො පුගා අඤ්ඤාතරිස්සා ගණිකාය සාරත්තා ගොන්ති පටිබ්බාසිත්තා.² ගණකිත්තා කලහජාතා විවාදපත්තා අඤ්ඤමඤ්ඤං පාණීගිපි උපකකමන්ති, ලෙඞ්ඞුගිපි උපකකමන්ති දණෙඞ්ගිපි උපකකමන්ති, සතෙඞ්ගිපි උපකකමන්ති. තෙ තත් මරණමපි නිගවජන්ති, මරණමත්තමපි දුක්ඛං.

අථ බො සම්බුද්ධා භික්ඛු පුබ්බත්තසමයං නිවාසෙඤා පහතවිවරමාදාය රාජගහං පිණ්ඩාය පටිසිංසු. රාජගහෙ පිණ්ඩාය වරිඤා පච්ඡාභතතං පිණ්ඩපාතපටිකකන්නා යෙත භගවා තෙනුපසඞ්කමිංසු. උපසඞ්කමිඤා භගවන්තං අභිවාදෙඤා එකමන්තං නිසිදිංසු. එකමන්තං නිසින්නා බො තෙ භික්ඛු භගවන්තං එතදචොචු: ඉධ භනෙත රාජගහෙ දො පුගා අඤ්ඤාතරිස්සා ගණිකාය සාරත්තා පටිබ්බාසිත්තා² ගණකිත්තා කලහජාතා විවාදපත්තා අඤ්ඤමඤ්ඤං පාණීගිපි උපකකමන්ති, ලෙඞ්ඞුගිපි උපකකමන්ති, දණෙඞ්ගිපි උපකකමන්ති, සතෙඞ්ගිපි උපකකමන්ති, තෙ තත් මරණමපි නිගවජන්ති, මරණමත්තමපි දුක්ඛන්ති.

3. අථ බො භගවා එතමන්ට විදිඤා තායං වෙලායං ඉමං උද්ගතං උද්ගෙසී:

1. අවිතකකං සමාධිං, සි 2 පටිබ්බාසිත්තාතිපි අති

6. 7.

සුභති සුත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර දෙවර්ග නම් වූ අනේපිඬුනු අරමිහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි සුභති තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට නොදුරෙහි පලක් බැඳ කය සෘජු කොට පිහිටුවා අවිතක්කිමාධියට (වතුම්බාන පාදක අභිනත-ඵලසමාධියට) සමවාද හුන්තාහු වෙති. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නොදුරෙහි පලක් බැඳ කය සෘජු කොට පිහිටුවා අවිතක්කිමාධියට සමවාද හුන් සුභති තෙරුන් දුටු සේක.

2. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දූත එ වෙලායෙහි මේ උදන් ඇතුළු සේක:

“යමක්හු විසින් මිත්‍යාචාරයෙන් පලවා හරින ලද්දහු ද, සිය සත්ත්ව ඉතිරි නො කොට සිදා පියන ලද්දහු ද, රුහුණ සියලු සමන ඉක්මැ අරුපය (හෙවත් නිවන) අරමුණු කරන මාහිඵලසංඥ ඇති, කාමයොගාදි සතර-සොගයන් ඉක්මැ සිය ආර්‍ය පුද්ගල තෙමේ එකාත්තයෙන් පුනර්විඤ්ච නො එයි.”

6. 8.

ගණිකා සුත්‍රය

1: මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහ නුවර කලාපකතිවාප නම් වූ වේඨවනායෙහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි රජගහ නුවර ගණ දෙකෙක් එක්තරා ගණිකාවක කෙරෙහි ඇලුණහු පිළිබඳ සිතාත්තාහු වෙත්. ඔහු හටගත් ඔබර ඇත්තාහු, හටගත් කලහ ඇත්තාහු, විවාදයට බටුවාහු උනුහට. අත්වලින් පහර දෙත්, ගල්-කැටින් පහර දෙත්, දඩුවලින් පහර දෙත්, අවිවලින් පහර දෙත්. ඔහු එහි මරණයට ද පැමිණෙත්, මරණය පමණ වූ දුකට ද පැමිණෙත්.

2. එ කල්හි බොහෝ භික්ෂුහු පෙරවරුයෙහි හැඳ පෙරෙවැ පාසිවුරු ගෙන, රජගහ නුවරට පිඬු පිණිස පිවිසියහ. රජගහ නුවර පිඬු පිණිස හැසිර පසුබත්කල්හි පිණිස පාතයෙන් පෙරළා ආවාහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කර එළඹිණහ, එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආදරයෙන් වැඳ එක් පසෙක හිඳ ගත්හ. එක් පසෙක හිඳ ගත්තාවූම ඒ භික්ෂුහු ‘වහන්ස, මේ රජගහ නුවර දෙ ගණ කෙනෙක් එක්තරා ගණිකාවක කෙරෙහි ඇලුණෝ බැලුණු සිතාත්තෝ, හටගත් ඔබර ඇත්තෝ, හටගත් කලහ ඇත්තෝ, විවාදයට පැමිණියෝ, උනුහට අතින් ද පහර දෙත්, කැටින් ද පහර දෙත්, දඩුයෙන් ද පහර දෙත්, සැතින් ද පහර දෙත්. ඔහු එහි මරණයට ද, මරණය තරම් වූ දුකට ද පැමිණෙත්.’

3. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දූත එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතුළු:

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

“යඤ්ච පතනං යඤ්ච පතනබ්බං, උභයමෙතං රජානුකිණ්ණං
ආතුරස්සානුසිත්තතො.

යෙ ව සිත්තාසාරු, සීලබ්බතථ චිත්තබ්බතචරියඋපට්ඨානසාරු,¹ අයමෙකො
අනෙතො.

යෙ ව එවංචාදිතො: ‘නභී කාමෙසු දෙසො’ති, අයං දුභියො අනෙතො.
ඉචෙචතෙ උභො අනතො කට්ඨිවසිස්සා. කට්ඨියො දිට්ඨිං වඩෙස්සන්ති. එතෙ
තෙ උභො අනෙත අතභිඤ්ඤාය ඔලීයන්ති එකෙ අතිධාවන්ති එකෙ. යෙ ව
බො තෙ අභිඤ්ඤාය තත්‍ර ව තාගෙසුං තෙන ව ත මඤ්ඤිංසු. වට්ටං තෙසං
තභී පඤ්ඤාපනායා”ති.

6. 9.

උපාතිසුතනං

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ඤාචන්දියං විහරති. ඡෙතචනො
අතාථපිණ්ඩකස්ස ආරුමෙ, තෙන බො පත සමයෙත භගවා රත්තකිකාර-
තිථිසායං අබ්භාකාසෙ නිසින්නො භොති, තෙලපපදීපෙසු ක්කායමානෙසු.
තෙ ත බො පත සමයෙත සම්බුද්ධා අධිපාතකා තෙසු තෙලපපදීපෙසු ආපාත-
පරිපාතං අතයං ආපඡන්ති, ව්‍යසනං ආපඡන්ති. අද්දසා බො භගවා තෙ
ස්මිමුලෙ අධිපාතකෙ තෙසු තෙලපපදීපෙසු ආපාතපරිපාතං අතයං
ආපඡන්නෙ ව්‍යසනං ආපඡන්නො.²

2. අථ බො භගවා එතමිත්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්ග-
උද්ගෙසි:-

“උපාතිධාවන්ති ත සාරමෙනති නවං නවං බ්බන්තං බ්‍රහ්මයන්ති,
පතන්ති පඤ්ජාතමිවාධිපාතකා³ දිට්ඨිං සුතෙ ඉතිගෙතෙ නිවිට්ඨා”ති.

1. සීලබ්බතං චිත්තං බ්‍රහ්මරියං උපට්ඨානං, මුද්දිතධ්වනිකපා. උපට්ඨානසාරො, මුද්දිතපාළි.
2. අතයමාසතං ආපඡන්නො, යබ්බන්. 3. අධිපාතා, සි.

පාමණි යම් පස් කම් සුවයෙක් ඇද්ද මතු පාමණි යුතු කොට පතන යම් පස් කම් සුවයෙක් ඇද්ද, මේ දෙක ම කෙලශාතුරයාගේ ද ද්‍රාව්‍ය-තුරයාගේ ද රුගරජසිත්‍රත් දොමරජසිත්‍රත් වාසුභේ වෙයි:

මෙයින් සංසාරශුද්ධිය වෙතැයි ගත් යම් ශීලව්‍යාදි වූ ශික්ෂාසාර කෙනෙක් වෙත් ද, ශීලව්‍ය, ශාක්‍යභක්ෂකතාදි ජීවිකා, මෛත්‍රිකවිරතී (සක්‍යද දෙවපරිවරණාදි) උපය්‍යානසාර කෙනෙක් වෙත් ද, මොහු ආත්මකල-මථානුශෝග පක්ෂය ගත් එක් අන්තයෙක. 'කාමයන්හි දෙස් නැතැ'යි කියන යම් කෙනෙක් ඇත් ද, ඔවුන් ගත් මෙය කාමසුබලලිකානුශෝගය වූ දෙවෙනි අන්තය ය.

මෙසේ මෙ කී උභය අන්තයෝ කටයින් (තෘෂණා අවිද්‍යාවන්) වඩන්-තෝ ය කටයිනු (අවිද්‍යාතෘෂණාවෝ) දූෂටිය වඩන්.

මේ අන්ත දෙක තොදන ඇතැම්හු කම්සුවෙහි යෙදීම් වශයෙන් හැකිලෙත්. කෙනෙක් සිය කය පෙළීම් වශයෙන් අතිධාවනය කරත්. යම් කෙනෙක් වනාහි ඔවුන් විශිෂ්ට නුවණින් දැන, ඒ අත්ත දෙකෙහි පතිත නො වුනු ද, ඔහු (අන්තආරුප්‍රතිණ කිරීමෙන් තෘෂණාදි වශයෙන්) මෙකෙතො තො කළහ. ඔවුනට (මරණින් මතු ඇතැයි) පණවන්නට (කම්වහි විපාකවහි කෙලශවහි යන) කිසි ම වහියෙක් නැත."

6. 9.

උපානි සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැමැත්තුවරු දෙවරම් තම් වූ අනේපිඬුහු අරමිනි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වනාහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රු මහඅඳුරෙහි තෙල් පහන් දල්වෙන කල්හි එළිපහතෙහි වැඩ හුන් සේක් වෙති. එ සමයෙහි බොහෝ පලභාවියෝ ඒ පහන් ඉදිරියට පැන ද පහන් වටා හැවිද පැන ද දුකටත් මරණයටත් පාමණෙත්. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ බොහෝ පලභාවියන් ඒ තෙල්පහන්හි ඉදිරියට පැන ද වටා හැවිද පැන ද දුකටත් මරණයටත් පාමණෙන්නවුන් දුටු සේක.

2. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ සලකා එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතු සේක:

"සත්ත දූෂටිවිපයඝාතයෙන් අතිධාවනය කරත්. (ශීලාදි) සාරයට නො පැමිණෙත්. තෘෂණාදූෂටිසංඛ්‍යාත අලුත් අලුත් බැඳුම් වඩන්. මෙසේ ඇතැම්හු දුටු දූයෙහි ද ඇසු දූයෙහි ද පලභාවියන් පහනට සෙසින් ඒ අරවුණු කෙරෙහි ශාශ්වතාදි වශයෙන් බැස ගත්තාහු එයට පතිත්."

6. 10.

තථාගතාදිසංඝාතය.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවතේයං විහරති ජෙනවනෙ අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. අථ ඛො ආයස්මො ආනිකෙද්දෙ යෙන භගවා තෙනුපසඛකම්. උපසඛකම්හි භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීනේවා ඛො ආයස්මො ආනකෙද්දෙ භගවන්තං එතද්වොච: යාව-
කීවස්සු භනේත, තථාගතා ලොකෙ නුප්පජ්ජන්ති අරහන්තො සම්මාසම්බුද්ධා,
තාව අඤ්ඤාතිත්ථිං පරිබ්බාජකා සක්කතා භොන්ති ගරුකතා මානිතා පූජිතා
අපචිතා ලාභී විවරපිණ්ඩපාතසේනාසනගිලානපච්චයභෙසජ්ජපරික්කාරුතං.
යතො ච ඛො භනේත, තථාගතා ලොකෙ උප්පජ්ජන්ති අරහන්තො සම්මා-
සම්බුද්ධා, අථ¹ අඤ්ඤාතිත්ථිං පරිබ්බාජකා අසක්කතා භොන්ති අගරුකතා
අමානිතා අපූජිතා අනපචිතා, න ලාභී විවරපිණ්ඩපාතසේනාසනගිලාන-
පච්චයභෙසජ්ජපරික්කාරුතං. භගවා යෙව්දති භනේත, සක්කතො ගරු-
කතො මානිතො පූජිතො අපචිතො, ලාභී විවරපිණ්ඩපාතසේනාසනගිලාන-
පච්චයභෙසජ්ජපරික්කාරුතං, භික්ඛුසංඝො වාහි.

2. එවමෙනං ආනන්ද, යාවකීවස්සු ආනන්ද, තථාගතා ලොකෙ
නුප්පජ්ජන්ති අරහන්තො සම්මාසම්බුද්ධා. තාව අඤ්ඤාතිත්ථිං පරිබ්බාජකා
සක්කතා භොන්ති ගරුකතා මානිතා පූජිතා අපචිතා, ලාභී විවරපිණ්ඩපාත-
සේනාසනගිලානපච්චයභෙසජ්ජපරික්කාරුතං. යතො ච ඛො ආනන්ද,
තථාගතා ලොකෙ උප්පජ්ජන්ති අරහන්තො සම්මාසම්බුද්ධා, අථ¹ අඤ්ඤාතිත්ථිං
පරිබ්බාජකා අසක්කතා භොන්ති අගරුකතා අමානිතා අපූජිතා අනපචිතා,
න ලාභී විවරපිණ්ඩපාතසේනාසනගිලානපච්චය භෙසජ්ජපරික්කාරුතං. තථා-
ගතො ව්දති සක්කතො ගරුකතො මානිතො පූජිතො අපචිතො. ලාභී
විවරපිණ්ඩපාතසේනාසනගිලානපච්චයභෙසජ්ජපරික්කාරුතං, භික්ඛුසංඝො
වාහි³

3. අථ ඛො භගවා එකමන්තං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්දානං
උද්දානෙහි:-

“ඔහාසති තාව සො කිම් යාව න උග්ගමති² පහඬකරො,
වෙරොවනමති³ උග්ගතෙ හතප්පභො භොති න වාපි භාසති.

එවං ඔහාසිතමෙව තකකිකානං
යාව සම්මාසම්බුද්ධා ලොකෙ නුප්පජ්ජන්ති,
න තකකිකා සුජ්ඣන්ති න වාපි සාවකා
දුද්දවසී න දුක්ඛා පමුච්චරො⁴ති.

ජම්බුකාවග්‍යො ජට්ඨො.

තස්සද්දානං

ආයු ජට්ඨ වෙකකණ තිණි තිත්ථිං සුභුති,¹
ගණිකා⁵ උපාති තථමො උප්පජ්ජන්ති තෙදස්.

1 අථ ජො, සබ්බස්ස. 2. උත්තමති, සි, උත්තමස්ස, ම 3. විජරාවනමති, සි. සප්පරො-
වනමති, ම 4. තයො නිත්ථි සුභුති, සි 5. ආයුසමොක්ඛජ්ජනං ව පටිසල්ලා ආයු තීරි
තිර නිත්ථි සත්තමමාන සුභුති. ගණිකා, සි.

6. 10.

තථාගතොත්තංගසුත්තං

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී. එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවරු දෙවිරම් නම් වූ අන්තෙව්වු අරමෙහි වැඩ වසන සේක. එකල්හි අනද තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරුණු ඵලාභියහ ඵලාභ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආදරයෙන් වැදෑ එක්පසෙක හුන්හ. එක් පසෙකා හුන් අනද තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කළහ.

“වහන්ස, යම් තාක් කල් ම තථාගත අර්හත් සමාසක් සම්බුදුවරු ලොවැ නො උපදිත් ද. ඒ තාක් ම අන්තොවු පිරිවැජ්ජෝ සත්කාර ලද්දහු ගුරුකාර ලද්දහු බුදුමත් ලද්දහු පුදනු ලද්දහු යටත් පැවැතුම් ලද්දහු සිවුරැපිඬුවා සෙනසුන් හිලන්පස බෙහෙත් පිරිකර ලබන සුල්ලෝ වෙත්. වහන්ස, යම් කලෙක්හි ම තථාගත අර්හත් සමාසක් සම්බුදුවරු ලොව උපදිත් ද, එකල්හි අන්තොවු පිරිවැජ්ජෝ සත්කාර නො ලද්දේ ගුරුකාර නො ලද්දේ බුදුමත් නො ලද්දේ, නො පුදන ලද්දේ, යටත් පැවැතුම් නො ලද්දේ සිවුරැපිඬුවා සෙනසුන් හිලන්පස බෙහෙත් පිරිකර නො ලබන සුල්ලෝ වෙත්. වහන්ස, දැන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේත් භික්ෂුසභ්‍යයාත් ම සත්කාර ලද්දේත් ගුරුකාර ලද්දේත් බුදුමත් ලද්දේත් පුදන ලද්දේත් යටත් පැවැතුම් ලද්දේත් සිවුරැපිඬුවා සෙනසුන් හිලන්පස බෙහෙත් පිරිකර ලබන සුල්ලෝත් වෙති.” යනු යි.

2 “අනදයෙනි, එය එසේ ය. අනදයෙනි, යම්තාක් කල් ම ලොවැ තථාගත අර්හත් සමාසක් සම්බුදුවරු නො උපදිත් ද, ඒ තාක් ම අන්තොවු පිරිවැජ්ජෝ සත්කාර ද ගුරුකාර ද මානිත ද පූජිත ද අපචිත ද විවර පිණ්ඩපාත ශයනාසන ග්‍රාහප්‍රත්‍යය භෞමජ්‍ය පරිඡකාර ලබන සුල්ලෝ ද වෙති. එහෙත් අනදයෙනි, යම් කලෙක වතාහි තථාගත අර්හත් සමාසක් සම්බුදුවරු ලොවැ උපදිත් ද, එකල්හි අන්තොවු පිරිවැජ්ජෝ අසත්කාර ද අගුරුකාර ද අමානිත ද අපූජිත ද අපචිත ද, විවර පිණ්ඩපාත ශයනාසන ග්‍රාහප්‍රත්‍යය භෞමජ්‍ය පරිඡකාර නොලබන සුල්ලෝ ද වෙත්. අනදයෙනි, යම් කලෙක වතාහි තථාගත අර්හත් සමාසක් සම්බුදුවරු ලොවැ උපදිද් ද, එකල්හි අන්තොවු පිරිවැජ්ජෝ අසත්කාර ද අගුරුකාර ද අමානිත ද අපූජිත ද අපචිත ද, විවර පිණ්ඩපාත ශයනාසන ග්‍රාහප්‍රත්‍යය භෞමජ්‍ය පරිඡකාර නොලබන සුල්ලෝ වෙත්. දැන් තථාගත තෙමේත් භික්ෂු සභ්‍යයාත් ම සත්කාර ද ගුරුකාර ද මානිත ද පූජිත ද අපචිත ද, විවරපිණ්ඩපාත ශයනාසනග්‍රාහප්‍රත්‍යය භෞමජ්‍ය පරිඡකාර ලබන සුල්ලෝ වෙති”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක.

3. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ සලකා එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතු සේක:

“යම් තාක් හිරු නො නගී ද, ඒ තාක් ඒ කදෙපැණි තෙම බබලයි. හිරු නැගි කල්හි කදෙපැණි තෙම නවුවා වූ ප්‍රභා ඇත්තේ වේ. නො ද බබලයි.

එසේ යම් තාක් කල් සම්මාසම්බුදුහු ලොවැ නො උපදිත් ද ඒ තාක් ම තාර්කික වූ තීර්තයන්ගේ බැබළීම වේ. (යම් කලෙක බුදුහු පහළ වෙත් ද එකල්හි) තාර්කිකයෝ (දෘෂ්ටිගතියෝ) නො බබලත්. ඔහු සවිවෝ ද නො බබලත්. මිසිද්වු ගත් ඔහු දුකින් නො මිදෙත්.”

සවන ජාත්‍යන්තරවේදය යි.

එහි උද්‍යතය:

ආසු ජට්ට පව්වවෙකකණ් යන සුත්‍ර ද, තීර්ත සුත්‍ර තුන ද, සුභුති ගණිකා හා තව්වන උපාතිකාවන සුත්‍රය ද, තථාගතොත්තංගසුත්තය ද යි ඒ සුත්‍ර දශ දෙකෙකි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

විමලවග්ගො සන්තමො

7. 1.

පඨමහඤ්ඤසුත්තං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ඤාචන්දියං විහරති ජෙතවනො අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා ඤාචිපුතො ආයස්මනං ලකුණට්ඨකහඤ්ඤං අනෙකපරියායෙන ධම්මියා කථාය සන්දස්සෙති සමාදපෙති සමුත්තෙජෙති සමපහංසෙති. අථ ඛො ආයස්මතො ලකුණට්ඨකහඤ්ඤස්ස ආයස්මතා සාරිපුත්තෙන අනෙකපරියායෙන ධම්මියා කථාය සන්දස්සියමානස්ස සමාදපියමානස්ස සමුත්තෙජියමානස්ස සමපහංසියමානස්ස අනුපාදාය ආසවෙති විතතා විමුච්චි. අද්දසා ඛො භගවා ආයස්මනං ලකුණට්ඨකහඤ්ඤං ආයස්මතා සාරිපුත්තෙන අනෙකපරියායෙන ධම්මියා කථාය සන්දස්සියමානං සමාදපියමානං සමුත්තෙජියමානං සමපහංසියමානං, අනුපාදාය ආසවෙති විතතා විමුක්ඛමානං.¹

2. අථ ඛො භගවා එතමන්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්දනං උද්දනෙසී:-

“උද්ධං අධො² සබ්බති විප්පමුත්තො,
අයමහමසමි³ති³ අනානුපයසී,
එවං විමුත්තො උද්දනාරි ඔසං
අතිණ්ණපුබ්බං අපුතබ්බවායා”ති.

7. 2.

දුතියහඤ්ඤසුත්තං.

1 එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ඤාචන්දියං විහරති ජෙතවනො අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා ඤාචිපුතො ආයස්මනං ලකුණට්ඨකහඤ්ඤං සෙකං මඤ්ඤමානො භියෙසාසොමන්තාය අනෙකපරියායෙන ධම්මියා කථාය සන්දස්සෙති සමාදපෙති සමුත්තෙජෙති සමපහංසෙති. අද්දසා ඛො, භගවා ආයස්මනං සාරිපුත්තං ආයස්මනං ලකුණට්ඨකහඤ්ඤං සෙකං මඤ්ඤමානං⁴ භියෙසාසොමන්තාය අනෙකපරියායෙන ධම්මියා කථාය සන්දස්සෙන්නං සමාදපෙන්නං සමුත්තෙජෙන්නං සමපහංසෙන්නං.

2. අථ ඛො භගවා එතමන්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්දනං උද්දනෙසී:-

“අචෙත්ච්ඡි⁵ වට්ටං බ්‍යාගා නිරාසං විසුක්ඛා සරිතා න සන්දති,
ජිත්තං වට්ටං න වත්තති එසෙවනො දුක්ඛස්සා”ති.

1. විමුත්තං, සී. 2. අධොව, සී. 3. අයං අහමසමි, සී. සාන්චි. 4. මඤ්ඤමානං, සී.
5. අචෙත්ච්ඡි, සී.වු.

සත්වන වූලලවගගය

7. 1.

ප්‍රථම හඳිසුම

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදි: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත් නුවර දෙවරම් තම් වූ අනේපිඬුනු අරමෙහි වැඩ වසන සේක. එසමයෙහි වතාහි සැරියුත් තෙරණුවෝ ලකුණටකහඳිය තෙරුන්ට නොයෙක් කරුණින් දහම් කතායෙන් අනිත්‍ය ලක්‍ෂණාදිය දක්වති. තිලකුණු අරමුණු කොටැති විවසුන ගන්වති. එහි ඔවුන් සිත තියුණු කරති. එහි ඔවුන් සිත තුටුපහවු කරවති. ඉක්බිතිතෙන් සැරියුත් තෙරුන් විසින් නොයෙක් කරුණින් දහම් කතාවෙන් ත්‍රිලක්‍ෂණාදිය දක්වනු ලබන, විවසුත් ගන්වනු ලබන, එහි සිත තියුණු කරනු ලබන, එහි සිත තුටුපහවු කරනු ලබන ලකුණටකහඳිය තෙරුන්ගේ සිත අප්‍රවයන් කෙරෙන් මිදුණේ ය: භාග්‍යවතුන් වහන්සේ, සැරියුත් තෙරුන් විසින් නොයෙක් කරුණින් දහම් කතායෙන් අනිත්‍යලක්‍ෂණාදිය දක්වනු ලබන, විවසුත් ගන්වනු ලබන, එහි සිත තියුණු කරනු ලබන, එහි සිත තුටු කරවනු ලබන, උපාද්‍ය රහිත ව අප්‍රව-කෙරෙන් සිත මුදලන ලකුණටකහඳිය තෙරුන් දුටු සේක.

2. ඉක්බිතිතෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ සලකා එ වේලෙහි මේ උදන් ඇනුහ:

“උඩ රූපාරූප ලොකයෙහි ද, යටැ කාම ලොකයෙහි ද සියලු සංස්කාර-යෙහි හැම අයුරෙන් ම (කෙලෙසුන්ගෙන්) මිදුණු (රූපාදියෙහි) “මේ මම වෙමි”යි නො දක්නා, මෙසේ මිදුණු රහත් තෙමේ පෙර තරණය නො කළ කාමාදි චතුර්විධ ඔසය තැවැන සසර නො වනු පිණිස (හෙවත් නිවන් පිණිස) තරණය කොට එ ගොඩැ සිටියේ ය.”

7. 2.

ද්විතීය හඳිසුම

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදි: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත් නුවර දෙවරම් තම් වූ අනේපිඬුනු අරමැ වැඩ වසන සේක. එසමයෙහි වතාහි සැරියුත් තෙරණුවෝ ලකුණටකහඳිය තෙරුන් යෛත්‍යයකු කොට හඟිනුවෝ පමණ ඉක්මැ නොයෙක් කරුණින් දහම් කතාවෙන් අනිත්‍යාදිය දක්වයි, ගන්වයි, එහි තියුණු කෙරෙයි, තුටු පහවු කෙරෙයි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ලකුණටකහඳිය තෙරුන් යෛත්‍යයකු කොට හඟිමින් පමණ ඉක්මැ නොයෙක් කරුණින් දහම් කතාවෙන් අනිත්‍යාදිය දක්වන, ගන්වන, එහි තියුණු කරන, තුටු පහවු කරන සැරියුත් තෙරුන් දුටු සේක.

2. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ දැන එ වේලෙහි මේ උදන් ඇනුහ:

“කෙලෙස්වට මුල් සිත්දේ ය. නිරුගය (නිවන) අවබෝධ කෙළේ ය. තාඤ්ඤාතදිය විශාලිණ. මෙයින් පසු එය නො ගලයි. (එ හෙයින්) කම්වට නො පවතී. මෙය ම දුකේ කෙටුවර යි.”

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

7. 3.

සභාසුභාසං

1. එවං මෙ සුභං: එකං සමයං භගවා සාවඤ්ඤියං විහරති ඡෙත්තවනෙන අනාඨපිණ්ඩිකස්ස ආරුමෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන සාවඤ්ඤියා මනුස්සා යෙභුයෙසන කාමෙසු අභිවෙලං සත්තා,¹ රත්තා ගිඤ්ඤා ගපිතා,² මුච්ඡිතා අරේඛාපනතා සමමත්තකථාතා,³ කාමෙසු විහරන්ති. අථ ඛො සම්බුද්ධා භික්ඛු පුබ්බත්තසමයං නිවාසෙත්වා පත්තච්චරමාදාය සාවඤ්ඤියං පිණ්ඩාය පවිසිංසු. සාවඤ්ඤියං පිණ්ඩාය වරිත්වා පච්ඡාභ්ගතං පිණ්ඩපාතපටිකකන්තා යෙන භගවා තෙනුපසඛකමිංසු, උපසඛකමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු, එකමන්තං නිසිත්තා ඛො තෙ භික්ඛු භගවන්තං එතද-වොචුං: ඉධ භනෙත සාවඤ්ඤියා මනුස්සා යෙභුයෙසන කාමෙසු අභිවෙලං සත්තා,¹ රත්තා ගිඤ්ඤා ගපිතා,² මුච්ඡිතා අරේඛාපනතා සමමත්තකථාතා,³ කාමෙසු විහරන්ති'ති.

2. අථ ඛො භගවා එතමන්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්දනං උද්දනෙසි:-

කාමෙසු සත්තා කාමසංගතසත්තා,⁴
සංඝෙඤ්ඤප්පතෙ වජ්ජමපස්සමානා,
ත නි ජාතු සංඝෙඤ්ඤප්පතසංගතසත්තා,
ඔසං තරෙයස්සං විපුලං මහන්තං''ති.

7. 4.

දුතියසභාසුභාසං

1. එවං මෙ සුභං: එකං සමයං භගවා සාවඤ්ඤියං විහරති ඡෙත්තවනෙන අනාඨපිණ්ඩිකස්ස ආරුමෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන සාවඤ්ඤියා මනුස්සා යෙභුයෙසන කාමෙසු සත්තා,⁵ රත්තා ගිඤ්ඤා ගපිතා,⁶ මුච්ඡිතා අරේඛාපනතා අභික්ඛාතා සමමත්තකථාතා,⁷ කාමෙසු විහරන්ති. අථ ඛො භගවා පුබ්බත්ත-සමයං නිවාසෙත්වා පත්තච්චරමාදාය සාවඤ්ඤියං පිණ්ඩාය පාවිසි. අද්දසා ඛො භගවා සාවඤ්ඤියා තෙ මනුස්සෙ යෙභුයෙසන කාමෙසු සත්තෙ ගිඤ්ඤා ගපිතෙ,⁸ මුච්ඡිතෙ අරේඛාපනතෙ අභික්ඛතෙ සමමත්තකථාතෙ,⁷ කාමෙසු විහරන්තෙ.

2. අථ ඛො භගවා එතමන්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්දනං උද්දනෙසි:-

“කාමනා ජාලසංඤ්ඤා තා තණ්හාඡදනඡාදිතා,
පමත්තඛික්ඛාතා ඛඤ්ඤා මච්ඡා'ව කුමිතාමුඛෙ,
ඡරුමරණං ගච්ඡන්ති වචෙත්වා ඛිරුපකොච මාතරං''ති.

1. සත්තා භොගතී, සබ්බත්ථ. 2. ගපිතා, ම. 3. සමපත්තකථාතා, සි. 4. කාමෙසු සංගතා, සි. 5. සත්තා භොගතී, සබ්බත්ථ. 6. ගපිතා, ම. 7. සමපත්තකථාතා, සි.

7. 3.

සත්‍ය සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී. එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවරු දෙවර්ගයකට වූ අනෙපිඬුහු අරමෙහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි සැවැත්තුවරු මිනිස්සු බොහෝ සෙයින් අධික වෙලාවක් (ඉම ඉක්ම) කාමයන්හි ඇලුණොහු රුදුණොහු හිප්පු වුවාහු වෙළුණොහු මුසපත් වුවාහු ගැලුණොහු, කාමයන්හි ඉතා මත් වුවාහු වෙසෙත්. එ කල්හි බොහෝ භික්ෂූහු පෙරවරු කාලයෙහි හැද පෙරෙවැ, පාසිවුරු ගෙන, සැවැතට පිඬු පිණිස පිවිසියහ සැවැතෙහි පිඬු පිණිස හැසිරු පසුබත්හි පිණිසානගෙන් පෙරලා ආවාහු, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරු එළඹියහ. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද, එක් පසෙක හුන්හ. එක් පසෙක හුන් ම ඒ භික්ෂූහු “වහන්ස, මෙහි සැවැත්හි මිනිස්සු බෙහෙවින් අධික වෙලා (ඉම ඉක්ම) කාමයන්හි ඇලුණොහු රුදුණොහු හිප්පු වුවාහු ගෙතුණොහු මුසපත් වුවාහු, ගැලුණොහු, කාමයන්හි ඉතා මත් වුවාහු වෙසෙති”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට සැල කළහ.

2. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ සලකා එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතු සේක:

“වසුකාමයන්හි කෙලෙසකාමයෙන් ඇලුණු, වසුකාමයන්හි රාහාදි සභ්‍යවලින් ලැබුණු, සංයෝජනයෙහි (කාමරාහාදි කෙලෙස සමූහයෙහි) දෙස් නො දක්නා, සංයෝජන සංකීර්ණ සභ්‍යයෙන් ත්‍රේතූමක ධර්මයන්හි ඇලුණු සත්ත්වයෝ පතලා වූ මහත් වූ කාමාදි ඔසය කිසි කලෙකත් තරණය කට හැකි නො වන්නාහ.”

7. 4.

දෙවෙනි සත්‍යසූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී; එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවරු දෙවර්ගයකට වූ අනෙපිඬුහු අරමෙහි වැඩ වසන සේක. එ කල්හි වතාහි සැවැත්තුවරු මිනිස්සු බෙහෙවින් කාමයන්හි ඇලුණෝ රුදුණෝ හිප්පු වුවෝ ගෙතුණෝ මුස පත් වුවෝ ගැලුණෝ අකුබ්බට පමුණුවන ලදුවෝ, කාමයන්හි ඉතා මත්වුවෝ වෙසෙත්. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙරවරුයෙහි හැද පෙරෙව පා සිවුරු ගෙන සැවැතට පිඬු පිණිස වන් සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ මිනිසුන් සැවැතෙහි බෙහෙවින් කාමයන්හි ඇළුණුවන් රුදුණුවන් හිප්පුවන් ගෙතුණුවන් මුස පත්වුවන් ගැලුණුවන් අකුබ්බට පමුණුවන ලැබුවන් කාමයන්හි ඉතා මත්වුවන් දුටු සේක.

2. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ දන එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතු සේක:

“කාමයෙන් අකු වූ, තාමණාදුලින් වැසුණු, තාමණා සෙවෙණියෙන් වසා ගන්නා ලද, මරනු විසින් බඳනා ලද සත්ත්ව කෙමනමුවට වත් මසුන් මෙන් කිරිබොහ වස්සා මව අනුව යන්නාක් මෙන් ජරාමරණය කරා යෙත්.”

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

7. 5.

ලකුණටකහඳියසුත්තං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ඤාච්ඡායං විහරති ජෙතවනෙ අනාඨපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා ලකුණටකහඳියො සම්බහුලානං භික්ඛූනං පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො යෙන භගවා තෙනුප-සම්බම්භි. අද්දසා ඛො භගවා ආයස්මනතං ලකුණටකහඳියං දුරතොච සම්බහුලානං භික්ඛූනං පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො ආගච්ඡන්තං දුබ්බණ්ණං දුද්දසිකං ඔකොට්ඨිකං යෙභුයොසන භික්ඛූනං පරිභුතරූපං. දිස්වාන භික්ඛූ ආමනෙතසි: පස්සථ නො භූමො භික්ඛවෙ, එතං භික්ඛූ දුරතොච සම්බහුලානං භික්ඛූනං පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො ආගච්ඡන්තං දුබ්බණ්ණං දුද්දසිකං ඔකොට්ඨිකං යෙභු-යොසන භික්ඛූනං පරිභුතරූපංති.

2. එවං භනෙත්ති. එසො භික්ඛවෙ භික්ඛු මහිද්ධිකො මිභානුභාවො. න ච සා සමාපතති සුලහරූපා යා තෙන භික්ඛූතා අසමාපන්නපුබ්බා. යස්සත්ථාය කුලපුත්තා සම්මදෙව අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජන්ති, තද-නුත්තරං බ්‍රහ්මචරියපරියොසානං දිට්ඨංච ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජී විහරන්ති.

3. අථ ඛො භගවා එතමන්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්ගතං උද්ගතෙසි:-

“තෙලග්ගො සෙනපච්ඡාදො එකාරො වත්තති රථො,
අනීසං පස්ස ආයන්තං ජින්නසොතං අබ්බිතං”ති.

7. 6.

තණ්හාඝඛයසුත්තං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ඤාච්ඡායං විහරති ජෙතවනෙ අනාඨපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා අඤ්ඤානි-කොණ්ඩඤ්ඤා භගවතො අවිදුරෙ නිසින්නො භොති, පලලඛකං ආභුජ්ඣා උජ්ජං කායං පණ්ඩාරා තණ්හාසංඛයවිමුත්තිං පච්චවෙක්ඛමානො. අද්දසා ඛො භගවා ආයස්මනතං අඤ්ඤාන¹ කොණ්ඩඤ්ඤා අවිදුරෙ නිසින්නං පලලඛකං ආභුජ්ඣා උජ්ජං කායං පණ්ඩාරා තණ්හාසංඛයවිමුත්තිං පච්චවෙක්ඛමානං.

2. අථ ඛො භගවා එතමන්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්ගතං උද්ගතෙසි:

1 අඤ්ඤාසිකොණ්ඩඤ්ඤා, සද්දනිති.

7. 5.

ලකුණකතාදිය සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවැද දෙවරම් නම්වූ අනේපිඬුසිටුහු අරමිනි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වනාහි ලකුණකතාදිය තෙරණුවෝ බොහෝ භික්ෂූන් පසු පසින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරු එළැඹියහ. බොහෝ භික්ෂූන්ට පසුපසින් දුරින් ම එන දුර්වණ්ඩු අප්‍රිය දැකුම් ඇති, මිටිවූ බෙහෙවින් (ජබ්බග්ගියාදි) පුහුදුන් මහණුන් විසින් පිරිහෙලන ලද අසුරු ඇති ලකුණකතාදිය තෙරුන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දුටු සේක. දැක භික්ෂූන් බණවා, “මහණෙනි, දුරින් ම බොහෝ භික්ෂූන්ට පසුපසින් එන නොමනා පාඨා ඇති, නොමනා දැකුම් ඇති, අගුටු මිටි වූ, බෙහෙවින් පුහුදුන් මහණුන් විසින් පිරිහෙලන ලද අසුරු ඇති තෙල මහණහු තෙපි දක්නහු ද?” යි අසා වදාළ සේක.

2. “එසේ ය වහන්සැ” යි ඒ භික්ෂූහු කීහ. “මහණෙනි, මේ මහණ තෙම මහත් සාද්ධි ඇත්තේ ය, මහත් අනුභාව ඇත්තේ ය. ඒ මහණහු යමක් නොසමවන් විරු නම් එසේ වූ සමවතෙක් සුලභ නො වේ. යමක් පිණිස කුල-පුත්තු මොනොවට ගිහිගෙන් නික්මා සසුන් වදිත් නම්, ඒ නිරුක්තර වූ, ගුණවත්තරෙහි කෙලවර වූ රහත්බව මේ අත්බවිනි ම තෙමේ වෙසෙසි නුවණින් දූත පසක් කොට ලැබ වෙසේ” යැයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක.

3. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ සලකා, එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතු සේක.

“සුපිරිසිදු සිල් නැමැති නිදෙස් මං ඇති, අර්හතක එලවිමුහනි නැමැති සුදු වැසුම් ඇති, සිහි නැමැති එක ම අරයක් ඇති, (එ මහණහුගේ) ආත්මභාව නැමැති රථය පවතී. සැලුම් නැති පිරිසුන් වැගුරුම් ඇති, බැඳුම් නැති එත්තා වූ එ මහණ බල.”

7. 6.

තණ්හාකමය සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවැද දෙවරම් නම් වූ අනේපිඬුසිටුහු අරමිනි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වනාහි අසුරුකොණ්ඩසුරු තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට නොදුරෙහි පලක් බැඳ කය සෘජු කොට පිහිටුවා තෘණසංඝය විමුක්තිය (හෙවත් රහත්පල සමවත) නුවණින් බලමින් හුත්තාහු වෙති. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නොදුරෙහි පලක් බැඳ කය සෘජු කොට පිහිටුවා තෘණසංඝය විමුක්තිය (හෙවත් රහත්පල සමවත) නුවණින් බලමින් හුන් අසුරුකොණ්ඩසුරු තෙරුන් දුටු සේක.

2. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දූත එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතු සේක:

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුලත් කර ඇත.

“යස්ස මූලා¹ ඡමා නත්ති පණ්ණා නත්ති කුතො ලතා,
තං ධීරං ඛකිනා මුත්තං කො තං නිඤ්චුමරහති?
දෙවාපි නං පසංසන්ති බ්‍රහ්මුතාපි පසංසිතො”ති.

7. 7.

පපඤ්චකම්මසසුතං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ඤාචන්ද්‍රියං විහරති ජෙතවනෙ
අනාථපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තෙන බො පත සමයෙන භගවා අත්තනො
පපඤ්චසඤ්ඤසංඛාපභාණං පච්චවෙකම්මානො නිසින්නො භොති.

2. අථ බො භගවා අත්තනො පපඤ්චසඤ්ඤසංඛාපභාණං විදිත්වා තායං
වෙලායං ඉමං උද්ගතං උද්ගතෙහි:-

“යස්ස පපඤ්චා ධීති ච නත්ති
සඤ්ඤා² පලිඤ්ඤා විනිවර්තො,
තං තං නිත්තණ්ණං මුතීං වරන්නං
තාවජාතාති සදෙවකො‘පි ලොකො”ති.

7. 8.

කම්මානසසුතං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ඤාචන්ද්‍රියං විහරති ජෙතවනෙ
අනාථපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තෙන බො පත සමයෙන ආයස්මා මහාකම්මානො
භගවතො අවිදුරෙ නිසින්නො භොති පලලභිකං ආභුජ්ඣා උජ්ඣං කායං
පණ්ඩාය කායගතාය සතියා අජකින්නං පරිමුඛං සුපට්ඨිතාය. අද්දසා බො
භගවා ආයස්මන්නං මහාකම්මානං අවිදුරෙ නිසින්නං පලලභිකං ආභුජ්ඣා
උජ්ඣං කායං පණ්ඩාය කායගතාය සතියා අජකින්නං පරිමුඛං සුපට්ඨිතාය.

2. අථ බො භගවා එතමන්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්ගතං
උද්ගතෙහි:-

“යස්ස සියා සබ්බදා සති සත්තං කායගතා උපට්ඨිතා,
තො වස්ස තො ච මෙ සියා න භවිස්සති න ච මෙ භවිස්සති,
අනුපුබ්බවිහාරී තන්ථ සො කාලෙතෙව තරෙ විසත්තිකං”ති.

1. මූලා, සී. 2. ඛකිනා, මුද්දිතට්ඨකපා

“යමකුහට අත්බවට මුල් වූ අවිද්‍යාවත් එයට පිහිටීමට හෙතු වූ (ආශ්‍රව නිවරණ අයෝනිකොමනසකාර සංඛ්‍යාත) භූමියත් නැද්ද, මානාතිමානාදි ප්‍රභේද ඇති කෙලෙස් ලතාවත් දිද්‍රමාද මායා ආදී කොළත් නැද්ද, එසේ වූ ඒ ඛනිතයෙන් මිදුණු ධීරයාට කවරෙක් නිකු කරන්නට සුදුසු ද? දෙවියෝ ද ඔහු පසසති. බහිත්‍ර විසිනුත් හේ පුදන ලද්දේ වේ.”

7. 7.

ප්‍රසංඛිකමය සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත් නුවර දෙවරම් නම් වූ අනේපිඬුනු අරමෙහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ප්‍රපඤ්චයන් සහතිග සංඥාවන්ගේ කොටස්වල ප්‍රභාණය නුවණින් සලකමින් වැඩහුන් සේක් වෙති.

2. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තමන්ගේ ප්‍රපඤ්චසංඥාවන්ගේ කොටස්වල ප්‍රභාණය දැන (සලකා) එ වේලෙහි මේ උදන් ඇහු සේක:

“යමකුහට ප්‍රපඤ්චයෝත්තර ඔවුන් විසින් කරන ලද සසර සිටීමත් නැද්ද, සත්‍ය සංඛ්‍යාත තෘණො දූෂිතත් නැද්ද, යමෙක් පළිස සංඛ්‍යාත අවිද්‍යාවත් ඉක්මැවී ද, සිවු ඉරියව්වෙන් කල් යවන, තෘණොරගිත වූ ඒ මූනිහට දෙවියන් සහිත ලොව ද අවඥ නො කෙරේ.”

7. 8.

කම්මාන සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත් නුවර දෙවරම් නම් වූ අනේපිඬු සිවුහුගේ අරමෙහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි මහකසසින් තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට නොදුරෙහි පලක් බැඳ කය සෘජු කොට තබා කමටහන් අරමුණට යොමු කොට මොතොවට එළඹැවූ කායගතසමාතිගෙන් වැඩ හුන්නාහු වෙති. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එසේ නොදුරෙහි පලක් බැඳ..... හුන් මහකසසින් තෙරුන් දුටු සේක.

2. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ සලකා එ වේලෙහි මේ උදන් ඇහු සේක:

“යමකුට හැම විට ම කායගතාසනිය එළඹ සිටිනී වේ ද, ‘අතීත කම්කෙලය මාහට නොවී නම්, වර්තමාන අත්බව මාහට නො වන්නේ ය. වර්තමාන කම්කෙලය නොවී නම් අතාගතයෙහි මාහට අත්බවෙක් නො වන්නේ යයි දන්නේ ද, එහි පිළිවෙළින් උදයව්‍යයඥතාදීන් විදර්ශනා විහරණ ඇති හේ සුදුසු කල්හි ම තෘණොව තරණය කරන්නේ ය.”

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

7. 9.

උද්‍යානසුතං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා මලලසු වාරිකං වරමානො මහතා භික්ඛුසංඝෙසන සද්ධිං යෙන චූතං¹ තාම මල්ලානං බ්‍රාහ්මණනාමො තදවසරි. අය්‍යොසුං බො, චූතෙය්‍යකා බ්‍රාහ්මණගහපතිකා‘සමණො ඛලු හො ගොතමො සකාසපුහො: සකාසකුලා පබ්බජිතො මලලසු වාරිකං වරමානො මහතා භික්ඛුසංඝෙසන සද්ධිං චූතං අනුප්පන්නො’ති. උද්‍යානං තිණස්ස ව භූසස්ස ව යාව මුඛතො පුරිතො‘මා තෙ මුණ්ඩකා සමණකා පාතීයං අපංසු’ති.

2. අථ බො භගවා මහ්‍යා ඔක්කමම යෙන අඤ්ඤතරං රුක්ඛමුලං තෙනුපසඛිකමි. උපසඛිකමිත්වා පඤ්ඤතෙත අාසතෙ නිසීදි. නිසජ්ඣ බො භගවා අායසමන්තං අානිඤං අාමනෙතසි: ‘ඉඛිං මෙ චං අානඤ, එතච්ඡා උද්‍යානා පාතීයං අාගරු’ති. එවං චූතෙත අායසමා අානඤ්ඤ භගවන්තං එතදවොච: ඉදුති සො භනෙත, උද්‍යානො චූතෙය්‍යකෙති බ්‍රාහ්මණ-ගහපතිකෙති තිණස්ස ව භූසස්ස ව යාව මුඛතො පුරිතො, ‘මා තෙ මුණ්ඩකා සමණකා පාතීයං අපංසු’ති. උතීයමපි බො භගවා අායසමන්තං අානඤං අාමනෙතසි. ඉඛිං -පෙ- අපංසුති. තතීයමපි බො භගවා අායසමන්තං අානඤං අාමනෙතසි: ‘ඉඛිං මෙ චං අානඤ එතච්ඡා උද්‍යානා පාතීයං අාගරු’ති. ‘එවං භනෙත’ති බො අායසමා අානඤ්ඤ භගවතො පටිසසුත්වා පත්තං ගහෙත්වා යෙන සො උද්‍යානො තෙනුපසඛිකමි.

3. අථ බො සො උද්‍යානො අායසමනෙත අානඤ්ඤ උපසඛිකමිතො සබ්බං තං තිණඤ්ඤ භූසඤ්ඤ මුඛතො ඔවමිත්වා අවජ්ඣස්ස උදකස්ස අනාච්ඡිස්ස විපසන්නස්ස යාව මුඛතො පුරිතො විස්සඤ්ඤතො මඤ්ඤඤ අවධාසි. අථ බො අායසමනො අානඤස්ස එතදහොසි: අවජ්ඣයං වත! හො, අඛුතං වත! හො, තථාගතස්ස මහිද්ධිකතා මහානුභාවතා. අයං හි සො උද්‍යානො මෙ උපසඛිකමිතො සබ්බං තං තිණඤ්ඤ භූසඤ්ඤ මුඛතො ඔවමිත්වා අවජ්ඣස්ස උදකස්ස අනාච්ඡිස්ස විපසන්නස්ස යාව මුඛතො පුරිතො විස්සඤ්ඤතො මඤ්ඤඤ අවධාසි ති. පතෙතන පාතීයං අාදය යෙන භගවා තෙනුපසඛිකමි, උපසඛිකමිත්වා භගවන්තං එතදවොච: අවජ්ඣයං’ භනෙත, අඛුතං’ භනෙත. තථාගතස්ස මහිද්ධිකතා මහානුභාවතා. අයං හි සො භනෙත උද්‍යානො මෙ උපසඛිකමිතො සබ්බං තං තිණඤ්ඤ භූසඤ්ඤ මුඛතො ඔවමිත්වා අවජ්ඣස්ස උදකස්ස අනාච්ඡිස්ස විපසන්නස්ස යාව මුඛතො පුරිතො විස්සඤ්ඤතො² මඤ්ඤඤ අවධාසි. පිචතු භගවා පාතීයං, පිචතු සුගතො පාතීයං’ති.

4. අථ බො භගවා එතමජ්ඣං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්‍යානං උද්දතෙසි:-

“කිං කසිදු උද්‍යානෙත අාපා වෙ² සබ්බදු සිසුං,
තණ්හාය මුලතො ඡෙත්වා කිස්ස පරියෙසතං වරො”ති.*

* කිං කුර්තාදුද්‍යානෙත අාපායවත් සඵතො යදි

චිතෙතිහ මුලං තාණ්හායා: කසා පරියෙසණං වරෙන්. (දිව්‍යාවදාන. 3.3.)

1. චූණං, ම. 2. අාපා ව, සිමු.

7. 9.

උද්‍යාන සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අයහ ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් භික්ෂුසඛ්‍යයා හා මල්ල රටා සැරි සරන සේක, මල්ලයන්ගේ දූත නම් වූ බමුණුගමට බැස වදාළ සේක 'සාහාසුන් වූ සාහාකුලයෙන් පැවිදි වූ මහණ ගොසුම්හු වනාහි මහත් භික්ෂුසඛ්‍යයා හා මල්ල රටා සැරිසරනුයේ දූත ගමට පැමිණියහ'යි දූත ගම් වැසි බමුණු ගාහැවියෝ ඇසූහ. ඔහු ඒ මුඩු මහණහු පැත්තො බොත්ව'යි තණකොළින් ද පිදුරෙන් ද ශ්‍රීද මුවවිට දක්වා ම පිරිවූහ.

2. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මගින් ඉවත් වූ එක්තරා රුක්මූලක් කර එළඹ සේක. එළඹ පණවන ලද අස්තෙහි වැඩ හුන් සේක. වැඩ හිඳ ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනතුරුවත් බණවා, අනතුරුයෙහි, තෙල ශ්‍රීදෙන් මට පැත්ත ගෙනෙව'යි වදාළ සේක. එසේ වදාළ කල්හි, අනතුරු තෙරණුවෝ 'වහන්ස, ඒ මුඩු මහණහු පැත්තො බොත්ව'යි කියා දූත ගම් වැසි බමුණු ගාහැවියන් විසින් ඒ ශ්‍රීද තණකොළිහුන් පිදුරෙන් මුවවිට තෙක් ම දූත් පුරවන ලද්ද'යි සැල කළහ. දෙවෙනි වර ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනතුරුවත් බණවා, ... වදාළ සේක. දෙවෙනි වර ද අනතුරුණුවෝ ... 'පැත්තො බොත්ව'යි තණකොළිහුන්... පුරවන ලද්ද'යි සැල කළහ. තෙවෙනි වර ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ 'අනතුරුයෙහි, තෙල ශ්‍රීදෙන් මට පැත්ත ගෙනෙව' යි වදාළ සේක. 'එසේ ය වහන්සැ'යි කියා අනතුරුණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී පාත්‍රය ගෙන ඒ ශ්‍රීද කර එළඹියහ.

3. එකල්හි ඒ ශ්‍රීද අනතුරු තෙරුවත් එළඹෙන විට ඒ සියලු තණකොළන් පිදුරෙන් මුවවිටින් බැහැර කොට මුවවිට දක්වා ම පිරිසිදු තොකාලුණු වෙසෙසින් පාදණු දියෙන් පිරුණේ පිටතට දිය නික්මවන්නක්හු මෙන් සිටියේ ය. එකල්හි අනතුරු තෙරණුවන්ගට 'පින්වත්නි, තපාගතයන් වහන්සේගේ මහත් සෑද්දි ඇති නිශාව මහත් අනුභාව ඇති නිශාව ඇවූයේ ය. අද්දහන ය! මේ ශ්‍රීද මා එළඹෙන කල්හි සියලු තණකොළන් පිදුරෙන් මුවවිටින් බැහැර කොට පියා පිරිසිදු තොකාලුණු වෙසෙසින් පහන් වූ දියෙන් මුවවිට දක්වා, පිරුණේ පිටතට දිය නික්මවමින් මෙන් සිටියේ යැ'යි මේ සිත විය. මෙසේ සිතා පාත්‍රයෙන් පැත්ත ගෙන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කර එළඹුණහ. එළඹ 'වහන්ස, තපාගතයන් වහන්සේගේ මහත් සෑද්දි ඇති බව මහත් අනුභාව ඇති බව ඇවූයේ අද්දහන ය. වහන්ස, ඒ මේ ශ්‍රීද මා එළඹෙන කල්හි සියලු තණකොළන් පිදුරෙන් මුවවිටින් බැහැර කොට පියා පිරිසිදු තොකාලුණු වෙසෙසින් පහන් වූ දියෙන් මුවවිට දක්වා පිරුණේ පිටතට දිය නික්මවමින් මෙන් සිටියේ ය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පැත්ත වළඳන සේක්වා, සුගතයන් වහන්සේ පැත්ත වළඳන සේක්වා'යි කීහ.

4. ඉක්බිතිවත් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ සලකා එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතු සේක:

"හැම කල්හි (හැමතැන ම) දිය ඇත්තම්, ඒ ශ්‍රීදෙන් කවර ප්‍රයෝජන ද? තණකොළ පියාසාවගේ මූල සිඳි සිටි මා වැන්නෙක් කවර හෙයින් දිය සොයා ඇවිදුනේ ද? තො ඇවිදුනේ ම ය."

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

7. 10.

උද්‍යනස්‍රවනා

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා කොසම්බියං විහරති භොසිතා-
ශ්මෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන රඤ්ඤා උද්‍යනියා උය්‍යානගතස්ස
අනෙතපුරං දඩ්ඨං භොති, පඤ්ච ව ඉත්ථිසතාති කාලඛ්ඛතාති භොනති
සාමාවතිප්පමුඛාති. අථ ඛො සම්මහලා භික්ඛු පුබ්බන්‍යාසමයං නිවාසෙති,
පත්තව්වරමාද්‍ය කොසම්බියං පිණ්ඩාය පවිසිංසු. කොසම්බියං පිණ්ඩාය
චරිති, පච්ඡාභත්තං පිණ්ඩපාතපටික්ඛනතා යෙන භගවා තෙනුපසම්බම්භිංසු,
උපසම්බම්භිති භගවන්තං අභිවාදෙති, එකමන්තං නිසිදිංසු, එකමන්තං
නිසින්නා ඛො තෙ භික්ඛු භගවන්තං එතදවොචු: ඉධ භනෙත රඤ්ඤා
උද්‍යනියා උය්‍යානගතස්ස අනෙතපුරං දඩ්ඨං, පඤ්ච ව ඉත්ථිසතාති කාල-
ඛ්ඛතාති භොනති සාමාවතිප්පමුඛාති. තාසං භනෙත, උපාසිකානං කා ගති,
කො අභිසම්පරායො'ති.

2. සනෙතථ භික්ඛවෙ, උපාසිකායො සොතාපන්නා, සන්ති සකද-
ගාමිනියො, සන්ති අතාගාමිනියො, සබ්බො² තා භික්ඛවෙ උපාසිකායො
අතිපථලා කාලඛ්ඛතා'ති.³

3. අථ ඛො භගවා එතමථං විදිති, තායං වෙලායං ඉමං උද්‍යනං
උද්‍යනෙයි:-

“මොහසම්බන්ධතො ලොකො භබ්බරුපො'ව දිස්සති,
උපබ්බසම්බන්ධතො බාලො තම්භා පරිවාරිතො,
සස්සති වීය බායති පස්සතො තත්ථි කිඤ්චනං”ති.⁴

පිලලවග්ගො සත්තමො.

තස්සද්දතං:

“දුට්ඨෙ භද්දියා දුට්ඨෙ ව සත්තා ලකුණට්ඨො තණ්හාකම්මො,¹
පපඤ්චබයො ව කම්මානො උද්දානඤ්ච උදෙතො”ති.

2. සද්ධා, සි. 3. අතිපථලාති කාලඛ්ඛතාති, සි.

4. මොහසංවරිතො ලොකො භව්‍යරුප ඉව දශ්‍යතෙ

උපබ්බසම්බන්ධතා බාලාසත්තමසා පරිවාරිතා:

සත් සද්දති පශ්‍යන්ති පශ්‍යතා: නාස්සි කිඤ්චන. (දිවාංචදහ. 36. 24.)

7. 10.

උදෙන සුත්‍රය.

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙකිනි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කොසොඹා නුවර කොඞ්ඤාරාමයෙහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි උදයන රජුහු උයන් යාදී ඇතොවුර හින්තෙන් දැව් හියේ වෙයි. සාමාවතී දෙවිය ප්‍රමුඛ කොටැති පන්සියක් සහිත කලුරිය කළාහු වෙත්. එ කල්හි බොහෝ භික්ෂුහු පෙරවැස සමයෙහි හැඳ පෙරෙවැ පාසිවුරු ගෙන කොසොඹා පුරයට පිඬු පිණිස පිවිසියහ. කොසොඹා පුර පිඬු පිණිස හැසිරු පසුබත්ති පිණිසාන-යෙන් පෙරළා ආවාහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරු එළඹුණහ. එළඹා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආදරයෙන් වැඳ, එක් පසෙකැ හුන්හ. එක් පසෙක හුන්නාවූ ම ඒ භික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “වහන්ස, මෙහි උදෙන රජු උයන් යාදී ඇතොවුර දැ හියේ ය. සාමාවතී ප්‍රමුඛ පන්සියක් සහිත කලුරිය කළාහු වෙති යි සැළ කොට ‘වහන්ස, ඒ උවැසියන්ගේ මරණින් පසු ගතිය කවර යැ? පරලොව කවර යැ?’ යි විචාලහ.

2. “මහණෙනි, ඔවුන් අතුරෙහි සෝවන් උවැසියෝ ඇත. සෙදුගාමී උවැසියෝ ඇත. අනාගාමී උවැසියෝ ඇත. මහණෙනි, ඒ සියලු උවැසියෝ පාමණි ශ්‍රාමණ්‍යඵල ඇත්තාහු ම එහෙයින් නිෂ්ඵල නො වැ කලුරිය කළහ” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක.

3. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ සලකා එ වේලෙහි මේ උදන් ඇනුහ:

“මොහය හා එකට බැඳුණු සත්ත්වලොකය හෙතු සම්පන්නයක්හු මෙන් දක්නා ලැබේ. උපටින් හා බැඳුණු අඤ්ඤා නෙම අවිදු අලුරින් පිරිවැරුණේ සදහා වී මෙන් සලකයි. සංස්කාරයන් අනිත්‍යාදීන් බලන්නහුට (රහැදි) කිසිදු වශයක් නැත.”

සත්වන සුඵවගයි.

එහි උද්‍යානය:

හඳිග සුත්‍ර දෙක ද, සත්තසුත්‍ර දෙක ද ලකුණට සහඳිග සුත්‍රය ද තණනා-කඟිය සුත්‍රය ද, පපඤ්ඤානිය සුත්‍රය ද, කම්මාන සුත්‍රය ද උද්දාන සුත්‍රය ද උදෙන සුත්‍රය ද යි සුත්‍ර දශයෙකි.

පාටලිගාමියවග්ගො අට්ඨමො

8. 1.

පඨමනිබ්බානසුභතං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ඝාච්ඡජීයං විහරති ජෛතවනෙ අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. තෙන බො පන සමයෙත භගවා භික්ඛු නිබ්බාන-පටිසංසුත්තාය ධම්මියා කථාය සන්දස්සෙති සමාදපෙති සමුත්තෙතජෙති සමප-භංසෙති. තෙ ව භික්ඛු අට්ඨි කතා¹ මතසි කතා සබ්බං වෙතසො² සමනනා-භරිතා ඔභිතසොතා ධම්මං සුණන්ති.

2. අථ බො භගවා එතමන්ථං විදිතා තායං චේලායං ඉමං උදනං උදනෙසි:-

“අත්ථි භික්ඛවෙ, තදයතනං, යත්ථ තෙව පඨවි, න ආපො, න තෙජෝ, න වායො, න ආකාසානඤ්චායතනං, න විඤ්ඤානඤ්චායතනං, න ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං, න තෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං, තායං ලොකො, න පරලොකො, න උභො වජ්ඣිමසුරියා. තත්තාපාභං භික්ඛවෙ, තෙව ආගතීං වදමි, න ගතීං, න සීතීං, න චූතීං, න උපපතතීං. අපපතිට්ඨං අපපවතනං අනාරම්භණමෙවෙනං. ඵසෙවනෙතා දුක්ඛස්සා”ති.

8. 2.

දුතීයනිබ්බානසුභතං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ඝාච්ඡජීයං විහරති ජෛතවනෙ අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. තෙන බො පන සමයෙත භගවා භික්ඛු නිබ්බාන-පටිසංසුත්තාය ධම්මියා කථාය සන්දස්සෙති සමාදපෙති සමුත්තෙතජෙති සමපභංසෙති. තෙ ව භික්ඛු අට්ඨි කතා මතසි කතා සබ්බං වෙතසො සමනනාභරිතා ඔභිතසොතා ධම්මං සුණන්ති.

2. අථ බො භගවා එතමන්ථං විදිතා තායං චේලායං ඉමං උදනං උදනෙසි:

“දුද්දසං අතතං³ තාම න හි සච්චං සුදස්සනං,
පටිච්ඡාධා තණ්හා ජාතතො පස්සතො තත්ථි කිඤ්චනං”ති.

1. අට්ඨිකතා, සී. 2. සබ්බවෙතසො - ඉතිපි පා.පඨා.

3. අතතං - ඉතිපිපඨිනති, අට්ඨිකපඨා.

අටවන පාටලිගාමිය වගීය

8. 1.

පළමුවන නිව්‍යාණ සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර දෙවරම් තම් වූ අනේපිඬුනු අරමිති වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භික්ෂූහට නිවන් පිළිබඳ වූ ධර්මපා-
යෙන් නිවන්තබු දක්වන සේක. එය ගන්වන සේක. එය ගැන්වෙහි උත්සාහවත් කරන සේක. නිවන්ගුණයෙන් මොහොවට සතුටු කරන සේක. ඒ මහණහු ද ඒ දෙශනායෙන් ප්‍රයෝජන ඇති ව, ඒ දෙශනාව සිත්හි තොට මුළු සිතින් සමතා තතු කළ කන් ඇත්තාහු බණ අසත්.

2. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ දෑන එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතු සේක:

“මහණෙනි, යමෙක්හි පෘථිවිධාතුව නැද්ද, ආපොඛාතුව නැද්ද, තෙජෝ-
ධාතුව නැද්ද, වායුධාතුව නැද්ද, ආකාශානඤ්චායනා සිත නැද්ද, විඤ්ඤා-
ණඤ්චායනා සිත නැද්ද, ආකිඤ්චඤ්ඤායනා සිත නැද්ද, තෙව්ගඤ්ඤා-
නාසඤ්ඤායනා සිත නැද්ද, මේ (සකකු) ලොකය නැද්ද, මෙයින් උපදනා අත්‍ය (සකකු) ලොකයෙකුත් නැද්ද, (එහි අඳුරක් නැති බැවින් අඳුර දුර ලත්තට) සඳහිරු දෙදෙනෙකුත් නැද්ද, එසේ වූ ඒ ආයතනය (මාගී එලසිතට අරමුණුවන නිවන) ඇත. මහණෙනි, එහිත් කිසිවකුගේ ඊමක් යැමක් සිටීමක් මරණයක් මැරී ඉපැත්මක් නො කියමි. මෙය කිසිවෙක නො පිහිටි, ප්‍රත්‍යයයන්ගෙන් නො පවත්නා, කිසි ම අරමුණෙක නො එල්බෙන දහමෙකි. මෙය ම දුකෙහි කෙළවර ය.”

8. 2.

දෙවන නිව්‍යාණ සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර දෙවරම් තම් වූ අනේපිඬුනු අරමිති වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භික්ෂූහට නිවන පිළිබඳ වූ ධර්-
මපායෙන් නිවන් තබා දක්වන සේක. ගන්වන සේක. එහි උත්සාහවත් කරන සේක. සතුටු කරන සේක. ඒ මහණහු ද එයින් ප්‍රයෝජන ඇති ව ඒ දෙසුම සිත්හි තොට මුළු පටන් ම මොහොවට සිතට ගෙන (නුවණින් සලකා) තතු කළ කන් ඇත්තාහු බණ අසත්.

2. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ දෑන එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතු සේක:

“(සවභාවයෙන් ගැඹුරු බැවින් ඉතා සියුම් බැවින් නුවණ නො මුහුකලවුත් විසින්) දුක්ක නොහැකි, තෘෂ්ණා රහිත, එකාත්මයෙන් ඇත්තා වූ නිවන තම් සුවසේ දුක්ක හැකි නො වේ. ප්‍රභාණාභිසමය වශයෙන් තෘෂ්ණාව පිළිවිදුනා ලදී. අරිමහනුවණින් දන්තාහට දක්තාහට තෘෂ්ණා පරිබෝධයක් නැත.”

8. 3.

තනියනිබ්බානසුතනං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවඤ්ඤීයං විහරති ජෙතවනෙ අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරුමේ. තෙන බො පත සමයෙන භගවා භික්ඛු නිබ්බාන-පට්ඨංසුතතාය ධම්මියා කථාය සන්දස්සෙති සමාදපෙති සමුත්තෙතජෙති සමප-භංසෙති. තෙ ව භික්ඛු අට්ඨි කන්වා මනසි කන්වා සබ්බං වෙනසො සමන්තා-භරිත්වා ඔභිතසොතා ධම්මං සුණන්ති.

2. අථ බො භගවා එතමන්ථං විදිත්වා තාසං වෙලාසං ඉමං උද්දනං උද්දහෙසි:

“අපි භික්ඛවෙ, අජාතං අභූතං අකතං අසඬ්ඛතං. නොවෙ තං භික්ඛවෙ, අභවිස්සා අජාතං අභූතං අකතං අසඬ්ඛතං, තසිධ ජාතස්ස භූතස්ස කතස්ස සඬ්ඛතස්ස නිස්සරණං පඤ්ඤාසෙථ. යස්මා ව බො භික්ඛවෙ, අපි අජාතං අභූතං අකතං අසඬ්ඛතං, තස්මා ජාතස්ස භූතස්ස කතස්ස සඬ්ඛතස්ස නිස්සරණං පඤ්ඤායති”ති.

8. 4.

චතුස්ථනිබ්බානසුතනං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවඤ්ඤීයං විහරති ජෙතවනෙ අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරුමේ. තෙන බො පත සමයෙන භගවා භික්ඛු නිබ්බාන-පට්ඨංසුතතාය ධම්මියා කථාය සන්දස්සෙති සමාදපෙති සමුත්තෙතජෙති සමප-භංසෙති. තෙ ව භික්ඛු අට්ඨි කන්වා මනසි කන්වා සබ්බං වෙනසො සමන්තා-භරිත්වා ඔභිතසොතා ධම්මං සුණන්ති.

2. අථ බො භගවා එතමන්ථං විදිත්වා තාසං වෙලාසං ඉමං උද්දනං උද්දහෙසි:-

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

8. 3.

තෙවන නිව්‍යාණ සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර දෙවරම් නම් වූ අනේපිඬුනු අරමෙහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භික්ෂූනට නිවන පිළිබඳ දූභෑමි කතායෙන් (නිවන් තබා) දක්වන සේක, ගන්වන සේක, එහි උත්සාහවත් කරන සේක, සතුටු කරන සේක. ඒ භික්ෂූනු ද ඒ දෙශනායෙන් ප්‍රයෝජන ඇති ව, එය සිත්හි කොට, එය මූල පටන් ම මොනොවට සිතට ගෙන (නුවණින් සලකා), නතු කළ කන් ඇත්තාහු බණ අසත්.

2. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ දෑන එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතු සේක:

“මහණෙනි, (වෙදනාදීන් මෙන් හෙතුප්‍රත්‍යය සමවායයෙන්) නො උපන්, (කාරණයෙන් තොර ව තෙමේ ම) පහල නොවූ, කිසිවෙකින් නො කරන ලද, ප්‍රත්‍යයයෙන් අසංසකාත වූ නිව්‍යාණ ධර්මය (පරමාර්ථ වශයෙන්) ඇත. මහණෙනි, මේ හෙතුප්‍රත්‍යයයෙන් නො උපන්, නො පහල වූ, නො කරන ලද අසංසකාත නිව්‍යාණධාතුව (පරමාර්ථවශයෙන්) අවිද්‍යාමාන නම්, මෙහි හෙතු-ප්‍රත්‍යයයෙන් උපන්, පහල වූ, කරන ලද, සංසකාත වූ, සකකිපංචකයාගේ නිශරණයෙන් (සංහිදීමෙන්) නො පැනෙන්නේ ය. (නො ලැබිය හැකි වන්නේ ය.) මහණෙනි, යම් හෙයෙකින් ම නො උපන්, නො පහල වූ, නො කරන ලද, අසංසකාත ධාතුවෙක් පරිඥාපි වශයෙන් ඇත් ද, එහෙයින් උපන්, පහල වූ, කරන ලද, සංසකාත වූ සකකිපංචකයාගේ නිශරණයෙන් (සංහිදීමෙන්) පැනේ.”

8. 4.

සිවුවන නිව්‍යාණ සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර දෙවරම් නම් අනේපිඬුනු අරමිහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භික්ෂූනට නිව්‍යාණප්‍රතිසංයුක්ත ධර්ම-කථායෙන් (නිවන් තබා) දක්වන සේක, ගන්වන සේක, එහි උත්සාහවත් කරන සේක, සතුටු කරන සේක. ඒ භික්ෂූනු ද ඒ දෙශනායෙන් ප්‍රයෝජන ඇති ව, එය සිත්හි කොට, එය මූල පටන් ම මොනොවට සිතට ගෙන (නුවණින් සලකා), නතු කළ කන් ඇත්තාහු බණ අසත්.

2. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ දෑන එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතු සේක

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුලත් කර ඇත.

“නිසසිතස්ස වලිතං. අනිසසිතස්ස වලිතං නත්ති. වලිතෙ අසති පස්සද්ධි. පස්සද්ධියා සති නති න හොති. නතියා අසති ආගති ගති න හොති. ආගති ගතියා අසති චුතුපපාතො න හොති. චුතුපපාතෙ අසති තෙවිධි න හුරං න උභයමනනාරො. එතෙවනො දුක්ඛස්සා”ති.

8. 8.

චුද්දසුභතං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා මලලෙසු වාරිකං වරමානො මහතා භික්ඛුසංඝෙසන සද්ධිං යෙන පාචා තදවසරි. තත්‍ර සුදං භගවා පාචායං විහරති චුද්දස්ස කම්මාරපුත්තස්ස අමබවනෙ.

2. අස්සොසි ඛො චුද්දෙ කම්මාරපුත්තො: භගවා කිරි මලලෙසු වාරිකං වරමානො මහතා භික්ඛුසංඝෙසන සද්ධිං පාචං අනුප්පන්නො පාචායං විහරති මය්ගං අමබවනෙ’ති. අථ ඛො චුද්දෙ කම්මාරපුත්තො යෙන භගවා තෙත්‍රප-සංඝාමි. උපසංඝාමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එක-මන්තං නිසින්නං ඛො චුද්දං කම්මාරපුත්තං භගවා ධම්මියා කථාය සද්දස්සෙසි සමාදපෙසි සමුත්තොජෙසි සම්පතංතෙසි.

3. අථ ඛො චුද්දෙ කම්මාරපුත්තො භගවතා ධම්මියා කථාය සද්දස්සිතො සමාදපිතො සමුත්තොජිතො සම්පතංසිතො භගවන්තං එතදවොච: ‘අඛිවාසෙත්‍ර මෙ භනෙන්, භගවා ස්වාත්තාය භවන්තං සද්ධිං භික්ඛුසංඝෙසනා’ති. අඛිවාසෙසි භගවා තුණ්හිභාවෙන්. අථ ඛො චුද්දෙ කම්මාරපුත්තො භගවතො අඛිවාසනං විදිත්වා උට්ඨායාසනා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා පදකඛිණං කත්වා පක්කාමි.

4. අථ ඛො චුද්දෙ කම්මාරපුත්තො තස්සා රහතියා අවචයෙන සකෙ නිවෙසනෙ පණ්ණිතං බාදනීයං භොජනීයං පටියාදාපෙත්වා පසුකඤ්ච සුකර-මද්දවං, භගවතො කාලං ආරොවාපෙසි: කාලො භනෙන්, නිට්ඨිතං භත්තාන්ති. අථ ඛො භගවා පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙත්වා පහතවිචරමාදය සද්ධිං භික්ඛු-සංඝෙසන යෙන චුද්දස්ස කම්මාරපුත්තස්ස නිවෙසනං තෙත්‍රපසංඝාමි, උපසංඝාමිත්වා පඤ්ඤාතො ආසනෙ නිසීදි. නිසජ්ජ ඛො භගවා චුද්දං කම්මාරපුත්තං ආමන්තෙසි: යං තෙ චුද්ද, සුකරමද්දවං පටියන්තං, තෙන මං පරිචිසා. යං පනඤ්ඤං බාදනීයං භොජනීයං පටියන්තං, තෙන භික්ඛුසංඝං පරිචිසාති.

(තෘණොදුෂ්ටි දෙකින්) සංසකාරයන් ඇසුරු කළාහට (සුවදුක් ආදිය උපන් කල්හි) සිත්සතත්ති කම්පනය වේ. (තෘණොදුෂ්ටි දෙකින්) සංසකාරයන් ඇසුරු නොකළාහට (හෙවත් විවසුන් වඩන්තෘහට තෘණොදුෂ්ටිත් ඇතිශ්‍රිත බැවින්) කම්පනයෙන් නැත. කම්පනය නැති කල්හි සිත්සතත්ති සංහිදීම වේ. සංහිදීම ඇති කල්හි විවසුන් වඩනුවාහට අතීතව මොක්කණයෙහි දී කාලොද්භවයන්හි නැමීම (හෙවත් තෘණොච) නොවේ. භවයන්හි නැමීම නැති කල්හි පිළිසඳ විසින් මේ භවයට ඊමෙන් මෙයින් අත් භවයකට යෑමෙන් නො වේ. භවයෙන් භවයට ඊමක් යෑමක් නැති කල්හි ව්‍යුති උපපත්ති (මරණයට අනතුරු වෑ ඉපැත්ම) නොවේ ව්‍යුති උපපත්ති නැති කල්හි ලෙහි (කාමභවයේ) ද එහි (අරුපභවයේ) ද මෙ දෙක අතරේ (රූපභවයේ) ද පැවැත්ම නැත. මෙය ම දුකේ කෙළවර ය.”

8. 5.

වුඤ්ඤා

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙකහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් භික්ෂුසංඝයා හා මල්ල රටා සැරිසර වඩනා සේක්, පාචානුවරට පැමිණ වදාළ සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එහි පාචානුවර වුඤ්ඤා කාමාර පුත්‍රයාගේ අභිවනසෙහි වැඩ වසන සේක.

2. “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් භික්ෂු සමුහයක් හා මල්ල රටා සැරිසරන සේක්, පාචානුවරට වැඩ සේක්, පාචානුවර සමීපයේ වූ මාගේ අභිවෙනෙහි වැඩ වසන සේක් වූ”යි වුඤ්ඤා කාමාරපුත්‍ර ඇසී ය. ඉක්බිති වුඤ්ඤා කාමාරපුත්‍ර භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කර එළැඹියේ ය. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආදරයෙන් වැද එක් පසෙක හුන්නේ ය. එක් පසෙක හුන් වුඤ්ඤා කාමාර පුත්‍රයාට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දභාමි කතායෙන් කුසල් දභාමි දැක්වූ සේක, එය මොනොවට ගැන්වූ සේක, එහි උත්සාහවත් කළ සේක, එහි තුටුපහවූ කළ සේක.

3. එ කල්හි වුඤ්ඤා කාමාරපුත්‍ර තෙම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දභාමි කතායෙන් කුසල් දභාමි දක්වන ලද්දේ, මොනොවට ගත්වන ලද්දේ, උත්සාහවත් කරන ලද්දේ, තුටුපහවූ කරන ලද්දේ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භික්ෂුසංඝයා හා සෙට මාගේ බහ ඉවසන සේක් වා” යි කී ය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තුෂ්ණිලිභාවයෙන් එය ඉවසූ සේක. ඉක්බිති වුඤ්ඤා කාමාරපුත්‍ර තෙම භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ඉවැසීම දැන, හුන්සේනෙන් නැගී සිට, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද, පැදකුණු කොට, නික්මා ගියේ ය.

4. ඉක්බිතිතෙන් වුඤ්ඤා කාමාරපුත්‍ර තෙම එ රූය ඇවැමෙන් සිය ගෙහි ප්‍රණීත බාද්‍ය භොජ්‍ය ද බොහෝ සුකරමාදීව ද පිළියෙල කරවා “වහන්ස, කාලය පැමිණියේ ය. බහ පිළියෙල කොට නිමියේ යැ” යි කල් දන්වා යැවී ය. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙරවරා සමයෙහි හැද පෙරෙවෑ පා සිවුරු ගෙන, බිත්සකන හා වුඤ්ඤා කාමාරපුත්‍රයාගේ ගෙය කර එළැඹී සේක. එළැඹ පතවන ලද අස්තෙහි වැඩ හුන් සේක. වැඩ හිද ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වුඤ්ඤා කාමාරපුත්‍රයා බණවා, “වුඤ්ඤාති, යම් සුකරමාදීවයෙක්¹ නොප විසින් පිළියෙල කරන ලද ද, එයින් මා වළඳවම. යම් අත් බාද්‍යභොජ්‍යයෙක් පිළියෙල කරන ලද ද එයින් බිත්සකන වළඳවම” යි වදාළ සේක.

1 සුකරමාදීව යනු නොසෙක් ඇදුරු නොසෙක් ලෙසින් නෝරති. ‘තමා මම ශ්‍රීකුණේ මොසොක් සිහි දු මහා’ යි මහ අටුවාකරු වෝ කියති. ‘ඒ ශ්‍රීරාමස් නොව ශ්‍රීරත් මාසි භූත දලියා’ යි කෙනෙක් ද, ‘ශ්‍රීරත් මාසි බිමා උපන් හතු ය’ යි අන් කෙනෙක් ද, එය රසායන විශේෂයකා’ යි හවන් කෙනෙක් ද කියත්. ‘මෙය වළඳ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බොහෝ කල් ජීවත් වුවොත් මාහැට’ යි සිතා භාසනාව වහන්සේගේ දීඝාසුභ්‍ර පතා මෙය පිළියෙල කරන ලද්දි කෙනෙක් කියත්. (අටුවා.)

5 'එවං භනෙත'ති බො චුඤ්ඤ කම්මාරපුත්තො භගවන්තං පටිසුඤ්ඤායං අහොසි සුකරමඤ්ඤං පටියන්තං, තෙන භගවන්තං පරිච්ඡි. 'යං පනඤ්ඤං බාදනීයං භොජනීයං පටියන්තං, තෙන භික්ඛුසංඝං පරිච්ඡි.

6. අථ බො භගවා චුඤ්ඤ කම්මාරපුත්තං ආමනෙතසි: යං තෙ චුඤ්ඤ, සුකරමඤ්ඤං අවසිට්ඨං, තං සොබ්බෙ නිබ්බූතං. තාහං තං චුඤ්ඤ, පස්සාමි සද්දෙවකෙ ලොකෙ සම්මාරකෙ සමුග්ගකෙ සස්සමණ්ඩාග්ගණ්ඨයා පජාය සද්දෙව-මනුස්සාය, යස්ස තං පරිභුන්තං සම්මා පරිණාමං ගවෙජ්ජය අඤ්ඤානු තථාග-තෙතා'ති. 'එවං භනෙත'ති බො චුඤ්ඤ කම්මාරපුත්තො භගවන්තො පටිසුඤ්ඤායං අහොසි සුකරමඤ්ඤං අවසිට්ඨං, තං සොබ්බෙ නිබ්බූතො යෙන භගවා තෙනුපසංඝමි. උපසංඝමිඤ්ඤා භගවන්තං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීන්තං බො චුඤ්ඤ කම්මාරපුත්තං භගවා ධම්මියා කථාය සඤ්ඤායො සමාදපෙඤ්ඤා සමුත්තෙජෙඤ්ඤා සම්පභංසෙඤ්ඤා උට්ඨායාසනා පකකාමි.

7. අථ බො භගවන්තො චුඤ්ඤා කම්මාරපුත්තස්ස භවන්තං භුත්තාපිස්ස බරෙ ආබාධො උපපජ්ජි ලොභිතපක්ඛන්ධො. බාලො වෙදනා වත්තන්ති මාරණන්ති. තත්ත සුදං භගවා සතො සම්පජානො අධිවාසෙසි අවිඤ්ඤා-මානො.

8. "අථ බො භගවා ආයස්මන්තං ආනිඤ්ඤං ආමනෙතසි: ආයාමානඤ්ඤ, යෙන කුසිනාග් තෙනුපසංඝමිස්සාමා'ති. 'එවං භනෙත'ති බො ආයස්මං ආනඤ්ඤ භගවන්තො පච්චස්සෙසි.

"චුඤ්ඤස්ස භවන්තං භුඤ්ඤා කම්මාරස්සා'ති මෙ සුත්තං,
ආබාධං සංවුට්ඨි ධීරො පබාලො මාරණන්තිකං.

භුත්තස්ස ව සුකරමඤ්ඤෙත
බ්බාධිපබාලො උද්ගතො සඤ්ඤානො,
විජිව්වතො භගවා අවොච:
ගච්ඡාමහං කුසිනාරං නගරන්ති."*

* කුසිනිකාරකාපෙරාසං ගාථායො.

5. 'එසේය වහන්සැ'යි කියා වුඤ්‍ය කාමාරපුත්‍ර භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී, පිළියෙල කරන ලද යම් සුකරමාදීවයෙක් වී නම් එයින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැළැඳවීය. යම් අන් බාද්‍යභොජ්‍යයෙක් පිළියෙල කරන ලද නම් එයින් බික්සහන වැළැඳවීය.

6. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වුඤ්‍යකාමාරපුත්‍ර බණවා "වුඤ්-
යෙනි, යම් සුකරමාදීවයෙක් ඉතිරි ව ඇද්ද, එය වළා ලවු. වුඤ්‍යෙනි, දෙවියන්
සහිත මරුන් සහිත බමුන් සහිත ලොවෙහි, මහණබමුණන් සහිත දෙවි-
මිනිසුන් සහිත සත්ත්වප්‍රජායෙහි, යමකු විසින් එය වළඳන ලද්දේ මොනොවට
දිරිමට යන්නේ නම්, එ වැන්නකු කපාගතයන් හැර මේ නො දකිමි"¹යි වදාළ
සේක. 'එසේ ය, වහන්සැ'යි කියා වුඤ්‍ය කාමාරපුත්‍ර තෙම භාග්‍යවතුන්
වහන්සේට පිළිවදන් දී, යම් ඉතිරි සුකරමාදීවයෙක් වී නම් එය වළා ලා
භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළඹියේ ය. එළඹ වැද එක් පසෙක හුන්නේ ය.
එක් පසෙක හුන්නාවූ වුඤ්‍ය කාමාරපුත්‍රයාට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දූහැමි-
කතායෙන් කටයුතු නොකටයුතු දක්වා, කටයුතු දූය මොනොවට සිතව
ගන්වා, එහි උත්සාහවත් කොට, සතුටු කොට හුනන්නෙන් තැහී වැසීයේක.

7. ඉක්බිත්තෙන්, වුඤ්‍ය කාමාරපුත්‍රයාගේ බත වැළැඳු භාග්‍යවතුන්
වහන්සේට, (එයින් තුන් මසකට පෙර බෙළුව ගමෙහි දී උපන් ආබාධය මේ
තාක් ම දින පතා සමවත් සමවදිමින් මැඩ පවත්වා යට පත් කරන ලද නුමුත්
සිය සිරුරෙන් ම සත්ත්වයන්ට සංවේගය උපදවන අදහසින් වුඤ්‍යයාගේ
දහයෙන් පසු එය මතු වන්නට ඉඩ දී සමවත් නො සමවත් බැවින්) කුර වූ
ලොහිතපක්කඤ්ඤා ආබාධය උපත. මරණය ලං කරන තරම් වූ දුභි දුක්
වෙදනාවෝ ඇත. එහි දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එළඹ සිටි සිහි ඇති සේක්,
නුවණින් පිරිසිදු දත්තාහු, එයින් නො පෙළෙන්නාහු, එය ඉවසූ සේක.

8. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනාද තෙරුන් බණවා, 'අතද
යෙනි, එව, යමු. කුසිනාග්ග කරා එළඹෙන්නමු' යි වදාළ සේක. 'එසේ ය,
වහන්සැ'යි කියා ම අනාද තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන්
දුන්හ.

"වුඤ්‍ය කාමාරයාගේ බත වළඳ ඉක්බිති සිර වූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඉතා
දුභි වූ මරණය ලං කරන තරම් වූ ආබාධයක් සපයී කළ සේක.

සුකරමාදීවය හා (බොජුන්) වැළැඳු ශාස්ත්‍රාන් වහන්සේට ඉතා දුභි
ව්‍යාධියෙක් උපත භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එක්වත් පාවැති ලොහිතවිරෙ-
වතය ඇති සේක්, 'මේ කුසිනාග්ග නුවරට යමි'යි වදාළසේක."^{*}

1. දෙදහසක් කොදිවි පිරිවර කොටැති සතර මහදිවසින්හි දෙවයෝ ඒ සුකරමාදීවයෙහි
දිව ඔපස් බහා ධූත. එ බැවින් කිසිවකු විසින් එය දිරවා ගත නො හෙයි. (අටුවා.)

* මේ බමි සඛිතායකයන්ගේ ගාථා යි.

9. අප්ඵ බො භගවා මග්ගා ඔක්කමම යෙනඤ්ඤතරං රුක්ඛමූලං තෙත්තපසඛිකමි. උපසඛිකමිත්වා ආයස්මනනං ආනන්දං ආමනෙතයි: “ඉඛ්ඤ මෙ ත්වං ආනන්ද, වතුගුණං සඛ්ඤාපිං පඤ්ඤපෙති. කීලනෙතා’යමි ආනන්ද, නිසීදිස්සාමි”ති. එවං භනෙන්ති බො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවතො පටිස්සුත්වා වතුගුණං සඛ්ඤාපිං පඤ්ඤපෙති. නිසීදි භගවා පඤ්ඤනෙත ආසතෙ. නිසස්ඪ බො භගවා ආයස්මනනං ආනන්දං ආමනෙතයි: “ඉඛ්ඤ මෙ ත්වං ආනන්ද, පාතීයං ආහර, පිපාසිතො’යමි ආනන්ද, පිටිස්සාමි”ති. එවං වුත්තෙත ආයස්මා ආනන්දෙ භගවනං එතදවොච: ඉදති භනෙන්, පඤ්චමනතාති සකට්ඨතාති අතික්කන්තාති. තං චක්කච්ඡින්නං උදකං පරිත්තං ලුමිතං ආවිලා සන්දති. අයං භනෙන් කුකුළා නදී අවිදුරෙ අවෙණ්දකා සාතොදකා සිතොදකා සෙතොදකා සුපතිත්ථා රමණීයා. එත්ථ භගවා පාතී-යඤ්ච පිටිස්සති ගන්තාති ච සීති කරිස්සතිති. දුතියමි බො භගවා ආයස්මනනං ආනන්දං ආමනෙතයි: ‘ඉඛ්ඤ මෙ ත්වං ආනන්ද, පාතීයං ආහර. පිපාසිතො’යමි ආනන්ද, පිටිස්සාමි’ති. දුතියමි බො-පෙ-සීතිං කරිස්සති’ති. තතියමි බො භගවා ආයස්මනනං ආනන්දං ආමනෙතයි: ‘ඉඛ්ඤ මෙ ත්වං ආනන්ද, පාතීයං ආහර, පිපාසිතො’යමි ආනන්ද, පිටිස්සාමි’ති. එවං භනෙන්ති බො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවතො පටිස්සුත්වා පත්තං ගහෙත්වා යෙන සා නදී තෙත්තපසඛිකමි.

10. අප්ඵ බො සා නදී චක්කච්ඡින්නා පරිත්තා ලුමිතා ආවිලා සන්දමාතා ආයස්මනෙත ආනන්දෙ උපසඛිකමනෙත අච්ඡා විපපසන්තා අතාවිලා සන්දති. අප්ඵ බො ආයස්මනො ආනන්දස්ස එතදගොයි: අච්ඡරියං චත ගො, අඛතුතං චත ගො, තථාගතස්ස මභිද්ධිකතා මහානුභාවතා. අයඤ්ඤි සා නදී චක්කච්ඡින්නා පරිත්තා ලුමිතා ආවිලා සන්දමාතා මයි උපසඛිකමනෙත අච්ඡා විපපසන්තා අතාවිලා සන්දතිති පනෙතත පාතීයං ආදය යෙන භගවා තෙත්තපසඛිකමි. උපසඛිකමිත්වා භගවනං එතදවොච: අච්ඡරියං භනෙන්, අඛතුතං භනෙන්, තථාගතස්ස මභිද්ධිකතා මහානුභාවතා. අයඤ්ඤි සා භනෙන් නදී චක්කච්ඡින්නා පරිත්තා ලුමිතා ආවිලා සන්දමාතා. මයි උපසඛිකමනෙත අච්ඡා විපපසන්තා අතාවිලා සන්දති. පිචතු භගවා පාතීයං. පිචතු සුගතො පාතීයනති. අප්ඵ බො භගවා පාතීයං අපාසි.

11. අප්ඵ බො භගවා මහතා භික්ඛුසඤ්ඤන සද්ධං යෙන කුකුළා නදී තෙත්තපසඛිකමි, උපසඛිකමිත්වා කුකුළා නදිං අඤ්ඤාගාගෙත්වා තහාත්වා ච පිටිත්වා ච¹ පච්චිත්තරිත්වා යෙන අමෙවනං තෙත්තපසඛිකමි, උපසඛිකමිත්වා ආයස්මනනං මුඤ්ඤං ආමනෙතයි: ‘ඉඛ්ඤ මෙ ත්වං වුන්දක, වතුගුණං සඛ්ඤාපිං පඤ්ඤපෙති, කීලනෙතා’යමි වුන්දක, නිපජ්ඣස්සාමි’ති. ‘එවං භනෙන්ති බො ආයස්මා වුන්දකො භගවතො පටිස්සුත්වා වතුගුණං සඛ්ඤාපිං පඤ්ඤපෙති. අප්ඵ බො භගවා දක්ඛිණෙන පසොන සීග්ගසෙය්‍යං කපෙපයි පාදෙ පාදං අච්චාධාය සතො සමපජාතො උච්චාතසඤ්ඤං මහයි කරිත්වා ආයස්මා පත වුන්දකො තත්ථෙව භගවතො පුරතො නිසීදි.

9. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මිනිස් පහ වූ එක්තරා රුක්ඛුලක් කර වැඩී සේක. වැඩි අතද තෙරුන් අමතා, ‘අතදයෙනි, තෙපි දැන් සහල සිවුර සතරපටක් කොට පණවවු. කලාන්තයෙහි. හිඳ ගත්-තෙමි’යි වදාළ සේක. ‘එසේ යැ වහන්සැ’යි කියා අතද තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී සහල සිවුර සතර පටක් කොට පානා-වුහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පහවන ලද එ අස්තෙහි වැඩ හුන් සේක. වැඩහිඳ ම අතද තෙරුන් අමතා ‘අතදයෙනි, තෙපි මට පාන් ගෙනෙව. අතදයෙනි, පවස් ඇත්තෙමි. පාන් බොන්නෙමි’යි වදාළ සේක. මෙසේ වදාළ කල්හි අතද තෙරණුවෝ “වහන්ස, දැන් පත්සියක් පමණ ගාල් ඉක්ම හියේ ය. ඒ ගාල්සකින් සුන් සවල්ප වූ ජලය බොර වූයේ කැලඹුණේ ගලා යෙයි. වහන්ස, පහන් දිය ඇති, මිහිරි දිය ඇති, සිසිල් දිය ඇති, බොර තො වූ දිය ඇති, මනා තොට ඇති මේ කුකුළා නදිය තොදුරෙහි ගලා යෙයි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එහි දී පාන් බොන සේක. භාග්‍ය ද සිසිල් කැර ගන්නා සේකැ”යි කිහ. දෙවෙනි වරද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අතද තෙරුන් අමතා “අතදයෙනි, දැන් තෙපි මට පාන් ගෙනෙව. අතදයෙනි, පවස් ඇත්තෙමි. පාන් බොන්නෙමි’යි වදාළ සේක. දෙවනුද අතද තෙරණුවෝ වහන්ස, ‘... සිසිල් කැර ගන්නා සේක් ව’යි කිහ. තෙවෙනි වරද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අතද තෙරුන් අමතා, ‘අතදයෙනි, තෙපි මට පාන් ගෙනෙව. පවස් ඇත්තෙමි. පාන් බොන්නෙමි’යි වදාළ සේක. ‘එසේ ය වහන්සැ’යි කියා අතද තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී පාත්‍රය ගෙන ඒ තදිය කර එළඹුණහ.

10 එකල්හි ඒ තදිය ගාල්සකින් වැඩුණි, මද දිය ඇත්ති බොර වූවා කැලඹුණි ගලා යන්නී, අතද තෙරුන් එළඹෙන කල්හි පාහැදුණු දිය ඇති ව වෙසෙසින් පහන් ව, තොකැලඹුණි ගලයි. එ කල්හි අතද තෙරුන්ට “භවත්ති, තපාගතයන් වහන්සේගේ මහත් සෘණි ඇති බව, මහානුභාව ඇති බව එකාන්තයෙන් ආශ්වසී ය, එකාන්තයෙන් අද්භූත ය. ගාල්සකින් බිඳුණු මද දිය ඇති, කැලඹුණු, බොර ව ගලන මේ තදිය වූ කලී මා එක කල්හි පහන් වූ වෙසෙසින් පැදුණු දිය ඇති ව, තො කැලඹී ගලා යැ’යි මේ සිත විය. ඉක්බිති පාත්‍රයෙන් පාන් ගෙන, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කර එළඹියහ. එළඹ, “වහන්ස, තපාගතයන්ගේ මහත් සෘණි ඇති බව, මහානුභාව ඇති බව ආශ්වසී ය, අද්භූත ය. වහන්ස, මේ තදිය වතාහි ගාල්සකින් බිඳුණි මද දිය ඇත්ති, බොර වූවා, කැලඹුණි ගැසිය. එය මා එළඹෙන කල්හි පිරිසිදු ව පහන් දිය ඇති ව, කැලඹුණි තැනි ව ගලා යයි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පාන් වළඳන සේක් වා. සුගතයන් වහන්සේ පාන් වළඳන සේක් වා”යි කිහ. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පාන් වැළඳ සේක:

11. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් බික්සහන කැවූවා කුකුළා තදිය කර එළඹුණු සේක. එළඹ කුකුළා තදියට බැස නා ද පාන් වළඳ ද නැවත ගොඩ නැග අභිව්‍රතය කර එළඹී සේක. එළඹ පුඤ්ඤතෙරුන් බණවා, ‘පුඤ්ඤයෙනි, දැන් මට සහල සිවුර සතර පටක් කොට පණවව. පුඤ්ඤයෙනි, කලාන්තයෙහි. වැද ගෙන්නෙමි”යි වදාළ සේක. “එසේ ය, වහන්සැ”යි කියා පුඤ්ඤ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී, සහල සිවුර සතරපටක් කොට පාණවුහ. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දකුණු පසෙහි වම්පස මදක් හයා තබා සතියෙන් සමා-ජ්ඣායයෙන් යුක්ත වූ තැනිටිමෙහි සංඥව සිත්හි කොට දකුණුපසෙහි සිංහයයාව කළ සේක. පුඤ්ඤ තෙරණුවෝ වතාහි එහි ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඉදිරියෙහි වැඩ හුන්හ.

“ගනන්තා බුද්ධො නදිකං කුකුන්තං
අවේණිදකං සාතොදකං විප්පසන්නං,
මහාති සන්තා සුක්ඛිලන්නරුපො
තථාගතො අප්පට්ඨො’ධ ලොකෙ.

නහාන්තා ව පිත්තා,¹ චුද්ධාරි සන්තා
පුරෙකකතො භික්ඛුගණස්ස මජ්ඣේ,
සන්තා පවත්තා භගවා’ධ ධම්මෙ
උපාගමී අම්බවතං මහෙස්සි.

ආමන්තසි චුද්ධකං තාම භික්ඛුං,
චතුක්ඛුණං පන්තර මෙ නිපජ්ජං,²
තො වොදිතො භාවිතනෙතන චුද්ධෙ,
චතුක්ඛුණං පන්තරි ඛිප්පමෙව.

නිපජ්ජ සන්තා සුක්ඛිලන්නරුපො
චුද්ධෙසි තන්ත පමුඛෙ නිසිදි”ති.*

12. අථ බො භගවා ආයස්මන්තං ආනිදං ආමන්තෙසි: “සියා බො පනා-
නන්ද, චුද්ධස්ස කම්මාරපුත්තස්ස කොචි විප්පට්ඨාරං උපදගෙය්‍ය: ³තස්ස තෙ
ආචුසො චුද්ධ, අලාභා, තස්ස තෙ ආචුසො චුද්ධ, දුල්ලභං, යස්ස තෙ තථාගතො
පච්ඡිමං පිණ්ඩපාතං භුඤ්ජිත්වා පරිනිබ්බුතො’ති. චුද්ධස්ස ආනන්ද, කම්මාර-
පුත්තස්ස එවං විප්පට්ඨාරො පටිවිතොදෙතබ්බො: තස්ස තෙ ආචුසො චුද්ධ,
ලාභා, තස්ස තෙ ආචුසො චුද්ධ සුලභං, යස්ස තෙ තථාගතො පච්ඡිමං පිණ්ඩ-
පාතං භුඤ්ජිත්වා පරිනිබ්බුතො. සමමුඛා මෙතං ආචුසො චුද්ධ භගවතො සුතං,
සමමුඛා පටිග්ගතිතං. ඥො’මෙ පිණ්ඩපාතා සමසමථලා සමසමච්ඡාකා, අතිවිශ
අඤ්ඤාති පිණ්ඩපාතෙති මහපථලතර ව මහානිසංසතර ව. කතමෙ ඥො?
යඤ්ඤා පිණ්ඩපාතං භුඤ්ජිත්වා තථාගතො අනුත්තරං සමමාසමේධං
අභිසමුප්පාදිති, යඤ්ඤා පිණ්ඩපාතං භුඤ්ජිත්වා තථාගතො අනුපාදිසෙසාය
නිබ්බාතධාතුයා පරිනිබ්බායති,⁴ ඉමෙ ඥො පිණ්ඩපාතා සමසමථලා සමසම-
ච්ඡාකා අතිවිශ අඤ්ඤාති පිණ්ඩපාතෙති මහපථලතර ව මහානිසංසතර ව.
ආයුසංවත්තනිකං ආයස්මතා චුද්ධෙන කම්මාරපුත්තෙන කම්මං උපචිතං,
වණ්ණසංවත්තනිකං ආයස්මතා චුද්ධෙන කම්මාරපුත්තෙන කම්මං උපචිතං,
සුඛසංවත්තනිකං ආයස්මතා චුද්ධෙන කම්මාරපුත්තෙන කම්මං උපචිතං,
යසසංවත්තනිකං ආයස්මතා චුද්ධෙන කම්මාරපුත්තෙන කම්මං උපචිතං,
සග්ගසංවත්තනිකං ආයස්මතා චුද්ධෙන කම්මාරපුත්තෙන කම්මං උපචිතං,
ආධිපතෙය්‍යසංවත්තනිකං ආයස්මතා චුද්ධෙන කම්මාරපුත්තෙන කම්මං
උපචිතනිති. චුද්ධස්ස ආනන්ද, කම්මාරපුත්තස්ස එවං විප්පට්ඨාරො පටිවිතො-
දෙතබ්බො”ති.

13. අථ බො භගවා එතමන්තං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්ධං
උද්ධෙසි:

1. පිට්ඨා, කප්පච්ඡි 2. නිපජ්ජං, ම. 3. උප්පාදෙය්‍ය, ම. 4. පරිනිබ්බුතො, කෙසු පි පටාඨ්ඨකසු.

* සංඛිතිකාරකපථරතං ගාථායො:

“මේ ලොවැ අප්‍රතිකම් ශාය්නා වූ තථාගත බුදුරජුහු ඉතා කලානත සමභාව ඇත්තාහු පිරිසිදු මිනිසු දිය ඇති වෙසෙසින් පහන් වූ කුකුළා තදියට බටහ.

ශාය්නාහු සන්තානය ද කොට පැන් ද වළඳ ගොඩ නැංගහ. මේ ශායන-ධර්මයේ ප්‍රවක්‍යා වූ ශාය්නා වූ මහර්මි වූ භාග්‍යවත්තු භික්ෂුගණයා මැද පුරුණගාමි වූවාහු අභිව්‍යාසයට එළැඹියහ.

වුඤ්ඤා නම් භික්ෂුහු අමතා ‘මා සහලයින් සැතැපෙන්නට සුදුසු කොට සතර පටක් කොට එළව’ යි වදාළහ. භාවිතාත්ම වූ බුදුරජුන් විසින් මෙහෙයන ලද වුඤ්ඤා මහණ තෙම වහාම එය සතර පටක් කොට පැතූවි ය.

ශාය්නාහු ඉතා කලානත සමභාව ඇත්තාහු එහි වැද හොත්හ. වුඤ්ඤා තෙරත් ඉදිරිපෙති හුන්නේ ය.”*

12. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අතද තෙරුන් අමතා මෙසේ වදාළ සේක: “අතදයෙනි, වුඤ්ඤා කාමාරපුත්‍රයාහට ‘ඇවැත් වුඤ්ඤා, තථාගත තෙම යමක් හුනේ අන්තිම පිණ්ඩපාතය වළඳ පිරිනිව්‍යේ ද, ඒ තට අලාභය. ඒ තා විසින් මිනිසක් බව නොයහපත් කොට ලබන ලද්දෙකැ’ යි කිසිවෙක් විපිළි-සරක් උපදවන්නේ ය යන්න විශ්‍ය හැක්ක. අතදයෙනි, වුඤ්ඤා කාමාර-පුත්‍රයාගේ විපිළිසර මෙසේ දුරු කටයුතු ය: ‘යම් බදු තාගේ පශ්චිම පිණ්ඩපාතය වළඳ තථාගත තෙම පිරිනිව්‍යේ ද ඒ තට ලාභය, ඒ තා විසින් මිනිසක් බව මොනොවට ලබන ලද්දේ ය. අන් පිණ්ඩපාතයතට වඩා මහත්පල ඇති, වඩා මහත් අනුසන් ඇති, හැම අයුරින් සම පල ඇති, සම විපාක ඇති මේ පිණ්ඩපාතයේ දෙදෙනෙකි. කවර දෙදෙනෙක් ද යත්: යම් පිණ්ඩපාතයක් වළඳ තථාගත තෙම නිරුත්තර සමසන්සමොධියට පැමිණේ ද, යම් පිණ්ඩපාතයක් වළඳ තථාගත තෙම නිරුපාදිශෙෂ නිව්‍යාණධාතුයෙන් පිරි-නිවේ ද, මේ පිණ්ඩපාත දෙක අන් පිණ්ඩපාතයතට වඩා මහත්පල ඇත්තාහුත් වඩා මහත් විපාක ඇත්තාහුත් හැම ලෙසින් ම මහත් පල ඇත්තාහුත් හැම ලෙසින් ම මහත් විපාක ඇත්තාහුත් වෙත්. ආයුෂමත් වුඤ්ඤා කාමාරපුත්‍රයා විසින් දීඝායුෂ පිණිස පවත්නා කමියෙක් රැස් කරන ලද්දේ ය. ආයුෂමත් වුඤ්ඤා කාමාරපුත්‍රයා විසින් වණිස පිණිස පවත්නා කමියෙක් රැස් කරන ලද්දේ ය. ආයුෂමත් වුඤ්ඤා කාමාරපුත්‍රයා විසින් සුවය පිණිස පවත්නා කමියෙක් රැස් කරන ලද්දේ ය. ආයුෂමත් වුඤ්ඤා කාමාරපුත්‍රයා විසින් සමය පිණිස පවත්නා කමියෙක් රැස් කරන ලද්දේ ය. ආයුෂමත් වුඤ්ඤා කාමාරපුත්‍රයා විසින් අධිපති බව පිණිස පවත්නා කමියෙක් රැස් කරන ලද්දේ යැ’ යි. ඇවැත් වුඤ්ඤා, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ හමුයෙහි ම මා විසින් මෙය අසන ලදී. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හමුයෙහි ම මෙය මා විසින් පිළිගන්නා ලද්දේ කියා මෙසේ වුඤ්-කාමාරපුත්‍රයාගේ විපිළිසර දුරු කටයුතු” යනු යි.

13. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ දැන එ වේලෙහි මේ උදන් ඇනු සේක:

* මේ ධර්මසංග්‍රහකයන් විසින් පසු ව එක් කරන ලද ගාථා යි.

“දදනො පුඤ්ඤං පවසිති සඤ්ඤාමනො වෙරං න වීයති,
භූසලො ව ජගාති පාපකං රුගද්‍යෙසමොහකකියා ස නිබ්බුතො”¹ ති.

8. 6.

පාටලිගාමිය සුත්තං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා මගධෙසු වාරිකං වරමානො මහතා භික්ඛුසංඝෙසන සද්ධිං, යෙන පාටලිගාමො තදවසරී. අය්‍යොසුං බො පාටලිගාමියා උපාසකා: ‘භගවා කීර මගධෙසු වාරිකං වරමානො මහතා භික්ඛුසංඝෙසන සද්ධිං පාටලිගාමං අනුප්පනෙතා’ති. අථ බො පාටලිගාමියා උපාසකා යෙන භගවා තෙනුපසඛකමිංසු උපසඛකමිත්වා භගවන්තා අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසිත්වා බො පාටලිගාමියා උපාසකා භගවන්තං එතදවොචු: අභිවාසෙතු තො භනෙත් භගවා ආවසථාගාරන්ති. අභිවාසෙසි භගවා භූණතිභාවෙන.

2. අථ බො පාටලිගාමියා උපාසකා භගවතො අභිවාසනං විදිත්වා උට්ඨායාසනා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා පදකම්ණං කත්වා යෙන ආවසථාගාරං තෙනුපසඛකමිංසු. උපසඛකමිත්වා සබ්බසන්ථරිං ආවසථාගාරං සන්ථරිත්වා, ආසතාති පඤ්ඤාපෙත්වා, උදකමණ්ණිකං පතිට්ඨාපෙත්වා, තෙලප්පදීපං ආරුපෙත්වා, යෙන භගවා තෙනුපසඛකමිංසු. උපසඛකමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං අට්ඨංසු. එකමන්තං සීගා බො පාටලිගාමියා උපාසකා භගවන්තං එතදවොචු: සබ්බසන්ථරිසන්තං භනෙත් ආවසථාගාරං. ආසතාති පඤ්ඤාපෙත්වා, උදකමණ්ණිකො පතිට්ඨාපිතො. තෙලප්පදීපො ආරුපිතො. යස්සදුති භනෙත් භගවා කාලං මඤ්ඤතිති.

3. අථ බො භගවා නිවාසෙත්වා² පත්තව්වරමාදය සද්ධිං භික්ඛුසංඝෙසන යෙන ආවසථාගාරං තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිත්වා පාදෙ පකඛාලෙත්වා ආවසථාගාරං පවිසිත්වා මජ්ඣමං ඵලං නිසාය පුරන්තාභිමුඛො නිසීදි. භික්ඛුසංඝෙසා’පි බො පාදෙ පකඛාලෙත්වා ආවසථාගාරං පවිසිත්වා පවණ්ණිමං³ භිත්තිං නිසාය පුරන්තාභිමුඛො නිසීදි භගවන්තං යෙව පුරෙකකත්වා. පටලිගාමියාපි බො උපාසකා පාදෙ පකඛාලෙත්වා ආවසථාගාරං පවිසිත්වා පුරන්ණිමං භිත්තිං නිසාය පවණ්ණිමාභිමුඛො නිසීදිංසු භගවන්තං යෙව පුරෙකකත්වා.⁴

4. අථ බො භගවා පාටලිගාමියෙ උපාසකෙ ආමනෙත්ති: පඤ්චමෙ භගපතයො ආදීනවා දුසසීලස්ස සීලවිපතතියා. කතමෙ පඤ්ච?

ඉධ භගපතයො, දුසසීලො සීලවිපනෙතො පමාදුධිකරණං මහතිං භොගජාතීං නිගවණ්ති. අයං පඨමො ආදීනවො දුසසීලස්ස සීලවිපතතියා.

පුත්‍ර වපරං භගපතයො, දුසසීලස්ස සීලවිපනෙතස්ස පාපකො කිත්තිසද්දො අබ්භුගාවණ්ති. අයං දුතියො ආදීනවො දුසසීලස්ස සීලවිපතතියා.

1. පරිච්ඡේදනො. සෙසු වී පොත්තො. 2. සායනාසනයං නිවාසෙත්වා, මහාපරිච්ඡේදනො. 3. සුත්ත මජ්ඣමං, PTS. 4. පුරකකත්වා, සි. කන්ථි.

“දෙත්තනුට පින් වැඩේ. සිල්ලත්තනුට වෙර නොපවතී. නුවණැත්තේ පවි දුරු ලබී. හේ මෙසේ (පවි දුරු ලා, රු දෙසේ මෝ මුල් උදුරුලීමෙන් කෙලෙස් පිරිනිවතින් එයට පසු කඳපිරිනිවතින් ද) පිරිනිවියෙක් වේ.”

8. 6.

පාටලිගාමිය සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් භික්ෂුසංඝයා හා මගධ රටා සැරි සරන සේක්, පාටලිගාමියට වැඩී සේක. “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් භික්ෂුසංඝයා හා මගධ රටා සැරි සරන සේක්, පාටලිගාමියට වැඩී සේක් වතා’යි පාටලිගාමි වැසි උපාසකයෝ ඇසූහ. ඉක්බිති පාටලිගාමි වැසි උපාසකයෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරු එළැඹියහ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද එක් පසෙක හිඳ ගත්හ එක් පසෙක හිඳගත් පාටලිගාමි වැසි උපාසකයෝ ‘වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අපගේ ආවාස ගෙය ඉවසන සේක්වා’යි කීහ: භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තුෂණීමහාවයෙන් එය ඉවැසූ සේක.

2. ඉක්බිති පාටලිගාමි වැසි උපාසකයෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ඉවැසීම දැන, හුතැන්ගෙන් තැගී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද පැදකුණු කොට ආවාස ගෙය කරු එළැඹියහ. එළැඹ ආවාස ගෙය මුළුල්ල ම ඇතිරී අතුට, අසුන් පතවා, මහ දියසැලක් තබා, තෙල්පහන් නංවා, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරු එළැඹුණහ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එක් පසෙක සිටියහ. එක් පසෙක සිටි පාටලිගාමි වැසි උපාසකයෝ “වහන්ස, ආවාස ගෙය මුළුල්ල ම ඇතිරියෙන් ඇතිරිණ. අසුන් පතැවිණ. දියසැලක් තැබිණ. වහන්ස, යම් ගමනකට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කල්දන්නා සේක් තම්, දැන් එයට කල් යැයි සලකන සේක් වා’යි සැල කළහ.

3. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැඳ පෙරෙව පාසිවුරු ගෙන බික්සහන හා ආවාස ගෙය කරු වැඩී සේක. වැඩ පා දෙවැ ආවාස ගෙට පිවිසෑ, මැදුම් වැලිට පිට දී පෙරදිගට මුහුණ ලා වැඩ හුන් සේක. බික්සහන ද පා දෙවැ ආවාස ගෙට වැද පාසිම් දිගැ බිත්තියට පිටු දී පෙරදිගට මුහුණ ලා, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ම පෙරටු කොටා හුන්හ. පාටලිගාමි වැසි උපාසකයෝ ද පා දෙවැ ආවාස ගෙට වැද, පෙර දිගැ බිත්තියට පිටු දී පාසිම් දිගට මුහුණ ලා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ම පෙරටු කොට හිඳ ගත්හ.

4. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පාටලිගාමි වැසි උපාසකයන් ඇමතු සේක: “ගැහැවියනි, දුසිල්හුගේ සිල්විපත්හි මේ දෙය් පසෙකි. කවර පසෙක් ද? යත්:

ගැහැවියනි, මෙහි දුසිල් තෙම බුන් සංවර ඇතිගේ පමා හෙයින් මහත් භොගපරිහාණියට පැමිණේ. මේ දුසිල්හුගේ සිල්විපත්හි පළමු වන දෙය ය.

තව ද ගැහැවියනි, බුන් සංවර ඇති දුසිල්හුගේ ලාමක වූ අපනිතීති-ශබ්දයෙක් පැන තගී. මේ දුසිල්හුගේ සිල්විපත් දෙවන දෙය ය.

පුත වපරං ගහපතයො, දුස්සිලො සීලවිපතො යඤ්ඤදෙව පරිසං උපසඬකමති යදි බන්ධනපරිසං යදි බ්‍රාහ්මණපරිසං යදි ගහපතිපරිසං යදි සමණපරිසං, අවිසාරදො උපසඬකමති මඬකුභුතො. අයං තතියො ආදීනවො දුස්සිලස්ස සීලවිපතතියා.

පුත වපරං ගහපතයො, දුස්සිලො සීලවිපතො සමමුලොකා කාලං කරොති. අයං චතුර්ථො ආදීනවො දුස්සිලස්ස සීලවිපතතියා.

පුත වපරං ගහපතයො, දුස්සිලො සීලවිපතො කායස්ස හෙද පරං මරණං අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. අයං පඤ්චමො ආදීනවො දුස්සිලස්ස සීලවිපතතියා.

ඉමෙ බො ගහපතයො, පඤ්ච ආදීනවා දුස්සිලස්ස සීලවිපතතියා'ති.

5. පඤ්චිමෙ ගහපතයො, ආතිසංසො සීලවතො සීලසම්පදය. කතමෙ පඤ්ච?

ඉධ ගහපතයො, සීලවා සීලසම්පතො අපමාදධිකරණං මහනතං භොගකඬකං අධිගච්ඡති. අයං පඨමො ආතිසංසො සීලවතො සීලසම්පදය.

පුත වපරං ගහපතයො, සීලවතො සීලසම්පතස්ස කල්‍යාණො නිත්තිසදො අබ්බගච්ඡති. අයං දුතියො ආතිසංසො සීලවතො සීලසම්පදය.

පුත වපරං ගහපතයො, සීලවා සීලසම්පතො යඤ්ඤදෙව පරිසං උපසඬකමති යදි බන්ධනපරිසං යදි බ්‍රාහ්මණපරිසං යදි ගහපතිපරිසං යදි සමණපරිසං විසාරදො උපසඬකමති අමඬකුභුතො. අයං තතියො ආතිසංසො සීලවතො සීලසම්පදය.

පුත වපරං ගහපතයො, සීලවා සීලසම්පතො අසමමුලොකා කාලං කරොති. අයං චතුර්ථො ආතිසංසො සීලවතො සීලසම්පදය.

පුත වපරං ගහපතයො, සීලවා සීලසම්පතො කායස්ස හෙද පරමමරණං සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. අයං පඤ්චමො ආතිසංසො සීලවතො සීලසම්පදය.

ඉමෙ බො ගහපතයො, පඤ්ච ආතිසංසො සීලවතො සීලසම්පදයාති.

6. අථ බො භගවා පාටලිගාමියෙ උපාසකෙ බහුදෙව රත්තීං ධම්මියා කථාය සන්දයොනවා සමාදපොනවා සමුත්තපෙතවා සම්පයංසෙතවා උයොපෙසි: අභිකක්කතා බො ගහපතයො රත්තී, යස්සදති නුලෙභි කාලං මඤ්ඤථා'ති.² අථ බො¹ පාටලිගාමියා උපාසකා භගවතො භාසිතං අභිතජ්ඣිතා අනුමොදිතා උට්ඨායාසතා භගවතනං අභිවාදෙතා පදකඛිණං කතා පකකම්පු.

අථ බො භගවා අවිරපකකතෙනසු පාටලිගාමියෙසු උපාසකෙසු සුඤ්ඤගාරං පාවිසි.

1 එවං භාෂණ'ති බො, මහාපරිනිබ්බානසුත්තං. 2. භගවතො පටිඤ්ඤා. සී.

තව ද ගැහැවියනි, බුන් සංවර ඇති දුසිල් තෙම කැන්පිරිසකට හෝ බමුණුපිරිසකට හෝ ගැහැවි පිරිසකට හෝ මහණපිරිසකට හෝ යම් ම පිරිසකට එළඹේ ද තෙද තැන්තේ මතු වූයේ (බිමට හෙළා මුහුණ ඇත්තේ) එළඹේ. මේ දුසිල්හුගේ සිල්විපත්ති තෙවන දෙස ය.

තව ද ගැහැවියනි, බුන් සංවර ඇති දුසිල් තෙම සිහිමුද්‍රා වූයේ කලුරිය කෙරෙයි. මේ දුසිල්හුගේ සිල්විපත්ති සිවුවන දෙස ය.

තව ද ගැහැවියනි, බුන් සංවර ඇති දුසිල් තෙම කාබුන් මරණින් මතු සැපයෙන් පහ වූ, දුකට තැන් වූ විවස වෑ වැටෙන තැන් වූ නිරයට පැමිණේ. මේ දුසිල්හුගේ සිල්විපත්ති පස්වන දෙස ය.

ගැහැවියනි, මොහු වතාහි දුසිල්හුගේ සිල්විපත් දෙස් පස ය.

5. ගැහැවියනි, සිල්වත්හුගේ සිල්සැපත්ති (ශීලසම්පන්නයේ) මේ අනුසස් පසෙකි. කවර පසෙක් ද? යත්:

ගැහැවියනි, මෙහි සිල්වත් තෙමේ ශීලයෙන් යුක්ත වූයේ නොපමා හෙයින් මහත් භොග රැසක් ලබයි. මේ සිල්වත්හුගේ ශීලසම්පන්නයේ පළමු අනුසස ය.

තව ද ගැහැවියනි, සිල්වත් වූ ශීලයෙන් යුක්තයාගේ උතුම් යස-ගොසෙක් පැන නගී. මේ සිල්වත්හුගේ ශීලසම්පන්නයේ දෙවන අනුසස ය.

තව ද ගැහැවියනි, සිල්වත් වූ ශීලයෙන් යුක්ත වූ තැනැත්තේ කැන් පිරිසකට හෝ බමුණුපිරිසකට හෝ ගැහැවිපිරිසකට හෝ මහණපිරිසකට හෝ යම් ම පිරිසකට එළඹේද තෙදුන්නේ බිය තැන්තේ එළඹෙයි. මේ සිල්වත්හුගේ ශීලසම්පන්නයේ තෙවන අනුසස ය.

තව ද ගැහැවියනි, සිල්වත් ශීලයෙන් සම්පූර්ණ තැනැත්තේ නොමුද්‍රා ව කලුරිය කෙරේ. මේ සිල්වත්හුගේ ශීලසම්පන්නයේ සිවුවන අනුසස ය.

තව ද ගැහැවියනි, සිල්වත් ශීලයෙන් සම්පූර්ණ තැනැත්තේ කාබුන් මරණින් මතු මනාප ගති ඇති සග ලොවට පැමිණෙයි. මේ සිල්වත්හුගේ ශීලසම්පන්නයේ පස්වන අනුසස ය.

ගැහැවියනි, මොහු වතාහි සිල්වත්හුගේ ශීලසම්පන්නයේ අනුසස් පස ය.

6. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පාටලිගමි වැසි උපාසකයන්ට රැ බොහෝ චේලා ධම්මකථායෙන් ශීලාදි ප්‍රතිපත් දක්වා එය මොනොවට ගන්වා, එහි උත්සාහවත් කරවා, එහි සතුටු කරවා, ඉක්බිති 'ගැහැවියනි, රැය ඉක්මණ. තොපට යන්නට කාලය ය. එබැවින් යන්නැ'යි ඔවුන් යැවූ සේක. එකල්හි පාටලිගමි වැසි උපාසකයෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ වචනය ආදර කොට පිළිගෙන අනුමෝදා හුනස්තෙන් තැඟී, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ පැදකුණු කොට නික්මුණහ. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පාටලි ගමි වැසි උපාසකයන් නික්මුණු තොබෝ චේලාගෙහි ශුන්‍යාගාරයට පිවිසි සේක.

7. තෙන ඛො පන සමයෙන සුනිධිවස්සකාරා මගධමහාමත්තා පාටලි-ගාමෙ නගරං මාපෙන්නි වජ්ජිතං පටිබාහායා තෙන ඛො පන සමයෙන සම්බුද්ධා දෙවනායො සහස්සසහස්සෙව¹ පාටලිගාමෙ වජ්ජිති පරිග්ගණන්ති. යස්මිං පදෙසෙ මහෙසකං දෙවතා වජ්ජිති පරිග්ගණන්ති, මහෙසකං තත්ථ රඤ්ඤං රුජමහාමත්තානං චිත්තාති නමන්ති නිවෙසනාති මාපෙතුං. යස්මිං පදෙසෙ මජ්ඣිමා දෙවතා වජ්ජිති පරිග්ගණන්ති, මජ්ඣිමානං තත්ථ රඤ්ඤං රුජමහාමත්තානං චිත්තාති නමන්ති නිවෙසනාති මාපෙතුං. යස්මිං පදෙසෙ නිවා දෙවතා වජ්ජිති පරිග්ගණන්ති, නිවානං තත්ථ රඤ්ඤං රුජමහාමත්තානං චිත්තාති නමන්ති නිවෙසනාති මාපෙතුං. අද්දසා ඛො භගවා දිබ්බෙන වක්ඛුතා විසුඤ්ඤා අතික්කන්තමානුසකෙන තා දෙවතායො සහස්ස-සහස්සෙව¹ පාටලිගාමෙ වජ්ජිති පරිග්ගණන්තියො. යස්මිං පදෙසෙ මහෙසකං දෙවතා වජ්ජිති පරිග්ගණන්ති, මහෙසකං තත්ථ රඤ්ඤං රුජමහාමත්තානං චිත්තාති නමන්ති නිවෙසනාති මාපෙතුං. යස්මිං පදෙසෙ මජ්ඣිමා දෙවතා වජ්ජිති පරිග්ගණන්ති, මජ්ඣිමානං තත්ථ රඤ්ඤං රුජමහාමත්තානං චිත්තාති නමන්ති නිවෙසනාති මාපෙතුං. යස්මිං පදෙසෙ නිවා දෙවතා වජ්ජිති පරිග්ගණන්ති, නිවානං තත්ථ රඤ්ඤං රුජමහාමත්තානං චිත්තාති නමන්ති නිවෙසනාති මාපෙතුන්ති.

8. අථ ඛො භගවා තස්සා රතතියා පච්චුසසමයෙ පච්චුට්ඨාය අරාසමන්තං ආනන්දං ආමන්තෙයි: ‘කො හු ඛො ආනන්ද, පාටලිගාමෙ නගරං මාපෙති?’ති.

“සුනිධිවස්සකාරා භනෙත, මගධමහාමත්තා පාටලිගාමෙ නගරං මාපෙන්නි වජ්ජිතං පටිබාහායා”ති.

‘සෙය්‍යථාපි ආනන්ද, දෙවෙහි තාවතිංසෙහි සද්ධිං මනෙතවා, ඵවමෙව ඛො ආනන්ද, සුනිධිවස්සකාරා මගධමහාමත්තා පාටලිගාමෙ නගරං මාපෙන්නි වජ්ජිතං පටිබාහායා.

9. ඉධාහං ආනන්ද, අද්දසං දිබ්බෙන වක්ඛුතා විසුඤ්ඤා අතික්කන්තමා-නුසකෙන සම්බුද්ධා දෙවනායො සහස්සසහස්සෙව පාටලිගාමෙ වජ්ජිති පරිග්ගණන්තියො: යස්මිං පදෙසෙ මහෙසකං දෙවතා වජ්ජිති පරිග්ගණන්ති, මහෙසකං තත්ථ රඤ්ඤං රුජමහාමත්තානං චිත්තාති නමන්ති නිවෙසනාති මාපෙතුං. යස්මිං පදෙසෙ මජ්ඣිමා දෙවතා වජ්ජිති පරිග්ගණන්ති, මජ්ඣිමානං තත්ථ රඤ්ඤං රුජමහාමත්තානං චිත්තාති නමන්ති නිවෙසනාති මාපෙතුං. යස්මිං පදෙසෙ නිවා දෙවතා වජ්ජිති පරිග්ගණන්ති, නිවානං තත්ථ රඤ්ඤං රුජමහාමත්තානං චිත්තාති නමන්ති නිවෙසනාති මාපෙතුන්ති.

10. යාවතා ආනන්ද අරියං අයතනං, යාවතා වණ්ඨප්පථො, ඉදං අග්ග-නගරං භවිස්සති පාටලිපුත්තං පුට්ඨෙදනං. පාටලිපුත්තස්ස ඛො ආනන්ද, තයො අන්තරායා භවිස්සන්ති අග්ගිහො වා උදකතො වා මිට්ඨෙදනො වා’ති.

1. සහස්සෙව, සී.

7. එ සමයෙහි වතාහි මගධරට (අජාසත්) රජහුගේ මහ ඇමැති වූ සුනිධි වසාසාර දෙදෙන ලිච්ඡවි රජුන් ප්‍රතිබාහනය කරනු පිණිස පාටලි ගමෙහි නුවරක් මවන්. එ සමයෙහි වූ කලී දෙවතාවෝ (එක එක මුළුවකට) දහස් දහස් ව පාටලිගමෙහි ගෙවතු (ගාභවාස්තුන්) පිරිසිදු ගනිත්. යම් පෙදෙසෙක මහත් පිරිවර ඇති දෙවතාවෝ වායාපරිග්‍රහණය කෙරෙත් ද, එහි ගෙවල් කරන්නට මහත් පිරිවර ඇති රජුන්ගේ රාජමහාමාත්‍රයන්ගේ සිත් නැමේ. යම් පෙදෙසෙක මැදුම් පෙලෙහි වූ දෙවතාවෝ වායාපරිග්‍රහණය කෙරෙත් ද, එහි ගෙවල් කරන්නට මැදුම් පෙලෙහි වූ රජුන්ගේ රාජමහාමාත්‍රයන් ගේ සිත් නැමේ. යම් පෙදෙසෙක කුදුපෙලෙහි දෙවතාවෝ වායාපරිග්‍රහණය කෙරෙත් ද, එහි ගෙවල් කරන්නට කුදු පෙලෙහි වූ දෙවතාවන්ගේ සිත් නැමේ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මිනිසාසෙහි විෂයසීමාව ඉක්මැදක්ක හැකි වූ පිරිසිදු වූ දිව්‍යසිත්, 'යම් පෙදෙසෙක මහපිරිවර ඇති දෙවියෝ ගෙවතු පිරිසිදු ගනිත් ද එහි ගෙවල් නංවන්නට මහපිරිවර ඇති රජ රජමහමැතිගේ සිත් නැමේ යැ යි ද, යම් පෙදෙසෙක මැදුම් පෙලෙහි දෙවියෝ ගෙවතු පිරිසිදු ගනිත් ද එහි ගෙ නංවන්නට මැදුම් පෙලේ වූ රජ රජමහමැතිගේ සිත් නැමේ යැ යි ද, යම් පෙදෙසෙක කුදු පෙලේ වූ දෙවියෝ ගෙවතු පිරිසිදු ගනිත් ද එහි ගෙ නංවන්නට කුදු පෙලේ වූ රජ රජමහමැතිගේ සිත් නැමේ යැ යි ද යි පාටලිග්‍රාමයෙහි ගෙවතු පිරිසිදු ගන්නා (මුළු මුළු වූ) දහස් දහස් ගණන් ම දෙවියන් දුටුසේක.

8. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ රුයෙහි අලුයම් වේලෙහි නැති සිට අතද තෙරුන් බණවා, අතදයෙහි, කවරෙක් නම් පාටලිගමෙහි නුවරක් මවා දෑ'යි අසා වදාළ සේක.

'වහන්ස, මගධරට රජුගේ මහමැති වූ සුනිධි වසාසාර දෙදෙන ලිච්ඡවි රජුන් ප්‍රතිබාහනය කරනු පිණිස පාටලි ගමෙහි නුවරක් මවන්'යි අතද තෙරුන්ගේ වදාළහ.

අතදයෙහි, යම්සේ නව්‍යසා වැසි දෙවියන් හා මනුෂ්‍යය කොට කෙරෙත් ද, එසේ ම අතදයෙහි, මගධමහාමාත්‍ර වූ සුනිධි වසාසාර දෙදෙන ලිච්ඡවි පිළිබඳනුවට පාටලිගමෙහි නුවරක් මවන්.

9. අතදයෙහි, මෙහි මිනිසාසිත් දැක්ක හැකි ඉම ඉක්මැ දක්නට පොහොසත් වූ පිරිසිදු වූ දිව්‍යසිත් යම් පෙදෙසක මහබලැහි දෙවියෝ ගෙවතු පිරිසිදු ගනිත් නම් එහි ගෙ තනන්නට මහබලැහි රජුන්ගේ රජමහමැති-යන්ගේ සිත් නැමේ යැ යි ද, යම් පෙදෙසෙක මැදුම් බලැහි දෙවියෝ ගෙවතු පිරිසිදු ගනිත් නම් එහි ගෙ තනන්නට මැදුම් බලැහි රජුන්ගේ රජමහමැතිගේ සිත් නැමේ' යැ යි ද, යම් පෙදෙසෙක මද බලැහි දෙවියෝ ගෙවතු පිරිසිදු ගනිත් නම්, එහි ගෙවල් තනන්නට මද බලැහි රජුන්ගේ රජමහමැතිගේ සිත් නැමේ යැ යි ද යි, මෙසේ මුළු මුළු ව දහස් දහස් බොහෝ දෙව්වරුන් ගෙවතු පිරිසිදු ගන්නවුන් දිවිමි.

10. අතදයෙහි, යම් පමණ ආර්යයතන (ආර්යමිනිසුන් පැමිණෙන තැන) වේ ද, යම් පමණ වෙළෙඳපොළ වේ ද, මෙය ඒ හැමට අග්‍ර වූ නොයෙක් දෙසින් හොඳ බඩුපොදි ලිහන තැන වූ පාටලිපුත්‍ර නම් නගරය වන්නේ ය. "අතදයෙහි, පාටලිපුත්‍ර නගරයට ගින්නෙන් ද දිගෙන් ද ඔටුනොවුන්ගේ හෙදයෙන් ද යි තුන් අනතුරු කෙතෙක් වන්නාහ" යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක.

11. අථ ඛො සුතීධවස්සකාරු මගධමහාමත්තා යෙන භගවා තෙනුප-සඬකමිංසු. උපසඬකමිත්වා භගවතා සද්ධිං සමෙමාදිංසු, සමෙමාදනීයං කථං සාරුණීයං චිතියාරෙතා එකමන්තං අට්ඨංසු. එකමන්තං ඩිතා ඛො සුතීධවස්සකාරු මගධමහාමත්තා භගවන්තං එතදවොචුං අඛිවාසෙභු නො භවං ගොතමො අජ්ජතනාය භවතං සද්ධිං භික්ඛුසඬෙසනාති. අඛිවාසෙසි භගවා භුණ්ඨිභාවෙන.

12. අථ ඛො සුතීධවස්සකාරු මගධමහාමත්තා භගවතො අඛිවාසනං විදිත්වා යෙන සකො ආවසථො තෙනුපසඬකමිංසු. උපසඬකමිත්වා සකෙ ආවසථෙ පණීතං බාදනීයං භොජනීයං පටියාදුපෙත්වා භගවතො කාලං ආරෙවෙසුං.¹ කාලො භො ගොතම, නිට්ඨිතං භවත්තන්ති. අථ ඛො භගවා පුබ්බතභසමයං නිවාසෙත්වා පත්තච්චරමාදය සද්ධිං භික්ඛුසඬෙසන යෙන සුතීධවස්සකාරුතං මගධමහාමත්තාතං ආවසථො තෙනුපසඬකමි. උපසඬකමිත්වා පඤ්ඤාතෙන ආසතෙ නිසීදි. අථ ඛො සුතීධවස්සකාරු මගධ-මහාමත්තා බුද්ධපවුට්ඨං භික්ඛුසඬං පණීතෙන බාදනීයෙන භොජනීයෙන සභත්ථා සන්තපෙසුං සමපචාරෙසුං.

13. අථ ඛො සුතීධවස්සකාරු මගධමහාමත්තා භගවන්තං භුත්තාචිං ඔනිතපත්තපාණිං අඤ්ඤාතරං නීවං ආසනං ගහෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසීතො ඛො සුතීධවස්සකාරෙ මගධමහාමත්තෙ භගවා ඉමාහි ගාථාහි අනුමොදි:

“යසම් පදෙසෙ කපෙපති වාසං පණ්ඨිතජාතියො,
සීලවන්තොත්ථ භොජෙත්වා සඤ්ඤාතෙ බ්‍රහ්මචාරයො.*”

යා තත්ථ දෙවතා ආසුං තාසං දක්ඛණ්මාදිසෙ,*
තා පුජිතා පුජයන්ති මානිතා මානසන්ති නං.

තතො නං අනුකම්පන්ති මාතා පුත්තං' ව මරසං,
දෙවතානුකම්පිතො පොසො සද්ද භද්‍රාති පස්සන්ති”ති.

14. අථ ඛො භගවා සුතීධවස්සකාරුතං මගධමහාමත්තාතං ඉමාහි ගාථාහි අනුමොදිත්වා උට්ඨායාසතා පකකාමි. තෙන ඛො පත සමයෙන සුතීධ-වස්සකාරු මගධමහාමත්තා භගවන්තං පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො අනුබද්ධා ගොන්ත්ති: යෙනජ්ජ සමණො ගොතමො ආරොන නික්ඛමිස්සති තං ගොතමද්ධාරං නාම භවිස්සති, යෙන තිකේන ගඬිතං නදිං තරිස්සති නං ගොතමතිස්ථං නාම භවිස්සති”ති.

1. ආරෙමානවසුං. කාත්ථි * යසම්ත් ප්‍රදේශ කල්පතෙ වාසං පණ්ඨිතජාතියා:
සීලවන්තො භොජන්ති සංඝතාත් බ්‍රහ්මචාරියා:

* යා සම්භු දෙවතා ආසන් කුශලාසතුභමානසා:
තා: පුජිතා: පුජයන්ති මානසන්ති ච මානිතා:

(සච්ඡායාදි මහාපරිනිච්ඡිණ්ණ සුත්ත.)

11. ඉක්බිති මගද මහමැති සුනිධි වසාකාර දෙදෙන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළැඹියහ. එළැඹි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හා සතුටු වූහ. සතුටට නිසි වූ, සිතා රැඳවිය සුතු වූ කතාව නිමවා එක් පසෙකා සිටියහ. එක් පසෙක සිටි මගද මහමැති සුනිධි වසාකාර යන දෙදෙන භාග්‍යවතුන් වහන්සේට ‘භවද්ද්ගොතමයෝ’ බික්සහන හා අද දවසට අප බත ඉවසන් වා’යි මෙය කීහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තුෂණීභාවයෙන් ඉවැසූ සේක.

12. ඉක්බිති මගද මහමැති සුනිධි වසාකාර දෙදෙන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඉවැසූ නිසා දූත තමන් වසන ගෙට ගියහ. ගොස් තමන් වසන ගෙහි ප්‍රණීත කැයුතු බුද්ධිය සුතු දූ පිළියෙල කරවා, “භවද්ද්ගොතමයනී, බත පිළියෙල කොට නිමැවිණ. වඩනට කල් වේ’ යැ යි කියා කල්’ ගෙනුහ. එකලා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙරවරයෙහි සිටුරු හැඳ පෙරෙව බික්සහන හා මගද මහමැති සුනිධි වසාකාර දෙදෙනාගේ නිවෙස කරා එළැඹි සේක. එළැඹූ පණවන ලද අස්තා වැඩහුන් සේක. එකල්හි ඒ සුනිධි වසාකාර මගද මහමැති දෙදෙන බුදුපාමොක් බික්සහන ප්‍රණීත බාද්‍යභොජ්‍යයෙන් සියවිත් සාතැප්වූහ. මොනොවට වැළැඳූවූහ.

13. ඉක්බිති සුනිධි වසාකාර මගද මහමැතිහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වළඳ පාත්‍රයෙන් ඉවතට ගත් අතැති නිසා දූත එක්කර මිටි අස්තක් ගෙන එක් පසෙක හිඳ ගත්හ. එක් පසෙක හුන් මගද මහමැති වූ සුනිධි වසාකාර දෙදෙනාට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ ගාථායෙන් අනුමොදනා බණ වදාළ සේක:

“පණ්ඩිතස්වභාවය ඇති තැනැත්තෝ යම් පෙදෙසෙක වාසය කෙරේ ද, තේ සිය ගෙහිදී සංයමය ඇති බඩසර රක්තා සිල්වතුන් වළඳවා,

එහි යම් ගෘහදෙවතා කෙනෙක් වෙත් තම් ඔවුනට පින් දෙන්නේ ය. පිතෙන් පුදනු ලැබූ බුහුමන් කරනු ලැබූ ඔහු ඔහුට (රැක ගැනුම් වශයෙන්) පූජා කෙරෙත්, බුහුමන් කෙරෙත්.

ඉක්බිති ඔහු මවක ලෙහි හොවා වඩන ලද පුතක්ගට සෙසින් ඔහුට අනුකම්පා කරත්. දෙවතාවන් විසින් අනුකම්පිත පුරුෂ තෙම හැම කල්හි සොඳුරු දෑ දකී.”

14. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මගද මහමැති සුනිධි වසාකාර දෙදෙනාට මේ ගාථායෙන් අනුමොදනා කොට හුතස්තෙන් තැනී නික්මුණු සේක. එ සමයෙහි වූකලී මගද මහමැති සුනිධි වසාකාර දෙදෙන, ‘අද යම් දෙරෙහින් මහණ ගොයුම්හු නික්මෙන්නාහු නම්, එය ගොයුම්දෙර තම් වන්නේ ය. යම් තොටෙකින් ගංභාතදිය තරණය කරන්නාහු නම් එය ගොයුම්-කොට තම් වන්නේ යැ යි කියා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පසු පසින් අනුට ගියාහු වෙත්.

15. අථ බො භගවා යෙන ආරොහ නික්ඛමී, තං ගොතමආරං නාම අගොසි. අථ බො භගවා යෙන ගඛ්ඨා නදී තෙනුපසඛිකමී. තෙන බො පත සමයෙන ගඛ්ඨා නදී පුරා ගොති සමිතිතතිකා කාසපෙය්‍යා. අප්පෙකච්ච මනුස්සා තාවං පරියෙසනති, අප්පෙකච්ච උඵම්පං පරියෙසනති, අප්පෙකච්ච කුලලං බිඛිනනති අපාරාපාරං¹ ගනතුකාමො. අථ බො භගවා සෙය්‍යථාපි නාම බලවා පුරිසො සම්මිඤ්ඤිතං වා බාහං පසාරෙය්‍ය පසාරිතං වා බාහං සම්මිඤ්ඤිතං ඵවමෙව² ගඛ්ඨාය නදියා ඔරිමතීරෙ අනාරහිතො පාරිමතීරෙ පච්චුට්ඨාසි සද්ධිං භික්ඛුසංඝෙසන. අද්දසා බො භගවා තෙ මනුස්සෙ අප්පෙකච්ච තාවං පරියෙසනෙන, අප්පෙකච්ච උඵම්පං පරියෙසනෙන, අප්පෙකච්ච කුලලං බිඛිනෙන අපාරාපාරං ගනතුකාමො.

16. අථ බො භගවා එතමන්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උදනං උදනෙසි:

“යෙ තරතති අණණවං සරං සෙත්ථං කක්ඛාන විසජ්ජ පලලාති,
කුලලං හි ජනො පබ්බතී තිණණා මෙධාවිනො ජනා”ති.³

8. 7.

අධිධාපඨසුතනං

1. ඵලං මෙ සුතං: ඵකං සමයං භගවා කොසලෙසු අධිධානමග්ග-පටිපන්නො ගොති ආයස්මතා නාගසමාලො පච්ජාසමණෙන. අද්දසා බො ආයස්මා නාගසමාලො අනාරාමග්ගෙ ඤේධාපථං. දිස්වාන භගවනං එතදවොච: ‘අයං භනෙන භගවා පඤ්ඤා ඉමිනා ගච්ජාමා’ති. ඵලං ටුනෙන භගවා ආයස්මතං නාගසමාලං එතදවොච: ‘අයං නාගසමාල පඤ්ඤා ඉමිනා ගච්ජාමා’ති. දුතියමපි බො -පෙ- තතියමපි බො ආයස්මා නාගසමාලො භගවනං එතදවොච: ‘අයං භනෙන භගවා පඤ්ඤා ඉමිනා ගච්ජාමා’ති. ඵලං ටුනෙන භගවා ආයස්මතං නාගසමාලං එතදවොච: ‘අයං නාගසමාල, පඤ්ඤා ඉමිනා ගච්ජාමා’ති. අථ බො ආයස්මා නාගසමාලො භගවතො පතතවිවරං තතෙව ඡමායං නික්ඛිපිත්වා පකකාමී, ‘ඉදං භනෙන භගවතො පතතවිවරනති’

2. අථ බො ආයස්මතො නාගසමාලස්ස තෙන පඤ්ඤා ගච්ජනස්ස අනාරාමග්ගෙ වොරා නික්ඛමිත්වා හතෙභි ව පාදෙහි ව විහෙසෙසුං, පතතඤ්ච භිඤ්ඤා, සංඝාච්ඤා විප්පාලෙසුං. අථ බො ආයස්මා නාගසමාලො භික්ඛනන පතෙනන විප්පාලිතාය සංඝාච්ඤා යෙන භගවා තෙනුපසඛිකමී. උපසඛිකමිත්වා භගවනං අභිවාදෙත්වා එකමනං නිසීදි. එකමනං නිසීනො බො ආයස්මා නාගසමාලො භගවනං එතදවොච: ‘ඉධ මග්ගං භනෙන තෙන පඤ්ඤා ගච්ජනස්ස අනාරාමග්ගෙ වොරා නික්ඛමිත්වා හතෙභි ව පාදෙහි ව විහෙසෙසුං, පතතඤ්ච භිඤ්ඤා, සංඝාච්ඤා විප්පාලෙසුං’නති.

3. අථ බො භගවා එතමන්ථං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උදනං උදනෙසි:-

“සද්ධිං වරමෙකතො වසං මිසෙසා අඤ්ඤාජනෙන වෙදගු,
විඤ්ඤා පජ්ජාති පාපකං කොඤ්ඤො බිරපකො”ව නින්නග”නති.

1 අපාරාපාරං, (සෙසු වි.) 2. ඵවමෙව, මු. පා.

3. යෙ තරතන්‍යණිවං හර: සෙත්ථං සාමා විසජ්ජ පලලාති
කොලං හි ජනා: පුබ්බිහා උතභිණ්‍යො මෙධාවිනො ජනා: (දිව්‍යාවදන 3. 1)

15. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යම් දෙරෙකින් නික්මුණෝ ද එය ගොසුම්දෙර නම් විය. ඉන් පසු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගඟනානදිය කරා වැඩි සේක. එ සමයෙහි ගඟනානදිය ගොඩ සිට කවුඩකු විසින් පැන් පිය හැකි පරිදි දෙතොඩ තලා පිරුණී වෙයි. මෙගොඩින් එ ගොඩට යනු කැමැති ඇතැම් මිනිස්සු නැවක් සොයත්. සමහරු උඩුපයක් සොයත්. සමහරු පසුරක් බඳිත්. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බික්සහන හා, ශක්තිමත් පුරුෂයෙක් හැකුළු අත දිගු කරන්නේ දිගු කළ අත හකුළන්නේ යම් සේ ද එසේ ම ගඟනානදියේ මෙ තෙරු අතුරුදහන් වූයේක් එ ගොඩ පිහිටිසේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ, මෙගොඩින් එගොඩ යනු කැමැති ව ඇතැමුන් තැවක් සොයනුවන්, ඇතැමුන් උඩුපයක් සොයනුවන්, ඇතැමුන් පසුරක් බඳිනුවන් දුටු සේක් ම ය.

16. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ සලකා එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතුළු සේක:

යම් කෙනෙක් (ගැඹුරු පුළුල් වූ) සංසාර සාගරය හා තෘෂ්ණානදිය තරණය කෙරෙත් ද, ඔහු ආයතීමාගී නමැති හෙය කොට පලවලයන් (දිය පිරුණු වළ තැන්) ආමිනිතය නො කොට මැ තරණය කෙරෙති. මේ ජන තෙම වූකලී (මේ දියත්ත තරණය කරනු සඳහා) පසුරු බඳී. ආයතීමාගී ඥානයෙන් යුත් ජනයෝ (පසුරක් නැති වූ මැ) තරණය කලහ.

8. 7.

දම්බාපථ සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නාගසමාල තෙරසු පසු මහණ කොට ගෙන කොසොල් රටැ දික් මහට පිළිපත් සේක් වෙති. නාගසමාල තෙරණුවෝ අතරමතැ දෙමං සතියක් දුටුයේ ය. දැක භාග්‍යවතුන් වහන්සේට භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මේ මහ ය. මෙයින් යමු'යි කී ය. මෙසේ කී කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නාගසමාල තෙරහට 'නාගසමාලය, යැ යුතු මහ මේ අතෙක ය. මෙයින් යමු'යි වදල සේක දෙවෙනි වර ද තෙවන වර ද නාගසමාල තෙර 'භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මේ මහ ය, මෙයින් යමු'යි කී ය. තෙවෙනි වර ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නාගසමාල තෙරහට 'නාගසමාලය, යැ යුතු මහ මේ අතෙක ය. මෙයින් යමු'යි වදල සේක. එ කල්හි නාගසමාල තෙර තෙල භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පා සිවුරු යැ'යි කියා භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පාසිවුරු බිමැ තබා තික්ම ගිණේ ය.

2. ඉක්බිති එ මගින් යත නාගසමාල තෙරහට මග අතුරෙහි සොරු නික්මැ අතින් පසින් තැළූහ. පාත්‍රය ද බිත්දහ. සහල සිවුර ද ඉරු දූමුහ. එ කල්හි නාගසමාල තෙර බිඳුණු පාත්‍රයෙන් ඉරි ගිය සහල සිවුරින් යුතු ව භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹුණේ ය. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද එක් පසෙක හිඳ ගත්තේ ය. එක් පසෙක හිඳ ගත් නාගසමාල තෙර භාග්‍යවතුන් වහන්සේට 'වහන්ස, මෙහි ඒ මගින් මා යද්දී මහ අතුරු සොරු නික්මැ අතින් පසින් මව් පහලහ, පාත්‍රය ද බිත්දහ. සහල සිවුර ද ඉරු දූමුහ'යි සැල කෙළේ ය.

3. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ සලකා එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතුළු:

"මාගීඥානයෙන් සත්‍යාවබෝධය කළ නුවණැත්තෝ අඥ ජනයා හා එක් වැ හැසිරෙන්නෝ එක් වැ වසන්නෝ එ පමණෙකින් මිශ්‍ර වූයේ නුමුදු අහදු වූ ලාමක දෑය දුරු ලගි. (දිගමුසු කිරි එළැවූ කල) කිරි පමණක් බොහ කොස්ලිහිණියා දිය හැර ලත්තාක් මෙහි."

* මෙම පොතෙහි පටුන, 8 වූ අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

8. 8.

විසාඛාසුතනං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ඤාච්ඡතීයං විහරති පුබ්බාරාමෙ මිගාරමාතුපාසාදෙ. තෙන ඛො පන සමයෙත විසාඛාස මිගාරමාතුයා තත්තා කාලකතා හොති පියා මනාපා. අථ ඛො විසාඛා මිගාරමාතා අලලවත්ථා අලලකෙසා දිවාදිවස්ස යෙන භගවා තෙනුපසඛකම්. 'උපසඛකම්චා භගවනං අභිවාදෙචා එකමනනං නිසීදි. එකමනනං නිසිනනං ඛො විසාඛං මිගාරමාතරං භගවා එතදවොච: 'භඤ්ඤා කුතො භු ඤං විසාඛෙ ආගච්ඡසි අලලවත්ථා අලලකෙසා ඉබ්බපසඛකනතා දිවාදිවස්සා?ති.

"තත්තා මෙ භනෙන පියා මනාපා කාලකතා: තෙනාහං අලලවත්ථා අලලකෙසා ඉබ්බපසඛකනතා දිවාදිවස්සා"ති

"ඉවෙඡ්ඤාසි ඤං විසාඛෙ යාවතිකා සාවච්ඡියා මනුස්සා තාවතිකෙ පුතෙත ව තත්තාරො වා"ති.

"ඉවෙඡ්ඤාමහං භගවා යාවතිකා සාවච්ඡියා මනුස්සා තාවතිකෙ පුතෙත ව තත්තාරො වා"ති.

2. "කිවබ්බුකා පන විසාඛෙ සාවච්ඡියා මනුස්සා දෙවසිකං කාලං කරොනති?"ති.

"දසපි භනෙන සාවච්ඡියා මනුස්සා දෙවසිකං කාලං කරොනති, තවපි භනෙන සාවච්ඡියා මනුස්සා දෙවසිකං කාලං කරොනති, අට්ඨපි භනෙන සාවච්ඡියා මනුස්සා දෙවසිකං කාලං කරොනති, සතතපි භනෙන සාවච්ඡියා මනුස්සා දෙවසිකං කාලං කරොනති, ඡපි භනෙන සාවච්ඡියා මනුස්සා දෙවසිකං කාලං කරොනති, පඤ්ඤාපි භනෙන සාවච්ඡියා මනුස්සා දෙවසිකං කාලං කරොනති, වතතාරොපි භනෙන සාවච්ඡියා මනුස්සා දෙවසිකං කාලං කරොනති, නිඡිදිපි භනෙන සාවච්ඡියා මනුස්සා දෙවසිකං කාලං කරොනති, දො'පි භනෙන සාවච්ඡියා මනුස්සා දෙවසිකං කාලං කරොනති, එකො'පි භනෙන සාවච්ඡියා මනුස්සා දෙවසිකං කාලං කරොනති, අවිචිතතා භනෙන සාවච්ඡි මනුස්සෙති කාලං කරොනෙතී"ති.

"තං කිං ඉඤ්ඤාසි විසාඛෙ අපි භු ඤං කදපි කරහවි අතලලවත්ථා අතලලකෙසා වා?"ති.

3. "නො හෙතං භනෙත. අලං මෙ භනෙත තාවබ්බුකෙති පුතෙතති ව තත්තාරොති වා"ති.

"යෙසං ඛො විසාඛෙ, සතං පියානී, සතං තෙසං දුක්ඛානී. යෙසං තවුති පියානී, තවුති තෙසං දුක්ඛානී. යෙසං අසීති පියානී, අසීති තෙසං දුක්ඛානී. යෙසං සතතති පියානී, සතතති තෙසං දුක්ඛානී. යෙසං සට්ඨි පියානී, සට්ඨි තෙසං දුක්ඛානී. යෙසං පඤ්ඤාසං පියානී, පඤ්ඤාසං තෙසං දුක්ඛානී.-

8 8.

විශාඛාසුත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත් නුවර මහාරමාතුසාද නම් වූ සුමානම විහාරයෙහි වැඩ වසන සේක. එ සමයෙහි වතාහි මහාරමාතු නම් වූ විශාඛාවගේ ප්‍රිය මනාප වූ මිනිබිරියක් කල්ලිය කළා වෙයි. එ කල්හි මහාරමාතු නම් වූ විශාඛා තොමෝ තෙත් වසනු ඇත්තී තෙත් හිසකේ ඇත්තී දෙවෙන්දුවල භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹීය. ය. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද එක් පසෙක හුනු. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එක් පසෙක හුන්නා වූ ම මාගාරිමාතා විශාඛාව බණවා, “විශාඛාවෙනි, දැන් තෙත් වත් ඇති වැ තෙත් කෙනෙ ඇති වැ තෙපි කොසින් එවු ද? කොහි සිට මේ මධ්‍යාහනයෙහි මෙහි එළඹුණුව?” යි වදාළ සේක.

“වහන්ස, මා ප්‍රිය මනාප මිනිබිරියක් කල්ලිය කළා ය. එහෙයින් මම තෙත් වත් ඇති වැ තෙත් කෙනෙ ඇති වැ මද්දහනි මෙහි එළඹී-යෙමි” යි ඔ කිවු ය.

2. “විශාඛාවෙනි, සැවැත් නුවර යම් පමණ මිනිස්සු ඇත් නම් එ පමණ ම දුප්පතුන් ද මුහුණු රු බිනිබිරියන් ද කැමැත්තකු ද?” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අසා වදාළ සේක.

“භාග්‍යවතුන් වහන්ස, යම් පමණ මිනිස්සු සැවැත් නුවරෙහි ඇත් නම් එ පමණ ම දුප්පතුන් මුහුණු රු බිනිබිරියන් කැමැත්තෙමි” යි (ඔ කිවු ය).

“විශාඛාවෙනි, දිනපතා කොපමණ මිනිස්සු සැවැත් නුවරෙහි කල්ලිය කෙරෙත් ද?”

“වහන්ස, දිනපතා සැවැත් නුවර දශ දෙනෙකුත් මිනිස්සු කල්ලිය කෙරෙත්. දිනපතා සැවැත් නුවර නව දෙනෙකුත් මිනිස්සු කල්ලිය කෙරෙත්. දින පතා අට දෙනෙකුත් මිනිස්සු කල්ලිය කෙරෙත්. දින පතා සත් දෙනෙකුත් මිනිස්සු කල්ලිය කෙරෙත්. දිනපතා සදෙනෙකුත්... පස් දෙනෙකුත්... සිවු දෙනෙකුත්... තිදෙනෙකුත්... දෙදෙනෙකුත් කල්ලිය කෙරෙත්, දිනපතා සැවැත් නුවර එකමිනිසෙකුත් කල්ලිය කෙරෙයි. වහන්ස, කල්ලිය කරන මිනිසුන්ගෙන් සැවැත් නුවර හොසිස් යැ” යි (ඔ කිවු යැ.)

“විශාඛාවෙනි, ඒ කිමැයි සිතවු ද? (එසේ කලා) තෙපි කිසි විටෙකත් තොතෙත් වසනු ඇති වනු තොතෙත් කෙනෙ ඇති වනු හැක්කකු ද?” යි (භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අසා වදාළ සේක.)

“වහන්ස, මෙය තොවත්තෙකි. වහන්ස, මට එතරම් බොහෝ දුප්පතුන්ගෙන් මුහුණු රු බිනිබිරියන්ගෙන් කම් නැතැ” යි ද (ඔ කිවු ය.)

3. “විශාඛාවෙනි, යම් කෙනකුත්හට ප්‍රියවසනු සියෙක් වේ නම් ඔවුනට සියෙක් දුක් වේ. යම් කෙනකුත්හට ප්‍රියවසනු අනුවෙක් වේ නම් ඔවුනට අනුවෙක් දුක් වේ. යම් කෙනකුත්හට ප්‍රියවසනු අසුවෙක් නම් ඔවුනට අසුවෙක් දුක් වේ. යම් කෙනකුත්හට ප්‍රියවසනු සැත්තැවෙක් නම්, ඔවුනට සැත්තැවෙක් දුක් වේ. යම් කෙනකුත්හට ප්‍රියවසනු සැටෙක් නම්, ඔවුනට සැටෙක් දුක් වේ. යම් කෙනකුත්හට ප්‍රියවසනු පහසෙක් නම් ඔවුනට දුක් පහසෙක් වේ.

යෙසං චන්තාරීසං පියාති, චන්තාරීසං තෙසං දුක්ඛාති. යෙසං තිංසං පියාති තිංසං තෙසං දුක්ඛාති. යෙසං වීසං පියාති, වීසං¹ තෙසං දුක්ඛාති. යෙසං දස පියාති, දස තෙසං දුක්ඛාති. යෙසං නව පියාති, නව තෙසං දුක්ඛාති. යෙසං අට්ඨ පියාති, අට්ඨ තෙසං දුක්ඛාති. යෙසං සත්ත පියාති, සත්ත තෙසං දුක්ඛාති. යෙසං ඡ පියාති, ඡ තෙසං දුක්ඛාති. යෙසං පඤ්ච පියාති, පඤ්ච තෙසං දුක්ඛාති. යෙසං චන්තාරී පියාති, චන්තාරී තෙසං දුක්ඛාති. යෙසං තිණ්ණි පියාති, තිණ්ණි තෙසං දුක්ඛාති. යෙසං ඥේ පියාති, ඥේ තෙසං දුක්ඛාති. යෙසං එකං පියං එකං තෙසං දුක්ඛං. යෙසං නන්ති පියං, නන්ති තෙසං දුක්ඛං. අසොකා නෙ විරජා අනුපායාසාති වද්දමි”ති.

4. අථ බො භගවා එතමන්තං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උද්භං උදනෙසි:

“යෙ කෙවි සොකා පරිදෙවිතා වා දුක්ඛා ව ලොකස්මිං අනෙකරුපා,
පියං පටිච්ච පභවන්ත ඵනෙ පියෙ අසන්නෙ න භවන්ති ඵනෙ.

තස්මා හි තෙ සුඛිනො විතසොකා යෙසං පියං තථි භුතිඤ්චි ලොකෙ,
තස්මා අසොකං විරජං පඤ්ඤානො පියං න කසිරුථ භුතිඤ්චි ලොකෙ”ති.

8. 9.

පඨමදබ්බසුත්තං.

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා ගුණගො විහරති වෙඨවනෙ කල්ලුකතිවාපෙ. අථ බො ආයස්මා දබ්බො මල්ලපුත්තො යෙන භගවා තෙනුපසඤ්ඤාමි. උපසඤ්ඤාමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො බො ආයස්මා දබ්බො මල්ලපුත්තො භගවන්තං එතද-වොච: ‘පරිනිබ්බානසාලො මෙ’දුති සුගතා’ති. ‘යස්ස දුති නං දබ්බ කාලං මඤ්ඤාසි’ති.

2. අථ බො ආයස්මා දබ්බො මල්ලපුත්තො උට්ඨායාසනා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා පදනම්ණං කත්වා වෙහාසං අබ්බුග්ගන්ත්වා ආකාසෙ අන්තප්‍රිකෙති පල්ලඬෙකන නිසීදිත්වා තෙජෝධාතුං සමාපජ්ජිත්වා චුට්ඨිතිත්වා පරිනිබ්බාසි. අථ බො ආයස්මතො දබ්බස්ස මල්ලපුත්තස්ස වෙහාසං අබ්බුග්ගන්ත්වා ආකාසෙ අන්තප්‍රිකෙති පල්ලඬෙකන නිසීදිත්වා තෙජෝධාතුං සමාපජ්ජිත්වා චුට්ඨිතිත්වා පරිනිබ්බුතස්ස සරීරස්ස ක්කායමානස්ස ඛයාමානස්ස තෙව ඡාරිකා පඤ්ඤාසිත්වා න මසි. සෙය්‍යථාපි නාම සපජියස්ස වා තෙලස්ස වා ක්කායමානස්ස ඛයාමානස්ස තෙව ඡාරිකා පඤ්ඤාසති න මසි, එවමෙව බො ආයස්මතො දබ්බස්ස මල්ලපුත්තස්ස වෙහාසං අබ්බුග්ගන්ත්වා ආකාසෙ අන්තප්‍රිකෙති පල්ලඬෙකන නිසීදිත්වා තෙජෝධාතුං සමාපජ්ජිත්වා චුට්ඨිතිත්වා පරිනිබ්බුතස්ස සරීරස්ස ක්කායමානස්ස ඛයාමානස්ස තෙව ඡාරිකා පඤ්ඤාසිත්වා න මසි’ති.

යම් කෙනකුන්හට ප්‍රියවස්තු සතළිසෙන් නම් ඔවුනට දුක් සතළිසෙන් වේ. යම් කෙනකුන්හට ප්‍රියවස්තු තිසෙන් නම් ඔවුනට දුක් තිසෙන් වේ. යම් කෙනකුන්හට ප්‍රියවස්තු විස්සෙන් නම් ඔවුනට දුක් විස්සක. යම් කෙනකුන්හට ප්‍රියවස්තු දසයෙන් නම් ඔවුනට දුක් දසයෙනි. යම් කෙනකුන්හට ප්‍රිය වස්තු තවයෙන් නම් ඔවුනට දුක් තවයෙනි. යම් කෙනකුන්හට ප්‍රිය වස්තු අටෙන් නම් ඔවුනට දුක් අටෙනි. යම් කෙනකුන්හට ප්‍රිය වස්තු සතෙන් නම් ඔවුනට දුක් සතෙනි. යම් කෙනකුන්හට ප්‍රිය වස්තු සයෙන් නම් ඔවුනට දුක් සයෙනි. යම් කෙනකුන්හට ප්‍රිය වස්තු පසෙන් නම් ඔවුනට දුක් පසෙනි. යම් කෙනකුන්හට ප්‍රිය වස්තු සතරෙන් නම් ඔවුනට දුක් සතරෙනි. යම් කෙනකුන්හට ප්‍රිය වස්තු තුනෙන් නම් ඔවුනට දුක් තුනෙනි. යම් කෙනකුන්හට ප්‍රිය වස්තු දෙකෙන් නම් ඔවුනට දුක් දෙකෙනි. යම් කෙනකුන්හට ප්‍රිය වස්තු එකෙන් නම් ඔවුනට දුක් එකෙනි. යම් කෙනකුන්හට ප්‍රිය වස්තු නැත නම් ඔවුනට දුකක් නැත. ඔහු ශොක නැත්තෝ රුගාදි රජස් නැත්තෝ උපායාස නැත්තෝ යා යි කියමි”යි (භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක).

4. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ සලකා එ වෙලෙහි මේ උදන් ඇතු සේක:

“ලොවැ යම් තන්වැදුරුම් ශොක ද හැඩුම් ද වැලැපුම් ද දුක් ද ඇත් නම්, ඔහු ප්‍රියවස්තු හෙතු කොට ගෙන පහළ වෙත්. ප්‍රිය වස්තුවක් නැති කල්හි ඔහු පහළ නො වෙති.

එහෙයින් යම් කෙනකුන්හට ලොවැ කිසි ද නැතෙක ප්‍රියයෙන් නැත් ද, ඔහු සුවැත්තෝ ය. පහඩු ශොක ඇත්තෝ ය. එ බැවින් ශොක නැති බව කෙලෙස් බුලි නැති බව (හෙවත් රහත් බව) කැමැත්තෝ ලොවැ කිසිවකුත් කෙරෙහි ප්‍රිය බවක් නො කරන්නෝ ය.”

8. 9.

පළමු දබ්බ සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහ නුවර කලඤ්ඤානිවාස නම් වූ චෙට්වනසෙහි වැඩ වසන සේක. එකල්හි මල්ලාරජපුත්‍ර වූ දබ්බ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹිහ. එළඹ අදරයෙන් වැද පසෙක හුන්න. පසෙක හුන් මල්ලපුත්‍ර දබ්බ තෙරණුවෝ ‘වහන්ස, මට දුන් පිරිනිවේන්තට කාලය වේ ය’ යි සැළ කළහ. ‘දබ්බසිනි, යමකට කලා යි තෙපි සිහවු නම් එය කරනු නොප අයත් කාසීයෙකා’යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක.

2. එකල්හි මල්ලපුත්‍ර දබ්බ තෙරණුවෝ හුඟස්තෙන් නැගී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද, පාදකුණු කොට, අඟස් නැග, අඟසා පලහින් හිඳ තෙරො-කසිණ වතුර්ධාන සමාපතනියට සමවැද, ඉන් නැගී පිරිනිවිසහ. ඉක්බිති මෙසේ අඟස් නැග අඟසා පලහින් හිඳ, තෙරොධාතුසමාපතනියට සමවැද, එසින් නැගී පිරිනිවි, ගිහිගෙන දූවෙන මල්ලපුත්‍ර දබ්බ තෙරුන්ගේ සිරුරු අළු හෝ දූලි නොවී ය. ගිහි ඇවිළ දූවෙන ගිවෙලෙහි හෝ තලතෙලෙහි අළු හෝ දූලි යම්සේ නො පාණේ ද, එ පරිද්දෙන්ම අඟස් නැග අඟසා පලහින් හිඳ තෙදකිසුණු සමවතට සමවැද, එසින් නැගී පිරිනිවි මල්ලපුත්‍ර දබ්බ තෙරුන්ගේ ගිහි ඇවිළ දූවෙන සිරුරේ අළු හෝ දූලි නො වී ය.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුලත් කර ඇත.

3. අථ බො හගවා එතමන්ට විදිනා තායං වෙලායං ඉමං උද්‍යානං උදනෙසි:

“අහෙදි කායො නිරොධි සඤ්ඤා වෙදනා සිතිහවිංසු¹ සබ්බා, වුපසමිංසු සබ්බාරා විඤ්ඤාණං අන්තමගමා”ති.

8. 10.

දුතියදබ්බසුත්තං

1 එවං මෙ සුත්තං: එකං සමයං හගවා සාමන්තසීයං විහරති ජෙතවනෙ අනාථපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තනු බො හගවා භික්ඛු ආමනෙතසි භික්ඛවො’ති. ‘හදනෙත’ති තෙ භික්ඛු හගවතො පච්චස්සොසුං. හගවා එතදවොච: “දබ්බස්ස භික්ඛවෙ මලපුත්තස්ස වෙහාසං අබ්බුග්ගන්තවා ආකාසෙ අන්තප්‍රිකෙති පලලභෙන තිසිදිනා තෙජෝධාතුං සමාපජ්ජිතා වුට්ඨිතිතා පරිනිබ්බුතස්ස සරීරස්ස ක්‍රියාමානස්ස ඛයාමානස්ස තෙව ඡාරිකා පඤ්ඤාසිත්තං න මසි. සෙය්‍යථාපි තාම සපපිස්ස වා තෙලස්ස වා ක්‍රියාමානස්ස ඛයාමානස්ස තෙව ඡාරිකා පඤ්ඤායති න මසි. එවමෙව බො භික්ඛවෙ දබ්බස්ස මලපුත්තස්ස වෙහාසං අබ්බුග්ගන්තවා ආකාසෙ අන්තප්‍රිකෙති පලලභෙන තිසිදිනා තෙජෝධාතුං සමාපජ්ජිතා වුට්ඨිතිතා පරිනිබ්බුතස්ස සරීරස්ස ක්‍රියාමානස්ස තෙව ඡාරිකා පඤ්ඤාසි න මසි”ති.

2. අථ බො හගවා එතමන්ට විදිනා තායං වෙලායං ඉමං උද්‍යානං උදනෙසි:

“අයොසතභතස්සොච ජලතො ජාතවෙදසො,
අනුපුබ්බුපසන්තස්ස යථා න ඤයතෙ ගති.

එවං සමමා විමුත්තාතං කාමබ්බකොසතාරිතං,
පඤ්ඤාපෙතුං ගති තත්ථි සත්තාතං අවලං සුඛං”ති.

පාටලිගාමියවග්ගො අට්ඨමො.

තස්සද්දනං.

තිබ්බාතා චතුරො වුත්තා වුඤ්ඤා පාටලිගාමියො,
ද්විධා පථො විසාරා ව දබ්බෙති දව්ඨි² තෙ දසා’ති.

වග්ගමිදං පඨමං වර බොධි වග්ගමිදං දුතියං මුවලිඤ්ඤා,
තඤ්ඤවග්ගවරො තතියො තු මෙඤ්ඤවග්ගවරො ව චතුරො.

පඤ්ඤවග්ගවරන්තිධ සොණො ඡට්ඨමවග්ගවරං ජච්චකො,³
සත්තමවග්ගවරන්ති ව වුලො පාටලිගාමවරට්ඨමවග්ගො.

අසිති මනුෂ්‍යක සුත්තවරං වග්ගමිධට්ඨකං සුවිහතනං,
දසසිත චක්ඛමතා විමලෙන අඬා තබ්බදනමිතිදමාසු.⁴

උද්‍යානපාලි සමත්තා.

1. සිතිහවිංසු, මුද්දිතට්ඨසථා, විහරතිංසු, මුද්දිතපාලි. 2. දබ්බත සහ. (බසුස) 3. දසිත. සිමු. 4. උද්‍යානතිදමාසුති, මු පා. හි තා උද්‍යානමිතිදමාසු, සිමු

3. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ සලකා එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතු සේක:

“රූපය බිඳිණි: (රූපසංඥා) සියලු සංඥාව නිරුඳ්ධ විය. සියලු වෙදනාවෝ සිසිල් වූහ (නිව් ගියහ) සියලු (සංගීඤා) අවශෙෂ සංසාරයෝ සංසිදුණහ. සියලු විඤ්ඤා දක්‍ෂාභගත වී ය.”

8. 10

දෙවන දබ්බ සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර දෙවරම් තම්බු අනේපිඬුසිඬුහු අරමෙහි වැඩ වසන සේක එකල්හි වතාහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ‘මහණෙනි’යි හිසුනට අඩ ගා වදල සේක. ‘වහන්සා’යි ඒ හිසුනු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදල සේක:

“මහණෙනි, අහස් තැන, අහසැ පලහින් හිඳ, තෙදකිසුණු සමවන සමවැද, එයින් තැගී පිරිනිව් මලලුහු දබ්බයන්ගේ ගිනි ගෙන දෑවෙන සිරුරේ අළු තොම පැනිණ. දෑලි හෝ තොම පැනිණ. මහණෙනි, ගිනි ඇවිලෑ දෑවෙන ගිතෙලෙහි හෝ තලතෙලෙහි අළු හෝ දෑලි යම්සේ තොම පැනේ ද, මහණෙනි, එ පරිද්දෙන් ම අහස් තැන, අහසෙහි පලහින් හිඳ තෙදකිසුණු සමවන සමවැද එයින් තැගී පිරිනිව් මලලුහු දබ්බයන්ගේ ගිනි ඇවිල ගෙන දෑවෙන සිරුරු අළු තොම පැනිණ, දෑලි හෝ තොම පැනිණ” යනු යි.

2. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ සලකා එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතු සේක:

“යකුලෙන් පහල කලා තැගී දිලියෙන පිළිවෙළින් නිවුණු ගින්න ගිය තැනෙක් යම්සේ තොම පැනේ ද,

එසේ ම කාමප්‍රබන්ධය ද (හෙවත් කාමෝඤ්ඤ ද) සෙසු ඔහ ද තරණය කළ, තොසැලෙන නිවන් සුව පැමිණි රහතුන්ගේ (දෙව්මිනිස් ඇ ගති අතුරෙන් මෙ තම් ගතියකට පැමිණියේ යැ යි) පතවන්නට ගතියෙක් තැන.”

අවමන පාටලිගාමිය වතිය යි.

එහි උද්‍යානය:

නිජාණ සුත්‍ර සතරෙක් ද වුඤ්ජ පාටලිගාමිය ද්විධාපථ විශාඛා යන සුත්‍ර ද දබ්බ සූත්‍ර දෙක ද සහ සියලු ඒ දශ සූත්‍ර කෙනෙක් කියන ලදහ.

මේ පළමු වන වතිය උතුම් වූ බොධිවතිය ය. දෙවැන්න මුවලිඤ්ඤ වතිය ය. තෙවැන්න වතාහි උතුම් තඤ්ඤ වතිය ය. සතරවැන්න උතුම් මෙහියවතිය ය. මෙහි පස්වන උතුම් සොණ වතිය ය. සවන උතුම් ජවවකි වතිය ය. සත්වැන්න උතුම් චුලල වතිය ය. අවවැන්න උතුම් පාටලිගාමිය වතිය ය. (මෙසේ වඩි අවෙක.)

තො අඩු වූ අසුවක් උතුම් සුත්‍ර ඇති උතුම් වඩි අවෙක් මෙහි මොනොවට බෙදන ලද්දේ ය. එකාත්තයෙන් ඒ මෙය උද්‍යාන නමැ යි කිනු.

උද්‍යානපාලිය නිමි.

ඉතිවුත්තකපාලී

නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මෝ සම්බුද්ධස්ස.

එකකනිපාතෝ

උදිමෝ වග්ගො

1 1 1

ලොහසුත්තං

වුත්තං හේතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති¹ මේ සුත්තං.

1. එක ධම්මං² භික්ඛවෙ පජ්ඣථ අහං වෝ පාටිභොගො අතාගාමිකාය. කතමං එකධම්මං? ලොහං භික්ඛවෙ එකධම්මං පජ්ඣථ අහං වෝ පාටිභොගො අතාගාමිකායා'ති.

එතමන්³ භගවා අවෝච. තතේතං ඉති වුච්චති:

2. “යෙන ලොහෙන පුට්ඨා සෙ සත්තා ගච්ඡන්ති දුග්ගතිං,
තං ලොහං සම්මද්දසුද්දය පජ්ඣන්ති විපසිකො,
පහාය න පුත්තායන්ති ඉමං ලොකං කුද්දවත”න්ති.

අයමපි අතෝ වුත්තො භගවතා ඉති මේ සුත්තන්ති.

1. 1. 2.

දෙසසුත්තං.

වුත්තං හේතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මේ සුත්තං.

1. එකධම්මං භික්ඛවෙ පජ්ඣථ අහං වෝ පාටිභොගො අතාගාමිකාය. කතමං එකධම්මං? දෙසං භික්ඛවෙ එකධම්මං පජ්ඣථ අහං වෝ පාටිභොගො අතාගාමිකායා'ති.

එතමන්³ භගවා අවෝච. තතේතං ඉති වුච්චති:-

2. “යෙන දෙසෙන පුට්ඨා සෙ සත්තා ගච්ඡන්ති දුග්ගතිං,
තං දෙසං සම්මද්දසුද්දය පජ්ඣන්ති විපසිකො,
පහාය න පුත්තායන්ති ඉමං ලොකං කුද්දවත”න්ති.

අයමපි අතෝ වුත්තො භගවතා ඉති මේ සුත්තන්ති.

1. වුත්තං අරහතා'ති ඉ. අ. වු. 2. එකං ධම්මං සි. අ. වු. 3. එතං අන්. PTS. අ. වු.

ඉතිවුත්තක පෙළ

භාග්‍යවන් වූ අතීන් වූ සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේට
මාගේ නමස්කාරය වේවා.

ඵකක නිපාතය

ප්‍රථම වර්ගය

1. 1. 1

ලෝභ සූත්‍රය

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ම ය. අතීන් වූ
සථිඤ්ඤන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ම ය. මා විසින් මෙසේ
අසන ලදී:

1. මහණෙනි, එක් සංකෙලය ධර්මයක් පහ කරවු. (එසේ ඇති කල්හි)
මම තොපට අනාගාමිභාවය පිණිස ඇප වෙමි. කවර එක් ධර්මයක් ද යත්:

මහණෙනි, ලොභ (කාමරූපය) නම් වූ එක ම සංකෙලය ධර්මය පහ කරවු.
(එසේ ඇති කල්හි) මම තොපට අනාගාමිභාවය පිණිස ඇප වෙමි.

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. එහි ලා මේ අර්ථය
(ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යම් ලොභයෙකින් ඇලුනා වූ සත්ත්වයෝ දුගතිංගං යෙද්ද, විදශීනා
ඤායෙන් බලන්නාහු ඒ ලොභය සමයක් ප්‍රඥවෙන් දැන සහමුලින් පහ
කෙරෙත්. ලොභය පහ කළාහු කිසි කලෙකත් මේ ලොකයට පෙරළා
නො එත්.”

මේ කාරණය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරන ලදී. මා විසින්
අසන ලදී.

1. 1. 2.

දෝශ සූත්‍රය

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ම ය. අතීන් වූ
සථිඤ්ඤන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ම ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, එක් සංකෙලය ධර්මයක් පහ කරවු. මම තොපට අනාගාමි
භාවය පිණිස ඇප වෙමි. කවර එක් ධර්මයක් ද? යත්:

මහණෙනි, දෝෂ නම් වූ එක ම සංකෙලය ධර්මය පහ කරවු. මම තොපට
අනාගාමිභාවය පිණිස ඇප වෙමි.

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. එහි ලා මේ අර්ථය
(ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යම් දෝෂයකින් දුෂිත වූ සත්ත්වයෝ දුගතිංගං යෙද්ද, විදශීනා
ඤායෙන් බලන්නාහු ඒ දෝෂය සමයක් ප්‍රඥවෙන් දැන සහමුලින් පහ
කෙරෙත්. දෝෂය පහ කළාහු කිසි කලෙකත් මේ ලොකයට පෙරළා
නො එත්.”

මේ අර්ථය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. මා විසින් මෙසේ
අසන ලදී.

1. 1. 3.

මොහසුත්තං.

වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්ත මරහතා'ති මෙ සුතං.

1. එකධම්මං භික්ඛවෙ පජ්ඣථ අහං වො පාටිභොගො අනාගාමිකාය. කතමං එකධම්මං?

මොහං භික්ඛවෙ එකධම්මං පජ්ඣථ. අහං වො පාටිභොගො අනාගාමිකායා'ති. එතමන්ථං භගවා අවොච. තන්තෙතං ඉති වුච්චති:-

2. “යෙන මොහෙන මුලුතා සෙ සත්තා ගච්ඡන්ති දුග්ගතිං,
තං මොහං සම්මද්දකුද්දය පජ්ඣන්ති විපස්සිතො,
පහාය ත පුත්තායන්ති ඉමං ලොකං කුද්දවත”න්ති.

අයම්පි අන්තො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

1. 1. 4.

කොධසුත්තං.

වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං.

1. එකධම්මං භික්ඛවෙ පජ්ඣථ. අහං වො පාටිභොගො අනාගාමිකාය. කතමං එකධම්මං? කොධං භික්ඛවෙ එකධම්මං පජ්ඣථ. අහං වො පාටිභොගො අනාගාමිකායා'ති.

එතමන්ථං භගවා අවොච. තන්තෙතං ඉති වුච්චති:-

2. “යෙන කොධෙන කුද්ධා සෙ සත්තා ගච්ඡන්ති දුග්ගතිං,
තං කොධං සම්මද්දකුද්දය පජ්ඣන්ති විපස්සිතො,
පහාය ත පුත්තායන්ති ඉමං ලොකං කුද්දවත”න්ති.

අයම්පි අන්තො වුත්තො භගවතා ඉති මෙ සුතන්ති.

1. 1. 5.

මකඛසුත්තං.

වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං.

1. එකධම්මං භික්ඛවෙ පජ්ඣථ අහං වො පාටිභොගො අනාගාමිකාය. කතමං එකධම්මං? මකං භික්ඛවෙ එකධම්මං පජ්ඣථ. අහං වො පාටිභොගො අනාගාමිකායා'ති.

1. 1. 3.

[මොහසුත්‍රය]

3. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ සඵලයන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදි:

1. මහණෙනි, එක් සංකෙලයකටත් පහ කරවු. මම තොපට අනාගාමිභාවය පිණිස ඇප වෙමි. කවර එක් ධර්මයක් ද යත්: මහණෙනි, මොහ තම වූ එක ම සංකෙලයකටත් පහ කරවු. මම තොපට අනාගාමිභාවය පිණිස ඇප වෙමි.

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ හේක. එහි ලා මේ අතීය (භාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යම් මොහසෙකින් මූලා වූ සත්ත්වයෝ දුගතිට යෙද්ද, විදර්ශනා ඥානයෙන් බලන්තැනු ඒ මොහය සම්මානසුඤ්ඤායෙන් දැන සහමුලින් පහ කෙරෙත්. මොහය පහ කළාහු කිසි කලෙකත් මේ ලොකයට පෙරළා නො එත්”.

මේ අතීය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදි. මෙසේ මා විසින් අසන ලදි.

1. 1. 4.

[කොඛ සුත්‍රය]

4. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ සඵලයන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලදි. මා විසින් මෙසේ අසන ලදි:

1. මහණෙනි, එක් සංකෙලයකටත් පහ කරවු, මම තොපට අනාගාමි භාවය පිණිස ඇප වෙමි. කවර එක් ධර්මයක් ද යත්: මහණෙනි, කොඛ නම් වූ මේ එක ම සංකෙලයකටත් පහ කරවු. මම තොපට අනාගාමිභාවය පිණිස ඇප වෙමි.

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ හේක. එහි ලා (භාථා වශයෙන්) මෙය මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යම් කොඛයෙකින් කිපියා වූ සත්ත්වයෝ දුගතිට යෙද්ද, විදර්ශනා ඥානයෙන් බලන්තැනු ඒ කොඛය සම්මානසුඤ්ඤායෙන් දැන සහමුලින් පහ කෙරෙත්. කොඛය පහ කළාහු කිසි කලෙකත් මේ ලොකයට පෙරළා නො එත්”.

මේ අතීය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදි. මෙසේ මා විසින් අසන ලදි.

1. 1. 5.

[මකක සුත්‍රය]

5. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ සඵලයන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදි:

1. මහණෙනි, එක් සංකෙලයකටත් පහ කරවු. මම තොපට අනාගාමිභාවය පිණිස ඇප වෙමි. කවර එක් ධර්මයක් ද යත්: මහණෙනි, මුක්ඛ (මකු බව) නම් වූ මේ එක ම ධර්මය පහ කරවු. මම තොපට අනාගාමිභාවය පිණිස ඇප වෙමි.

එතමන්ට හඟවා අවොව, තර්කය ඉති වුවවති:

2. “යෙන මනෙක මනකා සෙ සත්තා ගව්ඡන්ති දුග්ගතිං
තං මනකං සමමදඤ්ඤාය පජ්ඣන්ති විපසසිනො,
පහාය ත පුතායන්ති ඉමං ලොකං කුදුවත”න්ති.

අයමපි අර්ථො වුත්තො හඟවතා. ඉති මෙ සුතනති.

1. 1. 6.

[මානසුත්තං]

6. වුත්තං ගෙනං හඟවතා. වුත්තමරහතා’ති මෙ සුතං:

1. එකධම්මං භික්ඛවෙ පජ්ඣති. අහං වො පාටිභොගො අනාගාමිකාය,
කතමං එකධම්මං? මාතං භික්ඛවෙ එකධම්මං පජ්ඣති. අහං වො පාටිභොගො
අනාගාමිකායා’ති.

එතමන්ට හඟවා අවොව, තර්කය ඉති වුවවති:

2. “යෙන මානෙක මතතා සෙ සත්තා ගව්ඡන්ති දුග්ගතිං
තං මාතං සමමදඤ්ඤාය පජ්ඣන්ති විපසසිනො,
පහාය ත පුතායන්ති ඉමං ලොකං කුදුවත”න්ති.

අයමපි අර්ථො වුත්තො හඟවතා. ඉති මෙ සුතනති.

1. 1. 7.

[සබ්බපටිඤ්ඤාසුත්තං]

7. වුත්තං ගෙනං හඟවතා. වුත්තමරහතා’ති මෙ සුතං:

1. සබ්බං භික්ඛවෙ අතභිජාතං අපරිජාතං තත්ථ චිත්තං අවිරුජයං
අපාජ්ඣං අභබ්බො දුක්ඛකම්මයාය. සබ්බස්මිධො භික්ඛවෙ අභිජාතං පරිජාතං
තත්ථ චිත්තං විරුජයං පජ්ඣං හබ්බො දුක්ඛකම්මයායා’ති.

එතමන්ට හඟවා අවොව, තර්කය ඉති වුවවති:

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ හේක. එහි ලා (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යම් මකුබවෙකින් මෙරමා ගුණ වළගන්තා වූ සත්ත්වයෝ දුගතියට යෙද්ද, විදහිතාඥනයෙන් බලන්නාහු ඒ මකුබව සම්පත්ප්‍රඥයෙන් දැන සහමුලින් පහ කෙරෙත්. මකුබව පහ කළාහු කිසි කලෙකත් මේ ලොකයට පෙරළා නො එත්”.

මේ කාරණය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

1. 1. 6.

[මානසුත්‍රය]

6. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත් වූ සඵලයන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, එක් සංකෙලශබ්දයක් පහ කරවු. මම නොපටි අනාගාමි භාවය පිණිස ඇප වෙමි. කවර එක් ධර්මයක් ද යත්: මහණෙනි, මාන තම් වූ එක ම ධර්මය පහ කරවු. මම නොපටි අනාගාමි භාවය පිණිස ඇප වෙමි.

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ හේක. එහි ලා මේ අතීත (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යම් මානසෙකින් මත් වූ සත්ත්වයෝ දුගතියට යෙද්ද, විදහිතාඥනයෙන් බලන්නාහු ඒ මානය සම්පත්ප්‍රඥයෙන් දැන සහමුලින් පහ කෙරෙත්. මානය පහ කළාහු කිසි කලෙකත් මේ ලොකයට පෙරළා නො එත්.”

මේ කාරණය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

1. 1. 7.

[සබ්බසම්ඝසා සුත්‍රය]

7. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය හෙළි කොට වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත් වූ සඵලයන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී:

1. මහණෙනි, දැන යුතු සියල්ල විශිෂ්ට ඥානයෙන් අවබෝධ නො කරන්නේ, සඵ ප්‍රකාරයෙන් දැන නොගන්නේ, එහි සිත නො ම නො අලවන්නේ, කෙලෙස් දුරු නොකරන්නේ, දුක් කෙළවර කිරීමට සමත් නො වේ. මහණෙනි, දැන යුතු සියල්ල විශිෂ්ටඥානයෙන් අවබෝධ කරන්නේ, සඵ ප්‍රකාරයෙන් දැන ගන්නේ, එහි සිත නොඅලවන්නේ, කෙලෙස් දුරු කරන්නේ දුක් කෙළවර කිරීමට සමත් වේ.

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ හේක. එහි ලා මේ අතීත (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යො සබ්බං සබ්බතො ඤාතො සබ්බජේසු න රජ්ජති,
ස වෙ සබ්බං¹ පරිඤ්ඤාය සො සබ්බදුක්ඛමුපවචගා²”ති.

අයම් අජෝ වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුගතති.

1. 1. 8.

[මානපටිඤ්ඤාසුත්තං]

8. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා’ති මෙ සුතං:

1. මානං භික්ඛවෙ අනභිජානං අපරිජානං තස්ථ විතතං අවිරාජයං
අපපජ්ජං අභබ්බො දුක්ඛකකයාය. මානං ච බො භික්ඛවෙ අභිජානං පරිජානං
තස්ථ විතතං විරාජයං පජ්ජං භබ්බො දුක්ඛකකයායා’ති.

එතමස්සං භගවා අවොච. තජ්ජේතං ඉති වුච්චති:

2. “මානුපෙතා අයං පජා මානභජා භවෙ රතා
මානං අපරිජානනා ආගනායාරො පුතඛභවං
යෙ ච මානං පහසාන³ විමුත්තා මානසඛිගෙ
තෙ මානභජාභිගුතො සබ්බදුක්ඛමුපවචගා⁴”න්ති.

අයම් අජෝ වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුගතති.

1. 1. 9.

[ලොභපටිඤ්ඤාසුත්තං]

9. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා’ති මෙ සුතං:

1. ලොභං භික්ඛවෙ අනභිජානං අපරිජානං තස්ථ විතතං අවිරාජයං
අපපජ්ජං අභබ්බො දුක්ඛකකයාය. ලොභං ච බො භික්ඛවෙ අභිජානං
පරිජානං තස්ථ විතතං විරාජයං පජ්ජං භබ්බො දුක්ඛකකයායා’ති.

එතමස්සං භගවා අවොච. තජ්ජේතං ඉති වුච්චති:

1. සබ්බ, මජ්ඣ. 2. සබ්බදුක්ඛං උපමිගා, සා. P.T.S. 3. පහසානා, මජ්ඣ.
4. සබ්බදුක්ඛං උපමිගා, සා. P.T.S.

2. “යම් යොගාවචරයෙක් තෙමේ දත යුතු සියල්ල සම්ප්‍රකාරයෙන් දූත සියලු සත්‍යායධර්මයන්හි නො ඇල් ද, හෙ තෙමේ ඒකාන්තයෙන් සියල්ල දූත ගැණීමෙන් සියලු සසර දුක් ඉක්මවන්නේ ය.”

මේ කාරණය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදි. මෙසේ මා විසින් අසන ලදි.

1. 1. 8.

[මානසපිණ්ණ, සුත්‍රය]

8. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීන් වූ සම්මානන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදි:

1 මහණෙනි, මාතය විශිෂ්ටඥනයෙන් අවබෝධ නො කරන්නේ, සම්ප්‍රකාරයෙන් දූත නොගන්නේ, එහි සිත ඇල්ම නො හරින්නේ, කෙලෙස් නොදුරු ලන්නේ, දුක් කෙළවර කිරීමට සමත් නො වේ. මහණෙනි, මාතය විශිෂ්ට ඥනයෙන් අවබෝධ කරන්නේ, සම්ප්‍රකාරයෙන් දූත ගන්නේ, එහි සිත නො අලවන්නේ, කෙලෙස් දුරුලන්නේ, දුක් කෙළවර කිරීමට සමත් වේ. මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක.

එහි ලා මේ අතීය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “මේ සත්ත්වයෝ මාතයෙන් යුක්ත වූවෝ මාතයෙන් ගෙවුනෝ, භවයෙහි ඇලුනාහු ය. මාතය (ත්‍රිවිධ පරිඤ්චන්ගෙන්) පිරිසිදු නොදන්නාහු පුතභීවයට පැමිණෙත්. යම් කෙනෙක් මාතය සම්ප්‍රකාරයෙන් ප්‍රභාණය කොට අතීන් ඵලයෙහි පිහිටා (මාතය සමග පවත්නාවූ සියලු කෙලෙසුන් කෙරෙන්) මිදුනාහු වෙද්ද, අභිභවනය කළ මාතග්‍රන්ථ ඇති ඒ රහත්හු සියලු දුක් ඉක්මියහ.”

මේ කාරණය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදි. මෙසේ මා විසින් අසන ලද්දේ ය.

1. 1. 9.

[ලොහපිණ්ණ, සුත්‍රය]

9. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය නෙත්‍රි කොට වදාරණ ලද්දේ ය. අතීන් වූ සම්මානන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදි:

1. මහණෙනි, ලොහය විශිෂ්ටඥනයෙන් අවබෝධ නො කරන්නේ, සම්ප්‍රකාරයෙන් දූත නොගන්නේ, එහි සිත ඇල්ම නොහරින්නේ, කෙලෙස් දුරු නොකරන්නේ, දුක් කෙළවර කිරීමට සමත් නො වේ. මහණෙනි, එහෙත් ලොහය විශිෂ්ටඥනයෙන් අවබෝධ කරණුයේ, සම්ප්‍රකාරයෙන් දූත ගනුයේ, එහි සිත නො රඳනුයේ, කෙලෙස් පහ කරණුයේ, දුක් කෙළවර කිරීමට සමත් වේ.

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. එහි ලා මේ අතීය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යෙන ලොහෙන උට්ඨා සෙ සත්තා ගච්ඡන්ති දුග්ගතිං
තං ලොහං සම්මද්දකුද්දය පජ්ඣන්ති විපසික්ඛො
පභාය න පුත්තායන්ති ඉමං ලොකං කුදුවන”න්ති.

අයම්පි අර්ථො වුත්තො භගවතා ඉති මෙ සුත්තන්ති.

1. 1. 10.

[දෙසපට්ඨකුද්දයානං]

10. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමර්ථතා'ති මෙ සුතා:

1. දෙසං භික්ඛවෙ අනභිජානං අපරිජානං තස්ම චිත්තං අවිරුජයං
අපජජයං අභබ්බො දුක්ඛකකියං. දෙසකුදුව බො භික්ඛවෙ අභිජානං පරිජානං
තස්ම චිත්තං විරුජය: පජ්ඣා භබ්බො දුක්ඛකකියායාති.

එතමස්මං භගවා අවොච. තස්මත්තං ඉති වුච්චති:

2. “යෙන දෙසෙන උට්ඨා සෙ සත්තා ගච්ඡන්ති දුග්ගතිං
තං දෙසං සම්මද්දකුද්දය පජ්ඣන්ති විපසික්ඛො
පභාය න පුත්තායන්ති ඉමං ලොකං කුදුවන”න්ති.

අයම්පි අර්ථො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත්තන්ති.

[පාටිභොගවග්ගො පඨමො.]

තසසුද්දයානං:

රුගදෙසා අථ මොහො කොධමකකා මානං සබ්බං
මාතකො'ලොභදෙසා පුත්ත පකාසිතා වග්ගමානු පඨමන්ති.

2. “යම් ලොහයෙකින් ලුබ්ධ වූ සත්ත්වයෝ දුගතියට යෙද්ද, විදග්ධාභයෙන් බලන්තාහු ඒ ලොහය සම්පූර්ණයෙන් දැන සහමුලින් පහ කෙරෙත්. ලොහය පහ කළාහු කිසි කලෙකත් මේ ලොකයට පෙරළා නො එත්.”

මේ කාරණය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදි. එය මෙසේ ම විසින් අසන ලදි.

1. 1. 10.

[වදායකපදාංක, සුත්තය]

10. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය හෙමු කොට වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ සම්පූර්ණයන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ ම විසින් අසන ලදි:

1. මහණෙනි, ද්වේශය විශිෂ්ටභූතයෙන් අවබෝධ නො කරණුයේ, සම්ප්‍රකාරයෙන් දැන නොගනුයේ, එහි සිත ඇල්ම නො හරිණුයේ, කෙලෙස් දුරු නො කරනුයේ, දුක් කෙළවර කිරීමට සුදුස්සෙක් නො වේ. එහෙත් මහණෙනි, ද්වේශය විශිෂ්ටභූතයෙන් අවබෝධ කරනුයේ, සම්ප්‍රකාරයෙන් දැන ගනුයේ, එහි සිත නොරඳවනුයේ, එහි ඇල්ම දුරු ලනුයේ, දුක් කෙළවර කිරීමට සුදුස්සෙක් වේ.

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. එහි ලා මේ අතීත (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යම් ද්වේශයෙකින් ද්වේශ වූ සත්ත්වයෝ දුගතියට යෙද්ද, විදග්ධාභයෙන් බලන්තාහු ඒ ද්වේශය සම්පූර්ණයෙන් දැන සහමුලින් පහ කෙරෙත්. ද්වේශය පහ කළාහු කිසි කලෙකත් මේ ලොකයට පෙරළා නො එත්.”

මේ කාරණය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදි. මෙසේ ම විසින් අසන ලදි.

පළමුවන පාටිභාගය වර්ගය නිමි.

එහි උභ්‍යාස:

රාග, දෝස, මොහ, කොධ, මනස, මාන, සබ්බ, තැවතත් මාන, ලොහ, දෝස ද යන මොහු ප්‍රකාශිත ය හ. වර්ග ප්‍රථම ය යි කීහ.

දුතියවග්ගො

1. 2. 1.

[මොහපටිඤ්ඤා සූතං]

11. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. මොහං භික්ඛවෙ අනභිජානං අපරිජානං තත්ථ විත්තං අවිරුජයං අපපජ්ඣං අභබ්බො දුක්ඛකකියාය මොහඤ්ච බො භික්ඛවෙ අභිජානං පරිජානං තත්ථ විත්තං විරුජයං පජ්ඣං භබ්බො දුක්ඛකකියායා'ති.

එතමන් භගවා අවොච. තතේතං ඉති වුච්චති:

2. “යෙන මොහෙත මුලාං සෙ සත්තා ගච්ඡන්ති දුග්ගතිං
තං මොහං සම්මදඤ්ඤාය පජ්ඣන්ති විපසසිනො
පහාය ත පුතායන්ති ඉමං ලොකං කුද්දවත”න්ති.

අයමපි අතො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

1. 2. 2.

[කොඩපටිඤ්ඤා සූතං]

12 වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. කොඩං භික්ඛවෙ අනභිජානං අපරිජානං තත්ථ විත්තං අවිරුජයං අපපජ්ඣං අභබ්බො දුක්ඛකකියාය. කොඩඤ්ච බො භික්ඛවෙ අභිජානං පරිජානං තත්ථ විත්තං විරුජයං පජ්ඣං භබ්බො දුක්ඛකකියායා'ති.

එතමන් භගවා අවොච. තතේතං ඉති වුච්චති:

2. “යෙන කොඩෙත කුඨාං සෙ සත්තා ගච්ඡන්ති දුග්ගතිං
තං කොඩං සම්මදඤ්ඤාය පජ්ඣන්ති විපසසිනො
පහාය ත පුතායන්ති ඉමං ලොකං කුද්දවත”න්ති.

අයමපි අතො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

දෙවන වගිය

1. 2. 1.

[මොහමඩ්‍යාද්, සුත්‍රය]

11. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය හෙළි කොට වදාරණ ලද්දේ ය. අතීන් වූ සඵලයන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදි:

1. මහණෙනි, මොහමඩ්‍යාද්ගතයෙන් අවබෝධ නොකරන්නේ, සඵ ප්‍රකාරයෙන් දැන නොගන්නේ, එහි සිත රඳවනුයේ, එය නො දුර ලනුයේ, දුක් කෙළවර කිරීමට සුදුස්සෙක් නො වේ. මහණෙනි, එහෙත් මොහමඩ්‍යාද්ගතයෙන් අවබෝධ කරන්නේ, සඵප්‍රකාරයෙන් දැනගන්නේ, එහි සිත නො අලවන්නේ, එය දුර ලන්නේ දුක් කෙළවර කිරීමට සුදුස්සෙක් වේ.

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. එහි ලා මේ අතීය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යම් මොහමඩ්‍යාද්ගතයෙකිනි මුළු වූ සත්ත්වයෝ දුගතියට යෙද්ද, විදග්ගාද්ගතයෙන් බලන්නාහු ඒ මොහමඩ්‍යාද්ගතයෙකිනි ප්‍රඥාවෙන් දැන සහමුලින් පහ කෙරෙත්. මොහමඩ්‍යාද්ගතයෙකිනි කළාහු කිසි කලෙකත් මේ ලොකයට පෙරලා නො එත්.”

මේ කාරණය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදි. එය මෙසේ මා විසින් අසන ලදි.

1. 2. 2.

[කොඩ්‍යාද්, සුත්‍රය]

12. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය හෙළි කොට වදාරණ ලද්දේ ය. අතීන් වූ සඵලයන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදි:

1. “මහණෙනි, කොඩ්‍යාද්ගතයෙන් අවබෝධ නොකරණුයේ, සඵප්‍රකාරයෙන් දැන නොගනුයේ, එහි සිත අලවනුයේ, එය නො දුර ලනුයේ, දුක් කෙළවර කිරීමට සුදුස්සෙක් නො වේ. මහණෙනි, එහෙත් කොඩ්‍යාද්ගතයෙන් අවබෝධ කරනුයේ, සඵප්‍රකාරයෙන් දැනගනුයේ එහි සිත නො අලවනුයේ, එය දුර ලනුයේ දුක් කෙළවර කිරීමට සුදුස්සෙක් වේ.

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. ඒ අතීය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ.

2. “යම් කොඩ්‍යාද්ගතයෙකිනි ක්‍රාද්‍ය වූ සත්ත්වයෝ දුගතියට යෙද්ද, විදග්ගාද්ගතයෙන් බලන්නාහු ඒ කොඩ්‍යාද්ගතයෙකිනි ප්‍රඥාවෙන් දැන සහමුලින් පහ කෙරෙත්. කොඩ්‍යාද්ගතයෙකිනි කළාහු කිසි කලෙකත් මේ ලොකයට පෙරලා නො එත්.”

මේ අතීය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදි. මෙසේ මා විසින් අසන ලදි.

1. 2. 3.

[මකඛපටිඤ්ඤා සුභතං]

13. චුත්තං හෙතං භගවතා. චුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං.

1. මකඛං භික්ඛවෙ අනභිජානං අපරිජානං තත්ථ චිත්තං අවිරුජයං අපා-
ජහං අභබ්බො දුක්ඛකකයාය. මකඛඤ්ඤා ඛො භික්ඛවෙ අභිජානං පරිජානං
තත්ථ චිත්තං විරුජයං පජහං භබ්බො දුක්ඛකකයාය'ති.

එතමන් භගවා අවොච. තතේතං ඉති චුච්චති:

2. “යෙන මකෙඛන මකඛා සෙ¹ සත්තා ගච්ඡන්ති දුග්ගතිං
තං මකඛං සම්මදඤ්ඤාය පජහන්ති විපස්සිනො
පහාය ත පුතායන්ති ඉමං ලොකං කුදුවත”න්ති

අයම්පි අතො චුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

1. 2. 4.

[අවිජ්ජානීවරණ සුභතං]

14. චුත්තං හෙතං භගවතා. චුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං.

1. තාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකනීවරණම්පි සමනුපස්සාමි යෙන නීවර-
ණෙන නිවුතා පජා දීඝරත්තං සංඝායන්ති සංසරන්ති යථාදිදං භික්ඛවෙ
අවිජ්ජානීවරණං. අවිජ්ජානීවරණෙන හි භික්ඛවෙ නිවුතා පජා දීඝරත්තං
සංඝායන්ති සංසරන්ති'ති.

එතමන් භගවා අවොච. තතේතං ඉති චුච්චති:

2. “තත්ථඤ්ඤා එකධම්මො'පි² යෙනෙවං³ නිවුතා පජා
සංසරන්ති අභොරත්තං යථා මොහෙන ආවුතා.
3. යෙ ව මොහං පහන්ති⁴ තමොක්ඛකං පදුලපුං
ත තෙ පුත සංසරන්ති හෙතු තෙසං ත විජ්ජති”ති.

අයම්පි අතො චුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

1. මකඛිතායෙ, සහාමි. 2. එකධම්මොච, සිවු. 3. යෙනෙව, සි. වු.
4. පහන්ති, සිවු; මජ්ඣ.

1. 2. 3.

[මහාසංඝරාජ, සුත්‍රය]

13. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත් වූ සඵලයන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදි:

1. මහණෙනි, මතු බව විශිෂ්ටඥනයෙන් අවබෝධ නො කරන්නේ, සඵලකාරයෙන් දැන නොගන්නේ, එහි සිත අලවන්නේ, එය දුරු නො කරන්නේ, දුක් කෙළවර කිරීමට හුදුසුසේක් නො වේ. මහණෙනි, එහෙත් මතු බව විශිෂ්ටඥනයෙන් අවබෝධ කරන්නේ, සඵලකාරයෙන් දැන ගන්නේ, එහි සිත නො අලවන්නේ, (මාගීඥනයෙන්) දුරු කරන්නේ, දුක් කෙළවර කිරීමට හුදුසුසේක් වේ.

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. එහි ලා මේ අතීය (භාජාවශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යම් මතු බවෙකින් මෙරමා ගුණ වළඟන්නා වූ සත්ත්වයෝ දුගතියට යෙද්ද, විදගීතාඥනයෙන් බලන්නාහු ඒ මතුබව සමාස්ප්‍රඥවෙන් දැන සහමුලින් පහ කෙරෙත්. මතුබව පහ කළාහු කිසි කලෙකත් මේ ලොකයට පෙරලා නො එත්.”

මේ කාරණය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදි. එය මෙසේ මා විසින් අසන ලදි.

1. 2. 4.

[අවිජ්ජානිවරණ සුත්‍රය]

14. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත් වූ සඵලයන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදි:

1. මහණෙනි, යම් නිවරණයකින් වෙළුනා වූ සත්ත්වයෝ (උත්පත්ති වශයෙන්) ඒ ඒ භවයන්හි දිවෙන් ද, හැසිරෙත් ද, මහණෙනි, මේ අවිජ්ජානිවරණය යම් සේ ද (එ බල වූ) අත් එක ම නිවරණයකුදු මම (ඤාණසමනු-පයානාවෙන්) නො දකිමි. මහණෙනි, අවිජ්ජානිවරණයෙන් ඇවුරුණා වූ සත්ත්වයෝ බොහෝ කලක් මුළුල්ලෙහි (උත්පත්තිවශයෙන්) ඒ ඒ භවයන්හි දිවෙන්, හැසිරෙත්.

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. එහි ලා මේ අතීය (භාජාවශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යම්සේ මොහයෙන් ඇවුරුණාහු ද එසේ යම් නිවරණයකින් සත්ත්වයෝ නිතර සසර හැසිරෙත් ද, මේ අවිජ්ජානිවරණය යම් සේ ද, එබඳු වූ අත් එක ම ධර්මයකුදු තැත්තේ ය.

3. යම් ආයතීශ්‍රාවක කෙතෙක් මොහය දුරු කොට අතීත්ව මාගීඥන-යෙන් සහමුලින් මොහසකකිය සිත්දහ ද, ඔහු නැවත සසර නො හැසිරෙත්. ඔවුනට සසර හැසිරීමෙහි හෙතුව විද්‍යමාන නො වේ.”

මේ කාරණය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදි. මෙසේ මා විසින් අසන ලදි.

1. 2. 6.

[තණ්හාසංයෝජනසුත්තං]

15. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං.

1. තාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකසඤ්ඤාජතම්¹ සමනුපය්සාමි යෙන සඤ්ඤාජතෙන සංයුතතා සත්තා දීඝරත්තං සංඝාමනති සංඝරනති යථසිදං භික්ඛවෙ තණ්හාසඤ්ඤාජතං. තණ්හාසඤ්ඤාජතෙන හි භික්ඛවෙ සංයුතතා සත්තා දීඝරත්තං සංඝාමනති සංඝරනති'ති.

එතමන් භගවා අවොච. තන්හේතං ඉති වුච්චති:

2. “තණ්හාදුතියො පුරිහො දීඝමඤ්ඤා සංඝරං,
ඉත්භාවඤ්ඤාථාභාවං සංඝරං තාතිවත්තති.

3. එවමාදීතවං ඤාතො තණ්හං² දුක්ඛස්ස සමභවං
චිත්තණ්හො අතාදුතො සතො භික්ඛු පරිබ්බජේ”ති

අයමපි අන්තො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතනති.

1. 2. 6.

[පඨමසෙඛසුත්තං]

16. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං.

1. සෙඛස්ස භික්ඛවෙ භික්ඛුතො අප්පත්තමානස්ස අනුත්තරං යොග-
කෙඛමං පඨමයමානස්ස විහරතො බාහිරං අභිගනති කර්මා න අඤ්ඤං
එකභගම්පි සමනුපය්සාමි එවං බහුපකාරං යථසිදං භික්ඛවෙ යොනිසො
මතසිකාරො. යොනිසො භික්ඛවෙ භික්ඛු මතසිකාරොතොතො අකුසලං පජ්ඣති
කුසලං භාවෙතීති.

එතමන් භගවා අවොච. තන්හේතං ඉති වුච්චති:

2. “යොනිසො මතසිකාරො ධම්මො සෙඛස්ස භික්ඛුතො,
තත්ඤ්ඤාදු එවං බහුකාරො උත්තමත්ථස්ස පතතියා,
යොනිසො පදහං භික්ඛු ඛයං දුක්ඛස්ස පාපුණේ”ති.

අයමපි අන්තො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතනති.

1 සංයෝජනංපි, PTS,

2. තණ්හා දුක්ඛස්ස සමභවං, සි. මු.

1. 2. 5.

[තණ්ණාසංයෝජන සූත්‍රය]

15. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදරණ ලද්දේ ය. අභීන් වූ සඵඥයන් වහන්සේ විසින් මෙය වදරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී:

1. මහණෙනි, යම් සංඝෝසරණයෙකින් යුක්ත වූ සත්ත්වයෝ දීඝිකාලයක් සංසාරයෙහි දිවෙත් ද, හැසිරෙත් ද, මහණෙනි, මේ තණ්ණාසංයෝජනය යම් සේ ද එබඳු වූ අත් එක ම සංඝෝසරණයකුළු මම ඤාණසම්ප්‍රපායකා-වෙන් නො දකිමි. මහණෙනි, තණ්ණාසංයෝජනයෙන් යුක්ත වූ සත්ත්වයෝ දීඝිකාලයක් සංසාරයෙහි දිවෙත්, හැසිරෙත්.

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. එහි ලා මෙය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2-3. “තණ්ණාව සභාය කොට ඇති පුරුෂ තෙමේ දීඝිකාලයක් හැසිරෙන්නේ මනුෂ්‍යාත්මභාවය හා අවශෙෂ ආත්මභාව සංකීර්ණ සංසාරය නො ඉක්මෙයි. මහණ තෙමේ සමාතිමත් වූයේ දුෂ්කරයෙන් හට ගැනීම වූ තණ්ණාව මෙ බඳු ආදීතව ඇත්තේ ය යි දැන, පහ කළ තණ්ණා ඇතියේ, උපදාන රහිත වූයේ, සංසාර ප්‍රවාහයෙන් ඉවත් වන්නේ ය.”

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ අර්ථය ද වදරණ ලදී. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. 2. 6.

[පළමු සෙධ සූත්‍රය]

16. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදරණ ලද්දේ ය. අභීන් වූ සඵඥයන් වහන්සේ විසින් මෙය වදරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, නො පැමිණි අභීත්තිය ඇති උතුම් වූ නිවණ පතමින් වෙසෙන ශෛක්‍ෂ භික්ෂුහට සිය සතන්ති උපත් අභිග්‍රහණ වශයෙන් මේ ශෝභිකාසංකාරය යම්සේ බොහෝ උපකාර ඇත්තේ වේ ද, එබඳු වූ අත් එක ම අභිග්‍රහණ මම නුවණැසින් නො දකිමි. මහණෙනි, නුවණින් මෙතෙහි කරණ භික්ෂු අකුසල් පහ කරයි. කුසල් වඩයි.

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. එහි ලා මේ අර්ථය (ගාථාවශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “නුවණින් මෙතෙහි කිරීම් සංකීර්ණ යම් ධර්මයක් වේ ද, ශෛක්‍ෂ භික්ෂුහට අභීත්තිය ලැබ ගැනීම පිණිස එ සේ මහත් සේ උපකාරී වූ අත් එක් කරුණකුළු නුවණින් නො දක්මි. භික්ෂු තෙමේ නුවණින් වීථි වඩනුයේ දුෂ්කරයට (නිවණට) පැමිණෙන්නේ ය.”

මේ අර්ථය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරණ ලදී. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

1. 2. 7.

[දුතියසෙවසුභංගං]

17. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. සෙවසු භික්ඛවෙ භික්ඛුතො අපපත්තමානසස්ස අනුත්තරං යොගකෙකම් පඤ්ඤාමානස්ස විහරතො බාහිරං අභිගන්ති කරිත්වා න අඤ්ඤං එකභිගම්පි සමනුපස්සාමි එවං බහුපකාරං යථසිද්ධං භික්ඛවෙ කල්‍යාණමිත්තතා. කල්‍යාණමිත්තො භික්ඛවෙ භික්ඛු අකුසලං පජගති කුසලං භාවෙතීති.

එතමන් භගවා අවොච. තඤ්ඤං ඉති වුච්චති:

2. “කල්‍යාණමිත්තො යො භික්ඛු සප්පතියො සගාරවො,
කරං මිත්තානං වචනං සමපජානො පතියානො,
පාපුණේ අනුපුබ්බෙත සබ්බසංඝොද්දජතකකිය”න්ති.

අගම්පි අඤ්ඤං වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

1. 2. 8.

[සංඝසංඝදසුභංගං]

18. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං.

1. එකධම්මො භික්ඛවෙ ලොකෙ උපපජ්ජමානො උපපජ්ජති බහුජනා-
භිතාය බහුජනාසුඛාය බහුතො ජනස්ස අතන්තාය අභිතාය දුක්ඛාය දෙව-
මනුස්සානං. කතමො එකධම්මො? සංඝසංඝදො. සංඝසංඝො පන භික්ඛවෙ
භින්නො අඤ්ඤමඤ්ඤා භණ්ඩානාති වෙච භොනති, අඤ්ඤමඤ්ඤං පරිභාසා
ච භොනති, අඤ්ඤමඤ්ඤං පරිකෙඛපා ච භොනති, අඤ්ඤමඤ්ඤං පරිච්චජනා
ච භොනති. තත්ථ අපපසන්නා වෙච නප්පසිද්ධතා. පසන්නාහඤ්ච එකච්චානං
අඤ්ඤජනනං භොතී ති.

එතමන් භගවා අවොච. තඤ්ඤං ඉති වුච්චති:

2. “අපාසිකො තෙරසිකො කප්පට්ඨො සංඝසංඝදකො,
වග්ගාරාමො අධම්මට්ඨො යොගකෙකමො විධිංසති,
සංඝං සමග්ගං හෙත්වාන කප්පං නිරග්ගති පච්චති”ති.

අගම්පි අඤ්ඤං වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

1. 2. 7.

[ගෙවන සෙවන සූත්‍රය]

17. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ සඵලයන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී:

1. මහණෙනි, තො පෑමිණි අතීත්තය ඇති, උතුම් වූ නිවන පහමින් වෙසෙන ශෛක්‍ෂ භික්‍ෂුහට බාහිර වූ අභියෝග වශයෙන් මේ කල්‍යාණ මිත්‍රයන් ඇති බව බොහෝ උපකාර ඇත්තේ වේ ද, එබඳු වූ අත් එක අභියෝගයකුදු මම නුවණැසින් නො දකිමි. මහණෙනි, කල්‍යාණමිත්‍රයන් ඇති භික්‍ෂු තෙමේ අකුසල් පහ කරයි, කුසල් වඩයි.

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. එහි ලා මෙය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “සුවව වූ, ගෞරව සහිත වූ, කල්‍යාණමිත්‍රයන් ඇති යම් භික්‍ෂුවෙක් වේ ද (හෙ තෙමේ) නුවණ ඇත්තේ, පිහිටි සිහි ඇත්තේ, කල්‍යාණමිත්‍රයන්ගේ වචනය (ඉටු) කරනුයේ, පිළිවෙලින් සියලු සංයෝජනයන්ගේ ඝෘය කිරීම් සම්බන්ධ අතීත්තයට පෑමිණෙන්නේ ය.”

මේ කාරණය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. 2. 8.

[සංඝභෙද සූත්‍රය]

18. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ සඵලයන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. “මහණෙනි, එක් (මහා සාවද්‍ය වූ) අකුශල ධර්මයක් සත්තු ලොකයෙහි පහළ වනුයේ, බොහෝ දෙනාට අහිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට නො සැප පිණිස, බොහෝ දෙනාට අහිත පිණිස, දෙව් මිනිසුන්හට අහිත පිණිස දුක් පිණිස පහළ වෙයි. කවර එක් ධර්මයක් ද යත්: සංඝභෙදය යි. මහණෙනි, සංඝයා බිඳුණු කල්හි ඔවුනොවුන්ගේ කල්‍යාණය ද වෙන්, ඔවුනොවුන්ගේ තර්කයෝ ද වෙන්, ඔවුනොවුන්ගේ පිරිනෙළීමුදු ද වෙන්, ඔවුනොවුන්ගේ අත්හැරීමුදු ද වෙන්. එහි නො පහත් වූවෝ ද නො පහදිත්. පාහැදුණු ඇතැමුන්ගේ වෙතක් බවෙක් ද වෙයි.

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. එහි ලා මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “අපායෙහි ඉපැදීමට සුදුසු වූ අවිච්ඡි මහාතරකයෙහි ඉපැත්ම පිණිස පවත්නා වූ, කපක් ඔළුල්ලෙහි එහි සිටීමට කාරණ වූ ව්‍යග්‍රාදම් වූ (හෙදයෙහි ඇලුණු) අධර්මයෙහි පිහිටියා වූ, සංඝභෙද කම්ම කරන්නා වූ පුද්ගල තෙමේ නිවර්තන වෙසෙසින් පිරිහෙයි. (නිවන් නො ලබයි.) සම්ම වූ සංඝයා බිඳ කල්‍යාණ කරකයෙහි පායෙයි.”

මේ අර්ථය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. 2. 9.

[සංඝසාමග්ගිසුත්තං]

19. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමර්හතා'ති මෙ සුත්තං:

1. එකධම්මොභික්ඛවෙ ලොකෙ උපපජ්ජමානො උපපජ්ජති බහුජන-
භිතාය බහුජනසුඛාය බහුතො ජනස්ස අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමිනුස්සානං.
කතමො එක ධම්මො? සංඝසාමග්ගී. සංඝො ඛො පන භික්ඛවෙ සමග්ගෙ
න චෙව අඤ්ඤමඤ්ඤං භණ්ඩිතානි භොන්ති, න ච අඤ්ඤමඤ්ඤං පරිභාසා
භොන්ති, න ච අඤ්ඤමඤ්ඤං පරිකෙඛපා භොන්ති, න ච අඤ්ඤමඤ්ඤං
පරිච්චජනා භොන්ති. තත්ථ අප්පසන්නා චෙව පසිදන්ති, පසන්නානඤ්ච
භිශෙසාභාවො භොති'ති.

එතමත්ථං භගවා අවොච. තතේතං ඉති වුච්චති:

2. “සුඛා සංඝස්ස සාමග්ගී සමග්ගානඤ්චනුග්ගහො
සමග්ගරතො ධම්මධෙඨා යොගකෙඛමා න [ධංසති,
සංඝං සමග්ගං කච්චාන කප්පං සග්ගමිති මොදන්ති’ති.

අයමපි අත්ථො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත්තන්ති.

1. 2. 10.

[පද්ධට්ඨප්පගගලසුත්තං]

20. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමර්හතා'ති මෙ සුත්තං:

1. ඉද්දහං භික්ඛවෙ එකච්චං පුග්ගලං පද්ධට්ඨිත්තං එවං චේතසා චේතො
පරිච්ච පජානාමි: “ඉමෙහි වායං සමයෙ පුග්ගලො කාලං කරෙය්‍ය, යථාහතං
නික්ඛින්නො, එවං නිරයෙ. තං කිස්ස හෙතු: විත්තඤ්ඤි'ස්ස භික්ඛවෙ පද්ධට්ඨං.
චේතොපදෙසගෙනු ඛො පන භික්ඛවෙ එවමිධෙකඤ්චෙව සත්තා කායස්ස
හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජන්ති”ති.

එතමත්ථං භගවා අවොච. තතේතං ඉති වුච්චති:

2. “පද්ධට්ඨිත්තා ඤ්ඤාන එකච්චං ඉධ පුග්ගලං,
එතමත්ථඤ්ච ව්‍යාකාසි බුද්ධිං භික්ඛුන සන්තිකෙ.
3. ඉමෙහි වායං සමයෙ කාලං කසිරාථ පුග්ගලො,
නිරයං උපපජ්ජෙය්‍ය විත්තඤ්ඤි'ස්ස පද්ධට්ඨිතං.”

1. 2. 9.

[සංකයාමග්ගි සූත්‍රය]

19. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත් වූ සමීඥයන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, එක් කුශල ධර්මයක් සත්ත්ව ලෝකයෙහි උපදිනුයේ, බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සාප පිණිස, බොහෝ දෙනාට අභි පිණිස දෙවිමිනිස්තට හිත පිණිස, සාප පිණිස, උපදියි. කවර එක් ධර්මයක් ද? යත්: සංකයාගේ සමගිය යි. මහණෙනි, සංකයා සමග වූ කල්හි ඔවුනොවුන්ගේ කලනයෝ නො වෙත්. ඔවුනොවුන්ගේ තර්කයෝ ද නො වෙත්. ඔවුනොවුන්ගේ පිරිනෙළීමිත්‍ර ද නො වෙත්. ඔවුනොවුන්ගේ අත් හැරීම් ද නො වේ. එහි ලා නො පහත් වූවෝ පහදිත්. පහත් වූවන්ගේ බොහෝ බව ද වේ.

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. එහි ලා ඒ අතීය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “සංකයාගේ සමගිය සාපයට හෙතුවෙකි. සමගවූවනට අනුබල දීම ද සුව එළවන්නේ වේ. සමගියෙහි ඇලීනා වූ, ධර්මයෙහි පිහිටි පුද්ගල තෙමේ නිවර්තීන් නො පිරිහෙයි. සංකයා සමග කොට කල්‍යාණයක් දෙවිලොවැ සතුටු වෙයි.”

මේ අතීය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

1. 2. 10.

[පද්ධපුග්ගල සූත්‍රය]

20. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත් වූ සමීඥයන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, මම මේ ලෝකයෙහි දුෂිත සිතැති ඇතැම් පුද්ගලයකු මෙසේ මගේ සිතින් ඔහු සිත පිරිසිදු දනිමි: මේ පුද්ගලයා මේ කාලයෙහි කල්පරිය කෙරේ තම් ගෙන එන ලද්දක් යම් සේ බිම තබා ද, එසේ නිරයෙහි උපදනේ වෙයි. ඒ කවර හෙයින්? යත්: මහණෙනි, යම් හෙයෙකින් ඔහුගේ සිත පුදුෂට ද, එහෙයින්. මහණෙනි, සිත දුෂිත වීම හේතු කොට ගෙන මෙසේ මේ ලෝකයෙහි ඇතැම් සත්ත්වයෝ ශරීරයාගේ හෙදයෙන් මරණින් මත්තෙහි සාප තැත්තා වූ, දුකට හේතු වූ, විවෘත ව පහිත වන තැන වූ තරකයෙහි උපදිත්.

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. එහි ලා මෙය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “මේ ලෝකයෙහි ඇතැම් පුද්ගලයකු පුදුෂට සිත් ඇත්තකු වශයෙන් දූත බුදුහු හිසුන්ගේ සම්පයෙහි මේ කාරණය ප්‍රකාශ කළහ:

3. මේ කාලයෙහි මේ පුද්ගල තෙමේ කල්පරිය කෙරේ තම් තරකයෙහි උපදනේ ය. යම් හෙයකින් ඔහුගේ සිත දුෂිත වූයේ ද එ හෙයිනි.”

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

4. යථා'හරිතා නිකඛිපෙය්‍ය එවමෙව තථාච්චිං
වෙතොපදෙසගෙතු හි සත්තං ගච්ඡන්ති දුග්ගති"න්ති

අයමපි අන්තො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

මහේෂා දුතියො.

භස්සදානං:

මොහො කොධො අථ මකේඛා අවිජ්ජා තණ්හා සෙඛා දුවෙ,
හෙදෙසාමයානි පුග්ගලො ච වග්ගමාහු දුතියන්ති වුච්චති.

තතියො චග්ගො

1. 3. 1.

[පසන්නචිත්ත සුත්තං]

21. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'හි මෙ සුතං:

1. ඉදං භික්ඛවෙ එකච්චං පුග්ගලං පසන්නචිත්තං එවං චේතසා වෙතො පරිච්ච පජාතාමි: “ඉදමහි වායං සමයෙ පුග්ගලො කාලං කරෙය්‍ය යථා'හතං නිකඛිත්තො එවං සග්ගො. තං කියා හෙතු? චිත්තඤ්ඤි'ය්‍ය භික්ඛවෙ පසන්නං. වෙතොපසාද හෙතු ඛො පත භික්ඛවෙ එවමිධෙකච්චෙ සත්තං කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති ති.

එතමන්තං භගවා අවොච. තන්තෙතං ඉති වුච්චති:

2. “පසන්න චිත්තං ඤාතාත එකච්චං ඉධ පුග්ගලං,
එතමන්තං ච ව්‍යාකාසි බුද්ධා භික්ඛුත සන්තිකෙ.

3. ඉමමහි වායං සමයෙ කාලං කසිරුථ පුග්ගලො,
සුගතිං උපපජ්ජෙය්‍ය චිත්තඤ්ඤි'ය්‍ය පසාදිතං.

4. යථා'හරිතා නිකඛිපෙය්‍ය එවමෙව තථාච්චිං
වෙතොපසාදගෙතු හි සත්තං ගච්ඡන්ති සුගති"න්ති.

අයමපි අන්තො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

4. “යම්සේ යමක් ගෙනවුත් බහා තබන්නේ ද, එසේ ම එවැනි සත්ත්වයෝ විත්තප්‍රදොෂ හේතුවෙන් දුගතියට යෙත්.”

මේ අතීත ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

දෙවන වගීය යි.

එහි උද්‍යානය:

මොහ, කොඩ, මකඩ, මොහ, අවිජ්ජා (නිවරණ), තණහා (සංයෝජන) සෙව දෙකය, සමසහෙද, සමසසාමයනී, දුට්ඨපුග්ගල යා යි මේ සූත්‍ර කිහිපයක් වගීය දෙවැනි ය යි කියනු ලැබේ.

තුන්වන වගීය

1. 3. 1.

[පසන්නවිහග සූත්‍රය]

21. මේ සූත්‍රය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. අර්හත් වූ සථිකයන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී:

1. මහණෙනි, මේ ලෝකයෙහි පාහැදුණු සිත් ඇති ඇතැම් පුද්ගලයකු මෙසේ (මගේ) සිතීන් (ඔහුගේ) සිත පිරිසිදු දැනීම: “මේ පුද්ගලයා මේ කාලයෙහි කල්පය කෙරේ නම්, හිසින් ගෙනා බරක් යම්සේ බහා තබනු ලැබේ ද, එසේ ම ස්වභාවයෙහි උපදිමි. ඒ කවර හෙයින් යත්: මහණෙනි, ඔහුගේ සිත ප්‍රසන්න ය. එ හෙයින්. මහණෙනි, සිත පාහැදීම හෙතු කොට ගෙන මෙසේ සමහර සත්ත්වයෝ කර්මකායයාගේ හෙදයෙන් මරණින් මතු සුගතී නම් වූ ස්වභාවයෙහි උපදිත්.”

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. මෙහි ලා මේ අතීත (භාවාවශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “මේ ලෝකයෙහි ඇතැම් පහත් සිතැති පුතුලකු දූත බුදුහු භික්ෂූන්ගේ සම්පයෙහි මේ කාරණය වදාළහ:

3. “මේ කාලයෙහි මේ පුද්ගල තෙමේ කල්පය කෙරේ නම්, සුගතියෙහි උපදනේ ය. ඔහුගේ සිත ප්‍රසන්න ය. එ හෙයින්.

4. යම් සේ යමක් ගෙනවුත් බහා තබන්නේ ද, පාහැදුණු සිත් ඇති පුද්ගල තෙමේ ද, එ පරිද්දෙන් ම ස්වභාවයෙහි උපදනේ වේ. සිත පාහැදීම හෙතු කොට ගෙන සත්ත්වයෝ සුගතියට යෙත්.”

මේ කාරණය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

1. 3. 2.

[මාපුඤ්ඤාභාසි සුභානං¹]

22. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුභානං:

1. මා භික්ඛවෙ පුඤ්ඤානං භාසිත්ථ. සුඛසේසතං භික්ඛවෙ අභිච්චතං ඉට්ඨස්ස කන්තස්ස පියස්ස මනාපස්ස යදිදං පුඤ්ඤාති. අභිජාතාමි බො පනාහං භික්ඛවෙ දීඝරත්තං කතානං පුඤ්ඤානං ඉට්ඨං කන්තං පියං මනාපං විපාකං පච්චන්තුතං. සත්ත වස්සාති මෙත්තචිත්තං භාවෙත්වා සත්ත සංවට්ඨ-විවට්ඨකපෙප නයිමං ලොකං පුතරාගමාසිං. සංවට්ඨමානෙ සුදං භික්ඛවෙ කපෙප ආභස්සරුපගො හොමි. විවට්ඨමානෙ කපෙප සුඤ්ඤං බ්‍රහ්මවිමානං උපපජ්ජාමි. තත්‍ර සුදං භික්ඛවෙ බ්‍රහ්මා හොමි මහාබ්‍රහ්මා අභිභූ අතභිභූතො අඤ්ඤාදඤ්ඤාදස්සො වසවන්ති. ජනනිංසක්ඛානං බො පනාහං භික්ඛවෙ සහෙකා අහොසිං දෙවානම්ඤෙ, අතෙකසතකානං රුජා අහොසිං චක්ඛවන්ති ධම්මකො ධම්මරුජා වාතුරන්තො විජ්ජාපි ජනපදත්ථාචරියප්පත්තො සත්තරත්ත-සම්පත්තො. කො පත වාදෙ පදෙසරජ්ජස්ස? තස්ස මය්‍යා භික්ඛවෙ එතද-හොසි: 'කිස්ස භු බො මෙ ඉදං කම්මස්ස ඵලං, කිස්ස කම්මස්ස විපාකො, යෙනාහං එතරහි ඵලං මහිද්ධිකො ඵලං මහානුභාවො'ති. තස්ස මය්‍යා භික්ඛවෙ එතදහොසි: තිණ්ණං බො මෙ ඉදං කම්මානං ඵලං, තිණ්ණං කම්මානං විපාකො, යෙනාහං එතරහි ඵලං මහිද්ධිකො ඵලං මහානුභාවො'ති. තෙය්‍යපිදං: දුතස්ස දම්මස්ස සඤ්ඤාමස්සා'ති.

එතමත්ථං භගවා අවොච. තත්ථෙතං ඉති වුච්චති:

2. "පුඤ්ඤමෙව සො සිකෙධස්ස අයතග්ගං සුබ්‍රුගං
දුතඤ්ඤා සම්මට්ඨියඤ්ඤා මෙත්තචිත්තඤ්ඤා භාවයෙ.
3. එතෙ ධම්මෙ භාවසිත්වා තයො සුඛසම්මුද්දයෙ
අඛ්‍යාපජ්ජං සුඛං ලොකං පණ්ණිතො උපපජ්ජති"ති.

අයමපි අත්ථො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුභානති.

1. 3. 2.

[මාපුඤ්ඤාසාධි සුත්තය]

22. මේ සුත්තය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. අර්හත් වූ සළීඥගත් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලදී. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, පිණට බිය නො වවු. මහණෙනි, මේ පින් යනු යහපත් වූ සිත්කළු වූ ප්‍රිය වූ මන වඩන්නා වූ සාපයට නමෙකි. මහණෙනි, බොහෝ කලක් මුලුල්ලෙහි (මා විසින්) කරන ලද පුණ්‍යකම්මල යහපත් වූ සිත්කළු වූ ප්‍රිය වූ මන වඩන්නා වූ ප්‍රතිඵල වළඳන ලද සි මම හොඳින් දකිමි. සත් වසක් මෙන් සිත වඩා (සංවතී විවතී) මහාකල්‍යාණ සතක් මුළුල්ලෙහි මේ කාම ලෝකයට පෙරළා නො ආයෙමි. මහණෙනි, කල්‍යාණ වාතාසෙන කල්හි ආභසාර නම් බ්‍රහ්මලොවට යන්නෙමි වෙමි. කල්‍යාණ හට ගන්නා කල්හි හිස් වූ (ප්‍රථමධ්‍යාන භූමි සංඛ්‍යාන) බ්‍රහ්ම විමානෙයක උපදිමි. මහණෙනි, මම එහි (බ්‍රහ්ම විහරණයෙන් උපන් හෙයින්) බ්‍රහ්මයා වෙමි. (බ්‍රහ්ම පාරිසද්ද බ්‍රහ්ම පුරෝහිතයතට වඩා ශ්‍රේෂ්ඨ හෙයින්) මහාබ්‍රහ්ම වෙමි. කිසිවකු විසින් මා බ පාවාත්විය නො හැකි වෙමි. කිසි යම් ගුණයෙකිනුදු කිසිසේත් මා බ පාවාත්විය නො හැකි වෙමි. තුන් කල් දත්තෙමි වෙමි. සෙස්සන්ගේ සිත් තමාගේ වශයෙහි පවත්වන්නෙමි වෙමි. මහණෙනි, මම සතිය වරක් දෙවියනට අභිපතී වූ ශක්‍රයා වීමි. නොයෙක් සියගණන් වාරයන්හි ධාර්මික වූ, ධර්මාර්ථත් වූ, සතර මහා ද්වීපයට අභිපතී වූ, සතුරන් ජය ගන්නා වූ, ජනපද-යන්හි සැරිසරායට පත් වූ, සත් රාවතීන් යුක්ත වූ සක්විති රජ වීමි. ප්‍රදේශ-රාජ්‍යලාභය ගැන කියනුම කවරේ ද? මහණෙනි, ඒ මට “මේ මගේ කවර කමිසෙක ප්‍රතිඵලයක් ද? යම් හෙයකින් මම දැන් මෙසේ මහත් සෘණි ඇත්තෙමි නම්, මහානුභාව ඇත්තෙමි නම්, ඒ කවර කමිසෙක විපාකයක් ද?” යි මෙ බදු සිතෙක් විය. මහණෙනි, ඒ මට “යමක් හෙතු කොට ගෙන මම දැන් මෙසේ මහත් සෘණි ඇත්තෙමි ද, මෙසේ මහානුභාව ඇත්තෙමි ද, එය මා විසින් කරන ලද මේ පින්කම් තුනේ ප්‍රතිඵලය යි. ඒ කවරේද? යන්: දුකය, ඉන්ද්‍රිය දමනය, කායවාක් සංවරය යන තුන යා” යි මේ සිත විය.

බුදුහු මේ කාරණය වදාළහ. ඒ අතීය (ගාමා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යමෙක් තමහට වැඩ කැමැති නම්, හෙ තෙමේ මහත් ඵල ඇති, සාප විපාක ගෙන දෙන ත්‍රිවිධ පුණ්‍යක්‍රියාව ම සම්පූර්ණ කරන්නේ ය. දුකය ද (සමවයභී නම් වූ) ශීලය ද, මෙන් සිත ද වඩන්නේ ය.

3. නුවණැති මනුෂ්‍ය තෙමේ මේ ත්‍රිවිධ ධර්මයන් සම්පූර්ණ කොට දුක් රහිත වූ බ්‍රහ්ම ලෝකයට පැමිණෙන්නේ ය.”

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ අතීය ද වදාරණ ලදී. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. 3. 3.

[උභො-අන්ථ සුත්තං]

23. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුත්තං:

1. එකධම්මො භික්ඛවෙ භාවිතො ඛහුලීකතො උභො අන්ථෙ සමධිගස්ස තිට්ඨති, දිට්ඨධම්මිකඤ්ඤව අන්ථං සම්පරුසිකඤ්ඤව. කතමො එකධම්මො? අපමාදෙ කුසලෙසු ධම්මෙසු. අයං ඛො භික්ඛවෙ එකධම්මො භාවිතො ඛහුලීකතො උභො අන්ථෙ සමධිගස්ස තිට්ඨති දිට්ඨධම්මිකඤ්ඤව අන්ථං සම්පරුසිකඤ්ඤව ති. එතන්ථං භගවා අවොච. තන්ථෙතං ඉති වුච්චති:

2. “අපමාදං පසංසනති පුඤ්ඤකිරියාසු පණ්ඩිතා.

අපමතො උභො අන්ථෙ අධිගණ්ඨාති පණ්ඩිතො.

3. දිට්ඨවධම්මෙ යො අන්ථො යො චන්ථො සම්පරුසිකො

අන්ථාභිසමා ධිරො පණ්ඩිතො'ති පවුච්චති”ති.

අයම්පි අන්ථො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත්තනි.

1. 3. 4.

[අට්ඨපුඤ්ඤසුත්තං]

24. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුත්තං:

1. එකපුග්ගලස්ස භික්ඛවෙ කප්පං සන්ඛාවන්තො සංසරතො සිය ඵලං මහාඅට්ඨිකඛ්ඤාලො අට්ඨිපුඤ්ඤා අට්ඨිරුසි යථායං චෙජුල පබ්බතො. සචෙ සංභාරකො අස්ස සම්භවඤ්ඤා න විතස්සෙය්‍යා ති.

එතන්ථං භගවා අවොච. තන්ථෙතං ඉති වුච්චති:

2. “එකස්සෙකෙන කප්පෙන පුග්ගලස්සට්ඨිසඤ්ඤායො

සිය පබ්බතසමො රුසි ඉති වුත්තං මහෙසිතා.

3. සො ඛො පනායං අකඛාතො චෙජුලො පබ්බතො මහා

උත්තරො ගිජ්ඣකුටස්ස මගධාතං ගිරිබ්බජේ.

4. යතො අරියසම්මාති සම්මප්පඤ්ඤාය පසාති

දුක්ඛං දුක්ඛසම්මුප්පාදං දුක්ඛස්ස ච අතික්කමං

අරියඤ්ඤට්ඨිභිතිකං මග්ගං දුක්ඛපසම්මගාමිතං.

5. සත්තකඛන්ත්‍රං පරමඤ්ඤා සන්ඛාවිත්ථාන පුග්ගලො

දුක්ඛස්සන්තකරො හොති සබ්බසංයොජනකකියා”ති.

අයම්පි අන්ථො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත්තනි.

1. 3. 3.

[උගො-අනු සූත්‍රය]

23. මේ සූත්‍රය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේය. අර්හත් වූ සමාසයන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී:

1. මහණෙනි, එක් ධර්මයක් වඩන ලද්දේ නැවත නැවත පුරුදු කරණ ලද්දේ මෙලොව යහපත පරලොව යහපත යන උභය ලොකානුසංගත අත් නොහැර පවතී. කවර එක් ධර්මයක් ද ඊට: කුසලධර්මයන් කෙරෙහි සිතිය එළවීම යි. මහණෙනි, මේ එකම ධර්මය වඩන ලද්දේ නැවත නැවත පුරුදු කරණ ලද්දේ මෙලොව යහපත පරලොව යහපත යන උභයලොකානුසංගත අත් නොහැර පවත්නේ යි.

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. ඒ අනුය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “පුණ්‍යක්‍රියා විෂයයෙහි සිතිය එළවීම පණ්ඩිත පසසත්. සිති ඇති පණ්ඩිත තෙමේ දෙලොව යහපත වෙසෙසින් සලසා ගනී.

3. මෙලොව දී ලැබිය යුතු යම් අභිවෘද්ධියක් වේ නම් එය ද, පරලොව දී ලැබිය යුතු යම් අභිවෘද්ධියක් ඇත් නම් එය ද යන දෙලොවෙහි අභිවෘද්ධිය ලැබීම හේතු කොට ගෙන ඒ නැණවත් පුද්ගල තෙමේ පණ්ඩිතයෙක් යැ යි කියනු ලැබේ.”

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ අනුය වදාරණ ලදී. මවිසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. 3. 4.

[අට්ඨපුඤ්ඤ සූත්‍රය]

24. මේ සූත්‍රය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේය. අර්හත් වූ සමාසයන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේය. මවිසින් මෙසේ අසන ලදී: මහණෙනි, මහා කල්පයක් තුළ සසර ඇවිදින්නා වූ, ඒ ඒ භවයෙහි භාසිරෙන් නැ වූ සත්ත්වයෙකුගේ ඇටගොඩ, අට්ඨපුඤ්ඤය, ඇටය ඉදින් එක් රැස් කරණ ලද්දේ නො නැසී පවත්නේ නම්, එය මේ වෙළුලු පථිතය සෙසින් මහත් වන්නේය.

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. ඒ අනුය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2-3. “මගධරට ගිරිබජ්‍ර නම් වූ රජගහ නුවර සමීපයෙහි වූ, ගිජ්ඣුළු පව්වට උතුරින් පිහිටි ඒ මේ වෙළුලු පථිතය (රජගහ නුවර පිරිවර සිටි කුඳු පහ අතුරින්) මහත් යැ යි කියනු ලැබේ. එක් කපක් තුළ රැස් කරණ ලද එක් පුද්ගලයකුගේ ඇට සමූහය ඒ වෙළුලු පථිතයට සම වේ යැ යි මහරජ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී.

4-5. ‘යම් කලෙක පටන් පුද්ගල තෙමේ දුක ය, දුක ඉපදීමට හේතුවය, දුක් නැති කිරීමය, දුක් නැති කිරීමේ මාර්ගය යන අංශය සත්‍යයන් සමාස්තයෙන් දැකී ද, හෙතෙමේ සත් වර හිමි කොට (භවයෙහි) ඔබ මොබ භාසිර සිසු සඤ්ඤාතයන් සත්‍ය කිරීමෙන් දුක් කෙළවර කරන්නේ වෙයි.’

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මවිසින් මෙසේ අසන ලදී.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

1. 3. 5.

[සමපජාන මුසාවාද සුතනං.]

25. චුතතං හෙතං භගවතා චුතතමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. එකං ධම්මං අතීතස්ස භික්ඛවෙ පුරිසපුග්ගලස්ස නානං තස්ස කිංඤ්චි පාපකම්මං අකරණීයන්ති වදාමි. කතමං එකධම්මං? යථාසිද්ධං¹ භික්ඛවෙ සමපජාන මුසාවාදො'ති.

එතමන්. භගවා අවොච. තතේතං ඉති චුට්ඨති:

2. “එකං ධම්මං අතීතස්ස මුසාවාදස්ස ජනතුනො විතීණ්ණපරලොකස්ස නඤ්චි පාපං අකාරියන්ති.”

අයමපි අතො චුතො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

1. 3. 6.

[දුතසංවිහාග සුතනං.]

26. චුතතං හෙතං භගවතා චුතතමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. එවඤ්ඤා භික්ඛවෙ සත්තා ජාතෙය්‍යං දුතසංවිහාගස්ස විපාකං යථාභං ජාතාමි, න අදචා භුඤ්ඤෙය්‍යං. න ච තෙසං මචෙත්ථමලං විතතං පරියාදාය තිට්ඨෙය්‍ය. යො'පි තෙසං අස්ස චරිමො අලොපො චරිමං කබලං, තතො'පි න අසංවිහරිතා භුඤ්ඤෙය්‍යං සචෙ තෙසං පටිග්ගාහකා අසසු. යසමා ච ඛො භික්ඛවෙ සත්තා න එවං ජානන්ති දුතසංවිහාගස්ස විපාකං යථාභං ජාතාමි, තසමා අදචා භුඤ්ඤන්ති මචෙත්ථමලඤ්ඤා තෙසං විතතං පරියාදාය තිට්ඨති ති.

එතමන්. භගවා අවොච. තතේතං ඉති චුට්ඨති:

2. “එවං චෙ සත්තා ජාතෙය්‍යං යථාචුතතං මහෙසිතා විපාකං සංවිහාගස්ස යථා හොති මහපථලං.

3. විතෙය්‍යං මචෙත්ථමලං විපසනෙන චෙතසා දජ්ජං කාලෙන අරියෙසු යත් දිනතං මහපථලං.

4. අනතං ච දචා බහුතො දකඛිණේයෙසු දකඛිණං ඉතො චුතා මනුස්සත්තා සග්ගං ගච්ඡන්ති දායකා.

5. තෙ ච සග්ගං ගතා තත්ථ මොදන්ති කාමකාමිනො විපාකං සංවිහාගස්ස අනුභොගන්ති අමච්ඡරා'ති.

අයමපි අතො චුතො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

1. යදිදං. මජ්ඣං.

1. 3. 5.

[සමපජානවුසාවාද සූත්‍රය]

26. මේ සූත්‍රය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය අර්භත් වූ සමාසයන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, වාක්සන්‍යය තම් වූ එක් ධර්මයක් ඉක්ම එ පුද්ගලයා විසින් නො කළ හැකි කිසි යම් පාපකම්යෙක් නැතැයි මම කියමි. කවර එක් ධර්මයෙක් ද? යත්: මහණෙනි, යම් බුදුවූ මේ දැන දැන බොරු කීමෙන් වේ ද එය යි

මේ කාරණය බුදුහු වදාළහ. ඒ අර්ථය ගාථාවශයෙන් මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “එක ම වාක්සන්‍යය ඉක්ම, බොරු කියන සුලු වූ, පරලොව සැපයින් ඉවත් වූ මනුෂ්‍යයා විසින් නො කළ හැකි පවෙක් තැන්තේ ය.”

මේ කාරණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. 3. 6.

දායකං විභාග සූත්‍රය

26. මේ සූත්‍රය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. අර්භත් වූ සමාසයන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, බෙදා දී වැළඳීමෙහි අනුසස් මම යම් කේ දනිමි ද, එසේ ම සෙස්සෝත් දනිත් තම් නොදී නො වළඳන්නාහු ය. මසුරු මල ඔවුන්ගේ සිත භාත්පයින් අල්ලා ගෙන නො සිටින්නේ ය. ඔවුන්ගේ යම් අවසන් බත් පිබෙක් වෙයි නම්, පිළිගන්නෝද වෙත් නම්, ඒ බත් පිබෙක් ද කොටසක් බෙදා නොදී නො වළඳන්නාහු ය. මහණෙනි, බෙදා දී වැළඳීමෙහි අනුසස් මා දන්නා සේ සෙසු මිනිස්සු යම් හෙයකින් නො දනිත් ද, එබැවින් බෙදා දී නො වළඳත්. මසුරු මල ද ඔවුන්ගේ සිත භාත්පයින් මැඬ ගෙන සිටියි.

මේ කාරණය බුදුහු වදාළහ. එහි ලා මේ අර්ථය ගාථා වශයෙන් මෙසේ කියනු ලැබේ:

2-3. “බෙදා වැළඳීමෙහි අනුසස් මහත් ඵල වන පරිදි බුදුහු විසින් යම් ලෙසකින් වදාරණ ලද සැටියෙන් මිනිස්සු දනිත් නම්, මසුරු මල දුර ලන්නාහු ය. යම් තැනකට දෙන ලද්දේ මහත් ඵල වේ ද (එබඳු වූ) ආයුෂ්‍යතට සුදුසු කාලයෙහි පහත් සිහින් දන් දෙන්නාහු ය.

4. දන් පිළිගැනීමට සුදුසු ආයුෂ්‍යතට පරලොව අදහා දන් දී බොහෝ දායකයෝ මේ මිනිසන් බැවින් චූත ව ස්වර්ගයට යෙත්.

ඒ දායකයෝ ස්වර්ගයට ගියාහු එහි සියලු කම්සැපවලින් සුඤ්ඤ ව සතුටු වෙත්. මසුරු මල රහිත වූ ඔහු බෙදා වැළඳීමෙහි ප්‍රතිඵල වළඳත්.”

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ අර්ථය ද වදාරණ ලදී. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. 3. 7.

[මෙතනාවෙතොවිමුහති සුතනං]

27. චුතනං හෙතං භගවතා චුතතමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. යාති කාතීචි භික්ඛවෙ ඔපධිකාති පුඤ්ඤකිරියවජ්ඣති, සබ්බාති තාති මෙතනාය වෙතොවිමුහති යා කල්ලං තායසනාති සොළසිං. මෙතනා යෙව තාති වෙතොවිමුහති අධිග්ගහෙතො භාසතෙ ව තපතෙ ව විරොවති ව. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ යා කාචි භාරකරුපාතං පභා, සබ්බා තා වජ්ඣම-පභාය කල්ලං තායසනාති සොළසිං, වජ්ඣපභා යෙව තා අධිග්ගහෙතො භාසතෙ ව, තපතෙ ව, විරොවති ව, එවං බො භික්ඛවෙ යාති කාතීචි ඔපධිකාති පුඤ්ඤකිරියවජ්ඣති, සබ්බාති තාති මෙතනාය වෙතොවිමුහති යා කල්ලං තායසනාති සොළසිං. මෙතනා යෙව තාති වෙතොවිමුහති අධිග්ගහෙතො භාසතෙ ව තපතෙ ව විරොවති ව.

2. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ වස්සානං පච්ඡිමෙ මාසෙ සරදසමයෙ විද්ධෙ විගතවලාහකෙ නහෙ ආදිවෙවානහං අබ්බසසකමානො¹ සබ්බං ආකාසගතං තමගතං අභිවිභවභාසතෙ ව තපතෙ ව විරොවති ව, එවමෙව බො භික්ඛවෙ යාති කාතීචි ඔපධිකාති පුඤ්ඤකිරියවජ්ඣති, සබ්බාති තාති මෙතනාය වෙතොවිමුහති යා කල්ලං තායසනාති සොළසිං. මෙතනා යෙව තාති වෙතො-විමුහති අධිග්ගහෙතො භාසතෙ ව, තපතෙ ව, විරොවති ව. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ රතනියා පච්චුසසමයං ඔසධි තාරකා භාසතෙ ව තපතෙ ව විරොවති ව, එව මෙව බො භික්ඛවෙ යාති කාතීචි ඔපධිකාති පුඤ්ඤකිරියවජ්ඣති, සබ්බාති තාති මෙතනාය වෙතොවිමුහති යා කල්ලං තායසනාති සොළසිං. මෙතනා යෙව තාති වෙතොවිමුහති අධිග්ගහෙතො භාසතෙ ව තපතෙ ව විරොවති ව.

එතමන් භගවා අවොව, තතේතං ඉති චුට්ඨති:

3. “යො ව මෙතනං භාවයති අපමාණං පතියානො,
තනු සංයෝජනා හොනති පස්සනො උපධික්ඛයං.

4. එකමිච්චි වෙ පාණමුද්ධාවිතො මෙතනායති කුසලො තෙන හොති සබ්බෙ ව පාණෙ මනසානුකම්පං පනුහමිරිසො පකරොති පුඤ්ඤං.

5. යො සත්තසණ්ඛං පඨවිං විජෙත්වා රුජ්ඣයො යජමානානුපරිසරා,
අස්සමෙධං පුරිසමෙධං සම්මාපාසං වාජපෙය්‍යං නිරග්ගලං.

6. මෙතනායා විතතායා සුභාවිතායා
කල්මපි තෙ තානුභවනති සොළසිං
වජ්ඣපභා තාරගණ්'ව සබ්බෙ.

1. අබ්බසසකමානො. සි. අ. මු. අබ්බසසකමානො. සි. අ. සථා.

1. 3. 7.

[මෙතනා වෙතොව්වුහන් සුත්‍රය]

27. මේ සුත්‍රය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. අර්හත් වූ සඵලයන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, උපධි සම්පතට (අත්බැව් සපුරාට) හිතවූ යම් ඒ පින්-කිරියවන්හු වෙත් නම්, ඒ සියල්ල මෛත්‍රීවිත්තවිමුක්තියගේ සොළොස් වන කලාවකුදු නො වරී. ඒ පින් කිරිය වත් මැඬ පවත්වා මෛත්‍රී-විත්තවිමුක්තිය ම දිලිසෙයි, විරුඬා ධර්මයන් තවයි, බබලයි. මහණෙනි, භාරකාවන්ගේ යම් ප්‍රහයෙක් වේ නම් යම් සේ එය සදපහනින් සොළොස් වන කලාවකුදු නො වරී ද, ඒ තරු එළිය මැඬ පවත්වා සද එළිය ම දිලිසේ ද, අදුරු තසා ද, බබලා ද, මහණෙනි, එ පරිද්දෙන් ම ඔපධික වූ යම් ඒ පින්කිරිය වන්හු වෙත් නම්, ඒ සියල්ල මෛත්‍රීවිත්තවිමුක්තියගේ සොළොස් වන කලාවකුදු නො අහී. ඒ පින්කිරියවත් මැඬ පවත්වා මෛත්‍රී විත්තවිමුක්තිය ම දිලිසෙයි, විරුඬා ධර්මයන් තවයි, බබලයි.

2. මහණෙනි, යම් සේ වසාන සංතුටෙහි කෙළවර ඉල් මස සරත් කාලයෙහි හෙළි වූ, විසුරුණු වැහි වලාකුළු ඇති, පහ වූ වලාකුළු ඇති, අහසෙහි සුංඝියා ගමන් කරන්නේ අහසෙහි වූ සියලු අදුරු මැඬ පවත්වා දිලිසේ ද, අදුරු තසා ද, බබලා ද, මහණෙනි, එ පරිද්දෙන් ම උපධි සම්පතට කරුණු වූ යම් ඒ පින්කිරියවන්හු වෙත් නම්, ඒ සියල්ල මෛත්‍රීවිත්තවිමුක්තියගේ සොළොස් වන කලාවකුදු නො අහී. ඒ පින්කිරියවත් මැඬ පවත්වා මෛත්‍රීවිත්තවිමුක්තිය ම දිලිසෙයි, විරුඬා ධර්මයන් තවයි, බබලයි. මහණෙනි, යම් සේ රෑ පැසුලුයම්හි (අලුයම්හි) දවහන් තරුව දිලිසේ ද, අදුරු තසා ද, බබලා ද, මහණෙනි, එ පරිද්දෙන් ම උපධි සම්පතට කරුණු වූ යම් ඒ පින්කිරියවන්හු වෙත් නම්, ඒ සියල්ල මෛත්‍රීවිත්තවිමුක්තියගේ සොළොස් වන කලාවකුදු නො අහී. ඒ පින්කිරියවත් මැඬ පවත්වා මෛත්‍රී-විත්තවිමුක්තිය ම දිලිසෙයි, විරුඬා ධර්මයන් තවයි, මැඬ බබලයි.

මේ ආරණ්‍ය හඟවන්හු වදාළහ. එහි මේ අර්ථය ගාථා වශයෙන් මෙසේ කියනු ලැබේ:

3. “යම් හිතියෙක් හෝ පැවිද්දෙක් එළඹ සිටි සිහි ඇත්තේ මෛත්‍රී ධ්‍යානය අප්‍රමාණය වශයෙන් වඩා ද, නිව්‍යාණය දක්නා වූ ඔහුගේ සංකෛශ්‍යජනයෝ නූතී වෙත්.

4. ඉදින් එක් ප්‍රාණීයකුකෙරෙහි දුෂිත නො වූ සිතින් යුතුව ව මෙන් කෙරේ ද, ඒ හෙතු කොට ගෙන හෙ තෙමේ මහ පින් ඇත්තෙක් වේ. සියලු ප්‍රාණීන් කෙරෙහි හිතානුකම්පාවෙන් යුත් අයඝී තෙමේ බොහෝ පින් කරන්නේ ය යනු කියනු ම කීම?

5-6. මිනිසුන්ගෙන් ගැවැසි ගත්තා වූ මහ පොළොව ජය ගත් සෘෂින් වැනි යම් දෘශ්‍යමි රජ කෙනෙක් වූ ද (ඔහු) අසාමෙධ, පුරිසමෙධ, සම්මාපාස, වාජපෙය්‍ය, නිරිග්ගල යන යාගයන් කරමින් හැසුරුණාහු ද, ඒ යාග මනා කොට වඩන ලද මෙන් සිතින් ලැබෙන පිණින් සොළොස් වන කලාවකුදු නො අහී. සියලු තරු සදපහනින් සොළොස් වන කලාවකුදු නො අහනාක් මෙනි.

7. යො න භනති න සාතෙති න ජනාති න ජාපයෙ
මේහනංසො සබ්බභුතෙසු වෙරං තස්ස න කෙනවි”ති.

අයමපි අකො වුතො භගවතා. ඉති මෙ සුතනති.

වග්ගො භග්ගො.

භසසුද්දනං:

විහනං භාසී උභො අකො පුඤ්ජං වෙසුලුපබ්බතං
සමපජානමුසාවාදො දුතඤ්ච මේහතභාවතා.

සභාමානීධි සුතතාති පුරිමානි ව විසති
එකධිමෙසු සුතනනතා සත්තවිසතිසඛාතා’ති.

එකකතිපාතො නිට්ඨිතො.

දුකතිපාතො

පඨමො වග්ගො

2. 1. 1.

[පඨමභික්ඛුස්තං]

28. *වුහනං හෙතං භගවතා වුතතමරහතා’ති මෙ සුතං:

1. දව්ඨි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමනනාගතො භික්ඛු දිට්ඨිව ධම්මෙ දුකඛං
විහරති සවිසාතං සඋපායාසං සපරිලාභං. කායස්ස හෙද පරමමරණා
දුග්ගති පාටිකඛ්ඛා, කතමෙහි දව්ඨි’ ඉන්ද්‍රියෙසු අගුහනආරතාය ම භොජනෙ
අමනාසකුසුතාය ව. ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ දව්ඨි ධම්මෙහි සමනනාගතො භික්ඛු
දිට්ඨිව ධම්මෙ දුකඛං විහරති සවිසාතං සඋපායාසං සපරිලාභං. කායස්ස හෙද
පරමමරණා දුග්ගති පාටිකඛ්ඛා’ති

එතමස්මිං භගවා අවොච. ආකො ඉති වුච්චති:

2. වක්ඛු සොතඤ්ච සාතඤ්ච ජට්ඨා කායො අපො මනො
එතාති යස්ස ආරාති අගුහනානිධි භික්ඛුතො
3. භොජනමහි අමනාසකුසු ඉන්ද්‍රියෙසු අසංවුතො
කායදුකඛං වෙතොදුකඛං දුකඛං සො අධිගච්ඡති
4. ඛයමානෙන කායෙන ඛයමානෙන වේතසා
දිවා වා යදි වා රතනිං දුකඛං විහරති තාදිසො’ති.

අයමපි අකො වුතො භගවතා. ඉති මෙ සුතනති.

* මෙය වුලින් “දෙව් ධම්මෙ අනුකම්භි” පාඨයෙන් සිංහල වුරුම පොතෙහි පෙනේ. මෙය
අලි කපාවේ ද සියම් පොතේ ද සඳහන් නො වේ.

7. යමෙක් තෙමේ කිසිවකුට හිංසා නොකෙරේ ද, අනුන් ලවා හිංසා නොකරවා ද, කිසිවකු නොපරදවා ද, අනුන් ලවා අනෙකකුට හානි නොකරවා ද, සියලු සතුන් කෙරෙහි මෛත්‍රියෙහි අංශයක් බඳු වේ ද ඔහුට කිසිකරුණකිනුත් (නොහොත් කිසිවකු හා ද) වෛරයෙක් නැත්තේ ය.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ අර්ථය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

තුන්වැනි වර්ගය යි.

එහි උද්‍යානය:

පසන්නවිතත, මාපුඤ්ඤාහාසී, උභෝ අත්ථ, අට්ඨපුඤ්ඤ, සම්පරාන-මුසාවාද, දුක්ඛං විභාග, මෙතනාචෙතොවිමුක්ති යන සහ ද පළමු කී විස්ස දෑ සිසත්විසි සුත්‍රාන්තයෝ එකක නිපාතයෙහි සඟහාහිත වෙත්.

එකකනිපාතය නිමයේ ය.

දුක්ඛනිපාතය

ප්‍රථම වර්ගය

2. 1. 1.

[පටිමහිකු සුත්‍රය]

28. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සුත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීන් වූ බුදුරජුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, අකුශලධර්ම දෙකෙකින් යුක්ත වූ මහණ තෙමේ මේ අත් බව්වි ම (කායචිත්ත) පිඩාසහිත වූ, දැඩි වෙහෙස සහිත වූ, දැවීම සහිත වූ දුකින් යුක්ත ව වෙසෙයි. ඔහු විසින් මරණින් මතු දුගතිය කැමැති විය යුතු වෙයි. කවර ධර්ම දෙකෙකින් ද යත්: ඉන්ද්‍රිය විෂයයෙහි අසංවර බැවිනුත්, අහරෙහි පමණ තොදත්තා බැවිනුත් ය. මහණෙනි, මේ අකුශල ධර්ම දෙකින් යුක්ත වූ මහණ තෙමේ මේ අත්බව්වි ම පිඩා සහිත වූ, දැඩි වෙහෙස සහිත වූ, දැවීම සහිත වූ දුකින් යුතු ව වෙසෙයි. මරණින් මතු (ඔහු විසින්) දුගතිය කැමැති විය යුතු වෙයි.

මේ කරුණ බුදුහු වදාළහ. එහි ලා මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ ද කියනු ලැබේ:

2-3. “මේ ශාසනයෙහි යම් කිසි මහණකුගේ ඇඟ කණ නැඟැඟ දිව කය සිත යන මේ දොරවල් නොවසන ලද ද, අහරෙහි පමණ තොදත්තා වූ ඉන්ද්‍රියයන්හි නොවැසූ දොර ඇති ඒ මහණ තෙමේ කය සිත පිළිබඳ සම්ප්‍රකාර දුකට පැමිණේ.

4. එබඳු පුද්ගල තෙමේ කායික චෛතසික දුක් නැමැති හින්තෙන් දුමෙහින් දිවා රා දෙකේ ම දුක සේ වාසය කෙරෙයි.”

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ අර්ථය ද වදාරණ ලදී. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

2. 1. 2.

[දුතියතික්ඛු සුත්තං]

29. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුත්තං:

1. දුතී භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො භික්ඛු දිට්ඨොච ධම්මෙ සුඛං විහරති අවිසංතං අනුපායාසං අපරිලාභං. කායස්ස හෙද පරමමරණං සුභති පාටිකඛ්ඛා. කතමෙහි දුතී? ඉන්ද්‍රියෙසු ගුත්තවාරතාය ච භොජනෙ මන්තඤ්ඤතාය ච. ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ දුතී ධම්මෙහි සමන්තාගතො භික්ඛු දිට්ඨොච ධම්මෙ සුඛං විහරති අවිසංතං අනුපායාසං අපරිලාභං. කායස්ස හෙද පරමමරණං සුභති පාටිකඛ්ඛා ති.

එතඤ්ඤං භගවා අවොච. තඤ්ඤං ඉති වුච්චති:

2. චක්ඛු සොතඤ්ච සංඤ්ඤච ජ්වහා කායො අපො,¹ මනො

එතාති යස්ස ආරාති සුගුත්තානීධි භික්ඛුතො

3. භොජනමති ච මන්තඤ්ඤ ඉන්ද්‍රියෙසු ච සංවුතො

කායසුඛං වෙනොසුඛං සුඛං සො අධිගච්ඡති.

4. අඛය්‍යමානෙන කායෙන අඛය්‍යමානෙන වෙනසා

දිවා වා යදි වා රත්තං සුඛං විහරති තාදිසො'ති.

අයමපි අරොථා වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත්තනති.

2. 1. 3.

[තූපනීය සුත්තං]

30. වුත්තං හෙතං භගවතා වුත්තමරහතා'ති මෙ සුත්තං.

1. දො මෙ භික්ඛවෙ තපනීයා. කතමෙ දො? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො අකතකල්‍යාණො හොති අකතකුසල්‍යො අකතභීරුතතානො, කතපාපො කතඵද්දො කතනිබ්බිසො. සො අකතං මෙ කල්‍යාණන්ති'පි තප්පති. කතං මෙ පාපන්ති'පි තප්පති. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ දො ධම්මො තපනීයා'ති.

එතඤ්ඤං භගවා අවොච. තඤ්ඤං ඉති වුච්චති:

2. කායදුච්චරිතං කතො වච්ඡුච්චරිතාති ච

මනොදුච්චරිතං කතො යඤ්චඤ්ඤං දෙසසඤ්ඤිතං

3. අකතො කුසල්ලංකමමං කතොතාකුසල්ලං බහුං

කායස්ස හෙද දුප්පඤ්ඤ නිරයං සො උපපජ්ජතිති.

අයමපි අරොථා වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත්තනති.

2. 1. 2.

[ද්‍රව්‍යානුසාරී සූත්‍රය]

29 භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සූත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ බුදුරජුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදි:

1. මහණෙනි, (කුසල) ධර්ම දෙකෙකින් යුක්ත වූ මහණ තෙමේ මේ අත්ඛණ්ඩ ම (කායචිත්ත) පිඬා නැති, දෘඪ වෙහෙස නැති, නත්වාදුරු මිත්‍රීය නැති සැපයෙන් යුක්ත ව වෙසෙයි. මරණින් මතු ඔහු විසින් සුභතිය කැමැති විය යුතු වෙයි. කවර (කුසල) ධර්ම දෙකෙකින් ද යත්: ඉදුරන්හි සංවරයෙනුත්, අභරෙහි පමණ දත්තා බැව්නුත් ය. මහණෙනි, මේ ධර්ම දෙකින් යුක්ත වූ මහණ තෙමේ මේ අත්ඛණ්ඩ ම (කායචිත්ත) පිඬා නැති, දෘඪ වෙහෙස නැති, නත්වාදුරු මිත්‍රීය නැති සැපයෙන් යුතු ව වෙසෙයි. (ඔහු විසින්) මරණින් මතු සුභතිය කැමැති විය යුතු වේ.

මේ කරුණය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2-3. “මේ ශාන්තයෙහි යම් කිසි භික්ෂුවකගේ ඇස කණ නැඟාය දිව කය සිත යන මේ සදුර වසන ලද ද, අභරෙහි පමණ දත්තා වූ, ඉන්ද්‍රියසංවරයෙන් යුක්ත වූ ඒ භික්ෂු තෙමේ කය සිත පිළිබඳ සම්ප්‍රකාර සැපයට පැමිණේ.

4. එබඳු පුද්ගල තෙමේ කායික චෛතසික ශිත්තෙන් තො දූවෙන් තේ දිවා රැ දෙකෙහි ම සැපයේ වාසය කෙරෙයි.”

මේ අර්ථය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරන ලදි. මා විසින් මෙසේ අසන ලදි.

2. 1. 3.

[තප්පිකා සූත්‍රය]

30 භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සූත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ බුදුරජුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරන ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලද්දේ ය.

1. මහණෙනි, (දෙලොවම) පසුතැවිල්ල ඇති කරණ (පසුතැවිල්ලට හේතු වූ) මේ ධර්ම දෙකෙකි. කවර දෙකෙකින් ද යත්: මහණෙනි, මේ ලොවහි ඇතැම් පුද්ගලයෙක් තෙමේ තොකරණ ලද කලණ දම් ඇත්තේ, තොකරණ ලද කුසල් ඇත්තේ, තොකරණ ලද පුණ්‍ය කම් ඇත්තේ, කරණ ලද පාපකම් ඇත්තේ, කරණ ලද රෝග කම් ඇත්තේ, කරණ ලද නිලිපි කම් ඇත්තේ වේ ද, හෙතෙමේ ‘මා විසින් පින් තොකරණ ලද’ යි ද තාවෙයි. ‘පවි කරණ ලද’ යි ද තාවෙයි. මහණෙනි, පසුතැවිල්ලට හේතු වූ මේ ධර්මයෝ දෙදෙන වෙත්.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ වදාළ සේක. එහි ලා මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2-3. “ඒ අඤ්ඤා පුද්ගල තෙමේ කායදුශචරිත වාග්දුශචරිත මනෝ දුශචරිත හා (කම්පථභාවයට නොගිය) වෙනත් අකුසල් ද කොට, කුසල් නො කොට, බොහෝ අකුසල් කොට, කාවුත් මරණින් මතු අපායෙහි උපදී.”

මේ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදි. මා විසින් මෙසේ අසන ලදි.

2. 1. 4.

[අතපනීය සුත්තං]

31. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. දෝ' මෙ භික්ඛවෙ ධම්මා අතපනීයා. කතමෙ දෝ? ඉධ භික්ඛවෙ එකවෙවා කතකල්‍යාණො හොති කතකුසල්‍යො කතභීරුතානො, අකතපාපො අකතඵදෙදු අකතකිබ්බිසො. සො කතං මො' කල්‍යාණන්ති'පි න තප්පති. අකතං මෙ පාපන්ති'පි න තප්පති. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ දෝ ධම්මා අතපනීයා'ති.

එතමිත්ථං භගවා අවොච. තඤ්ඤං ඉති වුච්චති:

2. “කායදුච්චරිතං භිත්වා චච්චුච්චරිතාති ච
මනොදුච්චරිතං භිත්වා යඤ්චඤ්ඤං දොසසඤ්ඤිතං

3. අකතො' කුසලං කම්මං කතොනකුසලං බහුං
කායස්ස හෙදු සප්පඤ්ඤා සංගං සො උපපජ්ජති”ති¹.

අයමපි අඤ්ඤා වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත්තන්ති.

2. 1. 5.

[පාපකසීල සුත්තං]

32. වුත්තං හෙතං භගවතා වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං.

1. දව්භි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සම්මනාගතො පුග්ගල්‍යො යථාභතං නික්ඛි-
හෙතා එවං නිරයෙ. කතමෙහි දව්භි? පාපකෙත ච සීලෙන පාපිකාය ච දිට්ඨියා.
ඉමෙහි ඛො භික්ඛවෙ දව්භි ධම්මෙහි සම්මනාගතො පුග්ගල්‍යො යථාභතං
නික්ඛිත්තො එවං නිරයෙ'ති.

එතමිත්ථං භගවා අවොච. තඤ්ඤං ඉති වුච්චති:

2. “පාපකෙත ච සීලෙන පාපිකාය ච දිට්ඨියා
එතෙහි දව්භි ධම්මෙහි යො සම්මනාගතො තරු
කායස්ස හෙදු දුප්පඤ්ඤා නිරයං සො උපපජ්ජති”ති.

අයමපි අඤ්ඤා වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත්තන්ති.

1 සොපපජ්ජති, මජ්ඣං.

2. 1. 4.

[අතපනිය සූත්‍රය]

31. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීන් වූ බුදුරදුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදි:

1. මහණෙනි, පසුතැවිල්ල ඇති නොකරණ (පසුතැවිල්ලට හෙතු නොවන්නා වූ) මේ ධර්ම දෙකෙකි. කවර දෙකෙක් ද යත්: මේ ලොවිනි ඇතැම් පුද්ගලයෙක් කරණ ලද කලණ දම් ඇත්තේ, කරණ ලද කුසල් ඇත්තේ, කරණ ලද පුණ්‍යකම් ඇත්තේ, නොකරණ ලද පාපකම් ඇත්තේ, නොකරණ ලද රෝද්‍ර කම් ඇත්තේ, නොකරණ ලද කිලිපි කම් ඇත්තේ වේ ද, හෙ තෙමේ 'මා විසින් පින් කරණ ලද්ද' යි ද නො තැවෙයි. 'මා විසින් පව් නොකරණ ලද්ද' යි ද නො තැවෙයි. මහණෙනි, පසුතැවිල්ල ඇති නොකරණ මේ ධර්මයෝ දෙදෙන වෙත්.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ වදාළ සේක. එහි මේ අර්ථය (භාෂා වශයෙන්) මෙසේ ද කියනු ලැබේ:

2. "ඒ ප්‍රඥ පුද්ගල තෙමේ කායදුශ්චරිත වාග්දුශ්චරිත මනෝදුශ්චරිත හා වෙනත් සද්දේ ද ද (අකුසල්) භාර පියා,

3. අකුසල් නොකොට, බොහෝ කුසල් කොට, මරණින් මතු සුභතියෙහි උපදී."

මේ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදි. මෙසේ මා විසින් අසන ලදි.

2. 1. 5.

[පාපක සිල සූත්‍රය]

32. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සූත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීන් වූ බුදුරදුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදි.

1. මහණෙනි, කරුණු දෙකෙකින් යුක්ත වූ පුද්ගල තෙමේ ගෙන භාර සිටුවුවත් සෙයින් තීරයෙහි උපදී. කවර නම් කරුණු දෙකෙකින් ද යත්: ලාමක වූ ශීලයෙන් ද ලාමක වූ දෘෂ්ටියෙන් ද යන දෙකෙනි. මහණෙනි, මේ කරුණු දෙකින් යුක්ත වූ පුද්ගල තෙමේ ගෙන භාර සිටුවුවත් සෙයින් තීරයෙහි උපදී.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදාළ සේක. එහි මේ අර්ථය (භාෂා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ.

2. "ලාමක වූ ශීලයෙන් ද ලාමක වූ දෘෂ්ටියෙන් ද යන මේ කරුණු දෙකින් යුක්ත වූ යම් මනුෂ්‍යයෙක් වේ ද, ඒ අඥන තෙමේ කාබුත් මරණින් මතු නරකයෙහි උපදී.

මේ අර්ථය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදි. මෙසේ මා විසින් අසන ලදි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

2. 1. 6.

[හදුකසීල සුත්තං]

33. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං.

1. දව්හි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො යථාභතං නික්ඛිත්තො එවං සග්ගෙ. කතමෙහි දව්හි: හදුකෙත ව සිලෙන හද්දිකාය ව දිට්ඨියා. ඉදෙහි ඛො භික්ඛවෙ දව්හි ධම්මෙහි සමන්තාගතො පුග්ගලො යථාභතං නික්ඛිත්තො එවං සග්ගෙ'ති.

එතමන්ට භගවා අවොච. තජේතං ඉති වුච්චති:

2. “හදුකෙත ව සිලෙන හද්දිකාය ව දිට්ඨියා
එතෙහි දව්හි ධම්මෙහි යො සමන්තාගතො තරො
කායස්ස හෙද සප්පකෙද්දු සග්ගං සො උපපජ්ජති”ති.

අයමපි අජේතො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත්තන්ති.

2. 1. 7.

[අනාතාපි සුත්තං]

34. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං.

1. අනාතාපි භික්ඛවෙ භික්ඛු අනොත්තාපි¹ අභබ්බො සම්මොධාය, අභබ්බො නිබ්බාණාය, අභබ්බො අනුත්තරස්ස යොගකෙතමස්ස අධිගමාය. අනාතාපි ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු ඔත්තාපි² භබ්බො සම්මොධාය, භබ්බො නිබ්බාණාය, භබ්බො අනුත්තරස්ස යොගකෙතමස්ස අධිගමාය'ති.

එතමන්ට භගවා අවොච. තජේතං ඉති වුච්චති:

2. “අනාතාපි අනොත්තාපි¹ කුසිත්තො නිත්ථිරියො
යො පිත්ථිඤ්ඤාලො අතිරිකො³ අනාදරො
අභබ්බො තාදිසො භික්ඛු ඵුට්ඨං සම්මොධිමුත්තමං.

3. යො ව සතීමා නිපකො කුසි අනාතාපි ඔත්තාපි ව අප්පමත්තො
සංයොජ්ජතං ජාතිජරාය ඡේත්වා ඉධෙව සම්මොධිමුත්තතරං ඵුසෙ.

අයමපි අජේතො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත්තන්ති.

1. අනොත්තාපි - සිමු. 2 ඔත්තාපි - සිමු. 3 අතිරිකො - සි.

2. 1. 6.

[හදුනා ගැනීම සහතිකය]

33. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සුත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මේ විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, කරුණු දෙකෙකින් සුඤ්ඤා වූ පුද්ගල තෙමේ ගෙන හැර සිටුවුවක් සෙයින් සංවිධානයට උපදී. කවර තම කරුණු දෙකෙකින් ද යත්: යහපත් ශීලයෙන් ද, යහපත් දෘෂ්ටියෙන් ද (යන දෙකෙනි.) මහණෙනි, මේ කරුණු දෙකින් සුඤ්ඤා වූ පුද්ගල තෙමේ ගෙන හැර සිටුවුවක් සෙයින් සංවිධානයට උපදී.

බුදුහු මේ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යහපත් වූ ශීලයෙන් ද, යහපත් වූ දෘෂ්ටියෙන් ද, යන මේ කරුණු දෙකින් සුඤ්ඤා වූ යම් මනුෂ්‍යයෙක් වේ ද, ඒ නුවණැති පුද්ගල තෙමේ මරණින් මතු සංවිධානයට උපදී.

මේ අර්ථය ද ගතවත්ත විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මේ විසින් අසන ලදී.

2. 1. 7.

[අනාභිකාමී සුත්‍රය]

34. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලදී. මේ විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, කෙලෙස් තවන වීර්‍යයෙන් නොර වූ, (කුසිත වූ) පව්ව බිය නැති මහණ තෙමේ ආර්යාංගිකාධිපතියට සුදුස්සෙක් නො වේ. නිව්‍යානාධිපතියට සුදුස්සෙක් නො වේ. රහත් පලයට පැමිණීමට සුදුස්සෙක් නො වේ. මහණෙනි, කෙලෙස් තවන වීර්‍යය ඇති පව්ව බිය ඇති මහණ තෙමේ ආර්යාංගිකාධිපතියට සුදුස්සෙක් වේ. නිව්‍යානාධිපතියට සුදුස්සෙක් වේ. අතීතථලාධිපතියට සුදුස්සෙක් වේ.

මේ කරුණ බුදුහු වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. කෙලෙස් තවන වීර්‍යය නැත්තා වූ, පව්ව බිය නොවන සුදු වූ, කුසිත වූ, වීර්‍යය නැති, පින-මිඳුබිය බහුල කොට ඇති, උප්පා නැති, නො පිළිවෙන්නි ආදරයක් නැති යම් මහණෙක් වේ ද, හෙ තෙමේ උතුම් වූ අතීත්තිය ලබන්ට සුදුස්සෙක් නො වේ.

3. යම් කිසි මහණෙක් මනා සිතියෙන් සුඤ්ඤා වූයේ, ප්‍රඥ ඇත්තේ, ධ්‍යාන වඩන සුළු වූයේ, කෙලෙස් තවන වීර්‍යය ඇත්තේ, පව්ව බිය වන සුළු වූයේ, කමටගත් වැඩිමෙහි පමා නොවූයේ, ජාතිජරා සංයෝජන බේරුමක් සිදු මේ අත්බැවිහි ම උතුම් රහත්මයා නුවණ ලබන්නේ ය.

මේ අර්ථය ද ගතවත්ත විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මේ විසින් අසන ලදී.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

2. 1. 8.

[පඨම ජනකුහන සුත්තං]

35. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං.

1. තසිදං භික්ඛවෙ ඛුහමවරියං වුස්සති ජනකුහනස්ථං ජනලපනස්ථං ලාභසකකාරසිලොකාතිසංසස්ථං 'ඉති මං ජනො ජානාතු'ති. අථ ඛො ඉදං භික්ඛවෙ ඛුහමවරියං වුස්සති සංවරස්ථො ජහානස්ථොති.

එතමස්ථං භගවා අවොච. තතෙතං ඉති වුව්චති:

2. "සංවරස්ථං ජහානස්ථං ඛුහමවරියං අතීතිහං
අදෙසසී සො භගවා තිබ්බාණොගධගාමිනං.

3. එස මග්ගො මහතෙතති¹ අනුසාතො මහෙසිති.²
යෙ යෙ තං පටිපජ්ජන්ති යථා බුද්ධො දෙසිතං
දුක්ඛස්සන්තං කරස්සන්ති සඤ්ඤාසනකාරිනො"ති.

අයමපි අතො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

2 1. 9.

[දුතිය ජනකුහන සුත්තං]

36. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා' ති මෙ සුතං.

1. තසිදං භික්ඛවෙ ඛුහමවරියං වුස්සති ජනකුහනස්ථං ජනලපනස්ථං ලාභසකකාරසිලොකාතිසංසස්ථං 'ඉති මං ජනො ජානාතු'ති. අථ ඛො ඉදං භික්ඛවෙ ඛුහමවරියං වුස්සති අභිඤ්ඤාස්ථො ජරිඤ්ඤාස්ථොති.

එතමස්ථං භගවා අවොච. තතෙතං ඉති වුව්චති:

2. "අභිඤ්ඤාස්ථං ජරිඤ්ඤාස්ථං ඛුහමවරියං අතීතිහං
අදෙසසී සො භගවා තිබ්බාණොගධගාමිනං.

3. එස මග්ගො මහතෙතති¹ අනුසාතො මහෙසිති²
යෙ යෙ තං පටිපජ්ජන්ති යථා බුද්ධො දෙසිතං
දුක්ඛස්සන්තං කරස්සන්ති සඤ්ඤාසනකාරිනො"ති

අයමපි අතො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

1. මහනෙතති සිවු 2. මහෙසිතො - සිවු.

2. 1 8.

[ප්‍රථම ජනකුහන සූත්‍රය]

35. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ බුදුරජුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. මහණෙනි, මේ මාගීබ්‍රහ්මචර්යා (නොහොත් ශාසන බ්‍රහ්මචර්යා) 'ජන තෙමේ මා මෙසේ දනිවා'යි. ජනයා විසමය පත් කරණු පිණිස, ජනයා ලවා සිය ගුණ කියවනු පිණිස, ලාභසත්කාරකීතී සම්බන්ධ අනුසත් පිණිස නො වසනු ලැබේ. මහණෙනි, වැලි දුරු මේ බ්‍රහ්මචර්යා සංවරය පිණිස ද කෙලෙස-ප්‍රභාණය පිණිස ද වසනු ලැබේ.

බුදුහු මේ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සංවරය පිණිස ද, ප්‍රභාණය පිණිස ද, උපද්‍රව රහිත වූ, නිවන් තැනි ප්‍රතිෂ්ඨාවට පමුණුවන බ්‍රහ්මචර්යා වදාළ සේක.

3. මේ මාගීය උදර අදහස් ඇති මහාතමයන් විසින් අනුගමනය කරණ ලද්දේ ය. බුදුරජුන් විසින් දෙශනා කරණ ලද පරිදි යම් කෙනෙක් මේ බ්‍රහ්මචර්යා පිළිපදින්න ද, ශාන්තශාසනය කරන්නා වූ (මහු තුමු) සසර දුක් කෙළවර කරන්නාහ.

මේ කරුණ බුදුහු විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

2. 1 9

[දෙවෙනි ජනකුහන සූත්‍රය]

36. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්ථය වූ බුදුරජුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. මහණෙනි, මේ මාගීබ්‍රහ්මචර්යා (නොහොත් ශාසන බ්‍රහ්මචර්යා) 'ජන තෙමේ මා මෙසේ දනිවා'යි ජනයා විසමය පත් කරණු පිණිස, ජනයා ලවා ගුණ කියවා ගණු පිණිස, ලාභසත්කාර කීතී සම්බන්ධ අනුසත් පිණිස නො වසනු ලැබේ. මහණෙනි, වැලි දුරු මේ බ්‍රහ්මචර්යා සම්බන්ධත් විශිෂ්ටත-යෙන් අවිපරිත ලෙස දැන ගණු පිණිස ද ත්‍රේභූමක ධර්මයන් පිරිසිදු දැන ගණු පිණිස ද වසනු ලැබේ.

බුදුහු මේ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ.

2. "ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සම්බන්ධත් ඇති සාපිඤ්ඤා-යෙන් දැන ගණු පිණිස, ත්‍රේභූමකධර්මයන් පිරිසිදු දැන ගණු පිණිස ශබ්දානුරහිත වූ නොහොත් උපද්‍රව රහිත වූ නිවණට පමුණුවන මාගීබ්‍රහ්මචර්යා දෙශනා කළ සේක.

3. මේ මාගීය උදර අදහස් ඇති, බුද්ධාදි මහාතමයන් විසින් අනුගමනය කරණ ලද්දේ ය. බුදුරජුන් විසින් දෙශනා කරණ ලද පරිදි යම් කෙනෙක් මේ මාගීබ්‍රහ්මචර්යා පිළිපදින්න ද, ශාන්තශාසනය කරන්නා වූ (මහු තුමු) සසර දුක් කෙළවර කරන්නාහ."

මේ කරුණ ද භගවත්හු විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

2. 1. 10

[සංඝාමනස්ස සුත්තං]

37. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරගතා'ති මෙ සුතං.

1. දර්භි භික්ඛවෙ ධම්මෙති සමන්තාගතො භික්ඛු දිට්ඨො ධම්මෙ සුඛසංමනස්සඛුලො විහරති. යොති වස්ස ආරඤ්ඤා නොති ආසවානං බයාය. කතමෙති දර්භි? සංවෙජනීයෙසු ධාතෙසු සංවෙජනෙන, සංවික්ඛස්ස ව¹ යොතිසො පට්ඨානෙන. ඉමෙති ඛො භික්ඛවෙ දර්භි ධම්මෙති සමන්තාගතො භික්ඛු දිට්ඨො ධම්මෙ සුඛසංමනස්සඛුලො විහරති. යොති වස්ස ආරඤ්ඤා හොති. ආසවානං බයායාති.

එතමිදං භගවා අවොච. තුද්ධං ඉති ථුට්ඨති:

2. “සංවෙජනීයධාතෙසු සංවිජ්ජනෙ ව පණ්ඩිතො ආතාපි තිපකො භික්ඛු පඤ්ඤාය සමවෙක්ඛිය.

3. එවංවිහාරී ආතාපි සන්තවුන්ති අනුඤ්ඤාය වෙතොසමිථිමනුසුත්තො බයං දුක්ඛස්ස පාපුණ්ණිති.

අයමපි අද්දො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

වග්ගො පඨිමො.

තිස්සඤ්ඤානං:

දො ව භික්ඛු තපනීයා' තපනීයා අපරෙ දුට්ඨො²
අතාතාපි දො කුහතා ව³ සොමනස්සෙන තෙ දසාති.

1. සංවෙගස්ස ව, සි. අ. මු. 2. පරපෙති, සි. මු. 3. අදො ආතාපි හ කුහතා ව - සි. මු. දො පාද හ කුහතා ව, සි.

2. 1. 10.

[සංකීර්ණ සූත්‍රය]

37. භූමිමාලිකා විසින් මේ සූත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්ථය වූ බුදුරදුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. මහණෙනි, කරුණු දෙකකින් යුක්ත වූ මහණ තෙමේ මේ අත්බවිහිම (කායික චෛතසික වූ) සුව සොම්නස් බහුල ව වෙසේ. ඔහු විසින් අසුචයන් සෑය කිරීම සඳහා (අර්ථයට අවශ්‍ය) කරුණ පටන් ගන්නා ලද්දේ නම් වෙයි. කවර නම් දෙකකින් ද යන: සංවේගයට වස්තු වූ තත්වි සංවේගයෙන් ද, සංවේගයට පැමිණියහුගේ සමයක් ව්‍යායාමයෙන් ද (යන දෙකෙනි.) මහණෙනි, මේ බව දෙකින් යුක්ත වූ මහණ තෙමේ මේ අත්බවිහිම සුවසොම්නස් බහුල ව වෙසේ. ඔහු විසින් අර්ථයට අවශ්‍ය කරුණ පටන් ගන්නා ලද්දේ නම් වේ.

බුදුහු මේ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “කෙලෙස් නවන වීර්‍යය ඇති පාරිභාරික ප්‍රඥාවෙන් යුක්ත වූ බුදුහු මහණ තෙමේ නුවණින්. මොනවට බලා සංවේගයට පැමිණිය යුතු තත්වි සංවේගයට පැමිණේ ම ය.

3 මෙසේ වාසය කරණ කෙලෙස් නවන වීර්‍යය ඇති, යහපත් පැවැත්ම ඇති, විසූච්ඡා නො වූ, විනාසමථයෙහි යෙදුනු භික්ෂු තෙමේ දුක්ඛකාය සංකීර්ණ නිවණට පැමිණෙන්නේ ය.

මේ අර්ථය ද භූමිමාලිකා විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

ප්‍රථම වර්ගය යි.

එහි අර්ථය:

(අගුත්තථාරිඤ්ඤා - ගුත්තථාරිඤ්ඤා) යන භික්ෂු සූත්‍ර දෙක, තපනීය අතපනීය දෙක, පාපකසිල හඳුනාසිල යන දෙක, අනාභාවික, ජනකානු(බුහු-චරිය-අභිසංකප්පවිභවාරිය)දෙක ද, සොම්නසා (බහුලය) යන ඒ සූත්‍ර දෙක යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

දුතියවග්ගො

2. 2. 1.

[විතකක සුභං.]

38. වුත්තං තෙනං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුභං.

1. තථාගතං භික්ඛවෙ අරහතං සම්මාසම්බුද්ධං දො විතකකා ඛහුලං සමුදුවරනති: ඛෙමො ව විතකකො පච්චෙකො ව. අඛ්‍යාපජ්ඣාරාමො¹ භික්ඛවෙ තථාගතො අඛ්‍යාපජ්ඣාරතො.² තමෙතං භික්ඛවෙ තථාගතං අඛ්‍යාපජ්ඣාරාමං අඛ්‍යාපජ්ඣාරතං එසෙව විතකකො ඛහුලං සමුදුවරති: 'ඉමායාතං ඉරියං ත කිංඤ්චි ව්‍යාඛාධෙමි³ තසං වා ථාවරං වා'ති. පච්චෙකාරාමො භික්ඛවෙ තථාගතො පච්චෙකාරතො. තමෙතං භික්ඛවෙ තථාගතං පච්චෙකාරාමං පච්චෙකාරතං එසෙව විතකකො ඛහුලං සමුදුවරති: යං අකුසලං තං පභිතනති.

2. තසමාතිග භික්ඛවෙ භුමො'පි අඛ්‍යාපජ්ඣාරාමා විහරථ අඛ්‍යාපජ්ඣාරතා. තෙසං චො භික්ඛවෙ භුමායාකං අඛ්‍යාපජ්ඣාරාමාතං විහරතං අඛ්‍යාපජ්ඣාරතාතං එසෙව විතකකො ඛහුලං සමුදුවරියති: 'ඉමාය මයං ඉරියං ත කිංඤ්චි ව්‍යාඛාධෙමි තසං වා ථාවරං වා'ති. පච්චෙකාරාමො භික්ඛවෙ විහරථ පච්චෙකාරතා. තෙසං චො භික්ඛවෙ භුමායාකං පච්චෙකාරාමාතං විහරතං පච්චෙකාරතාතං එසෙව විතකකො ඛහුලං සමුදුවරියති: 'කිං අකුසලං කිං අපපතීතං කිං පජ්ඣාමා'ති.

එතමස්මිං භගවා අවොච. තඤ්ඤං ඉති වුච්චති:

3. "තථාගතං බුද්ධම්සංග්‍රහාතිතං
දූවෙ විතකකා සමුදුවරනති තං
ඛෙමො විතකකො පච්චෙකො උදිරිතො
තතො විචෙකො දුතියො පකාසිතො.

4. තමොසුදං පාරගතං මහෙසිං
තං පතතිපතතං වසිමිං අතාසවං
චෙය්‍යතතරං තණ්හතකයෙ විච්ඡිතතං
තං වෙ මුතීං අනතිමදෙහධාරිං
මාරජතං⁴ බුමි ජරය පාරගං.

5. තෙලෙ යථා පබ්බතමුද්ධනිවරිතො
යථා'පි පයො ජතතං සමනතතො
තදුපමං ධම්මමයං සුමෙධො⁵
පාසාදමාරායා සමනතවකු
සොකාවතීණ්ණං ජතතමපෙතසොකො
අවෙකකති ජාතිජරහිභුතනති."

අයමි අඤ්ඤා වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුභතති.

1. අඛ්‍යාපජ්ඣාරාමො, සිමු. 2. අඛ්‍යාපජ්ඣාරතො, සිමු. 3. ව්‍යාපාදමි, සිමු.
4. මාතජතං, සිමු. මාරජතං, සා. 5. සුමෙධ, සිමු.

දෙවෙනි වගිය

2. 2. 1.

[විකසී සුත්‍රය]

38. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සුත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ බුදුරදුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලද්දේ ය.

1. මහණෙනි, තථාගත අතීත සමාස සම්මුතියන් වහන්සේට විකසීයෝ දෙදෙනෙක් බහුල ව පවතින්: ක්‍ෂෙම විකසීය, ප්‍රවිච්ඡා විකසීය (යහ දෙකයි). මහණෙනි, තථාගත තෙමේ අවිහිංසාවෙහි ඇලුනේ ද, අවිහිංසාවෙහි නිරත වූයේ ද වෙයි. මහණෙනි, අවිහිංසාවෙහි ඇලුනා වූ, අවිහිංසාවෙහි නිරත වූ, ඒ මේ තථාගතයන්ට මේ විකසීය බහුල ව පවතී: “මම මේ ක්‍රියාවෙන් (කායවාක් ප්‍රයෝගයෙන්) (තාමණිප්‍රතිණ නොකළ) තස තම් වූ හෝ (තාමණිප්‍රතිණ කළ) ථාවර තම් වූ හෝ කිසිවකු නො පෙළුම” කියා යි. මහණෙනි, තථාගත තෙමේ උතුම් විවේකයෙහි ඇලුනේ ද, උතුම් විවේකයෙහි නිරත වූයේ වෙයි. මහණෙනි, උතුම් විවේකයෙහි ඇලුනා වූ, උතුම් විවේකයෙහි නිරත වූ ඒ මේ තථාගතයන්ට මේ විකසීය බහුල ව පවතී: “යමක් අකුසල් වේ ද එය ප්‍රතිණය” කියා යි.

2. මහණෙනි, එසේ හෙයින් තෙපි දු අවිහිංසාවෙහි ඇලුනාහු අවිහිංසාවෙහි නිරතවූවාහු වාසය කරවූ. මහණෙනි, අවිහිංසාවෙහි ඇලී අවිහිංසාවෙහි නිරත ව වෙසෙන ඒ තොපට මේ විකසීය ම බහුල ව පවත්නේ ය: “අපි මේ ක්‍රියාවෙන් (කායවාක් ප්‍රයෝගයෙන්) තස තම් වූ හෝ ථාවර තම් වූ හෝ කිසිවකු නො පෙළුම” කියා යි. මහණෙනි, උතුම් විවේකයෙහි ඇලුනාහු උතුම් විවේකයෙහි නිරත වූවාහු වාසය කරවූ. මහණෙනි, උතුම් විවේකයෙහි නිරතව වෙසෙන ඒ තොපට මේ විකසීය බහුල ව පවත්නේ ය: “අකුසල් කීම? කුමක් අප්‍රතිණ ද? කුමක් දුරු කරවූ ද?” කියා යි.

බුදුහු මේ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (ශාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

3. “අත්‍යයන් විසින් තො ඉවසිය හැකි ද ඉවසන සුලු වූ, තථාගත බුදුරදුන්ට විකසීයෝ දෙදෙනෙක් පවතින්: පළමුව ක්‍ෂෙම විකසීය කියන ලදී. ඉක්බිති දෙවනුව ප්‍රවිච්ඡා විකසීය ප්‍රකාශ කරණ ලදී.

4. මොහදුරු දුරු කළා වූ, පාර සංඛ්‍යාත නිවණට ගියා වූ, (පාමණික සුතු සියල්ලට පාමණික හෙයින්) පතතිපතන වූ, සිත් වසන බැව් ඇති, අසුචරිත වූ (සියලු සතර දුකින් එතෙර ව සෙස්සන් ද එතෙර කළ හෙයින්) විශ්වනතර වූ, අතීත ඵල විමුක්තියෙන් මිදුනා වූ, පශ්චිමකායධාරී වූ, කෙලෙස් මරුන් දුරු කළා වූ, ජරාවෙන් පරතෙරට පත් ඒ තථාගතයන්ට සමාස විකසීයෝ දෙදෙනෙක් පවතින් යැ යි කියමි.

5. එකසතවු ගල් පථිතයක් බුදුනෙහි සිටියෙක් හාත්පස ජතසමුහයා යම් සේ දකී ද, එසේ සුඤ්ඤ ප්‍රඥ ඇත්තා වූ, සමතාස් ඇත්තා වූ, පහ වූ ශෝක ඇති බුදුරජාතන් වහන්සේ ඒ සෙල්පව්වට උපමා වූ දහම් පහය නැත ජාති ජරාවෙන් මඛනා ලද ශෝකයෙහි ගැලුනු ජතසමුහයා බලන සේක.

මේ කරුණ ද භාග්‍යවත්හු විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

2. 2. 2.

[දෙවනාස්තමාන]

39. ව්‍යාකරණයේ සහය. ව්‍යාකරණයේ මේ සහය.

1. ව්‍යාකරණයේ සහයේ අර්ථය සලකා බැලීමට අපට බලවේගයක් ලබාදෙනු ලබන්නේ. කතමා දෙව? පාපං පාපකතො පසුපා'නි අයං පසුපා බලවේගය. පාපං පාපකතො දිවං තත් නිබ්බිදුප් විරජ්ජ පිඬුවටා'නි අයං දුතියා බලවේගය. ව්‍යාකරණයේ සහයේ අර්ථය සලකා බැලීමට අපට බලවේගයක් ලබාදෙනු ලබන්නේ. පරිසාරයෙන් හටගන්නේ.

එකමන්තං හගවා අවොච. තත්තං ඉති වුච්චිති:

2. “ව්‍යාකරණය බුද්ධිය සලකා බැලීමට අපට බලවේගයක් ලබාදෙනු ලබන්නේ. පරිසාරයෙන් පසු පාපං පාපකතො පසුපා'නි අයං පසුපා බලවේගය.

3. පාපකං පසුපා වෙතං තත් වාපි විරජ්ජ තතො විරතනවිතො සෙ දුතියානං කට්ඨකං”නි.

අයමපි අත්තො වුතො හගවා. ඉති මේ සහයන්ති.

2. 2. 3.

[විජ්ජාස්තමාන]

40. ව්‍යාකරණයේ සහය. ව්‍යාකරණයේ මේ සහය.

1. අවිජ්ජා හිතවේ පුබ්බිකාමා අකුසලානං බලවේගය සමාපන්නියා. අනුදේව අතිරිකං අනොත්තප්පං. විජ්ජා ව බො හිතවේ පුබ්බිකාමා කුසලානං බලවේගය සමාපන්නියා. අනුදේව හිරොත්තප්පන්ති.

එකමන්තං හගවා අවොච. තත්තං ඉති වුච්චිති:

2. “යා කාවිමා දුග්ගතිසො අසම්මං ලොකෙ පරමිති ව අවිජ්ජාමූලකා සබ්බා ඉච්ඡාලොභසමුස්සයා.

3. යතො ව හොති පාපිවෙත් අතිරිකො අනාදරො තතො පාපං පසුපා අපායං තෙන ගමිති.

4. තසමා ජ්ජද්ධං ලොභස්සං අවිජ්ජස්සං විරාජ්ජං විජ්ජං උප්පාදයං හිතමු සබ්බා දුග්ගතිසො ජ්ජෙ”නි.

අයමපි අත්තො වුතො හගවා. ඉති මේ සහයන්ති.

2. 2. 2.

[වදගනා සුත්‍රය]

39. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සුත්‍රය වදාරණ ලද්දේය. අතීත වූ බුදුරජුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදි.

1. “මහණෙනි, තථාගත අතීත සම්මානසම්මුඛයන් වහන්සේගේ ධර්ම-දෙශනා කාරණ වශයෙන් (නොහොත් වාර වශයෙන්) දෙකෙකි. කවර දෙකක් ද යත්: “පාපය ලාමක වශයෙන් බලවු.” යන මෙය පළමු වන ධර්මදෙශනාව යි. “පාපය ලාමක වශයෙන් දැක එහි කලකිරිවු, නො ඇලවු, මිඳවු” යන මෙය දෙවන ධර්මදෙශනාව යි. මහණෙනි, තථාගත අතීත සම්මානසම්මුඛයන් වහන්සේගේ ධර්මදෙශනා කාරණ වශයෙන් (නොහොත් වාර වශයෙන්) මේ දෙකෙකි.

භාග්‍යවත්තු මේ කරුණ වදාළහ. එහි අර්ථය (භාෂා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “සියලු සත්ත්වයන් කෙරෙහි අනුකම්පා කරණ සුලු වූ තථාගත බුදු-රජානන් වහන්සේගේ කාරණ වශයෙන් (නොහොත් වාර වශයෙන්) පවත්නා වූ දෙශනාව බලවු. උන්වහන්සේ විසින් ධර්මයෝ දෙදෙනෙක් ප්‍රකාශ කරණ ලදහ.

3. පාපය ලාමක වශයෙන් බලවු, එහිදු නො ඇලවු ඉක්බිති නො ඇලුනු සිත් ඇත්තානු දුක් කෙළවර කරවු.

මේ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදි. මෙසේ මා විසින් අසන ලදි.

2. 2. 3.

[විදු සුත්‍රය]

40. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සුත්‍රය වදාරණ ලද්දේය. අතීත වූ බුදුරජුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදි.

1. මහණෙනි, අකුසල ධර්මයන්ගේ රැස් කිරීමට අවිදු නොමෝ පෙරවූ වන්නී ය අතිරික අනොත්තප්‍ය දෙක ඒ අනුව පවතී. මහණෙනි, කුසල ධර්මයන්ගේ රැස් කිරීමට විදු ව පෙරවූ වන්නී ය. හිරි ඔත්ප දෙක ඒ අනුව පවතී.

භගවත්තු මේ කරුණ වදාළහ. එහි අර්ථය (භාෂා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “මේ ලොවත් පරලොවත් යම් කිසි දුර්ගතිනු වෙත් නම් ඒ සියල්ල අවිදු ව ඉල්කොට ඇත්තානු වෙත් නොලත් දෙය සෙවීම ලක්ෂණ ඊපසාවය, ලත් දෙයෙහි ඇලීම ලක්ෂණ ලොභය යන මොවුන් විසින් රැස් කරණ ලද්දකු වෙත්.

3. යම් හෙයකින් ලාමක ඊපසා ඇත්තේ පවට ලජ්‍යා තැත්තේ අදර තැත්තේ වේ ද, එහෙයින් පව රැස් කෙරෙයි. ඒ හෙතෙවත් අපායට යෙයි.

4. එහෙයින් ඡන්දය (ඊපසාව) ද, ලොභය ද, අවිදු ව ද, සහමුලින් කසත්තා වූ මාර්ගවිදු ව උපදවන්නා වූ මහණ කෙමේ සියලු දුර්ගතීන් දුරා කරන්නේය.”

මේ කරුණ ද භගවත්තු විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදි.

පළමුවන බණවරයි

2. 2. 4.

[පඤ්ඤාපරිභානි සුත්තං.]

41. චුත්තං හෙතං භගවතා. චුත්තමරහතා'ති මෙ සුත්තං.

1. තෙ භික්ඛවෙ සත්තා සුපරිභිතා, යෙ අරියාය පඤ්ඤාය පරිභිතා. තෙ දිට්ඨෙව ධම්මෙ දුක්ඛං විහරන්ති සවිසාතං සඋපායාසං සපරිලාභං. කායස්ස හෙද පරමමරණා දුග්ගති පාටිකඛ්ඛා. තෙ භික්ඛවෙ සත්තා අපරිභිතා, යෙ අරියාය පඤ්ඤාය අපරිභිතා. තෙ දිට්ඨෙව ධම්මෙ සුඛං විහරන්ති අවිසාතං අනුපායාසං අපරිලාභං. කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගති පාටිකඛ්ඛා'ති.

එතමන්. භගවා අවොච. තතේතං ඉති චුච්චති:

2. “පඤ්ඤාය පරිභානෙන පස්ස ලොකං සද්දෙවකං නිවිට්ඨං තාමරුපස්මිං ඉදං සචන්ද්‍රි මඤ්ඤති.
3. පඤ්ඤා හි සෙට්ඨා ලොකස්මිං යායං නිබ්බට්ඨාමිති යාය සමමා පජානාති ජාතිභවපරික්ඛයං.
4. තෙසං දෙවා මනුස්සා ච සමුද්ධානං සතීමනං පිභයන්ති භාසපඤ්ඤානං සරීරන්තිමධාරිත”න්ති.

අයමපි අතො චුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත්තන්ති.

2. 2. 5

[සුක්කධම්ම සුත්තං.]

42. චුත්තං හෙතං භගවතා. චුත්තමරහතා'ති මෙ සුත්තං.

1. දොමෙ භික්ඛවෙ සුක්කා ධම්මා ලොකං පාලෙන්නි. කතමෙ දො? හිරි ච ඔත්තපපඤ්ඤා. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ දො සුක්කා ධම්මා ලොකං න පාලෙය්‍යං, තසිධ පඤ්ඤායෙථ මාතා'ති වා මාතුච්ඡා'ති වා මාතුලානී'ති වා අචරියහරියා'ති වා ගරුතං දුරු'ති වා. සමෙනදං ලොකො අගමිස්ස යථා අජේත්‍රිකා කුක්කුචසුකරු සොණ්ඨිගාලා. යස්මා ච බො භික්ඛවෙ ඉමෙ දො සුක්කා ධම්මා ලොකං පාලෙන්නි, තස්මා පඤ්ඤායති මාතා'ති වා මාතුච්ඡා'ති වා මාතුලානී'ති වා අචරියහරියා'ති වා ගරුතං දුරු නි වා'ති.

2. 2. 4.

[ප්‍රඥපටිසානි සූත්‍රය.]

41. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සූත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්භත් වූ බුදුරදුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මොව්හු විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. මහණෙනි, ආයතී (විදගීතාඥන මාගීඥන) ප්‍රඥවෙන් යම් කෙනෙක් පිරිනුනාහු වෙත් ද, ඔහු (ලොව ලොවුතුරු සියලු සැපයින්) මොනවට පිරිනුනාහු වෙති. ඔහු මේ අත්බැවිහි ම පිඩා සහිත වූ, දැඩි වෙහෙස ඇති, දැවීම් සහිත වූ දුකින් වෘසය කෙරෙත්. ඔවුන් විසින් ශරීරයාගේ බිඳීමෙන් මරණින් මතු දුගතිය කැමැති විය යුතු වේ. මහණෙනි, යම් කෙනෙක් ආයතී (විදගීතා, මාගීසංඛ්‍යාත) ප්‍රඥවෙන් නොපිරිනුනාහු වෙත් ද; (ඔහු සියලු සැපයින්) නොපිරිනුනාහු නම් වෙත්. ඔහු මේ අත්බැවිහි ම පිඩා රහිත වූ, දැඩි වෙහෙස නැති, දැවීම් රහිත වූ සැපයෙන් වෙසෙත්. ශරීරයාගේ බිඳීම් සංඛ්‍යාත මරණින් මතු (ඔවුන් විසින්) සුගතිය කැමැති විය යුතු වේ.

මෙ කරුණ හඟවත්හු වදාළහ. එහි අර්ථය (භාෂා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “නුවණින් පිරිහීම නිසා තාමරූප සංඛ්‍යාත පක්ඛස්සකකියෙහි තෘණොද්‍යමි වශයෙන් බැස ගත් සදෙවක ලොකයා බලවු. (එබඳු පුද්ගල තෙම) මෙය ම ඇත්ත ය (තෙසු සියල්ල හිස්යැ යි) සිතයි.

3. යම් ඒ ප්‍රඥවක් නිජේදගාමිනී (ලොභාදිකෙලෙස් සිදලන්ති) වේ ද, යම් බඳු ප්‍රඥවකින් උත්තරත් කම්මවෑන්ගේ ක්‍ෂය කිරීම් සංඛ්‍යාත නිජාණය හා අර්භත්වය මැනවින් ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කෙරේ ද, එ විදසුන් සහිත මහනුවණ ම ශ්‍රේෂ්ඨ වන්නේ ය.

4. දෙවියෝ ද, මිනිස්සු ද, සිහියෙන් යුක්ත වූ භාග්‍ය ප්‍රඥ ඇති අත්තිම සිරුර දරණ ඒ සම්බුදුවරයන්ට කැමැති වෙත්.”

මේ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මොව්හු විසින් අසන ලදී.

2. 2. 5.

[ශුක්ලධම්මී සූත්‍රය.]

42. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සූත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්භත් වූ බුදුරදුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මොව්හු විසින් අසන ලදී.

1. මහණෙනි, මේ ශුක්ල (කුසල) ධම්මෝ දෙදෙනෙක් ලොව පාලනය කරත්. කවර දෙදෙනෙක් ද? ලජ්ජාව ද බිය ද (යන දෙක ය.) මහණෙනි, මේ ශුක්ලධම්මෝ දෙදෙන ලොව පාලනය නොකරන්නාහු නම් මෙහි මව කියා හෝ සුළුමව කියා හෝ තැන්දතියෝ කියා හෝ ගුරුවරයාගේ භාග්‍යාව කියා හෝ ගරු කටයුත්තන්ගේ භාග්‍යාවෝ ය කියා හෝ තැකීමක් නො පැමිණෙන්නේ ය. ලෝවැසි තෙම එළබාටළුවන් මෙන් ද, කුකුළන් උරන් මෙන් ද, බලු සිවලුන් මෙන් ද, සංකරයට පැමිණෙන්නේ ය. මහණෙනි, යම් ගෙයකින් මේ ශුක්ල ධම්මෝ දෙදෙන ලොව පාලනය කෙරෙත් ද, එහෙයින් මව කියා හෝ සුළුමව කියා හෝ තැන්දතියෝ කියා හෝ ගුරුවරයාගේ භාග්‍යාව කියා හෝ ගරු කටයුත්තන්ගේ භාග්‍යාවෝ ය කියා හෝ (තැකීමක්) පැමිණෙන්නේ ය.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

එතමන්ට හඟවා අවොව, තපේතං ඉති වුච්චති:

2. “යෙසං වෙ භිරිමත්තප්පං සබ්බදා ව න විජ්ජති,
වොක්ඛනාතා සුක්ඛමුත්තං තෙ ජාතිමරණභාෂිතො.

3. යෙසංඤ්ච භිරිමත්තප්පං සදා සමමා උපට්ඨිතා,
විරුද්ධවුත්තවර්තා තෙ සනෙතා ඛිණ්ණප්පතබ්භවා”ති.

අයමපි අපේථා වුත්තො හඟවතා. ඉති මෙ සුත්තනි.

2. 2. 6.

[අජාතිසුත්තං]

43. වුත්තං හෙතං හඟවතා. වුත්තමරහතා’ති මෙ සුතං.

1. අජාති භික්ඛවෙ අජාතං අභුතං අකතං අසඬිතං. නො වෙ තං
භික්ඛවෙ අභවිස්ස අජාතං අභුතං අකතං අසඬිතං, තස්ස ජාතස්ස භූතස්ස
කතස්ස සඬිතස්ස නිස්සරණං පඤ්ඤායෙථ. යසමා ව ඛො භික්ඛවෙ අජාති
අජාතං අභුතං අකතං අසඬිතං, තසමා ජාතස්ස භූතස්ස කතස්ස සඬිතස්ස
නිස්සරණං පඤ්ඤායති’ති.

එතමන්ට හඟවා අවොව, තපේතං ඉති වුච්චති:

2. “ජාතං භූතං සමුප්පන්නං කතං සඬිතමද්ධුවං
ජරුමරණසංඝාතං රොගනිබ්බං¹ පහඬුරං²
අභාරතෙතතිප්පහවං³ තාලං තදතිතඤ්ඤං.

3. තස්ස නිස්සරණං සන්නං අත්තකායාවචරං වුවං
අජාතං අසමුප්පන්නං අසොකං විරජං පදං
නිරුධො දුක්ඛධම්මානං සඬ්ඛාරුපසමො සුඛො’ති”.

අයමපි අපේථා වුත්තො හඟවතා. ඉති මෙ සුත්තනි.

1. රොගනිබ්බං; කෙසුචි - රොගනිබ්බං - සී.මු. 2 පහඬුතං - සී.මු. 3 රොගනිබ්බං - මජ්ඣ. 3. අභාරතෙතතිප්පහවං - සී.මු.

මෙ කරුණ හඟවන්නු වදාලහ එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ ද කියනු ලැබේ:

2. “ඉදින් යම්කුන්ට ලජ්ජා හය දෙක හැම කල්හි එළඹ සිටියාහු නො වෙත් ද? ඒ භූශල මූලයෙන් බැහැර වූ ඔහු ජාතිජරා මරණයට පැමිණෙන්නෝ වෙත්.

3. යම් කෙනකුන්ට වතාහි ලජ්ජා හය දෙක හැම කල්හි මැනවින් එළඹ සිටියාහු ද වැඩුනු බිඹසර ඇති ශාන්තගුණ ඇති ඔහු පුනර්භවය සෂය කළෝ නම් වෙත්.”

මේ අර්ථය ද හඟවන්නු විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 2. 6.

[අජාත සූත්‍රය]

43. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අභිත් වූ බුදුරජුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, (හෙතු ප්‍රත්‍යයයෙන් හට නොගත් හෙයින්) අජාත නම් වූ, (ඉබේ පහළ නොවූ හෙයින්) අභූත නම් වූ, (කිසිවකින් නොකරණ ලද හෙයින්) අකත නම් වූ, (එ හෙයින් ම) අසඹිත නම් වූ නිවණ ඇත්තේ ය. මහණෙනි, අජාත-අභූත-අකත-අසඹිත-සඹිතාත නිවණ ඉදින් නොවන්නේ නම්, ජාත-භූත-කත-සඹිත-සඹිතාත සංසකාරධර්මයන්ගේ සංසිද්ධිමත් නො පැණෙන්නේ ය. යම් හෙයකින් අජාත-අභූත-අකත-අසඹිත-නිවණ ඇත්තේ ද, එ හෙයින් ජාත-භූත-කත-සඹිත-සඹිතාත සංසකාරධර්මයන්ගේ සංසිද්ධිම පැණේ.

මෙ කරුණ හඟවන්නු වදාලහ. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “ජාතභූතසමුත්පන්න කත සඹිත අනිත්‍ය ලක්ෂණ වූ, ජරාමරණ හා එකට බැඳුනු, රොගයන්ට කැදැල්ලක් වූ, වහා බිඳෙන සුළු, ආහාර තෘෂණාව ප්‍රභව කොට ඇති (ඒ උපාද්‍යතසකකි පඤ්චකය) සිත් අලවන්නට සුදුසු නො වේ.

3. ඒ සකාකිපඤ්චකයාගේ නික්මයාම ම ශාන්ත වේ. (ඒ නිප්පිණය) තකිඤ්ඤයට විෂය නො වේ. නිත්‍ය වේ. අජාත වෙයි. අසමුත්පන්න වෙයි. අශෝක වෙයි. විරජ වෙයි. පද (ලදසුභූ) වෙයි. දුක්ඛනිරෝධ වෙයි. සඹිතරූපසම වෙයි. (අත්‍යන්ත) සුඛ වෙයි.

මේ කාරණය ද හඟවන්නු විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

2. 2. 7.

[නිබ්බානධාතු සුභංගං]

44 වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුභංගං.

1. දො'මා භික්ඛවෙ නිබ්බානධාතුයො. කතමා දො? සලපාදිසෙසා ච නිබ්බානධාතු අනුපාදිසෙසා ච නිබ්බානධාතු.

2. කතමා ච භික්ඛවෙ සලපාදිසෙසා නිබ්බානධාතු?

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අරහං හොති ඛිණ්ණසමො වුසිතවා කතකරණීයො ඔතිතභාරෙ අනුප්පත්තසද්දේහො පරිකම්භ්භවසඤ්ඤාජනො සම්මදඤ්ඤ විමුත්තො. තස්ස කිට්ඨනෙන්ව පඤ්චජ්ඣියාති යෙසං අවිසංතත්තා¹ මතාපාමතාපං පච්චන්තොති සුඛදුක්ඛං පටිසංවෙදෙති. තස්ස යො රුගකකයො දෙසකකයො මොහකකයො, අයං වුව්චි භික්ඛවෙ සලපාදිසෙසා නිබ්බානධාතු.

3. කතමා ච භික්ඛවෙ අනුපාදිසෙසා නිබ්බානධාතු?

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අරහං හොති ඛිණ්ණසමො වුසිතවා කතකරණීයො ඔතිතභාරෙ අනුප්පත්තසද්දේහො පරිකම්භ්භවසඤ්ඤාජනො සම්මදඤ්ඤ විමුත්තො. තස්ස ඉධෙව භික්ඛවෙ සබ්බවෙදසිත්වාති අතභිතජ්ඣිත්වාති සීති භවිස්සන්ති. අයං වුව්චි භික්ඛවෙ අනුපාදිසෙසා නිබ්බානධාතු.

එතමන්ථං භගවා අවොච. තන්තෙතං ඉති වුව්චිති:

4. “දුවෙ ඉමා චක්ඛුමතා පකාසිතා
නිබ්බානධාතු අනිසයිතෙන තාදිතා
එකා හි ධාතු ඉධ දිට්ඨධම්මිකා
සලපාදිසෙසා භවතෙත්තිසංඛියා,
අනුපාදිසෙසා පත සම්පරාධිකා
යමති නිරුප්පිත්ත භවානු සබ්බන්තො.

5. යෙ එතදඤ්ඤාය පදං අසංඛිතං
විමුත්තාචිත්තා භවතෙත්තිසංඛියා,
තෙ ධම්මසාරාධිගමො ඛයෙ රතා
පනංසු තෙ සබ්බභවාති තාදිතො”ති.

අයමපි අන්තො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුභන්ති.

2. 2. 7.

[නිඵාණධාතු සූත්‍රය]

44. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සූත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීන් වූ බුදුරදුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මාවිසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, මේ නිඵාණධාතුහු දෙදෙනෙක් වෙත්. කවර දෙදෙනෙක්ද යත්: සොපාදියෙහි නිඵාණධාතු, අනුපාදියෙහි නිඵාණධාතු ය.

2. මහණෙනි, සොපාදියෙහි නිඵාණධාතු කවරේ ද?

මහණෙනි, මේ සස්තෙනහි මහණ තෙමේ රහත් වූයේ, පහ කළ ආශ්‍රව ආතියේ, වාස නිමවූ බහිසර ආතියේ, කරණ ලද සිවුමග කිස ආතියේ, බහා තබන ලද කෙලෙස් බර ආතියේ, පිළිවෙළින් පාමණි රහත් බැව් ආතියේ, පිරිහුනු බවබැඳුම් ආතියේ, මනා කොට නුවණින් දැන කෙලෙසුන්ගෙන් මිදුනේ වේ ද, ඒ රහත්හු පිළිබඳ යම් ඉන්ද්‍රිය කෙනකුත් නිරුද්ධ නොකළ හෙයින් ඉටු අතිවූ අරමුණු ලබයි ද, සැප දුක් විඳියි ද, ඒ පසිඳුරෝ පවත්නාහු ම වෙත්. ඒ රහත්හුගේ රුහක්‍ෂය, දොෂක්‍ෂය, මොහක්‍ෂය වේ ද, මහණෙනි, මේ (කෙලෙසපරිනිඵාණය) සොපාදියෙහි නිඵාණධාතු යැ යි කියනු ලැබේ.

3. මහණෙනි, අනුපාදියෙහි නිඵාණධාතු කවරේ ද?

මහණෙනි, මේ සස්තෙනහි මහණ තෙමේ රහත් වූයේ, පහ කළ ආශ්‍රව ආතියේ, වාස නිමවූ බහිසර ආතියේ, කරණ ලද සිවුමග කිස ආතියේ, බහා තබන ලද කෙලෙස් බර ආතියේ, පිළිවෙළින් පාමණි රහත්බැව් ආතියේ, පිරිහුනු බවබැඳුම් ආතියේ, මනා කොට නුවණින් දැන කෙලෙසුන්ගෙන් මිදුනේ වේ ද, මහණෙනි, ඒ රහත්හුගේ සියලු වෙදනාවෝ මේ අත්බැව්හි ම තෘෂණාදීන් තොරැස්තැ ලද්දහු (අතීතයින් සත්හුත් බැවින්) සිහිල් වන්නාහුය. මහණෙනි, මේ (සකකිපරිනිඵාණය) අනුපාදියෙහි නිඵාණධාතුයැ යි කියනු ලැබේ.

මේ කරුණ හඟවන්නු වදාළහ. එහි මේ අතීය භාෂා වශයෙන් මෙසේ කියනු ලැබේ:

4. පසැත් ඇත්තා වූ, තෘෂණාදූෂවීන්ගෙන් ආශ්‍රිත නොවූ, (ඉටු අතිවූ අරමුණු විෂයයෙහි) තාදීගුණ සුක්ක වූ, බුදුරදුන් විසින් මේ නිඵාණ ධාතුහු දෙදෙනෙක් වදාරණ ලදහ: එකක් දිට්ඨධම්මක (මේ අත්බවට අයත් වූ). උපාදි සංඛ්‍යාත සකකියෙහි සහිත ය. හවතෙතති සංඛ්‍යාත තෘෂණාවග්ගේ ක්‍ෂයයෙන් වේ. යම් නිඵාණ ධාතුයෙක්හි සම්ප්‍රසාරයෙන් හවයෝ නිරුද්ධ වෙත් ද, ඒ අනුපාදියෙහි නිඵාණධාතු නොමෝ සාමපරුසික (හෙවත් මරණින් මත්තෙහි) වේ.

5. යම් කෙනෙක් මේ අසංඛිතධාතු සංඛ්‍යාත නිඵාණපදය දැන තෘෂණාව ක්‍ෂය කිරීමෙන් මිදුනු සිත් ඇත්තාහු වෙත් ද, ඔහු ධම්මසාර නම් වූ රහත් බව ලැබීමෙන් නිවණෙහි ඇලීතාහු වෙත්. (නොහොත් ධම්මසාර නම් වූ නිඵාණාදිගමයෙන් අනුපාදියෙහි නිඵාණයෙහි ඇලීනු) තාදී වූ ඔහු සියලු හවයන් පහ කළාහු වෙත්.”

මේ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

2. 2. 8.

[පටිසල්ලාන සුත්තං.]

15. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං.

1. පටිසල්ලානාරාමා භික්ඛවෙ විහරථ පටිසල්ලානරතා, අජ්ඣන්තං වෙහෙසමථමනුසුත්තා අතිරාකතජ්ඣානා විපස්සනාය සමන්තාගතා බ්‍රාහ්මණා සුඤ්ඤාගාරානං. පටිසල්ලානාරාමානං භික්ඛවෙ විහරතං පටිසල්ලානරතානං අජ්ඣන්තං වෙහෙසමථමනුසුත්තානං අතිරාකතජ්ඣානානං විපස්සනාය සමන්තාගතානං බ්‍රාහ්මණානං සුඤ්ඤාගාරානං දවින්නං ඵලානං අඤ්ඤාතරං ඵලං පාටිකඝිං: දිට්ඨං'ව ධම්මෙ අඤ්ඤා, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිතා'ති.

ඵතමන්ථං භගවා අවොච, තතේතං ඉති වුච්චති:

2. “යෙ සන්තවිත්තා නිපකා සතිමන්තො ව ඤාසිනො සමමා ධම්මං විපස්සන්ති කාමෙසු අනපෙකතිනො.

3. අපමාදරතා සන්තා පමාදෙ භයදසසිනො අභබ්බා පරිනානාය නිබ්බාතස්සො'ව සන්තිකෙ”ති.

අයමපි අතො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත'නති.

2. 2. 9.

[සික්ඛානිසංඝසුත්තං.]

46. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං.

1. සික්ඛානිසංඝා භික්ඛවෙ විහරථ පඤ්ඤානතරා විමුක්තිසාරා සනාධි-පනෙය්‍යා. සික්ඛානිසංඝානං භික්ඛවෙ විහරතං පඤ්ඤානතරානං විමුක්ති-සාරානං සනාධිපනෙය්‍යානං දවින්නං ඵලානං අඤ්ඤාතරං ඵලං පාටිකඝිං: දිට්ඨං'ව ධම්මෙ අඤ්ඤා, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිතා'ති.

ඵතමන්ථං භගවා අවොච, තතේතං ඉති වුච්චති:

2. “පරිපුණ්ණසෙඛං අපහානධම්මං පඤ්ඤානතරං ජාතිබ්‍යන්තදසසිං තං වෙ මුතීං අන්තමදෙහධාරිං මානං ජහං බ්‍රුමි ජරාය පාරගුං.

3. නසමා සද්ද ඤාතරතා සමාහිතා ආනාපිනො ජාතිබ්‍යන්තදසසිනො මාරං සසෙතං අභිභුය්‍ය භික්ඛවො හවාථ¹ ජාතිමරණස්ස පාරගා”ති.

අයමපි අතො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත'නති.

1. හවන්, සි. මු.

2. 2. 8.

[ප්‍රතිසංලයන සූත්‍රය]

45. භගවත් බුදුරදුන් විසින් මේ සූත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ බුදුරදුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. මහණෙනි, හුදෙකලාබවීම් ඇලුනෝ ව, හුදෙකලාබවෙහි තීරන ව, වාසය කරවු. සවකිය වින්‍යාසවේදයෙහි යෙදුනෝ වෑ බැහැර නොකළ ධර්ම ඇත්තෝ ව විදහිතාවෙන් යුක්ත වෑ ශුන්‍යාගාරයන්හි වාසිය යුතු කමටහන් වඩන්තෝ වෑ වාසය කරවු. මහණෙනි, හුදෙකලා වාසයෙහි ඇළී, හුදෙකලා වාසයෙහි තීරන ව වින්‍යාසවේදයෙහි යෙදී බැහැර නොකළ ධර්ම ඇති ව විදහිතාවෙන් යුක්ත ව ශුන්‍යාගාරයන්හි වාසිය යුතු කමටහන් වඩමින් වාසයකරන්නන් විසින් මේ අත්බැවිහි රහත්බව ද, කෙලෙස් උපාදියෙහි ඇති කල්හි අනාගාමී බව ද යන ඵල දෙක අතුරෙන් එක්තරා ඵලයක් කැමැති විය යුතුයි.

මේ අතීත භගවත්හු වදාළහ. එහි මෙය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යම් කෙනෙක් ශාන්ත සිත් ඇත්තාහු වෙත් ද, පාරිභාජක නුවණින් යුක්ත වෙත් ද, සිහි ඇත්තාහු වෙත් ද, ධර්ම කරණ සුලු වෙත් ද, කාමයන්හි අපෙක්ෂා රහිත වූවාහු පසුබසකකිය අතිතයාදී වශයෙන් මොනවට බලත් ද,

3. අප්‍රමාදයෙහි ඇලුනා වූ, ප්‍රමාදයෙහි බිය දක්නා සුලු වූ, ශාන්ත වූ, (ඔහු) පිරිහීමට සුදුස්සෝ නො වෙත්. නිවණ සම්පාදයෙහි ම වෙත්.”

මේ කරුණ ද භගවත්හු විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලද්දේ ය.

2. 2. 9.

[ශික්ෂානාශංස සූත්‍රය.]

46. භගවත් බුදුරදුන් විසින් මේ සූත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ බුදුරදුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. මහණෙනි, (ත්‍රිවිධ) ශික්ෂාවෙහි අනුසස් දක්නා සුලු වූවාහු, ප්‍රඥව ප්‍රධාන කොට ඇත්තාහු, විමුක්තිය හර කොට ඇත්තාහු සිහිය අධිපති කොට ඇත්තාහු වාසය කරවු. මහණෙනි, (ත්‍රිවිධ) ශික්ෂාවෙහි අනුසස් දක ප්‍රඥව ප්‍රධාන කොට, විමුක්තිය හර කොට සිහිය අධිපති කොට වාසය කරන්නන් විසින් මේ අත්බැවිහි රහත්බව ද, කෙලෙස් උපාදියෙහි ඇති කල්හි අනාගාමී බව ද (යන) ඵල දෙක අතුරෙන් එක්තරා ඵලයක් කැමැති විය යුතු.

මේ කරුණ ද භගවත්හු වදාළහ. එහි මේ අතීත (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “නිවණ දක්නා සුලු වූ, අනතීම සිරුර දරන්නා වූ, මාතය දුරුකලා වූ ජරාවගේ පරතෙරට ගියා වූ ඒ මූනි තෙමේ සමුද්‍රණී ශික්ෂා ඇත්තෝ යෑ සි ද, අකොප්‍ය (අවිකාශ්‍ය) වූ ඇත්තෝ යෑ සි ද, ප්‍රඥව ශ්‍රේෂ්ඨ කොට ඇත්තෝ යෑ සි ද කියමි.

3. මහණෙනි, එසේ හෙයින් හැම කල්හි ධර්මයෙහි ඇලුනාහු, එකඟ සිත් ඇත්තාහු, කෙලෙස් තවන වියහී ඇත්තාහු, නිවණ දක්නා සුලු වූවාහු, සෙනා සහිත මරු මැඩ ලා ජාති (ජරා) මරණයන්ගේ පරතෙරට ගියාහු වූවු.

මේ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

2. 2. 10.

[ජාගරිය සුභං.]

47. වුත්තං හෙතං භගවතා, වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං.

1. ජාගරො වස්ස භික්ඛවෙ භික්ඛු විහරෙය්‍ය සතො සම්පජානො සමාභිකො පමුදිතො විප්පසනො ව තත් කාලවිපස්සි ව කුසලෙසු ධම්මෙසු. ජාගරස්ස භික්ඛවෙ භික්ඛුතො විහරතො සතස්ස සම්පජානස්ස පමුදිතස්ස විප්පසනස්ස තත් කාලවිපස්සිතො, කුසලෙසු ධම්මෙසු ද්විතං ඵලාතං අඤ්ඤාතරං ඵලං පාවිකඛිං: දිට්ඨි' ව ධම්මෙ අඤ්ඤා, සති වා උපාදිසෙසෙ අතාගාමිතා'ති.

එතමත්ථං භගවා අවොච. තත්ථං ඉති වුච්චති:

2. “ජාගරතා සුඤ්ඤාපේතං යෙ සුත්තා තෙ පබුරුඤ්ච සුත්තා ජාගරියං¹ සෙය්‍යා තත්ථි ජාගරතො භයං.

3. යො ජාගරො ව සතිමා සම්පජානො සමාභිකො පමුදිතො² විප්පසනො කාලෙත සො සම්මා ධම්මං පරිචිමංසමානො ඵකොදිභුතො විහතෙ තමං සො.

4. තසමා භවෙ ජාගරියං භජෙථ අතාපි භික්ඛු නිපකො කුතලාභි සංයොජනං ජාතිජරාය ජෙත්වා ඉධෙව සම්මොඛි මනුත්තරං ඵුසෙ”ති.

අයමපි අත්ථො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත'න්ති.

2. 2. 11.

[ආපාසික සුභං.]

48. වුත්තං හෙතං භගවතා, වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං.

1. දොමෙ භික්ඛවෙ ආපාසිකා තෙරසිකා ඉදම්ප්පභාය, කතමෙ දො? යො අමුභවාරි මුභවාරිපට්ඨෙඤ්ඤා, යො ව පරිසුඤ්ඤං පරිසුද්ධං මුභවාරියං වරන්තං අමුලකෙන අමුභවාරියෙන අනුදායෙති. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ දො ආපාසිකා තෙරසිකා ඉදම්ප්පභායාති.

1 ජාගරියං - සිමු, අසා. 2. මුදිතො - සිමු.

2. 2. 10.

[ජාගමී සුත්‍රය]

47. භගවත් බුදුරජුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ බුදුරජුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. මහණෙනි, මහණ තෙමේ (කමටහන් මෙනෙහි කිරීමෙන්) නිදි දුරු කෙළේ, එළඹ සිටි සිහි ඇත්තේ, සමාසක්‍රම ඇත්තේ, එකඟ වූ සිත් ඇත්තේ, ප්‍රමුද්‍රිත වූයේ, ප්‍රසන්න වූයේ, කුශලධර්ම විදර්ශනයෙහි කාලානුරූප වා යෙදී වාසය කරන්නේ වේ ද, මහණෙනි, නිදි දුරුකළා වූ, එළඹ සිටි සිහි ඇති, සමාසක්‍රම ඇති, එකඟ සිත් ඇති, ප්‍රමුද්‍රිත වූ, ප්‍රසන්න වූ ඒ කුශලධර්ම විදර්ශනයෙහි කාලානුරූප ව යෙදෙන භික්ෂුහු විසින් මේ අත්බැවිහි රහත් බව ද, කෙලෙස් උපාදිශෙෂය ඇති කල්හි අනාගාමී බව ද යන එල දෙක අතුරෙන් එක්තරා එලෙක් කැමැති විය යුතු.

භගවත්හු මෙ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “නිදි වර්ජන කිරීමෙහි යෙදුනාහු තෙපි මේ වචනය අසවු: යම් කෙනෙක් නිද්‍රාවට ගියාහු ද ඒ තෙපි පිබිඳෙවු. නිදීමට වඩා නිදි වැරීම ශ්‍රේෂ්ඨය. නිදි වරන්තාට (අනන්‍යානුචාරය) බියෙක් තැත්තේ ය.

3. යමෙක් නිදි දුරු කෙළේ, සිහි ඇත්තේ, සමාසක්‍රම ඇත්තේ, එකඟ සිත් ඇත්තේ, ප්‍රමුද්‍රිත වූයේ, විප්‍රසන්න වූයේ, සුදුසු කල්හි බොධිපාක්ෂික ධර්මයන් භාවප්‍රසිද්ධි විමසා බලන්නේ, හටගත් ශ්‍රේෂ්ඨ සමාධි ඇත්තේ වේ ද, හෙ තෙමේ මොහළුර තසන්නේ වේ.

4. එසේ හෙයින් එකානතයෙන් නිදි වැරීම භජනය කරවු. කෙලෙස් තවන වියතිය ඇති, ප්‍රඥාසම්පන්න ධර්මාලංකාරී භික්ෂු තෙමේ මේ අත්බැවිහි ම ජාතිජරාවන් පිළිබඳ සංයෝජනයන් තසා නිරුත්තර වූ සමාසක්‍රමබොධිය සපයී කරන්නේ ය. (ලබන්නේ යි.)

මේ කාරණය ද භගවත්හු විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

2. 2. 11.

[අපාසානික සුත්‍රය]

48. භගවත් බුදුරජුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ බුදුරජුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. මහණෙනි, මේ (කියනු ලබන දෙවදුරුම් පාසමාචාර) අත් නොහැර අපායේ උපදින තීරයේ උපදින මේ දෙදෙනෙක් වෙත්. කවර දෙදෙනෙක් ද යත්: යමෙක් බ්‍රහ්මචාරී නොවූයේ බ්‍රහ්මචාරී වෙමි යි ප්‍රතිඥා කෙරේ ද, යමෙකුත් පිරිසිදු බහිරු කැසිරෙන්තනුට අමුලික ග්‍රාමධර්මයෙන් දූත දූත වොදනා කෙරේ ද, මහණෙනි, මෙය අත් නොහැර අපායේ උපදින තීරයේ උපදින මේ දෙදෙන වෙත්.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

එතමන්ට හඟවා අවොව තර්ජනං ඉති වුවවති:

2. අභුතවාදී නිරයං උපෙති යො වා පි කන්ධා න කරුමි වාහ,
උහොපි තෙ පෙච්ච සමං භවන්ති නිහිතකම්මා මනුජා පරන්.
3. කාසාවකණ්ඨා ඛග්ගො පාපධම්මා අසඤ්ඤා,
පාපා පාපෙහි කම්මෙහි නිරයං තෙ උපපජ්ජරෙ.
4. සෙයෙසා අයොගුලො භුතො තතො අහිංසුපමො,
යසෙද්ධ භුඤ්ජයා දුස්සීලො රට්ඨපිණ්ඩං අසඤ්ඤානො'ති.

අයමපි අත්ථා වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

2. 2. 12.

[දිට්ඨිගහසූතං]

49. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං.

1. ද්වීති භික්ඛවෙ දිට්ඨිගතෙහි පරිසුට්ඨිතා දෙවමනුස්සා ඔලියන්ති එකෙ.
අතිධාවන්ති එකෙ. චිකඤ්ඤාතො ව පස්සන්ති.

2. කප්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ ඔලියන්ති එකෙ?

භවාරුමා භික්ඛවෙ දෙවමනුස්සා භවරතා භවසම්මුදිතා. තෙතං භව-
නිරොධාය ධම්මෙ දෙසිගමානෙ න විතං පකඤ්ඤා න පඬිද්දති න සන්තිට්ඨති
නාසිමුවවති. එවං ඛො භික්ඛවෙ ඔලියන්ති එකෙ.

මෙ කරුණ හඟවන්නු වදාලන. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. බොරු කියන සුලු පුදාල තෙමේ ද, රළු පව්කම් කොට මම තො කෙළෙමි හි කියන පුදාල තෙමේ ද නරකයට පැමිණෙති. ලාංක ක්‍රියා ඇති ඒ මිනිස් දෙදෙනා ම මෙයින් සාව ගොස් පරලොවදී සමාන ගති ඇත්තෝ වෙත්.

3. කාමාවකණ්ඨ වූ (කතාවතකින් කරවෙලාගත්) පව්වගති ඇති, හොඳ හැසුරුමක් නැති පව්වු පුදාලයෝ බොහෝ වෙත්. ඒ පව්වෝ (තමන් කළ) පව්කම් හෙතුවෙන් නරකයෙහි උපදිත්.

4. කායවාක්සංයම නැති දුශ්ශීලයෙක් යම් හෙයකින් රටවැසියා දුන් අහර වළඳන්නේ වේ ද, ඔහු විසින් රත්කළ ගිනිසිලක් බඳු වූ ලෝභශ්‍රීයක් වළඳන ලද්දේ නම් එයට වඩා උතුම් වේ.

මෙකරුණ ද හඟවත් බුදුරදුන් විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

2. 2. 12.

[දෘෂ්ටිගතසූත්‍රය]

49. හඟවත් බුදුරදුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අහිත් වූ බුදුරදුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, දෘටි ආයකින් (මිත්‍යාදර්ශන දෙකෙකින්) මඛනා ලද ඇතැම් දෙව් මිනිස් කෙනෙක් (ලොකය ශාස්ත්‍රය යයි හඟියෙහි) ඇලෙත්. ඇතැම් දෙව් මිනිස් කෙනෙක් (ආත්මයන් ලොකයත් මරණින් මතු නැතැ යි උච්ඡේද වශයෙන් ගෙන ධර්මයා) ඉක්මවා දුවත්. නුවණැත් ඇත්තෝ වනාහි (මෙ කී අනන්‍ය දෙකට ම නොපැමිණ අවිපරිත වශයෙන් ඇතිසැටියෙන්) දකිත්.

2. මහණෙනි, ඇතැම් දෙව් මිනිස් කෙනෙක් කෙසේ නම් හඟියෙහි ඇලෙද්ද?

මහණෙනි, දෙව් මිනිස්සු හඟියෙහි ඇලුනාහු, හඟියෙහි තීරන වූවාහු, හඟියෙහි මැතැවිත් සතුටු වූවාහු වෙත් ද, ඔවුන්ට හවතිරොධය පිණිස දහම් දෙසනු ලබන කල්හි සිත එහි බැස නො ගනී, නො පහදිති, නො පිහිටති, නිමාවට නො පැමිණෙති. මහණෙනි, මෙසේ ඇතැම් කෙනෙක් හඟියෙහි ඇලෙත්.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

3. කථාකතා භික්ෂුවෙහි අතිශය වන්නා එකේ?

භවෙතො ඛො පනෙතො අට්ඨිමානා හරුයමානා ජ්ඣවත්මානා විභවං අභිතද්දන්ති 'යතො කීර හො අයං අතනා¹ කායස්ස හෙද පරමවරණා උච්ඡ්ඡති විතස්සති ත හොති පරමවරණා, එතං සතතං එතං පණීතං එතං යථා වන්නා². එවං ඛො භික්ෂුවෙහි අතිශය වන්නා එකේ.

4. කථාකතා භික්ෂුවෙහි වක්කුමනෙතො පස්සන්ති?

ඉධ භික්කු භූතං භූතතො පස්සති, භූතං භූතතො දිස්වා භූතස්ස නිබ්බිදය විරුහය නිරෝධාය පටිපනෙතො හොති. එවං ඛො භික්ෂුවෙහි වක්කුමනෙතො ව පස්සන්ති.

එතමන්. භගවා අවොච. තතේතං ඉති වුච්චති:

5. යෙ³ භූතං භූතතො දිස්වා භූතස්ස ව අතිකකමා⁴
යථා භූතෙ විමුච්චන්ති භවතණ්හාපරිකඛයා.

6. ස වෙ⁵ භූතපරිඤ්ඤා සො⁶ විතතණ්හො භවාභවෙ
භූතස්ස විභවා භික්කු තාගච්ඡති පුතඛතව"න්ති.

අයමපි අතො වුතෙතො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

වග්ගො දුතියො.

තසසුඤ්ඤානං:

දො ඉන්ද්‍රියා දො තපනීයා සිලෙන අපරෙ දුවෙ
අනොතතප්පි කුහතා දො ව සංවෙජ්ඣියෙන තෙ දස
විතකකා දෙසනා විජ්ජා පඤ්ඤා ධම්මෙන පඤ්චමං
අජාතං ඛාතු සලලාතං සිකඛා ජාගරියෙන ව
අපාය දිට්ඨියා වෙච ඛාචිසති පකාසිතා'ති.

දුක නිපාතො.

1 සතො, සිමු. 2 යථා වචනං වාචන, සිමු. 3 යො, සො. 4 අතිකකමං, සිමු.
5 යච්ච, සිමු. සො. P.T.S. 6 භූතපරිඤ්ඤා, කතචි.

3. මහණෙනි, ඇතැම් කෙනෙක් කෙසේ තම ඉක්මවා දුවන් ද?

ඇතැම් කෙනෙක් තමාගේ ම පෙළඹු ලබන්නාහු, ලජ්ජා වන්නාහු, පිළිකුල් කරන්නාහු උවෙද්දහෙයි සතුටු වෙත්. (කෙසේ ද යත්:) 'පින්වත්නි, යම් කෙනෙකින් මේ ආත්මය කාලින් මරණින් මතු සිද්ධ ද, නැසේ ද, මරණින් මතු නො වේ ද, ඒ නොවීම ම ශාන්තය, එහෙයින් ම ප්‍රණීතය, එහෙයින් ම අවිපරිතය, (ඇතිසැටිය) කියා යි. මහණෙනි, මෙසේ ඇතැම් කෙනෙක් ඉක්මවා දුවන්.

4. මහණෙනි, නුවණැස් ඇත්තෝ කෙසේ තම දකින් ද?

මේ සත්‍යය මහණ තෙමේ පඤ්චස්කන්ධය පඤ්චස්කන්ධ වශයෙන් දකී ද, පඤ්චස්කන්ධය පඤ්චස්කන්ධ වශයෙන් දැක එහි කල්පිතය, නො ඇලීම, නැති කිරීම පිණිස පිළිපත්තේ වේ ද, මහණෙනි, මෙසේ නුවණැස් ඇත්තෝ (ඇතිසැටියෙන්) දකිත්.

භගවත්හු මෙ කරුණ වදාළහ. එහි අර්ථය (භාවය වශයෙන්) මෙසේ ද කියනු ලැබේ:

5. "යම් කෙනෙක් පඤ්චස්කන්ධය පඤ්චස්කන්ධ වශයෙන් (මානසිකයෙන්) දැක පඤ්චස්කන්ධය ඉක්මවීමෙන් (භාවනාසම්මයයෙන්) භවතාමණාව භාවපසින් සිදු ලීමෙන් අවිපරිත සත්‍යය යි කියන ලද නිවණෙහි (ප්‍රත්‍යක්ෂයෙන්) අධිමොක්ෂයට පැමිණෙත් ද,

6. පඤ්චස්කන්ධය පිරිසිදු දත්තා වූ කුසුමාංගුලිය මගින් භවයන්හි පහ වූ තාමණා ඇති, ඒ මහණ තෙමේ පඤ්චස්කන්ධයාගේ උත්පාද නිරෝධයෙන් යළි ඉපැදීමට නොපැමිණෙයි.

මේ අර්ථය ද භගවත්හු විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

දෙවෙනි වර්ගයයි.

එහි උද්‍යෝගය:

ඉන්ද්‍රිය දෙක, තපනීය දෙක, ශීල දෙක, අනොත්තප්පිය, ජනකුහන දෙක, සංවෙජනීය යන සුත්‍ර දහය ද, විතක්කය-දෙශනා දෙක, අවිජ්ජාය, පස්වැනි වූ පඤ්ඤාය, අජාතය, නිබ්බානධාතුය, පටිසල්ලාතය, සික්කාය, ජාගරිය, ආපායිකය, දිට්ඨිගතය යන සුත්‍ර සියල්ල දෙවිස්සකෑ යි ප්‍රකාශ කරණ ලදී.

දුක්ඛනිවාරණය යි.

නිකනිපාතො

පඨකමා චග්ගො

3. 1. 1.

[අකුසලමූලසූතං]

50. වුත්තං ගෙනං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං.

1. නිණ්'මාති භික්ඛවෙ අකුසලමූලාති, කතමාති නිණ්? ලොභො අකුසලමූලං, දොසො අකුසලමූලං, මොහො අකුසලමූලං. ඉමාති ඛො භික්ඛවෙ නිණ් අකුසලමූලාතිති.

එතමන් භගවා අවොච. තතේතං ඉති වුච්චති:

2. “ලොභො දොසො ච මොහො ච පුරිසං පාපවේතසං
තිංසනත් අත්තසමභුතා තවසාරං'ව සම්ඵලං.”

අයම් අතො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත'නති.

3. 1. 2.

[ඛාතුසූතං]

51. වුත්තං ගෙනං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං.

1. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ ඛාතුයො. කතමා තිස්සො? රූපඛාතු, අරූප-
ඛාතු, නිරොධඛාතු. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ තිස්සො ඛාතුයොති.

එතමන් භගවා අවොච. තතේතං ඉති වුච්චති:

2. “රූපඛාතුං පරිඤ්ඤාය අරූපෙසු අසණ්ඨිතා
නිරුධෙ යෙ විමුච්චන්ති තෙ ජනා මච්චුකාසිත්තො.

3. කායෙන අමතං ඛාතුං එසසසිත්තා¹ නිරූපධිං
උපධිපාරිතිස්සග්ගං සච්ඡිකන්තා අත්තසවො
දෙසෙති සම්මාසලවුද්ධො අසොකං විරජං පදනති.

අයම් අතො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත'නති.

1. පුසසිත්තා - මජ්ඣිම, පුසසිත්තා-සො

නිකනිපාතය

ප්‍රථම වර්ගය.

3. 1. 1.

[අකුසල මූල සූත්‍රය.]

50. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සූත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ම ය. අර්හත් වූ බුදුරජුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. මහණෙනි, මේ අකුසලමූලයෝ තිදෙනෙකි. කවර තිදෙනෙක් ද යත්: ලොභය අකුසල්මූලකි. දෝෂය අකුසල්මූලකි. මොහය අකුසල්මූලකි මහණෙනි, මේ අකුසලමූලයෝ තිදෙන වෙත්.

භගවත්හු මෙකරුණ වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “සිත්ති හටගත් ලොභ දෝෂ මොහ යන මොහු පච්ඡිද්ධ අදහස් ඇති පුරුෂයා පෙළුත්. (කුමක් මෙන් ද යත්:) සාක්ෂි ඵලය කුක්කුර වාක්‍යය (හුණ බට ආදී පොත්ත අරවුට කොට ඇති) ගස තසන්තාක් මෙනි.”

මෙ කරුණ භගවත්හු වදාළහ. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 1. 2.

[ධාතු සූත්‍රය.]

51. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සූත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ම ය. අර්හත් වූ බුදුරජුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. මහණෙනි, මේ ධාතුහු තිදෙනෙක් වෙත්. කවර තිදෙනෙක් ද යත්: රූපධාතූය, අරූපධාතූය, නිරොධ ධාතූය. මහණෙනි, මේ ධාතුහු තිදෙන වෙත්.

භගවත්හු මෙ කරුණ වදාළහ. එහි අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යම් කෙනෙක් රූපභවය පිරිසිදු දෑන අරූප භවයෙහි නොපිහිටිනා නිෂ්ඨාණය අරමුණු කොට (කෙලෙසුන්ගෙන්) මිදෙත් ද, ඒ සම්මානසුඛයෝ මරණය ඉක්මවුවෝ වෙත්.

3. ආසුචර්ඡිත වූ සමාස්සමුද්ධයන් වහන්සේ උපති රහිත වූ නිෂ්ඨාණය (නාම) කසිත් සපඨි කොට, උපතින්ගේ බැහැරලීමේ කාරණය ප්‍රත්‍යක්ෂ කොට යොකාර්ථිත වූ, රජස් රහිත වූ නිෂ්ඨාණපදය දක්වන සේක.”

මෙ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 1. 3.

[පටිමවේදනා සුත්තං]

52. චුත්තං හෙතං භගවතා. චුත්තමරහතා'නි මෙ සුතං.

1. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ වේදනා. කතමා තිස්සො? සුඛා වේදනා දුක්ඛා වේදනා අදුක්ඛමසුඛා වේදනා. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ තිස්සො වේදනානි. එතමන්ථං භගවා අවොච. තන්තෙතං ඉති වුච්චති:

2. “සමාහිතො සමපජානො සතො බුද්ධියා භාවකො වේදනා ව පජානාති වේදනාතස්සථි සමභවං.

3. යත්ථ වේතා නිරුජ්ඣානති මග්ගස්සව බයගාමිකං වේදනාතං බයා භික්ඛු නිවර්තානො පටිනිබ්බුතො”ති.

අයමපි අන්තො චුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත්තන්ති

3. 1. 4.

[දුතියවේදනා සුත්තං]

53. චුත්තං හෙතං භගවතා. චුත්තමරහතා'නි මෙ සුතං.

1. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ වේදනා. කතමා තිස්සො: සුඛා වේදනා දුක්ඛා වේදනා අදුක්ඛමසුඛා වේදනා.

සුඛා භික්ඛවෙ, වේදනා දුක්ඛතො දට්ඨබ්බා. දුක්ඛා වේදනා සලලතො දට්ඨබ්බා. අදුක්ඛමසුඛා වේදනා අනිච්චතො දට්ඨබ්බා. යතො ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛුතො සුඛා වේදනා දුක්ඛතො දිට්ඨා හොති, දුක්ඛා වේදනා සලලතො දිට්ඨා හොති, අදුක්ඛමසුඛා වේදනා අනිච්චතො දිට්ඨා හොති, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ භික්ඛු අරියො සමමද්දසො අචෙජ්චජ් තණ්හං වාචනාසි¹ සංයොජ්ඣං සමමා මානාහිසමයා අත්තමිකාසි දුක්ඛස්සා'ති.

එතමන්ථං භගවා අවොච. තන්තෙතං ඉති වුච්චති:

2. “යො සුඛං දුක්ඛතො'ද්දකම් දුක්ඛමද්දකම් සලලතො අදුක්ඛමසුඛං සන්තං අද්දකම් තං අනිච්චතො.

3. ස වෙ සමමද්දසො² භික්ඛු යතො තත්ථ විමුච්චති අභිඤ්ඤාවොසිතො සන්තො ස වෙ යොගාතිගො මුනී”ති.

අයමපි අන්තො චුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත්තන්ති

1 විචක්ඛාසි - මජ්ඣං 2. සමමද්දසො - සීමු. සමමද්දසො - සාසුචි

3. 1. 3.

[ප්‍රථම වේදනා සූත්‍රය]

52. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ම ය. අතීන් වූ බුදුරදුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. මහණෙනි, මේ වේදනාවෝ තිදෙනෙක් වෙත්. කවර තිදෙනෙක් ද යත්: සැප වේදනය දුක් වේදනය නො දුක් නො සැප (මැදහත්) වේදනය යන මොහු යි. මහණෙනි, මේ වේදනාවෝ තිදෙන වෙත්.

භගවත්හු මෙ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “එකක සිත් ඇති, සමසක්ප්‍රභූ ඇති, සිහි ඇති බුද්ධිශ්‍රාවක තෙමේ වේදනාවන් ද ඔවුන්ගේ හටගැන්ම ද දනී

3. යම් තැනෙක්හි මේ වේදනාවෝ තිරුඬු වෙත් තම් (ඒ නිවණ ද) වේදනාක්‍ෂයගාමි වූ මාගීය ද (දනී). මහණ තෙමේ වේදනාවන් ක්‍ෂය කිරීමෙන් ආශාරහිත වූයේ පිරිනිව්‍යේ වෙයි.

මේ අර්ථය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 1. 4.

[තෙවෙනි වේදනා සූත්‍රය]

53. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ම ය. අතීන් වූ බුදුරදුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. මහණෙනි, මේ වේදනාවෝ තිදෙනෙක් වෙත්. කවර තිදෙනෙක් ද යත්: සැප වේදනය, දුක් වේදනය, නොදුක් නොසැප (මැදහත්) වේදනය යන මොහු යි.

මහණෙනි, සැපවේදනාව (විපරිණාම) දුක් වශයෙන් දැක්ක යුතු ය. දුක් වේදනාව (පිබ්‍රතාථීයෙන්) හුල් වශයෙන් දැක්ක යුතු ය. නොදුක් නොසැප වේදනාව අතීතය වශයෙන් දැක්ක යුතු ය. මහණෙනි, යම් හෙයකින් මහණ සැප වේදනාව දුක් වශයෙන් දැක්නා ලද ද, දුක් වේදනාවහුල් වශයෙන් දැක්නා ලද ද, නොදුක් නොසැප වේදනාව අතීතය වශයෙන් දැක්නා ලද ද, මහණෙනි, මේ මහණ තෙමේ අග්‍රීයා යි ද, සමසන්දර්ශීයා යි ද කියනු ලැබේ. හෙ තෙමේ තෘෂ්ණාව සිදු ලිය. සංයෝජන පෙරළා ලිය. මතා කොට මාතයාගේ දභීතප්‍රභාණාභිසම්පයෙන් (සියලු) දුක් කෙළවර කෙළේ ය.

භගවත්හු මෙ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යමෙක් සැපවේදනාව දුක් වශයෙන් දුටුයේ ද, දුක්වේදනාව හුල් වශයෙන් දුටුයේ ද, නොදුක් නොසැප ශාන්තවූ ඒ වේදනාව අතීතය වශයෙන් දුටුයේ ද, ඒ මහණ තෙම එකාන්තයෙන් සමසන්දර්ශී නම් වෙයි. යම් හෙයකින් ඒ වේදනාවෙහි සමුළුණ්ද වශයෙන් මිදේ ද (එහෙයින්).

3. විසිෂ්ටඥානයෙන් දූත නිමිත්ත ලද කාත්‍ය ඇති ශාන්තවූ ඒ රහත් මහණ තෙමේ එකාන්තයෙන් කාමාදි චතුර්‍රයෝගයන් ඉක්මවූයේ නම් වෙයි.

මෙ කරුණ ද භාග්‍යවත්හු විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 1. 5.

[පඨමඵසනාසුතනං.]

54. චුත්තං හෙතං භගවතා. චුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං.

1. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ ඵසනා. කතමා තිස්සො? කාමෙසනා භවෙසනා බ්‍රහ්මචරියෙසනා. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ තිස්සො ඵසනා'ති.

ඵතමන්ථං භගවා අවොච. තන්තෙතං ඉති චුළචති:

2. “සමාහිතො සමපජානො සතො බුද්ධස්ස සාවකො ඵසනා ව පජානාති ඵසනානඤ්ඤා සම්භවං.

3. යත්ථ වෙතා නිරුජ්ඣනති. මග්ගඤ්ච බයගාමිනං ඵසනානං බයා භික්ඛු නිවර්ණො පරිනිබ්බුතො”ති.

අයමිදි අන්තො චුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතනති.

3. 1. 6.

[දුතියඵසනාසුතනං.]

55. චුත්තං හෙතං භගවතා. චුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං.

1. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ ඵසනා. කතමා තිස්සො? කාමෙසනා භවෙසනා බ්‍රහ්මචරියෙසනා. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ තිස්සො ඵසනා'ති.

ඵතමන්ථං භගවා අවොච. තන්තෙතං ඉති චුළචති:

2. “කාමෙසනා භවෙසනා බ්‍රහ්මචරියෙසනා සහ ඉති සම්මපජාමාසො දිට්ඨිට්ඨානා සමුස්සයා.

3. සබ්බරුහචරතතස්ස තණ්හකබයවිමුතතිනො¹ ඵසනා පටිනිස්සට්ඨා දිට්ඨිට්ඨානා සමුහතා ඵසනානං බයා භික්ඛු නිරුසො අකථංකපි”ති.

අයමිදි අන්තො චුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතනති.

1. විමුතතියා, සි.මු.

3. 1. 5.

[ප්‍රථම ඵෂණා සූත්‍රය.]

54. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්හත් වූ බුදුරදුන් විසින් මෙය වදාරණ ලදී. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. මහණෙනි, මේ සෙවීම තුණෙකි. කවර තුණෙක්ද යත්: කාමය පිළිබඳ සෙවීමය, භවය පිළිබඳ සෙවීමය, බ්‍යාසර පිළිබඳ සෙවීමය (යන මේ යි.) මහණෙනි, මේ සෙවීම තුණ වේ.

මෙ කරුණ භගවත්හු වදාළහ. එහි අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “එකකසින් ඇති, යහපත් නුවණැති, සිහියෙන් යුත් බුද්ධිමත් කතෙමේ සෙවීම ද සෙවීම පිළිබඳ සම්භවය (භවගාත්ම) ද මනා කොට දැනී.

3. යම් කැතෙක ඒ සෙවීම නිරුද්ධ වේ නම් ඒ නිවණ ද, නිව්‍යාණගාමි මාගීය ද දැනී. ඒ මහණ තෙමේ එම පයෝෂණයන් ඝෂය කිරීමෙන් ආශාරතිත වූයේ පිරිනිවිසේ නම් වෙයි.

මෙ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

3. 1. 6.

[දෙවෙනි ඵෂණා සූත්‍රය.]

55. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සූත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්හත් වූ බුදුරදුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. මහණෙනි, මේ එසතා (සෙවීම) තුණෙකි. කවර තුණෙක්ද යත්: කාමය සෙවීමය, භවය සෙවීමය, බ්‍යාසර සෙවීමය. මහණෙනි, මේ සෙවීම තුණයි.

භගවත්හු මෙ කරුණ වදාළහ. එහි අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. කාමෙසතා, භවෙසතා, මේ ම සැබව සෙසු සියල්ල හිස් ය යි දෘෂ්ටිගත වශයෙන් සම්මත වූ බ්‍රහ්මචරියෙසතා සමග එසතා තුණෙකි.

3. සියලු (කාම භව) රුගයන්ගෙන් වෙන් වූ, තෘෂ්ණාඝෂය සහිතාත නිව්‍යාණයෙහි (නිවන අරමුණු කොට) කෙලෙසුන්ගෙන් මිදුණා වූ (රහත්හු විසින්) එසතා බැහැර කරණ ලදහ. දෘෂ්ටිහු (ප්‍රථමමාගීයෙන්) තසන ලදහ. ඒ මහණ තෙමේ එම පයෝෂණයන් ඝෂය කිරීමෙන් ආශා තැත්තෙක් ද (කෙසේ කෙසේ දැ යි පාවතී) සැක තැත්තෙක් ද වෙයි.”

මෙ කරුණ ද භගවත්හු විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 1. 7.

[පඨම ආසවස්සුත්තං]

56. චුත්තං හෙතං භගවතා. චුත්තමරහතා'ති මෙ සුත්තං.

1. තයො'මෙ භික්ඛවෙ ආසවා. කතමෙ තයො? කාමාසවො,
භවාසවො, අවිජ්ජාසවො. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයො ආසවාති.

එතමන් භගවා අවොච. තන්තෙතං ඉති වුච්චති:

2. “සමාභිනො සමපජානො සනො බුද්ධස්ස සාවකො

ආසවෙ ච පජාතාති ආසවානඤ්ඤා සම්භවං.

3. යත් වෙතා තිරුජ්ඣනති මග්ගඤ්ඤා බයගාමිතං

ආසවාතං බයං භික්ඛු නිවජානො පරිනිබ්බුතො'ති.”

අයමි අන්තො චුත්තො භගවතා ඉති මෙ සුත්තනි.

3. 1. 8.

[දුතිය ආසවස්සුත්තං]

57. චුත්තං හෙතං භගවතා. චුත්තමරහතා'ති මෙ සුත්තං.

1. තයො' මෙ භික්ඛවෙ ආසවා. කතමෙ තයො? කාමාසවො,
භවාසවො, අවිජ්ජාසවො. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයො ආසවාති.

එතමන් භගවා අවොච. තන්තෙතං ඉති වුච්චති:

2. “යස්ස කාමාසවො ඛිණො අවිජ්ජා ච විරුජ්ජතා

භවාසවො පරිනිබ්බුතො විපප්ඵුත්තො තිරුප්ඵි

ධාරෙති අනතිමං දෙහං ථෙසා මාරං සවාහිතිනති”¹.

1. සමානං - බෙසුමි.

3. 1. 7.

[ප්‍රථම ආප්‍රව සුත්‍රය]

56. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීන් වූ බුදුරදුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. මහණෙනි, මේ ආප්‍රවයෝ තිදෙනෙකි. කවර තිදෙනෙක් ද යත්: කාමාප්‍රවය, භවාප්‍රවය, අවිද්‍යාප්‍රවය යි. මහණෙනි, මේ ආප්‍රවයෝ තිදෙන වෙත්.

මෙ කරුණ භගවත්හු වදාළහ. එහි අභීය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “එකඟ සිත් ඇති, යහපත් නුවණැති, සිහියෙන් යුත් බුද්ධිශ්‍රාවක තෙමේ ආප්‍රවයන් ද, ආප්‍රවයන්ගේ සමභවය ද (භවගැන්ම ද) මනා කොට දනී.

3. යම් තැනෙක ඒ ආප්‍රවයෝ නිරුද්ධ වෙත් නම් ඒ නිවණ ද, නිව්‍යාණගාමි මායීය ද (දනී). ඒ මහණ තෙමේ එම ආප්‍රවයන් ඝෂය කිරීමෙන් ආශා රහිත වූයේ පිරිනිවිසේ නම් වේ.

මෙකරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 1. 8.

[ද්විතීය ආප්‍රව සුත්‍රය]

57. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීන් වූ බුදුරදුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී.

1. මහණෙනි, ආප්‍රවයෝ තිදෙනෙකි. කවර තිදෙනෙක් ද යත්: කාමාප්‍රවය, භවාප්‍රවය, අවිද්‍යාප්‍රවය යි. මහණෙනි, මේ ආප්‍රවයෝ තිදෙන වෙත්.

භගවත්හු මෙ කරුණ වදාළහ. එහි අභීය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යමකු විසින් කාමාප්‍රවය ඝෂය කරණ ලද ද, අවිද්‍යාව දුරු කරණ ලද ද, භවාප්‍රවය ඝෂය කරණ ලද ද, කෙලෙසුන්ගෙන් මිදුනා වූ උපධි රහිත වූ, (ඒ රහත් තෙමේ) සෙතාසනිත මාරයා දිනා අන්තිම වූ ශරීරය දරයි.

මෙ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 1. 9.

[තණ්හාසුතනං]

58. චුතතං හෙතං භගවතා. චුතතමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ තණ්හා. කතමා තිස්සො? කාමතණ්හා, භවතණ්හා, විභවතණ්හා. ඉමා බො භික්ඛවෙ තිස්සො තණ්හා'ති.

එතමන්. භගවා අවොච. තජ්ඣෙතං ඉති චුච්චති:

2. “තණ්හායොගෙන ඥායතනා රතනවිතතා භවාභවෙ
තෙ යොගසුතතා මාරස්ස අයොගකෙඛමිතො ජතා
සතතා ගච්ඡන්ති සංසාරං ජාතිමරණාගමිතො.3. යෙ ච තණ්හං පහන්වාන විතතණ්හා¹ භවාභවෙ
තෙ ච පාරංගතා ලොකෙ යෙ පතතා ආසවකකය”න්ති.

අයම්පි අජ්ඣො චුතොහො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

3. 1. 10.

[මාරධෙය්‍යසුතනං]

59. චුතතං හෙතං භගවතා. චුතතමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. තිහි භික්ඛවෙ ධම්මෙහි සමන්තාගතො භික්ඛු අතික්කමම මාරධෙය්‍යං
ආදිච්චො'ව විරොවති. කතමෙහි තිහි? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අසෙඛෙන
සීලකඛකෙහි සමන්තාගතො හොති, අසෙඛෙන සමාධිකඛකෙහි සමන්තා-
ගතො හොති, අසෙඛෙන පඤ්ඤාකඛකෙහි සමන්තාගතො හොති.ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ තිහි ධම්මෙහි සමන්තාගතො භික්ඛු අතික්කමම
මාරධෙය්‍යං ආදිච්චො'ව විරොවති'ති.

එතමන්. භගවා අවොච. තජ්ඣෙතං ඉති චුච්චති:

2. “සීලං සමාධි පඤ්ඤා ච යස්ස එතෙ සුභාවිතා
අතික්කමම මාරධෙය්‍යං ආදිච්චො'ව විරොවති”ති.

අයම්පි අජ්ඣො චුතොහො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

වග්ගො පඨමො.

තසුඤ්ඤා:

මූල ධාතු අප්ච වෙදනා දුච්චෙ එසතා ච දුච්චෙ ආසවා දුච්චෙ
තණ්හාතො ච අප්ච මාරධෙය්‍යතො වග්ගමානු පඨමන්ති චුතතමං.

1. නිත්තණ්හා ව, සිවු.

3. 1. 9.

[තෘෂණා සූත්‍රය]

58. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්හත් වූ බුදුරජුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, මේ තෘෂණාවෝ තිදෙනෙකි. කවර තිදෙනෙක් ද යත්: කාමතෘෂණාය (පඤ්චකාමයෙහි ඇල්මය), (ශාඛිතදූෂටිසහගත භවයෙහි ඇල්ම තම වූ) භවතෘෂණාය, (උච්ඡේදදූෂටිසහගත ඇල්ම තම වූ) විභව-තෘෂණාය. මහණෙනි, මේ තෘෂණාවෝ තිදෙන වෙත්.

භගවත්හු මේ කරුණ වදාළහ. එහි මෙය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යම් කෙනෙක් තෘෂණායෝගයෙන් සංයුක්ත වුවාහු, කුදු මහත් භවයෙහි ඇලුණු සිත් ඇත්තාහු වෙද්ද, ඒ සංසාරගත සත්ත්වයෝ මාරපාශ සංඛ්‍යාත යෝගයෙන් බැඳුනාහු වෙත්. සත්ත්වයෝ (තැවත නැවත උත්පත්ති වශයෙන්) සසරට යෙත්. (එ හෙයින්) නැවත ජාති මරණ දුක්වලට පාමණෙන සුදු වුවාහු වෙත්.

3. යම් සත්ත්ව කෙනෙක් තෘෂණාව දුරු කොට කුදු මහත් භවයෙහි ආශා රහිත වුවාහු ද, යම් කෙනෙකුත් ආප්‍රවක්‍ෂය සංඛ්‍යාත නිවණට පාමණියාහු ද ඔවුහු ලෙච්චි පරතෙරට ගියාහු තම වෙත්.

මේ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 1. 10.

[මාරධෙය්‍ය සූත්‍රය]

59. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්හත් වූ බුදුරජුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, ධර්මත්‍රයයකින් යුක්ත වූ මහණ තෙමේ මාරධෙය්‍ය සංඛ්‍යාත ත්‍රෛභුමක වෘත්තය ඉක්මවා ගිරු මෙන් බබලයි. කවර ධර්මත්‍රයයකින් ද යත්: මහණෙනි, මේ සසුන්හි මහණ තෙමේ අශෛක්‍ෂ ශීලසකකියෙන් යුක්ත වේ ද, අශෛක්‍ෂ සමාධිසකකියෙන් යුක්ත වේ ද, අශෛක්‍ෂ ප්‍රඥසකකියෙන් යුක්ත වේ ද, මහණෙනි, මේ ධර්මත්‍රයයෙන් යුක්ත වූ මහණ තෙමේ මාරධෙය්‍ය සංඛ්‍යාත ත්‍රෛභුමක වෘත්තය (සසර) ඉක්මවා ගිරු මෙන් බබලයි.

මේ කරුණ භගවත්හු වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. යමකු විසින් මේ ශීලසමාධිප්‍රඥාවෝ මනා කොට වඩන ලද්දහු ද (ඒ පුද්ගල තෙමේ) මාරයාගේ විෂයය වූ ත්‍රෛභුමකවෘත්තය (සසර දුක්) ඉක්මවා ගිරු මෙන් බබලයි.

මේ කරුණ ද භගවත්හු විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

පළමුවන වර්ගය යි.

එහි උද්‍යානය:

අකුසලමූලය, ධාතූය, වේදනා දෙක ය, එසත්‍යා දෙක ය, ආසව දෙක ය, තණ්හාය, මාරධෙය්‍ය යයි මේ උතුම් පළමු වන වර්ගය කියනු.

දුතියවග්ගො

3. 2. 1.

[පුඤ්ඤකිරියවඤ්ඤා සුත්තං]

60. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරුතා'ති මෙ සුතං:

1. තිණ්ණොති භික්ඛවෙ පුඤ්ඤකිරියවඤ්ඤාති. කතමාති තිණ්ණො? දුතමයං පුඤ්ඤකිරියවඤ්ඤා, සීලමයං පුඤ්ඤකිරියවඤ්ඤා, භාවනාමයං පුඤ්ඤකිරියවඤ්ඤා. ඉමාති බො භික්ඛවෙ තිණ්ණො පුඤ්ඤකිරියවඤ්ඤාති'ති.

එතමස්සං භගවා අවොච තජේතං ඉති වුච්චති:

2. “පුඤ්ඤමෙව සො සිකෙධය්‍ය අයතග්ගං සුබ්බද්‍රයං
දුතඤ්ඤා සමචරියඤ්ඤා මෙත්තචිත්තඤ්ඤා භාවයො.

3. එතෙ ධම්මෙ භාවසිත්වා තයො සුඛසම්මුද්දයො
අබ්‍යාපර්ක්ඛං සුඛං ලොකං පණ්ණිනො උපපර්ජති”ති.

අයමපි අජේථා වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

3. 2. 2.

[වකුඤ්ඤා සුත්තං.]

61. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරුතා'ති මෙ සුතං:

1. තිණ්ණොති භික්ඛවෙ වකුඤ්ඤාති. කතමාති තිණ්ණො? මංසවකුඤ්ඤා, දිබ්බවකුඤ්ඤා, පඤ්ඤාවකුඤ්ඤා'ති. ඉමාති බො භික්ඛවෙ තිණ්ණො වකුඤ්ඤාති'ති.

එතමස්සං භගවා අවොච. තජේතං ඉති වුච්චති:

2. “මංසවකුඤ්ඤා දිබ්බවකුඤ්ඤා පඤ්ඤාවකුඤ්ඤා අනුත්තරං
එතාති තිණ්ණො වකුඤ්ඤාති අකායසි පුරිසුත්තමො.

3. මංසවකුඤ්ඤා උපපාදො මග්ගො දිබ්බස්ස වකුඤ්ඤාතො
යතො ඤාණං උදපාදි පඤ්ඤාවකුඤ්ඤා අනුත්තරං
තස්ස වකුඤ්ඤා පටිලාභා සබ්බදුක්ඛා පමුච්චති”ති.

අයමපි අජේථා වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

දෙවෙනි වගිය

3. 2. 1.

[පුනරුත්ථාපනය සහ]

60. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්භත් වූ බුදුරජුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, මේ පුනරුත්ථාපනය නිදහසක් වෙත්. කවර නිදහසක් ද යත්: දාන, ඥාන, භාවනා ය. මහණෙනි, මේ පුනරුත්ථාපනය නිදහසකි.

මෙ කරුණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. එහි මේ අර්ථය (ගාථා-වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “තමහට වැඩ කැමැති යම් කුලපුත්‍රයෙක් වේ නම් හේ මතු උතුම් සැප විපාක ඇති තුන් පින්කිරියවන්හි හික්මෙන්නේ ය. දානය ද, සම භාසිරීම ද, මොක්කියකිනි සිත ද වඩන්නේ ය.

3. සැප අනුසන්ධි ඇති මේ (කුශල) ධර්ම තුන වඩා නුවණැත්තේ නිදහස් වූ සැප ඇති බලාපොරොත්තු වේ.”

මෙ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 2. 2.

[වක්‍රාකාරයෙන්]

61. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්භත් වූ බුදුරජුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, වක්‍රාකාරයෙන් නිදහසක් වෙත්. කවර නිදහසක් ද යත්: මසාස, දිව්‍යාස, පාණ්ඩ්‍ය ය. මහණෙනි, මේ වක්‍රාකාරයෙන් නිදහස වෙත්.

භගවත්හු මෙ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “පුරුෂෝත්තම වූ බුදුරජු මසාස දිව්‍යාස නිර්වාණය වූ පාණ්ඩ්‍ය (යන) තෙ ඇස වදාළහ.

3. මසාසෙහි පාවාත්ම (ඉපැත්ම) දිව්‍යාසට කාරණය. යම් විටෙක නිර්වාණය ප්‍රඥාපරිණය වූ ආරාමිකයෙකු සතුට වී ද, ඒ ඇස ලැබීමෙන් සියලු දුකින් මිදේ.”

මෙ අරුත ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 2. 3.

[ඉන්ද්‍රියසුභතං]

62. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමර්භතාති මෙ සුතං:

1. තිණ්ණිමානි භික්ඛවෙ ඉන්ද්‍රියානී. කතමානි තිණ්ණි: අතඤ්ඤාතඤ්ඤායා-මිනිත්ථියං, අඤ්ඤාදිත්ථියං, අඤ්ඤාතාචිත්ථියං. ඉමානි බො භික්ඛවෙ තිණ්ණි ඉන්ද්‍රියානී'ති.

එතමන්ට භගවා අවොච. තන්තෙතං ඉති වුච්චති:

2. “සෙබ්බස්ස භික්ඛමානස්ස උජ්ජමග්ගානුසාරිනො,
බ්බසමිං පයමං ඤාණං තතො අඤ්ඤා අනන්තරං
3. තතො අඤ්ඤා විමුත්තත්තස්ස ඤාණං වෙ භොති තාදිනො,
අකුප්පා මෙ විමුත්තනීති භවසංඤ්ඤාජනකකියා.
4. ස වෙ ඉන්ද්‍රියසමුප්පන්නො සන්තො සන්තිපදෙ රතො,
ධාරෙති අනත්තං දෙහං ජේත්වා මාරං සවාහිති’න්ති

අයමපි අන්තො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුභතති.

3. 2. 4.

[අද්ධාසුභතං]

63. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමර්භතාති මෙ සුතං:

1. තයො’මෙ භික්ඛවෙ අද්ධා. කතමෙ තයො? අතීතො අද්ධා,
අනාගතො අද්ධා, පච්චුප්පන්නො අද්ධා. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ තයො අද්ධා’ති.

එතමන්ට භගවා අවොච. තන්තෙතං ඉති වුච්චති:

2. “අකෙඛය්‍යසඤ්ඤාදිනො භත්තා අකෙඛය්‍යසමිං පතිට්ඨිතා,
අකෙඛය්‍යං අපරිඤ්ඤාය යොගමායනානි මච්චන්තො.
3. අකෙඛය්‍යඤ්ච පරිඤ්ඤාය අකඛාතාරං ත මඤ්ඤති,
පුට්ඨො විමොක්ඛො මිත්තං සන්තිපදමි බ්‍රහ්මාරං.

3. 2. 3.

[ඉන්ද්‍රියසූත්‍රය]

62. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීන් වූ බුදුරදුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, මේ ඉන්ද්‍රියයෝ තිදෙනෙක් වෙත්. කවර තිදෙනෙක් ද යත්: අතඤ්ඤතඤ්ඤාසාමිතින්ද්‍රිය (සෝවාන් මග නුවණ), අඤ්ඤාන්ද්‍රිය (සෝවාන් පෙළෙහි පටන් සතෘතක පවත්නා නුවණ), අඤ්ඤාතාපින්ද්‍රිය (රහත්පල නුවණ) යි. මහණෙනි, මේ ඉන්ද්‍රියයෝ තිදෙන වෙත්.

භාග්‍යවත්තු මෙ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ.

2. “පිට්‍රිවෙට්‍රිත් අයඤ්ඤා මාග්ගි උපදවන්තා වූ, ත්‍රිවිධ ශික්‍ෂා වඩන්නා වූ සෙබපුද්ගලයාහට පළමු කොට රහත්මග නුවණ උපදී. ඉක්බිති එයට අනතුරුව ම රහත්පල නුවණ ලැබෙයි.

3. නොහොත් සමෙට්ඨදායීතා වශයෙන් පැවති පූළිභාග මාග්ගිට පිට්‍රිපත්තා වූ ත්‍රිවිධ ශික්‍ෂාවෙහි නික්මෙන තාදී වූ සෙබපුද්ගලයාහට සොනාපතති මාග්ගියෙහි අතඤ්ඤතඤ්ඤාසාමිතින්ද්‍රිය පහල වෙයි. එයට අනතුරුව අඤ්ඤාන්ද්‍රිය උපදී. භවසඤ්ඤාප්තයන් ක්‍ෂය කිරීම නිසා මාග්ගි විමුක්තිය අකොප්‍ය වේ යැ යි ඒ අඤ්ඤාන්ද්‍රියට පසුව ප්‍රත්‍යාවේක්‍ෂාඥතය උපදී.

4. (යථොක්ක ත්‍රිවිධ) ඉන්ද්‍රියයෙන් සමන්විත වූ ශාන්ත වූ නිවණෙහි ඇලුතාවූ ඒ පුද්ගල තෙමේ සෙනා සහිත මරු දිනා පශ්චිම දෙහය දරයි.”

මෙ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 2. 4.

[අර්ධ සූත්‍රය.]

63. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්ථන් වූ බුදුරදුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, මේ කාලයෝ තිදෙනෙකි. කවර තිදෙනෙක් ද යත්: අතීත කාලය, අනාගත කාලය, වතීමාන කාලය යි. මහණෙනි, මේ කාලයෝ තිදෙන වෙත්.

භාග්‍යවත්තු මෙ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “සත්තියෝ අනෙකුත් සඛ්ඛාත පඤ්චසකකියන්හි සත්ත-පුද්ගලාදී සංඥ ඇත්තාහු පඤ්චසකකියෙහි පිහිටියාහු පඤ්චසකකිය පිරිසිදු තොදුන මරුවසයට පැමිණෙත්.

3. පඤ්චසකකිය පිරිසිදු දෑන (නිසා පුස්ස යන ආදි නම් ගොත් වශයෙන්) කියයුත්තකු නොහඟි. (යම් හෙයකින්) විමොක්‍ෂ සඛ්ඛාත නිරුත්තර නිව්‍යාණපදය සිතින් සදාකර කරුණ ලද ද, එහෙයිනි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

4. ස වෙ අකෙඛය්‍යසම්පනේනා සනේනා සන්තිපදෙ රතො,
සංඛිය සෙවී ධම්මධෙවී සංඛියා නොපෙති වෙදගු”ති.

අයමපි අපෝ වුතේනා භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

8. 2. 5.

[දුච්චිත සුතනං]

64. වුත්තං ගෙනං භගවතා. වුත්තමරහතා’ති මෙ සුතං:

1. තිණ්මාති භික්ඛවෙ දුච්චරිතාති. කතමාති තිණ්? කායදුච්චරිතං,
චේද්දුච්චරිතං, මනෝදුච්චරිතං. ඉමාති ඛො භික්ඛවෙ තිණ් දුච්චරිතාති”ති.

එතමන් භගවා අවොච. තපෝ’තං ඉති වුච්චති:

2. “කායදුච්චරිතං කතා චේද්දුච්චරිතාති ච,
මනෝදුච්චරිතං කතා යඤ්චඤ්ඤං දෙසසඤ්ඤිතං.

3. අකතා කුසලං කම්මං කතානාකුසලං ඛහං,
කායස්ස හෙද දුපපඤ්ඤා තිරයං සො’පපජ්ජති.”ති.

අයමපි අපෝ වුතේනා භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

8. 2. 6.

[සුච්චිතසුතනං]

65. වුත්තං ගෙනං භගවතා. වුත්තමරහතා’ති මෙ සුතං:

1. තිණ්මාති භික්ඛවෙ සුච්චරිතාති. කතමාති තිණ්? කායසුච්චරිතං,
චේද්දුච්චරිතං, මනෝසුච්චරිතං. ඉමාති ඛො භික්ඛවෙ තිණ් සුච්චරිතාති”ති.

එතමන් භගවා අවොච. තපෝ’තං ඉති වුච්චති:

2. “කායසුච්චරිතං කතා චේද්දුච්චරිතාති ච
මනෝදුච්චරිතං කතා යඤ්චඤ්ඤං දෙසසඤ්ඤිතං.

3. අකතා කුසලං කම්මං කතානාකුසලං ඛහං
කායස්ස හෙද සපපඤ්ඤා සග්ගං සො උපපජ්ජති”ති.

අයමපි අපෝ වුතේනා භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

1. සො උපපජ්ජති, සි මු.

4. පැහැදිලිකාවක පිරිසිදු දන්තාවු ශාන්තවු නිවනෙහි ඇලුනාවු, ප්‍රත්‍යාවේක්‍ෂා කොට සිවුපසය සෙවුනා සුලු වූ, අසෙබ බමියන්හි නොහොත් නිළාණ බමියෙහි පිහිටි වතුසායනයෙහි පරතෙරට හියාවු ඒ පුද්ගල තෙමේ (දෙව් මිනිස් ආදී) සංඛ්‍යාවට නොපැමිණෙයි.”

මෙ කරුණ ද හඟවන්නු විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 2. 5.

[දුශ්චරිත සූත්‍රය]

64. භාග්‍යවත්තු විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්හත් වූ බුදුරදුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, මේ දුශ්චරිතයෝ තිදෙනෙක් වෙත්. කවර තිදෙනෙක් ද යත්: කායදුශ්චරිතය, වාග්දුශ්චරිතය, මනෝදුශ්චරිතය යි. මහණෙනි, මේ දුශ්චරිතයෝ තිදෙන වෙත්.

හඟවන්නු මෙ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අනුය (ගාථා වශයෙන් ද) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “ඒ දුෂ්ප්‍රාඥ වූ පුද්ගල තෙමේ කායදුශ්චරිත ද වාග්දුශ්චරිත ද මනෝ-දුශ්චරිත ද කොට රුගාදී කෙලෙසුන් සහිත වෙතත් අකුසල් ද කොට-

3. කුශලකම් නොකොට බොහෝ අකුශලකම් කොට ශරීරයාගේ හෙදයෙන් තරකයට පැමිණේ.”

මෙ කරුණ ද හඟවන්නු විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 2. 6.

[සුවච්ඡිත සූත්‍රය]

65. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්හත් වූ බුදුරදුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, මේ සුවච්ඡිතයෝ තිදෙනෙක් වෙත්. කවර තිදෙනෙක් ද යත්: කායසුවච්ඡිතය, වාග්සුවච්ඡිතය, මනසුවච්ඡිතය යි. මහණෙනි, මේ සුවච්ඡිතයෝ තිදෙන වෙත්.

හඟවන්නු මෙ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අනුය (ගාථා වශයෙන් ද) මෙසේ කියනු ලැබේ.

2. “ඒ සප්‍රාඥ වූ පුද්ගල තෙමේ කායදුශ්චරිතය ද, වාග්දුශ්චරිතය ද, මනෝදුශ්චරිතය ද හැර රුගාදී කෙලෙසුන් සහිත වෙතත් අකුසල් ද හැර-

3. අකුශලකම් නොකොට බොහෝ කුසල් කොට ශරීරයාගේ හෙදයෙන් සමගීයට ද පැමිණේ.”

මෙ කරුණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

8. 2. 7.

[සොචෙය්‍ය සුත්තං]

66. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. තිණ්ණිමාති භික්ඛවෙ සොචෙය්‍යාති. කතමාති තිණ්ණි? කායසොචෙය්‍යං, වච්ඡිසොචෙය්‍යං, මනොසොචෙය්‍යං. ඉමාති බො භික්ඛවෙ තිණ්ණි සොචෙය්‍යා-
තිති.

එතමන්ට භගවා අවොච. තජේ'තං ඉති වුච්චති:

2. “කායසුචිං¹ වාචාසුචිං චෙතොසුචිමතාසවං,
සුචිං සොචෙය්‍යසම්පන්නං ආහු සබ්බප්පභාසික”න්ති.

අයමපි අජේවා වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

8. 2. 8.

[මොනෙය්‍ය සුත්තං]

67. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. තිණ්ණිමාති භික්ඛවෙ මොනෙය්‍යාති. කතමාති තිණ්ණි? කායමො-
නෙය්‍යං, වච්ඡිමොනෙය්‍යං, මනොමොනෙය්‍යං. ඉමාති බො භික්ඛවෙ තිණ්ණි
මොනෙය්‍යාතිති.

එතමන්ට භගවා අවොච. තජේ'තං ඉති වුච්චති :

2. “කායමුච්ඡිං² වාචාමුච්ඡිං චෙතොමුච්ඡිමතාසවං,
මුච්ඡිං මොනෙය්‍යසම්පන්නං ආහු නිත්තාතපාපක’න්ති.”

අයමපි අජේවා වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

8. 2. 9

[පඨමග්ගසුත්තං]

68. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. යස්ස කස්සපි භික්ඛවෙ රුහො අප්පභිනො, දෙසො අප්පභිනො
මොහො අප්පභිනො, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ බඳො³ මාරස්සා, පමුක්කස්සා
මාරපාසො, යථාකාමකරණීයො ච පාපිමතො.

1. සුචි සිමු. 2. මුච්ඡි සිමු. 3. බඳො සිමු.

3. 2. 7. *

[සෞචර්ය සූත්‍රය]

66. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අභිත්ථු බුදුරුදුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, සුචි (පිරිසිදු) භාවයෝ තිදෙනෙක් වෙත්. කවර තිදෙනෙක් ද යත්: කායඥාතයෙහි පිරිසිදු බව, වාග්ඥාතයෙහි පිරිසිදු බව, මනෝඥාතයෙහි පිරිසිදු බව ය. මහණෙනි, මේ පිරිසිදුබව තිදෙන වෙත්.

භගවත්හු මේ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අනිය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “ආසුච රහිත වූ කායසුචි, (කායසුචරිත) වාක්සුචි, මනස්සුචි යා යි පිරිසිදුබවහු තිදෙනෙකි. මේ පිරිසිදු බැවින් යුත් පිරිසිදු තැනැත්තෙකු සියලු පථි කිලිටු දුරුලත්තනු කොට ආරාධනය කියත්.”

මේ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 2. 8.

[මෞනිය සූත්‍රය]

67. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අභිත්ථු බුදුරුදුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, මුනිභාවයෝ හෙවත් රහත්හු පිළිබඳ සමාවාරයෝ මේ තිදෙනෙක් වෙත්. කවර තිදෙනෙක් ද යත්: කායමොනෙය්‍ය ය, වච්ඡො-නෙය්‍ය ය, මනෝමොනෙය්‍ය ය. මහණෙනි, මේ මොනෙය්‍යයෝ හෙවත් රහත්හු පිළිබඳ සමාවාරයෝ තිදෙන වෙත්.

භගවත්හු මේ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අනිය (ගාථා වශයෙන් ද) මෙසේ කියනු ලැබේ.

2. “ආසුච රහිත වූ කායමොනෙය්‍යය, වච්ඡොනෙය්‍යය, මනෝමො-නෙය්‍යය යන මෞනියයෙන් (මුනිගුණයෙන්) සමන්විත ඒ මුනිහු සෝදාහර පථි ඇත්තනු කොට ආරාධනය කියත්.”

මේ කරුණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 2. 9.

[ප්‍රථම භග්‍යසූත්‍රය]

68. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්හත් වූ බුදුරුදුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, යම් කිසිවකුගේ රුගය ප්‍රතිණ නො වී ද, දොෂය ප්‍රතිණ නො වී ද, මොහග ප්‍රතිණ නො වී ද, මහණෙනි, මේ තෙමේ කෙලෙස් මරා විසින් බඳනා ලද්දේ යා යි මොහු විසින් මාරපායය (සිත් සතන්ති) ලා ගන්නා ලද්දේ වන්නේ යා යි පව්වු (මර)හු විසින් කාමාති පරිදි කළ හැක්කෙක් ද වේ යා යි කියනු ලැබේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

යස්ස කස්සචි භික්ඛවෙ රුගො පභිනො දෙසො පභිනො මොහො පභිනො,
අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අබ්බො¹ මාරස්ස, ඔබ්බකස්ස මාරපාසො. ත
සථාකාමකරණීයො පාපිමනො'ති.

එතමන්ට හඟවා අවොව. තනේතං ඉති වුච්චති.

2. "යස්ස රුගො ව දෙසො ව අවිජ්ජා ව විරුජ්ජා:
තං භාවිතතතඤ්ඤතරං බ්‍රහ්මභූතං තථාගතං
බ්‍රහ්මං වෙරහයාතිතං ආහු සබ්බපහංසිත" නති.

අයමපි අනේවා වුතොතා හඟවතා. ඉති මෙ සුත'නති.

8. 2. 10.

[දුතියග්ගසුත්තං]

69. වුත්තං හෙතං හඟවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. යස්ස කස්සචි භික්ඛවෙ භික්ඛුස්ස වා භික්ඛුනියා වා රුගො අපභිනො
දෙසො අපභිනො මොහො අපභිනො. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ ත අතරි
සමුද්දං සරුමං සච්චිං සාවට්ඨං සගහං සරක්ඛසං.

යස්ස කස්සචි භික්ඛවෙ භික්ඛුස්ස වා භික්ඛුනියා වා රුගො පභිනො
දෙසො පභිනො මොහො පභිනො, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ අතරි සමුද්දං
සරුමං සච්චිං සාවට්ඨං සගහං සරක්ඛසං, තිණේණං පාරගතො, එලෙ
තිට්ඨති බ්‍රාහ්මණො'ති.

එතමන්ට හඟවා අවොව. තනේතං ඉති වුච්චති:

2. "යස්ස රුගො ව දෙසො ව අවිජ්ජා ව විරුජ්ජා
සො'මං සමුද්දං සගහං සරක්ඛසං
සරුමහං දුත්තරමච්චතාරි
සඛ්භාතිගො මච්චුජ්ජො නිරුපති
පහංසි දුක්ඛං අපුකඛ්භවාය,
අන්තං ගතො සො ත පමාණමෙ'ති,
අමොහසි මච්චුරුජ්ජනති බ්‍රාමි" ති.

අයමපි අනේවා වුතොතා හඟවතා. ඉති මෙ සුත'නති.

දුතියො වග්ගො.

තසසුද්දනං:

පුඤ්ඤං චක්ඛු අථ ඉන්ද්‍රියානි අභ්‍යා වර්ගං දුවෙ සොචි
මුනො අථ රුහදුවෙ පුත චග්ගමාහු දුතියමුත්තමනති.

1. අබ්බො. සී.මු

මහණෙනි, යම් කිසිවකුගේ රුගය ප්‍රතිණ වී ද, දොමය ප්‍රතිණ වී ද, මොහය ප්‍රතිණ වී ද, මහණෙනි, මේ තෙමේ කෙලෙස් මරා විසින් නොබඳනා ලද්දේ ය මොහු විසින් මාරපාසය ඉවත් කරණ ලද්දේ ය, පවිට්‍ර (මර) හු විසින් කැමැති පරිදි කළ හැක්කෙක් වේ යැ යි කියනු ලැබේ.

භාග්‍යවත්තු මෙ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යමකු විසින් රුගයත් දොමයත් මොහයත් නිරාඥ කරණ ලද්දකු ද, භාවිතාකම්යත් (රහතුන්) අතුරෙන් එක්තරා කෙනෙක් වූ, බ්‍රහ්මකුත් (ශ්‍රේෂ්ඨ රහත් ඵලයට පැමිණි), තථාගත (අන් රහතුන් සේ පිළිපත්තා) වූ, බුදු වූ (සිටුවස් පිළිවිදි) චෛර ද හය ද ඉක්මැවූ ඒ පුද්ගලයා සියල්ල දුරා කළ කෙනකුත් කොට (බුද්ධාදි) ආයතීයෝ කියත්.”

මෙ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 2. 10.

[දෙවෙනි රුගසුත්‍රය.]

69. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්භත් වූ බුදුරදුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, යම්කිසි මහණකුගේ හෝ මෙහෙණකගේ හෝ රුගය ප්‍රතිණ නො වී ද, දොමය ප්‍රතිණ නො වී ද, මොහය ප්‍රතිණ නො වී ද, මහණෙනි, මේ තෙමේ (කොටුපායාස සංඛ්‍යාත) ලොකු කුඩා රළ සහිත වූ (පස්කම් තමැති) දියසුළු සහිත වූ (මස්කැසුළු දියරකුත් වැනි) විසභාග පුද්ගලයන් සහිත වූ සංසාර සමුද්‍රය (නොහොත් වසෂුරුදි ආයතන සමුද්‍රය) තරණය නො කෙළේ යැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, යම් කිසි මහණකුගේ හෝ මෙහෙණකගේ හෝ රුගය ප්‍රතිණ වී ද, දොමය ප්‍රතිණ වී ද, මොහය ප්‍රතිණ වී ද, මහණෙනි, මේ තෙමේ (කොටු-පායාස සංඛ්‍යාත) ලොකු කුඩා රළ සහිත වූ (පස්කම් තමැති) දියසුළු සහිත වූ (මස් කැසුළු දිය රකුත් වැනි) විසභාග පුද්ගලයන් සහිත වූ සංසාර සමුද්‍රය (නොහොත් වසෂුරුදි ආයතන සමුද්‍රය) තරණය කෙළේ යැ යි කියනු ලැබේ. බ්‍රාහ්මණ තම් වූ ඒ (සංඛ්‍යාත) තෙමේ එතෙර වූයේ පරතෙරට ගියේ (නිජාණ සංඛ්‍යාත) ගොඩවිමැ සිටී යැ යි.

භාග්‍යවත්තු මෙ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. යමකු විසින් රුග දොම මොහ නිරාඥ කරණ ලද්දකු ද, කෙ තෙමේ විසභාග පුද්ගලයන් සහිත වූ (කොටුපායාස සංඛ්‍යාත) රළුබිය සහිත වූ තරණයට දුෂ්කර සසර සසුර තරණය කෙළේ යි (රුහාදි පඤ්චවිධ) සංඛ්‍යාත ඉක්ම වූ කෙලෙස් මරා දුරා කළ උපධි රහිත වූ දුක් දුරා කෙළේ තැවැත ඉපැදීමට නො ඒ යැ යි රුහාදීන් ඉක්මැ වූයේ යැ යි, (එහෙයින් ම) ප්‍රමාණයට නො ඒ යැ යි (එහෙයින් ම) මරා මූලා කෙළේ යැ යි කියමි.

මෙ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

දෙවන වගසි.

එහි උද්දානය:

පුඤ්ඤ, වහබ්‍ර, තැවත ඉන්ද්‍රිය, අඤ්ඤ, වරිය දෙක, නොවෙය්‍ය, මොනෙය්‍ය, තැවත රුග දෙකැ යි උතුම් දෙවැනි වර්ග කිහි.

තතියො වග්ගො

8. 8. 1.

[මිච්ඡාදිට්ඨිකමමසමාදානසුත්තං.]

70. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. දිට්ඨා මයා භික්ඛවෙ සත්තා කායදුච්චරිතෙන සමන්තාගතා වච්චි-
දුච්චරිතෙන සමන්තාගතා මනෝදුච්චරිතෙන සමන්තාගතා, අරියානං-
උපවාදකා, මිච්ඡාදිට්ඨිකා මිච්ඡාදිට්ඨිකමමසමාදානා. තෙ කායස්ස හෙද
පරමමරණං අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං තීරයං උපපන්නා.

තං ඛො පනානං භික්ඛවෙ තාඤ්ඤස්ස සමණස්ස වා බ්‍රාහ්මණස්ස වා
සුත්වා වදාමි.

දිට්ඨා මයා භික්ඛවෙ සත්තා කායදුච්චරිතෙන සමන්තාගතා වච්චි-
දුච්චරිතෙන සමන්තාගතා මනෝදුච්චරිතෙන සමන්තාගතා, අරියානං-
උපවාදකා, මිච්ඡාදිට්ඨිකා මිච්ඡාදිට්ඨිකමමසමාදානා. තෙ කායස්ස හෙද
පරමමරණං අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං තීරයං උපපන්නා.

අපි ව භික්ඛවෙ යදෙව සාමං ඤාතං සාමං දිට්ඨං සාමං විදිතං තදව්‍යානං
වදාමි.

දිට්ඨා මයා භික්ඛවෙ සත්තා කායදුච්චරිතෙන සමන්තාගතා වච්චි-
දුච්චරිතෙන සමන්තාගතා මනෝදුච්චරිතෙන සමන්තාගතා, අරියානං-
උපවාදකා, මිච්ඡාදිට්ඨිකා මිච්ඡාදිට්ඨිකමමසමාදානා. තෙ කායස්ස හෙද
පරමමරණං අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං තීරයං උපපන්නා'ති

එතමන්ථං භගවා අවොච. තන්තොනං ඉති වුච්චති:

2. “මිච්ඡා මතං පතිධාය මිච්ඡා වාවං ව භාසිය,¹
මිච්ඡා කම්මාති කත්තා කායෙන ඉධ පුග්ගලො.

3. අපසස්සන්තො' පුඤ්ඤකරො අපසස්මිං ඉධ ජීවිතෙ,
කායස්ස හෙද දුපපඤ්ඤා තීරයං සො උපපජ්ජති”ති

අයමපි අන්තො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත්තනි.

1 මිච්ඡාවාවං අභාසිය - සිවු.

තෙවෙනි වගීය

[මිත්‍යාදූෂිතමාදන සුත්‍රය.]

3. 8 1.

70. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ම ය. අතීන් වූ බුදුරජුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, කායදුශ්චරිතයෙන් යුක්ත වූ වාග්දුශ්චරිතයෙන් යුක්ත වූ මනෝදුශ්චරිතයෙන් යුක්ත වූ ආයතීයන්ට (බොරුවෙන්) වෛදහා කරන්නා වූ මිත්‍යාදූෂිත වූ මිත්‍යාදූෂිත ගෙවුවෙන් දැඩි කොට ගත් කම් ඇති සත්ත්වයෝ මා විසින් දක්නා ලදහ. ඔවුහු කාබුන් මරණින් මතු සැපයෙන් පහ වූ තපුරාගති ඇති විවස ව වැටීම් ඇති තිරයෙහි උපදින්නාහු ය.

මහණෙනි, එ කරුණ මම අත් මගණ බමුණකුගෙන් අසා නො ම කියමි.

මහණෙනි, කායදුශ්චරිතයෙන් වාග්දුශ්චරිතයෙන් මනෝදුශ්චරිතයෙන් යුක්ත වූ, ආයතීයන්ට (බොරුවෙන්) වෛදහා කරන්නා වූ, මිත්‍යාදූෂිත වූ මිත්‍යාදූෂිත ගෙවුවෙන් දැඩි කොට ගත් කම් ඇති සත්ත්වයෝ මා විසින් දක්නා ලදහ. ඔවුහු කාබුන් මරණින් මතු සැපයෙන් පහ වූ තපුරා ගති ඇති විවස ව වැටීම් ඇති තිරයෙහි උපන්නාහු ය.

යළි දු මහණෙනි, යමක් තමා විසින් ම නුවණින් අවබෝධ කරණ ලද ද, තමා විසින් ම දක්නා ලද ද, තමා විසින් ම දන්නා ලද ද, එය ම මෙ කියමි.

මහණෙනි, කායවාග්මනෝදුශ්චරිතයෙන් යුක්ත වූ ආයතීයන්ට (බොරුවෙන්) වෛදහා කරන්නා වූ මිත්‍යාදූෂිත වූ මිත්‍යාදූෂිත ගෙවුවෙන් දැඩි කොට ගත් කම් ඇති සත්ත්වයෝ මා විසින් දක්නා ලදහ. ඔවුහු කාබුන් මරණින් මතු සැපයෙන් පහ වූ තපුරාගති ඇති විවස ව වැටීම් ඇති තිරයෙහි උපන්නාහු වෙති.

මෙ කරුණ හඟවත්ත වදාළහ. එහි මේ අතීය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “මෙ ලොව පුගුල් තෙම සිත වැරැදි ලෙස පිහිටුවා, වැරැදි බස් නෙපලා, කසින් වැරැදි ක්‍රියා කොට,

3. මේ මිනිස් ලොවැ ජීවත් වන සුළු කාලය තුළ ඇසු පිරු තැන් තැනි අකුසල් කරණ, නුවණ තැනි ඒ පුද්ගල තෙමේ කාබුන් මරණින් මතු කරකයෙහි උපදී.”

මෙ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 8. 2.

[සම්මාදිට්ඨිකම්මසමාදාන සුභානං]

71. චුත්තං හෙතං භගවතා. චුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. දිට්ඨා මයා භික්ඛවෙ සත්තා කායසුවරිතෙන සමන්තාගතා, වච්ඡුවරිතෙන සමන්තාගතා, මනෝසුවරිතෙන සමන්තාගතා, අරියතං අනුපවාදකා, සම්මාදිට්ඨිකා සම්මාදිට්ඨිකම්මසමාදානා. තෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපන්නා.

තං ඛො පතාගං භික්ඛවෙ තාඤ්ඤස්ස සමණස්ස වා බ්‍රාහ්මණස්ස වා සුත්වා වදාමි.

දිට්ඨා මයා භික්ඛවෙ සත්තා කායසුවරිතෙන සමන්තාගතා, වච්ඡුවරිතෙන සමන්තාගතා, මනෝසුවරිතෙන සමන්තාගතා, අරියතං අනුපවාදකා, සම්මාදිට්ඨිකා සම්මාදිට්ඨිකම්මසමාදානා. තෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපන්නා.

අපි ව භික්ඛවෙ යදෙව සාමං ඤාතං සාමං දිට්ඨං සාමං විදිතං තදෙවාහං වදාමි.

දිට්ඨා මයා භික්ඛවෙ සත්තා කායසුවරිතෙන සමන්තාගතා, වච්ඡුවරිතෙන සමන්තාගතා, මනෝසුවරිතෙන සමන්තාගතා, අරියතං අනුපවාදකා, සම්මාදිට්ඨිකා සම්මාදිට්ඨිකම්මසමාදානා. තෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපන්නා'ති.

එතමන්ථං භගවා අවොච. තන්තෙතං ඉති චුච්චති:

2. “සම්මා මතං පතිධාය සම්මොචාවං ව භාසිය,¹
සම්මා කම්මාති කතාන කායෙන ඉධ පුග්ගලො

3. බහුසසුතො පුඤ්ඤකරො අප්පසම්ඨං ඉධ ජිවිතෙ,
කායස්ස හෙද සප්පඤ්ඤා සග්ගං හො උපපජ්ජති”ති.

අයමපි අන්තො චුතොතා භගවතා. ඉති මෙ සුභන්ති.

1. සම්මොචාවං අභාසිය, සී.ඉ.

3. 8. 2.

[සමාන්තරාදි සමානාදි සුත්‍රය]

71. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ බුදුරජුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මොවුන් විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, කායසුවරිතයෙන් යුක්ත වූ වාක්සුවරිතයෙන් යුක්ත වූ මනාසුවරිතයෙන් යුක්ත වූ අයභීයනට (බොරුවෙන්) වෛදනා නොකරණ, සමාන්තරාදි සමාන්තරාදි හෙතෙවන් දැඩි කොට ගත් කම් ඇති සත්ත්වයෝ මොවුන් දක්නා ලදහ. ඔවුහු කාබුන් මරණින් මතු මනාගති ඇති සාර්වත්‍රිකාදි පාමණිකයෝ වෙති.

මහණෙනි, එ කරුණ මම අත් මගේ බලාපොරොත්තෙන් අසා නො ම කියමි.

මහණෙනි, කායසුවරිතයෙන් වාක්සුවරිතයෙන් මනාසුවරිතයෙන් යුක්ත වූ අයභීයනට (බොරුවෙන්) වෛදනා නොකරණ, සමාන්තරාදි සමාන්තරාදි හෙතෙවන් දැඩි ලෙස ගත් කම් ඇති සත්ත්වයෝ මොවුන් දක්නා ලදහ. ඔවුහු කාබුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සාර්වත්‍රිකාදි පාමණිකයෝ වෙති.

යළි මහණෙනි, යමක් තමා ම (නුවණින්) අවබෝධ කරණ ලද ද, තමා ම දක්නා ලද ද, තමා ම දන්නා ලද ද එය ම මම කියමි.

මහණෙනි, කාය වාග් මනා සුවරිතයෙන් යුක්ත වූ අයභීයනට බොරුවෙන් වෛදනා නොකරණ සමාන්තරාදි සමාන්තරාදි හෙතෙවන් දැඩි ලෙස ගත් කම් ඇති සත්ත්වයෝ මොවුන් දක්නා ලදහ. ඔවුහු කාබුන් මරණින් මතු මනාගති ඇති සාර්වත්‍රිකාදි පාමණිකයෝ වෙති.

මෙ කරුණ භගවත්තු වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “මෙ ලොව පුහුල් තෙම සිත මනා ලෙස පිහිටුවා යහපත් වචන කථා කොට කසින් නොද වැඩ කොට,

3. මේ මිනිස් ලොව ජීවත් වන සුළු කාලය තුළ ඇසු පිරු තැන් ඇති කුසල් කරණ, නුවණැති ඒ පුද්ගල තෙමේ කාබුන් මරණින් මතු දෙවිලොවට (උත්පත්ති වශයෙන්) පාමණිකයෝ.”

මෙ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මොවුන් අසන ලදී.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

3. 3. 3.

[නිසසරණීය සුභතං]

72. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුභතං.

1. තිසෙසා ඉමා භික්ඛවෙ නිසසරණීයා ධාතුසො. කතමා තිසෙසා? කාමානමෙතං නිසසරණං යදිදං තෙකකම්මං. රූපානමෙතං නිසසරණං යදිදං ආරූපපං. යං බො පත කිංඤ්චි භුතං සංඛිතං පටිච්චසම්මුප්පන්නං, නිරොධො තස්ස නිසසරණං. ඉමා බො භික්ඛවෙ තිසෙසා නිසසරණීයා ධාතුසො'ති.

එතමන්ට භගවා අවොච. තතේතං ඉති වුච්චති:

2. “කාමනිසසරණං ඤාතො රූපානඤ්ච අතිකාමං
සංඛසංඛාරසමථං චුසං ආතාපි සංඛද්ද.

3. ස වෙ සම්මද්දසො භික්ඛු යතො තත්ථ විමුච්චති
අභිඤ්ඤා වොසිතො සනෙතා ස වෙ යොගාතිගො මුනී”ති.

අයම්පි අතො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුභතති.

3. 3. 4.

[සහනතර සුභතං]

73. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුභතං.

1. රූපෙති භික්ඛවෙ අරූපා සන්නතරා. අරූපෙති නිරොධො සන්නතරො'ති.

එතමන්ට භගවා අවොච. තතේතං ඉති වුච්චති:

2. “යෙ ව රූපුපගා සන්නා යෙ ව ආරූපපඨාසිනො¹
නිරොධං අප්පජානන්නා ආගන්නාඤ්ච පුතඛ්ඛවං.

3. යෙ ව රූපෙ පටිඤ්ඤාය අරූපෙසු අසංකිතා,
නිරොධෙ යෙ විමුච්චන්ති තෙ ජනා චෙවුභාසිනො.

4. කායෙන අමතං ධාතුං චුසසිකො නිරූපධං,
උපබ්භවිතිසංගතං සච්ඡිකතො අනාසවො,
දෙසෙති සම්මාසම්මුඤ්ඤො අසොකං විරජං පදන්ති.”

අයම්පි අතො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුභතති.

1. අරූපඨාසිනො (මජ්ඣං.)

3. 3. 3.

[නිශ්ශරණීය සූත්‍රය]

72. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ම ය. අතීන් වූ බුදුරජුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, නිශ්ශරණ (නික්මීම) ප්‍රතිසංයුක්ත වූ ධර්මයෝ නිදේහෙක් වෙත්. කවර නිදේහෙක් ද යත්: යම් මේ ප්‍රථමධ්‍යානයෙන් වේද, මෙය කාමයන්ගේ නිශ්ශරණය යි (හෙවත් නික්මීම යි). යම් මේ අරූපාවචර ධ්‍යානයෙන් වේද, මෙය රූපයන්ගේ නිශ්ශරණය යි. (හෙතු ප්‍රත්‍යයයෙන්) හටගත් එයින් ම රූස් කරණ ලද හෙතු ප්‍රත්‍යයයෙන් උපන් යම් කිසිවක්, වේද, ඒ ධර්මයාගේ නිශ්ශරණය (පහවීම) නිරෝධය ය (නිවණ ය.) මහණෙනි මේ නිශ්ශරණීය ස්වරූපයෝ නිදේහ වෙත්.

භගවත්හු මෙකරුණ වදාළහ. එහි මේ අනීය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “හාම කල්හි කෙලෙස් තවන වීර්‍යී ඇති, කාමනිශ්ශරණය ද, රූපයන්ගේ අතික්‍රමය ද (අතික්‍රමොපායය ද) දූත සියලු සංසකාරයන්ගේ සංසිද්ධි (යැ යි කියන ලද නිවැරදිය) සපයී කරන්නාවූ,

3. ඒ මහණ තෙම එකානන්තයෙන් යමන්දර්ශී නම් වෙයි. යම් හෙය-කින් ඒ කාමයන්ගේ නිශ්ශරණයෙහි මිදේද (එ හෙයින්). විසිඟ ඥානයෙන් දූත නිමවන ලද කාන්‍ය ඇති ඒ රහත් මහණ තෙමේ කාමාදි වතුර්ධොගයන් ඉක්මවුයේ නම් වෙයි.”

මෙ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 3. 4.

[ශාන්තතර සූත්‍රය]

73. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ම ය. අතීන් වූ බුදුරජුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලද්දේ ය:

1. මහණෙනි, අරූපාවචර ධර්මයෝ රූපාවචර ධර්මයනට වඩා ශාන්ත වෙත්. නිවණ අරූපාවචර ධර්මයනට වඩා ශාන්ත වෙයි.

භගවත්හු මේ කරුණ වදාළහ. එහි මෙය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “රූපභවයට උත්තතති වශයෙන් පැමිණී යම් සත්ත්‍ව කෙනෙක් වෙද්ද, අරූපභවයෙහි උපන් යම් සත්ත්‍ව කෙනෙකුත් වෙද්ද, නිවණ තොදන්-තාවූ (ඔවුහු) පුතරාත්තතතියට (තැවන ඉපැන්මට) පැමිණෙන්නෝ වෙත්.

3. යම් සත්ත්‍ව කෙනෙක් රූපධර්මයන් පිරිසිදු දූත අරූපධර්මයෙහි නො පිහිටියාහු, නිරෝධයෙහි (=නිවැරදිය අරමුණු කොට) කෙලෙසුන් කෙරෙත් මිදෙත් ද, ඒ ක්‍ෂිණාවසුරෝ මරණය ඉක්මයෝ වෙත්.

4. ආසුර රහිත වූ සමාස්සලබ්ධියන් වහන්සේ උපධිරහිත වූ නිවැරදිය (තාම) කසින් සපයී කොට උපතින්ගේ බැහැර ලීමේ කාරණය ප්‍රත්‍යක්ෂ කොට ශොක රහිත වූ කෙලෙස් රජය රහිත වූ නිවැරදිය පදය දෙසන සේක.”

මෙ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලද්දේ ය.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

3. 3. 5.

[පුනහසුතං.]

74. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. තයො'මෙ භික්ඛවෙ පුත්තා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ තයො? අතිජාතො අනුජාතො අවජාතො'ති.

කථංඤ්ව භික්ඛවෙ පුත්තො අතිජාතො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ පුත්තස්ස මාතෘපිතරෙ හොනති ත බුද්ධං සරණං ගතා, ත ධම්මං සරණං ගතා, ත සංඝං සරණං ගතා, පාණාතිපාතා අප්පට්ඨිතා, අදින්නාදානා අප්පට්ඨිතා, කාමෙසු මිච්ඡාචාරා අප්පට්ඨිතා, මුසාවාදා අප්පට්ඨිතා, සුරුමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා අප්පට්ඨිතා, දුස්සීලා පාපධම්මා. පුත්තො ච තෙසං හොති, බුද්ධං සරණං ගතො, ධම්මං සරණං ගතො, සංඝං සරණං ගතො, පාණාතිපාතා පටිවිරතො, අදින්නාදානා පටිවිරතො, කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිවිරතො, මුසාවාදා පටිවිරතො, සුරුමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා පටිවිරතො, සීලවා කල්‍යාණධම්මො. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුත්තො අතිජාතො හොති.

කථංඤ්ව භික්ඛවෙ පුත්තො අනුජාතො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ පුත්තස්ස මාතෘපිතරෙ හොනති බුද්ධං සරණං ගතා, ධම්මං සරණං ගතා, සංඝං සරණං ගතා, පාණාතිපාතා පටිවිරතා, අදින්නාදානා පටිවිරතා, කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිවිරතා, මුසාවාදා පටිවිරතා, සුරුමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා පටිවිරතා, සීලවනො කල්‍යාණධම්මො. පුත්තො ච තෙසං හොති බුද්ධං සරණං ගතො, ධම්මං සරණං ගතො, සංඝං සරණං ගතො, පාණාතිපාතා පටිවිරතො, අදින්නාදානා පටිවිරතො, කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිවිරතො, මුසාවාදා පටිවිරතො, සුරුමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා පටිවිරතො, සීලවා කල්‍යාණධම්මො. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුත්තො අනුජාතො හොති.

කථංඤ්ව භික්ඛවෙ පුත්තො අවජාතො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ පුත්තස්ස මාතෘපිතරෙ හොනති බුද්ධං සරණං ගතා, ධම්මං සරණං ගතා, සංඝං සරණං ගතා, පාණාතිපාතා පටිවිරතා, අදින්නාදානා පටිවිරතා, කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිවිරතා, මුසාවාදා පටිවිරතා, සුරුමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා පටිවිරතා, සීලවනො කල්‍යාණධම්මො. පුත්තො ච තෙසං හොති ත බුද්ධං සරණං ගතො, ත ධම්මං සරණං ගතො, ත සංඝං සරණං ගතො, පාණාතිපාතා අප්පට්ඨිතො, අදින්නාදානා අප්පට්ඨිතො, කාමෙසු මිච්ඡාචාරා අප්පට්ඨිතො, මුසාවාදා අප්පට්ඨිතො, සුරුමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා අප්පට්ඨිතො, දුස්සීලො පාපධම්මො. එවං ඛො භික්ඛවෙ පුත්තො අවජාතො හොති. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයො පුත්තා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිනි,

3. 3. 5.

[පුත්‍රසූත්‍රය]

74. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ බුදුරදුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලද්දේ ය:

1. මහණෙනි, මේ ලොකයෙහි පුත්‍රයෝ තිදෙනෙක් ඇත්තාහු විද්‍යාමාන වන්නාහු වෙත්. කවර තිදෙනෙක් ද යත්: අතිජාත ය, අනුජාත ය, අවජාත ය (යන තිදෙන සි.)

මහණෙනි, කෙසේ නම් පුත්‍ර තෙම අතිජාත වේ ද? මහණෙනි, මේ ලොකයෙහි (යම්) පුත්‍රයකුගේ මව් පිය දෙදෙන බුදුන් සරණ නොගියාහු, දහම් සරණ නොගියාහු, සඟුන් සරණ නොගියාහු වෙත් ද, ප්‍රාණඝාතයෙන් නොවැළකුනාහු, නුදුන් දෙය ගැන්මෙන් නොවැළකුනාහු, කාමයන්හි වරදවා හැසිරීමෙන් නොවැළකුනාහු, බොරු කීමෙන් නොවැළකුනාහු, මදයට ප්‍රමාදයට කරුණු වූ රහමෙර පාතයෙන් නොවැළකුනාහු, සිල් තැත්තාහු, ලාමක ධර්ම ඇත්තාහු වෙත් ද. ඔවුන්ගේ පුත්‍ර තෙම බුදුන් සරණ කොට ගියේ, දහම් සරණ කොට ගියේ, සඟුන් සරණ කොට ගියේ වේ ද, ප්‍රාණඝාතයෙන්, නුදුන් දෙය ගැන්මෙන්, කාමයන්හි වරදවා හැසිරීමෙන්, මුසාවාදයෙන්, මදයට ප්‍රමාදයට කරුණු වූ රහමෙර පාතයෙන් වැළකුනේ වේ ද, සිල්වත් වේ ද, යහපත් ධර්ම ඇත්තේ වේ ද, මහණෙනි, මෙබඳු වූ පුත්‍ර තෙම අතිජාත නම් වේ.

මහණෙනි, පුත්‍ර තෙමේ කෙසේ නම් අනුජාත වේ ද? මහණෙනි, මේ ලොකයෙහි (යම්) පුත්‍රයකුගේ මව්පිය දෙදෙන බුදුන් සරණ කොට ගියාහු, දහම් සරණ කොට ගියාහු, සඟුන් සරණ කොට ගියාහු, ප්‍රාණඝාතයෙන් වැළකුනාහු, නුදුන් දෙය ගැන්මෙන් වැළකුනාහු, කාමයෙහි වරදවා හැසිරීමෙන් වැළකුනාහු, බොරු කීමෙන් වැළකුනාහු, මදයට ප්‍රමාදයට කරුණු වූ රහමෙර පිමෙන් වැළකුනාහු, සිල්වත් වූවාහු, කල්‍යාණ දහම් ඇත්තාහු වෙත් ද. ඔවුන්ගේ පුත්‍ර තෙමේ ද බුදුන් දහම් සඟුන් සරණ කොට ගියේ වේ ද, ප්‍රාණඝාතයෙන්, නුදුන් දෙය ගැන්මෙන්, කාමයෙහි වරදවා හැසිරීමෙන්, මුසාවාදයෙන්, මදයට ප්‍රමාදයට කරුණු වූ රහමෙර පාතයෙන් වැළකුනේ වේ ද, සිල්වත් වේ ද, යහපත් ධර්ම ඇත්තේ (සමාන්ද්‍රශ්‍යවශෙන් යුක්ත) වේ ද, මහණෙනි, මෙබඳු වූ පුත්‍ර තෙම අනුජාත නම් වේ.

මහණෙනි, පුත්‍ර තෙමේ කෙසේ නම් අවජාත වේ ද? මහණෙනි, මේ ලොකයෙහි (යම්) පුත්‍රයකුගේ මව් පිය දෙදෙන බුදුන් සරණ ගියාහු, දහම් සරණ ගියාහු, සඟුන් සරණ ගියාහු වෙත් ද, ප්‍රාණඝාතයෙන්, නුදුන් දෙය ගැන්මෙන්, කාමයන්හි වරදවා හැසිරීමෙන්, මුසාවාදයෙන්, මදයට ප්‍රමාදයට කරුණු වූ රහමෙර පාතයෙන් වැළකුනාහු, සිල්වත් වූවාහු කල්‍යාණදහම් ඇත්තාහු වෙත් ද, එහෙත් ඔවුන්ගේ පුත්‍ර තෙමේ බුදුන් සරණ දහම් සරණ සඟුන් සරණ නොගියේ වේ ද, ප්‍රාණඝාතයෙන්, නුදුන් දෙය ගැන්මෙන්, කාමයන්හි වරදවා හැසිරීමෙන්, මුසාවාදයෙන්, මදයට ප්‍රමාදයට කරුණු වූ රහමෙර පාතයෙන් නොවැළකුනේ වේ ද, සිල් තැත්තේ ලාමකධර්ම (භික්ෂුවාර) ඇත්තේ වේ ද, මහණෙනි, මෙසේ වනාහි පුත්‍ර තෙමේ අවජාත නම් වේ. මහණෙනි, මේ පුත්‍රයෝ තිදෙන ලොකයෙහි ඇත්තාහු විද්‍යාමාන වන්නාහු වෙත් සි.

එතමන්ට හඟවා අවොව. තනේතං ඉති වුවවති:

2. “අභිජාතං අනුජාතං පුත්තමිච්ඡන්ති පණ්ණිනා,
අවජාතං න ඉච්ඡන්ති යො හොති කුලගනකිනො.

3. එතෙ බො පුත්තා ලොකස්මිං යෙ භවන්ති උපාසකා,
සද්ධා සිලෙන සම්පන්නා වදඤ්ඤා විතමිච්ඡරා,
වන්ද්‍ය අබ්ගසනා මුත්තො පරිසාසු විරොචරෙ”ති

අගමපි අනේවා වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත්තනි.

3. 3. 6.

[මුච්ඡිසුත්තං]

75. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමර්හතා’ති මෙ සුත්තං:

1. තයො’මෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලො සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං.
කතමෙ තයො? අවුච්ඡිකසමො පදෙසවස්සි සබ්බන්තථිවස්සි.

කපඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො අවුච්ඡිකසමො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො සබ්බෙසඤ්ඤච න දාතා හොති, සමණ්ත්‍රාභවණං. කපණ්ණික වණ්ණිකක යාවකාතං අන්තං පාතං වන්තං යාතං මාලාගනි-
විලෙපතං සෙය්‍යාවසථ පදීපෙය්‍යං. එවං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො අවුච්ඡිකසමො හොති.

කපඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො පදෙසවස්සි හොති? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො එකච්චාතං දාතා හොති, එකච්චාතං න දාතා හොති සමණ්ත්‍රාභවණං. කපණ්ණික වණ්ණිකක යාවකාතං අන්තං පාතං වන්තං යාතං මාලාගනි-
විලෙපතං සෙය්‍යාවසථ පදීපෙය්‍යං. එවං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො පදෙසවස්සි හොති.

කපඤ්ච භික්ඛවෙ පුග්ගලො සබ්බන්තථිවස්සි හොති? ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො පුග්ගලො සබ්බෙසඤ්ඤච දෙති සමණ්ත්‍රාභවණං කපණ්ණිකවණ්ණිකක-
යාවකාතං අන්තං පාතං වන්තං යාතං මාලාගනිවිලෙපතං සෙය්‍යාවසථ පදීපෙය්‍යං. එවං බො භික්ඛවෙ පුග්ගලො සබ්බන්තථිවස්සි හොති. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ තයො පුග්ගලො සනෙතා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිනි.

භාග්‍යවත්තූ මෙ කරුණ වදාලන. එහි මේ අතීත (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “නුවණැත්තෝ අතිජාත පුත්‍රයා ද, අනුජාත පුත්‍රයා ද කැමැති වෙත්. යම් පුත්‍රයෙක් කුලය වහසන්තේ වේ ද (ඒ) අවජාත පුත්‍රයා නොකැමති වෙත්.

3. මොහුම (මේ අතිජාතාදී තිදෙන) ලොකයෙහි පුත්‍රයෝ තම් වෙති. යම් පුත්‍ර කෙනෙක් උපාසක වෙත් ද, ශ්‍රද්ධාවෙන් හා සීලයෙන් යුක්තයෝ (යාවකයන්ගේ) වදන් දත්තාහු, පහවූ මසුරාමල ඇත්තාහු වෙත් ද, (බවුහුම) සත වලාකුළින් මිදුනු වන්ද්‍රයා මෙන් පිරිස් අතැර බබලන්.”

මෙ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 3. 6.

[වෘත්තිසූත්‍රය]

75. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්හත්වූ බුදුරජුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලද්දේ ය:

1. මහණෙනි, මේ පුද්ගලයෝ තිදෙනෙක් ලොකයෙහි ඇත්තාහ විද්‍යා-මානසහ. කවර තිදෙනෙක් ද යත්: අවුට්ඨිකසම (නොවස්තා වැසිවලාවක් වැනි) පුද්ගලයා ද, ප්‍රදේශවර්ෂි (පෙදෙසකට වස්තා වලාවක් වැනි) පුද්ගලයා ද, සච්ඡවර්ෂි (හාමතැන්හි වස්තා වලාවක් වැනි) පුද්ගලයා ද යන තිදෙන සි.

මහණෙනි, කෙසේ නම් පුද්ගල තෙමේ අවුට්ඨිකසම වේ ද? මහණෙනි, මේ ලොවිහි ඇතැම් පුද්ගලයෙක් මහණ බවුණු දුහි මහි පුලන (වණ්බබ්බ) යදි යන මේ සියල්ලන්ට ම ආහාර පාන වස්ත්‍ර යාන මල් ගඳ විලෙවුන් සෙනසුන් වසන ප්‍රදීප උපකරණ (යන මේ කිසිවක්) නො දෙන්නේ වේ ද, මහණෙනි, මෙබඳු පුද්ගල තෙමේ වතාහි අවුට්ඨිකසම වෙයි.

මහණෙනි, පුද්ගල තෙමේ කෙසේ නම් ප්‍රදේශවර්ෂි වේ ද? මහණෙනි, මේ ලොකයෙහි ඇතැම් පුද්ගලයෙක් මහණ බවුණු දුහි මහි පුලන යදි යන මොවුන් අතුරෙන් ඇතැම් කෙනකුන්හට ආහාර පාන වස්ත්‍ර යාන මල් ගඳ විලෙවුන් සෙනසුන් ආවාස ප්‍රදීපොපකරණ යන මේ දෑ දෙන්නේ වේ ද, ඇතැම් කෙනකුන්හට නො දෙන්නේ වේ ද, මහණෙනි, මෙබඳු පුද්ගල තෙමේ ප්‍රදේශවර්ෂි නම් වේ.

මහණෙනි, කෙසේ නම් පුද්ගල තෙමේ සච්ඡවර්ෂි වේ ද? මහණෙනි, මේ ලොවිහි ඇතැම් පුද්ගලයෙක් මහණ බවුණු දුහි මහි පුලන යදි යන සියල්ලන්ට ම ආහාර පාන වස්ත්‍ර යාන මල් ගඳ විලෙවුන් සංඝාසන ආවාස ප්‍රදීපොපකරණ යන සියල්ල දෙයි ද, මහණෙනි, මෙබඳු පුද්ගල තෙමේ වතාහි සච්ඡවර්ෂි නම් වේ. මහණෙනි, මේ පුද්ගලයෝ තිදෙන ලොවිහි ඇත්තාහ විද්‍යාමානසහ.

එතමන්ට හඟවා අවොව. තනේතං ඉති වුවවති:

2. “ත සමණේ ත බ්‍රාහ්මණේ ත කපණ්ඨකවණ්ඨකේ,
ලඤ්ඤාන සංවිහරිති අනතං පාතඤ්ඤාන භොජනං
තං වෙ අට්ඨකිකසමො’ති ආහු තං පුරිසාධමං.
3. එකච්චාතං ත දදාති එකච්චාතං පවෙච්ඡති,
තං වෙ පදෙසවසසිති ආහු මෙධාවිතො ජනා.
4. සුභික්ඛවාචො පුරිසො සබ්බභුතානුකම්පකො,
ආමොදමානො පකිරෙති දෙථ දෙථාති භාසති.
5. යථාපි මෙසො එතසිකා ගජ්ජසිකා පවසාති,
එලං නිත්තඤ්ඤා පුරෙති අභිසංඤ්ඤානො’ව වාරිතා.
6. එවමෙව ඉධෙකච්චො පුග්ගලො භොති තාදිසො
ධමමත සංඝරිත්වාත උට්ඨාතාසිගතං ධනං
තපෙපති අනතපානෙන සම්මා පතෙන වණ්ඨකිකෙති.”

අගමපි අනේ වුතො හඟවතා. ඉති මෙ සුතනති.

3. 3. 7.

[සුඛපස්සනාසුතනං]

76. වුත්තං හෙතං හඟවතා. වුත්තමරහතා’ති මෙ සුතං:

1. තිණ්මාති භික්ඛවෙ සුඛාති පස්සමානො සීලං රතෙඛය්‍ය පණ්ඨිතො.
කතමාති තිණ්? ‘පසංසා මෙ ආගච්ඡතු’ති සීලං රතෙඛය්‍ය පණ්ඨිතො, භොගා
මෙ උපපජ්ජතු’ති සීලං රතෙඛය්‍ය පණ්ඨිතො, කායස්ස හෙද පරමමරණා
සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජස්සාමිති සීලං රතෙඛය්‍ය පණ්ඨිතො. ඉමාති
බො භික්ඛවෙ තිණ් සුඛාති පස්සමානො සීලං රතෙඛය්‍ය පණ්ඨිතො’ ති.

එතමන්ට හඟවා අවොව. තනේතං ඉති වුවවති:

2. “සීලං රතෙඛය්‍ය මෙධාවී පස්සානො තයො සුබ්බෙ,
පසංසං විත්තලාහඤ්ඤා පෙච්ච සග්ගෙ පමොදනං.
3. අකරොනො’පි වෙ පාපං කරුණතමුපසෙවති,
සමුතිස්සො භොති පාපසම්මං අවණ්ණො වස්ස රුහති.

මෙසේ මේ කරුණ භාග්‍යවත්තුව දැළුහ. එහි අර්ථය (ශාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “(යම් පුද්ගලයෙක්) මහණ බවුණු දුහි මහි පුලනු යදි (යන මොවුන්) ලැබ ආහාරපානභෝජනයන් මනා කොට බෙදා නො දෙයි ද, (ඒ තද මිසුරු) නිහිත පුද්ගලයා එකානනයෙන් අවුට්ඨිකසම (නොවස්තා වැසිවලාව වැනි) යයි (පණ්ඩිතයෝ) කියත්.

3. ඇතැම් කෙනකුත්හට නො දේ ද, ඇතැම් කෙනකුත්හට දේ ද, ඔහු එකානනයෙන් ප්‍රදේශවර්ෂී යයි නුවණැත්තෝ කියත්.

4. (පුලහ ආහාර ඇති බැවින්) සුභික්ෂ වචන ඇති, සියලු සතුන් කෙරෙහි අනුකම්පා ඇති, පුද්ගල තෙමේ තුටුපහවූ සිත් ඇත්තේ (ප්‍රතිශ්‍රායක ක්ෂේත්‍රයෙහි) (දෙයබමිය) වගුරාවා ද, ‘දෙවු දෙවු’ යා යි කියා ද,

5. යම්සේ වනාහි මෙහෙය කුදු මහත් ගර්ජනා කොට වසී ද, ජලගාල්-මෙන් උස්පහත් තැන් පුරවා ද,

6. එ පරිද්දෙන් මේ ලොවිහි එබලවූ ඇතැම් පුද්ගලයෙක් උත්තං-විශ්චිතෙන් ලබනලද ධනය දහමින් රැස් කොට ගෙන තමා වෙත පාමිණි යාවකයන් සතප්වයි.”

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ කරුණ වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

8. 8. 7.

[සුඛප්‍රාප්තා සුත්‍රය]

76. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්ථය වූ බුදුරජුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, සාපයට නිමිති වූ මේ කරුණු තුණ පතමින් නුවණැති පුරුෂ තෙමේ සිල් රක්ෂේ ය. කවර කරුණු තුණක් ද යත්: මට ප්‍රශංසාව ලැබේවා යි නුවණැත්තේ සිල් රක්ෂේ ය. ‘මට වසතුහු උපදිත්වා’ යි නුවණැත්තේ සිල් රක්ෂේ ය. ‘කාබුත් මරණින් මතු මනා ගති ඇති ස්වර්ග-ලොකයෙහි උපදිමිවා’ යි නුවණැත්තේ සිල් රක්ෂේ ය. මහණෙනි, සාපයට නිමිති වූ මේ කරුණු තුණ පතමින් නුවණැත්තේ සිල් රක්ෂේ ය.

මේ කරුණ භාග්‍යවත්තුව දැළුහ. එහි මේ අර්ථය (ශාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “නුවණැත්තේ ප්‍රශංසාව ද, වසතුලාභය ද, පරලොවැ ස්වර්ගයෙහි සතුටු වීම ද (යන) සාප තුණ පතමින් සිල් රක්ෂේ ය.

3. ඉදින් හේ පටි නො කරන්නේ නුවුදු පටි කරන්නකු සෙවිණේ නම්, (සෙස්සන් විසින්) හේ පාපයෙහි සාක කටයුත්තේ වෙයි. ඔහුට අගුණ ද නැගෙයි. (පැතිරේ.)

4. යාදිසං කුරුතෙ මිත්තං යාදිසං වුපසෙවති,
ස වෙ තාදිසකො හොති සහවාසො'පි තාදිසො.
 5. සෙවමානො සෙවමානං භමුජුටෙඨා සමුජුසං පරං,
සරො දිඳො කලාපං'ව අලිත්තවුපලිමපති,
උපලෙපහයා ධිරො තෙව පාඨසඛා සියා.
 6. පුතීමච්ඡං කුසගෙන යො තරො උපනස්සති,
කුසා'පි පුතී වායනති එවං බාලුපසෙවතා.
 7. තගරඤ්ච පලාසෙන යො තරො උපනස්සති,
පත්තා'පි සුරභි වායනති එවං ධිරුපසෙවතා.
 8. තසවා පත්තපුටසෙව ඤාතා සමපාකමිත්තතො,
අසනෙන නොපසෙවෙය්‍ය සනෙන සෙවෙය්‍ය පණ්ණිතො,
අසනෙනා තීරයං තෙනති සනෙනා පාපෙනති සුගති'නති.
- අයමපි අනෙථා වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත්තනති.

3. 3. 8.

[හිදුරසුත්තං]

77. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුත්තං:

1. හිදුරායං භික්ඛවෙ කායො විඤ්ඤාණං විරාගධම්මං සබ්බෙ උපඨි
අනිච්චා දුක්ඛා විපරිණාමධම්මා'ති.

එතමන්ථං භගවා අවොච. තනෙත්තං ඉති වුච්චති:

2. “කායං ච හිදුරං¹ ඤාතා විඤ්ඤාණං ච පහභිගුරං²
උපඨිසු භයං දිස්වා ජාතිමරණමිච්චගා³
සමපතා පරමං සනතිං කාලං කඛ්ඛති භාවිතතෙතා'ති.”

අයමපි අනෙථා වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත්තනති.

1. සිඤ්ඤා (කෙසුච්චි) සිඤ්ඤාතං - සිද්ධ.

2. විරාගුතා - සිද්ධ. විරාගිකා. (සි. තාලපණ්ණකොසුච්චි. පහභිගුතං (භෞ.)

3. මජ්ඣිමෙ - සිද්ධ. මග්ගාදිකා - සිද්ධ.

4. යමෙක් යම් බල ප්‍රදානයකු මිත්‍රයකු කෙරේ ද, යමකුත් සෙවිනේ ද, හෙ තෙමේ එකානායෙන් එබල ම වේ. ඔහු හා සහවාසය ද එබල ම වේ.

(කලින් කල තමන්) සෙවනය කරණ (පියෙවින් පිරිසිදු) පුද්ගලයෙකු සෙවනය කරණ (පාප) පුද්ගල තෙමේ (ඒ පිරිසිදු පුද්ගලයා විසින් සංසාර-වශයෙන්) නිති පහත්තා ලද්දේ, (තෙමේ ද) අන්‍යායා (ඒ පිරිසිදු පුද්ගලයා එසේම) නිති පහත්තේ විෂ පොවන ලද හිය (විෂ නොපෙවූ සෙසු) හි සමූහය (විෂයෙන්) ආලීන කරන්නාක් මෙන් ඒ පිරිසිදු පුද්ගලයා පාපයෙන් තවරයි (එ හෙයින්) බ්‍රහ්මාණ්ඩයේ පවත්නා වැඩිමහත්මයාණන් පාපමිත්‍රයන් ඇත්තේ තොවන්නේ ය.

6. යම් පුරුෂයෙක් කුණු මස් කූෂ තණයෙන් වෙලා ද (ඔහා ද), ඒ කුසිතාණයෝ ද දුගඳ විසිදුවත්. බාලජන සෙවනය මෙ බල ය.

7. යම් මිනිසෙක් තුවරලා තම් සුගත ද්‍රව්‍යය කොළයෙකින් වෙලා ද, ඒ කොළ ද සුවද විසිදුවයි. පණ්ඩිතජන සෙවනය ද එබල ය.

8. එ හෙයින් බ්‍රහ්මාණ්ඩයේ පත්‍රප්‍රධානයේ (ද්‍රව්‍ය-සුගතභාවයෙන්) තමා පිළිබඳ (අසත්පුරුෂ-සත්පුරුෂ සංසාරී) ඵලය දැන අසත්පුරුෂ සෙවනය නො කරන්නේ ය. සත්පුරුෂයන් ම සෙවනය කරන්නේ ය. අසත්පුරුෂයෝ නිරයට පමුණුවත්. සත්පුරුෂයෝ සුගතියට පමුණුවත්.”

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙ කරුණ වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 3. 8.

[හිදුර සුත්‍රය]

77. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්හත් වූ බුදුරදුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, මේ සිරුර බිඳෙන සුළු ය. විකුණුණය (ත්‍රේතූමකකුලාදි විතතය) නැසෙන සුළු ය. සියලු උපධිහු අනිත්‍යය හ දුඃඛය හ පෙරළෙන ස්වභාව ඇත්තාහු ය.

භාග්‍යවත්තු මෙ කරුණ වදාලහ. එහි අර්ථය (ශාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “සිරුර බිඳෙන සුළු ය සි ද, සිතත් බිඳෙන සුළු ය සි ද දැන උපධින්හි බිය දැක ඉපදීම හා මරණය ඉක්මයේ ය. (රහත්වූයේ ය.) උතුම්වූ ශාන්තියට (නිව්‍රාණයට) පැමිණ භාවනා වශයෙන් වඩනා ලද අත්බව (ශිලකමාධිප්‍රඥ) ඇත්තේ තමාගේ පරිනිව්‍රාණ කාලය බලාපොරොත්තු වෙයි.”

මෙ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 3. 9.

[ඛාතුසංසදන සුත්තං]

78. චුත්තං හෙතං භගවතා, චුත්තමර්භතා¹ති මෙ සුතං:

1. ඛාතුසං භික්ඛවෙ සත්තා සත්තෙති සද්ධිං සංසදනාති සමෙනාති. භිත්තාධිමුත්තකා සත්තා භිත්තාධිමුත්තකෙති සත්තෙති සද්ධිං සංසදනාති සමෙනාති. කල්‍යාණාධිමුත්තකා සත්තා කල්‍යාණාධිමුත්තකෙති සත්තෙති සද්ධිං සංසදනාති සමෙනාති.

අතීතමපි භික්ඛවෙ අභ්‍යන්තරං ඛාතුසං සත්තා සත්තෙති සද්ධිං සංසද්ධිංසු, සමිංසු. භිත්තාධිමුත්තකා සත්තා භිත්තාධිමුත්තකෙති සත්තෙති සද්ධිං සංසද්ධිංසු සමිංසු. කල්‍යාණාධිමුත්තකා සත්තා කල්‍යාණාධිමුත්තකෙති සත්තෙති සද්ධිං සංසද්ධිංසු සමිංසු.

අනාගතමපි භික්ඛවෙ අභ්‍යන්තරං ඛාතුසං සත්තා සත්තෙති සද්ධිං සංසද්ධිංසු සමිංසු. භිත්තාධිමුත්තකා සත්තා භිත්තාධිමුත්තකෙති සත්තෙති සද්ධිං සංසද්ධිංසු සමිංසු. කල්‍යාණාධිමුත්තකා සත්තා කල්‍යාණාධිමුත්තකෙති සත්තෙති සද්ධිං සංසද්ධිංසු සමිංසු.

එතරහි²පි භික්ඛවෙ පච්චුප්පත්තං අභ්‍යන්තරං ඛාතුසං³ව සත්තා සත්තෙති සද්ධිං සංසදනාති, සමෙනාති. භිත්තාධිමුත්තකා සත්තා භිත්තාධිමුත්තකෙති සත්තෙති සද්ධිං සංසදනාති, සමෙනාති. කල්‍යාණාධිමුත්තකා සත්තා කල්‍යාණාධිමුත්තකෙති සත්තෙති සද්ධිං සංසදනාති, සමෙනාති⁴.

එතඤ්ඤං භගවා අවොච, භාණේතං ඉති චුච්චති:

2. “සංසග්ගා වතථො ජාතො අසංසග්ගෙන ථිජ්ජති,
පරිත්තං දුරුඤ්ඤා යථා සිද්ධෙ මගණ්ණවෙ.

3. එවං කුසිත්ථාගමම සාධුජ්ජිපි සිද්ධති,
තස්මා තං පරිවජ්ජෙය්‍ය කුසිතං භිත්තරිසං.

4. පච්චිත්තෙති අරියෙති පභිත්තෙති ක්කාසිති,
තිච්චං ආරභාසිති යෙති පණ්ණිනෙති සභා වසෙති.”

අයමපි අනේවා චුත්තො භගවතා, ඉති මෙ සුත්තනති.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

3. 3. 9.

[ඛානුසංසාදන සූත්‍රය]

78. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සූත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්හත් වූ බුදුරජාණන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, ඛානුසංසාදන අදහස් වශයෙන් සත්ත්වයෝ සත්ත්වයන් හා එක් වෙත්. එක් සිත් ඇති ව සමාගමයට පැමිණෙත්. ලාමක අදහස් ඇති සත්ත්වයෝ ලාමක අදහස් ඇත්තවුන් හා එක් වෙත්. ඔවුනොවුන් භජනය කරත්. කලණ අදහස් ඇති සත්ත්වයෝ කලණ අදහස් ඇත්තවුන් හා එක් වෙත්. භජනය කරත්.

මහණෙනි, ඉකුත් කල්හි ද අදහස් වශයෙන් සත්ත්වයෝ සත්ත්වයන් හා එක් වූහ. සමාගමයට පැමිණියහ. ලාමක අදහස් ඇති සත්ත්වයෝ ලාමක අදහස් ඇත්තවුන් හා ද කලණ අදහස් ඇති සත්ත්වයෝ කලණ අදහස් ඇත්තවුන් හා ද එක් වූහ. සමාගමයට පැමිණියහ.

මහණෙනි, මතු කල්හි ද අදහස් වශයෙන් සත්ත්වයෝ සත්ත්වයන් හා එක් වන්නාහ. සමාගමයට පැමිණෙන්නාහ. ලාමක අදහස් ඇති සත්ත්වයෝ ලාමක අදහස් ඇත්තවුන් හා ද කලණ අදහස් ඇති සත්ත්වයෝ කලණ අදහස් ඇති සත්ත්වයන් හා ද එක් වන්නාහ. සමාගමයට පැමිණෙන්නාහ.

මහණෙනි, මේ කල්හි ද අදහස් වශයෙන් සත්ත්වයෝ සත්ත්වයන් හා එක් වෙත්. සමාගමයට පැමිණෙත්. ලාමක අදහස් ඇති සත්ත්වයෝ ලාමක අදහස් ඇත්තවුන් හා ද කලණ අදහස් ඇති සත්ත්වයෝ කලණ අදහස් ඇති සත්ත්වයන් හා ද එක් වෙත්. සමාගමයට පැමිණෙත්.

මේ කරුණ භාග්‍යවත්තු වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (හාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “(සහවාසාදි වශයෙන්) සමායෝගයෙන් උපන් කෙලෙස් අසමායෝගයෙන් (පාපසෙවන ප්‍රතික්ෂේපයෙන් ද සමුච්ඡේද විවේකයෙන් ද) ප්‍රතිණ වේ. දවමුවා කුඩා පසුරක් තැග මහසසුරෙහි යනුයේ යම්කිසි හිලා බස්නේ ද,

3. එමෙන් ම කුසිත පුද්ගලයා හා සමාගමයට පැමිණීමෙන් ආජීවයෙන් හා ශීලයෙන් යහපත් වූ සාධුජීවී පුද්ගල තෙමේ ද සසර සසුරෙහි හිලා බසී. එහෙයින් කුසිත වූ වීර්‍යී තැනි මුහු දුරු කරන්නේ ය.

4. කායවිවේකාදියෙන් ප්‍රකෂීවිවේක ඇති, දුරු කරණ ලද කෙලෙස් ඇති නිවණ කරා මෙහෙසු සිත් ඇති, වඩන ලද ධ්‍යාන ඇති, සැම කල්හි පටන්ගත් වීර්‍යී ඇති කුවණැත්තන් හා එක් වූ වසන්නේ ය.”

මේ කරුණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 3. 10

[පරිභාන සුත්තං]

79. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. තයො'මෙ භික්ඛවෙ ධම්මා සෙවස්ස භික්ඛුතො පරිභානාය සං-
වත්තනති. කතමෙ තයො? ඉධ භික්ඛවෙ සෙබො භික්ඛු කම්මාරාමො හොති
කම්මරතො කම්මාරාමතමනුසුතො, භස්සාරාමො හොති භස්සරතො
භස්සාරාමතමනුසුතො, නිද්දාරාමො හොති නිද්දරතො නිද්දාරාමතමනු-
සුතො. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ තයො ධම්මා සෙවස්ස භික්ඛුතො පරිභානාය
සංවත්තනති.

තයො'මෙ භික්ඛවෙ ධම්මා සෙවස්ස භික්ඛුතො අපරිභානාය සංවත්තනති.
කතමෙ තයො? ඉධ භික්ඛවෙ සෙබො භික්ඛු ත කම්මාරාමො හොති ත
කම්මරතො ත කම්මාරාමතමනුසුතො, ත භස්සාරාමො හොති ත භස්ස-
රතො ත භස්සාරාමතමනුසුතො, ත නිද්දාරාමො හොති ත නිද්දරතො
ත නිද්දාරාමතමනුසුතො. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ තයො ධම්මා සෙවස්ස
භික්ඛුතො අපරිභානාය සංවත්තනති.

එතමන්ථං භගවා අවොච. තජේතං ඉති වුච්චති:

2. “කම්මාරාමො භස්සරතො නිද්දාරාමො ච උද්ධතො,
අභබ්බො තාදිසො භික්ඛු ජුට්ඨං සමොධිමුත්තමං.

3. තස්මා හි අප්පකිච්චස්ස අප්පමිඤ්ඤො අනුද්ධතො,
භබ්බො සො තාදිසො භික්ඛු ජුට්ඨං සමොධිමුත්තමනති.”

අයමි අජේථා වුතො භගවතා. ඉති මෙ සුතනති.

වග්ගො තතියො

තසසුද්දනං:

දො දිට්ඨි නිස්සරණං රූපං පුතො අවුට්ඨිකෙන ච
සුඛා ච භිඤ්ඤා ධාතු පරිභානෙන තෙ දසා'ති.

3. 3. 10

[පරිභාෂා සූත්‍රය]

79. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සූත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ය. අනිත් වූ චුද්දරුන් විසින් වදාරණ ලදී. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, මේ ධම්මෝ තිදෙනෙක් ශෛක්‍ෂ භික්‍ෂුහුගේ පිරිනිම පිණිස පවතින්. කවර තිදෙනෙක් ද යත්: මහණෙනි, මේ සසුන්හි සෙබ මහණ තෙමේ කමානතයන්හි ඇලුනේ, කමානතයන්හි නිරත වූයේ කමානතාභිරතියෙහි යෙදුනේ, කථායෙහි ඇලුනේ, කථා මාගීයෙහි නිරත වූයේ කථාභිරතියෙහි යෙදුනේ, නිදීමෙහි ඇලුනේ, නිදීමෙහි නිරත වූයේ, නිද්‍රාභිරතියෙහි යෙදුනේ වේ ද, මහණෙනි, මේ ධම්මෝ තිදෙන ශෛක්‍ෂ භික්‍ෂුහුගේ පිරිනිම පිණිස පවතින්.

මහණෙනි, ශෛක්‍ෂ භික්‍ෂුහුගේ නොපිරිනිම පිණිස පවත්නා මේ ධම්මෝ තිදෙනෙක් වෙත්, කවර තිදෙනෙක්ද යත්: මහණෙනි, මේ සසුන්හි ශෛක්‍ෂ භික්‍ෂු තෙමේ කමානතයන්හි නො ඇලුනේ; කමානතයන්හි නිරත නො වූයේ, කමානතාභිරතියෙහි නො යෙදුනේ, කථායෙහි නො ඇලුනේ, කථායෙහි නිරත නො වූයේ, කථාභිරතියෙහි නො යෙදුනේ, නිදීමෙහි නො ඇලුනේ, නිදීමෙහි නිරත නො වූයේ, නිද්‍රාභිරතියෙහි නො යෙදුනේ වේ ද, මහණෙනි, මේ ධම්මෝ තුන් දෙන ශෛක්‍ෂ භික්‍ෂුහුගේ නොපිරිනිම පිණිස පවතින්.

මෙසේ මෙ කරුණ භාග්‍යවත්තු වදාළහ. එහි මේ අභීය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ ද කියනු ලැබේ:

2. “කමානතයන්හි ඇලුනාවූ කථා මාගීයෙහි ඇලුනාවූ, නිද්‍රායෙහි ඇලුනාවූ, නොසංසුන් සිත් ඇති මේ බදු මහණ තෙම, උතුම් අභීත්තිඵල සංඛ්‍යාත සමාසක් සමෝධිය සපයී කරන්නට සුදුස්සෙක් නො වේ.

3. එහෙයින් අලා කාතය ඇත්තෙක් ද, නිද්‍රා රතියෙක් ද, සංසුන් සිත් ඇත්තෙක් ද වන්නේය. එබඳු ඒ මහණ තෙමේ අභීත්තිඵල සංඛ්‍යාත සමාසක් සමෝධිය සපයී කරන්නට සුදුස්සෙක් වන්නේ ය.”

මෙ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

තුන්වැනි මහිය සි.

එහි උද්දානය:

දිට්ඨි දෙක, නිසාරණ, රූප, අවුට්ඨික, සුබ, භිඤ්ඤ (භිදුර), බාතු-සංඝඤ්ඤ, පරිභාෂා සූත්‍රයා හි ඔහු දස දෙනෙක.

3. 4. 1

චතුර්ථො වග්ගො

[විනික්ඛසුත්තං]

80. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. තයො'මෙ භික්ඛවෙ අකුසලවිතකකා. කතමෙ තයො? අනවඤ්ඤාතති-පටිසංසුතෙනා විතකෙකා, ලාභසකකාරසිලොකපටිසංසුතෙනා විතකෙකා, පරුහුද්දයතාපටිසංසුතෙනා විතකෙකා. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයො අකුසල-විතකකා'ති.

එතමන්ථං භගවා අවොච. තජෙත්තං ඉති වුච්චති:

2. “අනවඤ්ඤාතතිසංසුතෙනා ලාභසකකාරභාරවො,
සහතන්ඤී අමචෙවති අරු සංයොජනකකියා.

3. යො ච පුත්තපසුං තිඤා විවාහෙ සඛිගහාති ච,
හබ්බො හො තාදිසො භික්ඛු ඵ්ථිං සමොඛාගිමුත්තම”නති.

අයමි අජො වුත්තෙනා භගවතා. ඉති මෙ සුතනති.

3. 4. 2.

[සකකාරසුත්තං]

81. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. දිට්ඨා මයා භික්ඛවෙ සත්තා සකකාරෙන අභිභූතා පරියාදින්නවිත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං තීරයං උපපන්නා. දිට්ඨා මයා භික්ඛවෙ සත්තා අසකකාරෙන අභිභූතා පරියාදින්නවිත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං තීරයං උපපන්නා. දිට්ඨා මයා භික්ඛවෙ සත්තා සකකාරෙන ච අසකකාරෙන ච තදුග්ගයෙන අභිභූතා පරියාදින්නවිත්තා කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං තීරයං උපපන්නා.

සිවුචන වර්ගය

3. 4. 1.

[විකෘතිකෘත]

80. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ බුදුරජුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, මේ අකුශල විකෘතියේ තිදෙනෙක් වෙත්. කවර තිදෙනෙක් ද යත්: මෙරමාගෙන් අවශ්‍ය ලබනු නොකැමැති බව හා එක්ව යෙදුනු විකෘතිය, ලාභ සත්කාර කිරීම් යන මොවුන් අරමුණු කිරීම් වශයෙන් ඇසුරු කළ විකෘතිය, පරිත්‍යාගයා ස්වරූප ගෙනගියාගේ හා එක් ව යෙදුනු විකෘතිය යන තිදෙන යි. මහණෙනි, මේ තිදෙනා අකුශල විකෘතියේ වෙත්.

භාග්‍යවතුන් මෙ කරුණ වදාළහ. එහි අර්ථය (හාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “අනුන් විසින් තමාට අවශ්‍ය කිරීම නොකැමැත්තෙන් යුක්ත වූ, ලාභ සත්කාරයන් ගරු කොට ගන්නා වූ රූපාදියාදීන් හා අනුලෝමය ගාතිසංසාරයෙන් සතුටු වන (පුඤ්ඤාදිය) සංසාරාත්මකයා කෙරෙන් (හෙවත් රහත්බව කෙරෙන්) දුරෙහි වේ.

3. යමෙක් වනාහි අභිදර්ශන හා සිවුපාවුන් ද ආවාහවිවාහයන් ද පරිත්‍යාගයාගෙන් ද හැර දමා (සිව්වේ) ද එබඳු වූ ඒ මහණ තෙමේ උතුම් සමෝඛය සපයා කරන්නට (රහත්බවට පැමිණීමට) සුදුසු ය.”

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙ කරුණ ද වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 4. 2.

[සත්කාරකෘත]

81. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ බුදුරජුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, සත්කාර හෙතුවෙන් මධ්‍යාන ලද, ඝෛරුපයට පැමිණි වූ කුසල් සිත් ඇති, ශරීර හෙතෙසින් මරණින් මතු සැපයෙන් පහ වූ තපුරු ගති ඇති විවස ව පතිත වන තරකයෙහි උපන්නාවූ සත්ත්වයෝ මා විසින් දක්නා ලදහ. මහණෙනි, අසත්කාර හෙතුවෙන් මධ්‍යාන ලද, ඝෛරුපයට පැමිණි වූ කුසල් සිත් ඇති, කය බිඳීමෙන් මරණින් මතු සැපයෙන් පහ වූ තපුරු ගති ඇති විවස ව පතිත වන තරකයට පැමිණි සත්ත්වයෝ මා විසින් දක්නා ලදහ. මහණෙනි, සත්කාර හෙතුවෙන් ද අසත්කාර හෙතුවෙන් ද යන ඒ දෙකින් ම මධ්‍යාන ලද ඝෛරුපය කුසල් සිත් ඇති, කය බිඳීමෙන් මරණින් මතු සැපයෙන් පහ වූ තපුරු ගති ඇති, විවස ව පතිත වන තරකයට පැමිණි සත්ත්වයෝ මා විසින් දක්නා ලදහ.

තං ඛො පතාහං භික්ඛවෙ තාඤ්ඤාසං සමණස්ස චා බ්‍රාහ්මණස්ස චා සුත්වා වදාමි. අපි ච භික්ඛවෙ යදෙව මෙ සාමං ඤානං සාමං දිට්ඨං සාමං විදිතං තදෙවාහං වදාමි:

‘දිට්ඨා මයා භික්ඛවෙ සත්තා සකකාරෙන අභිභූතා පරියාදින්නවිත්තා කායස්ස හෙදා පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපන්නා. දිට්ඨා මයා භික්ඛවෙ සත්තා අසකකාරෙන අභිභූතා පරියාදින්නවිත්තා කායස්ස හෙදා පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපන්නා. දිට්ඨා මයා භික්ඛවෙ සත්තා සකකාරෙන ච අසකකාරෙන ච තදුභයෙන අභිභූතා පරියාදින්නවිත්තා කායස්ස හෙදා පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපන්නා’ති.

එතමන්ට හඟවා අද්වේ. තන්තෙතං ඉති වුවවති:

2. “යස්ස සකකාරියමාහස්ස අසකකාරෙන වුභයං,
සමාගි ත විකමපති අපමාදවිහාරිතො.
3. තං ක්කායිතං සාතතිකං සුමුමදිට්ඨිවිපස්සකං,
උපාදානකකියාරාමං ආනු සප්පරිසො ඉති”ති.

අයමපි අන්තො වුත්තො හඟවතා. ඉති මෙ සුත්තනි.

3. 4. 3.

[දෙවසද්දසුත්තං]

82. වුත්තං හෙතං හඟවතා. වුත්තමරහතා’ති මෙ සුත්තං:

1. තයො’මෙ භික්ඛවෙ දෙවෙසු දෙවසද්ද නිවර්තනී සමයා සමයං උපාදාය. කතමෙ තයො?

යස්මිං භික්ඛවෙ සමයෙ අරියසාවකො කෙසමස්සුං ඔහාරෙත්වා කාසායාති වන්තාති අවජාදෙත්වා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජ්ජාය වෙතෙති. තස්මිං සමයෙ දෙවෙසු දෙවසද්දෙ නිවර්තනී ‘එසො අරියසාවකො මාරෙන සද්ධිං සඬ්භාමාය වෙතෙති’ති. අයං භික්ඛවෙ පඨමො දෙවෙසු දෙවසද්දෙ නිවර්තනී සමයා සමයං උපාදාය.

මහණෙනි, ඒ කාරණය වූ කලී මම අත් ප්‍රමණයකු හෝ ව්‍යාග්‍රණයකු හෝ අතින් අසා නො කියමි. වැළි මා විසින් යමක් ස්වයංඥන ද (තමා විසින් දක්නා ලද ද) ස්වයංදූෂට ද (තමා විසින් දක්නා ලද ද) ස්වයං විදිත ද (තමා විසින් ප්‍රකට කොට දන්නා ලද ද) එය ම මම කියමි:

‘මහණෙනි, සත්කාර හෙතුවෙන් මඛනා ලද ඝෛරසට පැමිණැවූ කුසල් සිත් ඇති, කය බිඳීමෙන් මරණින් මතු සැපයෙන් පහ වූ තපුරු ගති ඇති, විවස ව පතිත වන තරකයට පැමිණි සත්ත්වයෝ මා විසින් දක්නා ලදහ. මහණෙනි, අසත්කාර හෙතුවෙන් මඛනා ලද, ඝෛරස කුසල් සිතැති, කය බිඳීමෙන් මරණින් මතු සැපයෙන් පහ වූ, තපුරු ගති ඇති, විවස ව පතිත වන තරකයට පැමිණි සත්ත්වයෝ මා විසින් දක්නා ලදහ. මහණෙනි, සත්කාර හෙතුවෙන් ද අසත්කාර හෙතුවෙන් ද යන එ දෙකින් ම මඛනා ලද, ඝෛරස කුසල් සිත් ඇති, කය බිඳීමෙන් මරණින් මතු සැපයෙන් පහ වූ, තපුරු ගති ඇති, විවස ව පතිත වන තරකයට පැමිණි සත්ත්වයෝ මා විසින් දක්නා ලදහ’ යනු සි.

භගවත්තු මෙ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (භාෂා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “සත්කාර කරුණු ලබන්නාවූ ද, අසත්කාරයෙන් නොතකා හරිණු ලබන්නා වූ ද අප්‍රමාද විහරණ ඇති යම් රහතකුගේ විතත සමාධිය ඒ සත්කාර අසත්කාර දෙකින් ම නොසැලේ ද,

3. ධ්‍යාන කරණ සුලු වූ, සත්තයෙන් පැවැති විශ්චි ඇති, පලසමවන්ති සිසුම් ප්‍රඥාවෙන් නිතර පැවැති විදසුන් ඇති, වතුරැපාදතයන්ගේ ඝෛරස (අවසානය) වූ රහත්පලය ආරාම කොටැති උන්වහන්සේ සත්පුරුෂයා යැ යි කියත්.”

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙ කරුණ ද වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 4. 3.

[දෙවශබ්දසූත්‍රය]

82. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ම ය. අතීත් වූ බුදුරදුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, දෙවියන් අතර මේ දිව්‍යශබ්දයෝ තිදෙනෙක් කලින් කල ඔවුනොවුන්ගේ කථාසංලාප වශයෙන් පවතිත්. කවර තිදෙනෙක් ද යත්:

මහණෙනි, යම් කලෙක අංගී ශ්‍රාවක තෙම කෙහෙ රවුලු බහවා කන්‍යාවක් හැඳ පෙරෙව ගිහිගෙන් නික්මැ සපුන් වදනා පිණිස සිතා ද, එ කලා “මේ අංගීශ්‍රාවක තෙම මරනු සමග සුදු පිණිස සිතා යැ” යි දෙවියන් අතර දිව්‍යශබ්දයෙක් පවතියි. මහණෙනි, කලින් කල දෙවියන් අතර මේ පළමු වන දිව්‍යමය ප්‍රීතිරුවය පවති.

පුත ව පරං භික්ඛවෙ යස්මිං සමයෙ අරියසාවකො සත්තන්තං බොධි-
පක්ඛියානං ධම්මානං භාවනානුයොගමනුසුභෙනා විහරති. තස්මිං භික්ඛවෙ
සමයෙ දෙවෙසු දෙවසද්දා නිව්ඡරති 'එසො අරියසාවකො මාරොත සද්ධං
සඛිනාමෙති'ති. අයං භික්ඛවෙ දුතියො දෙවෙසු දෙවසද්දා නිව්ඡරති සමයා
සමයං උපාදාය.

පුත ව පරං භික්ඛවෙ යස්මිං සමයෙ අරියසාවකො අසවානං බයා
අතාසවං වෙතොවිච්ඡතති. පඤ්ඤාවිච්ඡතති. දිට්ඨිව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤාය
සව්ජිකභාවා උපසම්පජ්ජා විහරති. තස්මිං භික්ඛවෙ සමයෙ දෙවෙසු දෙවසද්දා
නිව්ඡරති "එසො අරියසාවකො විජ්ජනසඛිනාමො තමෙව සඛිනාමසීසං
අභිවිජ්ජ අජ්ඣාචසති"ති. අයං භික්ඛවෙ තතියො දෙවෙසු දෙවසද්දා
නිව්ඡරති සමයා සමයං උපාදාය.

ඉමෙ බො භික්ඛවෙ තයො දෙවෙසු දෙවසද්දා නිව්ඡරන්ති සමයා සමයං
උපාදායා'ති.

එතමන් භගවා අවොච. තන්තො ඉති වුවන්:

2. "දිසා විජ්ජනසඛිනාමං සම්මාසම්බුද්ධසාවකං,
දෙවතා'පි තමස්සන්ති මහන්තං විතසාරදං.
3. තමො තෙ පුරිසාපඤ්ඤා, යො භිං දුජ්ජයමජ්ඣගා,¹
ජෙතාන මච්චුතො සෙනං විමොක්ඛෙත අනාවරං.
4. ඉති හෙතං තමස්සන්ති දෙවතා පත්තමානසං,
තඤ්ඤි තස්ස ත පස්සන්ති යෙන මච්චුවසං වජේ"ති.

අයමපි අන්තො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත්තන්ති.

3. 4. 4.

[පුබ්බනිමිත්තසුත්තං]

83. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. යද භික්ඛවෙ දෙවො දෙවකායා චචතධම්මො හොති, පඤ්චස්ස
පුබ්බනිමිත්තානි පාතුභවන්ති: මාත්‍රා මිත්‍රායන්ති, වන්තානි කිලිස්සන්ති, කචෙජ්ඣ
සෙදා ඉච්චන්ති, කායෙ දුබ්බභවන්තියං ඔක්කමති, සකෙ දෙවො දෙවසතෙ
තාභිරමෙති'ති.

1 චජ්ඣා - භි. 2. අජ්ජා - සිමුදා.

තව ද මහණෙනි, යම් කලෙක ආයාශීශ්‍රාවක තෙම (කොටස් වශයෙන්) සතක් වූ බොධිපාක්ෂික ධර්මයන් පිළිබඳ භාවනායෙහි යෙදුනේ වාසය කෙරේ ද, මහණෙනි, එකලා “මේ ආයාශීශ්‍රාවක තෙම මරනු හා යුද කෙරේ යැ” යි දෙවියන් අතර දිව්‍යමය ප්‍රීතිශබ්දයෙක් පවතී. මහණෙනි, කලින් කලා දෙවියන් අතර මේ දෙවෙනි දිව්‍යශබ්දය පවතී.

තව ද මහණෙනි, යම් කලෙක ආයාශීශ්‍රාවක තෙම ආසුවයන්ගේ ස්වයයෙන් ආසුව රහිත වූ අභිත්තිඵලසමාධිය හා ඵලප්‍රඥාව ද ඉහාතමයෙහි ම තෙමේ විශිෂ්ටඥානයෙන් දෑත ප්‍රත්‍යක්ෂ කොට එයට පැමිණ වාසය කෙරේ ද, මහණෙනි, එකලා “මේ ආයාශීශ්‍රාවක තෙමේ දිනූ යුද ඇත්තේ එ ම සංග්‍රාම-ගිතීය දිනා වෙසේ යැ” යි දෙවියන් අතර දිව්‍යමය ශබ්දයෙක් පවතියි. මහණෙනි, කලින් කලා දෙවියන් අතර මේ තෙවෙනි දිව්‍යශබ්දය පවතී.

මහණෙනි, කලින් කලා දෙවියන් අතර මේ දිව්‍යශබ්දයෝ තිදෙන පවත්නාහ.

භාග්‍යවත්තු මේ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අතීත (භාෂා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “දිනන ලද සංග්‍රාම ඇති ශීලාදි ගුණමහත්තමයෙන් මහත් වූ, පහ වූ බිය ඇති සමසක්සම්බුද්ධශ්‍රාවකයා දෑක දෙවියෝ ද මෙසේ නමස්කාර කෙරෙත්.

3. යම් බදු නුබ වහන්සේ අත්‍යයන් විසින් වළකා ලිය නොහැක්කා වූ මරසෙනහ ආයාශීමාගීයෙන් දිනා, දිනීමට දුෂ්කර වූ මරසෙනහ මැඩල සේක් ද, පුරුෂශ්‍රෙෂ්ඨයන් වහන්ස, ඒ නුබ වහන්සේට නමස්කාර වේවා.

4. උකතප්‍රකාරයෙන් පැමිණි අභිත්තිඵල ඇති මේ ස්විණාසුවයාට දෙවතාවෝ නමස්කාර කෙරෙත්. යම් හෙයකින් හෙතෙම මරනු වසයට පැමිණිය හෙත්තේ ද, ඒ පුරුෂොත්තමයා පිළිබඳ එබඳු කාරණයක් දෙවියෝ නො දනිත්”.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ කරුණ ද වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 4. 4.

[සුඵ්භිමිහතසුත්‍රය]

83. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අභිත් වූ බුදුරදුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, යම් කලෙක දෙවියෙක් දෙවිලොවින් වූතවත ස්වභාව ඇත්තේ (එළඹ සිටි මරණය ඇත්තේ) වේ ද, ඔහුට පෙරතිමිති පසෙක් පහළ වෙයි. එනම්: පැළෑටි මල් මැලැවෙයි. හැඳි වත් කිලිපි වෙයි. කිසිලි වලින් ඛහදිය වැගිරෙයි. සිරුරෙහි දුෂ්ණී බව ඇති වෙයි. ඒ දෙවි තෙම ස්වකීය දිව්‍යාසනායෙහි නො ඇලෙයි (යන මේ පස යි.)

තමෙතං භික්ඛවෙ දෙවා ‘වචනධම්මො අයං දෙවපුත්තො’ති ඉති විදිතො තිභි වාචාහි අනුමොදනති: “ඉතො භො සුගතිං ගච්ඡ. සුගතිං ගතත්වා සුලභි-ලාභං ලභ. සුලභිලාභං ලභිත්වා සුප්පතිට්ඨිතො හවාහිති”.

එවං වුත්තෙ අඤ්ඤාතරේ භික්ඛු හගවන්තං එතදවොච: “කිනනු බො හන්තෙ දෙවානං සුගතිගම්භසංඛිංතං, කිඤ්ඤි හන්තෙ දෙවානං සුලභිලාභ-සංඛිංතං, කිම්පන හන්තෙ දෙවානං සුප්පතිට්ඨිතසංඛිංතනති?”.

“මනුස්සත්තං බො භික්ඛු දෙවානං සුගතිගම්භසංඛිංතං. යං මනුස්සභූතො සමානො තථාගතපථවේදිතෙ ධම්මවිනයේ සද්ධං පච්චිහති, ඉදං බො පන භික්ඛවෙ දෙවානං සුලභිලාභසංඛිංතං. සා බො පනස්ස සද්ධා නිවිට්ඨා භොති මූලජාතා පතිට්ඨිතා දළභා අසංඝාරියා සමඤ්ඤත වා බ්‍රාහ්මඤ්ඤත වා දෙවෙත වා මාරෙත වා බ්‍රහ්මුතා වා කෙන ටි වා ලොකගමිං. ඉදං බො භික්ඛවෙ දෙවානං සුප්පතිට්ඨිතසංඛිංතනති”.

එතමන්ථං හගවා අවොච. තන්තෙතං ඉති වුච්චති:

2. “යදා දෙවො දෙවකායා වචති අසුසංඛිංතා,
තයො සද්දා නිච්ඡරනති දෙවානං අනුමොදනං;
3. ‘ඉතො භො සුගතිං ගච්ඡ මනුස්සානං සහවෘතං,
මනුස්සභූතො සද්ධම්මෙ ලභ සද්ධං අනුත්තරං.
4. සා තෙ සද්ධා නිවිට්ඨාස්ස මූලජාතා පතිට්ඨිතා,
යාවච්චං අසංඝාරිං සද්ධම්මෙ සුප්පථවේදිතෙ.
5. කායදුච්චරිතං භිත්වා වච්ඡිදුච්චරිතාති ව,
මනොදුච්චරිතං භිත්වා යඤ්ඤිඤ්ඤං දෙසසසඤ්ඤිතං.
6. කායෙත කුසලං කත්වා වාචාය කුසලං ඛන්තං,
මහසා කුසලං කත්වා අප්පමාණං නිරුපධිං.
7. තතො ඔපධිකං පුඤ්ඤං කත්වා දුතෙත තං ඛන්තං,
අඤ්ඤාපි මච්චෙ සද්ධම්මෙ බ්‍රහ්මචරියෙ නිවෙසය.¹
8. ඉමාය අනුකම්පාය දෙවා දෙවං යදා විදු,
වචන්තං අනුමොදනති එහි දෙව පුතපුතනති.”

අයමපි අන්තො වුත්තො හගවතා. ඉති මෙ සුතනති.

.1 නිවෙසයෙ. ඕ.

මහණෙනි, දෙවියෝ “මේ දෙවිපුත් තෙම එළඹ සිටි මරණය ඇත්තේ යැ” යි මෙසේ දන වචන කුණෙකින් ඒ දෙවිපුතු අස්වසත්: “පින්වත, මේ දෙවිලොවින් වුත ව සුගතියට යව. සුගතියට ගොස් මනාකොට ලැබූ ලාභය ලබව. සුලභලාභය ලැබ සුප්පතිටීන වව” (යන මේ තුන් වචනයෙනි).

මෙසේ වදාළ කල්හි එක්තරා මහණෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “ඤාමිනි, දෙවියන්ගේ සුගතියමන ය යි කියන ලද්දේ කුමක් ද? ඤාමිනි, දෙවියන්ගේ සුලභලාභය නම් කීමෙන් ද? ඤාමිනි, දෙවියන්ගේ මනාකොට පිහිටීම යැ යි කියන ලද්දේ කුමක් ද? යි” මෙ බස් කිය.

මහණ, “මිනිසත්ඛව වතාහි දෙවියන්ගේ සුගතියමනය යි කියන ලදී. මිනිසෙක් වූයේ ම බුදුන් විසින් වදාළ ධර්මවිනයයෙහි යම් සැදුහැයක් ලබා ද, මහණෙනි, මෙය වතාහි දෙවියන්ගේ සුලභලාභය ය යි කියන ලදී. එම සැදුහැය වූ කලී මොහුගේ සිත තුළට පිවිසියේ හටගත් මුල් ඇත්තේ පිහිටියේ සිරි වූයේ, ශ්‍රමණයකු විසින් හෝ බ්‍රාහ්මණයකු විසින් හෝ දෙවියකු විසින් හෝ මරකු විසින් හෝ බ්‍රහ්මයකු විසින් හෝ ලොකයෙහි අන් කිසිවකු විසින් හෝ ඉවත ලිය නොහැක්කේ වෙයි. මහණෙනි, මේ වතාහි දෙවියන්ගේ සුප්පතිටීන” යැ යි වදාරණ ලදී.

භාග්‍යවත්තු මෙ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අනුය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “දෙවියෙක් තෙම ආසු ගෙවී යෑමෙන් යම් කලෙක දෙවිලොවින් වුත වේ ද, එකල ඔහු අස්වසන දෙවියන්ගේ ශබ්දයෝ තිදෙනෙක් තික්මෙන්:

3. ‘පින්වත, මේ දෙවිලොවින් වුතව මනුෂ්‍යයන්ගේ සහභාවය වූ සුගතියට යව. මිනිස් වූයේ සභ්‍රමියෙහි නිරුත්තර වූ ශ්‍රද්ධාව ලබව.

4. මොනොවට ප්‍රකාශ කරණ ලද සභ්‍රමියෙහි නුඹගේ ඒ සැදුහැය සිතව ඇතුළු වූයේ හටගත් මුල් ඇත්තේ පිහිටියේ, දිවි ඇතිතෙක් කිසිවකු විසින් නැහැර ලිය නොහැකි ද වෙයි.

5. කායදුශ්චරිතය ද වාග්දුශ්චරිතය ද මනෝදුශ්චරිතය ද හැරලා දෙශසංහිත වූ වෙනත් අකුසල් ද හැරලා,

6. කසින් අප්‍රමාණ වූ උපධිරහිත වූ නොහොත් නිමිල වූ කුසල් කොට වචනයෙන් බොහෝ කුසල් කොට සිතින් කුසල් කොට,

7. ඉක්බිති දහයෙන් උපතිසම්පත් ඇති කරන්නාවූ ඒ ඒ පින් බහුල වශයෙන් කොට අත්‍ය වූ ද මිනිසුන් ධර්මයෙහි ද බඩයරෙහි ද පිහිටු වව.’

8. දෙවියෝ යම් කලෙක වුතවන්නාවූ දෙවියකු දකිත් තම් එකලා මෙම අනුකම්පාවෙන් කියන ලද පරිදි දුක් පහකරණු කැමැත්තෙන් ‘දෙවිය’ නැවත නැවත මෙහි එව’ යි සතුටු කරවත්”.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙ කරුණ ද වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 4. 5.

[බහුජනනිකපුත්තං]

84. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. තයො'මෙ [භික්ඛවෙ¹] පුග්ගලො ලොකෙ උප්පජ්ජමානා උප්පජ්ජන්ති බහුජනනිකාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං. කතමෙ තයො?

ඉධ භික්ඛවෙ තථාගතො ලොකෙ උප්පජ්ජති අරහං සම්මාසම්බුද්ධො විජ්ජාචරණසම්පන්නො සුගතො ලොකවිදු අනුත්තරො පුරිසදම්මසාරථි සත්ථා දෙවමනුස්සානං බුද්ධො භගවා. සො ධම්මං දෙසෙති ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣේකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාත්ථං සබ්බසුඤ්ඤං කෙවලපරිපුර්ණං පරිසුඤ්ඤං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙති. අයං භික්ඛවෙ පඨමො පුග්ගලො ලොකෙ උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති බහුජනනිකාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං.

පුත්ත ව පරං භික්ඛවෙ තයෙසව සඤ්ඤාසාවකො අරහං හොති බිණ්ණාසවො වුසිතවා කතකරණීයො ඔභිතභාරො අනුප්පන්නසද්දේවා පරිකම්භභවතං-යොජනො සම්මද්දසුද්ද විමුත්තො. සො ධම්මං දෙසෙති ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣේකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාත්ථං සබ්බසුඤ්ඤං කෙවලපරිපුර්ණං පරිසුඤ්ඤං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙති. අයං භික්ඛවෙ දුතීයො පුග්ගලො ලොකෙ උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති බහුජනනිකාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං.

පුත්ත ව පරං භික්ඛවෙ තයෙසව සඤ්ඤාසාවකො සෙඛො හොති පටිපදො බහුසසුතො සීලවතුපපන්නො. සො'පි ධම්මං දෙසෙති ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣේකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාත්ථං සබ්බසුඤ්ඤං කෙවලපරිපුර්ණං පරිසුඤ්ඤං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙති. අයං භික්ඛවෙ තතීයො පුග්ගලො ලොකෙ උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති බහුජනනිකාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානන්ති.

1 භික්ඛවෙ'ති පොඤ්ඤාසාවකාදිසංකතං.

8. 4. 6

[බහුජනාභිත සුත්‍රය]

හග්ගවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය අතීත් වූ බුදුරජුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, මේ පුද්ගලයෝ තිදෙනෙක් ලොවැ උපදනාහු බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස ලොවට අනුකම්පා පිණිස දෙවිමිනිසුන්ට වැඩ පිණිස හිත පිණිස සුව පිණිස උපදිත්. කවර තිදෙනෙක් ද යත්:

මහණෙනි, අතීත් වූ සමාස්තවුද්ධ වූ (අභට) විදු (පසළොස්) වරණ-බමියන්ගෙන් සුකත වූ (සුපුරුසානසට පාමිණි හෙයින්) සුගත වූ ලොකයන් දන්තා සුප්‍ර වූ නිරාතනර පුරාණදම්සාරම් වූ දෙවිමිනිසුන්ගේ ශාය්‍යා වූ චතුස්සත්තාවබොධය කලා වූ හාග්ගවත් වූ තථාගත තෙමේ මේ ලොකයෙහි උපදී. උත්තමත්සේ මූල යහපත් කොට මැද යහපත් කොට අග යහපත් කොට අතීතෙන් සුකත කොට ව්‍යඤ්ඤ සම්පත්තියෙන් සුකත කොට සියල්ලෙන් සම්පූර්ණ කොට පිරිසිදු වූ බමියක් දෙශනා කරණ සේක. මහණෙනි, මේ පළමුවන පුද්ගල තෙමේ ලොවැ උපදිනුයේ බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස ලොවට අනුකම්පා පිණිස දෙවිමිනිසුන්ට වැඩ පිණිස හිත පිණිස සුව පිණිස උපදී.

තව ද, මහණෙනි, ඒ ශාය්‍යාත් වහන්සේගේ ම ශ්‍රාවක තෙමේ ක්‍ෂය කරණලද ආසුව ඇත්තේ, වැය නිමවූ මහබඩසර ඇත්තේ, කොට නිමවන ලද සිවුමග කිස ඇත්තේ, බහා තබනලද කෙලෙස්බර ඇත්තේ, පාමිණි අතීත්කය ඇත්තේ, ප්‍රහිණ වූ හවසංයෝජන ඇත්තේ, මනා කොට විශිෂ්ටඥානයෙන් දැන මිදුනේ රහත් වේ ද, හෙ තෙමේ ද මූල යහපත් කොට මැද යහපත් කොට අග යහපත් කොට අතීතෙන් සුකත කොට ව්‍යඤ්ඤ සම්පත්තියෙන් සුකත කොට සියල්ලෙන් සම්පූර්ණ කොට පිරිසිදු වූ බමියක් දෙශනා කරණ සේක. මහණෙනි, මේ දෙවෙනි පුද්ගල තෙමේ ලොවැ උපදිනුයේ, බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස ලොවට අනුකම්පා පිණිස දෙවිමිනිසුන්ට වැඩ පිණිස හිත පිණිස සුව පිණිස උපදී.

තව ද මහණෙනි, ඒ ශාය්‍යාත් වහන්සේගේ ම ශ්‍රාවක තෙමේ ශෛක්‍ෂ-ප්‍රතිපත්ති ඇත්තේ බහුශ්‍රාත වූයේ ප්‍රාතිමොක්‍ෂාංචරාදී ශීලයෙන් හා ආරඤ්ඤිකාදී බ්‍රහ්මාභියන්ගෙන් සුකත වූයේ ශෛක්‍ෂ පුද්ගලයෙක් වේ ද, හෙ තෙමේත් මූල යහපත් කොට මැද යහපත් කොට අග යහපත් කොට අතීතෙන් සුකත කොට ව්‍යඤ්ඤ සම්පත්තියෙන් සුකත කොට සියල්ලෙන් සම්පූර්ණ කොට පිරිසිදු වූ බමියක් දෙශනා කරයි. මහණෙනි, මේ තෙවෙනි පුද්ගල තෙමේ ලොවැ උපදිනුයේ, බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස ලොවට අනුකම්පා පිණිස දෙවිමිනිසුන්ට වැඩ පිණිස හිත පිණිස සුව පිණිස උපදී.

එතමන්ට හඟවා අවොව. තනේතං ඉති වුවවති:

2. “සන්තා හි ලොකෙ පඨමො මහෙසී තස්සානියො සාවකො භාවිතතො,
අපාපරෙ පාවිපදො’පි සෙබ්බො බහුසසුතො සීලවතුපපනො.
3. එතෙ තයො දෙවමනුස්සසෙට්ඨා පහඞ්කරා බමමමුද්දිරයනනා,
අපාපුරන්ති අමතස්ස ආරං යොගා පමොවෙනති බහුජ්ජනෙ තෙ.
4. යෙ සන්තවාහෙන අනුත්තරෙත සුදෙසිතං මග්ගමනුක්කමන්ති,
ඉධෙව දුක්ඛස්ස කරොන්ති අනතං යෙ අපමනතා සුගතස්ස
සාසනෙ”ති.

අයමපි අනේ, වුත්තො හඟවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

3. 4. 6.

[අසුභානුපසසීසුභතං]

85. වුත්තං හෙතං හඟවතා. වුත්තමරහතා’ති මෙ සුතං:

1. අසුභානුපසසී භික්ඛවෙ කායස්මිං විහරථ. ආතාපාතසති ච වෙ,
අජ්ඣතනං පරිමුඛං සුපට්ඨිතා භොතු. සබ්බසංඛාරෙසු අනිච්චානුපසසීතො
විහරථ. අසුභානුපසසීතං භික්ඛවෙ කායස්මිං විහරතං යො සුභාය ධාතුඤ්ඤා-
රුගානුසරො සො පභීයති ආතාපාතසතියා අජ්ඣතනං පරිමුඛං සුපට්ඨිතාය
යෙ බාහිරා විතක්කාසයා විසාතපක්ඛිකා තෙ ත භොන්ති. සබ්බසංඛාරෙසු
අනිච්චානුපසසීතං විහරතං යා අවිජ්ජා සා පභීයති. යා විජ්ජා සා
උපපජ්ජති’ති.

එතමන්ට හඟවා අවොව. තනේතං ඉති වුවවති:

2. “අසුභානුපසසී කායස්මිං ආතාපාතෙ පභීස්සතො,
සබ්බසංඛාරසමථං පස්සං ආතාපී සබ්බදා

භාග්‍යවතුන් මෙ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “ලොකයෙහි මහර්ෂි වූ ශාක්‍යාන් වහන්සේ (ප්‍රථම පුද්ගලයා යි) උත්තරන්තරේ අනුජාත වූ වඩනා ලද සීල සමාධි ප්‍රඥ ඇති ශ්‍රාවකයා රහත් පුද්ගලා (දෙවෙනි පුද්ගලයා)යි. තැවත අත්‍ය වූ තොතිම් පිළිවෙත් කිසි ඇති බහුශ්‍රාව වූ සීලයෙන් හා බුතාභිසංගත්තෙන් යුක්ත වූ ශෛක්‍ෂපුද්ගල තෙමේ (තෙවැන්නා)යි.

3. මේ තිදෙනා දෙවිමිනිසුන් අතර ශ්‍රේෂ්ඨයහ. ධර්මාලොකය කරණ හෙයින් ප්‍රභාකරයහ. සිවුසේ දම් දෙසන හෙයින් ධර්මදෙශකයහ. ඔවුහු නිවන්දොර (ආර්‍යාෂ්ටාංගි) විවෘත කරත්. කාමාදි චතුර්යෝගයෙන් බොහෝ ජනයා මුදත්.

4. යම් කෙනෙක් තුමු නිරුත්තර වූ සාමාන්‍යකයාණන් (බුදුරදුන්) විසින් මොනොවට දෙසන ලද ආර්‍යාෂ්ටාංගි අනුව යෙත් ද, යම් කෙනෙක් තුමු බුදුසසුන්හි අප්‍රමාද වූවාහු ද (ඔවුහු) මේ අත්බවිහි ම දුක් කෙළවර කරත්”.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙ කරුණ වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 4. 6.

[අශුභානුදර්ශි සුත්‍රය]

85. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ම ය. අතීත් වූ බුදුරදුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, කයෙහි අශුභාකාරය අනුව දක්නෝ ව වසවු. ආනාපාන-සතිය ද තොපගේ ගොවරධ්‍යාතමයට අභිමුඛ කොට මොනොවට එළඹ සිටියේ වේවා. සියලු සංස්කාරයන්හි අනිත්‍යභාවය අනුව දක්නා සුලු වැ වසවු. මහණෙනි, කයෙහි අශුභය අනුව දක්නා සුලු වැ වසන්නහුට ශුභ අරමුණෙහි යම් කාමරුගානුශයයක් වේ නම් එය ප්‍රතිණ වෙයි. ගොවර-ධ්‍යාතමයට අභිමුඛ ව (අධ්‍යාත්ම අරමුණට යොමු වැ) ආනාපානසතිය මොනොවට එළඹ සිටි කල්හි දූෂිතකයෙහි වූ යම් බාහිර විතකීයය (අප්‍රතිණ වූ ආශයානුගත වූ කාමවිතකීදි) කෙනෙක් වෙත් නම්, ඔහු තො වෙත්. සියලු සංස්කාරයන්හි අනිත්‍ය භාවය අනුව දක්නා සුලු ව වසන්නවුන්හට යම් අවිද්‍යාවක් වේ ද, එය පහ වෙයි. යම් විද්‍යාවක් (රහත්මතාවයක්) වේ ද, එය උපදී.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ වදාළ සේක. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “කයෙහි අශුභය අනුව දක්නා සුලු වූ, ආනාපානනිමිත්තෙහි එළඹා සිටි සිහි ඇති, සියලු සංස්කාරයන්ගේ සංසිද්ධි (නිවණ) දක්නා, හැම කල්හි අසුභානුපය්‍යතාදීන්හි සුක්කප්‍රසක්ක (වැයම් කරන්නා) වූ,

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

3. ස වෙ සම්මද්දසො භික්ඛු යතො තත්ථ විමුවන්ති,
අභිඤ්ඤාවොසිතො සතොතා ස වෙ යොගාතිගො මුතී”ති.

අයමපි අපොච්ඡා චුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතනති.

8. 4. 7.

[ධම්මානුධම්මපටිපභාහසුතං]

86. චුත්තං කෙතං භගවතා. චුත්තමරහතා’ති මෙ සුතං:

1. ධම්මානුධම්මපටිපත්තස්ස භික්ඛුතො අයමනුධම්මො භොති වෙය්‍යා-
කරණාය ධම්මානුධම්මපටිපත්තො’යනති. භාසමානො ධම්මඤ්ඤාව
භාසති නො අධම්මං. විතක්කයමානො වා ධම්මවිතක්කඤ්ඤාව විතක්කෙති
නො අධම්මවිතක්කං. කුද්දහං අභිනිවච්ඡෙත්වා උපෙක්ඛකො විහරති සතො
සම්පජානො’ති.

එතමන් භගවා අවොච. තපෝතං ඉති චුචන්ති:

2. “ධම්මාරුමො ධම්මරතො ධම්මං අනුච්චිත්තං,
ධම්මං අනුසාරං භික්ඛු සඤ්චමා ත පරිභාසති.
3. වරං වා යදි වා තිට්ඨං නිසිත්තො උද වා සං,
අජ්ඣන්තං සමයං විත්තං සනතිමෙවාභිගච්ඡති”ති.

අයමපි අපොච්ඡා චුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතනති.

3. දුක් ඇ විසින් දහවුත් ඇති සැවියෙන් දක්නා ඒ මහණ තෙම එකාත්තයෙන් ඒ නිවන් අරමුණෙහි රහත්පල විමුක්තියෙන් එකාත්තයෙන් මිදෙයි. (ආප්‍රවක්‍ෂයකරණ නිබ්බාන) අභිඤ්ඤෙන් අවසන් කළ (සත්‍ය-ප්‍රතිවේධය සමබක) කාත්‍ය ඇති, ඒ මුඛි තෙමේ එකාත්තයෙන් (කාමයොගාදි සියලු) යොගයන් ඉක්මවුයේ වේ”.

මේ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලද්දේ ය.

8. 4. 7.

[ධර්මානුබ්‍රව්‍යාපිකා සූත්‍රය]

86. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීන් වූ බුදුරදුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදි:

1. ධර්මානුබ්‍රව්‍යාපිකා (තව ලොවුතුරු දහම් ලබනු සදහා පූජිතාග ප්‍රතිපත්තිධර්ම පිළිපත්) මහණහට මේ තෙමේ ධර්මානුබ්‍රව්‍යාපිකා යි කියනුවට¹ මේ යොග්‍ය වූ සම්භාවයෙන් වෙයි. හෙ තෙම කියනුයේ දශ කථාවස්සුධර්ම ම කියයි. (මහිව්ඡනාදිය වඩා ලත) අධම් කථාවක් නො කියයි. කල්පනා කරණුයේ ද (තෙකබ්බවිතකකාදි) ධර්මවිතකියක් ම කල්පනා කෙරෙයි. (කාමවිතකාදි) අධම්විතකියක් කල්පනා නො කෙරෙයි. ඒ දෙක ම භාර එහි උපෙක්‍ෂක වා වෙසේ නම්, (කමටහන් වඩනුයේ) සිහි ඇති වා නුවණ ඇති ව වෙසෙයි.

මේ කරුණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “ධර්ම ඇරුම කොට ඇති (ශමඵවිදයීනා වැඩිවෙහි ලැගුනු) ධර්මයෙහි ඇලීනු, ඒ ධර්ම ම පුතපුතා සිතන, එය මතුමත්තෙහිත් වැඩිම් විසින් අනුසම්මරණය කරණ මහණ තෙමේ (සත්තීස් බෝපාකිදහම් ද තවලොවුතුරු දහම් ද යන) සදහම කෙරෙන් නො පිරිහේ.

3. ඒ මහණ තෙම යන්නේ හෝ සිටිනුයේ හෝ හුන්නේ හෝ නැත-හොත් වැදහෙන්නේ හෝ අධ්‍යාත්මයෙහි (හෙවත් අධ්‍යාත්මාලම්බනයෙහි) කෙලෙස් සංසිදුම්මි විසින් සිත සංසිදුවනුයේ අත්‍යන්තරානන්දය ම (නිවණ ම) ලබයි”.

මේ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලද්දේ ය.

1. අවුච්චව අනුච්ච: “යම් අනුකූල ධර්මයෙකින් හේ ධර්මානුබ්‍රව්‍යාපිකා යා යි කියන්නේ නම්”

8. 4. 8.

[අනුකරණසුභතං]

87. වුභතං ගෙනං භගවතා. වුභාමරගතා'හි මෙ සුභතං.

1. තයො'මෙ භික්ඛවෙ අකුසල්විතකකා අනුකරණො අවනුකරණො අසුඤ්ඤාණකරණො පසුඤ්ඤානිරෝධිකා විඝාතපකඛිකා අනිබ්බාතසංවතතනිකා. කතමෙ තයො?

කාමච්ඡිතකකා භික්ඛවෙ අනුකරණො අවනුකරණො අසුඤ්ඤාණකරණො පසුඤ්ඤානිරෝධිකො විඝාතපකඛිකො අනිබ්බාතසංවතතනිකො. ව්‍යාපාද-විතකකා භික්ඛවෙ අනුකරණො අවනුකරණො අසුඤ්ඤාණකරණො පසුඤ්ඤානිරෝධිකො විඝාතපකඛිකො අනිබ්බාතසංවතතනිකො. විහිංසා-විතකකා භික්ඛවෙ අනුකරණො අවනුකරණො අසුඤ්ඤාණකරණො පසුඤ්ඤානිරෝධිකො විඝාතපකඛිකො අනිබ්බාතසංවතතනිකො.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයො අකුසල්විතකකා අනුකරණො අවනුකරණො අසුඤ්ඤාණකරණො පසුඤ්ඤානිරෝධිකා විඝාතපකඛිකා අනිබ්බාතසංවතතනිකා.

තයො'මෙ භික්ඛවෙ කුසල්විතකකා අනුකරණො අවනුකරණො සුඤ්ඤාණකරණො පසුඤ්ඤානිරෝධිකා විඝාතපකඛිකා අනිබ්බාතසංවතතනිකා. කතමෙ තයො?

තෙකම්මච්ඡිතකකා භික්ඛවෙ අනුකරණො අවනුකරණො සුඤ්ඤාණකරණො පසුඤ්ඤානිරෝධිකො විඝාතපකඛිකො අනිබ්බාතසංවතතනිකො. අව්‍යාපාදවිතකකා භික්ඛවෙ අනුකරණො අවනුකරණො සුඤ්ඤාණකරණො පසුඤ්ඤානිරෝධිකො විඝාතපකඛිකො අනිබ්බාතසංවතතනිකො. අවිහිංසාවිතකකා භික්ඛවෙ අනුකරණො අවනුකරණො සුඤ්ඤාණකරණො පසුඤ්ඤානිරෝධිකො විඝාතපකඛිකො අනිබ්බාතසංවතතනිකො.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයො කුසල්විතකකා අනුකරණො අවනුකරණො සුඤ්ඤාණකරණො පසුඤ්ඤානිරෝධිකා විඝාතපකඛිකා අනිබ්බාතසංවතතනිකා'හි.

3. 4. 8.

[අකිකරණ සූත්‍රය]

87. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ බුදුරජුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මොවුන් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, (යථාභූත දර්ශනය වැළැක්වීමෙන්) අකියකු කරන්නාවූ නුවණැස තැති කරන්නාවූ, අභ්‍යන්තර කරන්නාවූ, ත්‍රිවිධප්‍රඥාවන්ගේ නිරෝධය කරන්නාවූ, දූෂ්ටත්වයෙන් වූ (කෙලෙස්) නිවන පිණිස තොපවත්නාවූ මේ අකුශල විතකීයෝ තිදෙනෙක් වෙත්. කවර තිදෙනෙක් ද යත්:

මහණෙනි, අකියකු කරන්නාවූ, නුවණැස තැති කරන්නාවූ, අභ්‍යන්තර කරන්නාවූ, ත්‍රිවිධ ප්‍රඥාවන්ගේ නිරෝධය කරන්නාවූ, දූෂ්ටත්වයෙන් වූ, (කෙලෙස්) නිවන පිණිස තොපවත්නාවූ කාමප්‍රතිසංයුක්ත විතකීය; මහණෙනි, අකියකු කරන්නාවූ, නුවණැස තැති කරන්නාවූ, අභ්‍යන්තර කරන්නාවූ, ත්‍රිවිධ ප්‍රඥාවන්ගේ නිරෝධය කරන්නාවූ, දූෂ්ටත්වයෙන් වූ, (කෙලෙස්) නිවන පිණිස තොපවත්නාවූ ව්‍යාපාදප්‍රතිසංයුක්ත විතකීය; අකියකු කරන්නාවූ, නුවණැස තැති කරන්නාවූ, අභ්‍යන්තර කරන්නාවූ, ත්‍රිවිධ ප්‍රඥාවන්ගේ නිරෝධය කරන්නාවූ, දූෂ්ටත්වයෙන් වූ, (කෙලෙස්) නිවන පිණිස තොපවත්නාවූ විභිංසාප්‍රතිසංයුක්ත විතකීය යන මේ තිදෙනා ය.

මහණෙනි, මේ අකියකු කරන්නා වූ, නුවණැස තැති කරන්නා වූ, අභ්‍යන්තර කරන්නාවූ, ත්‍රිවිධප්‍රඥාවන්ගේ නිරෝධය කරන්නාවූ, දූෂ්ටත්වයෙන් වූ (කෙලෙස්) නිවන පිණිස තොපවත්නාවූ මේ තුන් අකුශල විතකීයෝ වෙත්.

මහණෙනි, අකි තොකරන්නාවූ, නුවණැස අතීත කරන්නාවූ, දැනීම කරන්නාවූ, ත්‍රිවිධප්‍රඥාවන්ගේ වැඩිම කරන්නාවූ, සුඛප්‍රඥාවෙන් වූ (කෙලෙස්) නිවන පිණිස පවත්නාවූ මේ කුශලවිතකීයෝ තිදෙනෙක් වෙත්. කවර තිදෙනෙක් ද යත්:

මහණෙනි, අකි තොකරන්නාවූ, නුවණැස අතීත කරන්නාවූ, දැනීම කරන්නාවූ, ත්‍රිවිධප්‍රඥාවන්ගේ වැඩිම කරන්නාවූ, සුඛප්‍රඥාවෙන් වූ (කෙලෙස්) නිවන පිණිස පවත්නාවූ, තොකරන්නාවූ, නුවණැස අතීත කරන්නාවූ, දැනීම කරන්නාවූ, ත්‍රිවිධප්‍රඥාවන්ගේ වැඩිම කරන්නාවූ, සුඛප්‍රඥාවෙන් වූ, (කෙලෙස්) නිවන පිණිස පවත්නාවූ අව්‍යාපාද විතකීය; අකි තොකරන්නාවූ, නුවණැස අතීත කරන්නාවූ, දැනීම කරන්නාවූ, ත්‍රිවිධප්‍රඥාවන්ගේ වැඩිම කරන්නාවූ, සුඛප්‍රඥාවෙන් වූ, (කෙලෙස්) නිවන පිණිස පවත්නාවූ අවිභිංසා විතකීය යන මේ තිදෙනා ය.

මහණෙනි, මේ අකි තොකරන්නාවූ, නුවණැස අතීත කරන්නාවූ, දැනීම කරන්නාවූ, ත්‍රිවිධ ප්‍රඥාවන්ගේ වැඩිම කරන්නාවූ, සුඛප්‍රඥාවෙන් වූ, (කෙලෙස්) නිවන පිණිස පවත්නාවූ මේ තුන් කුශල විතකීයෝ වෙත්.

එතමන්ට හඟවා අවොව. තන්තෙතං ඉති වුච්චති:

2. “තයො විතතෙක කුසලෙ විතකකායෙ
තයො පන අකුසලෙ තීරුකරෙ,
ස චෙ විතකකාති විවාජිතාති
සමෙති වුට්ඨිව රජං සමුහතං,
ස චෙ විතකකුපසමෙන චෙතසා
ඉධෙව සො සනතිපදං සමජ්ඣිතා”ති.

අයමි අන්තො වුත්තො හඟවතා. ඉති මෙ සුතනති.

8. 4. 9.

[අනන්තමලසුභතං]

88. වුත්තං හෙතං හඟවතා. වුත්තමරහතා’ති මෙ සුතං:

1. තයො’මෙ භික්ඛවෙ අනන්තරුමලා අනන්තරුමිත්තා අනන්තරුසපත්තා
අනන්තරුවධකා අනන්තරුපච්චජීකා. කතමෙ තයො?

ලොභො භික්ඛවෙ අනන්තරුමලො අනන්තරුමිත්තො අනන්තරුසපත්තො
අනන්තරුවධකො අනන්තරුපච්චජීකො. දොසො භික්ඛවෙ අනන්තරුමලො
අනන්තරුමිත්තො අනන්තරුසපත්තො අනන්තරුවධකො අනන්තරුපච්චජීකො.
මොහො භික්ඛවෙ අනන්තරුමලො අනන්තරුමිත්තො අනන්තරුසපත්තො
අනන්තරුවධකො අනන්තරුපච්චජීකො.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ තයො අනන්තරුමලා අනන්තරුමිත්තා අනන්තරු-
සපත්තා අනන්තරුවධකා අනන්තරුපච්චජීකා’ති.

එතමන්ට හඟවා අවොව. තන්තෙතං ඉති වුච්චති:

2. “අනන්තරුතො ලොභො ලොභො පිත්තපාකොපතො,
භයමනන්තරතො ජාතං තං ජතො තාවබුජ්ඣති.
3. ලුඤ්ඛො අත්ථං ත ජාතාති ලුඤ්ඛො ධම්මං ත පසස්සති,
අකුණ්ණමං තද්ද භොති යං ලොභො සහතෙ තරං.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ වදාළ සේක. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “ත්‍රිවිධ කුශල විතකීයන් මෙතෙහි කරන්නේ ය. ත්‍රිවිධ අකුශල විතකීයන් බැහැර කරන්නේ ය. වැසි දිය පොළොවෙහි භාත්පසින් නැඟුනාවූ දුම්රිල්ල සංසිදුවන්නා සේ ඒ යොග්‍යවචර තෙමේ එකානන්තයෙන් මිත්‍යා-විතකීයන් ද ඒ භා යෙදුන විවාරයන් ද සංසිදුවයි. හෙ තෙම විතකීයන් සංසිදුවන්නාවූ ආයාසිමායී විතනයෙන් ඉහාත්මයෙහි ම නිවණට මැතැවින් පැමිණියේ වෙයි”.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙ කරුණ ද වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

8. 4. 9.

[අනන්තමල සූත්‍රය]

88. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්ථය වූ චුද්‍රද්‍රත්‍රත් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, සිතෙහි හටගත් මලයෝ (කෙසෙල්) වූ සිතෙහි උපත් අම්මයෝ වූ සිතෙහි හටගත් සතුරෝ වූ සිතෙහි හටගත් වධකයෝ වූ සිතෙහි උපත් පසම්බුරෝ වූ මේ ධර්මයෝ තිදෙනෙක් වෙත්. කවර තිදෙනෙක් ද යත්:

මහණෙනි, ලොභය තෙම සිතෙහි හටගත් මලයෙකි. (කිලිටෙකි). සිතෙහි උපත් අම්මයෙකි. සිතෙහි උපත් සතුරෙකි. සිතෙහි උපත් වධකයෙකි. සිතෙහි උපත් පසම්බුරෙකි. මහණෙනි, ද්වේෂය තෙම සිතෙහි හටගත් කිලිටෙකි. සිතෙහි උපත් අම්මයෙකි. සිතෙහි උපත් සතුරෙකි. සිතෙහි උපත් වධකයෙකි. සිතෙහි උපත් පසම්බුරෙකි. මහණෙනි, මොහය තෙම සිතෙහි හටගත් කිලිටෙකි. සිතෙහි උපත් අම්මයෙකි. සිතෙහි උපත් සතුරෙකි. සිතෙහි උපත් වධකයෙකි. සිතෙහි උපත් පසම්බුරෙකි.

මහණෙනි, මේ තිදෙනා සිතෙහි හටගත් මලයෝ, සිතෙහි උපත් අම්මයෝ, සිතෙහි උපත් සතුරෝ, සිතෙහි උපත් වධකයෝ, සිතෙහි උපත් පසම්බුරෝ වෙත්.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ වදාළ සේක. එහි අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “ලොභය තෙම අවැඩ ඇති කරන්නේ ය. ලොභය තෙම සිත ප්‍රකූපිත කරන්නේ ය. තමාගේ සිත තුළ උපන්නාවූ ඒ ලොභය තෙම බියට හෙතු යැයි අකිබාල ජන තෙමේ නො දනී.

3. ලොභයෙන් මඬකා ලද පුද්ගල තෙමේ (සාමාන්‍යාදි) අර්ථය නො දනී. ලුබ්ධ පුද්ගල තෙමේ (දශකුශලකම්පට) ධර්මය නො දනී. යම් කලෙක ලොභය තෙම මිනිසකු මැඩ පවත්වා ද, එ කල්හි ඕනව භෞ ඝනාකිකාරය වෙයි.

4. යො ව ලොභං පහන්ධාන ලොභනෙය්‍යෙ න ලුබ්භති,
ලොභො පතීයතෙ තම්හා උදබිඤ්ච පොකකිරු.
5. අනත්ථනතො දෙසො දෙසො විත්තප්පකොපතො,
භයමනතරතො ජාතං තං ජතො නාවබුජ්ඣති.
6. දුට්ඨො අත්ථං න ජාතාති දුට්ඨො ඛමමං න පසස්සති,
අඤ්ඤානමං තද්‍ය භොති යං දෙසො ඤහතෙ තරං.
7. යො ව දෙසං පහන්ධාන දෙසනෙය්‍යෙ න දුස්සති,
දෙසො පතීයතෙ තම්හා තාලපක්කංව බන්ධනා.
8. අනත්ථනතො මොහො මොහො විත්තප්පකොපතො,
භයමනතරතො ජාතං තං ජතො නාවබුජ්ඣති.
9. මුළුලො අත්ථං න ජාතාති මුළුලො ධමමං න පසස්සති,
අඤ්ඤානමං තද්‍ය භොති යං මොහො ඤහතෙ තරං.
10. යො ව මොහං පහන්ධාන මොහනෙය්‍යෙ න මුය්‍යාති,
මොහං විහන්ති සො සබ්බං අදිවේවාට්ඨදයං තම්”න්ත්.

අයමි අත්ථො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත්තනි.

3. 4. 10.

[දෙවදත්තසුත්තං.]

89. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමර්ගතා’ති මෙ සුතං:

1. තීති භික්ඛවෙ අසඤ්චෙමෙති අභිභූතො පරියාදිත්තවිත්තො දෙව-
දත්තො ආපාසිකො තෙරසිකො කප්පට්ඨො අතෙකිවේජා. කතමෙහි තීති?

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

4. යමෙක් තෙමේ ලොභය තසා ලොභයට කරුණු වන දූශෙහි ලොභ නොකෙරේ ද, පොකුරුවන්නේ ජල ඩිඤ්ච මෙන් ඒ (ආයතී) පුද්ගලයා කෙරෙන් ලොභය (ආයතීමාගීයෙන්) ප්‍රතිණ වෙයි.

5. දෝෂය තෙම අවැඩ ඇති කරන්නේ ය. දෝෂය තෙම සිත ප්‍රකූපිත කරන්නේ ය. තමාගේ සිත තුළ උපන්නාවූ ඒ දෝෂය තෙම බියට හෙතු යැයි අකුබාල ජන තෙමේ නොදනී.

6. දෝෂයෙන් මඬනා ලද පුද්ගල තෙමේ (සංඛ්‍යාපරිණාම) අතීත නොදනී. දව්ව පුද්ගල තෙමේ (දශකුශලකම්පට) ධර්මය නොදනී. යම් කලෙක දෝෂය තෙම මිනිසකු මැඩ පවත්වා ද, එ කල්හි ඕහට මහා ඝතාකුසාරය වෙයි.

7. යමෙක් දෝෂය තසා දෝෂයට කරුණු වන දූශෙහි දෝෂ නොකෙරේ ද, තල්ගෙහිය තවුවෙන් (තිලිහෙන්නාක්) මෙන් ඒ පුද්ගලයා කෙරෙන් දෝෂය (තෘතීයමාගීඤ්ඤත ඉපදීමෙන්) ප්‍රතිණ වෙයි.

8. මොහය තෙම අවැඩ ඇති කරන්නේ ය. මොහය තෙම සිත ප්‍රකූපිත කරන්නේ ය. තමාගේ සිත තුළ උපන්නාවූ ඒ මොහය තෙම බියට හෙතු යැයි අකුබාල ජන තෙමේ නොදනී.

9. මොහයෙන් මඬනා ලද පුද්ගල තෙමේ (සංඛ්‍යාපරිණාම) අතීත නොදනී. මූලාවූ පුද්ගල තෙමේ (දශකුශලකම්පට) ධර්මය නොදනී. යම් කලෙක මොහය තෙම මිනිසකු මැඩ පවත්වා ද, එ කල්හි ඕහට මහා ඝතාකුසාරය වෙයි.

10. යමෙක් මොහය තසා මූලා විස යුතු දූශෙහි මූලා නොවේ ද, ඒ පුද්ගල තෙමේ උඩට නැගෙන්නාවූ (පායන්නාවූ) හිරු අඳුර (තසන්නාක්) මෙන් සියලු මොහය වතුළුමාගීයෙන් නසයි.”

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙ කරුණ ද වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 4. 10.

[දෙවදත්ත සුත්‍රය.]

89. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය අතීත වූ බුදුරදුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, අසාත්පුරුෂ ධර්ම තුණකිත් මඬනා ලද්දවූ භාත්පසින් වැළඳගන්නා ලද්දවූ දෙවදත්ත තෙමේ අපායෙහි උපන්නේ වෙයි. තරකයෙහි උපන්නේ වෙයි. අතුරු කපක් එහි සිටින්නේ වෙයි. පිළියම් නොකළ-භැක්කේ වෙයි. කවර තුණකිත් ද යත්:

පාපිව්‍යය භික්ඛවෙ අභිභුතො පරියාදින්නවිතො දෙවදත්තො
ආපාසිකො තෙරසිකො කප්පට්ඨො අතෙකිවෙත්ථ. පාපමිත්තනාය භික්ඛවෙ
අභිභුතො පරියාදින්නවිතො දෙවදත්තො ආපාසිකො තෙරසිකො කප්පට්ඨො
අතෙකිවෙත්ථ. සති බො පත උත්තරිකරණීයෙ ඔරමත්තකෙත විසෙසාධිග-
මෙන අන්තරු වොසානං ආපාදිති.

ඉමෙහි බො භික්ඛවෙ තීඨි අසඬාමෙමහි අභිභුතො පරියාදින්නවිතො
දෙවදත්තො ආපාසිකො තෙරසිකො කප්පට්ඨො අතෙකිවෙත්ථාති.

එතමන්ට හඟවා අවොව. තන්හිනං ඉති වුච්චති:

2. “මා ජාතු කොචි ලොකස්මිං පාපිවෙත්ථ උපපජ්ජතු,
තදම්තාපි ජාතාථ පාපිව්‍යනං යථා ගති.
3. පණ්ණිනො’ති සමඤ්ඤතො භාවිතත්තො’ති සමමතො,
ජලං’ ව යසසා අට්ඨා දෙවදත්තො’ති විසුත්තො.
4. සො පමාණමනුවිණ්ණො¹ ආසජ්ජ තං තථාගතං,
අවිච්ඡිතරං පතො වතුආරං භයානකං.
5. අද්වයස්ස භි යො දුබ්බෙ පාපකම්මං අකුබ්බතො,
තමෙව පාපං ඵ්ඤති ද්වයවිතං අතාදරං.
6. සමුද්ධං විසකුමෙතන යො මඤ්ඤායස්ස පදුසිතුං,
ත සො තෙන පදුසෙයස්ස යසමා² භි උද්ධි මහා.
7. එවමෙව තථාගතං යො වාදෙන විහිංසති,
සමග්ගතං සන්නවිතං වාදෙ තමති ත රුහති.
8. තාදිසං මිත්තං කුබ්බෙථ තඤ්ච සෙවෙයස්ස පණ්ණිනො,
යස්ස මග්ගානුගො භික්ඛු බයං දුක්ඛස්ස පාපුණො’ති”.

අයමපි අප්පා වුත්තො හඟවතා. ඉති මෙ සුත්තන්ති.

චතුස්සො වග්ගො:

තසසුද්දනං:

විතකකා සකකාර සද්දං වචමාන ලොකෙ,
අසුත ඛමම අකුකාර මලං දෙවදත්තො’ති තෙ දසා’ති.

1. පමාණමනුවිණ්ණො (සි. මු.) 2. තසමා, සි. මු.

මහණෙනි, ලාමක ඊළාංකවෙන් මඛතා ලද්ද වූ භාත්පසින් වැළඳ ගන්නා ලද්ද වූ දෙවදත්ත තෙමේ අපායෙහි උපන්නේ වෙයි. තරකයෙහි උපන්නේ වෙයි. අතුරු කපක් එහි සිටින්නේ වෙයි. පිළියම් නො කළ හැක්කේ වෙයි. මහණෙනි, පාපමිත්‍රභාවයෙන් මඛතා ලද්ද වූ භාත්පසින් වැළඳ ගන්නා ලද්ද වූ දෙවදත්ත තෙමේ අපායෙහි උපන්නේ වෙයි. තරකයෙහි උපන්නේ වෙයි. අතුරු කපක් එහි සිටින්නේ වෙයි. පිළියම් නොකළ හැක්කේ වෙයි. මහණෙනි, ධ්‍යානාභිඤ්චන්ගෙන් මත්තෙහි කළ යුතු මායී-ඵලාධිගමයක් ඇති කල්හිත් ස්වල්පමාත්‍ර වූ උතුරු මැතින් දහම් ලැබීමෙන් අතරතුර (නොකළ කිසි ඇතියෙම) කළ කිසි ඇතියෙම සි හඟනේ හේ නිශ්චයට පැමිණියේ ය.

මහණෙනි, මේ අසත්පුරුෂ ධර්ම තුනෙන් මඛතා ලද්ද වූ භාත්පසින් වැළඳ ගන්නා ලද්ද වූ දෙවදත්ත තෙමේ අපායෙහි උපන්නේ වෙයි. තරකයෙහි උපන්නේ වෙයි. අතුරු කපක් එහි සිටින්නේ වෙයි. පිළියම් නොකළ හැක්කේ වෙයි.

හඟවන්නු මෙ කරුණ වදාළහ. එහි අර්ථය (භාෂා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. ‘මේ ලොකයෙහි කිසි පුද්ගලයෙක් එකානතයෙන් ලාමක ආශා ඇත්තේ නොවේවා. පාපෙව්‍ර්ත්තපුද්ගලයන්ගේ යම් බඳු ගතියක් වේ ද, එය මේ (දෙවදත්තයා පිළිබඳ) කාරණයෙන් ද දනිවු.

3. දෙවදත්ත යා සි ප්‍රකට පුද්ගල තෙමේ පණ්ණික යා සි ප්‍රසිද්ධ වූයේ ධ්‍යානාභිඤ්චන්ගෙන් වඛන ලද සිත් ඇත්තේ යා සි සමභාවතා කරණ ලද්දේ කීර්තියෙන් දිලියමින් මෙන් සිටියේ ය.

4. හෙ තෙම (මම් මහණ ගොයුම් හා සමයෙමිසි සිතමින්) තමා ප්‍රමාණ කෙළේ ඒ තථාගතයන් වහන්සේ වෙතෙසා දොරටු සතරක් ඇත්තා වූ හගජ්ඣක වූ අවිච්ඡිකාතරකයට පැමිණියේ ය.

5. යමෙක් වතාහි පච්ඡි නොකරන්නාවූ අදුෂිත සිත් ඇත්තකුට ද්‍රෝහ කරන්නේ වේ ද, ඒ පාපකම්ය තෙම දුෂිත සිත් ඇති ආදර රහිත වූ ඒ පුද්ගලයා ම සපයී කරයි. (ඔහු කරු ම විපාක වශයෙන් පැමිණෙයි.)

6. යමෙක් තෙමේ විෂ කළයකින් මහවුහුද දුෂණය කරන්නට සිතන්නේ ද, හෙ තෙම එයින් (වූහුද) දුෂණය නොකරන්නේ ය. යම් හෙයකින් වූහුද විශාල ද එ හෙයිනි.

7. එ පරිද්දෙන් ම යමෙක් තෙම ශාන්ත සිත් ඇති තථාගතයන් වහන්සේට දෙස් තැගීමෙන් වෙහෙසන්නට තැත් කරන්නේ ද, ඔහු තහන දෙෂය උන්වහන්සේ කෙරෙහි නො තැහෙයි.

8. යම් කෙනකුත් වහන්සේගේ ප්‍රතිපත්තිමායීය අනුව කියා වූ මහණ තෙම සංසාරදුඃඛයාගේ ක්‍ෂයට පැමිණෙන්නේ ද, නුවණැත්තේ එබඳු තැනැත්තකු තම මිතුරා කැර ගන්නේ ය. එබඳු තැනැත්තකු ම සෙවනය කරන්නේ ය”.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙ කරුණ ද වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

සිවු වත වගයි.

එහි උද්දානය:

විතක්ක, සකකාර, දෙවසද්ද, දෙවාවචන, (පුබ්බතිමිත්ත), තථාගත-ලොකුප්පතති (බ්‍රහ්මකතික), අනුභානුපය්‍යි, ධම්මානුබ්බපට්ටිපන්න, අකි-කරණ, මල, දෙවදත්ත සුත්‍රය සි ඔහු දසදෙනෙකි.

පඤ්චමො වගෙහා

3. 5. 1.

[අඤ්ඤාපසාදසුත්තං]

90. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. තයො'මෙ භික්ඛවෙ අඤ්ඤාපසාදා. කතමෙ තයො?

යාවතා භික්ඛවෙ සත්තා අපදා වා දිපදා වා චතුපදා වා ඛණ්ඩපදා වා රුපිතො වා අරුපිතො වා සඤ්ඤාදිතො වා අසඤ්ඤාදිතො වා තෙවසඤ්ඤාදි-
තාසඤ්ඤාදිතො වා, තථාගතො තෙසං අඤ්ඤාමකතායති යදිදං අරහං
සම්මාසම්බුද්ධො. යෙ භික්ඛවෙ බුද්ධො පසන්නා අඤ්ඤා තෙ පසන්නා.
අඤ්ඤා බො පන පසන්නානං අඤ්ඤා විපාකො හොති.

යාවතා භික්ඛවෙ ධම්මා සම්බුද්ධා වා අසම්බුද්ධා වා විරුහො තෙසං
අඤ්ඤාමකතායති යදිදං මදනිමමදතො පිපාසපිත්තයො ආලයසම්මුග්ගසාතො
වච්චුපච්ඡේදො තණ්හාකතයො විරුහො නිරුධොධො නිබ්බාණං. යෙ භික්ඛවෙ
විරුහෙ ධම්මෙ පසන්නා අඤ්ඤා තෙ පසන්නා. අඤ්ඤා බො පන පසන්නානං
අඤ්ඤා විපාකො හොති.

යාවතා භික්ඛවෙ සම්මා වා ගණා වා තථාගතසාවකසම්මේසා තෙසං
අඤ්ඤාමකතායති. යදිදං චත්තාරි පුරිසසුභානි අට්ඨපුරිසසුභාලා. එසං
භගවතො සාවකසම්මේසා ආහුතෙයොසා පාහුතෙයොසා දක්ඛිණේයොසා
අඤ්ඤාලිකරණීයො අනුත්තරං පුඤ්ඤානේතනං ලොකස්ස. යෙ භික්ඛවෙ
සම්මේස පසන්නා අඤ්ඤා තෙ පසන්නා. අඤ්ඤා බො පන පසන්නානං අඤ්ඤා
විපාකො හොති.

ඉමෙ බො භික්ඛවෙ තයො අඤ්ඤාපසාදා'ති.

එතමෙතං භගවා අවොච. තතෙතං ඉති වුච්චති:

2. “අඤ්ඤාතො වෙ පසන්නානං අඤ්ඤා ධම්මං විජානතං,
අඤ්ඤා බුද්ධො පසන්නානං දක්ඛිණේයොස අනුත්තරෙ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

පඤ්චම වර්ගය

3. 5. 1.

[අමුණාද සූත්‍රය]

90. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සූත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ බුදුරදුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, මේ අග්‍ර වූ (ශ්‍රේෂ්ඨ වූ) ප්‍රසාදයෝ (පාඨාදීම්) තුන් දෙනෙක් වෙත්. කවර තිදෙනෙක් ද යත්:

මහණෙනි, පා තැත්තා වූ හෝ දෙපා ඇත්තා වූ හෝ සිටුපා ඇත්තා වූ හෝ බොහෝ පා ඇත්තා වූ හෝ රූපය ඇත්තා වූ හෝ රූපය තැත්තා වූ හෝ සංඥා ඇත්තා වූ හෝ සංඥා තැත්තා වූ හෝ තේවසංඥි-නාසංඥි වූ හෝ යම් පමණ සත්ත්වයෝ වෙත් ද, ඔවුන් අතුරෙන් මේ තථාගත අතීත සමාසක් සම්බුදුරජ තෙමේ අග්‍රයා යි (ශ්‍රේෂ්ඨ යා යි) කියනු ලැබේ. මහණෙනි, යම් කෙනෙක් බුදුන් කෙරෙහි පාඨාදුනාහු තම් ඔවුහු අග්‍ර වූ (බුද්ධරත්නයෙහි) පාඨාදුනාහු වෙත්. අග්‍ර වූ බුද්ධරත්නයෙහි පාඨාදුන-වුන්ට අග්‍ර (ශ්‍රේෂ්ඨ) වූ විපාකය වෙයි.

මහණෙනි, හෙතුප්‍රත්‍යයෙන් නිපන්නාවූ හෝ හෙතුප්‍රත්‍යයෙන් නොති-පන්නාවූ හෝ යම් පමණ ස්වභාවධර්මයෝ වෙත් තම්, ඔවුන් අතුරෙන් යම් මේ (මාතමදදි) සියලු මද මදිතය කරන්නාවූ (කාමාදි) පිපාසයන් පහ කරන්නාවූ (කාමාදි) ආලයයන් සහමුලින් තසත, (කම්මට කෙලෙස්වට විවෘතට යන) සංසාරවාතනයන් සිඳින්නාවූ, තෘෂ්ණාක්‍ෂය කරන්නාවූ, රුගය දුරු කරන්නාවූ, කෙලෙස් නිරුද්ධ කරන්නාවූ නිමාණයක් වේ ද (ඒ ධර්මය) ශ්‍රේෂ්ඨ යා යි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, යම් කෙනෙක් විරහධර්මයෙහි (නිවහෙති) පාඨාදුනාහු තම් (ඔවුහු) අග්‍ර වූ ධර්මරත්නයෙහි පාඨාදුනාහු වෙත්. අගතන්හි පාඨාදුනවුන්ට වතාහි අග්‍ර වූ විපාකය වෙයි.

මහණෙනි, සංඝ වූ හෝ ගණ වූ හෝ යම් පමණ (ජතයමුහයක්) ඇද්ද ඔවුන් අතුරෙන් යම් මේ පුරිසසුගල වශයෙන් සතරක් වූ පුද්ගල වශයෙන් අට දෙනෙක් වූ තථාගතයන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවක සංඝ තෙමේ ශ්‍රේෂ්ඨ යා යි කියනු ලැබේ. ඒ භාග්‍යවත්තුගේ ශ්‍රාවක සංඝ තෙමේ දුරින් ගෙනවුත් දිය සුත්ත පිළිගැනීමට සුදුසු වේ. අගතතුගදතය පිළිගැනීමට සුදුසු වේ. පරලොව අදහා දිය සුත්ත පිළිගැනීමට සුදුසු වේ. දෙහොත් බුදුන්හි තබා තමස්කාර කිරීමට සුදුසු වේ. ලොවැස්සාගේ උතුම් වූ පින්කොත ද වේ. මහණෙනි, යම් කෙනෙක් (මේබදු) සංඝයා කෙරෙහි පාඨාදුනාහු තම් ඔවුහු අග්‍ර (සංඝරත්නයෙහි) පාඨාදුනාහු වෙත්. අගතන්හි පාඨාදුනවුන්ට අග්‍ර වූ විපාකය වෙයි.

මහණෙනි, මොවුහු වතාහි අග්‍රප්‍රසාදයෝ තිදෙන වෙත්.

මේ කරුණ භාග්‍යවත්තු වදාළහ. එහි අර්ථය (ශ්‍රාවා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “එකානන්‍යයෙන් (රත්තත්‍රයවිෂයයෙහි) අග්‍ර වශයෙන් පාඨාදුනාවූ උත්තම ගුණස්වභාවය දන්නාවුන්ට ද දක්ෂිණාහි වූ නිරාතතර අග්‍ර බුදුන් කෙරෙහි පාඨාදුනවුන්ට ද, (අග්‍ර විපාකය වේ.)

3. අග්‍රො ධම්මෙ පසන්නානං විරුද්ධපසමෙ සුඛෙ,
අග්‍රො සංඝෙ පසන්නානං පුඤ්ඤානෙකතෙන අනුත්තරෙ.
4. අග්‍රොසම් දුතං දදතං අග්‍රො පුඤ්ඤං පවසිති,
අග්‍රො අසු ව චණ්ණො ව යසො කිත්ති සුඛං ඛලං.
5. අග්‍රොස්ස දුතා මෙධාවී අග්‍රොධම්මසමාතිනො,
දෙවහුතො මනුස්සො චා අග්‍රොපාතො පමොදති”ති.

අයම් අද්ධො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත්තන්ති.

8. 6. 2.

[ජීවිකාසුත්තං]

91. වුත්තං භෙතං භගවතා. වුත්තමර්හතා’ති මෙ සුත්තං:

1. අනාමිදං භික්ඛවෙ ජීවිකානං යදිදං පිණ්ඩාලාං, අභිසාපො’යං භික්ඛවෙ ලොකස්මිං පිණ්ඩාලො විවරසි පත්තපාණීති. තඤ්ච බො එතං භික්ඛවෙ කුලපුත්තා උපෙනති අත්තවසිකා’ අත්තවසං පටිච්ච, තෙව රාජාභිනීතා ත වොරුභිනීතා ත ඉණ්ඨා ත භය්ඨා ත අජීවිකපකතා, අපි ව බො ඔතිණ්ණමහා ජාතියා ජරාය මරණෙන සොකෙති පරිදෙවෙති දුක්ඛෙති දොමනස්සෙති උපායාසෙති දුක්ඛාභිනීණ්ණා දුක්ඛපරොතා අපෙපවතාම ඉමස්ස කෙට්ඨස්ස දුක්ඛකඛන්ධස්ස අනාකිදියං පඤ්ඤායෙථාති.

එවං පබ්බජිතො වායං භික්ඛවෙ කුලපුත්තො භොති අභිජ්ඣාලු කාමෙසු තිබ්බසාරාගො ඛ්‍යාපනතවිත්තො පද්ධම්මසංඛිතපො චුට්ඨස්සති අසම්පජානො අසමාතිනො විබ්භතතවිත්තො පාකතින්ද්‍රියො.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ ජවාලානං උභතො පදිත්තං මජ්ඣිමනිකායං තෙව ගාමෙ කට්ඨන්ථං එරති ත අරඤ්ඤා තදුපමාහං භික්ඛවෙ ඉමං පුග්ගලං වදාමි ඛිතිහොගා ව පරිතිනො සාමඤ්ඤාත්ඤච ත පරිපුරෙති’ති.

3. සියලු කෙලෙසුන්ගේ තොරැලිමට හා සංසිදීමට හෙතු වූ, සැප ඇත්තා වූ අග්‍ර වූ ධර්ම කෙරෙහි පැහැදුනවුන්ට ද, උසස් පින් කෙතක් වූ අග්‍ර සමසරත්තය කෙරෙහි පැහැදුනවුන්ට ද (අග්‍ර විපාකය වේ.)

4. අග්‍ර වූ රත්තත්‍රය විෂයයෙහි දත් දෙත්තවුන්ට අග්‍ර වූ පින් වැඩේ. අග්‍ර වූ ආයුෂය ද, ශරීර වණිය ද, පිරිවර සමපත ද, කීර්තිය ද, (කායික-වෛතසික) සුවය ද, කායබල හා ඥානබලය ද වැඩෙන්නේ ය

5. අග්‍ර වූ රත්තත්‍රයට (අග්‍ර වූ දෙයධර්මය) දෙත්තා වූ නුවණැති පුරුෂ තෙම අග්‍රප්‍රසාදධර්මයෙන් හා අග්‍රදුතධර්මයෙන් යුක්ත වූයේ, දෙවි වූයේ හෝ මිනිස් වූයේ හෝ අග්‍ර බවට පැමිණ සතුටු වෙයි.”

මේ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 5. 2.

[ජීවිකා සූත්‍රය]

91. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සූත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත් වූ බුදුරදුන් විසින්මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, යම් මේ පිඩු සිහිමෙන් ජීවත්වීමෙන් වේ ද, මේ ජීවිතය ජීවිතයන් අතුරෙන් ලාමක ය. මහණෙනි, “කබලක් ගත් අත් ඇති ව පිඩු සෙවීම ඇසුරු කරන්නෙක් ව හැසිරෙහි” යනු ලෝකයෙහි මේ ආත්‍යෝශ කිරීමෙන් වේ. මහණෙනි, ඒ (මෙබඳු) ආත්‍යෝශ ඇති, පිඩු සිහිමෙන් කරණ ජීවිකාවට අතීතවසික (කාරණයට වසභ) වූ කුලපුත්‍රයෝ කරුණක් නිසා එළඹෙත්. (ඔවුහු) රජුන් විසින් එළවන ලද්දහු නො වෙත්. සොරුන් විසින් තෙරපන ලද්දහු ද නො වෙත්. තය දී ගත නොහැකිව පෙළනාහු ද නො වෙත්. බියෙන් පෙළනාහු ද නො වෙත්. ජීවිකාව සමභාවය කොට ඇත්තාහු ද නො වෙත්. යළිදු, ඉපදීමෙන් ද, ජරාවෙන් ද, මරණයෙන් ද, ශෝකයෙන් ද, වැලපීමෙන් ද, දුකින් ද, දෙමහසින් ද, දැඩි වෙහෙසින් ද ගැවැසි ගත්තෝ වමු. දුකට බැස ගත්තෝ වමු. දුකින් පෙළන ලද්දෝ වමු. මේ සියලු දුක් රුශියගේ කෙලවර කිරීමක් පැහැණි තම් ඉතා යෙහෙක කියා යි.

මහණෙනි, මෙසේ පැවිදි වූ ද ඒ කුලපුත්‍ර තෙමේ අධික ලෝභී වූයේ වසකුකාම කෙලශකාමයන්හි තිසුණු ආශාව ඇත්තේ, විපරිත සිත් ඇත්තේ, දුෂිත සිත් ඇත්තේ, මූලා සිහි ඇත්තේ, සමාස්ප්‍රඥ රහිත වූයේ, එකභ නොවූ සිත් ඇත්තේ, විශෙෂයෙන් තැති ගත් සිත් ඇත්තේ, ප්‍රකාශී ඉදුරන් ඇත්තේ (අසංවර වූයේ) වේ ද,

මහණෙනි, යම්සේ දෙපසින් ගිනි ඇවිල ගත්තාවූ, මැද අසුවි තැවරුණු සොහොන් පෙණෙල්ලක් ගමෙහි (කැණීමටුලු ඇදී) දැවකිස සිදු නො කෙරේ ද, වතයෙහිත් (බෙත්තකුට්ඨාදදී) දැවකිසක් සිදු නො කෙරේ ද, මහණෙනි, මම මේ පුද්ගලයා ද එසේ (සොහොන් පෙණෙල්ලට) උපමා කොට කියමි. (හෙතෙම) ගිනිසැපකින් පිරිසුනේ අභිත්තිඵල සංඛ්‍යාත ශ්‍රාමණ්‍යාණීය ද, සම්පුණ්ණ නොකෙරේ යැ යි.

එතමන්ට හඟවූ අවොව. තනේතම ඉති වුට්ඨති:

2. “හිඨිභොතො ව පරිඨිතො සාමඤ්ඤත්ඤච දුබ්බභො,
පරිඛිංසමානො පක්ඛිරෙති ඡවාලාතං ව තස්සති.

3. කාසාවකණ්ඨා බ්බවො පාපධම්මා අසඤ්ඤානා,
පාපා පාපෙහි කම්මෙහි නිරුං තෙ උපපජ්ජරෙ.

4. සෙය්‍යො අයොගුලො භුතො නතො අග්ගිසිච්ඡපමො,
ඤ්ඤො භුඤ්ඤාය දුග්ගිලො රට්ඨපිණ්ඨො අසඤ්ඤානො”ති.

අයමපි අනො වුතො හඟවතා. ඉති මෙ සුතනති.

3. 5. 3.

[සංඝාපිකණ්ණසුභං]

92. වුත්තං හෙතං හඟවතා. වුත්තමරහතා’ති මෙ සුතං:

1. සංඝාපිකණ්ණෙ වෙ’පි භික්ඛවෙ භික්ඛු ගහෙවා පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො අනුබ්භො අස්ස, පාදෙ පාදං නික්ඛිපනො. සො ව හොති අභිජ්ඣාපු කාමෙසු තිබ්බසාරුභො බ්‍යාපනාවිතො පද්ධම්මසංකපො, මුට්ඨස්සති අසම්පජානො අසමාහිතො විබ්භතාවිතො පාකතිජ්ඣියො. අථ බො සො ආරක්ඛා’ව මය්‍යා, අතං ව තස්ස. තං කිස්ස හෙතු: ධම්මං හි සො භික්ඛවෙ භික්ඛු ත පස්සති ධම්මං අපස්සනො ත මං පස්සති.

යොජනසතෙ වෙ’පි සො භික්ඛවෙ භික්ඛු විහරෙය්‍ය සො ව හොති අනුබ්භො කාමෙසු ත තිබ්බසාරුභො අබ්‍යාපනාවිතො අපද්ධම්මසංකපො, උපට්ඨිතසති සම්පජානො සමාහිතො එකගාවිතො සංවුතිජ්ඣියො. අථ බො සො සන්තිකෙව මය්‍යා, අතං ව තස්ස. තං කිස්ස හෙතු: ධම්මං හි සො භික්ඛවෙ භික්ඛු පස්සති ධම්මං පස්සනො මං පස්සති.

භාග්‍යවත්තු මේ කරුණ වදාලන. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “භික්ෂු විසින් පරිභෝග කටයුතු කාම සැපයීම ද පිරිහීම වූ, අභිත්තිඵලසංකීර්ණ ශ්‍රාමණ්ඩලය ද සම්පූර්ණ නොකරන්නාවූ නිශ්ක්‍රීය (කාල-කණ්ණි) පුද්ගල තෙමේ දෙපසින් ම පරිබාහිර වූයේ (ශීලාදී ගුණවිශේෂයන්) ඉක්මෙයි. සොහොන් පෙණෙල්ලක් මෙන් (ශීලාදී ගුණනාශයෙන්) නැසෙයි.

3. කහවත් ගෙල ලාගත් පව්වු ගති ඇති කාශ්‍යවත් සංයමයක් (හොඳ හැසුරුමක්) තැනි පව්වු පුද්ගලයෝ බොහෝ වෙත්. ඔහු තමන් කළ පව් ගෙතුවෙන් තරකයෙහි උපදිත්.

4. ඉදින් සංවර රහිත වූ දුසිල් මහණ තෙමේ ඊට වැඩියා විසින් දෙහ ලද යම් අකාරයක් වළඳන්නේ නම් (එයට වඩා) රත් වූ ගිනිසිලක් හා සමාන වූ ලෝ ගුප්‍රියක් අනුභව කෙළේ උතුම්”.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙකරුණ ද වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

8. 5. 8.

[සංඝාටිකණී සූත්‍රය]

92. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සූත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්ථය වූ බුදුරජුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, ඉදින් යම් මහණෙක් (මාගේ) සහල සිටුරු කොණ අල්ලා ගෙන (මාගේ) පියවරෙහි පියවර තබමින් පසුපසින් ලුහුබඳනේ වේ ද, හෙ තෙමේත් අධික ලොභී වූයේ, පස්කම් සැපයෙහි තියුණු ඇලුම් ඇත්තේ, විපරිත සිත් ඇත්තේ, දූෂිත විතතසංකල්පනා ඇත්තේ, මූලා සිහි ඇත්තේ, සමාසක් ප්‍රඥා නැත්තේ, එකඟ වූ සිත් නැත්තේ, විශේෂයෙන් තැනි ගත් සිත් ඇත්තේ, පියෙහි ඉදුරන් ඇත්තේ (ඉන්ද්‍රියසංවර නැත්තේ) වේ ද, එසේ ඇති කල්හි ඒ මහණ තෙම මට දුරෙහි වේ. මම ද ඔහුට දුරෙහි වෙමි. එයට හෙතු කිම යත්: මහණෙනි, ඒ මහණ තෙම තව ලොවුතුරු දහම් නො දකී. ධර්ම නොදක්නේ මා නොදක්නේ ය (එ හෙයිනි).

මහණෙනි, යම් ඒ මහණෙක් තෙමේ සොදුන් සියක් දුර වාසය කරන්නේ නම්ද හෙ තෙමේත් අධික ලොභී නොවූයේ, පස්කම්හි තියුණු ආශා නැත්තේ, විපරිත සිත් නැත්තේ, දූෂිත විතතසංකල්පනා නැත්තේ, එළඹ සිටි සිහි ඇත්තේ, සමාසක්ප්‍රඥා ඇත්තේ, එකඟ සිත් ඇත්තේ, සංවාත ඉදුරන් ඇත්තේ වේ ද, එසේ ඇති කල්හි ඒ මහණ තෙම මාගේ සම්පයෙහි වේ. මම ඔහු සම්පයෙහි වෙමි. එයට හෙතු කිම යත්: මහණෙනි, ඒ මහණ තෙමේ තව ලොවුතුරු දහම් දකී. දහම් දක්නේ මා දකී (එ හෙයිනි).

එතඹ්ථං භගවා අවොච. තඤ්ඤං ඉති වුච්චති:

2. “අනුබ්බො”පි චෙ අස්ස මහිච්ඡා ච විසාතවා,
එජානුගො අනෙජස්ස නිබ්බුතස්ස අනිබ්බුතො,
හිඳො සො චීතගෙධස්ස පස්ස යාවඤ්ච ආරකා.
3. සො ච ධම්මමහිඤ්ඤා ධම්මමඤ්ඤා පණ්ණිනො,
රහඳො’ව නිවාතෙ ච අනෙජො වුපසම්මති.
4. අනෙජො සො අනෙජස්ස නිබ්බුතස්ස ච නිබ්බුතො,
අහිඳො චීතගෙධස්ස පස්ස යාවඤ්ච සන්තිකො’ති”.

අයම්පි අඤ්ථො වුත්තො භගවතා, ඉති මෙ සුතන්ති.

3. 5. 4.

[අභිසුභනං]

93. වුත්තං තෙතං භගවතා, වුත්තමරහතා’ති මෙ සුතං:

1. තයො’මෙ භික්ඛවෙ අග්ගී. කතමෙ තයො? රුගග්ගී දෙසග්ගී මොහග්ගී. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ තයො අග්ගීති.

එතඹ්ථං භගවා අවොච. තඤ්ඤං ඉති වුච්චති:

2. “රුගග්ගී දහති මච්චෙ රතෙන කාමෙසු මුච්ඡිතෙ,
දෙසග්ගී පන බ්‍යාපතෙන තරෙ පාණාතිපාතිනො.
3. මොහග්ගී පන සම්මුලොග අරියධම්මෙ අකොච්ඡෙ,
එතෙ අග්ගී අජානන්ති සකකායාභිරතා පජා.
4. තෙ වඩ්ඪස්සන්ති තීරයං තීරච්ඡාතඤ්ච යොනියො,
අසුරං පෙතති විසයං අමුත්තා මාරබ්බන්තා.
5. යෙ ච රත්තිජ්ඣවා සුත්තා සම්මාසම්මුද්ධසාසනෙ,
තෙ නිබ්බාපෙන්නති රුගග්ගී. නිච්චං අසුභසඤ්ඤානො.

මෙ කරුණ භාග්‍යවත්තු වදාලන. එහි මේ අනුය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “මහත් ආශා ඇත්තා වූ (කාමැති දූ නොලැබීමෙන්) දුක් ඇත්තා වූ, තෘණාච අනුව යන්නාවූ (කෙලෙස් මැඩීමෙන්) නො නිවියාවූ, (රූපාදි විෂයයන්හි) හිජ් වූ (යම් මහණෙක්) මා ලුහුබදින්නේ නමුදු, හේ තෘණා රහිත වූ, කෙලෙස් නිවියා වූ, පහ කළ හිජ්බව් ඇති (සම්බුදු රදුන්ගෙන්) යම් තාක් දුරෙහි වේ ද, (එය) බලව.

3. ඒ නුවණැති මහණ තෙම සිටුසස් දහම් දහ, ඒ දහම් මහනුවණින් දහ, තෘණාරහිත වූයේ, වාතය නොහමන තැනෙක දිගවිලක් නොසැලෙන්නා සේ (කෙලෙසවලා නය නොමැති ව) සංසිදෙයි.

4. ඒ මහණ තෙමේ තෘණාරහිත වූයේ (කෙලෙස් මැඩීමෙන්) නිවියේ, (රූපාදි විෂයයන්හි) හිජ් නො වූයේ, තෘණාරහිත වූයේ, පිරිනිවියා වූ විතශෙධ වූ බුදුරජුනට යම් තාක් සම්පයෙහි වේ ද, (එය) බලව.”

මෙ කරුණ ද භාග්‍යවත්තු විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 5. 4.

[අශනිසුත්‍රය]

93. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්හත් වූ බුදුරදුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, මේ හිනි තුණෙකි. කවර තුණෙක් ද යත්: රහ තැමැති හිත්ත, දොෂ තැමැති හිත්ත, මොහ තැමැති හිත්ත, යන මේ යි. මහණෙනි, මේ හිනි තුණ යැයි.

භාග්‍යවත්තු මෙ කරුණ වදාලන. එහි අනුය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “රුහානි තෙම රුහයෙන් රත් වූ කාමයන්හි මුළු වූ මිනිසුන් දවයි. දොෂානි තෙම ව්‍යාපාද වශයෙන් පෙරළනු සිත් ඇති, ප්‍රාණසාතය කරණ මිනිසුන් දවයි.

3. මොහානි තෙම ආයාසී ධර්මයෙහි අදක්‍ෂ වූ වෙසෙසින් මුළු වූ මිනිසුන් (දවයි.) සත්කායයෙහි (සකක පංචකයෙහි) ඇලුනාවූ ඒ සත්තවයෝ මේ රුහාදී අනෙත් නොදන්නාහු වෙත්.

4. ඒ මාරබන්ධනයෙන් නොමිදුනාවූ (ඔහු) තිරය ද, තිරවන්ත-යොනිය ද, අසුරනිකාය ද, ප්‍රෙතවිෂයය ද (එහි ඉපදීම් වශයෙන්) වඩන්නෝ වෙත්.

5. යම් කෙනෙක් රූ දවල් දෙක්හි සමාස් සම්බුද්ධාසනයෙහි (භාවනා වශයෙන්) යෙදුනාහු වෙත් ද, තිතර අශුභ සංඥ ඇති ඔහු රුහානිය නිවත්.

6. දෙසග්ගිං පත මෙතතාය නිබ්බාපෙනති තරුත්තමා,
මොගග්ගිං පත පඤ්ඤාය යායං නිබ්බොගාමිනී.
 7. තෙ නිබ්බාපෙනා නිපකා රතතිඤ්චමතඤ්ඤා,
අසෙසං පරිනිබ්බන්ති අසෙසං දුක්ඛමච්චගුං.
 8. අරියදුසා වෙදගුතො සම්මදඤ්ඤාය පණ්ඩිතා,
ජාතිකබ්බමභිඤ්ඤාය තාගච්ඡන්ති පුතබ්බන්ති”.
- අයමපි අපේඛා වුතො හගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

3. 5. 5.

[උපපජිකකපුත්තං]

94. වුත්තං හෙතං හගවතා. වුත්තමරහතා’ති මෙ සුතං:

1. තථා තථා භික්ඛවෙ භික්ඛු උපපජිකකයා යථා යථාස්ස උපපජික-
තො බග්ගිං වස්ස විඤ්ඤාණං අවිකම්මතං හොති අවිසං, අජ්ඣන්තං
අසණ්ඨිතං අනුපාදාය ත පරිත්තස්සයා. බග්ගිං වස්ස භික්ඛවෙ විඤ්ඤාණං
අවිකම්මතො අවිසං සති අජ්ඣන්තං අසණ්ඨිතො අනුපාදාය අපරිත්තස්සතො
අයතිං ජාති ජරමරණ දුක්ඛසමුදයසම්භවො ත හොති’ති.

එතමන්ථං හගවා අවොචී තපේතං ඉති වුච්චති:

2. “සත්තසම්භවපටිණස්ස තෙතතිජ්ඣනස්ස භික්ඛුතො,
විකම්මණො ජාතිසංසාරො තඤ්චි තස්ස පුතබ්බවො”ති.

අයමපි අපේඛා වුතො හගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

3. 5. 6.

[කාමුපපහති සුත්තං]

95. වුත්තං හෙතං හගවතා. වුත්තමරහතා’ති මෙ සුතං:

1. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ කාමුප්පහතියො. කතමා තිස්සො? පච්චුප්පඨිත-
කාමා, නිම්මාතරතිතො, පරනිම්මිතච්චසච්චතිතො. ඉමා බො භික්ඛවෙ තිස්සො
කාමුප්පහතියො’ති.

6. ඒ තරොත්තමයෝ මෙත්‍රිභාවතායෙන් දොෂාගතිය ද, යම් මේ කෙලෙස් කදු විදින ප්‍රඥවෙක් වේ නම් ඒ ප්‍රඥයෙන් මොහාගතිය ද තිවත්.

7. ප්‍රඥයෙන් සුක්ක වූ රු දවල් දෙක්හි තොමැලි වූ (ඔහු) රුහාදි හිනි නිවා (අනුපාදිශෙෂ නිවෘණ ධාතුචෙන්) පිරිනිවෙන්. සියලු සසර දුක් ඉක්මෙන්.

8. අංගී වූ (නිවෘණය) දුටුවා වූ වෙද සංඛ්‍යාත මාඨ්ඤ්‍යයෙන් (සසර කෙළවරට) ගියා වූ නුවණැති ඔහු (සක්කාදිය) මොත්තොටට දූත නිවෘණාවබෝධය කොට නැවත ඉපදීමට නො පාමිණේ.”

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙ කරුණ ද වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

8. 5. 5.

[උපසම්මානා සුත්‍රය]

94. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්හත් වූ බුදුරදුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, යම් යම් අයුරෙකින් මහණ (සංඝසාරධම්මයන්) විමසනය කරත් ම ඔහුගේ විදසුන් සිත (රූපාදි) බාහිර අරමුණු විෂයයෙහි නො විසුරුණේ නොපැතුරුණේ වේ ද, අධ්‍යාත්මයෙහි (කමටහන් අරමුණෙහි) (හැකිලීම් වශයෙන්) නොපිහිටියේ දැයි වශයෙන් නොගෙණ (එහෙයින් ම) ත්‍රාණ නොවන්නේ ද, ඒ ඒ අයුරින් හිසුනු තෙම විමසන්නේ ය. මහණෙනි, සිත බාහිර අරමුණෙහි නොවිසුරුණු කල්හි, නොපැතුරුණු කල්හි, අධ්‍යාත්මයෙහි නොපිහිටිකල්හි (තෘෂණාදෂට්ඨ වශයෙන්) නොගෙණ (එහෙයින් ම) ත්‍රාණ නොවන්නාවූ මහණහට මතු ජාතිජරාමරණ දුක්ඛයන්ගේ සම්භවයෙන් නො වේ යැ යි.

මේ කරුණ භාග්‍යවත්තු වදාහල. එහි අර්ථය (භාෂා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “තෘෂණාදි සත්චෑදුරුම් සඛ්‍ය (කෙලෙස) යන් ප්‍රතිණ කළ, හවතෙතති සඛ්‍යාත තෘෂණාව සිදු දුමු හිසුනු පිළිබඳ උත්තරාතිසංසාරය කෂිණ වූයේ වෙයි. (එ හෙයින්) ඔහුට පුනර්භවයෙන් නැත්තේ ය.”

මේ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

8. 5. 6.

[කාමෝපසන්නි සුත්‍රය]

95. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්හත් වූ බුදුරදුන් විසින් මෙය වදාරණ ලදී. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, කාමලාභයෝ (නොත්තොත්) කාමසෙවනයෝ මේ තිදෙනෙකි. කවර තිදෙනෙක් ද යත්: තිබ්බකාම ලාභය ද, නිමොතරති කාමලාභය ද, පරනිම්බතවසවතති කාමලාභය ද යන තිදෙන වෙයි.

එතමන්ට හඟවා අවොව, තපේතං ඉති වුවවති:

2. “පච්චුපට්ඨිතකාමා ච යෙ දෙවා වසවතතිනො,
තිම්මාතරතිනො දෙවා යෙ චඤ්ඤා කාමභොගිනො.
3. ඉත්භාවඤ්ඤාභාවං සංසාරං තාතිවත්තරෙ,
එතමාදිතවං ඤ්ඤා කාමභොගෙසු පණ්ඩිතො,
සබ්බෙ පරිච්චජේ කාමෙ යෙ දිබ්බා යෙ ච මාත්‍රසා.
4. පියරූපසාතගතිතං ඡේත්වා සොතං දුරව්වයං,
අසෙසං පරිනිබ්බන්ති අසෙසං දුක්ඛම්චගුං.
5. අරියදුසා වෙදගුහො සම්මදඤ්ඤාය පණ්ඩිතා,
ජාතිකයමභිඤ්ඤාය තාගච්ඡන්ති සුතබ්බව”න්ති.

අයමපි අපේං වුත්තො හඟවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

3. 5. 7.

[කාමයොගස්සත්තං]

96. වුත්තං හෙතං හඟවතා. වුත්තමරහතා’ති මෙ සුතං:

1. කාමයොගස්සත්තො භික්ඛවෙ භවයොගස්සත්තො අතංගාමී හොති අතංගන්තා ඉත්තන්තං.

කාමයොගච්ඡිඤ්ඤාත්තො භික්ඛවෙ භවයොගස්සත්තො අතංගාමී හොති අතංගන්තා ඉත්තන්තං.

කාමයොගච්ඡිඤ්ඤාත්තො භික්ඛවෙ භවයොගච්ඡිඤ්ඤාත්තො අරහං හොති බිණ්ණසවො’ති.

එතමන්ට හඟවා අවොව, තපේතං ඉති වුවවති:

2. “කාමයොගෙන සංයුත්තා භවයොගෙන වුභයං,
සත්තා ගච්ඡන්ති සංසාරං ජාතිමරණගාමිනො.
3. යෙ ච කාමෙ පභාණ්ඩාහ අප්පත්තා අසවකකියං,
භවයොගෙන සංයුත්තා ‘අතංගාමී’ති වුවවරෙ.
4. යෙ ච බො ජිත්තසංසයා¹ බිණ්මානසුතබ්බවා,
තෙ වෙ පාරං ගතා ලොකෙ යෙ පත්තා අසවකකියං”න්ති.

අයමපි අපේං වුත්තො හඟවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

තඨිසභාණ්ඩාරං.

1. ජිත්තසංසයා. සි. මු.

භාග්‍යවත්ත මේ කරුණ වදාළහ. එහි අර්ථය (භාෂා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “පරතිමිත වසවතනි නම් වූ යම් දෙව් කෙනෙක් වෙත් ද, නිමොන-රතී නම් වූ දෙව් කෙනෙක් වෙත් ද, නිබ්බානාමාලොභී වූ සෙත්‍ර කාමභොගීහු වෙත් ද,

3. (ඔහු) මේ අත්බව හා උපපතියාව සංඛ්‍යාත මතු අතින් අත්බව ද යන දෙවැදූරුම් සසර නො ඉක්මෙත්. නුවණැති පුද්ගල තෙමේ මෙම ආදීනවය දැන කාමභොග විෂයයෙහි දිව්‍යමය වූ ද මානුෂ්‍ය වූ ද යම් කාමයෝ වෙත් නම්, ඒ සියලු කාමයන් දුරු කරන්නේ ය.

4. (යම් ආයාසී කෙනෙක්) ප්‍රියරූප සුඛාදියෙහි ගිජු වූ, ඉක්මිමට දූෂකර වූ කෘෂ්ණ, ප්‍රොතස (රහත්මග නුවණින්) සිදු දමා නිරවශෙෂ ව පිරිනිවෙත් ද, නිරවශෙෂ කොට (සසරයක්) ඉක්මෙත් ද,

5. නිජ්‍යානු දුටුවාවූ, වෙද සංඛ්‍යාත මාගීඤ්ඤයෙන් (සසර කෙළවරට) ගියාවූ නුවණැති ඔහු (සංකායාදිය) මොහොවට දැන, නිජ්‍යානුවබොධය කොට නැවැත ඉපදීමට නො පැමිණෙත්”.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ කරුණ ද වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 5. 7.

[කාමයෝග සූත්‍රය]

96 භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතින් වූ මුදුරයින් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, පඤ්චකාමගුණික රූග සංඛ්‍යාත කාමයෝගයෙන් යුක්ත වූ ද, රූපාරූපභවයන්හි ඡන්ද්රගසංඛ්‍යාත භවයෝගයෙන් යුක්ත වූ ද පුද්ගල තෙමේ මේ මිනිසත් බවට (පිළිසිදු ගැණිම් වශයෙන්) එන්නේ ආභාමි වෙයි.

මහණෙනි, කාමයෝගයෙන් වෙන් වූ භවයෝගයෙන් යුක්ත වූ පුද්ගල තෙමේ මේ මිනිසත් බවට නොඑන්නේ අනාභාමි වෙයි.

මහණෙනි, කාමයෝගයෙන් වෙන් වූ ද, භවයෝගයෙන් වෙන් වූ ද පුද්ගල තෙමේ රහත් වූ ක්‍ෂිණාසුවයෙක් වෙයි.

භාග්‍යවත්ත මේ කරුණ වදාළහ. එහි අර්ථය (භාෂා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “කාමයෝගයෙන් ද භවයෝගයෙන් ද යන දෙ පරිද්දෙන් ම යුක්ත වූ සත්ත්වයෝ ජාතිමරණගාමිහු වූවෝ සසර සරත්.

3. යම් කෙනෙක් කාමයන් පහ කොට, ආසුචක්‍ෂයට නොපැමිණ භවයෝගයෙන් යුක්ත වූවෙකු ද (ඔහු) අනාභාමිහු යි කියනු ලැබෙත්.

4. යම් කෙනෙක් මූලයුත් කරුණ ලද සාක ඇත්තාහු කෘය කරණ ලද (නවවිධ) මාතය හා පුනර්භවය ඇත්තාහු ද, යමෙකුත් ආසුචක්‍ෂයට පැමිණියාහු ද, (ඔහු) එකානාගයන් ලොවිහි පරතෙරට ගියෝ නම් වෙත්.”

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ කරුණ ද වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

තුන්වන බණවරයි.

8. 5. 8.

[කල්‍යාණසීල සූතං]

97. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමර්හතා'ති මෙ සූතං:

1. කල්‍යාණසීලො භික්ඛවෙ භික්ඛු කල්‍යාණධම්මො කල්‍යාණපඤ්ඤා ඉමසම් ධම්මවිතයෙ කෙවලී වුසිතවා උත්තමපුරිසො'ති වුච්චති.

කථංඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු කල්‍යාණසීලො හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සීලවා හොති පාතිමොක්ඛසංවරසංවුත්තො විහරති, ආචාරගොචරසම්පන්නො අනුමනෙනසු වජේසු භයදස්සාපී සමාදාය සිත්ඛති සිත්තාපදෙසු. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු කල්‍යාණසීලො හොති. ඉති කල්‍යාණසීලො.

කල්‍යාණධම්මො ච කථං හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සත්තත්තං බොධි-පක්ඛියාතං ධම්මාතං භාවතා හුයොගම්හුයුත්තො විහරති. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු කල්‍යාණධම්මො හොති. ඉති කල්‍යාණසීලො කල්‍යාණධම්මො.

කල්‍යාණපඤ්ඤා ච කථං හොති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ආසවාතං ඛයා අනාසවං වෙත්තොවිමුත්තං පඤ්ඤාවිමුත්තං දිට්ඨිව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සවර්තනා උපසම්පජ්ජ විහරති. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු කල්‍යාණපඤ්ඤා හොති. ඉති කල්‍යාණසීලො කල්‍යාණධම්මො කල්‍යාණපඤ්ඤා ඉමසම් ධම්මවිතයෙ කෙවලී වුසිතවා උත්තමපුරිසො'ති වුච්චති.

එතමන්තං භගවා අවොච. තන්තං ඉති වුච්චති:

2. “යස්ස කායෙන වාචාය මහසා තප්පී දුක්ඛං,
තං වෙ කල්‍යාණසීලො'ති ආහු භික්ඛුං තිරිමතං.

3. යස්ස ධම්මො සුභාවිතා සත්ත සම්බොධගාමිනො,
තං වෙ කල්‍යාණධම්මො'ති ආහු භික්ඛුං අනුස්සදං.

4. යො දුක්ඛස්ස පජාතාති ඉධෙව ඛයමත්තනො,
තං වෙ කල්‍යාණපඤ්ඤා'ති ආහු භික්ඛුං අනාසවං.

8. 5. 8.

කලාණ්ඩු සූත්‍රය

97. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සූත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත වූ බුදුරජන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදි:

1. මහණෙනි, සොදුරු (පිරිපුන්) සිල් ඇත්තාවූ, කලාණ් (බොධිපාක්‍ෂික) ධර්ම ඇත්තාවූ, කලාණ් (මාච්ඡාදි) ප්‍රඥ ඇත්තාවූ මහණ තෙම මේ ශාසනයෙහි සියලු ගුණයෙන් යුත් (රහත් වූ) වාස නිමවූ බ්‍රහ්මර ඇති (අසෙබ්බමියෙන් යුත්) උත්තම පුරුෂයා යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, කෙසේ නම් මහණ තෙම කලාණ් සිල් ඇත්තේ වේ ද? මහණෙනි, මේ ශාසනයෙහි මහණ තෙමේ සිල්වත් වූයේ, ප්‍රාතිමොක්‍ෂ-සංවරයෙන් යුක්තව වෙසේ ද, ආචාරයෙන් හා ගොවරයෙන් යුක්තව අනුප්‍රමාණ (ඉතා සුළු) වූ ද වරදෙහි හය දක්නා සුලු වූයේ, ශික්‍ෂාපදයන්හි මනා කොට සමාදන්ව තිත්මෙන්ම වේ ද, මහණෙනි, මෙසේ වනාහි මහණ තෙමේ කලාණ් (පිරිපුන්) සිල් ඇත්තේ වේ. මෙ පරිද්දෙන් කලාණ් සිල් ඇත්තේ වෙයි.

මහණෙනි, කලාණ් දහම් ඇති මහණ තෙමේ කෙබඳු වේ ද? මහණෙනි, මේ සසුන්හි මහණ තෙමේ කොටස් වශයෙන් සහක් වූ බොධිපාක්‍ෂික-ධර්මයන් පිළිබඳ භාවනානුශාසනයෙහි යෙදුනෙක්ව වෙසේ ද, මහණෙනි, මෙසේ වනාහි මහණ තෙමේ කලාණ් ධර්ම ඇත්තේ වේ. මෙපරිද්දෙන් කලාණ් සිල් ඇත්තේ කලාණ් දහම් ඇත්තේ ද වේ.

මහණෙනි, කලාණ්ප්‍රඥ ඇත්තේ කෙබඳු වේ ද? මහණෙනි, මේ සසුන්හි මහණ තෙමේ ආසුචයන් ක්‍ෂය කිරීමෙන් ආසුචරහිත වූ ඵලසමාධි-යන් ඵලප්‍රඥාවන් මේ අත්බවිහි ම තෙමේ විශිෂ්ටඥනයෙන් දැන ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කොට එයට පාමණ් වෙසේ ද, මහණෙනි, මෙසේ වනාහි මහණ තෙමේ කලාණ්ප්‍රඥ ඇත්තේ වේ. මෙපරිද්දෙන් කලාණ්සීලය ඇත්තේ, කලාණ්ධර්ම ඇත්තේ, කලාණ්ප්‍රඥ ඇත්තේ මේ ශාසනයෙහි වාස නිම වූ බ්‍රහ්මර ඇති, රහත් වූ උත්තම පුරුෂයා යැයි කියනු ලැබේ.

මේ කරුණ භාග්‍යවත්තු වදාළහ. එහි මේ අතීත (ගාමා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යම් මහණකුට සසින් හෝ වවසින් හෝ මතසින් වත දුඛාරිත-යෙක් (අකුශලයෙක්) නැත්තේ ද, තිරිසලපතන (පවෙහි ලජ්ජා ඇති) ඒ මහණ එකානතයෙන් කලාණ් සිල් ඇත්තේ ය යි කියත්.

3. යම් මහණකු විසින් ආයාසිමාභීඤ්ඤායට පවුණුවන සත් (බෝපාකි) දහම්හු වඩන ලද්දහු ද, රුහාදි උසස් රහිත වූ ඒ මහණ කලාණ්ධර්ම ඇත්තෙකැ යි කියත්.

4. යම් මහණෙක් මේ අත්බවිහි ම තමාගේ දූෂකයා මානවින් දනී ද, ආසුචරහිත වූ ඒ මහණ කලාණ්ප්‍රඥ ඇත්තෙකැ යි කියත්.

5. තෙති ධම්මෙති සම්පන්නං අනිසං ඡින්නසංසයං,
අභිතං සම්බලොකස්ස අභු සම්බප්පහාසිත්තනි”

අයමපි අපේථා ප්‍රිතෙතා භගවතා. ඉති මෙ සුත්තනි.

3. 5. 9.

[දුතසුත්තං.]

98. චුත්තං හෙතං භගවතා. චුත්තමර්හතා’ති මෙ සුතං:

1. දොමානි භික්ඛවෙ දුතානි අමිසදුතඤ්ච ධම්මදුතඤ්ච. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං දව්නනං දුතානං යදිදං ධම්මදුතං. දොමෙ භික්ඛවෙ සංවිහාගා අමිසසංවිහාගො ව ධම්මසංවිහාගො ව. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං දව්නනං සංවිහාගානං යදිදං ධම්මසංවිහාගො. දොමෙ භික්ඛවෙ අනුග්ගහා අමිසානුග්ගහො ව ධම්මානුග්ගහො ව. එතදග්ගං භික්ඛවෙ ඉමෙසං දව්නනං අනුග්ගහානං යදිදං ධම්මානුග්ගහොති.

එතමස්සං භගවා අවොච. තපේතං ඉති චුට්ඨති:

2. “සමාහු දුතං පරමං අනුත්තරං
යං සංවිහාගං භගවා අවණ්ණසී,
අග්ගමහි බෙත්තමහි පසන්නවිත්තො
විඤ්ඤා පජාතං කො ත යජේථ කාලෙ.

3. යෙ චෙව භාසනති සුණ්ණනි චූභයං
පසන්නවිත්තා සුගතස්ස සාසනෙ,
තෙසං ඝො අපේථා පරමො විසුජ්ඣති
යෙ අප්පමත්තා සුගතස්ස සාසනෙ”ති.

අයමපි අපේථා ප්‍රිතෙතා භගවතා. ඉති මෙ සුත්තනි.

5. ඒ (සීල සමාධි ප්‍රඥ) ධර්මයන්ගෙන් යුක්ත වූ, දුක් රහිත වූ, සිද්ධි ලද සැක ඇති, තෘෂ්ණාදූෂිත ඇසුරු කොකලාවූ (ඔහු) සියලු සත්ත්වලොකයෙහි සියල්ල පහ කලාවූ පුද්ගලයා යැ යි කියත්”.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙ කරුණ ද වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

8. 5. 9.

[දාන සූත්‍රය.]

98. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අතීත් වූ බුදුරජුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, ආම්සදාහය ධර්මදාහයා යි මේ දාන දෙකෙකි. මහණෙනි, මේ දාන දෙක අතුරෙන් යම් ධර්මදාහයෙක් වේ නම් මෙය අග්‍ර ය. මහණෙනි, ආම්සසංවිභාගය ධර්මසංවිභාගයා යි මේ සංවිභාගයෝ දෙදෙනෙකි. මහණෙනි, මේ සංවිභාග දෙක අතුරෙන් යම් ධර්මසංවිභාගයෙක් වේ නම් මෙය අග්‍ර ය. මහණෙනි, ආම්ස අනුග්‍රහය ධර්මානුග්‍රහයා යි මේ අනුග්‍රහ දෙකෙකි. මහණෙනි, මේ අනුග්‍රහ දෙක අතුරෙන් ධර්මානුග්‍රහය යන යමෙක් වේ නම් මෙය අග්‍ර ය.

භාග්‍යවත්තු මෙ කරුණ වදාළහ එහි අර්ථය (ගාථාවශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “භගවත්තු උතුම් වූ නිරුතතරවූ යම් දාහයක් වදාළ ද, (උතුම්) යම් දාහසංවිභාගයක් වැණුනු ද, අග්‍ර වූ පින්කෙතෙහි පහත් සිත් ඇති, මාතෘපින් අනුසස් දන්තා, කවර නම් නුවණැත්තෙක් සුදුසු කල්හි ඒ දන් තොදෙන්-
තේ ද.

3. බුදුරජුන්ගේ ශාසනයෙහි පහත් සිත් ඇති යම් (දෙශක) කෙනෙක් කියද්ද, යම් (ප්‍රතිශ්‍රාහක) කෙනෙකුත් අසද්ද, ඒ දෙ පක්ෂය පිළිබඳ ධර්ම-
දානාදි පරමාර්ථය (කෙලශමල විශෝධනයෙන්) පිරිසිදු වෙයි. යම් කෙනෙක් බුද්ධානුශාසනයෙහි අප්‍රමතක වෙත් නම් (ඔවුන්ගේ) පරමාර්ථය (අර්භත්ති-
ඵලවිශුද්ධියෙන්) අනිශයින් පිරිසිදු වේ.”

මෙ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

3. 6. 10

[තෙවිජ්ජසුත්තං]

99. චුත්තං හෙතං භගවතා. චුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. ධම්මෙත්තාහං භික්ඛවෙ තෙවිජ්ජං බ්‍රාහ්මණං පඤ්ඤාපෙම් නාඤ්ඤං ලපිතලාපතමහෙතන.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ ධම්මෙත තෙවිජ්ජං බ්‍රාහ්මණං පඤ්ඤාපෙම් නාඤ්ඤං ලපිතලාපතමහෙතන?

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අනෙකවිහිතං පුබ්බෙතිවාසං අනුස්සරති. සෙය්‍යපීදං: එකමපි ජාතියං ඤේ'පි ජාතියො තිය්‍යො'පි ජාතියො වතය්‍යො'පි ජාතියො පඤ්ඤා'පි ජාතියො දස'පි ජාතියො විසමපි ජාතියො තිස්සමපි ජාතියො වතතාලීසමපි ජාතියො පඤ්ඤාසමපි ජාතියො ජාතියතමපි ජාති-සහස්සමපි ජාතිසහස්සමපි අනෙකෙ'පි සංවට්ටකපෙප අනෙකෙ'පි විවට්ටකපෙප අනෙකෙ'පි සංවට්ටවිවට්ටකපෙප අමුත්‍රාසිං එවංනාමො එවංභොතොනා එවංවණේණා එවමාහාරො එවංසුඛදුක්ඛපටිසංවෙදී එවමාසුපරියනොනා. සො තතො චුතො අමුත්‍ර උපපාදිං.¹ තත්‍රාපාසිං එවංනාමො එවංභොතොනා එවංවණේණා එවමාහාරො එවංසුඛදුක්ඛපටිසංවෙදී එවමාසුපරියනොනා. සො තතො චුස්තා ඉබ්බපපනොති. ඉති සාකාරං සඋද්දෙසං අනෙකවිහිතං පුබ්බෙතිවාසං අනුස්සරති. අයමස්ස පථමා විජ්ජා අධිගතා හොති, අවිජ්ජා විහතා විජ්ජා උප්පන්නා, තමො විහතො ආලොකො උප්පන්නො ඥාතං අප්පමත්තස්ස ආතාපිනො පභිහත්තස්ස විහරතො.

පුත්ත ව පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු දිබ්බෙත වක්ඛුතා විසුඤ්ඤාන අතික්කන්තා-මානුසකෙත සතෙත පස්සති වචමානෙ උපපජ්ජමානෙ භිතෙ පණීතෙ සුවණේණ දුබ්බණේණ සුගතෙ දුග්ගතෙ යථාකමමුපගෙ සතෙත පජාතාති: ඉමෙ වත භොතොනා සත්තා කායදුච්චරිතෙත සමන්තාගතා, චරිදුච්චරිතෙත සමන්තාගතා, මනොදුච්චරිතෙත සමන්තාගතා, අරියානං උපවාදකා මිච්ඡා-දිට්ඨිකා මිච්ඡාදිට්ඨිකමමසමාදානා. තෙ කායස්ස හෙද පරමමරණං අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං තීරයං උපපන්නා. ඉමෙ වා පත භොතොනා සත්තා කායසුචරිතෙත සමන්තාගතා චරිසුචරිතෙත සමන්තාගතා, මනොසුචරිතෙත සමන්තාගතා, අරියානං අනුපවාදකා, සමමාදිට්ඨිකා සමමාදිට්ඨිකමමසමාදානා. තෙ කායස්ස හෙද පරමමරණං සුගතිං සංගං ලොකං උපපන්නා'ති. ඉති දිබ්බෙත වක්ඛුතා විසුඤ්ඤාන අතික්කන්තාමානුසකෙත සතෙත පස්සති වචමානෙ උපපජ්ජමානෙ භිතෙ පණීතෙ සුවණේණ දුබ්බණේණ සුගතෙ දුග්ගතෙ යථාකමමුපගෙ සතෙත පජාතාති. අයමස්ස දුතියා විජ්ජා අධිගතා හොති, අවිජ්ජා විහතා, විජ්ජා උප්පන්නා, තමො විහතො, ආලොකො උප්පන්නො, ඥාතං අප්පමත්තස්ස ආතාපිනො පභිහත්තස්ස විහරතො.

1. උදපාදිං - කසළි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුලත් කර ඇත.

3. 5. 10.

[නෛමික සූත්‍රය]

99. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්භත් වූ බුදුරජුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, මම (සමාසක්ප්‍රතිපත්ති සංඛ්‍යාත) කාරණයෙන් ත්‍රිවිද්‍යා ඇතිවනු බ්‍රාහ්මණයා කොට පණවමි. (අටකාදි සෘෂිත්) කී දෑ නියත පමණින් ත්‍රේවිද්‍යාගෙන් අන්‍ය වූ එකකු බ්‍රාහ්මණ කොට නො පණවමි.

මහණෙනි, කෙසේ නම් කාරණයෙන් ත්‍රේවිද්‍යා බ්‍රාහ්මණයා පණවමි ද, උපිතලාපන මාත්‍රයෙන් නො පණවමි ද?

මහණෙනි, මේ ශාසනයෙහි යම් මහණෙක් තත්වැදුරුම් වූ පෙරු විසූ කදපිළිවෙල සිහි කෙරෙයි: ඒ මෙසේ යි. එක් ජාතියක් ද, දෙ ජාතියක් ද, තුන් ජාතියක් ද, සිවු ජාතියක් ද, පස් ජාතියක් ද, දස ජාතියක් ද, විසි ජාතියක් ද, තිස් ජාතියක් ද, සතළිස් ජාතියක් ද, පනස් ජාතියක් ද, සියක් ජාතියක් ද, දහස් ජාතියක් ද, සියදහස් ජාතියක් ද, නොයෙක් තැසෙන කලායන් ද, නොයෙක් වැඩෙන කලායන් ද, නොයෙක් තැසෙන වැඩෙන කලායන් ද, අසෝ තැනැ වීම්. එහි මෙතම් ඇත්තෙම් වීම්. මෙතම් ගොත්‍ර ඇත්තෙම් වීම්. මෙබඳු පැහැ ඇත්තෙම් වීම්, මෙබඳු අභර ඇත්තෙම් වීම්, මෙබඳු සැප දුක් විඳින්නෙම් වීම්, මෙබඳු ආයු සීමාවක් ඇත්තෙම් වීම්. ඒ මම එයින් සැව මෙහි උපනිමි යි මෙසේ ආකාර සහිත ව, උදෙසිම් සහිතව, තත් වැදුරුම් පෙර වුහු කදපිළිවෙල සිහි කෙරෙයි. ඔහු විසින් මේ පළමු වත විද්‍යව ලද්දේ ය. ඔහුගේ පුළුන්වෘත්තය වසා ලන මොහය නැසුනේ ය, (පුළුන්වෘත්තය දැන ගන්නා) විද්‍යව පහල විය. මොහඳුර නැසින. විද්‍යාලොකය උපත අප්‍රමාදන ව කෙලෙස් තවන වියඝීය ඇති ව කායජිවිතයෙහි අපොක්‍ෂා රහිත ව, වසන්තකූට යම්සේ ද එසේ ය.

මහණෙනි, තැවත අනෙකක් කියමි: ඒ මහණ තෙමේ පිරිසිදු මිනිසාය ඉක්මැ පැවැත්තාවූ දිවැසින් වුත වත්තාවූ ද උපදින්නාවූ ද, (ජාතිගොත්‍රාදියෙන්) හිත වූ ද (ජාතිගොත්‍රාදියෙන්) ප්‍රණීත වූ ද, මත වඩන රූපප්‍රව ඇත්තාවූ ද, විරූපවණී ඇත්තාවූ ද, යහපත් ගති ඇත්තාවූ ද, නපුරුගති ඇත්තාවූ ද සත්කයන් දකි කම් වූ පරිද්දෙන් (ඒ ඒ භවයට) හියා වූ සත්කයන් දකිසි: පිත්තේ මේ යහකයෝ කායසුවරිතයෙන් යුක්ත වූවාහු, වාග්දසවරිතයෙන් යුක්ත වූවාහු, මහොදසවරිතයෙන් යුක්ත වූවාහු, ආයඝීයන්ට උපවාද කරන්නාහු, මිත්‍යාදූෂටි ඇත්තාහු, මිත්‍යාදූෂටි-කම් සමාදන් කොට ගත්තාහු වෙත්. ඔහු තුමු කායභෙදයෙන් මරණින් මතු සැපයෙන් පහ වූ නපුරු ගති ඇති විවය ව පතිත වන නිරයට පැමිණියාහ. මේ භවත් සත්කයෝ කායසුවරිතයෙන් සමන්විත වූවාහු, වාග්සුවරිතයෙන් යුක්ත වූවාහු මහොදසවරිතයෙන් යුක්ත වූවාහු ආයඝීයන්ට උපවාද නොකරන්නාහු සමාග්දූෂටි ඇත්තාහු සමාග්දූෂටිකම් සමාදානය ඇත්තාහු වෙත්. ඔහු තුමු කායභෙදයෙන් මරණින් මතු යහපත් ගති ඇති සවි-ලොකයෙහි උපන්නාහු යි. මෙසේ මිනිසාය ඉක්ම පැවැත්තාවූ පිරිසිදු වූ දිවැසින්, වුත වත්තාවූ ද උපදින්නාවූ ද හිතවූ ද ප්‍රණීත වූ ද යහපත් වණි ඇත්තාවූ ද දුර්ණවූ ද යහපත් ගති ඇත්තාවූ ද නපුරු ගති ඇත්තා-වූ ද සත්කයන් දකිසි. කම් වූ පරිද්දෙන් (ඒ ඒ භවයට) හියා වූ සත්කයන් දකිසි. ඔහු විසින් මේ දෙවෙනි (දිබ්බවකු) විද්‍යව ලබන ලද්දේ වෙයි. (විසුතිප්‍රතිසංකප්‍රතිපණ්ණාසක) අවිද්‍යව නැසිණ විද්‍යව උපත මොහඳුර තසන ලදී. විද්‍යාලොකය උපත. අප්‍රමාදන වූ, වියඝීයෙන් යුත්, කාය ජිවිත දෙකෙහි නිරපොක්‍ෂ වැ වසන්තකූට යම්සේ ද, එමෙනි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

පුත ව පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු ආඝවානං ඛයා අනාඝවං වෙතොවිමුතතිං පඤ්ඤවිමුතතිං දිට්ඨෙව ධම්මෙ ඝණං අභිඤ්ඤා ඝට්ඨකත්වා උපසම්පජ්ජා විහරති. අයමස්ස තතියා විජ්ජා අභිගතා හොති, අවිජ්ජා විගතා, විජ්ජා උපපන්නා, තමො විගතො, ආලොකො උපපන්නො, යථා තං අපමන්තස්ස ආනාපිතො පභිතතතස්ස විහරතො.

එවං ඛො අහං භික්ඛවෙ ධම්මෙත තෙවිජ්ජං බ්‍රාහ්මණං පඤ්ඤපෙම් තාඤ්ඤං ලපිතලාපතමනෙතනා'ති.

එතමන්දං හඟවා අවොච. තන්දෙතං ඉති වුච්චති:

2. “පුබ්බෙතිවාසං යො වෙදී සග්ගාපායඤ්ච පස්සති,
අථො ජාතිකඛයං පනෙතා අභිඤ්ඤා වොසිතො මුනි.
3. එතාති තීති විජ්ජාති තෙවිජ්ජො හොති බ්‍රාහ්මණො,
තථිං වදාමි තෙවිජ්ජං තාඤ්ඤං ලපිතලාපතනති.”

අයමි අන්දො වුතෙතා හඟවතා. ඉති මෙ සුතනති.

පඤ්චමො වග්ගො

තසස්සද්දානං:

පසාදජ්ඣිකසංඝාටි අග්ගි උපපරික්ඛයා
උපපතති කාම කල්‍යාණං දානං ධම්මෙත තෙ දසා'ති

තිහනිපාතො නිට්ඨිතො

මහණෙනි, නැවත අනෙකක් කියමි: ඒ මහණ තෙමේ ආසුටයන් ක්‍ෂය කිරීමෙන් ආසුට රහිත වූ, එලසමාධිය ද එලප්‍රඥාව ද මේ අත්බැවිහිදී ම තෙමේ ම විශිෂ්ට ඥානයෙන් දෑත, ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කොට, එයට පැමිණ වෙතෙයි. ඔහු විසින් මේ තෙවෙනි (අර්හත්ත්වමාගී) විද්‍යාව ලබන ලද්දේ වෙයි. (චතුස්සත්‍යප්‍රතිපත්තිය) අවිද්‍යාව නැසින. මොහුර නසන ලදී. විද්‍යාලෝකය උපත. අප්‍රමතත ව වියරියෙන් යුත් හරණ ලද ආත්ම සෙනහය ඇති ව වසත්තනුට යමිසේ ද එ මෙනි.

මහණෙනි, මෙසේ වතාහි මම් කරුණයෙන් ත්‍රේවිද්‍යක බ්‍රාහ්මණයා පණවමි. පෙර සිටි සෘෂින් කියන ලද්ද කී පමණින් ත්‍රේවිද්‍යකයාගෙන් අත්‍ය වූ එකකු බමුණකු කොට නො පණවමි.

මෙ කරුණ භාග්‍යවත්ත වදාලන එහි මේ අර්ථය (ශාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යම් ක්‍ෂණාසුටයෙක් තෙම පෙර වුසු කදපිට්‍රිවෙල දැනී ද, සාවරිය හා අපාය (දිවැසින්) දකී ද, යලි විශිෂ්ට ඥානයෙන් දෑත (සිවුමගින්) කටයුතු නිම කෙළේ ද, අර්හත්ත්වඵලයට පැමිණියේ ද,

3. මේ ත්‍රිවිද්‍යාව කරුණ කොට ගෙන බ්‍රාහ්මණ තෙම ත්‍රේවිද්‍යක වේ. මම් ඔහු ත්‍රිවිද්‍යාවෙන් සුකත යැයි කියමි. පෙර සිටියන් විසින් කියන ලද වචන කිමි මාත්‍රයෙන් ත්‍රේවිද්‍යකයාගෙන් අත්‍ය වූ එකකු (බ්‍රාහ්මණ කොට) නො කියමි.”

මෙ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අභත ලදී.

පස්වැනි වර්ගය යි.

එහි උද්දානය:

පසාද, ජීවිත, සංඝාථි, අහසි, උපපරිකතා, උපපතති, කාම, කල්‍යාණ, දාත, ධම්ම (ආදී තෙවිස්ස) සුත්‍රය යි ඔහු දස දෙනෙකි.

නිකානිපාතය නිමි.

චතුස්සතිපාටනා

4. 1. 1.

[බ්‍රාහ්මණස්තූතං]

100. චුත්තං හෙතං භගවතා. චුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. අභමස්මි භික්ඛවෙ බ්‍රාහ්මණො යාවයොගො සද්ද පඤ්චපාණී අනත්ම-
දෙහධරෙ අනුත්තරෙ භික්ඛෙකා සලලකතො.¹ තස්ස මෙ තුලො පුත්තා
ඔරසා මුඛතො ජාතා ධම්මජා ධම්මනිම්මිතා ධම්මද්‍රයාදා නො අමිසද්‍රයාදා.

ඥා'මාති භික්ඛවෙ දුතාති අමිසද්‍රයඤ්ච ධම්මද්‍රයඤ්ච. එතද්‍රයං
භික්ඛවෙ ඉමෙසං දථිත්තං දුතාතං යදිදං ධම්මද්‍රයං.

ඥා'මෙ භික්ඛවෙ සංවිභාගා අමිසසංවිභාගො ච ධම්මසංවිභාගො ච.
එතද්‍රයං භික්ඛවෙ ඉමෙසං දථිත්තං සංවිභාගාතං යදිදං ධම්මසංවිභාගො.

ඥා'මෙ භික්ඛවෙ අනුග්‍රහා අමිසානුග්‍රහො ච ධම්මානුග්‍රහො ච.
එතද්‍රයං භික්ඛවෙ ඉමෙසං දථිත්තං අනුග්‍රහාතං යදිදං ධම්මානුග්‍රහො.

ඥා'මෙ භික්ඛවෙ යාගා අමිසයාගො ච ධම්මයාගො ච. එතද්‍රයං
භික්ඛවෙ ඉමෙසං දථිත්තං යාගාතං යදිදං ධම්මයාගොති.

එතමත්ථං භගවා අවොච. තතෙත්තං ඉති චුච්චති:

2. “යො ධම්මයාගං අයජ අමච්ඡරී
තථාගතො සබ්බභූතානුකම්පී,
තං තාදිසං දෙවමනුස්සසෙට්ඨං
සත්තා තමස්සනති භවස්ස පාරගු”න්ති.

අයමපි අතො චුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

1. සලලකතො.

චතුෂ්කතිපාතය

4. 1. 1.

[බ්‍රාහ්මණ සූත්‍රය]

100. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සූත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්භත් වූ බුදුරදුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, (කැමැති සේ ධර්මදානය කරණ හෙයින්) ඉල්ලීමට සුදුසු වූ භාම කල්හි (ධර්මදානය සඳහා) පිරිසිදු කළ අත් ඇති, අන්‍යාම සිරුරක් දරණ (සංසාරදුෂ්ඨරොගයන්ට පිළියම් කරණ හෙයින්) උසස් වෛද්‍යවරයෙක් වූ, (රුහාදි හුල් උපුටා ලත හෙයින්) ශල්‍යකර්මවෛද්‍යවරයෙක් වූ මම් වතාහි (බැහැර කළ පව් ඇති හෙයින් පරමාඤ්ච) බ්‍රාහ්මණයෙක්මි. තෙපි වතාහි ඒ මාගේ (මුඛයෙන් දෙශිත ධර්මයෙන් උපන් හෙයින්) මුඛයෙන් උපන් (ශාසනධර්මයෙහි උපන් හෙයින්) ධර්ම වූ, ධර්මයෙන් ම තිථිමිත වූ, ධර්මය දයාද කොට ඇති, ආර්මිය දයාද කොට තැනි ඔරස පුත්‍රයෝ වහු.

මහණෙනි, ආම්සදානය ධර්මදානයා යි මේ දාන දෙකෙකි. මහණෙනි, මේ දාන දෙක අතුරෙන් යම් මේ ධර්මදානයක් වේ නම් එය අග්‍ර ය.

මහණෙනි, ආම්සසංවිභාගය ධර්මසංවිභාගයා යි මේ සංවිභාග දෙකෙකි. මහණෙනි, මේ සංවිභාග දෙක අතුරෙන් යම් ධර්මසංවිභාගයෙක් වේ නම් මෙය අග්‍ර ය.

මහණෙනි, ආම්සානුග්‍රහය ධර්මානුග්‍රහය යා යි මේ අනුග්‍රහ දෙකෙකි. මහණෙනි, මේ අනුග්‍රහ දෙක අතුරෙන් යම් ධර්මානුග්‍රහයෙක් වේ නම් මෙය අග්‍ර ය.

මහණෙනි, ආම්සයාගය ධර්මයාගය යා යි මේ යාග දෙකෙකි. මහණෙනි, මේ යාග දෙක අතුරෙන් යම් ධර්මයාගයෙක් වේ නම් මෙය අග්‍ර ය.

මෙ කරුණ භාග්‍යවත්තු වදාළහ. එහි අභිමත (භාෂා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “මසුරුමල රහිත වූ සියලු සතුන් කෙරෙහි අනුකම්පා ඇති යම් තථාගතයන් වහන්සේ කෙනෙක් ධර්මදානය දුන් සේක් ද, දෙව් මිනිසුන් අතරෙහි ශ්‍රේෂ්ඨ වූ භවයාගේ පරතෙරට පැමිණි එබඳු වූ තථාගතයන් වහන්සේට සන්නයෝ නම්සකාර කෙරෙත්.”

මෙ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

4. 1. 2.

[චතුරනවජ්ජසුත්තං.]

101: වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. චත්තාරිමානී භික්ඛවෙ අපානි වෙව සුලභානි ච තානි ච අනවජ්ජානි.
කතමානි චත්තාරි?

පංසුකුලං භික්ඛවෙ චීවරානං අපං ච සුලභං ච තඤ්ච අනවජ්ජං.
පිණ්ඩාලොපො භික්ඛවෙ භොජනානං අපං ච සුලභං ච තඤ්ච
අනවජ්ජං. රුක්ඛමූලං භික්ඛවෙ සෙනාසනානං අපං ච සුලභං ච තඤ්ච
අනවජ්ජං. පුතිමුත්තං භික්ඛවෙ හෙසජ්ජානං අපං ච සුලභං ච තඤ්ච
අනවජ්ජං.

ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ චත්තාරි අපානි වෙව සුලභානි ච තානි ච
අනවජ්ජානි.

යතො ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු අපෙත ච තුට්ඨො හොති සුලභෙන ච.
ඉඨිසාංභං අඤ්ඤාතරං සාමඤ්ඤාඛිහනති වදාමි'ති.

ඵතමන්ඨං භගවා අවොච. තඤ්ඤං ඉති වුච්චති:

2. “අනවජ්ජෙන තුට්ඨස්ස අපෙත සුලභෙන ච,
ත සෙනාසනමාරාමෙ චීවරං පාතභොජනං,
විසානො හොති චිත්තස්ස දිසා තප්පට්ඨඤ්ඤාති.

3. තෙ වස්ස ධම්මො අකඛාතා සාමඤ්ඤස්සානුලොමිකා,
අධිග්ගහිතා තුට්ඨස්ස අපමානස්ස භික්ඛුතො.”¹

අයමපි අන්ථො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

4. 1. 3.

[ආසමක්ඛයසුත්තං.]

102. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1: ජාතතො'හං භික්ඛවෙ පස්සතො ආසවානං ඛයං වදාමි, තො
අජාතතො අපස්සතො, කිඤ්ච භික්ඛවෙ ජාතතො කිං පස්සතො ආසවානං
ඛයො හොති ?

1. සිකකතො, (සි. ක.) සි. අ. මු.

4. 1. 2.

[වතුරනවදා සූත්‍රය.]

101. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්හත් වූ බුදුරදුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, ස්වල්ප වූ ද සුලභ වූ ද මේ ප්‍රත්‍යයයෝ සිවු දෙනෙක් වෙත් ඔහු නිදෙස් ද වෙති. කවර සිවු දෙනෙක් ද යත්:

මහණෙනි, විවර අතුරෙන් පංසුකුලවිවරය ස්වල්ප ද සුලභ ද වේ. එය නිදෙස් ද වේ. මහණෙනි, භොජනයන් අතුරෙන් පිඬු සිහිමෙන් ලත් භොජනය ස්වල්ප ද සුලභ ද වේ. එය නිදෙස් ද වේ. මහණෙනි, සෙනසුන් අතුරෙන් රුක්මුල් සෙනසුන ස්වල්ප ද සුලභ ද වේ. එය නිදෙස් ද වේ. මහණෙනි, බෙහෙත් අතුරෙන් පුතිචුත්‍ර නම් වූ බෙහෙත ස්වල්ප ද සුලභ ද වේ. එය නිදෙස් ද වේ.

මහණෙනි, ස්වල්ප වූ ද සුලභ වූ ද නිදෙස් වූ ද මේ ප්‍රත්‍යයයෝ සිවු දෙන වෙත්.

මහණෙනි, යම් හෙයකින් මහණ තෙමේ ස්වල්ප වූ ද සුලභ වූ ද ප්‍රත්‍යයයන් සතුවූ වූයේ වේ ද ඒ (සතුව) මේ මහණහුගේ මහණදම් පිළිබඳ එක් අභියාසෙකා සි මම් කියමි.

මෙ කරුණ භාග්‍යවත්තු වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “ස්වල්ප වූ ද සුලභ වූ ද නිදෙස් වූ ද ප්‍රත්‍යයයෙන් සතුවූ වූවහුගේ තෙතසුන ද, සිවුර ද ගිලන්පස හා පිණ්ඩපාතය ද අරබයා සිතා දුකෙක් තැත්තේ ය. (ඔහුට) දිසා ද පටහැනි නො වේ.

3. මහණදම්ට අනුලෝම වූ යම් ප්‍රතිපත්ති ධර්මකෙනෙක් කියන ලද්දහු ද (ඒ ධර්මයෝ) සතුව සිත් ඇති අප්‍රමතන වූ මේ මහණහු විසින් (විරුද්ධ ධර්මයන් මැඩ) අයත් කැරැ ගන්නා ලද්දහු වෙත්.”

මෙ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

4. 1. 3.

[ආසුචක්‍ෂය සූත්‍රය]

102. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්හත් වූ බුදුරදුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, මෙ දත්තාභට ද දක්තාභට ද ආසුචක්‍ෂයය (ආයතීමාභිති-ගමය) කියමි. මහණෙනි, කුමක් දත්තාභට, කුමක් දක්තාභට ආසුචක්‍ෂය වේ ද?

ඉදං දුක්ඛන්ති භික්ඛවෙ ජාතතො පස්සතො ආසවානං ඛයො භොති.
අයං දුක්ඛසමුදයො'ති භික්ඛවෙ ජාතතො පස්සතො ආසවානං ඛයො භොති.
අයං දුක්ඛනිරෝධො'ති භික්ඛවෙ ජාතතො පස්සතො ආසවානං ඛයො
භොති. අයං දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපදු'ති භික්ඛවෙ ජාතතො පස්සතො
ආසවානං ඛයො භොති. එවං ඛො භික්ඛවෙ ජාතතො එවං පස්සතො
ආසවානං ඛයො භොති'ති.

එතමන්ට භගවා අවොච. තතො'නං ඉති වුච්චති:

2. "සෙවස්ස සික්ඛමානස්ස උජ්ඣාසානසාරිතො,
ඛයස්මිං පඨමං ඤාණං තතො අඤ්ඤා අනුභවරා.
3. තතො අඤ්ඤා විමුක්ඛාස්ස විමුක්ඛඤ්ඤාමුත්තමං,
උපපජ්ජති ඛයෙ ඤාණං ඛිණං සංයොජනා ඉති.
4. ත තෙවිදං¹ කුසිදෙන බාලෙන අවිජානනා,
තිබ්බානං අධිගනනබ්බං සබ්බගත්ථපමොච්ඡන්"න්ති.

අයමපි අතො වුතෙනා භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

4. 1. 4.

[සමණ්ත්‍රාගමණසුත්තං]

103. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. යෙ හි කෙවි භික්ඛවෙ සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා ඉදං දුක්ඛන්ති යථා-
භූතං තප්පජානන්ති, අයං දුක්ඛසමුදයො'ති යථාභූතං තප්පජානන්ති,
අයං දුක්ඛනිරෝධො'ති යථාභූතං තප්පජානන්ති, අයං දුක්ඛනිරෝධගාමිනී
පටිපදු'ති යථාභූතං තප්පජානන්ති, ත මෙ තෙ භික්ඛවෙ සමණා වා බ්‍රාහ්මණා
වා සමණේසු වා සමණසම්මතා බ්‍රාහ්මණේසු වා බ්‍රාහ්මණසම්මතා, ත ච
පතෙතෙ ආයස්මනෙනා සාමඤ්ඤාත්ථං වා බ්‍රහ්මඤ්ඤාත්ථං වා දිට්ඨං ච ධම්මෙ
සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරන්ති.

යෙ ච ඛො කෙවි සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං
පජානන්ති, අයං දුක්ඛසමුදයො'ති යථාභූතං පජානන්ති, අයං දුක්ඛනිරෝ-
ධො'ති යථාභූතං පජානන්ති, අයං දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපදු'ති යථාභූතං
පජානන්ති. තෙ ඛො'මෙ භික්ඛවෙ සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා සමණේසු වෙච
සමණසම්මතා බ්‍රාහ්මණේසු ච බ්‍රාහ්මණසම්මතා. තෙ ච පනායස්මනෙනා
සාමඤ්ඤාත්ථාදි බ්‍රහ්මඤ්ඤාත්ථාදි දිට්ඨං ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා
උපසම්පජ්ජ විහරන්ති'ති.

1 ත තෙවිදං - සී.අ.මු,

මහණෙනි, මේ (සකකප්‍රවාහනිය) දුක යැයි දන්තාහට ද දක්තාහට ද ආසුවක්‍ෂය වෙයි. මහණෙනි, මේ දුකකසමුදය යැයි දන්තාහට ද දක්තා-
හට ද ආසුවක්‍ෂය වෙයි. මහණෙනි, මේ දුකකනිරෝධයැ යි දන්තාහට ද දක්තාහට ද ආසුවක්‍ෂය වෙයි. මහණෙනි, මේ දුකකනිරෝධගාමිනී ප්‍රතිපදාව යැ යි දන්තාහට ද දක්තාහට ද ආසුවක්‍ෂය වෙයි. මහණෙනි, මෙපරිද්දෙන් වතාහි දන්තාහට ද දක්තාහට ද ආසුවක්‍ෂය වෙයි.

භාග්‍යවත්තු මෙකරුණ වදාලහ. එහි අර්ථය (භාජා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “පිළිවෙළින් අයඛිමාගීය උපදවන (සාප්‍රමාර්ග සංඛ්‍යාත අයඛි-
මාර්ගය අනුව හැසිරෙන) ත්‍රිවිධ ශික්‍ෂා වචන සෙව පුද්ගලයාහට පළමු කොට රහත්මහ නුවණ උපදී. එයට අනතුරුව අභිත්තිඵලය උපදී.

3. තැවන රහත්ඵල විමුක්තියෙන් මිදුනහට උතුම් විමුක්තිඥානය ද, සංයෝජනයෝ නිෂිණ වූහ යි ආසුවක්‍ෂයයෙහි (ප්‍රතිණ කෙලශ ප්‍රත්‍යාවේක්‍ෂා) ඥානය ද උපදී.

4. (අභිධ්‍යාදි) සියලු කෙලශග්‍රහණයන්ගෙන් මිදීමට තිමිත්ත වූ මේ නිව්‍යාණය (වතුසාධාරාධිපතීන්) තොදන්තාවූ අඥන වූ කුසිත පුද්ගලයා විසින් ලබන්නට තොහැක්කේ ය.”

මෙ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලද්දේ ය.

4. 1. 4.

[සමණව්‍යාහමණ සූත්‍රය]

103. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සූත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්හත් වූ බුදුරදුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, යම් කිසි ශ්‍රමණ කෙනෙක් හෝ ව්‍යාහමණ කෙනෙක් හෝ මේ දුක යැ යි තතු සේ තො දනිද්ද, මේ දුකකසමුදය යැ යි තතු සේ තො දනිද්ද, මේ දුකකනිරෝධයැ යි තතු සේ තො දනිද්ද, මේ දුකකනිරෝධ-
ගාමිනී ප්‍රතිපතතිය යැ යි තතු සේ තො දනිද්ද. මහණෙනි, ඒ ශ්‍රමණයෝ හෝ ව්‍යාහමණයෝ හෝ ශ්‍රමණයන් අතුරෙහි ශ්‍රමණ යැ යි මා විසින් සම්මත තො කරණු ලැබෙත්. ව්‍යාහමණයන් අතුරෙහි ව්‍යාහමණ යැ යි සම්මත තො කරණු ලැබෙත්. ඒ ආයුෂමත්ත ශ්‍රමණසංඝීය හෝ ව්‍යාහමණසංඝීය හෝ මේ අත්ඛවිති ම තුමු විශිෂ්ටඥානයෙන් දෑත ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කොට එයට එළඹ වාසය තො කෙරෙත්.

මහණෙනි, යම් කිසි ශ්‍රමණ කෙනෙක් හෝ ව්‍යාහමණ කෙනෙක් හෝ මේ දුක යැ යි තතු සේ දනිද්ද, මේ දුකකසමුදය යැ යි තතු සේ දනිද්ද, මේ දුකකනිරෝධයැ යි තතු සේ දනිද්ද, මේ දුකකනිරෝධගාමිනී ප්‍රතිපතතිය යැ යි තතු සේ දනිද්ද. මහණෙනි, ඒ ශ්‍රමණයෝ හෝ ව්‍යාහමණයෝ හෝ ශ්‍රමණයන් අතුරෙන් ශ්‍රමණ යැ යි ද මා විසින් සම්මත කරණු ලැබෙත්. ව්‍යාහමණයන් අතුරෙන් ව්‍යාහමණ යැ යි ද සම්මත කරණු ලැබෙත්. ඒ ආයුෂමත්ත ශ්‍රමණසංඝීය හෝ ව්‍යාහමණසංඝීය හෝ මේ අත්ඛවිති ම තුමු ම විශිෂ්ටඥානයෙන් දෑත ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කොට එයට පැමිණ වාසය කෙරෙත්.

එතමන්ට හඟවා අවොව. තනේතං ඉති වුච්චති:

2. “යෙ දුක්ඛං ඤාපජානන්ති අපො දුක්ඛස්ස සම්භවං,
යත් ව සබ්බසො දුක්ඛං අසෙසං උපරුජ්ඣති,
තඤ්ච මග්ගං ත ජානන්ති දුක්ඛුපසම්භූමිතං.
3. වෙතොවිමුත්තිභිතා තෙ අපො පඤ්ඤාවිමුත්තියා,
අභබ්බා තෙ අනන්තිරියාය තෙ වෙ ජාතිජරුපගා
4. යෙ ව දුක්ඛං පජානන්ති අපො දුක්ඛස්ස සම්භවං,
යත් ව සබ්බසො දුක්ඛං අසෙසං උපරුජ්ඣති,
තඤ්ච මග්ගං පජානන්ති දුක්ඛුපසම්භූමිතං.
5. වෙතොවිමුත්තිසම්පන්නා අපො පඤ්ඤාවිමුත්තියා,
භබ්බා තෙ අනන්තිරියාය ත තෙ ජාතිජරුපගා”ති.

අගමපි අනේථං වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත්තන්ති.

4. 1. 5.

[සීලසම්පන්නසුත්තං]

104. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා’ති මෙ සුත්තං:

1. යෙ තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු සීලසම්පන්නා සමාධිසම්පන්නා පඤ්ඤා-
සම්පන්නා විමුත්තිසම්පන්නා විමුත්තිඤ්ඤාණදස්සනසම්පන්නා ඔවාදකා
විඤ්ඤාපකා සන්දස්සකා සමාදපකා සමුපෙතජකා සම්පතසකා අලං
සමකතාතාරො සද්ධම්මස්ස.

දස්සනම්පතං භික්ඛවෙ තෙසං භික්ඛුතං බහුපකාරං වදම්. සම්ඤ්ඤාමපතං
භික්ඛවෙ තෙසං භික්ඛුතං බහුපකාරං වදම්. උපසම්ඤ්ඤාමපතං භික්ඛවෙ
තෙසං භික්ඛුතං බහුපකාරං වදම්. පඤ්ඤාමපතං භික්ඛවෙ තෙසං
භික්ඛුතං බහුපකාරං වදම්. අනුස්සරණම්පතං භික්ඛවෙ තෙසං භික්ඛුතං
බහුපකාරං වදම්. අනුපබ්බජ්ජම්පතං භික්ඛවෙ තෙසං භික්ඛුතං බහුපකාරං
වදම්.

මේ කරුණ භාග්‍යවත්ත වදාලන. එහි අර්ථය (භාෂා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යම් කෙනෙක් (සකකුප්‍රවාතනිය) දුක යැ යි තො දනිද්ද, යළි දුකට හෙතුව තො දනිද්ද, යම් තැනෙක්හි භෑම ලෙසින් ඉතිරි නොකොට දුක් නැති වේ නම් (එ නිවණ) තො දනිද්ද, දුක් සංහිදීමට පමුණුවන (ආර්‍ය) මාගීයන් තො දනිද්ද,

3. ඔවුහු අර්හත්භූතමාගියෙන් පිරිහුනාහු යළි අර්හත්භූතමාගියෙන් පිරිහුනාහු වෙත්. ඔහු දුක් කෙළවර කිරීමට සුදුස්සෝ තො වෙත්. එකාන්තයෙන් ඔහු ජාතිජරාදි දුකට පැමිණියෝ වෙත්

4. යම් කෙනෙකුත් දුක යැ යි මනා සේ දනිද්ද, යළි දුකට හෙතුව දනිද්ද, යම් තැනෙක්හි භෑම ලෙසින් ඉතිරි නොකොට දුක් නැති වේ නම් (එ නිවණ) දනිද්ද, දුක් සංහිදීමට පමුණුවන (ආර්‍ය) මාගීයන් දනිද්ද,

5. ඔවුහු ඵලසමාගියෙන් යුක්ත වූවාහු, යළි ඵලප්‍රඥාවෙන් යුක්ත වූවාහු දුක් කෙළවර කිරීමට සුදුස්සෝ වෙත්. එකාන්තයෙන් ඔහු ජාති-ජරාදි දුකට තො පැමිණෙත්.”

මේ කරුණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

4. 1 5.

[සිලසම්පන්න සුත්‍රය]

104. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සුත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ම ය. අතීත වූ බුදුරදුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලද්දේ ය:

1. මහණෙනි, යම් ඒ භික්ෂු කෙනෙක් සිල්වත් වූවාහු, සමාගියෙන් යුක්ත වූවාහු, ප්‍රඥාවෙන් යුක්ත වූවාහු, ඵලවිමුක්තියෙන් යුක්ත වූවාහු, විමුක්ති-ඥානදර්ශන (ප්‍රත්‍යාවේක්ෂාඥාන) යෙන් යුක්ත වූවාහු වෙද්ද, අවවාද දෙන්නාහු, කරුණු දන්වන්නාහු, කරුණු දක්වන්නාහු, සමාදන් කරවන්නාහු (උත්සාහවත් කැරැවීමෙන්) තෙද ගන්වන්නාහු (අනුසන් දක්වීමෙන්) සතුටු කරවන්නාහු වෙද්ද, (අනුග්‍රහයෙන්) සඬායය දේශනා කිරීමෙහි පොහොසත් වූවාහු වෙත්ද

මහණෙනි, ඒ භික්ෂූන්ගේ දැකීම ද බෙහෙවින් උපකාරීයැ යි මම් කියමි. මහණෙනි, ඒ භික්ෂූන්ගේ ඇසීම ද බෙහෙවින් උපකාරී යැ යි මම් කියමි. මහණෙනි, ඒ භික්ෂූන් කරු ඵලාභීම ද බෙහෙවින් උපකාරී යැ යි මම් කියමි. මහණෙනි, ඒ භික්ෂූන් (වතාවත් කිරීමෙන්) පඤ්චාසනය කිරීම ද බෙහෙවින් උපකාරීයැ යි මම් කියමි. මහණෙනි, ඒ භික්ෂූන් සිහි කිරීම ද බෙහෙවින් උපකාරී යැ යි මම් කියමි. මහණෙනි, ඒ භික්ෂූන් අනුවා පාවිදිවීම ද බෙහෙවින් උපකාරී යැ යි මම් කියමි.

තං කිසං හෙතු?

තථාරූපෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු සෙවනො භජනො පසිරුපාසනො අපරි-
පුරෝ'පි සීලකකිකො භාවනාපාරිපුරිං ගව්ඡති. අපරිපුරෝ'පි සමාසිකකිකො
භාවනාපාරිපුරිං ගව්ඡති. අපරිපුරෝ'පි පඤ්ඤකකිකො භාවනාපාරිපුරිං
ගව්ඡති. අපරිපුරෝ'පි විමුත්තිකකිකො භාවනාපාරිපුරිං ගව්ඡති. අපරිපුරෝ'පි
විමුත්තිඤ්ඤදස්සනකකිකො භාවනාපාරිපුරිං ගව්ඡති.

එවිරූපා ව තෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සත්ථාරොති'පි වුවවනති, සත්ථවාහාති'පි
වුවවනති, රණඤ්ඤාති'පි වුවවනති, තමොනුදති'පි වුවවනති, ආලොකකරාති'පි
වුවවනති, ඔහාසකරාති'පි වුවවනති, පජේතකකරාති'පි වුවවනති, උකකා-
ධාරාති'පි වුවවනති, පහභිකරාති'පි වුවවනති, අරියාති'පි වුවවනති, වක්ඛුම-
නෙතාති'පි වුවවනති නි.

එතමිත්ථං භගවා අවොච. තජේතං ඉති වුවවති:

2. “පාමොජ්ජකරණධාරානං¹ එවං හොති විජාතනං,
යදිදං භාවිතතානං අරියානං ධම්මජිවිතං.
3. තෙජෝතයනති සඤ්චම්මං භාසයනති පහභිකරු,
ආලොකකරණා ධීරු වක්ඛුමනෙතො රණඤ්ඤා.
4. යෙසං වෙ සාසනං සුඤ්ඤා සම්මදඤ්ඤාය පණ්ණිනා,
ජාතිකධම්මභිඤ්ඤාය නාගව්ඡනති සුතබ්භවනති.”

අයමපි අජේතං වුද්ධො භගවතා. ඉති මෙ සුතනති.

4. 1. 6.

[තණ්හුපාදසුත්තං]

105. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. වතනාරො'මේ භික්ඛවෙ තණ්හුපාද යත්ථ භික්ඛුතො තණ්හා
උපපජ්ජමානා උපපජ්ජා. කතමෙ වතනාරො?

විවරහෙතු වා භික්ඛවෙ භික්ඛුතො තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති.
පිණ්ඩපානහෙතු වා භික්ඛවෙ භික්ඛුතො තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති.
සෙනාසනහෙතු වා භික්ඛවෙ භික්ඛුතො තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති.
ඉතිභවාභවහෙතු වා භික්ඛවෙ භික්ඛුතො තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති.

1. පාමුජ්ජකරණධාරානං. සී. මු.

කවරහෙයින් යන්:

මහණෙනි, එබඳු භික්ෂුන් සේවනය හජනය පටිපාසනය කරන්නාහට සම්පූර්ණ නොවූ ශීලසකතිය භාවනාවෙන් සම්පූර්ණ බවට යෙයි. සම්පූර්ණ නොවූ සමාධිසකතිය භාවනාවෙන් සම්පූර්ණ බවට යෙයි, සම්පූර්ණ නොවූ ප්‍රඥාසකතිය භාවනාවෙන් සම්පූර්ණ බවට යෙයි, සම්පූර්ණ නොවූ විමුක්ති-සකතිය භාවනාවෙන් සම්පූර්ණ බවට යෙයි, සම්පූර්ණ නොවූ විමුක්තිඥාන-දර්ශනසකතිය භාවනාවෙන් සම්පූර්ණ බවට යෙයි.

මහණෙනි, මෙබඳු වූ ඒ භික්ෂුහු (අනුශාසකකරණ හෙයින්) ශාස්තෘහු යැ යි ද කියනු ලැබෙත්. (සසර කතරින් එතෙර කරණ හෙයින්) සාමීවාහ යැ යි ද කියනු ලැබෙත්. (රහාදි කෙලෙස් පහකරණ හෙයින්) රණඤ්ඤා යැ යි ද කියනු ලැබෙත්. (මොහදුරු දුරුකරණ හෙයින්) තමොක්කුද යැ යි ද කියනු ලැබෙත්, (ප්‍රඥාලෝකය ඇතිකරණ හෙයින්) ආලෝකකර යැ යි ද කියනු ලැබෙත්. (ප්‍රඥවහාසය ඇති කරණ හෙයින්) ඔහාසකර යැ යි ද කියනු ලැබෙත්. (ප්‍රඥදීපය ඇතිකරණ හෙයින්) පජ්ජාපකර යැ යි ද කියනු ලැබෙත්. (දහම් තමාහි ගිහිපුල දරණ හෙයින්) උකාකාර යැ යි ද කියනු ලැබෙත්. (ප්‍රඥප්‍රභාව ඇතිකරණ හෙයින්) පභවකර යැ යි ද කියනු ලැබෙත්. (කෙලයෙන්ගෙන් දුරු වූ හෙයින්) ආයාසී යැ යි ද කියනු ලැබෙත්. (ප්‍රඥවක්ෂ්‍යසගේ ප්‍රතිලාභයෙන්) වක්ෂ්‍යමනතු (ඇස්ඇත්තෝ) යැ යි ද කියනු ලැබෙත්.

මේකරුණ භාග්‍යවත්ත වදාළහ. එහි අර්ථය (භාෂා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “වඛනලද සිත් සතත් ඇති, දහමින් ජීවත් වන සුලු වූ ආයාසීයන්ගේ යම් දැකීම් ආදියක් වේ තම් එය ප්‍රාඥයන්ගේ සතුටට කරුණු වේ.

3. ඥානප්‍රභා ඇති කරණ, ප්‍රඥාලෝකය කරණ, ප්‍රඥවක්ෂ්‍ය ඇති කෙලෙස් දුරු කරණ ඒ ප්‍රාඥයෝ සංග්‍රහය ප්‍රකට කෙරෙත්. දහම් එළියෙන් ලොව ආලෝකවත් කෙරෙත්.

4. නුවණැත්තෝ යම් ආයාසී කෙනකුන්ගේ අවවාදය අසා සමාසක් ප්‍රඥවෙන් දැන ජාතික්‍ෂය (සංකීර්ණ අභිත්තිය) අවබෝධ කොට එකානන්ධයෙන් පුනර්භවයට නො යෙත්”.

මේ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

4. 1. 6.

[නාමොපදෙසාද සූත්‍රය]

105. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ම ය. අර්ථය වූ බුදුරදුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අනුමත ලදී:

1. මහණෙනි, යමක් නිමිති කොට භික්ෂුහට නාමොපදෙසාද උපදි තම් නාමොපදෙසාද කාරණයෝ මේ සිටි දෙනෙක් වෙත්. කවර සිටි දෙනෙක් ද යන්:

මහණෙනි, විවරය හෙතු කොට ගෙන ද භික්ෂුහට නාමොපදෙසාද උපදි. මහණෙනි, පිණ්ඩාසනය හෙතු කොට ගෙන ද භික්ෂුහට නාමොපදෙසාද උපදි. මහණෙනි, තෙතාසනය හෙතු කොට ගෙන ද භික්ෂුහට නාමොපදෙසාද උපදි. මහණෙනි, මෙසේ-ප්‍රණීත-අති ප්‍රණීත ද හෙතු කොට ගෙන ද නාමොපදෙසාද උපදි.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ චත්තාරො තණ්හප්පාදා යත් භික්ඛුතො තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජතිති.

එතමන්. භගවා අවොච. තජ්ජෙතං ඉති වුච්චති:

2. “තණ්හාදුතියො පුරිසො දීඝමභාන සංසාරං,
ඉත්ථමාච්ඤ්ඤාපානාවං සංසාරං තාතිච්චතති.
3. එවමාදීනවං ඤායා තණ්හං දුක්ඛස්ස සමාවං,
විතතණ්හො ආතාදානො සතො භික්ඛු පරිබ්බජෙ”ති.

අයමි අත්ථො වුතෙතො භගවතා. ඉති මෙ සුතනති.

4. 1. 7.

[සමුහමකසුත්තං]

106. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරහතා’ති මෙ සුතං:

1. සමුහමකාති භික්ඛවෙ’තාති කුලාති යෙසං පුත්තානං මාතෘපිතරො අජ්ඣාගාරෙ පුජිතා හොන්ති. සපුබ්බදෙවකාති¹ භික්ඛවෙ, තාති කුලාති යෙසං පුත්තානං මාතෘපිතරො අජ්ඣාගාරෙ පුජිතා හොන්ති, සපුබ්බාවරියකාති භික්ඛවෙ, තාති කුලාති යෙසං පුත්තානං මාතෘපිතරො අජ්ඣාගාරෙ පුජිතා හොන්ති. සාහුනෙය්සකාති භික්ඛවෙ, තාති කුලාති යෙසං පුත්තානං මාතෘපිතරො අජ්ඣාගාරෙ පුජිතා හොන්ති.

බ්‍රහ්මා’ති භික්ඛවෙ, මාතෘපිතුත්ත එතං අභිච්චනං. පුබ්බදෙව්’ති භික්ඛවෙ, මාතෘපිතුත්තං එතං අභිච්චනං. පුබ්බාවරිය’ති භික්ඛවෙ, මාතෘපිතුත්තං එතං අභිච්චනං. ආහුනෙය්සා’ති භික්ඛවෙ, මාතෘපිතුත්තං එතං අභිච්චනං. තං කිස්ස හෙතු?

බහුපකාර භික්ඛවෙ මාතෘපිතරො පුත්තානං ආපාදකා පොසකා ඉමස්ස ලොකස්ස දස්සෙතාරො’ති.

එතමන්. භගවා අවොච. තජ්ජෙතං ඉති වුච්චති:

2. “බ්‍රහ්මා’ති මාතෘපිතරො පුබ්බාවරිය’ති වුච්චරෙ,
ආහුනෙය්සා ච පුත්තානං පජාය අනුකමපකා.

1. සපුබ්බදෙවකාති සී. මු.

මහණෙනි, යම්කිසි හෙතු කොට භික්ෂුහට තෘණොව උපදිනුයේ උපදී ද, මේ ඒ තෘණොවපාද කරණයෝ සිටු දෙන වෙති.

භගවත්හු මේ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අතීය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “තෘණොව දෙවෙති කොටැති (තෘණොව සහාය කොටැති) පුරුෂ තෙම දීඪි කාලයක් මුළුල්ලෙහි හැසිරෙන්නේ මේ ආත්මභාවය ද අනාගත ආත්මභාවය ද ලක්ෂණ කොට ඇති සංසාරය නො ඉක්මෙයි.

3. තෘණොව සසර දුකට මුල් වන්නේ යැ යි මෙසේ ආදීනව වශයෙන් දැන පහ කරණ ලද තෘණොව ඇති (නැවත භවයෙහි පිළිසඳ ගැන්මක් තැති නෙහින්) ආදාන රහිත වූ, සමාතිමත් වූ (කුණාසුට) භික්ෂු තෙමේ සංසාර ප්‍රවාහතියෙන් ඉවත් වන්නේ ය.”

මේ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදි.

4. 1. 7.

[සමුගමක සුත්‍රය]

106. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සුත්‍රය වදාරණ ලද්දේ ය. අභිත් වූ මුදුරදුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදි:

1. මහණෙනි, යම් පුත්‍ර කෙනකුත් විසින් මවුපිය දෙදෙන ස්වකීය ගෘහ-යෙහි පුදන ලද්දහු වෙද්ද, ඒ කුලයෝ බ්‍රහ්මයා සහිතයෝ වෙත්. මහණෙනි, යම් පුත්‍ර කෙනකුත් විසින් මවුපිය දෙදෙන ස්වකීය ගෘහයෙහි පුදන ලද්දහු වෙද්ද, ඒ කුලයෝ පූජිතවතාවත් සහිතයෝ වෙත්. මහණෙනි, යම් පුත්‍ර කෙනකුත් විසින් මවුපිය දෙදෙන ස්වකීය ගෘහයෙහි පුදන ලද්දහු වෙද්ද, ඒ කුලයෝ පූජිතවතාවත් සහිතයෝ වෙත්. මහණෙනි, යම් පුත්‍ර කෙනකුත් විසින් මවුපිය දෙදෙන ස්වකීය ගෘහයෙහි පුදන ලද්දහු වෙද්ද, ඒ කුලයෝ සාත්‍යතෙය්‍ය (වෙත පමුණුවා දන් දිය සුත්තන් සහිත)වෙත්.

මහණෙනි, බ්‍රහ්ම යන මෙය මවුපියන්ට තමෙකි. මහණෙනි, පූජිතව යන මෙය මවුපියන්ට තමෙකි. මහණෙනි, පූජිතව යන මෙය මවුපියන්ට තමෙකි. මහණෙනි, සාත්‍යතෙය්‍ය යන මෙය මවුපියන්ට තමෙකි. ඒ කවර හෙයින් යත්:

මහණෙනි, මවුපිය දෙදෙන පුත්‍රයනට බෙහෙවින් උපකාර ඇත්තෝ වෙත්. ජිවිතාරක්ෂකයෝ වෙත්. (අත් පා වඩා) පොෂණය කරන්නෝ වෙත්. මේ ලොව (ඉටු අතිවු අරමුණු) දක්වන්නෝ වෙත්.

මේ කරුණ භාග්‍යවත්හු වදාළහ. එහි මේ අතීය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “පුත්‍රප්‍රජාවට අනුකම්පා කරණ මවුපිය දෙදෙන පුත්‍රයනට බ්‍රහ්මයෝ යැ යි ද පූජිත ආවායකීවරයෝ යැ යි ද (දුරින් ගෙනෙක් දිය සුත්‍ර ආභාරාදිකට සුදුසු) සාත්‍යතෙය්‍යයෝ යැ යි ද කියනු ලැබෙත්.

3. තස්මා හි තෙ තමසෙසයා සක්කරෙය්‍යාථ පණ්ඩිතො,
අනෙතන අථ¹ පාතෙන වජේන සයනෙන ව,
උච්ඡාදනෙන නභාපනෙන පාදනං ඛොවනෙන ව.

4. නාය තං පාරිවරියාය මාතාපිතුසු පණ්ඩිතා,
ඉඛෙව² තං පසංසනති පෙච්ච සග්ගෙ ව මොදනි”ති.

අගමපි අජෝ වුතොා භගවතා. ඉති මෙ සුතනති.

4. 1. 8.

[ඛුක්කාරසුභතං]

107. වුත්තං හෙතං භගවතා. වුත්තමරභතා’ති මෙ සුතං:

1. ඛුක්කාර භික්ඛවෙ බ්‍රාහ්මණගහපතිකා තුමහාකං යෙ තෙ පච්චුපට්ඨිතා විවරපිණ්ඩපාතසෙතාසනතිලාතපච්චයහෙසජ්ජපරික්ඛාරෙහි. තුමො’පි භික්ඛවෙ ඛුක්කාර බ්‍රාහ්මණගහපතිකාතං යං තෙසං ධම්මං දෙසෙථ අදිකල්‍යාණං මජ්ඣෙකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාත්ථං සබ්බඤ්ඤං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුඤ්ඤං බ්‍රහ්මවරියං පකාසෙථ. එවමිදං භික්ඛවෙ අඤ්ඤාමඤ්ඤං නිස්සාය බ්‍රහ්මවරියං වුක්ඛති ඔසස්ස නිත්ථරණත්ථාය සමා දුක්ඛස්ස අනතකිරියායා’ති.

එතමත්ථං භගවා අවොච. තත්ථෙතං ඉති වුච්චති:

2. “සාගාර අතගාර ව උභො අඤ්ඤාඤ්ඤානියසිතා,
අරාධයනති සද්ධම්මං යොගකෙඛම්මං අනුත්තරං.

3. සාගාරෙසු ව විවරං පච්චයං සයනාසනං,
අතාගාර පටිච්ඡනති පරිස්සයවිනොදනං.

4. සුගතං පන නිස්සාය ගහට්ඨා ඝරමෙසිතො,
සද්දහානො අරභතං අරියපඤ්ඤාය ක්කාමිතො.

5. ඉධ ධම්මං වරිත්තාන මග්ගං සුගතියාමිතං,
තඤ්ඤො දෙවලොකසම්මං මොදනති කාමකාමිතො’ති.”

අගමපි අජෝ වුතොා භගවතා. ඉති මෙ සුතනති.

1. අපථා - මජ්ඣං. PTS.

1. ඉධපච්ච කස්ථි.

3. එහෙයින් නුවණැති පුද්ගල තෙමේ ඒ මවුපියනට තමසකාර කරන්නේ ය. යළි ආකාරයෙන් ද, පාතයෙන් ද, වසත්‍රයෙන් ද, සයනයෙන් ද, ඇඟ ඉළීමෙන් ද, නැහැවීමෙන් ද, පාදෙවීමෙන් ද, සත්කාර කරන්නේ ය.

4. පණ්ඩිතයෝ මවුපියන් කෙරෙහි ඒ (අත්පා මෙහෙකිරීමාදි) උච්චාත් කිරීම නිසා මෙ ලොව දී ඔහු පසසත්. මරණින් මතු ආයුධයෙහි ඉපිද අතීතයින් සතුටු වේ.”

මේ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

4. 1. 8.

[බහුකාර සුත්‍රය]

107. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ම ය. අතීත් වූ බුදුරජුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, යම් බමුණු ගැහැවි කෙනෙක් චීවර පිණ්ඩපාත සෙනාසන හිලන්පස බෙහෙත් පිරිකර යන මෙයින් නොපටි උච්චාත් කරන්නාහු වෙත් ද, ඔහු (නොපටි) බෙහෙවින් උපකාර ඇත්තාහු වෙත්. මහණෙනි, තෙපි ද ඒ බමුණු ගැහැවියනට යම් හෙයකින් මූල යහපත් වූ මෑද යහපත් වූ අවසන යහපත් වූ අතීත සහිත වූ ව්‍යාකෘත සහිත වූ සියලු ලෙසින් සම්පූර්ණ වූ ධර්ම දෙයනා කරවූ ද, පිරිසිදු (ශාසනමාභී) බ්‍රහ්මචර්යා ප්‍රකාශ කරවූ ද, (එහෙයින්) ඔවුන්ට තෙපි ද බෙහෙවින් උපකාරීහ. මහණෙනි, මෙසේ වනාහි ඔවුනොවුන් ඇසුරු කොට වතුරෙකය තරණය කරණු පිණිස මනා කොට සියලු සසරයක් කෙලවර කරණු පිණිස මේ බ්‍රහ්මචර්යා ව්‍යාප්ත ලැබේ.

මේ කරුණ හඟවන්නු වදාලන. එහි අර්ථය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “ගෘහස්ථයෝ ද ප්‍රව්‍ර්ජිතයෝ ද යන දෙපක්‍ෂය ඔවුනොවුන් ඇසුරු කරන්නාහු (ප්‍රතිපත්ති ප්‍රතිවේධ) සභුමිය ද, අතීත්තිය හා නිවණ ද සම්පාදනය කෙරෙත්

3. පැවිද්දේ ගෘහස්ථයන්ගෙන් පිඹා උපද්‍රව දුරු කරණ සිවුරැය සෙතසුත් ය (පිණ්ඩපාත හිලන්පස යන) ප්‍රත්‍යය ද පිළිගනිත්.

4. ආර්ය පුද්ගලයා නිසා හිඟගෙයි වෙසෙන ගෘහස්ථයෝ රහතුන්ගේ වචන අදහන්නාහු සුවිශුඛ ප්‍රඥාවෙන් ධ්‍යාන කරණ සුලු වූවාහු,

5. මේ අත්බැවිහිදී (ලොව ලොවුතුරු) සැපයට මාභීය වූ (සීලාදි) ධර්මයෙහි හැසිර සතුටු වන සුලු වූවාහු දෙවිලොවෙහි කාමසැප කැමැත්තාහු සතුටු වෙත්.”

මේ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

4. 1. 9.

[කුහසුත්තං]

108. චුත්තං හෙතං භගවතා. චුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. යෙ කෙච්ඡි භික්ඛවෙ භික්ඛු කුහා ථද්ධා ලපා සිඬ්ඨි උත්තලා අසමාහිතා, ත මෙ තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු මාමකා, අපගතා ච තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉමසමා ධම්මවිතයා. ත ච තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉමසමිං ධම්මවිතයෙ චුද්ධං විරුලිං වෙසුලුං අපජ්ජන්ති.

යෙ ච බො භික්ඛවෙ භික්ඛු නික්ඛානා නිලලපා ධීර අත්ථද්ධා සුසමාහිතා, තෙ බො මෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු මාමකා, අනපගතා ච තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉමසමා ධම්මවිතයා. තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉමසමිං ධම්මවිතයෙ චුද්ධං විරුලිං වෙසුලුං අපජ්ජන්ති.

එතමන් භගවා අවොච. තන්තං ඉති චුච්චති:

2. “කුහා ථද්ධා ලපා සිඬ්ඨි උත්තලා අසමාහිතා,
ත තෙ ධම්මෙ විරුහන්ති සමමාසම්මුඛදෙසිනෙ.
3. නික්ඛානා නිලලපා ධීර අත්ථද්ධා සුසමාහිතා,
තෙ ච ධම්මෙ විරුහන්ති සමමාසම්මුඛදෙසිනෙ”ති.

අයමපි අන්තො චුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුතන්ති.

4. 1. 10.

[පුට්ඨසමරූපසුත්තං]

109. චුත්තං හෙතං භගවතා. චුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, පුරිසො තදියා සොතෙන ඔවුයෙහස්ස පියරූප-සාතරූපෙන. තමෙතං චක්ඛමා පුරිසො තිරෙ සීතො දිසවා එවං වදෙය්‍ය, “කිංඤ්චාපි බො තිං අමොසා පුරිස තදියා සොතෙන ඔවුයෙහස්ස පියරූප-සාතරූපෙන, අහි වෙත්ථ හෙට්ඨා රහදො සථාමි සාවධො සගහො සරක්ඛසො, යං තිං අමොසා පුරිස, පාපුණ්ඨිතා මරණං වා නිගච්ඡති මරණමත්තං වා දුක්ඛන්ති.” අථ බො සො භික්ඛවෙ පුරිසො තස්ස පුරිසස්ස සද්දං සුත්වා හන්තෙති ච පාදෙති ච පටිසොතං වායමෙය්‍ය.

4. 1. 9.

[කුහ සුත්‍රය]

109. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ම ය. අර්හත් වූ බුදුරජුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, යම් කිසි භික්ෂු කෙනෙක් කුහක වූවාහු (ජනයන් විසවය පත් කරන්නාහු) (ක්‍රොධයෙන් හා මාතයෙන්) දැඩි සිත් ඇත්තාහු (ප්‍රත්‍යය සඳහා ජනයන්) පොළොඹවන්නාහු, ශාඛාසදාශ වූවාහු (ප්‍රකට කෙලෙස් ඇත්තාහු) උස් වූ මාතනල ඇත්තාහු, එකඟසිත් තැත්තාහු වෙද්ද, මහණෙනි, ඒ භික්ෂුහු මා අයත් වූවෝ නො වෙත්. මහණෙනි, ඒ භික්ෂුහු මේ ශාසනයෙන් බැහැර වූවෝ වෙත්. මහණෙනි, ඒ භික්ෂුහු මේ ශාසනයෙහි (ශීලාදි ගුණයෙන්) වැඩිමට ද නැගීමට ද මහත් බවට ද නො පැමිණෙත්.

මහණෙනි, යම් කිසි භික්ෂු කෙනෙක් කුහක නොවූවාහු (ප්‍රත්‍යය පිණිස) නොපොළඹ වන්නාහු ප්‍රාඥ වූවාහු දැඩි නොවූවාහු එකඟ සිත් ඇත්තාහු වෙද්ද, මහණෙනි, ඒ භික්ෂුහු මා අයත් වූවාහු වෙත්. මහණෙනි, ඒ භික්ෂුහු මේ සස්තෙන් බැහැර නොවූවාහු වෙත්. මහණෙනි, ඒ භික්ෂුහු මේ සස්තෙහි ශීලාදි ගුණයෙන් වැඩිමට ද (අවල ව) නැගීමට ද (පතල බැවින්) මහත් බවට ද පැමිණෙති.

මෙ කරුණ භාග්‍යවත්තු වදාළහ. එහි මේ අනිය (ගාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “යම් භික්ෂු කෙනෙක් කුහක වූවාහු, දැඩි වූවාහු (ජනයන්) පොළඹ-වන්නාහු, ප්‍රකට කෙලෙස් ඇත්තාහු, උස්වූ මාතනල ඇත්තාහු, එකඟ සිත් තැත්තාහු වෙද්ද, ඒ භික්ෂුහු බුදුරජුන් වදාළ ධර්මයෙහි වැඩිමට නො පැමිණෙත්.

3. (යම් කෙනෙක්) කුහක නොවූවාහු (ප්‍රත්‍යය පිණිස) නොපොළඹ වන්නාහු, ප්‍රාඥ වූවාහු, දැඩි සිත් තැත්තාහු, මනා කොට එකඟ සිත් ඇත්තාහු වෙද්ද, ඔහු එකාන්තරයෙන් බුදුරජුන් වදාළ සඤ්ඤායෙහි වැඩිමට පැමිණෙත්.”

මෙ කරුණ හඟවන්නු විසින් වදාරණ ලදී. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

4. 1. 10

[පුරුෂප්‍රියරූප සුත්‍රය]

109. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ම ය. අර්හත් වූ බුදුරජුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, ප්‍රිය ස්වභාවය හා සුබස්වභාවය ඇති ස්වභාවය වස්තුව නිසා යම්සේ පුරුෂයෙක් ගහෙහි සැබ දිය පහරින් පහලට ගෙණ යනු ලැබේද, එහි ඇත් ඇති පුරුෂයෙක් ගංතෙර සිටියේ, (ඔහු) දැක මෙසේ කියන්නේ ය: “එම්බල පුරුෂය, තෝ ප්‍රියස්වභාවය හා සුබස්වභාවය ඇති වස්තුව නිසා ගහෙහි සැබ දිය පහරින් පහලට ගෙණ යනු ලැබෙන්නෙහි තවුද මේ තදියේ පහල රළ සහිත වූ දිය සුළු සහිත වූ ග්‍රාහ (එණිම භික්ෂූන්ගේ ගැණිම්) සහිත වූ දිය රකුසක් සහිත වූ මිහිවිලෙක් ඇත්තේ ය. එම්බල පුරුෂය, තෝ යම් ඒ විලකට පැමිණ මරණයට හෝ මරණය තරම් දුකකට හෝ පැමිණෙන්නෙහිද, එසේ වූ විලෙක්” (කියයි.)

මහණෙනි, එ කල්හි ඒ පුරුෂ තෙමේ ඒ පුරුෂයාගේ වචනය අතා අතින් ද පයින් ද දියපහර තරණය කරන්නේ ය.

උපමා බො මෙ අයං භික්ඛවෙ කතා අත්ථස්ස විඤ්ඤාපතාය.
අයමෙත්ථ අත්ථො:

තදිදා සොතො'ති බො භික්ඛවෙ, තණ්හායෙනං අභිවචනං. පිඤ්ඤාප-
සාතරූපනති බො භික්ඛවෙ ඡනෙනතං අජ්ඣිත්තිකාතං අයතනානං
අභිවචනං. හෙට්ඨාරහද්දෙ'ති බො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානං ඔරුහානියානං
සංයෝජනානං අභිවචනං. සඋමිති බො භික්ඛවෙ, කොවුපායාසයෙතං
අභිවචනං. සාවට්ටො'ති බො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානෙනතං කාමගුණානං
අභිවචනං. සගතො සරක්කසො'ති බො භික්ඛවෙ මානුශාමයෙතං
අභිවචනං. පටිසොතො'ති බො භික්ඛවෙ, තෙකම්මයෙතං අභිවචනං.
හත්ථෙති ච පාදෙති ච වායාමො'ති බො භික්ඛවෙ, විරියාරුහයෙතං
අභිවචනං. චක්ඛුමා පුරිසො තීරෙ ධීතො'ති බො භික්ඛවෙ, තථාගතයෙතං
අභිවචනං අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්සාති.

එතමිත්ථං හගවා අවොච. තත්ථෙතං ඉති වුච්චති:

2. “සභාපි දුකෙත ජහෙය්‍ය කාමෙ
ශොගකෙතමං අයතිං පත්ථයානො¹
සම්මප්පජානො සුච්ඡිත්තවිතෙතා
විච්ඡිත්තියා එස්සයෙ තත්ථ තත්ථ
ස වෙදගු වුසිත්තමුත්ථවරියො
ලොකනනගු පාරගතො'ති වුච්චති”ති.

අයමි අත්ථො වුතෙතා හගවතා. ඉති මෙ සුත්තනි.

4. 1. 11.

[චරසුතනං]

110. වුත්තං යෙනං හගවතා වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. චරතො වෙපි භික්ඛවෙ භික්ඛුතො උප්පජ්ජති කාමචිතකෙකා වා
ව්‍යාපාදචිතකෙකා වා විහිංසාචිතකෙකා වා. තඤ්ඤෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු අභිවා-
සෙති තප්පජ්ජති ත විතොදෙති ත බ්‍යන්තිකරෙති ත අතභාවං ගමෙති,
චරමපි භික්ඛවෙ භික්ඛු එවමුතො අතාතාපි අතොතතප්පි සතතං සම්මං
කුසිතො භිත්චරියො'ති වුච්චති.

ඕතස්ස වෙපි භික්ඛවෙ භික්ඛුතො උප්පජ්ජති කාමචිතකෙකා වා ව්‍යාපාද-
චිතකෙකා වා විහිංසාචිතකෙකා වා. තඤ්ඤෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු අභිවාසෙති
තප්පජ්ජති ත විතොදෙති ත බ්‍යන්තිකරෙති ත අතභාවං ගමෙති, ඕතො'පි
භික්ඛවෙ භික්ඛු එවමුතො අතාතාපි අතොතතප්පි සතතං සම්මං කුසිතො
භිත්චරියො'ති වුච්චති.

1. පත්ථයානො. සිමු.

මහණෙනි, අජීවබොධයට මා විසින් මේ උපමාව කරණ ලදී මෙහි මේ අර්ථය වේ:

මහණෙනි, ගණෙහි සැබෑ දියපහර යන මෙය නෘෂ්ණාවට තමෙකි. මහණෙනි, ප්‍රියස්වභාවය හා සුඛස්වභාවය ඇති වස්තුව යන මෙය සවැදූරුම් ආධ්‍යාත්මික ආයතනයකට තමෙකි. මහණෙනි, පහල (හය සහිත) දියවිල යන මෙය පස්වැදූරුම් ඔරමාගිය සංයෝජනයකට තමෙකි. මහණෙනි, රළු යන මෙය ක්‍රොධයට හා උපායාසයට තමෙකි. මහණෙනි, දියසුළිය යන මෙය පඤ්චකාම ගුණයකට තමෙකි. මහණෙනි, සගහසරකඩ යන මෙය මාග්ධට තමෙකි. මහණෙනි, ප්‍රතිස්ප්‍රොතස යන මෙය තෙතබමයට තමෙකි. අත්පාවලින් ව්‍යායාමය යන මෙය සතර සමයක් ප්‍රධන්වීර්‍යයට තමෙකි. මහණෙනි, ගංතෙර සිටි ඇත් ඇති පුරුෂයා යන මෙය අභිත් සමයක්සමුදාය තථාගතයකට තමෙකි.

මේ කරුණ භාග්‍යවත්සු වදළහ. එහි අර්ථය (භාෂා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “මතු (අනාගාමි බව හා අභිත්තිය) පතන්නාවූ භික්‍ෂු තෙම දුක් සහිතව ම කාමයන් දුරු කරන්නේ ය. සමයක් ප්‍රඥ ඇති, මොනොවට මිදුනු සිත් ඇති (හෙ තෙම) (මාථීථලාබ්ගමය කළ) ඒ ඒ අවස්ථාවන්හි විමුක්ති-සම්බන්ධ නිජාණය සපයී කරන්නේ ය. වෙද සම්බන්ධ මාග්භ්‍යයෙන් චතුස්සත්‍යාවබොධය කළාවූ, වාස නිම වූ බබ්බර ඇති ඒ භික්‍ෂුතෙම සකකි-ලොකයෙහි අන්තයට ගියේ යැ යි ද (සසර පරතෙර වූ) නිවණට ගියේ යැ යි ද කියනු ලැබේ”.

මේ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

4. 1. 11.

[වරසුත්‍රය]

110. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදරණ ලද්දේ ය. අර්ථය වූ බුදුරදුන් විසින් වදරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, හැසිරෙන්නාවූ ද භික්‍ෂුහට ඉදින් කාමවිතකීයක් හෝ ව්‍යාපාද-විතකීයක් හෝ විනිසාවිතකීයක් හෝ උපදී ද, මහණෙනි, ඉදින් ඒ මහණ තෙමේ ඒ විතකීය ඉවසා ද (තදභිනාදි වශයෙන්) පහ නො කෙරේ ද, (සිහින්) බැහැර නොකෙරේ ද, කෙළවර නොකෙරේ ද, නැවැත නොඉපදීමට නොපමුණුවා ද, මහණෙනි, හැසිරෙන්නාවූ ද මේබඳු වූ මහණ තෙමේ කෙලෙස් තවන වීර්‍යය නැති, පවෙහි බිය නැති, නිතොර කුසිත වූ වීර්‍ය නැත්තෙකැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, ඉදින් සිටියාවූ ද මහණහට කාමවිතකීයක් හෝ ව්‍යාපාද-විතකීයක් හෝ විනිසාවිතකීයක් හෝ උපදී ද, ඒ මහණ තෙමේ ඉදින් එම විතර්කය ඉවසා ද, පහ නො කෙරේ ද, බැහැර නො කෙරේ ද, කෙළවර නො කෙරේ ද, නැවැත නොඉපදීමට නොපමුණුවා ද, මහණෙනි, සිටියාවූ ද මේබඳු වූ මහණ තෙමේ කෙලෙස් තවන වීර්‍යය නැති පවෙහි බිය නැති, නිතොර කුසිත වූ, වීර්‍යය නැත්තෙකැ යි කියනු ලැබේ.

නිසිත්තං වෙ'පි භික්ඛවෙ භික්ඛුතො උප්පජ්ඣති කාමචිතකෙකං වා ව්‍යාපාදචිතකෙකං වා විහිංසාචිතකෙකං වා. තඤ්ඤෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු තාධිවාසෙති තප්පහති ත විතොදෙති ත බ්‍යන්තිකරොති, ත අතභාවං ගමෙති, නිසිත්තො'පි ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු එවමිභුතො අතාතාපි අතොත්තප්පි සත්තං සමිතං භුසිතො භිත්චිරියො'ති වුච්චති.

සයාතං වෙ'පි භික්ඛවෙ භික්ඛුතො ජාගරං උප්පජ්ඣති කාමචිතකෙකං වා ව්‍යාපාදචිතකෙකං වා විහිංසාචිතකෙකං වා. තඤ්ඤෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු අධිවාසෙති තප්පහති ත විතොදෙති ත බ්‍යන්තිකරොති ත අතභාවං ගමෙති, සයාතො'පි භික්ඛවෙ භික්ඛු ජාගරෙ එවමිභුතො අතාතාපි අතොත්තප්පි සත්තං සමිතං භුසිතො භිත්චිරියො'ති වුච්චති.

වරතො වෙ'පි භික්ඛවෙ භික්ඛුතො උප්පජ්ඣති කාමචිතකෙකං වා ව්‍යාපාදචිතකෙකං වා විහිංසාචිතකෙකං වා. තඤ්ඤෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු තාධිවාසෙති ප්පහති විතොදෙති බ්‍යන්තිකරොති අතභාවං ගමෙති, වරමපි භික්ඛවෙ භික්ඛු එවමිභුතො අතාපි ඔත්තප්පි සත්තං සමිතං ආරභ්චිරියො පභිත්තො'ති වුච්චති.

සීතං වෙ'පි භික්ඛවෙ භික්ඛුතො උප්පජ්ඣති කාමචිතකෙකං වා ව්‍යාපාදචිතකෙකං වා විහිංසාචිතකෙකං වා. තඤ්ඤෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු තාධිවාසෙති ප්පහති විතොදෙති බ්‍යන්තිකරොති අතභාවං ගමෙති, සීතො'පි භික්ඛවෙ භික්ඛු එවමිභුතො අතාපි ඔත්තප්පි සත්තං සමිතං ආරභ්චිරියො පභිත්තො'ති වුච්චති.

නිසිත්තං වෙ'පි භික්ඛවෙ භික්ඛුතො උප්පජ්ඣති කාමචිතකෙකං වා ව්‍යාපාදචිතකෙකං වා විහිංසාචිතකෙකං වා. තඤ්ඤෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු තාධිවාසෙති ප්පහති විතොදෙති බ්‍යන්තිකරොති අතභාවං ගමෙති, නිසිත්තො'පි භික්ඛවෙ භික්ඛු එවමිභුතො අතාපි ඔත්තප්පි සත්තං සමිතං ආරභ්චිරියො පභිත්තො'ති වුච්චති.

සයාතං වෙ'පි භික්ඛවෙ භික්ඛුතො ජාගරං උප්පජ්ඣති කාමචිතකෙකං වා ව්‍යාපාදචිතකෙකං වා විහිංසාචිතකෙකං වා. තඤ්ඤෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු තාධිවාසෙති ප්පහති විතොදෙති බ්‍යන්තිකරොති අතභාවං ගමෙති, සයාතො'පි භික්ඛවෙ භික්ඛු ජාගරෙ එවමිභුතො අතාපි ඔත්තප්පි සත්තං සමිතං ආරභ්චිරියො පභිත්තො'ති වුච්චති"ති.

මහණෙනි, හුත්තාච්ඡි ද මහණහට කාමච්ඡිතර්කයෙක් හෝ ව්‍යාපාද-
විතර්කයෙක් හෝ විහිංසාවිතර්කයෙක් හෝ උපදී ද, ඒ මහණ තෙමේ
ඉදින් ඒ විතර්කය ඉවසා ද, පහ නො කෙරේ ද, බැහැර නො කෙරේ ද,
කෙළවර නො කෙරේ ද, නැවත නොඉපදීමට නොපමුණුවා ද, මහණෙනි,
හුත්තාච්ඡි ද මෙබඳු වූ මහණ තෙමේ කෙලෙස් තවන වීර්‍යය නැති, පවෙති
බිය නැති, නිතොර කුසිත වූ, වීර්‍යය නැත්තෙකැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, නිදන්තාච්ඡි ද තොතිදන්තාච්ඡි ද මහණහට ඉදින් කාමච්ඡිතර්-
කයෙක් හෝ ව්‍යාපාදවිතර්කයෙක් හෝ විහිංසාවිතර්කයෙක් හෝ උපදී ද,
ඒ මහණ තෙමේ ඉදින් ඒ විතර්කය ඉවසා ද, පහ නො කෙරේ ද, බැහැර නො
කෙරේ ද, කෙළවර නො කෙරේ ද, නැවත නොඉපදීමට නො පමුණුවා ද,
මහණෙනි, නිදන්තාච්ඡි ද තොතිදන්තාච්ඡි ද මෙබඳු වූ මහණ තෙමේ
කෙලෙස් තවන වීර්‍යය නැති, පවෙති බිය නැති, නිතොර කුසිත වූ, වීර්‍යය
නැත්තෙකැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, හැසිරෙන්නාච්ඡි ද මහණහට ඉදින් කාමච්ඡිතර්කයෙක් හෝ
ව්‍යාපාදවිතර්කයෙක් හෝ විහිංසාවිතර්කයෙක් හෝ උපදී ද, මහණෙනි, ඒ
මහණ තෙමේ ඉදින් ඒ විතර්කය නො ඉවසා ද, පහ කෙරේ ද, (සිතීන්)
බැහැර කෙරේ ද, කෙළවර කෙරේ ද, නැවත නොඉපදීමට පමුණුවා ද,
මහණෙනි, මෙබඳු වූ මහණ තෙමේ කෙලෙස් තවන වීර්‍යය ඇති පවෙති බිය
ඇති, නිතොර පටන්ගත් වීර්‍යය ඇති, නිවන් කර මෙහෙයන ලද සිතැත්-
තෙකැ යි (කායථිව්‍ය දෙක්හි අපෙක්ෂා රහිතයෙකැ යි) කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, සිටියාච්ඡි ද මහණහට ඉදින් කාමච්ඡිතර්කයෙක් හෝ ව්‍යාපාද-
විතර්කයෙක් හෝ විහිංසාවිතර්කයෙක් හෝ උපදී ද, මහණෙනි, ඒ මහණ තෙමේ
ඉදින් ඒ විතර්කය නො ඉවසා ද, පහ කෙරේ ද, (සිතීන්) බැහැර කෙරේ ද,
කෙළවර කෙරේ ද, නැවත නොඉපදීමට පමුණුවා ද, මහණෙනි, මෙබඳු වූ
මහණ තෙමේ කෙලෙස් තවන වීර්‍යය ඇති, පවෙති බිය ඇති, නිතොර
පටන්ගත් වීර්‍යය ඇති, නිවන් කර මෙහෙයන ලද සිතැත්තෙකැ යි
(කායථිව්‍ය දෙක්හි අපෙක්ෂා රහිතයෙකැ යි) කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, හුත්තාච්ඡි ද මහණහට කාමච්ඡිතර්කයෙක් හෝ ව්‍යාපාද-
විතර්කයෙක් හෝ විහිංසාවිතර්කයෙක් හෝ උපදී ද, මහණෙනි, ඒ මහණ තෙමේ
ඉදින් ඒ විතර්කය නො ඉවසා ද, පහ කෙරේ ද, (සිතීන්) බැහැර කෙරේ ද,
කෙළවර කෙරේ ද, නැවත නොඉපදීමට පමුණුවා ද, මහණෙනි, මෙබඳු වූ
මහණ තෙමේ කෙලෙස් තවන වීර්‍යය ඇති පවෙති බිය ඇති නිතොර පටන්ගත්
වීර්‍යය ඇති, නිවන් කර මෙහෙයන සිතැත්තෙකැ යි (කායථිව්‍ය දෙක්හි
අපෙක්ෂා රහිතයෙකැ යි) කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, නිදන්තාච්ඡි ද තොතිදන්තාච්ඡි ද මහණහට කාමච්ඡිතර්කයෙක්
හෝ ව්‍යාපාදවිතර්කයෙක් හෝ විහිංසාවිතර්කයෙක් හෝ උපදී ද, ඒ මහණ
තෙමේ ඉදින් ඒ විතර්කය නො ඉවසා ද, පහ කෙරේ ද, (සිතීන්) බැහැර
කෙරේ ද, කෙළවර කෙරේ ද, නැවත නොඉපදීමට පමුණුවා ද, මහණෙනි,
මෙබඳු වූ මහණ තෙමේ කෙලෙස් තවන වීර්‍යය ඇති, පවෙති බිය ඇති,
නිතොර පටන්ගත් වීර්‍යය ඇති, නිවන් කර මෙහෙයන සිත් ඇත්තෙකැ යි
(කායථිව්‍ය දෙක්හි අපෙක්ෂා රහිතයෙකැ යි) කියනු ලැබේ

එතමන්ට හඟවා අවොව. තනේතං ඉති වුච්චති:

2. “වරං වා යදි වා තිට්ඨං තිසිනො උද වා සං,
යො විතකකං විතකකති පාපකං ගෙහනිසිතං.
3. කුමමග්ගං පටිපනො සො මොහතෙය්‍යස්ස මුව්ථිනො,
අභබ්බො තාදිසො භික්ඛු ජුට්ඨං සම්බොධිමුත්තමං.
4. යො වරං වා'ථ තිට්ඨං වා තිසිනො උද වා සං,
විතකකං සම්බොධිතං විතකකපසමෙ රතො,
හබ්බො සො තාදිසො භික්ඛු ජුට්ඨං සම්බොධිමුත්තමනති”.

4. 1. 12.

[සමපන්නසීලසූතං]

111. වුත්තං හෙතං හඟවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙසුතං:

1. සමපන්නසීලා භික්ඛවෙ විහරථ, සමපන්නපාතිමොක්ඛා. පාතිමොක්ඛ-
සංවරසංවුත්තා විහරථ ආචාරගොචරසමපන්නා අනුමතෙතස්ස වජේස්ස භය-
දස්සාපී, සමාදය සික්ඛථ සික්ඛාපදෙස්ස.

සමපන්නසීලානං භික්ඛවෙ විහරතං සමපන්නපාතිමොක්ඛානං පාති-
මොක්ඛසංවරසංවුත්තානං විහරතං ආචාරගොචරසමපන්නානං අනුමතෙතස්ස
වජේස්ස භයදස්සාපීතං සමාදය සික්ඛතං සික්ඛාපදෙස්ස, කියස් භික්ඛවෙ
උත්තරිං කරණීයං?

වරතො වෙ'පි භික්ඛවෙ භික්ඛුතො අභිජ්ඣා විගතා හොති, ව්‍යාපාදෙ
විගතො හොති, චිතමිද්ධං විගතං හොති, උද්ධච්ඡානකුලං විගතං හොති,
විචිකිච්ඡා පභිණා හොති, ආරද්ධං හොති විරියං අසලලිතං, උපට්ඨිතා සති
අසමුච්ඡා,¹ පස්සඤ්ඤා කායො අසාරඤ්ඤා, සමාහිතං චිත්තං එකග්ගං, වරමපි
භික්ඛවෙ භික්ඛු එවමහුතො ආතාපි ඔත්තපපි සත්තං සමිතං ආරද්ධවිරියො
පහිතතො'ති වුච්චති.

1 අපමේවුද්ධා. (මජ්ඣ.)

භගවත්හු මේ කරුණ වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (ගාථා වශයෙන් ද) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “භාසිරෙන්තාවු හෝ ඉදින් සිටින්නාවු හෝ හුන්නාවු හෝ නිදන්-තාවු හෝ යම් මහණෙක් තෙමේ ලාමක වූ පඤ්චකාමඥාණ ඇසුරු කළ යම් විතකීයක් කල්පතා කෙරේ ද,

3. නිද්දිත මාර්ගයට බාසගත්තාවු, මොහය උපදවන (රූපාදි අරමුණු-වල) මූලා වූ, එබඳු මහණ තෙමේ උතුම් සමොධිය (අතීත්තිමාර්ගඥානය) සපයී කරන්නට සුදුස්සෙක් නොවේ.

4. භාසිරෙන්තාවු හෝ සිටින්නාවු හෝ හුන්නාවු හෝ යළි නිදන්තාවු හෝ මහණෙක් කාමාදි ත්‍රිවිධ) විතකීයන් සංසිදුවා, විතකී සංසිදුවාලීමෙහි ඇලුනේ වේ නම් එබඳු මහණ තෙමේ උතුම් අතීත්තිමාර්ගඥානය සපයී-කරන්නට සුදුස්සෙක් වේ”

මේ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

4. 1. 12.

[සම්පන්නසීල සූත්‍රය]

111. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ම ය. අර්භත් වූ බුදුරදුන් විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, සිල්වත් ව වාසය කරවු. පාතිමොක්ඛසංවරයෙන් සුක්ඛ ව පාතිමොක්ඛසංවරයෙන් සංවාත ව ආචාරයෙන් හා ගොවරයෙන් සුක්ඛ ව අණුප්‍රමාණ (ඉතා සුලු) වරදෙහි පවා බිය දක්නා සුලු ව වාසය කරවු. ශික්ෂා-පදයන් මනා කොට සමාදන් ව ගෙණ හික්මෙවු.

මහණෙනි, සිල්වත් ව පාතිමොක්ඛසීලයෙන් සුක්ඛ ව පාතිමොක්ඛ සංවරසීලයෙන් සංවාත ව ආචාරගොවර දෙකින් සුක්ඛව, අණුප්‍රමාණ වරදෙහි පවා භය දක්නා සුලු ව වසන, ශික්ෂාපදයන්හි මොනවට සමාදන් ව හික්මෙන තොප විසින් මහණෙනි, මත්තෙහි කුමක් කටයුතු වන්නේ ද?

මහණෙනි, භාසිරෙන්තාවු ද මහණහට කාමච්ඡන්දය පහ වූයේ වේ ද, ව්‍යාපාදය පහ වූයේ වේ ද, චිත්තභ්‍රාතය පහ වූයේ වේ ද, උභ්‍යවච්ඡාය (තොසංසුන් බව හා කුකුල් බව) පහ වූයේ වේ ද, විචිතිච්ඡාව පහ වූයේ වේ ද, වීර්‍යය වඩනා ලද්දේ (එ හෙයින්) නො භාකුළුනේ සිහිය එළඹ සිටියේ (එහෙයින්) නො තවුයේ වේ ද, තාමකය හා රූපකය සංසිදුනේ (එහෙයින්) දුර්ථ රහිත වේ ද, සිත මනා ව පිහිටියේ (එහෙයින් ම) එකඟ වූයේ වේ ද, මහණෙනි, භාසිරෙන්තාවු ද මෙබඳු මහණ තෙමේ කෙලෙස් තවන වීර්‍යය ඇති පවට බිය ඇති නිතොර සම්පූර්ණ කරණ ලද වීර්‍යය ඇති නිවන් කරු මෙහෙයු සිතැති (කායච්ඡිතයෙහි අපෙක්ෂා රහිත) තැනැත්තෙකු කැසී කියනු ලැබේ.

සීතස්‍ය වෙ'පි භික්‍ෂුවෙ භික්‍ෂුනො අභිජ්ඣා විගතා හොති, ව්‍යාපාදො විගතො හොති, පීතමිදං විගතං හොති, උද්ධවච්ඡාක්‍ෂුච්චං විගතං හොති, විවික්ච්ඡා පභිණා හොති, ආරද්ධං හොති විරියං අසලලිතං, උපට්ඨිතා සති අසමුට්ඨා, පසස්‍යො කායො අසාරද්ධො, සමාහිතං චිත්තං එකග්ගං, සීතො'පි භික්‍ෂුවෙ භික්‍ෂු එවමෙහුනො ආතාපි ඔත්තප්පි සත්තං සමිතං ආරද්ධවිරියො පභිතතො'ති වුච්චති.

නිසිත්තස්‍ය වෙ'පි භික්‍ෂුවෙ භික්‍ෂුනො අභිජ්ඣා විගතා හොති, ව්‍යාපාදො විගතො හොති, පීතමිදං විගතං හොති, උද්ධවච්ඡාක්‍ෂුච්චං විගතං හොති, විවික්ච්ඡා පභිණා හොති, ආරද්ධං හොති විරියං අසලලිතං, උපට්ඨිතා සති අසමුට්ඨා, පසස්‍යො කායො අසාරද්ධො, සමාහිතං චිත්තං එකග්ගං, නිසිත්තො'පි භික්‍ෂුවෙ භික්‍ෂු එවමෙහුනො ආතාපි ඔත්තප්පි සත්තං සමිතං ආරද්ධවිරියො පභිතතො'ති වුච්චති.

සයාතස්‍ය වෙ'පි භික්‍ෂුවෙ භික්‍ෂුනො ජාගරස්‍ය අභිජ්ඣා විගතා හොති, ව්‍යාපාදො විගතො හොති, පීතමිදං විගතං හොති, උද්ධවච්ඡාක්‍ෂුච්චං විගතං හොති, විවික්ච්ඡා පභිණා හොති, ආරද්ධං හොති විරියං අසලලිතං, උපට්ඨිතා-සති අසමුට්ඨා, පසස්‍යො කායො අසාරද්ධො, සමාහිතං චිත්තං එකග්ගං, සයාතො'පි භික්‍ෂුවෙ භික්‍ෂු ජාගරො එවමෙහුනො ආතාපි ඔත්තප්පි සත්තං සමිතං ආරද්ධවිරියො පභිතතො'ති වුච්චති'ති.

එතමන් භගවා අවොච. තතොනං ඉති වුච්චති:

2. “යතං චරෙ යතං තිට්ඨෙ යතං අවෙජ් යතං සගෙ,
යතං සමමික්‍ෂුයෙ භික්‍ෂු යතමෙනං පසාරයෙ.
3. උද්ධං තිරියං අපාවිතං යාවතා ජගතො ගති,
සමවෙක්ඛිතා ච ධම්මානං ඛක්ඛානං උදයබ්බයං.
4. එවං විතාරමාතාපිං සත්තවුත්තිමනුදානං,
වෙතොසමථසාමිපිං සික්කමානං සද්ද සතං,
සත්තං පභිතතොති ආහු භික්‍ෂුං තථාවිධ”න්ති.

අගමපි අතො වුත්තො භගවතා. ඉති මෙ සුත්තන්ති.

මහණෙනි, සිරියාවූ ද මහණහට අධික ලොභය පහ වූයේ වේ ද, ව්‍යාපාදය පහ වූයේ වේ ද, ජිතමිඛ්ඛය පහ වූයේ වේ ද, උඤ්චිකුක්කුච්චය පහ වූයේ වේ ද, සාකය පහ වූයේ වේ ද, වියඝීය පවත්ගන්නා ලද්දේ (එහෙයින්) නොහැකුළුතේ වේ ද, සිතිය එළඹ සිටියේ (එහෙයින්) නොතවුයේ වේ ද, නාමකය හා රූප කය සන්තිදුනේ (එහෙයින්) දරථ රහිත වේ ද, සිත මනා ව පිහිටියේ (එහෙයින් ම) එකඟ වූයේ වේ ද, මහණෙනි, සිරියා වූ ද, මෙබඳු වූ මහණ තෙමේ කෙලෙස් තවන වියඝීය ඇති පවට බිය ඇති නිකොර පිරිපුන් වියඝීය ඇති නිවන් කර මෙහෙයු සිතාත්තෙකා යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, හුන්නාවූ ද මහණහට අධික ලොභය පහ වූයේ වේ ද, ව්‍යාපාදය පහ වූයේ වේ ද, ජිතමිඛ්ඛය පහ වූයේ වේ ද, උඤ්චිකුක්කුච්චය පහ වූයේ වේ ද, සාකය පහ වූයේ වේ ද, වියඝීය පිරිපුන් කරණ ලද්දේ (එහෙයින් ම) නොහැකුළුතේ වේ ද, සිතිය එළඹ සිටියේ (එහෙයින් ම, නොතවුයේ ද, නාමකය හා රූපකය සන්තිදුනේ (එහෙයින් ම) දරථ රහිත වේ ද, සිත මනා ව පිහිටියේ (එහෙයින් ම) එකඟවූයේ වේ ද, මහණෙනි, සිරියාවූ ද, මෙබඳු වූ මහණ තෙමේ කෙලෙස් තවන වියඝීය ඇති, පවට බිය ඇති, නිකොර පිරිපුන් වියඝීය ඇති, නිවන් කර මෙහෙයු සිත් ඇත්තෙකා යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, නිදන්තාවූ ද නොනිදන්තාවූ ද මහණහට අධික ලොභය පහ වූයේ වේ ද, ව්‍යාපාදය පහ වූයේ වේ ද, ජිතමිඛ්ඛය පහ වූයේ වේ ද, උඤ්චිකුක්කුච්චය පහ වූයේ වේ ද, විචිකිච්චා ව පහ වූයේ වේ ද, වියඝීය පිරිපුන් කරණ ලද්දේ (එහෙයින් ම) නොහැකුළුතේ වේ ද, සිතිය එළඹ සිටියේ (එහෙයින් ම) නොතවුයේ වේ ද, නාම කය හා රූප කය සන්තිදුනේ (එහෙයින් ම) දරථ රහිත වේ ද, සිත මනා ව පිහිටියේ (එහෙයින් ම) එකඟ වූයේ වේ ද, මහණෙනි, නිදන්තාවූ ද නොනිදන්තාවූ ද මෙබඳු මහණ තෙමේ කෙලෙස් තවන වියඝීය ඇති, පවට බිය ඇති, නිකොර පිරිපුන් කරණ ලද වියඝීය ඇති, නිවන් කර මෙහෙයු සිත් ඇත්තෙකා යි කියනු ලැබේ.

මෙ කරුණ භාග්‍යවත්ත වදාළහ. එහි මේ අර්ථය (භාෂා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “භික්ෂු තෙමේ වියඝීය වඩනුයේ හැසිරෙන්නේ ය. වියඝීය වඩනුයේ සිටින්නේ ය. වියඝීය වඩනුයේ හිඳින්නේ ය. වියඝීය වඩනුයේ නිදන්නේ ය. වියඝීය වඩනුයේ අත් පා ඇ හකුළුවන්නේ ය. වියඝීය වඩනුයේ (අභපසහ) දිගු කරන්නේ ය.

3. උඛ දිශාවෙහි ද, වටා දිශාභාගයන්හි ද, ඊට දිශාවෙහි ද යම් කාක් සත්ත්වසංසාරලෝකයාගේ පැවැත්මෙන් වේ ද, (ඒ හැම තන්හි) (භික්ෂුතනාතිජ්ජව) ධම්මයන්ගේ ද පඤ්චසකකියන්ගේ ද උදයව්‍යය (ඇති වීම හා නැති වීම) විදගීතා නුවණින් බලන්නෙක් වන්නේ ය.

4. මෙබඳු විහරණ ඇති, කෙලෙස් තවන වියඝීය ඇති, ශාන්ත පැවතුම් ඇති, සත්ත්වත් සිත් ඇති, විත්තශ්ලේෂපටසුදුසු ප්‍රතිපත්ති (ඥානදර්ශනවිමුද්ධිය) වඩන්නාවූ, හැම කල්හි සිති ඇතියේ වූ භික්ෂු තෙම නිවණ කර යවන ලද සිත් ඇත්තෙකා යි (අංගාරියෝ) කියත්.”

මෙ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය. මෙසේ මා විසින් අසන ලද්දේ ය.

4. 1. 13.

[ලොකාවබෝධසුත්තං]

112. වුත්තං ගෙනං ගගවතා. වුත්තමරහතා'ති මෙ සුතං:

1. ලොකො භික්ඛවෙ තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධො. ලොකස්මා තථාගතො විසංඝාදානෙනා. ලොකසම්බුද්ධො භික්ඛවෙ තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධො. ලොකසම්බුද්ධො තථාගතස්ස පභිණො. ලොකනිරෝධො භික්ඛවෙ තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධො. ලොකනිරෝධො තථාගතස්ස සම්මානෙනා. ලොකනිරෝධංගාමිනී පටිපදා භික්ඛවෙ තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධො. ලොකනිරෝධංගාමිනී පටිපදා තථාගතස්ස භාවිතා.

යං භික්ඛවෙ සද්දෙවකස්ස ලොකස්ස සමාරකස්ස සමුභවකස්ස, සස්සමණ්-
බ්‍රාහ්මණීයා පජාය සද්දෙවමනුස්සාය දිට්ඨිං සුතං චූතං විසංඝාතං පතනං
පරියෙසිතං අනුවච්චිතං මහසා, යස්මා තං තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධං, තස්මා
තථාගතො'ති වුච්චති.

යඤ්ච භික්ඛවෙ රතතිං තථාගතො අනුත්තරං සම්මානමොඛං අභි-
සම්බුද්ධං, යඤ්ච රතතිං අනුපාදිසෙසාය නිබ්බානධාතුයා පරිනිබ්බායති,
යං එතස්මිං අනතරෙ භාසති ලපති නිද්දිසති, සබ්බං තං තථෙව භොති.
තො අඤ්ඤාතා. තස්මා තථාගතො'ති වුච්චති.

යථාචාදී භික්ඛවෙ තථාගතො තථාකාරී. යථාකාරී තථාගතො තථාචාදී.
ඉති යථාචාදී තථාකාරී, යථාකාරී තථාචාදී. තස්මා තථාගතො'ති වුච්චති.
සද්දෙවකෙ භික්ඛවෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුභවකෙ, සස්සමණ්බ්‍රාහ්මණීයා
පජාය සද්දෙවමනුස්සාය තථාගතො අභිභූ අනභිභූතො. අඤ්ඤාදඤ්ඤා
වසවතී. තස්මා තථාගතො'ති වුච්චති.

එතමස්මිං ගගවා අවොච. තස්මිං ඉති වුච්චති:

2. “සබ්බලොකං අභිඤ්ඤාය සබ්බලොකෙ යථාතථං,
සබ්බලොකමිසංසුතෙනා සබ්බලොකෙ අනුපයො.

4. 1. 13.

[ලෝකාචාරෝධසූත්‍රය]

112. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. අර්හත් වූ බුදුරජුන් විසින් මෙය වදාරණ ලද්දේ ය. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

1. මහණෙනි, ලෝකය (දුෂ්ඨත්වය) තථාගත බුදුහු විසින් මනා කොට අවබෝධ කරණ ලද්දේ ය. තථාගත තෙම ලෝකයෙන් වෙන්වූයේ වෙයි. මහණෙනි, ලෝකයට හේතුව තථාගත බුදුහු විසින් මනා කොට අවබෝධ කරණ ලද්දේ ය. ,ලෝකයට හේතුව තථාගත බුදුහු විසින් (සමුච්ඡේද වශයෙන්) ප්‍රතිණ කරණ ලද්දේ ය. මහණෙනි, තථාගත බුදුහු විසින් ලෝක-නිරෝධය (නිවණ) මනා කොට අවබෝධ කරණ ලද්දේ ය. තථාගත බුදුහු විසින් ලෝකනිරෝධය ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරණ ලද්දේ ය. මහණෙනි, ලෝකනිරෝධ-ශාමනීප්‍රතිපත්තිය (අරිඅට්ඨිමග) තථාගත බුදුහු විසින් මනා කොට අවබෝධ කරණ ලද්දේ ය. ඒ අයඝී අභ්‍යාධිකමාගීය තථාගත බුදුහු විසින් වඩන ලද්දේ ය.

මහණෙනි, දෙවියන් සහිත මරුන් සහිත බමුන් සහිත ලෝකයා විසින් ද, මහණබමුණන් සහිත දෙවිමිනිසුන් සහිත සත්ත්වප්‍රජාව විසින් ද, යමක් දක්න ලද ද, අසන ලද ද, (තැඟැය දිව කය යන මෙයින්) සම්ප්‍රාප්තශ්‍රාහයෙන් ගන්නා ලද ද, සිතින් දැන ගන්නා ලද ද, (සොයා හෝ නොසොයා) ලබන ලද ද, (ලැබුවක් හෝ නොලැබුවක්) සොයන ලද ද, සිතින් විමසන ලද ද, ඒ සියල්ල යම් හෙයකින් තථාගත බුදුහු විසින් මැනවින් අවබෝධ කරණ ලද්දේ ද, එහෙයින් තථාගත යැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, තථාගත තෙම යම් රුත්‍රියෙක්හි නිරුත්තර වූ සමාක් සමෝධිය අවබෝධ කෙරේ ද, යම් රුත්‍රියෙක්හි අනුපාදිශෙෂ නිජාණ ඛාතුචෙන් පිරිනිවේ ද, මේ අතුරෙහි යමක් වදාර ද, ප්‍රත්‍යාශ කෙරේ ද, දක්වා ද, ඒ සියල්ල එසේ ම වේ. අත් පරිද්දෙකින් නො වේ. එහෙයින් තථාගත යැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, තථාගත තෙම යම්හේ කියන්නේ ද, එසේ ම කරන්නේ වේ. තථාගත තෙමේ යම්හේ කරන්නේ ද, එසේ ම කියන්නේ වේ. මෙ පරිද්දෙන් යම්හේ කියන සුලු නම් එසේ කරණ සුලු ය. යම්හේ කරණ සුලු නම් එසේ කියන සුලු ය. එහෙයින් තථාගත යැ යි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, දෙවියන් සහිත මරුන් සහිත බමුන් සහිත ලෝකයෙහි, මහණ බමුණන් සහිත දෙවිමිනිසුන් සහිත සත්ත්වප්‍රජාවෙහි තථාගත තෙම අනුත් මැඬ පවත්වන්නේ අනුත් විසින් නො මඩනා ලද්දේ ය. එකානන්‍යයෙන් සියල්ල දක්නේ සියල්ල තමා වශයෙහි පවත්වයි. (එ හෙයින්) තථාගත යැ යි කියනු ලැබේ.

මෙ කරුණ භාග්‍යවත්තු වදාළහ. එහි අභිය (ශාථා වශයෙන්) මෙසේ කියනු ලැබේ:

2. “මුළු ලොව (ග්‍රෙහදාතුක ලෝකසන්තිවාසය) මැනවින් දැන, මුළු ලොවිහි (දනසුතු සියල්ල තත් වූ පරිද්දෙන් (දැන) සියලු ලෝකයෙන් වෙන් වූ, සියලු ලෝකයෙහි තෘෂ්ණාදූෂටි ශ්‍රහණ රහිත වූ,

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

3. සබ්බෙ සබ්බාභිභූ ධරෙ සබ්බභජ්ජප්පමොචනො,
ථුට්ඨස්ස පරමො සන්ත්ති නිර්වාණං අභුතොභයං.
 4. එස ඛණ්ඩො චුද්ධො අනිඝ්ඤා ජිත්තසංසයො,
සබ්බකම්මකයං පභෙතා විමුතො උපධිසංඛයො.
 5. එස සො භගවා චුද්ධො එස සිභො අනුත්තරෙ,
සද්දෙවකස්ස ලොකස්ස බ්‍රහ්මචරිකං පචත්තසී.
 6. ඉති දෙවා මත්‍රස්සා ව යෙ චුද්ධං සරණං ගතා,
සංගම්ම තා තමස්සන්ති මහන්තං චිත්තසාරදං.
 7. දනොතා දම්යතං සෙට්ඨො සතොතා සම්යතං ඉසී,
මුතොතා මොචයතං අග්ගො තිණ්ණණා තාරයතා වරෙ.
 8. ඉති භෙනං තමස්සන්ති මහන්තං චිත්තසාරදං,
සද්දෙවකස්මිං ලොකස්මිං තප්පි තෙ පටිපුග්ගලො'ති".
- අයමි අපො චුතොතා භගවතා, ඉති මෙ සුත්තන්ති.

වතුක්කතිපාතො නිට්ඨිතො.

තසප්පදානං:

බ්‍රාහ්මණ වත්තාරී ජාතං සම්මා සීලා තණ්හා බ්‍රහ්මා
බ්‍රහ්මාරා කුභ පුරිසා වර සම්පන්න ලොකෙත තෙරසා'ති.

සත්තච්ඡෙකනිපාතං දුකං බාවිස සුත්තසංඛගතිතං
සම්පඤ්ඤාසම්පන්නං තෙරස වතුක්කඤ්ච ඉති යමිදං,
දව්දසුත්තරසුත්තසතෙ සංඛාගිතො සමාදහිංසු පුර
අරහතො විරට්ඨිතිසා තමාහු තාමෙත ඉතිවුත්තකන්ති

ඉතිවුත්තකපාළි නිට්ඨිතා.

3. (රූපාදි අරමුණු) සියල්ල මැඩ පවත්වා සිටි ඒ සිර තෙම එකානන-
 දෙන් සියලු කෙලශග්‍රන්ථයන් මුදා සිටියේ වේ. (මහු විසින්) උතුම් නිවණ
 ඥානසාධයෙන් සපයී කරණ ලදී. ඒ නිවැණිය කොතැනිනුත් බියක් තැනී-
 යෙක.

4. දුක් රහිත වූ, සිඳින ලද සාක ඇති, සියලු කමයන්ගේ ක්‍ෂයයට
 පැමිණියාවූ මේ කෘතියාවූ බුදුරජ තෙමේ උපතික්‍ෂය සංඛ්‍යාත නිවැණියෙහි
 (එය අරමුණු කොටැති) එල විමුක්තියෙන් මිදුනේ වෙයි.

5. ඒ මේ හඟවත් තෙමේ (වතුසායනාවබෝධය කළ හෙයින්) බුද්ධ ය.
 මේ (හඟවත්) තෙමේ (උපද්‍රවයන් ඉවසන හෙයින් හා කෙලෙස් නසන
 හෙයින්) නිරුත්තර සිංහ ය. හේ දෙවියන් සහිත ලොකයාට ශ්‍රේෂ්ඨ (ධර්ම)
 චක්‍රය පැවැත්වූයේ ය.

6. මෙසේ යම් දෙවිමිනිස් කෙනෙක් බුදුන් සරණ ගියාහු ද, (මවුනු)
 (ගුණයෙන්) මහත් වූ (වතුපෑයාරද්‍රවයෙන්) චිත්තසාරද වූ උන් වහන්සේ
 කර පැමිණ තමන්කාර කරත්.

7. තෙමේ දැමුනේ අනුන් දමනය කරන්නවුන් අතුරෙහි ශ්‍රේෂ්ඨ ය.
 ආනන වූයේ අනුන් ආනන කරන්නවුන් අතුරෙහි සෘෂි ය. තෙමේ මිදුනේ
 අනුන් මුදන්නවුන් අතුරෙහි අග්‍ර ය. තෙමේ එතෙර වූයේ එතෙර කරන්-
 නවුන් අතුරෙහි උතුම් ය.

8. මෙසේ ගුණ දැන මහත් වූ චිත්තසාරද වූ ඔබ වහන්සේට (දෙවිමිනිස්
 ආදිනු) තමසකාර කෙරෙත්. දෙවිමිනිසුන් සහිත ලොකයෙහි ඔබ වහන්සේට
 සමාන පුද්ගලයෙක් තැන්තේ ය.”

මේ කරුණ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරණ ලද්දේ ය.
 මෙසේ මා විසින් අසන ලදී.

වතුසක නිපාතය නිමි.

උද්‍යානය:

බ්‍රාහ්මණ සූත්‍රය, වතුඅනවච්ඡ සූත්‍රය, ජාතකෝපාසවකය සූත්‍රය,
 සමණබ්‍රාහ්මණ සූත්‍රය, සීලසම්පන්න සූත්‍රය, තණ්හපාද සූත්‍රය, සමුග්ගක
 සූත්‍රය, බහුකාර සූත්‍රය, කුහ සූත්‍රය, පුරිසපියරූප සූත්‍රය, වරකෝපාදිවිතකක
 සූත්‍රය, සම්පන්නසීල සූත්‍රය, ලොකාවබෝධ සූත්‍රය - මේතෙකින් මේ
 වගීයෙහි සූත්‍ර තෙළොස්කි.

සත්විසි පුතුරින් සුත් එකකනිපාතය ද, දෙවිසි පුතුරින් සුත් දුක
 නිපාතය ද, තැවැත සම්පතක් පුතුරින් සුත් තිකනිපාතය ද, තෙළෙස්
 පුතුරින් සුත් වතුකකනිපාතය ද යි යන මේ යමෙක් වේ ද, එහි මේ එක්සිය
 දෙළොස්කි සූත්‍ර පෙර රහත්හු ශාසනසිතිය පිණිස සංගායනා කොටැ
 තුබුවාහු ද, එය තමන් ඉතිවුත්තක යැ යි කිහු.

ඉතිවුත්තක පෙළ නිමි.

බුද්දකනිකායෙ

බුද්දක ධම්මපද උද්‍යන ඉතිවුත්තක ගනථානං

ගාථාදිපාද්‍යනුකකමණිකා

අ	පිට්ඨකය	අ	පිට්ඨකය
අකකකසං විඤ්ඤපනිං	124	අනන්තරතනො දෙවො	434
අකතං දුක්ඛතං සෙය්‍යො	102	අනන්තරතනො මොභො	434
අකචා කුසලං කම්මං	350, 352	අනන්තරතනො ලොභො	432
අකරුනෙතො පි වෙ පාපං	408	අනවජේත කුට්ඨස්ස	460
අකෙකාච්ඡි මං අවධි මං	26	අනවඤ්ඤතතිස්සසුතෙතො	416
අකෙකාධිතං වතවනතං	122	අනවට්ඨිතවිතකස්ස	34
අකෙකාධෙත ජිනෙ කොධං	82	අනවස්සුතවිතකස්ස	34
අකෙකාසං වධබ්බං ව	122	අනාතාපි අනොතනාපි	354
අකෙකියසසඤ්ඤානො සත්තො	390	අනික්ඛසාවො කාසාවං	28
අකෙකියසං ව පරිඤ්ඤාය	390	අනුපුබ්බත මෙධාපී	84
අග්ගතො වෙ පසන්නානා	438	අනුබ්බො'පි වෙ අස්ස	444
අග්ගස්මිං දුතං දදතං	440	අනුපචාදො අනුපසාතො	212
අග්ගස්ස දුතා මෙධාපී	440	අනෙකජාතිසංසාරං	62
අග්ගෙ ධම්මෙ පසන්නානං	440	අනෙජො සො අනෙජස්ස	444
අවරිච්ඡා බ්‍රහ්මවරියං	64	අබ්බිභුතො අයං ලොකො	68
අචිරං වතයං කායො	34	අභනං ව දඬා බහුතො	344
අචේච්ඡි වට්ටං බ්‍යාගා නිරුපං	278	අපි දිබ්බෙසු කාමෙසු	72
අඤ්ඤාථාහාපී භවසත්තො	192	අපුඤ්ඤාලාභො පි ගති ව පාපිකා	102
අඤ්ඤා හි ලාභාපනිසා	75	අප්පකා තෙ මනුස්සෙසු	42
අට්ඨිතං තගරං කතං	62	අප්පමතො අයං ගඤ්ඤා	38
අඛ්‍යාමානො කායෙත	350	අප්පමතො පමතෙතසු	32
අභිජාතං අනුජාතං	406	අප්පමාදරතා සත්තා	370
අත්තදත්තං පරපේත	66	අප්පමාදරතො භික්ඛු	32
අත්තතා වොදගතතානං	118	අප්පමාදං පසංසන්ති	342
අත්තනා'ව කතං පාපං	66	අප්පමාදෙත මඝවා	32
අත්තාතමෙව පඨමං	64	අප්පමාදො අමතපදං	30
අත්තාතං වෙ පියං ජඤ්ඤා	64	අප්පමපි වෙ සතිතං භාසමානො	30
අත්තා භවෙ ජිතං සෙය්‍යො	48	අප්පලාභො'පි වෙ භික්ඛු	114
අත්තා හි අත්තතො තාපො	64	අප්පසුකායං පුරිසො	62
අත්තමති ජාතමති සුඛා සභායො	106	අප්පසුතො පුඤ්ඤකරො	398
අථ පාපානි කම්මානි	136	අප්පියා වාපි දුශාදා	18
අථ වාස්ස අගාරානි	58	අභයෙ භයදස්සිනො	104
අදුසි මෙ අකාසි මෙ	16	අභිඤ්ඤාත්තං පරිඤ්ඤාත්තං	356
අදුට්ඨස්ස හි යො දුබ්බො	436	අභිතිරෙථ කල්‍යාණෙ	50
අධිවේතසො අප්පමජ්ජතො	212	අභිවාදනසීලියං	46
අනඤ්ඤපොසිං අඤ්ඤතං	138	අභුතවාදී තීරයං උපෙති	216, 374

අ	පිටියබ්බකා
අනෙදි කායො නිරුධි සඤ්ඤා	316
අයසා'ව මලං සමුට්ඨිනං	84
අයං බො දඤ්ඤා දිනනා	16
අයං ලොකො සන්නාපජානො	192
අයොගෙ සුඤ්ජම්මනානං	78
අයොඝතභතසොව	316
අරකභිනෙත කායෙන	202
අරියද්දසා වෙදගුණො	446, 448
අලබ්බකො වෙපි සමඤ්ඤරෙය්‍ය	58
අලංකාරායෙ ලජ්ජනති	104
අවජේ වජ්ජමතිනො	104
අවිරුද්ධං විරුද්ධෙසු	121
අසජ්ඣාතමලා මනනා	84
අසතං භාවනමිවෙජ්ජය්‍ය	40
අසාතං සාතරුපෙන	164
අසාධාරණමඤ්ඤාසං	18
අතරෙ සාරමතිනො	28
අසාහසෙන ධම්මෙන	88
අසිප්පජී ලුහුඅත්ථකාමො	192
අසුභානුපසංගි විහරනනං	28
අසුභානුපසංගි කායසමි	426
අසෙවතා ව බාලාතං	6
අසුභො අකතඤ්ඤා ව	46
අසෙසා යථා භද්‍රො කතාතිවිට්ඨො	60
අභභිකාරපසුභා අයං පජා	270
අභනනාගොව සභිගාමෙ	320
අභිසංකා යෙ මුතයො	82
අහු පුබ්බෙ තදා නාහු	258

ආ	
ආකාසෙ පදං තත්ථි	88
ආපාසිකො තෙරසිකො	334
ආමනනභි චුඤ්ඤං තාම භික්ඛුං	300
ආයතනිං තාභිතඤ්ඤා	140
ආරති විරති පාපා	6
ආරෙග්‍යපරමා ලාභා	76
ආසා යස්ස න විජ්ජනති	124

ඉ	
ඉති ගෙනං තමස්සනති	420
ඉතො හො සුගතිං ගච්ඡ	422
ඉත්ථාචඤ්ඤාපාභාචං	448
ඉදං පුරෙ විතතමවාරි වාරිකං	106
ඉදං වො ඤාතිනං හොතු	14

ඉ	පිටියබ්බකා
ඉධ තප්පති පෙච්ච තප්පති	28
ඉධ ධම්මං වරිත්ථාත	470
ඉධ තඤ්ඤා පෙච්ච තඤ්ඤා	28
ඉධ මොදති පෙච්ච මොදති	28
ඉධ වස්සං වසිස්සාමි	96
ඉධ සොචති පෙච්ච සොචති	28
ඉමමි වායං සමයෙ	336, 338
ඉමාය අනුක්කමපාය	422
ඉමෙසු කීර සජ්ජනති	262, 266

උ

උච්ඡිද්ධ සිතෙගමනතො	96
උච්චාතකාලමි අනුච්චාතො	94
උච්චාතවිතො සතිමතො	30
උච්චාතෙතප්පමාදෙන	30
උතතිට්ඨා තප්පමජේය්‍ය	66
උදකං හි තයනති තෙතතිකා	80, 145
උදං අධො සබ්බධි විප්පමුත්තො	278
උදං කිරියං අපාචිතං	480
උනනමෙ උදකං වට්ඨං	14
උපධිං පටිච්ච දුක්ඛමිදං	194
උපනීතවයො'ව දුතිසි	84
උපසන්නසන්නවිතතස්ස	220
උපාතිධාවනති ත සාරමෙන්නති	274
උය්‍යඤ්ඤාති සතිමනෙතො	44
උසභං පවරං වීරං	126

එ

එකච්චාතං ත දදති	408
එකං ධම්මං අනිත්ථස්ස	344
එකමිදි වෙ පාණමිදුට්ඨවිතො	346
එකස්සෙකෙන කප්පෙන	342
එකාතනං එකසෙය්‍යං	100
එතං බො සරණං බෙමං	74
එතං ව සලලං පටිච්ච පස්සතො	270
එතං දලුභං බික්ඛනමාහු ධීරං	346
එතං නාගස්ස නාගෙන	210
එතං විසෙසතො ඤාත්ථා	30
එතමිත්ථවසං ඤාත්ථා	96
එතමති භුමො පටිපන්නා	92
එතාදිසාති කත්ථාත	8
එතාති නිති විජ්ජාති	456

එ	පිටියබසා
එතෙ බො පුතනා ලොකසම්	406
එතෙ ව විඤ්ඤානෙසො විතකෙක	200
එතෙ තසො දෙවමනුස්සසෙට්ඨා	426
එතෙ ධම්මෙ භාවසිත්තා	340, 388
එථ පසස්සපිම්මං ලොකං	68
එවමාදිත්තවං ඤාත්වා	332
එවමෙතං යථාභූතං	194
එවමෙව ඉධෙකච්චො	408
එවමෙව තථාගතං	436
එවමෙහා පුරිස ජාතාභි	86
එවං මහාසිතමෙව තකකිකාතං	276
එවං කුසිතමාගමම	412
එවං වෙ සත්තා ජාතෙයස්සං	344
එවං දදන්ති ඤාතීතං	14
එවං මහපටිකා එසා	20
එවං විහාරිමාතාපිං	480
එවං විහාරී ආතාපි	358
එවං සමිකාරභූතෙසු	38
එවං සමමා විමුක්තාතං	316
එස දෙවමනුස්සාතං	18
එස මග්ගො මහතෙතති	356
එසො නිධි තුනිභිතො	18
එසො'ව මග්ගො තත්ථඤ්ඤා	92

බ

මහාසතී තාව සො කිම්	276
මවදෙය්‍යානුසාරෙය්‍ය	42

ක

කණ්ණං ධම්මං විප්පභාය	42
කමාරුමො භස්සරතො	414
කසිරි වෙ කසිරිපේතං	102
කරණීයමත්ථකුසලෙත	20
කල්‍යාණමිත්තො යො භික්ඛු	334
කාමතො ජායති සොකො	80
කාමනිස්සරණං ඤාත්වා	402
කාමකා ජාලසඤ්ජනනා	280
කාමයොගෙන සංයුතනා	448
කාමෙසනා භවෙසනා	382
කාමෙසු සත්තා කාමෙසබ්බසත්තා	280
කායඤ්ච භිදුරං ඤාත්වා	410
කායදුච්චරිතං කත්වා	350, 392
කායදුච්චරිතං හිත්වා	352, 392, 422
කායප්පකොපං රතෙකෙය්‍ය	82

ක	පිටියබසා
කායමුතීං වාචාමුතීං	394
කායසුචිං වාචාසුචිං	394
කායෙන අමිතං ධාතුං	378, 402
කායෙන කුසලං කත්වා	422
කායෙන සංචරෙ සාධු	114
කායෙන සංවුතා ධිරා	84
කාසාවකණ්ණං බන්ධො	374, 442
කිං කසිරි උදපාතෙන	286
කිඤ්චාපි සො කම්මං කරෙති	
	පාපකං 12
කිත්තෙ ජට්ඨාති දුමමධ	122
කුමභූපමං කායමිම්මං විදිත්වා	34
කුසො යථා දුග්ගහිතො	102
කුභා ඵඤ්ඤා ලපා සිඛිති	472
කො ඉමං පථවිං විවේක්‍යති	36
කොධං ජහෙ විප්පජ්ඣෙය්‍ය මාතං	80
කො භු භාසො කිමාතඤ්ඤා	146

බ

බන්ති ව සොච්චස්සතා	6
බන්තිපරමං තපො තිභික්කා	72
බයං විරහං අමතං පණීතං	8
බිණං පුරුණං තවං තථි	
	සමභවං 12
බුද්ධ විතකකා සුබුද්ධා විතකකා	200

ග

ගතඤ්චිතො විසොකස්ස	44
ගතත්තාන බුද්ධො තදිං	
	කුකුත්ථං 300
ගබ්භමෙකෙ'පදජ්ජන්ති	54
ගමිතිරපඤ්ඤං මෙධාපිං	124
ගහකාරක දිට්ඨො'සි	64
ගාමෙ අරඤ්ඤා	
	සුබුද්ධකප්පිට්ඨො 152
ගාමෙ වා යදි වා රඤ්ඤා	46
ගාරවො ව නිවාතො ව	6
ගිහිභොගා ව පරිභිණො	442

ව

වක්ඛනා සංචරෙ සාධු	114
වක්ඛමා විසමානීව	226
වක්ඛ සොතං ව ඝාණං ව	348, 350
වත්තාරි ථාතාභි තරෙ පමත්තො	102
වඤ්ඤා තගරං වා'පි	38

ම	පිටිකඩකා
වරඤ්ච නාභිගවේශය	38
වරනති බාලා දුලෙඛා	40
වරං වා යදි වා තිට්ඨං	428
විරපාචාසිං පුරිසං	80
වුතිං යො වෙදි සත්තානං	126
වුඤ්ඤා භතතං භුඤ්ජති	296
වෙතියමති ව සංඛ්‍යා වා	18
වෙතොවිමුත්තියමපනනා	464
වෙතොවිමුත්තියතිනා තෙ	464
ජ	
ජන්දජාතො අතකකාතෙ	80
ජනනමතිවසාති	238
ජන්ද සොතං පරකකමම	118
ජෙතා තඤ්ඤා වරතතං ව	122
ජ	
ජයං වෙරං පසවති	76
ජාගරනනා සුඤ්ඤාපේතං	372
ජාතං භූතං සමුප්පාදනං	866
ජ්ඣවජාපරමා රෙහා	76
ජරනති වෙ රජරජා සුචිතතා	62
ක	
කාය භික්ඛු මා ව පාමදෙ	116
කායං විරජමාසිතං	120
ඬ	
කිතෙත කායෙත සිතෙත	
වෙනසා	248
ඬ	
කය්‍යමානෙත කායෙත	348
න	
තගරඤ්ච පලාසෙත	410
තඤ්ච කමමං කතං සාමු	40
තඤ්ඤාසිතං සාතතිකං	418
තණ්හාදුතියො පුරිසො	382, 468
තණ්හාය ජායති සොකො	80
තණ්හායොගෙන සංයුතතා	386
තතො අඤ්ඤවිමුත්තකසා	390, 462
තතො ඔපබිකං පුඤ්ඤං	422
තතො තං අනුකමපනති	308

ත	පිටිකඩකා
තත්‍රාභිරතීමිවේශය	44
තත්‍රායමාදි භවති	116
තථාගතං බුද්ධිමසායසාතිතං	360
තථාගතසා බුද්ධිසා	362
තථෙව කතපුඤ්ඤනතු	80
තපො ව බුභමවරියං ව	6
තමොහුදං පාරගතං මහෙසිං	360
තයො විතකෙක කුසලෙ	
විතකකයෙ	432
තසිණාය පුරකකතා පජා	110
තසමා ජන්දං ව ලොභං ව	362
තසමා පතනපුට්ඨෙව	410
තසමා පියං ත කසිරුථ	78
තසමා රකඛිතවිතකසා	202
තසමා සද කාතරතා සමාතිතා	370
තසමා හවෙ ජාගරියං හජෙථ	372
තසමා හි අපපකිවසා	414
තසමා හි තෙ සුඛිතො	
විතසොකා	314
තසමා හි තෙ තමසොයා	470
තසමා හි භූතා නිසාමෙථ සංඛෙ	8
තසා නිබ්බුතසා භික්ඛුතො	194
තසා නිසාරණං සනතං	366
තාදිසං විතතං කුඛෙච්ච	436
තාය තං පරිවරියාය	470
තාව සුතිහිතො සනෙතා	16
තිට්ඨං වරං නිසිනෙතා වා	22
තිණ්දෙසානි බෙතනානි	112, 114
තිරෙකුඛෙඛිසු තිට්ඨනති	14
තුදනති වාචාය ජතා	
අසඤ්ඤතා	218
තුලෙහි නිව්චං ආතප්පං	94
තුලමතුලං ව සමභවං	254
තෙ ව සංගං ගතා තත්ථ	344
තෙ ජොතයනති සද්ධිමමං	466
තෙ කායිනො සාතතිකා	30
තෙ තාදිසෙ පුජයතො	74
තෙ නිබ්බාපෙතා නිපතා	446
තෙ වසීයනති නිරයං	444
තෙසං දෙවා මනුසා ව	364
තෙසං සමපනනසීලානං	38
තෙහි ධමමෙහි සමපනනං	452

ද	පිටුව
දදනො පුඤ්ඤං පවසති	302
දදති වෙ යථාසඳ්ධං	86
දනනං නයනති සමිතිං	104
දනං ව ධම්මවර්ගං ව	6
දිට්ඨිං ව අනුපගමම සිලවං	22
දිට්ඨිං ව ධම්මෙ යො අනෙං	342
දිට්ඨා වා යෙව අඤ්ඤා	20
දිවං නපති අදිවෙවං	120
දිසො දිසං යං කසිර	34, 204
දිසා අදිනවං ලොකෙ	244
දිසා විජිතසමානං	420
දීඝං ජාගරතො රතති	38
දුක්ඛං දුක්ඛසමුප්පාදං	74
දුට්ඨං අත්තං න ජානාති	434
දුග්ගං අතතං තාම	290
දුගතිග්ගහස්ස ලහුතො	34
දුප්පබ්බජං දුරගිරමං	100
දුලලහො පුරිසාරඤ්ඤා	74
දුට්ඨං ඉමං වසබ්බතං පකාසිතං	368
දුර්ගමං එකවරං	34
දුරෙ සනෙතා පකාසනති	100
දෙසග්ගිං පන මෙනතාය	446

ධ

ධනපාලකො නාම කුඤ්ඤරෙ	106
ධම්මං වරෙ සුවරිතං	68
ධම්මපිති සුඛං සෙති	42
ධම්මාරාමො ධම්මරතො	428

න

න අතතභෙත්තං න ජරස්ස භෙත්තං	42
න අනුලිඝෙති න සමුද්දමජේති	54
න උදකෙත සුචි නොති	140
න කහාපණ්ණසෙත්තං	72
නගරං යථා පච්චතතං	104
න ව බුද්ධං සමාවරෙ තිඤ්ඤි	20
න වාගං බ්‍රාහ්මණං බ්‍රාහ්ම	122
න වාහු න ව භවිස්සති	82
න ජට්ඨාති න ගොතෙතන	122
න තං කමමං කතං සාධු	40
න තං දළහං බකිතමාහු ධිරං	110
න තං මාතා පිතා කසිර	36
න තාවතා ධම්මධරෙ	88
න තෙන අරියො හොති	92

න	පිටුව
න තෙන ථෙරෙ හොති	88
න තෙන පණ්ඩිතො හොති	88
න තෙන භික්ඛු හොති	90
න තෙන හොති ධම්මට්ඨො	88
නත්ඤ්ඤා එකධම්මො'පි	330
නත්ති කුසං අපඤ්ඤා	116
නත්ති රුහසමො අග්ගි	86
නත්තිවිදං කුසිතෙන	462
න නග්ගවර්ගං න ජට්ඨා න පඤ්ඤා	58
න පරෙසං විලොමානි	36
න පරෙ පරං තිකුබ්බථ	22
න පුප්ඵගකො පටිච්චානමෙති	38
න බ්‍රාහ්මණස්ස පහරෙසා	120
න බ්‍රාහ්මණස්සෙතදතිඤ්ඤි	
සෙසෙසා	120
න භජෙ පාපකෙ මිත්තෙ	42
න බ්‍රහ්මකෙත සමිණො	90
නමො තෙ පුරිසාරඤ්ඤා	420
න මොතෙන මුනි හොති	90
න වාකකරණමතෙනත	90
න වායමෙය්‍ය සබ්බත්ථ	256
න වෙ කදරියං දෙවලොකං	
වජ්‍ජනි	70
න සනති පුත්තා තාණාය	96
න සමිණො බ්‍රාහ්මණො	408
න සිලබ්බතමතෙනත	92
න හි එතෙති යාතෙති	104
න හි තත්ථ කසි අප්පි	14
න හි පාපං කතං කමමං	40
න හි රුත්තං ව සොකො වා	16
න හි වෙරෙන වෙරති	26
නිකකුභා නිලලපා ධිරං	472
නිට්ඨංගතො න පමාණමෙති	112
නිධාය දණ්ඩං භුත්තෙත්ත	124
නිධි වා ආනා වචති	18
නිධි නිධෙති පුරිසො	16
නිධිතං ව පච්චතතාරං	40
තෙකං ජට්ඨොතදස්සෙව	82
තෙතං බො සරණං බෙමං	72
තෙලගො සෙතපට්ඨාදො	282
තෙව දෙවො න ගතිබ්බො	48
තො වෙ ලහෙථ නිපකං	
සහායං	106
තාතා ව පිත්තා බුද්ධාරි සත්ථා	300

ප	පිටියබයා
පවුළුපට්ඨිතකාමී ව	448
පඤ්ඤා පිණෙ පඤ්ඤා ජනෙ	116
පඤ්ඤා පටිභානෙන	364
පඤ්ඤා හි සෙට්ඨා ලොකසමි.	364
පටිසන්ථාරවුත්තරාසා	118
පටිසම්භිදා විමොක්ඛො ව	20
පටිසම්භොතො විරුජ්ඣති	44
පණ්ණිනොති සමඤ්ඤානො	436
පණ්ණිපලානො'ව දුක්ඛි	84
පතිරුපදෙසවාසො ව	6
පථව්‍යා එකරජේත	70
පද්ධතිවිතතං ඤාතාත	336
පදෙසරජ්ජං ඉසාරියං	18
පමාදමනුසුඤ්ඤානි	32
පමාදං අපමාදෙන	32
පරදුක්ඛපදනෙන	96
පරවජ්ජානුපයසියා	86
පරිජිණ්ණමිදං රුපං	62
පරිපුණ්ණසෙට්ඨං අපභාණධම්මං	370
පරිමුට්ඨා පණ්ණිතාභාසා	248
පරෙ ව ත විජ්ජනනි	26
පවිවිතොති අරියෙති	412
පවිවෙකරසං පිනා	76
පසන්නවිතතං ඤාතාත	338
පසා විතතකතං ඛිම්බං	60
පංසුකුලධරං ජනතුං	122
පසුතෙ අත්තපාතමිති	14
පාණිමිති වෙ වණො තාසා	54
පාපකං පසාප වෙතං	362
පාපකෙත ව සිලෙන	352
පාපං වෙ පුරිසො කසිරු	52
පාපානි පරිවජේතී	92
පාපො'පි පසාති හදුං	52
පාමොජ්ජකරණධාතං	466
පාමොජ්ජබහුලො භික්ඛු	118
පිණ්ඩපාතිකසා භික්ඛුතො	186, 190
පියතො ජායති සොකො	78
පියරුපසාතගතිතං	448
පියරුපසාදගතිතං සෙ	158
පුඤ්ඤං වෙ පුරිසො කසිරු	52
පුඤ්ඤමෙව සො සිකෙධියා	340, 388
පුත්තා මෙති ධතමමෙති	38
පුප්ථානි හෙව පච්චිතනා	36
පුබ්බෙතිවාසං යො වෙදී	456

ප	පිටියබයා
පුජාරහෙ පුජයනො	74
පුතිමෙජං කුසගෙනත	410
පෙමෙනො ජායති සොකො	78
පොරාණමිතං අතුල	82
ථ	
ඵඤ්ඤං වපලං විතතං	34
ථුට්ඨසා ලොකධම්මෙති	8
ථුසාමි තෙකනිමමුඛං	92
ථේණුපමං කායමිමං විදිනා	36
ඛ	
ඛහුමි වෙ සභිතං භාසමානො	30
ඛහුසුතො පුඤ්ඤකරො	400
ඛහු වෙ සරණං යනාති	72
ඛහු දෙවං මනුසා ව	6
ඛාලසභිගතවාරිති	78
ඛාතිතපාපො'ති බ්‍රාහ්මණො	120
ඛාතිනා පාපකෙ ධම්මෙ	136
ඛාහුසවං ව සිප්පං ව	6
බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි	2
බුහවාති මාතාපිතරෙ	468
භ	
භග්ගකෙත ව සිලෙන	354
භද්දොපි පසාති පාපං	52
භුත්තසා ව සුකරමග්ගවෙන	296
භොජනමිති අමතනඤ්ඤා	348
භොජනමිති ව මත්තඤ්ඤා	350
ඞ	
මග්ගාතට්ඨබ්බිකො සෙට්ඨා	92
මත්තා සුඛපරිච්ඡාගා	96
මඩුවා මඤ්ඤාති බාලො	40
මනුජසා පමත්තවාරිතො	185
මනොපසොපං රකෙධියා	82
මනොපුබ්බභිගමා ධම්මා	26
මමෙව කතං මඤ්ඤානතු	40
මලිභියා දුච්චරිතං	84
මංසවකු ඉබ්බවකු	388
මංසවකුසා උප්පාදො	388
මා ජාතු කොචි ලොකසමි.	436
මාතරං පිතරං භනාති	98
මාතාපිතුරුපට්ඨාතං	6

ම	පිටකපිටකා
මාතා යථා නිශං පුත්තං	22
මානුපෙතා අයං පජා	270
මානුසිකා ව සමපතති	18
මාපමෙඤ්ඤප් පාපයා	52
මාපමෙඤ්ඤප් පුඤ්ඤයා	52
මා පමාදමනුසුඤ්ඤප්	32
මා පිගෙහි සමගඤ්ඤ	78
මාවොව ඵරුසං කඤ්චි	56
මාසෙ මාසෙ කුසගෙගත	40
මිච්ඡා මතං පණ්ඩාය	398
මිත්තසමපදමාගමම	18
මිත්තෙ භජස්ස කල්යාණේ	118
මිද්ධි යද් හොති මහග්ගසො ව	106
මුඤ්ච පුරෙ මුඤ්ච පච්ඡතො	110
මුහුත්තමපි වෙ විඤ්ඤ	38
මෙත්තඤ්ච සබ්බලොකසම්ම	22
මෙත්තාවිහාරී යො භික්ඛු	116
මොහග්ගි පත සමමුලෙතා	444
මොහසමිධිකිතො ලොකො	288

ය	පිටකපිටකා
යඤ්චිකාවි විතතං ඉධ වා සුරං වා	8
යඤ්ච කාමසුඛං ලොකෙ	150
යඤ්ච පතතං යඤ්ච පතනබ්බං	274
යඤ්ච්චිතං ත තපති	218
යතං වරෙ යතං තිට්ඨෙ	476
යතො අරියසම්මානි	342
යතො ව ගොති පාපිච්ඡෙ	362
යතො යතො සමමසති	116
යත් ආපො ව පඨවි	146
යත් වෙතා නිරුජ්ඣන්ති	380, 382
යථාගාරං දුච්ඡන්තං	28
යථාගාරං සුච්ඡන්තං	28
යථා දණ්ඩෙත ගොපාලො	56
යථාපි පබ්බතො සෙලො	182
යථාපි පුප්ඵලසිමා	38
යථාපි භමරෙ පුප්ඵලං	36
යථා පි මුලෙ අනුපග්ගවෙ දලෙ	108
යථාපි මෙසො උතගිනි	408
යථාපි රුචිරං පුප්ඵලං	36
යථා බුබුලුකං පසෙස	68
යථා වාරිවගා පුරු	16
යථා සභිකාරධාතසම්ම	28
යථා ගරිනා නිකම්පෙය්‍ය	338

ය	පිටකපිටකා
යච්ඡන්තිලො පඨවිං සිතො සියං	10
යද ව අත්තතා වෙදී	146
යද දෙවො දෙවකායා	422
යද ආයෙසු ධෘමමසු	118
යද සකෙසු ධර්මමසු	138
යද භවෙ පාතුභවන්ති ධර්මො	132, 134
යමානු දතං පරමං අනුයතරං	452
යමුද්ධාසෙධො පරිවණණං හුම් 8	
යමිං ධර්මං විජානෙය්‍ය	120
යමිති න මායා වසති න මානො	184
යමිති සම්මං ව ධර්මො ව	90
යසම්මං පදෙසෙ කපපති	308
යසා අච්චන්තදුසිල්ලං	66
යසා කාමාසවො ඩිණො	384
යසා කායෙත වාචාය	450
යසා ගතිං ත ජාතන්ති	126
යසා වෙතං සමුච්ඡින්නං	86
යසා ජතතිංසති සොතා	108
යසා ජාලිනී විසත්තිකා	70
යසා ජතං තාවජ්ජයති	70
යසා ජතො කාමකණ්ටකො	182
යසා දතෙත සිලෙත	18
යසා ධර්මො සුභාවිතා	450
යසා නිත්තිණ්ණො පඬොකා ව	176
යසා නතරතො ත සන්ති කොපා	168
යසා පපඤ්චා ඕති ව තත්ති	284
යසා පාපං ව පුඤ්ඤං ව	68
යසා පාරං අපාරං වා	120
යසා පුරෙ ව පච්ඡා ව	126
යසා මුලං ජමා තත්ති	284
යසා රුගො ව දෙසො ව	396
යසා විතකකා විබුදිතා	272
යසා සකකරියමානසා	418
යසා සියං සබ්බද සති	284
යසා සෙලුපමි විතතං	206
යසාලයා ත විජ්ජන්ති	411
යසාසවා පරිකම්භො	44
යසානිසියාති සම්මං ගතාති	44
යා එසා සහති ජමම්	108
යං කිංවි සිට්ඨං ව නුතං ව ලොකෙ	48
යං කිංවි සිට්ඨං කමමං	102
යං වෙ විඤ්ඤ පසංසන්ති	82
යං හි කිට්ඨං තදපවිද්ධං	98

ය	පිටුවකිනා
යා කාචී කඩ්ඩා ඉඩ වා හුරං වා	246
යා කාචීමා දුග්ගතිසො	362
යා තත්ථ දෙවතා ආසුං	308
යාදිසං කුරුතෙ මිත්තං	410
යාතිමාති අපඤ්චාති	62
යානිධි භූතාති සමාගතාති	8, 14
යාවජ්චමපි වෙ බාලො	38
යාවදෙව අතඤ්ඤාය	40
යාවං චතථො ත ජ්ජාති	96
යෙ අරියසම්මාති විභාවසානති	10
යෙ එතදඤ්ඤාය පදං අසඬ්ඛතං	368
යෙ කෙච් පාණ්භුතඤ්ඤා	20
යෙ කෙච් භූතා භවිසානති	222
යෙ කෙච් සොකා පරිදෙවිතා වා	314
යෙ ව කාමෙ පහානිත	448
යෙ ව බො ජිත්තසංසයා	448
යෙ ව බො සම්මදකතාතෙ	42
යෙ ව තණ්හං පහානිත	324
යෙ ව දුක්ඛං පජානානති	464
යෙ ව මාතං පහානිත	324
යෙ ව මොහං පහානිත	330
යෙ ව රතතිජ්ඣා යුත්තා	444
යෙ ව රුපුපගා සත්තා	402
යෙ ව සික්ඛාසාරු	274
යෙ වසා ධම්මා අකතාතා	460
යෙ වෙච් භාසනති සුඤ්ඤාති වුභසං	452
යෙ ක්කාතපසුතා ධීරා	70
යෙ තුරන්ති අණ්ණං සරං	310
යෙ දුක්ඛං තපපජානානති	464
යෙන කොධෙන කුඨ්ථා සෙ	320, 328
යෙන දෙසෙන දුට්ඨා සෙ	318, 326
යෙන මනෙකිත මනකා සෙ	332, 330
යෙන මානෙත මත්තා සෙ	322
යෙන මොහෙන මුලුතා සෙ	320, 328
යෙන ලොහෙන පුඨ්ථා සෙ	318, 326
යෙ පුග්ගලා අට්ඨසතං පසඤ්චා	10
යෙ රාගරතතානුපතනාති සොතං	110
යෙ වා පත කෙච් සමිණා වා	192
යෙ වෙ දිවා ව රතෙනා ව	158
යෙ සත්තසණ්ඨං පඨවිං විජේත්වා	346
යෙ සත්ථවාහෙත අනුත්තරෙන	426
යෙ සත්තවිත්තා නිපකා	370

ය	පිටුවකිනා
යෙසං ව සුත්තමාරභා	98
යෙසං ව නිරිතතතපං	366
යෙසං වෙ සාසනං සුචා	466
යෙසං වෙ නිරිතතතපං	366
යෙසං සත්තවිතො තත්ථ	44
යෙසං සමොධිඅබොසු	44
යො අපදුට්ඨස්ස තරස්ස දුස්සති	54
යො ඉමං පට්ඨපථං දුග්ගං	126
යොගා වෙ ජායතෙ භූරි	94
යො ව දෙසං පහානිත	434
යො ව පුත්තපසුං නිත්වා	416
යො ව පුබ්බෙ පමජ්ජත්වා	68
යො බුද්ධං ව ධම්මං ව	74
යො ව මෙත්තං භාවයති	346
යො ව මොහං පහානිත	434
යො ව ලොහං පහානිත	434
යො ව වත්තකසාවස්ස	28
යො ව සතිමා නිපකො ක්කාඨි	354
යො ව සමෙති පාපාති	90
යො වෙ ගාථාසතං භාසෙ	46
යො වෙතං සහති ජමම්	108
යො වෙ වසසතං ජනනු	48
යො ජාගරො ව සතිමා සම්පජාතො	372
යො දුග්ගතිත අදුග්ගතිසු	58
යො දුක්ඛස්ස පජානාති	450
යො'ධ කාමෙ පහානිත	126
යො'ධ තණ්හං පහානිත	126
යො'ධ දිසං ව රස්සං වා	124
යො'ධ පුඤ්ඤං ව පාපං ව	124
යො ධම්මසාගං අයජ් අමචජ්ඣ	458
යො ත භන්ති ත සාතෙති	348
යො නිබ්බතථො	110
යොතිසො මහසිකාරො	332
යො පාණමිතිපාතෙති	86
යො බාලො මඤ්ඤාති බාලාං	38
යො බ්‍රාහ්මණො බාහිතපාපධම්මො	133
යො භූතං භූතතො දිස්වා	376
යො මුඛසඤ්ඤාතො භික්ඛු	114
යො මෙ උපාතිතං කොධං	80
යො සබ්බං සබ්බතො ඤාත්වා	324

ය	පිටිකඩකා
යො සහසං සහසෙත	48
යො සාසතං අරහතං	66
යො සුඛං දුක්ඛතො'ගුකම්	380
යො හවෙ දහරො භික්ඛු	118

ර

රතියා ජායභී සොකො	80
රමණියානි අරඤ්ඤාති	46
රාගහි දහති මළො	444
රාජතො වා දුරාතනාසා	16
රූපධාතුං පරිඤ්ඤා	378

ල

ලුඤ්ඤා අත්ථං න ජානාති	432
ලොභො දොසො ව මොහො ව	378

ව

වතපපගුමේඛ යථා පුඤ්ඤායො	12
වරමසානරා දන්තා	104
වරො වරඤ්ඤා වරදො වරාහරො	12
වච්චකොපං රකෙඛයා	82
වජ්ජං ව වජ්ජතො ඤාතො	104
වතං ඡිද්දං මා රුක්ඛං	96
වසසිකා විස පුප්ථානි	118
වෘණිජො'ව හයං මග්ගං	54
වාරිජො'ව ථලො ඛින්නො	34
වාරි පොකකරපන්නො'ව	122
විතකකපමචිතසා ජනතුතො	110
විතකකුපසමෙ ව යො රතො	112
විතෙය්‍යං මළෙජ්ජමලං	344
විතතණ්ණො අනාදිතො	112
වෙදනං ථරුසං ජාතී	58

ස

සචෙ ව පාපකං කමමං	228
සචෙ තෙරෙසි අනන්තං	56
සචෙ භායථ දුක්ඛසා	228
සචෙ ලභෙථ නිපකං සහායං	106
සති කායගතා උපට්ඨිතා	182
සත්තකකිත්තුං පරමං ව	342
සත්තසම්භවභිණ්ණා	446
සත්ථා හි ලොකෙ පස්මො මනෙසි	426
සද ජානරමානානං	82
සද්ධිං වරමෙකතො වසං	310
සද්ධො සිලෙන සම්පන්නො	100

ස	පිටිකඩකා
සත්තකායො සත්තවාචො	118
සත්තං තස්ස මනං නොති	46
සන්තුස්සකො ව සුභරො ව	20
සබ්බකමමජ්ඣසා භික්ඛුතො	170
සබ්බත්ථ වෙ සපුරිසා	42
සබ්බදනං ධම්මදනං ජිනාති	112
සබ්බපාපස්ස අකරණං	72
සබ්බරාගචිරත්තසා	382
සබ්බසංයොජනං ඡෙත්වා	122
සබ්බං පරවසං දුක්ඛං	166
සබ්බා දිසා අනුපරිගමම වෙතසා	222
සබ්බාභිභූ සබ්බවිදුහමයම්	112
සබ්බෙ තසන්ති දණ්ඩසා	56
සබ්බෙ ධම්මා අනත්තා'ති	94
සබ්බෙ සඤ්ඤා රා අනිච්චාති	94
සබ්බෙ සඤ්ඤා දුක්ඛාති	94
සමාතිතො සම්පජාතො	380, 382, 384
සමුද්දං විසකුමොත	436
සමම, මනං පණ්ඩියා	400
සරිතානි සිතෙහිතාති ව	
සලාහං නාතිමඤ්ඤායා	114
සවනාති සබ්බධි සොනා	108
ස වෙ අකෙඛයාසම්පන්නො	392
ස වෙ ඉද්ධියසම්පන්නො	390
ස වෙ භූතපරිඤ්ඤායො	376
ස වෙ සම්මද්දසො භික්ඛු	380, 402, 438
සහසාමපි වෙ වාචා	46
සභාපි දුක්ඛෙත ජ්ඣෙය්‍ය කාමෙ	474
සහසාමපි වෙ වාචා	46
සභාවස්ස දස්සනසම්පදාය	12
සංවරත්ථං පහාණත්ථං	356
සංවෙජ්ජිකියධාරිතොසු	358
සංසග්ගා වතථො ජාතො	412
සාගාරා අනාගාරා ව	470
සාගාරෙසු ව විවරං	470
සා තෙ සද්ධා නිවිට්ඨසා	422
සාරං ව සාරතො ඤාතො	28
සාහුදස්සනමරියානං	78
සිඤ්ඤා භික්ඛු ඉමං නාවං	116
සිලදස්සනසම්පන්නො	80
සිලං රකෙඛයා මෙධාචී	408
සිලං සමාධි පඤ්ඤා ව	386
සුකරං සාධුතා සාධු	246

ක	පිටපතක
සුකරුනි අසායුති	68
සුබං වන තසු න ගොති කිසුචි	154
සුබසාමානි භූතානි	150
සුබං යාව ජර සාධු	108
සුබා මනෙතසානා ලොකෙ	108
සුඛිනො වන යෙ අකිසුචිනා	156
සුබො බුද්ධානං උපපාදෙ	74
සුබො විවෙකො තුට්ඨසා	148
සුභතං පත නිසාය	470
සුජීවං අභිරිකෙත	86
සුඤ්ඤගාරං පටිට්ඨසා	116
සුදසාං වජ්ජමඤ්ඤසං	86
සුද්දසං සුනිපුණං	34
සුප්පබුද්ධං පබුජ්ඣනති	98, 100
සුභානුපසසිං විහරන්තං	26
සුභික්ඛවාචො පුරිසො	408
සුරාමරෙයපානං ච	86
සුවණ්ණෙනා සුසාරතා	18
සුසුබං වන ජීවාම	74, 76
සෙබසා සික්ඛමානසා	390, 462
සෙබො පඨවිං විවෙසාති	36

ක	පිටපතක
සෙයො අයොගුලො භූතො	374, 442
සෙලො යථා එකස්තො	42
සෙලො යථා පබ්බතමුද්ධතිට්ඨිනො	360
සෙවමානො සෙවමානං	410
සො කරෙහි දීපමත්තනො	84
සො ච ධම්මමභිසුද්දය	444
සො ඤාතිධම්මො ච අයං	නිදසයිතො 16
සො පමාදමසුචිණ්ණො	436

හ

හත්ථසඤ්ඤානො පාදසඤ්ඤානො	114
හතන්ති භොගා දුමමධං	112
හංසාදිවචපථෙ යන්ති	68
හිනා මානුසකං කාමං	126
හිනා රතීං ච අරතීං ච	126
හිරිනිසෙධො පුරිසො	60
හිරිමතා ච දුජ්ජීවං	86
හීනං ධම්මං න සෙවෙය්‍ය	66

බුද්දකනිකායෙ

බුද්දක ධම්මපද උද්දන ඉතිවුහනක ගනථානං

සඤ්ඤානාමානුකතමණිකා

අ	පිට්ඨකයා	ක	පිට්ඨකයා
අචිරවනි	232	කොසලයා	156
අජකලාපකයා	138	කොසලෙසු	202, 248, 310
අජපාලනිග්‍රොධමුලෙ	134	කොසිය	186
අඤ්ඤාතකොණ්ඩකොසු	282		
අනාඨපිණ්ඩකයා	6, 136, 138, 142	ග	
150, 152, 154, 156, 170, 176		ගභා නදී	310
182, 188, 190, 212, 218, 220		ගයායං	140
222, 228, 238, 240, 248, 278		ගයාපිසෙ	140
280, 282, 284, 290		ගිජ්ඣකුටයා	342
අනුපියායං	164	ගිරිබබ්භේ	342
		ගොතමකං	250
ආ		ගොතමකිත්ථං	308
ආතඤ්ඤා	60, 136, 222, 228, 246	ගොතමආරං	308
250, 276, 296		ගොතමසාවකා	100
ඉ		ගොතමසාසනමහි	10
ඉච්ඡාතභගලකො	154	ඝ	
උ		ඝොසිතාරුමෙ	208, 288
උදෙතයා	288	ච	
උපවතනනෙ	202	චුඤ්ඤා	298
උපසෙතයා	218	ජ	
උරාලොයං	130, 148, 192	ජෙතවනෙ	6, 136, 138, 142, 150
ක		152, 154, 156, 170, 176, 182	
කභ්බාරොවනො	246	188, 190, 212, 218, 220, 222	
කපොතකඤ්ජරාය	204	228, 238, 258, 264, 266, 272	
කරෙරිමණ්ඩලමාලෙ	188	276, 278, 280, 282, 284, 290	
කලඤ්ඤකනිවාපෙ	136, 184, 204, 218	292, 316	
222, 246, 272		ච	
කාමුගොධාය	168	චගරසිඛිං	226
කම්මකාලාය	196	චාවකිංසානං	226
කුණ්ඩානවනෙ	158	චාවකිංසෙසු	172
කුණ්ඩායං	158	චාවකිංසෙහි	306
කුසිතාරා	202, 296	චුඤ්ඤා කායං	222
කුටාගාරසායං	178, 250		
කොලියධිතා	158		
කොසලෙයං	208, 288		

ධ	පිටු අංකය	ය	පිටු අංකය
දුතං	286	යමුතං	232
දුතෙය්‍යකා	286	යසොජ්ජමුඛාති	176
		යසොජො	178
ද		ර	
දබ්බො මල්ලපුතො	314	රහතසුතං	8
න		රක්ඛිතවතසණ්ඨා	208
නඤ්ඤ	170	රුජගභෙ	136, 184, 204, 218, 222
නාගසමාලො	310		246, 272, 314
නෙරඤ්ජරුයං	130, 192	ල	
ඨ		ලකුණ්ඩකහද්දියො	278, 282
පවතෙන පබ්බතෙ	238	ච	
පසෙනදී	148, 220, 254	චගුමුද	178
පසෙනදිව්හි	164	චගුමුදනිරියානං	178
පසෙනදියං	156	චජ්ජ	178
පිණ්ණොලො	440	චජ්ජනං	306
පිප්ප්ලිගුහායං	136, 184	චභිගනනසුතකසං	218
පුබ්බාරුමෙ	164, 228, 254, 312	චිසාධාය	164, 312
ඛ		චෙට්ඨලො	342
ඛාතිසො	142	චෙසාලියං	250
ඛිඛ්ඛිසාරෙ	148	චෙසාලි	178, 250
ම		චෙච්චතෙ	136, 184, 204, 218, 222
මඤ්ඤානං	342		246, 272, 314
මග්ගෙසු	302	ස	
මල්ලානං	202, 286	සභිගාමජ්	138
මල්ලිකා	220	සත්තමිං	250
මල්ලෙසු	286, 294	සරභු	232
මහාකම්මානො	284	සාරඤ්ඤං	250
මහාකම්මායනො	136, 238	සාරිපුතො	136, 182, 204, 218
මහාකම්මනො	186		278
මහාකසුපො	136, 184	සාවභියං	6, 136, 138, 142, 150
මහාකොට්ඨිකො	136		152, 154, 156, 164, 170, 212
මහාචුඤ්ඤ	136		218, 220, 222, 228, 238, 246
මහාමොග්ගලානකසං	162, 230		248, 254, 258, 264, 266, 272
මහාවතෙ	250		276, 278, 280, 282, 284, 290
මගාරමාතුයා	164		292, 312, 316
මගාරමාතුපාසාදෙ	164, 228, 254	සුනිධිවසංකාර	306
මුච්චිඤ්ඤ	148	සුප්පමාසා	158
මුච්චිඤ්ඤ	148	සුප්පාරකෙ	142
මෙඝියො	194	සුභුති	272
මොග්ගලානො	136, 182, 204	සෙතියො	148
		සොණො	238

බුද්දකනිකායෙ

බුද්දකපාඨ ධම්මපද උද්ග ඉතිවුත්තකගනටානං

පද්‍යානකවර්ණිකා.

අ	පිට්ඨකය	අ	පිට්ඨකය
අකකකයං	124	අකෙකයසසම්පන්නො	392
අකතං	292, 366	අකෙකයසසම්මං	390
අකතකල්‍යාණො	350	අගනිකං	36
අකතකුසලො	350	අගාරුති	58
අකතඝ්‍රෙණු	46	අගිඤ්ඤා	444
අකතභීරුත්තානො	360	අගුත්තඤ්ඤා	348
අකථිකවි	124, 126, 382	අග්ගතො	438
අකසිරලාභි	198	අග්ගතගරං	306
අකාරකා	216	අග්ගපාහෙතො	440
අකාරියං	68	අග්ගපාසාදා	438
අකාලමෙසො	148	අග්ගසං දායා	438
අකාලො	144	අග්ගි	86
අකිච්ඡලාභි	198	අග්ගිද්ධස්සා	56
අකිඤ්ඤා	80, 122	අග්ගිසිඤ්ඤා	102, 374, 442
අකිඤ්ඤානො	44, 156	අග්ගිහුත්තං	120
අකිඤ්ඤි	120	අග්ගි	444
අකුතොගයං	484	අග්ගිච්ඡ	32
අකුතොගයෙ	74	අඝමුලං	158
අකුප්පා	390	අඝාචිනො	158
අකුබ්බතො	52	අඝිකුසග්ගහො	106
අකුසලමුලානි	378	අචාරි	106
අකුසලචිතකකා	416, 430	අචාරකකතනං	226
අකුසලානං	362	අචාරකකතනසං	204
අකකුලපකකුලිකං	138	අචෙලකා	254
අකකුලො	138	අචොරගරණො	18
අකෙකාච්ඡ	26	අච්චගා	126
අකෙකාධෙත	82	අච්චතාරි	396
අකෙකාසනති	152, 216	අච්චතනදුස්සිලසං	66
අකෙකාසො	182	අච්චුතං	82
අකකරුතං	112	අච්ඡරුතං හෙතු	174
අකකාතාරං	390	අච්ඡද්දානුත්තං	82
අකකාතාරෙ	94	අච්ඡච්ඡි තණ්හං	278, 380
අකකාතො	92	අච්ඡා	480
අකෙකයං	390	අච්ඡාදකා	298
අකෙකයසසඤ්ඤානො	390	අච්ඡාතං	292, 366

අ	පිට්ඨකයා	අ	පිට්ඨකයා
අජිතසංචයා	122	අඤ්ඤානෙතසු	198
අජිති	26	අඤ්ඤාපුලාහි	32, 90
අජේයොසා	18	අඤ්ඤාචං	310
අජේලකා	364	අතකතාචරං	366
අජ්ජනගො	246	අතජ්ඣං	114
අජ්ජනනාමිව	82	අතජ්ඣනෙ	118
අජ්ඣතතරතො	114, 254	අතජ්ඣනො	100
අජ්ඣතනං	182	අතිකතනනමංනුසංකෙත	140
අජ්ඣතනං වෙනොසමිථිමනු-		අතිකතනනමංනුසිකාය	186
සුතො	370	අතිකතමං	74
අජ්ඣතනිකානි අයතනානි	4	අතිකතමනානි	248
අජ්ඣාගාරෙ	468	අතිකතමෙය්	80
අජ්ඣාසි	244	අතිකතමව	386
අජ්ඣාගාහිනි	196, 298	අතිබ්බතනා	64
අජ්ඣාපනනා	280	අතිවච	272
අඤ්ඤාතිත්ථියා	152	අතිජානො	404
අඤ්ඤානු	246	අතිඤ්ඤාපුබ්බං	278
අඤ්ඤාථාහාපී	192	අතිතනං	36
අඤ්ඤාදච්ඡිදසො	340	අතිථිසු	18
අඤ්ඤාමඤ්ඤං	334	අතිධාමනති	274, 374, 376
අඤ්ඤං ජීවං	258	අතිධොතවාරිතං	84
අඤ්ඤා	372	අතිරොචති	38, 226
අඤ්ඤා අනුතතරා	390	අතිවතනති	138, 164
අඤ්ඤානං	138	අතිවසා	40
අඤ්ඤානාමිත්ථියං	390	අතිවසානි	238
අඤ්ඤාපටිවෙධො	234	අතිවාසං	104
අඤ්ඤාය	92	අතිවෙලං	280
අඤ්ඤාච්ඡිතතාසා	390	අතෙතිවෙජා	436
අඤ්ඤාදිත්ථියං	390	අතතකාමො	222
අඤ්ඤාදිංසු	214	අතතගුණතො	118
අඤ්ඤාඤ්ඤානිසංඝා	47	අතතසඤ්ඤාය	66
අට්ඨමානා	174, 376	අතතජා	66
අට්ඨකවග්ගානි	244	අතතනො	152, 192
අට්ඨමිතිකං මග්ගං	74	අතතදණ්ඩසු	124
අට්ඨමිතිකො	92	අතතදජ්ඣං	66
අට්ඨමිතිකො මග්ගො	238	අතතදනතසා	48
අට්ඨි	4	අතතදනො	104
අට්ඨිප්පඤ්ජා	342	අතතභරසා	180
අට්ඨිමිඤ්ජා	4	අතතභාවා	234
අට්ඨිසඤ්චයො	342	අතතමිතො	160, 178
අට්ඨිකනි	290	අතතවසං	440
අට්ඨිනං	62	අතතවසිකා	440
අට්ඨිධාරනං	206	අතතසමභවං	66
අඤ්ඤාපුලා	20	අතතසමග්ගා	378

අ	පිටියකිනා	අ	පිටියකිනා
අනන්‍යමොපණ්ඩි	6	අභිපාතෙතියා	144, 226
අනන්‍යෙතුව	42	අභිමුක්තාතං	82
අනතා	118, 222, 376	අභිවාසෙති	158
අනතානුයෝගිනං	78	අභිසෙසසති	34
අත්තකාමෙත	178	අධො	278
අත්තකාමො	142	අධො කාතුං	156
අත්තකුසලෙන	20	අත්තකාතෙ	80
අත්තඥා	470	අත්තභගණස්ස	54
අත්තවසං	96	අත්තභගණො	84, 112
අත්තස්ස විඤ්ඤපතාය	474	අත්තඤ්ඤපොසිතො	186, 190
අත්තස්ස විඤ්ඤපනියා	244	අත්තඤ්ඤපොසිං	138
අත්තං	78, 82, 88, 118	අත්තඤ්ඤතඤ්ඤස්සාමිති නිද්‍රියං	390
අත්තං කාතුං	212	අත්තං	290
අත්තං ගතො	396	අත්තමිමානී	20
අත්තමහි	106	අත්තත්තසඤ්ඤ	200
අත්තාභිසමයා	342	අත්තත්තං	88
අත්තකො	140	අත්තත්තප්පතො	432
අත්තෙ	16	අත්තත්තප්පසංභිතා	46
අත්තො	164, 186	අත්තනුභිද්ධො	20
අපො, පි	8	අත්තත්තගොවරං	70
අද්දණ්ඩසු	58	අත්තත්තවා	258
අද්දස්සනං	36	අත්තාභතචෙතසො	34
අද්දින්නං	124	අත්තපලොකෙතියා	208
අද්දින්නාදානා	2	අත්තපාසිනී	26
අද්දකම්මසුඛා චෙදනා	380	අත්තපෙක්ඛිතො	110
අද්දකියො	208	අත්තපපකං	16, 60
අද්ද්දිට්ඨා	20	අත්තභිජාතං	322
අද්දිගු	100	අත්තභිජ්ඣාදි	442
අද්දා	390	අත්තභිජ්ජනො	170
අද්දාතං	240	අත්තචජ්ජානි	6, 460
අද්ද්ධවං	366	අත්තචඤ්ඤතති	416
අධම්මට්ඨො	334	අත්තචට්ඨිකවිතකස්ස	34
අධම්මො	86	අත්තචසෙසා	20
අධිගච්ඡන්ති	28	අත්තාකුලා	6
අධිගණනාති	342	අත්තාගාමිතාය	318
අධිගමාය	354	අත්තාගාමි	238
අධිග්ගහෙතියා	346	අත්තාගාරොහි	124
අධිවිත්තමනුසුත්තො	210	අත්තාගාරො	126
අධිවිත්තෙ	72, 212	අත්තාතාපි	354
අධිච්චසමුප්පත්තො	264	අත්තාතුරු	76
අධිට්ඨතාතො	248	අත්තාදරො	354
අධිට්ඨොයා	22	අත්තාදානං	122, 124, 126
අධිපානනස්ස	96	අත්තාදානො	332
අධිපාතකා	274	අත්තාදිගිතියා	206

අ	පිටුවකිනා
අතානුපයසි	278
අතාවරං	420
අතාවිලෝ	42, 124
අතාසකා	58
අනිකකසාවෝ	28
අනිකකිතකධුරේ	198
අනිච්චතො	380
අනිච්චසඤ්ඤා	200
අනිච්චා	94
අනිච්චානුපයසි	426
අනිපථිලා	14, 288
අනිබ්බාතසංවත්තනිකා	430
අනිබ්බිසං	62
අනිමිතෙත	44
අනිරුකතඡායා	370
අනිවේසනො	34
අනිසංචා	194
අනිසංචිතයා	294
අනිසංචිතො	44
අනිසං	282, 452
අනිසේ	484
අනිතිහං	356
අනුකතනති	102
අනුකථාකා	14
අනුකම්පිකා	142
අනුගාමිකො	18
අනුගතා	200
අනුගතො	356
අනුගතා	452, 458
අනුගතො	336
අනුජාතො	404
අනුට්ඨාතො	94
අනුට්ඨානිලා	84
අනුට්ඨිතා	250
අනුතප්පති	40
අනුතතරං	354
අනුතතරේ	12, 484
අනුච්ඡිතං	64
අනුත්‍රාසි	168
අනුඤ්ඤා	114, 414
අනුඤ්ඤාසෙති	372
අනුබලිමචාරි	30, 252
අනුබලිමො	428
අනුබාවති	42

අ	පිටුවකිනා
අනුපසාතො	212
අනුපතනති	80
අනුපඤ්ඤා	108
අනුපබ්බඤ්ඤා	464
අනුපරිගම්ම	222
අනුපරිනෙතො	112
අනුපච්චාදො	212
අනුපාදාය	44, 126
අනුපාදිසාතො	30
අනුපාදිසෙසා	368
අනුප්‍රබ්බකිරියා	234
අනුප්‍රබ්බතිනෙතො	230
අනුප්‍රබ්බපච්චාදො	234
අනුප්‍රබ්බපබ්බාතො	230
අනුප්‍රබ්බපොඤ්ඤා	230
අනුප්‍රබ්බවිනාපි	284
අනුප්‍රබ්බසිකා	234
අනුප්‍රබ්බපසනනායා	316
අනුප්‍රත්තං	124
අනුප්‍රත්තසද්ධො	368
අනුප්‍රත්තො	176
අනුප්‍රාදිනතං	16
අනුබ්බො	444
අනුබ්බියො	168
අනුබ්බිතයො	40
අනුමතො	96
අනුමොදමානො	70
අනුමොදරො	14
අනුසුඤ්ඤා	240
අනුසුඤ්ඤාති	32, 86
අනුසුඤ්ඤාථ	32
අනුරුඤ්ඤා	136
අනුලොමං	130
අනුච්චිතකයං	114
අනුච්චි	82
අනුසංඛිති	168
අනුසංඝං	450
අනුසංඝරණං	464
අනුසුකා	76
අනුසුතං	122
අනුපසාතො	72
අනුපච්චාදො	72
අනුගතො	108
අනෙකප්‍රාතිසංසාරං	62

අ	පිට්ඨකය	අ	පිට්ඨකය
අනෙකපරියායෙන	278	අනුසන්තය	196
අනෙකබ්‍යඤ්ජනො	186	අනෙති	52
අනෙකසුළො	186	අපගතකාලකං	224
අනෙජස්ස	144	අපචිතො	142, 152
අනෙජො	126, 182	අපජිතං	48
අනෙලගලස්ස	244	අපජාති	62
අනොකං	42	අපදං	70
අනොකසාරිං	124, 192	අපනාමේනති	18
අනොත්තප්පං	362	අපබොධති	60
අනොත්තාපි	354	අපමඤ්ඤාථ	52
අත්තකෙන	96	අපරබ්‍යාථො	264
අත්තකො	36	අපරජිතා	8
අත්තගුණං	4	අපරිජාතං	322
අත්තමිදං	440	අපරිඤ්ඤාය	390
අත්තරසරං	144	අපරිපක්කාය	198
අත්තරට්ඨකෙ	140	අපරිපුරෙ	466
අත්තරතො	168	අපලොකෙනි	172
අත්තරතිතො	172	අපලොකෙනති	140
අත්තරා	84, 150	අපසබ්‍යතො	226
අත්තර අමිත්තා	432	අපහාණධම්මං	370
අත්තර කථා	148	අපංසු	286
අත්තරපච්චත්ථිකා	432	අපාචිතං	480
අත්තරමලා	432	අපායං	362
අත්තරයං	96	අපාරං	120
අත්තරවධකා	432	අපාසි	298
අත්තරසපත්තා	432	අපුඤ්ඤකරෙ	398
අත්තවා	258	අපුඤ්ඤාලංඝං	102
අත්තප්‍රීතධං	134, 232	අපුපුජ්ජිතසෙවිතං	92
අත්තප්‍රීතෙක	8, 54	අපුතබ්‍යවාය	278, 396
අත්තං	4	අපෙබා	110
අත්තා	274	අපෙතකගුමො	44
අත්තිමදෙහධරෙ	458	අපෙතවිඤ්ඤාණො	34
අත්තිමදෙහධාරිං	360, 370	අපෙතසොකො	360
අත්තිමසාරිරෙ	112, 122	අපෙතො	28
අනෙතපුරෙ	168	අප්පකා	42
අනෙතා	168	අප්පකිච්චස්ස	144
අනෙතාපුතිං	230	අප්පකිච්චා	20
අනුකරණා	430	අප්පකිලම්ථෙත	244
අනුනතමං	432	අප්පගබ්‍යො	20
අනුගුතෙ	38	අප්පට්ඨාලා	178
අනුගුතො	68	අප්පට්ඨිඛාපිතො	80
අනුදෙව	362	අප්පට්ඨො	300
අනුයො	426	අප්පභිට්ඨං	290
		අප්පත්තමානසස්ස	332

අ	පිටපතකි
අපද්‍රව්‍යය	54
අපද්‍රව්‍යය	58
අපභික්‍ෂාය	242
අපමනතා	8, 30, 158, 452
අපමනෙතා	32, 38, 354
අපමාදරතා	106, 370
අපමාද්විහාරිනං	38
අපමාද්විහාරිනො	418
අපමාදං	32
අපමාදමි	30
අපමාදෙ	30
අපමාදෙන	32
අපමාදෙ	6, 30, 342
අපමිඳො	414
අපමපි	30
අපමාලාහො	114
අපමසපේ	52
අපමමි	398
අපමසාද	72
අපමසුතායං	62
අපමසුතො	398
අපමතිරිතං	208
අපමාකමිකං	158
අපමාති	460
අපමිවත්	124
අපමිවත්කපා	198
අපමිවෙත්	210
අපමියා	18
අපෙතනති	232
අපෙතා	68
අපෙතාදකපායායං	202
අපෙතාසුකෙතා	106, 168
අබඳො මාරසා	396
අබකිතං	282
අබලසා	32
අබමණං	52
අබමතො	90
අබමකමාතං	58
අබමකතා	406
අබමසුසුසි	174
අබමනතරං	122
අබතා	68, 118
අබොතාසාසො	138
අබතාපජ්ජං	148

අ	පිටපතකි
අබතාපජ්ජං	340
අබතාපජ්ජාරහො	360
අබතාපජ්ජාරුමො	360
අබ්‍රහමවරියා වෙරමණි	2
අබ්‍රහමවරියෙන	372
අබ්‍රහමවාරිං	230
අබ්‍රහමවාරි	372
අභබ්‍රො	12, 32, 342, 354, 414
අභයදසිනො	104
අභයො	88
අභිකිරති	30
අභිකකනතවණණං	6
අභිකකනතාය රතනියා	6
අභිකමණං	164, 214
අභිජ්ඣා	480
අභිජ්ඣාලු	442
අභිසුසුතං	356
අභිසුසුතය	112
අභිසුසුතොපිනො	128, 380, 402
	428, 456
අභිකරෙථ	50
අභිතඤ්ඤි	140, 192
අභිතඤ්ඤාති	80, 376
අභිතිබ්‍රුතනො	184
අභිතිමිතිකා	148
අභිපනේනාති	18
අභිභූයා	106
අභිභූ	340
අභිමිත්ති	66
අභිරතිං	44
අභිරම	172
අභිරුහති	104
අභිවට්ඨං	108
අභිධස්සති	30
අභිවාදකපිලියා	48
අභිවාදකා	48
අභිවිජ්ජං	420
අභිවිහව්ව	346
අභිසජ්ජෙ	124
අභිසඤ්ඤො	408
අභිසමෙව්ව	20
අභිසමපරායො	144
අභිසමුප්පාති	482
අභිසමුඛානො	36
අභිසලොඛිකා	198

අ	පිටපිඛකා	අ	පිටපිඛකා
අභිසංචො	440	අරියංග පඤ්ඤාය	364
අභුතං	292, 366	අරියෙහි	246
අභුතවාදී	100, 2, 6, 374	අරියො	92, 150, 380
අභෙදී	316	අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො	4
අමතං	8, 10, 378	අරුකායං	60
අමතං ධාතුං	402	අරුඤ්ඤා	180
අමතපදං	30	අරුපධාතු	378
අමතොගධං	124	අරුපසඤ්ඤා	272
අමතනඤ්ඤා	26	අරුපා	146, 402
අමතනඤ්ඤානාය	348	අරුපෙසු	378
අමමසා	170	අරෙගං	160
අමමො	184, 192	අලං	204
අමානුසි රති	116	අලං වතීදං	196
අමුලකෙන	372	අලබ්භිකතො	58
අමොහසී	396	අලජ්ජිතානං	104
අයමහමසී	278	අලජ්ජිතො	214
අයොගකෙබ්බිකො	386	අලතො	94
අයොගා	94	අලාපුති	62
අයොගුලො	102, 374, 442	අලිකවාදිතං	82
අයොගෙ	78	අලිතතං	410
අයොසනභතසොච	316	අලලකෙසා	156, 312
අයොජ්ජයං	78	අලලචනා	156
අයසපුතො	158	අචජානො	404
අයසා	212, 238	අචජ්ජයති	70
අරඤ්ඤාභාවිකායං	202	අචජ්ජදසසිනො	104
අරඤ්ඤාගතො	164	අචජේජ	104
අරඤ්ඤාති	46	අචජේණො	408
අරඤ්ඤා	152	අචජාසි	206
අරතී	126	අචච්චි	26
අරතති	28	අචනතීදකච්ඡාපපො	242
අරතතනමග්ගං	142	අචනතීසු	238
අරතනො	142	අචසාජ	254
අරතා	4, 238	අචසුතං	230
අරියං ආයතනං	306	අචිකච්ඡිතං	446
අරියඤ්ඤා	446	අචිතකකාමාසිං	272
අරියපපච්චේදනො	42	අචිතිණ්ණකඛිං	58
අරියභූමි	84	අචිජා	86, 362
අරියසච්චානදසානං	6	අචිජානීවරණං	330
අරියසච්චානී	4, 10, 342	අචිජාපච්චයා	13
අරියා	466	අචිජාමූලකා	362
අරියානං	30	අචිජාසච්චො	384
අරියානං අනුපච්චාදකා	400	අචිතකකාමාසිං	272
අරියානං උපච්චාදකා	398	අචිතිණ්ණකඛිං	58
		අච්ඡරෙ	20

අ	පිටියමකා
අවිඤා	200
අවිනිපාතධම්මො	226
අවිරුජ්‍යං	322
අවිරුඳ්ධං	124
අවිරුලුකිව්ජ්‍ය	12
අවිසංචං	446
අවිසාරදො	304
අවිහඤ්ඤමානො	170, 296
අවිචිතිරුජ්‍යං	436
අවුට්ඨිකසමො	409
අවෙකකති	32, 360
අවෙකකතනං	68
අවෙකෙකය්‍ය	36
අවෙච්ච	10
අවෙරී	88
අවෙරෙත	26
අසංචිහර්ඤා	314
අසංසග්ගකපා	198
අසංසට්ඨං	210
අසංභාරියා	422
අසංභිත	422
අසකකාරෙත	418
අසකිකං	292, 366
අසකිකා	438
අසජ්ජමානං	80
අසජ්ජායමෙලා	84
අසඤ්ඤා	86, 102, 218, 374
අසඤ්ඤානො	102, 374
අසඤ්ඤිතා	378, 446
අසනා	116
අසනනං	126
අසඤ්ඤමෙමති	434
අසනනාසී	112
අසනෙතා	410
අසපතනං	22
අසබ්බා	42
අසබ්බාසී	152
අසමාපනනපුබ්බා	282
අසමාගිතං	472
අසමාගිතො	50
අසමපකම්පියො	10
අසමපජානා	202
අසමබ්බං	22
අසයමකාරෙ	264
අසයාසාහිතං	360

අ	පිටියමකා
අසරීරං	34
අසසානො	258
අසහමානා	152
අසංසග්ගෙන	412
අසංසට්ඨං	124
අසානං	164
අසාධාරණං	18
අසාධුං	82
අසාධුති	66
අසාරදසසිනො	28
අසාරෙ	28
අසාහසෙන	88
අසිතං	452
අසිප්පජීවී	192
අසුචිසංකයාරසමාමාරු	230
අසුභා	200
අසුභානුපසයිං	28
අසුභානුපසයි	426
අසුරකඤ්ඤ	186
අසුරා	230, 234
අසෙබෙන	386
අසෙවනා	6
අසොකං	8
අසොකො	32
අසමයං	66
අසමිමානසමුග්ගානාය	200
අසමිමානසස	148
අසානරා	104
අසාඤ්ඤා	46
අසාමණං	230
අසාසිප්පං	190
අසසු	4
අසසුමුබ්බො	40
අසාධාරපසුතා	270
අසාසී	26
අභිතානි	66
අභිරිකෙන	86
අභිරිකො	354, 362
අභිං	150
අභිංසකා	82
අභිංසා	90
අහු	258
අහෙසියං	36
අහොරතනං	330
අහොරතනානුසිකම්මං	82

ආ	පිට්ඨකයා	ආ	පිට්ඨකයා
ආකඛ්ඛමානා	6	ආභසාර	76
ආකඛ්ඛි	110	ආභසාරප්පල	340
ආකාසගතං	346	ආභාති	120
ආකිණ්ණ	208	ආභුජ්ඣා	170
ආකිරතෙ	102	ආමනෙතති	170
ආගති	290, 294	ආමසං	158
ආගනතුකස්ස	244	ආමසදුතං	452
ආගමෙස්සති	196	ආමසානුග්ගහො	452
ආගමෙති	230	ආමොදමානො	408
ආවරියගරියා	364	ආයතග්ගං	340, 388
ආවාරකුසලො	118	ආයතියකෙ	12
ආවාරගොවරසම්පනෙතො	450	ආයනනිං	140
ආචිකකනති	252	ආයසං	110
ආචිතං	52	ආයුසඛ්ඛාරං	254
ආජාතියං	104	ආයුසංචතනතිකං	300
ආජම්බපකතා	440	ආයුසා	22
ආතප්පං	94	ආයොගො	72
ආතාපිතො	60, 130	ආරකා'ව	236, 442
ආතාපියො	222	ආරග්ගා	124
ආතාපි	354, 372	ආරග්ගෙරිව	122
ආතුරං	60	ආරඤ්ඤිකො	210
ආතුරෙසු	76	ආරති	6
ආදනපටිතිස්සග්ගෙ	44	ආරභිච්චියං	28
ආදිකලාණං	424	ආරභිච්චියො	198
ආදිච්චපථො	68	ආරභ්වා	358
ආදිච්චො	120, 146, 386	ආරා	86, 416
ආදියනති	10	ආරාධයති	470
ආදියෙ	308	ආරාධයෙ	94
ආධිපච්චපරිවාරං	18	ආරාමරුකකිවෙතානාති	72
ආධිපතෙය්‍යසංචතනතිකං	300	ආරියං	78
ආනනතරිකං	8	ආරුප්පං	402
ආනාපාතසති	200, 426	ආරුප්පට්ඨාසිතො	402
ආනුප්‍රබ්බිකථා	224	ආරොග්ගපරමා	76
ආතෙඤ්ජසමාධිතා	180	ආරොවෙති	170
ආපදාසු	16, 256	ආලයසම්මුක්ඛානො	438
ආපනනාති	186	ආලයා	124
ආපා	286	ආලසියං	94
ආපාතපරිපාතං	274	ආලොකකරා	466
ආපාදකා	468	ආලොකජාතා	178
ආපාසිකා	372	ආලොපො	344
ආපාසිකො	334	ආවට්ඨති	156
ආපො	144	ආවසථාගාරං	302
ආබාධං	58	ආචි	228
ආබාධිකො	136	ආචිලාති	208

උ	පිටුවකිනා
උදයසංග්‍රහය	198
උදයබ්බය	116
උදයව්‍යය	50
උදරිය	4
උදව්‍ය	248
උද්‍ය	130
උද්‍යෙයි	130
උදිරය	124
උදිරිත	218
උදිරිතො	360
උද්‍රිකාලො	262
උදෙත	250
උද්දිසතු	228
උද්ධත	202
උද්ධතෙ	180
උද්ධතො	414
උද්ධරප	106
උද්ධරන්ති	18
උද්ධරිකා	180, 214
උද්ධ	278
උද්ධං කාතුං	156
උද්ධංසොකො	80
උත්තමෙ	14
උත්තලො	202, 472
උපකසිකි	102
උපකප්පති	14, 16
උපකක්කන්ති	272
උපකක්කිතකො	174
උපච්චගා	104, 124, 126, 194
උපජ්ඣායො	242
උපට්ඨපෙති	208
උපට්ඨපෙති	182
උපට්ඨාකො	194, 238
උපට්ඨාතසාරා	274
උපට්ඨාතසාලායං	148
උපට්ඨිතා	84, 182, 366, 480
උපට්ඨිතෙ	14
උපලලිබ්බිතෙති	172
උපදහෙය්‍ය	300
උපධිකකයං	346
උපධිපටිතිසංගහං	378, 402
උපධිං	152, 194
උපධි	410
උපනසන්නති	26, 419

උ	පිටුවකිනා
උපනිසංසන්නියො	208
උපනිබායං	172
උපනිබ්බිමි	172
උපනීතවයො	84
උපපජ්ජන්ති	54
උපපතති	126
උපපන්නා	398, 416
උපපරිකෙබ්‍ය්‍ය	446
උපමං	56
උපරිපාසාදමරගතො	220
උපරිමුඛති	148
උපලිමපති	410
උපලෙපහයං	410
උපච්ඡ්ඤා	154
උපසංකමනං	464
උපසන්නසන්නචිතකසං	220
උපසන්නසං	46, 186
උපසන්නො	76, 118
උපසමසං	76
උපසමං	218
උපසමපද	72
උපසමපදය	198
උපසමවති	46
උපසෙවති	408, 410
උපසංගහං	58
උපහතො	56
උපාතිබ්බවන්ති	274
උපාදුතකකිසාරාමං	418
උපාදුතං	130
උපායාසා	130
උපෙච්චිමි	228
උපෙති	62, 172
උපෙතො	28
උපෙතිසි	84, 110
උපොසථං	246
උපාතිතං	80
උපාදෙ	74
උපාලොමා	200
උබ්බිග්ගො	164
උබ්බතො	34
උබ්බිජ්ජ	108
උභතොපදිතනං	440
උභයස්	28
උභයමන්නරො	144, 294

උ	පිටුබලකා	ක	පිටුබලකා
උභෝ	124	කමොරුමො	414
උභෝ අපේ	342	කමොරේ	84
ක		කයාකකයං	14
කකුටපාදුනි	172	කසිරුඵ	30
කකිති	246, 410	කරං	56
කකිං	130	කරණියං	20
කකිංවිතරණවිසුද්ධිං	246	කරණියො	186
කච්චි	164	කරිතං	4
කටසිවඩ්ඝනා	274	කරෙතො	50
කටුකපහෙදනො	106	කලං	150
කටුකපථලං	40	කලිභාගමි	172
කටුකාභි	156	කලී	76, 86
කට්ඨකයා	66	කලීඛනරං	34
කණ්ණිකාසවරී නා	172	කලාණ්ඩමෙවං	404, 450
කණ්ණං	42	කලාණ්ඩසෙද්ද	450
කතකරණියො	568	කලාණ්ඩිනො	198, 200, 334
කතකිච්චං	120	කලාණ්ඩපච්චෙකි	198
කතකිඛිසො	350	කලාණ්ඩසායො	198
කතකුද්දා	6	කලාණ්ඩිලො	450
කතපාපො	350	කලාණ්ඩිමුතතිකා	412
කතපුද්දා	6, 20	කලාණ්ඩියා	244
කතපුද්දාද්ද	28	කලාණ්ඩි	50, 118
කතමෙ	134	කවචං	254
කතයා වා පතිවයො	196	කසමුජ්ජාතං	230
කතඵද්දො	350	කසාතිවිට්ඨං	60
කතාකතං	36	කසාමිච	60
කදරියං	82	කසි	14
කදරියා	70	කසිරෙන	242
කපණ්ඩිබා	136	කසසපෙ	186
කපං	250, 342	කභාපණ්ඩියොත	72
කපාටෙයා	334, 434	කංභො	56
කපාටසෙසං	250	කාකපෙයා	310
කපටිකකෙසමසු	256	කාකපුරෙන	86
කපටියං	14	කාපොතකාති	62
කපොම	178	කාමකණ්ඩකො	176
කබ්ලං	106, 344	කාමකාමා	42
කමමනා	6	කාමකාමිනො	344, 470
කමමපච්චයා	14	කාමෙවෙසිනො	46
කමමපථෙ	94	කාමිනණ්ඩා	386
කමමරතො	414	කාමිනො	80
කමොති	6	කාමිතිසාරණං	402
කමොරපුනො	294	කාමිකා	280
කමොරුමෙතමනුසුනො	414	කාමිකොසොසාරිතං	316
		කාමිහවපරිකාමිණං	126
		කාමිහොගිතා	258

ක	පිටපි ගණන
කාමයෝගයුතො	418
කාමයෝගවිසංයුතො	448
කාමරුකිසන්ධවං	32
කාමසංගතනා	280
කාමසුඛං	150
කාමානං සමෙති නිකමො	148
කාමාසවො	384
කාමුප පතනියො	446
කාමෙසනා	382
කාමෙසු තිබ්බසාරුනො	410
කායගතා සති	182
කායදුක්ඛං	348
කායදුච්චරිතං	392, 398
කායනුථ	148
කායපපකොපං	82
කායමුතී	394
කායමොතෙය්‍යං	394
කායසුචරිතෙන	400
කායසුචිං	394
කායසොවෙය්‍යං	394
කායෙන	378
කායෙන පසාභි	88
කායෙන සංවරො	114
කාලකතා	14
කාලයුතං	240
කාලවිපයී	372
කාලංකතො	156
කාලං කඛිති	410
කාලං මඤ්ඤසී	196
කාලෙන	6, 14
කාලෙන කාලං	188
කාවෙය්‍යසිප්පං	190
කාසාවං	28
කාසාවකණ්ඨා	102, 374, 442
කාසාවමරහති	28
කාසිකවඤ්ඤා	258
කිම්බාකිම්බෙසු	40
කිම්බෙ	16
කිම්බ්	70
කිම්බෙත්ත	242
කිඤ්චතං	76, 288
කිඤ්චාපි	10, 236, 472
කිත්තවා	86
කිත්තාවතා	134, 136

ක	පිටපි ගණන
කිත්ති වදෙය්‍යාම	194
කිම්බ	234, 276
කිර	160, 174, 180
කිලනෙතා	244
කිලිට්ඨං	28
කිලියෙහෙය්‍ය	64
කිලොමකං	4
කිසං	122
කුකකුටසුකර	364
කුඤ්ඤාය්‍ය	82
කුඤ්ඤරො	104, 106
කුට්ඨි විචරෙන	226
කුණ්ඨෙත	232
කුදුචතං	26
කුඤ්ඤං	322
කුඛ්ඛාතං	80
කුමාරකා	150, 228
කුමාර පඤ්ඤා	4
කුමිතාමුඛෙ	280
කුමුදං	96
කුමභුපමං	34
කුමෙතා	262
කුමමගං පටිපනෙතා	478
කුරුරසරෙ	238
කුරුතෙ	36
කුලගනිතො	406
කුලං	310
කුසග්ගෙන	40, 410
කුසලාතං	362
කුසලො	36, 222
කුසාපි	410
කුසිතං	26, 412
කුසිතො	94, 354
කුසො	102
කුභා	472
කුභිඤ්ඤා	134
කෙවලකප්පං	6
කෙවලසං	136
කෙවලී	450
කෙසං	4
කො වරහි	142
කොඤ්ඤා	310
කොට්ඨාගාරෙ	156
කොට්ඨො	262

ක	පිටියවකා
කොඩං	80, 320
කොටුපායාසයා	474
කොපතෙයෝ	206
කොවිදං	124
කොසල්	84
ක	
කල්ලොපල්	14
කණානිතා	104
කණො	104
කතතවිල්	190
කතති	6
කතතිබලං	122
කකසමා	76
කකානං උදයබබයං	480
කමනියං	164
කයං	8
කයං පවයානං	130
කයගාමිනං	380
කයගාමී	390
කරුති	156
කාරිවිවං	254
කිතෙතා	34
කිප්පං	38
කිණං	12
කිණපුතබ්බවා	366
කිණවිල්	12
කිණසංයෝජනා	136
කිරපකො	96, 310
බුද්ධං	20
බුද්ධපුතතා	138
බුද්ධ චිතකකා	200
බෙනතානි	112
බෙමං	8, 72
බෙමිනො	20
බෙමී	88
බෙමො	360
බෙලො	4
භ	
භභා	232
භවජාමි	2
භජ්ජසිභා	408
භණ්ණසිප්පං	190
භණ්ණයං	30
භණ්ණිකාය	272
භතඤ්චිතො	44

ග	පිටියවකා
ගති	102, 118, 144
ගතිතා	280
ගන්තං	78
ගන්ධ	2
ගන්ධජාතානං	38
ගන්ධබ්බා	48, 234
ගන්ධබ්බමානුසං	126
ගබ්බං	54, 106, 158
ගබ්බසෙය්‍යං	22
ගබ්බිනී	154
ගම්භීරපඤ්ඤං	10, 124
ගරුතිතො	32
ගරුකතො	142, 152
ගරුකං	58
ගරුතං දුරු	364
ගහකාරකං	62
ගහකුටං	64
ගහට්ඨා	470
ගහණං	122
ගාථාපදං	46
ගාඛි	146
ගාමෙ	152
ගාරවො	6
ගාමී	144
ගිඤ්ඤා	280
ගිමිනානමාසෙ	12
ගිමිනානං පච්ඡමෙ මාසෙ	740
ගිරං	124
ගිතීගොගා	440
ගුත්තං	34, 104
ගුහාසයං	34
ගෙඩං	22
ගෙහනිසසිතං	478
ගොවරෙ	44
ගොවරෙ	30
ගොතොතක	122
ගොපාලකො	202
ගොපාලො	56
ගොපෙථ	104
ගොපො	30
ගොරකකා	14
ඝ	
ඝථියා	186
ඝරමෙසිතො	470
ඝරා	84
ඝාණෙන සංවරො	114

ව	පිටුසංඛ්‍යා
වකකං	29
වකකච්ඡන්තං	298
වකකච්ඡන්තසුඛං	18
වකකුතා සංවරෙ	114
වකකුලකේතො	376, 466
වකකුමා	92, 226
වකකුනි	42
වජ්‍ජනි	42
වතුගුණං	298, 300
වතුහාගං	48
වතුසංඛ්‍යාතිගතො	272
වතුගපායෙහි	12
වජ්‍ජං ව	124
වජ්‍ජනං	38
වජ්‍ජිමා	68, 146
වජ්‍ජලං	34, 202
වරහි	148, 288
වරිමො	344
වරෙ	106
වලිකං	294
වචනි	18
වචනධම්මො	420
වාතුරකේතො	340
වාපා	61
වාපානො	104
වාරිකං	106
වාලිකායං	194
වාලිකෙ	194
විකන්තං	36, 106, 206
විකන්තකන්තං	60
විකන්තකෙට්ඨං	58
විකන්තකෙට්ඨෙහි	44
විකන්තපාකොපනො	432
විරනිසින්නා	180
විරපට්ඨිකා	154
විරපප්පාසිං	80
විරාය	110
විසති	302
විවරං	228
වුඤ්ඤං	126
වුඤ්ඤපපානො	295
වුඤ්ඤා	294
වෙතසො සමන්තාහරිත්වා	290
වෙතියමහි ව	18
වෙනෙති	418
වෙනොද්දකං	348

ව	පිටුසංඛ්‍යා
වෙනොපදෙසගෙතු	336
වෙනොපරිවිතකකං	142
වෙනොවිමුත්තිං	420
වෙනොවිමුත්තිකා	198
වෙනොවිමුත්තිසම්පන්නො	464
වෙනොවිමුත්තිනි	464
වෙනොවිවරණසප්පායං	198
වෙනොසමථං	358
වෙනොසමථසාමිච්චිං	480
වෙනොසුචිං	391
වොරකො	16
වොරාහිනිනා	440
ජ	
ජඤ්ඤං	52, 362
ජඤ්ඤානො	80
ජන්තං	238
ජමා	284
ජමතිතත්තං	138
ජවාලාතං	440
ජායා	26
ජාරිකා	314
ජිජ්ජති	96, 412
ජින්නානානි	208
ජින්නසංසයං	452
ජින්නසංසයො	484
ජින්නසංසයා	448
ජින්නසොතං	282
ජුඤ්ඤා	34
ජෙට්ඨති	112
ජ	
ජගතිප්පදෙසො	54
ජගතො ගති	480
ජඤ්ඤා විහාරං	196
ජච්චා	122
ජච්චකා	260
ජඤ්ඤා	64
ජටා	58
ජටාහි	122
ජටිලා	140, 244
ජතකුහතත්තං	356
ජතපදත්තාචරිතප්පකේතො	340
ජතපදකල්‍යාණී	172
ජතලපතත්තං	356
ජනතුගාමං	194
ජනතුතො	48
ජමෙඛානදසෙච්ච	82
ජමි	108

ප	පිටුවකින
ජයං	76
ජරාමරණං	130
ජරාමරණතර්කයං	366
ජරාය පාරශං	360
ජලං	58
ජභිකා	12
ජාගරතො	34, 38
ජාගරනතා	372
ජාගරමානානං	82
ජාගරියං	372
ජාගරො	372
ජාතං	366
ජාතරූප	2
ජාතරූපං	232
ජාති	130
ජාතිකකයං	128
ජාතිකකයනතදයසී	370
ජාතිජරාභිභූතං	360
ජාතිජරූපයා	110, 464
ජාතිභයපරිකකයං	364
ජාතිමරණගාමිනො	336, 366
ජාතිමරණං	410
ජාතිමරණස්ස	370
ජාතියංකාරො	218
ජාතු	22
ජාතෙත	38
ජාතතො	460
ජාතී	58, 222
ජාත්‍රමණ්ඩලං	256
ජාපයෙ	348
ජාලං	86, 110
ජාලමුතො	68
ජාලසංස්පූර්ණං	280
ජිගුච්ඡමානො	974
ජිගුච්ඡමානා	376
ජිගුච්ඡපරමා	76
ජිතං ච	34
ජිවිතාය සංචරෙ	114
ජිරති	62
ජිව්‍යොකයමිං	226
ජිවිතසංඛයමිති	106
ජිවිතනන්දරායං	144
ජිවිතහෙතුපි	234
ජිවිතං	56

ප	පිටුවකින
ජිවිතුකාමො	52
ජුණතාය	204
ජුහිමනො	44
ජුහනති	140
ජෙට්ඨමති	18
ජෙය්‍ය	48
ජොතනති	146
කි	
කිංතං	116
කිංය	116
කිංයතො	130
කිංතපසුතා	70
කිංතලාභී	372
කිංපෙථ	144
කිංයතො	130
කිංයනො	32
කිංයමානෙසු	274
කිංසිං	120
කිංසිතො	30, 50, 94, 246
කිංසි	354
කිංසිති	412
කු	
කුතං	40
කුතකා	36
කුතකානං	6
කුතධමෙමො	16
කුතධමෙතා	14
කුතීතං	14
කු	
කුතසො	16
කුතා	18
කුතං	206
කුතධමෙමො	230
කුතස්ස	170
කුතී	60, 4 28
කුතෙත	248
කුතො	182
කු	
කුයාමානො	116
කුහං	32
කුහති	58

ඩ	පිට්ඨකයා
ඛනනාමං	40
ඛංස - පෙ - සම්මයෙසා	148
ත	
තකකයෙ	30
තකකිකා	276
තගරව්ඤ්ඤා	38
තගරමල්ලිකා	38
තගරං	410
තවසාරං	338
තවො	4
තවත්තකා	42
තණ්හාකබයරතො	72
තණ්හාකබයවිමුත්තිතො	382
තණ්හාකබයසුඛස්ස	150
තණ්හාකබයෙ	112
තණ්හාකබයෙ (විමුත්තං)	360
තණ්හාකබයො	112, 438
තණ්හා	130, 386
තණ්හාඡදනඡාදිතා	280
තණ්හාඡ්චිතො	332, 468
තණ්හානුසයෙ	108
තණ්හාභවපරික්ඛණං	126
තණ්හාය	96
තණ්හානුසයෙ	108
තණ්හායොගෙන	386
තණ්හාසංඛයවිමුත්තිං	282
තණ්හාසමා	86
තණ්හුප්පාදි	466
තතියමපි	2
තතියා විජ්ජා	456
තතෙතනා	102, 374
තථාකාරි	482
තථාචාදී	482
තථාගතං	12, 360, 396
තථාගතප්පථෙදිතො	236
තථාරූපස්ස	48
තථුපමං	10
තදනුපොසපෙ	228
තද්වස්ස	84
තදයතනං	290
තනුකො	68
තනු	346
තනතං	186

ත	පිට්ඨකයා
තපති	120, 218
තපතො	346
තපතීයා	350
තපො	6, 74
තප්පති	28, 56, 350
තමොකඛනිං	330
තමගතං	346
තමො	146
තමොනුදං	360, 466
තයස්ස	12
තරමාතරූපො	142
තරුණවච්ඡා	144
තසනති	56
තසරං	186
තසං	360
තසා	20
තසිතං	110
තසිතාය	110
තසෙසු	124
තං ජිවං	258
තාණතා	96
තාදී	44, 194
තාදිතා	368
තාදිතො	44, 170
තාරකාරූපානං	346
තාරගණා	346
තාව	196
තාවතා	88
තාවදෙව	142
තාදිසෙ	74
තිණදෙසාති	112
තිණණසොකපරිද්දවෙ	74
තිණණො	396
තිතිකඛති	104
තිතිකඛා	72
තිතිකඛස්සං	104
තිතති	72
තිබ්බරාගස්ස	110
තිබ්බාති	156
තිමිංගලො	234
තිමිරපිඞ්ගලො	234
තිරොකුඞ්ඛිකු	14
තිරමෙව	42
තිරෙති	164
තිරෙති	154

න	පිටප්පිටකය	ද	පිටප්පිටකය
නිති විතකෙකති	158	දණ්ඩයා	56
තුට්ඨයා	148	දණ්ඩං	58, 102
තුට්ඨි	166	දණ්ඩිත	66, 150
තුණ්ඨිමාසිතං	82	දදනො මලං	84
තුණ්ඨිභාවො	150	දතතං	104, 142
තුදනති	218	දතතා	4
තුලමතුලං	254	දනොතා	104
තුලංච	90	දකුං	50
තුච්චං	172	දබ්බි	38
තෙව්ච්චිකො	210	දමපො	34
තෙජතං	34, 42	දමයං	100
තෙජො	146	දමසචෙචත	28
තෙජොධාතුං	314	දමයා	340
තෙලං	154	දමෙත	18
තෙලපථපිපං	302	දමො	90
තෙව්ජ්ජං	454	දමෙච්ච	64
ථ		දසචග්ගං	242
ථණ්ඩිලසාසිකා	58	දසසිකකා	2
ථනසිකා	408	දසසයනති	42
ථඤ්ඤා	472	දසසංගෙහි	4
ථමහං	302	දසසතසමපදාය	12
ථරුසිප්පං	190	දසසතයා විසුද්ධියා	92
ථලං	232	දසසතං	6, 464
ථලෙ	34	දසසතෙත	22
ථාමචා	200	දහරා	154
ථාවරං	360	දහෙථ	152
ථාවරෙසු	124	දග්ගිඤ්ඤා	136
පිතමිඤ්ඤා	354	දග්ගපරකතමො	30, 198
පිතමිඤ්ඤාහි	202	දග්ගං කසිරු	38
පුතං	286	දග්ගෙත	10
පුතො	262	දාතා	406
පුපං	144	දාතාති	452
පුලං	32	දාතමයං	388
පොරො	88	දාතසංවිභාගරතයා	344
පොසිකා	102	දාතං	6
ද		දාතෙත	18
දකුණිකමාදිසෙ	308	දායාදා	18
දකුණිකං	16	දාරුච්චිකො	142
දකුණිකෙයා	10	දාරුජං	110
දජ්ජං	16, 82	දාරුණං	58
දජ්ජං	344	දාරුං	42, 412
දඩං	144	දිට්ඨිමමිකං	342, 368
		දිට්ඨිපදයා	12
		දිට්ඨිපදො	218

ද	පිටපි බිකා
දිව්‍යමන්තං	444
දිව්‍යගතෙහි	374
දිව්‍යවිමානා	382
දිව්‍යයා	354
දිව්‍යං	22, 274
දිව්‍යං	144
දිව්‍යං ව ධම්මං	174, 372
දිව්‍යං	410
දිනනානි	10
දිග්‍යති	156
දිබ්බවක්ඛු	388
දිබ්බං සොගං	126
දිබ්බික වක්ඛුතං	140
දිබ්බසු	18
දිවං	120
දිවං දිවසං	156
දිවං විහාරං	138
දිව්‍යං	150
දිසො	34, 204
දීපමන්තකො	84
දීපං	30
දීපෙති	114
දුක්ඛතං	102, 120
දුක්ඛකඩ්ඪකා	3
දුක්ඛකො	380
දුක්ඛපරෙතා	440
දුක්ඛසමුප්පාදං	74
දුක්ඛසංනතං	92
දුක්ඛා	56, 94
දුක්ඛානුප්පතිගද්ධගු	100
දුක්ඛාභිනිශ්ඤාණං	440
දුක්ඛා වෙදනා	380
දුක්ඛිකො	136
දුක්ඛුපසම්මාමිතං	74, 464
දුබ්‍යං	72, 100
දුබ්‍යත	42
දුග්‍යං	126
දුග්‍යති	28, 348, 364
දුග්‍යතිසො	362
දුග්‍යතිකො	102
දුග්‍යා	106
දුච්චරිතං	68, 84
දුච්චරිතානි	392

ද	පිටපි බිකා
දුච්ඡන්තං	28
දුජ්ජං	420
දුජ්ජාතං	144, 258
දුට්ඨා	326
දුතියමපි	2
දුතියා විජ්ජං	454
දුභ්‍යාරං	396
දුග්‍ගමො	64
දුග්‍ගසං	290
දුග්‍ගසිකං	282
දුග්‍ගිට්ඨං	108
දුනන්තග්‍ගසං	34
දුනන්තිවාරං	34, 106
දුප්පසෙද්දක	256
දුප්පසෙද්දසු	50, 58, 392
දුප්පබ්බජ්ජං	100
දුප්පමුද්දං	110
දුප්පරාමිට්ඨං	102
දුබ්බණ්ණං	282
දුබ්බගො	442
දුබ්බිකෙබ්බ	16
දුබ්බික	436
දුච්චධං	112
දුච්චධා	40
දුච්චධිකො	32
දුච්චධෙධා	56, 66
දුරච්චං	108
දුරතික්කමං	166
දුරතිවන්තං	158
දුරන්තායං	44
දුරතිරමං	100
දුරාචායං	100
දුරාචන්තං	16
දුරුභං	64
දුසංඝි	54, 58
දුසංඝිලං	404
දුසංඝිලො	50, 102
දුරක්ඛං	34
දුරභික්ඛං	34
දුරමං	42
දෙවකායං	158
දෙවදන්තො	246, 434
දෙවදන්තසං	254
දෙවමනුසංසුච්ඡං	12

ද	පිටපතකි	බ	පිටපතකි
දෙවරුන්	18	බවයාගං	458
දෙවසඳු	418	බවරුනි	112
දෙවං	148	බවරුනො	114, 428
දෙවනම්භද්‍රය	172	බවරුසො	112
දෙවො	138	බවරුරු	12
දෙසෙසුනන්	252	බවරුනකකං	428
දෙසගති	444, 446	බවරුනිතං	226
දෙසපේති	192	බවරුනිතෙ	236
දෙසදෙසා	112	බවරුනිතිව්‍යෙත	60
දෙසසඳුනිතං	350	බවරුනිතං	6
දෙසසමො	76, 86	බවරුසංචිතාගො	452, 458
දෙසං	318	බවරුසාකව්‍යං	6
දෙසො	124, 378, 394	බවරුසාරුතිගමා	368
ද්විතනංසාකාරං	4	බවරුසොපතිනා	164
ද්විතං කරුණිතං	150	බවරුසා ගුණො	88
ද්විතෙසු	118	බවරුසානුබවං	144
ද්විතරාමාසු	14	බවරු	328
ද්විපදනං	72	බවරු නපමරුති	88
ද්විතරාමං	310	බවරු විපසානො	116
ද්වි විතකකා	360	බවරා	26, 94, 130
බ		බවරාසිකරණං	144
බතං	32	බවරානි	42
බතපාලකො	106	බවරානුගතො	452
බමනිසසතං	122	බවරානුබවපටිපනො	252, 428
බවරවකුං	224	බවරානුචන්තො	42
බවරවරියා	6	බවරාරුමො	114, 428
බවරවරිනො	214	බවරිකො	42
බවරවරි	66, 68	බවරි	150
බවරජා	458	බවරි වා කථා	188
බවරජිවිතං	66	බවරෙත	8
බවරජිවිනො	30	බවරෙසු	6
බවරට්ඨං	80	බවරො	90, 122
බවරට්ඨො	88, 392	බංසිතා	86
බවරදුතං	452	බාතුයො	378
බවරදුයාදු	458	බාතුසො	412
බවරදෙසනා	362	බාරණ	2
බවරබරො	88	බාරෙ	232
බවරබර	252	බි	120
බවරනිමිතා	458	බිරු	30
බවරපදං	36, 46	බිරුපසෙවනා	410
බවරපිති	42	බිරු	32
බවරපිතිරසං	75	බුතවාදෙ	210
බවරමයං	360	බුතමානසා	170
		බුතං	60
		බොරසාපිලං	78

න	පිටුසංඛ්‍යා	න	පිටුසංඛ්‍යා
න කමපති	8	නානුභවති	168
නකඛතතපථං	78	නානුභවනති	164
නබ්‍ය	4	නාභිතෘදෙය්‍ය	40
නගරං	104	නාමගොතානාති	232
නගරුපමං	34	නාමඤ්ච රුපඤ්ච	4
නග්ගචරියා	58	නාමරුපං	130
නභගලීසා	262	නාමරුපපච්චයා	130
නභ්‍යුට්ඨං	262	නාමරුපසමිං	116
නච්චගීත	2	නායතකෙනෙව	270
නට්ඨං	214	නාචං	116
නති	284	නිකාමලාභී	198
න දුතා	406	නිකාමතෙය්‍යං	102
නදී	86	නිකුඤ්ච	22
නද්ධිං	122	නිකෙනෙ	44
නද්දති	28	නිකකාසාවො	134
නද්දිභවපරිකම්භං	124	නිකකාමිතො	10
නද්දිමුඛියා	180	නිකකුතා	470
න පමාණමෙති	396	නිකබ්‍රහ්මා	228
නපපකාසති	146	නිකබ්‍රාහ්මිනො	230
නමසාමානො	148	නිකබ්‍රාහ්මිනො	230
නසනති	42	නිකබ්‍රහ්මා	354
න රජජති	324	නිකබ්‍රහ්මා	138
නලං'ව	108	නිබ්බාති	296
නචං	12	නිබ්බාති	214
නච සත්‍යාචාසා	4	නිගච්ඡති	40, 58
නචොරොපිනෙති	204	නිගණ්ඨා	254
නභාරු	4	නිග්ගහ්‍යාචාදිං	40
න භිංසෙ	222	නිග්ගහ්‍යාමි	106
න භොති පරමමරණා	376	නිව්ඡරනති	418
නාගරුජා	148	නිව්ඡානො	380
නාගං	142, 206	නිව්ඡස්සා	88
නාගා	234	නිදසසිතො	16
නාගො'ව	104	නිද්ධමෙ	84
නාගකති	150	නිට්ඨංගතො	112
නාතිමඤ්ඤති	114	නිට්ඨිති	226
නාතිමඤ්ඤථ	22	නිලපා	472
නාථො	64, 118	නිත්තණ්‍යං	284
නාඨිගච්ඡෙය්‍ය	38	නිත්තිණ්‍යො	176
නාඨිමුච්චති	374	නිද්ධරො	76
නාතාඛනාතිකා	258	නිද්ධසිතා	106
නාතාතිසේයා	258	නිද්ධරතො	414
නාතාදිට්ඨිකා	258	නිද්ධරමමනුසුතො	414
නාතාදිට්ඨිතිසායනිසීතිකා	258	නිද්ධරමො	414
නාතාරුචිකා	258	නිද්ධනාමලො	84

න	පිටියබ්බා	න	පිටියබ්බා
නිධාය	58	නිරයං	374, 392, 398, 416
නිධිං	16	නිරුකාරෙ	432
නිධෙති	16	නිරුසං	276
නිඤ්ඤං	60	නිරුසයං	124
නිත්තානපාපකං	394	නිරුසො	192, 382, 384
නිත්තාගං	310	නිරුජ්ඣති	132
නිත්තං	14	නිරුත්තිපදකොච්ඡේදො	112
නිත්තෙත	46	නිරුපපිං	126, 152, 244, 378
නිපකං	106	නිරුධ්මාචු	378
නිපකො	20, 354, 372	නිරුධ්මෙ	378
නිපජ්ජං	300	නිරුධ්මො	132, 402
නිපතිනි	142	නිරුධි	316
නිපපඤ්චා	88	නිවාතෙ	444
නිපපාපො	76	නිවාතො	6
නිබ්බතපො	76	නිවාපපුට්ඨො	106
නිබ්බන්ධා	12	නිවාරයෙ	42
නිබ්බාතං	158	නිවිට්ඨං	364
නිබ්බාතගමනං	96	නිවිට්ඨා	422
නිබ්බාතගාමිං	12	නිවුතා	330
නිබ්බාතගාමිකං	40	නිවේසනං	306
නිබ්බාතධාතුයා	236	නිවේසනානි	306
නිබ්බාතධාතුයො	368	නිවේසයෙ	64
නිබ්බාතපරමං	76	නිවේසෙය්‍ය	94
නිබ්බාතසච්ඡිකිරියා	6	නිසජ්ජාය	244
නිබ්බාතසන්ධිකො	116	නිසල්ලකාරිකො	30
නිබ්බාතාය	354	නිසාමෙථ	8
නිබ්බාතොගධගාමිකං	356	නිසෙධො	120
නිබ්බිඤ්ඤා	94	නිසාරණං	292, 366, 402
නිබ්බිඤ්ඤා	362	නිසාරණීයා ධාතුයො	402
නිබ්බුතං	124	නිසීතය්‍ය	294
නිබ්බුතය්‍ය	194	නිත්තානා	236
නිබ්බුතිං	10	නිතිතකම්මො	100, 216, 374
නිබ්බුතො	74, 126	නිහුසුංකකො	134
නිබ්බෙධිකාය	198	නිවරණෙන	330
නිබ්බෙධගාමිනී	364	නිහරිතං	156
නිමිත්තෙතති	160	නිහරිතා	144
නිමුජ්ජති	140	බු	60
නිමුලා	86	බුද්ධි	32
නිමුතාරතිනො	448	තෙකං	82
නිසං පුත්තං	22	තෙකනිමුසුබං	92
නිසංනති	68	තෙකනිමුසුපසමෙ	70
නිසංනතා	226	තෙතතිකා	42
නිරුත්ථං	34	තෙතතිරිත්තාය්‍ය	220, 446
		තෙරසිකා	372

න	පිටප්පිටකය
තෙරසිකො	334, 434
තෙරෙසි	56
තෙවර්ණිකා	222
තෙව්‍යාසිකෙති	176
තොව්‍යාව්‍යවං	42
නභ්‍යාතකං	126
ප	
පකාසනති	100
පකිරෙති	442
පකුබ්බතො	36
පකකම්‍මනාමං	140
පකකුලො	138
පකකිඤ්ඤා	374
පකකිඤ්ඤා	86
පකකිලෙඤ්ඤා	244
පගබෙහත	86
පග්ගග්ග	90
පබ්බකා	58, 106, 176
පබ්බකා	58
පච්ඡනනං	36
පච්ඡෙය්‍යති	36
පච්චති	40, 52
පච්චතතං	66
පච්චනුභුතං	340
පච්චනුභොති	368
පච්චනුභොනෙතත	258
පච්චනනං	104
පච්චපාදි	144
පච්චවෙකකම්‍මානො	218
පච්චුපට්ඨිතකාමා	448
පච්චුපට්ඨිතා	470
පච්චුපපනො	390
පච්චෙකනුදායං	226
පච්චෙකබොධි	20
පච්චෙති	54
පච්ඡනො	110
පච්ඡාහතතං	148
පච්ඡාසමණෙත	310
පජා	42
පජාපති	154
පජාය	8
පජ්ජලිතෙ	60
පජ්ජාතකරු	466

ප	පිටප්පිටකය
පඤ්චබලාති	238
පඤ්චසංඛ්‍යාතිගො	116
පඤ්චිඤ්ඤාති	238
පඤ්චුපාදනකකිංකි	4
පඤ්ජලිකො	148
පඤ්ජලිතා	256
පඤ්ජලා	116, 364
පඤ්ජලාකථා	198
පඤ්ජලාකකිංකි	386, 480
පඤ්ජලාච්ඡා	388
පඤ්ජලාතිරෙඛිකා	430
පඤ්ජලාපමානො	176
පඤ්ජලාපෙතති	452
පඤ්ජලාපාසාදං	32
පඤ්ජලාච්ඡාතති	174, 420
පඤ්ජලාසමපනනං	464
පඤ්ජලාසිලසමාභිතා	82
පඤ්ජලාතතරු	370
පච්ඡෙකාසති	66
පච්ඡතිපිනා	186
පච්ඡග්ගණං	2
පච්ඡග්ගඤ්ඤා	22
පච්ච	152, 270
පච්චසමුපපනනං	402
පච්චසමුපපාදං	130
පච්චන්තති	470
පච්චන්තකම්‍මනනං	230
පච්චන්ද්‍රය	12
පච්ච්ඡෙය්‍යත	64
පච්ච්ඡා	56
පච්චිචතතිනා	140
පච්චිකම්‍මා	382
පච්ච්ඡා	92
පච්ච්ඡාතති	356
පච්චනො	158
පච්චපසමානා	240
පච්චිකම්‍මිතො	156, 272
පච්චිකම්‍මනො	96
පච්චිකම්‍මරූපො	154
පච්චිකම්‍මො	164
පච්චිකාය	306
පච්චිතා	204
පච්චිතාතු	244
පච්චිතාසංයම	180

ප	පිටිබිඳකා
පටිමාසෙ	118
පටියාදපෙකා	202
පටිලාභාය	172
පටිවදෙය්‍ය	56
පටිවාතං	38
පටිසක්ඛරවුකති	118
පටිසමතිද	20
පටිසමොදමානා	176
පටිසලාකරතා	370
පටිසලානා	148
පටිසලානාරුමා	370
පටිසලානකා	142
පටිසංහරිතා	148
පටිසාමයමානා	176
පටිසෙවති	40
පටිසොතං	472, 474
පටිසාමා	174
පඨමා විජ්ජා	454
පඨපෙතති	252
පඨමාභිසම්බුද්ධො	130, 148
පඨවි	146
පඨවිසමො	44
පඨවිංසිතො	10
පණාමිතා	178
පණ්ඩාය	170
පණ්ණිනං	8
පණෙති	102
පණ්ඩිතජාතියො	308
පණ්ඩිතමානී	38
පණ්ඩිතා	30
පණ්ඩිතාභාසා	248
පණ්ඩිතාතං	6
පණ්ඩිතො	144
පණ්ඩුපලාසො	84
පණ්ණකුටියො	178
පතිගණනානති	80
පතිට්ඨාය	200
පතිරූපදෙසවාසො	6
පතිරූපං	150
පතිරූපෙ	64
පතිසලානකා	238
පතිසානා	60
පතිසානො	334, 346
පතිතො	40

ප	පිටිබිඳකා
පතනං	274
පතනපාණී	440
පතනපුටියොව	410
පතනබ්බං	274
පතනමාතසං	420
පතනා'පි	410
පතතිපතනං	360
පතතිපතනා	10
පථව්‍යා	70
පදං	88
පදලුපුං	330
පදලෙය්‍ය	206
පදීපං	60
පදීපො	12
පද්ධතිවිතනං	336
පද්ධතිමතසංඛ්‍යාපෙසා	440
පද්ධොති	26
පද්ධිතුං	436
පදෙසරජ්ජං	18, 340
පදෙසවසී	406
පඨානපටිකසා	196
පඨානමනුච්ඡේදණං	436
පඨානාය	196
පතිධාය	398
පතාමෙමි	178
පනුද	118
පතනං	72, 212
පනුනනකොධො	184
පනනභාරං	122
පණො	310
පනනලොමො	168
පපඤ්චසංඝාදාදිසංඛ්‍යාපතාණං	284
පපඤ්චසමිතිකකතෙන	74
පපඤ්චාතිරතා	88
පපඤ්චා	284
පපතනති	108, 232
පපාතො	230
පපුපථකානි	36
පප්ථාසං	4
පබ්බලහං	296
පබුජ්ඣප්	372
පබුජ්ඣනති	100
පබ්බජ්ජාභිසංඛාරො	240
පබ්බතකුටිං	206

ප	පිටපතකි	ප	පිටපතකි
පබ්බතපෙට්ඨා	32	පරවජ්ජානුපය්‍යසා	86
පබ්බතමුද්ධති	360	පරවසං	164
පභවකරං	276, 466	පරවෙදියා	246
පභවගුරං	52, 62, 366, 410	පරානුදයනා	416
පභා	346	පරික්කයං	58
පභාසෙති	68, 118	පරික්ඛිපිනා	148, 186
පභින්නං	106	පරික්ඛිණ්ණවසංයොජනො	368
පමජ්ජනා	68	පරිකෙබපා	334
පමිත්තවාරිනො	108	පරිබාකුපෙ	214
පමිත්තබ්බුතො	280	පරිගණ්ණනති	306
පමිත්තං	164	පරිග්ගහණං	12
පමිත්තෙත්ත	32	පරිවරෙ	48
පමිත්තො	30, 102	පරිචිතා	250
පමාදං	32	පරිච්ච	178
පමාදධිකරණං	302	පරිච්චජනා	334
පමාදෙ	32	පරිජ්ණණං	62
පමාදෙ	30, 84	පරිජ්ජනනා	158
පමුක්කසා	394	පරිඤ්ඤාභං	356
පමුත්ති	228	පරිඤ්ඤාතභොජනා	44
පමුදිතො	372	පරිබ්බාසානො	192
පමොක්කනති	94	පරිණාමං	296
පමොක්කාය	16	පරිතස්සති	122
පමොදති	28	පරිතස්සෙය්‍ය	446
පමොදනං	408	පරිතනා	412
පමොඝනං	92	පරිදහෙය්‍යති	28
පයතපාණි	458	පරිදෙවනා	16
පඬිරුපාසති	38	පරිබ්බසානො	442
පඬිරුපාසනං	464	පරිතිබ්බනති	54
පසුඤ්ඤා	18	පරිතිබ්බානකාලො	252, 314
පරකුලෙසු	40	පරිතිබ්බුතා	44, 380
පරක්කමෙ	226	පරිපාකාය	198
පරක්කමම	118	පරිපුණ්ණසෙබං	371
පරඛිකානො	264	පරිඵාදති	34
පරඛිකාරුපසංභිතා	270	පරිබ්බජනති	110
පරතො	152	පරිබ්බජෙ	126, 332
පරත්ථ	100	පරිබ්බජකා	152, 254
පරද්වුතො	168	පරිබ්බාජො	102
පරදාරං	102	පරිභාසනති	152
පරදාරුපසෙව්	102	පරිභාසා	334
පරදුක්ඛපදනෙත	96	පරිභුතරුපං	282
පරමං	12, 160	පරිමජ්ජසි	122
පරමං සනතිං	410	පරිමුඛං	182
පරමෙදනං	186	පරිමුච්චති	98
පරමෙදනකරං	66	පරිමුච්චා	249
		පරියාදය	344

ප	පිටුකිකා	ප	පිටුකිකා
පරියාදිනනවිනේනා	416, 418	පවිසා	54
පරියායං	154	පවෙවුන්ති	408
පරියායවචනං	362	පවෙදයන්ති	62
පරියායෙත	362	පවෙසෙයා	214
පරිසුට්ඨිතවිනේනා	250	පසඤ්චා	10
පරිසුට්ඨිතා	374	පසනනවිනනං	338
පරියෙසනං	286	පසවති	76, 362
පරියොදපෙය්‍ය	44	පසහති	26
පරියොසානකල්‍යාණං	424	පසහෙථ	54
පරිවණණසි	8	පසංසා	408
පරිවිමංසමානෝ	372	පසාදනියං	142
පරිසප්පනති	110	පසාදිතං	338
පරිසාසු	406	පසාරිතං	172
පරියක්‍යවිනෝදනං	470	පසාරෙය්‍ය	172
පරියක්‍යාති	106	පසිද්ධි	374
පරිහාණාය	32, 412	පසුතං	16
පරිහාණෙන	364	පසානෝ	460
පරිලාභෙහි	192	පසාද්ධි	249
පරිලාභා	44	පහනිත	434
පරුපසාති	72	පහරෙය්‍ය	120
පරුලකකවුත්තවලොමා	254	පහසාථ	60
පරෙ	26	පහංසු	368
පලායනං	228	පහාණඤ්චං	356
පලාසෙන	410	පහාණං	106
පලිතං	88	පහානවෙ	34
පලුට්ඨමකකපි	172	පහානාන	86, 126, 434
පලලකිකා	170	පහාය ගමනියෙසු	18
පලලං	44	පහාසි	396
පලලලාති	310	පහිණෙය්‍යාසි	178
පචනනති	14	පහිතනේනා	174
පචනනාරං	40	පහිතනේනහි	412
පචරං	126	පහිණමානසා	44
පචසාති	408	පසුතෙ	14
පචාති	38	පසුසං	284
පචාලං	232	පසුපථං	126
පචාගෙයා	256	පසුෙති	36
පච්චිනේනහි	412	පංසුකුලං	460
පච්චිනේනා	210	පංසුකුලධරං	122
පච්චෙකකථා	198	පංසුකුලිකෝ	210
පච්චෙකරසං	76	පංසුපිසාචකමපි	294
පච්චෙකරනෝ	360	පාකතිජ්ඣා	202
පච්චෙකාරුමෝ	360	පාවෙති	56
පච්චෙකෝ	360	පාටලිගාමියා	302
		පාටලිගාමෝ	302, 306

ප	පිටපිඛනා
පාටිලීපුතනං	366
පාවිකඛිං	200
පාවිකඛිං	364
පාවිපදෙ	426
පාවිහොගො	162, 172, 318
පාණ්‍යුතා	20
පාණ්‍යුතෙසු	148
පාණ්‍යුතිපාතෙති	86
පාණ්‍යුතිපාතා	2
පාණ්‍යුති	52
පාතීතො	124
පාතීමොකං	72, 116, 228
පාතීමොකංසංවරසංවුතො	198
පාතූභවනති	130
පාතූරහෙසු	180
පාථෙය්‍යං	84
පාදසංඝාතො	114
පාතභොජනං	14
පානීයාති	208
පාපං	246, 362
පාපකතො	362
පාපකමිතො	54
පාපකාරී	28
පාපකො	78
පාපවෙනසං	378
පාපබලිමා	374, 401
පාපසං	410
පාපා	6
පාපාති	52
පාපිවජ්‍යා	436
පාපිකාය ව දිට්ඨියා	352
පාපිවජ්‍යා	362, 436
පාපිමතො	394
පාපිමා	252
පාපියො	34, 40, 204
පාමදෙ	116
පාමොජ්ජකරණං	466
පාමොජ්ජබහුලො	118
පාරං	42, 120
පාරගතො	360, 396
පාරගතවෙයිතො	112
පාරගා	370
පාරගාමිතො	42
පාරග්	118, 138

ප	පිටපිඛනා
පාරිලෙය්‍යකං	208
පාවකො	40
පාවා	294
පාවායං	138
පාසාදිකං	142
පිට්ඨිතො	282
පිණ්ඩකෙත	244
පිණ්ඩපාතපටිලාභාය	186
පිණ්ඩපාතා	300
පිණ්ඩපාතපටිකකනනානං	148
පිණ්ඩපාතීකො	186, 210
පිණ්ඩියාලොපං	460
පිණ්ඩොලා	440
පිණ්ඩොලායං	440
පිතනං	4
පිට්ඨිති	68
පිපාසවිතයො	438
පියං	314
පියග්‍යාති	78
පියතරෙ	220
පියතො	78
පියරූපසංභගධිතං	448
පියරූපසාතරූපං	472, 474
පියරූපසාදගච්ඡිතාසෙ	158
පියරූපෙන	164
පියාපායො	78
පියාපට්ඨං	78
පියො	156
පියාවං	138
පිහකං	4
පිහයං	114
පිහයන්ති	44, 186
පිතිපාමොජ්ජං	116
පිතිභකා	76
පිනා	76
පිත්‍රිකය්‍ය	16
පුග්‍යලා	10
පුඤ්ඤං	106, 340
පුඤ්ඤකිරියවච්ඡුති	346, 388
පුඤ්ඤකතියො	18
පුඤ්ඤපාපපභීණය්‍ය	34
පුඤ්ඤපෙකෙකා	48
පුඤ්ඤසම්පද	20
පුට්ඨෙදනං	306

ප	පිටුවකිනා
පුතනදරසා	6
පුතනපසු	416
පුතනපසුසමන්තං	96
පුතනසමබ්බසයනං	258
පුතනා	404
පුච්ඡ	194, 222
පුච්ඡගුතං	254
පුච්ඡමුත්තසා	158
පුතපසුතං	108
පුතබ්බවං	376, 402
පුතරෙතී	22
පුථරුසිමනා	38
පුථථානී	36
පුබ්බභගමා	362
පුබ්බාවරියා	468
පුබ්බාථරුනී ව	112
පුබ්බාථරියං විසේසං	248
පුබ්බෙකතං	16
පුබ්බෙතිව්භං	454
පුබ්බෙතා	4
පුරකතා	110
පුරුණං	12
පුරුණකමමපිපාකප්	170
පුරුණදුතීයිකා	138
පුරුණසාලොච්ඡා	142
පුරුණානී	64
පුරිසකිච්චං	214
පුරිසසුගානී	438
පුරිසාප්ඤ්ඤා	74
පුරිසාබමං	408
පුරිසුභතමෙ	42
පුරෙ	106, 110
පුරෙකතං	170
පුරෙකතනො	300
පුරෙකතනා	302
පුරෙකතාරං	40
පුගා	272
පුජනා	48
පුජනීයානං	6
පුජා	6
පුජාරහෙ	74
පුජ්ඤො	142, 152
පුතිමච්ඡං	410
පුතිමුත්තං	460
පුතී	410
පුතිසංඤ්ඤො	62

ප	පිටුවකිනා
පුරතී	52
පුරතනං	232
පුරු	16
පුරෙතී	186
පෙච්ච	28, 150
පෙතා	14
පෙතෙතය්‍යතා	108
පෙමතො	78
පෙසකාරවණ්ණං	186
පෙසකාරවිසිඬා	136
පොකනිරපනො	122
පොකනිරු	108
පොසකා	468
පොසසා	48
පෞච්චි	108
ඵ	
ඵණං	148
ඵඤ්ඤං	34
ඵරතී	440
ඵරාසං	56, 58
ඵරාසානි	152
ඵලුතී	66
ඵසාපරෙතො	192
ඵසාසිත්ථා	378
ඵසා	152
ඵසො	130
ඵසායතනෙසු	182
ඵාලො	262
ඵාසුකා	64
ඵාසුච්ඡායා	158
ඵතං	254
ඵට්ඨසා	8
ඵට්ඨං	156
ඵට්ඨො	80
ඵට්ඨා	42
ඵට්ඨං	354
ඵසනානී	30, 152
ඵසසිත්ථා	402
ඵසං	402
ඵසාමි	92
ඵසායතී	138
ඵසො	372
ඵසෙය්‍යං	56
ඵසසිත්ථගො	12
ඵෙණුපමං	36

බ	පිටියබ්‍යා
බඥො මාරයා	394
බකුතං	110, 182
බකුචා	96
බබ්බජං	110
බලං	158
බලානිකං	122
බලිං	8
බලිවදෙ	62
බලී	94
බහිචාරකොට්ඨකං	230, 254
බහිපි	168
බහුකාරො	332
බහුදෙවරතනිං	244
බහුජ්‍යාසුඛං	424
බහුජ්ජනො	104
බහුජ්ඣරො	32
බහුජුතනං	250
බහුසුතනං	78
බාධිතො	110
බාධෙනති	228
බාලසංගතවාරිති	78
බාලා	32
බාලානං	6
බාලුපසෙවතා	410
බාලෙ	32
බාලං	38
බාහාය	172
බාහිතපාපධම්මො	134
බාහිතපාපො	120
බාහිරං	122
බාහිරං අංගනති කරිකා	332
බාහුජ්ඣදං	254
බාහුසුචිං	6
බාහුසුචෙවත	92
බාහිකා	136
බාහෙකා	90
බාලහරිලාතො	136
බිලබං	60
බීරණං	108
බුජ්ඣති	56
බුද්ධං	2
බුද්ධපච්ඡබො	162
බුද්ධභූමි	20
බුද්ධසාසනෙ	116, 118

බ	පිටියබ්‍යා
බුද්ධසෙට්ඨා	8
බුද්ධයා සාවකො	380
බුද්ධානං සාසනං	212, 240
බුබ්බුලකං	18
බොජ්ඣඛිගා	238
බොධිපකඛියානං	420
බොධිරුක්ඛමුලෙ	130, 192
බසාගා	278
බසාපනතවිතෙතා	440
බසාරොසනා	22
බසාසතනමකසං	33, 96
බ්‍රහ්මවාරදං	134
බ්‍රහ්මවරියං	6, 102, 254, 356
බ්‍රහ්මං	22
බ්‍රහ්මා	468
බ්‍රහ්මවරියෙසනා	382
බ්‍රහ්මවාරයො	308
බ්‍රහ්මවාරිපටිඤ්ඤා	230, 372
බ්‍රහ්මවාරී	58
බ්‍රහ්මඤ්ඤං	214
බ්‍රහ්මඤ්ඤතා	108
බ්‍රහ්මඤ්ඤත්ථං	462
බ්‍රහ්මභූතං	396
බ්‍රහ්මවිමානං	340
බ්‍රහ්මිකා	48
බ්‍රාහ්මණකරණධම්මො	134, 136
බ්‍රාහ්මණජාතියො	136
බ්‍රාහ්මණසම්මතා	462
බ්‍රාහ්මණයා	120, 130
බ්‍රාහ්මණො	136, 140, 146, 396
බ්‍රාහ්මය	96
බ්‍රාහ්මනා	370
භ	
භගිනි	214
භග්ගතා	64
භජෙථ	372
භණ්ඩිතානි	334
භතකවාදෙත	174
භතකො	174
භද්දකං	218
භද්දකෙන	354
භද්දසාලමුලෙ	208

න	පිටියකිකා
භද්දකාය	354
භද්‍රං	52
භද්‍රානි	52, 308
භද්‍රො	52, 60
භන්තං	80
භන්තවිතො	200
භබ්බරුපො	288
භබ්බො	224, 354, 414
භමරො	36
භමසුද්ධ	116
භයං	34
භයං මඤ්ඤං	52
භයධ්මං	440
භයතප්පිතං	72
භයදස්සිනො	104
භයදස්සි	32
භවතණ්හා	386
භවතණ්හාපරිකඛයං	876
භවතිරොධාය	374
භවතෙන්නිසංඛිතං	368
භවපරෙතො	192
භවයොගසුතො	448
භවයොගවිසඤ්ඤාතො	448
භවරතා	374
භවමිපසභාණාය	192
භවසඤ්ඤාරං	254
භවසතො	192
භවසමමුද්ධං	374
භවසලානි	112
භවසංඝොඤ්ඤාතො	390
භවස්ස පාරගු	110, 458
භවං අධ්මං	10
භවාථ	60, 370
භවාභවතං	168
භවාභවෙ	376, 386
භවාය	94
භවාරුමා	374
භවෙත	194
භවෙසතා	382
භවො	130
භසමච්ඡිනො	40
භස්සපරෙතො	414
භස්සාරුමෙතමනුසුතො	414
භස්සාරුමො	414
භාගවා	30

න	පිටියකිකා
භාතරි	18
භාතී	146
භායථ (දුක්ඛස්ස)	238
භායනති	56
භාවතං	40
භාවතානුයොගමනුසුතො	420
භාවතාපාරිපුරිං	466
භාවතාමයං	388
භාවතාය	100
භාවිතතඤ්ඤාතරං	396
භාවිතතතාතං	48
භාවිතතො	426
භාසිතං	8
භාසිය	398
භික්ඛු	90
භික්ඛුනිකා	396
භිදුරං	410
භිදුරායං	410
භියොතා	28
භිසංකො	458
භිංසනකො	254
භිතො	168
භුඤ්ඤමානා	10
භුතනාමිං	204
භුතනාමිස්ස	295
භුමමට්ඨො	32
භුමමානි	8
භුසපමතො	10
භුසං	86
භුසස්ස	286
භුසා	108
භුතං	366, 376
භුතපරිඤ්ඤා	376
භුතරතා	194
භුතස්ස නිබ්බිදාය	376
භුතස්ස මිහවා	376
භුතා	20
භුතානි	56, 150
භුතාතං	234
භුතෙසු	58, 124
භුරි	94
භුරිසංඛිතො	94
භෙත්වාත	334
භෙදතං	58

හ	පිටියකිනා
භොගතණනාය	112
භොගා	112, 408
භොගෙහි	148
භොජනෙ මහතඤ්ඤානාය	350
භොවාදී	122
ම	
මකකටිකො	110
මකබ්	320
මකෙබ්	62, 124
මගධමහාමනෙතා	308
මග්ගානං	92
මග්ගාමග්ගස්ස	124
මග්ගො	92, 94
මකවා	32
මඛකුභුතො	304
මඛගලානි	6
මඛගලසුත්තං	6
මච්චු	36, 54, 96
මච්චුධෙය්‍යං	42
මච්චුතො	390, 396
මච්චුතො පදං	30
මච්චුරුජං	396
මච්චුරුජස්ස	158
මච්චුරුජා	68
මච්චුනායිතො	378, 402
මච්චෙවන	38
මච්ඡකෙ	228
මච්ඡරී	90
මච්ඡවිලෝපෙ	174
මච්ඡරං	86
මච්ඡරමලං	344
මජ්ජපානා	6
මජ්ජිකා	110
මජ්ජිකාකල්‍යාණං	424
මඤ්ඤානි	38 40, 192
මඤ්ඤානානු	40
මඤ්ඤාද	176
මණිං	66, 232
මණිකුණ්ඩලෙසු	110
මණ්ඩන	2
මණ්ඩලමාලො	190
මනං	30
මනො	232
මනනඤ්ඤං	28
මනනඤ්ඤානා	72, 212
මනනා	96, 322

ම	පිටියකිනා
මතනිසලොචං	122
මනෙත්‍ය්‍යනා	108
මන්ත්‍රිඛිනං	4
මදනිමමදකො	438
මග්ගොති	118
මග්ගකො	176
මග්ගො	40
මනසා	10
මනසාකාසි	130
මනසා සංවරො	114
මනසිකරොතා	256
මනාපස්සවනා	108
මනාපිකෙ	188
මනාපො	156
මනුජස්ස	108
මනුජා	100, 216, 374
මනුස්සකපණො	222
මනුස්සතනං	422
මනුස්සදළිඳො	222
මනුස්සපටිලාහො	70
මනුස්සවරුකො	222
මනොද්‍රව්‍යවිතං	392
මනොපකොපං	82
මනොප්‍රබ්‍රවිතමා	26
මනොමයා	26
මනොමුති	394
මනොමොහෙය්‍යං	394
මනොරමං	38
මනොසෙට්ඨා	26
මනොසොචෙය්‍යං	394
මනනභාණී	114
මනෙතනි	164
මනෙය්‍ය	106
මමායිතං	116
මරණනායං	62
මරණනෙත	218
මරණමතනං	272
මරිචිකං	68
මරිචිධමමං	36
මලිචියා	84
මසාරගලං	223
මසි	314
මහග්ගසො	106
මහණණ්ඩෙ	412
මහනෙතති	356
මහත්තිකා	20
මහභිතතරො	148
මහපථලානි	10

ම	පිටියකිනා
මා	32, 148, 204
මාකන්	228
මා කන්දි	116
මාගබො	148
මාණවකවණණං	148
මාණවිකා	154
මාතා (භගවතො)	222
මාතාපිතුරපට්ඨානං	6
මාතුච්ඡා	364
මාතුච්ඡාපුතො	170
මාතුලාභී	364
මාතගන්ථා	270, 324
මාතගන්ථාභිභූතො	324
මාතඤ්ජනං	370
මාතවිනිබ්බා	270
මාතසංඛියො	324
මාතං	192, 322
මානිකො	142, 152
මානුපෙතා	270, 324
මානුසකං	126
මානුසිකා	18
මානුසියා	8
මානුසෙ	48
මාතො	124, 184
මායා	184
මාරඤ්ජනං	360
මාරණන්තිකා	296
මාරබොධං	34, 386
මාරපාසො	394
මාරබ්බිකා	34, 112, 220
මාරසෙනං	134
මාරසෙසනං	92
මාරා	384, 390
මාරෙත	251, 418
මාරෙ	48, 252
මාලා	2, 86
මාලාගුණේ	38
මාලුවා	66, 108
මාලොව	56
මාසා	186
මගගුරොත	168
මිච්ඡා	398
මිච්ඡාදිට්ඨිකා	398
මිච්ඡාදිට්ඨිකමිසමාදානා	398

ම	පිටියකිනා
මිච්ඡාදිට්ඨිසමාදානා	104
මිච්ඡාපණ්ණිතිනං	34, 204
මිච්ඡාසංකප්පගොවරා	28
මිතභාණිං	82
මිතභසමපදං	18
මිත්‍රසෙදතො	306
මිද්ධි	106
මිය්‍යන්ති	30
මිලායන්ති	420
මියො	310
මුඛතො ජාතා	458
මුඛරා	202
මුඛසංඤ්ඤාතො	114
මුඛායාමිං	248
මුඛවති	40
මුඛච්ඡා	280
මුඤ්චති	120
මුඤ්චාම	174
මුඤ්චම	120
මුට්ඨායාතිතො	202
මුට්ඨිති	262
මුණ්ඩකා	286
මුණ්ඩකෙන	90
මුතෙ	144
මුතං	4
මුතා	232
මුද්	20
මුද්දසිප්පං	190
මුඛං	40
මුඛා	10
මුතාති	92
මුති	92, 146
මුතිං	394
මුතලො	262
මුකාපාදා	2
මුහුත්තමි	48
මුහුත්තමි	38
මුලකවං	86, 90
මුලජාතා	422
මුලා	284
මුලෙ	108
මුලගගබ්බා	158
මුලාරාපො	90
මුලා	322

ම	පිටිකිණි	ය	පිටිකිණි
මුලෝන	434	අපාහන	354
මෙතන විතර	340, 388	අපාහන	376
මෙතන	8	අපාප	376
මෙතන සො	348	අපාසද්ධි	86
මෙතන	200	අදිද	154
මෙතන වෙතොවිල්ලිනි	346	අදි ව	74
මෙතන විහාරි	116	අනුනුතාන	136
මෙදො	4	අමපුරිස	84
මෙධන	26	අමලොකං ව	36
මෙධාවි	30, 34	අමස	84
මොකනනි	34	අමාමස	26
මොසිල්ලොණ	88	අසො	30
මොසිල්ලොණ	258	අසොහොගසමපිතො	100
මොදුති	28	අගා	458
මොතෙන	90, 146	අවයොගො	458
මොතෙයසසමපනන	394	අනිකතා	250
මොතෙයසානි	394	අතෙහි	104
මොහනගං	176	අපනිසං	164
මොහගි	444	අපෙනති	14
මොහපෙතිපි	192	අමං	64, 130
මොහදොස	114	අව අපායකා	220
මොහතෙයස	434	අවතිවං ව	276
මොහසමබනිතො	288	අවජ්චමපි	38
මොහ	86, 320	අවතා	88
මොහො	378, 394	අවදන්තං	156
		අවදොව	40
		අවනතා	108
අකනං	4	අව බාහගනණ	230
අකනියං භවනෙ	138	අව මුඛතො	286
අකනි	18, 204	අව සුතාසිතං	216
අපෙථ	48	අවං	96
අතතෙන	134	සිට්ඨං	48
අත	480	සුගානි	10
අතින්ද්‍රියං	142	සුඤ්ජං	78
අතින්ද්‍රියො	192	සුචා	94
අත්තකාමනිපාතිතො	34	සෙනිවිජ්ඣං	106
අත්තකාමං	106	සොගකෙකිංසා	354
අනු නි නාම	160	සොගකෙකිමං	30, 332
අපා	30	සොගකෙකිමා	252, 334
අපාකමමුපගෙ	454	සොගසුතා	386
අපාකාමකරණියො	394	සොගසමිං	78
අපාකාරං	28	සොගං	126, 390
අපාභිප්පායං	164	සොගා	94, 164
අපාපසාදනං	86	සොගාතිගො	380, 402, 428

ය	පිටුවකින
යොබෙඵ	34
යොනි	358
යොනිජං	122
යොනිසො	18, 106
යොනිසො පඩානෙන	358
යොනිසො මතසිකාරො	332
යොබ්බතෙ	64

ර

රක්කතො මිලං	84
රක්කා	168
රජත	2
රජතං	232
රජතං	224
රජනියෙසු	206
රජං	170
රජානුකිණ්ණං	274
රජො	54
රජොජලලං	256
රජපිපිකං	102, 374, 442
රණඤ්ඤා	466
රතතං පඤ්ඤා	8
රතා	30
රති	18, 62, 102, 126
රතියා	80
රතනවිතතා	386
රතනකුකාරතිමිසායං	138, 274
රතනා	280
රතනි ඤ්ඤාමත ඤ්ඤා	446
රථසිප්පං	190
රථියා	214
රකුසු	86
රමණියානි	46
රමතෙ	210
රමිතො	100
රසමිග්ගාභො	80
රසසකා	20
රහඳො	42, 44, 444, 472
රහො	228
රහොගතසා	142, 238
රාගහි	444
රාගජෙති පි	192
රාගඳොසා	112
රාතනියසිතා	108

ල

රාගරතතා	110
රාගසමො	86
රාගානුසංයො	426
රාගො	124, 394
රාජතො	16
රාජරථා	62
රාජරජුපමං	62
රාජානිනිතා	440
රාජිසයො	346
රාමණියානං	46
රාකුමුලං	460
රාකුමුලගතො	164
රාකුමා	108
රාණණං	16
රාපඩාතු	378
රාපඩාතුං පරි ඤ්ඤා	378
රාපා	146
රාපාතං ව ආතිකකමං	402
රාපුපගා	402
රාපෙ පරිඤ්ඤා	402
රාහති	408
රොගති බ්බං	62, 366
රොදං	40
රොසෙනති	152, 216

ල

ලච්ඡාම	188
ලජ්ජනති	104
ලජ්ජිතායෙ	104
ලපයනති	42
ලපා	472
ලපිතලාපකමතෙනත	454
ලපෙනවෙ	170
ලසිකා	4
ලහු ආත්මකාමො	192
ලහුට්ඨාතං	158
ලහුතො	34
ලහුමෙසසති	116
ලාභසකකාරගාරවො	416
ලාභසකකාරසිලොකො	416
ලාභසකකාරසිලොකානියං	සත්ථං 356
ලාභා	218
ලාභී	152

උ	පිටියමිනා
ලාභ්‍යපතිසා	40
ලීපතී	122
ලුඛා	326
ලුලිතං	298
ලොබාසිප්පං	190
ලොකධම්මෙවිති	8
ලොකවඞ්ගිනො	66
ලොකස්ස දස්සෙතාරො	468
ලොකාගිපච්චං	70
ලොකායතසිප්පං	190
ලොණරසො	232
ලොභනෙය්‍ය	434
ලොභා	318
ලොභො	86, 378
ලොමහංසං	138
ලොමහංතො	254
ලොමා	4
ලොහගුලං	116
ලොභිතකුමභිස්සං	164
ලොභිතඛේකා	232
ලොභිතපකිනි ඡදිකා	296
ලොභිතං	4

ච

චකකං	4
චග්ගාරාමො	334
චච්ඡිච්චරිතං	392
චචිපකොපං	82
චචිමොතෙය්‍යං	394
චචිසුචිං	394
චචිසොවෙය්‍යං	394
චචෙජ්ඣ	96
චජනනී	70, 110
චජ්රං	66
චජ්ජදසසිතං	40
චජ්ජමඤ්ඤාසං	86
චජ්ජමභිනො	104
චජ්ජං	104
චජ්ජාති	86
චට්ඨං	274, 278
චට්ඨපචේජදෙ	438
චට්ඨං	14
චණ්ණිජ්ජා	14
චණ්ණපථො	306

ච	පිටියමිනා
චණ්ඩබ්බකො	408
චණ්ණිං	255
චණො	52
චණ්ණපොකිති රතාය	90
චණ්ණො	236
චත	158, 196, 218
චතචනතං	78, 122
චතං	103
චජ්ඣබ්බං	178
චජ්ඣකතා	250
චජ්ඣං	244
චජ්ඣති	306
චද්දාසු	406
චද්ධාපචාසිනො	48
චධ්වං	122
චධො	182
චතථං	96
චතථො	96, 412
චතනො	100
චතප්පගුලේඛ	12
චතමුනො	110
චතං	96
චතාධිමුනො	110
චනතකසාවස්ස	28
චනතදෙසං	138
චනතදෙසො	90
චනතමලො	90
චනතලොකාමිසො	118
චනතාසො	46
චඤ්ඤෙසි	164
චප්පනති	130
චරඤ්ඤ	12
චරතතං	122
චරදො	12
චරං	104
චරුහරෙ	12
චරෙ	12
චසලචාදෙන	184
චසචනනී	340
චසං	36
චසා	4
චසිමං	360
චසිභාවො	18
චස්සං	96, 178

ව	පිටිය බහා
වසසිකා	118
වසසුපගතො	178
වහනති	108
වෘක්කරණමතොතන	90
වෘක්කා	218
වෘවාගොවරහාණිකො	248
වෘවානුරක්ඛි	94
වෘවාමුතිං	394
වෘවාය සංවරො	114
වෘණිපො	52
වෘති	38
වෘතො	26
වෘදිත	2
වෘතරෙ	108
වෘයො	146
වෘරි	122
වෘරිපො	34
වෘරිවහා	16
වෘලගිං	262
වෘවතතසි	380
වෘහා	108
වෘහෙති	232
විකම්පති	418
විකාලගොප්තා	2
විකිණ්ණවාචා	202
විකතිණො	218
විගතමිඤ්ඤා	22
විගතවලාගඤ්ඤං	148
විගතිවෙජ්‍ය	114
විගහයා	10, 262
විශාතපක්ඛිකං	426, 430
විශාතවා	444
විවාරිතාති	432
විවිකිවජිතං	12
විවිතථ	214
විවෙකත	36
විජාතාය	154
විජිතං	106
විජිතසම්භාමො	420
විජජා	362
විජජා විමුතති	18
විඤ්ඤාණපච්චයා	130
විඤ්ඤාණං	130
විඤ්ඤාණං අත්ථමගමා	316

ව	පිටිය බහා
විඤ්ඤානමහොත	144
විඤ්ඤානෙ	144
විඤ්ඤාපකා	464
විඤ්ඤාපතිං	124
විඤ්ඤා	38
විතකකපමචිතයා	110
විතකකා	196
විතකකාතයා	426
විතකකුපමෙජ්ජය	200
විතකකුපසමෙ	112
විතිණ්ණපරලොකයා	68
විතතලාහං	408
විතතං	8
විඤ්ඤා	148
විඤ්ඤා	346
විඤ්ඤා	200, 310
විධංසති	334
විඤ්ඤා	134
විඤ්ඤා	272
විතයො	148
විතාති	186
විනිවෙදෙත්ථා	148
විනිතා	252
විතොයා	22
විතොදයො	110
විජ්ජති	38
විපරිණාමධම්මා	194, 410
විපසිකො	320
විපාකාවසෙසෙන	226
විපාතයං	40
විපුලං	32
විපසකතා	148
විපසකාරං	140
විපසකෙයා	80
විපසවිසාරං	300
විපසමුඤ්ඤා	118
විපසමුතො	12
විපසමොකඛං	194
විපසසන්නං	124
විපසසන්නො	372
විපසහාය	42
විපථාලෙසු	310
විඛානනවිතො	202
විහජනති	252

ව	පිටපිඛකා
විහවං	194, 376
විහවනණයා	386
විහාවයනති	10
විහුසතට්ඨානා	2
විමලං	124
විමුත්තමානසො	110
විමුත්ති	390
විමුත්තිකථා	198
විමුත්තිඤ්ඤදස්සනකථා	198
විමුත්තිඤ්ඤදස්සනකඛණ්ඩො	460
විමුත්තිඤ්ඤදස්සනසම්පන්නා	464
විමුත්තිඤ්ඤං	462
විමුත්තිරසො	236
විමුත්තිසම්පන්නා	464
විමුත්තිසාරා	370
විමුත්තිසුඛපටිසංවෙදී	130, 148, 192
විමුක්තාති	18
විමොභෙධා	20, 44
වියතතා	252
විරජං	8, 120, 124, 224
විරජං පදං	378, 402
විරජ්ජථ	362
විරති	6
විරතනවිතතා	12
විරතනවිතතා සෙ	362
විරතනං	206
විරාගතා	148
විරාගධම්මං	410
විරාගං	8
විරාගො	92, 438
විරාජයං	362
විරාජිතා	396
විරිච්චමානො	296
විරියමාර්ගතො	50
විරියාරම්භකථා	198
විරුජ්ඣති	44
විරුඤ්ඤා	124
විරුඤ්ඤාමුහුර්වරියා	366
විලෙපන	2
විලෝමාති	36
විවරනති	252
විවරං	54
විවාහෙ	416
විවිච්ච සයනෙන	92

ව	පිටපිඛකා
විවෙකො	92, 148
විසතුමොන	436
විසඛාරගතං	64
විසඛිබ්බං	64
විසංඤ්ඤාගතං	122
විසතතිකා	108, 284
විසමාති ව	226
විසං	52
විසංයුතතං	120, 122
විසාරද	252
විසිදනති	68
විසුකඛා	278
විසුඤ්ඤං	28
විසුකදස්සන	2
විසෙසනො	30
විසෙසාධිගමෙන	436
විසොකස්ස	44
විසොට්ඨාය	244
විසොධම්මං	90
විසොසපරමා	76
විහච්ච	148
විහඤ්ඤති	28, 38, 164
විහඤ්ඤමානං	154, 156
විහතෙ	372
විහාරං	22
විහානිසි	118
විනිසති	56, 150
විනිසාවිතකොකා	476
විහෙසයනොතා	72
විහෙසෙසුං	310
විහෙසෙනති	152, 216
විහෙසෙසි	144
විතගෙධස්ස	444
විතගණො	112, 376
විතග්ගරං	120
විතමච්ඡරා	406
විතමලං	224
විතමොහෙසු	114
විතලොහො	184
විතිවතොතා	168
විරං	126
වුට්ඨිතිතා	130
වුට්ඨි	28
වුට්ඨාති	164

ව	පිටපිඛනා	ස	පිටපිඛනා
වුසිතමුගවරියෝ	134	සනිඤ්චනෝ	122
වුසිතව	368	සකුන්තාතං	44
වුසසති	192, 356	සකුන්තෝ	68
වුපකට්ඨෝ	174, 178	සකෙසු බලෙවසු	138
වෙදගුණෝ	156	සකකච්ච	8
වෙදගු	310, 392	සකකච්චං	14, 120
වෙදනං	58	සකකතෝ	142, 152
වෙදනා	4, 130, 380	සකකරියමානස්ස	418
වෙදනාතං ඛයා	380	සකකායදිට්ඨි	12
වෙදනාතං ව සමනවං	380	සකකායාභිරතා	444
වෙදනාහි	156	සකකාරං	40, 152
වෙදන්තගු	134	සකකාරෙත	416, 418
වෙධති	176	සකෙකා	20, 186, 340
වෙය්‍යාකරණාය	428	සබා	16
වෙරහයානීතං	396	සගනිකං	36
වෙරමණී	2	සගහං	396
වෙරසංසග්ගසංසට්ඨෝ	96	සගහෝ	472, 474
වෙරං	26, 302	සග්ගං	392, 400, 408
වෙරා	302	සග්ගාපාඨං	128
වෙරානි	26	සග්ගාය	68
වෙරිනෙසු	74	සඬකපො	40
වෙරී	34, 204	සඬකපා	108
වෙරොවනමනා	276	සඬකස්සරං	102
වෙලා	230	සඬකාරධානසමං	38
වෙලායං	130	සඬකාරභුතෙසු	38
වෙස්සන්තරං	360	සඬකියෝ	408
වෙහාසං	186	සඬකිලියාති	66
වෙච්චියෝ	232	සඬකිතං	402
වොක්කන්තා	366	සඬකිතා	366
වොදිට්ඨා	214	සඬකමපි	172
වොරුපෙසි	204	සඬකිලිබිතං	238
ව්‍යන්තිකාහිති	112	සඬකානධම්මස්ස	154
ව්‍යාපාදවිතකෙකා	476	සඬකානධම්මානං	40
ව්‍යාබාධෙමි	560	සඬකානුං	74
ව්‍යාවටො	154	සඬකානසීපපං	190
ස		සඬකාය	90, 392
සඋපාදිසෙසා	368	සඬකාරපච්චයා	130
සඋපායාසං	348, 364	සඬකාරපරමා	76
සඋගමි	396, 472, 474	සඬකාරු	88, 130
සකට්ඨනාති	298	සඬකාරුපසමං	116, 118
සකදගාමි	238	සඬකාරුපසමෝ	366
සකවණ්ණං	148	සඬබ්‍රුතීංසු	262
සකවෙදියා	246	සඬකිං	232
සනිඤ්චනං	154, 156	සඬකිං	392

ස	පිටියමනා
සභිගභාති	416
සභිගභො	6
සභිගං	272
සභිගා	140
සභිගාභිගං	122
සභිගාභිගො	396
සභිගාමජ්ඣනමො	48
සභිගාමපිසං	420
සභිගාමෙ	48, 104
සභිගො	68
සභිගකමමාති	246
සභිගභෙදො	334
සභිගසාමගති	336
සභිගං	2
සභිගාපිකණ්ණ	442
සභිගාපිං	298
සභිගං	8
සචිත්තපරිඤ්ඤාදපනං	72
සචිත්තං	106
සච්චවෙදිකං	80
සච්චං	90, 122, 290
සච්චානං	92
සච්චිත	8
සච්චිකභි	378
සච්චනාති	262
සච්ච්ඡ	40
සඤ්ඤානවාරිනො	48
සඤ්ඤානසා	30
සඤ්ඤානුත්තමො	114
සඤ්ඤාතො	308
සඤ්ඤාතොතො	164
සඤ්ඤාමතො	302
සඤ්ඤාමය	118
සඤ්ඤාමසා	340
සඤ්ඤාමෙන	30
සඤ්ඤාමෙසසනාති	34
සඤ්ඤාමො	6
සඤ්ඤා	18
සඤ්ඤාපෙභි	164
සඤ්ඤාජනසභිගසනාතො	280
සඤ්ඤාජනං	80
සඤ්ඤාජනෙ	280
සඤ්ඤාජනෙන	332
සඤ්ඤා	102
සඤ්ඤා	86, 90

ස	පිටියමනා
සණ්ඨාති	200
සත්තං සමිත්තං	478, 480
සත්තාපිපතෙය්‍යා	370
සත්තිපට්ඨානාති	238
සත්තිමතො	30, 44
සත්තිමා	106, 354
සත්ති වා උපාදිසෙසෙ	370, 372
සත්තිං	182
සත්තො	170, 380
සත්තො සමපජානො	372
සත්තබ්‍යොජ්ඣමනා	4
සත්තසණ්ඨං	346
සත්තො	280
සත්තොගවග්ගුලිකා	148
සත්තව්‍යා	460
සත්තරො	460
සත්තිං	262
සත්තිසාසනකාරිනො	356
සත්තිං	108, 422
සත්තව්‍යා	118
සත්තපසුතො	66
සත්තිං	38
සත්තිං	100
සත්තිමමදෙසනා	74
සත්තිමමා	114
සත්තිං	28
සත්තිසමානරූපා	248
සත්තිං වරං	310
සත්තනතො	26
සත්තකායො	118
සත්තවිත්තො	370
සත්තකරො	402
සත්තපමමාණො	192
සත්තමානසං	142
සත්තරබ්‍යාහිරං	104
සත්තව්‍යාවො	118
සත්තවුත්ති	358, 480
සත්තසා	38
සත්තං පදං	20
සත්තාපජානො	192
සත්තාපෙති	192
සත්තිකො	32
සත්තිවිභිති	374
සත්තිච්ඡිදං	142

ස	පිටියමකා
සනතින්ද්‍රියෝ	20
සනතිපදෙ	390
සනතිපරං	76
සනතිමග්ගං	96
සනතුට්ඨි	6, 116
සනතුට්ඨිකථා	198
සනතුට්ඨිපරමං	76
සනතුට්ඨි	210
සනතුසිතෝ	114
සනතුසංකෝ	20
සනෙතා	42, 100, 106, 410
සන්ථරිතා	302
සන්දසංකා	464
සන්දසසිතෝ	226
සන්දසෙහි	278
සන්ද්‍රතං	284
සන්ද්‍රමං	122
සන්ධාය	230
සන්ධාරණං	170
සන්ධිවේද්‍ය	46
සන්ධිසිංහාටකෙත්‍ර	14
සන්තර්ග්‍යා	120
සන්තිවයෝ	44
සන්තිපතිතාතං	148
සන්තිපාතං	112
සන්තිවාසෝ	78
සන්තිසිත්තාතං	148
සපනති	216
සපරිප්‍රාහං	348, 364
සපුබ්බදෙවකාති	468
සපුබ්බාවර්ගකාති	468
සප්පකෙද්ද	400
සප්පසා	156
සප්පරිසං	10
සප්පනාසිලාතං	38
සබ්බජ්‍යාසං	170
සබ්බකාමද්දෙ	18
සබ්බගන්ථප්පමෝවනං	462
සබ්බගන්ථප්පතිණසං	44
සබ්බසූර්‍යෝ	112
සබ්බතතාය	194
සබ්බත්ථ සංවරු	114
සබ්බත්ථ සංවුතෝ	114
සබ්බත්ථාභිවසා	406

ස	පිටියමකා
සබ්බද්‍රහං	112
සබ්බධි	44, 278
සබ්බධි විප්‍රමුතෙතා	192
සබ්බප්පාසිතං	394
සබ්බහවාති	194
සබ්බභූතානුකම්පකෝ	408
සබ්බභූතානුකම්පී	362, 458
සබ්බසොගවිසංයුතතං	126
සබ්බරුගවිරතතසං	382
සබ්බලොකාභිභූ	126
සබ්බවිදු	112
සබ්බවොසිතවොසාතං	128
සබ්බසංඛාරසමථං	402, 426
සබ්බසන්ථරි	302
සබ්බසංයෝජනං	122
සබ්බසෝ	116
සබ්බං	322
සබ්බාභිභූ	112, 484
සබ්බාවනතං	224, 230
සබ්බපාදනකයා	194
සබ්බි	62
සබ්බකාති	468
සබ්බාවාරි	144
සමකතාතාය	464
සමග්ගතං	436
සමග්ගරතෝ	336
සමග්ගතං	74
සමවර්ගා	120, 388
සමවාරිතෝ	214
සමණකා	286
සමණපටිඤ්ඤං	230
සමණත්‍රාගමණකපණ්ඩික	
වණ්ඨබ්බක යාවකාතං	406
සමණතං	6
සමණෙසු සමණසමමතා	462
සමණෝ	80, 90
සමති විජ්ඣති	28
සමත්ථි	8
සමථං	44
සමධිග්ගග්ග	342
සමනතවකත්‍ර	360
සමප්පිතා	104
සමවෙකසිකා	480
සමවෙකසිකා	358

ස	පිටියකිනා	ස	පිටියකිනා
සමයා සමයං උපාදය	418	සමප්පනො	170, 380
සමසමප්පලා	300	සමප්පනති	18
සමං	48	සමප්පතියා	410
සමං වරෙය්‍ය	58	සමප්පනනවිජ්ජාචරණො	60
සමාගඤ්ඤි	78	සමප්පයානො	84
සමාගතාති	8	සමප්පරුසිකං	342
සමාවරෙ	20	සමප්පරුසිකා	368
සමාදපකා	464	සමප්පරිවත්තසංඝි	106
සමාදපෙති	278	සමප්පහංසකා	464
සමාදිසි	226	සමප්පහංසිනො	226
සමාධිකථා	198	සමප්පහංසෙති	278
සමාධිකානුකේත	386	සමප්පාකං	410
සමාධිකකුකේත	460	සමප්පලං	378
සමාධිතා	8	සමප්පුට්ඨො	410
සමාධිමතා	130	සමප්පුසං	410
සමාධිලාභෙන	92	සමප්පුසී	296
සමාධිසමප්පනනා	464	සමප්පුලා	150
සමාධිං	8	සමප්පාධො	244
සමාප්පනතියා	362	සමප්පුඤ්ඤානං	364
සමාප්පනනා	142	සමප්පාධිගාමිනො	450
සමාභිනො	8, 372, 380	සමප්පාධාය	354
සමිඤ්ඤන්ති	42	සමප්පාධිඤ්ඤොසු	44
සමිතතතා	90	සමප්පාධිපරුසකො	226
සමිතිං	104	සමප්පාධිමනුත්තරං	372
සමීරති	42	සමප්පාධිමුත්තමං	354
සමුට්ඨිතා	84	සමප්පාධිං	12
සමුත්තෙතප්පකා	464	සමප්පාධිනති	130
සමුත්තෙතප්පෙනො	226	සමප්පාධිවෙති	20
සමුත්තෙතප්පෙති	278	සමප්පාදං	364
සමුදයො	130	සමප්පාති	194
සමුද්දවරති	184, 196, 360	සමප්පජ්ජනි	262
සමුද්දන්තිරෙ	142	සමප්පති	26, 120
සමුද්දමපෙති	54	සමප්පතකජානං	280
සමුද්දං	396	සමප්පදකතානෙ	42
සමුප්පනනං	366	සමප්පදඤ්ඤාය	318
සමුප්පනෙනො	16	සමප්පදඤ්ඤාච්ඡිත්තනානං	38
සමුසසයො	112, 382	සමප්පදඤ්ඤාච්ඡිත්තෙනො	368
සමුසසිතං	60	සමප්පදදසො	380, 402, 428
සමුහනං	432	සමප්පපජානො	30
සමෙති	210	සමප්පපඛානාති	238
සමෙති පාපාති	90	සමප්පසති	116
සමෙන	88	සමප්පා	400
සමෙනති	412	සමප්පාදිට්ඨිකමප්පමාදානා	400
සමප්පජානමුසාවාදො	344	සමප්පාදිට්ඨිකා	400

ස	පිටියකිනා	ස	පිටියකිනා
සමමාදිට්ඨිසමාදානං	104	සහනුකතමං	122
සමමාපණිහිතං	36	සහවාසො	416
සමමාමානාහිසමයා	380	සහව්‍යතං	422
සමමාසඛකප්පගොවරු	28	සහායතා	38, 106
සමමාසමුද්දො	424	සහා වසෙ	412
සමමිඤ්ජිතං	172	සහිතං	30
සමමිඤ්ජරයා	472	සහෙතුධිමමං	130
සමමුඛා දිට්ඨො	242	සමායතනං	130
සමමොදනීයං කාථං	134	සංයමෙන	18
සයඛකතො	264	සංයමො	90, 148
සයනාසනං	72	සංයුතෙතා	332
සයාතො	22	සංයොගා	118
සරකඛසං	396	සංයොජනකඛයා	416
සරකඛසො	472, 474	සංයොජනසඛකසතතා	110
සරණගමනං	2	සංයොජනං	32, 354, 372
සරණං	2	සංවට්ටමානෙ	340
සරණං යනති	72	සංවට්ටිවට්ට කපෙප	340
සරදසමසෙ	346	සංවරජාමං	356
සරහඤ්ඤං	244	සංවරෙ	114
සරං	104, 310	සංවසති	232
සරු	100	සංවසෙ	66
සරිතා	278	සංවාසෙත	258
සරිතාති	110	සංවාසො	78, 230
සරීරකං	144	සංවිග්ගස්ස	358
සරීරනතිමධාරිතං	364	සංවිහරති	408
සරෙහි	218	සංවිතාගස්ස	344
සරෙ	410	සංවිතාගා	452, 458
සලාහං	114	සංවුතො	82, 182
සලකතෙතො	458	සංවෙගිනො	60
සලකො	380	සංවෙජ්ඣියෙසු	358
සලකසත්තං	92	සංවෙජ්ඣෙන	358
සලකුකචුතති	20	සංවෙජ්ඣො	142
සචනති	108	සංවොගාරෙත	256
සචනතියො	232	සංසග්ගා	412
සවාහිතිං	68, 384, 890	සංසඤ්ඤාති	412
සවිසානං	348, 364	සංසනතසඛකප්පමනො	94
සවිචිං	396	සංසරනති	330
සසො ව	110	සංසාමෙච්චා	178
සසානා	88	සංසාරං	126, 386
සසානී	288	සංසාරු	44
සසානො	258	සාකියානී	170
සහති	108	සාබාහසිං	208
සහතෙ	432	සාගරං	16
සහනජ්ඣී	416	සාගාරු	470

ස	පිටිමකා	ස	පිටිමකා
සංගාරෙසු	470	සංගුතෙය්‍යකානි	468
සංතතිකං	418	සිකිං පට්ටකතාය	170
සංතතිකා	30	සිකිනානිසංසා	370
සංතරුපෙත	164	සිකිනාපදං	2, 234
සංතසිතා	110	සිකිනාසාරා	274
සංදනෙසු	124	සිසිති	472
සංඥා	246	සිසිසංචකෙත	214
සංඥකං	130	සිසිසානිකා	4
සංතොදකා	298	සිසුච	116
සංධාරණේ	161	සිතතා	116
සංඥථිථි	412	සිතිලා	102, 110
සංඥතා	82	සිතෙහං	96
සංඥරුපො	90	සිතෙහිතානි	110
සංඥවිහාරිං	106	සිකිචා	104
සංමග්ගි	74	සිසං	6, 190
සංමඤ්ඤාමිතං	480	සිතවාතද්දිති	148
සංමඤ්ඤාතා	108	සිතාසු	140
සංමඤ්ඤාතං	440, 462	සිතිහවිංසු	318
සංමඤ්ඤාසා	30	සිතිහුතං	126
සංමඤ්ඤාසාහුලොමිකං	460	සිද්ද	412
සංමඤ්ඤා	102, 214	සිතනාරිකාසු	204
සංමං	208	සිලකථා	198
සංමං ඤාතං	398, 400, 418	සිලකඤ්ඤා	386
සංමං දිට්ඨං	418	සිලකඤ්ඤා	460
සංමං විදිතං	418	සිලගඤ්ඤා	88
සංමච්චිපමුඛානි	288	සිලදසානසමපනනං	30
සංමිකං	158	සිලබ්බතමනෙතන	92
සංමිච්චිපනනා	252	සිලබ්බතං	12
සංමුක්කංසිකා දෙසනා	224	සිලමිතං	388
සංරතනරතනා	110	සිලවතුපපනෙතා	426
සංරතනා	272	සිලවිපතනිකා	302
සංරචිතා	44	සිලවිපනෙත	302
සංරචිං	80	සිලසමපනනා	464
සංරදේ	62	සිලසංවුතො	96
සංරමතිතො	28	සිලං	108, 258, 408
සංරමෙනති	274	සිලෙන	18
සංරමකථා	56, 270	සිලෙසු සුසමාහිතො	28
සංරමො	56	සුකරං	246
සංරුඤ්ඤා	134	සුකරුනි	66
සංරේ	28, 138	සුකිලනාරුපො	300
සංලම්ච	66	සුකකඛමො	364
සංලචනෙ	202	සුකකමුලා	366
සංචකපාරම්	20	සුකකං	42
සංචට්ටං	396	සුකකංසං	40
සංචට්ටො	472	සුකකා	146
සංසතං	66, 72	සුබකාමානි	56, 150
සංසපො	122, 124	සුබද්දකඛමුට්ඨං	152
සංසු	78	සුබද්දකතා	146

ස	පිටිකඩකා
සුඛපරිච්ඡාගා	96
සුඛමෙධනි	74
සුඛසමුද්ධයෙ	340, 388
සුඛසංචාසො	78
සුඛසොමනස්සබ්‍රලො	358
සුඛා	106
සුඛානි පත්තමානො	408
සුඛා වෙදනා	380
සුඛාවහං	34
සුඛිතතනා	20
සුඛිනී	160
සුඛිතො	20, 156
සුබුද්ධං	340, 388
සුබුද්ධිච්චිපස්සකං	418
සුබුද්ධා විතකතා	200
සුඛෙසිතො	110
සුඛො	74, 108
සුගතා	126
සුගතීගමනසංඛාතං	422
සුගතීතො	54
සුගතනිං	28
සුග්ගහිතානි	244
සුවරිතං	66, 68
සුවරිතානි	392
සුවි	244
සුවිකමස්ස	30
සුවිගනිං	38
සුවිං	8, 14
සුවිං	122
සුවර්තනං	28
සුජා	186
සුජීවං	86
සුඤ්ඤතො	44
සුඤ්ඤගාරගතො	164
සුඤ්ඤගාරං	116
සුඤ්ඤගාරානං	370
සුතබ්බමස්ස	148
සුතමතනං	144
සුතං	226
සුතෙ	144
සුතනං	36, 96
සුතනා	372
සුතෙතසු	32
සුදන්තා	44
සුදන්තෙතන	64, 104
සුදස්සකං	290
සුදස්සං	86
සුදුත්තරං	42

ස	පිටිකඩකා
සුද්දසං	34
සුඤ්ඤං	114
සුඤ්ඤං	118
සුඤ්ඤං	86
සුඤ්ඤං	140
සුඤ්ඤං	252
සුඤ්ඤං	34
සුඤ්ඤං	16
සුඤ්ඤං	212
සුපච්චනො	158
සුපච්චනා	298
සුපරිතං	84
සුපරිතී	364
සුපසංසිතං	254
සුපසංසිතං	186
සුපසංසිතං	16
සුපසංසිතං	422
සුපසමුඤ්ඤං	100
සුපසමුඤ්ඤං	222
සුපසුතනා	10
සුපසං	262
සුඛතා	60
සුඛතො	44
සුභරු	20
සුභානුපස්සිතො	110
සුභානුපස්සි	26
සුභාය ධාතුයා	426
සුභාවිතං	28
සුභාසිතා	6
සුභාසුතං	124
සුභිතච්චාචො	408
සුභෙසිකතානි	244
සුමතා	8
සුමතො	40
සුමරනී	106
සුමෙධං	78
සුමෙධසො	32
සුරක්කිතං	64
සුරභි	410
සුරුමෙරයමජ්ජපමාදච්චානා	2
සුරියො'ව	134
සුලභාලංභං	422
සුලභං	218
සුලභරුපා	282
සුලභානි	460
සුවචො	20
සුවණ්ණතා	18
සුවච්චි	8

ස	පිටියිබ්බා
සුචිකපිත,	272
සුචිමුත්තවිහේතා	30
සුචිලිතතා	256
සුසංඝාතසුරුපතා	18
සුසමාරභා	250
සුසංවුතං	28
සුසංවුතො	94
සුසංවිහිතා	168
සුසිකඛිතො	6
සුසුඛං	74, 158
සුසාරතා	18
සුහරු	80
සුකරමද්දවං	294
සුජ්ජ	20
සුචිකපිතං	230
සුපට්ඨිතාය	182
සුපට්ඨිතානි	244
සෙකං	278
සෙබ්බසා	332, 390, 414
සෙබ්බො	36, 414, 424
සෙට්ඨතං	32
සෙනපට්ඨාදො	282
සෙදො	4
සෙතාසතං	460
සෙතාසතානි	176
සෙනානි	64
සෙථාං	4
සෙය්‍යසො	36
සෙය්‍යං	38
සෙලං	28
සෙලුපමං	206
සෙලො	360
සෙවතා	6
සෙවමානො	410
සෙති	56
සොකමෙස්සො	218
සොකා	108
සොකාවතීණණං	360
සොකිනිං	32
සොවතී	28
සොවෙය්‍යසම්පන්නා	394
සොවෙය්‍යං	256
සොවෙය්‍යානි	394
සොණසිතාලා	364
සොණධාය	208
සොණධා	262
සොතධාතුයා	186
සොතං	110
සොවා	108

ස	පිටියිබ්බා
සොතාපතනිඵලසව්ඤ්ඤිකිරියාය	238
සොතාපතනිඵලං	70
සොතාපනේතා	238
සොතෙත සංවරො	114
සොතො	108, 474
සොත්ථානං	6
සොත්ථිං	8
සොත්ථිමිගතං	80
සොබෙහ	296
සොමනස්සජාතා	164
සොවචස්සතා	6
සොලුසිං	150
හ	
හතප්පභො	276
හතාවකාසො	46
හත්ථසංකුද්දනො	114
හත්ථිකලභෙහි	208
හත්ථිච්ඡාපෙහි	208
හත්ථිතාගො	208
හත්ථිසිප්පං	190
හදයං	4
හතනති	150
හරුයමානා	376
හරුයමානො	174
හවෙ	130
හාසප්පසංකුද්දනං	364
හාසො	60
හික්ඛා	32
හිමපාතසමයො	140
හිමවනේතා	100
හිරි	364
හිරිනිසෙබ්බො	60
හිංසති	56
හිරෙන්නප්පං	362
හිංසනති	378
හිංසමනො	120
හිතචිරියං	26
හිතචිරියො	354
හිතං ධම්මං	66
හිතාබ්බුත්තකා	412
හිතායාවතනිස්සාමි	170
හුහුඛකජාතියො	134
හුතං	48
හුරං	8, 30, 294
හුරාහුරං	108, 200
හෙට්ඨාරහදො	472, 474
හෙතු	14
හෙත්තතිකාසු	140

බුද්දකපාඨ උපග්‍රහය

(මෙහි අඩක පොතෙහි පිටු පෙන්වති)

2

සරණගමනය: මෙය කවුරුන් විසින් කවරද කොතන්හි කාට කුමට කියන ලද්දේද යත්: භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බුදු වූ ඉසිපතන් වැඩ දම්සක් පවත්වා පස්වග තවුස් ඇදීන් සිය සවුබවිහි පිහිටුවා, ඔවුන් දහම් දෙසනු වස් ඒ ඒ අත යැවූ සේක. එසේ ඉසිපතන්හි ම වැඩ වසන දවස්හි හිසනු පාවිදි උපසපු ලබනු කාමැති කුල පුතුන් නොයෙක් දෙසින් ඔබ වෙත ගෙනෙති. එ විට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඔවුන්ගේ පහසුව සලකා “මහණෙනි, තෙපි ම ඒ ඒ පෙදෙස්හිදී පාවිද්දන් උපසපුවන් දෙවු” යි අවසර දී වදාරා එය කරන සැරි දක්වන සේක, “පළමු කොට කෙස් රවුලු බහවා, කසාවන් හඳවා, උතුරුසහ (තනිපට්ඨිවුර) එකස් කරවා, මහණුන් පා වදවා, උත්කුටුක කොට හිඳුවා, දෙහොත් මුදුන් තබවා, ‘බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි, ධර්මං සරණං ගච්ඡාමි, සංඝං සරණං ගච්ඡාමි, දුතියමපි - තතියමපි සංඝං සරණං ගච්ඡාමි’ යි මේ සරණගමන තුනින් පාවිද්දන් උපසපුවන් දෙවු” යි වදාළ සේක. [මහාධග්ග - දෙවෙනි බණවර උපසම්පද කථාව]

මෙසේ මුල් අවදියේ දී (එහිහිකඛ්ඛපසම්පදාවෙන් පසු) සරණ දීමෙන් මහණ කිරීමෙන් උපසම්පදාවන් පැණවූ සේක. වික කලෙකින් පසු එය වෙනස් කොට ඥප්තිවතුම්කමේයෙන් උපසම්පදා කිරීමට නියම කළ සේක. බුදු වීමෙන් අවුරුද්දක් ගත වූ තැන බුදුරජාණන් වහන්සේ කිඹුල්වත්පුර වැඩි සේක. එසේ වැඩි දිනෙන් සත්වන දරාහුල කුමරු මහණ කිරීම සැපියුන් තෙරුනට පාවැරූ සේක. ‘කෙසේ රුහුල කුමරු මහණ කරමි ද?’ යි සැරියුන් තෙරණුවෝ ඇසූහ. තිසරණ ගැන්වීමෙන් මහණ කරන්නා යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. එතැන් පටන් හෙරණ පාවිද්ද සරණ සමාදන් කරවීමෙන් සිදු කරනු ලැබේ.

බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි: (බුදුරජුන් සරණ යෙමි.) - මෙහි බුදුරජුන් නම් පරොපදෙශ රහිත වූ තමන් ම සිය නුවණින් සත්‍යාවබෝධය කළ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ය.

ධම්මං සරණං ගච්ඡාමි: (දහම් සරණ යෙමි.) යන තැන දහම් යනු සතර මහත් නිවනන් ය. මාගී වැඩු නිවන් පසක් කළහු අපායයෙහුන් මිදෙති. කෙළවර සියලු සසර දුකින් මිදෙති. මෙසේ තමන් සරණ ගියවුන් අපායයෙහුන් සසරනුන් මිදුණවුන් කොට දරන්නේ ය, උසුලන්නේ ය යනු ධම්ම යනුයෙහි අදහස ය.

සංඝං සරණං ගච්ඡාමි: (සහ සරණ යෙමි.) - මෙහි සංඝ යනු සතරමගට සතර ඵලයට පැමිණි පුද්ගල සමූහය යි. දෘටධීර දෙකින් එකට සංගත (ගාලෑපුණ බැවින් ඔබ හැම සංඝ නම්. මේ සරණ යැ යුතු පරමාණු සංඝයා ය.

සරණං ගච්ඡාමි: (සරණ යෙමි.) - සරණ යැ යනු පිහිට යැ යි දැන ගැනීම යි. ‘යෙ ගත‍්‍යත්ථා තෙ බොධ්‍යත්ථා’ - යම් ධාතුහු කෙනෙක් ගමනාථ - යෙහි වෙත් ද, ඔහු බොධ්‍යවියෙහි (‘දැන ගැනීම යන අර්ථයෙහි) වෙති’ යි කී බැවින් ‘සරණ යෙමි’ යනු ‘සරණ යැ යි, පිහිට යැ යි දැන ගනිමි’ යන අර්ථ දෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

2

දසසිකාපදං: (දස සිකපද.) ඉහත දැක්වුණ පරිදි සරණගමනයෙන් සක්තව වැද ගැන්ම දක්විණ. සක්තව බැසීම උපාසකභාවයෙන් ද ප්‍රමුච්ඡා-භාවයෙන් ද සි දෙ පරිද්දෙකින් වේ. ඒ කවරකු විසින් වුව ද හික්මියා යුතු ශික්ෂාව දක්වනු වස් ඊලඟට දස සිකාපද මෙහි දැක්විණ. මේ සිකපද ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් කිවුල්වතින් සැවැත්නුවරට වැඩ එහි දෙවිරම් වෙහෙරදී ගෙරණින් විසින් රැක්ක යුතු ශික්ෂා දක්වනු විසින් “අනුජානාමි හික්මවෙ සාමණේරුහං දස සිකාපදාති (මහණෙනි, හෙරණුහට දස සිකපද කෙතකුත් අනුදනිමි)” යි වදාරන ලදී. මොහු දස දෙන ම ගෙරණින් විසින් නිති සිල් විසින් රැක්ක යුතු. පළමු දෙවෙනි සිවුවන පස්වන යන සතරත් තෙවැන්නෙහි ‘අමුගවරියා’ යන්න වෙනුවට ‘කාමෙසු මිච්ඡාචාරා’ යි යොදා ගෙන ගිහියන් විසින් නිති සිල් විසින් ද, මුල් සිකපද සය එසේ ම ගෙන සත්වන අවචන සිකපද දෙක එකක් කොට ගෙන ද දසවන සිකපදය හැර සිකපද අටක් ම ගිහියන් විසින් පොහෝ සිල් විසින් රැක්ක යුතු.

සිකාපද: (සිකපද) “සිකානා පදං සිකාපදං, අධිගමුපායො” යනු අටුවා යි. හික්මීමට මග, හික්මීම ලබන උපාය යනු සිකාපද යන්නේ තේරුම යි.

සමාදියාමි: (මනා කොට ගනිමි.) ‘සමාදන් කෙරෙමි, මනා කොට ගනිමි’ යන්නෙහි අදහස ‘අවිනික්කමනාධිපායෙන, අවජ්ඣකාරිකාය, අසබල-කාරිකාය ව ආදියාමි’ යි අටුවාහි කී බැවින්, නොඉක්මෙන නොබිඳින අදහසින්, ජීව සබල කල්මාම ඇති නොවනු සේ කොට රක්තා අදහසින්, ගනිමි යනු යි.

විකාලනොජන: (විකල්බොජන්) යනු දවසැ පෙරවරැවෙන් පසු බොජන් ගැන්ම යි.

උච්චාසයන-මහාසයන: (උසසුන් මගසුන්). ‘උච්චාසයනං වුවවති පමාණාතික්කනං. තස්ස පමාණං පන සස්ස පාදනො යාච අට්ඨියා ගෙට්ඨිමනෙන සුගතභිකුලෙන අට්ඨභිකුලපමාණො, මජ්ඣිමසුරිසය්‍යාගජේන මුවසිරිතනපාමාණො පාදකො ගොති තං පමාණිකං නාම වට්ටති. තනො අධිකං පමාණාතික්කනං නාම ත වට්ටති’ (මනොරප්පුරණි). මෙහි දැක්වෙන පරිදි උසසුන් යනු පමණට වැඩි උස් අසුන් ය. එහි පමණ යනු යම් අත්තෙක පා කෙලවර සිට පාදසන්ධිය තෙක් යටත් පිරිසෙයින් සුගත්-අගුලෙන් අටගුල් පමණ වූයේ, හෙවත් මැදුම් මිනිසක්හු අතින් මිටි-රියකක් පමණ උස් වූයේ ය. මෙයට වැඩි උස් වූයේ උච්චාසයන යි. **මහාසයන** නම් සිංහව්‍යාසාදීන්ගේ රූප සහිත කොට තැනූ බොහෝ අගනා පලස් ආදිය අතුරු බිමැ හෝ උඩක හෝ පැණැ වූ අසුන් ය.

4

දෙතිස් ආකාරය නම්: ආකාර තිස්දෙක යි. සිරුරැ කෙස් ලොම් ආදී කුණප කොටස් දෙතිස යි. කාශගතසොති කමිසොතය වඩනුවනු මෙහි දැක්වුණු කෙස්ලොම්නිය ඇ පිළිවෙළින් මුළු සිරුර ම නුවණින් බැලියා යුතු. කෙස් පටන් පැසුණු අහර අවසන් කොටැ එකත්විසි කුණු ද, කෙලවරැ දැක්වුණු හිස්මොල ද යන විසි පාගුව සම්මතිපස්විධානු යැ යි ගැනේ. පිත පටන් හොඳු අවසන් කොටැති දෙළොස් කුණු සමඟි ආපොධානු යි.

4

කුමාර පඤ්ඤා: සැබෑල්ලකුලයෙන් පාවිදි වූ **සංඝායන** නම් හෙරණෙක් විය. හේ සත්භාවිරිදි වයස් ඇත්තේ ම රහත් විය. ඒ ලදරු රහත්භව උපසප්පව දෙන අදහසින් බුදුහු මෙහි කී ‘එකතම් කීම’ ආදී **ප්‍රස්ථා** ඇසුර. හේ ඒ භෑම විසෑදී ය. එයින් උපසප්පව ලැබී ය. මේ ‘පඤ්ඤාමානරණෝප-සම්පදා’ නම් විය.

ආහාර: ආහාර සතර දෙනෙකි: කබලිකාර ආහාර, ස්පයීහාර, මහස්සංවේතනාහාර, විඤ්ඤාහාර යනු ඒ සතර යි. ‘ආහාර’ යනු එලය ගෙනෙන්නා, එලය උපදවන්නා යන අරුත් ඇති පදයෙකි. මෙහි කබලි-කාරාහාර යනු බත් කෑද ආදී බෝජන්හි ඕජස යි. මෙයින් සිරුරේ පාවිච්ඡි අප් තේජස් වායු වණි ගනු රස ඕජස් යන, වෙන් වෙන් කොට ලිහින, නො හැකි සේ එකට පවත්නා අවින් යුත් රූප (=ඔජ්ජාමකාරූප) නිපදී. ඒ රූප ආහරණය කරන බැවින් හෙවත් ගෙනා ජම (ඉපදීම) කරන බැවින් බෝජන්වලට ආහාර යන නම යෙදේ. ස්පයීහාර නම්: වෙදනාවන් හට ගන්නට ප්‍රත්‍යය (උපකාර) වූ ස්පයීය යි. ඇස් කන් නාස ආදීන්ට රූප ශබ්ද ගන්ධාදිය හමුවීමේ දී සිතා ඒ අරමුණු හා හැපීම මෙහි ස්පයී නම්. ඒ හැපීමෙන් සැප වූ හෝ දුක් වූ හෝ මැදහත් වූ හෝ වෙදනා උපදී. මෙසේ වෙදනාවන් සිතා පහල වන්නට උපකාර වනුයේ ස්පයීය යි. පටිච්ච-සමුප්පාදයෙහි ‘එස්සපච්චා වෙදනා’ යි දැක්වුණේ ද ස්පයීහාරයෙන් වෙදනා ඇති වන බව යි. මෙසේ ස්පයීහාර යනු වෙදනාවන් උපදවන ස්පයී-වේතසිකය යි.

මනෝසංවේතනාහාර යනු: ලෞකිකකුලාකුල ලේඛනා යි පටිච්ච-සමුප්පාදයෙහි සංඛාරපච්චය යැ යි දැක්වුණේ ද මේ මැ යි. භූත් භවයෙහි ප්‍රතිසංචිච්ඡේදන ය උපදවන ඔවුන්ට ආහාර යන නම යෙදේ. “සංඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණං” යි දැක්වුණේ මේ ලෞකික කුලාකුල ලේඛනා හෙතෙසෙන් භවයෙහි ප්‍රතිසංචි ච්ඡේදන ඇති වන බව යි.

විඤ්ඤාණාහාර නම්: ප්‍රතිසංචිච්ඡේදන යි. ප්‍රතිසංචිච්ඡේදනයෙහි තාමරූප දෙක ඇති වන්නට ප්‍රත්‍යය වන බැවින් ඒ ආහාර නම් වී. පටිච්චසමුප්පාදයෙහි ‘විඤ්ඤාණපච්චයා තාම රූපං’ යි දැක්වුණේ මේ විඤ්ඤාණාහාරයෙන් තාමරූප වන බව යි.

නාමසෘථ රූපසෘථ (නම් රූ දෙක)— නාම යනු චිත්තවේතසික දෙදෙනා යි. අරමුණට නැමෙන්නෝ ය යන අරුතින් මොහු නාම නම්හ. රූප යනු පස්වි ආදී භූතරූප සතරන් ඔවුන්ගේ උපාදයරූප සුවිස්සත් ය. සිතොණොදියෙන් පෙරුළෙන්නෝ ය යන තේරුම උඛ මොවුන්ට රූප යැ යි නම් වේ.

වෙදනා නම්: අරමුණු රස විදුනා (සිතෙහි වූ) ස්වභාවයෝ යි. ඔහු සුඛ-වෙදනා දුඃඛවෙදනා උපෙක්ඛා-(මධ්‍යස්ථ) වෙදනා යැ යි ත්‍රිවිධ යි.

චන්තාපි අපිසසම්මාහි— ආර්යසත්‍යය යනු දුක, දුක් හෙතුව, තිවන, තිවන් මග යන සතර යි.

උපාදානකකඛා (උපාදානස්සකඛා)—තාණ්ණ දැව්දෙකින් තදින් ගැන්ම උපාදාන නම්. එයට ගොදුරු වූ රූපාදී රුහි පස උපාදානස්සකඛා පස නම්. ඔහු නම් රූප වෙදනා සංඥ සංස්කාර විඤ්ඤා යි. රූපස්සකඛා නම්: පස්වි ආදී

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

4.

රූප රූප සි වෙදනාසකකානුකම්: සිතෙති වත සැපවිදුම් දුක්විදුම් මැදහත්-
විදුම් රූප සි සංඥාසකකානුකම්: ඒ ඒ අරමුණු ඇදුනුම් රූප සි. සංසකාර
සකකානුකම්: වෙදනා සංඥා හැරී ඉතිරි පණත් වෛතසික සි විඤ්ඤාසකකානුකම්:
සිත් රූප සි. මෙයින් වෙදනා සංඥා සංසකාර විඤ්ඤා යන සතර නාම
කම්. රූපසකකානු රූප කම්. සකකානු පසකපි බෙදෙනුයේ ද නාමරූප
දෙක ම ය.

අසකිනනිකානි ආයතනානි (ආධ්‍යාත්මික ආයතන)— තමා කෙරෙහි
වූ චක්ෂු:ප්‍රසාද ශ්‍රෝත්‍රප්‍රසාද ස්පර්ශප්‍රසාද ජීව්‍යාප්‍රසාද කායප්‍රසාද මනස යන
සයයි.

බොජ්ඣංගා (බොධ්‍යංග) — සතර මාගීඥානග බොධි කම්.
එය පිණිස පවත්නා, ඒ බොධියට අවශ්‍ය වූ, සති ධර්මවිවය විරිය පිති
පසාද්ධි සමාධි උපෙකකා යන දහම් සත බොධ්‍යංග කම්.

අභිග්‍යො අට්ඨඛිනි ඝනාමග්ගො (ආයථි අනුමානිකමානි) කම්: අංග අට ම
වූ උතුම් මග සි. සමමාදිට්ඨි, සමමාසංකප්ප, සමමාචාරා, සමමාකමමනන,
සමමාආර්ථ, සමමාචාරායාම, සමමාසති, සමමාසමාධි යනු එ අංග අට සි. මේ
තිවත් උඛත එක ම මාගීය සි.

නව සත්තාධ්‍යාසා (සත්තාධ්‍යාස නව ය)— සත්තාධ්‍යාස නම් නවවිධ
සත්තයෝ සි. තාතත්තකාය තාතත්තසඤ්ඤා (=සිරිමත් ද ප්‍රතිසංකී
සිතින් ද වෙතස් සත්තු), තාතත්තකාය එකත්තසඤ්ඤා (=සිරිමත් වෙතස් වූ
ප්‍රතිසංකී සිතින් එක සම වූ සත්තු), එකත්තකාය තාතත්තසඤ්ඤා (=සිරිමත්
එක්සම ප්‍රතිසංකී සිතින් වෙතස් වූ සත්තු), එකත්තකාය එකත්තසඤ්ඤා
(=සිරිමත් ප්‍රතිසංකීසිතින් එක්සම සත්තු) අසඤ්ඤා (=සිත් තැනි රූපය
පමණක් ඇති සත්තු), ආකාසානංවායතනුපග, විඤ්ඤාණංවායතනුපග,
ආකිංචසඤ්ඤාතනුපග, තෙවසඤ්ඤාතාසඤ්ඤාතනුපග යනු ඒ තවහෙදය සි.
මෙයින් මිනිස්සු ද සමහර දෙවියෝ ද විනිපාතිකයෝ ද තාතත්තකාය
තාතත්තසඤ්ඤා වෙති. ඒ මිනිස් ආදීහු උනුතට රූපයෙන් වෙතස්හ.
බවුත්තේ ප්‍රතිසංකීවිඤ්ඤායෝ ද දව්හෙතුක ත්‍රිභෙතුකාදි වශයෙන් තාතාධ්‍යාසහ.
බ්‍රහ්මපාරිමද්ද, බ්‍රහ්මපුරොභිත මහාබ්‍රහ්ම යන ප්‍රථමධ්‍යානික තුන්බ්‍රහ්මලොභී
උපත් බ්‍රහ්ම ද අපායයෙහි උපන්නෝ ද තාතත්තකාය එකත්තසඤ්ඤා කම්
වෙති. එකී තුන් බ්‍රහ්මල වැසියෝ සිරිමත් සම තොවෙති. එහෙත් ප්‍රථම-
ධ්‍යානවිපාක සිතින් උපන්නන් බැවින් ප්‍රතිසංකී සංඥයෙන් සම වෙති.
අපායවල සත්තු සයින් උනුතට වෙතස් වූවෝ නමුදු එක ම අකුශලවිපාකා-
නෙතුක ප්‍රතිසංකී සිතින් උපත් බැවින් සංඥයෙන් සම වෙති. පරිත්‍යාග
අපමාණසුභ සුනකිණ්ණ යන ත්‍රිවිධ තාරියධ්‍යාන බ්‍රහ්මලවැසි දෙවියෝ
එකත්තකාය එකත්තසඤ්ඤා ය. ඔහු සයින් එක්සමයහ. බ්‍රහ්මධ්‍යාන
විපාක සිතින් ම එකී උපදනාහු ය. එ බැවින් සංඥයෙන් ද එක්සමයහ.

දසගධෙග්ගි සමනනාගපතා අපනා— අංග දහමෙන් යුත්වූ රහත්
තෙමේ ය. රහත්හුගේ දසආංග කම්: අසෙබ සමමාදිට්ඨි, අසෙබ සමමාසං-
කප්ප, අසෙබ සමමාචාරා, අසෙබ සමමාකමමනන, අසෙබ සමමාආර්ථ,
අසෙබ සමමාචාරායාම, අසෙබ සමමාසති, අසෙබ සමමාසමාධි, අසෙබ සමමා-
ඤ්ඤා, අසෙබ සමමාචිත්තනි යන දසය සි. සීල සමාධි ප්‍රඥා යන ශික්ෂා තුනින්
කිසිත් තව දුරටත් ඉදිරියෙහි පුරත්තට තැනි හෙවත් පරිපූර්ණ ත්‍රිශික්ෂා
ඇත්තේ අසෙබ (අසෙසංඝ) කම්. රහත් පලය ලද්දහුට ම අසෙබ යන
නම වැහැරී වේ ඒ රහත්හු තුළ වූ පරිපූර්ණ වූ සමයන්ද්‍රණී ආදී අංග ම මෙහි
රහත්හුගේ දශාංග කමින් දැක්විණි.

මඛලසුත්ත:

මඛල නම් කිම් දෑ සි පාණයෙක් මිනිසුන් අතර පාතූ තැනිණි. කෙතෙක් දුටු ඉහ දෑ, මගුලා සි ද, ඇතැම් කෙතෙක් ඇසු ඉහ වචන මගුලා සි ද, අන් කෙතෙක් සුවද, මිහිර රස, කයා වැදුණු ප්‍රිය දෑ මගුලා සි ද කිහිප. දෙවියන් කර ද මේ මඛලප්‍රශ්නය නැගී ගියේ ය. දෙවියෝ සක්දෙවිදු අතින් විවෘත. හේ බුදුරජුන් කර අවුත් මෙය දැන ගත්තට දෙවියකු මෙහෙයි. ඒ දෙවි එක් මාදුම් රැයෙකා දෙවරම් වෙහෙර වැදු බුදුරජුන්ගෙන් එය ඇසී. බුදුරජු මේ දෙතිස් මංගල කරුණු වදාළහ.

සොක්ඛාන: (සමස්ථභාවය) යනු මෙලොව පරලොව දෙකිම යහපත ය. මඛල (මගුල) යනු අභිවාද්‍යය සිදු කරන ද, දියුණුව සලසන ද ය.

බ්‍රහ්මවේදිය: (බ්‍රහ්මර) යනු ශ්‍රේෂ්ඨ හැසිරීම, ශ්‍රේෂ්ඨ ක්‍රියාව, මෙවුන්දමින් වැළැක්ම, මහණකම, සත්ත, අභ්‍යාංගික ආයාසී මායීය යන මේ හැම ඒ ඒ තැන බ්‍රහ්මවේදියී යන්නෙන් පෙළෙහි දැක්විණි. මෙතනහි මෙවුන්දමින් වැළැක්ම, මහණදම් පිරිම, ශාසනය යන තුනම බ්‍රහ්මවේදියී යන්නෙන් හැකේ.

ලොකබ්‍රම - ලෝ දහම් නම්: ලාභ අලාභ අයශස් යශස් නිසු ප්‍රශංසා සුඛ දුඛ යන (ලොව ඇති තාක් ම නොතවත්තා ද) අට යි.

ලාභාදියෙන් රහත්වුණේ සිතා සතුටු හෝ නො සතුටු බවක් හෙවත් ඒ ඒ අතට කමායෙක්, සැලීමක් නො වේ. කිසිවෙකිනුත් නොසැලෙන ලොකොත්තර බව ඇති කරන හෙයින් රහත්වුණේ ඒ අවල සිත මඛලකාරණයෙනි. යොක තැනි බව, කෙලෙස්දුලි තැනි බව, කාමයොගාදියෙන් නිරූපදාන බව යනු රහත්වුණේ සිතේ ලක්ෂණ යි. ඒ එක එක ලක්ෂණයක් මඛලකාරණ බැවින් යොක තැනි සිත යන ආදිය වෙන වෙන ම මඛල හේ දැක්විණි.

රතනසුත්ත:

පෙර විසල්පුර රොග අමනුෂ්‍ය දුර්වික්ෂ යන තුනින් උවදුරු ඇති විය. ලිච්චි රජුන්ගේ අයදනින් බුදුරජු සංඝයා හා එහි වැඩියහ. වැඩ, නුවරදෙරු සිට ඇතදහෙරුන් අමතා 'මේ සුත්‍රය ඉහොතා ලිච්චි කුමාරයන් හා නුවරු හාත්පස මැ හැවිදූ මෙයින් පිරිත් කරවු' යි වදාළහ එ තෙරු ද බුද්ධාදර්ශයෙන් පැත් ගෙන ඉසිමින් පිරිත් බෙණෙමින් මුළු නුවර ඇවිද්දහ. අමනුෂ්‍යාදි සියලු උවදුරු දුරු විය.

බයං විශං - මේ සතර වන ගයින් නිර්මාණ ධර්මත්තයේ අගය දැක්විණි.

යමුද්ධාසෙවෙයා පටිවණ්ණසී - මේ පස්වන ගයින් ශ්‍රොත ආපත්තයාදි සතර මාගී රත්ත වන බව දැක්විණි

යෙ පුග්ගලා අට්ඨ සන්ධිපසංඛා - ශ්‍රොතආපත්තිමාගීසංඛා, ශ්‍රොතආපත්ති-එලසංඛා යන දෙදෙන එක් සුගයෙකි සංකාදගාමිමාගීසංඛා සංකාදගාමිඑලසංඛා යන දෙදෙන එක් සුගයෙකි. අනාගාමිමාගීසංඛා අනාගාමිඑලසංඛා යන දෙදෙන එක් සුගයෙකි. අර්හත්තිමාගීසංඛා අර්හත්තිඑලසංඛා දෙදෙන එක් සුගයෙකි. මෙසේ සුග සතරෙකි. පුද්ගලයන් වශයෙන් අට දෙනෙකි.

සෙ සුපසසුතතා මනසා දලෙනන— මේ ගසින් අර්ගන් සංඝයාගේ රත්තභාවය දැක්විණි.

සපිඤ්ඤා— නුවර දොර රඳවාලත්කට එළිපතට ඇතුළු පැත්තෙන් අට අතක් හෝ දස අතක් පොළොව කැනා ගසන ලද හරදඩුවුවා ටැඹ ඉඤ්ඤා කම්. ගෙහි දොරකඩා සවි කරන ගල්පුවරුව ද ඉඤ්ඤා කම්.

මේ 8, 9, 10, 11 වන ගසින් ශ්‍රෝතඥාපන්න සංඝයාගේ රත්තභාවය කියැවිණි.

11

කිංඤ්ඤාං භො කමමං කරොති පාසකං— හෝවන් වූ මහණහු ලොකවළු ඇවැත්කට කිසිසේත් නොපැමිණෙති ප්‍රඥප්තිවළු ඇවැත්වලට නම් නොදැනා අවදිති. කායආරයෙන් කුටිකාර සහසයා ආදි ඇවැත්වලට ද, වචනසෙන් සංවර්තන පදසොධම්මවාචන ආදි ඇවැත්වලට ද සිතින් කිසි අරමුණකැ ලොහ හෝ දොෂ ඉපිදුවීම, රත් රිදී ආදිය ඉවැසීම, ප්‍රත්‍යය පරිභෝගයෙහි නොපත්විකීම යන ආදි ලාමක ද කරති. එහෙත් ඒ වරද සි දන් කෙණෙහි ම එය දන්වා එයට පිළියම් කෙරෙහි ආයති-සංවරයෙහි පිහිටයි.

14

යානිධි සුභානි ... තථාගතං— ලොවට හිතැහිගත් ඉයා යුතු පරිදි ආහෙසින් ද, යා යුතු පරිදි ගිය හෙසින් ද, ඔවුන් විසින් දතයුතු වූ පරිදි ම දන්තා හෙසින් ද, ඇත්ත ම කියන හෙසින් ද, බුදුරජ තථාගත නම්.

එකට බැඳුණු ශමථවිදයීයා දෙකක් බලයෙන් යා යුතු යම්සේ ද, එසේ ම කෙලෙස් තසමින් ගිය හෙසින් සෝවාන් ආදි වතුර්විධ ආයතීමායීය තථාගත නම් වී. තථාගත යන්නෙහි පදගතාථය නම් 'එසේ ගිය' යනු යි. නිජිණය වනාහි යම්සේ නිසි පරිදි පිළිවිදින ලද්දේ ම සියලු දුක් තසා ද, එසේ ම බුද්ධාදීන් විසින් එය අවබෝධ කරන ලදී. මෙහි ඒ නිසි පරිදි ම අවබෝධ කරන ලද යන අරුතින් නිවන ද තථාගත නම්.

තමහට හිත පිණිස පිළිපත්තන් විසින් යම්සේ යා යුතු ද එසේ ම ඒ ඒ සෝවන් ආදි මගින් ගියේ නු යි ආයතීසංඝයා ද තථාගත නම්. මෙහි තථාගත යනු 'එසේ ගිය' යන අරුතැ වෙයි.

14

නිරොකුසිධසුභතා:

බොහෝ පෙර සංඝයාට වෙන් කළ දය කා වැඩැසු ජන කෙනෙක් මැරී තිරයා ඉපිදු දුක් විදැ මෙසේ තිරයෙන් තිරයට ගොස් ඉක්බිති ප්‍රෙත වූ ඉපිදු බෝ කලක් දුක් වින්දහ. අප බුදුරජන් බුදු වූ දම්සක් පවත්වා ක්‍රමයෙන් රජගහ පුර වැඩා ඕම්බිඝාර රජු සහිත පිරිසට දම් දෙසා, ඔවුන් සෝවන් පෙලෙහි පිහිටුවා ලු දිනට දෙවැනි දා, එ රජ බුද්ධපුත්‍ර සංඝයාට භික්‍ෂු දන් දුන් එහෙත් යට කී පුජිජාතියෙකැ ඥාති වූ ප්‍රෙතයකට පින් අනුමෝදන් නොකැරැවී ය. එ බැවින් එද රැ ඔහු රජගෙහි බිහිසුණු හමු පැවැත්වුනු රජ පසු ද බුදුරජුන්ට එය දන්වී බුදුරජුහු එය පින් ගන්තට කැරැසී සිටින ඥාතිප්‍රතෘත්තේ හමු වෙද්දී, දන් දී ඔවුන්ට පින් අනුමෝදන් කැරැවීයැ යුතු කැරි වදලහ. රජ ද එසේ කෙළේ ය. ඒ පින් අනුමෝදන් කැරැගත් ප්‍රෙතයකට එකෙණෙහි දිව්‍යාභාර ආදිය පහළ විය. ඉක්බිති රජහට අනුමොදනා බණ වශයෙන් බුදුරජුහු මේ නිශේකුඩධ සුත්‍රය වදලහ.

14

1. සංඛිඛිකාමකෙසු. ම— සංඛිඛිකාම යනු සතරමංසන්දි ගාහකනි
තින්තසනි කවුළු ආදිය ය.

සිංහාමක යනු තුන්මංසනි ය. තගරආර ගාහආරයන්හි උග්‍රවත්‍ර කණු
දෙරවා තම.

16

12. සුනිබ්බම නම්: තැයන් ගේ යුතුකම යි.

16

නිබ්බන්ධසුච්ඡාය:

සැවැත්නුවර ධනවත් කෙළෙඹියෙක් දිනෙක බුද්ධප්‍රමුඛ සමාසයට දන්
දෙයි. එසමයෙහි කොසොල්ලුට ඔහුගෙන් ධනය වුවමනා වී ඔහු කැඳවා
යැවී ය. පණ්ඩුඩය ලත් කෙළෙඹි තෙම තමා දෙන දනය සලකා ‘මේ නිධාන-
යක් තැන්පත් කරමින් ඉදිමි’යි රජුට දන්වා යැවී ය. එද දන් වළඳ අවසන
බුදුරජාණන් ඔහුට අනුමොදනා වශයෙන් මේ නිබ්බන්ධ සුච්ඡාය වදාළහ.

18

6. යසා දුතෙන සිලෙන සංයමෙන දමෙන ව: සංයම—(විත්තසංයම)
යනු මේ තත්ති සමාසය යි. සිත තානා අරමුණුවලින් වළක්වා ලන
හෙයින් සමාසයට මේ නම යෙදිණ. අන් ඇදුරු කෙනෙක් ඉන්ද්‍රියසංවරයා යි
අරුත් බිණිග.

දම යනු ප්‍රඥාව යි. කෙලෙසුන් මැබෑ ලන හෙයින් ප්‍රඥාව ‘දම’ නම් වී.

7. වෙතියමති ව සමෙස වා(වෙතියය කෙරෙහි ද සමසයා කෙරෙහි ද)—
මෙහි වෙතිය යනු ‘වසිතබ්බතනී වෙතියං පුජේතබ්බතනී වුත්තං’ හෙයින්
යන අටුවා පාඨය පරිදි පිදිය යුතු වස්තුව වෙතිය නම්. ඒ ද පරිභොග
වෙතිය උද්දියකවෙතිය බාහුවෙතිය යි තුන්වැදූරු. “තත්ථ බොධිරුකො
පරිභොගවෙතියං, බුද්ධපටිමා උද්දියකවෙතියං, බාහුවෙතියං සමාතුකා
බාහුවෙතියං” යන අටුවා පාඨයෙන් දැක්වෙන පරිදි බෝරුක පරිභොගවෙතිය
නම්. බුදුපිළිමය උද්දියක වෙතිය නම්. බාහු සහිත ඝජුප (දහස්) බාහු-
වෙතිය නම්. උද්දියකවෙතිය ගැන ජාතක අටුවාවේ “උද්දියකං
අවස්ථාං මමාසනමනතමෙව හොති” යි දැක්වේ. මෙය මූල සඳහන් අටුවා
පාඨය හා ගැළපේ ද? මෙහි නිසි අර්ථය දන් කල්හි පාඨ දෙකින් ම නිශ්චය
එකක් බව දැනෙයි. පසු ව දැක්වූ ජාතක අටුවා පාඨයේ තේරුම
“උද්දියක වෙතියය” නම් ඇතුළත පූජ්‍යවස්තු (ශාරීරික බාහු) නැති මාගේ
බුදුරජාණන් වෙනුවට කළ දායකයා මමාසනයට ප්‍රමාණ වූ එකෙක” යනු යි.
ඇතැම්හු මේ පාඨයෙන් “මමාසනමනතං” යන්න “වස්තුවෙක් නොවේ. හුදු
මමාසන මාත්‍රයෙකැ” යි කියති. ‘අවස්ථාං’ යනු ‘තනි වස්තු එකකින්
අවස්ථාං’ (මෙහි ඇතුළු වස්තුවෙක් තැන්පත් වී මේ අවස්ථාක නම් වේ) යි
විසරණ කයින් පැනෙන බැවින් ‘අවස්ථාං’ යනු වස්තුවක් නොවන්නකි යනු
නොව ‘තමා තුළ වස්තුවක් තැනි එකක’ යන අර්ථය ලැබේ. එසේ ම ‘මමා-
සනමනතං’ යනු ද ‘මමාසනයට ප්‍රමාණ වූ’ යන අරුත් දෙයි. මමාසනය
වෙතියයෙකැ යි ගත නොහැකි ය. එය විත්තසංයමයක් පමණකි.
තව ද දක්ෂිණා විහිඟසුත්‍ර අටුවායෙහි ‘තථාගතෙ පරිනිබ්බුතෙ උභතො-
සමසයං පමුඛෙ සමාතුකං බුද්ධපටිමං ආසනෙ යපෙනා’ යන පාඨයෙන්
“බුදුරජාණන් පිරිනිව් පසු උභතොසමසයා ඉදිරියෙහි සමාතුක බුද්ධ ප්‍රතිමාවක්
අස්තෙහි තබා” යි දක්වා ඇති පරිදි බුද්ධ ප්‍රතිමාව ඇතුළත බාහුසහිත ව ද
කරන බව දැක්වේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

18

14. මිත්‍රතාසම්පදමාගමම ... විජ්ජා විමුක්තිවසිභාවො . .

මෙහි විජ්ජා යනු පුරේනිවාසානුයමානිඥතය (පෙර වූ සු කදපිළිවෙල දත්තා නුවණ), දිව්‍යවක්‍ෂුර්ඥතය (දිව්‍ය), ආසුරවක්‍ෂයඥතය සතරමාගී-සිත්ති වූ ආසුර තසත නුවණ යන ත්‍රිවිද්‍යා යි.

විමුක්ති (විමුක්ති) යනු අපට සමාපන්න හා නිවන යි. සම්පදතව කැමැති විටෙකැ සම්පාදිම ආදියෙහි හුරු පුරුදු බව එහි වසිභාවය යි.

20

15. පටිසම්භිද විමොක්ඛො ව. මෙහි විමොක්ඛ යනු අපට විමොක්ඛ යි.

අපට විමොක්ඛ: සිය සිරුරැ කෙස් ආදියෙහි කිසුණු වඩා බාහිර සුවණ් හෝ දුර්ණ් ප්‍රතිභාග නිමිත්තෙහි ඉපැදූ රූපධ්‍යානසමාපතති, සුවණ් හෝ දුර්ණ් බාහිර පරිකමී තිමිත්තයෙන් ලත් ප්‍රතිභාගතිමිත්තයෙහි ඉපැදූ රූප-ධ්‍යානසමාපතති, බාහිර පිරිසිදු නිලාදිවණ්ණෙහි පිරිසමි කොටැ ලත් අති-පවිත්‍ර ප්‍රතිභාගතිමිත්තයෙහි ඉපැදූ රූපධ්‍යානසමාපතති, ආකාශානංවායතන සමාපතති, විඤ්ඤානඤ්චායතනසමාපතති, ආකිඤ්ඤායතනසමාපතති තෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනසමාපතති, නිරෝධසමාපතති යන අට විමොක්ඛ තමි.

16. එවං මහිණ්ණිකා- සිට්ඨපිළිසැඞ්ගා ආදිය ලැබීමට මේ පින් උපකාර වේ.

20

මේනාසුත්තා:

බුදුරජන් සැවැත්නුවරැ වසන සමයෙහි භික්‍ෂුහු බොහෝ දෙනෙක් කමටහන් ගෙනැ හිමවත් පෙදෙසැ වනයකට වැද එහි මහණදම් කළහ සිල්වත් භික්‍ෂූන්ගේ තෙදින් එහි ගස්වලැ අභිගාහිත දෙවියනට සිය විමන් හැරැ බිම බස්නට විය. ඔහු භික්‍ෂූන් බිය ගන්වා පලවා හරින අදහසින් තොල්මත් කළහ. ඉන් පෙළුණු භික්‍ෂූහු පෙරළා සැවැත්නුවර ගොස් බුදු-රජුනට එපවත් දන්වූහ. බුදුරජුහු ඔවුනට දෙවියන්ගෙන් ආරක්‍ෂාව පිණිසත් කමිසථාන පිණිසත් මේ සුත වදාළහ

1. සකෙකා උජ්ඣ ච සුජ්ඣ ච ... උජ් (සාජ්) යනු වස් නො වූ, කාය-වංක වච්චික නැති, තමා තුළැ තැඟි ගුණ අනුතට නොපෙන්වන.

සුජ් (වඩාත් සාජ්) යනු මායා රැවැටිලි නැති, මනෝවංක නැති, තමාට තැඟි ගුණ ඇතැ යි අභවා අත්‍යයන් දුන් දූ නොපිළිගන්නා.

22

8. මේනතං ව . . මානසං භාවයෙ අපරිමාණං - අපරිමාණං යනු අපරිමාණ සත්ත්වයන් අරමුණු කොටැ පවත්නා හෙයින් ද එක් සතකු කෙරෙහි වුව ද ප්‍රමාණ (සීමා) නො කොට සිඤ්ඤ දෙනා කෙරෙහි පතුරුවන-හෙයින් ද අපරිමාණ වූ මෙත් සිත.

අසපහනං (සතුරන් නැති.)- මෙත් වඩන්නා මිනිස්සුට ද, නොමිනිස්-සුට ද ප්‍රිය වේ. හේ සතුරන් නැත්තෙකි. එබැවින් ඔහුගේ මෙහෙය ද සතුරන් නැති එකෙකැ යි කියන ලදී.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

බමමපද උපග්‍රහය

(මෙහි අඩකයෝ වර්ගය හා භාෂාව ඇතවීම පිණිස වෙති.)

1 - 1

මනෝ ... අරමුණු දැන ගැනීමට අතීතයින් ඉවහල් වන හෙයින් මන නම්. කාම රූප අරූප ලොකුතතර භූමි සතරට අයත් සිත යැ. එද වෙදුව උපන් සිත් වශයෙන් ගණු ලබන්නේ මේ ගයෙහි දෙමිතස් සහගත ප්‍රතිසංවිප්‍රසන්න විත්තය මැ ලැබෙයි.

බමමා ... ගුණ දෙසනා පරිසරයේ නිසානන නිජජීව වසයෙන් බමීම සතරෙකි. සතුව පුද්ගල ගති තැති හෙයින් නිසාත්ත නිර්ජීවානීයෙන් වෛතසිකයෝ බමීම වෙති. එයින් කුශලාකුශල වෛතසිකයන් දැක්වෙන තමුද මෙහි අකුශල වෛතසිකයෝ මැ හැණේත්.

මනොපුබ්බිකමා ... සිත නූපන් වීම වෛතසිකයන්ගේ උපපත්තියෙන් නැත. වෛතසිකයන්ගේ උත්පත්තියට සිත පෙරවූ වෙයි. කෙසේ ද? බොහෝ දෙනා එකතු ව ගම් පැහැරීම් ආදී කටයුතු කරන විට යමෙක් ඔවුන්හට පෙරවූ ව යේ ද, එ මෙන් වෛතසිකයන්හට සිත පෙරවූ වෙයි.

මනොසෙධා ... සොරැන්හට සොරදෙවුවා අභිපති වන්නාක් මෙන් වෛතසිකයන්හට සිත අභිපති වෙයි, ශ්‍රේෂ්ඨ වෙයි.

මනොමයා ... දූව ආදියෙන් නිපන් බඩු දූවමුවා වුවාක් මෙන් වෛතසිකයෝ සිතෙන් උපදනා බැවින් මනොමය නම් වෙති.

පද්ධෙයන ... ප්‍රකාශී විත්තය හවාභ්‍ය යැ. එය පිරිසුදු යැ. ප්‍රසන්නාල්ලය අමුතුවෙන් එකතු වූ නිලාදිවණිය නිසා අපිරිසුදු වන්නාක් මෙන් පිරිසුදු සිත බැහැරින් පාමණෙන අතිරිකා ආදී දෙයන්ගෙන් අපිරිසුදු වෙයි. එසේ කිලිටි සිතින් යුක්ත වූයේ, ආරත්‍රයෙන් දශඅකුශලකම් පිරිමෙන් සිවු අපායෙහි හෝ මිනිසුන් අතර හෝ අඳුරු බවට පාමණෙයි.

වකකං ව වහනො පදං ... ගොනු කොතෙක් දවස් රිස ඇද්දේ තමුත් තවතන්නට හෝ හරනට නොහැකියාක් මෙන් දුෂිත සිතින් යුතු වැ ත්‍රිවිධ දුශ්චරිතයන් පුරා සිටි පුද්ගලයා නිරයාදි ඒ ඒ තැන දුෂිරිත මුල් කොට පැවැති කායික වූ ද වෛතසික වූ ද දුක පුත්‍රබදනේ මැ යැ.

1 - 2

මනෝ ... මෙයින් කාමාවචරදි වාතුර්භූමක විත්තය දැක්වෙයි. මෙහි කාමාවචර කුසල් සිත් අට දැක්වෙනත් කාමාවස්තුචේ හැටියට සොම්නස් සහගත ඥානමප්‍රසන්න කුශල විත්තය මැ ලැබෙයි.

බමමා ... මෙයින් වෙදකාදි සකකිත්‍රයට අයත් කුශල වෛතසික දැක්වෙයි.

පුබ්බිකමා ... බොහෝ දෙනා එකතු ව බිත්තහනට විවරදිය පිදිමෙන් පින්කම් කරන කල ඔවුනට යමකු පෙරවූ වන්නාක් මෙන් කුශල වෛතසිකයන්ගේ උත්පත්තියට සොමනස්ස සහගත ඤාණසම්ප්‍රසන්න සිත පෙරවූ වෙයි.

මනොසෙධ්ධියා ... සමුගාදිත්ථං අභිපති පුරුෂො ගණ්ණසෙධ්ධි වන්නාංස්
මෙන් සමුගයාට ප්‍රධානයා ලෙස සලකන්නා හේ ඒ සිත නූපත් විට වෛත-
සිකයන් නූපදනා බැවින් ඒ වෛතසිකයනට සිත අභිපති යැ.

මනොමයා ... සංඝාදියෙන් නිෂපාදිත භාණ්ඩයන් සංඝමය වන්නාංස්
මෙන් සිතින් උපත් බැවින් මනොමය නම්.

ජායා'ව අනාපාසිනී ... තෙවණැල්ල ශරීරය පිළිබඳ බැවින් සිරුර යන
විට යෙයි, සිටින විට සිටී, සිඳින විට සිඳියි. නිසිසේත් තවතා ලිය නො
හැක්ක. එසේ මැ පිවිතුරු සිතින් යුතු වැ දශකුශලකමීයන් පුරුදු පුහුණු
කළ පුද්ගලයාට උපනූපත් තත්ති කායික වෛතසික සැපය විපාක
වශයෙන් ලැබේ.

1 — 8

උපනායහනභි ... මෙරමා කළ අතභීයක් පිළිබඳ වැ තැවත තැවතත්
සිහි කිරීමෙන් උදාන වූ ක්‍රොධය සිත්තිලා බැඳගැනීම - දුගඳ ගමන කුණු
මස් ආදි දෑක් තණපත් ආදි යමකින් වෙලා තැබීමක් වැනි යැ කුණු මස්
ආදිය එසේ වෙලා තැබීමෙන් දුගඳ වැඩි වන්නාක් මෙන් තමාට කළ අපරධය
තැවත තැවතත් සිහි කිරීමෙන් වෛරය දියුණු වෙයි.

1 — 4

න උපනායහනභි ... මෙරමා කළ අතභීයක් සිහි නොකිරීම් ආදි වශ-
යෙන් වරක් උදාන වූ වෛරය දර නැති හිත්තක් නිවී යන්නාක් මෙන්
සංහිදෙයි.

සුගානුපසයි යනු ගුහ අරමුණෙහි සිත යොදා වසනුයේ (සත්‍රී පුරුෂ
නිමිති හා දත් නිය අත්පා ආදි අනුබ්‍යක්ෂ්‍යන ද ගුහ ය යි දක්නේ ද, එය සි.)

අසංමුඛ යනු ආය කණ ආදි සද්දේරින් සිතට වැදගත්තාවූ ප්‍රියරූපාදි
සවැදුරුම් අරමුණෙහි රුගාදි කෙලෙස් පහළ වන සේ සිහි නැමැති කටුළුවෙන්
තොවසා සද්දේර නො රක්නේ ය.

අමනනඤ්ඤා යනු සිවු පසයෙහි පරියෙසනාදි පස්වැදුරුම් පමණ
තොදන්නේ සතර පස් පිඩකට අවකාශ තබා පැත් පියා යුතු භාවතාවට
සිත මෙහෙයු තිසූනුගේ සැප විහරණයට එය පමණි එසේ පමණට වඩා
බඩ පුරා වළඳන්නේ පමණ නො දනී.

කුසිත යනු කාමගුණයන් ගැන සිතීම, මෙරමා නැසේවා යි සිතීම,
අනුන්ගට අයහපතක් කරන්නට සිතීම- මේ ආදියට වසන වැ යහපත්
දෑයක් වඩන්නට ව්‍යායාම රහිත වැ විසීම යන මෙයින් යුක්තයා යැ.

මාර යනු ගුණධර්මයන් තසන මරණ හෙයින් රුගාදි කෙලෙසෝ මැ යැ.

1 — 11

අසාර... විවරුදි සිවුපසය හා මිච්ඡාදිට්ඨි මිච්ඡාසංකප්ප මිච්ඡාවාචා
මිච්ඡාකම්මනන මිච්ඡාආජිව මිච්ඡාවායාම මිච්ඡාසති මිච්ඡාසමාධි මිච්ඡාඤ්ඤා
මිච්ඡාවිමුත්ති යන දශ මිත්තානිය ද එයට උපනීයුය වූ දෙශනා ද යන
මොහු යැ.

සාර... සමාදිට්ඨී ආදි අමොඛා හා සමාසදුණ් සමාච්ඡින්නි සී කියන ලද දශ සමාස්තිය ද තදුපතියුය වූ ඛජ්චදෙශනා ද යන මොහු යා.

මිච්ඡාසංකප්ප... කාමචිතඛි ව්‍යාපාදචිතඛි චිතිංසාචිතඛි සංකප්පාන වරද සහගත කල්‍යානාවෝ යා.

1 — 12

සමමාසංකප්ප... නෙකබ්බසංකප්ප අව්‍යාපාදසංකප්ප අචිතිංසාසංකප්ප සංකප්පාන නිවරද කල්‍යානාවෝ යා. වස්තුකාම කෙලෙසකාමයන්ගෙන් වෙන් වීමේ කල්‍යානාව නෙකබ්බසංකප්ප නම්. මෙරමා වාතස්ථො යි නො සිභා භාමදෙන සුවපත් වෙන්වා සී මේ ඇ විසින් මෙත්‍රිසහගත කල්‍යානාව අව්‍යාපාදසංකප්ප නම්. පරභට වෙහෙස නොකිරීම පිළිබඳ කල්‍යානාව අචිතිංසාසංකප්ප නම්.

1 — 13

සුභාවිතං... කුසල් අරමුණක සිත පුරුදු පුහුණු කිරීම සංකප්පාන භාවනාව ශමථ විදහිනා වශයෙන් දෙපරිදි යා. ශමථ නම් නිවරණාදි කෙලෙසවීමෙන් සංසිදුවනු පිණිස පස්විකසිණාදි අටකින් අරමුණෙන් එක් තැනක සිත රඳවා ගෙන එහි මා සිත පුරුදු කිරීම යා. විදහිනා නම් හෙතුප්‍රත්‍යයයන් නිසා භටගත් සංසකාරයන් පිළිබඳ වා අනිත්‍ය දුඃඛ අකාතම වශයෙන් තැවත තැවතත් සිත පුරුදු කිරීම යා.

1 — 20

සුච්ඡින්නාවිතො... තදඛා විතබ්බාන සමුච්ඡේද පටිපට්ඨානි නිසාරණ විමුක්තීන්ගේ වශයෙන් කෙලෙසුන් කෙරෙත් මොනවට මිදුනු සිතැත්තෝ.

තදඛාච්ඡින්නා යනු අලොභාදි එක එක කුශලාඛයෙකින් ලොභාදි අකුශලාඛයන් දුරු කිරීමෙන් සිත කෙලෙසුන්ගෙන් මිදීම යා. ප්‍රදීපා-ලොකයෙන් අකිකාරය දුරු වන්නාක් මෙනි. එය කාමාවචර යා.

විතබ්බානාච්ඡින්නා යනු ශමථභාවනායෙන් ධ්‍යාන උපදවා ගෙන කාමරුහාදි කෙලෙස් යටපත් කොට ඔවුන්ගේ ක්‍රියාකාරීත්වය ධ්‍යානබලය ඇති තෙක් වළකා ලීම ය. ලීඳක දියමත බැඳි දියසෙවෙල් කළය බහා දිය ගන්නා තෙක් ඉවත් වීමක් වැනි යා. එය ද රූපාවචර හෝ අරූපාවචර යා.

සමුච්ඡේදච්ඡින්නා යනු සෝවාන් ආදි සිටුමහ නුවණින් ඒ ඒ මහට අයත් කෙලෙස් මුළුසුන් කොට කෙලෙසුන්ගෙන් සිත මිදීම යා. හෙණ පහර වත් ගහෙහි මුල් දළි නොලියලත්තාක් මෙන් මහ නුවණින් මුළුසුන් කෙලෙස් නැවත නූපදනා හෙයින් ගසකට හෙණ වැදීමක් මෙනි. මේ ලොකොත්තර යා.

පටිපට්ඨානච්ඡින්නා යනු මාභීයෙන් කෙලෙස් නැසූ සද ශෛ වන කෙලෙස්විභාව සංසිදෙනුයේ ඵල සිපොති. එසේ කෙලෙස්විභායෙන් සිත මිදීම යා. ගිනි දල්වූ තැනා වූ ගිනිඅගුරු ඉවත දු විට ද එහි රැළුන උණුසුම් ගතිය දිය ඉසීමෙන් තැනි වන්නාක් මෙනි. මේ ද ලොකොත්තර යා.

නිසාරණච්ඡින්නා යනු නිවන් පසක් කිරීමෙන් භවයෙන් මිදීම යා.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

2 — 3

ශෝග: සසරෙහි සත්ත්වයන් කම්පල හා යෝදන හෙයින් හෝ දුක හා යෝදන හෙයින් යෝග නම්. කාම භව දිට්ඨි අවිජ්ජා වශයෙන් යෝග සතරෙකි. කාමයෝග යනු කාමවස්තුවෙහි ඇලීම යැ. භවයෝග යනු රූපාරූපභවයන්හි ඇලීම යැ. දිට්ඨියෝග යනු දෙසැට මිසදිට්ඨි ය. අවිජ්ජා-යෝග යනු චතුස්සත්‍යය වසා ලන මොහය යැ.

2 — 4

උධ්‍යාන: මෙලෝ පරලෝ වැඩ සඳහා පවත්නා කටයුත්තෙහි කුසිත වන්නට නොදී කය සිත තැනිටුවා ලන බලවත් උත්සාහය යැ.

සතී යනු කුසල විතත විවිධයෙහි දී තමන් හා එක් වැ යෙදෙන අවශේෂ කාම ධර්මයන්ගේ අරමුණු සිහි කරන වෛතසිකයෙකි. මෙය ලක්ෂණ වශයෙන් අපිලාපන උපගණනා යි ද්විවිධ යැ. ප්‍රභූණ කළ ධර්මයක් කියන්නාක් මෙන් පෙර කළ කී දෑ පවා සිහි කරන්නී අපිලාපන ලක්ෂණ යැ. සතිය සක්විති රජුගේ භාණ්ඩාගාරිකයා මෙනි. ඔහු දිනපතා උදය සවස 'දෙවසිනි, ඔබගේ ඇත්තු මෙපමණ යැ, අත්හු මෙපමණ යැ, රන් රිදී මුහු මැණික් මෙපමණයැ' යි සිහි කරවන්නාක් මෙන් පෙර කළ කී දෑ හෝ සතිපට්ඨානාදී ධර්මයන් සිහි කරවන හෙයින් අපිලාපන ලක්ෂණයැ. උපගණනා ලක්ෂණ යනු මේ දෑ හිතකර යැ, මේ දෑ අහිතකර යැ යනාදීන් අහිතයන් දුරු කොට හිතවත් උපකාරකයන් ලං කොට ගැනීම යැ. රජුට හිතාහිතයන් දෑ අහිතයන් දුරු කොට හිතවතුන් ලං කොට ගන්නා සක්විති රජුගේ පරිත්‍යාගක රතනය මෙනි.

නිසමමකාරී: 'මෙය කළ විට මෙබඳු යහපතක් වෙයි, මෙය කළ විට මෙබඳු අයහපතක් වෙයි' සිතා සියලු කටයුතු පිරික්සන සුලු පුද්ගලයා යැ.

සංකෘත: ශීලයෙන් කායවාග්ඥාරයන්ගේ ද සමාධියෙන් මනෝ-ඥාරයාගේ ද සංවරයෙහි පිහිටියේ යැ.

2 — 5

දීප යනු ඉතා ගැඹුරු සංසාරසාගරයට පිවිසියහුට ප්‍රතිෂ්ඨා ස්ථානය වන අභිත්තිප්‍රභය යි.

ඔෂ: මහවතුර තමහට විෂය වන භාම තැන් යට කොට හමු වන සියල්ල මුහුදට හැද ගෙන යට වී මැ ගලා යේ ද, එසේ මැ කාමාදී භවත්‍රය යට කොට සත්ත්වයන් සසර සයුරෙහි ගෙලමින් අපායාදී පහත් බවට පමුණුවානුයි ඔෂ නම්. කාම භව දිට්ඨි අවිජ්ජා වශයෙන් ඔෂ සතරෙකි. කාම යනු කාමරුහය යැ. භව යනු භවරුහය යැ. දිට්ඨි යනු මිත්‍යාදෘෂ්ටිය යැ. අවිජ්ජා යනු සිට්ඨස් තොදන්නා මොහය යැ.

2 — 11

සංයෝජන: තාවත තාවත ඉපදීම් වශයෙන් සත්ත්වයන් සසර බඳනා රැහැනි. කාමභව එකාලොසෙහි උත්පත්තියට ගෙනුවන සකකායදිට්ඨි, විවිකිච්ඡා, සීලබ්බතපරාමාස, කාමරුහ, ව්‍යාපාද යන ඔරුහාගිය සංයෝජන

පස ද, රූපාරූපභවයන්හි උපතට හෙතු වන රූපරූප, අරූපරූප, මාන, උඛ්ඛව, අවිජ්ජා යන උඛ්ඛමානික සංයෝජන පස ද යන මොවුන් දශ සංයෝජනයෝ යැ.

3 — 1

විත්ත: රූපාදි අරමුණු සිතානු සි හෝ අරමුණු ගැන සිතීමට උපකාර වේනු සි සිතීම මාත්‍රය හෝ විත්ත සි එනම් විඥනය යැ.

3 — 2

මාර්ගධර්මය: සසරෙහි උත්පත්තියක් සිදු වීමට හෙතු භූත වන අවිද්‍යා නාශණා උපාදාන යන කෙලෙස වාතනය සි.

3 — 4

සුඛාවග: මගසුව පලසුව නිවන්සුව එළවතා.

3 — 5

භූතාසය යනු සිත යැ. එය පවත්නේ වක්‍රාකූල අංගතන ආශ්‍රය කොට ගෙන යැ. සිත භූතාවක අංගය කෙරේ සි වදුලේ එහෙයිනි.

3 — 6

පඤ්ඤා යනු කාමාවචර රූපාවචර අරූපාවචර ලොකුතතර ප්‍රඥ යැ.

3 — 7

ජාගර නම්: ශ්‍රද්ධා විශ්වී සමාති සමාති ප්‍රඥ සි.

ගය: සෝවන් ආදි ඒ ඒ මගින් සකකායදිට්ඨි ආදි කෙලෙස්සු මුලුසුන් වත්තානු නැවත නුපදිත්. රහතුන් වහන්සේට කෙලෙසුන්ගෙන් බියක් නැත්තේ එහෙයිනි.

3 — 9

අපෙතවිඤ්ඤාණ: පහ ව හිය විඥනය ඇති. විඤ්ඤාණ යනුවෙන් ආසුම, කම්මප් තෙජෝධාතුව (සිරුරෙහි උණුසුම), විඥනය (සිත) යන මොවුන් ගැනෙත්. මොවුන් සිරුරෙන් පහ වූ විට මරණය වෙයි.

මිච්ඡාපණ්ණිකිතං: මෙහි විත්තය වතාහි දශඅකුශලකමිථපථ සංඛ්‍යාත වරදෙහි යෙදූ සිත යැ. ඒ සිත මෙලොවා නින්දා පරිභව - වධ ඛඩ්ඩාදියට පමුණුවා පරලොවා නොයෙක් සිය දහස් ගණන් ජාතීන්හි දී සතර අපායෙහි ලා හිස ඔසවා ගන්නට නො දෙයි.

3 — 11

සමමාපණ්ණිකිතවිත්තය නම්: දශකුශලකමිථපථ සංඛ්‍යාත සුවර්තයෙහි යෙදූ සිත යැ. ඒ සිත සියලු සමපත් ලබා දෙන්නට සමර්ථ වෙයි.

4 — 1

විවේකය යනු: අත්මභාවාදිය නාමරූප සකඛි ධාතු ආයතනාදි වශයෙන් හා අනිත්‍ය දූඛ අනාත්ම වශයෙන් ද පඤ්චස්කන්ධ බෙදා බලන ඥානයෙන් (විදර්ශනාඥානයෙන්) දැන ගන්නේ ය.

යමලොක: සතර අපායයෝ යා.

ධම්මපද යනු: සත්ත්වබෝධපාක්ෂික ධර්මයෝ යා. සිවුසත් අවබෝධ කරන හෙයින් යොගාවචරයාගේ මෘගීවිතෙතාත්‍යපාදය බෝධි නම්. එයට පක්ෂපාත ධර්ම වන සතිපට්ඨාන සතර, සමාසන්ත්‍රධාන විසී සතර, සාද්ධිපාද සතර, ඉන්ද්‍රිය පස, බල පස, බොධිසම්මාන සත, මාගීඛන අට යන මොවුන් යා.

4 — 10

ජාතෙන මවෙවන: උපන් මිනිසා වූ කලි අභට දුෂට ක්ෂණයෙන් මිදී මිනිසත් බව ලද පුද්ගලයා යා. අභට දුෂට ක්ෂණ යනු නරක නිසීක් ප්‍රේත යන අපාය තුන ද, අරූපලොක සතර හා අසංඥානලය ද, ප්‍රත්‍යන්තදේශය ද, වක්කු සොන සංඝ ජිව්හා කාය යන පඤ්චස්කන්ධයන්ගේ විකල්ප බව ද, දරුණු මිත්‍රියාදූෂිටය ද, සදහම් අමා දෙන සම්බුද්ධත්තේ පහළ නොවීම ද යන මොවුන් පින්කිරියට සුදුසු කල් නො වෙයි. එහෙයින් කිය.

තයො අපායා ආරූපපා'සඤ්ඤා පච්චන්තිමෙපි ව
පඤ්චස්කන්ධානං වෙකලං මච්ඡාදිට්ඨි වදරුණා
අපාභුභාවො බුභුසා සභුමමාමනදගිතො
අට්ඨනබණ්ණ අසමයා ඉති එතෙ පකාසිතා.

කුසල: දැන සිල භාවනාදි පින්කම් කරන්නාහට දැනවෙනු ආදිය අර-
මුණු කොට කුසල්සිත්වල උපදනා වේතනා වේතනිකය යා. ලොභාදි අකුසල්
තදඛන වශයෙන් නැසීම කාමාවචර කුසල් සිතෙහි යෙදෙන වේතනාවෙන් ද,
විෂ්කම්භණ වශයෙන් නැසීම රූපාවචර අරූපාවචර ධර්මාන සිත්වල යෙදෙන
වේතනාවෙන් ද, සමුවෙස්ද වශයෙන් නැසීම ලොකොත්තර කුසල් සිත්
සතරෙහි යෙදෙන වේතනාවෙන් ද වෙයි.

4 — 13

ඤ්චෙසු: ශීලසුගකිය දෙවිලොවෙහි ද පාඨිරොත්තේය සි වදළේ
දෙවියන් විසිනුදු සිල්වතාගේ ගුණ කියන හෙයින්.

4 — 14

න විශති: මතු පිළිසද නොගන්නා පිරිනිව් රහතුන් වහන්සේ කොහි
උපන්නේ දෙහෝ සි දූෂ දික්කි මා සෙවුව ද මරනු විසින් සොයාගත
නො හැකි.

5 — 1

දිසා: ජාගරතො රතති: හිරු උද වන තෙක් නිදන මහාකුසිත්තයා හෝ
මිත්‍රයා බොජුන් වලද සිරිසහනෙහි හෝනා කාමභෝගියා රාත්‍රිය දික්බව
නො දනී. මුළු රාය භාවනාවෙහි යෙදෙන යොගාවචරයා ද ධර්මවිකියා ද

අසුන ලඟ හිඳ බණ අසන උපාසකයා ද ශිෂ්ටරෝගාදීන් පෙළෙන්නා ද අත්පාසිලුම් ආදිය ලද්දේ ද ඉන් බැහැර අන් කිසි වෙදනාදියකට ගොදුරු වූයේ ද රුත්‍රියෙහි මගට පිළිපත් මගියා ද එය දනී.

5 — 16

විවෙකය: කාය විතත උපධි වශයෙන් ත්‍රිවිධ යැ. වෙන් වීම විවෙක යැ. පිරිසෙහි ඇළි විසීමෙන් හෝ රූපාදි පඤ්චකාම වස්තුවෙන් වෙන් වීම කාය-විවෙක යැ. කෙලශසංහරණියාගෙන් පඤ්චනීවරණයන්ගෙන් හෝ කෙලශ-කාමයන්ගෙන් වෙන් වීම විතතවිවෙක යැ. බකොපධි කිලෙසොපධි අභි-සංඛාරොපධි යන සියලු උපධිත්ගෙන් වෙන් වූ හෝ වෙන් වීමට ආලම්බන වශයෙන් ප්‍රත්‍යය වන නිව්‍යාණය උපධිවිවෙක යැ.

6 — 2

ඛවදෙය්‍යනුසාංසෙය්‍ය: උපන් වරදෙහි හොඳ නොහොඳ කියා දීම අවවාද නම්. වරදක් වන්නට පෙර මතු අපවත් නින්දා පරිභව හවගනු හැකි සි මතුකාලය දක්වමින් වාඩ අවාඩ කියා දීම අනුසාසන නම්. සමමුඛයෙහි කරුණු කියා පෑම හෝ අවවාද නම්. දුතයකු හෝ හසුතක් යවා අසමමුඛ-යෙහිදී කටයුතු නොකටයුතු කියා දීම අනුසාසන නම්. වරක් හෝ කිම-අවවාද නම්. නැවත නැවතත් කීම අනුසාසන නම්.

6 — 6

නිප්පසංසාසු: මෙහි නිප්පසංසා යනුවෙන් ලොකධම්මදෙකක් පමණක් දක්වම ද, ලාභ අලාභ අයස සස නිප්ප පසංසා සුඛ දුක්ඛ යන අභිලෝක ධම්මෝ මැ ගැණෙති.

6 — 13

කාම යනු වස්තුකාම කෙලශකාමයෝ යැ. වස්තුකාම යනු කාමරහගට වස්තු වූ මන වඩන රූප ශබ්ද ගති රස සප්‍රභව්‍යයෝ යැ. කෙලශකාම යනු මනවඩන රූපාදිය විෂය කොට සිතේ උපදනා ඇළීම යැ.

විතත්තොලස යනු සිත කෙලසන කාමච්ඡද ව්‍යාපාද චිතම්භා උභවච කුකකුචව විචිකිච්ඡා යන පඤ්ච නීවරණයෝ යැ. කාමච්ඡද යනු කාමච්ඡතුන්හි ඇළීම යැ. ව්‍යාපාද යනු අත්හු නැසෙත්වා වැනසෙත්වා යනාදීන් පැවැති ජෝෂ චෛතසික යැ. චිත මිභා යන මෙහි චිත යනු සිතේ ශීලත්ඛව යැ. මිභා යනු වෙදනාදි සංකල්පය පිළිබඳ චෛතසිකයන්ගේ ශීලත්ඛව යැ. උභවචකුකකුචවයෙහි උභවච යනු සිතේ නොසංහුන් ඛව යැ. අප්‍ර ගොඩකට ගලක් ලූ විට මෙන් නොයෙක් අරවුණුවල විසිර පැතිර පවත්නා ඛව යැ. කුකකුචව යනු මම අකුසල් කෙළෙමි, කුසල් නො කෙළෙමි යනාදි වශයෙන් පසුතැවීම යැ. විචිකිච්ඡා යනු බුද්ධාදි අට තත්ති පවත්නා සාකය යැ.

6 — 14

සමොධ්‍යායාය: සිවු සත් අවබෝධ කරන පුද්ගලයා හෝ අවබෝධ කිරීමට උපකාර වූ ධර්මසමූහය හෝ බෝධි නම්. නිවන් පසක් කරන පුද්ගලයාගට උපකාර වන හෙයින් හෝ ඒ ධර්ම සමූහය පිළිබඳ අවශ්‍ය වූ සි බොධ්‍යායා නම් ඔවුහු නම්: සති ධම්මවිවය විරිය පිති පසාදානි සමාසි උපෙකායා යන ධර්මයෝ යැ.

ආදාන පටිනිසංගයා: මම යා මාගේ යයි ගැනීම ආදාන නම්. නිජිණය එයට ප්‍රතිපක්‍ෂ බැවින් ආදානපටිනිසංගයා නම්.

පටිනිබ්බුතා: රහත්හු රහත් වූ තැන් පටන් කෙලෙස්වට ගෙවූ බැවින් සොපදිශෙෂ නිජිණයෙන් ද වර්මවිතනනිරෝධයෙන් සකකි-වාතනය ක්‍ෂය කළ හෙයින් අනුපදිශෙෂ නිජිණයෙන් ද යන ද්විවිධ නිජිණයෙන් පිරිනිව්‍යාහු යැ.

7 — 1

සබ්බ ගතා: තාම කය හා රූප කය හෝ වච්ඡාන කය හා අනාගත කය නොමිදියැ හැකි හේ ගැටලත් නුසි, වෙලන් නුසි, කායග්‍රන්ථ නම්. අභිඛාසා ව්‍යාපාද ශීලවුතපරමයී ඉදංසත්‍යාභිනිවෙශ වශයෙන් ග්‍රන්ථයෝ සිවු වැදූරුම් යැ. අභිඛාසා යනු අත් සතු දෑය ගැන පවත්නා දැඩි ඇලීම යැ. ව්‍යාපාද යනු අත්හු තැසෙත්වා යනාදීන් ද්‍රව්‍ය සහගත සිතිවිල්ල යැ. ශීලවුතපරමයී යනු ගොභීල ගොවුතාදියෙන් සංසාර ශුද්ධිය වේ යැ යි විපරිත සැලකීම යැ. ඉදංසත්‍යාභිනිවෙශ යනු සත්‍යය නම් මෙය මැ යැ, මෙයින් අන්‍ය වූයේ සත්‍යයෙන් බැහැර යැ යි සිතීන් දැඩි හේ ගැනීම යැ.

පටිලාභ රහතුන්හට ශිතොෂණාදි වශයෙන් උපදනා කායික පරි-දහය ඇතදු පරමාණු වශයෙන් කයේ හෝ සිතේ දහයෙන් (දූවිමේක්) තැන

7 — 4

ආශව: වක්‍ෂුරුදි සදෙරින් වැසිර පවත්නා හෙයින් ද ඔකාස වශයෙන් හවාග්‍රය දත්වා ද ධර්ම වශයෙන් ගොත්‍රභූ ඥානය දත්වා ද ගලා පවත්නා හෙයින් ද අත් මුල් තැනි සසරෙහි අතාදි කාලයක් මුළුල්ලෙහි සිත් සතන් තුළ පැසෙමින් පවත්නා හෙයින් ද ආසව නම්. ඒ කාම හව දෂට අවිද්‍යා වශයෙන් සිවු වැදූරුම් වෙයි.

7 — 5

මාන: තමන් අනුන්හට වඩා උසස් පහත් ආදි වශයෙන් හැඟීම යැ. එය තව විධ යැ, ශ්‍රෙණියාහට වඩා මම ශ්‍රෙණියෙමි. ශ්‍රෙණියාහට සමාන වෙමි, ශ්‍රෙණියාහට හීන වෙමි, සමානයාහට ශ්‍රෙණියෙමි, සමානයාහට සමාන වෙමි, සමානයාහට හීන වෙමි, හීනයාහට ශ්‍රෙණියෙමි, හීනයාහට සමාන වෙමි, හීනයාහට හීන වෙමි යනු යැ.

7 — 9

ගම්මණ්ණයක: රහත්හු ගම්හිදී ගණසඛගණිකා ඇති හෙයින් කාය විවෙකය නොලබනුදු කෙලාසසඛගණිකා තැනි හෙයින් විතනවිවෙකය ලබත්. දිව්‍යරූප බඳු රාව ද උත්තරන්තේගේ සිත සොලවා ලත්තට නොපොහොසති. එහෙයින් ගමෙහි හෝ වෙනෙහි හෝ අත් තැනක හෝ උත්තරන්තේ කෙබඳු තැනක වුසුව ද එතැන රුමණේයක යැ, සිත්කල යැ.

8 — 14

උදයමයා: උදය යනු පඤ්චසකකියාගේ හටගැනීම යැ. එය යනු පඤ්චසකකියාගේ නිරෝධය යැ, සංසිද්ධිය යැ. “අවිජ්ජාසමුදයා රූපසමුදයො, තණ්හාසමුදයා රූපසමුදයො, කමසමුදයා රූපසමුදයො, ආකාර-සමුදයා රූපසමුදයො, නිබ්බන්ධිතකණ්ණා රූපසමුදයො”හි මේ තසින් අවිජ්ජා - තණ්හා - කම - ආකාර - නිබ්බන්ධිතකණ්ණ වශයෙන් පස්විසි අසුරකින් පඤ්චසකකියාගේ හටගැනීම ද, “අවිජ්ජානිරෝධා රූපනිරෝධො” යනාදි පස්විසි අසුරකින් පඤ්චසකකියාගේ නිරෝධය ද වෙයි.

8 — 15

අමතපද: මාග් ඵල ඥානයෙන් ප්‍රත්‍යක්ෂ කොට ගත්මෙන් මරණින් මිදීමට කාරණ වන හෙයින් ද මරණය නැති කොටස යන අර්ථයෙන් ද අමත පද නම්.

8 — 16

බිමම යනු ජනර මග ජනර ඵල නිවන් යන තවලොකොත්තර බිමමයෝ යැ.

9 — 6

පාප: පුද්ගලයා පහත් බවට හෝ දුගතියට පමුණුවා හු සි ප්‍රාණසාහාදි දුශ්චරිත පාප නම්.

9 — 7

පුඤ්ඤ: දනාදි කුශල වෙනතාවෝ විතතසන්නාතය පිම්බුරු කරන හෙයින් පුණ්‍ය නමු.

10 — 1

සබ්බක: සියල්ලය සි නි නමුදු සම්මාප්‍රවයෝ සත්කායදූෂ්ටය ප්‍රභිණ කළ හෙයින් මරණයට බිය නො වෙති. කෙයිරසිංහාදිහු සත්කායදූෂ්ටය බලවත් හෙයින් බිය නො වෙති.

10 — 14

සම: කායවිමර්ශයෙන් තොර වීම යැ. කායවිමර්ශය නම් කායාදි ආරාත්‍රයෙන් කැරෙන ප්‍රාණවිධාදි දුශ්චරිතයෝ යැ.

10 — 16

සද්ධා: උදකප්‍රසාදක මාණික්‍යයක් මෙන් සම්ප්‍රසන්න බිමමයන් ප්‍රසන්න කරන හෙයින් ශ්‍රද්ධා නම්. ඒ ලෞකික ලොකොත්තර වශයෙන් දර්ශිත යැ. මාග්ඵල සිත්වල යෙදෙන ශ්‍රද්ධා චෛතසික ය නිවන් අරමුණෙහි සිත පහදවන හෙයින් ලොකුත්තර යැ. ලෞකික කුසල් සිත්වල යෙදෙන්නේ කුහුරුවන් ගුණ ආදියෙහි සිත පහදවන්නේ ලෞකික යැ.

සීල: සතුන් මැරීම් ආදියෙන් තොර වූ වත් පිළිවෙත් පුරන්තනුව ඇති වන චේතනාදී ධර්මයෝ යැ. චේතනා චේතසික සංවර අවිනිකකම වශයෙන් සීලය සිටු වැද්දරාමී යැ. චේතනාසීල යනු ප්‍රාණවධාදියෙන් වළකින්නනුව හෝ වත් පිළිවෙත් පුරන්තනුව හට ගැනෙන චේතනාව යැ. චේතසිකසීල යනු ප්‍රාණසාකාදියෙන් වළකින්නනේ එයින් යම් වැලැකීමේක් වේ නම් එය යැ. සංවරසීලය යනු වැරදි කරුණුවලින් වැලකීම් ස්වභාවය යැ. සංවරසීලය පානිමොක්ඛ සති ඤාණ බන්ධි විරිය වශයෙන් පස් අසුරා යැ. අවිනිකකමසීලය යනු සමාදන් වූ සීල් ඇතියන්ගේ කායික වාචසික අව්‍යතික්‍රමය යැ.

විජිය: විධි වශයෙන් පැවැත්විය යුත්තේ විධි යැ. භාරෙභ්‍රාතයෙහි ධුර වෘත්තයා මෙන් කුශල ධර්මයන් මනා කොට ප්‍රයෝග කරවීමෙහි ලා ගැණෙන උත්සාහ යැ. විධිය සිටු වැද්දරාමී වේ. නූපත් අකුසල් තොරුපදීම සඳහා - උපත් අකුසල් ප්‍රභාණය සඳහා - නූපත් කුසල් ඉපදවීම සඳහා - උපත් කුසල් පරිපූරණය සඳහා කරන ව්‍යායාම යැ.

යමාධි: විනා චෛතසික ධර්මයන් මොනවට එක අරමුණක පිහිටුවන බැවින් සමාධි නම්. උපවාර අපීණා වශයෙන් දඬුවම් යැ.

ධම්මවිනිච්ඡය යනු කටයුතු නොකටයුතු සදෙස් නිදෙස් කාරණ අකාරණ දූනුම් ලකුණු කොට ඇති විදගීනාඥනය යැ.

විජ්ජාවරණ: ත්‍රිවිද්‍ය අභවිද්‍ය පසළොස් වරණ ධර්මයෝ යැ. ත්‍රිවිද්‍ය යනු පෙර වූ කද පිළිවෙල දක්නා නුවණ යැ, සත්ත්වයන්ගේ උපපත්ති මරණ දක්නා නුවණ යැ, ආසුවයන් ඤාය කරන රහත් මග නුවණ යැ. අභවිද්‍ය යනු විදගීනාඥනය, මනෝමසර්ථඤා ඥනය, සංඛ්‍යිවිධ ඥනය, දිව්‍යශ්‍රෝත්‍ර ඥනය, පරචිත්තවිජානන ඥනය, පූජේතිවාසානුසමාති ඥනය, දිව්‍යවක්‍ෂුර්තිඥනය, ආසුවක්‍ෂයකර ඥනය යන අට යැ. වරණ ධර්ම යනු ප්‍රාතිමොක්ඛ සංවරසීලය, ඉඤ්ජසංවරය, භොජනයෙහි මාත්‍රඥ බව, ජාගට්ඨානුයෝගය, ශ්‍රද්ධාව, හිරිය, ඔත්තප්පය, බහුලාභ බව, විධිය, සමාති, ප්‍රඥා, අරුපඤ්ඤාන සතර යන මේ පසළොස් යැ.

10 — 17

විනතදම්ම යනු සියලු කෙලෙසුන් මුලුසුන් කොට රහත් ඵලයට පැමිණීම යැ.

11 — 1

එකොළොස් ගිණි: රුග, දොළ, මොහ, ව්‍යාධි, ජරා, මරණ, ශෝක, පරිදෙව, කායික දුක, සිතේ දුක, දැඩි ආයාසය යන මොවුනු යැ.

11 — 2

නව මහා මුණ මුඛ: මුව, දෙ ඇස්, දෙකන්, දෙ නාසාපුට, මල මුසිදුරු යන මොවුනු යැ.

11 — 9

ගෙහ: පඤ්චස්කන්ධසංඛ්‍යාන (ආත්මය) ශරීරය ගෘහය යැ. ඒ ගෘහය තනන වටුවා තෘණාව යැ. ඒ ගෙය කැණීමට (මුදුනේ පරුල එකට සම්බන්ධ කරන තැන) අවිද්‍යාව යැ. අවශෙෂ කෙලෙස් පරුල ආදී සෙසු ගෘහෝපකරණයෝ යැ.

11 — 10

බ්‍රහ්මචරිය යනු උතුම් හැසිරීම යැ. බමුන්ගේ වැනි හැසිරීම යැ. මෙවුන්දමින් වෙන් වීම එක වේලේ වැලඳීම් ආදී මහණදම් පිරීම ය. ලොකොත්තර සීල සමාධි ප්‍රඥාවන්ගෙන් මග බිහිකර ද ගැනේ.

12 — 1

අතන: ආත්මය යැ, තමා යැ. මෙය සමමුතී දෙයනා යැ. පරමාභී වශයෙන් පඤ්චස්කන්ධය යැ.

12 — 3

අතනා යනු විත්තය යැ.

12 — 6

අම්මහනදුස්සිලා: උපත් තැන් පටන් දශ අකුශලකම්මපථය පුරන ගිහියා ද උපසපත් දින පටන් ගරුකාපත්තවලට අවදනා පාවිද්ද ද අත්‍යන්ත දුස්සිලයෝ යැ. උහු නොයෙක් දැඩි පුරුදු කොට ආ සදොර උපත් තෘණාව යි කියන ලද ඒ දුස්සිල භාවය, සල් රුක වැලඳ සිටි මාලුවා ලිය, වැසි වත්තා කල ගොඩු සේ උඩ බලා සිටි මාලුවා පත් පුරු ගත් දිය බරින් ඒ සල් රුක බිඳ හුණු විසුණු කරත්තක් මෙන්, දුස්සිල පුද්ගලයා සුගතියෙන් පහ කොට සතර අපායෙහි හෙලා සතුරකු මෙන් අතභීයක් මැ සිදු කරන්නේ යැ.

12 — 10

සද්දත්ත යනු අභීත්ත ඵලය යි එය සාත් කර ගැනීමට ව්‍යායාම කරන මහණහු විසින් සැ පිළිසකර කිරීම් ආදිය ද ආවාසී වත් උපාඤ්ඤාය වත් ආනන්දක වත් ගිලන් වත් ආදී වත් පිළිවෙත් ද නො පිරිහෙළියා හුතු. ආභිසම්මාරික වත් පිරිම ද මාග්ගිච්ඡාබ්‍යාධිගමයට හෙතු යැ. ආභිසම්මාරික (යහපත් හැසිරීම) වත් පිරිම ද ආත්මාභීය මැ යැ. ආභිසම්මාරික වත් තොපුරු ආදිබ්‍රහ්මචරියක වත් පිරිමෙක් තැන. ආභිසම්මාරික වත් පුරුණ මහණ තෙම ආභිච්ඡාදියට පැමිණෙන්නේ ය.

13 — 1

මිච්ඡාදිට්ඨි යනු තැණැතියන් නින්දා කළ ශාශ්වත උචේද යන දඹවිධ ලාමක ධර්මයෝ යැ. ඔහු කෙවලසංසත එකච්චසංසත අත්‍යාතනනික අමරවිකේධපික යන වාද සතර බැගින් ගෙන සොලොසෙක, අභිච්චසමුප්පන්න වාද දෙකෙක, සඤ්ඤිවාද සොලොසෙක, අසඤ්ඤිවාද අටෙක, තෙවසඤ්ඤිතාසඤ්ඤි වාද අටෙක, දිට්ඨධම්ම- නිබ්බාණවාද පහෙක, උචේදවාද සතෙකි යි දෙසැටෙක් වෙති.

13 — 2

සුවිදිත. වරෙ: එක්විසි අනෙක්තෙන් දුරු වූ ගෙපිළිවෙලින් පිළි සිහිම් මොනවට පුරන්තේ ය. එක්විසි අනෙක්ත යනු දුසිල් මහණුන් සිටි පසය සෙවීමට ගිහියන්ගේ සිත් ගැණුම් සදහාකරණ සදෙස් උපායෝ ය. ඔහු තමා: ගිහියනට සහසතු සුණදඩු ආදි දඩු දීම, තල්පත් ආදි පත් දීම, මල් - ගෙඩි - දහාරි - බුවදෙතා පැත් තහන පැත් දීම, තහන සුණු දීම, පියවි මැටි හෝ පසුව වණ් මැටි වර්ග දීම, තමන් පහත් කොට දයකයා උසස් කොට වාටු කථා කිරීම, මුං පැසෙන කල සමහර මුං නො පැසි තිබී අනුභවයේදී හැපෙන්නාක් මෙන් සැබෑ බොරු මිශ්‍ර කොට කරන කථාව වූ මුහුණප්පසනා ය, පාරිභටකතා තම වූ ප්‍රත්‍යයදයකයන්ගේ දරුවන් වැඩිම සුරතල් කිරීමාදිය ය, ජඩසපෙසනිකාය සි කියන ලද ග්‍රාමානතර දෙශානතරයෙහි වූ ගිහියන්ගේ හසුන් පිළිහසුන් ගෙන යෑම් ඊම් ය, වෙදකම් කිරීම, ගෙන් ගෙට ගිහියන්ගේ පණිවුඩ කීම, පහෙන-ගමන තම වූ කෙත් වත් ආදියේ මෙහෙවරට යෑම, පිණිස පතිණිකා ය සි කියන ලද තමන් ලද ප්‍රත්‍යය කුලයකට දී ඔවුන්ගෙන් ලත් දෙය ගැනීම, ලාභාශාවෙන් අල්ලස් ආදිය දීම, වාස්තුවිද්‍යාව තම වූ ලිං බිම් ගෙඩිම් ආදිය දැක්වීම, තිපි හොරුදි තැකැත් විධි දැක්වීම, අභ්‍යවිද්‍යාව ය සි කියන ලද අභ්‍යප්‍රත්‍යයාන ලක්ෂණ දැක්වීම ය.

13 — 3

ද්‍රව්‍යවිදිත. යනු වෙසිය ගොවරුදි අගොවරයෙහි හැසිරීම ය. අගොවර-සභාන තමා: වෙසසනන් වසන තැන්, ලෙසැමියන් හෝ බැහැර ගිය සැමියන් ඇති කතුන් වසන තැන්, පතිකුලයට නොගිය ගෙහි ම වැඩුණු සත්‍රින් වසන තැන්, පණිකතපුංසකයන් වසන තැන්, බබ්සරට විපත් විශා හැකි මෙහෙණින් වසන තැන්, සුරසල්, සස්තට අනුලොම නොවන ලෙස ආශ්‍රය කරනු ලබන රුජ රුජමහාමාත්‍ය, තීර්ථක තීර්ථකශ්‍රාවකයෝ, අශ්‍රද්ධාවන් කුලයෝ ය.

13 — 4

සබ්බ තමි ඇලීම ය. තෘණ, දූෂි, මාන, ක්‍රොධ, අවිද්‍යා, කෙලශ, දුශ්චරිත යන මොහු සප්ත සබ්බයෝ ය.

13 — 5

නාසමජ්ඣි: යොනිසොමතස්කාරයෙහි නො පමා වෙයි. යොනිසො-මතස්කාර යනු මගපල ලැබීමට උපාය වසයෙන් අනිත්‍ය අභ්‍යාදි ස්වභාව සුඛක සංසකාරයන් ඇති සැටි නුවණින් මෙනෙහි කිරීම ය.

13 — 6

සාද්ධි: සමාද්ධියට පැමිණේ නු සි, සිද්ධි භවිනුසි සාද්ධි තමි. අධිට්ඨාන, විකුච්චණ, මනොමය, ඤාණවිපාර, සමාධිවිපාර, ආසී, කමම විපාකජ, පුණ්‍ය, විද්‍යාමය, සමසක්ප්‍රයෝග වශයෙන් දැනවි ය. මෙහි ගැණෙනුයේ කමිජ්-සාද්ධිය ය. පණිත්තේ අහසින් යෑමේ ශක්තිය ඔවුන් පෙර කළ කමිජ්-විපාක වශයෙන් ලැබෙන බැවින් කමිජ්සාද්ධිය ය.

ජන්‍ය විතත විරිය විමංසා යන මොහු සංඛි ලැබීමට උපාය වෙන් නුසි සංඛිපාද නමු.

මාරවාහිනී: කාම අරති බුපපිපාසා තණ්හා ජීත මිඛු උතතාස විවි- කිච්ඡා මකඩ පමන මිත්තාප්‍රතිපතතියෙන් ලත් ලාභසත්කාර-කීර්ති-ශශ්- අතතුක්කංසත-පරවමන යන මොහු මර සෙතන යැ.

13 — 12

සහන: වාතුමිහාරාජිකාදි කාමාවචර සංගීත සයෙක, බ්‍රහ්මපාරිභද්ධ දි රූපාවචර බහිලෝ සොළොසෙක, ආකාසානඤ්චායතනාදි අරූපාවචර බහිලෝ සතරය යන මොහු සමිති වැදූරුම් සංගීතයෝ යැ. වෛමානික ප්‍රෙතයෝ නම් කලක් දිවසාප ද කලක් ප්‍රෙත දුක ද විදිමින් දිව විමන් වැනි විමන්වල වසන ප්‍රෙතයෝ යැ.

සොනාපතනීඵලං වරං: සොත යනු ආර්ය අවංශික මාගීය යැ. ඒ මාගීශ්‍රොතසට පළමු වර පැමිණේ පුද්ගල තෙම සොනාපතන නම්. මාගී- විතතයට අනතුරු ව එහි ඵලය වශයෙන් උපදනා ලොකොත්තර විතතය සොනාපතනී ඵලය යැ. එක් වරක් හවයෙහි උපදනා හෙයින් එකවිජ් යැ. ස වරක් උපදනා හෙයින් කොලංකොල යැ. උඩත් පිරිසෙයින් සත් වරක් උපදනා හෙයින් සතකකඛතපරම් යැ. මෙසේ ත්‍රිවිධ යැ. සත්විති රජ වුව ද දෙවිලොව බහිලොව උපන්නේ ද, මුළුලොවට අභිපති වුව ද සතර අපායෙන් මිදීමෙන් තැන. සෝවත් පුද්ගලයාගේ සතර අපායෙහි ඉපදීමෙන් තැන. එහෙයින් සොනාපතනීඵලය ශ්‍රේෂ්ඨ යැ.

14 — 1

මුඛා යනු සුතමුඛා පච්චේකමුඛා චතුසච්චමුඛා සමමාසමුඛා සි සිටු වැදූරුම්. සුතමුඛා යනු බොහෝ ඇසු පිරු තැන් ඇති උගත් බහුශ්‍රාත පුද්ගලයා යැ. චතුසච්චමුඛා යනු සියලු කෙලෙසුන් තසා සිටු සේ අවබෝධ කළ රහතුන් වහන්සේ යැ. පච්චේකමුඛා යනු පරොපදෙශයක් තැනි වැ තමන්ගේ නුවණින් මැ සිටු සේ අවබෝධ කළ පසේබුදුන් වහන්සේ යැ. උන්වහන්සේට ආසායානුසංයෝගය තැනි හෙයින් දහම් දෙසා අනුන්හට අවබෝධ කරවිය නො හැක්ක. සමමාසමුඛා යනු දතසුතු සියලු බමිමෙන් මැතැවින් දත් අනුන් ලවා අවබෝධ කරවීමේ සමත් බුදුවරු යැ.

14 — 5

සබ්බපාපග්‍ග අකාරණං සී අභිභිල ශික්‍ෂාව ද, කුසලග්‍ග උපසම්පද සී අභිවිතත ශික්‍ෂාව ද, සමිතතිපටියොදපනං සී අභිප්‍රඥ ශික්‍ෂාව ද දක්වේ.

පබ්බජිත: සංකීය විතතසන්තානය පිළිබඳ රූගාදි කෙලෙස් බැහැර කොට සිටියේ නුසි හෝ හෝවත් ආදි ඒ ඒ මගින් තැසියැ යුතු ලෙස පරියෙන් පරිය පුරුකෙන් පුරුක කෙලෙසුන් දිනන්නේ නුසි හෝ පබ්බජිත නම්.

සමණ: සියලු පටු සංසිදුළු හෙයින් ශ්‍රමණ නමුදු වෙයි.

තණ්හකඩය: සියලු තෘෂ්ණාවන් ක්‍ෂය කරන (වතකත) හෙයින් තෘෂ්ණා- ක්‍ෂය නම් වේ. අභිත්තිඵලය හා නිව්ඤ්ජය ද දක්වේ.

14 — 14

සරණ යනු පිහිට යැ. බුද්ධ ධර්ම සම්ප්‍රදාය යන රතනත්‍රය යැ. තුනුරුවන් සරණ ගියවුන්ගේ බිය දුක් වනසා ලබයි. හෙරුවන් විෂයයෙහි පාහැදීමෙන් හා ගරු කිරීමෙන් රතනත්‍රය මට පිහිටවේ යැ යි පැවැති වෙනතාව සරණගමන නම් වේ. එය ලෝකික ලෝකොත්තර වශයෙන් ද්විවිධ යැ. පාඨන්ජනයන්ගේ සරණය කෙලසන කිලිටි යටපත් වීමෙන් හෙරුවන් ගුණ අරමුණු කොට පවත්නා සරණගමනය ලෝකික යැ. ආදියන්ගේ වතුමාගී ක්‍ෂණයෙහි සරණගමනය කෙලසන කිලිටි මුලුසුන් කිරීමෙන් නිවන් අරමුණු කොට රතනත්‍රයය විෂයෙහි පවත්නා සරණගමනය ලෝකොත්තර යැ.

ඒ සරණගමනය ආත්මසන්නිධිතනය තත්පරයණතාය ශිෂ්‍යභාවොපගමනය ප්‍රණීපාතය යි සිවු වැදූරුම් වේ. මම අද පටන් මාගේ ආත්මය තුනුරුවන් වෙත ප්‍රදම් යි මෙසේ ආත්මපරිත්‍යාගය ආත්මසන්නිධිතන නම්. මම අද පටන් තුනුරුවන් පිහිට කොට ඇතිවෙමි යි රතනත්‍රයය පිහිට කොට ඇති බව තත්පරයණතා නම්. මම අද පටන් තුනුරුවනට අතාවැසි වෙමි යි ශිෂ්‍යභාවයට පැමිණීම ශිෂ්‍යභාවොපගමන නම්. තුනුරුවන් ගුණ සිහි කොට ගරු බුහුනේ කිරීම ප්‍රණීපාත නම්.

14 — 17

පූජාරභ: පූජාවට සුදුසු. ප්‍රත්‍යය ප්‍රතිපත්ති වශයෙන් පූජාව ද්විවිධ යැ. විවර්දි සිවු පසයෙන් පිදීම ප්‍රත්‍යය පූජා යැ. වත්පිළිවෙත් ඇ පිරිම ප්‍රතිපත්ති පූජා යැ.

පපඤ්ච: බොහෝකල් සත්තියා සසර රඳවන්නු යි හෝ මනනප්‍රමනනසාධකාවයට පමුණුවන්නු යි ප්‍රපඤ්ච නම්. තෘෂණදූෂිත මානසෝ යැ.

15 — 4

කිඤ්චන: පරිබොධාභීයෙන් කිඤ්චන නම්. රුගඤ්චාදිය යැ.

ආභයසර: ද්විතීයධ්‍යානය උපදවා ඉන් නොපිරිහී කලුරිය කළ පුද්ගලයන් උපදතා බහිලොව යැ. ඒ බහුන්ගේ සිරුරෙන් වලාපටලයකින් නික්මෙන විදුලිය කලබ්බ් මෙන් පැහැ විහිදෙන හෙයින් ඔහු ද එනමින් වහරට පත් වූහ.

15 — 6

සනනි: පඤ්චසකකිය මතු භවයක පිළිසිඳ නොගෙන දර තැනි ගින්න නිවී යන්නාක් මෙන් පස්කඳම වූ දුක් සංසිදීම යැ, නිවණ යැ.

15 — 7

ජ්ඣව්ජාපරමා රෙණා: තෙසු රෙණ එක වරකදී පිළියම් කළවිට තස්තාහු යෝ බැස යන්නාහු වෙති. සාදුක් රෙණය නිතර පිළියම් කටයුතු බැවින් තෙසු රොගයනට වඩා මහත් රෙණය වෙයි.

සංඛාරපරමා දුඛා: නාමරූපධර්ම සංඛාරානුසංඛාර අනිත්‍ය බැවින් හා පරිහරණය කරන්නට ඉතා දුෂ්කර බැවින් පරම දුක් නම් වෙයි.

නිබ්බානපරමං සුඛං: සංසාරාද දුඃඛය ලොකොත්‍රයක්වත් නැති බැවින් ද සද්දහාපි අවෙදයිත ශාන්ති සැපය ඇති බැවින් ද නිජාණය උතුම් සැපය වෙයි.

16 — 3

ගණ්ඨා: අභිභ්‍යා කායග්‍රන්ථය, ව්‍යාපාද කායග්‍රන්ථය, ඉදංසත්‍යාතිනිවේශ කායග්‍රන්ථය, ශීලව්‍රත කායග්‍රන්ථය යි ග්‍රන්ථයෝ සිවු වැදෑරුම් වෙති. සත්ත-සංසාරයන් කෙරෙහි ප්‍රිග්‍රහිත රහිතයනට අභිභ්‍යා කායග්‍රන්ථය ද අප්‍රිග්‍රහිත රහිතයනට ව්‍යාපාද කායග්‍රන්ථය ද ප්‍රතිණ වෙයි ඒ යුගලය ප්‍රතිණ වූ විට ඉදංසත්‍යාතිනිවේශ ශීලව්‍රතපරමෙහි කායග්‍රන්ථයෝ ප්‍රතිණ වෙති.

16 — 9

දග්ගන: මාගීඵල සමයන්ද්‍රෂටිය යැ. එනම් මාගීඵල විභතයන් හා යෙදෙන ප්‍රඥවෛතසික යැ.

16 — 10

ජංගුකානො: කතතුකම්‍යතා වශයෙන් උපන් ඡන්දය ඇත්තේ ය. කතතු-කම්‍යතා කුසල නම්: ශමඵ විදගීතා භාවනාදි කුශලයන් කරනු කැමැත්ත ලක්ෂණ කොට ඇති කුශලධර්ම විෂයෙහි වූ අභිලාෂය යැ.

උද්ධංසොත: අනාගාමී ඵලයට පැමිණ අවිත නම් බබ්ලොච ඉපද එතැන් පටන් ප්‍රතිසන්ධි වශයෙන් අකනිටා බබ්ලොච තෙක් යන්නේ උද්ධංසොත නම්. හෙතෙම එහිදී රහත් වැ පිරිනිවන් පානේ ය.

17 — 1

කොඛ: අප්‍රිය රූපාදි ආලම්බනයක් හමු වූ විට අරමුණ හා සිත ගැටෙන ප්‍රතිසය නිසා සිතතුළ හට ගැතෙත කිපීම යැ. 'අසවලා අනිතයෙහිදී මට අතථ-යක් කෙළේය. දැනුදු එසේ මැ කෙරෙයි. මතු ද එසේ මැ කරන්නේ ය. මාගේ ප්‍රිය මිත්‍රයාහට ද එසේ මැ කරනු ඇත. මාගේ හතුරුහට අනිතයෙහිදී වැඩක් මැ කෙළේය. දැනුදු එසේ මැ කෙරෙයි. මතු ද එසේ මැ කරන්නේය' යි සිතක්නනුට තව අයුරෙන් ක්‍රොධය හට ගනී. සමහරෙක් වැසි වසිත විට ද නොවසිත විට ද සුභිකාපය ඇති විට ද නැති විට ද ගල්ලුල් ආදියෙහි පය හැපුන විට ද අසානසෙහි කිපෙයි. මේ අසාන ක්‍රොධය සමග ගැනීමෙන් ආසානවත්තු දශයක් වන්නේ ය.

17 — 6

මුනායො: මෙලෝ පරලෝ අත්වැඩ පරවැඩ දැනී නු යි මුනි නම්. මුනිහු අගාරියමුනි අතගාරියමුනි සෙබමුනි අසෙබමුනි පළෙකමුනි මුනිමුනි යි සවැදෑරුම් යැ. මාගීඵලයනට පැමිණ ධර්මාවබෝධ කළ හිසි පුද්ගලයා අගාරිය-මුනි යැ. එබඳු පාවිද්ද අතගාරියමුනි යැ, ප්‍රොතආපත්ති මාගීඪයා පටන් අභිත්තමාගීඪයා තෙක් ශෛක්‍ෂ පුද්ගලයෝ සත් දෙන සෙබමුනි යැ. අභිත්ත ඵලයට පැමිණි පුද්ගලයා අසෙබමුනි යැ. පසේබුද්ධර තෙම පළෙක-මුනි යැ. සමයක්සමුද්ධයන් වහන්සේ මුනිමුනි යැ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

18 — 2

අනාඤ්ඤා යනු අභිනන්දනාදිය වූයේ යැ. අභිනන්දනාදිය යනු පුතුලා පහත් බවට හෙළන රුහාදි කෙලශයෝ යැ. කාමාති දෙය ඉටු නො වීමෙන් සිතතුල පහළ වන තාතාවිධ කොපාදිය ද අභිනන්දනා යැ.

දිබ්බං අරියකුමිං දිව්‍ය වූ ආර්යකුමිය නම් අරිය අතපප සුදස්ස සුදස්සි අකන්තිට්ඨ යන සුද්ධාවාස භූමි පස යැ. ශුද්ධ සත්ත්වත්වට මැ එනම් අනාගාමීන්ගෙන් රහතුන්ගෙන් පමණක් ආවාස වෙත් නු යි සුද්ධාවාස නම්. සුද්ධාවාසවල උපදනාහු අනාගාමී පුද්ගලයෝ මැ යි. ඔවුහු එහිදී අරියත්වයට පැමිණ පිරිනිවන් පාති..

18 — 7

අසප්පායමලා උගත් ධර්මාසත්‍යාදිය නිතොර නොහැදෑරීමෙන් පුහුණු කිරීම් වශයෙන් එහි නොයෙදීමෙන් මල බැඳෙයි, වැඩාහෙයි. මනත්‍රයනට කිලුට නම් අසප්පායන යැ.

මනතා යනු උගත් ධර්මාසත්‍යා ශිල්පාදිය යැ.

18 — 8

මලිඤ්ඤා දුට්ඨිතං සත්‍රියට දුශචරිතය කිලුටකි. මෙහි දුශචරිතය නම් සොරසාමියන් සෙවීම යැ. සවාමියා ද එබඳු සත්‍රිය ගෙයින් බැහැර කරයි. මවුපියෝ ද 'තෝ අප කුලය කෙලෙසන්නී' යැ'යි ඇය තෙරපති. එහෙයින් අතිවාරය සත්‍රියට කිලුටකි.

18 — 16

සමාධි තම් උපවාර අරීණා වශයෙන් හෝ මාගීඵල වශයෙන් සිත එකඟවීම යැ. උපවාර සමාධි යනු මරණසතිය උපසමානුස්සතිය ආහාරයෙහි ප්‍රතිකූලසංඝය වතුබාහුවවන්තය යන මොවුන්ගේ වශයෙන් ලබන ලද සිතේ එකඟ බව යැ. අරීණාසමාධි යනු ප්‍රථමධ්‍යාන පරිකමයට අනතුරු ව හටගැනෙන එකඟ බව යැ. මාගීසමාධි යනු මාගී විතතක්‍ෂණයෙහිදී නිවන් අරමුණු කොට සිත තුල ඇති වන එකඟබව යැ. ඵලසමාධි යනු නිවන් අරමුණෙහි ඵල සිත් උපදවා වසන විට සිතෙහි පහළ වන එකඟබව යැ.

18 — 19

ආසවකඛය කාමාදි ආසවයන් ක්‍ෂය වූ බැවින් අරීත්තය ආසවක්‍ෂය නම්.

18 — 21

ආකාශ පදං නිප්පි ආකාශය අප්‍රවාස බැවින් එහි සතුන්ගේ පාසවනන් නො පිහිටයි.

සම්බාණ් හෙතුප්‍රත්‍යයයන්ගේ බලයෙන් හටගෙන පවත්නා සංසකාර උපාදිතක අනුපාදිතක වශයෙන් ද්විවිධ යැ. තෘණොදි උපාදිතයන් විසින්

මෙය, මාගේ සි ගන්නා ලද බැවින් පඤ්චස්කන්ධය උපාදින්නක සකකි නම්. එබඳු උපාදිතයක් තැනි වාක්‍යලතාදී අවිඤ්ඤාණක ද්‍රව්‍යයෝ අනුපා-
දින්නකයෝ ය.

19 — 7

ඉක්කුසී: මෙරමා කැපත් නොඉවසීම ලකුණු කොට ඇති විත්තගතිය ඊර්ෂ්‍යා නම්. එබඳු පුතුලා අනුත්තව යම් කිසිවක් ලැබීම ගැන නොසතුටු වෙයි. නො ඉවසයි.

මච්ඡරී: සාධකය සම්පන්නය සාහසිම ලකුණු කොට ඇති විත්තගතිය මාත්‍යසී ය. එයින් තමා සතු දෙය අනුත්තව සාධාරණ වීම ගැන සතුටු නො වෙයි. ආවාසමච්ඡරිය කුලමච්ඡරිය ලාභමච්ඡරිය ධම්මමච්ඡරිය වණණ-
මච්ඡරිය සී මච්ඡරිය පත්වැදැරීම වෙයි. ආවාසමච්ඡරිය යනු ආවාස පිරිවෙන් රුත්‍රිසාංඝාදිය පිළිබඳ මසුරු බව ය. ආවාසමච්ඡරිය ඇති මහණ තමා වසන ආරාමාදියට අත් භික්ෂූන්ගේ පාමණීම නො කැමැති වෙයි. පාමණියවුන් වහා නික්ම යනු කැමැති වෙයි. කුලමච්ඡරිය යනු උපසංඝායක කුලය හෝ ඥාති-
කුලය පිළිබඳ මසුරු බව ය. ඉන් යුත් මහණ එළඹෙන කුලයකට අත් මහණුන් එළඹීම නොකැමැති වෙයි. ලාභමච්ඡරිය යනු විවාද සිටි පස පිළිබඳ මසුරු බව ය. ඉන් යුත් මහණ සිල්වත් අත් භික්ෂූන්ට කැප වූ කිසි දෙයක් ලැබෙනු දක නො රිසි වෙයි. ධම්මමච්ඡරිය යනු තමා උගත් ධර්මය පිළිබඳ මසුරු බව ය. ඉන් යුත් මහණ තමා දත් ධර්මය අනුත්තව කියා දෙනු නොකැමැති වෙයි. වණණමච්ඡරිය යනු ශරීරවණ්ණි ගුණවණ්ණන් පිළිබඳ මසුරු බව ය. එබඳු මහණ අනුත්තේ සිරුරේ පැහැ සටහන් අසන්නට වත් සිල්වත් බව ආදී ගුණ වැළීම අසන්නට වත් නොකැමැති වෙයි.

19 — 9

අබ්බතො යනු ශීලව්‍රිත බ්‍රිතාභිග්‍රිතයන්ගෙන් විරහිත. ශීලව්‍රිත යනු කෙලෙස් වළහාලන ශීල ගුණය සි. බ්‍රිතාභිග්‍රිත යනු පංසුකුලිකභිග්‍රිත තෙව්වරිකභිග්‍රිත පිණ්ඩපාතිකභිග්‍රිත සපද්ගතවාරිකභිග්‍රිත එකාසනිකභිග්‍රිත පහන-
පිණ්ඩිකභිග්‍රිත බලිපච්ඡාහතතිකභිග්‍රිත ආරඤ්ඤිකභිග්‍රිත රුකබ්බුලිකභිග්‍රිත අබ්බො-
කාසිකභිග්‍රිත සොසානිකභිග්‍රිත යථාසන්තිකභිග්‍රිත තෙසජ්ජිකභිග්‍රිත යන තෙලෙස් බ්‍රිතාභිග්‍රිතයෝ ය.

19 — 13

මොනනන: මොන සී වදලේ නිශ්චිතතාව සි. මොනෙය්‍යපටිපද යන තත්ති මානිඤ්ඤය ද දක්වේ. ඒ මානිඤ්ඤයෙන් යුත් පුද්ගල තෙම මුනි නම්.

19 — 17

නොකම්මසුඛ: අනාගාමිඵලයට පාමණි පුද්ගලයා කාමරුහය ප්‍රතිණ කළ හෙයින් හෝ කාමහවයෙන් නික්මුණු හෙයින් අනාගාමි ඵලය පිළිබඳ සැපය තෙකම්මසුඛය ය.

20 — 1

අට්ඨකම්මකතා: සමමාදිට්ඨි සමමාසඛකප්ප සමමාවාචා සමමාකමන්තා සමමාආර්ථව සමමාවායාම සමමාසති සමමාසමාසි යන අභිත අටින් යුක්ත මාභී යා. මෙය මධ්‍යමප්‍රතිපත් තමින් දැක්වේ. මේ මගින් විතා අත් මගනින් නිවන් පුරයට නොපිවිසිය හැක්ක.

සමම: වාක්සත්‍යය සංවෘතියත්‍යය දූෂිතත්‍යය පරමාණුසත්‍යය සි සත්‍යයෝ විවිධ වෙති. වාක්සත්‍යය යනු සත්‍යවචන යා. සංවෘතියත්‍යය යනු ක්ෂත්‍රියව්‍යාහමණාදි වශයෙන් පාණ්ඩිම යා. දූෂිතත්‍යය යනු 'තමා දූෂි කොට සිතින් ගත් ලබ්ධිය මැ සැබව්, ඉන් බැහැර වූයේ සත්‍යයෙන් තොරයා' යන දූෂිත යා. පරමාණු සත්‍යය යනු සකකුධාතු ආගතතාදි වශයෙන් වදල දෙශනා යා. මෙකී සියලු සත්‍යයන් අතුරෙන් දුඛ සමුදය නිරෝධ මාභී යන ආර්ථි සත්‍ය සතර ශ්‍රේණි යා.

විශ්ල යනු නිවෘණය යා. ශාන්ත සැපය ගෙනදෙන බැවින් එය ශ්‍රේණි යා.

දිපදනාසඤ්ච චක්ඛුමා: අපාද චතුපාද ඛත්‍යපාදාදි හාම සන්තියන්තට වඩා දෙපා ආති දෙව් මිනිස්සු ශ්‍රේණි වෙති. පසැරේ ආති සඵලයන් වහන්සේ යථොක්ත දෙව් මිනිසුන්හට ශ්‍රේණි යා. පසැරේ යනු මසැස දිවැස පාණ්ඩ්‍ය බුද්ධිය සමතාස යි. මසැස යනු චතුරභ්‍යසමන්තාගත අකුසාරයෙහි දු යොදනක් සත විදුරාගල් පවා විනිවිද දක්නට සැරේ පස් පා දික්නා පියව් ආස යා. දිවැස යනු සන්තියන්තේ ව්‍යුති උපපතති දක්නා චුතුපපාතඤ්ණ ය යි කියන ලද දිව්‍ය චක්ඛුස යා. පාණ්ඩ්‍ය යනු තෙකල්හි වූ සියලු ධර්මයන් දක්නා නුවණ යා. බුද්ධිය යනු දශසහස්‍රී ලොක ධාතුචෙති අලපාරජස්කාදි සන්තියන් දක්නා නුවණ යා, අසයානුසය ඤාය යා. සමතාස යනු සඵලතාඤාය යා. එයට ගොදුරු නොවන දෑයන් නැති.

20 — 2

දසාන: සිවුසක් දක්නා හෙයින් මාභීන එල ප්‍රඥව දහිත නම්.

මාරපමොහන: ආර්ථි මාභීප්‍රතිපත්තිය ජියලු කෙලෙසුන් තැසීමෙන් කෙලෙස් මරා පරපත හෙයින් හා මරදෙව්පුටු විෂය නොවන හෙයින් මාරපමොහන නම්.

20 — 4

ආතප්ප: උපන් කෙලෙස් තැසීම යා, නුපන් කෙලෙස් උපදනව නොදීම යා, නුපන් කුසල් උපදවාලීම යා, උපන් කුසල් දියුණු කිරීම යා යි කාත්‍ය සතරක් සිදු කරන සමසක්ප්‍රධානවිධීය කෙලෙසුන් තවන හෙයින් ආතප්ප නම්.

20 — 8

සංසත්තසඛකප්පමන: ත්‍රිවිධ මිත්‍යාවිතකීයන් මනා කොට යටපත් කළ සමසක්සඛකප්පා සිතැත්තේ යි. ත්‍රිවිධ මිත්‍යාවිතකී නම්

කාම ව්‍යාපාද විහිංසා විතකිංසෝ යි. ප්‍රියරූපාදි අරමුණු රස විද ගැන්ම ගැණ සිතීම කාමවිතකි නම්. මෙරමා නැසෙත්වා වැනසෙත්වා යි සිතීම ව්‍යාපාදවිතකි නම්. අනුත් තලා මර වෙහෙසට පත් කිරීමට සිතීම විහිංසාවිතකි නම්

20 — 9

ඉසි: ශීල සමාධි ප්‍රඥ විමුක්ති විමුක්තිඥතදශීත යන පඤ්චවිධ ධර්මයන් එකණ්‍ය කළ හෙයින් බුදු පසේබුදු රහත්හු ඉසි නම් වෙත්.

20 — 10

යොග්‍ය යනු අටහිත් අරමුණෙහි යෙදීම යි. අටහිත් අරමුණ නම්: පඨවි ආපො තෙජෝ වායෝ නීල පිත ලොහිත ඔදුත යන කසිත අට ද - උදුමුමානක විනිලක විපුබ්බක විවර්දුක විකබ්බිතක විකබ්බිතක හතවිකබ්බිතක ලොහිතක පුලවක අටසීක යන අසුභ දසය ද - බුද්ධ ධර්ම සඛ්‍යා ශීල වාන දෙවතා උපසමානුසාරි යන අනුසාරි සත ද - කායගතාසති මරණසති ආනාපාතසති යන තුන ද - මෙතතා කරුණා මුදිතා උපෙක්ඛා යන මුහම්මිචාර සතර ද - ආකාසානඤ්චායතන විඤ්ඤානඤ්චායතන ආකිඤ්චඤ්ඤායතන තෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතන යන අරූපාස සතර ද ආභාරපටිකකුලසඤ්ඤා වහුධාතුවච්ඡායතන සඤ්ඤාච්ඡායතන දෙක ද යන මේ කම්මගත් අටකිස යි.

20 — 11

වන වනථ: මහරුක් වන නම්. කුඩා රුක් ඒ වනයෙහි ජාත බැවින් වනථ නම්. පළමු උපත් රුක් හෝ වන නම්. පසු පසු උපත්තාහු වනථ නම්. එසේ ම හවය ගෙන දෙන මහත් මහත් කෙලෙස් වන නම්. පැවැත්මෙහි විපාක දෙන කෙලෙස් වනථ නම්. පළමු උපත් කෙලෙස් හෝ වන නම්. පසු පසු උපත්තාහු වනථ නම්. ඒ කෙලෙස් සිවුමග නුවණින් සිදලිය යුතු.

20 — 17

විසොධයෙ: අරිඅටහිමග පිරිසුදු වන්නේ දුත ශීල භාවතා වසයෙන් සුචිංභාග ප්‍රතිපත්ති පුර විදශීතා වැඩමෙන් සියලු සංසකාර විෂයයෙහි නිවේදයට පැමිණ සෝවාන් ආදී මායීත කුෂලවිතනයන් උපදවා ගැනීමට යොග්‍ය පිළිවෙත් පිරිමෙහි.

21 — 1

විපුලං සුඛං: මහත් සැපය නම් නිවන් සැපය යි. එක් බත් තලියක් සරභා වළඳන්නහුට උපදනේ ස්වල්ප මාත්‍ර සැපයකි. එය නොවළඳු පෙහෙවස් රක්තහුට හෝ දන් දෙන්නහුට මහත් නිවන් සුවයක් ලැබේ ද ඒ නිවන් සුව කැමැත්තේ ස්වල්ප වූ සැපය දුර ලයි.

21 — 4

කායගතා සති: කෙහෙ ලොම් ආදී වසයෙන් ප්‍රහේදවත් වූ රූපකායය අරමුණු කොට පැවැති සිතිය කායගතා සති නම්. කෙසාදී කොටස් පිළිබඳ ව නැවැත නැවත සිති කරමින් එය අරමුණු කොට පිත පුරුදු කිරීම කායගතාසති භාවතා නම්.

21 — 5

මාතරා: “තණ්හා ජතෙති පුරිසං”⁸ වදාළ හෙයින් භවත්‍රයයෙහි සත්ත්ව-
යන් උපදවන හෙයින් තෘෂ්ණාව මෙ ය.

පිතරා: අසවල් රජුගේ අසවල් ඇඟිහිගේ පුත්‍රයෙම සී පියා නිසා පුතුව
මාතය උපදනා හෙයින් තවමිධ අගම්මානය පියා ය.

රාජානො: සියලු ලෝවාගේ රජු භජනය කරන්නාක් මෙන් සියලු දෂ්ටිහු
ශාශවන උචේද දෂ්ටීන් භජනය කෙරෙත් නු සී තද්දෂ්ටි දෙක ක්ෂත්‍රිය රජහු
දෙදෙනා ය.

රමිං: වකබාදි දෙළොස් ආයතනයෝ පතල අභියෙන් රවික් වැනි
හෙයින් රට ය.

සානුවරා: ඒ ආයතනයන් නිසා පවත්නා තැන්පිටිය රටින් අය තගන
අයකැමියකු වැනි හෙයින් අනුවර සහිත ය.

21 — 6

වෙය්‍යග්‍යපඤ්චමං ව්‍යාභ්‍රතඤ්චාරය ඇති භය සහිත නොබැසියැ හැකි
මහ වෙය්‍යග්‍ය නම් වෙයි. විවික්ච්ඡා නිවරණය ද ඒ හා සදාය හෙයින් වෙය්‍යග්‍ය
නම් වෙයි. වෙය්‍යග්‍යය පස්වනු වූයේ මේ කාමච්ඡාදිපටිය. කාමච්ඡාදි
නිවරණ පඤ්චකය වෙය්‍යග්‍යපඤ්චම නම් වෙයි.

21 — 15

රහති: වතුරහි සමන්විත ඝනානිකාර රුහිය සී. වතුරහි නම් කෘෂ්ණ
පක්‍ෂයෙහි තුද්ධවකය ඝන වතලාහැබිය ඡේෂ පටලය මඤ්චාම රුහිය යන
මොවුහු ය.

21 — 16

එකාසනා: ගණඤ්චගණිකාවෙන් දුරු වුව ද කෙලශඤ්චගණිකාවෙන්
දුරු නුවුව හොත් හුදෙකලා ව හුන්නේ නො වෙයි. භික්ෂුන් දහසක් මැද ද
මූලකමිමස්සානය නොහැර එම මිනස්කාරයෙන් සුභත ව හුන්නහුගේ හිදීම
එකාසන නම්.

එකසෙය්‍යා: ගණඤ්චගණිකාවෙන් දුරු වුව ද කෙලශ ඤ්චගණිකාවෙන්
දුරු නුනොත් හුදෙකලා ව හොත්තේ නො වෙයි. ලෝවාමහාපාය වැනි මහ
පායක ද භික්ෂුන් දහසක් මැද පණවතලද විසිතුරු පසතුරුණු කත්වයින්
ඇති මහයහනක වුව ද සිහි එළවා දකුණැලයෙන් මූලකමිමස්සානයෙන්
යෙදී හොත්තහුගේ සෙය්‍යාව එකසෙය්‍යා නම් වෙයි.

22 — 6

කුසො: සියුම් මුවහත් ඇති යම් කිසි තණපතකි. යථත් පිරිසෙයින් තල්
පතක් හෝ ගත යුතු වෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

22 — 7

සිපිලං කම්මං: දෙමී දේ තොදෙමී දේ කෙරෙමී දේ තොකෙරෙමී දේ සි පසුබට ව කරණ ලද දුතසීලාදි කුශලකමී යි.

වතං: සීලවුත බුතාඛතවුත වශයෙන් දව්විධ යි. වෙසියගොවරාදි අගොව-
රයෙහි හැසිරීමෙන් සීලවුතය ද, මේ නිසා ලොකයා මට සම්භාවනා කෙරෙහි සි
ලාභායාවෙන් යුක්ත ව පිරිමෙන් ආරණ්‍යකාදි බුතාඛතවුත ද කිලීටී වෙයි.

23 — 3

සිකුම: සිකුදෙශයෙහි උපන් අඤ්ඤා යි.

23 — 6

මහණනං: තම බඩගිනි පමණ තොදුන කැම කන ආහරහන්ත අලංසාවක
තනුවටක කාකමාසක භුතනවම්භකයෝ ය. බමුණන් මෙන් බොහෝ කොට
ආහාරගන්නා ය. කුස තොපොහොනා තරම් අහර ගෙන තැගිට ගත නොහී
‘ආහර හන්ත’යි අත ගෙනෙවයි කියන්නේ ආහරහන්ත නම් ද, ඉත අඳි කඩ
පමණවත් දර ගත නොහී “අලං සාවකෙන”යි වස්ත්‍රයෙන් කම් තැනූ යි
කියන්නේ අලංසාවක නම් ද, සිරුර දරගත නොහී අහර ගත් තැන පෙර-
ළෙන්තේ තනුවටක නම් ද, කවුඩත් විසින් මුඛයෙහි ගොට ඔබා ඇදගත
හැකි වත සේ මුව දෙර තෙක් අහර ගන්නේ කාකමාසක නම් ද, කුසෙහි
දරගත නොහී කැ තැන ම වමාරු දමන්නේ භුතනවම්භක නම් ද වෙයි.

23 — 13

මහනායාතා පෙතොයාතා නම්: මවුපියන් කෙරෙහි මනා පිළිවෙත්
ඇති බව ය. මවුපියවරු තම දරුවන් තමන්හට උවටත් නොකරන බව දැන
සිය ධනය බිම හෝ නිදන් කෙරෙහි. අනුන්හට හෝ දෙති මවුපියන්හට
උවටත් නොකරති සි දරුවන්හට නින්දාව ද වැඩෙයි. මරණින් මතු ගුරු-
තරකයෙහි උපදිත්. මවුපියන්හට උවටත් කරන දරුවෝ දයාදායට ද හිමි
වෙති. ප්‍රයාසා ලබති. මරණින් මතු දෙවිලොව උපදිති.

සාමඤ්ඤාතා මුහමඤ්ඤාතා යනු මහණ බමුණන් කෙරෙහි සමාස්ප්‍රති-
පතති යි. විවරාදි සිවු පසයෙන් පිළිදගම් කිරීම යි.

24 — 5

අනුසං: මුඛකාමිභයන් මෙන් තමාගේ උපතට හෙතු වන කාරණය
ලැබීමෙන් ඉපදීමට යොග්‍යවූ සිසුම් බවට පැමිණ විතසනනාතයෙහි නිදි
ගත්තවුන් වැනි වූ කෙලයෙහි අනුසං නම් වෙත්. ඔහු කාමරුග හවරුග
පටිස මාන දිට්ඨි විචිකිච්ඡා අවිජ්ජා යි සත් වැදෑරුම් වෙති. තාමඤ්ඤානුසං යි
වදුලේ කාමරුග හවරුග යන අනුසංයෙන් සදහා ය.

24 — 6

ජනනිංසති සොතා: වඩනු සොත සාණ ජිව්‍යා කාය මනෝ යන
ආධ්‍යාතමික ආයතනයන් සදෙතා හා රූප සංගු ගති රස ඵොට්ඨබ්බ ධම්ම
යන බාහිර ආයතනයන් සදෙතා විෂය කොට කාමගව්විභවතණ්‍යා යන
ත්‍රිභෙදයෙන් පවත්නානු සතිස් ශ්‍රොතස්ත්‍ර වෙති.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

24 — 17

අසුහ: උද්ධුමාතක විනිලක විප්‍රබක විවර්දක විතබ්බතක විකම්බතක ගතවිකම්බතක පුලවක ලොහිතක අට්ඨක යන මොහු දස අසුහ වෙති අසුහාරමණයන් අරමුණු කොට උපදවාළු ප්‍රථමධ්‍යානය අසුහධ්‍යාන නම්.

විතකකුපයම: කාම ව්‍යාපාද විනිසා විතකීයන් සංසිදුවා ලත හෙයින් විතකකුපයම නම්.

24 — 19

නිරුතතිපදකොව්දෙ: සිවු පිළිසිඹියාගෙහි දක්‍ෂය යනු අභිසි. සිවු පිළිසිඹියා නම් අභි නම් වූ හෙතු ඵලය ද, ධර්ම නම් වූ හෙතුව ද, නිරුතති නම් වූ මාගධි භාෂාව ද, ප්‍රතිභාන නම් වූ ප්‍රඥ විශේෂය ද, ප්‍රත්‍යාවේක්‍ෂා කරන්නා හට ඒ ඒ අභි ධර්මාදියෙහි ප්‍රභේදගත වූ නුවණ අභි ධර්ම නිරුතති ප්‍රතිභාන ප්‍රතිසංවිද් නම් වූයේ සිවු පිළිසිඹියා නම්.

24 — 21

ධම්මදුතා: ලාභ සන්කාරදියෙහි නිරපේක්‍ෂක ව භිතාඛ්‍යායෙන් යටත් පිරිසෙයින් සතරපද ගාථාවකින් අනුමේවෙති වසයෙන් පවත්වන ලද ධර්ම දුතය සියලු ආර්ථික දුතයන්ට වඩා ශ්‍රේෂ්ඨ යි. ඉදින් යමෙක් ලොව මුළුල්ලෙහි දකින් දත ගසා වැඩානුත් බුදු පසේබුදු මහරහතුන් හට කෙහෙල් ගබ් වැනි වූ සිවුරු ද, ප්‍රණීත පිණ්ඩපාන ද, මහාවිහාරය බදු ලක්‍ෂ ගණන් විහාර ද, තෙල් මි සතුරු ඇ ගිලන් පස බෙහෙත් පිරිකර ද, දුන්නේ වී නමුත් එයට වඩා ධර්මදුතය ම ශ්‍රේෂ්ඨ යි. කුමක් හෙයින් ද? යත් පින්කම් කරන්නාහු බණ අසා ම කරන්නාහ. තොරසා තොකරන්නාහු වෙත් ද එහෙයින්.

ධම්මරස: සත්ත්ව බොහොමයක් ධර්මය, නව ලෙකොතතර ධර්මය, සියලු රසයන්හට වඩා ශ්‍රේෂ්ඨ යි. උඩත් පිරිසෙයින් දෙවියන්ගේ සුඛා-හොජන රසය ද සත්ත්වයන් සසරෙහි හෙළා දුක් අනුභව කරවීමට හෙතු වන්නේ ය. සත්ත්වයන්ගේ ජරාමරණ නැති කරන හෙයින් ධර්මරසය ශ්‍රේෂ්ඨ යි.

ධම්මරහි: දහම් දෙසන්නාහට ද අසන්නාහට ද කියවන්නාහට ද සිත කුල ඇතිවන ප්‍රීතිය යි නිසු. ධර්මරහිය සසර පැවැත්ම කෙළවර කොට අභිත්ති ඵලයෙන් අවසන් වෙයි. එහෙයින් සියලු රහිවලට වඩා ධර්මරහිය ශ්‍රේෂ්ඨ යි.

තණ්හකබය: කාම භව විභව යන සියලු තැන් කෙරෙහි තෘෂ්ණාවන් ක්‍ෂය කරන හෙයින් තෘෂ්ණාක්‍ෂය නම්. අභිත්ති මාගීය ය යි. තදනතතර ව උපන් බැවින් අභිත්ති ඵලය ද තෘෂ්ණාක්‍ෂය නම්.

මේ ධර්මය ඇසු සක් දෙවිදු බුදුන් වැද 'කාමීන් වහන්ස, මෙසේ උතුම් වූ ධර්මදුතයෙහි පින් කුමක් හෙයින් අපට තොදෙන සේක් ද, වහන්ස, මෙතැන් පටන් හික්‍ෂා සංඛ්‍යා ලවා අපට පින් දෙවනු මැනවැ යි

කී ය. ශාසනයෙන් වහන්සේ එයසා භික්‍ෂු සඛසයා රැස් කොට “මහණෙනි, මෙතැන් පටන් කුදු මහත් ධර්ම දෙශනාවන් පිළිබඳව පින් හැම සත්ත්වයන් හට අනුමෝදන් කරවු”යි වදාළ සේක. එවන් පටන් ධර්ම දෙශනාව-සාහසෙහි දෙවියන්හට පින් දීම ඇරඹිණ.

24 — 22

හොඳා: වස්ත්‍රාභරණාදි උපහොග වස්තු ද, දැසි දස් ගවමෙහිසාදි පරිහොග වස්තුහු ද ගැණෙත්.

25 — 7

මෙතනාචිහාරී යනු මෙත් වඩන්නේ. මෙත් වඩා චතුෂක තය වශයෙන් ප්‍රථමධ්‍යානාදි ධ්‍යානත්‍රය හෝ පඤ්චක තය වශයෙන් ධ්‍යාන චතුෂකය උපදවා සිටියේ ද මෙතනාචිහාරී නම්.

සඬ්ඛාරූපසම: නිවන් අරමුණු කොට සියලු සංස්කාරයන් සංසිද්දෙන බැවින් නිජ්‍යාණය සඬ්ඛාරූපසම නම්.

26 — 16

කලාණමහෙන: දශකථාවස්තුලාභී කලණ මිතුරන්. දශ කථා-වස්තුහු නම්: අලොච්ඡතාය ත්‍රිවිධ සන්තොෂය ප්‍රකෘතිවිවේකය අසංසර්ගීය විශිෂ්ටාභය ශීලසමපත් සමාධිසමපත් ප්‍රඥාපමත් විමුක්තිසමපත් විමුක්තිඥානදර්ශිතසමපත් යන මොහු ය.

26 — 17

පටිසංසාරපුහති: ආමිසපටිසංසාර ධම්මපටිසංසාර දෙකින් යුක්ත වීම. තමන් ලත් විවර පිණිසානාදි ආමිසය අනුන්හට ද බෙදා දීම ආමිස-පටිසංසාර නම්. තමා දත් ධර්මය අනුන්හට කියා දීම ධම්මපටිසංසාර නම්.

26 — 1

සොභ: තෘෂ්ණා නැමැති දිය පාර යි. පස් කම් සැප විෂයයෙහි වක්‍ෂුරුදි සදෙරින් මහ දියපාරක් මෙන් වැසිර පවත්නා ආශාව යි.

පරකකම්ම: සමස්ත්ප්‍රධාන ය යි කියන ලද වියරිය කොට. තදී වියරිය ආරම්භවාතු නිකාමධාතු පරකකමධාතු යි ත්‍රිවිධ යි. ශමථවිදර්ශිනාදි කටයුතු පටන් ගන්නා වියරිය ආරම්භවාතු නම්. කුසිතභාවයෙන් නික්මුණු එයට වඩා බලවත් වියරිය නිකාමධාතු නම්. තැවත නැවතත් උපදනා කුසිත භාවය මාඛලමින් මතු චේතෙහි දු ලාභිය යුතු ගුණයන්හට පැමිණෙන බලවත් වියරිය පරකකමධාතු නම්.

අකත: රන් රිදී ආදී කිසිවකින් වත් ශක්‍රමුභවාදි කිසි කෙනකුත් විසින් වත් තො කරන ලද හෙයින් නිවණ අකත නම්.

26 — 3

පාරං: වකුචු සොභ සාණ ජීවහා කාය මනෝ යන ආධ්‍යාත්මික ශබ්දයතන පාර නම් එ තෙර යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

අපාර: රූප සඤ්ඤා ගනි රස ඵොට්ඨබ්බ ධම්ම යන බාහිර ඡායායතන අපාර නම්, මෙ තෙර සි.

ආයතන: රූපාදිය අරමුණු කොට උපදනා විත්තවෛතසිකයන් උපදනා තැන් හැසිරෙන තැන්ය යන අතීතයන් ද රූපාදි අරමුණෙහි වික්ෂ්‍යාදියෙන් වැහිර පවත්නා කෙලශයන්ගේ වශයෙන් මත්තෙහින් සසර දුකට පමුණුවන අතීතයන් ද ආයතන නම්.

26 — 5

තෙජසා: සරණ ගුණ සද්දුග ධම්ම යන පඨ තෙදිති.

26 — 15

සංකිංශයාජනං: දශවිධ සංයෝජනයෝය. සක්කායද්වයී විචිකිච්ඡා සීලබ්බතපරමාස යන සංයෝජන හා සියලු සංයෝජනයන් පිළිබඳ අපායගාමී ශතකීය ශ්‍රොතාපතති මාතීයෙන් ද, කාමරුග ව්‍යාපාද පිළිබඳ මලාරිකභාවය සකදගාමී මාතීයෙන් ද, මේ දෙක සහමුලින් අනාගාමී මාතීයෙන් ද-රූපරුග අරූපරුග මාන උද්ධච්ච අවිජ්ජා යන සංයෝජන අතීත්තිමාතීයෙන් ද ප්‍රතිණ වෙයි.

26 — 17

අනෙකාසං: ආත්මොපදාය දශවිධ සි, සොරෙක බාලයෙක මුසියෙක මවුලෙක ගොතෙක කොටලුවෙක නිරිසතෙක නිරිසතෙක තට පුගතියක් නැත. තා විසින් දුගතිය ම කාමාති විසයුතු යනු සි.

බකු: අනුබකුත රජ්ජබකුතාදියෙන් බැඳීම සි. සිරගෙයි ලා බැඳීම අනුබකුතය සි. රැහැණින් බැඳීම රජ්ජබකුත නම්.

26 — 22

අසංසංඛි: සංසංඛිතයක් නැති. සංසංඛිතය පඤ්චවිධ සි. දශීන ශ්‍රවණ ඥානලපන පරිභොග කායගංඨවී වශයෙනි.

26 — 29

අසද්දාය: බ්‍රහ්මාදි අට තැන් දූත. බ්‍රහ්ම ධම්ම සසිස සිත්තා පුබ්බතන (අතීත සකකිය) අපරතන (අනාගත සකකිය) පුබ්බතනාපරතන (අතීත සකකිය හා අනාගත සකකිය) ඉදප්පච්චයතා පටිච්චසමුප්පන්නධම්ම (ප්‍රත්‍යය හා ප්‍රත්‍යය බලයෙන් හටගත් දූත) යනු අට තැන සි.

26 — 30

තං: ඒ කපිණාවසුයා. රහත්තු පින් කරති. එහි විපාක නැති. ඒවා කරන සිත් ක්‍රියා මොහු බැවින් ක්‍රියා සිත් නම් වෙයි.

26 — 36

උපධි: බකු කිලෙස අභිසංඛාර කාමගුණ වශයෙන් උපධි සතරකි. රූප වෛදනාදි පඤ්චසකකිය, අවිජ්ජා කාමණා ආදි කෙලෙස්, කුසලාකුසල වෙතනා, රූපාදි පඤ්චකාම යන මොහු සත්ත්වයා දරන්නුසි උපධි නම්.

26 — 37

වුනි උපපනති: වුනි චිත්තය හා ප්‍රතිසංකි චිත්තය දිවැසින් දක්නට නො හැක්ක. එහෙයින් මෙහි වුනිචිත්තාසන්නය හා ප්‍රතිසංකිචිත්තාසන්නය ගත යුතු.

26 — 41

සංග්‍රහාසායං: සවිසි වැදූරුම් සවගතීය ද, සතර අපාය ද. මෙයින් දැක්වේ. සවිසි සවගී නම්: කාමසවගී සය ද, බ්‍රහ්මලොක නවය ද, සුද්ධාලාස පස ද, අරුපභව සතර ද, අසංකල්පය තලය ද, චේතනාපඵලය ද යන මොහු ය. සතර අපාය නම්: තිරය, තිරිසන්යොනිය, පෙතතිවිසය, අසුරකාය යන මොහු ය.

අභිසංඝා, චොසිකො: විශිෂ්ට ඥානයෙන් දනසුතු මාගීඵලධර්මයන් විශේෂයෙන් දෑත, පිරිසිදු දනසුතු පඤ්චසකකිය පිරිසිදු දෑත, ප්‍රභාණ කටයුතු සමුදය සංඛ්‍යාත නිවර්ණාන ප්‍රභාණය කොට, ප්‍රත්‍යක්ෂ කටයුතු නිරෝධය (නිවර්ණ) ප්‍රත්‍යක්ෂ කොට, වැඩිය යුතු මාගී සත්‍යය වඩා, සිවු මගින් අවසන් කළ කටයුතු ඇත්තේ විශිෂ්ටඥානයෙන් දෑත නිෂ්ඨාවට පැමිණීමේ නම් වෙයි.

බිම්මපද උපග්‍රන්ථය නිමි.

උද්‍යානපාලි උපග්‍රහය

(මෙහි අඩකයෝ වර්ග හා සූත්‍රය ඇගයීම පිණිස වෙති.)

උද්‍යාන: බද්ධතාවයෙන් වන් කළ දිග එයින් දැරිය හැකි පමණ ඉක්මණු විට පිටතට වැටී යයි. එසේ ම ප්‍රතිවේගයෙන් හෝ ධර්මසංවේගයෙන් හෝ නැංවුණු විනාශීච්ඡිකාරය සිතෙහි රැඳී සිටියා නොහෙත තරම් අධික වූයේ වෘත්තාරයෙන් තික්මෙයි. එය අසා පිළිගන්නන් අපේක්ෂා කොට කියා-වෙන්තක් නොවෙයි. කිසි තැනෙකැ වාසය විසින් ද, කිසි තැනෙකැ ගාමාබ්‍යාසය විසින් ද නික්මුණු ඒ වචන උද්‍යාන නම්. මේ ලොවුතුරු බුදුරජන් විසින් වදන උදන් යැ, පසේබුදුවරුන් වදන උදන් යැ, ශ්‍රාවකභාෂිත උදන් යැ යි තුන් වැදූරුමි.

යක්කවු භූමතපු නිබ්බාය දණ්ඩං ඇ විසින් (සුත්තනිපාත) කගවෙතෙණ සුත්තරෙහි ආයේ පසේබුදුරජන්ගේ උදන් යැ. ථෙරගාමා ථෙරිගාමා දෙකෙහි බොහෝ තැන ශ්‍රාවකභාෂිත උද්‍යාන වෙයි.

මේ හැර සක්දෙව් ඇ දෙවියන් විසින් අහො ද්‍යානං පරමද්‍යානං කායාපෙ සුසානිධිකං ඇ විසින් ඇතු උදන් ද, නමො තායා පගවතො ඇ විසින් ආරාමදණ්ඩ බමුණු ඇ මිනිසුන් විසින් ඇතු උදන් ද තුන් සංගීතිකට නැංවුණාහු ඇත් මය. එයින් 'උද්‍යාන' නමින් මෙහි ගැණෙනුයේ ලොවුතුරු බුදුරජන් වදනල උදන් ම ය. තෙවලා බුදුවදන් සුත්ත ගෙයා වෙය්‍යාකාරණ ගාමා උද්‍යාන ඉතිවුත්තක ජාතක අබ්‍යුත්තමම වෙදලල සි අභ්‍ය නවයෙකින් සුත්ත යැ. මේ ශාසනාභ්‍ය නවයෙහි උද්‍යාන අභ්‍යයට මෙකී උද්‍යාන පාළිය අගත් යැ.

අනිද මහතෙරුන් විසින් පලමු සඟගට (සඟගීතිගට) නැංවුණු මේ උදන් පෙළ මුවලිඤ්චග්‍රාහි වගී විසින් අටක් ඇත්තේ ය. සුත්තරු විසින් අසු සුත්තරෙකින් සඟගාගීත ය.

1 - 1

උරුමෙලා (උරුවෙල් දතව්ව) - මහවැලිගොඩ යනු මෙයට මහවෙහෙර පරපුර දුන් අරුත යි. බුදුරජන් පහළ වන්නට පෙර බොහෝ තවුසෝ මෙහි වුසුවෝ ල. ඔහු තමන් සිත සඳෙස් කල්පතාවක් තෑග විට තමනට දඹුවම් විසින් කුඩයෙකින් වැලි ගෙනවුත් දමත්. කලක් ගිය විට එය මහවැලි රැසෙක් විය. එහෙයින් මේ මහවැලිගොඩ යන අරුතින් **උරුමෙලා** නම් වී ල.

මහායානිකාදීන්ගේ (සකු) බණ පොත්හි මෙය **උරුමිලවා** යි දක්වේ. මහබලි ඇති පෙදෙස යනු එහි තේරුම යැ. අද දු මහ බෙලිපල වෙසෙසක් ගැන මෙය ප්‍රසිද්ධ ය.

තෙරඤ්ජරා (නිල්දලා ගොය) - මඩ සෙවෙල් ඇ දෙස් තැනි බැවින් තෙරඤ්ජරා යි කියා යුත්තෙහි මිනිසුන්ගේ වහරෙහි තෙරඤ්ජරා යි විය.

සත්තාගං එකපලලමෙකන (සතියක් එක් පලහින්) - බුදුරජු වෙසක් පුණු පොහෝ දු හිරු බස්නාට පෙරතු ව ම හුන් එක් පලහින් සතියක් ම ගෙවූහ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

පටිච්චසමුප්පාදං (පිළිසසමුප්පාදං) - පටිච්චසමුප්පාදං යනු ප්‍රත්‍යය බවයි. අවිද්‍යා ආදී ප්‍රත්‍යය (ඵලය උපදවනු හමන් හෙතු) දෙලොස යි.

අනුෂලාම පටිච්චසමුප්පාදං (අනුලොම පිළිසසමුප්පාදං) - අවිද්‍යා ප්‍රත්‍යයෙන් සංස්කාරයෝ වෙත්. සංස්කාර ප්‍රත්‍යයෙන් විඤ්ඤාන වේ' යන ආදීන් වූ ප්‍රත්‍යයාකාරය (හෝ මූල පවත් කොට පැවැත්මට අනුකූල වූ ප්‍රත්‍යය වෙයි යන අවිද්‍යාදීනු) අනුලොමපටිච්චසමුප්පාදං නම්.

අවිජ්ජාපච්චයා සංඛාරා (අවිද්‍යා ප්‍රත්‍යයෙන් සංස්කාරයෝ වෙති.) - මෙහි අවිජ්ජා නම්: දුඃඛාදී සතර සත්‍යයන්හි අතවබොධය යි.

සංඛාර (සංස්කාර) නම්: ලොකීකකුලාකුලාල වෙතනා (කම්) යි. සිවුසේ පසක් නො කෙළේ සසර ප්‍රතිසන්ධි ප්‍රවාහනි විපාක දෙන කුලාකුලාල-කම් කෙරෙයි.

සංඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණං (සංස්කාරප්‍රත්‍යයෙන් විඤ්ඤාන වේ.) - කුලාකුලාල වෙතනාහෙතෙයින් එහි ඵලය වූ දෙතින් විපාක විඤ්ඤාන වේ.

විඤ්ඤාණපච්චයා නාමරූපං (විපාක විඤ්ඤාන ප්‍රත්‍යයෙන් නාමරූප වේ.) - මෙහි නාම යනු වෙදනාදී සකති තුන යි. රූප යනු භූතරූප උපාදායරූප විසින් ද්විවිධ වූ රූපසකතිය යි.

සලායතනං (අභයතන) - වක්කුරුදි සය යි.

ඵසා (සප්ඨි) - සිතෙහි අරමුණ හා හැටෙත බව.

වෙදනා - සුඛ දුක්ඛ උපෙකකා යි ත්‍රිවිධ වෙදනාව, අරමුණු රස විදුම යි. සිතෙහි වන වෙදනා වෛතසිකය යි.

තණ්හා (තෘෂ්ණා) - කාමතණ්හා භවතණ්හා විභවතණ්හා යි ත්‍රිවිධ වූ ආශාව යි

උපාදානං - අරමුණු අත් තැර තරයේ ගැන්ම යි.

හවො (හවය) - කම්භව උපපත්තිභව යි දෙවැදූරැම් ය.

ජාති යනු: ඉපැදීම යි.

මොච්ඡන් ප්‍රත්‍යය වන සැටි විශුද්ධිමායීයෙන් දත යුතු.

බිමමා - බෝපැකිදහම්හු. බොධිපාක්කික බවයෝ මේ තැන බවට තමන් දැක්වුණහ.

සහෙතු බිමමං (සහෙතුක වූ දුඃඛසකතිබවය) - දුක් ඇති වීමේ හෙතෙත් එයින් ඇති වන දුක් රැසක් ය.

මේ සිවුසේ දහම්හු විවසුන් වඩන කල්හිත් මායිඤ්ඤාන උපදනා ඤාණ-යෙහිත් පහල වෙත්. විවසුන් වඩන කල්හි ඒ විවසුන් නුවණ ද එය හා එක් වූ යෙදුණු සමාති ආදී බොධිපාක්කික බව ද තදබහප්‍රත්‍යාණයෙන් ගුහසංඥාදිය දුරු ලමින් කාශානුපසාදාදී වශයෙන් වෙන් වෙන්ව තැවැත තැවැත පහල වෙත්. මායිඤ්ඤාණයෙහි වනාහි තිවත් අරමුණු කොට සමුච්චේද ප්‍රභාණයෙන් සතුරු කෙලෙසුන් ප්‍රතිණ කෙරෙමින් වතුසාහසයන් පිළිවිදිමින් එක් වරක් ම උපදිත්.

1 - 2

පටිලොමපටිච්ඡක්‍රියාදං (ප්‍රතිලොමප්‍රතිතාසමුත්පාදයං)- ප්‍රතිලොම නම් අවිද්‍යාදිසෙන් කටහැකි කිසි නො කිරීම සි, නැවැත්ම සි.

1 - 3

මාරසෙනං (මරසෙන්)- කාම, අරතී, බ්‍රහ්මචාර්ය, තණතා, පිතම්භා, භීරුකතා, විචිකිච්ඡා, මහබ්‍රහ්ම, මිච්ඡාලභා ලාභසකකාර සිලොක, අතත-සමුක්කංසන පරවම්භන යන මේ දස දහමිත්‍ර මේ නැත දස මරසෙන් ය. (විශාර මතු සුත්‍රනිපාතයේ පඨාන සුත්‍රයෙන් දක්වනේ ය.)

1 - 4

හුහුංකජාතිකං-මේ බමුණු තෙම 'සුඛ පෙර නිමිති දැක්මෙන් සුඛමඟුල් ද අසුඛ පෙර නිමිති දැක්මෙන් අසුඛපල ද වෙති' සි හදහන දිට්ඨංගලිකයෙකි. මාන වශයෙනුත් ක්‍රොධවශයෙනුත් තමාට තොරිසි ද දක පිළිකුල් කරනුයේ 'හුහුං' යැ සි හඬ තහමින් හැවිදී. එහෙයින් හුහුංකජාතික නම් වී. මේ බමුණු තෙම අප බුදුරජුන් බුදු වන්නට පෙර උරාවෙල්හි පස්වගමහණින් ඔබට උවටත් කරන කල්හි ඔවුන් සමග හැසුරුණෙකි. ඔවුන් කතා කරනු අසා අප බුදුරජුන් ගොසුම්ගොත් යැ සි දක්වනේ ය.

යහනෙතා (යංගන වූ සිතැත්තේ)- භාවනායෙහි යෙදුණු සිතැති, සිල්වත් බැවින් තැත්පත් වූ සිතැත්තේ.

උසාද (උත්සාදයෝ)-රහ දොෂ මොහ මාන දිට්ඨි යන පහ උසාද නම් හ.

1 - 5

සතා (සාතාමත්තව)- එළඹා සිටි සිහි ඇති වැ. අවසනව ම වැඩුණු සිහි ඇති බැවින් රූපාදි සාරමුණෙහි ම, සිවු ඉරියව්ව්හි ම සිහි නුවණින් යුත්. යන අර්ථය.

1 - 6

අනායාසපොසිං (අනෙකතු පොෂණය නො කරන සුත්‍ර)- තමා විසින් පොෂණය කළ යුතු අනෙකතු නැති- හුදෙකලා වූ, තමා අයත් ම පැවැතුම් ඇති.

සාරෙ පතිට්ඨතං (විමුක්තසාරයෙහි පිහිටි)- රහත්පලයට පැමිණි.

1 - 7

සනෙසු ධම්මසු (සංකීය ධම්මයන්හි)- මෙහි සංකීය ධම්ම නම්: තමහට වැඩ කැමැතියනුයේ සිල සමාධි ප්‍රඥ විමුක්ති ඥානදර්ශනයෝ යැ.

පාරගු (පරතෙරට ගියේ)-ඒ සිලාදියෙහි පරතෙරට යෑම යනු ඒ සම්පූර්ණ කිරීම යැ. මෙහි සිල යනු ලොච්ඡි ලොච්ඡුතුරු විසින් දෙවැදූරුම් යැ. එයින් පුළුභාග සිලය ලොච්ඡි සිල් නම්. ඒ සැකෙවින් පාතිමොක්ඛසංවරාදි සිවු පිරිසිදු සිල් යැ. ලොච්ඡුතුරා සිල් නම් මාභීසිල ඵලසිල විසින් දෙවැදූරුම් යැ. එහි මාභීසිල යනු මාභී කණ්ණයෙහි සිතැ ඇති වන මාභීඛා අට අතුරෙහි වූ සමමාචාරා සමමාකම්මනන සමමාආජීව යන තුන් විරතීහු යැ. ඵලසිල යනු ඵලසිත්ති වූ තුන් විරතීහු යැ.

සමාධි ප්‍රඥ දෙක ද ලොචී ලොචුතුරා විසින් ද්විවිධ යා. උපචාර-සමාධි ද අපිණාසමාධි අට ද යන නව දෙන ලෝකික සමාධි නම්. මහ පල සිත්හි වූ සමාධිහු ලෝකෝත්තර සමාධි නම්හ. ශ්‍රැතමය චිත්තාමය භාවනාමය වූ ආසුව සහිත ප්‍රඥව ලෝකික ප්‍රඥ නම්. මායී සම්ප්‍රසුකන වූ ද ඵලසම්ප්‍රසුකන වූ ද ප්‍රඥව ලෝකෝත්තර ප්‍රඥ නම්. විමුක්ති යනු ඵලවිමුක්තියත් නිවනත් යා. එය ලෝකෝත්තර ම යා. ඥානදයීත යනු ඵකුන්විසි පස්විකුම් නුවණ යා. ඒ ලෝකික ම යා. රහත්වීමෙන් මේ ශිලාදිය පිරිපුන් කෙළේ සරණෙර ගියේ නම් වේ.

1 — 8

සංඛ්‍යා...මුත්තං (සංඛ්‍යයෙන් මිදුණු)- සංඛ්‍ය යනු රාග දොස මොහ මාන දිට්ඨි යන පසය. මායීක්‍ෂණයෙහි සමුච්ඡේද විමුක්තියෙන් ද ඵලක්‍ෂණයෙහි ප්‍රතිප්‍රශ්නිධි විමුක්තියෙන් ද ඒ සංඛ්‍යයන් කෙරෙන් මිදුණේ වෙයි.

1 — 9

සච්චං ච ඛමමා ච (සත්‍යයන් ඛමයන්)- සත්‍ය යනු වෘක්කත්‍යය (සත්‍යවචනය) විරති සත්‍යය (සමමාචාරාවිරතිය) යන දෙක යා. තැනහොත් ඥානසත්‍ය පරමාර්ථසත්‍ය දෙක යා. ඛමී යනු ආයතීමායී ආයතීඵල දෙක යා.

1 — 10

දිට්ඨං දිට්ඨමනනං භවිසානි (දක්තා ලද්දෙහි දක්තා ලද පමණක් වන්නේ ද)- ඇසට රූපයක් හමුවූ කල්හි පහළ වන වක්‍ෂුර්විඥානය දැකීම පමණක් කෙරෙයි. සමපට්ඨන්ත සන්තර්ණ වෛතථපන සිත් ද පිළිවෙළින් ඒ රූපය පිළිගැනීම විමසීම නිශ්චය කිරීම පමණක් ම කරයි. ඒ සිත්හි අරමුණ කෙරෙහි ඇලීමෙන්, අරමුණෙහි ද්වේෂයෙන් හෝ මූලාවෙන් තැන. අරමුණෙහි ඇලීම (රාග) ආදිය ඇති වනුයේ වෛතථපන සිතට පසු වැ පහළ වන ජවනයන්හි ය. රූපයෙහි එය දැකීම පමණ ම සමපට්ඨන්තාදි ප්‍රමාණය විනා එයට වැඩියෙන් ඇලීම ආදියක් යම් සේ නො වන්නේ ද, (එසේ මා සතන්හි ජවනය උපදවන්නෙමි යි, මා ජවන සිත්හි රූභාදි කෙලෙස් පහළ නො වන සේ සන්තානය රක්තෙමි යි) මෙසේ මෙහි අථ සැලැකිය යුතු ය. සුතමුතාදියෙහි ද මේ අථය තැනට සුදුසු පරිදි යොදා ගත යුතු ය.

2 — 1

2 — 2

ඛමමි වා කථාං (දැහැමි කථාව හෝ)- දැහැමි කථා යනු සිවුසස් දහම් පිළිබඳ කථා යා. දශ කථාවස්තු පිළිබඳ කථා ද මෙහි ම ඇතුළත් ය.

අභිසො වා නුණ්හිභාවො (ආයී වූ නුණ්හිමිභාවය හෝ)- ආයී යනු එකානන්ත හිත සුව ඵලවන, විශුද්ධ උතුම් වූ. නුණ්හිමිභාව යනු ශමථ විදයීතා භාවනාහි යෙදීම වශයෙන් නිහඬ වැ ඉදිම යි. ඇතැම්හු ද්වතීය ධ්‍යානය ද, අන් කෙනෙක් චතුර්ධ්‍යානය ද ආයීනුණ්හිමිභාව නමින් හඳුනත්.

2 — 4

සුඤ්ඤානි එසාං (සපයියෝ හැපිම කෙරෙත්)- මෙහි සපයියෝ සුඛවේදනා දුඃඛවේදනා දෙකට කාරණයෝ යි. අදුක්ඛමසුඛ වේදනාව (උපෙක්‍ෂා වේදනාව) ද ශාන්ත බැවින් සුඛවේදනාවෙහි ම ඇතුළති.

2 — 5

සංඛ්‍යාතාමිමසා (මනා කොට සිටි කරන ලද මාගී බව ඇති) - සතර මාගීයෝ සංඛ්‍යා (සංඛ්‍යා) නම් වෙති. එයින් කළ සොළොස් වැදූරුම් මාගී කාන්තය ඇත්තේ සංඛ්‍යාතාමිමසා නම්. කාන්තාකාන්ත වූ ආයතීපුද්ගලයා ය.

සකිකුචනං (පළිබෝධ සහිත) - කිංචත යනු පළිබෝධ යි. රුහාදිකෙලය - පළිබෝධ ද ආමිසපළිබෝධ දැයි ඒ දෙවැදූරුම්. ඒ දවිවිධ පළිබෝධ ඇත්තේ සකිකුචන නම්.

2 — 8

මච්චුරාජයා (මාත්‍යරාජයාගේ) - මරණයේ.

පමනතමනිවනනනි (ප්‍රමාදි පුද්ගලයා ඉක්මා ගේ) - මෙහි ප්‍රමාදි පුද්ගලයා යනු එළාඹා සිටි සිහිය නැත්තා යි.

2 — 9

සබ්බං පරවසං (අනුත් අගත් සියල්ල) - තමාගේ යම් කටයුත්තක් අනුත් අගත් ද, තමා කැමැති හේ සිදු කරනු නොහැකි බැවින් එය තමනට දුකෙකි.

සබ්බං ඉස්සපියං (සියලු ඉසුරු බව, - මේ ලොවී ලොවුතුරා විසින් දවිවිධ යා. ලොවී ඉසුරු බව යනු රජබව ආදියත් ලෝකික ධර්මානුකූලයන් නිපාද වූ සිතේ ඉසුරු බවත් ය.

ලොවුතුරා ඉසුරු බව යනු: මාගීඑලාධිගම්හෙතුයෙන් ලබන දුඃඛ - නිරෝධ සංඛ්‍යාතා ඵෙට්ඨය්‍යා යි.

යොගා (කාමාදියොගයෝ) - කාමයොග භවයොග දිට්ඨියොග අවිජ්ජා - යොග යන සතර යොග නම්හ.

2 — 10

දෙවා නානුභවනනි දස්සනාය (ක්ෂණාසුවයා දක්නට දෙවියෝ අසමථ වෙත්) - රහත්හුගේ සිතේ පැවැත්ම දක්නට දෙවියෝ ද සමථ නො වෙත්. මිනිසුන් ගැන කවර කථා ද? ශෛක්‍ෂ පුද්ගලයෝ ද රහතුන්ගේ විනත - ප්‍රවාහනිය දකිනු නො හෙත්.

3 — 5

පඤ්ඤා නිබ්බානමනනනො (තමාගේ නිව්‍යාන දන්නේ ය.) - කාන්තාකාන්ත බැවින් මත්තෙහි කටයුත්තක් තැනි බැවින් තමාගේ අනුපාදියෙම නිව්‍යානය ම හෙතෙම දන්නේ ය.

3 — 10

උපධිං පටිච්ච දුක්ඛමිදං සමෙහානි (උපධි ප්‍රත්‍යයයෙන් මේ දුක් හට ගනී) - උපධි යනු සකකි කෙලය අභිසංසකාර යන තුන ය. මොවුන් ඇති තැන මොක්කයෙක් නො වේ.

4 - 1

අප්‍රසිද්ධතාවය (අප්‍රසිද්ධතාවය)- ඉඩම් (ආශ්‍රිත) තැන්පත් අප්‍රසිද්ධතාවය නම්. ඔහු පිළිබඳ වූ හෝ අප්‍රසිද්ධතාවය බව පිළිබඳ වූ කථාව අප්‍රසිද්ධතාවය නම්. මෙහි ඉඩම් වශයෙන් ප්‍රදානලය වතුරිවිධයි. අත්‍රිවත්, පාපිවත්, භිවත්, අප්‍රසිද්ධතාවය වීසිනි. තමා ලත් පමණින් සැනීමට තොපැමිණ මතුමත්තෙහි ලාභ කැමති වනුයේ අත්‍රිවත් නම්. අත්‍රාප්‍රායායි. ලාභසහකාර කිරීති කැමැති වූ තැනි ගුණ ඇති සේ හඟවන කුහක තෙමේ පාපිවත් නම්. ලාභසහකාර කැමැත්තෙන් තමා තුළ ඇති ගුණ ම පෙන්වනුයේ මභිවත් නම්. ඇති ගුණ පෙන්වන අදහසක් තැනි, පසය පිළිගැනීමේ පමණ දත්තේ අප්‍රසිද්ධතාවය (අප්‍රසිද්ධතාවය) නම්.

අප්‍රසිද්ධතාවය ද පව්‍යඅප්‍රසිද්ධතාවය, බ්‍රිතාන්‍යඅප්‍රසිද්ධතාවය, පරිපතනඅප්‍රසිද්ධතාවය, අධිගම-අප්‍රසිද්ධතාවය යැයි සිවු වැද්දුරුමි. සිවුපසයෙහි අල්පෙවත් තෙමේ පව්‍යඅප්‍රසිද්ධතාවය නම්. හේ ප්‍රත්‍යයදයකයා ද, දෙයධර්මය (දෙත ද) ද, තමාගේ ශතතිය ද බලා පසය පිළිගනී. දියසුතු ද බොහෝ ඇතත් දයකයා දෙනු කැමැත්තෙන් ස්වල්පයක් ම නම්, ඔහු අදහස පරිදි ස්වල්පයක් ම ගනී. දියසුතු ද ස්වල්ප නම්, දයකයා බොහොවක් දෙනු කැමැත්තෙන් නුමුදු දෙයධර්මය බලා දෙත් ම හේ පිළිගනී. දෙනු ලබන ද බොහෝ ඇතත් දයකයා බොහොවක් දෙනු කැමති වුවත් වැඩියක් තො ගෙන තමාට සැහෙන පමණ ම පිළිගනී. මෙ වැනි මහණ හට නූපත් ලාභ ලැබෙයි. උපත් ලාභ වැඩෙයි. මේ පව්‍යඅප්‍රසිද්ධතාවය නම්. තමා බ්‍රිතාන්‍ය රත්තා බව දන්වනු තොකැමැත්තෙන් බ්‍රිතාන්‍යඅප්‍රසිද්ධතාවය නම්. තමාගේ උගත්කම පෙන්වනු තොකැමැත්තෙන් පරිපතනඅප්‍රසිද්ධතාවය නම්. හෝවත්බව ආදි තමා තුළ වූ අධිගමය එක් ව වසන මහණුහට ද අභවනු තො කැමැත්තෙන් අධිගමඅප්‍රසිද්ධතාවය නම්. මෙයේ වූ අප්‍රසිද්ධතාවයේ ගුණ ද අත්‍රිවත්තාදියේ දෙය ද දක්වන කථාව අප්‍රසිද්ධතාවය නම්.

සහනුධර්මතාවය- ලද දැයින් සදාට සහනුධර්ම නම්. එය යථාලාභ-සහනොභ යථාබලසහනොභ යථාසාරාපසහනොභ වීසින් ත්‍රිවිධ යැ. එහි අගතා හෝ තො අගතා පසය ලැබ එයින් සහනු වීම, අතෙකක් තොපැනීම යථාලාභසහනොභ නම්. පියෙවියෙන් දුබලවූයේ හෝ ලෙහින් මහලු බැවින් මැඩුණේ හෝ බර සිවුරු ආදියක් දරනු තො හැක්කේ සහාග මහණකු හා මාරු කොට ලෙස සිවුරු ආදියක් ලබාගෙන එයින් යැපේ ද, මේ යථාබල-සහනොභ නම්. මහත් අගය ඇති පසය ලැබ මෙය මහතෙරුනට, බහුලාත-යනට හෝ හිලනුතට සුදුසු යැයි එවැත්තනුට එය දී තමා මද අගය ඇති හෝ ස්වල්ප වූ හෝ දැයෙකින් යැපේ ද මේ යථාසාරාපසහනොභ නම්. එක එක පසයෙහි මෙසේ සහනොභ තුන බැගින් සිවුපසයෙහි ම සහනොභ දෙළොසෙකි. මේ දෙළොසේ සහනුධර්ම අගයත් අත්‍රිවත්තාදියේ දෙයත් දක්වා කරන කථාව සහනුධර්මතාවය නම්.

ප්‍රවිච්ඡේදතාවය- නම්: විවේකය පිළිබඳ කථා යැ. කායවිවේක විතත-විවේක උපධිවිවේක යැයි විවේක තුනෙකි. ඉද්‍රම්, හිද්‍රම් සැක්මුම් ආදිය එකලාව ම කරනුයේ ගණසහනුකාවෙන් තොර වෙයි. මේ කායවිවේක නම්. අධිසමවත්ත විතතවිවේක නම්. නිවන උපධිවිවේක නම්. මේ විවේක ම ප්‍රවිච්ඡේක නම්. එය පිළිබඳ කථාව ප්‍රවිච්ඡේකතාවය යැ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

අසංසඟිකථා නම් කවර යන්: ශ්‍රවණසංසඟී, දර්ශනසංසඟී, සම්මුලපන-සංසඟී, සමන්තපාසාදිසංසඟී, කායසංසඟී යැයි සංසඟීය පංචවිධය. මහණෙක් අසෝ තැනැ අභිරුප සත්‍රියක් ඇතැයි අසයි. එය සිතත් සිතත් ඔහු සිත කැලැබෙයි. මහණදම් රකිනු නොහැකි වෙයි. හිඟවට පොරලෙයි. මෙසේ ඇසීමෙන් වන කෙලයසංසඟීය ශ්‍රවණසංසඟී නම්. මහණකට සත්‍රිරූපය ද මෙහෙණකට පිරිමිරුව දැයි මෙසේ විසඟාග අරමුණු දැකීමෙන් වන කෙලය-සංසඟීය දර්ශනසංසඟී නම්. සත්‍රිරූපයත් උනුත් හා කතාබස් කිරීම් සිතා-සිම් ආදියෙන් වන කෙලයසංසඟීය සම්මුලපනසංසඟී නම්. මහණකට සත්‍රියක විසින් ද මෙහෙණකට පිරිමියකු විසින් ද දුන් දෑයක් පරිභෝග කිරීම් විසින් උපත් කෙලයසංසඟීය සමන්තපාසාදිසංසඟී නම්. මහණකු සත්‍රියකගේ ද මෙහෙ-ණක පිරිමියකුගේ ද අත් සපයී කිරීම් ඇ විසින් උපත් කෙලයසංසඟීය කායසංසඟී නම්. මේ පැවිද්දකට නොසුදුසු වූ සංසඟී හැර සපරෙහි කල-කිරීම, සංසකාරයන්හි දැඩි හයසංඥාව, සිරුරෙහි පිළිකුල් සංඥාව, සියලු අකුසල්හි පිළිකුල හා ලජ්ජා හය, හැම ක්‍රියාහි එල්ලා සිටි සිහිය යන මේ සියල්ල එල්ලා හැම තන්හි ම නොලන්නා බව අසංසඟී නම්. එය පිළිබඳ වූ කථාව අසංසඟීකථා නම්.

විශාරදමහකථා-- අකුසල් දුරු ලනුවට කුසල් උපදවනුවට වැර දැරීම විශාරදමහ නම්. මේ කායිකවිශාරී වෛතසිකවිශාරී යි ද්විවිධය. ඒ ආරමුඛානු නිකාමධානු පරිකාමධානු යැයි ත්‍රිවිධය. සමාන්තප්‍රධානාදි විසින් වතුර්විධය. ඒ පිළිබඳ කථාව විශාරදමහකථා නම්.

ශීලකථා නම්: සිල් පිළිබඳ කථා ය. ශීලය ලොච්ඡොධුතුරු විසින් දෙවැදූරුම් ය. ප්‍රාතිමොක්ඛසංචරාදි සිවුපිරිසිදු සිල් ලොච්ඡිල් ය. මාගීශීල ඵලශීල ලොධුතුරු සිල් ය.

සමාධිකථා-- විදර්ශනාවට පාදක වූ උපවාරසමාධිය ද අටසමවන්හු ද ලොකික සමාධි නම්. මාගීසමප්‍රසන්නසමාධිය ලොකොත්තරසමාධි නම්. මේ ද්විවිධසමාධි ප්‍රතිසංයුක්ත කථාව සමාධිකථා නම්.

ප්‍රඥකථා නම්: විදර්ශනාප්‍රඥ මාගීප්‍රඥ ඵලප්‍රඥ පිළිබඳ කථා ය.

විමුක්තිකථා නම්: ආර්යඵල විමුක්ති ද නිවන ද පිළිබඳ කථා ය. අන්හු තදබහවිමුක්ති විසඟමහණ විමුක්ති සමුච්ඡේද විමුක්තීන් පිළිබඳ කථා ද මෙහි ඇතුළත් කෙරෙත්.

විමුක්තිඥානදර්ශනකථා-- විමුක්තිඥානදර්ශන නම්: එකත්විසි වැදූරුම් පස්විකුම් නුවණ ය. ඒ පිළිබඳ කථා විමුක්තිඥානදර්ශන කථා නම්.

අසුභා (අශුභභාවතාව)-- එකොළොස් වැදූරුම් අසුභ අරමුණු අතුරෙන් යම් එකෙක සුදුසු පරිදි කමටහත් වැඩීම.

අසම්මානාසමුග්‍රහාභාස (අසම්මානස නසනු පිණිස)-- අසම්මාන නම්: මම් ඔහු හා සමයෙම් යන ආදීන් කැරෙන තවවිධ මාතය ය.

4 — 2

මිථුනාදිවෘත්තය (මිථුනාදිවෘත්ත වාදගත්)- ශාශ්වත දෘෂ්ටියෙන් හෝ උච්ඡේදදෘෂ්ටි යැ වාද ගෙන දුෂිත වූ.

වසං මාරයා ගවස්සී (මරණ වශයට යෙයි)- මෙහි මරණ යනු කෙලශ සහකාරී අභිසංසකාර මාත්‍රය දෙවපුත්‍ර යන පස් මාරානු ම ය.

සමමාසංකප්පගොචරො (සමාසක් සහකරුන්ගේ ගොදුරු කොටැත්තේ)- ධ්‍යානාදි සම්ප්‍රයුක්ත සමාසක්සංකල්පය ම නම් සිතට ප්‍රවෘත්තියානග (පවත්නා නැත) කොට ඇත්තේ.

4 — 3

පාපියො නං තනො ක්‍යර (වරදවා පිහිටුවන ලද සිත ඔහු එයටත් වඩා පාපකරයකු කරන්නේ ය)- මේ වස්තුවෙහි දැක්වුණු නිශ්චය ගොපාල නි තෙමි සෝවන් වූ ආයතීශ්‍රාවකයෙකි. ඔහුට විද මැරීමෙන් ඒ පුරුෂයා ආනන්දායා අනුශලයක් බඳු බහල වූ අනුසල් රැස් කෙළේ ය. එබැවින් සතුරන් විසින් කට හැකි අතළොස් වඩා සොර වූ අවැඩ වරදවා පිහිටුවන ලද සිත් තෙමේ කරන්නේ ය.

4 — 4

පංසුපිඝාවකම්පි (පංශුපිඝාවකයා)- කසලගොඩ ආදී තැනැ ගැවැසෙන කුඩා ප්‍රෙතවිශේෂය පංශුපිඝාවක නම්.

4 — 6

ආරක්ඛණ්ණො (ආරක්ඛණය වූ)- ශ්‍රාමාන්ත සෙතස්ස හැර වෙනෙහි වසන.

පිණ්ඩපාතිකො (පිණ්ඩපාතික වූ)- පිඩු සිහිම වුන කොටැති.

පංසුකුලිකො (පංශුකුලික වූ)- අසිති තැනැත්තවුන් විසින් ඉවත ලන ලද වස්තුවෙන් කල සිවුර පංශුකුලික නම්. එය ම දරන ස්වභාව ඇතිසේ පංශුකුලික යැ.

තෙව්වරික (තෙව්වරික වූ)- සහලසිවුර, උතුරුසහ, හඳුනග යන තුන තුන්සිවුරු නම්. එය දරන ස්වභාව ඇතිසේ තෙව්වරික යැ.

බ්‍රහ්මවාදො (බ්‍රහ්මවාද වූ)- බ්‍රහ්මයේ තෙමේත් සමාදන් කොට ගෙන වසන අනුනටත් සමාදන් කරවන තැනැත්තේ බ්‍රහ්මවාද නම්. බ්‍රහ්මයේ නම්: කෙලෙස් තසා ලන දහම් යැ.

4 — 7

අධිවේතනො (අධිවේතනයෙන් යුක්ත)- අධිවේතන නම්: හැම සිත්වලට ම වැඩි තරම් වූ රහස්පල සිත යැ.

මොනපපේසු (මොනපපයන්හි)- මොනපප නම්: අර්හත්තිමාගීඥන, සත්ත්ත් බෝපැති දහම්, හෝ ත්‍රිශික්‍ෂා යන මොහු ය. මෙයින් පුරිෂාගප්‍රති-පනතිය දැක්විණ.

5 - 7

කඩ්ඩාවිතරණවිශුද්ධිය (කඩ්ඩාවිතරණවිශුද්ධිය)- බුද්ධාදි අට තත්ති සැක දුරු ලබුයෙන් මාගීප්‍රඥාව මේ තත්ති කඩ්ඩාවිතරණවිශුද්ධි නම්.

5 - 10

සිතෙන කායෙන (මනා වැ සිරි කසින්)- සංවර කොට ගත් කසින්. මෙයින් සීලසංවරය දැක්විණි.

6 - 1

ඉඤ්චාද (සාද්ධිපාදයෝ)- සාද්ධි යනු සමාද්ධිය යැ හරි යැම යැ. භාවනා පුරුදු කැරැමෙන් උපදවනු ලබනු බ්‍යාන අතිඥ මාගී එල යන මේ සියලු මහද්ගන ලොකොත්තර ධර්ම සාද්ධි යන්නෙන් හැතේ. ඒ දෑ ලබනුවට ප්‍රධාන වශයෙන් උපකාර වන බලවත් වූ ඡන්ද වින්‍යා විරිය චිත්තා යන සතර සාද්ධිපාදයෝ යැ. සාද්ධිකොටස් ද සාද්ධි ලබනුවට ප්‍රතිඡා වූ ධර්ම ද සාද්ධිපාද නම්.

කසං චා (අයුෂ්කලායක් හෝ)- මේ කාරණයෙහි මහාසීව තෙරුන්ගේ මතයෙන් අවුරාති මෙසේ දැක්වෙයි: “බුදුවරුන්ගේ නොතනැති ගෙරවුමක් නම් නැති. බේලුව ගමැ දී පහල වූ මාරණන්තික වෙදනාව යම්සේ දසමයක් මැඩ පැවැත්වූනු ද එසේ ම පුත පුතා ඒ සමවතට සමවැද එය මැඩ පවත්වන්නාහු මේ මහාහදකලාය මුළුල්ල ම සිරිවු හැක්කාහ.”

යථා තං මාරෙන පටිසුට්ඨිතවිතෙතන (මරනු විසින් මඩනා ලද සිතැත්තක්නු සේ)- මෙහි මාර යනු දෙවපුත්‍රමාරයා ය පරනිර්මිතවසවතීති දෙවිලොවැ වැසි දැමරික දෙවිපුත් ය. හේ අතද තෙරුනට බිහිසුණු අරමුණක් පෙන්නි ය. තෙරණුවෝ එයට සිත යොමු කළෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදල බස වටහා ගත නුසුණු වූහ.

252 පිට. **විසතනා** (ව්‍යතන)- අභිමාගීධගම වශයෙන් ව්‍යතන වූ,

විනිතා (විනිත)- කෙලෙස් දුරුලීම විසින් විනිත වූ,

විසාරද (විශාරද)- සාරජ්ඣය (නැති ගැත්ම) ඇති කරන දිට්ඨි විවිකිච්ඡා අදි කෙලෙසුත් ප්‍රතිණ කිරීමෙන් විශාරද වූ,

බහුසුතා (බහුසුත)- තෙවලාදහම් බොහෝ අසා දහ උගත්.

බමමධන් (බමධර)- තෙවලාදහම් සිතැ ලා දරණ.

බමමානුබමමපට්ඨනනා (බමානුබමප්‍රතිපත්ත)- අභිධර්මයට අනුකූල ධර්ම වූ විදර්ශනාභාවනාධර්මයට පිළිපත්.

සාමිවිපට්ඨනනා- ඥානදර්ශනවිශුද්ධියට නිසි විශුද්ධිපරමපරාප්‍රතිපත්තියට පිළිපත්.

අනුබමමවාදිනො (අනුරූප ධර්මයෙහි හැසිරෙන සුලු)- කෙලෙස් තුනී කිරීමට සමත් සේ වූ අලොච්ඡනාදි ධර්ම පුරන සුලු.

6 — 4

සය්‍යතො ලොකො (ලොව ශාස්තෘය) - මෙහි 'ලොව' යනු ආත්මය යි. 'එය නිත්‍ය ය, සද්භාවී ය' යනු ඇතැම් කෙනෙකුත්ගේ දූෂිතය යි.

අන්තවා ප්‍රාණො (ලොව අන්තවත් ය) - ආත්මය කෙළවරක් (පිමාවක්) ඇත්තෙකු යනු ඇතැමුන්ගේ දූෂිතය මෙයින් දැක්විණි. සමහරු ආත්මය ශරීරය පමණ ම මහත් යැ යි ද, සමහරු ආත්මය මහපටුනිල්ලක් තරම් යැ යි ද, සමහරු එය ඒ ඒ අවයව තරම් මහත් යැ යි ද, සමහරු පරමාණු-වක් තරම් යැ යි ද සලකත්. 'ලොව අන්තවත් ය' යනුවෙන් ඔවුන්ගේ දූෂිතය දැක්විණි.

අනන්තවා ලොකො (ලොව අනන්ත ය) - 'ආත්මය අසීම ය, හැම දෙයක ම හැම තැනැත්තා ම පාතිර ඇතැ' යි යන දූෂිතය මෙයින් දැක්විණි. මේ දූෂිතය ලොව පහළ කළෝ කිසිලු භික්ෂූන්ද ආදී සාමිවරු ය.

තං ජීවං තං ශරීරං (ජීවයත් ශරීරයත් දෙක ම එකෙක් ය) - 'ආත්මය රූපවත් ය' යන ආජීවිකාදීන්ගේ දූෂිතය මෙයින් දැක්විණි.

අශ්‍රද්ධං ජීවං අශ්‍රද්ධං ශරීරං (ජීවය අනෙකෙක, ශරීරය අනෙකෙක) - මෙයින් ආත්මය අරූපී ය" යන දූෂිතය දැක්විණි.

හොති තථාගතො පරමමරණා (ආත්මය මරණින් මතු ඇත) - මෙහි තථාගත යනු කාරක වෙදක නිත්‍ය බ්‍රුව පද්විය යි එ නම්: ආත්මය යි. එය මරණින් මතු නිත්‍ය ව පවති යි ඇතැම්හු සිතත්. මෙයින් සංඥිවාද සොළොස් ද අසංඥිවාද අට ද තෙවසරුද්දිනාසරුද්දිවාද අට ද දැක්විණි.

න හොති තථාගතො පරමමරණා (ආත්මය මරණින් මතු නො වෙයි) - මෙයින් උච්ඡේදවාදය දැක්විණි.

හොති ච න හොති ච තථාගතො පරමමරණා (ආත්මය මරණින් මතු ඇත්තේත් නැත්තේත් වේ) - මෙයින් එකච්ඡස්සතවාදත් සරුද්දිවාද සතත් දැක්විණි.

නෙව හොති ච න න හොති ච තථාගතො පරමමරණා (ආත්මය මරණින් මතු නො ම ඇත්තේත්, නොම නැත්තේත් නො වේ) - මෙයින් අමරවික්ෂෙපිකවාද දැක්විණි.

6 — 5

අපඤ්චා ව න්‍යමාගමං (ඒ නිවතට නො පැමිණ ම) - මෙහි 'තමොගමං' යනු 'තං ඔගමං' යි විනයී වේ. ඔගමං යි කියෑ යුතු තැන ප්‍රසව කොම් ඔගමං යි කියන ලදී. "ඔගාධනති පතිට්ඨගනති එතෙන එත්ථ වා'ති ඔගාධං' යනු අවුලා ගෙයින් පිහිටා සිටීමට උපකාර වූ ධම්ම (ගෙවත් ආසීමාභීය) ද පිහිටා සිටුනා තැන (ගෙවත් නිවත) ද මෙහි ඔගාධ යන්නෙන් කියන ලදී.

6 — 6

දීට්ඨිසු ඝාරමනකථා සංඝාරං නාත්ථවගගති (දූෂිතවිෂයයෙහි විරෝධ-කථාව සසර නො ඉක්මවයි) - තමා ගත් දූෂිතය ම සරි යැ යි සෙත්සත් ගත් දූෂිතය වැරදි යැ යි මෙසේ බැණුම් දෙබ්‍රුම් විසින් කලහ විසින් කරන විරෝධ කථාව සත්ත්වයන් සසර යවන අවිද්‍යාභෞතා දුර ලීමට සමත් නො වෙයි.

7 - 6

නෙලගෙහා (නිදේස් මං ඇති) - එල යනු දෙමය යි. දෙස් නැතිගේ නෙල නම්. පිරිසිදු සිල් යැ. ඒ 'නෙලය හෙවත් පිරිසිදු සිල් නැමැති අග්‍රලාභීය ඇති' යන අරුත නෙලගෙහා යන්නෙන් කියන ලදී.

සෙසිපව්‍යාදෙ (සුදුවැසුම් ඇති) - සව්‍යාද යනු රිය මත ඇතුරන කබලාදියයි. 'අර්භත්තිඵලවිමුක්තිය නැමැති සුදු කබලය ඇති' යනු මෙයින් කියන ලදී.

7 - 7

ප්‍රපංචසංඝායා (ප්‍රපංචසංගහන සංඝායා කොටස්සයන්ගේ ප්‍රභාණය) - මෙහි ප්‍රපංච යනු කෙලයෝ යි. විශේෂයෙන් රූප ද්වේෂ මොහ දූෂි මාන යන මේ කෙලෝහු යැ. ඔම් විතතස්සනාතයෙක මොහු පහල වෙත් ද, එය මොහු බොහෝ කල් සසර තවතා තබන්. එබැවින් සත්ත්වයන් බොහෝ කල් සසර තවතා තබන්නෝ ය යන අරුතෙන් ප්‍රපංච යනු තාමණාදි කෙලයෝ යැ. තව ද ප්‍රපංච යන්නෙහි 'සිත්සතත් කෙලෙසන ද ය, සිත්සතත්හි වූ කසල යැ යන තේරුම් ද ඇත.

ඒ ප්‍රපංචයන් හා සහගත සංඝව ප්‍රපංචසංඝා නම්. සංඛා (සංකිත) යනු භාගයෝ ය, කොටස් ය. නිමිති සතිත ව ඒ ඒ ප්‍රපංචයට පක්ෂ වූ කෙලයරුයිය යි.

මෙහි ප්‍රපංචයන්ගේ නිමිති දත යුතු. රූපප්‍රපංචයට ගුහසංඝ නිමිත්ත යැ. ද්වේෂප්‍රපංචයට ආසාතවිසතු නිමිති යැ. මොහප්‍රපංචයට ආසුචයෝ නිමිති යැ. තාමණාප්‍රපංචයට වෙදතාව ද, දූෂිප්‍රපංචයට සංඝව ද, මානප්‍රපංචයට විතතිය ද නිමිත්ත වේ.

සසද්‍යනං (සසද්‍යනය) - දම්වැල. මෙහි තාමණාදූෂි දෙක සසද්‍යන නම්. සසර සතුත් බැඳෙනුයේ මෙයින්. එබැවින් මොහු බකිත වැනි නු යි මෙහි සසද්‍යන යැ යි කියන ලදී.

පළිසං (පළිසං) - නිවන්පුර යනු තො දී එයට බාධක වැ සිටින පළිසයක් (කණයමක්) වැනි බැවින් අවිද්‍යාව පළිසයෙකැයි මෙහි කියන ලදී.

8 - 1

තදයතනං (ඒ ආයතනය) - මෙයින් නිවන කියන ලදී. ආයතන යනු කාරණය යි. වක්කුර්විඤ්ඤාදීතව රූපාදීන් මෙන් නිවන ගොනුකුඤ්ඤ මායී-ඤ්ඤා ඵලඤ්ඤායට අරමුණු වෙයි. ඒ ඤ්ඤායට කාරණ වන නිවණ පරමාථ වශයෙන් දිද්‍යාමන ධර්මයෙකි. හුදු ඉත්‍යාතාවෙන් තො වෙයි.

8 - 7

304 පිට. **සුඤ්ඤාගාරං** පාමිසි (ඉත්‍යාගාරයට පිවිසි තේක) - ඉත්‍යාගාර යැ යි කියැ යුතු වෙත ම ගෙයෙක් එහි තො වී ය. උච්ඡ්‍රවෝ බුදුරදුන් සඳහා ඒ ආවාසගෙහි ම එක් පඤ්ඤා වටා තීර ඇඳ උසින් වියත් බැඳ එහි තුල කාප ඇඳත් පණවා කාමරයක් මෙන් පිළියෙල කොට තැබූහ. මෙහි ඉත්‍යාගාරයා යි දැක්වුණේ එය යැ.

ඉතිවුත්තකපාළි උපග්‍රන්ථය

(මෙහි අඩකයෝ නිපාතය- වර්ග සූත්‍රය ඇතැම්ම පිණිස වෙයි.)

ඉතිවුත්තකපාළිය සූත්‍රපිටකයෙහි කුදුගත්සරියට අයත් ග්‍රන්ථ අතුරෙන් සතරවැන්න යැ යුතුවගෙයාවෙයාකරණාදි ශාඛාශාසනයේ තව්‍යාභිත අතුරෙන් සවැන්න ය. මෙහි සූත්‍ර එක්සිය දෙලොසක. අත් බ්‍රහ්මජාල සූත්‍රාදියෙහි එවං මෙම සුතං යන ආදියෙන් නිදනය තබන ලද නුමුත් මේ ඉතිවුත්තකයෙහි වුත්තං හෙතං හගවතා ආදීන් නිදනය තැබිණ. ඒ කවර හෙයින් යත්: ශාඛාන් වහන්සේගේ අදහස දන්නා ධර්මාංගුහක මහතෙරුන් ශාඛාශාසනයෙහි ‘ඉතිවුත්තක’ අඩකයට අයත් සූත්‍ර මොහු යැ යි දන්නාහු ඒ බව හඟවනු වස් ‘වුත්තං හෙතං හගවතා’ යන ආදීන් නිදනය තැබූහ යි අටුවාඇදුරෝ කීහ.

අටුවා ඇදුරන්ගෙන් අත්‍ය වූ ඇතැම් කෙනෙක් මෙය බුදුරජුන් සාමාලිනි දෙවින් ප්‍රමුඛ පන්සියක් පමණ ආසීශ්‍රාවිකාවතට වදාළ දහම් බුද්ධුත්තරුව ඉගෙන දෙසූ බවත් ඇයගෙන් මෙහෙණින් ඉගෙන දුරා බවත් මෙසේ පරමපරායෙන් හිඤ්ඤාත් අතුරෙහින් ඇය තැබූ නිදනය ප්‍රකට වූ බවත් අතද තෙරුන් ද ප්‍රථමධර්මසංගීතියේදී එ පරිද්දෙන් ම ඒ නිදනය වදහළ බවත් කියත්.

එහෙත් මෙහි පිළිගත යුත්ත නම් “ධර්මසංගීතීකාරක මහතෙරුන් තමනට සුදුසු යැ යි හැඟී ගිය පරිද්දෙන් කිසි තැනෙක එවං මෙම සුතං යි ද, කිසි තැනෙක ඡායන සමාසයන යැ යි ද, කිසි තැනෙක භාජාඛකිත විසින් ද, නිදනය තැබූහ. කිසි තැනෙක කිසි ම නිදනයක් නොතැබූහ.” යනු යි.

1. 1. 1

එකං ධම්මං (එක් ධර්මයක්) - මෙහි ධර්ම යනු ස්වභාව යි. එක් ධර්මයක් යනු එක් සංකෙලයක්වශයෙන් යැ යි අරුත් ගත යුතු

පඤ්චාස (පහ කරවු) - පහ කිරීම (ප්‍රභාණය) පස්වැදුරුම්. තදබ්‍රහ්මප්‍රභාණ විභවබ්‍රහ්මප්‍රභාණ සමුච්ඡේදප්‍රභාණ ප්‍රතිප්‍රසංගප්‍රභාණ කීර්ණප්‍රභාණ විසිති. අලොභාදියෙන් ලොභාදිය ද තාමරාප පිරිසිදු බැලීම ආදීන්ගෙන් විවසුන් නුවණින් සකකායදිට්ඨි ආදිය ද යි ඒ ඒ කුශලාභිතයන් පහළ වන වන ඝණයෙහි එයට විරුද්ධ වූ අකුශලාභිත පහ වීම තදබ්‍රහ්මප්‍රභාණ යි. උපවාරකමාහිතයන් හෝ අභිනාසමාහිතයන් නිවරණයන් පහ කිරීම (මාඛා ලීම) විභවබ්‍රහ්මප්‍රභාණ යි. සතර ආසීමාහිතයන් ඒ ඒ කෙලෙසුන් තව්‍යාත නො හටගන්නා පරිදි මුලින් සිදු ලීම සමුච්ඡේදප්‍රභාණ යි. දික් කලක් සන්තානයෙහි කෙලෙස් ඇති වීමෙන් වූ පිඩාව ඵලඝණයෙහි සංසිදීම ප්‍රතිප්‍රසංගප්‍රභාණ යි. සියලු සංසාරාතධර්මකෙරෙන් මිදුණු නිවන නිශ්ශරණ-ප්‍රභාණ යි.

මේ ප්‍රභාණපසින් මෙහි ‘පහ කරවු’ යන්නෙන් සමුච්ඡේදප්‍රභාණය කියන ලදී.

1. 1. 4

කොඩං (කොඩිය) - මෙහි දෙවෙනි සුත්‍රයෙහි කියන ලද ද්වේෂය ම මෙහි කොඩි යන්නෙන් දැක්වේ. අසන්නන්ගේ අදහසට සරි ලන පරිදි පදවශයෙන් වෙනස් කොට වදාළ බව මුත් අළු විසින් දෙස (ද්වේෂ) යනුත් කොඩි (කොඩි) යනුත් එකෙක් ම ය.

1. 1. 5.

මකඩං (මකුබව) - මකුබව යනු අනුන්ගේ ගුණ මැකීම යි. මේ මෙරම, ගුණ මකා ලන අයුරින් පවත්නා දෙමිතස් සහතික විනෝදාත්මකය යි.

1. 1. 6.

සබ්බං (සියල්ල) - විපක්ෂතාවට අරමුණු වූ තුන් භූමියට අයත් දෑ මෙහි 'සියල්ල' නම්.

අපට්ඨානං (සම්ප්‍රකාරයෙන් දැන නොගන්නේ) - මෙහි සම්ප්‍රකාරයෙන් දැන ගැනීම යනු හැම අයුරින් ම පිරිසිදු දැන ගැනීම යැ, තුන් පරිඥයෙන් දැනගැනීම යැ. තුන් පරිඥා නම්: සද්ධාපරිඥා, නිර්ණාපරිඥා, පඤ්ඤාපරිඥා යන තුන ය. තාමරූපයන් ලක්ෂණ රස ප්‍රත්‍යයාදි පදසාදන විසින් වෙන් කොට දැන ගන්නා, කමී අවිද්‍යා ආදි ප්‍රත්‍යයෙන් පිරිසිදු දන්නා නුවණ සද්ධාපරිඥා නම්. මෙසේ දැන ඒ සියල්ල අනිත්‍ය විසින් දුක් විසින් රොග විසින් දෙසාලිය අයුරෙකින් නිර්ණය කොට දැන ගැනීම නිර්ණාපරිඥා නම්. මෙසේ නිර්ණය කොට රහත්මගින් සියලු ඡන්දරාගය තසයි. මේ පඤ්ඤාපරිඥා නම්. දිට්ඨිවිසුද්ධි කඩ්ඞාචිතරණවිසුද්ධි දෙක සද්ධාපරිඥා නම්. මහාමහසද්ධාන පටිපදාසද්ධි විසුද්ධි දෙක කල්‍යාණ-සම්මානසතිය පටන් කොට අනුලෝමසද්ධිය අවසන් (කොට ඇති ප්‍රඥාව හෝ) නිර්ණාපරිඥා නම්. ආර්යාශ්‍රමයෙන් කෙලෙස් නැසීම පඤ්ඤාපරිඥා නම්. මේ තැන සද්ධාපරිඥා නිර්ණාපරිඥා දෙකින් පිරිසිදු දැනීම අභිප්‍රේත යැ.

1. 2. 4.

න සමනුපය්‍යාමි (නො දනිමි) - සමනුපය්‍යාම (දැකීම) දෙවැදෑරීම. දිට්ඨිසමනුපය්‍යාම, සද්ධාසමනුපය්‍යාම විසිනි. රූපාදිය ආත්මවශයෙන් හෝ නිත්‍යසුඛාදි වශයෙන් දැකීම දිට්ඨිසමනුපය්‍යාම යි. (දෘෂ්ටිවශයෙන් වරදවා දැකීම යි.) රූපාදීන් අනිත්‍යාදි විසින් ඇති සැටියෙන් දැක්ම සද්ධාසමනුපය්‍යාම (නුවණින් දැකීම) යි.

අවිජ්ජානිවරණං (අවිද්‍යානිවරණය) - වතුසාධාරණ නිත්‍යාකාරයෙන් අවබෝධ නොකිරීම අවිද්‍යා යි. වක්කුර්විඥානාදීන්ගේ යථාතත්ත්වය, ප්‍රතිත්‍යා-සමුත්පාද ප්‍රතිත්‍යාසමුත්පත්ත ධර්ම සිතට ප්‍රකට වනු නොදී වසාලන බැවින් අවිද්‍යාව නිවරණයෙකි. නිවරණ නම් වැස්ම යි. තව ද නිවන් දෙර වසා ලන කරුණින් ද අවිද්‍යාව නිවරණ නම්.

1. 2. 5.

සංයෝජනං - එය ඇත්තනු දුක් හා එකට යොදා ලන හෝ කමිය විපාකයන් හා යොදා ලන හෝ, හව යොනි ගති විඤ්ඤාණධර්ම සත්‍යාචාරයෙන් අත්‍යවශ්‍යෝග්‍යෝග්‍යාදීන් හා යොදාලන (සමබ්ධි කැරු ලන) දූල සංයෝජන යි. සත්ත්වයන් සසරු බැඳ ලන කෙලෙස් ය. තෘෂ්ණාව ම සංයෝජන වූයේ තෘෂ්ණාසංයෝජන නම්.

අනාද්‍යනො (උපාද්‍යන රහිත වූයේ) - සතර උපාද්‍යන අනුරෝත් එකකුදු නැත්තේ. තව ද ආද්‍යන යනු මත්තෙහි පිළිසිඳා ගැනීම යි. එය නැතිවේ අනාද්‍යන යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 20 හි ඇතුළත් කර ඇත.

1. 2. 8.

වග්ගාත්තමා (ව්‍යාග්‍රායම වූ) - සමයා (සං-අයා) භාවයට, සමයියට විරුද්ධ වූයේ වයා (වි - අයා) භාවය යි, ව්‍යාග්‍ර බව යි. එනම් හෙදය යි ව්‍යාග්‍රායම යනු හෙදයට කැමැති යන අරුත්හි වෙයි.

1. 3. 2.

සුඛසොත්තං ... අධිවචනං යදිදං පුඤ්ඤං (පින් යන මෙය ... සාපයට නමෙකි) - මෙහි පින් යනුයෙන් ලෝකික කුසල් දැක්විණි. එලය වූ සාපයේ නම්. එයට කාරණ වූ පිනට නමේ වශයෙන් අහෙදෙපචාරයෙන් මෙහි කියන ලදි.

සංවට්ඨවිවට්ඨකපප (සංවර්තවිවර්තකල්ප) - සංවර්තල්ප යනු වැන-සෙන ලෝකය යි. විවර්තකල්ප යනු හැදෙන ලෝකය යි. ලොව නැසී ගෙන යෑම සංවර්ත නම්. නැසී එසේ ම පවත්නේ සංවර්තසාධි යැ. ලොව නැසී තිබී යළි ඇති වීම විවර්ත නම්. එසේ ඇති වූ පවත්නේ විවර්තසාධි නම්. මෙහි සංවර්ත සංවර්තසාධි දෙක ම සංවර්ත යන්නෙන් ද විවර්ත-විවර්තසාධි දෙක ම විවර්ත යන්නෙන් ද ගැනිණි. මෙහි කල්ප යනු ලෝකය යැ.

අබ්‍යාපජ්ඣං සුඛං ලොකං (දුක් රහිත වූ බ්‍රහ්මලෝකයට) - කාමච්ඡද අදි ව්‍යාබාධ නැති (දුක් නැති), ධ්‍යානසම්පන්න වශයෙන් සාප බහුල වූ බ්‍රහ්මලොවට.

1. 3. 3.

අප්පමාදො (අප්‍රමාදය, සිතිය එළවීම) - දුෂිරිත්හි ද පස්කම්සාපයෙහි ද සිත යෙදීම, කුසල්හි සිත නොයෙදීම ප්‍රමාද නම්. එයට විරුද්ධ වූ එළවීමැ සිටි සිති ඇති බව අප්‍රමාද නම්.

2. 1. 1

ඉන්ද්‍රියසසු අග්‍රානද්වාරනාය ව (ඉන්ද්‍රියවිෂයයෙහි අනංවර බැව්නුත්) - වන්හුරාදි ඉන්ද්‍රිය සයෙහි නොවැසූ දොර ඇති බැව්නුත් මෙයින් ඉන්ද්‍රියසංවරය නැති බව කියැවිණි.

භොජනෙ ව අමතනඤ්ඤනාය (අහරෙහි පමණ තොදත්තා බැව්නුත්) - පිළිගැන්මේ පමණ දැන්ම, පරිභෝගයේ පමණ දැන්ම යැ යි පමණ දැනීම දැවිවිය ය.

2. 1. 5

පාපකොනෙ ව සිලොන (ලාමක වූ ශීලයෙන් ද) - ලාමක වූ ශීලය නම්: දුග්ගිල බව ය. සිල් නැති බව ය. කායදුශ්චරිත වාග්දුශ්චරිත ථෙරාජීව යන තුන ය.

2. 2. 1.

බෙමො විතකොතා (කොම විතකීය) - අව්‍යාපාදවිතකී අවිති:සාවිතකී යන දෙක කොමවිතකී නම්.

පච්චෙදකො (ප්‍රච්චේක විතකීය) - මේ තෙකඩමච්චිතකය යි. මෙහි බලයෙන් කායච්චේක විතච්චේක උපධිච්චේක යන ත්‍රිවිධ ච්චේකය ද, තදබ්‍රහ්මච්චේක විෂකම්මච්චේක සම්මුච්ඡේදච්චේක පච්චසංඤ්ඤාච්චේක නිසාරණච්චේක ද යන පංචච්චේකය ම සම්පුර්ණ බවට යෙයි.

2. 2. 3.

අවිජ්ජා ... පුබ්බධගමා ... (අවිජ්ජාව පෙරවූ වන්නිය) - සහජාත-වශයෙන් ද උපනිශ්‍රය වශයෙන් ද යන දෙ අයුරින් අකුසලයකට අවිජ්ජාව පුරුසර (ප්‍රධාන) වේ. අවිජ්ජායෙන් තොර වූ අකුසලයෙක් නො පහළ වේ.

3. 1. 2

ධාතුසො (ධාතුහු) - තමන්ගේ ඵලය, තමාගේ සවහාවය දරන්නා යනු ධාතු යන්නෙන් අර්ථය යි. මෙහි රූපධාතු යනු රූපභවය යි. රූපාවචර ධර්මයෝ යි.) අරූපධාතු තම අරූපභවය යි. (අරූපාවචර ධර්ම යි). නිරෝධධාතු යනු නිවන යි. අන්තය ක්‍රමයෙකින් රූපධාතු යනු සියලු කාමභවය යි. අරූපධාතු යනු අරූපභවය යි. නිරෝධධාතු යනු නිවණ යි. මෙහි මාගී-ඵලයෝ මේ තුනට ම නො ඇතුළත්හ. (ත්‍රිකවිතිර්මුක්ත හ).

රූපධාතුං පරිඤ්ඤාය අරූපෙසු අසංඝිතා (රූපභවය පිරිසිදු දෑන අරූපභවයෙහි නො පිහිටියාහු) - රූපාවචරධර්ම ඤානපරිඤ්ඤාදී තුන් තුන් පරිඤ්ඤායෙන් පිරිසිදු දෑන, අරූපාවචර ධර්ම ද එසේ ම පිරිසිදු දෑන භවරූපයෙහි භවදුෂ්ටවශයෙනුත් එහි නො පිහිටියෝ වූ නො-ඇලුණෝ වූ.

3. 1. 4.

සමමාමානාභිසමයා (මො කොට මාතයාගේ දර්ශනප්‍රභාණාභිසමයයෙන්) - රහත්ගෙනුමෙන් මාතය දක්නා ලැබේ. මේ රහත්මාගීයාගේ දර්ශනාභිසමය තමි. රහත්ගෙනුමෙන් දක්නා ලද කෙණෙහි ම මාතය ප්‍රතිණ වේ. මේ එහි ප්‍රභාණාභිසමය යි. දුෂ්ටවිෂ සථියා විසින් දක්නා ලදහුගේ ජීවිතය මෙකි. සප්තෙම ඔහු දකී. දකීමෙන් ම විෂ පානිථි යැමෙන් දක්නා ලද පුරුෂයා නැසෙයි. රහත්මගින් වන දර්ශනාභිසමය ප්‍රභාණාභිසමය දෙකත් එමෙන් ම එක් කෙණෙහි ම වේ.

අභිඤ්ඤාචෝධිතො (විශිෂ්ටඥානයෙන් දෑන නිමවන ලද කෘත්‍ය ඇති) - මෙහි විශිෂ්ටඥාන යනු ඡබ්‍රිඤ්ඤා යි. වෙදනාමුඛයෙන් වතුසසත්‍යකම්පාතය වඩා ඡබ්‍රිඤ්ඤායෙන් අවසානයට පැමිණී, කර නිමවන ලද මාගීකෘත්‍ය ඇති.

3. 1. 5

කාමෙසනා (කාමය පිළිබඳ සෙවීම) - කාමෙසනා යනු කාමරූපය යි.

භවෙසනා (භවය පිළිබඳ සෙවීම) - භවෙසනා යනු භවරූපය යි, රූපාරූපභවයන් පැතීම යි.

බ්‍රහ්මචරියෙසනා (බ්‍රහ්මර පිළිබඳ සෙවීම) - මෙහි බ්‍රහ්මචරිය (බ්‍රහ්මර, යනු දිට්ඨිබ්‍රහ්මචරිය යි. එනම් අනන්‍යාභික මිසදිටුවන් එය හා එක් වූ සිටි අකුසල් වූ කාමවාචිමනාකම් යි.

එසනානං චයා (පරිච්ඡේදයෙන් නෂ්ට කිරීමෙන්) - බ්‍රහ්මචරියෙසනාව (මිසදිටුව) භෝවාන්මගින් නැසේ. කාමෙසනාව අනාගාමි මාගීයෙන් නැසේ භවෙසනාව රහත්මගින් නැසේ. මෙසේ එකතුවක් නිවීම කිරීමෙන්.

8. 1. 7.

කාමාසත්‍යො (කාමාසුචය) - කාමාසුච නම් කාමරුගය යි. රූපශබ්ද ආදිය කෙරෙහි ඇල්ම ද කාමාසුච නම්.

භවාසත්‍යො (භවාසුචය) - රූපාරූපභව කෙරෙහි ඇල්ම, ධ්‍යානනිකාන්තිය, ශාශ්වතදූෂිතභගන රුගය, භවය පැතීම යන මේ හැම භවාසුච නම්.

අවිජ්ජාසත්‍යො (අවිජ්ජාසුචය) - අවිජ්ජා ම අවිජ්ජාසුච නම්.

ආසවානං ව **සමභවං** (ආසුචයන්ගේ සමභවය ද) - ආසුච හටගන්නට හේතුව මෙයින් කියන ලදී. අයෝනිසොමතසකාරයද අවිජ්ජාදි කෙලෙස් ද ආසුච හටගන්නට කාරණය යි.

මග්ගං ව **ධම්මානුමානං** (නිවිඤ්ඤාමානිය ද) - මෙයින් ආසුචක්‍ෂයගාමී ආසීමායී දැක්විණි. එහි ද අනාත්මමායීයෙන් කාමාසුචය ක්‍ෂිණ වේ. රහත්මගින් භවාසුචය ද අවිජ්ජාසුචය ද ක්‍ෂිණ වෙත්. කාමුපාදනය මෙන් කාමාසුචය ද රහත්මගින් තැස්සේ යැ යි ඇතැම්හු කියත්.

8. 1. 8

කාමචණ්ණා (කාමතෘෂණා) - පංචකාමගුණිකරුගය කාමතෘෂණා නම්. **භවචණ්ණා** (භවතෘෂණා) - රූපාරූපභවයන්හි ඡ්ඤරුගය ද ධ්‍යානනිකාන්තිය ද, ශාශ්වතදූෂිතභගන රුගය ද භවප්‍රාචීනාව ද භවතෘෂණා නම්.

විභවචණ්ණා (විභවතෘෂණා) - උචෙත්තදූෂිතභගන රුගය විභවතෘෂණා යි.

8. 1. 9.

යොගසුත්තා මාරස්ස (මාරයාගේ මාරපාශ සංඛ්‍යාත යොගයෙන් බැඳුණාහු) - මෙහි මාරයොග යනු ද මාරපාශ යනු ද රුගය යි.

අයොගචෙම්මිනො ජනා (සංසාරගතසත්ත්වයෝ) - නිවන ද රහත්බව ද යන දෙක යොගකෙබම නම්. එය නො ලදුවෝ අයොගකෙබම්හු ය. එ නම්: සංසාරගතසත්ත්වයෝ යැ.

8. 1. 10.

අසෙකෙබන (අසෙක්‍ෂ චූ) - රහත් බව පිණිස හික්මෙන්නෝ (පිටිවෙත් පුරන්තෝ) හෙවත් සොතාපතනිමග්ගධර්මාදී සත් ආසීපුද්ගලයෝ අසෙක්‍ෂ නම් වෙති. ශික්‍ෂාව අවසන් කළ, මත්තෙහි හික්මියැ යුත්තක් තැනියෝ හෙවත් රහත්පලයට පැමිණියෝ අසෙක්‍ෂ නම් වෙති. රහත්පල-සිත්ති චූ සමමාචාරා, සමමාකමනන සමමාආර්ථ යන ඵලාභිත තුන අසෙක්‍ෂඝීලි නම්. එහි ම චූ සමමාචාරායාම සමමාසති සමමාසමාධි තුන අසෙක්‍ෂසමාධි නම් වේ. එහි ම චූ සමමාදිට්ඨි සමමාසංකප්ප දෙක අසෙක්‍ෂප්‍රඥ නම් වේ.

3. 2. 8.

කායමොනොයා(කාය මොනොයා ය)-ත්‍රිවිධකායදුශ්චරිත දුරුලබ්‍ය ද,ත්‍රිවිධ කායසුවරිතය ද, කය අරමුණු කොට උපත් නුවණ ද, කය ඤාතපරිඤ්ඤාදීන් පිරිසිදු දැන්ම ද, කායපරිඤ්ඤාසහගත ආර්යමාර්ගය ද, කයෙහි ඡන්දරාගය දුරු ලබ්‍ය ද, කායසංසාර නිරෝධය වූ, චතුර්විධානසමාපත්තිය ද යන මේ හැම කායමොනොයා නම්. සතර වාග්දුශ්චරිත දුරු ලබ්‍ය ද, සතර වාක්-සුවරිතය ද, වචන අරමුණෙහි නුවණ ද, වචනය ඤාතපරිඤ්ඤාදීන් පිරිසිදු දැන්ම ද, වාචාපරිඤ්ඤා සහගත මාර්ගය ද, වචනයෙහි ඡන්දරාගප්‍රභාණය ද, වචිසංඛාර නිරෝධය වූ ද්විතීයධ්‍යාන සමාපත්තිය ද යන මේ හැම වචිමොනොයා නම්. තුන් මනෝදුශ්චරිත දුරු ලබ්‍ය ද, ත්‍රිවිධ මනසසුවරිතය ද, මනස් අරමුණෙහි නුවණ ද, මනස ඤාතපරිඤ්ඤාදීන් පිරිසිදු කා නුවණ ද, මනෝ-පරිඤ්ඤාසහගත මාර්ගය ද, මනසෙහි ඡන්දරාග ප්‍රභාණය ද, චිත්තසංඛාර නිරෝ-ධය වූ නිරෝධසමාපත්තිය ද යන මේ හැම මනෝමොනොයා නම්.

3. 3. 10.

සෙධයං භික්ඛුනො පටිභානාය සංවතනනති (ශෛක්‍ෂ භික්ඛුහුගේ පිරිහීම පිණිස පවතිත්.) - සෝවාන් ආදී ශෛක්‍ෂ පුද්ගලයන් ලැබූ මාර්ගයට පිරිහීමෙන් තොර වේ. ලබා ඇති මාර්ගයෙන් මත්තෙහි මාර්ග ලැබීමට උවදුරු වැසීම මෙහි කියන ලදී.

3. 5. 9.

ආමිසද්‍යා (ආමිසද්‍යතය) - සතර පසය ආමිසද්‍යා නම.

ධම්මද්‍යාං (ධම්මද්‍යතය) - දහම් දෙසීම ධම්මද්‍යා නම.

4. 1. 12.

සමපනනපාතිමොහනා (ප්‍රාතිමොක්‍ෂසංවරයෙන් යුක්ත ව) - ප්‍රාති-මොක්‍ෂසංවර යනු භික්ඛුන්ගේ ශික්‍ෂාපදගිලය යි.

ආචාර ගොවරසමපනන. (ආචාරයෙන් හා ගොවරයෙන් යුක්ත ව)-කුලයන්ගේ සිත් ගැන්ම පිණිස හුණපත් දීම් ආදී මිථ්‍යා ආචාරයෙන් වැලැක්ම, කාසිකවාචසික දුශ්චරිතයෙන් වැලැක්ම ආචාර නම්. වෙශ්‍යානිවාසාදී තො-සුදුසු තැන්වලට තොගොස් සැදැහැවත් කුලයන් ඇසුරු කිරීම ගොවර නම්.

නි මි